

Anayasa Mahkemesi Kararlar Dergisi

61/1 2024

ANAYASA MAHKEMESİ KARARLAR DERGİSİ

Sayı: 61

1. Cilt

2024

Anayasa Mahkemesi Yayınları
ISSN 1300-9729

2024 yılında Resmi Gazete’de yayımlanan Anayasa Mahkemesi Kararlarının
özgün şekliyle yer aldığı bu dergide, sınıflandırma
“karar numarasına” göre yapılmıştır.

Kütüphane ve Yayın Komisyonu

Engin YILDIRIM (Başkan)
Yılmaz ÇINAR (Üye)
Ömer GEDİK (Üye)

Kitabı Yayına Hazırlayan

Anayasa Mahkemesi Başkanlığı
Yayın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü
Adres : Ahlatlıbel Mahallesi İncek Şehit Savcı
Mehmet Selim Kiraz Bulvarı No: 4
06805 Çankaya/Ankara
Telefon : (312) 463 73 00
Faks : (312) 463 74 00
e-posta : bilgi@anayasa.gov.tr
Twitter : @AYMBASKANLIGI
Web : www.anayasa.gov.tr

Tasarım ve Baskı

EPAMAT
Basın Yayın Promosyon San. Tic. Ltd. Şti.
Telefon : (0312) 394 48 63
Faks : (0312) 394 48 65
Web : www.epamat.com.tr

Baskı Tarihi:

Mayıs, 2025

Dizinler

I- Alfabetik İndeks.....	1165
II- Yasa Numarasına Göre İptal ve İtiraz Davaları Dizini.....	1191
III- Karar-Esas-Resmi Gazete Tarihi-Karar Tarihine Göre Dizinler	1219
IV- Anayasa Maddeleri Dizini.....	1221

Esas Sayısı : 2020/76
Karar Sayısı : 2023/172
Karar Tarihi : 11/10/2023

İPTAL DAVASINI AÇAN: Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri Engin ALTAY, Özgür ÖZEL, Engin ÖZKOÇ ile birlikte 131 milletvekili (E. 2020/76)

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Tavşanlı Sulh Ceza Hâkimliği (E. 2022/41)

DAVA VE İTİRAZIN KONUSU: A. 29/7/2020 tarihli ve 7253 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un;

1. 1. maddesiyle 4/5/2007 tarihli ve 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun'un 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasına eklenen (s) bendinin,

2. 2. maddesiyle 5651 sayılı Kanun'un 3. maddesine eklenen (5) numaralı fıkranın,

3. 3. maddesiyle 5651 sayılı Kanun'un 5. maddesinin (6) numaralı fıkrasında yer alan "...on bin Türk Lirasından yüz bin Türk Lirasına..." ibaresinin "...yüz bin Türk lirasından bir milyon Türk lirasına..." şeklinde değiştirilmesinin,

4. 4. maddesiyle 5651 sayılı Kanun'un 8. maddesinin;

a. (4) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "... erişimin engellenmesi..." ibaresinin "...içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi..." şeklinde değiştirilmesinde bulunan "...içeriğin çıkarılması ve/veya..." ibaresinin,

b. (11) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “...erişim sağlayıcısına...” ibaresinin “...ilgili içerik, yer ve erişim sağlayıcısına...” şeklinde değiştirilmesinin,

5. 5. maddesiyle 5651 sayılı Kanun’un 9. maddesinin;

a. (5) numaralı fıkrasında yer alan “...erişimin engellenmesi...” ibaresinin “...içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi...” şeklinde değiştirilmesinin,

b. Değiştirilen (8) numaralı fıkrasının,

c. (9) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “...erişimin engellenmesi...” ibaresinin “...içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi...” şeklinde değiştirilmesinin,

ç. Eklenen (10) numaralı fıkrasının,

d. (11) numaralı fıkrasında yer alan “...sorumlu kişi...” ibaresinin “...içerik, yer ve erişim sağlayıcıların sorumluları...” şeklinde değiştirilmesinin,

6. 6. maddesiyle 5651 sayılı Kanun’a eklenen ek 4. maddenin,

Anayasa’nın 2., 5., 6., 7., 9., 10., 13., 20., 22., 25., 26., 27., 28., 35., 36., 38., 40., 48., 90. ve 125. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına,

B. 5651 sayılı Kanun’un 6518 sayılı Kanun’un 93. maddesiyle değiştirilen 9. maddesinin (1) ve (3) numaralı fıkralarının Anayasa’nın 26. ve 28. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine,

karar verilmesi talepleridir.

I. İPTALİ İSTENEN KANUN HÜKÜMLERİ

Kanun’un;

1. 1. maddesiyle 5651 sayılı Kanun’un iptali talep edilen (s) bendinin eklendiği 2. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

“Tanımlar

MADDE 2- (1) Bu Kanunun uygulamasında;

...

s) (Ek:29/7/2020-7253/1 md.) Sosyal ağ sağlayıcı: Sosyal etkileşim amacıyla kullanıcıların internet ortamında metin, görüntü, ses, konum gibi içerikleri oluşturmalarına, görüntülemelerine veya paylaşımlarına imkân sağlayan gerçek veya tüzel kişileri,

ifade eder."

2. 2. maddesiyle 5651 sayılı Kanun'un iptali talep edilen (5) numaralı fıkranın eklendiği 3. maddesi şöyledir:

"Bilgilendirme yükümlülüğü

MADDE 3- (1) İçerik, yer ve erişim sağlayıcıları, yönetmelikle belirlenen esas ve usûller çerçevesinde tanıtıcı bilgilerini kendilerine ait internet ortamında kullanıcıların ulaşabileceği şekilde ve güncel olarak bulundurmakla yükümlüdür.

(2) Yukarıdaki fıkra da belirtilen yükümlülüğü yerine getirmeyen içerik, yer veya erişim sağlayıcısına Başkan tarafından iki bin Türk lirasından elli bin Türk lirasına kadar idarî para cezası verilir.

(3) (Ek: 6/2/2014-6518/86 md.) Bu Kanun kapsamındaki faaliyetleri yurt içinden ya da yurt dışından yürütenlere, internet sayfalarındaki iletişim araçları, alan adı, IP adresi ve benzeri kaynaklarla elde edilen bilgiler üzerinden elektronik posta veya diğer iletişim araçları ile bildirim yapılabilir.

(4) (Ek: 26/2/2014-6527/16 md.; Değişik: 10/9/2014-6552/126 md.; İptal: Anayasa Mahkemesinin 2/10/2014 tarihli ve E.: 2014/149, K.: 2014/151 sayılı Kararı ile.)

(5) (Ek: 29/7/2020-7253/2 md.) Bu Kanun kapsamında verilen idari para cezaları, muhatabın yurt dışında bulunması hâlinde Kurum tarafından doğrudan muhataba üçüncü fıkradaki usulle de bildirilebilir. Bu bildirim 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanununa göre yapılan tebligat hükmündedir. Bu bildirimin yapıldığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda tebligat yapılmış sayılır."

3. 3. maddesiyle 5651 sayılı Kanun'un 5. maddesinin iptali talep edilen ibare değişikliği yapılan (6) numaralı fıkrası şöyledir:

*"(6) (Ek: 6/2/2014-6518/88 md.) Yer sağlayıcılık bildiriminde bulunmayan veya bu Kanundaki yükümlülüklerini yerine getirmeyen yer sağlayıcı hakkında Başkan tarafından **yüz bin Türk lirasından bir milyon Türk lirasına** kadar idari para cezası verilir."*

4. 4. maddesiyle 5651 sayılı Kanun'un iptali talep edilen ibare değişiklikleri de yapılan 8. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"İçeriğin çıkarılması ve erişimin engellenmesi kararları ile yerine getirilmesi

MADDE 8- (1) İnternet ortamında yapılan ve içeriği aşağıdaki suçları oluşturduğu hususunda yeterli şüphe sebebi bulunan yayınlarla ilgili olarak içeriğin çıkarılmasına ve/veya erişimin engellenmesine karar verilir:

a) 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda yer alan;

1) İntihara yönlendirme (madde 84),

2) Çocukların cinsel istismarı (madde 103, birinci fıkra),

3) Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırma (madde 190),

4) Sağlık için tehlikeli madde temini (madde 194),

5) Müstehcenlik (madde 226),

6) Fuhuş (madde 227),

7) Kumar oynanması için yer ve imkân sağlama (madde 228),

suçları.

b) 25/7/1951 tarihli ve 5816 sayılı Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkında Kanunda yer alan suçlar.

c) (Ek: 25/3/2020-7226/32 md.) 29/4/1959 tarihli ve 7258 sayılı Futbol ve Diğer Spor Müsabakalarında Bahis ve Şans Oyunları Düzenlenmesi Hakkında Kanunda yer alan suçlar.

...

(4) İçeriği birinci fıkrada belirtilen suçları oluşturan yayınlara ilişkin olarak **içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararı** re'sen Başkan tarafından verilir. (Değişik cümle:29/7/2020-7253/4 md.) Bu karar, ilgili içerik ve yer sağlayıcılar ile erişim sağlayıcısına bildirilerek gereğinin yerine getirilmesi istenir.

...

(11) İdarî tedbir olarak verilen içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararının yerine getirilmemesi halinde, Başkan tarafından **ilgili içerik, yer ve erişim sağlayıcısına**, onbin Yeni Türk Lirasından yüzbin Yeni Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir. İdarî para cezasının verildiği andan itibaren yirmidört saat içinde erişim sağlayıcı tarafından kararın yerine getirilmemesi halinde Kurum tarafından yetkilendirmenin iptaline karar verilebilir.

..."

5. 5. maddesiyle 5651 sayılı Kanun'un iptali talep edilen (8) numaralı fıkrası değiştirilen, (10) numaralı fıkranın eklendiği ve ibare değişiklikleri yapılan 9. maddesi şöyledir:

"İçeriğin yayından çıkarılması ve erişimin engellenmesi

MADDE 9- (Değişik: 6/2/2014-6518/93 md.)

(1) **İnternet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle kişilik haklarının ihlal edildiğini iddia eden gerçek ve tüzel kişiler ile kurum ve kuruluşlar, içerik sağlayıcısına, buna ulaşamaması hâlinde yer sağlayıcısına başvurarak uyarı yöntemi ile içeriğin yayından çıkarılmasını isteyebileceği gibi doğrudan sulh ceza hâkimine başvurarak içeriğin çıkarılmasını ve/veya erişimin engellenmesini de isteyebilir.**

(2) **İnternet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle kişilik haklarının ihlal edildiğini iddia eden kişilerin talepleri, içerik ve/veya yer sağlayıcısı tarafından en geç yirmi dört saat içinde cevaplandırılır.**

(3) İnternet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle kişilik hakları ihlal edilenlerin talepleri doğrultusunda hâkim bu maddede belirtilen kapsamda içeriğin çıkarılmasına ve/veya erişimin engellenmesine karar verebilir.

(4) Hâkim, bu madde kapsamında vereceği erişimin engellenmesi kararlarını esas olarak, yalnızca kişilik hakkının ihlalinin gerçekleştiği yayın, kısım, bölüm ile ilgili olarak (URL, vb. şeklinde) içeriğe erişimin engellenmesi yöntemiyle verir. Zorunlu olmadıkça internet sitesinde yapılan yayının tümüne yönelik erişimin engellenmesine karar verilemez. Ancak, hâkim URL adresi belirtilerek içeriğe erişimin engellenmesi yöntemiyle ihlalin engellenemeyeceğine kanaat getirmesi hâlinde, gerekçesini de belirtmek kaydıyla, internet sitesindeki tüm yayına yönelik olarak erişimin engellenmesine de karar verebilir.

(5) Hâkimin bu madde kapsamında verdiği içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararları doğrudan Birliğe gönderilir.

(6) Hâkim bu madde kapsamında yapılan başvuruyu en geç yirmi dört saat içinde duruşma yapmaksızın karara bağlar. Bu karara karşı 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerine göre itiraz yoluna gidilebilir.

(7) Erişimin engellenmesine konu içeriğin yayından çıkarılmış olması durumunda hâkim kararı kendiliğinden hükümsüz kalır.

(8) (Değişik:29/7/2020-7253/5 md.) Birlik tarafından ilgili içerik ve yer sağlayıcılar ile erişim sağlayıcıya gönderilen içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararının gereği derhâl, en geç dört saat içinde ilgili içerik ve yer sağlayıcılar ile erişim sağlayıcı tarafından yerine getirilir.

(9) Bu madde kapsamında hâkimin verdiği içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararına konu kişilik hakkının ihlaline ilişkin yayının (...) başka internet adreslerinde de yayınlanması durumunda ilgili kişi tarafından Birliğe müracaat edilmesi hâlinde mevcut karar bu adresler için de uygulanır.

(10) (Ek:29/7/2020-7253/5 md.) İnternet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle kişilik hakları ihlal edilenlerin talep

etmesi durumunda hâkim tarafından, başvuranın adının bu madde kapsamındaki karara konu internet adresleri ile ilişkilendirilmemesine karar verilebilir. Kararda, Birlik tarafından hangi arama motorlarına bildirim yapılacağı gösterilir.

(11) Sulh ceza hâkiminin kararını bu maddede belirtilen şartlara uygun olarak ve süresinde yerine getirmeyen içerik, yer ve erişim sağlayıcıların sorumluları, beş yüz günden üç bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.”

6. 6. maddesiyle 5651 sayılı Kanun’a eklenen iptali talep edilen ek 4. madde şöyledir:

“EK MADDE 4 – (Ek:29/7/2020-7253/6 md.)

(1) Türkiye’den günlük erişimi bir milyondan fazla olan yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcı; Kurum, Birlik, adli veya idari makamlarca gönderilecek tebligat, bildirim veya taleplerin gereğinin yerine getirilmesi ve kişiler tarafından bu Kanun kapsamında yapılacak başvuruların cevaplandırılması ve bu Kanun kapsamındaki diğer yükümlülüklerin yerine getirilmesini temin için yetkili en az bir kişiyi Türkiye’de temsilci olarak belirler ve bu kişinin iletişim bilgilerine kolayca görülebilecek ve doğrudan erişilebilecek şekilde internet sitesinde yer verir. Sosyal ağ sağlayıcı bu kişinin kimlik ve iletişim bilgilerini Kuruma bildirmekle yükümlüdür. Temsilcinin gerçek kişi olması hâlinde Türk vatandaşı olması zorunludur.

(2) Birinci fıkrada düzenlenen temsilci belirleme ve bildirme yükümlülüğünü yerine getirmeyen sosyal ağ sağlayıcıya, Kurum tarafından bildirimde bulunulur. Bildirimden itibaren otuz gün içinde bu yükümlülüğün yerine getirilmemesi hâlinde sosyal ağ sağlayıcıya Başkan tarafından on milyon Türk lirası idari para cezası verilir. Verilen idari para cezasının tebliğinden itibaren otuz gün içinde bu yükümlülüğün yerine getirilmemesi hâlinde otuz milyon Türk lirası daha idari para cezası verilir. İkinci kez verilen idari para cezasının tebliğinden itibaren otuz gün içinde bu yükümlülüğün yerine getirilmemesi hâlinde Başkan tarafından Türkiye’de mukim vergi mükellefi olan gerçek ve tüzel kişilerin ilgili sosyal ağ sağlayıcısına yeni reklam vermesi yasaklanır, bu kapsamda yeni sözleşme kurulamaz ve buna ilişkin para transferi yapılamaz. Reklam yasağı

kararının verildiği tarihten itibaren üç ay içinde bu yükümlülüğün yerine getirilmemesi hâlinde Başkan, sosyal ağ sağlayıcının internet trafiği bant genişliğinin yüzde elli oranında daraltılması için sulh ceza hâkimliğine başvurabilir. Başvurunun kabulüne ilişkin hâkim kararının uygulanmasından itibaren otuz gün içinde söz konusu yükümlülüğün yerine getirilmemesi hâlinde Başkan, sosyal ağ sağlayıcının internet trafiği bant genişliğinin yüzde doksan oranına kadar daraltılması için sulh ceza hâkimliğine başvurabilir. Hâkim ikinci başvuru üzerine vereceği kararında, yüzde elliden düşük olmamak kaydıyla, sunulan hizmetin niteliğini de dikkate alarak daha düşük bir oran belirleyebilir. Bu kararlara karşı Başkan tarafından 5271 sayılı Kanun hükümlerine göre itiraz yoluna gidilebilir. Hâkim tarafından verilen kararlar erişim sağlayıcılara bildirilmek üzere Kuruma gönderilir. Kararların gereği, bildirimden itibaren derhâl ve en geç dört saat içinde erişim sağlayıcıları tarafından yerine getirilir. Temsilci belirleme ve bildirme yükümlülüğünün yerine getirilmesi hâlinde; verilen idari para cezalarının dörtte biri tahsil edilir, reklam yasağı kaldırılır ve hâkim kararları kendiliğinden hükümsüz kalır. İnternet trafiği bant genişliğine yapılan müdahalenin sona erdirilmesi için erişim sağlayıcılara Kurum tarafından bildirim yapılır.

(3) Türkiye'den günlük erişimi bir milyondan fazla olan yurt içi veya yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcı, 9 uncu ve 9/A maddeleri kapsamındaki içeriklere yönelik olarak kişiler tarafından yapılacak başvurulara, başvurudan itibaren en geç kırk sekiz saat içinde olumlu ya da olumsuz cevap vermekle yükümlüdür. Olumsuz cevaplar gerekçeli olarak verilir.

(4) Türkiye'den günlük erişimi bir milyondan fazla olan yurt içi veya yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcı, kendisine bildirilen içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararlarının uygulanmasına ve üçüncü fıkra kapsamındaki başvurulara ilişkin istatistiksel ve kategorik bilgileri içeren Türkçe hazırlanmış raporları altı aylık dönemlerle Kuruma bildirir. Üçüncü fıkra kapsamındaki başvurulara ilişkin rapor, kişisel verilerden arındırılmak suretiyle sosyal ağ sağlayıcının kendi internet sitesinde de yayınlanır.

(5) Türkiye'den günlük erişimi bir milyondan fazla olan yurt içi veya yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcı, Türkiye'deki kullanıcıların verilerini Türkiye'de barındırma yönünde gerekli tedbirleri alır.

(6) Üçüncü fıkradaki yükümlülüğü yerine getirmeyen sosyal ağ sağlayıcıya beş milyon Türk lirası, dördüncü fıkradaki yükümlülüğü yerine getirmeyen sosyal ağ sağlayıcıya ise on milyon Türk lirası idari para cezası Başkan tarafından verilir.

(7) Türkiye'den günlük erişimi bir milyondan fazla olan yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcılar hakkında 8 inci ve 8/A maddeleri kapsamında verilecek olan idari para cezaları bir milyon Türk lirası olarak, 8 inci ve 9 uncu maddeleri kapsamında verilecek olan adli para cezaları ise elli bin gün olarak verilir. Söz konusu idari para cezasını gerektiren ihlallerin bir yıl içinde her bir tekrarında cezalar bir kat artırılarak uygulanır.

(8) Hukuka aykırılığı hâkim veya mahkeme kararı ile tespit edilen içeriğin sosyal ağ sağlayıcıya bildirilmesi durumunda, bildirimle rağmen yirmi dört saat içinde içeriği çıkarmayan veya erişimi engellemeyen sosyal ağ sağlayıcı, doğan zararların tazmin edilmesinden sorumludur. Bu hukuki sorumluluğun işletilmesi için içerik sağlayıcının sorumluluğuna gidilmesi veya içerik sağlayıcıya dava açılması şartı aranmaz.

(9) Bu maddenin uygulanmasında sosyal ağ sağlayıcının yükümlülükleri, içerik veya yer sağlayıcısı olmasından doğan sorumluluk ve yükümlülüklerini ortadan kaldırmaz.

(10) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Kurum tarafından belirlenir."

II. İLK İNCELEME

A. E.2020/76 Sayılı Başvuru Yönünden

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü (İçtüzük) hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Engin YILDIRIM, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Yıldız SEFERİNOĞLU, Selahaddin MENTEŞ ve Basri BAĞCI'nın katılımlarıyla 1/10/2020 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, yürürlüğü durdurma talebinin esas inceleme aşamasında karara bağlanmasına OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

B. E.2022/41 Sayılı Başvuru Yönünden

2. Anılan İçtüzük hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Engin YILDIRIM, Hicabi DURSUN, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Yıldız SEFERİNOĞLU, Selahaddin MENTEŞ, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ve Kenan YAŞAR'ın katılımlarıyla 21/4/2022 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. BİRLEŞTİRME KARARI

3. 4/5/2007 tarihli ve 5651 İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun'un 6/2/2014 tarihli ve 6518 sayılı Kanun'un 93. maddesiyle değiştirilen 9. maddesinin (1) ve (3) numaralı fıkralarının iptallerine karar verilmesi talebiyle yapılan itiraz başvurusuna ilişkin E.2022/41 sayılı davanın aralarındaki hukuki irtibat nedeniyle E.2020/76 sayılı dava ile BİRLEŞTİRİLMESİNE, esasının kapatılmasına, esas incelemenin E.2020/76 sayılı dosya üzerinden yürütülmesine 21/4/2022 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

IV. ESASIN İNCELENMESİ

4. Dava dilekçesi ile başvuru kararı ve ekleri, Raportör İsmail Emrah PERDECİOĞLU tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, dava konusu kanun hükümleri, dayanan ve ilgili görülen Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. Kanun'un 1. Maddesiyle 5651 Sayılı Kanun'un 2. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasına Eklenen (s) Bendinin İncelenmesi

1. Anlam ve Kapsam

5. Dava konusu kuralla sosyal ağ sağlayıcı tanımlanmaktadır. Buna göre sosyal etkileşim amacıyla kullanıcıların internet ortamında metin, görüntü, ses, konum gibi içerikleri oluşturmalarına, görüntülemelerine veya paylaşımlarına imkân sağlayan gerçek veya tüzel kişiler sosyal ağ sağlayıcılardır.

6. Söz konusu tanıma göre sosyal ağ sağlayıcının, internet ortamında metin, görüntü, ses, konum gibi içeriklerin oluşturulmasına, görüntülenmesine veya paylaşılmasına imkân sağlaması nedeniyle sosyal etkileşim amacıyla yaratılan veriler yönünden bir tür yer sağlayıcı olduğu anlaşılmaktadır. Başka bir deyişle sosyal ağ sağlayıcı kavramı ile sosyal etkileşim amacı bulunan, kullanıcıların içerik oluşturabildikleri, görüntüleyebildikleri veya paylaşabildikleri yer sağlayıcı niteliği bulunan ortamların ifade edildiği görülmektedir.

2. İptal Talebinin Gerekçesi

7. Dava dilekçesinde özetle; dava konusu kuralda yer alan “Sosyal etkileşim...”, “...oluşturma...”, “...görüntüleme...” ve “...paylaşma...” ibarelerinin açık ve net kavramlar olmadığı, bu itibarla kuralla somut olarak hangi internet ortamlarının kastedildiğinin anlaşılamadığı, bu durumun ise kuralın uygulanmasında idareye geniş bir takdir yetkisinin tanınması sonucunu doğurduğu, 5651 sayılı Kanun’da öngörülen yükümlülüklerin hangilerinin sosyal ağ sağlayıcıları yönünden geçerli olduğunun belirli olmadığı, gerçek ve tüzel kişilerin ifade ve haberleşme özgürlüklerinin yanı sıra teşebbüs özgürlüklerini de sınırlamasına karşın belirsiz ve öngörülmez nitelikte olduğu belirtilen kuralın Anayasa’nın 2., 13., 22., 26., 35., 38. ve 48. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

3. Anayasa’ya Aykırılık Sorunu

8. Anayasa’nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti; eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adil bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa’ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuki güvenliği sağlayan, hukuk kurallarıyla kendini bağlı sayan ve yargı denetimine açık olan devlettir.

9. Hukuk devletinin temel unsurlarından biri belirliliktir. Hukuki güvenlikle bağlantılı olan hukuki belirlilik ilkesi bireylerin hukuk kurallarını önceden bilmeleri, tutum ve davranışlarını bu kurallara göre güvenle belirleyebilmeleri anlamını taşımaktadır. Bu nedenle anılan ilke uyarınca yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuyla yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfî uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesi gerekir.

10. Dava konusu kuralın gerekçesi “*Gelişen teknoloji ve sosyal ağların kullanımındaki yaygınlaşma dikkate alındığında, 5651 sayılı Kanunda yer alan içerik, yer ve erişim sağlayıcılarından farklı olarak özel düzenleme yapılmasına ihtiyaç olduğundan madde ile, sosyal ağ sağlayıcılara ilişkin yeni bir tanımlama yapılmaktadır. Bu kapsamda, kullanıcıların internet ortamında sosyal etkileşim amacıyla metin, görüntü, ses, konum gibi içerikleri oluşturmalarına, görüntülemelerine veya paylaşımlarına imkan sağlayan gerçek veya tüzel kişiler, sosyal ağ sağlayıcı olarak tanımlanmıştır. Bu tanımla, kullanıcılar tarafından yoğunlukla tercih edilen sosyal ağlara Kanunda ayrıca yer verilmiş olacaktır.*” şeklindedir. Anılan gerekçe gözetildiğinde kuralla teknolojik gelişmeler ışığında sınırları ve kullanım alanı hızla genişleyen internet ortamında etkinliği giderek artan, gerçek veya tüzel kişiliği bulunan alanların hukuki bir çerçeveye alınması ve bu bağlamda ihdas edilen yükümlülüklerin muhatabının belirlenmesinin amaçlandığı anlaşılmaktadır. Bu itibarla kuralla kamu yararı dışında bir amacın gözetildiği söylenemez.

11. Öte yandan kuralda yer alan “*Sosyal etkileşim...*”, “*...oluşturma...*”, “*...görüntüleme...*” ve “*...paylaşma...*” ibarelerinin genel kavram niteliğinde olduğunun kabulü gerekmele birlikte bunların belirsiz ve öngörülemez nitelikte olduğu söylenemez. Bu tür kavramların kullanılması kanun yapma tekniğinin doğasından kaynaklanmaktadır. Nitekim kanun hükümlerinin genel ve soyut olması; somut olayın özelliğine göre değişebilecek tüm çözümleri kuralın bünyesinde barındırma, bir başka ifadeyle kuralın amaca uygun sonuca ulaştıracak herhangi bir çözümü dışlamasını önleme ihtiyacından kaynaklanmaktadır. Bu bağlamda internet gibi sınırlarının tespit edilebilmesinin zor olduğu sanal bir ortamda somut olaylar ve durumlar üzerinden gerek idarenin uygulamaları gerekse mahkemelerin içtihatları ile dava konusu kuralın belirlilik içinde uygulanması sağlanabilecektir (bu yönde bkz. AYM, E.2015/41, K.2017/98, 4/5/2017, § 42).

12. Bu çerçevede kuralın kamu yararının sağlanması amacıyla ihdas edildiği ve erişilebilir, bilinebilir ve öngörülebilir olma gibi niteliksel gereklilikleri karşılamakla hukuki belirlilik şartını sağladığı sonucuna varılmıştır.

13. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa’nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Kuralın Anayasa’nın 13., 22., 26., 35., 38. ve 48. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

B. Kanun'un 2. Maddesiyle 5651 Sayılı Kanun'un 3. Maddesine Eklenen (5) Numaralı Fıkranın İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

14. Dava dilekçesinde özetle; dava konusu kural uyarınca gönderilecek bir e-postanın ya da diğer türlü herhangi bir bildirimin ilgili kişiye ulaşıp ulaşmadığı ya da hangi tarihte ulaştığı anlaşılmadan tebligat olarak kabul edileceği, bu durumun muhatapların savunma ve dava haklarını ortadan kaldıracak olması nedeniyle hak arama özgürlüğü ve etkili başvuru hakkıyla bağdaşmadığı, kuralın Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşme hükümlerini ihlal ettiği, hukuki belirlilik taşımadığı, farklı bir tebligat usulünün öngörülmesinin eşitsizlik ilkesiyle çeliştiği belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2., 10., 36., 40., 90. ve 125. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

15. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 13. maddesi yönünden de incelenmiştir.

16. Dava konusu kuralla 5651 sayılı Kanun kapsamında verilen idari para cezalarının, muhatapın yurt dışında olması hâlinde Kurum (Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu) tarafından doğrudan muhababa anılan Kanun'un 3. maddesinin (3) numaralı fıkrasında gösterilen usulle de bildirilebileceği, bu bildirimin 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu'na göre yapılan tebligat hükmünde olduğu ve bu bildirimin yapıldığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda tebligat yapılmış sayılacağı öngörülmüştür.

17. Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrasında *"Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir."* hükmüne yer verilmek suretiyle hak arama özgürlüğü güvence altına alınmıştır.

18. Hak arama özgürlüğünün temel unsurlarından biri mahkemeye erişim hakkıdır. Mahkemeye erişim hakkı, hukuki bir uyuşmazlığın bu konuda karar verme yetkisine sahip bir mahkeme önüne götürülmesi hakkını da kapsar. Kişinin uğradığı bir haksızlığa veya zarara karşı kendisini

savunabilmesinin ya da maruz kaldığı haksız bir uygulama veya işleme karşı haklılığını ileri sürüp kanıtlayabilmesinin, zararını giderebilmesinin en etkili ve güvenceli yolu yargı mercileri önünde dava hakkını kullanabilmesidir.

19. İdari mercilerin ilgililere tebligat yapmasıyla birlikte tebliğe konu işleme karşı idareye başvuru süresi ve hak düşürücü nitelikte olan dava açma süresi işlemeye başlamakta ve bu süreler geçirildikten sonra yargı mercileri nezdinde dava açma hakkı yitirilmiştir. Kuralla, bildirimin yapıldığı tarihi izleyen beşinci günün sonu itibarıyla tebligat yapılmış sayılması öngörülmek suretiyle dava açma süresinin başlamasına neden olduğu gözetildiğinde mahkemeye erişim hakkına yönelik bir sınırlama yapıldığı açıktır.

20. Anayasa'nın 13. maddesinde *“Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz”* denilmektedir. Buna göre mahkemeye erişim hakkına sınırlama getiren düzenlemelerin kanunla yapılması, Anayasa'nın sözü ile Anayasa'da öngörülen sınırlama sebebine uygun ve ölçülü olması gerekir.

21. Bu kapsamda mahkemeye erişim hakkını sınırlamaya yönelik bir kanuni düzenlemenin şeklen var olması yeterli olmayıp yasal kuralların keyfiliğe izin vermeyecek şekilde belirli, ulaşılabilir ve öngörülebilir düzenlemeler niteliğinde olması gerekir.

22. Esasen temel hakları sınırlayan kanunun bu niteliklere sahip olması, Anayasa'nın 2. maddesinde güvenceye alınan hukuk devleti ilkesinin de bir gereğidir. Hukuk devletinin temel unsurlarından olan *hukuki belirlilik ilkesi* uyarınca kanuni düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfî uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesi gerekir. Kanunda bulunması gereken bu nitelikler hukuki güvenliğin sağlanması bakımından da zorunludur. Nitekim *hukuki güvenlik ilkesi* hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar (AYM, E.2015/41, K.2017/98, 4/5/2017, §§ 153, 154). Dolayısıyla Anayasa'nın 13. maddesinde sınırlama ölçütü olarak belirtilen kanunilik, Anayasa'nın 2. maddesinde güvenceye alınan hukuk devleti ilkesi ışığında yorumlanmalıdır.

23. Dava konusu kuralla muhatabı yurt dışında bulunup 5651 sayılı Kanun kapsamında verilen idari para cezalarının muhatabın internet sayfasındaki iletişim araçları, alan adı, IP adresi ve benzeri kaynaklarla elde edilen bilgiler üzerinden elektronik posta veya diğer iletişim araçları ile tebliğ edilebileceği, bildirimin yapıldığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda tebligat yapılmış sayılacağına öngörülmesi suretiyle kurala konu tebligat usul ve yönteminin, bildirimin içeriğinin, muhatabının ve hangi gün tebliğ edilmiş sayılacağı hususlarının tereddüde yer bırakmayacak şekilde açık ve net olarak düzenlendiği görülmektedir.

24. Kuralın atıfta bulunduğu (3) numaralı fıkrada yer alan *benzeri kaynaklarla elde edilen bilgiler* kavramından kastedilenin de kuralda sayılan internet sayfalarındaki iletişim araçları, alan adı, IP adresi gibi internetten belirlenebilecek hususlar olduğu açıktır. Bu açıklamalar bağlamında kuralın temel hak ve özgürlüklerin kanunla sınırlanması gerektiğine ilişkin anayasal ilkeye aykırı bir yönünün bulunduğu söylenemez.

25. Öte yandan mahkemeye erişim hakkına getirilen sınırlamanın Anayasa'nın 13. maddesi gereğince Anayasa'nın sözüne de uygun olması gerekir.

26. Anayasa'nın 125. maddesinin üçüncü fıkrasında idari işlemlere karşı açılacak davalarda sürenin yazılı bildirim tarihinden başlayacağı öngörülmüştür. Anılan düzenleme ile ilgilinin hakkında tesis edilen işlemin içeriğinden haberdar edilmesi ve bu yolla işleme karşı kullanabileceği dava açma hakkının korunması amaçlanmıştır.

27. Tebligat, yetkili makamlarca birtakım hukuki işlemlerin bu işlemin hukuki sonuçlarından etkilenmeleri amaçlanan kişilere kanuna uygun şekilde bildirilmesi ve bu bildirimin usulüne uygun olarak yapıldığının belgelendirilmesidir. İşlemlerin kendilerine bağlanan hukuki sonuçları doğrulabilmesi için muhatabına bildirilmesi gerekir. Tebligat, Anayasa'da güvence altına alınmış olan iddia ve savunma hakkının tam olarak kullanılabilmesinin ve bireylere tanınan hak arama özgürlüğünün önemli güvencelerinden biridir (AYM, E.2012/20, K.2012/132, 27/9/2012; AYM, E.2018/144, K.2019/72, 19/9/2019, § 20).

28. Anayasa'nın 125. maddesinin üçüncü fıkrasında idari işlemlere karşı açılacak davalarda sürenin yazılı bildirim tarihinden başlayacağı

öngörölmek suretiyle idari işlemlere karşı dava açma süresinin başlangıcı yönünden farklı bir yasal düzenleme getirilmesine imkân tanınmamıştır. İdari para cezalarına dayalı olarak tesis edilen işlemlere karşı açılacak davalarda dava açma süresinin başlangıcına ilişkin olarak getirilen yasal düzenlemeler de Anayasa'nın anılan maddesi kapsamında yer almaktadır.

29. Yönetimde açıklık ilkesinin de bir sonucu olan yazılı bildirimin amacı, ilgilinin hakkında tesis edilen işlem konusunda bilgilendirilmesi ve söz konusu bilgilendirmenin hangi tarihte yapıldığının belgelendirilebilir olmasıdır. Anayasa'nın 125. maddesinin üçüncü fıkrasında dava açma süresinin yazılı bildirim tarihinden itibaren işlemeye başlayacağı belirtilmekle birlikte yazılı bildirimin yapılış usulüne ilişkin herhangi bir sınırlayıcı hükme yer verilmemiştir (AYM, E.2018/144, K.2019/72, 19/9/2019, § 22).

30. Günümüzde elektronik sistem oldukça yaygınlaşmış ve hayatın her alanında kullanılır hâle gelmiştir. Gelişen teknolojiye uygun olarak tebligatlarda da elektronik ortamın kullanılması gündeme gelmekte, hatta bazı alanlarda elektronik tebligatın uygulanması zorunluluğu doğmaktadır (AYM, E.2014/87, K.2015/112, 8/12/2015, § 148).

31. Anılan Kanun'un çeşitli hükümlerinde içerik sağlayıcıları, yer sağlayıcıları, erişim sağlayıcıları ve Türkiye'de günlük erişimi bir milyondan fazla olan sosyal ağ sağlayıcıları ile toplu kullanım sağlayıcıları ve internet servis sağlayıcıları yönünden çeşitli idari para cezaları öngörülmüştür.

32. Kanun'un 3. maddesinin (1) numaralı fıkrasında içerik, yer ve erişim sağlayıcılarının yönetmelikle belirlenen esas ve usuller çerçevesinde tanıtıcı bilgilerini kendilerine ait internet ortamında kullanıcıların ulaşabileceği şekilde ve güncel olarak bulundurmakla yükümlü oldukları, aynı maddenin (2) numaralı fıkrası uyarınca da bu yükümlülüğü yerine getirmeyen içerik, yer ve erişim sağlayıcısına Kurum Başkanı (Başkan) tarafından idari para cezası verileceği belirtilmiştir. Bu madde kapsamında yer alan içerik, yer ve erişim sağlayıcılar belirtilen hüküm gereği kendilerine ulaşılabilir şekilde tanıtım bilgilerini internet sayfasında güncel olarak bulundurmakla yükümlüdür.

33. Kanun'un ek 4. maddesinin (1) numaralı fıkrasına göre de Türkiye'den günlük erişimi bir milyondan fazla olan yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcıların Kanun kapsamındaki yükümlülüklerin yerine getirilmesini temin için yetkili en az bir kişiyi Türkiye'de temsilci olarak belirleme ve bu

kişinin iletişim bilgilerine kolayca görülebilecek ve doğrudan erişilebilecek şekilde internet sitesinde yer verme yükümlülüğü bulunmaktadır.

34. 6/A maddesinin (10) numaralı fıkrası uyarınca internet servis sağlayıcılarının faaliyette bulunabilmeleri için Erişim Sağlayıcıları Birliğine üye olma yükümlülüğü bulunmaktadır. Söz konusu üye olma yükümlülüğü kapsamında servis sağlayıcılarından, gerektiğinde kendilerine elektronik posta veya diğer iletişim araçlarıyla bildirim yapabilmesini mümkün kılacak iletişim bilgilerini Erişim Sağlayıcıları Birliğine bildirmelerinin istenebileceği de açıktır.

35. 7. maddenin (1) numaralı fıkrasına göre ise ticari amaçlı toplu kullanım sağlayıcıların mahallî mülki amirden izin belgesi almaları gerekmektedir. Ayrıca 11. maddenin (2) numaralı fıkrasında da toplu kullanım sağlayıcıların yükümlülüklerine ilişkin esas ve usullerin Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenleneceği hüküm altına alınmıştır. Anılan hükümler gözetildiğinde toplu kullanım sağlayıcılarının gerektiğinde kendilerine elektronik posta veya diğer iletişim araçlarıyla bildirim yapabilmesini mümkün kılacak iletişim bilgilerini ilgili makamlara bildirmesini sağlayabilecek imkânların bulunduğu anlaşılmaktadır.

36. Kural, Kanun kapsamındaki idari para cezalarının muhatabının yurt dışında bulunması hâlinde Kurum tarafından muhatabın internet sayfasındaki iletişim araçları, alan adı, IP adresi ve benzeri kaynaklarla elde edilen bilgiler üzerinden muhataba elektronik posta veya diğer iletişim araçları ile bildirim yapılabilmesini mümkün kılmaktadır. Bu itibarla Kurum, Kanun kapsamındaki idari para cezalarının muhatabının yurt dışında bulunması hâlinde 7201 sayılı Kanun hükümlerine göre tebligat yapabileceği gibi internet sayfalarındaki iletişim araçları, alan adı, IP adresi ve benzeri kaynaklarla elde edilen bilgiler üzerinden elektronik posta veya diğer iletişim araçları ile de tebligat yapabilecektir.

37. Bu bağlamda Kanun'un 3. maddesinin (1) numaralı fıkrası gereğince içerik, yer, erişim ve toplu kullanım sağlayıcılarının kendilerine ulaşılabilecek şekilde tanıtım bilgilerini internet sayfasında güncel olarak bulundurma yükümlülüğü ile ek 4. maddenin (1) numaralı fıkrası uyarınca Türkiye'den erişimi bir milyondan fazla olan yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcıların belirledikleri temsilcinin iletişim bilgilerine kolayca görülebilecek ve doğrudan erişilebilecek şekilde internet sitesinde

yer verme yükümlülüğünün, servis sağlayıcıları için Kanun'un 6/A maddesinde öngörülen üye olma yükümlülüğünün varlığı ve toplu kullanım sağlayıcılarının yükümlülüklerinin düzenlenmesine ilişkin Kanun'un 11. maddesinin (2) numaralı fıkrası gözönüne alındığında dava konusu kurala göre yapılacak tebligatların Anayasa'nın 125. maddesi kapsamında bilgilendirme ve söz konusu bilgilendirmenin hangi tarihte yapıldığını belgelendirme fonksiyonlarını taşımayacağı söylenemez. Bu itibarla kuralda düzenlenen usulde yapılacak tebligatın Anayasa'nın 125. maddesi bakımından yazılı bildirim niteliği taşıdığı sonucuna varılmaktadır.

38. Kuralın Anayasa'nın 13. maddesine uygunluğu denetlenirken sınırlamayı haklı kılan sebebin, başka bir ifadeyle söz konusu sınırlamanın anayasal anlamda meşru bir amacının bulunup bulunmadığının da ortaya konulması gerekmektedir.

39. Anayasa'nın 36. maddesinde hak arama özgürlüğü kapsamında yer alan mahkemeye erişim hakkı için herhangi bir sınırlama nedeni öngörülmemiş olmakla birlikte Anayasa'nın başka maddelerinde yer alan hak ve özgürlükler ile devlete yüklenen ödevler özel sınırlama sebebi gösterilmemiş hak ve özgürlüklere sınır teşkil edebilir.

40. Ayrıca adil yargılanma hakkı, niteliği gereği devletin düzenleme yapmasını gerektiren bir haktır. Zira bu hakkın Anayasa'da ifade edilmiş olması kendi başına bir anlam ifade etmemekte, bireylerin bu haktan yararlanabilmesi için devletin en azından yargı teşkilatını kurması ve yargılama usullerini belirlemesi gerekmektedir. Devletin düzenleme yetkisinin bulunduğu alanlarda belirli ölçüde takdir yetkisine sahip olduğunun kabulü gerekir. Bu sebeple adil yargılanma hakkına yönelik sınırlamalar getirilirken kanun koyucuyu bağlayan belirli bir meşru amaçlar listesi bulunmamaktadır. Ancak kanun koyucunun bu takdir yetkisinin Anayasa Mahkemesinin denetimine tabi olduğu açıktır (*Bekir Sözen* [GK], B. No: 2016/14586, 10/11/2022, § 74).

41. Anayasa'nın 20. maddesinde de herkesin özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahip olduğu belirtilmiştir. Bu bağlamda devlet, kişilerin özel hayatına veya aile hayatına yönelik müdahaleleri önleyecek veya bertaraf edecek tedbirleri almakla, yaptırımları uygulamakla yükümlüdür.

42. 5651 sayılı Kanun kapsamındaki idari para cezalarının yurt dışında bulunan muhatabına kısa sürede tebliğinin sağlanması suretiyle içerik, yer, erişim ile toplu kullanım sağlayıcılarının anılan Kanun kapsamındaki yükümlülüklerle uygunluğunun temininin kamu düzeninin korunması ve sağlanması ile kişilerin özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesine katkıda bulunacağı açıktır. Bu itibarla mahkemeye erişim hakkına sınırlama getiren kurallın devletin Anayasa'nın 20. maddesinde belirtilen pozitif yükümlülüklerinin sağlanması kapsamında kamu düzeninin korunması ve sağlanması biçiminde anayasal açıdan meşru bir sınırlama amacına sahip olduğu görülmektedir.

43. Diğer yandan Anayasa'nın 13. maddesi uyarınca sınırlamanın ölçülü olup olmadığının da değerlendirilmesi gerekir. Anayasa'nın anılan maddesinde güvence altına alınan *ölçülülük* ilkesi ise *elverişlilik*, *gereklilik* ve *orantılılık* olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. *Elverişlilik* öngörülen sınırlamanın ulaşılmak istenen amacı gerçekleştirmeye elverişli olmasını, *gereklilik* ulaşılmak istenen amaç bakımından sınırlamanın zorunlu olmasını diğer bir ifadeyle aynı amaca daha hafif bir sınırlama ile ulaşılmışının mümkün olmamasını, *orantılılık* ise hakka getirilen sınırlama ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir dengenin gözetilmesi gerekliliğini ifade etmektedir.

44. Dava konusu kuralın gerekçesinde, Kurumun 7201 sayılı Kanun kapsamında olmakla birlikte internet aktörlerinin çoğunlukla yurt dışında bulunması ve internet ortamındaki iletişimin elektronik posta ve benzeri dijital iletişim yöntemleriyle yapılmasının yaygın olması dikkate alındığında klasik tebligat usulünün internet aktörleri ile irtibatı zorlaştırdığı ve ihtiyacı karşılamadığının görüldüğü ifade edilmektedir.

45. Kuralla öngörülen tebliğ yöntemiyle yurt dışında bulunup haklarında idari para cezası tesis edilen internet aktörlerinin bu cezalardan kısa sürede haberdar edilmeleri mümkün kılınmak suretiyle söz konusu idari para cezalarının etkinliğinin sağlandığı gözetildiğinde kuralın kamu düzeninin temin edilmesi biçimindeki meşru amaca ulaşmak bakımından elverişli ve gerekli olmadığı söylenemez.

46. Kuralda, muhatabın internet sayfalarındaki iletişim araçları, alan adı, IP adresi ve benzeri kaynaklarla elde edilen bilgiler ile tespit edilebilen ve güncelliğini sağlamakla yükümlü olduğu iletişim adresine giriş yaptığı

veya elektronik tebligatı açtığı tarihte tebliğin gerçekleşmiş sayılması yerine muhatabın fiziki ortamda gerçekleşmeyen tebligattan haberdar olabilmesinin belirli bir süreyi gerektireceği gözetilerek bu yönde düzenleme yapıldığı anlaşılmaktadır. Buna göre ilgili adrese ulaştığı tarihten itibaren beş günlük bir süre geçtikten sonra tebliğ yapılmış sayılacaktır.

47. Kural, muhataplara öncelikle söz konusu iletişim adreslerini belirli aralıklarla kontrol etme yükümlülüğü yüklemektedir. Anılan yükümlülüğe beşer günlük aralıklarla uyulduğu takdirde hukuki yollara başvuru süresi yönünden herhangi bir hak kaybı olmayacaktır. Muhatabın iletişim adresini her gün ya da beş günden daha az aralıklarla kontrol etmesi hâlinde ise tebliğin yapılmış sayılacağı tarihten de önce tebligattan haberdar olacağı için dava açma süresi yönünden bir hak kaybı yaşamayacağı gibi bu sürenin birkaç gün daha uzaması söz konusu olacaktır.

48. Bu bağlamda günümüz teknolojik imkân ve şartlarında internet sayfalarındaki iletişim araçları, alan adı, IP adresi ve benzeri kaynaklarla elde edilen bilgiler ile tespit edilebilen iletişim adresini beşer günlük aralıklarla kontrol etme yükümlülüğünün makul olmayan bir külfet getirmediği, kuralda kişiler ile kamu yararı arasındaki dengenin korunduğu, mahkemeye erişim hakkına getirilen sınırlamanın ölçülü olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

49. Diğer yandan Anayasa'nın 10. maddesinde *"Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir./ Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür. Bu maksatla alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz./ Çocuklar, yaşlılar, özürlüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz./ Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz./ Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar."* denilmek suretiyle kanun önünde eşitlik ilkesine yer verilmiştir.

50. Anayasa'nın anılan maddesinde belirtilen kanun önünde eşitlik ilkesi hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Bu ilke ile eylemli değil hukuksal eşitlik öngörülmüştür. Eşitlik ilkesinin amacı; aynı durumda bulunan kişilerin kanunlar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, kişilere ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı

kurallar uygulanarak kanun karşısında eşitliğin ihlali yasaklanmıştır. Kanun önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez.

51. Eşitlik ilkesi yönünden yapılacak anayasallık denetiminde öncelikle Anayasa'nın 10. maddesi çerçevesinde aynı ya da benzer durumda bulunan kişilere farklı muamele yapıp yapılmadığı tespit edilmeli, bu bağlamda aynı ya da benzer durumdaki kişiler arasında farklılık gözetilip gözetilmediği belirlenmelidir. Yapılacak bu belirlemenin ardından ise farklı muamelenin nesnel ve makul bir temele dayanıp dayanmadığı ve ölçülü olup olmadığı hususları irdelenmelidir. Ölçülülük ilkesi, amaç ve araç arasında hakkaniyete uygun bir dengenin bulunması gereğini ifade eder. Diğer bir ifadeyle bu ilke, farklı muamelenin öngörülen objektif amaç ile orantılı olmasını gerektirmektedir.

52. Bu bağlamda 5651 sayılı Kanun kapsamındaki idari para cezasının muhatapları olarak yurt içindekiler ile yurt dışındakilerin durumlarının benzer dolayısıyla da karşılaştırılmaya müsait olduğu görüldüğünden kuralla bunlar arasında bir farklılık yaratıldığı söylenebilir.

53. Kural uyarınca idari para cezalarının muhatabının yurt dışında bulunması hâlinde Kurum tarafından muhatabın internet sayfasındaki iletişim araçları, alan adı, IP adresi ve benzeri kaynaklarla elde edilen bilgiler üzerinden muhataba elektronik posta veya diğer iletişim araçlarıyla da bildirim yapılabilir. Yurt içindeki muhataplar bakımından ise böyle bir bildirim usulü bulunmamaktadır.

54. Böyle bir farklılığın -yurt dışında bulunan muhataplar bakımından tebliğ sürecinde yaşanabilecek çeşitli güçlükler ve gecikmeler gözetildiğinde- nesnel ve makul bir nedene dayanmadığı söylenemez. Ayrıca kuralda öngörülen tebliğ araçları ile tebliğin geçerliliği için öngörülen süre dikkate alındığında söz konusu farklılığın yaratılmasıyla güdülen amaç ve kuralın düzenlediği araçlar arasında uygun bir dengenin kurulduğu, kural kapsamındaki muhataplara aşırı bir külfet yüklenmediği anlaşılmaktadır. Bu itibarla kuralda eşitlik ilkesine aykırı bir yönün bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

55. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 10., 13. ve 36. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Zühtü ARSLAN ve Engin YILDIRIM kuralın birinci ve üçüncü cümleleri yönünden, Hasan Tahsin GÖKCAN ise kuralın birinci cümlesi yönünden bu görüşe katılmamışlardır.

Kuralın Anayasa'nın 2., 40. ve 125. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de bu bağlamda belirtilen hususlar Anayasa'nın 13. ve 36. maddeleri kapsamında ele alınmış olduğundan Anayasa'nın 2., 40. ve 125. maddeleri yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

Kuralın Anayasa'nın 90. maddesiyle ilgisi görülmemiştir.

C. Kanun'un 3. Maddesiyle 5651 Sayılı Kanun'un 5. Maddesinin (6) Numaralı Fıkrasında Yer Alan "...on bin Türk Lirasından yüz bin Türk Lirasına..." İbaresinin "...yüz bin Türk lirasından bir milyon Türk lirasına..." Şeklinde Değiştirilmesinin İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

56. Dava dilekçesinde özetle; dava konusu kuralla uygulanacak idari para cezası tutarlarının on kat artırıldığı, bu artırımın ölçsüz olduğu, söz konusu idari para cezasının uygulanmasında Başkan'a keyfi bir takdir yetkisinin tanındığı belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2. ve 13. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

57. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 48. maddesi yönünden de incelenmiştir.

58. Anayasa'nın "*Çalışma ve sözleşme hürriyeti*" başlıklı 48. maddesinin birinci fıkrasında "*Herkes, dilediği alanda çalışma ve sözleşme hürriyetlerine sahiptir. Özel teşebbüsler kurmak serbesttir.*" denilmek suretiyle çalışma özgürlüğünün bir parçası olan teşebbüs özgürlüğü herkes yönünden güvenceye bağlanmıştır. Teşebbüs özgürlüğü, her gerçek veya özel hukuk tüzel kişinin tercih ettiği alanda iktisadi-ticari faaliyette bulunmak üzere teşebbüs kurabilmesini, dilediği mesleki faaliyete girebilmesini ve faaliyeti ile mesleğini devletin veya üçüncü kişilerin müdahalesi olmaksızın dilediği

biçimde yürütebilmesini ifade etmektedir (AYM, E.2015/34, K.2015/48, 13/5/2015).

59. 5651 sayılı Kanun'un 5. maddesinin (6) numaralı fıkrasında yer sağlayıcılık bildiriminde bulunmayan veya anılan Kanun'daki yükümlülüklerini yerine getirmeyen yer sağlayıcı hakkında Başkan tarafından yüz bin Türk lirasından bir milyon Türk lirasına kadar idari para cezası verileceği hükme bağlanmış olup söz konusu fıkra da yer alan "... yüz bin Türk lirasından bir milyon Türk lirasına..." ibaresi dava konusu kuralı oluşturmaktadır.

60. Kural, Kanun'daki yükümlülüklerini yerine getirmeyen yer sağlayıcı hakkında idari para cezası verilmesini öngörmek suretiyle teşebbüs özgürlüğüne sınırlama getirmektedir.

61. Kuralda yer sağlayıcılık bildiriminde bulunmayan veya 5651 sayılı Kanun'daki yükümlülüklerini yerine getirmeyen yer sağlayıcı hakkında Başkan tarafından yüz bin Türk lirasından bir milyon Türk lirasına kadar idari para cezasının uygulanması öngörülmüştür.

62. Yer sağlayıcıların yükümlülükleri anılan Kanun'un 5. maddesinde düzenlenmiştir. Bu çerçevede yer sağlayıcıların söz konusu maddenin (1) numaralı fıkrası uyarınca yer sağladığı içeriği kontrol etmek veya hukuka aykırı bir faaliyetin söz konusu olup olmadığını araştırma yükümlülüğü, (2) numaralı fıkrasına göre yer sağladığı hukuka aykırı içeriği Kanun'un 8. ve 9. maddelerine göre haberdar edilmesi hâlinde yayından çıkarma yükümlülüğü, (3) numaralı fıkrası gereğince de yer sağladığı hizmetlere ilişkin trafik bilgilerini bir yıldan az ve iki yıldan fazla olmamak üzere yönetmelikte belirlenecek süre kadar saklama ve bu bilgilerin doğruluğunu, bütünlüğünü ve gizliliğini temin etme yükümlülüğü bulunmaktadır.

63. Kuralda alt ve üst sınırları gösterilen idari para cezasının tespit edilmesinde hangi ölçütlerin dikkate alınacağı belirtilmemiştir. Ancak 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 3. maddesinde anılan Kanun'un genel hükümlerinin idari para cezası yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında uygulanacağı hükme bağlanmış, aynı Kanun'un 17. maddesinin (2) numaralı fıkrasında da alt ve üst sınırı gösterilmiş idari para cezasının miktarı belirlenirken işlenen kabahatin haksızlık içeriği ile failin kusuru ve ekonomik durumunun birlikte gözönünde bulundurulacağı

belirtilmiştir. Bu nedenle Başkan, yer sağlayıcılara verilecek idari para cezasının miktarını belirlerken 5326 sayılı Kanun'un 17. maddesinde belirtilen ölçütlere uymak zorundadır. Dolayısıyla idari para cezasının tespitinde hiçbir ölçütün belirlenmediği ve kuralla idarenin keyfî bir şekilde ceza takdir etmesine imkân sağlandığı söylenemez (bu yönde bkz. AYM, E.2014/87, K.2015/112, 8/12/2015, § 201).

64. Bu itibarla teşebbüs özgürlüğüne sınırlama getiren kuralın belirli, ulaşılabilir ve öngörülebilir nitelikte olduğu, dolayısıyla kanunilik ölçütünü sağladığı anlaşılmaktadır.

65. Anayasa'nın 48. maddesinde teşebbüs özgürlüğü mutlak bir hak olarak düzenlenmemiş olup anılan maddenin ikinci fıkrasında "*Devlet, özel teşebbüslerin millî ekonominin gereklerine ve sosyal amaçlara uygun yürümesini, güvenlik ve kararlılık içinde çalışmasını sağlayacak tedbirleri alır.*" hükmüne yer verilmek suretiyle *millî ekonominin gerekleri ve sosyal amaçlarla* bu özgürlüğe sınırlamalar getirilebilmesine imkân tanınmıştır. Nitekim maddenin gerekçesinde de "*Devlet, kamu yararı olan hallerde ve millî ekonominin gerekleri ve sosyal amaçlarla özel teşebbüs özgürlüğüne sınırlamalar getirebilir.*" denilerek *millî ekonominin gerekleri ve sosyal amaçların* teşebbüs özgürlüğü yönünden birer sınırlama sebebi olduğu vurgulanmıştır (AYM, E.2015/34, K.2015/48, 13/5/2015).

66. 5651 sayılı Kanun'un 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (m) bendinde yer sağlayıcı, hizmet ve içerikleri barındıran sistemleri sağlayan veya işleten gerçek ya da tüzel kişiler olarak tanımlanmıştır. Dava konusu kural, bu türden gerçek veya tüzel kişilerin yer sağlayıcılık bildiriminde bulunmaması veya 5651 sayılı Kanun kapsamındaki yükümlülüklerini getirmemesi durumunda idari para cezasına katlanmak zorunda olmasını öngörmek suretiyle caydırıcılık fonksiyonu görmektedir; böylece yer sağlayıcıların internet ortamında yerine getirdikleri işlevin büyüklüğünden kaynaklanan ve kamusal alana da hizmet eden yükümlülüklerinin gereğini yapmalarının sağlanması niteliğinde sosyal bir amaca hizmet etmektedir.

67. Bu itibarla sınırlamanın Anayasa'nın 48. maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen sınırlama sebeplerine uygun olarak öngörüldüğü, dolayısıyla anayasal olarak meşru bir amaca dayandığı anlaşılmaktadır.

68. Gelişen, büyüyen, çeşitlenen ve çoğalan toplumsal gereksinimleri yerinde, zamanında ve etkin bir biçimde karşılayabilmek için idareye değişik

alanlarda yaptırım uygulama yetkileri tanınmasının sonuçlarından biri olan idari para cezaları, kabahat sayılan eylemin işlenmesini önlemeye yönelik hem caydırıcılık fonksiyonu görmekte hem de kamusal zararın giderilmesini sağlamaktadır. Bu çerçevede yer sağlayıcılara yükümlülüklerini yerine getirmedikleri takdirde yüz bin Türk lirasından bir milyon Türk lirasına kadar idari para cezası uygulanmasına imkân tanınmaması suretiyle öngörülen caydırıcılığın, yükümlülüklerin yerine getirilmesini sağlama amacına ulaşma bakımından elverişli ve gerekli olmadığı söylenemez.

69. Öte yandan Başkan'ın kuralda belirtilen alt ve üst limitler arasında bu cezayı uygularken 5326 sayılı Kanun'un 17. maddesinde belirtilen ölçütlere uymak zorunda olduğu, son yıllarda internet ortamında yaratılan ekonomik hacmin ulaştığı boyut, kuralla öngörülen alt ve üst sınır ceza miktarları ile cezalara karşı yargısal denetimin mümkün olduğu gözetildiğinde kuralla öngörülen cezanın kişilere aşırı bir külfet getirmediği açıktır. Bu itibarla kuralın kabahat ile ceza arasında bulunması gereken makul dengeyi gözetttiği ve orantısız bir sınırlamaya neden olmadığı anlaşılmaktadır.

70. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 13. ve 48. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Ç. Kanun'un 4. Maddesiyle 5651 Sayılı Kanun'un 8. Maddesinin (4) Numaralı Fıkrasının Birinci Cümlesinde Yer Alan "...erişimin engellenmesi..." İbaresinin "...içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi..." Şeklinde Değiştirilmesinde Bulunan "...içeriğin çıkarılması ve/veya..." İbaresini ile (11) Numaralı Fıkrasının Birinci Cümlesinde Yer Alan "...erişim sağlayıcısına, ..." İbaresinin "...ilgili içerik, yer ve erişim sağlayıcısına, ..." Şeklinde Değiştirilmesinin İncelenmesi

1. Anlam ve Kapsam

71. 5651 sayılı Kanun'un 8. maddesinin (4) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde içeriği anılan maddenin (1) numaralı fıkrasında belirtilen suçları oluşturan yayınlara ilişkin olarak içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararının resen Başkan tarafından verileceği öngörülmüş olup söz konusu cümlede yer alan "...içeriğin çıkarılması ve/veya..." ibaresi dava konusu kurallardan ilkinin oluşturmaktadır.

72. Bu bağlamda kural uyarınca Başkan, internet ortamında yapılan ve içeriği 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda yer alan

intihara yönlendirme, çocukların cinsel istismarı, uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırma, sağlık için tehlikeli madde temini, müstehcenlik, fuhuş, kumar oynanması için yer ve imkân sağlama suçları; 25/7/1951 tarihli ve 5816 sayılı Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkında Kanun'da yer alan suçlar; 29/4/1959 tarihli ve 7258 sayılı Futbol ve Diğer Spor Müsabakalarında Bahis ve Şans Oyunları Düzenlenmesi Hakkında Kanun'da yer alan suçlar ile 1/11/1983 tarihli ve 2937 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanunu'nun 27. maddesinin birinci ve ikinci fıkrasında yer alan suçları oluşturan yayınlara ilişkin olarak içeriğin çıkarılması kararı verebilecektir.

73. 5651 sayılı Kanun'un 8. maddesinin (11) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde de idari tedbir olarak verilen içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararının yerine getirilmemesi hâlinde Başkan tarafından ilgili içerik, yer ve erişim sağlayıcısına on bin yeni Türk lirasından yüz bin yeni Türk lirasına kadar idari para cezası verileceği hükme bağlanmış olup anılan cümlede yer alan “...*ilgili içerik, yer ve erişim sağlayıcısına, ...*” ibaresi dava konusu diğer kuralı oluşturmaktadır.

2. İptal Talebinin Gerekçesi

74. Dava dilekçesinde özetle; kurallarla yer sağlayıcı ve erişim sağlayıcının içerikten kaynaklanan sorumluluklarının genişletildiği, hukuka aykırı içeriğin çıkarılmasının ancak içerik sağlayıcıdan istenebileceği hâlde yer sağlayıcıya da bu yükümlülüğün getirildiği, içeriğin çıkarılması veya erişimin engellenmesi yönündeki idari nitelikli kararın kısa sürede uygulanacağı ancak bu kararın hukuken hatalı olduğunun ortaya çıkmasının çok zaman alacağı, yurt dışında bulunan yer sağlayıcıya yöneltilen içerik çıkarma tedbirinin uluslararası hukukla bağdaşmadığı ve bu suretle devletin yargı yetkisinin sınırlarını aştığı belirtilerek kuralların Anayasa'nın 2., 6., 13., 22., 26. 28., 38. ve 48. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

3. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

75. Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrasında yargı organlarına davacı ve davalı olarak başvurulabilme hakkı ve bunun doğal sonucu olarak da iddia, savunma ve adil yargılanma hakkı güvence altına alınmıştır.

76. Anayasa'nın 38. maddesinin dördüncü fıkrasında “*Suçluluğu hükmen sabit oluncaya kadar, kimse suçlu sayılamaz.*” şeklinde de açıkça ifade

edilen ve Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkının da bir unsuru olan masumiyet karinesi, hakkında suç isnadı bulunan bir kişinin adil bir yargılama sonunda suçlu olduğuna dair kesin hüküm tesis edilene kadar masum sayılması gerektiğini ifade etmekte ve hukuk devleti ilkesinin de bir gereğini oluşturmaktadır.

77. Masumiyet karinesi uyarınca, bir kişinin suçlu olarak nitelendirilebilmesi ve hakkında ceza hukukunun alanına giren yaptırımların uygulanabilmesi, kesin hükümle mahkûm olmasına bağlıdır. Anayasa'nın anılan maddesinde yer alan bu güvencenin mahkeme kararına işaret ettiği açıktır. Dolayısıyla bağımsız bir mahkeme tarafından verilen bir hüküm bulunmaksızın kişilerin suçlu kabul edilmesi masumiyet karinesi güvencesiyle de çelişebilir. Nitekim kişinin suçluluğuna bağımsız mahkemece karar verilmesini öngören anayasal güvence feragat edilebilir nitelikte değildir (AYM, E.2013/133, K.2013/169, 26/12/2013; E.2022/72, K.2023/3, 5/1/2023, § 27).

78. Bununla birlikte Anayasa'nın 36. ve 38. maddeleri ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. ve 7. maddeleri kapsamında suç ve cezalar ile ceza yargılamasına ilişkin güvencelerden söz edilebilmesi için cezai alanda yöneltilmiş bir suç isnadının varlığı gerekir. Bir yaptırımın veya hukuki bir tasarrufun/işlemin hangi şartlarla suç isnadı niteliğinde sayılıp suç ve cezalara ilişkin güvenceler kapsamında değerlendirilebileceği Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) kararlarında açıkça ifade edilmiştir (D.M.Ç, B. No: 2014/16941, 24/1/2018; B.Y.Ç., B. No: 2013/4554, 15/12/2015; *Selçuk Özbölük*, B. No:2015/7206, 14/11/2018; bu yöndeki AİHM kararları için bkz. *Engel ve diğerleri/Hollanda* [GK], B. No: 5100/71, 5101/71, 5102/71, 5354/72, 5370/72, 8/6/1976; *Benham/Birleşik Krallık* [BD], B. No: 19380/92, 10/6/1996).

79. Anılan kararlarda yer verilen ilkeler bağlamında bir yaptırımın veya hukuki bir tasarrufun/işlemin suç isnadı niteliğinde sayılabilmesi için öncelikle isnadın 5237 sayılı Kanun veya özel kanunlarda suç olarak düzenlenip düzenlenmediği tespit edilmelidir. Mevzuatta isnadın suç olarak nitelendirildiği durumlarda ilgili yaptırım suç isnadı sayılacaktır. Buna karşın mevzuatta suç olarak düzenlenmemiş olması bir fiili doğrudan suç isnadı olmaktan çıkarmaz. Anayasa'nın 38. maddesinde düzenlenen suç isnadı özerk bir kavram olup idari yaptırım öngörülen fiilleri de kapsayabilmektedir. Bir idari yaptırımın suç isnadı kapsamında olup

olmadığı değerlendirilirken ilgili hukuk normunun hedef kitlesinin belirli bir gruptan mı ibaret olduğuna yoksa toplumun genelini bağlayan bir özelliğinin mi bulunduğu ve hukuk normunun cezalandırıcı amaçlı mı yoksa önleyici amaçlı mı olduğuna bakılır. Yaptırımın suç isnadı niteliğinde olup olmadığında dikkate alınacak üçüncü ölçüt ise cezanın ağırlığıdır. İkinci ve üçüncü ölçütler her zaman için kümülatif olmayıp alternatifli olarak da dikkate alınabilir (B.Y.Ç., B. No: 2013/4554, 15/12/2015, §§ 31-33).

80. Bu itibarla 5651 sayılı Kanun'un 8. maddesinin (4) numaralı fıkrası uyarınca verilen içeriğin çıkarılması kararının suç isnadına ilişkin bir güvence olan masumiyet karinesine aykırılık teşkil edip etmediğinin tespiti için bu kararın bir suç tespitine bağlı olarak yapıp yapılmadığının ve ceza niteliğinde olup olmadığının değerlendirilmesi gerekir.

81. Anılan fıkra kapsamında verilen içeriğin çıkarılması kararı suç işlendiği tespitine bağlı kılınmış ise de kendisi bir ceza değil idari bir tedbir niteliğindedir. Bu tedbir cezalandırma ve caydırıcılıktan ziyade içeriği söz konusu Kanun'un 8. maddesinin (1) numaralı fıkrasında sayılan suçları oluşturan yayınların internet ortamından sürekli olarak kaldırılması amacına yöneliktir. Dolayısıyla içeriğin çıkarılması kararının bir suç isnadı niteliğinde olmadığı, medeni hak ve yükümlülüklerle ilgili bir işlem olduğu anlaşılmaktadır (bu yönde bkz. AYM, E.2023/32, K.2023/138, 26/7/2023, § 18).

82. Bununla birlikte medeni hak ve yükümlülükler kapsamında kalan uyuşmazlıklarda masumiyet karinesinin uygulanabileceği durumlar ortaya çıkabilmektedir. Masumiyet karinesinin sağladığı güvencenin iki yönü bulunmaktadır. Güvencenin ilk yönü; kişi hakkındaki ceza yargılaması sonuçlanıncaya kadar geçen, bir başka ifadeyle kişinin ceza gerektiren bir suçla itham edildiği (suç isnadı altında olduğu) sürece ilişkin olup suçlu olduğuna dair hüküm tesis edilene kadar kişinin suçluluğu ve eylemleri hakkında açıklamalarda bulunulmamasını, suçluymuş gibi hakkında herhangi bir işlem tesis edilmemesini gerektirir. Güvencenin bu yönünün kapsamı sadece ceza yargılamasını yürüten mahkemeye sınırlı değildir. Güvence aynı zamanda diğer tüm idari ve adli makamların da işlem ve kararlarında, suçluluğu hükmen sabit oluncaya kadar kişinin suçlu olduğu yönünde ima ya da açıklamalarda bulunulmamasını, işlem tesis edilmemesini gerekli kılar. Dolayısıyla sadece suç isnadına konu ceza yargılaması kapsamında değil ceza yargılaması ile eş zamanlı olarak yürütülen diğer hukuki süreç ve yargılamalarda da (idari, hukuk, disiplin

gibi) masumiyet karinesinin ihlali söz konusu olabilir (bazı farklarla birlikte bkz. *Galip Şahin*, B. No: 2015/6075, 11/6/2018, § 39).

83. Kanun'un 8. maddesinin (6) numaralı fıkrasında Başkan tarafından verilen içeriğin çıkarılması kararının konusunu oluşturan yayını yapanların kimliklerinin belirlenmesi hâlinde, Başkan tarafından, Cumhuriyet başsavcılığına suç duyurusunda bulunulacağı düzenlenmişse de dava konusu kurallar uyarınca içeriğin çıkarılması kararının verilebilmesi için söz konusu içeriğe ilişkin yayını yapan kişi hakkında adli sürecin başlaması gerekmediği gibi bu kişinin ceza mahkemesince mahkûm edilmiş olması şartı da aranmamaktadır. İçeriğin çıkarılması işleminin uygulanabilmesi için 8. maddenin (1) numaralı fıkrasında sayılan suçların işlendiğinin Başkan tarafından *tespit edilmiş olması* gerekli ve yeterli olacaktır.

84. İçeriğin çıkarılması kararı verilmesi şeklindeki idari tedbirin bir suç şüphesine bağlı olarak uygulandığı açıktır. Anayasa'nın 38. maddesi suç şüphesi altında bulunan kişiyle ilgili olarak çeşitli tedbirler alınmasını mutlak olarak yasaklamamaktadır. Suç şüphesi altında bulunan kişiye ilişkin olarak çeşitli adli ve idari tedbirlerin alınmasına anayasal bir engel bulunmamaktadır. Ancak öngörülen tedbirin ceza yargılaması süreciyle bağlantılı olarak yürütülen geçici bir tedbir niteliğinde olması gerekir. Ceza yargılaması sürecinden tamamen kopuk olarak uygulanan ve nihai nitelik taşıyan tedbirler, kişinin ceza mahkemesi kararından önce suçlu muamelesi görmesi sonucunu doğurduğundan masumiyet karinesini zedeler.

85. Dava konusu kurallarda öngörülen tedbirin ceza yargılaması sürecinden kopuk ve Başkan tarafından yapılacak bir suç tespitine bağlı olarak uygulanan nihai bir tedbir niteliğinde olduğu anlaşılmaktadır. Başkan tarafından uygulanan idari tedbir, tedbirin uygulamasının gerekçesini oluşturan suçla ilgili olarak başlatılan ceza soruşturması sürecinde gözden geçirilememekte, yargılama mahkûmiyet dışında bir hükümle neticelense bile içeriğin çıkarılması kararı ayakta kalmaya devam etmektedir. Bu durumda, masumiyet karinesinin birinci boyutunu oluşturan ve bir kimsenin suçlu olduğu kesinleşmiş bir mahkeme kararıyla tespit edilene kadar ona suçlu gibi muamele edilemeyeceğine ilişkin güvence anlamsız hâle gelmektedir.

86. Sonuç olarak ceza kanunlarında suç olarak düzenlenen eylemlerin işlendiğinin henüz kesinleşmiş bir mahkeme kararıyla tespit edilmeden idari bir makamın yapacağı suç tespitine bağlı olarak nihai bir tedbir mahiyetinde

olan içeriğin çıkarılması kararı verilmesinin ve bu kararın icra edilmemesi durumunda idari para cezası uygulanmasının masumiyet karinesini ihlal ettiği değerlendirilmiştir.

87. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın 36. ve 38. maddelerine aykırıdır. İptalleri gerekir.

Yıldız SEFERİNOĞLU, İrfan FİDAN ve Muhterem İNCE bu görüşe katılmamışlardır.

Kurallar Anayasa'nın 36. ve 38. maddelerine aykırı görülerek iptal edildiğinden ayrıca Anayasa'nın 2., 6., 13., 22., 26. 28. ve 48. maddeleri yönünden incelenmemiştir.

D. Kanun'un 5. Maddesiyle 5651 Sayılı Kanun'un 9. Maddesinin (5) Numaralı Fıkrasında Yer Alan "...erişimin engellenmesi..." İbaresinin "...içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi..." Şeklinde Değiştirilmesinin, Değiştirilen (8) Numaralı Fıkrasının (9) Numaralı Fıkrasının Birinci Cümlesinde Yer Alan "...erişimin engellenmesi..." İbaresinin "...içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi..." Şeklinde Değiştirilmesinin, (9) Numaralı Fıkrasından Sonra Gelmek Üzere Eklenen (10) Numaralı Fıkrasının (11) Numaralı Fıkrasında Yer Alan "...sorumlu kişi,..." İbaresinin "...içerik, yer ve erişim sağlayıcıların sorumluları,..." Şeklinde Değiştirilmesi ile Anılan Maddenin (1) ve (3) Numaralı Fıkralarının İncelenmesi

1. Anlam ve Kapsam

88. 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesinde kişilik haklarını ihlal eden internet yayınlarına erişimin engellenmesi ile bu yayınlara yönelik içeriğin çıkarılması işlemlerine ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir.

89. Anılan maddenin itiraz konusu (1) numaralı fıkrasında internet ortamında yapılan yayın dolayısıyla kişilik haklarının ihlal edildiğini ileri süren kişiler ile kurum ve kuruluşların içerik sağlayıcısına, buna ulaşamamaları hâlinde yer sağlayıcısına başvurarak uyarı yöntemi ile içeriğin yayından çıkarılmasını isteyebilecekleri gibi doğrudan sulh ceza hâkimine başvurmak suretiyle içeriğin çıkarılmasını ve/veya erişimin engellenmesini de isteyebilecekleri belirtilmiştir.

90. Maddenin itiraz konusu (3) numaralı fıkrasında da sulh ceza hâkimine yapılan başvuru sonrasında hâkimin başvuruda bulunanın talebi doğrultusunda içeriğin çıkarılmasına ve/veya erişimin engellenmesine karar verebileceği hüküm altına alınmıştır.

91. (5) numaralı fıkra da ise sulh ceza hâkimi tarafından madde kapsamında verilecek içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararlarının doğrudan Birliğe gönderileceği belirtilmiştir. Söz konusu fıkralarda yer alan “...içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi...” ibaresi dava konusu kurallardan birini oluşturmaktadır.

92. Dava konusu (8) numaralı fıkra da Birlik tarafından ilgili içerik ve yer sağlayıcılar ile erişim sağlayıcıya gönderilen içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararının gereğinin derhâl, en geç dört saat içinde ilgili içerik ve yer sağlayıcılar ile erişim sağlayıcı tarafından yerine getirileceği öngörülmüştür.

93. (9) numaralı fıkranın birinci cümlesinde ise madde kapsamında hâkimin verdiği içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararına konu kişilik hakkının ihlaline ilişkin yayının başka internet adreslerinde de yayımlanması durumunda ilgili kişi tarafından Birliğe müracaat edilmesi hâlinde mevcut kararın bu adresler için de uygulanacağı hükme bağlanmıştır. Anılan fıkra da ayrıca müracaatın Birlik tarafından kabulüne karşı itirazın, kararı veren hâkimliğe yapılacağı ve internet sitesindeki yayının tümüne yönelik erişimin engellenmesi kararlarında bu fıkra hükmünün uygulanmayacağı belirtilmiştir. Söz konusu birinci cümlede yer alan “...içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi...” ibaresi dava konusu diğer kuralı oluşturmaktadır.

94. Dava konusu (10) numaralı fıkra da internet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle kişilik hakları ihlal edilenlerin talep etmesi durumunda hâkim tarafından, başvuranın adının bu madde kapsamındaki karara konu internet adresleri ile ilişkilendirilmemesine karar verilebileceği ve kararda Birlik tarafından hangi arama motorlarına bildirim yapılacağını gösterileceği belirtilmiştir.

95. (11) numaralı fıkra da ise sulh ceza hâkiminin kararını maddede belirtilen şartlara uygun olarak ve süresinde yerine getirmeyen içerik, yer ve erişim sağlayıcıların sorumlularının, beş yüz günden üç bin güne kadar

adli para cezası ile cezalandırılacağı hüküm altına alınmıştır. Anılan fıkarda yer alan “...içerik, yer ve erişim sağlayıcıların sorumluları...” ibaresi de dava konusu diğer kuralı oluşturmaktadır.

2. İptal Talebinin ve İtirazın Gerekçeleri

96. Dava dilekçesinde ve başvuru kararında özetle; dava konusu kurallar kapsamında uygulanabilecek içeriğin çıkarılması veya erişimin engellenmesi kararının hukuki niteliğinin belirsiz olduğu, bu kararların koruma tedbiri olarak kabul edilmesinin mümkün olmadığı, nitekim herhangi bir suç veya ceza soruşturması bulunmamasına rağmen haklarının ihlal edildiğini ileri sürenlerin talebi üzerine idari kolluk yetkisi bulunmayan sulh ceza hâkimliklerince bu yönde karar verilebileceği, bu yöntemin hukuk sistematığına aykırı olduğu, kurallarda bu yöntemin hangi esaslar kapsamında uygulanacağı hususunda belirliliğin bulunmadığı, 5651 sayılı Kanun’un özel hayatın gizliliğini korumaya yönelik 9/A maddesinin varlığı karşısında kurallarla hangi temel hakların korunacağını anlaşılamadığı, keyfî müdahalelere karşı yeterli güvence içermediği, kurallarla ifade ve basın özgürlüklerinin ölçüsüz biçimde sınırlandığı, kuralların birçok yönden belirsizlikler içerdiği, nitekim uygulanmaları sonucu bir tür sansür mekanizmasının ortaya çıktığı, Anayasa Mahkemesinin *Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve diğerleri* ([GK], B. No: 2018/14884, 27/10/2021) kararında anılan Kanun’un 9. maddesinin ifade ve basın özgürlükleri ihlallerine kaynaklık ettiği tespitinin yapıldığı, kurallara konu içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararlarının bildirilmesi yükümlülüğünün Birliğin statüsüne uygun olmadığı, aynı zamanda kurallarda bildirimin usulüne ilişkin bir düzenlemenin yapılmadığı, sulh ceza hâkimliği kararlarının yerine getirilmemesi hâlinde öngörülen adli para cezasının suçların ve cezaların kanuniliği ilkesini ihlal ettiği belirtilerek kuralların Anayasa’nın 2., 9., 13., 26., 27., 28., 36., 38., 40. ve 125. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

3. Anayasa’ya Aykırılık Sorunu

97. Dava konusu kurallar, internet ortamında yapılan yayınların içeriğinin yayından çıkarılabilmesine ve/veya bu yayınlara erişimin engellenmesine imkân tanımak suretiyle ifade özgürlüğünü ve bu yayının internet haberciliği kapsamındaki bir yayın da olabileceği gözetildiğinde basın özgürlüğünü sınırlamaktadır.

98. Anayasa'nın 13. maddesi gereğince böyle bir sınırlamanın kanunla yapılması, Anayasa'da öngörülen sınırlama sebeplerine, demokratik toplum düzeninin gereklerine ve ölçülülük ilkesine uygun olması gerekir.

99. Anayasa Mahkemesinin *Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve diğerleri* kararında 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi, Anayasa'nın 13. maddesi bağlamında kanunilik ilkesi yönünden değerlendirilmiştir.

100. Kararda, anılan maddenin şekli anlamda bir kanun ve erişilebilir nitelikte olduğu hususunda tereddüt bulunmadığı belirtilmekle birlikte söz konusu maddenin hukuki güvenlik ve belirlilik ölçütlerini taşıyıp taşımadığı üzerinde durulmuştur (*Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve diğerleri*, §§ 91, 92).

101. Anılan Kanun'un genel gerekçesi, amaç ve kapsamını gösteren 1. maddesi, internet ortamında yapılan yayınlara erişimin engellenmesi usullerini düzenleyen 8., 8/A, 9. ve 9/A maddeleri bir bütün hâlinde ele alınıp değerlendirildiğinde 9. maddeyle ifade özgürlüğüne getirilen sınırlamanın kapsamı, amacı, sınırları ve sınırlama aracının hukuki niteliği, müdahalenin kanuniliği yönünden hukuki güvenlik ve belirlilik ölçütleri bağlamında birtakım tereddütlere yol açmaktadır (*Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve diğerleri*, § 102).

102. Anayasa Mahkemesinin ifade ve basın özgürlüklerine Kanun'un 9. maddesine dayanan müdahalelere ilişkin bireysel başvurular ile önüne getirilen olaylara ilişkin kararlarında geniş bir içtihadı bulunmaktadır (*Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve diğerleri*, § 107). Anayasa Mahkemesi söz konusu içtihadında anılan maddeyle getirilen usule ilişkin tespitlerde bulunmuştur.

103. Anayasa Mahkemesinin içtihadına kaynaklık oluşturan kararlarında erişimi engellenen içeriğin ilk bakışta ihlal doktrini kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceği, erişimin engellenmesi nedeniyle müdahalede bulunulan ifade özgürlüğü ile internet sitesinde yayımlanan düşünce ve kanaat açıklamaları nedeniyle zarar görenin şeref ve itibar hakkı arasında dengeleme yapılmak suretiyle açıklanarak derece mahkemelerine uygulamalarında yol göstermek amaçlanmıştır. Bu çerçevede 9. madde kapsamında erişimin engellenmesine karar verilmesi bakımından yargısal makamlar tarafından gözetilmesi gereken hususlar birçok kez tekrarlanmıştır (*Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve diğerleri*, § 111).

104. Sonuç olarak 9. maddenin uygulanması bağlamında sulh ceza hâkimliklerinin çelişmeli bir yargılama yapmadan, gecikilmeksizin ve hızlıca bertaraf edilme ihtiyacını ortaya koyamadan sonuca vardıklarının anlaşıldığı ve çatışan haklar arasında adil bir denge gözetiminin sağlanmasına ilişkin bir yaklaşımın tespit edilemediği vurgulanmıştır. Ayrıca gerekçeli kararların somut olayların şartlarından bağımsız ve genel ifadeler içerdiği, olaylara konu yayınların kişilik haklarını ilk bakışta görülebilecek ve apaçık bir şekilde ihlal etmiş olduğu tespitinin nasıl yapıldığının anlaşılamadığı açıklanmış, benzer durumun sulh ceza hâkimliği kararlarına itiraz edilmesi üzerine verilen kararlarda da yer aldığı ifade edilmiştir (*Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve diğerleri*, §§ 115, 116, 126, 128).

105. Bu çerçevede 9. maddenin kapsamı ve sınırlarının belirli olmamasının yargı makamlarına geniş bir takdir alanı yarattığı ve Anayasa Mahkemesine yapılan başvurulara ilişkin somut olaylara bakıldığında 9. madde kapsamında verilen kararlara karşı itirazlardan sonuç almanın imkânsız olmasa da zor olduğunun görüldüğü değerlendirilmiştir (*Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve diğerleri*, §§ 129-131).

106. Buna göre dava ve itiraz konusu kuralların kişilik haklarına yapılan saldırılara karşı internet içeriğinin sınırlanmasına yönelik kademeli bir müdahale yöntemi sunmadığı ve kurallar kapsamında yapılan sınırlamanın internet ortamında yer alan belirli bir içeriğe erişimi engellemek suretiyle o içeriğin belirli bir ülke sınırları içinden ulaşılmasına, kararın verildiği tarihten itibaren süresiz olarak engel olduğu anlaşılmaktadır. Bu yönüyle kurallar ifade ve basın özgürlüklerine ağır bir müdahale teşkil etmektedir. Kurallar ile düzenlenen usul, internet ortamında bulunan zararlı içeriklerle diğer başka usullerle mücadele edilebildiği sürece başvurulmaması gereken bir yöntemdir. Bu çerçevede kurallar, kamusal makamların takdir yetkisini daraltarak keyfî davranışların önüne geçebilmek için yargılama hukukunun usule ilişkin güvencelerinin yanında demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun ve orantılı karar verilmesini sağlayacak güvenceleri de barındırmamaktadır (*Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve diğerleri*, §§ 129-132).

107. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın 13., 26. ve 28. maddelerine aykırıdır. İptalleri gerekir.

Muhterem İNCE bu görüşe katılmamıştır.

Kurallar, Anayasa'nın 13., 26. ve 28. maddelerine aykırı görülerek iptal edildiğinden ayrıca Anayasa'nın 2., 9., 27., 36., 38., 40. ve 125. maddeleri yönünden incelenmemiştir.

E. Kanun'un 6. Maddesiyle 5651 Sayılı Kanun'a Eklenen Ek 4. Maddenin İncelenmesi

108. Dava konusu kurala 13/10/2022 tarihli ve 7418 sayılı Kanun'un 34. maddesiyle fıkralar eklenmiş, kuralın (1) numaralı fıkrasının üçüncü cümlesi değiştirilmiş, anılan fıkrası ile (4) numaralı fıkrasına cümleler eklenmiş ve (9) numaralı fıkrasının ikinci cümlesi yürürlükten kaldırılmıştır.

109. Açıklanan nedenle konusu kalmayan maddeye ilişkin iptal talebi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermek gerekir.

V. İPTALİN DİĞER KURALLARA ETKİSİ

110. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrasında kanunun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün belirli kurallarının iptali, diğer kurallarının veya tümünün uygulanmaması sonucunu doğuruyorsa bunların da Anayasa Mahkemesince iptaline karar verilebileceği öngörülmektedir.

111. 7253 sayılı Kanun'un 5. maddesiyle 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesinin (5) numaralı fıkrasında yer alan "...erişimin engellenmesi..." ibaresinin "...içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi..." şeklinde değiştirilmesinin, değiştirilen (8) numaralı fıkrasının (9) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "...erişimin engellenmesi..." ibaresinin "...içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi..." şeklinde değiştirilmesinin, eklenen (10) numaralı fıkrasının (11) numaralı fıkrasında yer alan "...sorumlu kişi,..." ibaresinin "...içerik, yer ve erişim sağlayıcıların sorumluları,..." şeklinde değiştirilmesinin ve anılan maddenin (1) ve (3) numaralı fıkralarının iptalleri nedeniyle uygulanma imkânı kalmayan maddenin kalan kısmının 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptali gerekir.

VI. İPTAL KARARININ YÜRÜRLÜĞE GİRECEĞİ GÜN SORUNU

112. Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasında "Kanun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü ya da bunların hükümleri, iptal kararlarının Resmî Gazetede yayımlandığı tarihte

yürürlükten kalkar. Gereken hallerde Anayasa Mahkemesi iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabilir. Bu tarih, kararın Resmî Gazetede yayımlandığı günden başlayarak bir yılı geçemez.” denilmekte, 6216 sayılı Kanun’un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrasında da bu kural tekrarlanmak suretiyle Anayasa Mahkemesinin gerekli gördüğü hâllerde Resmî Gazete’de yayımlandığı günden başlayarak iptal kararının yürürlüğe gireceği tarihi bir yılı geçmemek üzere ayrıca kararlaştırılabileceği belirtilmektedir.

113. 7253 sayılı Kanun’un 4. ve 5. maddeleriyle 5651 sayılı Kanun’un 8. maddesinin (4) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “... erişimin engellenmesi...” ibaresinin “...içeriğin çıkarılması vel/veya erişimin engellenmesi...” şeklinde değiştirilmesinde bulunan “...içeriğin çıkarılması vel/veya...” ibaresi ile (11) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “... erişim sağlayıcısına...” ibaresinin “...ilgili içerik, yer ve erişim sağlayıcısına...” şeklinde değiştirilmesinin, anılan Kanun’un 9. maddesinin (5) numaralı fıkrasında yer alan “...erişimin engellenmesi...” ibaresinin “...içeriğin çıkarılması vel/veya erişimin engellenmesi...” şeklinde değiştirilmesinin, değiştirilen (8) numaralı fıkrasının, (9) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “... erişimin engellenmesi...” ibaresinin “...içeriğin çıkarılması vel/veya erişimin engellenmesi...” şeklinde değiştirilmesinin, eklenen (10) numaralı fıkrasının, (11) numaralı fıkrasında yer alan “...sorumlu kişi,...” ibaresinin “...içerik, yer ve erişim sağlayıcıların sorumluları...” şeklinde değiştirilmesinin, anılan maddenin (1) ve (3) numaralı fıkraları ile maddenin kalan kısmının iptal edilmesi nedeniyle doğacak hukuksal boşluk kamu yararını ihlal edecek nitelikte görüldüğünden Anayasa’nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 6216 sayılı Kanun’un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince bu kurallara ilişkin iptal hükümlerinin kararın Resmî Gazete’de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesi uygun görülmüştür.

VII. YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI TALEBİ

114. Dava dilekçesinde özetle, dava konusu kuralların uygulanmaları hâlinde telafisi güç veya imkânsız zararların doğabileceği belirtilerek yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talep edilmiştir.

29/7/2020 tarihli ve 7253 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un;

A. 1. 4. maddesiyle 4/5/2007 tarihli ve 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun'un 8. maddesinin;

a. (4) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "... erişimin engellenmesi..." ibaresinin "...içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi..." şeklinde değiştirilmesinde bulunan "...içeriğin çıkarılması ve/veya..." ibaresine,

b. (11) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "...erişim sağlayıcısına,..." ibaresinin "...ilgili içerik, yer ve erişim sağlayıcısına,..." şeklinde değiştirilmesine,

2. 5. maddesiyle 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesinin;

a. (1) numaralı fıkrasında yer alan "...içeriğe erişimin engellenmesini..." ibaresinin "...içeriğin çıkarılmasını ve/veya erişimin engellenmesini..." şeklinde değiştirilmesine,

b. (3) numaralı fıkrasında yer alan "...erişimin engellenmesine..." ibaresinin "...içeriğin çıkarılmasına ve/veya erişimin engellenmesine..." şeklinde değiştirilmesine,

c. (5) numaralı fıkrasında yer alan "...erişimin engellenmesi..." ibaresinin "...içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi..." şeklinde değiştirilmesine,

ç. Değiştirilen (8) numaralı fıkrasına,

d. (9) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "...erişimin engellenmesi..." ibaresinin "...içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi..." şeklinde değiştirilmesine,

e. Eklenen (10) numaralı fıkrasına,

f. (11) numaralı fıkrasında yer alan "...sorumlu kişi,..." ibaresinin "... içerik, yer ve erişim sağlayıcıların sorumluları,..." şeklinde değiştirilmesine,

yönelik iptal hükümlerinin yürürlüğe girmelerinin ertelenmeleri nedeniyle bu fıkralara, ibareye ve ibare değişikliklerine ilişkin yürürlüğün durdurulması taleplerinin REDDİNE,

B. 1. 1. maddesiyle 5651 sayılı Kanun'un 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasına eklenen (s) bendine,

2. 2. maddesiyle 5651 sayılı Kanun'un 3. maddesine eklenen (5) numaralı fıkraya,

3. 3. maddesiyle 5651 sayılı Kanun'un 5. maddesinin (6) numaralı fıkrasında yer alan "...on bin Türk Lirasından yüz bin Türk Lirasına..." ibaresinin "...yüz bin Türk lirasından bir milyon Türk lirasına..." şeklinde değiştirilmesine,

yönelik iptal talepleri 11/10/2023 tarihli ve E.2020/76, K.2023/172 sayılı kararlar reddedildiğinden bu fıkraya, bende ve ibare değişikliğine ilişkin yürürlüğün durdurulması taleplerinin REDDİNE,

C. 6. maddesiyle 5651 sayılı Kanun'a eklenen ek 4. maddeye yönelik iptal talebi hakkında 11/10/2023 tarihli ve E.2020/76, K.2023/172 sayılı kararlar karar verilmesine yer olmadığına karar verildiğinden bu maddeye ilişkin yürürlüğün durdurulması talebi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA,

11/10/2023 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

VIII. HÜKÜM

A. 29/7/2020 tarihli ve 7253 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un;

1. 1. maddesiyle 4/5/2007 tarihli ve 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun'un 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasına eklenen (s) bendinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

2. 2. maddesiyle 5651 sayılı Kanun'un 3. maddesine eklenen (5) numaralı fıkranın;

a. Birinci cümlesinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE, Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN ile Engin YILDIRIM'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

b. İkinci cümlesinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

c. Üçüncü cümlesinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE, Zühtü ARSLAN ile Engin YILDIRIM'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

3. 3. maddesiyle 5651 sayılı Kanun'un 5. maddesinin (6) numaralı fıkrasında yer alan "...on bin Türk Lirasından yüz bin Türk Lirasına..." ibaresinin "...yüz bin Türk lirasından bir milyon Türk lirasına..." şeklinde değiştirilmesinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

4. 4. maddesiyle 5651 sayılı Kanun'un 8. maddesinin;

a. (4) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "... erişimin engellenmesi..." ibaresinin "...içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi..." şeklinde değiştirilmesinde bulunan "...içeriğin çıkarılması ve/veya..." ibaresinin,

b. (11) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "...erişim sağlayıcısına..." ibaresinin "...ilgili içerik, yer ve erişim sağlayıcısına..." şeklinde değiştirilmesinin,

Anayasa'ya aykırı olduklarına ve İPTALLERİNE, Yıldız SEFERİNOĞLU, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, iptal hükümlerinin Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

5. 5. maddesiyle 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesinin;

a. (5) numaralı fıkrasında yer alan "...erişimin engellenmesi..." ibaresinin "...içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi..." şeklinde değiştirilmesinin,

b. Değiştirilen (8) numaralı fıkrasının,

c. (9) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “...erişimin engellenmesi...” ibaresinin “...içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi...” şeklinde değiştirilmesinin,

ç. Eklenen (10) numaralı fıkrasının,

d. (11) numaralı fıkrasında yer alan “...sorumlu kişi,...” ibaresinin “...içerik, yer ve erişim sağlayıcıların sorumluları,...” şeklinde değiştirilmesinin,

Anayasa’ya aykırı olduklarına ve İPTALLERİNE, Muhterem İNCE’nin karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA, iptal hükümlerinin Anayasa’nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun’un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE’DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

6. 6. maddesiyle 5651 sayılı Kanun’a eklenen ek 4. maddeye ilişkin iptal talebi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA OYBİRLİĞİYLE,

B. 5651 sayılı Kanun’un 6518 sayılı Kanun’un 93. maddesiyle değiştirilen 9. maddesinin;

1. (1) ve (3) numaralı fıkralarının Anayasa’ya aykırı olduklarına ve İPTALLERİNE, Muhterem İNCE’nin karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA, iptal hükümlerinin Anayasa’nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun’un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE’DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

2. Maddenin kalan kısmının 6216 sayılı Kanun’un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa’nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun’un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE’DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

11/10/2023 tarihinde karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Başkanvekili
Kadir ÖZKAYA

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
Basri BAĞCI

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Kenan YAŞAR

Üye
Muhterem İNCE

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. 5651 sayılı Kanun'un 3. maddesine eklenen (5) numaralı fıkranın birinci ve üçüncü cümlelerinin Anayasa'ya aykırı olmadığına karar verilmiştir.

2. İptali istenen fıkranın birinci cümlesine göre “*Bu Kanun kapsamında verilen idari para cezaları, muhatabın yurt dışında bulunması hâlinde Kurum tarafından doğrudan muhataba üçüncü fıkradaki usulle de bildirilebilir*”. Kanun'un 3. maddesinin atıf yapılan (3) numaralı fıkrasında kanun kapsamındaki faaliyetleri yurt içinden ya da yurt dışından yürütenlere yönelik bildirimlerin nasıl yapılacağı hususu düzenlenmektedir. Buna göre “*elektronik posta veya diğer iletişim araçları ile bildirim yapılabilir*”.

3. Bildirimin amacı kişilerin yapılan işlemten haberdar olmasını, dolayısıyla buna karşı itiraz veya dava haklarını kullanabilmelerini sağlamaktır. Bu nedenle bildirim araçlarının tereddüde yol açmayacak şekilde açık ve net olması, tebligatın yapılmış sayılabilmesi için de kural olarak muhatabın bundan haberdar olması, başka bir ifadeyle tebliğ evrakının muhatabın tasarruf alanına ulaşması gerekir. Bu güvencelerin sağlanmaması, Anayasa'nın mahkemeye erişim hakkını güvenceye alan 36. maddesi ile etkili başvuru hakkını koruyan 40. maddesine aykırılık teşkil edecektir.

4. Kuralın atıf yaptığı (3) numaralı fıkrada yer verilen *“diğer iletişim araçları”*nın neler olduğu belirsizdir. Dahası bu belirsizlik bildirimin yazılı olup olmayacağı noktasında da ortaya çıkmaktadır. Kural uyarınca kişilerin telefonla aranarak da bilgilendirilmeleri mümkündür. Bu durum da idari işlemlere karşı açılacak davalarda sürenin *“yazılı bildirim tarihinden”* başlayacağını öngören Anayasa'nın 125. maddesi hükmüne aykırı olacaktır. Kaldı ki, telefonla ve sözlü olarak yapılan bildirim birtakım ispat sorunlarına da yol açabilir. Muhatapların telefonla arandığı ispatlansa bile telefonla yapılan konuşmanın içeriğinin ne olduğunun, söz konusu konuşmada sözlü bir tebligat yapıp yapılmadığının ispatlanması güçtür. Bu sebeple, (5) numaralı fıkranın birinci cümlesi üçüncü fıkradaki *“diğer iletişim araçları”* ibaresi yönünden Anayasa'ya aykırıdır.

5. Öte yandan (5) numaralı fıkranın dava konusu üçüncü cümlesi uyarınca *“Bu bildirimin yapıldığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda tebligat yapılmış sayılır”*.

6. İdari işlemlerde tebligat tarihi işlemten etkilenen kişilerin yapılan işleme karşı itiraz etme ve dava açma haklarını kullanabilmeleri için hayati derecede önemlidir. Bu hâliyle kural, dava açma süresini üçüncü fıkradaki usullerden biri olan *“elektronik posta”* yoluyla yapılan bildirimin muhatabın adresine yapıldığı tarihi izleyen beşinci günden itibaren başlatmakta, dolayısıyla bireylerin hak arama hürriyetine yönelik bir sınırlama getirmektedir.

7. Kuralın kesilen idari para cezalarının bir an önce kesinleşmesini ve tahsilinin sürüncemede kalmamasını amaçladığı söylenebilir. Ancak hak arama hürriyetine yönelik sınırlamanın meşru amacının olması yeterli olmayıp ölçülü olması da gerekir.

8. Anayasa Mahkemesi, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 65. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan *"İadeli taahhütlü mektupla yapılan tebligatlarda mektubun postaya verilmesini takip eden yedinci gün, ... kararın istekliye tebliğ tarihi sayılır"* hükmünü Anayasa'nın 2., 13. ve 36. maddelerine aykırı bularak iptal etmiştir. İptal gerekçesinde kişilerin kendilerinden kaynaklanmayan ve kendilerine kusur izafe edilmesi mümkün olmayan nedenlerle tebligatın yapılmaması ya da gecikmesi yüzünden hak arama hürriyetlerini kullanamayabilecekleri, kuralın *"kendilerinden kaynaklanmayan gecikmelere karşı kişilere yeterince koruma sağlamadığı için hukuki güvenlik ilkesine aykırılık oluşturduğu gibi kişilerin hak arama özgürlüğünün özünü de zedelediği"* vurgulanmıştır (AYM, E.2012/20, K.2012/132, 27/9/2012).

9. İptali istenen kural, elektronik posta ile bildirimin yapılmasını yeterli görmekte, ayrıca ilgilinin bunu öğrenip öğrenmediğine herhangi bir değer atfetmemektedir. Kişiler şu ya da bu nedenle elektronik posta adreslerine ulaştırılan bildirimleri görmediklerinde ya da açamadıklarında dava açma süresini kaçırabileceklerdir.

10. Kural kişilerin sisteme giriş yapıp elektronik tebliğden haberdar olması şartını aramadığı gibi, haberdar olmasını sağlamaya yönelik başkaca bir tedbir de öngörmemektedir. Diğer yandan kural elektronik bildirimin yapıldığı tarihten itibaren *beş gün* gibi makul olmayan bir sürenin sonunda tebligatın yapılmış sayılacağını belirtmektedir. Bu nedenle bir anlamda mükellefe en geç beş günde bir elektronik adresini kontrol etme yükümlülüğü getiren düzenlemenin hak arama hürriyetine ölçülü olmayan bir sınırlama getirdiği açıktır (benzer bir kurala ilişkin olarak yazılan muhalefet şerhimiz için bkz. AYM, E.2018/144, K.2019/72, 19/09/2019, *Karşıoy Gerekçesi*, § 1-11). Bu sebeple, (5) numaralı fıkranın üçüncü cümlesi (3) numaralı fıkradaki *"elektronik posta"* ibaresi yönünden Anayasa'ya aykırıdır.

11. Açıklanan gerekçelerle kuralların Anayasa'nın 36., 40. ve 125. maddelerine aykırı olduğunu düşündüğümden çoğunluğun red yönündeki görüşüne katılmıyorum.

Başkan
Zühtü ARSLAN

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. Kanunun 2. maddesiyle 5651 sayılı Kanun'un 3. maddesine eklenen (5) numaralı fıkranın birinci cümlesi ile; bu Kanun uyarınca verilen idari para cezalarının yurt dışında bulunan muhataba Kurum tarafından doğrudan üçüncü fıkradaki usulle bildirilebileceği hükme bağlanmaktadır. Sonraki cümlede ise bu şekildeki bildirimin yapıldığı günü izleyen beşinci gün sonunda tebligatın yapılmış sayılacağı ve bu şekilde yapılan tebligatın 7201 sayılı Tebligat Kanunu uyarınca yapılmış anlamına geldiği belirtilmektedir.

2. Kuralın atıf yaptığı üçüncü fıkra ise faaliyetlerini yurt dışından yürütenler bakımından, onların internet sayfalarındaki iletişim araçları, alan adı, IP adresleri ve benzeri kaynaklarla elde edilen bilgiler üzerinden e-posta veya diğer iletişim araçları ile bildirim yapılabilmesi belirtilmektedir. Üçüncü fıkra da diğer iletişim araçları ile yapılabilmesi belirtilen tebligatın neler olabileceği konusunda bir belirsizlik bulunmaktadır. Kural örneğin telefona mesaj göndererek veya telefonla aranılıp kişiye sözlü olarak bildirimin yapılabilmesine imkan verir şekilde düzenlenmiştir.

3. Tebligat, gerek hak arama hürriyeti, gerekse adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkı (AY m. 36) yönünden oldukça önemli bir usul işlemidir. Tebliğin amacı işlemin muhatabınca hak aranabilmesi için öğrenmenin sağlanması ve dava veya başvuru sürelerine ilişkin kuralların uygulanmasının sağlanmasıdır. İdari eylem ve işlemlere karşı bireylerin korunması ve dava hakkının (AY m. 125/1) kullanılabilmesinin ön şartı da usule uygun tebligat yapılmasıdır. Bunun için tebliğin düzenlendiği kuralların mahkemeye erişim hakkının gereklerine uygun, belirsizlikten uzak, keyfiliği önleyen güvenceler içermesi zorunludur. Tebliğin usule ve kanuna uygun yapılmadığı iddialarına karşı tebliğ yönteminin denetimi mümkün kılması da gerekir. Belirsizliği ve asgari güvenceleri önleyen düzenleme yapılması zorunluluğu hukuk devleti ilkesinin hukuki belirlilik, öngörülebilirlik ve hukuki güvenlik unsurları yönünden de geçerlidir. Öte yandan Anayasa'nın 125/3. maddesinde idari işlemlere karşı açılacak davalarda sürenin yazılı bildirim tarihinden itibaren başlayacağı belirtilmektedir. Buna karşın incelenen kural ile 3. fıkraya atıfla birlikte tebliğin hangi yöntemle yapılacağı hususunda bir belirsizlik bulunmaktadır. Bu nedenle kuralın iptal edilerek Anayasal ilkelere uygun şekilde yeniden düzenlenmesi gerektiği görüşündeyim.

Başkanvekilli
Hasan Tahsin GÖKCAN

KARŞIOY GEREKÇESİ

A) Kanunun 2. Maddesiyle 5651 sayılı Kanunun 5. Maddesine eklenen (5) numaralı fıkranın birinci ve üçüncü cümleleri yönünden

1. Dava konusu kuralda geçen “üçüncü fıkradaki usulle” ibaresi bu fıkradaki “diğer iletişim araçları ile bildirim yapılması” yönünden Anayasa’nın 125. maddesinin üçüncü fıkrasındaki idari işlemlere karşı açılacak davalarda sürenin yazılım bildirim tarihinden başlayacağına belirten hükmüne aykırılık taşımaktadır. Kural, muhataplarının savunma ve dava haklarını ortadan kaldırma potansiyeli taşıması nedeniyle hak arama özgürlüğü ve etkili başvuru yolu hakkıyla bağdaşmamaktadır.

2. Belirtilen gerekçeyle kuralın Anayasa’nın 36., 40. ve 125. maddelerine aykırı düşmesi nedeniyle çoğunluk kararına katılmıyorum.

B) Kanunun 8. Maddesinin (4) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “...erişimin engellenmesi...” ibaresinin “...içeriğın çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi...” şeklinde değiştirilmesinde bulunan “...içeriğın çıkarılması ve/veya...” ibaresi ile 8. Maddesinin (11) Numaralı Fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “...erişim sağlayıcısının...” ibaresinin “...ilgili içerik, yer ve erişim sağlayıcısının” şeklinde değiştirilmesi yönünden

1. Dava konusu kurallar idari bir makama (başkana), yayına konu içeriklerde yer alan kişilerin haklarında suç işlediklerine dair kesinleşmiş bir yargı kararı olup olmadığını dikkate almadan, bu kişilerin suç işlediği varsayımından hareketle içerik çıkarılmasına karar verme yetkisini tanımaktadır. Dolayısıyla burada suç isnadında bulunma yetkisi yargı organı dışında yürütme erki içinde yer alan bir birime verilmiştir. Bu husus kuvvetler ayrılığı ilkesiyle açık bir şekilde çeliştiğinden Anayasa’nın 2. maddesinde güvenceye bağlanan hukuk devleti ilkesi ve 9. maddesinde vücut bulan yargı yetkisinin bağımsız ve tarafsız mahkemelerce kullanılacağı hükümleriyle bağdaşmamaktadır.

2. Kurallar aynı zamanda masumiyet karinesini de aykırı düşmektedir, zira yargı organı dışında bir erk ve birim suç isnadında bulunamaz. Yürütme organı neyin suç olup, olmadığına karar verme yetkisine sahip değildir. Aksi bir düşünce, yargı yetkisinin başka kuvvetlere verilmesi anlamına gelir ki, bu durum da demokrasinin temel ilkelerinden olan kuvvetler ayrılığının anlamsız hale gelmesine yol açar.

3. Mahkememizin yerleşik içtihadına göre masumiyet karinesi, hakkında suç isnadı bulunan bir kişinin adil bir yargılama sonunda suçlu olduğuna dair kesin hüküm tesis edilene kadar masum sayılması gerektiğini ifade etmekte ve hukuk devleti ilkesinin de bir gereğini oluşturmaktadır (AYM, E.2013/133, K.2013/169, 26/12/2013). Anılan karine, kişinin suç işlediğine dair kesinleşmiş bir yargı kararı olmadan suçlu olarak kabul edilmemesini güvence altına almaktadır. Ayrıca hiç kimse, suçluluğu hükmen sabit oluncaya kadar yargılama makamları ve kamu otoriteleri tarafından suçlu olarak nitelendirilemez ve suçlu muamelesine tabi tutulamaz (*Kürşat Eyol*, B. No: 2012/665, 13/6/2013, § 26).

4. Belirtilen gerekçelerle dava konusu kuralların Anayasa'nın 2., 9., 36. ve 38. maddelerine aykırı olduğu sonucuna ulaştığımdan çoğunluk kararına katılmıyorum.

Üye
Engin YILDIRIM

KARŞIOY GEREKÇESİ

Dava konusu kurallarla; içeriği 5651 sayılı Kanun'un 8. maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtilen suçları oluşturan yayınlara ilişkin olarak içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararının resen Başkan tarafından verileceği, bu tedbirlerin yerine getirilmemesi hâlinde de Başkan tarafından ilgili içerik, yer ve erişim sağlayıcısına on bin yeni Türk lirasından yüz bin yeni Türk lirasına kadar idari para cezası verileceği hükme bağlanmıştır.

Çoğunluk kararında, dava konusu kurallarda öngörülen içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi tedbirinin ceza yargılaması sürecinden kopuk ve Başkan tarafından yapılacak bir suç tespitine bağlı olarak uygulandığı belirtilerek bu durumun masumiyet karinesinin birinci boyutunu oluşturan ve bir kimsenin suçlu olduğu kesinleşmiş bir mahkeme kararıyla tespit edilene kadar ona suçlu gibi muamele edilemeyeceğine ilişkin güvenceyi ihlal ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anayasa'nın 36. ve 38. maddelerinde güvenceye bağlanan masumiyet karinesinin birinci boyutu, kesinleşmiş mahkeme kararıyla suçluluğu tespit edilene kadar hiç kimseye suçlu gibi muamele edilemeyeceğini ifade etmektedir. Dava konusu kurallarla Başkana tanınan yetki içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararı verilmesinden ibarettir. Her ne kadar Başkanın anılan yetkisini kullanabilmesi 5651 sayılı Kanun'un 8. maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtilen suçların oluşmasına bağlı kılınmış ise de kuralda kastedilen, bu suçların işlendiğinin tespit edilmesi değil bunların işlendiğine dair yeterli şüphe bulunduğunun tespit edilmesidir. Anayasa'nın 38. maddesinde bir kimsenin suçluluğuna ancak mahkemece karar verilebileceği güvence altına alınmakla birlikte suç isnadında bulunabilecek makamlar konusunda herhangi bir belirleme veya sınırlama yapılmamıştır. Dolayısıyla idari makamların suç isnadında bulunmasının önünde herhangi bir anayasal engel bulunmadığı gibi idari makamların suç isnadında bulunması masumiyet karinesini de ihlal etmez.

Dava konusu kurallarda düzenlenen, içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararı suçun işlendiği tespitine bağlı olarak değil suç şüphesine bağlı olarak uygulanan bir yaptırımdır. Diğer bir ifadeyle kurallarda belirtilen yaptırımların uygulanması, yaptırım uygulanan kişinin 5651 sayılı Kanun'un 8. maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtilen suçları işlediğinin kesin olarak kabul edildiği anlamına gelmemektedir. Bu itibarla kuralların masumiyet karinesini ihlal eden bir yönü bulunmamaktadır.

Bu nedenle çoğunluk kararına katılmıyor ve kuralların iptali isteminin reddi gerektiğini düşünüyoruz.

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
İrfan FİDAN

KARŞIOY GEREKÇESİ

Kanun'un 4. Maddesiyle 5651 Sayılı Kanun'un 8. Maddesinin (4) Numaralı Fıkrasının Birinci Cümlesinde Yer Alan "...erişimin engellenmesi..." İbaresinin "...içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi..." Şeklinde Değiştirilmesinde Bulunan "...içeriğin çıkarılması ve/veya..." İbaresini ile (11) Numaralı Fıkrasının Birinci Cümlesinde Yer Alan "...erişim sağlayıcısına,..." İbaresinin "...ilgili içerik, yer ve erişim sağlayıcısına,..." Şeklinde Değiştirilmesi

1. İptali istenen ibarelerin yer aldığı 5651 sayılı Kanun'un 8. maddesinin (4) numaralı fıkrasında, içeriği maddenin (1) numaralı fıkrasında belirtilen suçları oluşturan yayınların içerik veya yer sağlayıcısının yurt dışında bulunması halinde veya içerik veya yer sağlayıcısı yurt içinde bulunsu bile, içeriği birinci fıkranın (a) bendinin (2) ve (5) ve (6) ve (7) numaralı alt bentlerinde ve (c) bendinde yazılı suçları oluşturan yayınlara ilişkin olarak içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararının re'sen Başkan tarafından verileceği düzenlenmiştir.

2. İptali istenen ibarelerin yer aldığı 5651 sayılı Kanun'un 8. maddesinin (11) numaralı fıkrasında idarî tedbir olarak verilen içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararının yerine getirilmemesi halinde, Başkan tarafından ilgili içerik, yer ve erişim sağlayıcısına, onbin Yeni Türk Lirasından yüzbin Yeni Türk Lirasına kadar idarî para cezası verileceği; idarî para cezasının verildiği andan itibaren yirmidört saat içinde erişim sağlayıcı tarafından kararın yerine getirilmemesi halinde Kurum tarafından yetkilendirmenin iptaline karar verilebileceği hüküm altına alınmıştır.

3. Bununla birlikte (4) numaralı fıkrada yer alan "*oluşturan yayınların içerik veya yer sağlayıcısının yurt dışında bulunması halinde veya içerik veya yer sağlayıcısı yurt içinde bulunsu bile, içeriği birinci fıkranın (a) bendinin (2) ve (5) ve (6) ve (7) numaralı alt bentlerinde ve (c) bendinde yazılı suçları*" ibaresi 13/10/2022 tarihli ve 7418 sayılı Basın Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 32. maddesi ile madde metninden çıkarılmıştır.

4. Kanun koyucu tarafından yapılan bu değişiklik çerçevesinde konusu kalmayan kurallara ilişkin iptal talepleri hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verilmesi kanaatinde olduğumdan çoğunluk görüşüne katılmamaktayım.

Kanun'un 5. Maddesiyle 5651 Sayılı Kanun'un 9. Maddesinin (5) Numaralı Fıkrasında Yer Alan "...erişimin engellenmesi..." İbaresinin "...içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi..." Şeklinde Değiştirilmesinin, Değiştirilen (8) Numaralı Fıkrasının, (9) Numaralı Fıkrasının Birinci Cümlesinde Yer Alan "...erişimin engellenmesi..." İbaresinin "...içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi..." Şeklinde Değiştirilmesinin, (9) Numaralı Fıkrasından Sonra Gelmek Üzere Eklenen (10) Numaralı Fıkrasının, (11) Numaralı Fıkrasında Yer Alan "...sorumlu kişi,..." İbaresinin "...içerik, yer ve erişim sağlayıcıların sorumluları,..." Şeklinde Değiştirilmesi ile Anılan Maddenin (1) ve (3) Numaralı Fıkralarının İncelenmesi

5. 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesiyle internet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle kişilik haklarının ihlal edildiğini iddia eden gerçek ve tüzel kişiler ile kurum ve kuruluşların ilgili içeriğin yayından çıkarılmasını ya da ilgili içeriğe erişimin engellenmesini talep edebilmelerinin usul ve esasları düzenlenmiştir.

6. Mahkememiz çoğunluğu kuralın, Anayasa'nın 13. maddesi bağlamında temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması bakımından kanunilik şartını taşımadığı gerekçesiyle iptaline karar vermiştir.

7. Anayasa Mahkemesi'nin 14/9/2023 tarihli *Artı Media GMBH Başvurusuna* ilişkin (B. No:2019/40078) kararına ilişkin muhalefet şerhimde 5651 sayılı Kanun'un 8/A maddesine dönük açıklamış olduğum görüşlerim uygun olduğu ölçüde dava konusu kural bakımından geçerlidir.

8. Bu çerçevede dava konusu kural kanunilik şartını karşıladığı gibi kuralın demokratik toplum düzeni bakımından gerekli olmadığı da söylenemez.

9. Dolayısıyla 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesinin Anayasa'nın 13. maddesi bağlamında kanunilik şartını taşımadığına yönelik Mahkememiz çoğunluk görüşüne katılmamaktayım.

Üye
Muhterem İNCE

Esas Sayısı : 2023/104
Karar Sayısı : 2023/177
Karar Tarihi : 11/10/2023

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Ankara 25. İdare Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 24/2/1983 tarihli ve 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunu'nun 29/6/2006 tarihli ve 5536 sayılı Kanun'un 3. maddesiyle başlığı ile birlikte değiştirilen 106. maddesine 2/12/2014 tarihli ve 6572 sayılı Kanun'un 29. maddesiyle eklenen altıncı fıkranın 30/3/2023 tarihli ve 7447 sayılı Kanun'un 3. maddesiyle değiştirilen birinci cümlesinin Anayasa'nın 2., 9., 10., 49. ve 138. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

OLAY: Millî Savunma Bakanlığı Kara Kuvvetleri Komutanlığı bünyesinde birinci sınıf askerî hâkim statüsünde hukuk hizmetleri başkanı olarak görev yapmakta olan davacı tarafından 2802 sayılı Kanun'un 106. maddesinin altıncı fıkrasının birinci cümlesi uyarınca Yargıtay ve Danıştay üyeleri için belirlenen ek tazminat oranı üzerinden maaş hesabının yapılması talebinin reddi üzerine açılan davada itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

I. İPTALİ İSTENEN KANUN HÜKMÜ

Kanun'un itiraz konusu kuralın da yer aldığı 106. maddesi şöyledir:

“Yargı ödeneği ve ek ödeme:

Madde 106 – (Değişik: 29/6/2006-5536/3 md.)

103 üncü maddede unvanları belirtilenlere aynı maddeye göre ödenmekte olan brüt aylıklarının % 10'u oranında yargı ödeneği verilir.

Sağlık kurulu raporu üzerine verilen hastalık izinleri ile kanser, verem, akıl hastalığı, şeker hastalığı, açık kalp ameliyatı gibi uzun süreli bir tedaviye ihtiyaç gösteren hastalığa yakalananların kullandıkları hastalık izinleri ve hastalıkları sebebiyle yataklı tedavi kurumlarında yatarak gördükleri tedavi süreleri hariç olmak üzere, bir takvim yılı içinde kullanılan hastalık izin süreleri toplamının onbeş günü aşması halinde, aşan günlere isabet eden yargı ödeneği % 50 eksik ödenir.

Hâkim ve savcı yardımcılarında kıstas aylığının % 25'i oranında ek ödemede bulunulur.

Adalet Müfettişlerine, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Müfettişlerine ve Bakanlık İç Denetçilerine 103 üncü maddeye göre ödenmekte olan brüt aylık tutarlarının % 5'i oranında ek ödemede bulunulur.

Bu maddeye ve 103 üncü maddeye göre ödeme yapılanlara; yabancı dil tazminatı hariç, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname kapsamında yapılan ödemeler ile temsil, makam ve yüksek hâkimlik tazminatları ödenmez ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 152 nci maddesi uyarınca ödeme yapılmaz. (Ek cümle: 24/7/2008-5793/5md.) Ancak, hâkim ve savcı yardımcılarında 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 1 inci maddesinde öngörülen taban aylığının ödenmesine devam olunur.

(Ek fıkra: 2/12/2014-6572/29 md.) (Değişik cümle: 30/3/2023-7447/3 md.) Yargıtay Birinci Başkanı, Danıştay Başkanı, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, Danıştay Başsavcısı, Yargıtay Birinci başkanvekilleri, Danıştay başkanvekilleri, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcıvekili, Yargıtay ve Danıştay daire başkanları, Yargıtay ve Danıştay üyelerine (40.000); Adalet Bakanlığı Müsteşarı, birinci sınıf hâkim ve savcılar, birinci sınıfa ayrılmış hâkim ve savcılar ve diğer hâkim ve savcılara (15.000) gösterge rakamının memur aylıklarına uygulanan katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarda aylık ek tazminat ödenir. (Ek cümle: 23/6/2022-7413/7 md.) Bu ek tazminat, Adalet Bakanlığı Teftiş Kurulu ile Hâkimler ve Savcılar Kurulu Teftiş Kurulunda fiilen görev yapan müfettişlere (30.000) gösterge rakamı üzerinden ödenir. Bu Kanuna tabi olan hâkim ve savcılardan Anayasa Mahkemesinde görev yapanlara ödenen aylık ek ödenek ve Uyuşmazlık Mahkemesinde görev yapanlara ödenen ödenek ile bu fıkra da belirlenen ek tazminattan yalnızca biri ve yüksek olanı ödenir.

Bu maddeye göre yapılacak ödemeler hakkında aylıklara ilişkin hükümler uygulanır ve damga vergisi hariç herhangi bir vergi ve kesintiye tâbi tutulmaz.

Yargı ödeneği, her ne şekilde olursa olsun başka bir ödemenin hesaplanmasında dikkate alınmaz.”

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Engin YILDIRIM, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Yıldız SEFERİNOĞLU, Selahaddin MENTEŞ, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ve Muhterem İNCE'nin katılımlarıyla 31/5/2023 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

2. Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Cem GÜNDOĞDU tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu kanun hükmü, dayanan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. Uygulanacak Kural Sorunu

3. Millî Savunma Bakanlığı Kara Kuvvetleri Komutanlığı bünyesinde birinci sınıf askerî hâkim statüsünde hukuk hizmetleri başkanı olarak görev yapmakta olan davacı tarafından 2802 sayılı Kanun'un 106. maddesinin altıncı fıkrasının birinci cümlesi uyarınca Yargıtay ve Danıştay üyeleri için belirlenen ek tazminat oranı üzerinden maaşının hesaplanması talebinin reddi üzerine açılan davada Mahkeme, 2802 sayılı Kanun'un 106. maddesinin altıncı fıkrasının birinci cümlesinin davada uygulanacak kural olduğunu değerlendirek iptalini talep etmiştir.

4. Anayasa'nın “Askerî yargı” başlıklı 145. maddesi 21/1/2017 tarihli ve 6771 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile yürürlükten kaldırılmıştır. Aynı Kanun'un 17. maddesi ile Anayasa'ya eklenen geçici 21. maddenin (E) fıkrasında ise Askerî Yargıtay ve Askerî Yüksek İdare Mahkemesinin askerî hâkim sınıfından Başkan, Başsavcı, İkinci Başkan ve üyeleri ile diğer askerî hâkimlerin (yedek subaylar hariç)

tercihleri ve müktesepeleri dikkate alınarak bu Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihten itibaren dört ay içinde Hâkimler ve Savcılar Kurulunca adli veya idari yargıda hâkim veya savcı olarak atanabilecekleri düzenlenmiştir. Bu şekilde ataması yapılmayanların ise aynı fıkra gereği aylık, ek gösterge, ödenek, yargı ödeneği, ek ödeme, mali, sosyal hak ve yardımlar ile diğer hakları yönünden emsali adli veya idari yargıya mensup hâkim ve savcılar, bunların dışındaki hak ve yükümlülükler yönünden ise bu Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihteki mevzuat hükümleri uygulanmaya devam edilmek suretiyle Millî Savunma Bakanlığınca mevcut sınıflarında, Bakanlık veya Genelkurmay Başkanlığının hukuk hizmetleri kadrolarına atanmaları öngörülmüştür.

5. Söz konusu Anayasa değişikliklerinden sonra 27/7/1967 tarihli ve 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu'na eklenen geçici 45. maddenin birinci fıkrasının (b) bendinde de Askerî Yargıtay ve Askerî Yüksek İdare Mahkemesinin askerî hâkim sınıfından Başkan, Başsavcı, İkinci Başkan ve üyeleri ile diğer askerî hâkimlerden adli ve idari yargıyı tercih etmeyenler ile Hâkimler ve Savcılar Kurulunca ataması yapılmayanlardan istekli olanların Millî Savunma Bakanlığınca mevcut sınıfları korunarak Millî Savunma Bakanlığı hukuk hizmetleri kadrolarına atanacakları ve bu kişilerle ilgili aylık, ek gösterge, ödenek, yargı ödeneği, ek ödeme, zam, mali, sosyal hak ve yardımlar ile diğer haklar yönünden emsali adli veya idari yargıya mensup hâkim ve savcılar hakkındaki hükümlerin uygulanmaya devam edileceği öngörülmüştür.

6. 2802 sayılı Kanun'un 1. maddesinde adli ve idari yargı hâkim ve savcılarının aylık ve ödenekleri ile Yargıtay ve Danıştay üyelerinin aylık ve ödeneklerinin düzenlenmesinin bu Kanun'un amaçları arasında olduğu vurgulanmış, 2. maddesinde de Yargıtay ve Danıştay üyelerinin aylık ve ödeneklerine ilişkin özlük hakları bakımından bu Kanun hükümlerine tabi oldukları ayrıca ve açıkça belirtilmiştir.

7. Kanun'un Dokuzuncu Kısım Birinci ve İkinci Bölümlerinde ise kapsamda olan kişilerin mali hakları ile aylık tablosu ve aylıklarına ilişkin hükümlere yer verilmiştir. Buna göre Kanun kapsamında yer alan kişilerin ana gelir kalemlerinin büyük bölümü üç ayrı hesaplama yöntemine göre bulunan tutarlar toplamından oluşmaktadır.

8. Gelirin hesaplanmasının ilk kalemini Kanun'un 103. maddesinde hesaplama yöntemi ve oranları gösterilen *aylık ödeme* oluşturmaktadır. Aylık ödemede, kapsamda olan kişilerin bulunduğu sınıf ve derecelerine

göre farklılaştırılmış oranlara dayalı bir hesaplama öngörülmektedir. Bu hesaplama yöntemi ile bulunan ödeme miktarının %10'u ise Kanun'un 106. maddesinin birinci fıkrasına göre *yargı ödeneği* olarak ödenecek ikinci kalemi oluşturmaktadır. Gelirin hesaplanmasına dâhil olan üçüncü kalem ise 106. maddenin altıncı fıkrası gereğince ödenen *aylık ek tazminat*tır. Anılan fıkranın itiraz konusu birinci cümlesine göre Yargıtay Birinci Başkanı, Danıştay Başkanı, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, Danıştay Başsavcısı, Yargıtay Birinci başkanvekilleri, Danıştay başkanvekilleri, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcivekili, Yargıtay ve Danıştay daire başkanları, Yargıtay ve Danıştay üyelerine (40.000), Adalet Bakanlığı Müsteşarı, birinci sınıf hâkim ve savcılar, birinci sınıfa ayrılmış hâkim ve savcılar ve diğer hâkim ve savcılara (15.000) gösterge rakamının memur aylıklarına uygulanan katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarda aylık ek tazminat ödenmektedir.

9. Anayasa'nın 152. maddesi ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddesine göre bir davaya bakmakta olan mahkeme, o dava sebebiyle uygulanacak bir kanunun veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin hükümlerini Anayasa'ya aykırı görmesi veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varması durumunda bu hükümlerin iptalleri için Anayasa Mahkemesine başvurmaya yetkilidir. Ancak anılan maddeler uyarınca bir mahkemenin Anayasa Mahkemesine başvurabilmesi için elinde yöntemince açılmış ve mahkemenin görevine giren bir davanın bulunması, iptali talep edilen kuralın da o davada uygulanacak olması gerekir. Uygulanacak kural, bakılmakta olan davanın değişik evrelerinde ortaya çıkan sorunların çözümünde veya davayı sonuçlandırmada olumlu ya da olumsuz yönde etki yapacak nitelikte olan kurallardır.

10. Davacı, ek tazminatının (40.000) gösterge rakamı üzerinden hesaplanması gerektiğini ileri sürerek dava açmıştır. Dolayısıyla Mahkemede görülen davadaki uyuşmazlığın özünü, birinci sınıf hâkimler için öngörülen mali haklardan yararlanan davacıya (40.000) gösterge rakamı üzerinden ek tazminat ödenmemesinin Anayasa'ya aykırılığı iddiası oluşturmaktadır.

11. Mahkeme birinci sınıf hâkim ve savcılar ile (40.000) gösterge rakamı üzerinden ek tazminat ödendiği belirtilen Yargıtay ve Danıştay üyelerinin hukuken aynı durumda olduklarını, (40.000) gösterge rakamından sadece Yargıtay ve Danıştay üyelerinin yararlandırılmasının eşitlik ilkesine aykırı olduğunu ileri sürerek itiraz yoluna başvurmuştur.

12. İtiraz başvurusuna konu olayda Yargıtay ve Danıştay üyelerine (40.000) gösterge rakamı üzerinden, birinci sınıf hâkim olan davacıya ise (15.000) gösterge rakamı üzerinden hesaplanan ek tazminatın ödendiği, davacının kendisine de (40.000) gösterge rakamı üzerinden ek tazminat ödenmesi gerektiği iddiasıyla dava açtığı açıktır. İtiraz eden Mahkemece de birinci sınıf hâkimlerin hukuken aynı durumda oldukları Yargıtay ve Danıştay üyeleri için öngörülen (40.000) gösterge rakamından yararlandırılmamasının eşitliğe aykırılık oluşturduğu gerekçesine dayanılmıştır. Mahkemece yapılan itiraz başvurusunda -itiraz başvurusuna konu davanın niteliği de dikkate alındığında- 2802 sayılı Kanun'un 106. maddesinin altıncı fıkrasının birinci cümlesinin bir bütün hâlinde uygulanacak kural olduğu anlaşılmaktadır.

Basri BAĞCI bu görüşe katılmamıştır.

B. Genel Açıklama

13. İtiraz konusu kuralın gerekçesinde, düzenlemenin Yargıtay Birinci Başkanı, Danıştay Başkanı, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, Danıştay Başsavcısı, Yargıtay Birinci başkanvekilleri, Danıştay başkanvekilleri, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcivekili, Yargıtay ve Danıştay daire başkanları ile Yargıtay ve Danıştay üyelerinin birinci sınıf hâkim ve savcılar ile aynı olan (15.000) ek tazminat oranının (25.000) puan artırılarak Anayasa Mahkemesi Başkan ve üyeleri ile eşit duruma getirilmek amacıyla yapıldığı belirtilmiştir.

14. Anayasa'nın 146. maddesinde, Anayasa Mahkemesinin on beş üyeden kurulacağı, farklı kaynaklardan gelen diğer üyelerle birlikte, üç üyesinin Yargıtay Genel Kurulunun kendi başkan ve üyeleri arasından her boş yer için göstereceği üç aday içinden Cumhurbaşkanı tarafından, iki üyesinin Danıştay Genel Kurulunun kendi başkan ve üyeleri arasından her boş yer için göstereceği üç aday içinden yine Cumhurbaşkanı tarafından seçileceği, Yargıtay ve Danıştay genel kurullarından Anayasa Mahkemesi üyeliğine aday göstermek için yapılacak seçimlerde her boş üyelik için en fazla oy alan üç kişinin aday gösterilmiş sayılacağı, 147. maddesinde de Anayasa Mahkemesi üyelerinin on iki yıl için seçilecekleri, altmış beş yaşını doldurunca emekliye ayrılacakları, bir kimsenin iki defa Anayasa Mahkemesi üyesi seçilemeyeceği hükme bağlanmıştır.

15. Anayasa'nın Anayasa Mahkemesinin görev ve yetkilerini düzenleyen 148. maddesinde ise *"Anayasa Mahkemesi, kanunların, Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün Anayasaya şekil*

ve esas bakımlarından uygunluğunu denetler ve bireysel başvuruları karara bağlar. Anayasa değişikliklerini ise sadece şekil bakımından inceler ve denetler. ... / (Ek fıkra: 7/5/2010-5982/18 md.) Herkes, Anayasada güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerinden, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi kapsamındaki herhangi birinin kamu gücü tarafından, ihlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurabilir. Başvuruda bulunabilmek için olağan kanun yollarının tüketilmiş olması şarttır. ... / Anayasa Mahkemesi Cumhurbaşkanını, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanını, Cumhurbaşkanı yardımcılarını, bakanları, Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay Başkan ve üyelerini, Başsavcılarını, Cumhuriyet Başsavcivekilini, Hâkimler ve Savcılar Kurulu ve Sayıştay Başkan ve üyelerini görevleriyle ilgili suçlardan dolayı Yüce Divan sıfatıyla yargılar. / (Ek fıkra: 7/5/2010-5982/18 md.) Genelkurmay Başkanı, Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri Komutanları da görevleriyle ilgili suçlardan dolayı Yüce Divanda yargılanırlar. ... / Anayasa Mahkemesi, Anayasa ile verilen diğer görevleri de yerine getirir.” kurallarına yer verilmiştir.

16. Anayasa’nın “Yargıtay” başlıklı 154. maddesinde; Yargıtayın adliye mahkemelerince verilen ve kanunun başka bir adli yargı merciine bırakmadığı karar ve hükümlerin son inceleme mercii olduğu, kanunla gösterilen belli davalara da ilk ve son derece mahkemesi olarak bakacağı, Yargıtay üyelerinin, birinci sınıfa ayrılmış adli yargı hâkim ve Cumhuriyet savcıları ile bu meslekten sayılanlar arasından Hâkimler ve Savcılar Kurulunca üye tamsayısının salt çoğunluğu ve gizli oyla seçileceği, Yargıtayın kuruluşunun, işleyişinin, Başkan, başkanvekilleri, daire başkanları ile üyelerinin ve Cumhuriyet Başsavcısı ile Cumhuriyet Başsavcivekilinin nitelikleri ve seçim usullerinin mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre kanunla düzenleneceği kurala bağlanmıştır.

17. Anayasa’nın “Danıştay” başlıklı 155. maddesinde, Danıştayın idari mahkemelerce verilen ve kanunun başka bir idari yargı merciine bırakmadığı karar ve hükümlerin son inceleme mercii olduğu, kanunla gösterilen belli davalara da ilk ve son derece mahkemesi olarak bakacağı, Danıştayın davaları görmeyen yanında kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmeleri hakkında iki ay içinde düşüncesini bildirmek, idari uyuşmazlıkları çözmek ve kanunla gösterilen diğer işleri yapmakla görevli olduğu belirtilmiştir. Aynı maddede, Danıştay üyelerinin dörtte üçünün, birinci sınıf idari yargı hâkim ve savcıları ile bu meslekten sayılanlar arasından Hâkimler ve Savcılar Kurulu, dörtte birinin ise nitelikleri kanunda belirtilen görevliler arasından Cumhurbaşkanı tarafından seçileceği, Danıştayın kuruluşunun, işleyişinin, Başkan, Başsavcı, başkanvekilleri, daire başkanları ile üyelerinin nitelikleri

ve seçim usullerinin, idari yargının özelliği ile mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre kanunla düzenleneceği hükme bağlanmıştır.

18. Anayasa'nın 139. maddesinde de *"hâkimlik ve savcılık teminatı"* düzenlenmiştir. Anılan madde doğrultusunda yürürlüğe konulan 2802 sayılı Kanun'da adli ve idari yargı hâkim ve savcılarının nitelikleri, atanmaları, hak ve ödevleri, aylık ve ödenekleri, meslekte ilerlemeleri, görevlerinin ve görev yerlerinin geçici veya sürekli olarak değiştirilmesi, haklarında disiplin kovuşturması açılması ve disiplin cezası verilmesi, görevleriyle ilgili veya görevleri sırasında işledikleri veya kişisel suçlarından dolayı soruşturma yapılması ve yargılanmalarına karar verilmesi, meslekten çıkarılmayı gerektiren suçluluk veya yetersizlik hâlleri, meslek içi eğitimleri ve diğer özlük işleri düzenlenmiştir.

19. 2802 sayılı Kanun'un 1. ve 2. maddelerinde Yargıtay ve Danıştay üyelerinin de aylık ve ödenekleri ile diğer mali, sosyal hak ve yardımları bakımından bu Kanun hükümlerine tabi oldukları belirtilmiştir.

20. Anılan Kanun'un 15. maddesine göre hâkimlik ve savcılık mesleği; *"üçüncü sınıf", "ikinci sınıf", "birinci sınıfa ayrılmış"* ve *"birinci sınıf"* olmak üzere dört sınıftan oluşmaktadır. Aynı maddeye göre birinci sınıfa ayrıldığı tarihten itibaren üç yıl süre ile başarılı görev yapmış ve birinci sınıfa ayrılma niteliklerini yitirmemiş hâkim ve savcılar birinci sınıf olurlar. Birinci sınıfa ayrılma koşulları ile birinci sınıf hâkim ve savcılarının çalışmalarının değerlendirilmesi de Kanun'un 32. ve 33. maddelerinde düzenlenmiştir.

C. Anlam ve Kapsam

21. 2802 sayılı Kanun'un 106. maddesine 6572 sayılı Kanun'un 29. maddesiyle eklenen altıncı fıkranın itiraz konusu kural ile yapılan değişiklikten önceki hâlinde Yargıtay Birinci Başkanı, Danıştay Başkanı, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, Danıştay Başsavcısı, Yargıtay Birinci başkanvekilleri, Danıştay başkanvekilleri, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcivekili, Yargıtay ve Danıştay daire başkanları, Adalet Bakanlığı Müsteşarı, Yargıtay ve Danıştay üyeleri, birinci sınıf hâkim ve savcılar, birinci sınıfa ayrılmış hâkim ve savcılar ile diğer hâkim ve savcılara (15.000) gösterge rakamının memur aylıklarına uygulanan katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarda aylık ek tazminat ödeneceği düzenlenmiştir.

22. Kanun'un 106. maddesinin altıncı fıkrasının 30/3/2023 tarihli ve 7447 sayılı İstiklal Madalyası Verilmiş Bulunanlara Vatani Hizmet Tertibinden Şeref Aylığı Bağlanması Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 3. maddesiyle değiştirilen itiraz konusu birinci cümlesinde ise Yargıtay ve Danıştay meslek mensuplarının ek tazminatının hesabında esas alınan gösterge rakamları yönünden farklılaşma öngörülmektedir. Buna göre Yargıtay Birinci Başkanı, Danıştay Başkanı, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, Danıştay Başsavcısı, Yargıtay Birinci başkanvekilleri, Danıştay başkanvekilleri, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcivekili, Yargıtay ve Danıştay daire başkanları, Yargıtay ve Danıştay üyelerinin ek tazminatı (40.000) gösterge rakamına göre hesaplanacaktır. Anılan cümlede sayılan birinci sınıf hâkim ve savcılar, birinci sınıfa ayrılmış hâkim ve savcılar ile diğer hâkim ve savcılara ödenecek ek tazminatlar ise önceden olduğu gibi (15.000) gösterge rakamı esas alınarak belirlenecektir.

Ç. İtirazın Gerekçesi

23. Başvuru kararında özetle; yapılan değişiklik öncesi Yargıtay ve Danıştay üyeleri ile aynı mali haklara sahip olan kişilerin bu yönden kazanılmış haklarının olduğu, Yargıtay ve Danıştay üyeliği seçiminde Hâkimler ve Savcılar Kurulunun geniş bir takdir yetkisi olduğu, dolayısıyla nitelikleri uygun olduğu hâlde bu yerlere seçilemeyen kişilere herhangi bir kusur atfedilemeyeceği, üyeliğe seçilme yeterliliği olan kişilerin kapsam dışı bırakılmasının herhangi bir objektif nedene dayanmadığı, ölçülülük ilkesi dikkate alınmaksızın yapılan söz konusu değişikliğin çalışma barışı ile yargı düzeni içerisinde yer alan kurumların uyumlu ve verimli çalışmasını bozabilecek nitelikte olduğu, ayrıca bu durumun yargının bağımsızlığını zedeleyebileceği belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2., 9., 10., 49. ve 138. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

D. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

24. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 35. maddesi yönünden de incelenmiştir.

25. Anayasa'nın 2. maddesinde, Türkiye Cumhuriyeti'nin bir hukuk devleti olduğu belirtilmiştir. Maddede belirtilen hukuk devleti; eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adil bir hukuk düzeni kurup bunu

geliştirerek sürdüren, hukuki güvenliği sağlayan, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuk kurallarıyla kendini bağlı sayan ve yargı denetimine açık olan devlettir.

26. Anayasa'nın 10. maddesinde *"Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir./ Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür. Bu maksatla alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz./ Çocuklar, yaşlılar, özürlüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz./ Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz./ Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar."* denilmek suretiyle kanun önünde eşitlik ilkesine yer verilmiştir.

27. Anayasa'nın 35. maddesinde *"Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir./ Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir./ Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz."* denilmektedir. Anayasa'nın anılan maddesiyle güvenceye bağlanan mülkiyet hakkı, ekonomik değer ifade eden ve parasal karşılığı olan her türlü mal varlığını kapsamaktadır.

28. Anayasa Mahkemesi norm denetimi ve bireysel başvuru kapsamında verdiği kararlarında da kişilere ödenmesi öngörülen ücret, maaş, yaşlılık aylığı, emeklilik ikramiyesi ve kıdem tazminatı gibi ödemeleri mülkiyet hakkı kapsamında değerlendirmektedir (bazı farklılıklarla beraber yaşlılık aylığıyla ilgili norm denetiminde verilen karar için bkz. AYM, E.2019/50, K. 2019/96, 25/12/2019, § 13; bireysel başvuruya konu kararlar için bkz. *Ayten Yeğenoğlu*, B. No: 2015/1685, 23/5/2018, § 32; *Naci Altınbulduk*, B. No: 2017/38608, 11/12/2019, § 19; *Muzaffer Peker*, B. No: 2016/7192, 7/11/2019, § 30).

29. Ücret, aylık ve benzeri mali imkânların mülkiyet hakkı kapsamında incelenebilmesi için bunların kanunla tanınmış olması gerekir. Söz konusu mali imkânların tanınması gerektiğine ilişkin iddialar kural olarak mülkiyet hakkı kapsamında incelenemez. Bunun tek istisnası, belirtilen mali imkânların bazı kişilere tanınmamasının eşitlik ilkesi kapsamında incelenebilmesi şartlarının oluşmasıdır. Söz konusu şartların varlığı ise eşitlik ilkesine aykırılığı ileri sürülen neden olmasaydı kapsam dışı bırakılan kişilerin de söz konusu haktan yararlanma imkânlarının bulunup bulunmadığıyla belirlenebilecektir. Bu gibi durumlarda kuralın mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak eşitlik ilkesi

kapsamında incelenmesi mümkündür. Bu bağlamda mülkiyet hakkının ihlal edilip edilmediği değerlendirilirken mülkün varlığının emsal durumda olan kişiye göre belirlenmesi gerekir (benzer yöndeki AYM kararları için bkz. *Ayşe Tezel ve diğerleri* [GK], B. No: 2018/14186, 20/10/2022, § § 64-75; *Mehmet Fatih Bulucu* [GK], B. No: 2019/26274, 27/10/2022, § § 44-55; *Nuriye Arpa*, B. No: 2018/18505, 16/6/2021, § § 41-51; benzer yönde AİHM kararları için bkz. *Fabris/Fransa* [BD], B. No: 16574/08, 7/2/2013, § 52; *Molla Sali/Yunanistan* [BD], B. No: 20452/14, 19/12/2018, § 127).

30. Kural kapsamında, Yargıtay ve Danıştay üyeleri için yeniden belirlenen ek tazminat gösterge rakamından yararlandırılmayan birinci sınıf hâkim ve savcılar yönünden söz konusu ek tazminat gösterge rakamı, ekonomik bir menfaate karşılık gelmekte olup Anayasa'nın anılan maddesi kapsamında incelenmesi gereken bir husustur.

31. İtiraz konusu kuralla ek tazminatın hesabında gösterge rakamları yönünden meydana getirilen farklılaşma, temelde Yargıtay ve Danıştay üyeleri ile birinci sınıf hâkim ve savcılar arasındaki ayrıma dayanmaktadır. Bu durumda öncelikle parasal haklar bakımından Yargıtay ve Danıştay üyeleri ile hâkimlik ve savcılık mesleğinde en yüksek kıdemi ifade eden birinci sınıf hâkim ve savcılar benzer durumda olup olmadıklarının değerlendirilmesi gerekir.

32. Anayasa'nın "Mahkemelerin bağımsızlığı" başlıklı 138. maddesinde "*Hâkimler, görevlerinde bağımsızdırlar; Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdanî kanaatlerine göre hüküm verirler. / Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hâkimlere emir ve talimat veremez; genelge gönderemez; tavsiye ve telkinde bulunamaz. / Görülmekte olan bir dava hakkında Yasama Meclisinde yargı yetkisinin kullanılması ile ilgili soru sorulamaz, görüşme yapılamaz veya herhangi bir beyanda bulunulamaz. / Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez.*" denilmek suretiyle bağımsızlığın kapsamı belirlenmiştir. Anayasa'nın 139. maddesinde de "*Hâkimler ve savcılar azlolunamaz, kendileri istemedikçe Anayasada gösterilen yaştan önce emekliye ayrılamaz; bir mahkemenin veya kadronun kaldırılması sebebiyle de olsa, aylık, ödenek ve diğer özlük haklarından yoksun kılınamaz. / Meslekten çıkarılmayı gerektiren bir suçtan dolayı hüküm giymiş olanlar, görevini sağlık bakımından yerine getiremeyeceği kesin olarak anlaşılanlar veya meslekte kalmalarının uygun olmadığına karar verilenler hakkında kanundaki*

istisnalar saklıdır.” denilerek mahkemelerin bağımsızlığı ilkesinin bir uzantısı olan hâkimlik ve savcılık teminatı güvence altına alınmıştır.

33. Anayasa’nın hâkimlik ve savcılık mesleğinin düzenlendiği 140. maddesinde ise hâkimlerin, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre görev ifa edecekleri belirtilmiş ve özlük haklarının kanunla düzenleneceği hükme bağlanmıştır. Mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarının belirtildiği diğer düzenlemeler olan Anayasa’nın 154. ve 155. maddelerinde ise Yargıtay ve Danıştayla ilgili hükümlere yer verilmiştir. Anayasa’nın anılan maddelerinde Yargıtayın ve Danıştayın kuruluşu, işleyişi ve görev yapacak kişilerin niteliklerinin ve seçim usullerinin mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre kanunla düzenlenmesi gerektiği ifade edilmiştir.

34. Anayasa’nın söz konusu hükümleri birlikte değerlendirildiğinde, Anayasa’nın 139. maddesinde öngörülen *“hâkimlik teminatı”*nın Yargıtay ve Danıştay üyeleri yönünden de geçerli olduğu ve Yargıtay ve Danıştay üyeleri için hâkimlik teminatından farklı nitelikte *“yüksek hâkimlik teminatı”* öngörülmediği açıktır. Anayasa’nın Yargıtay ve Danıştayla ilgili düzenlemelerin yer aldığı 154. ve 155. maddelerinin gerekçelerinde de aksi yönde yorum yapılmasını mümkün kılan bir açıklama yer almamaktadır.

35. Nitekim Anayasa Mahkemesi 10/12/2020 tarihli ve E.2016/144, K.2020/75 sayılı kararında (§§ 49, 267) benzer değerlendirmelerde bulunmuştur. Anılan kararda, Yargıtay ve Danıştay üyelerinin diğer hâkim ve savcılardan farklı olarak *“yüksek hâkimlik teminatı”* ya da *“Yargıtay üyeliği/Danıştay üyeliği teminatı”* güvencesine sahip oldukları yönündeki görüşlerin aksine, hâkimlik teminatının Yargıtay ve Danıştay üyeleri yönünden de geçerli olduğu kabul edilmiş, Yargıtay ve Danıştay üyelerine yönelik düzenlemeler *“hâkimlik teminatı”* kapsamında incelenmiş ve şu ifadelerle yer verilmiştir: *“Anayasa’nın 140. maddesinde hâkimler ve savcıların adli ve idari yargı hâkim ve savcıları olarak görev yapacakları öngörülmektedir. İdari yargı bünyesinde hâkim veya savcı olarak görev yapmakta iken Danıştay üyesi seçilen kişilerin on iki yıllık Danıştay üyeliği görevi sonrasında, idari yargı bünyesinde hâkim ve savcı olarak görevlerine devam etmelerini sağlayan dava konusu kuralda hâkimlik teminatına aykırılık bulunmamaktadır...”* (aynı kararda bkz. § 49; Yargıtay üyeleri yönünden bkz. § 267).

36. Söz konusu karardan da anlaşılacağı üzere Yargıtay ve Danıştay üyeleri ile birinci sınıf hâkim ve savcılar arasındaki farklılığın hâlihazırda

yürütülen göreve ilişkin olduğu ve yürürlükteki mevzuatta da HSK tarafından on iki yıllığına Yargıtay ve Danıştay üyeliğine seçilenlerin bu sürenin dolmasından sonra görevlerine hâkim veya savcı olarak devam edebilmelerinin öngörüldüğü açıktır.

37. Bu açıklamalar çerçevesinde itiraz konusu kuralın kapsamı gözetildiğinde, Yargıtay ve Danıştay üyeleri ile birinci sınıf hâkim ve savcılarının benzer durumda olup olmadıklarının değerlendirilmesinde özellikle mali haklara ilişkin mevzuatta yapılan değişiklikler dikkate alınarak kanun koyucunun yaklaşımının da incelenmesi gerekmektedir.

38. 26/2/1983 tarihli ve 17971 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 2802 sayılı Kanun’un ilk hâlinin 15. maddesinde hâkimlik ve savcılık mesleğinin “*üçüncü sınıf*”, “*ikinci sınıf*”, “*birinci sınıfa ayrılmış*” ve “*birinci sınıf*” olmak üzere dört sınıfa ayrıldığı, 16. ve 17. maddelerinde ise adli ve idari yargı hâkim ve savcılarının sınıf, derece ve görev unvanlarının Kanun’a ekli (1) ve (2) sayılı cetvellerde gösterildiği ifade edilmiş; söz konusu cetvellerde de birinci sınıf hâkim ve savcılarının Yargıtay ve Danıştay başkanı, başkanvekilleri, başsavcıları, daire başkanları, üyeleri ve Adalet Bakanlığı Müsteşarlığı, Müsteşar Yardımcılığı, Teftiş Kurulu Başkanlığı ve genel müdürlük kadrolarında görev yapanlar oldukları belirtilmiştir. Bir başka deyişle Kanun’un ilk hâlinde yer verilen düzenlemelere göre hâkim ve savcılarının birinci sınıf olabilmesi söz konusu kadrolarda görev yapması şartına bağlanmak suretiyle birinci sınıf hâkimliğin belli kadrolara özgülendiği anlaşılmaktadır.

39. 25/6/1992 tarihli ve 3825 sayılı “*2802 Sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunu, 2992 Sayılı Adalet Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun, 2461 Sayılı Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Kanunu ile 190 ve 270 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun*”un 2. maddesi ile 2802 sayılı Kanun’un 15. maddesine eklenen fıkranın yürürlüğe girmesiyle birlikte bu duruma son verilmiş ve “*Birinci sınıfa ayrılmış, bu sınıfa ayrıldığı tarihten itibaren de meslekte 6 yılını doldurmuş, Yargıtay ve Danıştay üyeliklerine seçilme hakkını da yitirmemiş olan Hâkim ve Savcılar birinci sınıf olurlar.*” hükmü getirilmiştir. Söz konusu Kanun’un genel gerekçesinde “*Bilindiği gibi birinci sınıf hâkimler, Yargıtay ve Danıştay Üyeleri ile Bakanlık Merkez Teşkilatında görevli Müsteşar, Müsteşar Yardımcıları, Teftiş Kurulu Başkanı, Genel Müdürler ile Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanıdır. Anılan unvan ve sıfatta bulunanların*

kadroları sınırlı ve muayyen olduğu için, birinci sınıfa ayrılmış olup da Yargıtay ve Danıştay'a üye olma hakkını kaybetmemiş hâkim ve savcılar arasından üstün liyakat göstermiş olanların, birinci sınıf olan bu görevlere gelmeleri ve bu sınıfa dahil edilmeleri mümkün olamamaktadır. 1984 yılına gelinceye kadar bu iki sınıf arasında yapay biçimde ortaya çıkmış bir unvan farkı bulunmakla beraber, hiç değilse maaş farkı bulunmuyordu. Ancak, 1984 yılından itibaren bu iki sınıf arasında giderek artan ve takribi son katsayı artışları ile birlikte iki milyon liraya yaklaşan bir maaş farkı meydana gelmiş ve bu durum meslekte huzursuzluğa ve yakınmalara sebebiyet vermiştir. 'Birinci sınıfa ayrılmış' ve 'birinci sınıf' hâkimlik şeklindeki bir ayırım, ortaya yapay bir durumun çıkmasına neden olmuştur. Birinci sınıfa ayrılmış bir hâkime, birinci sınıf saymamanın geçerli, tutarlı bir mantığı ve nedeni de bulunmamaktadır." ifadelerine yer verilmiştir.

40. 2802 sayılı Kanun'un 22/12/2005 tarihli ve 5435 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile değiştirilen ve yürürlükte olan 15. maddesinde de yine aynı yaklaşım muhafaza edilmiş ve birinci sınıfa ayrıldıkları tarihten itibaren üç yıl süre ile başarılı olarak görev yapmış ve birinci sınıfa ayrılma niteliklerini yitirmemiş tüm hâkim ve savcıların birinci sınıf olacağı düzenlenmiştir.

41. 2802 sayılı Kanun'un 103. maddesine 3825 sayılı Kanun'la eklenen ve "Birinci sınıf hâkimler, Yargıtay ve Danıştay üyelerinin istifade ettikleri her türlü mali hak ve ödemelerden aynen yararlanırlar." hükmünü içeren fıkraya ilişkin (3798 sayılı Kanun'un yasalaşma sürecinde düzenlenen) Adalet Komisyonu raporunda düzenlemenin amacı "Yargıtay ve Danıştay Üyeliğine hâkimliğin birinci sınıfına ayrıldıktan üç yıl sonra seçilebilme olanağı bulunmaktadır. Bu durumda genç yaşta Yargıtaya veya Danıştaya üye seçilenlerle yıllarını bu mesleğe vakfetmiş çok daha kıdemli olup, İstanbul, Ankara ve İzmir gibi büyük illerimizde başsavcılık, ağır ceza mahkemesi, ticaret mahkemesi, Devlet Güvenlik Mahkemesi başkanlıkları yapan ve diğer mahkemelerde görev ifa eden ve her nasılsa bu görevlere seçilememiş hâkimlerle, Yargıtay ve Danıştay üyeleri arasında ehemmiyetli miktarda maaş farkı meydana gelmektedir. Bu durum meslekte huzursuzluk ve kırgınlığa sebebiyet verdiğiinden, bu iki sınıf arasında malî hak ve ödemeler yönünden eşitlik sağlamak amacıyla tasarıya 2802 sayılı Kanun'un 103 üncü maddesine (c) fıkrası ekleyen 5 inci madde ilave edilmiştir." şeklinde ifade edilmiştir. Plan ve Bütçe Komisyonu raporunda da benzer şekilde, düzenleme ile meslekte ortaya çıkan huzursuzlukların giderilmesinin amaçlandığı belirtilmiştir.

42. 7447 sayılı Kanun'la yapılan değişiklik öncesinde 2802 sayılı Kanun'a ekli (I) sayılı ek gösterge cetvelinde ve 2/2/1987 tarihli ve 19360 sayılı Resmî

Gazete’de yayımlanan 270 sayılı Yüksek Hâkimlik Tazminatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararname’nin 1. maddesinde düzenlenen yüksek hâkimlik tazminatı gösterge rakamlarının yer aldığı cetvelde birinci sınıf hâkim ve savcılar ile Yargıtay ve Danıştay üyelerine uygulanan oranların aynı olduğu da belirtilmelidir. Bunun yanı sıra birinci sınıf hâkim ve savcılarının almakta oldukları aylık oranlarının Yargıtay ve Danıştay üyeliklerine seçilebilme yeterliliklerini kaybetmedikleri sürece her üç yılda bir 2 puan ilave edilmesi suretiyle arttırılması, dolayısıyla Yargıtay ve Danıştay üyeleri ile aynı oranda aylık ödeme almaları, 2802 sayılı Kanun’un 103. maddesinin ikinci fıkrasında öngörülmekte ve söz konusu kural yürürlükte bulunmaktadır.

43. Görüldüğü üzere Yargıtay ve Danıştay üyeliği kadrolarında görev yapanların mali hakları yönünden getirilen farklılıkların neden olduğu olumsuz sonuçlar ve söz konusu üyelik kadrolarının *sınırlı ve muayyen* olması kanun koyucu tarafından dikkate alınarak birinci sınıf hâkim ve savcılık için belli kadrolarda görev yapma anlayışından vazgeçilmesine sebep olmuştur. Diğer bir ifade ile kanun koyucu nazarında *mali haklar yönünden* birinci sınıf hâkim ve savcılar ile Yargıtay ve Danıştay üyelerinin eşitlenmesi amacı taşıyan düzenlemelerde iki grubun karşılaştırılabilir /kıyaslanabilir niteliği kabul edilmiştir.

44. Yukarıdaki açıklamalar çerçevesinde Yargıtay ve Danıştay üyeleri ile birinci sınıf hâkim ve savcılarının yürüttükleri görevler farklı olmakla birlikte hâkimlerin özlük haklarının belirlenmesinde her zaman için temel ölçütlerden biri olarak kabul edilmiş olan “*birinci sınıf*” hâkim ve savcı kapsamının belirli ünvanlı kadrolarda bulunanlarla sınırlı kabul edilmesi yaklaşımından -gelişen süreç içinde- vazgeçilerek birinci sınıfa ayrıldıktan sonra belirli şartları taşıyan tüm hâkim ve savcılarının birinci sınıf olarak kabul edilmesi uygulamasına geçildiği ve Yargıtay ve Danıştay üyelerinin bu görev süresinin dolmasının ardından birinci sınıf hâkim veya savcı olarak durumlarına uygun kadrolarda çalışmaya devam edebilmelerinin öngörüldüğü dikkate alındığında ek tazminat bağlamında Yargıtay ve Danıştay üyeleri ile birinci sınıf hâkim ve savcılarının karşılaştırılabilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

45. Mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak eşitlik ilkesi yönünden yapılacak anayasallık denetiminde öncelikle Anayasa’nın 10. maddesi çerçevesinde aynı ya da benzer durumda bulunan kişilere farklı muamelenin mevcut olup olmadığı tespit edilmeli, bu bağlamda aynı ya da benzer durumdaki kişiler arasında mülkiyet hakkına getirilen sınırlama bakımından farklılık gözetilip

gözetilmediği belirlenmelidir. Bundan sonra farklı uygulamanın nesnel ve makul bir temele dayanıp dayanmadığı ve nihayetinde ölçülü olup olmadığı incelenmelidir (AYM, E.2021/129, K.2022/33, 24/3/2022, § 26; E.2018/8, K.2018/85, 11/7/2018, § 41; *Reis Otomotiv Ticaret ve Sanayi A.Ş.* [GK], B. No: 2015/6728, 1/2/2018, § 77; *Tevfik İlker Akçam*, B. No: 2018/9074, 3/7/2019, § 41).

46. İtiraz konusu kuralla ek tazminat miktarlarında dikkate alınacak gösterge rakamı, Yargıtay ve Danıştay üyeleri için (15.000)'den (40.000)'e yükseltilirken bu artıştan birinci sınıf hâkim ve savcılarının yararlandırılmamasının farklı muamele teşkil ettiği açıktır.

47. Anayasa'nın 10. maddesinde belirtilen kanun önünde eşitlik ilkesi hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Bu ilke ile eylemli değil hukuksal eşitlik öngörülmüştür. İlkenin amacı aynı durumda bulunan kişilerin kanunlar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, kişilere ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. İlkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak kanun karşısında eşitliğin ihlali yasaklanmıştır. Kanun önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için farklı kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez (AYM, E.2021/129, K.2022/33, 24/3/2022, § 23).

48. Meşru bir amaca dayanmayan ya da seçilen araç ile hedeflenen amaç arasında makul bir orantılılık ilişkisi bulunmayan farklı muameleler Anayasa'nın anılan maddesine göre ayrımcı karakterli kabul edilir (*Nuriye Arpa*, § 58). Dolayısıyla hukuksal durumları aynı veya benzer olanlara yönelik farklı muamelenin objektif ve makul bir sebebe dayandığı, farklı muamelenin öngörülen meşru amaç ile orantılı olduğu, diğer bir ifadeyle farklı muameleye tabi tutulan kişiye aşırı ve olağanın ötesinde bir külfet yüklenmediği hâllerde eşitlik ilkesi ihlal edilmeyecektir (*Burcu Reis*, B. No: 2016/5824, 28/12/2021, § 50).

49. İtiraz konusu kuralın gerekçesinde Yargıtay Birinci Başkanı, Danıştay Başkanı, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, Danıştay Başsavcısı, Yargıtay Birinci başkanvekilleri, Danıştay başkanvekilleri, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcivekili, Yargıtay ve Danıştay daire başkanları, Yargıtay ve Danıştay üyelerinin ek tazminat oranının (25.000) puan artırılarak Anayasa Mahkemesi Başkan ve üyeleri ile eşit duruma getirilmesinin amaçlandığı belirtilmiştir.

50. Bu bağlamda öncelikle itiraz konusu kuralın nesnel, makul ve zorunlu bir nedene dayanıp dayanmadığının değerlendirilmesi, değerlendirme yapılırken de kuralın gerekçesinin dikkate alınması gerekmektedir.

51. Yer aldıkları yargı kolundaki ilk derece ve istinaf mahkemelerinde görev yapan hâkimler ve savcılar ile Anayasa’da güvence altına alınan “*hâkimlik teminatı*” bakımından farklılıkları bulunmayan Yargıtay ve Danıştay üyelerinin özlük haklarına ilişkin düzenleme yapılırken yalnızca görev ve yetkileri, yapısı ve niteliği Anayasa’da özel olarak düzenlenen ve onlardan farklı durumda bulunan Anayasa Mahkemesi üyelerinin özlük hakları ile eşit duruma getirilmesi amacıyla, birinci sınıf hâkim ve savcılardan belirgin şekilde ayrışmaları sonucunu doğuracak bir düzenleme yapılmasının anayasal açıdan nesnel, makul ve zorunlu bir nedene dayandığı söylenemez.

52. Bununla birlikte yasama yetkisinin genelliği ilkesi uyarınca kanun koyucunun Anayasa’ya aykırı olmamak şartıyla yapacağı düzenlemenin içeriğini belirleme konusunda takdir yetkisine sahip olduğu da kuşkusuzdur. Dolayısıyla itiraz konusu kural kapsamında ek tazminat miktarlarında düzenleme yapılması da kanun koyucunun takdir yetkisi içindedir. Bu bağlamda kanun koyucu hâkim ve savcılarının mali hakları ile ilgili düzenlemeler yaparken önceki kanuni düzenlemelerde olduğu gibi aynı ek tazminat rakamını öngörebileceği gibi anayasal görev ve yetkilerini gözetmek suretiyle Yargıtay ve Danıştay üyeleri için diğer birinci sınıf hâkim ve savcılardan farklı bir rakam da öngörebilir.

53. Ancak bu farklılığın, yukarıda belirtilen sebeplerle hukuk devleti ilkesinin hayata geçirilmesinde büyük önem arz eden adli ve idari yargı sistemi içinde görev yapan mahkemeler arasındaki uyumu bozmayacak ve yargı hizmetinin bir bütün hâlinde nitelik ve nicelik olarak verimli bir şekilde yerine getirilebilmesine engel olmayacak şekilde makul ve kabul edilebilir ölçüde olması gerekir.

54. Bu itibarla, itiraz konusu kuralla Yargıtay ve Danıştay üyeleri lehine getirilen ve fakat birinci sınıf hâkim ve savcılarını kapsam dışında tutan uygulamanın ölçülü olup olmadığının incelenmesi gerekmektedir. Zira kanun koyucu, takdir yetkisi kapsamındaki düzenlemeleri yaparken hukuk devleti ilkesinin de bir gereği olan ölçülülük ilkesiyle bağlıdır. Söz konusu ilke, kuralda öngörülen düzenleme ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir dengenin bulunmasını gerektirmektedir (AYM, E.2020/95, K.2022/3, 26/01/2022,

§ 17; AYM, E.2019/88, K.2022/159, 13/12/2022, § 28). Orantılılık, *elverişlilik ve gereklilikle* birlikte üç alt ilkedен oluşаn ölçölülük ilkesinin bir alt ilkesidir. Bu ilke, ulaşılmaк istenen amaç ile seçilen araç arasında aşırı bir dengesizlik bulunmamasına işaret etmektedir. Diğеr bir ifadeyle orantılılık ilkesi gereği amaç ile araç arasında adil bir denge kurulması gerekir. Hedeflenen amaca ulaşıldığında elde edilecek kamusal yararla kıyaslandığında farklı muamelenin kişiye yüklediği külfet aşırı ve orantısız olmamalıdır (*Ayşe Tezel ve diğеrleri* [GK], § 88).

55. İtiraz konusu kuralda ek tazminatın hesaplanmasında Yargıtay ve Danıştay üyeleri için (40.000), diğеr tüm hâkim ve savcılar için ise (15.000) gösterge rakamı öngörölerek özellikle birinci sınıf hâkim ve savcılar aleyhine önemli ölçüde gelir farkı meydana getirilmektedir. Bu durum, adli ve idari yargı sisteminde yer alan mahkemeler arasında yargı hizmetinin yerine getirilmesinde huzursuzluk ve kırınlığа neden olacak, Yargıtay ve Danıştay üyelerinin birinci sınıf hâkim ve savcılardan tamamen farklı bir statüde olması sonucunu doğuracak niteliktedir. Bir başka deyişle, itiraz konusu kuralla öngörölеn ek tazminat farklılığı, Yargıtay ve Danıştay üyeliği kadrolarının sınırlı ve belirli sayıda olduğu da dikkate alındığında, Anayasa’da güvence altına alınan “*hâkimlik teminatı*” bakımından farklılıkları bulunmayan birinci sınıf hâkim ve savcılar ile Yargıtay ve Danıştay üyeleri arasında çalışma barışını bozacak düzeyde olup söz konusu farklılığın makul ve orantılı olduğu söylenemez.

56. Öte yandan itiraz konusu cümlede yer alan diğеr hâkim ve savcıların ek tazminat miktarlarının belirlenmesinde de yukarıda açıklanan hususlar doğrultusunda değеrlendirme yapılması Anayasa’nın anılan maddelerinin bir gereğidir.

57. Bu itibarla kuralın hukuk devleti ilkesi ile mülkiyet hakkı bağlamında eşitlik ilkesine aykırılık oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır.

58. Açıklanan nedenlerle kural Anayasa’nın 2., 10. ve 35. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Yusuf Şevki HAKYEMEZ ve İrfan FİDAN bu görüşе katılmamışlardır.

Basri BAĞCI iptal görüşüne farklı gerekçeyle katılmıştır.

Kural, Anayasa'nın 2., 10. ve 35. maddelerine aykırı görülerek iptal edildiğinden ayrıca Anayasa'nın 9., 49. ve 138. maddeleri yönünden incelenmemiştir.

IV. İPTAL KARARININ YÜRÜRLÜĞE GİRECEĞİ GÜN SORUNU

59. Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasında *“Kanun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü ya da bunların hükümleri, iptal kararlarının Resmî Gazetede yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkar. Gereken hallerde Anayasa Mahkemesi iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabilir. Bu tarih, kararın Resmî Gazetede yayımlandığı günden başlayarak bir yılı geçemez.”* denilmekte, 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrasında da bu kural tekrarlanarak Mahkemenin gerekli gördüğü hâllerde Resmî Gazete'de yayımlandığı günden başlayarak iptal kararının yürürlüğe gireceği tarihi bir yılı geçmemek üzere ayrıca kararlaştırabileceği belirtilmektedir.

60. 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunu'nun 5536 sayılı Kanun'un 3. maddesiyle başlığı ile birlikte değiştirilen 106. maddesine 6572 sayılı Kanun'un 29. maddesiyle eklenen altıncı fıkranın 7447 sayılı Kanun'un 3. maddesiyle değiştirilen birinci cümlesinin iptal edilmesi nedeniyle doğacak hukuksal boşluk kamu yararını ihlal edecek nitelikte görüldüğünden Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince iptal hükmünün kararın Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak altı ay sonra yürürlüğe girmesi uygun görülmüştür.

V. HÜKÜM

24/2/1983 tarihli ve 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunu'nun 29/6/2006 tarihli ve 5536 sayılı Kanun'un 3. maddesiyle başlığı ile birlikte değiştirilen 106. maddesine 2/12/2014 tarihli ve 6572 sayılı Kanun'un 29. maddesiyle eklenen altıncı fıkranın 30/3/2023 tarihli ve 7447 sayılı Kanun'un 3. maddesiyle değiştirilen birinci cümlesinin;

A. Olayda uygulanacak kural olduğuna Basri BAĞCI'nın karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

B. Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Yusuf Şevki HAKYEMEZ ile İrfan FİDAN'ın karşıoyları ve

OYÇOKLUĞUYLA, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ALTI AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

11/10/2023 tarihinde karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Başkanvekili
Kadir ÖZKAYA

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Muammer TOPAL

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
Basri BAĞCI

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Kenan YAŞAR

Üye
Muhterem İNCE

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunu'nun 106. maddesinin altıncı fıkrasının 7447 sayılı Kanun'un 3. maddesiyle değiştirilen birinci cümlesinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve iptaline karar verilmiştir.

2. İtiraz konusu kural, Yargıtay ve Danıştay başkanları ve üyelerine (40.000); birinci sınıf hâkim ve savcılara ise (15.000) gösterge rakamının memur aylıklarına uygulanan katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarda aylık ek tazminatın ödenmesini öngörmektedir.

3. Kuralın anayasallık denetiminin Anayasa'nın 35. maddesiyle bağlantılı olarak 10. maddesi kapsamında yapılması; bunun için de öncelikle karşılaştırmaya müsait şekilde aynı veya benzer hukukî konumda olan kişilerin bulunup bulunmadığının tespit edilmesi gerekmektedir. Karşılaştırmaya müsait kişilere yönelik farklı muamele nesnel ve makul bir sebebe dayanmıyorsa veya ölçüsüz ise Anayasa'nın 10. maddesinde korunan eşitlik ilkesini ihlal edecektir.

4. Bununla birlikte kanun önünde eşitlik ilkesi herkesin her durumda aynı kurallara bağlı olmasını gerektirmemektedir. Anayasa Mahkemesi kararlarında vurgulandığı üzere, konumlarının farklılığı *"kimi kişiler ya da topluluklar için farklı kuralları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez"* (AYM, E. 2021/129, K. 2022/33, 24/3/2022, § 23).

5. Dava konusu kuralın gerekçesi, yüksek mahkeme başkan ve üyelerinin ek tazminat oranının (25.000) puan artırılarak oranın *Anayasa Mahkemesi Başkan ve üyeleri ile eşit duruma getirilmesi* olarak ifade edilmiştir. Bu gerekçenin yüksek mahkeme üyeleriyle Anayasa Mahkemesi üyelerinin *aynı hukukî durumda olduğu* varsayımına dayandığı anlaşılmaktadır.

6. Mahkememiz çoğunluğuna göre, *"Anayasa Mahkemesi üyeleriyle eşitleme"* gerekçesiyle yüksek mahkeme üyelerinin mali hakları konusunda birinci sınıf hâkim ve savcılardan belirgin şekilde ayrışmaları sonucunu doğuran farklı muamelenin *"anayasal açıdan nesnel, makul ve zorunlu bir nedene dayandığı söylenemez"* (§ 51). Çoğunluğun bu görüşünün Anayasa Mahkemesi ile diğer yüksek mahkemelerin aynı hukukî durumda olmadıkları argümanına dayandığı görülmektedir. Bu argümana katılmakla birlikte, benzer şekilde yüksek mahkeme üyeleriyle birinci sınıf hâkim ve savcıların da aynı hukuki konumda olmadığı kanaatindeyim.

7. Öncelikle belirtmek gerekir ki, anayasa mahkemeleri ile diğer yüksek mahkemeler arasında anayasa yargısının niteliğinden kaynaklanan farklılıklar bulunmaktadır. Anayasa mahkemeleri, anayasa hukuku alanındaki uyuşmazlıkları karara bağlayan yargı mercileri olmanın ötesinde, yasama ve yürütmenin kural ihdas etme sürecine katılan anayasal organlardır. Nitekim anayasa mahkemelerinin fikir babası olan Hans Kelsen, bir kanunun iptaline karar vermenin onun ihdası gibi bir yasama işlevi olduğunu, dolayısıyla bu yetkiyle donatılmış bir “mahkeme”nin aynı zamanda yasama işlevi göreceğini belirtmiştir (bkz. H. Kelsen, “On the Nature and Development of Constitutional Adjudication”, L. Vinx, *The Guardian of the Constitution: Hans Kelsen and Carl Schmitt on the Limits of Constitutional Law*, Cambridge: Cambridge University Press, 2015, içinde, ss. 46-47).

8. Bu bağlamda Anayasamız, yüksek mahkemeler dahil tüm mahkemeleri *normları uygulamak* suretiyle önlerindeki uyuşmazlıkları çözmekle görevli kurumlar olarak görürken, Anayasa Mahkemesini anayasal uyuşmazlıkları karara bağlayan bir *mahkeme* olmanın yanında *normların inşası* sürecine katılan ve Anayasa ile bağdaşmayan kuralların norm olarak devam etmesine izin vermeyen bir *anayasal organ* olarak düzenlemiştir. Esasen bu çift boyutlu nitelik Türk Anayasa Mahkemesine özgü olmayıp, anayasa yargısına sahip tüm anayasal demokrasiler için geçerlidir. Sözgelimi Alman Anayasa Mahkemesi anayasal görev ve yetkilerinden hareketle kendisini “*hem bir mahkeme hem de bir anayasal organ*” olarak nitelendirmektedir (bkz. The Federal Constitutional Court, 2022 Annual Report: Basic Law-European-International, Karlsruhe, 2023, ss. 6-7).

9. Bununla birlikte, Anayasa Mahkemesinin Anayasa ile öngörülen görev ve yetkileri ile Anayasa’nın 153. maddesinde ifadesini bulan kararlarının mutlak bağlayıcılığı, hiç kuşkusuz diğer devlet organları karşısında ona kurumsal olarak tanınan bir “*üstünlük*” anlamına gelmemektedir. Nitekim Anayasa’nın Başlangıç kısmında kuvvetler ayrımının “*Devlet organları arasında üstünlük sıralaması anlamına gelmeyip, belli Devlet yetki ve görevlerinin kullanılmasından ibaret ve bununla sınırlı medenî bir işbölümü ve işbirliği olduğu ve üstünlüğün ancak Anayasa ve kanunlarda bulunduğu*” belirtilmektedir.

10. Bu nedenle, yargı bağımsızlığı ile hâkimlik ve savcılık teminatı ilkelerinin egemen olduğu yargı alanında yargı mercilerinin ifa ettikleri görev ve yetkilerin *farklı* olması, bunlar arasında bir *astlık üstlük* ilişkisinin olduğu anlamına gelmez. Bu anlamda Anayasa, mahkemelerin görev ve yetkilerini belirlerken “*alt-üst*” değil “*derece mahkemesi*” kavramını kullanmaktadır. Tam

da bu nedenle Yargıtay ve Danıştayı düzenleyen Anayasa'nın 154. ve 155. maddeleri, bu mahkemelerin adlî ve idarî mahkemelerce verilen ve kanunun başka mercilere bırakmadığı karar ve hükümlerin son inceleme mercileri olduğunu, kanunla gösterilen belli davalara da *"ilk ve son derece mahkemesi olarak"* bakacaklarını belirtmiştir. Aynı şekilde Anayasa Mahkemesi de Yüce Divan sıfatıyla, Anayasa'nın 148. maddesinin beşinci ve altıncı fıkralarında belirtilen kişilerin görevleriyle ilgili olarak yargılandıkları davalara *ilk ve son derece mahkemesi* olarak bakmaktadır.

11. Bu açıklamalar ışığında itiraz konusu kurala bakıldığında, kuralın diğer yüksek mahkemelerle Anayasa Mahkemesinin aynı hukukî durumda olduğunu kabul eden gerekçesinin isabetli olmadığı görülse de kanun koyucunun isabetli olmayan bir *"gerekçe"* ile kural ihdas etmesi, kuralı otomatik olarak ve tek başına Anayasa'ya aykırı hâle getirmez. Zira en genel anlamda kamu hizmeti gören kişilerin aylıklarının belirlenmesinde kanun koyucunun anayasal ilkelere aykırı olmamak kaydıyla geniş bir takdir yetkisi bulunmaktadır.

12. Diğer taraftan, iptali istenen kuralla yüksek mahkemelerin başkan ve üyeleriyle bu yüksek mahkemelere seçilme yeterliğine sahip birinci sınıf hâkim ve savcılar arasında bir fark oluşturulmuştur. Çoğunluk yüksek mahkemelerin başkan ve üyeleriyle birinci sınıf hâkim ve savcıların eşitlik karşılaştırmasına müsait şekilde *"benzer"* olduklarını ve ortaya çıkan farkın *ölçülü* olmadığını belirterek kuralın hukuk devleti ilkesi ile mülkiyet hakkı bağlamında eşitlik ilkesine aykırı olduğuna karar vermiştir (bkz. §§ 53-58).

13. Anayasa Mahkemesi ile diğer yüksek mahkemeler arasındaki görev ve yetki farklılığı, bu mahkemeler ile derece mahkemeleri arasında da geçerlidir. Başka bir ifadeyle, yüksek mahkeme üyeleri ile birinci sınıf hâkim ve savcılar aynı hukukî konumda değildir.

14. Çoğunluğun aksi yöndeki yaklaşımının Anayasa Mahkemesinin 2016/144 esas sayılı kararıyla uyumlu olduğu söylenebilir. Bu kararda Mahkememiz çoğunluğu, Yargıtay ve Danıştay üyelerinin görevlerine son vererek yeniden atanmayanların derece mahkemelerinde görevlendirilmelerini öngören yasal hükümlerin başta *"hâkimlik teminatı"* olmak üzere anayasal kural ve ilkelere aykırı olmadığına karar vermiştir (AYM, E.2016/144, K.2020/75, 10/12/2020).

15. Bu karara ilişkin olarak yazdığımız karşıoy gerekçesinde; Yargıtay ve Danıştay üyelerinin derece mahkemelerinde görev yapan hâkim ve savcılar

sahip olduklarından çok daha güçlü bir güvenceye sahip olmaları gerektiği, zira bu kurumların Anayasa’da özel olarak düzenlendikleri, bunların Anayasa Mahkemesi ve Yüksek Seçim Kurulu gibi birçok anayasal kurumun oluşumu ve işleyişi bakımından belirleyici rol oynayan yüksek mahkemeler olduğu, bu itibarla yüksek yargı üyelerine dair yasal düzenlemelerin, *diğer hâkim ve savcılardan farklı olarak*, bunların bir anlamda “yüksek hâkimlik teminatı” diyebileceğimiz bir güvenceye sahip olduklarını dikkate alması gerektiği, teminatın “yüksek”liğinin bir yandan söz konusu yargı mercilerinin diğer anayasal kurumlar üzerindeki etkisinden, öte yandan da ifa edilen görevin niteliğinden kaynaklandığı ifade edilmiştir (AYM, E.2016/144, K.2020/75, 10/12/2020, Karşıoy Gerekçesi, §§ 60-62).

16. Anılan karşıoyumuzda, ayrıca, dava konusu kanunun yürürlüğe girdiği dönemde yüksek mahkeme üyeleriyle derece mahkemelerinde görev yapan hâkimlerin özlük haklarının büyük ölçüde aynı ya da benzer olmasının *bunların ileride farklılaşmayacağı anlamına gelmediği* belirtilmiş; Yargıtay ve Danıştay üyelerinin diğer hâkim ve savcılarla aynı hukukî durumda olmadıkları sonucuna ulaşılmıştır (AYM, E.2016/144, K.2020/75, 10/12/2020, Karşıoy Gerekçesi, §§ 69-70).

17. İtiraza konu kural yönünden de ulaşılan bu sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Yüksek mahkeme üyeleri ile birinci sınıf hâkim ve savcılarının hukukî durumları farklı olduğundan Anayasa’nın 10. maddesi bağlamında aralarında eşitlik karşılaştırması yapılamaz. Bu nedenle kuralda eşitlik ilkesine aykırılık söz konusu değildir. Aynı şekilde Yargıtay ve Danıştay üyelerine ödenecek ek tazminat miktarında esas alınan gösterge rakamının yükseltilmesine dair itiraz konusu kuralın hukuk devletinin unsurlarından olan *ölçülülük* ilkesine aykırı olduğu da söylenemez.

18. Açıklanan gerekçelerle, kuralın Anayasa’ya aykırı olmadığını düşündüğümünden aksi yöndeki çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

Başkan
Zühtü ARSLAN

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. Ankara 25. İdare mahkemesi tarafından itiraz yoluyla iptal isteminin konusunu; 24/2/1983 tarihli ve 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunu'nun 106. maddesinin altıncı fıkrasının (30/3/2023 tarihli ve 7447 sayılı Kanun'un 3. maddesiyle değiştirilen) birinci cümlesinin Anayasa'nın 2., 9., 10., 49. ve 138. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebi" oluşturmaktadır.

2. Mahkememiz çoğunluğu ilk incelemede 2902 sayılı Kanunun 106. maddesinin talebe konu anılan 6. fıkrasının ilk cümlesinin uygulanacak kural olduğuna ve esasının incelenmesine karar vermiştir. İtiraz yoluna başvuran mahkemenin önündeki davanın içeriğinden de hareketle, incelenen altıncı fıkra hükmündeki ek cümleden önce davacının Yargıtay üyesi seçilme yeterliğine sahip olduğu ve aynı ek tazminatı almakta olduğu, bununla birlikte 7447 sayılı Kanunun 3. maddesiyle yapılan değişiklik sonucunda Yargıtay üyeleri ile davacının ek tazminata ilişkin hakları arasında farklılığa neden olmasının kazanılmış haklara ve eşitlik ilkesine aykırılık teşkil ettiği gerekçesiyle değişik altıncı fıkranın ilk cümlesinin tümüyle iptalini talep ettiği anlaşılmaktadır. İlk derece mahkemesindeki davanın kapsamı, talep içeriği ve mahkemenin iptal isteminin gerekçesi ile talep sonucu gözetildiğinde ilk incelemede ulaşılan karar doğrultusunda esas incelemesinin yapılması gerektiği yönündeki karara iştirak ettim.

3. İptal isteminin esasına ilişkin incelemede ise Mahkememiz çoğunluğunun gerekçesine ve kararına katılmadığımdan iptal isteminin reddi gerektiği yönünde oy kullandım. Bu konudaki değerlendirmelerimi ve gerekçelerimi yansıtan sayın Yusuf Şevki Hakyemez'in karşıoy gerekçesindeki görüşlerine iştirak ediyorum.

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. Mahkememiz çoğunluğunun 24/2/1983 tarihli ve 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunu'nun 29/6/2006 tarihli ve 5536 sayılı Kanun'un 3. maddesiyle başlığı ile birlikte değiştirilen 106. maddesine 2/12/2014 tarihli ve 6572 sayılı Kanun'un 29. maddesiyle eklenen altıncı fıkranın 30/3/2023 tarihli ve 7447 sayılı Kanun'un 3. maddesiyle değiştirilen birinci cümlesinin Anayasa'nın 2., 10. ve 35. maddelerine aykırı olduğu için iptali gerektiği şeklindeki kararına katılmamaktayım.

2. Dava konusu cümle şu şekildedir: *“Yargıtay Birinci Başkanı, Danıştay Başkanı, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, Danıştay Başsavcısı, Yargıtay Birinci başkanvekilleri, Danıştay başkanvekilleri, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcıvekili, Yargıtay ve Danıştay daire başkanları, Yargıtay ve Danıştay üyelerine (40.000); Adalet Bakanlığı Müsteşarı, birinci sınıf hâkim ve savcılar, birinci sınıfa ayrılmış hâkim ve savcılar ve diğer hâkim ve savcılara (15.000) gösterge rakamının memur aylıklarına uygulanan katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarda aylık ek tazminat ödenir.”*

3. Mahkememiz çoğunluğunca kural gereği ödenecek ek tazminat yönünden Yargıtay ve Danıştay üyeleri ile birinci sınıf hâkim ve savcılarının karşılaştırılabilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır (bkz. § 44). Ayrıca kuralın getiriliş gerekçesi bağlamında Yargıtay ve Danıştay üyelerinin ek tazminat oranının (25.000) puan artırılarak Anayasa Mahkemesi Başkan ve üyeleri ile eşit duruma getirilmesinin amaçlandığı değerlendirilmiştir (bkz. §§ 49- 51) Akabinde ise Yargıtay ve Danıştay üyeleri ile birinci sınıf hâkim ve savcılarının ek tazminat miktarında ortaya çıkarılan farklılığın mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak eşitlik ilkesi yönünden incelenmesi gerektiği belirtilmiştir. Bu doğrultuda yapılan incelemede, birinci sınıf hakim ve savcılar aleyhine önemli ölçüde gelir farkı meydana getirilmesinin adli ve idari yargı sisteminde yer alan mahkemeler arasında yargı hizmetinin yerine getirilmesinde huzursuzluk ve kırıngılığa neden olacak düzeyde ek tazminat farklılığı bağlamında mali haklar yönünden oluşturulan muamelenin makul ve orantılı olmadığı ve dolayısıyla kuralın hukuk devleti ilkesi ile mülkiyet hakkı bağlamında eşitlik ilkesine aykırılık oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu çerçevede kural Anayasa'nın 2., 10. ve 35. maddelerine aykırı olduğu gerekçesiyle iptal edilmiştir.

4. Kararda ulaşılan Anayasa'ya aykırılık sonucuna katılmamaktayım. Bununla birlikte ilk olarak kuralın getiriliş gerekçesinde yer verilen *“Yargıtay Birinci Başkanı, Danıştay Başkanı, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, Danıştay Başsavcısı, Yargıtay Birinci başkanvekilleri, Danıştay başkanvekilleri, Yargıtay*

Cumhuriyet Başsavcısı, Yargıtay ve Danıştay daire başkanları, Yargıtay ve Danıştay üyelerinin ek tazminat oranı (25.000) puan artırılarak, oran, Anayasa Mahkemesi Başkan ve üyeleri ile eşit duruma getirilmektedir.” şeklindeki açıklama dikkate alındığında gerçekleştirilen Anayasa’ya uygunluk denetiminde kuralın üzerine oturtulmaya çalışıldığı hukuki temelin ilgili Anayasa hükümleri dikkate alınarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

5. Kuralla Yargıtay ve Danıştay üyelerinin maaşlarının Anayasa Mahkemesi Başkan ve üyeleri ile eşit duruma getirilmesi amaçlanmaktadır. Bununla birlikte sahip oldukları yetkiler ve düzenlendikleri Anayasa hükümleri dikkate alındığında Anayasa Mahkemesi ile Yargıtay ve Danıştayın farklı anayasal konumlarda bulundukları öncelikle ifade edilmelidir. Bu husus aşığıda açıklanacaktır.

6. Ancak burada öncelikle bu farklı konumda bulunmanın hiçbir zaman Anayasa Mahkemesi ile diğer yüksek mahkemeler arasında bir astlık – üstlük ilişkisi bulunduğu anlamına gelmediğı ifade edilmelidir. Yargı fonksiyonunun niteliğı gereğı hakimler Anayasa’nın 138. maddesinde ifade edildiğı üzere “*Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdanî kanaatlerine göre*” karar vermek durumunda oldukları için tüm mahkemeler önlerindeki uyuşmazlıkları tamamen yargı bağımsızlığının sağladığı güvenceyle çözmektedirler. Bu bakımdan yargı bağımsızlığı ilkesinin bir gereğı olarak yargılama görevinin yerine getirilmesinde hiyerarşik bir ilişkiden bahsedilmesi mümkün değildir.

7. Bunun içindir ki hiçbir yargı düzeni içerisinde ilk derece mahkemeleri ile istinaf mahkemeleri ve o yargı düzeninde bulunan yüksek mahkeme arasında yargılama görevini yerine getirirken bir astlık - üstlük ilişkisi mevcut değildir. Her bir mahkeme önündeki uyuşmazlığı yürürlükteki kuralları esas alarak kendi hukuki anlayışı ile sonuçlandırmakla yükümlü olup bu süreçte bir hiyerarşik ilişkiden bahsedilemez. Bir yargı düzeni içerisindeki ilk derece mahkemesi, istinaf mahkemesi ve temyiz mahkemesi arasındaki ilişkiyi sadece verilen kararların hukukilik denetimi ile ilgili bir yargısal yetki kullanımı şeklinde görmek gerekmektedir. Dolayısıyla yargı düzeni içerisindeki mahkemeler arasında var olan kademelenme yargısal denetimin niteliğinden kaynaklanmakta olup bu kademelenme idari teşkilatta karşımıza çıkan astlık - üstlük ilişkisi şeklinde tecelli etmemektedir.

8. Aynı tespiti, Anayasa Mahkemesi ile Yargıtay ve Danıştay arasındaki ilişkide de yapmak gerekir. Zira her üç yüksek mahkeme de kendisine tanınan

yetki alanı dahilinde yargısal denetim görevini ifa etmektedirler. Bu yönü ile de bu üç yüksek mahkeme arasında hiyerarşik anlamda bir astlık – üstlük ilişkisinden bahsedilemez.

9. Anayasal hükümlere bakıldığında Anayasa'nın "Üçüncü Bölümü" olan "Yargı" içinde "Yüksek Mahkemeler" başlığı altında Anayasa Mahkemesi ile birlikte Yargıtay, Danıştay ve Uyuşmazlık Mahkemesine yer verildiği görülmektedir. Anayasa'da bunların her birisi farklı nitelikli uyuşmazlıklara bakmakla yetkili ve kendi alanı içerisindeki uyuşmazlıkları çözme konusunda ihtisaslaşmış birer yüksek mahkeme biçiminde yapılandırılmıştır.

10. Bununla birlikte Anayasa'daki düzenleme biçimlerine ve sahip oldukları yetkilere bakıldığında Anayasa Mahkemesi ile diğer yüksek mahkemeler arasında esaslı farklılıklar olduğu görülmektedir. Bu farklılıklar bu yüksek mahkemelerin Anayasal konumlarını belirlemede de önemli sonuçlar doğurmaktadır.

11. Zira Anayasa'da diğer üç yüksek mahkeme hakkında görev, yetki ve oluşum ile ilgili hususlar sadece kendi maddelerinde (Yargıtay: madde 154; Danıştay: madde 155; Uyuşmazlık Mahkemesi: madde 158) ve oldukça yüzeysel biçimde düzenlenmişken, Anayasa Mahkemesi ile ilgili konular Anayasa Mahkemesinin "Kuruluşu" (madde 146), "Üyelerin görev süresi ve üyeliğin sona ermesi" (madde 147), "Görev ve yetkileri" (madde 148), "Çalışma ve yargılama usulü" (madde 149), "İptal davası" (madde 150), "Dava açma süresi" (madde 151), "Anayasaya aykırılığın diğer mahkemelerde ileri sürülmesi" (madde 152) ve "Anayasa Mahkemesi kararları" (madde 153) başlıkları altında oldukça detaylı düzenlemeler şeklinde belirlenmiş durumdadır.

12. Yine diğer yüksek mahkemelerden farklı olarak Anayasa Mahkemesinin üyelerinin görev süreleri, üyeliğin sona ermesi, çalışma ve yargılama usulü, dava açma süresi, kararlarının özellikleri ile ilgili hususlar ilk elden Anayasa'da düzenlenmişken Yargıtay ve Danıştay ile ilgili Anayasa maddelerinde bu yüksek mahkemeler için bu konulara ilişkin hiçbir düzenleme mevcut değildir. Birer yüksek mahkeme olarak Yargıtay ve Danıştayın sadece görev ve yetkileri ve üyelerinin nasıl seçileceği Anayasa'nın 154. ve 155. maddelerinde çok genel biçimde düzenlenmiştir. Oysa Anayasa Mahkemesinin, yukarıda sıralanan hususlar yanında, kuruluşu (madde 146) ve görev ve yetkileri (madde 148) de Anayasa metninde oldukça detaylı bir biçimde kaleme alınmıştır.

13. Oluşumu, üyelerinin görev süresi, Mahkemenin görev ve yetkileri, çalışma usulü ve kararlarının özelliklerinin Anayasa’da ayrıntılı biçimde düzenlenmiş olmasının Anayasa Mahkemesinin sahip olduğu görev ve yetkilerle ve dolayısıyla siyasi sistem içerisindeki konumu ile doğrudan ilgili olduğunu ifade etmek gerekir.

14. Zira Mahkemenin görevlerinden birisi olan kanunların ve Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin Anayasa’ya uygunluk denetimi görevi sayesinde esasında devletin iki önemli erki olan yasama ve yürütme organının çıkardığı iki temel hukuk normunun Anayasa’ya uygunluğunun denetimi gerçekleştirilmektedir.

15. Bu yönü ile Anayasa Mahkemesi kanun ve Cumhurbaşkanlığı kararnamelerindeki Anayasa’ya aykırılıkları iptal etmekle bir anlamda bu kuralların yapım süreçlerine de “negatif” anlamda katılmaktadır. Demokratik hukuk devletindeki işlevi boyutuyla bakıldığında bu denetim sürecinde kurallara ilişkin Anayasa’ya aykırılıkları ayıklamak şeklinde tecelli eden denetim yetkisi, Anayasa Mahkemesi hakkında Avrupa tipi anayasa yargısının kurucusu sayılan H. Kelsen’in klasik ifadesiyle “negatif kanun koyucu” nitelemesi yapılmasına zemin oluşturmaktadır¹.

16. Öte yandan diğer yüksek mahkemelerden farklı olarak Anayasa Mahkemesi yargısal denetim görevini tamamen Anayasa hükümlerini ölçü norm olarak gerçekleştirmektedir. Esasında Anayasa Mahkemesi Anayasa’nın üstünlüğünü koruma şeklindeki özel bir görevle görevlendirilmiştir. Bunun içindir ki Anayasa Mahkemesi Anayasa’nın üstünlüğünü yasama ve yürütme düzeyinde etkili biçimde korumakla yetkili bir yargısal kurum olarak kabul edilmektedir.

17. Bu yönü ile bakıldığında Anayasa Mahkemesinin Anayasa hükümlerinin anlam ve kapsamını ortaya koymadaki yorum yetkisi de bu Mahkeme’yi hukuk düzeninde daha farklı bir konuma yerleştirmektedir. Zira Anayasa Mahkemesi diğer yüksek mahkemelerden farklı olarak Anayasayı bağlayıcı biçimde yorumlama yetkisini kullanmaktadır.

1 Bkz.: H. Kelsen, “La Garantie Juridictionnelle de la Constitution”, Revue du Droit Public, Vol.4, 1928, s. 221-241^{den aktaran}: Alec Stone Sweet, Governing with Judges: Constitutional Politics in Europe, Oxford University Press, Oxford, 2010, s. 35.

18. Ek olarak 2010 Anayasa değişikliği ile getirilen bireysel başvuru yolu (madde: 148/3) sonrasında Anayasa Mahkemesinin diğer yüksek mahkemelerin denetiminden geçerek kesinleşen kararları Anayasal hak ihlali iddiaları bağlamında denetleme yetkisine sahip olması da konumuz bağlamındaki değerlendirmede dikkate alınmalıdır. Bireysel başvurunun kabulü ile birlikte artık Anayasa Mahkemesi tüm mahkemelerin kararları üzerinde gerçekleştirdiği denetim sayesinde Anayasa'nın üstünlüğünü yargı düzeyinde de sağlamakla görevli bir kurum halini almıştır.

19. Bilindiği üzere “yüksek mahkeme” kendisine tanınan yetki alanı içerisindeki konularda son sözü söyleme yetkisine sahiptir. Dolayısıyla niteliği gereği bir yüksek mahkeme kararına karşı o ülkede başka bir yargı kurumuna başvuru imkanı söz konusu olamaz. Bununla birlikte bu yaklaşım bireysel başvurunun kabulü sonrasında zorunlu biçimde terkedilmek durumunda kalmıştır. Bireysel başvuru ile birlikte Anayasa Mahkemesi artık Yargıtay ve Danıştayın tüm kararlarını bireysel başvuru yetkisi kapsamında Anayasal hak ihlali iddiaları boyutuyla inceleyebilme yetkisini kullanmaktadır.

20. Öte yandan Anayasa'nın 153. maddesinin amir hükmü gereğince Anayasa Mahkemesi kararları yasama ve yürütme organları yanında tüm yargı organlarını ve dolayısıyla yüksek mahkeme olarak Yargıtay ve Danıştayı da bağlamaktadır. Bu bağlayıcılık Anayasa Mahkemesinin norm denetimi ile ilgili kararları için olduğu gibi bireysel başvuru neticesinde verdiği kararlar için de geçerlidir².

21. Bireysel başvuru yolunun kabulü sonrasında ortaya çıkan Anayasal durumda Anayasa Mahkemesi ile diğer yüksek mahkemeler arasındaki konum önceki döneme nazaran daha belirgin biçimde farklılaşmıştır. Zira Anayasa Mahkemesi bireysel başvuru incelemelerinde, diğer yüksek mahkemeler üzerinde bir süper temyiz mercii olmamakla³ ve kanun yolu

2 Nitekim doktrinde de Anayasa'nın 138. maddesinde tüm mahkeme kararlarının bağlayıcılığı ile ilgili hüküm varken Anayasa'nın 153. maddesinde Anayasa Mahkemesi kararlarının bağlayıcılığı ile ilgili hükme yer verilmesinin Anayasa Mahkemesi kararlarının “yargı organlarını” da bağlayacağını özel olarak vurgulanması nedeniyle farklı olduğuna ve bunun aynı zamanda bireysel başvuru kararları bakımından da geçerli olduğuna işaret edilmektedir. Bkz.: Ece Göztepe Çelebi, “Bireysel Başvuru Kararlarının Bağlayıcılığı ve İcrası Sorunu İle Kurumsallaşma İhtiyacı”, Anayasa Yargısı 33, AYM Yay., Ankara, 2016, s. 96; Abdurrahman Eren, Anayasa Hukuku Dersleri, 5. Baskı, Seçkin Yay., Ankara, 2023, s. 1091.

3 Benzer yönde bkz.: Ulaş Karan, Öğretide ve Uygulamada Anayasa Mahkemesi Kararlarının Bağlayıcılığı ve İcrası, Oniki Levha Yay., İstanbul, 2018, s. 276-285.

denetimi yapmamakla birlikte Anayasa'nın üstünlüğünü bireysel başvuruya konu somut olaydaki hak ihlali iddiası bağlamında karar verme yetkisi şeklinde kullanıyor olduğundan⁴ sonuçta Yargıtay ve Danıştayın denetiminden geçerek kesinleşen yargı kararlarını Anayasal hak denetime tabi tutmaktadır.

22. Anayasa Mahkemesinin görevlerinden bir diğeri olan Yüce Divan sıfatı ile gerçekleştirdiği ceza yargılamalarında görevleri ile ilgili işledikleri iddia olunan suçlarda Yargıtay ve Danıştay Başkan ve üyelerini yargılama yetkisine sahip olması da konumuz bağlamında dikkate alınması gereken bir diğer husustur (madde: 148/6).

23. Yine burada diğer mahkemelerle Anayasa Mahkemesi arasındaki görev uyumsuzluklarında Anayasa Mahkemesi kararının esas alınacağına dair kural da bu bağlamda göz önünde bulundurulmalıdır (madde: 158/3).

24. Yukarıda yer verilen Anayasa kurallarında da görüldüğü üzere Anayasa Koyucunun yargı erki içerisinde Anayasa Mahkemesine yönelik bu yaklaşımı, devletin yasama ve yürütme erklerini oluşturan Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı gibi Anayasa Mahkemesini de bir "anayasal organ" şeklinde öngördüğünü ortaya koymaktadır. Bunun içindir ki Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı gibi bir anayasal organ olmasından hareketle Anayasa Mahkemesinin oluşumu, görev ve yetkileri, sahip olduğu güvenceler ve çalışma usulü Anayasa'da oldukça detaylı biçimde düzenlenmiştir.

25. Nitekim doktrinde de Anayasa Mahkemesinin yargı organının bir parçası ve yüksek mahkeme niteliği taşımakla birlikte bir diğer özelliği olarak bir "anayasal organ" olduğuna özellikle vurgu yapılmakta⁵ olup

4 Bkz.: Fazıl Sağlam, Anayasa Hukuku Ders Notları, Yakınoğu Üniversitesi Yay., Lefkoşe, 2013, s. 448-449.

5 Bu yönde değerlendirmeler için bkz.: Ergun Özbudun, Türk Anayasa Hukuku, 20. Baskı, Yetkin Yay., Ankara, 2020, s. 368; Kemal Gözler, Türk Anayasa Hukuku, II. Baskı, Ekin Yay., Bursa, 2018, s.1009; Karan, s. 287; Mehmet Merdan Hekimoğlu, Alman Hukuku Işığında Türk Anayasa Yargısının Hukuki Boyutları, Detay Yay., Ankara, 2004, s. 65; O. Korkut Kanadoğlu, Anayasa Mahkemesi, Beta Yay., İstanbul, 2004, s. 3, 14, 291; Bülent Tanör / Necmi Yüzbaşıoğlu, Türk Anayasa Hukuku, 20. Bası, Beta Yay., İstanbul, 2020, s. 486; Ali Ülkü Azrak, "Türk Anayasa Mahkemesi", İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, Cilt: 28, Sayı: 3-4, s. 653-655; Zafer Gören, "Anayasa Mahkemesi ve Yasama Arasındaki Karşılıklı Etkileşim", İzmir Barosu Dergisi, Ocak 2019, s. 232-235; Zafer Gören, Anayasa Hukuku, 5. Baskı, Yetkin Yay., Ankara, 2020, s. 307, 314-316.

fonksiyonunun mahiyetinin Mahkemeye yargı içerisinde özel ve öncelikli bir mevki verdiği ifade edilmektedir⁶. Avrupa doktrininde de Anayasa Mahkemelerini herhangi bir yüksek mahkeme değil, bir anayasal organ olarak görme eğilimi mevcut olup⁷, bu bağlamda somut örnek olarak Federal Alman Anayasa Mahkemesinin aynı zamanda anayasal organ olduğu çok net biçimde ifade edilmektedir⁸.

26. Anayasa Mahkemesinin anayasal organ olabilmesi için sadece Anayasa'da zikredilmesi yeterli değildir. Mahkemenin bir anayasal organ olarak kabul edilebilmesi için statüsü ve önemli yetkilerinin de Anayasa'da düzenlenmiş olması gerekir⁹. Yine bir anayasal organ olmanın iki önemli sonucu olarak diğer anayasal organlar gibi Anayasa Mahkemesi de kendi içtüzüğünü çıkarma yetkisine sahiptir ve diğer anayasal organlardan daha alt bir konumda olmadığı gibi örgütlenme bakımından anayasal organlardan bağımsız konumdadır¹⁰.

27. İşte bu nedenledir ki bir anayasal organ olması nedeniyle Anayasa Mahkemesinin kuruluşu, görev, yetki ve işleyişinin doğrudan Anayasa

6 Özbudun, s. 368. Nitekim doktrinde Duran, bireysel başvuru yetkisinin Anayasa Mahkemesine verilmesinden yıllar önce yaptığı bir değerlendirmede, konumuz bağlamında şu ifadeleri kullanmaktadır: “Bununla beraber, bazı organik bağlantılar ile fonksiyonel öğeler, Anayasa Mahkemesinin öteki yüksek mahkemelerin üstünde olduğu görünümünü ve anayasa yargısı ve özellikle itiraz yolu ile tüm mahkemeleri denetlemek, uygulama ve içtihatlarını yönlendirmek olanağına sahip bulunduğu izlenimini uyandırmaktadır”. Bkz.: Lütfi Duran, “Türkiye’de Anayasa Yargısının İşlevi ve Konumu”, Anayasa Yargısı 1, Anayasa Mahkemesi Yay., Ankara, 1984, s. 82. Yine 1961 Anayasası döneminde yaptığı bir değerlendirmede Azrak şu tespitte bulunmuştur: “Anayasa Mahkemesi, maddi anlamda Yargı Fonksiyonunun en yüksek organıdır; çünkü onun kararları, bütün diğer yargı organlarını bağlar (Anayasa, m, 152/V)”, Azrak, s. 653. Bunun gibi doktrinde Anayasa Mahkemesinin yerine getirdiği görevin önemi ve niteliğinin bu Mahkemenin genel yargı teşkilatı içerisinde özel ve bağımsız bir statü kazanmasını sağladığına ve hatta Anayasa Mahkemesinin diğer yargı kollarına kıyasla onların üzerinde bir üst yapı kurumu olma özelliğine sahip olduğuna değinilmektedir. Bkz.: Hekimoğlu, s. 65-66. Gören, Türk Anayasa Mahkemesini de kapsayacak biçimde yaptığı bir değerlendirmede “Anayasa Mahkemeleri görev ve yetkilerini doğrudan Anayasadan alan bağımsız organlardır. Diğer yargılama organlarının üstünde yer almaktadırlar. Bir Anayasa kurumu olarak parlamento ve yürütmeyle aynı düzeyde bulunmaktadırlar.” tespitine yer vermektedir. Bkz.: Gören, Anayasa Hukuku, s. 307. Sağlam da bireysel başvuru yolunun benimsenmesi sonrasında bu konuda yaptığı bir değerlendirmede şu tespitte bulunmaktadır: “Anayasa Yargısı, Anayasa Hukuku’nun alanı içinde yer alır. Bu özelliği ile diğer yüksek yargı organlarına göre önemli farklılıklar gösterir. Anayasa’da sayılan yüksek yargı yerleri arasında ilke olarak bir eşitlikten söz edilmekle birlikte, Anayasa Mahkemesi’nin, anayasanın üstünlüğü ilkesinden kaynaklanan ve onunla sınırlı olarak düşünülmesi gereken bir üstünlüğü bulunduğu kuşkusuzdur”. Sağlam, s. 447.

7 Bkz.: Özbudun, s. 368.

8 Karan, s. 288; Kanadoğlu, s. 7.

9 Kanadoğlu, s. 3-4.

10 Kanadoğlu, s. 4-7.

tarafından ve ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiş olmasının bir sebebi vardır. Anayasa'nın kendisine verdiği görev ve yetkilerin bir gereği olarak yasama organını denetleyen Anayasa Mahkemesinin kuruluş ve işleyişinin yasama organının takdirine bırakılmamasıyla anayasa yargısının anlamının zayıflaması önlenmiştir¹¹.

28. Anayasa Mahkemesinin kuruluşu, üyelerinin statüsü, görev ve yetkileri, denetim yolları ve kapsamı, kararlarının özellikleri ve çalışma ve yargılama usullerinin Anayasa'da detaylı biçimde belirlenmiş olması nedeniyle bu konularda ayrıntı ile ilgili kanun koyucuya sadece sınırlı bir düzenleme yetkisi tanınmış olduğu görülmektedir. Bu durumun yukarıda da ifade edilmeye çalışıldığı üzere Anayasa Mahkemesinin yasama organını denetlemesinden kaynaklandığı açıktır. Zira denetleyen organın hukuki statüsü ile görev ve yetkilerini belirleme yetkisinin denetlenen organa bırakılması mümkün olamaz¹².

29. Bunun içindir ki Anayasa Mahkemesinin kuruluşu ve yargılama usullerini düzenleyen 6216 sayılı Kanun önemli ölçüde Anayasa tarafından getirilen ayrıntılı Anayasal hükümleri açıklayıp tekrar etmektedir. Bu durum diğer yüksek mahkemelere kıyasla Anayasa Mahkemesinin konumu açısından oldukça önemli bir anayasal güvence olarak görülmektedir¹³. Anayasa Mahkemesinin oluşumu, görev ve yetkileri ve çalışma usulü ve benzeri konuların ayrıntılı biçimde Anayasa'da düzenlenmesi nedeniyle yapısında veya görevlerinde bir değişiklik yapılabilmesi ancak bu konudaki bir Anayasa değişikliği ile mümkün hale gelebilecektir¹⁴.

30. Benzer şekilde Anayasa Mahkemesinin çalışma esaslarını kendi yapacağı İçtüzükle belirlemesi yetkisinden hareketle (Anayasa, madde 149/5) Mahkemenin sahip olduğu bu geniş yönetsel bağımsızlığın varlığı Anayasa Mahkemesini diğer yüksek mahkemelerden çok daha güvenceli bir konuma oturtmaktadır¹⁵. Anayasa Mahkemesi sahip olduğu İçtüzük çıkarma yetkisi

11 Gözler, s.1009.

12 Tanör / Yüzbaşıoğlu, s. 486-487.

13 Hekimoğlu, s. 66-67.

14 Yılmaz Aliefendioğlu, Anayasa Yargısı ve Türk Anayasa Mahkemesi, Yetkin Yay., Ankara, 1996, s. 212.

15 Hekimoğlu, s. 70-71. Doktrinde de bir organa kendi kuruluş ve işleyişini düzenlemek için İçtüzük yapma yetkisi verilmesinin o organın yönetsel bağımsızlığını gösteren önemli bir yetki olduğunu vurgu yapılmaktadır. Bkz.: Gözler, 1010.

sayesinde bir diğer anayasal organ olan Türkiye Büyük Millet Meclisi gibi tek başına kendi çalışma esaslarını belirleyebilmektedir. Anayasa Mahkemesiyle ilgili düzenlemelerin büyük bir kısmının Anayasa hükümleri ile diğer kısmının da Mahkemenin kendi yaptığı İçtüzükle belirlenmesi Mahkemenin yasama organına karşı bağımsızlığını korumayı hedeflemektedir¹⁶.

31. Burada önemle vurgulamak gerekir ki Anayasa Mahkemesinin siyasi sistem içerisindeki bu farklı konumu Anayasa'nın üstünlüğünü ve temel hak ve özgürlükleri koruma biçimindeki görevinin bir gereği olarak görülmelidir. Yukarıda da ifade edildiği üzere Anayasa Mahkemesi norm denetimi ve bireysel başvuruları inceleme görevini ifa ederken aynı zamanda Anayasa'yı bağlayıcı biçimde yorumlama tekeline sahip bir organ konumundadır¹⁷. Ancak Mahkemenin Anayasa hükümlerini yorumlama konusundaki bu farklı konumu gerçekleştirdiği denetimdeki sorumluluğunu da o ölçüde artırmaktadır¹⁸.

32. Özellikle 2010 Anayasa değişiklikleri ile hukukumuza giren bireysel başvuru yolundaki ikincillik ilkesinin bir gereği olarak Anayasa'nın üstünlüğünü sağlama ve dolayısıyla temel hak ve özgürlükleri koruma noktasında yargı içerisindeki tüm mahkemelerin olduğu gibi yüksek mahkeme olarak Yargıtay ve Danıştayın da anayasal yorum yaparak önlerindeki uyuşmazlıkları hak ihlallerine sebebiyet vermeyecek bir yaklaşımla sonuçlandırma görevi bulunmaktadır. Bununla birlikte Anayasa Mahkemesinin gerçekleştirdiği yoruma bağlı olarak temel hak ve özgürlükler konusunda verdiği kararın Anayasa'nın 153. maddesi gereği diğer yüksek mahkemeler açısından da bağlayıcı olduğu dikkate alındığında Anayasa Mahkemesinin yargı içerisindeki bu farklı konumunun bireysel başvurunun kabulü ile birlikte daha belirgin bir hal almış olduğu görülmektedir¹⁹.

33. Yukarıda yapılan açıklamalar da dikkate alındığında Anayasa Mahkemesi ile diğer yüksek mahkemeler arasında eşitlik karşılaştırması yapmak ve buradan hareketle Yargıtay ve Danıştay üyelerinin ek tazminat

16 Tanör / Yüzbaşıoğlu, s. 487.

17 Benzer yönde değerlendirme için bkz.: Sağlam, s. 448-449; Karan, s. 287.

18 Benzer yönde bkz.: Hekimoğlu, s. 67, 76-77.

19 Nitekim doktrinde de Anayasa'nın üstünlüğü konusunda nihai ve bağlayıcı yorum tekelinin önceden sadece norm denetimi bağlamında geçerli olmasına karşılık bireysel başvurunun kabulü ile birlikte artık somut olaydaki anayasal hak ihlalleri açısından da geçerli kılınmış olduğuna işaret edilmektedir. Bkz.: Sağlam, s. 449.

miktarlarını Anayasa Mahkemesi Başkan ve üyeleri ile eşitlemek Anayasa'nın açık hükümlerinden de fark edileceği üzere Anayasa Mahkemesinin diğer iki yüksek mahkemeden farklı konuma sahip olması nedeniyle sorunludur. Zira her ne kadar yüksek mahkemeler arasında sayılmış olmasına rağmen Anayasa metnindeki düzenleniş biçimi ve sahip olduğu görev ve yetkileri Anayasa Mahkemesini bir "anayasal organ" olma niteliğiyle Anayasal düzeyde diğer yüksek mahkemelerden ayırmaktadır.-

34. Bununla birlikte kuralın getiriliş gerekçesi bağlamında bu biçimdeki eşitleme amacı hukuken sorunlu ise de bu durum tek başına dava konusu kuralı Anayasa'ya aykırı hale getirmemektedir. Zira dava konusu Kanun hükmünde Anayasa Mahkemesinin diğer yüksek mahkemeler karşısında sahip olduğu bu farklı konumunu belirleyen Anayasa hükümleri ile çelişen bir husus bulunmamaktadır.

35. Dolayısıyla bu aşamadan sonra artık Mahkememiz çoğunluk kararındaki yöntemi takiple iptali talep edilen kuralın mülkiyet hakkı ile bağlantılı biçimde eşitlik ilkesine uygun olup olmadığının ortaya konulması gerekir.

36. Her ne kadar çoğunluk kararında birinci sınıf hâkim ve savcılık derecesi ile Yargıtay ve Danıştay üyeliğinin karşılaştırılabilir durumda oldukları sonucuna ulaşılmış ise de bu görüşe katılmak mümkün değildir.

37. Çoğunluk kararında kimi kanuni düzenlemelerden hareketle (bkz.: §§ 38-42) yapılan incelemeye dayalı olarak birinci sınıf hâkim ve savcılık derecesi ile Yargıtay ve Danıştay üyeliğinin benzer durumda oldukları sonucuna ulaşılmaktadır. Oysa bu biçimdeki bir yaklaşım Anayasa'ya uygunluk denetimi yönü ile fevkalade sorunludur. Burada dava konusu kuralın Anayasa'ya uygunluk denetiminde ölçüt alınması gereken kurallar Anayasa hükümleri olmak durumundadır.

38. Nitekim Mahkememizin önceki bir kararındaki çoğunluk görüşüne yazdığım karşıoy gerekçesinde benzer konudaki kanaatimi ifade ederek o dosyadaki dava konusu kuralların Anayasa'ya aykırı olduğundan iptali gerektiği kanaatinde olduğumu belirtmiştim (Bkz.: "E.2016/144, K.2020/75, K.T.: 10/12/2020" künyeli karardaki karşıoyum, §§ 32-43). Bahse konu karşıoy görüşümdeki argümanlardan hareketle bu dosyadaki kurala ilişkin şu değerlendirmeyi yapmaktayım.

39. Birinci sınıf hakimler ve savcılar ile Yargıtay ve Danıştay üyesi yüksek hakimler arasında karşılaştırma yapılırken esas alınması gereken hükümler Anayasa'nın 139., 140., 154. ve 155. maddeleridir. Bu maddelerdeki düzenlemelere bakıldığında tüm hakimler ve savcılar için Anayasa'nın 139. ve 140. maddelerindeki teminatların geçerli olduğu konusunda kuşku bulunmamaktadır. Ancak Yargıtay ve Danıştay üyelerinin Yargıtay ve Danıştayın düzenlendiği Anayasa'nın 154. ve 155. maddelerinden kaynaklanan başka bazı teminatları olduğu da aşıkardır. Aksi bir durum Anayasa'nın 154. ve 155. maddelerinin sözü ve ruhu ile bağdaşmamaktadır.

40. Anayasa'nın 139. ve 140. maddelerinde hakim ve savcılar için öngörülen güvenceler yanında Yargıtay ve Danıştay üyeleri için ayrıca "yüksek hakimlik teminatı" olarak ifade edilebilecek nitelikte güvencelere yer verilmekte olduğunu Yargıtay ve Danıştay'ın düzenlendiği Anayasa'nın 154. ve 155. maddelerinin son fıkralarında yer verilen Yargıtay ve Danıştay'ın *"kuruluşu, işleyişi, (...) üyeleri(nin) (...) nitelikleri ve seçim usulleri, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre kanunla düzenlenir"* hükümlerinden hareketle kabul etmek gerekmektedir.

41. Zira *"mahkemelerin bağımsızlığı ve hakimlik teminatı esaslarına göre kanunla"* düzenlenmesi gereğine yapılan vurgunun Anayasa'da birer temyiz mahkemesi olarak öngörülen Yargıtay ve Danıştay'ın düzenlendiği 154. ve 155. maddelerde yer almasının bu iki yüksek mahkeme üyeliği için elbette özel bir anlamı ve değeri bulunmaktadır. Bunun içindir ki günümüzde kanun koyucu Anayasa'nın bu iki hükmüne dayanarak Yargıtay ve Danıştay üyeleri için ilk derece ve istinaf mahkemelerindeki hakim ve savcılardan farklı olarak başka birtakım teminatlara da yer vermektedir.

42. Nitekim bu iki kuraldaki bahse konu yüksek hakimlik teminatının gereği olarak gerek özlük hakları ve gerekse haklarındaki disiplin soruşturması ve ceza kovuşturması boyutuyla Yargıtay ve Danıştay üyeleri için Kanun'da diğer hakimler ve savcılardan farklı düzenlemeler yer almaktadır. Bu da göstermektedir ki Anayasa'da Yargıtay ve Danıştay üyeleri diğer hakim ve savcılardan daha farklı ve özel bir hakimlik teminatı ile donatılmış olup bunun Anayasal dayanakları da Anayasa'nın 154. ve 155. maddeleridir.

43. Dolayısıyla Anayasa'daki düzenlemeler ve bunların yorumu dikkate alındığında çoğunluk kararında ifade edilen biçimde birinci sınıf hâkim ve savcılar ile Yargıtay ve Danıştay üyelerinin karşılaştırılabilir oldukları görüşüne katılmamaktayım.

44. Bir an için bu biçimde karşılaştırma yapılacak konumda oldukları kabul edilse dahi kanun koyucunun Yargıtay ve Danıştay üyelerinin ek tazminat miktarlarını farklı düzenlemesinde de Anayasa'nın 10. maddesindeki eşitlik ilkesine aykırı bir durum olmadığını, ücret ve mali haklara ilişkin kuralların fahiş bir farklı durum doğurmadığı sürece orantısız olduğundan bahsedilemeyeceğini ve dava konusu kuraldaki miktarlar dahilindeki bir düzenlemenin kanun koyucunun takdir yetkisi kapsamında kaldığını ifade etmek gerekir.

45. Zira Anayasa uygunluk denetimi bağlamında somut kuralın ölçülü olup olmadığı değerlendirilirken Yargıtay ve Danıştay üyeleri için öngörülen ek tazminat miktarı ile birinci sınıf hakim ve savcıların ek tazminat miktarı arasında ölçüsüz bir durumun ortaya çıktığını söyleyebilmenin zor olduğu kanaatindeyim. Ücret ve mali haklarla ilgili gerçekleştirilen Anayasa'ya uygunluk denetiminde yasama organının sahip olduğu takdir yetkisi ancak açık bir ölçsüzlük sonucu ortaya çıkarması durumunda Anayasa'ya aykırı olabilir.

46. Sonuç olarak yukarıda sıralanan gerekçelerle itiraz konusu cümlelerin Anayasa'nın 2., 10. ve 35. maddelerine aykırı olmadığı için iptal isteminin reddi gerektiği kanaatinde olduğumdan Mahkeme çoğunluğunun aksi yöndeki kararına katılmamaktayım.

Üye

Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Kısmi Karşı Oy - Farklı Gerekçe

1. İtiraz incelmesine konu edilen dosyada 2802 sayılı Kanunun 106. maddesinin altıncı fıkrasının birinci cümlesinin iptali talep edilmiştir. Bu cümle içerisinde iki grup yargı çalışanının ek gösterge rakamları tanzim edilmekte olup, birinci grupta yüksek mahkeme başkanları, başsavcılar, başkan vekilleri, daire başkanları, üyeleri, ikinci grupta ise Adalet Bakanlığı Müsteşarı, birinci sınıf hakim ve savcılar, birinci sınıfa ayrılmış hakim ve savcılar ile diğer hakim ve savcılara ilişkin ek gösterge rakamı düzenlemesi yapılmaktadır.

2. Söz konusu iki gruptan ilkinde 40.000 ikincisine ise 15.000 ek gösterge rakamının uygulanması hüküm altına alınmıştır.

3. Somut norm denetimine konu edilen olayda birinci sınıf hâkim statüsünde bulunan davacı kendisine 15.000 değil 40.000 ek gösterge rakamının uygulanmasını talep etmektedir.

4. Mevcut düzenlemede kişinin maaşının hesaplanması sırasında uygulanan ek gösterge rakamı 15.000 olup, davacının kendisine uygulanmasını istediği 40.000 rakamının somut olaya tatbik imkânı bulunmamaktadır. Kuralın bu kısmı olaya uygulanacak kural niteliğinde değildir. Bu noktada kişinin iradesinin bir önemi de yoktur. Kişinin sübjektif değerlendirmesi normu uygulanacak kural haline getiremez. Kaldı ki kişiye 40.000 rakamı uygulanacak kural olsaydı böyle bir davanın açılmasına gerek kalmayacaktı. 40.000 rakamı ancak norm içerisinde 15.000 düzenlemesinin bulunmaması halinde talebin reddine ilişkin uygulanacak kural haline gelebilirdi ki mevcut durumda böyle bir hal de söz konusu değildir.

5. Bu nedenle incelemenin 106. maddenin altıncı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan 15.000 rakamı ile ilgili ve davacının hali hazırda sahip olduğu statü gözetilerek “birinci sınıf hakim ve savcılar” ibaresiyle sınırlı olarak yapılması gerekirken incelemenin tüm cümle üzerinden yapılmasına iştirak mümkün değildir.

6. Çoğunluğun kabul ettiği yöntem üzerinden yapılan incelemede yüksek mahkemeler arasında bir özlük hakları kıyaslaması gündeme gelmektedir. Yüksek mahkeme vasfına sahip olunması eşit yaklaşım sergilenmesi açısından doğal bir hukuki gerekçe oluşturmakla birlikte kanun koyucunun bu konuda takdir hakkının bulunduğu, gerek görmesi halinde kamu yararı gözetilerek bu konuda eşit bir yaklaşım sergileyebileceği gibi farklılaşmalara da gidebilir. Somut norm denetiminin mahiyeti ve dosya muhtevasına göre bu konunun burada tartışılması da mümkün gözükmemektedir.

7. Diğer taraftan yüksek mahkemelerde görev yapanlar ile ilk derece ve istinafta görev yapanlar açısından bir farklılaştırmaya gidip gitmemek de kanun koyucunun takdirindedir. Uzun yıllar maaş ödemelerinde eşit haklara sahip olunmasının kazanılmış hak oluşturması da kamu hukuku prensipleri açısından mümkün değildir.

8. Ancak yüksek yargı mensupları ve diğer birinci sınıf hakim ve savılar arasında eşit maaş uygulamasını kabul eden 7/5/1992 tarih ve 3798 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden sonraki süreçte yapılan yasal değişiklikleri ile yüksek yargı üyelerine süre kısıtlaması getirilmiş 12 yıllık görev sürelerinden sonra yüksek yargı mensuplarının sınıf ve derecelerine uygun görevlere atanmaları kararlaştırılmıştır. (2797 sayılı Yargıtay Kanununun 29/2,3,4. maddesi)

9. Yine bu süre zarfında istinaf uygulaması hayata geçirilmek suretiyle yüksek yargı mensuplarının özlük haklarını muhafaza etmek suretiyle diğer birinci sınıf hakim ve savcılarla birlikte istinaf mahkemelerinde görev yapmalarının önü açılmıştır. (5235 sayılı Kanunun 45. maddesi)

10. 2797 sayılı Kanunun Geçici 15. maddesiyle de bir kereye mahsus olmak üzere Yargıtay üyelikleri sona erdirilerek yeniden seçilmeyenlerin sınıf ve derecelerine uygun bir göreve atanmaları düzenlenmiştir.

11. Özellikle ilk iki düzenlemeyle, iki grup arasındaki geçişkenlik ve görev yapma yakınlıklarını artırılmıştır.

12. Dahası yüksek mahkeme üyeliklerinin sona erdirilmesiyle ilgili düzenlemede her iki grubun özlük haklarının aynı olması kanun koyucu tarafından gözetilmiş, Anayasa Mahkemesi de bu durumu normun Anayasaya uygunluğunun önemli bir gerekçesi yapmıştır. (AYM, E.2016/144, K.2020/75, 10/12/2020, 196, 197)

13. İtiraz talebine konu edilen düzenleme Anayasanın 139. maddesinde düzenlenen hakim ve savcı teminatı kapsamında görev yapılan yere göre bir farklılık oluşturmaktadır. Bu bağlamda istinaf mahkemelerinde görev yapanların durumu ile birinci sınıf hakim ve savcılar açısından kıdeme göre kademelendirme imkanı gözetilmemiştir. Diğer yandan yüksek yargı mensuplarının görev sürelerinin sonunda tekrar birinci sınıf görevlere dönecekleri dikkate alındığında oluşturulacak farkın makul düzeyde tutulması gerektiğini düşündüğümüzden kuralın ölçülülük açısından Anayasaya aykırılık oluşturduğunu değerlendirmekteyiz.

14. Sayılan bu gerekçelerle 2802 sayılı Kanunun 106. maddesinin altıncı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan 15.000 ek gösterge rakamının

“birinci sınıf hakim ve savcılar” yönünden iptal edilmesi gerekmektedir. Kuralın yüksek yargı mensuplarıyla ilgili kısmının, mevcut değerlendirmeler çerçevesinde, iptali mümkün olmadığından çoğunluğun bu yöndeki kararına iştirak edilmemiştir.

Üye
Basri BAĞCI

KARŞIOY GEREKÇESİ

1- 24/02/1983 tarihli 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunu’nun 29/06/2006 tarih ve 5536 sayılı Kanun’un 3. maddesiyle başlığıyla birlikte değiştirilen 106. maddesine 02/12/2014 tarih ve 6572 sayılı Kanun’un 29. maddesiyle eklenen 6. fıkranın 30/03/2023 tarihli 7447 sayılı Kanun’un 3. maddesiyle değiştirilen 1. cümlesinin Anayasa’nın 2., 10. ve 35. maddelerine aykırı olduğu gerekçesiyle mahkeme çoğunluğu tarafından iptaline karar verilmiştir.

2- İptaline karar verilen dava konusu kural şöyledir: “*Yargıtay Birinci Başkanı, Danıştay Başkanı, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, Danıştay Başsavcısı, Danıştay Birinci başkanvekilleri, Danıştay başkanvekilleri, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcivekili, Yargıtay ve Danıştay daire başkanları, Yargıtay ve Danıştay üyelerine (40000); Adalet Bakanlığı Müsteşarı, birinci sınıf hakim ve savcılar, birinci sınıfa ayrılmış hakim ev savcılar ve değer hakim ve savcılara (15000) gösterge rakamının memur aylıklarına uygulanan kat sayı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarda aylık ek tazminat ödenir.*”

3- Çoğunluk görüşünde ek tazminat ödemesi yönünden Yargıtay ve Danıştay üyeleri ile birinci sınıf hakim ve savcıların ek tazminat miktarında ortaya çıkan farklılığın hukuk devleti ilkesi ve mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak eşitlik ilkesi yönünden incelenmesi gerektiği belirtilmiş, birinci sınıf hâkim ve savcılık derecesi ile Yargıtay ve Danıştay üyeliğinin karşılaştırma yapılmaya müsait olacak şekilde benzer durumda oldukları sonucuna ulaşılmış, kuralın gerekçesinde yer alan Yargıtay ve Danıştay üyelerinin ek tazminat oranının Anayasa Mahkemesi Başkan ve üyeleri ile eşit duruma getirilme amacı objektif ve makul bir neden olarak kabul edilmese de yüksek

yargı üyeleri ile birinci sınıf hakim ve savcılarının görev ve yetki farklılıkları objektif ve makul sebep olarak kabul edilmiş, buna karşılık yüksek yargı üyelerine kıyasla birinci sınıf hakim ve savcılar aleyhine önemli ölçüde gelir farkı meydana getirilmesinin adli ve idari yargı sisteminde yer alan mahkemeler arasında çalışma barışını bozacak nitelikte olduğu ve farklı muamelenin ölçülü olmadığı, bu sebeple de kuralın Anayasa'nın 2., 10. ve 35. maddelerine aykırı olduğu gerekçesiyle iptaline karar verilmiştir.

Aşağıda belirtilen gerekçelerle çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

4- Anayasa'nın, Yargıtay başlığı altında düzenlenen 154. maddesi ve Danıştay başlığı altında düzenlenen 155. maddesi ile Danıştay ve Yargıtay üyelerinin yüksek hakim statüsünde oldukları, birinci sınıf hakim ve savcılarla karşılaştırma yapılmaya müsait olacak şekilde benzer durumlarda olmadıkları, ilk derece mahkemeleri ve yüksek mahkemelerden oluşan yargısal sistem içerisinde yüksek hakimlerin icra ettiği fonksiyon göz önünde bulundurulduğunda, Yargıtay ve Danıştay üyeliği sıfatına sahip hakimlerin anayasal açıdan görev yaptıkları yargı kolunun en üstünde yer alan yüksek yargı organlarında karar verme fonksiyonu icra ettikleri tartışmadan uzak olup yüksek hakimler (Yargıtay ve Danıştay üyeleri) ile birinci sınıf hâkim ve savcılar arasında görevden kaynaklanan statü farklılığı olduğu açıktır. Mevzuatta ödeme kalemlerinin bazılarının -dava konusu kuralda yer alan ek tazminat dışında- yüksek yargı üyeleri ile birinci sınıf hâkim ve savcılar yönünden aynı kıstaslar esas alınarak belirlenmesi maaşların hesaplanmasında dikkate alınacak teknik bir konudan ibaret olup ödemenin aynı ya da farklı kıstaslara göre hesaplanması kanun koyucunun takdiri kapsamında kalmaktadır. Ödemenin hesabında aynı kıstaslara dayanılması bu gurupların karşılaştırılabilir olduklarını göstermez. Dolayısıyla yüksek yargı üyeleri ile birinci sınıf hâkim ve savcılar karşılaştırılabilir grup olmadığından yasa koyucunun takdir yetkisini kullanarak yüksek hakimlere daha fazla ek tazminat verilmesi eşitlik ilkesini zedelememekte olup kuralın Anayasa'nın 10. maddesine aykırı bir yönü bulunmamaktadır.

5- Kaldı ki yüksek yargı üyelerinin icra ettiği yargısal fonksiyon göz önünde bulundurulduğunda birinci sınıf hakimler ile aralarında mali haklar yönünden fark oluşturmamasının -çoğunluk görüşünde de kabul edildiği üzere- objektif ve makul bir temele dayandığı anlaşılmaktadır.

6- Ayrıca ölçölülük bağlamında oluşturulan farklılığın yüksek yargı üyeleri ile birinci sınıf hâkim ve savcılara yapılan tüm ödemeler içindeki oransal durumu dikkate alındığında ölçülü olmadığı da söylenemez.

Açıklanan gerekçelerle çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

Üye
İrfan FİDAN

Esas Sayısı : 2018/118

Karar Sayısı : 2023/180

Karar Tarihi : 26/10/2023

İPTAL DAVASINI AÇAN: Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri Engin ALTAY, Özgür ÖZEL, Engin ÖZKOÇ ile birlikte 137 milletvekili (E.2018/118)

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu (E.2020/100)

DAVA VE İTİRAZIN KONUSU: 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin

A. 8. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (f) bendinde yer alan “...*bilgi toplamak...*” ibaresinin,

B. 12. maddesinin;

C. 13. maddesinin;

1. (2) numaralı fıkrasının;

a. İkinci cümlesinde yer alan “*Cumhurbaşkanı tarafından atananlar hariç olmak üzere...*” ibaresinin,

b. Üçüncü cümlesinin,

2. (3) numaralı fıkrasının;

a. Birinci cümlesinde yer alan “...*ile adli ve idari yargı mensupları...*” ibaresinin,

b. Üçüncü cümlesinde yer alan “...*izin, disiplin ve sağlık hak ve işlemleri yönünden bu Kararname hükümlerine tâbidir.*” ibaresinin,

3. (7) numaralı fıkrasının,

Ç. 14. maddesinin;

1. (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “...657 sayılı Kanunun ve diğer kanunların sözleşmeli personele ilişkin hükümlerine bağlı kalınmaksızın...” ibaresinin,

2. (3) ve (4) numaralı fıkralarının,

D. 15. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan “...hâkim ve savcı sınıfından olanların terfileri mümtazen...” ibaresinin,

E. 21. maddesinin (2) numaralı fıkrasının birinci cümlesinin,

F. 33. maddesinin (3) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “...her türlü bilgi ve belgeyi...” ibaresinin,

G. 35. maddesinin (2) numaralı fıkrasının,

Ğ. 36. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “...gerekli olan bilgileri...” ibaresinin,

H. 46. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ğ) bendinin,

I. 47. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan “...ve müfettişlerin görev, yetki ve sorumlulukları ile...” ibaresinin,

İ. 58. ve 91. maddelerinin,

J. 97. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ç), (ğ), (h), (n) ve (o) bentlerinin,

K. 102. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (g) ve (k) bentlerinin,

L. 106. maddesinin (1) numaralı fıkrasının;

1. (c) bendinin “...bu alanlarda mülk sahiplerinden altyapı katılım bedellerinin tahsiline ilişkin düzenlemeler yapmak,” bölümünün,

2. (d) bendinin,

M. 107. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (h) bendinde yer alan “... mimarlık ve mühendislik meslek kuruluşlarına ilişkin mevzuatı hazırlamak ve bunları denetlemek,” ibaresinin,

N. 159. maddesinin,

O. 160. maddesinin;

1. (1) numaralı fıkrasının (b) bendinin,

2. (2) numaralı fıkrasının (c) bendinin,

Ö. 163. maddesinin (7) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “...şifahi...” ibaresinin,

P. 203. maddesinin,

R. 231. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (j) bendinin,

S. 240. maddesinin,

Ş. 254. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (f) bendinin,

T. 260. maddesinin (2) numaralı fıkrasının,

U. 297. maddesinin,

Ü. 320. maddesinin (3) numaralı fıkrasının,

V. 328. maddesinin,

Y. 338. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan “...bunlara doğrudan emir verebilir.” ibaresi ile üçüncü cümlesinin,

Z. 378. maddesinin,

AA. 380. maddesinin (3) numaralı fıkrasının,

BB. 384. maddesinin (1) numaralı fıkrasının,

CC. 405., 435. ve 468. maddelerinin,

ÇÇ. 490. maddesinin;

1. (2) numaralı fıkrasının (b) bendinin,

2. (3) numaralı fıkrasının üçüncü cümlesinin,

DD. 499. maddesinin,

EE. 529. maddesinin (1) numaralı fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan “...ile ücret miktarı ve her çeşit ödemeleri...” ibaresinin,

FF. 535. maddesinin,

Anayasa’nın 2., 6., 7., 8., 10., 13., 20., 35., 73., 104., 106., 123., 127., 128., 135., 137., 138. ve 140. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talebidir.

I. İPTALİ İSTENEN CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMESİ KURALLARI İLE İLGİLİ GÖRÜLEN MEVZUAT

A. İptali İstenen Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi Kuralları

Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin (CBK) iptali talep edilen kuralların da yer aldığı:

1. 8. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

“Personel ve Prensipler Genel Müdürlüğü

MADDE 8- (1) Personel ve Prensipler Genel Müdürlüğünün görevleri şunlardır:

...

f) Devletin sevk ve idaresinde görevli üst kademe yöneticileri hakkında bilgi toplamak, sicil özetlerini ve biyografilerini tutmak,

...”

2. 12. maddesi şöyledir:

“Atama ve görevlendirmeler

MADDE 12- (1) İdari İşler Başkanı, Cumhurbaşkanlığı Özel Kalem Müdürü, Başdanışmanlar, Danışmanlar ve Genel Müdürler Cumhurbaşkanlığı tarafından; diğer personel ise üçüncü ve beşinci fıkra hükümleri saklı kalmak kaydıyla İdari İşler Başkanı tarafından atanır veya görevlendirilir.

(2) Birinci fıkrafta belirtilen personelden Cumhurbaşkanlığı tarafından atananlar, dış ülkelerde veya uluslararası kuruluşlar nezdinde, büyükelçi gibi akredite edilmeksizin, özel bir misyonla görevlendirilebilir. Bu şekilde görevlendirilecekler Cumhurbaşkanının onayı ile büyükelçi unvanı verilebilir. Büyükelçilik unvanı bu görevleri müddetince devam eder.

(3) Üniversite öğretim elemanları, 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 38 inci maddesine göre görevlendirilebilir.

(4) Hizmetine ihtiyaç kalmayan kadrolu personelden emeklilik statüsünde olmayanlar, diğer kamu kurum ve kuruluşlarına naklen atanır. Buna ait talep Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bildirilir. Bu bakanlık ve ilgili kuruluşlar atamaya ilişkin işlemleri genel hükümler çerçevesinde en kısa sürede yerine getirirler.

(5) Hizmetine gerek kalmayan süreli personel, süresinin bitiminden önce de kurumlarına geri gönderilebilir veya görevlerine son verilebilir. Süreli personelden isteyenler, süreleri bitmeden kurumlarına dönebilirler veya görevlerini bırakabilirler.”

3. 13. maddesi şöyledir:

“Personelin statüsü

MADDE 13- (1) Merkez Teşkilatında;

- a) Kadrolu personel,
- b) Kadroya bağlı süreli personel,
- c) Kadroya bağlı olmayan süreli personel,

ç) Kısmi zamanlı personel,

d) Sözleşmeli personel,

görev yapar.

(2) Kadrolu personel, istisnai memuriyet statüsünde 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tâbi İdari İşler Başkanlığı kadrolarına naklen veya açıktan atanan personeldir. **Cumhurbaşkanı tarafından atananlar hariç olmak üzere**, herhangi bir sosyal güvenlik kurumundan emeklilik veya yaşlılık aylığı alanlar kadrolu olarak atanamazlar. **Cumhurbaşkanınca atananların sosyal güvenlik kurumlarından bağlanmış aylıkları kesilmez.**

(3) Kamu kurum ve kuruluşlarında, mevzuatın verdiği yetkiye dayanılarak kurulan banka ve kuruluşlarda, bunların sermayelerinin yarısından fazlasına katılması suretiyle kurulan kuruluşlarda çalışanlar **ile adli ve idari yargı mensupları**, hizmetlerine ihtiyaç duyulması sebebiyle ve üç yıl süreyle İdari İşler Başkanlığının talebi üzerine İdari İşler Başkanlığı kadrolarında süreli olarak görevlendirilebilir. Süresi bitenlerin aynı usulle yeniden görevlendirilmeleri mümkündür. Bu personel kendi kurum veya kuruluşundan izinli sayılır ve İdari İşler Başkanlığında geçen süreleri, mensubu oldukları kurum veya kuruluşta geçmiş kabul edilir; her türlü özlük hakları kendi kurum veya kuruluşunda saklı kalır; **izin, disiplin ve sağlık hak ve işlemleri yönünden bu Kararname hükümlerine tâbidir.** İdari İşler Başkanının uygun görüşü alınmadan, kendi kurum veya kuruluşundaki işlem ve eylemi sebebiyle, adli yönden ve disiplin yönünden verilen bir ceza kararı olmadıkça veya yaş haddine ulaşmadıkça, özelleştirme kapsamına alınan kuruluş personeli hariç olmak üzere, emekli edilemez, kendi kurumunda kurum içi görev değişikliği yapılamaz, varsa sözleşmesi feshedilemez, özlük, malî ve sosyal hakları ve yardımları kısıntıya uğratılamaz; bu Kararnamede yer verilen hükümler saklı kalmak şartıyla, kendi kurum ve kuruluş çalışanlarının bağlı olduğu mevzuata tâbidir.

(4) Kadroya bağlı olmayan süreli personel, kadroları ve kadroya bağlı bütün özlük hak ve işlemleri kendi kurum veya kuruluşlarında olan, personel İdari İşler Başkanlığındaki hizmetlerini bir kadroya bağlı olmaksızın yürüten personeldir.

(5) Doktor, mühendis ve mimarlar ile diğer sağlık personeli ve teknik personel İdari İşler Başkanlığında haftanın belirli günlerinde veya günün belirli saatlerinde kısmî zamanlı olarak çalıştırılabilir.

(6) İdari İşler Başkanlığı birinci fıkrada belirtilen istihdam şekilleriyle bağlı olmaksızın, gerekli gördüğü konularda araştırma, inceleme ve çalışma yaptırmak amacıyla kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan uzman personelden oluşan komisyonlar, danışma kurulları ve çalışma grupları kurmaya yetkilidir. Serbest veya özel sektörde çalışan uzman kişilere de bu komisyonlarda görev verilebilir. Komisyonlarda görevlendirilenler çalışmalarını ilgili gizli bilgileri açıklayamazlar.

(7) Sözleşmeli personel, 657 sayılı Kanun ile diğer Kanunların sözleşmeli personel çalıştırılmasına dair hükümlerine bağlı kalınmaksızın, bu Kararname hükümlerine ve akdedilecek sözleşmeye göre istihdam edilen personeldir.”

4. 14. maddesi şöyledir:

“Sözleşmeli personele ilişkin hükümler

MADDE 14- (1) İdari İşler Başkanlığında, 657 sayılı Kanunun ve diğer kanunların sözleşmeli personele ilişkin hükümlerine bağlı kalınmaksızın sözleşmeli personel çalıştırılabilir. Sözleşmeli personel hakkında, bu Kararnamede düzenlenmeyen ve sözleşmede yer almayan hususlarda sözleşmeli personel çalıştırılmasına ilişkin mevzuat hükümleri uygulanır.

(2) Sözleşme yapmaya İdari İşler Başkanı yetkilidir.

(3) Sözleşmeli olarak çalıştırılacaklara ödenecek ücret 657 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (B) fıkrasına göre çalıştırılanlar için uygulanmakta olan sözleşme ücreti tavanının üç katını geçmemek üzere görevin mahiyeti ve çalıştırılacak kişinin vasfı gibi kriterler gözetilerek İdari İşler Başkanı tarafından belirlenir. Geçici olarak ve/veya haftanın belirli günlerinde ya da günün belirli saatlerinde sözleşmeli statüde çalıştırılanlara, çalıştırılan günlerle veya saatlerle orantılı olarak ödeme yapılır.

(4) Bu madde kapsamında istihdam edilecek bilişim personeline ödenecek ücret tavanı, en fazla on kişi için, 657 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (B) fıkrasına göre çalıştırılanlar için uygulanmakta olan sözleşme ücreti tavanının beş katına kadar belirlenebilir. Bu şekilde istihdam edileceklerin;

a) Fakültelerin dört yıllık bilgisayar mühendisliği, yazılım mühendisliği, elektrik mühendisliği, elektronik mühendisliği, elektrik ve elektronik mühendisliği ve endüstri mühendisliği bölümlerinden veya bunların dışında kalan dört yıllık eğitim veren fakültelerin mühendislik bölümlerinden, fen edebiyat, eğitim ve eğitim bilimleri fakültelerinin, bilgisayar ve teknoloji üzerine eğitim veren bölümleri ile istatistik, matematik ve fizik bölümlerinden ya da bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulunca kabul edilmiş yurt dışındaki yükseköğretim kurumlarından mezun olması,

b) Yazılım, yazılım tasarımı ve geliştirilmesi ile bu sürecin yönetimi konusunda veya büyük ölçekli ağ sistemlerinin kurulumu ve yönetimi konusunda en az 5 yıllık mesleki tecrübeye sahip bulunmaları,

c) Bilgisayar çevre birimlerinin donanımı ve kurulan ağ yönetimi güvenliği hakkında bilgi sahibi olmaları kaydıyla, güncel programlama dillerinden en az birini bilmesi,

zorunludur. Bu kriterlere göre istihdam edilenler İdari İşler Başkanınca oluşturulan bir komisyon tarafından verilen karar üzerine İdari İşler Başkanı onayı ile belirlenir.”

5. 15. maddesi şöyledir:

“Personele ilişkin diğer işlemler

MADDE 15- (1) İdari İşler Başkanlığında görevli personelin mali ve sosyal hak ve yardımları, izinleri, bilgi sistemi ve özlük dosyası ile disiplin suç ve cezaları hakkında 657 sayılı Kanun ve ilgili diğer mevzuat uygulanır.

(2) Süreli personelden **hâkim ve savcı sınıfından olanların terfileri mümtazen**, diğer kamu kurum ve kuruluşları personelinin terfileri de başkaca bir işleme gerek duyulmadan kendi kurumunca süresinde yapılır.”

6. 21. maddesi şöyledir:

“Kurul Başkanı, başkanvekilleri ve üyeleri

MADDE 21- (1) Cumhurbaşkanını, kurulların başkanıdır.

(2) Kurullar en az üç üyeden oluşur. Kurul üyeleri Cumhurbaşkanınca atanır. Cumhurbaşkanı kurul üyelerinden birini başkanvekili olarak görevlendirir.”

7. 33. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

“Kurulların çalışma usul ve esasları

MADDE 33- (1) Kurullar, alanlarında doğrudan Cumhurbaşkanını ile çalışır ve Cumhurbaşkanının talimatlarını yerine getirir.

(2) Kurullar, görev alanına giren konularda bakanlıklar, kamu kurum ve kuruluşları, kamu iktisadi teşebbüsleri ve kamu kurumu niteliğindeki kuruluşlar ile yakın işbirliği içinde bulunur.

(3) Kurullar, kendi görev alanlarıyla ilgili olarak her türlü bilgi ve belgeyi ilgili bakanlıklar ile kamu kurum ve kuruluşlarından talep edebilir. Söz konusu talepler kurum ve kuruluşlarca öncelikle değerlendirilir.

...”

8. 35. maddesi şöyledir:

“Mali hükümler

MADDE 35- (1) Kurulların giderleri için her yıl Cumhurbaşkanlığı bütçesine yeterli ödenek konulur.

(2) Cumhurbaşkanlığına bağlı kurulların üyelerine, (100.000) gösterge rakamının memur maaş katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarda her ay ek ödeme yapılabilir. Bu ek ödeme, yapılacak işin niteliği, çalışma süresi ve üstlenilen görev dikkate alınarak her bir üye için farklı tutarlar belirlenebilir. Bu ödemeler hakkında aylıklara ilişkin hükümler uygulanır ve damga vergisi hariç herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaz. Bu ödeme, ilgili mevzuatı uyarınca ödenmekte

olan zam, tazminat, ödenek, döner sermaye ödemesi, ikramiye, ücret ve her ne ad altında olursa olsun yapılan benzeri ödemelerin hesabında dikkate alınmaz.”

9. 36. maddesi şöyledir:

“Bilgi toplama ve sır saklama yükümlülüğü

*MADDE 36 – (1) Kurullar, görevleri ile ilgili olarak **gerekli olan bilgileri** bütün kamu kurum ve kuruluşlarından istemeye yetkilidir. Kendilerinden bilgi istenen bütün kamu kurum ve kuruluşları bu bilgileri vermekle yükümlüdürler.*

(2) Bu şekilde elde edilen bilgilerden ticari sır niteliğinde olanların gizliliğine uyulur.

(3) Kurulların başkan ve üyeleri ile personeli, görevlerini yerine getirmeleri sırasında edindikleri, kamuya, ilgililere ve üçüncü kişilere ait gizlilik taşıyan bilgileri, kişisel verileri, gizlilik taşıyan bilgileri, ticari sırları ve bunlara ait belgeleri, bu konuda mevzuat gereği yetkili kılınan mercilerden başkasına açıklayamaz, kendilerinin veya üçüncü kişilerin yararına kullanamaz. Bu yükümlülük görevden ayrılmalarından sonra da devam eder.”

10. 46. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

“(1) Personel Genel Müdürlüğünün görev ve yetkileri şunlardır:

...

ğ) Adliyelerde görev alan pedagog, psikolog ve sosyal çalışmacı gibi uzmanların görev, yetki ve sorumlulukları ile Cumhuriyet başsavcılığı veya mahkemelerde görevlendirilmesine ilişkin usul ve esasları belirlemek.”

11. 47. maddesinin (2) numaralı fıkrası şöyledir:

“(2) Teftiş Kurulu ve müfettişlerin görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usulleri yönetmelikle düzenlenir.”

12. 58. maddesi şöyledir:

“Yurtdışı teşkilatı

MADDE 58 – (1) Bakanlık yurtdışı teşkilatı kurmaya yetkilidir.

(2) Yurtdışı teşkilatında yer alan Adalet Müşavirliği kadrolarına, hakimlik ve savcılık mesleğinde fiilen en az beş yıl görev yapmış ve üstün başarısı ile yurtdışı hizmetlerinde yararlı olacağı anlaşılmış bulunanlar arasından atama yapılır.

(3) Adalet müşavirleri hakkındaki siciller, 24/2/1983 tarihli ve 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunu hükümleri uyarınca ilgili Bakan Yardımcısı tarafından verilir.

(4) Yurtdışı sürekli görev süresi üç yıldır. Bu süre hizmetin gerektirdiği hallerde Bakanın onayıyla bir yıla kadar uzatılabilir. Görev süresi sona erenler tekrar atanabilir.

(5) Bakanlık yurtdışı kadrolarına atanan hâkim ve savcılara 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu kapsamında sürekli görevle yurtdışı kadrolarında bulunanlara yapılan ödemeler, aynı usul ve esaslar çerçevesinde ödenir.”

13. 91. maddesi şöyledir:

“Yurtdışı Teşkilatı

MADDE 91 – (1) Bakanlık yurtdışı teşkilatı kurmaya yetkilidir.”

14. 97. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

“Görev

(1) Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının görev ve yetkileri şunlardır:

...

ç) Her tür ve ölçekteki fiziki planlara ve bunların uygulanmasına yönelik temel ilke, strateji ve standartları belirlemek ve bunların uygulanmasını sağlamak, Cumhurbaşkanınca yetkilendirilen alanlar ile merkezi idarenin yetkisi içindeki kamu yatırımları, mülkiyeti

kamuya ait arsa ve araziler üzerinde yapılacak her türlü yapı, milli güvenliğe dair tesisler, askeri yasak bölgeler, genel sığınak alanları, özel güvenlik bölgeleri, enerji ve telekomünikasyon tesislerine ilişkin etütleri, harita, her tür ve ölçekte çevre düzeni, nazım ve uygulama imar planlarını, parselasyon planlarını ve değişikliklerini resen yapmak, yaptırmak, onaylamak ve başvuru tarihinden itibaren iki ay içinde yetkili idarelerce ruhsatlandırma yapılmaması halinde resen ruhsat ve yapı kullanma izni vermek,

...

ğ) Gecekondu, kıyı alanları ve tesisleri ile niteliğinin bozulması nedeniyle orman ve mera dışına çıkarılan alanlar dâhil kentsel ve kırsal alan ve yerleşmelerde yapılacak iyileştirme, yenileme ve dönüşüm uygulamalarında idarelerce uyulacak usul ve esasları belirlemek; Bakanlıkça belirlenen finans ve ticaret merkezleri, fuar ve sergi alanları, eğlence merkezleri, şehirlerin ana giriş düzenlemeleri gibi şehirlerin marka değerini artırmaya ve şehrin gelişmesine katkı sağlayacak özel proje alanlarına dair her tür ve ölçekte etüt, harita, plan, parselasyon planı ve yapı projelerini yapmak, yaptırmak, onaylamak, kamulaştırma, ruhsat ve yapım işlerinin gerçekleştirilmesini sağlamak, yapı kullanma izinlerini vermek ve bu alanlarda kat mülkiyeti kurulmasını temin etmek; 2/3/1984 tarihli ve 2985 sayılı Toplu Konut Kanunu ile 20/7/1966 tarihli ve 775 sayılı Gecekondu Kanunu uyarınca Toplu Konut İdaresi Başkanlığı tarafından yapılan uygulamalara ilişkin her tür ve ölçekte etüt, harita, plan ve parselasyon planlarını yapmak, yaptırmak, onaylamak, ruhsat işlerini gerçekleştirmek, yapı kullanma izinlerini vermek ve bu alanlarda kat mülkiyetinin kurulmasını sağlamak,

h) Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan veya mülkiyeti Hazineye, kamu kurum veya kuruluşlarına veya gerçek kişilere veyahut özel hukuk tüzel kişilerine ait olan taşınmazlar üzerinde kamu veya özel sektör tarafından gerçekleştirilecek olan yatırımlara ilişkin olarak ilgililerince hazırlandığı veya hazırlatıldığı halde yetkili idarece üç ay içinde onaylanmayan etüt, harita, her tür ve ölçekteki çevre düzeni, nazım ve uygulama imar planlarını, parselasyon planlarını ve değişikliklerini ilgililerinin valilikten talep etmesi ve valiliğin Bakanlığa teklifte bulunması üzerine bedeli mukabilinde

yapmak, yaptırmak ve onaylamak, başvuru tarihinden itibaren iki ay içinde yetkili idarece verilmemesi halinde bedeli mukabilinde resen yapı ruhsatı ve yapı kullanma izni ile işyeri açma ve çalışma ruhsatını vermek,

...

n) 23/9/1980 tarihli ve 2302 sayılı Atatürk'ün Doğumunun 100 üncü Yılı'nın Kutlanması ve "Atatürk Kültür Merkezi Kurulması" Hakkında Kanunun 3 üncü maddesi ile belirlenen Atatürk Kültür Merkezi alanını iyileştirme, güzelleştirme, yenileme ve ihya etmek amacıyla; Kültür ve Turizm Bakanlığının da görüşü alınarak, bu alan için her tür ve ölçekte etüt, harita, plan, parselasyon planı ile yapı projelerini yapmak, yaptırmak, onaylamak, kamulaştırma ve ruhsatlandırma işlemleri ile diğer iş ve işlemlerin gerçekleştirilmesini sağlamak,

o) Mahalli idareleri ve bunların merkezi idare ile olan alaka ve münasebetlerini düzenlemek,

..."

15. 102. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü

MADDE 102 – (1) Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğünün görev ve yetkileri şunlardır:

...

g) Cumhurbaşkanınca belirlenen proje kapsamı içerisinde kalmak kaydıyla kamuya ait tescilli araziler ile tescil dışı araziler ve muvafakatleri alınmak koşuluyla özel kişi veya kuruluşlara ait arazilerin yeniden fonksiyon kazandırılıp geliştirilmesine yönelik olarak her tür ve ölçekte etüt, harita, plan, parselasyon planı, kamulaştırma, arazi ve arsa düzenlemesi yapmak, yaptırmak ve onaylamak,

...

k) Cumhurbaşkanınca yetkilendirilen alanlar ile merkezi idarenin yetkisi içindeki kamu yatırımları, mülkiyeti kamuya ait arsa ve araziler üzerinde yapılacak her türlü yapı, milli güvenliğe dair tesisler, askeri yasak bölgeler, 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun hükümleri çerçevesinde yapılacak binalar, genel sığınak alanları, özel güvenlik bölgeleri, enerji ve telekomünikasyon tesisleri ile ilgili altyapı, üstyapı ve iletim hatları, yanıcı, parlayıcı ve patlayıcı madde üretim tesisleri ve depoları, akaryakıt ve sıvılaştırılmış petrol gazı istasyonları gibi alanlar ile ilgili her tür ve ölçekteki planların yapılmasına ilişkin esasları belirlemek, bunlara ilişkin her tür ve ölçekteki harita, etüt, plan ve parselasyon planlarını gerektiğinde yapmak, yaptırmak ve resen onaylamak. Planlamaya ilişkin iş ve işlemlerde, bakanlıklar, mahalli idareler ve meslek kuruluşları arasında koordinasyonu sağlamak, planlama sürecinin iyileştirilmesini ve geliştirilmesini temin etmek,

...”

16. 106. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

“c) 97 nci maddenin birinci fıkrasının (ğ) bendi kapsamındaki uygulamalara ilişkin her türlü altyapı, katlı ve köprülü kavşak gibi yapıların projelerini yapmak veya yaptırmak, bu alanlarda mülk sahiplerinden altyapı katılım bedellerinin tahsiline ilişkin düzenlemeler yapmak,

...

d) Dönüşüm, yenileme ve transfer alanlarının belirlenmesi, dönüşüm alanı ilan edilen alanlardaki yapıların tespiti ile arsa ve arazi düzenleme ve değerlendirme iş ve işlemlerinin yapılmasını sağlamak; dönüşüm uygulamalarında hak sahipliği, uzlaşma, gerektiğinde acele kamulaştırma, paylı mülkiyete ayırma, birleştirme, finansman düzenlemelerinde bulunma, dönüşüm alanları içindeki gayrimenkullerin değer tespitlerini yapma ve Bakanlıkça belirlenen esaslar ve proje çerçevesinde hak sahipleri ile anlaşmalar sağlama, gerektiğinde yapı ruhsatı ve yapı kullanma izni verme, kat mülkiyeti tesisi, tescili ve imar hakkı transferi ile ilgili iş ve işlemleri yürütmek,

...”

17. 107. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

“Mesleki Hizmetler Genel Müdürlüğü

MADDE 107 – (1) Mesleki Hizmetler Genel Müdürlüğünün görev ve yetkileri şunlardır:

...

h) Bakanlığın görev alanına giren konularla ilgili olarak mimarlık ve mühendislik meslek kuruluşlarına ilişkin mevzuatı hazırlamak ve bunları denetlemek,

...”

18. 159. maddesi şöyledir:

“Yurtdışı teşkilatı

MADDE 159- (1) Bakanlık yurtdışı teşkilatı kurmaya yetkilidir.

(2) Bakanlığın yurtdışı teşkilatı; büyükelçilikler, daimi temsilcilikler, başkonsolosluklar, büyükelçilik konsolosluk şubeleri ile fahri başkonsolosluk ve fahri konsolosluklardan oluşur. İhtiyaç halinde, elçilik, konsolosluk, irtibat ofisi, büyükelçilik bürosu, başkonsolosluk bürosu, muavin konsolosluk ve konsolosluk ajanlığı ile diplomatik temsil ve konsolosluk hizmeti amaçlı benzer temsilcilikler, Bakanlığın teklifi üzerine Cumhurbaşkanı kararı ile kurulabilir.

(3) Büyükelçiliklerin görevleri şunlardır:

a) Kuruldukları ve akredite edildikleri devlet nezdinde Türkiye Cumhuriyetini temsil etmek, Türkiye Cumhuriyetinin, vatandaşlarının ve uyrukluğunu taşıyan tüzel kişilerin hak ve menfaatlerini korumak,

b) Kuruldukları ve akredite edildikleri devletlerin hükümetleri ve ilgili kuruluşları ile gerekli temas ve müzakereleri yürütmek,

c) Türkiye Cumhuriyeti ile nezdinde bulundukları ve akredite edildikleri devlet arasında dostluk ilişkileri kurulması ve siyasi,

askeri, ekonomik, kültürel, bilimsel ve diğer alanlardaki ilişkilerin ve işbirliğinin geliştirilmesi için çalışmak,

ç) Nezdinde bulundukları ve akredite edildikleri ülkelerdeki gelişmeleri takip etmek, görevleriyle ilgili bilgi ve değerlendirmeleri merkez ve yurtdışı teşkilatındaki ilgili birimlere iletmek.

(4) Daimi temsilciliklerin görevleri şunlardır:

a) Bulundukları uluslararası kuruluş nezdinde Türkiye Cumhuriyetini temsil etmek, Türkiye Cumhuriyetinin menfaatlerini korumak ve geliştirmek,

b) Nezdinde bulundukları uluslararası kuruluşla veya bu kuruluşta icra edilen toplantılar çerçevesinde ilgili muhataplarla gerekli temas ve müzakereleri yürütmek,

c) Nezdinde bulundukları uluslararası kuruluşa ve bu kuruluşun faaliyetlerine ilişkin gelişmeleri takip etmek, bilgi ve değerlendirmeleri merkez ve yurtdışı teşkilatındaki ilgili birimlere iletmek,

ç) Nezdinde bulundukları uluslararası kuruluş ile Türkiye Cumhuriyeti arasındaki ilişkileri ve işbirliğini geliştirmek için faaliyette bulunmak.

(5) Başkonsolosluk niteliğindeki konsolosluk temsilciliklerinin görevleri şunlardır:

a) Görev çevreleri dahilinde, Türkiye Cumhuriyetinin menfaatlerini korumak ve geliştirmek, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarına ve uyrukluğunu taşıyan tüzel kişilere yönelik konsolosluk işlemlerini yürütmek ve konsolosluk himayesi sağlamak.

b) Yabancılarla yönelik vize işlemlerini yürütmek ve vize ita etmek.

c) 1963 tarihli Konsolosluk İlişkileri Hakkında Viyana Sözleşmesinde sayılan diğer görevleri ifa etmek.

(6) Büyükelçilikler bünyesindeki konsolosluk şubelerinin görevleri şunlardır:

a) Büyükelçiliğin bulunduğu ve akredite edildiği ülke genelinde ya da bu ülkedeki belli bir görev çevresi dahilinde, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarına ve uyrukluğunu taşıyan tüzelkişilere yönelik konsolosluk işlemlerini yürütmek ve konsolosluk himayesi sağlamak,

b) Yabancılarla yönelik vize işlemlerini yürütmek ve vize ita etmek,

c) 1963 tarihli Konsolosluk İlişkileri Hakkında Viyana Sözleşmesinde sayılan diğer görevleri ifa etmek.

ç) Büyükelçilik tarafından verilen diğer görevleri yerine getirmek.

(7) Büyükelçiliklere bağlı olarak kurulan fahri başkonsolosluk ve fahri konsoloslukların görevleri şunlardır:

a) Türkiye Cumhuriyetinin menfaatlerini korumak, geliştirmek ve tanıtımına katkıda bulunmak,

b) Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarına ve uyrukluğunu taşıyan tüzel kişilere yönelik konsolosluk himayesi sağlamak,

c) Özel olarak yetkilendirildiği takdirde, konsolosluk işlemleri yapmak,

ç) Büyükelçilik tarafından verilen diğer görevleri yerine getirmek.”

19. 160. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

“Bakanlık personeli

MADDE 160- (1) Meslek memurlarına ilişkin esaslar aşağıda gösterilmiştir:

a) Meslek memurları, Bakanlığın görevleri çerçevesinde, Türk dış politikasının oluşturulmasına katkı veren, icrasında görev, yetki ve sorumluluk üstlenen ve temsil görevi icra eden memurlardır. Meslek memurları, yabancı devletlerle ve uluslararası kuruluşlarla yürütülen ikili ve çok taraflı ilişkilerin

siyasi, ekonomik ve kültürel boyutları ile uluslararası hukuk konuları ağırlıklı olmak üzere, uluslararası ilişkiler alanındaki gelişmeleri takip ve analiz eder, dış politikanın oluşturulmasına yönelik gerekli girdileri sağlar, stratejileri ve hareket tarzlarını oluşturarak Cumhurbaşkanlığı tarafından tespit olunan dış politika çerçevesinde uygular. Meslek memurları, yurtdışı teşkilatına sürekli görevle atandıklarında, konsolosluk işlemlerinde imzaya yetkilidir.

b) Meslek memurlarının göreve girişleri ve yükselmeleri ile başkatiplik ve konsolosluk yeterlilik sınavının esas ve usulleri kanun ve yönetmelikle düzenlenir.

...

(2) Konsolosluk ve ihtisas memurlarına ilişkin esaslar aşağıda gösterilmiştir:

a) Konsolosluk ve ihtisas memurları, Bakanlığın görevleri çerçevesinde, konsolosluk, protokol, ekonomik ve kültürel işler, kançılara idaresi, kamu diplomasisi, ulusal mevzuatla bağlantılı hukuki işler, personel işleri, idari ve mali işler, elektronik konsolosluk ve bilişim hizmetleri ile özel uzmanlık bilgisi gerektiren diğer alanlarda görev, yetki ve sorumluluk üstlenen ve temsil görevi icra eden memurlardır. Konsolosluk ve ihtisas memurları, yurtdışı teşkilatına sürekli görevle atandıklarında, konsolosluk işlemlerinde imzaya yetkilidir.

...

c) Konsolosluk ve ihtisas memurlarının göreve girişleri ve yükselmeleri ile kariyer ilerleme ve konsolosluk yeterlilik sınavının esas ve usulleri kanun ve yönetmelikle düzenlenir.

..."

20. 163. maddesinin (7) numaralı fıkrası şöyledir:

"(7) Bakan, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde, Cumhurbaşkanının **şifahi** muvafakatını almak kaydıyla, Bakanlık ve bağlı kuruluş memurlarını dış teşkilattan merkeze, merkezden dış teşkilata, dış teşkilatta bir memlekette diğer bir memlekete daimî görevle gönderebilir. Bunlarla ilgili kararname derhal Cumhurbaşkanlığına gönderilir. Gecikmesinde sakınca olan hallerde, Fahri Başkonsolosların/Konsolosların görevden azledilmeleri için de aynı yöntem kullanılabilir."

21. 203. maddesi şöyledir:

“Yurtdışı teşkilatı

MADDE 203- (1) Bakanlık yurtdışı teşkilatı kurmaya yetkilidir.”

22. 231. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (j) bendi şöyledir:

“j) Kamu kurum ve kuruluşları, gerçek ve tüzel kişiler ile tüzel kişiliği olmayan kuruluşlardan her türlü bilgi ve belgeyi istemek,”

23. 240. maddesi şöyledir:

“Yurtdışı teşkilatı

MADDE 240 – (1) Bakanlık yurtdışı teşkilatı kurmaya yetkilidir.”

24. 254. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

“(1) İçişleri Bakanlığının görev ve yetkileri şunlardır:

...

f) Ülkenin idari bölümlere ayrılması, il ve ilçelerin genel idarelerini düzenlemek,”

25. 260. maddesinin (2) numaralı fıkrası şöyledir:

“(2) Teftiş Kurulu ve mülkiye müfettişlerinin görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usulleri yönetmelikle düzenlenir.”

26. 297. maddesi şöyledir:

“Yurtdışı teşkilatı

MADDE 297 -(1) Bakanlık yurtdışı teşkilatı kurmaya yetkilidir.”

27. 320. maddesinin (3) numaralı fıkrası [12/11/2021 tarihli ve (87) numaralı CBK’nın 1. maddesiyle aynı maddeye eklenen (2) numaralı fıkra nedeniyle (4) numaralı fıkra şeklinde teselsül ettirilmiştir.] şöyledir:

“(3) Teftiş Kurulu Başkanlığının ve çalışma merkezlerinin görev, yetki ve sorumlulukları, çalışma usul ve esasları, Bakanlık

Maarif Müfettişlerinin ve Bakanlık Maarif Müfettiş Yardımcılarının görev, yetki ve sorumlulukları, mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri, yeterlikleri, yükselmeleri, görevlendirilmeleri, çalışma merkezlerine dağılımları, merkezler arasında yer değiştirmeleri ve diğer hususlar yönetmelikle düzenlenir.”

28. 328. maddesi şöyledir:

“Yurtdışı teşkilatı

MADDE 328 – (1) Bakanlık, yurtdışı teşkilatı kurmaya yetkilidir.

(2) Türkiye’deki veya Yükseköğretim Kurulu tarafından denkliği kabul edilen yurt dışındaki üniversitelerin eğitim fakültelerinin ilgili bölümlerinden lisans düzeyinde eğitimini başarıyla bitirenlerden ilgili ülke vatandaşlığına sahip olanlarla süresiz oturma ve çalışma izni bulunanlar, Bakanlıkça mahallinden sözleşmeli statüde öğretmen olarak hizmet alınabilir.”

29. 338. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

“(1) Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri Komutanlıkları Milli Savunma Bakanına bağlıdır. Cumhurbaşkanı gerekli gördüğünde Kuvvet Komutanları ile bağlılarından doğrudan bilgi alabilir ve bunlara doğrudan emir verebilir. Verilen emir herhangi bir makamdan onay alınmaksızın derhal yerine getirilir.”

30. 378. maddesi şöyledir:

“Bilgi toplama, işleme ve paylaşma yetkisi

MADDE 378- (1) Sağlık hizmeti almak üzere, kamu veya özel sağlık kuruluşları ile sağlık mesleği mensuplarına müracaat edenlerin, sağlık hizmetinin gereği olarak vermek zorunda oldukları veya kendilerine verilen hizmete ilişkin kişisel verileri işlenebilir.

2) Sağlık hizmetinin verilmesi, kamu sağlığının korunması, koruyucu hekimlik, tıbbi teşhis, tedavi ve bakım hizmetlerinin yürütülmesi ile sağlık hizmetlerinin planlanması ve maliyetlerin hesaplanması amacıyla Bakanlık, birinci fıkra kapsamında elde edilen

verileri alarak işleyebilir. Bu veriler, Kişisel Verilerin Korunması Kanununda öngörülen şartlar dışında aktarılamaz.

(3) Bakanlık, ikinci fıkra gereğince toplanan ve işlenen kişisel verilere, ilgili kişilerin kendilerinin veya yetki verdikleri üçüncü kişilerin erişimlerini sağlayacak bir sistem kurar.

(4) Üçüncü fıkraya göre kurulan sistemlerin güvenliği ve güvenilirliği ile ilgili standartlar Kişisel Verileri Koruma Kurulunun belirlediği ilkelere uygun olarak Bakanlıkça belirlenir. Bakanlık, ilgili mevzuat uyarınca elde edilen kişisel sağlık verilerinin güvenliğinin sağlanması için gerekli tedbirleri alır. Bu amaçla, sistemde kayıtlı bilgilerin hangi görevli tarafından ne amaçla kullanıldığının denetlenmesine imkân tanıyan bir güvenlik sistemi kurar.

(5) Sağlık personeli istihdam eden kamu kurum ve kuruluşları ile özel hukuk tüzel kişileri ve gerçek kişiler, istihdam ettiği personeli ve personel hareketlerini Bakanlığa bildirmekle yükümlüdür.

(6) Kişisel sağlık verilerinin işlenmesi, güvenliği ve bu maddenin uygulanması ile ilgili diğer hususlar Bakanlıkça yürürlüğe konulan yönetmelikle düzenlenir.”

31. 380. maddesinin (3) numaralı fıkrası şöyledir:

“(3) Serbest bölgelerde faaliyet gösteren sağlık kurum ve kuruluşlarının aylık gayrisafı hâsılatının binde beşini geçmemek üzere Cumhurbaşkanınca belirlenecek oran üzerinden hesaplanacak tutar, 3218 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde ilgili serbest bölge idaresi tarafından işletmecilerinden tahsil edilerek takip eden ayın yirmisine kadar Ticaret Bakanlığı merkez muhasebe birimi hesaplarına aktarılır ve genel bütçeye gelir kaydedilir.”

32. 384. maddesi şöyledir:

“Ruhsatlandırma ve lisans bedeli

MADDE 384- (1) Bakanlık ve bağlı kuruluşlarınca düzenlenecek veya onaylanacak her türlü ruhsatlandırma, ürün üretim ve satış izin belgesi ve mesul müdürlük belgesi ile permi, kayıt, bildirim ve sertifikalar üzerinden yüzellibin Türk Lirasını geçmemek üzere

Bakanlıkça belirlenecek tarifelere göre ücret alınır. Ancak Bakanlıkça alınması teşvik edilen belgelerden ücret alınmayabilir. Bu tarifeler her yıl güncellenir ve ücretler 213 sayılı Vergi Usûl Kanununa göre belirlenen yeniden değerlendirme oranında artırılır.

(2) Bu madde kapsamında tahsil edilen tutarlar ilgisine göre genel bütçeye veya özel bütçeli bağlı kuruluşların bütçelerine gelir kaydedilir."

33. 405. maddesi şöyledir:

"Yurtdışı teşkilâtları

MADDE 405- (1) Bakanlık yurtdışı teşkilatı kurmaya yetkilidir."

34. 435. maddesi şöyledir:

"Yurtdışı teşkilatı

MADDE 435- (1) Bakanlık yurtdışı teşkilatı kurmaya yetkilidir."

35. 468. maddesi şöyledir:

"Yurtdışı teşkilatı

MADDE 468- (1) Bakanlık yurtdışı teşkilatı kurmaya yetkilidir.

(2) Yurtdışı teşkilatına atanacak personel, bakan yardımcısının başkanlığında, Genel Müdürler arasından Bakan tarafından görevlendirilen üç üye ile Personel Dairesi Başkanından oluşan komisyon tarafından seçilir.

(3) Yurtdışı teşkilatında görev süresi dört yıldır. İkinci yılın sonunda başka bir ülkeye yapılacak naklen tayinlerde yeni görev yerinde görev süresi üç yıldır. Bakan, bu süreleri yarısına kadar uzatmaya yetkilidir.

(4) Yurtdışında temsil, hizmet ya da görev gereklerini yerine getirmediği değerlendirilen veya dış görev için belirlenen performans ölçütlerini karşılayamayan veya haklarında ceza kovuşturması başlatılan memurlar, ikinci fıkra uyarınca oluşturulan komisyonun teklifi üzerine Bakan onayı ile merkeze daimi görevle çağrılabilir.

(5) *İlgili meslek veya özel sektör kuruluşları, Bakanlıkça belirlenecek esaslar çerçevesinde, en az dört yıllık yükseköğretim kuramlarından mezun olan ve yurtiçinde ya da yurtdışında dış ticaret alanında en az beş yıllık deneyime sahip kişileri Bakanlığın yurtdışı teşkilatında sektör uzmanı olarak çalıştırabilir.*

(6) *Yurtdışı teşkilatı kadrolarına yapılacak atamalar ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer hususlar yönetmelikle belirlenir."*

36. 490. maddesinin (2) ve (3) numaralı fıkraları şöyledir:

"(2) Döner sermaye işletmesinin gelirleri;

a) Birinci fıkroda sayılan faaliyetlerden elde edilen gelirlerden,

b) Kılavuzluk ve römorkörcülük hizmeti vermekte olan kamu kurumu ve özel kuruluşlarca elde edilen aylık gayrisafi hasılatın alınacak %6,5 oranında payın %50'sinden,

c) Bağış, yardım ve diğer gelirlerden,

oluşur.

(3) Kılavuzluk ve römorkörcülük hizmeti vermekte olan kamu kurumu ve özel kuruluşlarca elde edilen gayrisafi hasılatın yatırılacak pay, en geç tahsil edildiği ayı takip eden ayın sonuna kadar Bakanlık döner sermaye işletmesi muhasebe birimi hesaplarına yatırılır. Yatırılan miktarın %50'si takip eden ayın yirmisine kadar genel bütçeye gelir kaydedilmek üzere Bakanlık merkez muhasebe birimine aktarılır. Kılavuzluk ve römorkörcülük hizmeti vermekte olan kamu kurumu ve özel kuruluşlarca elde edilen aylık gayrisafi hasılatın alınacak payın %10'a kadar artırılmasına veya %3'e kadar indirilmesine Cumhurbaşkanlığı yetkilidir."

37. 499. maddesi şöyledir:

"Yurtdışı teşkilatı

MADDE 499- (1) Bakanlık yurtdışı teşkilatı kurmaya yetkilidir."

38. 529. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

“(1) Ofislerde, 21/6/2006 tarihli ve 5523 sayılı Kanunun 10 uncu maddesi hükümlerine göre personel istihdam edilir. Ayrıca ilgisine göre 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 25 inci ve ek 26 ncı maddesine göre geçici veya sözleşmeli olarak personel istihdam edilebilir. Bu suretle çalıştırılacakların sözleşme usul ve esasları ile ücret miktarı ve her çeşit ödemeleri Cumhurbaşkanınca tespit edilir.”

39. 535. maddesi şöyledir:

“Yurtdışı teşkilatı

MADDE 535- (1) Başkanlık yurtdışı teşkilatı ile ilgili Cumhurbaşkanlığı kararnamesi doğrultusunda yurtdışı teşkilatı kurabilir.”

B. İlgili Görülen Mevzuat

İlgili görülen;

1. 21/6/2006 tarihli ve 5523 sayılı Cumhurbaşkanlığına Bağlı Ofislere İlişkin Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun’un 10. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

“Personele ilişkin hükümler

MADDE 10 – (1) Ofis hizmetleri, (...) iş mevzuatı hükümlerine göre istihdam edilen personel eliyle yürütülür. (Mülga ikinci cümle: 2/7/2018-KHK/703/126 md.)

...

(3) Kamu kurum ve kuruluşlarında çalışanlardan, mevzuatta belirtilen nitelikleri taşıyanlar, kendilerinin isteği ve kurumlarının muvafakati ile Ofiste (...) (...) (...) istihdam edilebilir. Bunların kurumlarıyla olan ilişkileri iş akdinin yapılmasıyla son bulur. Bunlara verilecek ücret ile diğer malî ve sosyal haklar yapılacak iş akdi ile belirlenir. Bu şekilde istihdam edilenler, Ofisteki görevleri sona erdiğinde, öğrenim durumları, hizmet yılı ve unvanları dikkate alınarak önceki kurumlarında kariyerlerine veya durumlarına uygun boş bir kadro veya pozisyona en geç üç ay içinde atanırlar ve herhangi bir

işleme gerek kalmaksızın en geç bir ay içerisinde göreve başlatılırlar. Ancak, bu kişilerin atanmalarında, önceki kurumlarındaki idarî unvanlar dikkate alınmaz. Bu fıkra uyarınca önceki kurumlarına dönen kişilerin Ofiste geçen hizmetleri kazanılmış hak aylık derece ve kademelerinde değerlendirilir. Bu durumda kıdem tazminatları ödenmez ve bu süreler emeklilik ikramiyesinin hesabında dikkate alınır. (Mülga son cümle: 2/7/2018- KHK/703/126 md.)

...

(6) Başkan ile diğer personelin ücret ve gündelikleri ile diğer mali haklarının üst sınırı Cumhurbaşkanlığı tarafından belirlenir.

(7) Ofis personeline ilişkin tüm ihtilaflar iş mahkemelerinde görülür.

(8) Ofisin, özel bilgi ve uzmanlık gerektiren geçici mahiyetteki işlerinde vekâlet, istisna veya hizmet akdi ile yerli ve yabancı danışman ve uzmanlar istihdam edilebilir.

..."

2. 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu, 926 Sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu, 2802 Sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunu, 2914 Sayılı Yükseköğretim Personel Kanunu, 5434 Sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu İle Diğer Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması, Devlet Memurları ve Diğer Kamu Görevlilerine Memuriyet Taban Aylığı ve Kıdem Aylığı ile Ek Tazminat Ödenmesi Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin;

a. Ek 25. maddesi şöyledir:

"Kurumlar arası geçici görevlendirme

Ek Madde 25- (Ek: 2/7/2018- KHK-703/178 md.)

Hâkim ve savcılar ile bu meslekten sayılanlar hariç olmak üzere, statülerine bakılmaksızın bir kadro veya pozisyona dayalı olarak kamu kurum veya kuruluşlarında istihdam edilenler, kurumlarının muvafakatiyle bir yılı geçmemek üzere diğer kamu kurum ve kuruluşlarında geçici görevlendirilebilir. Bu süre birer yıl olarak uzatılabilir.

Kamu kurum veya kuruluşlarının emrine geçici görevlendirilenler mali ve sosyal hak ve yardımlarını kurumlarından alırlar. Bunlar bu şekilde görevlendirildikleri süre boyunca kurumlarından aylıklı izinli sayılırlar.

Kurum veya kuruluşların kadro veya pozisyonlarına geçici görevlendirmenin yapılabilmesi için, görevlendirileceklerin ilgili mevzuat uyarınca kadro veya pozisyona asaleten atanmada aranan, asaleten atanmada sınav şartı aranılan kadro veya görevler için bu sınavlara girebilme hakkının elde edilmiş olması dahil, tüm şartları bir arada taşımaları gerekir. Bu şekilde görevlendirilenler görevlendirildikleri kadro veya pozisyon için öngörülen mali ve sosyal hak ve yardımlardan emsali personel gibi faydalandırılır. Bunlar geçici görevlendirildikleri süre boyunca kurumlarından aylıksız izinli sayılırlar. Bunların Sosyal Güvenlik Kurumu ile ilişkileri kendi kurumlarındaki statüleri dikkate alınarak devam ettirilir.

Geçici görevlendirilenlerin özlük hakları devam eder ve bu süreler terfi ve emekliliklerinde hesaba katılır. Terfileri başkaca bir işleme gerek kalmaksızın süresinde yapılır. Bunların geçici görevlendirildikleri kurumda geçirdikleri süreler kendi kurumlarında geçirilmiş sayılır. Akademik unvanların kazanılması için gerekli şartlar saklıdır.

Bu maddeye göre görevlendirilenler, görevlendirildikleri kurumların mevzuatına uymakla yükümlüdür.

Toplamda altı ayı geçen görevlendirmelerde personelin muvafakatinin de alınması şarttır.

Kanunlarda yer alan geçici görevlendirme hükümleri saklıdır.

Bu madde kapsamında görevlendirmeye ilişkin usul ve esaslar Devlet Personel Başkanlığınca hazırlanarak Cumhurbaşkanınca yürürlüğe konulacak yönetmelikle belirlenir.”

b. Ek 26. maddesi şöyledir:

“Yerli veya yabancı sözleşmeli personel istihdamı

Ek Madde 26- (Ek: 2/7/2018- KHK-703/178 md.)

Cumhurbaşkanlığı, bakanlıklar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilatlanmasına ilişkin Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde öngörülmesi

kaydıyla; 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlere bağlı olmaksızın, özel bilgi ve uzmanlık gerektiren geçici mahiyetteki işlerde, yerli veya yabancı personel tam zamanlı, kısmi zamanlı veya projelerle sınırlı olarak sözleşmeyle istihdam edilebilir.

Bunlara verilecek her türlü ödemeler dahil ücretler, 657 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (B) bendine göre çalıştırılanlar için uygulanmakta olan sözleşme ücreti tavanının beş katını aşmamak üzere Cumhurbaşkanı veya yetkilendireceği makamca ilgililerin yürüteceği görevler göz önüne alınarak tespit edilir. (Mülga cümle:16/7/2020-7250/26 md.) (...)

Bu madde kapsamında sözleşmeli olarak istihdam edilen personel, 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılır. Ancak teşkilatlanmalara ilişkin Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde öngörülmesi halinde personel 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi ile ilgilendirilir.

Bu madde kapsamında kısmi zamanlı olarak çalıştırılanlar için iş sonu tazminatı ödenmez ve işsizlik sigortası primi yatırılmaz.

Kanunlardaki özel hükümler saklı kalmak kaydıyla, bu statüde çalıştırılma, sözleşme bitiminde kamu kurum ve kuruluşlarında herhangi bir pozisyon, kadro veya statüde çalışma açısından kazanılmış hak teşkil etmez.

Bu kapsamda istihdam edilecek personelde kurumsal hizmetlerin gerektirmesi halinde aranacak öğrenim ve yabancı dil bilgisi şartı ile diğer şartlar, bunların işe alınmaları, sınav ve istisnaları, sözleşme süre, usul ve esasları, görev, yetki ve yükümlülükleri, sözleşmelerinin feshi ile istihdamlarına dair diğer hususlar Devlet Personel Başkanlığının görüşü alınarak kurumlarca çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.”

II. İLK İNCELEME

A. E.2018/118 Sayılı Dava Yönünden

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Hicabi DURSUN,

Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in katılımlarıyla 17/10/2018 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, yürürlüğü durdurma talebinin esas inceleme aşamasında karara bağlanmasına OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

B. E.2020/100 Sayılı Başvuru Yönünden

2. Anayasa Mahkemesi İktüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Yıldız SEFERİNOĞLU, Selahaddin MENTEŞ ve Basri BAĞCI'nın katılımlarıyla 30/12/2020 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, yürürlüğü durdurma talebinin esas inceleme aşamasında karara bağlanmasına OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. BİRLEŞTİRME KARARI

3. 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 378. maddesinin (1) numaralı fıkrasının, (2) numaralı fıkrasının birinci cümlesinin, (3), (4) ve (6) numaralı fıkralarının iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talebiyle yapılan itiraz başvurusuna ilişkin E.2020/100 sayılı davanın, aralarındaki hukuki irtibat nedeniyle E.2018/118 sayılı dava ile BİRLEŞTİRİLMESİNE, esasının kapatılmasına, esas incelemenin E.2018/118 sayılı dosya üzerinden yürütülmesine 30/12/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

IV. ESASIN İNCELENMESİ

4. Dava dilekçesi ve başvuru kararı ile ekleri, Raportör Fatma KARAMAN ODABAŞI tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, dava ve itiraz konusu CBK kuralları, ilgili görülen kanun ve KHK hükümleri, dayanan ve ilgili görülen Anayasa kuralları ile bunların gerekçeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinin Anayasal Çerçevesi ve Yargısal Denetimi

5. Anayasa Mahkemesi CBK'ların anayasal çerçevesini ve yargısal denetimine ilişkin ilkeleri daha önceki kararlarında belirlemiştir. Buna göre CBK'ların yargısal denetiminde öncelikle Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının birinci ila dördüncü cümlelerinde belirtilen konu bakımından yetki kurallarına uygunluğunun ele alınması gerekmekte olup bu kapsamda düzenlemenin; yürütme yetkisine ilişkin olması, Anayasa'nın İkinci Kısım'nın Birinci ve İkinci Bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle Dördüncü Bölümü'nde yer alan siyasi haklar ve ödevlerle ilgili olmaması, Anayasa'da münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen ya da kanunda açıkça düzenlenen konulara ilişkin olmaması gerekir. Anılan fıkra yönünden herhangi bir aykırılık tespit edilmemesi durumunda ise bu defa CBK'ların içerik yönünden Anayasa'ya uygunluk denetimi yapılmalıdır (AYM, E.2019/78, K.2020/6, 23/01/2020, §§ 3-13; E.2019/31, K.2020/5, 23/01/2020, §§ 3-13; E.2018/119, K.2020/25, 11/06/2020, §§ 3-13; E.2018/155, K.2020/27, 11/06/2020, §§ 3-13).

B. CBK'nın 8. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının (f) Bendinde Yer Alan "... bilgi toplamak..." İbaresinin İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

6. Dava dilekçesinde özetle; kural uyarınca toplanacak bilgilerin kişisel veri olduğu, kişisel verilerin ancak kanunla öngörülen hâllerde işlenmesinin mümkün bulunduğu, bu konuda münhasıran kanunla düzenleme yapılması gerekmekte olup CBK ile düzenleme yapılamayacağı, hangi tür kişisel bilgilerin toplanabileceği, bilginin nasıl elde edileceği, kaydedileceği, muhafaza edileceği, kullanılacağı gibi hususlarda düzenleme yapılmamasının hukuki belirlilik ilkesine aykırı bulunduğu, toplanacak bilgi yönünden sınırlamaya yer verilmemesinin ölçsüz olduğu belirtilerek kuralın Anayasa'nın 13., 20. ve 104. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

7. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralın Anayasa'nın 13. ve 20. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin

on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.

8. CBK'nın 8. maddesinin (1) numaralı fıkrasında Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığının birimlerinden biri olan Personel ve Prensipier Genel Müdürlüğünün görevleri düzenlenmiş; anılan fıkranın (f) bendinde ise devletin sevk ve idaresinde görevli üst kademe yöneticileri hakkında bilgi toplamanın, sicil özetlerini ve biyografilerini tutmanın anılan Müdürlüğün görevi olduğu öngörülmüştür. Dava konusu kural anılan bentte yer alan "... bilgi toplamak..." ibaresidir.

9. Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesinde CBK ile düzenlenemeyecek konular Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın Birinci ve İkinci Bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle Dördüncü Bölümü'nde yer alan siyasi haklar ve ödevler olarak belirtilmiştir.

10. Kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı Anayasa'nın 20. maddesi kapsamında anayasal güvenceye bağlanmıştır. Anılan maddenin üçüncü fıkrasında herkesin, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahip olduğu ifade edilmiş; kişisel verilerin, ancak kanunda öngörülen hâllerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebileceği, kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usullerin kanunla düzenleneceği belirtilmiştir. Buna göre Anayasa'nın anılan maddesinde düzenlenen ve "*Kişinin Hakları ve Ödevleri*" başlıklı İkinci Bölüm'ünde yer alan kişisel verilerin korunması hakkına ilişkin olarak CBK ile düzenleme yapılması mümkün değildir (AYM, E.2019/96, K.2022/17, 24/02/2022, § 74).

11. CBK'nın 8. maddesinin (1) numaralı fıkrasında Personel ve Prensipier Genel Müdürlüğünün üst derece kamu yöneticileri ile ilgili olarak bu kişilerin atanmasını Anayasa, kanunlar, CBK'lar ve hukukun genel ilkeleri açısından inceleyerek gerekli işlemleri yapmak, devletin sevk ve idaresinde görevli üst kademe yöneticileri hakkında sicil özetlerini ve biyografilerini tutmak, onların hizmet içi eğitimleriyle ilgili işlemleri yapmak hususlarında görevli kılındığı anlaşılmaktadır.

12. Anayasa Mahkemesinin yerleşik kararlarında belirtildiği üzere "*...adı, soyadı, doğum tarihi ve doğum yeri gibi bireyin sadece kimliğini ortaya koyan bilgiler değil; telefon numarası, motorlu taşıt plakası, sosyal güvenlik numarası, pasaport numarası, özgeçmiş, resim, görüntü ve ses kayıtları, parmak*

izleri, IP adresi, e-posta adresi, hobiler, tercihler, etkileşimde bulunulan kişiler, grup üyelikleri, aile bilgileri, sağlık bilgileri gibi kişiyi doğrudan veya dolaylı olarak belirlenebilir kılan tüm veriler...” kişisel veri olarak kabul edilmektedir (AYM, E.2013/122, K.2014/74, 9/4/2014; E.2014/149, K.2014/151, 2/10/2014; E.2014/74, K.2014/201, 25/12/2014; E.2014/180, K.2015/30, 19/3/2015; E.2015/32, K.2015/102, 12/11/2015).

13. Bu bağlamda Personel ve Prensipler Genel Müdürlüğünün üst derece kamu yöneticilerine ilişkin görevleri de dikkate alındığında devletin sevk ve idaresinde görevli üst kademe yöneticileri hakkında toplanacak bilgilerin önemli ölçüde anılan kişilerin mesleki ve özel durumlarını yansıtan sicil bilgileri, iş ve sosyal yaşamını içine alacak şekilde özgeçmişleri gibi kişisel veri niteliği taşıyan bilgilerden oluşacağı açıktır.

14. Bu itibarla kural kişisel verilere ilişkin bir düzenleme niteliğinde olup CBK ile düzenlenemeyecek yasak alan içinde kalmaktadır.

15. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa’nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa’nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden ayrıca aynı fıkranın birinci, üçüncü ve dördüncü cümleleri yönünden incelenmemiştir.

Kural, konu bakımından yetki yönünden Anayasa’nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden içerik yönünden incelenmemiştir.

C. CBK’nın 12. Maddesinin İncelenmesi

1. (1) Numaralı Fıkra Yer Alan “...üçüncü ve beşinci fıkra hükümleri saklı kalmak kaydıyla...” İbaresini, (2) Numaralı Fıkranın “Büyükelçilik unvanı bu görevleri müddetince devam eder.” Şeklindeki Son Cümlesi

16. 9/1/2019 tarihli ve (27) numaralı Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin 4. maddesiyle, (1) numaralı CBK’nın 12. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan “...üçüncü ve beşinci fıkra hükümleri saklı kalmak kaydıyla...” ibaresi yürürlükten kaldırılmış; (2) numaralı fıkrasının “Büyükelçilik unvanı bu görevleri müddetince devam eder.” şeklindeki son

cümlesi ise “*Büyükelçilik unvanı Cumhurbaşkanınca geri alınmadığı müddetçe devam eder.*” şeklinde değiştirilmiştir.

17. Açıklanan nedenle konusu kalmayan kurallara ilişkin iptal talepleri hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermek gerekir.

2. (1) Numaralı Fıkranın Kalan Kısım

18. (1) numaralı fıkrada yer alan “... *üçüncü ve beşinci fıkra hükümleri saklı kalmak kaydıyla...*” ibaresinin yürürlükten kaldırılmasının anılan ibare dışında kalan kısım yönünden bağımsız bir anayasal denetim yapılmasını engellemediği anlaşıldığından söz konusu kısım hakkında inceleme yapılabilecektir.

a. Anlam ve Kapsam

19. Kuralla idari işler başkanı, Cumhurbaşkanlığı özel kalem müdürü, başdanışmanlar, danışmanlar ve genel müdürlerin Cumhurbaşkanı tarafından; diğer personelin ise idari işler başkanı tarafından atanacağı ve görevlendirileceği öngörülmüştür.

20. (1) numaralı CBK’nın 6. maddesinin (2) numaralı fıkrasında İdari İşler Başkanlığının birimleri sayılmış olup bunlar genel müdürlük şeklinde teşkilatlandırılmıştır. Buna göre Hukuk ve Mevzuat Genel Müdürlüğü, Personel ve Prensipler Genel Müdürlüğü, Güvenlik İşleri Genel Müdürlüğü, Destek ve Mali Hizmetler Genel Müdürlüğü ile Koruma Hizmetleri Genel Müdürlüğü anılan Başkanlığın birimleridir.

21. Anılan CBK’nın Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığına ilişkin düzenlemeler içeren İkinci Kısım’nın “*Kadrolar*” başlıklı 11. maddesinde Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatının Cumhurbaşkanlığı makamı, Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı, Cumhurbaşkanı yardımcılıkları ve Cumhurbaşkanlığı politika kurullarından oluştuğu ifade edilmiş; Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı birimlerinden Personel ve Prensipler Genel Müdürlüğünün görevlerine ilişkin 8. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (p) bendinde Cumhurbaşkanı’nın özlük işlerini yürütmek, Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatının personel politikasına yönelik önerilerde bulunmak ve tespit edilen politikaları uygulamak, personelin tayin, nakil, özlük ve emeklilikleriyle ilgili işleri yapmak söz konusu Müdürlüğün görevleri arasında sayılmıştır. Aynı Kısım’da yer alan

ve Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatı personelin statüsünü düzenleyen 13. maddede ise merkez teşkilatında kadrolu personelin, kadroya bağlı süreli personelin, kadroya bağlı olmayan süreli personelin, kısmi zamanlı personelin ve sözleşmeli personelin görev yapacağı belirtilmiş; personelin tamamının idari işler başkanlığı bünyesinde görevlendirileceği ve çalıştırılacağı hüküm altına alınmıştır.

22. CBK'nın 34. maddesinde, personel görevlendirme yazılarının bilgi ve gereği için Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığına gönderileceği; her Kurulun sekretarya hizmetlerinin Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı tarafından yerine getirileceği ve Kurul personelinin özlük işlemlerinin Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığınca yürütüleceği düzenlenmiştir.

23. Anılan düzenlemeler kapsamında kural CBK'nın 11. maddesinde hangi birimlerden oluştuğu açıklanmış bulunan Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatı kapsamında kalan ve kural olarak Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığına bağlı olarak görev yaptıkları anlaşılan personelin atama ve görevlendirmesini yapacak makamı belirlemektedir.

24. Buna göre idari işler başkanı, Cumhurbaşkanlığı özel kalem müdürü, başdanışmanlar, danışmanlar, İdari İşler Başkanlığı birimlerinde görevlendirilecek genel müdürler Cumhurbaşkanlığı tarafından; Cumhurbaşkanlığı makamı, Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı, Cumhurbaşkanlığı yardımcılıkları ve Cumhurbaşkanlığı politika kurullarından oluşan Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatı bünyesinde görev yapacak olan diğer personel ise idari işler başkanı tarafından atanacak ve görevlendirilecektir.

b. İptal Talebinin Gerekçesi

25. Dava dilekçesinde özetle; kamu görevlisinin naklen atanmasına, emekliye sevk edilmesine, süreli görevlerde görev süresinden önce görevine son verilmesine, kendi kurumuna geri gönderilmesine ilişkin düzenlemelerin kanunla yapılması gerektiği, münhasıran kanunla düzenlenmesi gereken konularda CBK çıkarılmayacağı, kuralda atama ve görevlendirmeye son verilme bakımından hizmetine ihtiyaç kalmama veya hizmetine gerek kalmama gibi ölçütlerin belirlilik taşımadığı, kuralın hukuki güvenlik ilkesine aykırı olduğu belirtilerek Anayasa'nın 2., 104. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

c. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

i. Kuralın Konu Bakımından Yetki Yönünden İncelenmesi

26. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralın Anayasa'nın 2. ve 128. maddesine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.

27. Anayasa Mahkemesi bakanlıkların kadrolarının ihdası ve iptaline ilişkin düzenlemelerin CBK'larla yapılmasının konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya uygun olup olmadığı hususunu daha önceki bazı kararlarında değerlendirmiştir. Bu kapsamda bakanlıkların kadrolarının ihdası ve iptaliyle ilgili düzenlemelerin idarenin teşkilat yapısı ile ilgili olup yürütme yetkisine ilişkin konulardan olduğu, Anayasa'da CBK ile düzenlenmesi yasaklanan haklar ve ödevlerle ilgisinin bulunmadığı ve Anayasa'nın 106. maddesinin on birinci fıkrasının *"Bakanlıkların kurulması, kaldırılması, görevleri ve yetkileri, teşkilat yapısı ile merkez ve taşra teşkilatlarının kurulması Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenir"* şeklindeki hükmüyle bağlantılı olarak Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı bir yönünün de bulunmadığı ifade edilmiştir (AYM, E.2020/8, K.2021/25, 31/3/2021, §§ 17-22; E.2021/50, K.2021/89, 16/12/2021, §§ 18-23; E.2021/91, K.2021/106, 30/12/2021, §§ 19-25).

28. Öte yandan Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatı ile Cumhurbaşkanlığına bağlı kurum ve kuruluşların kurulması, kaldırılması, görev ve yetkileri ile teşkilat yapısı ile ilgili hususlar da Anayasa'nın 106. maddesinin on birinci fıkrası uyarınca CBK ile düzenlenmesi açıkça hükme bağlanmış olan bakanlıklara dair yetki kapsamında kaldığından CBK ile düzenlenebilecektir (AYM E.2019/71, K.2020/82, 30/12/2020 §§ 27, 28; E.2018/134, K.2021/13, 3/3/2021 §§ 30, 31; E.2018/133, K.2021/70, 13/10/2021, § 22, 23).

29. Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatının teşkilat yapısıyla ilgili bulunan, teşkilat yapısının bir unsuru olan personelin yalnızca atanmasında ve görevlendirilmesinde yetkili olan mercii belirleyen, atama ve görevlendirme esaslarına ilişkin bulunmayan dava konusu kural yönünden belirtilen kararlardan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır

(benzer yöndeki değerlendirme için bkz. AYM, 2018/124, K.2020/56, 15/10/2020, § 44).

30. Bu itibarla kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının birinci, ikinci ve üçüncü cümlelerine aykırı bir düzenleme içermemektedir.

31. Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının dördüncü cümlesinde “*Kanunda açıkça düzenlenen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz.*” denilmiştir. Buna göre CBK'ların anılan Anayasa hükmü yönünden denetimi yapılırken CBK ile düzenlenen alanda hüküm ifade eden, bu bağlamda karşılaştırmaya esas olabilecek, daha önce kabul edilmiş bir kanun hükmünün bulunup bulunmadığının tespit edilmesi gerekir.

32. Kuralla aynı alanda hüküm ifade eden karşılaştırmaya esas olabilecek nitelikte, kanunla yapılan herhangi bir düzenleme tespit edilememiştir. Bu itibarla kuralın kanunda açıkça düzenlenen bir konuya ilişkin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

33. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasına aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

M. Emin KUZ bu görüşe katılmamıştır.

ii. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

34. Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti; eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adil bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, hukuki güvenliği sağlayan, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuk kurallarıyla kendini bağlı sayan ve yargı denetimine açık olan devlettir.

35. Hukuk devletinin temel unsurlarından biri *belirlilik* ilkesidir. Anayasa Mahkemesinin yerleşik kararlarına göre anılan ilke, yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuyla yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olmasını gerektirmektedir.

36. Anılan ilkenin yürütmenin asli düzenleyici işlemi niteliğinde olan CBK'lar bakımından da geçerli olduğunda şüphe bulunmamaktadır.

Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatı personeline ilişkin diğer hükümlerle birlikte ele alındığında Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatı personelini atamaya ve görevlendirmeye yetkili mercii düzenleyen kuralda belirlilik ve öngörülebilirlik ilkelerine aykırılık bulunmamaktadır.

37. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

3. (2) Numaralı Fıkranın Kalan Kısım

38. (2) numaralı fıkranın son cümlesinin değiştirilmesinin anılan cümle dışında kalan kısmı yönünden bağımsız bir anayasal denetim yapılmasını engellemediği anlaşıldığından söz konusu kısım hakkında inceleme yapılabilecektir.

a. Genel Açıklama

39. (1) numaralı CBK'nın 127. ve devamı maddelerinde Dışişleri Bakanlığının görev ve yetkileri ile teşkilat yapısına ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir. Büyükelçilikler Bakanlığın yurt dışı teşkilat birimlerinden birini oluşturmaktadır. CBK'nın 159. maddesinde büyükelçiliklerin görevleri sayılmıştır. Buna göre kuruldukları ve akredite edildikleri devlet nezdinde Türkiye Cumhuriyeti'ni temsil etmek, Türkiye Cumhuriyeti'nin, vatandaşlarının ve uyrukluğunu taşıyan tüzel kişilerin hak ve menfaatlerini korumak, kuruldukları ve akredite edildikleri devletlerin hükümetleri ve ilgili kuruluşları ile gerekli temas ve müzakereleri yürütmek, Türkiye Cumhuriyeti ile nezdinde bulundukları ve akredite edildikleri devlet arasında dostluk ilişkileri kurulması ve siyasi, askerî, ekonomik, kültürel, bilimsel ve diğer alanlardaki ilişkilerin ve işbirliğinin geliştirilmesi için çalışmak ve nezdinde bulundukları ve akredite edildikleri ülkelerdeki gelişmeleri takip ederek görevleriyle ilgili bilgi ve değerlendirmeleri merkez ve yurt dışı teşkilatındaki ilgili birimlere iletmek büyükelçiliklerin görevleridir.

40. Büyükelçi ünvanı, Bakanlığın yurt dışı teşkilatındaki ünvanlardan biridir. CBK'nın 161. maddesinde büyükelçi ünvanına ilişkin esaslar belirlenmiştir. Buna göre büyükelçi, nezdinde görevli bulunduğu ve akredite edildiği ülkelerde Türkiye Cumhuriyeti devletini ve Cumhurbaşkanı'nı temsil etmekte olup görev yaptığı ülkede büyükelçiliğe bağlı tüm birimlerin amiridir. Büyükelçiye hiyerarşik olarak bağlı bulunmamakla birlikte, diğer

kamu kurum ve kuruluşlarının yurt dışındaki temsilcileri veya birimleri de yürüttükleri faaliyetler bakımından büyükelçinin eşgüdüm yetkisine tabidir.

41. CBK'nın 161. maddesine göre Cumhurbaşkanınca özel temsilci görevlendirilmesi de mümkün olup dış politika gereklilikleri çerçevesinde özel bir görevi ifa etmek üzere görevlendirilen bu kişilerin büyükelçi veya elçi ünvanını taşıyan temsilciler olduğu ifade edilmiştir.

42. CBK'nın "*Özel Temsilci*" başlıklı 4. maddesinin (1) numaralı fıkrasında da Cumhurbaşkanı'nın, özel bilgi ve uzmanlık gerektiren konularda, dış ülkelerde veya uluslararası kuruluşlar nezdinde özel bir görevi ifa etmek üzere özel temsilci görevlendirebileceği; bu şekilde görevlendirilecekler büyükelçi ünvanı verilebileceği ve bu ünvanın özel temsilcilik görevi müddetince devam edeceği belirtilmiştir.

43. Bu düzenlemelerden bağımsız olarak (1) numaralı CBK'nın 2. maddesinin (4) numaralı fıkrasında Cumhurbaşkanınca, özel kalem müdürüne büyükelçi ünvanı verileceği de ifade edilmiştir.

b. İptal Talebinin Gerekçesi

44. Dava dilekçesinde CBK'nın 12. maddesinin (1) numaralı fıkrasının "*...üçüncü ve beşinci fıkra hükümleri saklı kalmak kaydıyla...*" ibaresi dışında kalan kısmı için belirtilen gerekçelerle dava konusu kuralın Anayasa'nın 2., 104. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

c. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

i. Kuralın Konu Bakımından Yetki Yönünden İncelenmesi

45. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralın Anayasa'nın 2. ve 128. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.

46. Kural CBK'nın 12. maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtilen personelden Cumhurbaşkanı tarafından atananların dış ülkelerde veya uluslararası kuruluşlar nezdinde, büyükelçi gibi akredite edilmeksizin

özel bir misyonla görevlendirilebileceğini; bu şekilde görevlendirileceklerle Cumhurbaşkanı'nın onayı ile büyükelçi ünvanı verilebileceğini öngörmektedir.

47. Buna göre Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatı personeli olan ve Cumhurbaşkanı tarafından atanan idari işler başkanı, Cumhurbaşkanlığı özel kalem müdürü, başdanışmanlar, danışmanlar ve idari işler başkanlığı birimlerindeki genel müdürler yürüttükleri asli ve sürekli görevlerden bağımsız olarak Cumhurbaşkanı tarafından dış ülkelerde ve uluslararası kuruluşlar nezdinde büyükelçi gibi akredite edilmemekle birlikte özel bir görevle görevlendirilebilecek ve bu kişilere Cumhurbaşkanı'nın onayıyla büyükelçi ünvanı verilebilecektir.

48. Büyükelçilik ünvanına ilişkin düzenlemeler dikkate alındığında kural kapsamında kalan kişilere büyükelçilik ünvanı verilmesi yurt dışında veya uluslararası kuruluşlar nezdinde ifa edilecek görevin gerektiği şekilde yerine getirebilmesine ilişkin bulunmaktadır. Buna göre görevlendirilen kişinin büyükelçilik ünvanının esasları uyarınca görevli bulunduğu ülkeler veya uluslararası kuruluşlarda Türkiye Cumhuriyeti devletini ve Cumhurbaşkanı'nı temsilen görev yapabileceği ve yürütülen faaliyetler kapsamında devletin yurt dışı birimleri ile kurulacak ilişki ve koordinasyonda açıklık ve belirlilik sağlanabilmesinin amaçlandığı anlaşılmaktadır.

49. Daha önce CBK'nın 12. maddesinin (1) numaralı fıkrasının kalan bölümünün konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya uygunluk denetimi bölümünde de ifade edildiği üzere, Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatının kurulması, kaldırılması, görev ve yetkileri ile teşkilat yapısı ile ilgili hususların CBK ile düzenlenmesi mümkündür. Buna göre Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatının teşkilat yapısının bir unsuru olan bir kısım personelin özel bir misyonla görevlendirilebilmesini ve görevlendirilen personele büyükelçi ünvanı verilebilmesini öngören kural Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının birinci, ikinci ve üçüncü cümlelerine aykırı bir düzenleme içermemektedir.

50. Kuralla aynı alanda hüküm ifade eden karşılaştırmaya esas olabilecek nitelikte, kanunla yapılan herhangi bir düzenleme tespit edilememiştir. Bu itibarla kuralın kanunda açıkça düzenlenen bir konuya ilişkin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

51. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasına aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

M. Emin KUZ bu görüşe katılmamıştır.

ii. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

52. Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatı personelinin Cumhurbaşkanlığı tarafından atananların dış ülkelerde veya uluslararası kuruluşlar nezdinde özel bir misyonla görevlendirilebilmesi ve bu görevlendirmenin bir sonucu olarak bu kişilere büyükelçi ünvanı verilmesine ilişkin kural amaç ve kapsamı itibarıyla hem kişiler hem de idare yönünden belirli ve öngörülebilir nitelikte olup kuralda belirlilik ve öngörülebilirlik ilkelerine aykırılık bulunmamaktadır.

53. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

4. (3) Numaralı Fıkra

a. Genel Açıklama

54. Yükseköğretimle ilgili amaç ve ilkeleri belirlemek ve yükseköğretim kurumlarının ve üst kuruluşlarının teşkilatlanma, işleyiş, görev, yetki ve sorumlulukları ile eğitim- öğretim, araştırma, yayım, öğretim elemanları, öğrenciler ve diğer personel ile ilgili esasları bir bütünlük içinde düzenlemek amacıyla 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu kabul edilmiştir.

55. 2547 sayılı Kanun'un 3. maddesinin (l) bendinde öğretim elemanlarının yükseköğretim kurumlarında görevli öğretim üyeleri, öğretim görevlileri ve araştırma görevlileri oldukları; (m) bendinde öğretim üyelerinin, yükseköğretim kurumlarında görevli profesör, doçent ve doktor öğretim üyeleri oldukları; (n) bendinde öğretim görevlilerinin yükseköğretim kurumlarında okutulan dersleri vermek, uygulama yapmak veya yaptırmakla yükümlü olan öğretim elemanları oldukları ifade edilmiştir.

56. Kanun'un "Kamu kuruluşları ve vakıflarda görevlendirme" başlıklı 38. maddesinin birinci fıkrasında öğretim elemanlarının ilgili kurumların talebi ve kendisinin muvafakati, üniversite yönetim

kurulunun uygun görmesi ve rektörün onayı ile ihtiyaç duyulan konularda, özlük işlemleri kendi kurumlarınca yürütülmek kaydıyla, diğer kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarında geçici olarak görevlendirilebileceği düzenlenmiştir. Bu şekilde görevlendirilenlerin kadrosunun bulunduğu yükseköğretim kurumlarındaki aylık ve diğer ödemeleri ile öteki haklarının devam edeceği; Yükseköğretim Kurulu, bağlı birimleri ve Üniversitelerarası Kurul ile Adli Tıp Kurumunda görevlendirilenler hariç olmak üzere bu fıkra uyarınca görevlendirilenlerin döner sermayeden yararlanamayacakları belirtilmiştir.

57. Anılan maddenin dördüncü fıkrasında ise bu madde uyarınca görevlendirilen öğretim elemanlarının kendi kurumlarından alacakları aylık ve ödeneklerin yanı sıra, görevlendirildikleri kurumda yürüttükleri görev için birinci derecenin dördüncü kademesinde bulunan bir genel müdürün aylık ve ek gösterge rakamlarının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunan tutarı geçmemek üzere ilgili bakan tarafından tespit edilecek miktarı net olarak ikinci görev aylığı şeklinde ayrıca alacakları ifade edilmiş; bunların görevlendirildikleri kurumlarca kendilerine bu suretle yapılan ödemeleri döner sermayelere yatırmak zorunda olmadıkları, bunlara görev yapacakları kurumca bu ödeme dışında başkaca bir ödeme yapılmayacağı öngörülmüştür.

b. İptal Talebinin Gerekçesi

58. Dava dilekçesinde CBK'nın 12. maddesinin (1) numaralı fıkrasının *"...üçüncü ve beşinci fıkra hükümleri saklı kalmak kaydıyla..."* ibaresi dışında kalan kısmı için belirtilen gerekçelerle dava konusu kuralın Anayasa'nın 2., 104. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

c. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

i. Kuralın Konu Bakımından Yetki Yönünden İncelenmesi

59. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralın Anayasa'nın 2. ve 128. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.

60. Kural Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatında görev yapacak üniversite öğretim elemanlarının 2547 sayılı Kanun'un 38. maddesine göre görevlendirilebileceğini öngörmektedir.

61. Anayasa'nın 130. maddesinin dokuzuncu fıkrasında *"Yükseköğretim kurumlarının kuruluş ve organları ile işleyişleri ve bunların seçimleri, görev, yetki ve sorumlulukları üniversiteler üzerinde Devletin gözetim ve denetim hakkını kullanma usulleri, öğretim elemanlarının görevleri, unvanları, atama, yükselme ve emeklilikleri, öğretim elemanı yetiştirme, üniversitelerin ve öğretim elemanlarının kamu kuruluşları ve diğer kurumlar ile ilişkileri, öğretim düzeyleri ve süreleri, yükseköğretime giriş, devam ve alınacak harçlar, Devletin yapacağı yardımlar ile ilgili ilkeler, disiplin ve ceza işleri, mali işler, özlük hakları, öğretim elemanlarının uyacakları koşullar, üniversitelerarası ihtiyaçlara göre öğretim elemanlarının görevlendirilmesi, öğrenimin ve öğretimin hürriyet ve teminat içinde ve çağdaş bilim ve teknoloji gereklerine göre yürütülmesi, Yükseköğretim kuruluna ve üniversitelere Devletin sağladığı mali kaynakların kullanılması kanunla düzenlenir"* hükmüne yer verilerek öğretim elemanlarının kamu kuruluşları ve diğer kurumlarla ilişkileri ile özlük haklarına ilişkin hususların kanunla düzenlenmesi öngörülmüştür.

62. Kural üniversite öğretim elemanlarının Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatında görevlendirilebilmesinin 2547 sayılı Kanun'un 38. maddesi uyarınca yapılacağını ifade etmekte olup bu görevlendirmenin şartları ile usul ve esaslarına ilişkin bir düzenleme öngörmemektedir.

63. CBK'nın 12. maddesinin (1) numaralı fıkrasının kalan bölümünün konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya uygunluk denetimi bölümünde de ifade edildiği üzere, Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatının kurulması, kaldırılması, görev ve yetkileri ile teşkilat yapısı ile ilgili hususların CBK ile düzenlenmesi mümkündür. Buna göre Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatının teşkilat yapısının bir unsuru olarak personelle ilgili bulunan ve Anayasa'nın 130. maddesinin dokuzuncu fıkrası kapsamında öğretim üyelerinin diğer kurumlar ile ilişkilerine ve özlük haklarına yönelik bir düzenleme öngörmeyen kural Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının birinci, ikinci ve üçüncü cümlelerine aykırı bir düzenleme içermemektedir.

64. Kuralla aynı alanda hüküm ifade eden karşılaştırmaya esas olabilecek nitelikte, kanunla yapılan herhangi bir düzenleme tespit

edilememiştir. Bu itibarla kuralın kanunda açıkça düzenlenen bir konuya ilişkin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

65. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasına aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

M. Emin KUZ bu görüşe katılmamıştır.

ii. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

66. Kuralla üniversite öğretim elemanlarının Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatında görevlendirilebilmesi bakımından 2547 sayılı Kanun'un 38. maddesine atıf yapılmıştır. Atıf yapılan Kanun maddesinde görevlendirmenin şartlarına, usul ve esasları ile öğretim elemanlarının özlük haklarına, aylık ve ödemelerine ilişkin meseleler yönünden genel bir çerçeve çizilmiş olup kural kapsamında yapılacak görevlendirmelerde anılan Kanun hükmünün öngördüğü usul ve esasların uygulanacağı anlaşılmaktadır. Buna göre kuralda belirlilik ve öngörülebilirlik ilkelerine aykırılık bulunmamaktadır.

67. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

5. (4) Numaralı Fıkranın İkinci Cümlesi ile Üçüncü Cümlesinde Yer Alan “Bu Bakanlık ve ilgili...” İbares

68. 20/4/2021 tarihli ve (73) numaralı Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının Kurulması ile Kamu Personel İşlemlerinin Yürütülmesine İlişkin Bazı Cumhurbaşkanlığı Karanamelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Karanamesi'nin 2 maddesiyle, (1) numaralı CBK'nın 12. maddesinin (4) numaralı fıkrasının “Buna ait talep Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına Bildirilir.” şeklindeki ikinci cümlesi yürürlükten kaldırılmış; üçüncü cümlesinde yer alan “Bu Bakanlık ve ilgili” ibaresi “İlgili” şeklinde değiştirilmiştir.

69. Açıklanan nedenlerle konusu kalmayan kurallara ilişkin iptal talepleri hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermek gerekir.

6. (4) Numaralı Fıkranın Kalan Kısım ile (5) Numaralı Fıkra

70. (4) numaralı fıkranın ikinci cümlesinin yürürlükten kaldırılması ile üçüncü cümlesinde yer alan “*Bu Bakanlık ve ilgili*” ibaresinin “*İlgili*” şeklinde değiştirilmesinin fıkranın anılan cümle ve ibare dışında kalan kısmı yönünden bağımsız bir anayasal denetim yapılmasını engellemediği anlaşıldığından söz konusu kısım hakkında inceleme yapılabilecektir.

a. Anlam ve Kapsam

71. Dava konusu kurallarda Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatında görevli kadrolu personel ile süreli personelden hizmetine ihtiyaç ve gerek kalmayanların başka kurumlara atanmasına veya kurumlarına gönderilmesine veya görevlerine son verilmesine ilişkin hususlar düzenlenmektedir.

72. (4) numaralı fıkranın birinci cümlesinde hizmetine ihtiyaç kalmayan kadrolu personelden emeklilik statüsünde olmayanların, diğer kamu kurum ve kuruluşlarına naklen atanacakları; üçüncü cümlesinde ise kuruluşların atamaya ilişkin işlemleri genel hükümler çerçevesinde en kısa sürede yerine getirecekleri öngörülmüştür.

73. (1) numaralı CBK’nın 13. maddesinin (2) numaralı fıkrasında kadrolu personelin, istisnai memuriyet statüsünde 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’na tabi İdari İşler Başkanlığı kadrolarına naklen veya açıktan atanan personel olduğu açıklanmıştır.

74. Dava konusu (5) numaralı fıkra ise hizmetine gerek kalmayan süreli personelin süresinin bitiminden önce kurumlarına geri gönderilebileceği veya görevlerine son verilebileceği gibi süreli personelden isteyenlerin süreleri bitmeden kurumlarına dönebilecekleri veya görevlerini bırakabilecekleri de öngörülmüştür.

75. (1) numaralı CBK’nın 13. maddesinin (3) numaralı fıkrasında kadroya bağlı süreli personelin kamu kurum ve kuruluşlarında, mevzuatın verdiği yetkiye dayanarak kurulan banka ve kuruluşlarda, bunların sermayelerinin yarısından fazlasına katılması suretiyle kurulan kuruluşlarda çalışanlar ile adli ve idari yargı mensuplarından hizmetlerine ihtiyaç duyulması sebebiyle ve üç yıl süreyle İdari İşler Başkanlığının talebi üzerine İdari İşler Başkanlığı kadrolarında süreli olarak görevlendirilen

personel olduğu ifade edilmiştir. Aynı maddenin (4) numaralı fıkrasında kadroya bağlı olmayan süreli personelin kadroları ve kadroya bağlı bütün özlük hak ve işlemleri kendi kurum veya kuruluşlarında olan, İdari İşler Başkanlığındaki hizmetlerini bir kadroya bağlı olmaksızın yürüten personel olduğu açıklanmıştır.

b. İptal Taleplerinin Gerekçesi

76. Dava dilekçesinde CBK'nın 12. maddesinin (1) numaralı fıkrasının *"...üçüncü ve beşinci fıkra hükümleri saklı kalmak kaydıyla..."* ibaresi dışında kalan kısmı için belirtilen aynı gerekçelerle dava konusu kuralların Anayasa'nın 2., 104. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

c. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

77. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralların Anayasa'nın 2. ve 128. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.

78. Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesi uyarınca CBK kuralının Anayasa'da münhasıran kanunla düzenlenmesi gereken konulara ilişkin olmaması gerekir. Anayasa koyucunun bir konunun kanunla düzenlenmesini özel olarak öngörmesi bu alanın münhasıran kanunla düzenlenmesini istediği anlamına gelir. Bu kapsamda Anayasa bir konunun kanunla düzenleneceğini öngörmüşse bu konuda CBK çıkarılamaz.

79. Anayasa'nın 128. maddesinde devletin, kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu tüzelkişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevlerin, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görüleceği ifade edilmiş; memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ile diğer özlük işlerinin kanunla düzenleneceği belirtilmiştir.

80. Dava konusu kurallar hizmetine ihtiyaç kalmayan kadrolu personelin diğer kurumlara atanması ile süreli personelin kurumlarına geri gönderilebilmeleri veya görevlerine son verilebilmesini düzenlemektedir. Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatında kamu hizmeti niteliği taşıyan görev

ve yetkilerinin yerine getirilebilmesi bakımından atama yoluyla kadrolu olarak veya kadrodan bağımsız süreli olarak görevlendirilen personelin Anayasa'nın 128. maddesi anlamında *memur veya diğer kamu görevlisi* sıfatına sahip bulundukları hususunda tereddüt bulunmamaktadır.

81. Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatında kadrolu olarak görev yapan personelin bir başka kamu kurum ve kuruluşuna naklen atanmasını, kadroya bağlı olan ve kadroya bağlı olmayan süreli personelin ise kurumuna geri gönderilmesini veya görevine son verilmesini düzenleyen kurallar Anayasa'nın 128. maddesi bağlamında anılan personelin atanmalarına, görevlerine ve yetkilerine, hakları ve yükümlülüklerine, aylık ve ödenekleri ile diğer özlük işlerine ilişkin bulunmaktadır.

82. Bu itibarla Anayasa'nın 128. maddesi uyarınca münhasıran kanunla düzenlenmesi gereken bir konuda düzenleme yapan kuralların Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı olduğu anlaşılmaktadır.

83. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırıdır. İptalleri gerekir.

Kurallar, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden ayrıca aynı fıkranın birinci, ikinci ve dördüncü cümleleri yönünden incelenmemiştir.

Kurallar, konu bakımından yetki yönünden Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden içerik yönünden incelenmemiştir.

Ç. CBK'nın 13. Maddesinin (2) Numaralı Fıkrasının İkinci Cümlesinde Yer Alan "Cumhurbaşkanı tarafından atananlar hariç olmak üzere..." İbaresinin, Üçüncü Cümlesinin, (3) Numaralı Fıkrasının Birinci Cümlesinde Yer Alan "...ile adli ve idari yargı mensupları..." İbaresinin, Üçüncü Cümlesinde Yer Alan "...izin, disiplin ve sağlık hak ve işlemleri yönünden bu Kararname hükümlerine tâbidir." İbaresinin ve (7) Numaralı Fıkrasının İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

84. Dava dilekçesinde özetle; kamu görevlilerinin atanmalarının, niteliklerinin, haklarının, yükümlülüklerinin, aylık ve ödeneklerinin kanunla

düzenlenmesi gerektiği, bu konularda CBK ile düzenleme yapılamayacağı, açıktan atama ve sözleşmeli personel istihdamının kamu hizmetlerine girme hakkı kapsamında siyasi hak ve ödevlere ilişkin bulunması sebebiyle CBK ile düzenlenemeyeceği, 657 sayılı Kanun'un 4/B maddesine göre istihdam edilen sözleşmeli personelin kamu görevlisi olduğu, kamu görevlilerinin atanma şartlarının 657 sayılı Kanun'da düzenlendiği, Cumhurbaşkanlığının sözleşmeli statüsündeki personelinin de statüsünün kanunla oluşturulması, atanma şartları ve özlük haklarının objektif biçimde önceden belirlenmesi gerektiği, Cumhurbaşkanı tarafından atanan kamu görevlileri ile diğer kamu görevlileri arasında hem kamu görevine atanma hem de atananların emekli aylıklarını almaya devam etmeleri bakımından farklılık yaratılmasının eşitlik ilkesine aykırı olduğu, adli ve idari yargı mensuplarının İdari İşler Başkanlığında görevlendirilmesinin geçici görevlendirme niteliğinde bulunduğu, hâkim ve savcılarının görev yerlerinin geçici veya sürekli olarak değiştirilmesinin mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre kanunla düzenlenmesi gerektiği, bu konuda CBK ile düzenleme yapılamayacağı, adli ve idari yargı mensuplarının görevlendirilmesinde rıza şartının öngörülmemesinin yargı bağımsızlığına müdahale oluşturduğu belirtilerek kuralların Anayasa'nın 2., 10., 104., 128., 138. ve 140. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. (2) Numaralı Fıkranın İkinci Cümlesinde Yer Alan “Cumhurbaşkanı tarafından atananlar hariç olmak üzere...” İbaresini

85. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralın Anayasa'nın 2., 10., 128., 138. ve 140. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.

86. CBK'nın 13. maddesinin (1) numaralı fıkrasında Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatındaki istihdam usulleri düzenlenmiş; fıkranın (a) bendinde istihdam edilecek personel arasında kadrolu personele de yer verilmiştir. Maddenin (2) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde ise kadrolu personelin istisnai memuriyet statüsünde 657 sayılı Kanun'a tabi İdari İşler Başkanlığı kadrolarına naklen veya açıktan atanan personel olduğu açıklanmıştır.

87. Anılan fıkranın ikinci cümlesinde Cumhurbaşkanı tarafından atananlar hariç olmak üzere, herhangi bir sosyal güvenlik kurumundan emeklilik veya yaşlılık aylığı alanların kadrolu olarak atanamayacakları öngörülmüş olup anılan cümlede yer alan “Cumhurbaşkanı tarafından atananlar hariç olmak üzere...” ibaresi dava konusu kuralı oluşturmaktadır.

88. Buna göre dava konusu kural Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatında kadrolu olarak görev yapacak olan ve Cumhurbaşkanı tarafından atanan idari işler başkanı, Cumhurbaşkanlığı özel kalem müdürü, başdanışmanlar, danışmanlar ve genel müdürlerin herhangi bir sosyal güvenlik kurumundan emeklilik ve yaşlılık aylığı almalarının atanmalarına engel olmadığını düzenlemektedir.

89. Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatında Cumhurbaşkanı tarafından atanan ve istisnai memuriyet statüsünde 657 sayılı Kanun’a tabi ve kadrolu olarak görev yapan personelin Anayasa’nın 128. maddesi kapsamında devletin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevleri yerine getiren kamu görevlileri oldukları hususunda tereddüt bulunmamaktadır.

90. Kamu görevlisi statüsüne sahip bulunan Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatında kadrolu olarak görev yapan idari işler başkanı, Cumhurbaşkanlığı özel kalem müdürü, başdanışmanlar, danışmanlar ve genel müdürlerin atanma koşullarına ilişkin düzenleme getiren kuralın Anayasa’nın 128. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca kanunla düzenlenmesi gerekmektedir.

91. Bu itibarla Anayasa’nın 128. maddesi uyarınca münhasıran kanunla düzenlenmesi gereken bir konuda düzenleme yapan kuralın Anayasa’nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı olduğu anlaşılmaktadır.

92. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa’nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa’nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden ayrıca aynı fıkranın birinci, ikinci ve dördüncü cümleleri yönünden incelenmemiştir.

Kural, konu bakımından yetki yönünden Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden içerik yönünden incelenmemiştir.

b. (2) Numaralı Fıkranın Üçüncü Cümlesi

93. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralın Anayasa'nın 2., 10., 128., 138. ve 140. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.

94. Dava konusu kuralla Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatında kadrolu olarak görev yapan ve Cumhurbaşkanınca atanan personelin sosyal güvenlik kurumlarından bağlanmış aylıklarının kesilmeyeceği bir başka ifadeyle hâlihazırda alınmakta olan aylıkların ödenmeye devam edileceği öngörülmüştür.

95. Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesinde Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın Birinci ve İkinci Bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevler ile Dördüncü Bölümü'nde yer alan siyasi haklar ve ödevlerin CBK'yla düzenlenemeyeceği hüküm altına alınmıştır.

96. Anayasa Mahkemesi, memurlar ve diğer kamu görevlilerinin mali ve sosyal haklarıyla ilgili hükümlerin Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın İkinci Bölümü'nde yer alan 35. maddesinde güvenceye bağlanan mülkiyet hakkıyla ilgili olduğuna, bu nedenle bu hususların Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesi uyarınca CBK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kaldığına hükmetmiştir (AYM, E.2018/123, K.2022/138, 9/11/2022, §§ 74-77).

97. Sosyal güvenlik kurumlarınca bağlanmış aylıklar mülkiyet hakkı kapsamındadır. Buna göre Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatında idari işler başkanı, Cumhurbaşkanlığı özel kalem müdürü, başdanışman, danışman ve genel müdür kadrolarına atanan personelin sosyal güvenlik kurumlarından bağlanmış aylıklarıyla ilgili bir düzenleme getiren dava konusu kural yönünden belirtilen karardan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

98. Yine Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının dördüncü cümlesinde “*Kanunda açıkça düzenlenen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz.*” denilmiştir. Buna göre CBK'ların anılan Anayasa hükmü yönünden yapılacak denetiminde öncelikle karşılaştırmaya esas olabilecek, daha önce kabul edilmiş bir kanun hükmünün bulunup bulunmadığının tespit edilmesi gerekir. Sonrasında ise -böyle bir kanun hükmü varsa- incelenen CBK kuralının kanunun açıkça düzenlediği konuya ilişkin olup olmadığı belirlenmelidir. Bu değerlendirme yapılırken önce ilgili kanunun CBK ile düzenlenen alanda hüküm ifade edip etmediğinin belirlenmesi, ardından da kanundaki düzenlemenin açık olup olmadığının tespit edilmesi gerekir. Bu bağlamda CBK kuralı olmasaydı, karşılaştırmaya esas alınan kanun hükmünün CBK ile düzenleme yapılan konuya uygulanacak olup olmaması, CBK kuralının kanun ile düzenlenen konuda çıkarılıp çıkarılmadığına dair bir gösterge olacaktır (AYM, E.2019/31, K.2020/5, 23/1/2020, § 17; AYM, E.2020/5, K.2022/115, 13/10/2022, § 23; AYM, E.2021/99, K.2022/119, 13/10/2022, § 20).

99. 17/8/1983 tarihli ve 2879 sayılı Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığına İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'un 4. maddesine 703 sayılı KHK'nın 46. maddesiyle eklenen fıkra da Cumhurbaşkanınca atananlar hakkında 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu'nun 40. maddesinin birinci fıkrasının uygulanmayacağı, bulunanlardan emeklilik veya yaşlılık aylığı almakta olanların aylıklarının kesilmeyeceği, yazılı talepte bulunanların ise aylıklarının kesileceği ve Sosyal Güvenlik Kurumu ile ilişkilendirilecekleri hükmüne yer verilmiştir. Buna göre dava konusu CBK kuralının olmaması durumunda Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatında kadrolu olarak görev yapan ve Cumhurbaşkanınca atanan personelin sosyal güvenlik kurumlarından bağlanan aylıklarının kesilip kesilmeyeceğinin belirlenmesinde anılan kanun hükmünün uygulanacağı açıktır. Bu itibarla kuralın kanunun açıkça düzenlediği bir konuya ilişkin olması nedeniyle Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının dördüncü cümlesine de aykırılık teşkil ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

100. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci ve dördüncü cümlelerine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci ve dördüncü cümlelerine aykırı görülerek iptal edildiğinden kuralın ayrıca

konu bakımından yetki yönünden aynı fıkranın birinci ve üçüncü cümleleri yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

Kural, konu bakımından yetki yönünden Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci ve dördüncü cümlelerine aykırı görülerek iptal edildiğinden içerik yönünden incelenmemiştir.

c. (3) Numaralı Fıkrasının Birinci Cümlesinde Yer Alan "...ile adli ve idari yargı mensupları..." İbaresini

101. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralın Anayasa'nın 2., 10., 128., 138. ve 140. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.

102. (1) numaralı CBK'nın 13. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (b) bendinde Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatında kadroya bağlı süreli personelin de istihdamına imkân tanınmıştır. Maddenin (3) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde ise kamu kurum ve kuruluşlarında, mevzuatın verdiği yetkiye dayanarak kurulan banka ve kuruluşlarda, bunların sermayelerinin yarısından fazlasına katılması suretiyle kurulan kuruluşlarda çalışanlar ile adli ve idari yargı mensuplarının, hizmetlerine ihtiyaç duyulması sebebiyle ve üç yıl süreyle İdari İşler Başkanlığının talebi üzerine İdari İşler Başkanlığı kadrolarında süreli olarak görevlendirilebileceği öngörülmüştür. Dava konusu kural anılan cümlede yer alan "...ile adli ve idari yargı mensuplarının..." ibaresidir.

103. Buna göre adli ve idari yargı mensupları, hizmetlerine ihtiyaç duyulması sebebiyle Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatı bünyesinde İdari İşler Başkanlığı kadrolarında üç yıl süreyle görevlendirilebilecektir.

104. Anayasa'nın 140. maddesinin üçüncü fıkrasında "*Hâkim ve savcılarının nitelikleri, atanmaları, hakları ve ödevleri, aylık ve ödenekleri, meslekte ilerlemeleri, görevlerinin ve görev yerlerinin geçici veya sürekli olarak değiştirilmesi, haklarında disiplin kovuşturması açılması ve disiplin cezası verilmesi, görevleriyle ilgili veya görevleri sırasında işledikleri suçlarından dolayı soruşturma yapılması ve yargılanmalarına karar verilmesi, meslekten çıkarmayı gerektiren suçluluk veya yetersizlik halleri ve meslek içi eğitimleri ile diğer özlük işleri mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre kanunla*

düzenlenir.”; beşinci fıkrasında ise “Hâkimler ve savcılar, kanunda belirtilenlerden başka, resmî ve özel hiçbir görev alamazlar.” denilmiştir. Maddenin altıncı ve yedinci fıkralarında ise “Hâkimler ve savcılar idarî görevleri yönünden Adalet Bakanlığına bağlıdırlar./ Hâkim ve savcı olup da adalet hizmetindeki idarî görevlerde çalışanlar, hâkimler ve savcılar hakkındaki hükümlere tâbidirler. Bunlar, hâkimler ve savcılara ait esaslar dairesinde sınıflandırılır ve derecelendirilirler, hâkimlere ve savcılara tanınan her türlü haklardan yararlanırlar.” hükümlerine yer verilmiştir.

105. Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatı bünyesinde idari işler başkanlığı kadrolarında süreli olarak görevlendirilebilecek adli ve idari yargı mensuplarının görevleri boyunca idari görev yürütmekte oldukları ifade edilebilir ise de idari görev süreleri içinde hâkim ve savcı sıfatlarını korumaya devam ettikleri ve Anayasa’nın 140. maddesi uyarınca hâkim ve savcılar hakkındaki hükümlere tabi oldukları açıktır. Dolayısıyla adli ve idari yargı mensuplarının -yürüttükleri görevler idari nitelikte olsa bile- resmî ve özel görev almalarının, atanmalarının, hakları ve ödevlerinin, meslekte ilerlemelerinin, görevlerinin ve görev yerlerinin geçici veya sürekli olarak değiştirilmesi ile diğer özlük işlerinin kanunla düzenlenmesi gerekir.

106. Bu itibarla adli ve idari yargı mensuplarının Cumhurbaşkanlığı idari işler başkanlığı kadrolarında görevlendirilebilmelerini düzenleyen kural Anayasa’nın 140. maddesi uyarınca münhasıran kanunla düzenlenmesi gereken bir konuya ilişkin olup Anayasa’nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı olduğu anlaşılmaktadır.

107. Yine, 2879 sayılı Kanun’un 4. maddesinde Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı teşkilatı kadrolarında adli ve idari yargı mensuplarının Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanının talebi ile süreli veya geçici olarak görevlendirilebileceği düzenlenmiştir. Anılan maddede ayrıca Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı teşkilatında süreli veya geçici olarak görevlendirilecek yüksek yargı organları mensupları ile hâkim ve savcılarının muvafakatlerinin alınacağı ve yüksek yargı organları mensupları hakkında görevlendirme talebinin, ilgili yüksek mahkemelerin başkanlarınca yerine getirileceği de ifade edilmiştir. Buna göre dava konusu CBK kuralının olmaması durumunda adli ve idari yargı mensuplarının Cumhurbaşkanlığı idari işler başkanlığı kadrolarında süreli olarak görevlendirilmesinde anılan kanun hükmünün uygulanacağı açıktır. Bu itibarla kuralın kanunun açıkça düzenlediği bir konuya ilişkin olması nedeniyle Anayasa’nın 104.

maddesinin on yedinci fıkrasının dördüncü cümlesine de aykırılık teşkil ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

108. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü ve dördüncü cümlelerine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü ve dördüncü cümlelerine aykırı görülerek iptal edildiğinden kuralın ayrıca konu bakımından yetki yönünden aynı fıkranın birinci ve ikinci cümleleri yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

Kural, konu bakımından yetki yönünden Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü ve dördüncü cümlelerine aykırı görülerek iptal edildiğinden içerik yönünden incelenmemiştir.

ç. (3) Numaralı Fıkranın Üçüncü Cümlesinde Yer Alan "...izin, disiplin ve sağlık hak ve işlemleri yönünden bu Kararname hükümlerine tâbidir." İbaresini

109. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralın Anayasa'nın 2., 10., 128., 138. ve 140. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.

110. (1) numaralı CBK'nın 13. maddesinin (3) numaralı fıkrasında, (1) numaralı fıkranın (b) bendi uyarınca, Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatında kadroya bağlı ve süreli olarak görev yapacak personele ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir. (3) numaralı fıkranın birinci cümlesinde kamu kurum ve kuruluşlarında, mevzuatın verdiği yetkiye dayanılarak kurulan banka ve kuruluşlarda, bunların sermayelerinin yarısından fazlasına katılması suretiyle kurulan kuruluşlarda çalışanların hizmetlerine ihtiyaç duyulması sebebiyle ve üç yıl süreyle İdari İşler Başkanlığının talebi üzerine İdari İşler Başkanlığı kadrolarında süreli olarak görevlendirilebileceği ifade edilmiş; üçüncü cümlesinde ise bu personelin kendi kurum veya kuruluşundan izinli sayılacağı ve İdari İşler Başkanlığında geçen sürelerinin, mensubu oldukları kurum veya kuruluşta geçmiş kabul edileceği; her türlü özlük haklarının kendi kurum veya kuruluşunda saklı kalacağı; izin, disiplin ve sağlık hak ve işlemleri yönünden (1) numaralı CBK hükümlerine tabi olacakları

öngörülmüştür. Dava konusu kural üçüncü cümlede yer alan “...izin, disiplin ve sağlık hak ve işlemleri yönünden bu Kararname hükümlerine tâbidir.” ibaresidir.

111. Anayasa’nın 128. maddesine göre memurlar ve diğer kamu görevlilerinin özlük işlerinin kanunla düzenlenmesi gerekmekte olup dava konusu kural kapsamında Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatı İdari İşler Başkanlığı kadrolarında süreli olarak görev yapan personelin Anayasa’nın 128. maddesi kapsamında memur ve diğer kamu görevlisi sıfatına sahip bulunduğu hususunda tereddüt bulunmamaktadır.

112. Yine CBK’nın 13. maddesinin (3) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “...ile adli ve idari yargı mensupları...” ibaresinin konu bakımından yetki yönünden Anayasa’ya uygunluk denetimi bölümünde Anayasa’nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesi kapsamına ilişkin belirtilen gerekçeler bu kural kapsamında bulunan adli ve idari yargı mensupları yönünden de geçerlidir.

113. Bu itibarla Anayasa’nın 128. ve 140. maddeleri bağlamında münhasıran kanunla düzenlenmesi gereken hususlara ilişkin bulunan kuralın Anayasa’nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı olduğu anlaşılmaktadır.

114. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa’nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa’nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden kuralın ayrıca konu bakımından yetki yönünden aynı fıkranın birinci, ikinci ve dördüncü cümleleri yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

Kural, konu bakımından yetki yönünden Anayasa’nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden içerik yönünden incelenmemiştir.

d. (7) Numaralı Fıkra

115. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralın Anayasa’nın 2., 10., 128., 138. ve 140. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK’ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa’nın

104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.

116. Dava konusu kural Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatında görev yapacak olan sözleşmeli personeli tanımlamaktadır. Buna göre sözleşmeli personelin, 657 sayılı Kanun ile diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılmasına dair hükümlerine bağlı kalınmaksızın, (1) numaralı CBK hükümlerine ve akdedilecek sözleşmeye göre istihdam edilen personel olduğu öngörülmüştür.

117. (1) numaralı CBK'nın 14. maddesinde sözleşmeli personel çalıştırılmasına ilişkin usul ve esaslara yer verilmiştir. Maddede, Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığında sözleşmeli personel çalıştırılabileceği, idari işler başkanının sözleşme yapmaya yetkili olduğu belirtilmiş, sözleşmeli olarak çalıştırılacaklara ödenecek ücret tutarı ve sözleşmeli statüde çalıştırılacak bilişim personelinin ücreti ile istihdamına ilişkin kriterlere yer verilmiştir.

118. CBK'nın 14/A maddesinde ise hizmetine ihtiyaç kalmayan sözleşmeli personele ilişkin düzenlemelere yer verilerek hizmetine ihtiyaç kalmayanların uygun görülmesi hâlinde diğer kamu kurum ve kuruluşlarında 657 sayılı Kanun'un 4. maddesinin (B) fıkrası kapsamındaki durumlarına uygun pozisyonlara atanabilecekleri belirtilmiştir. Maddenin (3) numaralı fıkrasında bu şekilde atanacakların pozisyonlarının, atama teklifinde belirtilen ünvan, sayı, nitelik, sözleşme ücreti ve süreleri itibarıyla atama işleminin yapıldığı tarihte başka bir işleme gerek kalmaksızın ihdas edilmiş ve (2) numaralı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin eki (IV) sayılı Cetvel'in ilgili kurum veya kuruluşa ait bölümüne eklenmiş sayılacağı düzenlenmiştir. Yine doğum, evlat edinme veya askerlik sebebiyle hizmet sözleşmesi feshedilen sözleşmeli personelin pozisyonları hariç olmak üzere, bu madde kapsamında ihdas edilen pozisyonların, herhangi bir şekilde boşalma hâlinde hiçbir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş ve (2) numaralı CBK'nın eki (IV) sayılı Cetvel'in ilgili kurum ve kuruluşa ait bölümünden çıkarılmış sayılacağı da ifade edilmiştir.

119. Kamuda kadro karşılığı sözleşmeli personel istihdam edilmesi mümkün olup Anayasa Mahkemesinin çeşitli kararlarında da ifade edildiği üzere kadro karşılığı sözleşmeli çalışılması memur güvencesinin yanında

özellikle mali haklar gibi sözleşmeli olmanın sağladığı birtakım haklardan yararlanılmasını da mümkün kılmaktadır. Sözleşme olması bu kişileri kamu görevlisi statüsünden çıkarmamaktadır (AYM, E.2011/126, K.2012/110, 18/07/2012; E.2011/44, K.2012/99, 21/06/2012). Anayasa'nın 128. maddesinde kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevlerin, *memurlar ve diğer kamu görevlileri* eliyle görüleceği düzenlenmiş olup kadro karşılığı sözleşmeli olarak istihdam edilen personelin Anayasa'nın 128. maddesi kapsamında kamu görevlisi olduğu hususunda da tereddüt bulunmamaktadır (aynı yönde bkz. AYM, E.2011/126, K.2012/110, 18/07/2012; E.2002/35, K.2007/95, 12/12/2007).

120. Anılan düzenlemeler bağlamında dava konusu kuralda düzenlenmiş bulunan sözleşmeli personelin Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatında kadro karşılığı sözleşmeli olarak istihdam edilen kamu görevlisi statüsündeki personel olduğu anlaşılmaktadır.

121. Anayasa'nın 70. maddesinin birinci fıkrasında, her Türk'ün, kamu hizmetlerine girme hakkına sahip olduğu belirtildikten sonra ikinci fıkrasında hizmete alınmada, görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayrımın gözetilemeyeceği kurala bağlanmıştır. Buna göre, Anayasa'nın anılan maddesinde düzenlenen ve "*Siyasî Haklar ve Ödevler*" başlıklı Dördüncü Bölümü'nde yer alan kamu hizmetlerine girme hakkına ilişkin olarak CBK ile düzenleme yapılması mümkün değildir.

122. Anayasa Mahkemesinin yerleşik kararlarında, kamu hizmetine girişin şartlarını belirleyen kuralların kamu hizmetine girme hakkı kapsamında olduğu kabul edilmektedir (AYM, E.2011/107, K.2012/184, 22/11/2012; E.2018/89, K.2019/84, 14/11/2019).

123. İstihdam edilecek sözleşmeli personelin 657 sayılı Kanun ile diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılmasına dair hükümlerine bağlı kalınmaksızın (1) numaralı CBK hükümlerine ve akdedilecek sözleşmeye göre istihdam edileceğini düzenleyen kural kamu görevlisi niteliğindeki sözleşmeli personelin kamu hizmetlerine giriş şart ve koşulları ile ilişkili bir düzenleme niteliğindedir. Bu itibarla kural, Anayasa'nın CBK ile düzenlenmesi yasaklanan *siyasî haklar ve ödevler*le ilgili bir düzenleme öngörmektedir.

124. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden kuralın ayrıca konu bakımından yetki yönünden aynı fıkranın birinci, üçüncü ve dördüncü cümleleri yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

Kural, konu bakımından yetki yönünden Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden içerik yönünden incelenmemiştir.

D. CBK'nın 14. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının Birinci Cümlesinde Yer Alan "...657 sayılı Kanunun ve diğer kanunların sözleşmeli personele ilişkin hükümlerine bağlı kalınmaksızın..." İbaresini ile (3) ve (4) Numaralı Fıkralarının İncelenmesi

1. İptal Taleplerinin Gerekçesi

125. Dava dilekçesinde özetle; kamu görevlilerinin atanması, nitelikleri, hakları ve ücretlerine ilişkin hususların kanunla düzenlenmesi gerektiği, sözleşmeli personel istihdamı kamu hizmetlerine girme hakkı kapsamında bulunduğundan bu konuda CBK ile düzenleme yapılamayacağı, 657 sayılı Kanun'un 4/B maddesine göre istihdam edilen sözleşmeli personelin kamu görevlisi olduğu, 657 sayılı Kanun'da kamu görevlilerinin atanması ve diğer özlük haklarına ilişkin düzenlemelere yer verildiği, kamu görevlilerinin atama şartları ve özlük haklarının objektif biçimde önceden belirlenmesinin hukuk devleti ilkesinin gereği olduğu, Cumhurbaşkanlığının sözleşmeli statüsündeki personelinin de asli ve sürekli kamu hizmeti yürütmesi sebebiyle statüsünün, alacağı ücretin, atanarlarda aranacak niteliklerin kanunla belirlenmesi gerektiği, 657 sayılı Kanun'a tabi bulunmaksızın sözleşmeli personel istihdamının eşitlik ilkesine aykırı olduğu belirtilerek kuralların Anayasa'nın 2., 10. ve 104. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. (1) Numaralı Fıkranın Birinci Cümlesinde Yer Alan "...657 sayılı Kanunun ve diğer kanunların sözleşmeli personele ilişkin hükümlerine bağlı kalınmaksızın..." İbaresini

126. CBK'nın 14. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde İdari İşler Başkanlığında, 657 sayılı Kanun'un ve diğer kanunların sözleşmeli

personelerle ilişkin hükümlerine bağlı kalınmaksızın sözleşmeli personel çalıştırılabileceği öngörülmüştür. Dava konusu kural anılan cümlede yer alan “...657 sayılı Kanunun ve diğer kanunların sözleşmeli personelerle ilişkin hükümlerine bağlı kalınmaksızın...” ibaresidir.

127. CBK’nın 13. maddesinin (7) numaralı fıkrasının Anayasa’ya uygunluk denetimi bölümünde belirtilen gerekçeler dava konusu kural için de geçerlidir.

128. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa’nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci ve üçüncü cümlelerine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa’nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci ve üçüncü cümlelerine aykırı görülerek iptal edildiğinden kuralın ayrıca konu bakımından yetki yönünden aynı fıkranın birinci ve dördüncü cümleleri yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

Kural, konu bakımından yetki yönünden Anayasa’nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci ve üçüncü cümlelerine aykırı görülerek iptal edildiğinden içerik yönünden incelenmemiştir.

b. (3) Numaralı Fıkra ile (4) Numaralı Fıkranın Birinci Cümlesi

129. CBK’nın 14. maddesinin dava konusu (3) numaralı fıkrasında, Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığında sözleşmeli olarak çalıştırılacak personelerle ödenecek ücretin 657 sayılı Kanun’un 4. maddesinin (B) fıkrasına göre çalıştırılanlar için uygulanmakta olan sözleşme ücreti tavanının üç katını geçmemek üzere görevin mahiyeti ve çalıştırılacak kişinin vasfı gibi kriterler gözetilerek idari işler başkanı tarafından belirleneceği, geçici olarak ve/veya haftanın belirli günlerinde ya da günün belirli saatlerinde sözleşmeli statüde çalıştırılanlara, çalıştırılan günlerle veya saatlerle orantılı olarak ödeme yapılacağı belirtilmiştir. Anılan maddenin (4) numaralı fıkrasının dava konusu birinci cümlesinde ise sözleşmeli personel olarak istihdam edilecek bilişim personeline ödenecek ücret tavanının, en fazla on kişi için, 657 sayılı Kanun’un 4. maddesinin (B) fıkrasına göre çalıştırılanlar için uygulanmakta olan sözleşme ücreti tavanının beş katına kadar belirlenebileceği öngörülmüştür.

130. Kurallar Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatında sözleşmeli olarak istihdam edilecek personel ile yine bu kapsamda bulunan bilişim personeline

ödenecek ücretler ile sözleşmeli olarak istihdam edilen personelden geçici veya belirli gün veya saatlerle sınırlı olarak çalışanlara yapılacak ödemelere ilişkindir. Bu itibarla kurallar, Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın İkinci Bölümü'nde yer alan mülkiyet hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesi uyarınca CBK ile düzenlenemeyecek yasak alan içinde kalmaktadırlar.

131. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırıdır. İptalleri gerekir.

Kurallar, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden kuralların ayrıca konu bakımından yetki yönünden aynı fıkranın birinci, üçüncü ve dördüncü cümleleri yönünden incelenmelerine gerek görülmemiştir.

Kurallar, konu bakımından yetki yönünden Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden içerik yönünden incelenmemiştir.

c. (4) Numaralı Fıkranın İkinci Cümlesi

132. CBK'nın 14. maddesinin (4) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinde Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığında sözleşmeli olarak istihdam edilecek bilişim personeli için aranacak yükseköğretim kurumlarından mezuniyet şartları ve sahip olunması gereken mesleki tecrübe ile güncel programlama dillerini bilme hususlarındaki kriterler düzenlenmiştir.

133. Kural, kamu görevlisi niteliğinde sözleşmeli olarak istihdam edilecek bilişim personelinin kamu hizmetlerine giriş şartlarına ve istihdam koşullarına ilişkin bulunmaktadır. Bu kapsamda CBK'nın 13. maddesinin (7) numaralı fıkrasının Anayasa'ya uygunluk denetimi bölümünde belirtilen gerekçeler bu kural yönünden de geçerlidir.

134. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden kuralın ayrıca konu bakımından yetki yönünden aynı fıkranın birinci, üçüncü ve dördüncü cümleleri yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

Kural, konu bakımından yetki yönünden Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden içerik yönünden incelenmemiştir.

ç. (4) Numaralı Fıkranın Üçüncü Cümlesi

135. CBK'nın 14. maddesinin (4) numaralı fıkrasının birinci ve ikinci cümlelerinin iptali nedeniyle anılan fıkranın üçüncü cümlesinin uygulanma imkânı kalmamıştır. Bu nedenle söz konusu cümle 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası kapsamında değerlendirilmiş ve bu kural yönünden Anayasa'ya uygunluk denetiminin yapılmasına gerek görülmemiştir.

E. CBK'nın 15. Maddesinin (2) Numaralı Fıkrasında Yer Alan "...*hâkim ve savcı sınıfından olanların terfileri mümtazen...*" İbaresinin İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

136. Dava dilekçesinde özetle; hâkim ve savcıların özlük işlerinin mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre kanunla düzenleneceği, hâkim ve savcı sınıfında olanların terfilerinin özlük işleri kapsamında bulunduğu kanunla düzenlenmesi gerektiği, bu konuda CBK ile düzenleme yapılamayacağı belirtilerek kuralın Anayasa'nın 104. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

137. (1) numaralı CBK'nın 15. maddesinde Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatı İdari İşler Başkanlığında görevli personele ilişkin bir kısım işlemler düzenlenmiştir. Maddenin (2) numaralı fıkrasında süreli personelden hâkim ve savcı sınıfından olanların terfilerinin mümtazen, diğer kamu kurum ve kuruluşları personelinin terfilerinin de başkaca bir işleme gerek duyulmadan kendi kurumunca süresinde yapılacağı öngörülmüştür. Dava konusu kural anılan fıkra da yer alan "...*hâkim ve savcı sınıfından olanların terfileri mümtazen...*" ibaresidir.

138. Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatında süreli personel olarak görev yapanlardan hâkim ve savcı sınıfından olanların terfilerinin mümtazen

yapılacağını öngören dava konusu kural hâkim ve savcı sınıfından olanların mesleklerinde ilerlemeleri ve yükselmelerine ilişkin olup Anayasa'nın 140. maddesi kapsamında kanunla düzenlenmesi gerekmektedir.

139. Bu kapsamda CBK'nın 13. maddesinin (3) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "...ile adli ve idari yargı mensupları..." ibaresinin Anayasa'ya uygunluk denetimi bölümünde Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesi kapsamına ilişkin belirtilen gerekçeler mahiyetine uygun düştüğü ölçüde bu kural yönünden de geçerlidir.

140. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlelerine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden kuralın ayrıca konu bakımından yetki yönünden aynı fıkranın birinci, ikinci ve dördüncü cümleleri yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

Kural, konu bakımından yetki yönünden Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden içerik yönünden incelenmemiştir.

F. CBK'nın 21. Maddesinin (2) Numaralı Fıkrasının Birinci Cümlesinin İncelenmesi

1. Genel Açıklama

141. (1) numaralı CBK'nın 11. maddesinde Cumhurbaşkanlığı politika kurullarının Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatı kapsamında bulunduğu ifade edilmiş; kurulların genel görev ve yetkileri CBK'nın 22. maddesinde düzenlenmiştir.

142. Buna göre Cumhurbaşkanınca alınacak kararlar ve oluşturulacak politikalarla ilgili öneriler geliştirmek, geliştirilen politika ve strateji önerilerinden Cumhurbaşkanınca uygun görülenler hakkında gerekli çalışmaları yapmak, küresel rekabetin getirdiği ani değişimlere karşı strateji ve politika önerileri geliştirmek ve görev alanlarına giren konularda kamu kurum ve kuruluşlarına görüş vermek kurulların genel görev ve yetkileri arasında bulunmaktadır. Yine kurullar görev alanlarına giren konularda bakanlıklar, kurum ve kuruluşlar, sivil toplum ve sektör temsilcileri, alanında

uzman kişiler ve diğer ilgililerin görüşünü alarak uygulanan politikaları ve gelişmeleri izlemekle, yapılan çalışmalarla ilgili Cumhurbaşkanı'na rapor sunmakla görevli ve yetkili oldukları gibi Cumhurbaşkanı programına uygunluk açısından, bakanlıklar ile kurum ve kuruluşların uygulamalarını izlemek ve Cumhurbaşkanı'na rapor sunmakla da görevlidirler. Ayrıca bakanlıklar, kurum ve kuruluşlar, sivil toplum ve sektör temsilcileri, alanında uzman kişiler ve diğer ilgililerin davet edilmesi suretiyle genişletilmiş kurul toplantıları yapmak, görev alanlarına giren konularda talep, ihtiyaç ve etki analizi yapmak ve/veya yaptırtmak ile Cumhurbaşkanınca verilen diğer görevleri yapmak hususlarında da görevli ve yetkili kılınmışlardır.

143. CBK'nın 21. maddesinde Cumhurbaşkanı'nın kurulların başkanı olduğu belirtilmiş; kurul üyelerinin Cumhurbaşkanınca atanacağı, kurul üyelerinden birinin Cumhurbaşkanınca başkanvekili olarak görevlendirileceği düzenlenmiştir.

2. İptal Talebinin Gerekçesi

144. Dava dilekçesinde özetle; Cumhurbaşkanlığı politika kurullarının üye sayısı konusunda net bir belirlemede bulunulmadığı, üye sayısına ilişkin herhangi bir üst sınır belirlenmediği, hangi kurulda kaç üyenin bulunacağını Cumhurbaşkanı'nın takdirine bırakıldığı, hukuki belirlilik taşımayan kuralın Anayasa'nın 2. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

3. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. Kuralın Konu Bakımından Yetki Yönünden İncelenmesi

145. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrası yönünden incelenmiştir.

146. Kuralda, kurulların en az üç üyeden oluşacağı öngörülmüştür.

147. Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatı kapsamında bulunan Cumhurbaşkanlığı politika kurullarında bulunacak asgari üye sayısını düzenleyen kuralın Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ilk cümlesinde belirtilen *yürütme yetkisine ilişkin konulardan* olduğu anlaşılmaktadır.

148. Kural, Anayasa'nın CBK ile düzenlenmesi yasaklanan İkinci Kısım Birinci ve İkinci Bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve

ödevleriyle Dördüncü Bölümü'nde yer alan siyasi haklar ve ödevler ile ilgili herhangi bir düzenleme içermemektedir.

149. Genel görev ve yetkileri ile (1) numaralı CBK'nın Dördüncü Kısımının İkinci Bölümünde her bir kurulun tek tek belirlenen tavsiyede bulunma, öneri oluşturma ve sunma, değerlendirme, araştırma ve analiz yapma gibi görev ve yetkileri bağlamında kurulların istişari nitelik taşıyan birimler olarak düzenlendikleri anlaşılmaktadır. Yapılacak araştırma ve çalışmalar, oluşturulacak tavsiyeler ile sunulacak raporlar ancak Cumhurbaşkanınca değerlendirildikten sonra yine Cumhurbaşkanınca gerçekleştirilecek tasarruflarla icrai bir etki doğurabilecektir. Kural, Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatının teşkilatlanması ve yapılanması bağlamında kurullarda asgari düzeyde bulunabilecek üye sayısını düzenlemektedir. Buna göre Anayasa'nın 106. maddesinin on birinci fıkrası kapsamında CBK ile düzenlenen kuralın Anayasa'nın 123. maddesinin birinci fıkrası bağlamında 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesini ihlal eden bir yönü bulunmamaktadır.

150. Cumhurbaşkanlığı politika kurulları ilk kez (1) numaralı CBK ile kurulmuş ve düzenlenmiş olup kurullarda bulunacak üye sayısı ile ilgili düzenleme içeren kuralın kanunda açıkça düzenlenen bir konuya ilişkin olmadığı anlaşılmaktadır.

151. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasına aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

M. Emin KUZ bu görüşe katılmamıştır.

b. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

152. Cumhurbaşkanlığı bünyesinde hangi kurulların bulunduğu, kurulların genel olarak ve her birinin ayrı ayrı görev ve yetkileri (1) numaralı CBK'nın Dördüncü Kısımında düzenlenmiştir. Kuralla kurullarda en az üç üye bulunacağını öngörülmüş olup kurulların en fazla kaç üyeden oluşacağına ilişkin bir üst sınır getirilmemiştir. Kurulların istişari nitelikteki görev ve yetkileri dikkate alındığında kurullarda bulunabilecek üye sayısı zamana, duruma, ihtiyaçlara, görevin nitelik ve mahiyetine göre değişiklik gösterebilir. Bu bağlamda kurullarda en fazla kaç üyenin bulunabileceğinin önceden belirlenmesi zorunluluğundan bahsedilemez. Dava konusu kural bu yönüyle belirsizlik içermemektedir.

153. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

G. CBK'nın 33. Maddesinin (3) Numaralı Fıkrasının Birinci Cümlesinde Yer Alan "...her türlü bilgi ve belgeyi..." İbaresini ile 36. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının Birinci Cümlesinde Yer Alan "...gerekli olan bilgileri..." İbaresinin İncelenmesi

1. Anlam ve Kapsam

154. CBK'nın 33. maddesinde Cumhurbaşkanlığı politika kurullarının çalışma usul ve esasları düzenlenmiştir. Maddenin (3) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde kurulların, kendi görev alanlarıyla ilgili olarak her türlü bilgi ve belgeyi ilgili bakanlıklar ile kamu kurum ve kuruluşlarından talep edebilecekleri öngörülmüştür. Dava konusu kurallardan ilki cümlede yer alan "...her türlü bilgi ve belgeyi..." ibaresidir.

155. CBK'nın 36. maddesinde ise kurulların bilgi toplama ve sır saklama yükümlülüğüne ilişkin usul ve esaslara yer verilmiştir. Maddenin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde kurulların, görevleri ile ilgili olarak gerekli olan bilgileri bütün kamu kurum ve kuruluşlarından istemeye yetkili oldukları belirtilmiştir. Cümlede yer alan "...gerekli olan bilgileri..." ibaresi dava konusu diğer kuralı oluşturmaktadır.

156. CBK'nın 36. maddesinin (2) numaralı fıkrasında elde edilen bilgilerden ticari sır niteliğinde olanların gizliliğine uyulacağı belirtilmiştir. (3) numaralı fıkrasında ise kurulların başkan ve üyeleri ile personelinin, görevlerini yerine getirmeleri sırasında edindikleri, kamuya, ilgililere ve üçüncü kişilere ait gizlilik taşıyan bilgileri, kişisel verileri, ticari sırları ve bunlara ait belgeleri, bu konuda mevzuat gereği yetkili kılınan mercilerden başkasına açıklayamayacakları, kendilerinin veya üçüncü kişilerin yararına kullanamayacakları belirtilmiştir.

157. Buna göre dava konusu kurulların görevleriyle ilgili olarak gizlilik taşıyan, kişisel veri niteliğinde bulunan veya ticari sır mahiyetinde bulunanlar da dâhil olmak üzere gerekli görülen bilgileri ve belgeleri istemek hususlarında yetkili kılınmaktadır.

2. İptal Taleplerinin Gerekçesi

158. Dava dilekçesinde özetle; her türlü bilgi ve belge ile gerekli olan bilgiler ibarelerinin kapsamında kişisel verilerin de bulunduğu, kişisel verilerin korunmasının Anayasa'nın İkinci Kısımının İkinci Bölümünde yer alan Anayasa'nın 20. maddesi kapsamında kaldığı, bu konuda CBK ile düzenleme yapılamayacağı belirtilerek kuralların Anayasa'nın 104. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

3. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

159. CBK'nın 8. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (f) bendinde yer alan "...bilgi toplamak..." ibaresinin Anayasa'ya uygunluk denetimi bölümünde belirtilen gerekçeler mahiyetine uygun düştüğü ölçüde dava konusu kurallar için de geçerlidir. Bu itibarla kurallar kişisel verilere ilişkin bir düzenleme niteliğinde olup CBK ile düzenlenemeyecek yasak alan içinde kalmaktadır.

160. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırıdır. İptalleri gerekir.

Kurallar, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden ayrıca aynı fıkranın birinci, üçüncü ve dördüncü cümleleri yönünden incelenmemiştir.

Kurallar, konu bakımından yetki yönünden Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden içerik yönünden incelenmemiştir.

Ğ. CBK'nın 35. Maddesinin (2) Numaralı Fıkrasının İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

161. Dava dilekçesinde özetle; CBK ile ihdas edilen kadrolarda istihdam edilecek olan kamu görevlilerine verilecek olan mali hakların kanunla veya kanunda gösterilen usul çerçevesinde belirlenmesi gerektiği, anılan konularda CBK ile belirleme yapılamayacağı, buna göre Cumhurbaşkanlığı politika kurullarındaki kurul üyelerinin mali haklarına ilişkin konuların kanunla düzenlenmesi gerekmekte olup CBK ile bu konuda düzenleme yapılabilmesinin 375 sayılı KHK'nın 30. maddesiyle belirlenmiş olan usule

bağlı kalınması hâlinde mümkün olabileceği, yürütme yetkisi ve görevinin Anayasa'ya ve kanunlara uygun olarak kullanılması gerektiği, Anayasa'da veya kanunlarda kurul üyelerinin mali haklarına ilişkin bulunan konularda Cumhurbaşkanınca doğrudan belirleme ve düzenleme yapılabilmesine imkân veren herhangi bir düzenlemenin bulunmadığı belirtilerek kuralın Anayasa'nın 8., 104. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

162. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralın Anayasa'nın 8. ve 128. maddesine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.

163. Kuralda Cumhurbaşkanlığına bağlı kurulların üyelerine, (100.000) gösterge rakamının memur maaş katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarda her ay ek ödeme yapılabileceği, bu ek ödemenin yapılacak işin niteliği, çalışma süresi ve üstlenilen görev dikkate alınarak her bir üye için farklı tutarlarda belirlenebileceği ifade edilmiştir. Bu ödemeler hakkında aylıklara ilişkin hükümlerin uygulanacağı ve damga vergisi hariç herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmayacağı belirtilmiştir. Ayrıca bu ödemenin ilgili mevzuatı uyarınca ödenmekte olan zam, tazminat, ödenek, döner sermaye ödemesi, ikramiye, ücret ve her ne ad altında olursa olsun yapılan benzeri ödemelerin hesabında dikkate alınmayacağı öngörülmüştür.

164. CBK'nın 14. maddesinin (3) numaralı fıkrası ile (4) numaralı fıkrasının birinci cümlesinin Anayasa'ya uygunluk denetimi bölümünde Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesi kapsamında belirtilen gerekçeler mahiyetine uygun düştüğü ölçüde dava konusu kural için de geçerlidir. Buna göre kurul üyelerine her ay yapılacak ek ödemeyi ve buna ilişkin usul ve esasları düzenleyen kural mülkiyet hakkına ilişkin bir düzenleme niteliğinde bulunduğundan CBK ile düzenleme yapılması yasak alanda kalmaktadır.

165. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden kuralın ayrıca konu

bakımından yetki yönünden aynı fıkranın birinci, üçüncü ve dördüncü cümleleri yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

Kural, konu bakımından yetki yönünden Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden içerik yönünden incelenmemiştir.

H. CBK'nın 46. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının (ğ) Bendinin İncelenmesi

166. 9/6/2020 tarihli ve (63) numaralı Suç Mağdurlarının Desteklenmesine Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 18. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (c) bendiyle, (1) numaralı CBK'nın 46. maddesinin (1) numaralı fıkranın (ğ) bendi yürürlükten kaldırılmıştır.

167. Açıklanan nedenle konusu kalmayan kurala ilişkin iptal talebi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermek gerekir.

I. CBK'nın 47. Maddesinin (2) Numaralı Fıkrasında Yer Alan "...ve müfettişlerin görev, yetki ve sorumlulukları ile..." İbaresinin İncelenmesi

1. Genel Açıklama

168. (1) numaralı CBK'nın 40. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (h) bendinde Teftiş Kurulu Başkanlığı, Adalet Bakanlığının merkez teşkilatı bünyesindeki hizmet birimlerinden biri olarak düzenlenmiştir.

169. 24/2/1983 tarihli ve 2802 sayılı Hâkim ve Savcılar Kanunu'nun 99. maddesinde Adalet Bakanlığında bakana bağlı bir başkan, bir başkan yardımcısı, yeteri kadar adalet müfettişinden oluşan Teftiş Kurulu bulunduğu belirtilerek adalet müfettişlerinin sınıf, derece ve görev ünvanları 2802 sayılı Kanun'a bağlı (1) ve (2) sayılı Cetvellerde gösterilmiştir.

170. Adalet müfettişlerinin hâkimlik ve savcılık mesleğinde ilgili mevzuat hükümleri bağlamında öngörülen sürelerle fiilen görev yapmış ve üstün başarısıyla adalet müfettişliği hizmetinde yararlı olacağı anlaşılmış bulunanlar kişiler arasından atandıkları anlaşılmaktadır.

171. 2802 sayılı Kanun'un 100. maddesinde adalet müfettişlerinin görevlerine ilişkin hükümlere yer verilerek müfettişlerin, hâkim ve savcıların

görevlerini kanun ve diğer mevzuata (hâkimler için idari nitelikteki genelgelere) uygun olarak yapıp yapmadıklarını ve adalet daireleri ile idari yargı dairelerini denetleme, hâkim ve savcılarının ve adalet daireleri personelinin görevlerinden dolayı veya görevleri sırasında suç işleyip işlemediklerini, hâl ve eylemlerinin sıfat ve görevleri icaplarına uyup uymadığını araştırma ve gerektiğinde haklarında inceleme ve soruşturma işlemlerini yapacakları ifade edilmiştir. Kanun'un 101. maddesinde ise adalet müfettişlerinin yetkilerine yer verilmiştir.

2. İptal Talebinin Gerekçesi

172. Dava dilekçesinde özetle; memurların ve diğer kamu görevlilerinin görev, yetki, hak ve yükümlülüklerinin kanunla düzenlenmesi gerektiği, bu konularda CBK ile düzenleme yapılamayacağı, kanunla düzenlenmesi gereken bir alanda genel ilkeler belirlenmeksizin ve çerçevesi çizilmeksizin yönetmelikle düzenleme yapılmasına imkân verilmesinin yasama yetkisinin devri niteliği taşıdığı, kuralda hukuki belirlilik bulunmadığı, idarelere geniş ve sınırsız bir yetki verildiği belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2., 7., 104. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

3. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

173. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralın Anayasa'nın 2., 7. ve 128. maddesine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.

174. Dava konusu kuralın da yer aldığı CBK'nın 47. maddesinin (2) numaralı fıkrasında Teftiş Kurulu ve müfettişlerin görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usullerinin yönetmelikle düzenleneceği öngörülmüştür. Dava konusu kural anılan fıkarda yer alan “...ve müfettişlerin görev, yetki ve sorumlulukları ile...” ibaresidir.

175. Buna göre dava konusu kuralla Adalet Bakanlığı hizmet birimlerinden olan Teftiş Kurulu Başkanlığı bünyesinde görev yapacak olan adalet müfettişlerinin görev, yetki ve sorumluluklarının yönetmelikle düzenlenmesi öngörülmüştür.

176. Anayasa'nın 144. maddesinde *"Adalet hizmetleri ile savcıların idarî görevleri yönünden Adalet Bakanlığınca denetimi, adalet müfettişleri ile hâkim ve savcı mesleğinden olan iç denetçiler; araştırma, inceleme ve soruşturma işlemleri ise adalet müfettişleri eliyle yapılır. Buna ilişkin usul ve esaslar kanunla düzenlenir."* denilmiş; adalet hizmetlerinin denetimine ilişkin usul ve esasların kanunla düzenleneceği belirtilmiştir.

177. Buna göre adalet müfettişlerinin görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin düzenleme öngören kuralın münhasıran kanunla düzenlenmesi gereken bir konuya ilişkin bulunduğu anlaşılmaktadır.

178. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden kuralın ayrıca konu bakımından yetki yönünden aynı fıkranın birinci, ikinci ve dördüncü cümleleri yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

Kural, konu bakımından yetki yönünden Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden içerik yönünden incelenmemiştir.

İ. CBK'nın 58. Maddesinin İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

179. Dava dilekçesinde özetle; idarelerin kuruluş ve görevleriyle bir bütün olduğu ve kanunla düzenleneceğine ilişkin Anayasa'nın 123. maddesi hükmünün genel kural olduğu, bakanlıkların kurulması, kaldırılması, görevleri ve yetkileri, teşkilat yapısı ile merkez ve taşra teşkilatlarının kurulmasının CBK ile düzenlenebileceğine ilişkin Anayasa'nın 106. maddesi hükmü ile genel kurala istisna getirildiği, istisnaî yetkinin genişletilemeyeceği, CBK ile yurt dışı teşkilatı kurulamayacağı, kuralla yurt dışı teşkilatı kurma yetkisinin Adalet Bakanlığına verildiği, bu şekilde bir yürütme işlemi ile yurt dışı teşkilatının kurulmasına olanak tanınamayacağı belirtilerek kuralın Anayasa'nın 106. ve 123. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. 58. Maddenin (1) Numaralı Fıkrası

i. Kuralın Konu Bakımından Yetki Yönünden İncelenmesi

180. Dava dilekçesinde kuralın konu bakımından yetki yönünden Anayasa'nın 106. ve 123. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrası yönünden incelenmiştir.

181. Dava konusu kuralla Adalet Bakanlığının yurt dışı teşkilatı kurmaya yetkili olduğu hüküm altına alınmıştır.

182. Kuralın Adalet Bakanlığının teşkilatlanmasına dair bir düzenleme öngördüğü, bu itibarla yürütme yetkisine ilişkin olduğu açıktır (AYM, E. 2019/105, K. 2020/30, 12/6/2020, §17; AYM, E. 2018/124, K. 2020/56, 15/10/2020, §17).

183. Kural, Anayasa'nın CBK ile düzenlenmesi yasaklanan İkinci Kısım Birinci ve İkinci Bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle Dördüncü Bölümü'nde yer alan siyasi haklar ve ödevler ile ilgili herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

184. Anayasa'nın 123. maddesinin birinci fıkrasında idarenin kuruluş ve görevleriyle bir bütün olduğu ve kanunla düzenleneceği belirtilmiş; 106. maddesinin on birinci fıkrasında ise bakanlıkların kurulmasının, kaldırılmasının, görev ve yetkilerinin, teşkilat yapısı ile merkez ve taşra teşkilatlarının kurulmasının CBK ile düzenleneceği hükme bağlanmıştır. Dolayısıyla anılan fıkra kapsamındaki konular Anayasa'nın CBK ile düzenlenmesini ayrıca ve özel olarak öngördüğü konulardır.

185. Anılan fıkarda yer alan "...teşkilat yapısı..." kavramı, belirli bir hizmeti yürütmek üzere kurulan kamu kurum ve kuruluşlarının bu amaçla üstlendikleri görev ve yetkilerin ifa edilebilmesi için oluşturulan ve söz konusu hizmetin yürütülmesinde doğrudan ya da dolaylı olarak rol alan, aynı kurum bünyesindeki farklı düzey ve nitelikteki birimlerin bütününe ifade etmektedir. Bu itibarla bir kurumun bu mahiyetteki merkez ve taşra

teşkilatının yanı sıra yurt dışı teşkilatı da teşkilat yapısı kavramına dâhildir (AYM, E.2019/105, K.2020/30, 12/06/2020, § 21; E.2018/124, K.2020/56, 15/10/2020, § 21).

186. Dava konusu kuralda Adalet Bakanlığının yurt dışı teşkilatı kurmaya yetkili olduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla kuralın Anayasa'nın 106. maddesinin on birinci fıkrasında CBK ile düzenlenmesi özel olarak öngörülen konulardan biri olan bakanlıkların teşkilat yapısına ilişkin olduğu anlaşılmaktadır (AYM, E. 2019/105, K. 2020/30, 12/6/2020, §22).

187. Bu itibarla kuralın Anayasa'nın 106. maddesi uyarınca CBK ile yapılmasında Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesini ihlal eden bir yön bulunmamaktadır.

188. Diğer yandan kuralla aynı alanda hüküm ifade eden karşılaştırmaya esas olabilecek nitelikte, kanunla yapılan herhangi bir düzenleme tespit edilememiştir. Buna göre kural, kanunda açıkça düzenlenen konulara ilişkin değildir.

189. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasına aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

M. Emin KUZ bu görüşe katılmamıştır.

ii. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

190. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden incelenmiştir.

191. İdarenin teşkilatlanmasıyla ilgili olarak Cumhurbaşkanlığı teşkilatını düzenleyen (1) numaralı CBK'nın "*Ortak hükümler*" başlıklı on sekizinci bölümünün 510 vd. maddelerinde yurt dışı teşkilatına ilişkin kurallara yer verilmiştir. Anılan kurallar kapsamında bakanlığın yurt dışı teşkilatı kurmasına ilişkin usul ve esasların açık, net, anlaşılabilir ve uygulanabilir şekilde düzenlendiği, bu kapsamda temel kuralların ve genel çerçevenin çizildiği anlaşılmaktadır.

192. Buna göre Adalet Bakanlığının yurt dışı teşkilatı kurmaya yetkili olduğunu düzenleyen kural düzenleme amacı ve kapsamı itibarıyla hem kişiler hem de idare yönünden belirli ve öngörülebilir olup kuralda belirsizlik bulunmamaktadır.

193. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

b. 58. Maddenin (2), (3), (4) ve (5) Numaralı Fıkraları

194. Dava dilekçesinde kuralların konu bakımından yetki yönünden Anayasa'nın 106. ve 123. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kurallar ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrası yönünden incelenmiştir.

195. Dava konusu kurallar Bakanlığın yurt dışı teşkilatında yer alan adalet müşavirliği kadrolarına atanma şartlarını, bu kadroda görev yapan personelin sicillerinin nasıl ve kim tarafından verileceğini, yurt dışı sürekli görev süresini ve yurt dışı teşkilatına atanan hâkim ve savcılara yapılacak ödemeleri düzenlemektedir.

196. CBK'nın 58. maddesinin dava konusu (2) numaralı fıkrasında yurt dışı teşkilatında yer alan adalet müşavirliği kadrolarına, hâkimlik ve savcılık mesleğinde fiilen en az beş yıl görev yapmış ve üstün başarısı ile yurt dışı hizmetlerinde yararlı olacağı anlaşılmış bulunanlar arasından atama yapılacağı, (3) numaralı fıkrasında adalet müşavirleri hakkındaki sicillerin, 2802 sayılı Kanun hükümleri uyarınca ilgili bakan yardımcısı tarafından verileceği düzenlenmiştir. Yine dava konusu olan (4) numaralı fıkra da yurt dışı sürekli görev süresinin üç yıl olduğu, bu sürenin hizmetin gerektirdiği hâllerde Adalet Bakanının onayıyla bir yıla kadar uzatılabileceği ve görev süresi sona erenlerin tekrar atanabileceği belirtilmiş; (5) numaralı fıkra da ise Bakanlığın yurt dışı kadrolarına atanan hâkim ve savcılara 657 sayılı Kanun kapsamında sürekli görevle yurt dışı kadrolarında bulunanlara yapılan ödemelerin aynı usul ve esaslar çerçevesinde ödeneceği öngörülmüştür.

197. Dava konusu kurallardan Bakanlık yurt dışı kadrolarına atanan hâkim ve savcılara yapılacak ödemeleri düzenleyen (5) numaralı fıkra, Anayasa Mahkemesinin yerleşik içtihatları doğrultusunda mülkiyet hakkıyla ilgili bir düzenleme olduğundan Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesinde ifade edilen CBK ile düzenleme yapılması yasak alanda kalmaktadır.

198. Bakanlığın yurt dışı teşkilatında adalet müşavirliği kadrolarında görev yapan hâkim ve savcılarının görevleri boyunca idari görev yürütmekle birlikte idari görev süreleri içinde hâkim ve savcı sıfatlarını korumaya devam ettikleri ve Anayasa'nın 140. maddesi uyarınca hâkim ve savcılar hakkındaki hükümlere tabi oldukları açıktır. Buna göre idari görev yürüten hâkim ve savcılarının atanmalarının, hakları ve ödevlerinin, meslekte ilerlemelerinin, görevlerinin ve görev yerlerinin geçici veya sürekli olarak değiştirilmesinin, yapılacak ödemeler ile diğer özlük işlerinin kanunla düzenlenmesi anayasal bir zorunluluktur.

199. Buna göre CBK'nın 13. maddesinin (3) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "...ile adli ve idari yargı mensupları..." ibaresinin Anayasa'ya uygunluk denetimi bölümünde Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesi kapsamına ilişkin belirtilen gerekçeler dava konusu kurallar için de geçerlidir.

200. Bu itibarla Anayasa'nın 140. maddesi bağlamında münhasıran kanunla düzenlenmesi gereken hususlara ilişkin bulunan kuralların Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı olduğu anlaşılmaktadır.

201. Açıklanan nedenlerle dava konusu kurallar, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci ve üçüncü cümlelerine aykırıdır. İptalleri gerekir.

Kurallar, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci ve üçüncü cümlelerine aykırı görülerek iptal edildiğinden kuralların ayrıca konu bakımından yetki yönünden aynı fıkranın birinci ve dördüncü cümleleri yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

Kurallar, konu bakımından yetki yönünden Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci ve üçüncü cümlelerine aykırı görülerek iptal edildiğinden içerik yönünden incelenmemiştir.

J. CBK'nın 91. Maddesinin İncelenmesi

202. (1) numaralı CBK'nın dava konusu 91. maddesi (73) numaralı CBK'nın 31. maddesiyle başlığıyla birlikte değiştirilmiştir.

203. Açıklanan nedenle konusu kalmayan kurala ilişkin iptal talebi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermek gerekir.

K. CBK'nın 97. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının (ç), (ğ) ve (n) Bentlerinin İncelenmesi

1. İptal Taleplerinin Gerekçesi

204. Dava dilekçesinde özetle; belediye ve mücavir alan sınırları içinde belediyelerin, dışında ise il özel idarelerinin görev ve yetkisinde bulunan hususlara ilişkin olarak Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına görev ve yetki verildiği, yetkinin amacının, temel ilkelerinin ortaya konulmadığı, kapsam ve çerçevesinin çizilmediği, verilen yetkinin sınırlı ve tamamlayıcı bir yetki olduğu gözetilmeksizin Bakanlığa sınırsız ve belirsiz bir alanı düzenleme yetkisinin tanındığı, merkezî idarenin mahallî idareler üzerinde kullanabileceği yetkilerin ancak kanunla düzenlenebileceği bu konularda CBK çıkarılamayacağı, düzenlemede hukuki belirlilik ilkesine aykırılık bulunduğu belirtilerek kuralların Anayasa'nın 2., 104. ve 127. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

205. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralların Anayasa'nın 2. ve 127. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.

206. Dava konusu kurallarla Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının bir kısım görev ve yetkileri düzenlenmiştir. Buna göre CBK'nın 97. maddesinin (1) numaralı fıkrasının;

- (ç) bendinde her tür ve ölçekteki fiziki planlar ile bunların uygulanmasına yönelik temel ilke, strateji ve standartları belirlemek ve bunların uygulanmasını sağlamak ile Cumhurbaşkanınca yetkilendirilen alanlar ile merkezî idarenin yetkisi içindeki kamu yatırımları, mülkiyeti kamuya ait arsa ve araziler üzerinde yapılacak her türlü yapı, millî güvenliğe dair tesisler, askerî yasak bölgeler, genel sığınak alanları, özel güvenlik bölgeleri, enerji ve telekomünikasyon tesislerine ilişkin olarak

başvuru tarihinden itibaren iki ay içinde yetkili idarelerce ruhsatlandırma yapılmaması hâlinde resen yapı ruhsatı ve yapı kullanma izni vermek,

- (ğ) bendinde gecekondü, kıyı alanları ve tesisleri ile niteliğinin bozulması nedeniyle orman ve mera dışına çıkarılan alanlar dâhil kentsel ve kırsal alan ve yerleşmelerde yapılacak iyileştirme, yenileme ve dönüşüm uygulamalarında idarelerce uyulacak usul ve esasları belirlemek; Bakanlıkça belirlenen finans ve ticaret merkezleri, fuar ve sergi alanları, eğlence merkezleri, şehirlerin ana giriş düzenlemeleri gibi şehirlerin marka değerini artırmaya ve şehrin gelişmesine katkı sağlayacak özel proje alanlarına dair her tür ve ölçekte etüt, harita, plan, parselasyon planı ve yapı projelerini yapmak, yaptırmak, onaylamak, kamulaştırmak, ruhsat ve yapım işlerinin gerçekleştirilmesini sağlamak, yapı kullanma izinlerini vermek ve bu alanlarda kat mülkiyeti kurulmasını temin etmek ile 2/3/1984 tarihli ve 2985 sayılı Toplu Konut Kanunu ile 20/7/1966 tarihli ve 775 sayılı Gecekondü Kanunu uyarınca Toplu Konut İdaresi Başkanlığı tarafından yapılan uygulamalara ilişkin her tür ve ölçekte etüt, harita, plan ve parselasyon planlarını yapmak, yaptırmak, onaylamak, ruhsat işlerini gerçekleştirmek, yapı kullanma izinlerini vermek ve bu alanlarda kat mülkiyetinin kurulmasını sağlamak,

- (n) bendinde 23/9/1980 tarihli ve 2302 sayılı Atatürk'ün Doğumunun 100 Üçüncü Yılı'nın Kutlanması ve "Atatürk Kültür Merkezi Kurulması" Hakkında Kanun'un 3. maddesi ile belirlenen Atatürk Kültür Merkezi alanını iyileştirme, güzelleştirme, yenileme ve ihya etme amacıyla Kültür ve Turizm Bakanlığının da görüşü alınarak, bu alan için her tür ve ölçekte etüt, harita, plan, parselasyon planı ile yapı projelerini yapmak, yaptırmak, onaylamak, kamulaştırma ve ruhsatlandırma işlemleri ile diğer iş ve işlemlerin gerçekleştirilmesini sağlamak,

hususlarında Bakanlığın görevli ve yetkili olduğu hüküm altına alınmıştır.

207. Çevre düzeni, nazım ve uygulama imar planları, parselasyon planları gibi fiziki planlar ile yapı ruhsatı ve yapı kullanma izni temel olarak yapılarla donatılan çevrenin ulusal, bölgesel ve yöresel çapta belirli bir plan ve program dâhilinde planlı, sistemli ve uyumlu olarak düzenlenmesine, arsa ve araziler üzerinde düzgün ve düzenli yapılaşmanın gerçekleştirilmesini sağlama amacıyla yapılan işlemlerdir. Anılan planlar, yapı ruhsatı ve yapı kullanma izinleri ile bu bağlamda gerçekleştirilecek etüt, harita ve

ruhsatlandırma işlemleri imar mevzuatının konusunu oluşturmakta olup bir bütün olarak imar ve yapılaşmaya ilişkin hususlardır.

208. Anayasa Mahkemesi gerek norm denetimi ve gerekse bireysel başvuruda imar ve yapılaşmaya ilişkin planlar, yapı ruhsatı ve yapı kullanma iznine ilişkin meseleler ile bunların kişi hakları üzerindeki etkilerini mülkiyet hakkı kapsamında değerlendirmiştir (AYM, E.2018/62, K.2018/117, 27/12/2018; E.2016/133, K.2017/155, 15/11/2017; E.2016/150, K.2017/179, 28/12/2017; *Martı Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı A.Ş.*, B. No: 2015/2297, 25/12/2018; *Faruk Aksekili*, B. No: 2013/1261, 4/2/2016; *İhsan Burak Alsan*, B. No: 2018/23534, 15/6/2021; *Mehmet Umur Akarca*, B. No: 2017/15318, 9/6/2021; *Mehmet Seçer*, B. No: 2018/15843, 24/3/2021; *Şükrü Sürmeli*, B. No: 2018/14970, 31/12/2020; *Bahri Özarslan ve diğerleri*, B. No: 2018/27745, 14/10/2020; *Ahmet Recai Kural*, B. No: 2017/14702, 1/7/2020; *Abbas Özçelik ve diğerleri*, B. No: 2016/3193, 29/5/2019; *Ferhat Altın*, B. No: 2018/2208, 15/11/2018; *Ahmet Tevfik Sağnak*, B. No: 2018/79, 12/12/2018; *Arif Engin Konuk*, B. No: 2014/8269, 6/4/2017; *Süleyman Oktay Uras ve Sevtap Uras*, B. No: 2014/11994, 9/3/2017; *Nusrat Külâh*, B. No: 2013/6151, 21/4/2016; *Tam Petrol Ürünleri Alım Satım Ltd. Şti.*, B. No: 2013/2131, 10/6/2015).

209. Arsa ve araziler ile bunlar üzerindeki yapılar Anayasa'nın 35. maddesi uyarınca mülkiyet hakkının konusunu oluşturmaktadır. Arazi kullanımı ve yapılaşmanın imar mevzuatına uygun olarak gerçekleştirileceği açıktır. Buna göre fiziki planlara, imar uygulamalarına, yapı ruhsatına, yapı kullanma iznine, iyileştirme, yenileme ve dönüşüm uygulamalarına, kamulaştırmaya, kat mülkiyeti kurulmasına ilişkin meseleler ile bu alanlarda alınacak muhtemel kararların kişilerin mülkiyet hakkını doğrudan etkileyebileceği hususunda tereddüt bulunmamaktadır. Bir başka ifadeyle bu alanlarda yapılacak iş ve işlemler, kişilerin maliki bulundukları arsa, arazi ve yapılar üzerindeki kullanım ve tasarruf biçimlerini kısmen veya tamamen değiştirme, yeniden düzenleme veya sona erdirme gibi mülkiyet hakkına müdahale teşkil edebilecek niteliktedir.

210. Bu itibarla kurallar, Anayasa'nın İkinci Kısımının İkinci Bölümünde yer alan mülkiyet hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesi uyarınca CBK ile düzenlenemeyecek yasak alan içinde kalmaktadırlar.

211. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırıdır. İptalleri gerekir.

Kurallar, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden kuralların ayrıca konu bakımından yetki yönünden aynı fıkranın birinci, üçüncü ve dördüncü cümleleri yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

Kurallar, konu bakımından yetki yönünden Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden içerik yönünden incelenmemiştir.

L. CBK'nın 97. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının (h) Bendinin İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

212. Dava dilekçesinde özetle; kuralla Bakanlığa mahallî idareleri devre dışı bırakarak resen yapı ruhsatı ve yapı kullanma izni ile işyeri açma ve çalışma ruhsatı verme yetkisi tanındığı, yine yerel yönetimlerce hazırlanan yerleşme ve yapılaşmaya ilişkin planlara aykırı olması veya plan dengesini ve bütünlüğünü bozması sebebiyle mahallî idarelerce onaylanmayan planları onaylama imkânı getirildiği, merkezî idarenin mahallî idareler üzerinde kullanabileceği yetkilerin ancak kanunla düzenlenebileceği, bu konularda CBK çıkarılamayacağı, merkezî idarenin yerel yönetimlerin yerine geçerek karar alamayacağı, idari vesayet yetkisinin de buna imkân tanımadığı belirtilerek kuralın Anayasa'nın 104. ve 127. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

213. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralın Anayasa'nın 127. maddesine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.

214. Dava konusu kural, devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan veya mülkiyeti Hazineye, kamu kurum veya kuruluşlarına veya gerçek kişilere veyahut özel hukuk tüzel kişilerine ait olan taşınmazlar üzerinde kamu veya özel sektör tarafından gerçekleştirilecek olan yatırımlara ilişkindir. Bu kapsamda kuralda Bakanlığın, kuralda belirtilen taşınmazlar üzerinde yine kuralda belirtilen yatırımlarla ilgili olarak ilgililerince hazırlandığı

veya hazırlatıldığı hâlde yetkili idarece üç ay içinde onaylanmayan etüt, harita, her tür ve ölçekteki çevre düzeni, nazım ve uygulama imar planlarını, parselasyon planlarını ve değişikliklerini ilgililerinin valilikten talep etmesi ve valiliğin Bakanlığa teklifte bulunması üzerine bedeli mukabilinde yapmak, yaptırmak ve onaylamak ile başvuru tarihinden itibaren iki ay içinde yetkili idarece verilmemesi hâlinde bedeli mukabilinde resen yapı ruhsatı ve yapı kullanma izni ile işyeri açma ve çalışma ruhsatını vermek hususlarında görevli ve yetkili olduğu hüküm altına alınmıştır.

215. Çevre, imar ve yapılaşmaya ilişkin olarak etüt, harita, her tür ve ölçekteki çevre düzeni, nazım ve uygulama imar planları, parselasyon planları, yapı ruhsatı, yapı kullanma izni ile işyeri açma ve çalışma ruhsatıyla ilgili düzenleme getiren kural mülkiyet hakkına ilişkin düzenleme içermekte olup CBK'nın 97. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ç), (ğ) ve (n) bentlerinin Anayasa'ya uygunluk denetimi bölümünde belirtilen gerekçeler dava konusu kural için de geçerlidir.

216. Bu kapsamda mülkiyet hakkına ilişkin bir düzenleme niteliğinde bulunan kural CBK ile düzenlenemeyecek yasak alan içinde kalmaktadır.

217. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden kuralın ayrıca konu bakımından yetki yönünden aynı fıkranın birinci, üçüncü ve dördüncü cümleleri yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

Kural, konu bakımından yetki yönünden Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden içerik yönünden incelenmemiştir.

M. CBK'nın 97. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının (o) Bendinin İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

218. Dava dilekçesinde özetle; mahallî idarelerin ve bunların merkezî idare ile olan ilişkilerinin ancak kanunla düzenlenebileceği, bu konuda CBK ile düzenleme yapılamayacağı belirtilerek kuralın Anayasa'nın 104. ve 127. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

219. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralın Anayasa'nın 127. maddesine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.

220. Kuralla Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, mahallî idarelerin ve bunların merkezî idare ile olan alaka ve münasebetlerinin düzenlenmesi hususlarında görevli ve yetkili kılınmıştır.

221. Anayasa'nın 123. maddesinde idarenin kuruluş ve görevleriyle bir bütün olduğu ve kanunla düzenleneceği öngörüldükten sonra idarenin kuruluş ve görevlerinin merkezden yönetim ve yerinden yönetim esaslarına dayandığı hükme bağlanmıştır. İdarenin bütünlüğü ilkesiyle idari görevleri yerine getiren kurumlar arasında birliğin sağlanması ve idari yapı içinde yer alan kurumların bir bütünlük içinde çalışması öngörülmüştür.

222. Anayasa'nın 127. maddesinin birinci fıkrasında mahallî idarelerin il, belediye veya köy halkının mahallî müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları kanunda gösterilen seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişileri oldukları; ikinci fıkrasında mahallî idarelerin kuruluş ve görevleri ile yetkilerinin, yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenleneceği belirtilmiştir. Anılan maddenin beşinci fıkrasında merkezî idarenin, mahallî idareler üzerinde, mahallî hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahallî ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla kanunda belirtilen esas ve usuller dairesinde idari vesayet yetkisine sahip olduğu belirtilmiş; son fıkrasında ise mahallî idarelerin görevleri, yetkileri ile merkezî idare ile karşılıklı bağ ve ilgilerinin kanunla düzenleneceği kurala bağlanmıştır.

223. Anayasa'nın 127. maddesi uyarınca mahallî idarelerin kuruluş amacı olarak gösterilen mahallî müşterek ihtiyaç, herhangi bir yerel yönetim biriminin sınırları içinde yaşayanların, aynı yörede birlikte yaşamaktan doğan somut durumların yarattığı, yoğunlaştırdığı ve sürekli güncelleştirdiği, özünde etkinlik, ölçek ve sağladığı yarar bakımından yerel

sınırları aşmayan, bölünebilir ve rekabet konusu olabilen yerel ve kamusal hizmet karakterinin ağır bastığı ortak beklentilerini ifade etmektedir. Anayasa'da il, belediye ya da köy halkının yerel ortak ihtiyaçlarının neler olduğu belirlenmemiş, bunun saptanması kanuna bırakılmıştır. Yine mahallî idarelerin kuruluşları, görevleri, yetkileri ve merkezî idare ile karşılıklı bağ ve ilişkilerinin de kanunla düzenlenmesi esası getirilmiştir.

224. Anayasa'nın 127. maddesinin beşinci fıkrasında düzenlenen idari vesayet yetkisi ise yerel yönetimlere tanınan ve güvence altına alınan özerkliğin istisnasını oluşturmakta olup kanunla çerçevesi çizilen sınırlar içinde kullanılması gereken istisnai bir yetkidir. Buna göre Anayasa'da belirtilen amaç ve çerçeve içinde kalmak koşuluyla bu yetkinin kapsam ve sınırını belirleme yetkisi kanun koyucuya aittir.

225. Kural, mahallî idarelere ve bunların merkezî idare ile alaka ve münasebetlerine ilişkin bir düzenleme öngörmekte; mahallî idareleri ve bunların merkezî idare ile olan ilgi ve ilişkilerini düzenleme yetkisini Bakanlığa vermektedir. Mahallî idarelerin düzenlenmesi ile bunların merkezî idare ile olan alaka ve münasebetlerine ilişkin meselelerin mahallî idarelerin kuruluşları, görevleri, yetkileri ile idari vesayet yetkinin kullanılmasıyla doğrudan ilişkili bulunduğu açıktır. Buna göre Anayasa'nın 127. maddesi kapsamında anılan hususlardaki yetki ve görevlerin kanunla verilmesi, kapsam ve içeriğinin de yine kanunla belirlenmesi gerekmekte olup kural münhasıran kanunla düzenlenmesi gereken bir konuya ilişkin düzenleme içermektedir.

226. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden kuralın ayrıca konu bakımından yetki yönünden aynı fıkranın birinci, ikinci ve dördüncü cümleleri yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

Kural, konu bakımından yetki yönünden Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden içerik yönünden incelenmemiştir.

N. CBK'nın 102. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının (g) ve (k) Bentlerinin İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

227. Dava dilekçesinde CBK'nın 97. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ç), (ğ) ve (n) bentleri için belirtilen aynı gerekçelerle dava konusu kuralların Anayasa'nın 2., 104. ve 127. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

228. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralların Anayasa'nın 2. ve 127. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.

229. Kurallar Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının hizmet birimlerinden olan Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğünün bir kısım görev ve yetkilerini düzenlemektedir. Buna göre Genel Müdürlük;

- Cumhurbaşkanınca belirlenen proje kapsamı içerisinde kalmak kaydıyla kamuya ait tescilli araziler ile tescil dışı araziler ve muvafakatleri alınmak koşuluyla özel kişi veya kuruluşlara ait arazilerin yeniden fonksiyon kazandırılıp geliştirilmesine yönelik olarak her tür ve ölçekte etüt, harita, plan, parselasyon planı, kamulaştırma, arazi ve arsa düzenlemesi yapmak, yaptırmak ve onaylamak,

- Cumhurbaşkanınca yetkilendirilen alanlar ile merkezî idarenin yetkisi içindeki kamu yatırımları, mülkiyeti kamuya ait arsa ve araziler üzerinde yapılacak her türlü yapı, millî güvenliğe dair tesisler, askerî yasak bölgeler, 15/5/1959 tarihli ve 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun hükümleri çerçevesinde yapılacak binalar, genel sığınak alanları, özel güvenlik bölgeleri, enerji ve telekomünikasyon tesisleri ile ilgili altyapı, üstyapı ve iletim hatları, yanıcı, parlayıcı ve patlayıcı madde üretim tesisleri ve depoları, akaryakıt ve sıvılaştırılmış petrol gazı istasyonları gibi alanlar ile ilgili her tür ve ölçekteki planların yapılmasına ilişkin esasları belirlemek, bunlara ilişkin her tür ve ölçekteki harita, etüt, plan ve parselasyon planlarını gerektiğinde

yapmak, yaptırmak ve resen onaylamak, planlamaya ilişkin iş ve işlemlerde bakanlıklar, mahallî idareler ve meslek kuruluşları arasında koordinasyonu sağlamak, planlama sürecinin iyileştirilmesini ve geliştirilmesini temin etmek,

hususlarında görevli ve yetkili kılınmıştır.

230. CBK'nın 97. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ç), (ğ) ve (n) bentlerinin Anayasa'ya uygunluk denetimi bölümünde belirtilen gerekçeler dava konusu kurallar için de geçerlidir. Çevre, imar ve yapılaşmaya ilişkin olarak harita, etüt, plan, parselasyon planı, kamulaştırma, arazi ve arsa düzenlemesi gibi hususlara ilişkin düzenlemeler öngören kurallar mülkiyet hakkına ilişkin olup CBK ile düzenlenemeyecek yasak alan içinde kalmaktadır.

231. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırıdır. İptalleri gerekir.

Kurallar, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden kuralların ayrıca konu bakımından yetki yönünden aynı fıkranın birinci, üçüncü ve dördüncü cümleleri yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

Kurallar, konu bakımından yetki yönünden Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden içerik yönünden incelenmemiştir.

O. CBK'nın 106. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının (c) Bendinde Yer Alan "...bu alanlarda mülk sahiplerinden altyapı katılım bedellerinin tahsiline ilişkin düzenlemeler yapmak," İbaresini ile (d) Bendinin İncelenmesi

232. 15/10/2023 tarihli ve (153) numaralı Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 5. maddesiyle, (1) numaralı CBK'nın 106. maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

233. Açıklanan nedenle konusu kalmayan kurallara ilişkin iptal talebi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermek gerekir.

Ö. CBK'nın 107. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının (h) Bendinde Yer Alan "...mimarlık ve mühendislik meslek kuruluşlarına ilişkin mevzuatı hazırlamak ve bunları denetlemek," İbaresinin İncelenmesi

1. Anlam ve Kapsam

234. CBK'nın 107. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (h) bendinde, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının görev alanına giren konularla ilgili olarak mimarlık ve mühendislik meslek kuruluşlarına ilişkin mevzuatı hazırlamak ve bunları denetlemek Mesleki Hizmetler Genel Müdürlüğünün görev ve yetkileri arasında sayılmıştır. Anılan bentte yer alan "... mimarlık ve mühendislik meslek kuruluşlarına ilişkin mevzuatı hazırlamak ve bunları denetlemek," ibaresi dava konusu kuralı oluşturmaktadır.

235. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının görev ve yetkileri CBK'nın 97. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre Bakanlığın görev alanına giren konuların en temel şekilde yerleşmeye, çevreye, yapılaşmaya ve imara ilişkin bulunduğu anlaşılmaktadır. Anılan hususlardaki mimarlık ve mühendislik hizmetleri ise mimarlar ve mühendislerce yerine getirilmektedir.

236. Mimarlık ve mühendislik meslek kuruluşları Anayasa'nın 135. maddesi kapsamında, mimarların ve mühendislerin müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleklerinin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, birbirleri ile ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hâkim kılmak üzere meslek disiplini ve ahlakını korumak amacıyla kanunla kurulan, tüzel kişiliğe sahip, kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşlarıdır.

237. Kuralla yerleşme, çevre, yapılaşma ve imar konularıyla ilgili olarak mimarlık ve mühendislik meslek kuruluşlarına ilişkin mevzuatı hazırlamak ve anılan konularla ilgili olarak mimarlık ve mühendislik meslek kuruluşlarını denetlemek görev ve yetkisi Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının hizmet birimlerinden olan Mesleki Hizmetler Genel Müdürlüğüne verilmiştir.

2. İptal Talebinin Gerekçesi

238. Dava dilekçesinde özetle; mimarlık ve mühendislik meslek kuruluşları ve üyelerinin görev, yetki, sorumluluk ve denetimleriyle ilişkili

düzenleme getirildiği, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları üzerinde devletin idari ve mali denetimine ilişkin kuralların kanunla düzenlenmesi gerektiği, bu hususlarda CBK çıkarılamayacağı belirtilerek kuralın Anayasa'nın 104. ve 135. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

3. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

239. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralın Anayasa'nın 135. maddesine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.

240. Anayasa'nın 135. maddesinin birinci fıkrasında, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üst kuruluşlarının belli bir mesleğe mensup olanların müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleri ile ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hâkim kılmak üzere meslek disiplini ve ahlakını korumak maksadı ile kanunla kurulan ve organları kendi üyeleri tarafından kanunda gösterilen usullere göre yargı gözetimi altında, gizli oyla seçilen kamu tüzel kişileri olduğu; beşinci fıkrasında ise bu meslek kuruluşları üzerinde devletin idari ve mali denetimine ilişkin kuralların kanunla düzenleneceği belirtilmiştir.

241. Anayasa'nın 123. maddesinde, idarenin kuruluş ve görevleriyle bir bütün olduğu ve kanunla düzenleneceği belirtildikten sonra idarenin kuruluş ve görevlerinin merkezden yönetim ve yerinden yönetim esaslarına dayandığı hükme bağlanmış; kamu tüzel kişiliğinin ancak kanunla veya kanunun açıkça verdiği yetkiye dayanarak kurulacağı ifade edilmiştir.

242. İdarenin bütünlüğü, idari görevleri yerine getiren kurumlar arasında birliğin sağlanması ve idari yapı içinde yer alan kurumların bir bütünlük içinde çalışmasını öngörmektedir. İdarede bütünlüğü sağlamak için başlıca iki hukuksal araç *hiyerarşi* ve *idari vesayet* kullanılmaktadır. Hiyerarşi, hem merkezî yönetim içinde yer alan örgütler ve bunlara bağlı birimler arasındaki hem de yerinden yönetim kuruluşlarının kendi içlerindeki bütünleşmeyi sağlamaktadır. İdari vesayet ise merkezî yönetim

ile yerinden yönetim kuruluşları arasındaki bütünleşmeyi sağlayan araçtır (AYM, E.2015/106, K. 2016/128, 22/6/2016, §7).

243. Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üst kuruluşları, idare teşkilatı içinde hizmet yerinden yönetim kuruluşları kapsamında yer almakta olup bu sebeple de devletin gözetim ve denetimi altındadır.

244. Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları üzerindeki devlet denetiminin bir vesayet yetkisi olduğu genel olarak kabul edilmekle birlikte bu kuruluşlar üzerinde uygulanması gereken vesayet, Anayasa'nın 127. maddesinin beşinci fıkrasında öngörülen vesayet yetkisinden farklıdır. Anayasa'nın 135. maddesinin beşinci fıkrasına göre merkezî idarenin kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları üzerindeki vesayet yetkisi kanunla düzenlenmeli ve bu vesayet yetkisi idari ve mali denetim kapsamındaki konular ile sınırlı olmalıdır (AYM, E.2015/106, K. 2016/128, 22/6/2016, §9).

245. Anayasa'nın 135. maddesinde meslek kuruluşlarının karar ve yönetim organlarının seçimle göreve gelmesinin öngörülmesi ve sorumlu organlarının görevlerine yargı kararıyla son verilebileceğinin kurala bağlanması bu kuruluşların özerkliğine işaret etmektedir (AYM, E.2015/106, K. 2016/128, 22/6/2016, §10).

246. Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına özerklik tanınmasının nedeni, belli bir mesleğe mensup olanların faaliyetlerini hizmetin gereklerine ve kamu yararına uygun bir şekilde sürdürmelerini güvence altına almaktır. Meslek kuruluşlarının özerkliği; merkezî idareden bağımsız olarak karar ve yürütme organlarını seçebilme, ilgili mesleki faaliyetlerle sınırlı olmak üzere üyelerini ve örgütlerini bağlayıcı karar alma ve uygulama, meslek mensuplarının uyacağı ilke ve kuralları belirleme ve üyeleri hakkında disiplin tedbirleri uygulama hak ve yetkisini içermektedir. Ancak özerklik, meslek kuruluşlarının işlemlerinin idari vesayet yoluyla merkezî idarenin denetimine tabi kılınmasına engel değildir.

247. Kuralla Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının hizmet birimine, yerleşme, çevre, yapılaşma ve imar konularıyla ilgili olarak kamu kurumu niteliğindeki mimarlık ve mühendislik meslek kuruluşlarına ilişkin mevzuatı hazırlama; aynı konularla ilgili olarak mimarlık ve mühendislik meslek kuruluşlarını denetleme görev ve yetkisi verilmiştir. Anılan mevzuat hazırlama ve denetleme yetkilerinin kamu kurumu niteliğindeki mimarlık ve mühendislik meslek kuruluşlarının karar alma ve uygulama sürecindeki

faaliyetlerini, etki ve sonuçları itibarıyla meslek mensupları ile hizmet satın alan kişilerin menfaatlerini etkileyeceği açıktır. Bu bakımdan merkezî idareye düzenleme ve denetleme yetkisi veren kural, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının özerkliğine, idarenin bütünlüğü ilkesi uyarınca hizmet yerinden yönetim kuruluşları üzerinde idari vesayet yetkisinin kullanılmasına ilişkindir.

248. Buna göre Anayasa'nın 135. maddesi kapsamında anılan hususlardaki yetki ve görevlerin kanunla verilmesi, kapsam ve içeriğinin de yine kanunla belirlenmesi gerekmektedir. Bu itibarla kuralda Anayasa'nın 135. maddesi bağlamında 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı şekilde düzenleme yapıldığı anlaşılmaktadır.

249. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden kuralın ayrıca konu bakımından yetki yönünden aynı fıkranın birinci, ikinci ve dördüncü cümleleri yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

Kural, konu bakımından yetki yönünden Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden içerik yönünden incelenmemiştir.

P. CBK'nın 159. Maddesinin İncelenmesi

1. (1) Numaralı Fıkra

a. İptal Talebinin Gerekçesi

250. Dava dilekçesinde CBK'nın 58. maddesi için belirtilen aynı gerekçelerle dava konusu kuralın Anayasa'nın 106. ve 123. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

i. Kuralın Konu Bakımından Yetki Yönünden İncelenmesi

251. Dava dilekçesinde kuralın konu bakımından yetki yönünden Anayasa'nın 106. ve 123. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de

CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden ve 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi dikkate alınarak kural ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrası yönünden incelenmiştir.

252. Dava konusu kuralla Dışişleri Bakanlığının yurt dışı teşkilatı kurmaya yetkili olduğu hüküm altına alınmıştır.

253. CBK'nın 58. maddenin (1) numaralı fıkrasının konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya uygunluk denetimi bölümünde belirtilen gerekçeler dava konusu kural için de geçerlidir.

254. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasına aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

M. Emin KUZ bu görüşe katılmamıştır.

ii. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

255. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden incelenmiştir.

256. CBK'nın 58. maddenin (1) numaralı fıkrasının içerik yönünden Anayasa'ya uygunluk denetimi bölümünde belirtilen gerekçeler dava konusu kural için de geçerlidir.

257. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

2. (2), (3), (4), (5), (6) ve (7) Numaralı Fıkralar

a. Anlam ve Kapsam

258. Dava konusu kurallardan (2) numaralı fıkranın birinci cümlesinde Dışişleri Bakanlığının yurt dışı teşkilatının; büyükelçilikler, daimî temsilcilikler, başkonsolosluklar, büyükelçilik konsolosluk şubeleri ile fahri başkonsolosluk ve fahri konsolosluklardan oluştuğu ifade edilmiştir. Anılan fıkranın ikinci cümlesinde ise ihtiyaç hâlinde elçilik, konsolosluk, irtibat ofisi, büyükelçilik bürosu, başkonsolosluk bürosu, muavin konsolosluk ve konsolosluk ajanlığı ile diplomatik temsil ve konsolosluk hizmeti amaçlı benzer temsilciliklerin Dışişleri Bakanlığının teklifi üzerine Cumhurbaşkanı

kararı ile kurulabileceği öngörülmüştür. Dava konusu (3) numaralı fıkra da büyükelçiliklerin, (4) numaralı fıkra da daimî temsilciliklerin, (5) numaralı fıkra da başkonsolosluk niteliğindeki konsolosluk temsilciliklerinin (6) numaralı fıkra da büyükelçilikler bünyesindeki konsolosluk şubelerinin, (7) numaralı fıkra da ise büyükelçiliklere bağlı olarak kurulan fahri başkonsoloslukların görevleri sayılmıştır.

259. (1) numaralı CBK'nın *Ortak Hükümler* başlıklı on sekizinci bölümünde yer alan 510. ve devamı maddelerinde yurt dışı teşkilatlarına ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir. (1) numaralı CBK'nın 510. maddesinin (2) numaralı fıkrasında dış temsilciliklerin diplomatik temsilcilikler ile konsolosluklar olduğu belirtilmiş; (3) numaralı fıkrasında diplomatik temsilcilik, (4) numaralı fıkrasında ise konsolosluk şeklinde tanımlanan yurt dışı teşkilat birimleri sayılmıştır.

260. Dava konusu kurallar Dışişleri Bakanlığının yurt dışı teşkilat yapısına ve görevlerine ilişkin olup Bakanlığın yurt dışı teşkilatının hangi birimlerden oluşacağını düzenleyen 159. maddenin (2) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde sayılan büyükelçilik ve daimî temsilciliklerin diplomatik temsilcilik mahiyetinde, geri kalanların ise konsolosluk mahiyetindeki yurt dışı teşkilat birimleri oldukları anlaşılmaktadır.

b. İptal Talebinin Gerekçesi

261. Dava dilekçesinde CBK'nın 58. maddesi için belirtilen aynı gerekçelerle dava konusu kuralların Anayasa'nın 106. ve 123. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

c. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

i. Kuralların Konu Bakımından Yetki Yönünden İncelenmesi

262. Dava dilekçesinde kuralların konu bakımından yetki yönünden Anayasa'nın 106. ve 123. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden ve 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kurallar ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrası yönünden incelenmiştir.

263. Dava konusu kurallarla Dışışleri Bakanlığının yurt dışı teşkilatının hangi birimlerden oluştuğu, görevleri ve ihtiyaç hâlinde kurulabilecek birimler ile bunları kurmaya yetkili makam düzenlenmiştir.

264. CBK'nın 58. maddenin (1) numaralı fıkrasının konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya uygunluk denetimi bölümünde belirtilen gerekçeler mahiyetine uygun olduğu ölçüde dava konusu kurallar için de geçerlidir.

265. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasına aykırı değildir. İptal taleplerinin reddi gerekir.

M. Emin KUZ bu görüşe katılmamıştır.

ii. Kuralların İçerik Yönünden İncelenmesi

266. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kurallar, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden incelenmiştir.

267. (1) numaralı CBK'nın 510. ve devamı maddelerinde yurt dışı teşkilatına ilişkin olarak belirlenen temel kurallar ve çizilen genel çerçeve kapsamında yürütülen hizmetin niteliği de dikkate alınarak Bakanlığın yurt dışı teşkilatının hangi birimlerden oluşacağı, ihtiyaç hâlinde kurulabilecek birimler, bunları kuracak makam ve kurulan birimlerin görevleri belirli ve öngörülebilir olup dava konusu kurallarda belirsizlik bulunmamaktadır.

268. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal taleplerinin reddi gerekir.

R. CBK'nın 160. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının (b) Bendi ile (2) Numaralı Fıkrasının (c) Bendinin İncelenmesi

1. Anlam ve Kapsam

269. (1) numaralı CBK'nın 160. maddesinde Dışışleri Bakanlığı personeline ilişkin hükümlere yer verilmiştir. Maddenin (1) numaralı fıkrasında meslek memurlarına, (2) numaralı fıkrasında ise konsolosluk ve ihtisas memurlarına ilişkin esaslar düzenlenmiştir.

270. (1) numaralı fıkranın (a) bendinde meslek memurlarının, Bakanlığın görevleri çerçevesinde, Türk dış politikasının oluşturulmasına

katkı veren, icrasında görev, yetki, sorumluluk üstlenen ve temsil görevi icra eden memurlar oldukları ifade edilmiştir.

271. (2) numaralı fıkranın (a) bendinde ise Konsolosluk ve ihtisas memurları, Bakanlığın görevleri çerçevesinde, konsolosluk, protokol, ekonomik ve kültürel işler, kançılara idaresi, kamu diplomasisi, ulusal mevzuatla bağlantılı hukuki işler, personel işleri, idari ve mali işler, elektronik konsolosluk ve bilişim hizmetleri ile özel uzmanlık bilgisi gerektiren diğer alanlarda görev, yetki ve sorumluluk üstlenen ve temsil görevi icra eden memurlar olarak tanımlanmıştır.

272. Kurallardan ilki meslek memurlarının göreve girişleri ve yükselmeleri ile başkatiplik ve konsolosluk yeterlilik sınavının esas ve usullerinin kanun ve yönetmelikle düzenleneceğini; ikincisi ise konsolosluk ve ihtisas memurlarının göreve girişleri ve yükselmeleri ile kariyer ilerleme ve konsolosluk yeterlilik sınavının esas ve usullerinin kanun ve yönetmelikle düzenleneceğini öngörmektedir.

2. İptal Talebinin Gerekçesi

273. Dava dilekçesinde özetle; kamu hizmetlerine girme hakkının Anayasa'nın 70. maddesinde düzenlendiği, kamu görevlilerinin nitelikleri ve atanmaları gibi hususların kanunla düzenlenmesinin anayasal bir zorunluluk olduğu, anılan konularda CBK ile düzenleme yapılamayacağı, temel ilkeler belirlenmeksizin idareye düzenleme yetkisi verilmesinin yetki devri niteliğinde olduğu, CBK ile yasama organına bir konuda kanun çıkarması yükümlülüğü yüklenemeyeceği belirtilerek kuralların Anayasa'nın 6., 7., 104. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

3. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

274. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralların Anayasa'nın 6., 7. ve 128. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.

275. Dava konusu kurallar, Dışişleri Bakanlığında istihdam edilecek meslek memurları ile konsolosluk ve ihtisas memurlarının göreve giriş ve yükselmeleri ile ilerleme ve yeterlilik sınavlarına ilişkindir.

276. CBK'nın 13. maddesinin (7) numaralı fıkrasının Anayasa'ya uygunluk denetimi bölümünde belirtilen gerekçeler mahiyetine uygun düştüğü ölçüde dava konusu kurallar için de geçerlidir. Dışişleri Bakanlığında istihdam edilecek meslek memurları ile konsolosluk ve ihtisas memurlarının kamu hizmetlerine girme hakkına yönelik düzenleme getiren kurallar Anayasa'nın CBK ile düzenlenmesi yasaklanan *siyasî haklar ve ödevler*le ilgili bir düzenleme öngörmektedir.

277. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırıdır. İptalleri gerekir.

Kurallar, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden kuralların ayrıca konu bakımından yetki yönünden aynı fıkranın birinci, üçüncü ve dördüncü cümleleri yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

Kurallar, konu bakımından yetki yönünden Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden içerik yönünden incelenmemiştir.

S. CBK'nın 163. Maddesinin (7) Numaralı Fıkrasının Birinci Cümlesinde Yer Alan "...şifahi..." İbaresinin İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

278. Dava dilekçesinde özetle; idari işlemlerin kural olarak yazılı şekle tabi olduğu, Anayasa'nın 125. ve 74. maddelerindeki hükümler de dikkate alındığında idari işlemlerde asıl şeklin yazılılık olduğu, kanunda açıkça izin verilen veya durumun aciliyetinin gerektirdiği durumlar dışında yazılı olmayan idari işlemler yapılamayacağı, memurların hukuki durumunda kanun ve diğer düzenleyici işlemlerle ve kanunda öngörülen usule uygun olarak değişiklik yapılabileceği, kuralda belirliliğin ve öngörülebilirliğin bulunmadığı belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. Kuralın Konu Bakımından Yetki Yönünden İncelenmesi

279. Dava dilekçesinde kuralın konu bakımından yetki yönünden Anayasa'nın 2. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de

CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrası yönünden incelenmiştir.

280. (1) numaralı CBK'nın 163. maddesinin (7) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde Dışişleri Bakanının, gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde, Cumhurbaşkanı'nın şifahi muvafakatini almak kaydıyla, Bakanlık ve bağlı kuruluş memurlarını dış teşkilattan merkeze, merkezden dış teşkilata, dış teşkilatta bir memlekettten diğer bir memlekete daimî görevle gönderebileceği düzenlenmiş; ikinci cümlesinde ise bunlarla ilgili kararnamenin derhâl Cumhurbaşkanlığına gönderileceği öngörülmüştür. Dava konusu kural anılan fıkranın birinci cümlesinde yer alan "...şifahi..." ibaresidir.

281. Dışişleri Bakanlığında istihdam edilen personelin daimî görevle görevlendirilmesine ilişkin bulunan kuralın *yürütme yetkisine ilişkin konulardan* olduğu anlaşılmaktadır.

282. Kural, Anayasa'nın CBK ile düzenlenmesi yasaklanan İkinci Kısım Birinci ve İkinci Bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle Dördüncü Bölüm'de yer alan siyasi haklar ve ödevlerle ilgili herhangi bir düzenleme içermemektedir.

283. Kural, gecikmesinde sakınca bulunan hâller yönünden, Dışişleri Bakanlığı ve bağlı kuruluş memurlarının dış teşkilattan merkeze, merkezden dış teşkilata, dış teşkilatta bir memlekettten diğer bir memlekete daimî görevle gönderilmesi usulüne yönelik düzenleme içermektedir. Gönderilmenin şekli itibarıyla Cumhurbaşkanı'nın muvafakatinin bazı durumlar için *şifahi* olabileceğini öngören kural görevlendirmenin esasına ilişkin bir düzenleme öngörmemektedir. Buna göre Anayasa'nın münhasıran kanunla düzenlenmesini zorunlu kıldığı konulara ilişkin olmayan kuralın Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesini ihlal eden bir yönü bulunmamaktadır.

284. Kuralla aynı alanda hüküm ifade eden karşılaştırmaya esas olabilecek nitelikte, kanunla yapılan herhangi bir düzenleme tespit edilememiştir. Bu itibarla kuralın kanunda açıkça düzenlenen bir konuya ilişkin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

285. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasına aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

M. Emin KUZ bu görüşe katılmamıştır.

b. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

286. Hukuk devletinde kanunların ve CBK'ların kamu yararı gözetilerek çıkarılması zorunludur. Anayasa Mahkemesinin kararlarına göre kamu yararı genel bir ifadeyle bireysel, özel çıkarlardan ayrı ve bunlara üstün olan toplumsal yararı ifade etmektedir. Kanunun ya da CBK'nın amaç ögesi bakımından Anayasa'ya uygun sayılabilmesi için çıkarılmasında kamu yararı dışında bir amacın gözetilmemiş olması gerekmekte olup kamu yararı dışında bir amaçla çıkarılmış olduğu açıkça anlaşılabiliyorsa amaç unsuru bakımından Anayasa'ya aykırılık söz konusudur.

287. Anayasa'ya uygunluk denetiminde kuralın öngörülmesindeki kamu yararı anlayışının isabetli olup olmadığı değil incelenen kuralın ihdasında kamu yararı dışında belli bireylerin ya da grupların çıkarlarının gözetilip gözetilmediği incelenir. Diğer bir anlatımla bir kuralın Anayasa'ya aykırılık sorunu çözümlenirken kamu yararı konusunda Anayasa Mahkemesinin yapacağı inceleme, yalnızca kuralın kamu yararı amacıyla çıkarılıp çıkarılmadığının denetimiyle sınırlıdır.

288. Daimî görevle görevlendirmeye ilişkin idari işlemlerin yazılı olarak yapılmasını gerektiren anayasal bir zorunluluk bulunmamaktadır. Buna göre gecikmesinde sakınca bulunan hâllerle sınırlı olmak ve Cumhurbaşkanı'nın şifahi onayını almak kaydıyla Dışişleri Bakanının, Bakanlık ve bağlı kuruluş memurlarını dış teşkilattan merkeze, merkezden dış teşkilata, dış teşkilatta bir memleketten diğer bir memlekete göndermesinde kamu yararı dışında bir amacın güdülmediği açıktır. Kaldı ki, görevlendirmeye ilgili kararnamenin derhâl Cumhurbaşkanlığına gönderileceği de ayrıca düzenlenmiştir.

289. (1) numaralı CBK'nın Bakanlığın yurt dışı teşkilatına ve yurt dışı sürekli görevlere ilişkin 161. ve 163. maddelerindeki hükümler birlikte ele alındığında daimî görevle göndermeye ilişkin usul ve esaslar ile temel ilkelerin belirli olduğu, bu hususta genel bir çerçevenin de çizildiği anlaşılmaktadır.

290. Buna göre Anayasa'nın 2. maddesi bakımından kuralda herhangi bir belirsizlik olduğu söylenemeyeceği gibi kuralın kamu yararı dışında bir amaç gözettiği de söylenemez.

291. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Ş. CBK'nın 203. Maddesinin İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

292. Dava dilekçesinde CBK'nın 58. maddesi için belirtilen aynı gerekçelerle dava konusu kuralın Anayasa'nın 106. ve 123. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. Kuralın Konu Bakımından Yetki Yönünden İncelenmesi

293. Dava dilekçesinde kuralın konu bakımından yetki yönünden Anayasa'nın 106. ve 123. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrası yönünden incelenmiştir.

294. Dava konusu kuralla Gençlik ve Spor Bakanlığının yurt dışı teşkilatı kurmaya yetkili olduğu öngörülmüştür.

295. CBK'nın 58. maddenin (1) numaralı fıkrasının konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya uygunluk denetimi bölümünde belirtilen gerekçeler dava konusu kural için de geçerlidir.

296. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasına aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

M. Emin KUZ bu görüşe katılmamıştır.

b. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

297. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden incelenmiştir.

298. CBK'nın 58. maddenin (1) numaralı fıkrasının içerik yönünden Anayasa'ya uygunluk denetimi bölümünde belirtilen gerekçeler dava konusu kural için de geçerlidir.

299. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

T. CBK'nın 231. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının (j) Bendinin İncelenmesi

300. Dava konusu kuralın da yer aldığı (1) numaralı CBK'nın 231. maddesi 6/8/2019 tarihli ve (43) numaralı Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 17. maddesiyle bir bütün olarak değiştirilmiştir.

301. Açıklanan nedenle konusu kalmayan kurala ilişkin iptal talebi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermek gerekir.

U. CBK'nın 240. Maddesinin İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

302. Dava dilekçesinde CBK'nın 58. maddesi için belirtilen aynı gerekçelerle dava konusu kuralın Anayasa'nın 106. ve 123. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. Kuralın Konu Bakımından Yetki Yönünden İncelenmesi

303. Dava dilekçesinde kuralın konu bakımından yetki yönünden Anayasa'nın 106. ve 123. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural ilgisini nedeniyle Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrası yönünden incelenmiştir.

304. Dava konusu kuralla Hazine ve Maliye Bakanlığının yurt dışı teşkilatı kurmaya yetkili olduğu öngörülmüştür.

305. CBK'nın 58. maddenin (1) numaralı fıkrasının konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya uygunluk denetimi bölümünde belirtilen gerekçeler dava konusu kural için de geçerlidir.

306. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasına aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

M. Emin KUZ bu görüşe katılmamıştır.

b. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

307. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden incelenmiştir.

308. CBK'nın 58. maddenin (1) numaralı fıkrasının içerik yönünden Anayasa'ya uygunluk denetimi bölümünde belirtilen gerekçeler dava konusu kural için de geçerlidir.

309. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Ü. CBK'nın 254. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının (f) Bendinin İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

310. Dava dilekçesinde özetle; 10/6/1949 tarihli ve 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu'nda il ve ilçelerin nasıl kurulacağının, il dışında diğer kademeli bölümlerin neler olduğunun açıkça düzenlendiği, kanunla düzenlenmiş bir konuda CBK ile düzenleme yapılamayacağı gibi anılan konularda İçişleri Bakanlığına düzenleme yetkisi tanınmasının Anayasa'ya aykırı olduğu belirtilerek kuralın Anayasa'nın 104. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

311. Kuralla İçişleri Bakanlığının ülkenin idari bölümlere ayrılması, il ve ilçelerin genel idarelerinin düzenlenmesi hususunda görevli ve yetkili olduğu öngörülmüştür.

312. Kural, merkezî idare bakımından ülkenin idari bölümlere ayrılmasının, ülkenin idari bölümlerinden olan il ve ilçelerin genel

idarelerinin düzenlenmesinin İçişleri Bakanlığınca gerçekleştirileceğini düzenlemektedir.

313. Anayasa'nın 123. maddesinin birinci fıkrasına göre "*İdare, kuruluş ve görevleriyle bir bütündür ve kanunla düzenlenir.*" Anayasa'nın anılan maddesinde düzenlenen idarenin kanuniliği ilkesi, idarenin ve organlarının görev ve yetkilerinin kanunla düzenlenmesini gerekli kılar (AYM, E.2013/114, K.2014/184, 4/12/2014, § 136, AYM, E.2012/102, K.2012/207, 27/12/2012). Anayasada idarenin kuruluşu merkezî idare ve mahallî idareler biçiminde öngörülmüştür. Anayasa'nın "*Merkezi idare*" başlıklı 126. maddesinin birinci fıkrasında ise Türkiye'nin merkezî idare kuruluşu bakımından, coğrafi durumuna, ekonomik şartlara ve kamu hizmetlerinin gereklerine göre illere, illerin de diğer kademeli bölümlere ayrılacağı düzenlenmiştir. Buna göre Türkiye'nin gerek illere ayrılmasında gerekse illerin öbür kademeli bölümlere ve bu arada ilçelere ayrılmasında göz önünde tutulacak olan ölçütler, coğrafya durumu, iktisadi koşullar ve kamu hizmetlerinin gerekleri olarak sayılmıştır (AYM, E.2008/34, K.2008/153, 31/10/2008).

314. Anayasa'nın anılan hükümleri birlikte değerlendirildiğinde merkezî idare örgütlenmesine ilişkin anayasal ölçütler dikkate alınmak suretiyle il, ilçe ve diğer idari bölümlerin oluşturulması, kaldırılması, bunların genel idarelerinin düzenlenmesi bağlamında görevlerin belirlenmesi, değiştirilmesi ve örgütlenmeye ilişkin meselelerin kanunla düzenlenmesi gerektiği açıktır. Kural ülkenin il ve ilçe gibi idari birimlere ayrılması, il ve ilçelerin genel idarelerinin düzenlenmesi görev ve yetkilerinin hangi kuruma ait olduğunu düzenlemekte olup Anayasa'nın 106. maddesinin on birinci fıkrası ile Anayasa'da CBK ile düzenleneceği özel olarak öngörülen diğer konulardan da değildir.

315. Bu itibarla merkezî idare bakımından ülkenin idari bölümlere ayrılmasının, ülkenin idari bölümlerinden olan il ve ilçelerin genel idarelerinin düzenlenmesinin Bakanlıkça gerçekleştirileceğini düzenleyen kural, Anayasa'nın 123. ve 126. maddeleri uyarınca münhasıran kanunla düzenlenmesi gereken bir konuya ilişkin bulunmaktadır.

316. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırıdır. İptali gerekir.

Muhterem İNCE bu görüşe katılmamıştır.

Kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden kuralın ayrıca konu bakımından yetki yönünden aynı fıkranın birinci, ikinci ve dördüncü cümleleri yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

Kural, konu bakımından yetki yönünden Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden içerik yönünden incelenmemiştir.

V. CBK'nın 260. Maddesinin (2) Numaralı Fıkrasının İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

317. Dava dilekçesinde özetle; kuralla memurların özlük haklarının düzenlenmesinin yönetmeliğe bırakılarak bu alandaki düzenleme yetkisinin idareye verildiği, kamu görevlilerinin görev, yetki ve sorumluluklarının münhasıran kanunla düzenlenmesi gerektiği, bu konularda CBK çıkarılamayacağı, temel ilkeler belirlenmeden ve konunun çerçevesi çizilmeden yürütme organına düzenleme yetkisi verilmesinin yetki devri niteliği taşıdığı, kuralın belirsiz olduğu belirtilerek Anayasa'nın 2., 7., 104. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. Fıkra Yer Alan "...ve mülkiye müfettişlerinin..." İbaresini

318. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralın Anayasa'nın 2., 7. ve 128. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.

319. Dava konusu kuralla mülkiye müfettişlerinin görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usullerinin yönetmelikle düzenleneceğini öngörülmüştür.

320. İçişleri Bakanlığının hizmet birimi olan Teftiş Kurulu Başkanlığının görevleri CBK'nın 260. maddesinde düzenlenmiştir. Anılan madde uyarınca Bakanlığın görev alanında kalan birimlerin, kuruluşların, illerin, ilçelerin, mahallî idarelerin, birliklerin, işletmelerin, müesseselerin ve teşebbüslerin işlem ve hesaplarının teftiş edilmesi, denetlenmesi,

incelenmesi, soruşturulması; mahallî idarelerin seçilmiş veya tayin edilmiş organları ve bunların üyeleriyle diğer kamu görevlileri hakkında inceleme, araştırma ve soruşturma yapılması; Bakanlığın mahallî idareler üzerinde sahip olduğu vesayet yetkisinin mevzuat hükümleri gereğince uygulanmasının sağlanması; çeşitli konularda inceleme ve araştırmalar ile merkez, il ve ilçe kuruluşlarının özel teftişlerinin yapılması gibi çeşitli görevler Başkanlığın görevleri arasında sayılmıştır. Buna göre kamu hizmeti niteliği taşıyan anılan teftiş, denetleme, araştırma, inceleme ve soruşturma görevlerinin yerine getirilebilmesi bağlamında Başkanlıkta kadrolu olarak atanan mülkiye müfettişlerinin Anayasa'nın 128. maddesi anlamında *kamu görevlisi* olduklarında tereddüt bulunmamaktadır.

321. Anayasa'nın 128. maddesine göre memurlar ve diğer kamu görevlilerinin görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülüklerinin kanunla düzenlenmesi gerekmektedir. Mülkiye müfettişlerinin görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usullerine yönelik bir düzenleme öngören dava konusu kural münhasıran kanunla düzenlenmesi gereken bir konuya ilişkin bulunmaktadır (benzer yöndeki değerlendirme için bkz. AYM, E.2019/96, K.2022/17, 24/2/2022, §§ 58-60).

322. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kadir ÖZKAYA, Muammer TOPAL, Yıldız SEFERİNOĞLU, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE bu görüşe katılmamışlardır.

Kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden kuralın ayrıca konu bakımından yetki yönünden aynı fıkranın birinci, ikinci ve dördüncü cümleleri yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

Kural, konu bakımından yetki yönünden Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden içerik yönünden incelenmemiştir.

b. Fıkranın Kalan Kısım

i. Kuralın Konu Bakımından Yetki Yönünden İncelenmesi

323. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralın Anayasa'nın 2., 7. ve 128. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de

CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.

324. İçişleri Bakanlığının hizmet birimlerinden olan Teftiş Kurulu Başkanlığının görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usullerinin yönetmelikle düzenleneceğini öngören kuralın *yürütme yetkisine ilişkin konulardan* olduğu anlaşılmaktadır.

325. Kural, Anayasa'nın CBK ile düzenlenmesi yasaklanan İkinci Kısım Birinci ve İkinci Bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle Dördüncü Bölüm'de yer alan siyasi haklar ve ödevlerle ilgili herhangi bir düzenleme içermemektedir.

326. İçişleri Bakanlığı merkez teşkilatının bir parçası olan Teftiş Kurulu Başkanlığının görevlerinin, yetkilerinin, sorumluluğunun ve çalışma usullerinin Bakanlık merkez teşkilatının kurulması ve teşkilat yapısının düzenlenmesine ilişkin olduğu anlaşılmaktadır. Bu itibarla kuralın Anayasa'nın 106. maddesinin on birinci fıkrasıyla bağlantılı olarak 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı bir yönü bulunmamaktadır.

327. Kuralla aynı alanda hüküm ifade eden karşılaştırmaya esas olabilecek nitelikte, kanunla yapılan herhangi bir düzenleme tespit edilememiştir. Bu itibarla kuralın kanunda açıkça düzenlenen bir konuya ilişkin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

328. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasına aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

ii. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

329. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 106. maddesi yönünden incelenmiştir.

330. Anayasa'nın 106. maddesinin on birinci fıkrası uyarınca bakanlıkların kurulması, kaldırılması, görevleri ve yetkileri, teşkilat yapısı ile merkez ve taşra teşkilatlarının kurulması yetkisi CBK'ya tanınmış olup CBK'ya tanınan bu asli yetkinin, başka bir idari işleme bırakılması mümkün değildir. Bununla birlikte yürütme organının CBK çıkarmaya yetkili olduğu konuya ilişkin her türlü ayrıntıyı CBK ile düzenlemesi ve bu düzenlemelerin

gereğini bizzat yerine getirmesi gerekli olmayıp CBK ile konuya ilişkin temel kuralları belirledikten ve genel çerçeveyi çizdikten sonra bu çerçevenin içinde kalan hususları, düzenleyici nitelikteki diğer işlemlerle belirlemesi ve bu düzenlemeler kapsamında yerine getirilmesi gerekli tasarrufları da ilgili idareye bırakması mümkündür (benzer yöndeki değerlendirme için bkz. AYM, E.2019/105, K.2020/30, 12/6/2020, § 36).

331. Dava konusu kuralın da yer aldığı CBK'nın 260. maddesinde Teftiş Kurulu Başkanlığının çalışma usulü bakımından İçişleri Bakanının emri ve onayı üzerine işlem yapacağı belirtilmiştir. Maddede Başkanlığın teftiş etme, denetleme, inceleme, soruşturma, araştırma ve değerlendirme yapma, hazırlık ve koordinasyon çalışmalarında bulunma ve benzeri şekillerde icra edilecek çeşitli görevlerine de yer verilmiştir. Buna göre Teftiş Kurulu Başkanlığının görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usullerinin belirlenmesi bakımından doğrudan düzenleme yapma yetkisinin yönetmeliğe bırakılmadığı, konuya ilişkin temel kurallar ve genel çerçevenin CBK ile düzenlenmiş olduğu anlaşılmaktadır.

332. Bu itibarla konuya ilişkin temel kurallar ve genel çerçeve çizildikten sonra Teftiş Kurulu Başkanlığının görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usullerinin yönetmelikle düzenleneceğini öngören kuralın Anayasa'nın 106. maddesinin on birinci fıkrasını ihlal eden bir yönü bulunmamaktadır.

333. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 106. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Y. CBK'nın 297. Maddesinin İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

334. Dava dilekçesinde CBK'nın 58. maddesi için belirtilen aynı gerekçelerle dava konusu kuralın Anayasa'nın 106. ve 123. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. Kuralın Konu Bakımından Yetki Yönünden İncelenmesi

335. Dava dilekçesinde kuralın konu bakımından yetki yönünden Anayasa'nın 106. ve 123. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de

CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrası yönünden incelenmiştir.

336. Dava konusu kuralla Kültür ve Turizm Bakanlığının yurt dışı teşkilatı kurmaya yetkili olduğu öngörülmüştür.

337. CBK'nın 58. maddenin (1) numaralı fıkrasının konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya uygunluk denetimi bölümünde belirtilen gerekçeler dava konusu kural için de geçerlidir.

338. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasına aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

M. Emin KUZ bu görüşe katılmamıştır.

b. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

339. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden incelenmiştir.

340. CBK'nın 58. maddenin (1) numaralı fıkrasının içerik yönünden Anayasa'ya uygunluk denetimi bölümünde belirtilen gerekçeler dava konusu kural için de geçerlidir.

341. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Z. CBK'nın 320. Maddesinin (3) Numaralı Fıkrasının [12/11/2021 tarihli ve (87) numaralı CBK'nın 1. maddesiyle aynı maddeye eklenen (2) numaralı fıkra nedeniyle (4) numaralı fıkra şeklinde teselsül ettirilmiştir] İncelenmesi

1. Fıkranın "...Bakanlık Maarif Müfettişlerinin ve Bakanlık Maarif Müfettiş Yardımcılarının görev, yetki ve sorumlulukları, mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri, yeterlikleri, yükselmeleri, görevlendirilmeleri, çalışma merkezlerine dağılımları, merkezler arasında yer değiştirmeleri ve diğer hususlar..." Bölümü

342. 2/2/2021 tarihli ve (87) numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılmasına Dair

Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 1. maddesiyle, (1) numaralı CBK'nın 320. maddesinin (3) numaralı fıkrasında yer alan "...Bakanlık Maarif Müfettişlerinin ve Bakanlık Maarif Müfettiş yardımcılarının..." ibaresi "...başmüfettiş, müfettiş ve müfettiş yardımcılarının..." şeklinde değiştirilmiştir. Fıkranın "...başmüfettiş, müfettiş ve müfettiş yardımcılarının..." şeklinde değiştirilen ibaresi dışında kalan "...görev, yetki ve sorumlulukları, mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri, yeterlikleri, yükselmeleri, görevlendirilmeleri, çalışma merkezlerine dağılımları, merkezler arasında yer değiştirmeleri ve diğer hususlar..." bölümüne ilişkin olarak bağımsız bir anayasal denetim yapılmasına imkân bulunmamaktadır.

343. Açıklanan nedenle konusu kalmayan kurala ilişkin iptal talebi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermek gerekir.

2. Fıkranın Kalan Kısımı

344. (1) numaralı CBK'nın 320. maddesinin (3) numaralı fıkrasında yer alan "...Bakanlık Maarif Müfettişlerinin ve Bakanlık Maarif Müfettiş yardımcılarının..." ibaresinin "...başmüfettiş, müfettiş ve müfettiş yardımcılarının..." şeklinde değiştirilmesinin fıkranın "...Bakanlık Maarif Müfettişlerinin ve Bakanlık Maarif Müfettiş Yardımcılarının görev, yetki ve sorumlulukları, mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri, yeterlikleri, yükselmeleri, görevlendirilmeleri, çalışma merkezlerine dağılımları, merkezler arasında yer değiştirmeleri ve diğer hususlar..." bölümü dışında kalan "Teftiş Kurulu Başkanlığının ve çalışma merkezlerinin görev, yetki ve sorumlulukları, çalışma usul ve esasları,..." ve "...yönetmelikle düzenlenir." kısımları yönünden bağımsız bir anayasal denetim yapılmasını engellemediği anlaşıldığından söz konusu kısımlar hakkında inceleme yapılabilecektir.

a. Genel Açıklama

345. CBK'nın 320. maddesinde Millî Eğitim Bakanlığının hizmet birimlerinden Teftiş Kurulu Başkanlığı düzenlenmiştir.

346. Maddenin (1) numaralı fıkrası kapsamında Başkanlığın, Millî Eğitim Bakanlığının görev alanına giren konularda Bakanlık personeline, Bakanlık okul ve kurumlarına, özel öğretim kurumlarına, kamu kurum ve kuruluşlarına, gerçek ve tüzel kişiler ile gönüllü kuruluşlara rehberlik etmek, plan ve programlar oluşturmak, Bakanlık tarafından veya Bakanlığın denetiminde sunulan hizmetlerin kontrol ve denetimini yapmak, süreç ve sonuçlarını analiz etmek, karşılaştırmak, ölçmek, değerlendirmek,

raporlamak, Bakanlığın görev ve yetkileri çerçevesinde denetim, değerlendirme, inceleme, araştırma ve soruşturma iş ve işlemlerini yürütmek, eğitim müfettişlerinin çalışmalarının koordinasyonu ve bütünlüğünü sağlamak gibi çeşitli hususlarda görevli kılındığı ifade edilmiştir. Fıkra da ayrıca Teftiş Kurulu Başkanlığının çalışma usulü bakımından Millî Eğitim Bakanının emri ve onayı ile anılan görevleri yerine getireceği belirtilmiştir.

347. Maddenin (3) numaralı fıkrasında Millî Eğitim Bakanlığı tarafından veya Bakanlığın denetiminde sunulan hizmetlerin rehberlik ve teftişini sağlamak amacıyla çalışma merkezleri kurulabileceği öngörülmüştür. Çalışma merkezlerinin Millî Eğitim Bakanının onayıyla ve yalnızca gerekli görülen illerde kurulacağı belirtilmiştir. Teftiş Kurulu Başkanlığında görevlendirilen müfettişlerin çalışma merkezlerinin aynı zamanda Teftiş Kurulu Başkanlığının görev merkezi olan Ankara olduğu da ayrıca ifade edilmiştir.

b. İptal Talebinin Gerekçesi

348. Dava dilekçesinde CBK'nın 260. maddesinin (2) numaralı fıkrası için belirtilen aynı gerekçelerle dava konusu kuralın Anayasa'nın 2., 7., 104. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

c. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

i. Kuralın Konu Bakımından Yetki Yönünden İncelenmesi

349. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralın Anayasa'nın 2., 7. ve 128. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.

350. Dava konusu kuralla Millî Eğitim Bakanlığının hizmet birimlerinden olan Teftiş Kurulu Başkanlığının ve çalışma merkezlerinin görev, yetki ve sorumluluklarının, çalışma usul ve esaslarının yönetmelikle düzenleneceği öngörülmüştür.

351. CBK'nın 260. maddesinin (2) numaralı fıkrasının "...ve mülkiye müfettişlerinin..." ibaresi dışında kalan kısmının konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya uygunluk denetimi bölümünde belirtilen gerekçeler mahiyetine uygun düştüğü ölçüde dava konusu kural için de geçerlidir.

352. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasına aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

ii. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

353. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 106. maddesi yönünden incelenmiştir.

354. CBK'nın 260. maddesinin (2) numaralı fıkrasının "...ve mülkiye müfettişlerinin..." ibaresi dışında fıkranın kalan kısmının içerik yönünden Anayasa'ya uygunluk denetimi bölümünde belirtilen gerekçeler mahiyetine uygun düştüğü ölçüde dava konusu kural için de geçerlidir.

355. Dava konusu kuralın da yer aldığı CBK'nın 320. maddesindeki düzenlemeler dikkate alındığında Teftiş Kurulu Başkanlığı ve çalışma merkezlerinin görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esaslarına ilişkin temel kurallar ve genel çerçeve CBK ile düzenlenmiştir. Bu itibarla konuya ilişkin temel kurallar ve genel çerçeve çizildikten sonra Teftiş Kurulu Başkanlığının ve çalışma merkezlerinin görev, yetki ve sorumluluklarının, çalışma usul ve esaslarının yönetmelikle düzenleneceğini öngören kuralın Anayasa'nın 106. maddesinin on birinci fıkrasını ihlal eden bir yönü bulunmamaktadır.

356. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 106. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

AA. CBK'nın 328. Maddesinin İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

357. Dava dilekçesinde CBK'nın 58. maddesi için belirtilen aynı gerekçelerle dava konusu kuralın Anayasa'nın 106. ve 123. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. (1) Numaralı Fıkra

i. Kuralın Konu Bakımından Yetki Yönünden İncelenmesi

358. Dava dilekçesinde kuralın konu bakımından yetki yönünden Anayasa'nın 106. ve 123. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de

CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden ve 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi dikkate alınarak kural ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrası yönünden incelenmiştir.

359. Dava konusu kuralla Millî Eğitim Bakanlığının yurt dışı teşkilatı kurmaya yetkili olduğu öngörülmüştür.

360. CBK'nın 58. maddenin (1) numaralı fıkrasının konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya uygunluk denetimi bölümünde belirtilen gerekçeler dava konusu kural için de geçerlidir.

361. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasına aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

M. Emin KUZ bu görüşe katılmamıştır.

ii. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

362. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden incelenmiştir.

363. CBK'nın 58. maddenin (1) numaralı fıkrasının içerik yönünden Anayasa'ya uygunluk denetimi bölümünde belirtilen gerekçeler dava konusu kural için de geçerlidir.

364. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

b. (2) Numaralı Fıkra

365. Dava dilekçesinde kuralın konu bakımından yetki yönünden Anayasa'nın 106. ve 123. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden ve 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi dikkate alınarak kural ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrası yönünden incelenmiştir.

366. Dava konusu kuralda Millî Eğitim Bakanlığının Türkiye'deki veya Yükseköğretim Kurulu tarafından denkliği kabul edilen yurt dışındaki üniversitelerin eğitim fakültelerinin ilgili bölümlerinden lisans düzeyinde

eğitimini başarıyla bitirenlerden ilgili ülke vatandaşlıklarına sahip olanlarla süresiz oturma ve çalışma izni bulunanlardan, Bakanlığın mahallinden sözleşmeli statüde öğretmen olarak hizmet alabileceği öngörülmüştür.

367. Sözleşmeli öğretmenler tarafından sunulacak eğitim ve öğretim hizmetleri devletin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü olduğu kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevlerdendir. Buna göre sözleşmeli öğretmenler *memur* statüsündeki kamu görevlileri olmamakla birlikte Anayasa'nın 128. maddesinde sayılan *diğer kamu görevlileri* kapsamında yer almaktadırlar (AYM, E.2008/54, K.2011/45, 10/03/2011).

368. Yurt dışında mahallinde sözleşmeli statüde öğretmen olarak istihdam edilecek kamu görevlilerinin hizmete alım şartlarına ilişkin aranacak bir kısım şartları düzenleyen kural kamu hizmetlerine giriş şart ve koşulları ile ilişkili bir düzenleme niteliğindedir. Buna göre kamu hizmetine girme hakkına ilişkin bir düzenleme niteliğinde olduğu anlaşılan kural Anayasa'nın CBK ile düzenlenmesi yasaklanan "*Siyasî Haklar ve Ödevler*" kapsamında bulunmaktadır.

369. Kaldı ki 25/8/2011 tarihli ve 652 sayılı Özel Barınma Hizmeti Veren Kurumlar ve Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 31. maddesinin (5) numaralı fıkrasında, Türkiye'deki veya Yükseköğretim Kurulu tarafından denkliği kabul edilen yurt dışındaki üniversitelerin eğitim fakültelerinin ilgili bölümlerinden lisans düzeyinde eğitimini başarıyla bitirenlerden ilgili ülke vatandaşlığına sahip olanlarla süresiz oturma ve çalışma izni bulunanların, Bakanlıkça mahallinden sözleşmeli statüde öğretmen olarak istihdam edilebileceği düzenlenmiştir. Buna göre dava konusu CBK kuralının olmaması durumunda mahallinden sözleşmeli statüde öğretmen istihdamında anılan kanun hükmünün uygulanacağı açıktır. Bu itibarla kuralın kanunun açıkça düzenlediği bir konuya ilişkin olması nedeniyle Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının dördüncü cümlesine de aykırılık teşkil ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

370. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci ve dördüncü cümlelerine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci ve dördüncü cümlelerine aykırı görülerek iptal edildiğinden kuralın ayrıca konu bakımından yetki yönünden aynı fıkranın birinci ve üçüncü cümleleri yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

Kural, konu bakımından yetki yönünden Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci ve dördüncü cümlelerine aykırı görülerek iptal edildiğinden içerik yönünden incelenmemiştir.

BB. CBK'nın 338. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının İkinci Cümlesinde Yer Alan "...bunlara doğrudan emir verebilir." İbaresinin Üçüncü Cümlesinin İncelenmesi

371. Dava konusu kuralların da yer aldığı (1) numaralı CBK'nın 338. maddesi 15/7/2018 tarihli ve 30479 Sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan (4) numaralı Bakanlıklara Bağlı, İlgili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 799. maddesiyle değiştirilmiştir.

372. Açıklanan nedenle konusu kalmayan kurallara ilişkin iptal talepleri hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermek gerekir.

CC. CBK'nın 378. Maddesinin İncelenmesi

1. İptal Talebinin ve İtirazın Gerekçeleri

373. Dava dilekçesinde ve başvuru kararında özetle; Sağlık Bakanlığı tarafından toplanan ve işlenen verilerin kişisel veri olduğu, kişisel verilerin ancak kanunda öngörülen hâllerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebileceği, kişisel verilerin korunmasına ilişkin usul ve esasların kanunla düzenlenebileceği, bu konuda CBK ile düzenleme yapılamayacağı, veri toplanması ve bazı hâllerde zorunluluk arz edecek şekilde bu işlemin gerçekleştirilmesi için ilgili idarelere çerçevesi, ilke ve esasları ortaya konulmaksızın yetki verilmesinin hukuki belirlilik ilkesine aykırı olduğu belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2., 20. ve 104. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

374. Dava dilekçesinde ve başvuru kararında konu bakımından yetki yönünden kuralın Anayasa'nın 2. ve 20. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.

375. CBK'nın 378. maddesinin (1) numaralı fıkrasında sağlık hizmeti almak üzere, kamu veya özel sağlık kuruluşları ile sağlık mesleği mensuplarına müracaat edenlerin, sağlık hizmetinin gereği olarak vermek zorunda oldukları veya kendilerine verilen hizmete ilişkin kişisel verilerinin işlenebileceği, (2) numaralı fıkrasında ise Sağlık Bakanlığının sağlık hizmetinin verilmesi, kamu sağlığının korunması, koruyucu hekimlik, tıbbi teşhis, tedavi ve bakım hizmetlerinin yürütülmesi ile sağlık hizmetlerinin planlanması ve maliyetlerin hesaplanması amacıyla (1) numaralı fıkra kapsamında elde edilen verileri alarak işleyebileceği, bu verilerin 7/4/2016 tarihli ve 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nda öngörülen şartlar dışında aktarılamayacağı ifade edilmiştir. Maddenin (3) numaralı fıkrasında Bakanlığın toplanan ve işlenen kişisel verilere, ilgili kişilerin kendilerinin veya yetki verdikleri üçüncü kişilerin erişimlerini sağlayacak bir sistem kuracağı, (4) numaralı fıkrasında kurulan sistemlerin güvenliği ve güvenilirliği ile ilgili standartların Kişisel Verileri Koruma Kurulunun belirlediği ilkelere uygun olarak Bakanlıkça belirleneceği, Bakanlığın elde edilen kişisel sağlık verilerinin güvenliğinin sağlanması için gerekli tedbirleri alacağı, bu amaçla sistemde kayıtlı bilgilerin hangi görevli tarafından ne amaçla kullanıldığının denetlenmesine imkân tanıyan bir güvenlik sistemi kuracağı belirtilmiştir; (5) numaralı fıkrasında sağlık personeli istihdam eden kamu kurum ve kuruluşları ile özel hukuk tüzel kişileri ve gerçek kişilerin, istihdam ettiği personeli ve personel hareketlerini Bakanlığa bildirmekle yükümlü oldukları ifade edilmiştir. (6) numaralı fıkarda ise kişisel sağlık verilerinin işlenmesi, güvenliği ve bu maddenin uygulanması ile ilgili diğer hususların Bakanlıkça yürürlüğe konulan yönetmelikle düzenleneceği öngörülmüştür.

376. CBK'nın 8. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (f) bendinde yer alan "...bilgi toplamak..." ibaresinin Anayasa'ya uygunluk denetimi bölümünde belirtilen gerekçeler mahiyetine uygun düştüğü ölçüde dava konusu kural için de geçerlidir.

377. Buna göre sağlık hizmetleriyle ilgili olarak kişisel verilerin toplanmasına, işlenmesine, aktarılmasına, bu kişisel verilere erişim sisteminin kurulmasına, sistemin güvenliğinin sağlanmasına ilişkin düzenlemeler içeren kural CBK ile düzenlenemeyecek yasak alan içinde kalmaktadır.

378. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden kuralın ayrıca konu bakımından yetki yönünden aynı fıkranın birinci, üçüncü ve dördüncü cümleleri yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

Kural, konu bakımından yetki yönünden Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden içerik yönünden incelenmemiştir.

ÇÇ. CBK'nın 380. Maddesinin (3) Numaralı Fıkrasının İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

379. Dava dilekçesinde özetle; kuralla serbest bölgelerde faaliyet gösteren sağlık kurum ve kuruluşlarına vergi, resim ve harç benzeri bir mali yükümlülük getirildiği, CBK ile vergi, resim ve harç benzeri mali yükümlülük getirilemeyeceği, bu yükümlülüklerin ancak kanunla konulup değiştirilebileceği veya kaldırılabilceği, verginin kanuniliği ilkesi gereği verginin konusunun, matrahının ve oranının kanunla belirlenmesi gerektiği, bu konularda CBK ile düzenleme yapılamayacağı belirtilerek kuralın Anayasa'nın 73. ve 104. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

380. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralın Anayasa'nın 73. maddesine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.

381. Kuralla serbest bölgelerde faaliyet gösteren sağlık kurum ve kuruluşlarının aylık gayrisafi hasılatının binde beşini geçmemek üzere Cumhurbaşkanınca belirlenecek oran üzerinden hesaplanacak tutarın, 6/6/1985 tarihli ve 3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanunu hükümleri çerçevesinde ilgili serbest bölge idaresi tarafından işletmecilerinden tahsil edilerek takip eden ayın yirmisine kadar Ticaret Bakanlığı merkez muhasebe birimi hesaplarına aktarılacağı ve genel bütçeye gelir kaydedileceği öngörülmüştür.

382. Anayasa'nın "İkinci Kısım"ının "Siyasî Haklar ve Ödevler" başlıklı "Dördüncü Bölüm"ünde yer alan 73. maddesinde herkesin kamu giderlerini

karşılama üzere mali gücüne göre vergi ödemekle yükümlü bulunduğu, vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımının maliye politikasının sosyal amacı olduğu, vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerin kanunla konulması, değiştirilmesi veya kaldırılması gerektiği belirtilerek hem mükellefler hem de devlet yönünden vergi ödevinin temel ilkeleri gösterilmiştir. Buna göre vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülük getirilmesine ilişkin konular CBK ile düzenlenemeyecek yasak alan içinde kalmaktadır.

383. Vergi; kamu giderlerini karşılamak amacıyla kanunlarla gerçek ve tüzelkişilere mali güçlerine göre getirilen bir yükümlülüktür. Belirli bir hizmetten doğrudan yararlanma karşılığı olmayan vergi tüm kamu hizmetleri için yapılan giderlere ortak katılma payıdır. Harç; kimi kamu hizmetlerinden yararlanmanın karşılığı olarak tahsil edilen kamu gelirleridir. Resim; bir iş ya da faaliyetin yapılmasına yetkili kuruluşlar tarafından izin verilmesi dolayısıyla yapılan bir ödeme şeklinde tanımlandığı gibi harca benzer biçimde kamu kuruluşlarında görülen hizmetin ve yapılan giderlerin karşılığı olarak yalnız o işle ilgili gerçek ve tüzelkişilerden sağlanan gelirler şeklinde de açıklanmaktadır (AYM, E.2013/41, K.2013/124, 31/10/2013).

384. Vergi, resim, harç benzeri mali yükümlülük ise kişilerden, yapılan kamu hizmetleri karşılığında ya da bir hizmet karşılığı olmaksızın kamu gücüne dayanılarak alınan paralar olup ortak özellikleri kanunla konulmaları ve kamu gücüne dayanılarak gerektiğinde zorla alınmalarıdır (AYM, E.2013/41, K.2013/124, 31/10/2013).

385. Dava konusu kuralın yer aldığı maddede sağlık serbest bölgelerinin kurulmasıyla Türkiye'nin sağlık alanında bölgesel bir cazibe merkezi hâline getirilmesinin, yabancı sermaye ve yüksek tıbbi teknoloji girişinin hızlandırılmasının amaçlandığı ifade edilmiştir. Serbest bölgelerin, Türkiye gümrük bölgesinin parçaları olmakla birlikte vergilendirme, gümrük ve kambiyo mükellefiyetleri yönünden istisnalar getiren, gümrük ve kambiyo mükellefiyetlerine dair mevzuat hükümlerinin uygulanmadığı özel bölgeler oldukları anlaşılmaktadır.

386. Özel olarak oluşturulan bu bölgelerde sınai, ticari veya hizmetle ilgili faaliyetlerin yürütülebilmesi ilgili idareden ruhsat ve izin alınmasına bağlı bulunmaktadır. Kural kapsamında tahsil edilecek tutarın ise özel olarak düzenlenmiş bu bölgelerde ruhsat ve izinle faaliyet gösteren sağlık

kurum ve kuruluşlarının bu bölgelerde yürüttükleri faaliyetleri dolayısıyla alındığı anlaşılmaktadır. Kuralla serbest bölgelerde faaliyet gösteren işletmeciler yönünden aylık gayrisafi hasılatları üzerinden hesaplanacak bir mali yükümlülük öngörülmektedir.

387. Aylık gayrisafi hasılat üzerinden hesaplanacak ve genel bütçeye gelir kaydedilecek tutar, kamu gücüne dayalı olarak, tek taraflı bir iradeyle belirlenmekte olup *“vergi, resim, harç benzeri mali yükümlülük”* kavramı içinde değerlendirilebilecek bir kamu geliri niteliği taşımaktadır. Bu itibarla *vergi, resim, harç benzeri mali yükümlülük* getiren kural Anayasa’nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesinde ifade edilen CBK ile düzenlenemeyecek yasak alan içinde kalmaktadır

388. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa’nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa’nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden kuralın ayrıca konu bakımından yetki yönünden aynı fıkranın birinci, üçüncü ve dördüncü cümleleri yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

Kural, konu bakımından yetki yönünden Anayasa’nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden içerik yönünden incelenmemiştir.

DD. CBK’nın 384. Maddenin (1) Numaralı Fıkrasının İncelenmesi

389. (27) numaralı CBK’nın 62. maddesiyle, (1) numaralı CBK’nın 384. maddesinin dava konusu (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesi *“Bakanlık ve bağlı kuruluşlarınca başvurusu alınacak, düzenlenecek veya onaylanacak her türlü ruhsatlandırmaya ilişkin tüm iş ve işlemler ile ruhsat belgesi, ürün üretim ve satış izin belgesi ve mesul müdürlük belgesi ile permi, başvuru, kayıt, bildirim ve sertifikalar üzerinden yüzellibin Türk Lirasını geçmemek üzere Bakanlıkça belirlenecek tarifelere göre ücret alınır.”* şeklinde değiştirilmiş; 28/12/2022 tarihli ve (116) numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Karanamesi’nin 1. maddesiyle 384. maddenin (1) numaralı fıkrasında yer alan *“güncellenir ve”* ibaresinden sonra gelmek üzere *“bu fıkra da belirtilen üst sınır ile”* ibaresi eklenmiştir.

390. Açıklanan nedenlerle konusu kalmayan kurala ilişkin iptal talebi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermek gerekir.

EE. CBK'nın 405. ve 435. Maddelerinin İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçeleri

391. Dava dilekçesinde CBK'nın 58. maddesi için belirtilen aynı gerekçelerle dava konusu kuralların Anayasa'nın 106. ve 123. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. Kuralların Konu Bakımından Yetki Yönünden İncelenmesi

392. Dava dilekçesinde kuralların konu bakımından yetki yönünden Anayasa'nın 106. ve 123. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kurallar ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrası yönünden incelenmiştir.

393. Dava konusu kurallarla Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile Tarım ve Orman Bakanlığının yurt dışı teşkilatı kurmaya yetkili oldukları öngörülmüştür.

394. CBK'nın 58. maddenin (1) numaralı fıkrasının konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya uygunluk denetimi bölümünde belirtilen gerekçeler dava konusu kurallar için de geçerlidir.

395. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasına aykırı değildir. İptal taleplerinin reddi gerekir.

M. Emin KUZ bu görüşe katılmamıştır.

b. Kuralların İçerik Yönünden İncelenmesi

396. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kurallar, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden incelenmiştir.

397. CBK'nın 58. maddenin (1) numaralı fıkrasının içerik yönünden Anayasa'ya uygunluk denetimi bölümünde belirtilen gerekçeler dava konusu kurallar için de geçerlidir.

398. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal taleplerinin reddi gerekir.

FF. CBK'nın 468. Maddesinin İncelenmesi

399. (1) numaralı CBK'nın dava konusu 468. maddesi, (27) numaralı CBK'nın 95. maddesiyle değiştirilmiştir.

400. Açıklanan nedenle konusu kalmayan kurala ilişkin iptal talebi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermek gerekir.

GG. CBK'nın 490. Maddesinin (2) Numaralı Fıkrasının (b) Bendinin ve (3) Numaralı Fıkrasının Üçüncü Cümlesinin İncelenmesi

1. (2) Numaralı Fıkranın (b) Bendinde Yer Alan “%6,5” İbaresini ile (3) Numaralı Fıkranın Üçüncü Cümlesinde Yer Alan “%10’a” ve “%3’e” İbareleri

401. 6/4/2022 tarihli ve (98) numaralı Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 10. maddesiyle, (1) numaralı CBK'nın 490. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (b) bendinde yer alan “%6,5” ibaresi “%10” şeklinde; (3) numaralı fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan “%10’a” ibaresi “%30’a”, “%3’e” ibaresi “%5’e” şeklinde değiştirilmiştir.

402. Açıklanan nedenle konusu kalmayan ibarelere ilişkin iptal talepleri hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermek gerekir.

2. (2) Numaralı Fıkranın (b) Bendinin ve (3) Numaralı Fıkranın Üçüncü Cümlesinin Kalan Kısımları

403. (2) numaralı fıkranın (b) bendinde yer alan “%6,5” ibaresinin “%10” şeklinde; (3) numaralı fıkranın üçüncü cümlesinde yer alan “%10’a” ibaresinin “%30’a” ve “%3’e” ibaresinin “%5’e” şeklinde değiştirilmesinin kuralların anılan ibareler dışında kalan kısımları yönünden bağımsız bir

anayasal denetim yapılmasını engellemediği anlaşıldığından söz konusu kısımlar hakkında inceleme yapılabilir.

a. İptal Talebinin Gerekçesi

404. Dava dilekçesinde özetle; kurallarla vergi, resim ve harç benzeri mali yükümlülük getirildiği, CBK ile vergi, resim ve harç benzeri mali yükümlülük getirilemeyeceği, bu yükümlülüklerin ancak kanunla konulup değiştirilebileceği veya kaldırılabilirliği, verginin kanuniliği ilkesi gereği verginin konusunun, matrahının ve oranının kanunla belirlenmesi gerektiği belirtilerek kuralların Anayasa'nın 73. ve 104. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

405. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralların Anayasa'nın 73. maddesine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.

406. Dava konusu kurallardan ilki Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığının hizmet birimlerinden olan Döner Sermaye İşletme Dairesi Başkanlığınca idari ve mali yönden yönetilen döner sermaye işletmesinin gelir kalemlerinden birini düzenlemektedir. Buna göre kılavuzluk ve römorkörcülük hizmeti vermekte olan kamu kurumu ve özel kuruluşlarca elde edilen aylık gayrisafi hasıllardan alınacak belirli orandaki payın bir bölümünün işletmenin gelirleri olduğu öngörülmüştür. Dava konusu diğer kural ise anılan payın belirli bir orana kadar artırılması ve belirli bir orana kadar indirilmesi hususunda Cumhurbaşkanı'nın yetkili olduğunu düzenlemektedir.

407. CBK'nın 380. maddesinin (3) numaralı fıkrasının Anayasa'ya uygunluk denetimi bölümünde belirtilen gerekçeler mahiyetine uygun düştüğü ölçüde dava konusu kurallar için de geçerlidir.

408. Buna göre *vergi, resim, harç benzeri mali yükümlülük* getiren ve buna ilişkin düzenlemeler içeren kurallar, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesinde ifade edilen CBK ile düzenlenemeyecek yasak alan içinde kalmaktadır.

409. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırıdır. İptalleri gerekir.

Kurallar, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden kuralların ayrıca konu bakımından yetki yönünden aynı fıkranın birinci, üçüncü ve dördüncü cümleleri yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

Kurallar, konu bakımından yetki yönünden Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden içerik yönünden incelenmemiştir.

ĞĞ. CBK'nın 499. Maddesinin İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

410. Dava dilekçesinde CBK'nın 58. maddesi için belirtilen aynı gerekçelerle dava konusu kuralın Anayasa'nın 106. ve 123. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. Kuralın Konu Bakımından Yetki Yönünden İncelenmesi

411. Dava dilekçesinde kuralın konu bakımından yetki yönünden Anayasa'nın 106. ve 123. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrası yönünden incelenmiştir.

412. Dava konusu kuralla Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığının yurt dışı teşkilatı kurmaya yetkili olduğu öngörülmüştür.

413. CBK'nın 58. maddenin (1) numaralı fıkrasının konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya uygunluk denetimi bölümünde belirtilen gerekçeler dava konusu kural için de geçerlidir.

414. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasına aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

M. Emin KUZ bu görüşe katılmamıştır.

b. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

415. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden incelenmiştir.

416. CBK'nın 58. maddenin (1) numaralı fıkrasının içerik yönünden Anayasa'ya uygunluk denetimi bölümünde belirtilen gerekçeler dava konusu kural için de geçerlidir.

417. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

HH. CBK'nın 529. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının Üçüncü Cümlesinde Yer Alan "...ile ücret miktarı ve her çeşit ödemeleri..." İbaresinin İncelenmesi

1. Anlam ve Kapsam

418. CBK'nın 529. maddesinin (1) numaralı fıkrasında ofislerde, 5523 sayılı Kanun'un 10. maddesi hükümlerine göre personel istihdam edileceği; ayrıca ilgisine göre 375 sayılı KHK'nın ek 25. ve ek 26. maddesine göre geçici veya sözleşmeli olarak personel istihdam edilebileceği düzenlenmiştir. Bu suretle çalıştırılacakların sözleşme usul ve esasları ile ücret miktarı ve her çeşit ödemelerinin Cumhurbaşkanınca tespit edileceği öngörülmüştür. Dava konusu kural fıkra da yer alan "...ile ücret miktarı ve her çeşit ödemeleri..." ibaresidir.

419. 5523 sayılı Kanun'un 10. maddesinde Cumhurbaşkanlığına bağlı Ofislerde çalıştırılacak personele ilişkin hükümlere yer verilmiştir. Maddenin (1) numaralı fıkrasında Ofis hizmetlerinin iş mevzuatı hükümlerine göre istihdam edilen personel eliyle yürütüleceği belirtilmiştir. Maddenin (3) numaralı fıkrasında kamu kurum ve kuruluşlarında çalışanlardan, mevzuatta belirtilen nitelikleri taşıyanların, kendilerinin isteği ve kurumlarının muvafakati ile Ofislerde istihdam edilebileceği, bunların kurumlarıyla olan ilişkilerinin iş akdinin yapılmasıyla son bulacağı, verilecek ücretler ile diğer mali ve sosyal hakların yapılacak iş akdi ile belirleneceği ifade edilmiştir. Maddenin (8) numaralı fıkrasında ise Ofislerin özel bilgi ve uzmanlık

gerektiren geçici mahiyetteki işlerinde vekâlet, istisna veya hizmet akdi ile yerli ve yabancı danışman ve uzmanlar istihdam edilmesinin mümkün olduğu belirtilmiştir.

420. 375 sayılı KHK'nın ek 25. maddesinde *kurumlar arası geçici görevlendirmelere* ilişkin esaslara yer verilmiştir. Bu kapsamda hâkim ve savcılar ile bu meslekten sayılanlar hariç olmak üzere, statülerine bakılmaksızın bir kadro veya pozisyona dayalı olarak kamu kurum veya kuruluşlarında istihdam edilenlerin, kurumlarının muvafakatiyle belirli sürelerle diğer kamu kurum ve kuruluşlarında geçici görevlendirilebilmelerine imkân tanınmıştır.

421. 375 sayılı KHK'nın ek 26. maddesinde ise *yerli ve yabancı sözleşmeli personel istihdamı* düzenlenmiş olup Cumhurbaşkanlığı, bakanlıklar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilatlanmasına ilişkin CBK'larda öngörülmesi kaydıyla özel bilgi ve uzmanlık gerektiren geçici mahiyetteki işlerde, yerli veya yabancı personelin tam zamanlı, kısmi zamanlı veya projelerle sınırlı olarak sözleşmeyle istihdam edilebileceği öngörülmüştür.

422. Dava konusu kural 529. maddenin (1) numaralı fıkrasının birinci ve ikinci cümlelerine göre Ofislerde istihdam edilecek personelin mali haklarını düzenlemektedir. Buna göre Ofislerde 5523 sayılı Kanun'un 10. maddesi kapsamında iş mevzuatı hükümlerine göre iş akdi ile istihdam edilenlerin, özel bilgi ve uzmanlık gerektiren geçici mahiyetteki işlerinde vekâlet, istisna veya hizmet akdi ile çalışan yerli ve yabancı danışmanlar ve uzmanların, 375 sayılı KHK'nın ek 25. maddesi uyarınca bir kadro veya pozisyona dayalı olarak kamu kurum veya kuruluşlarında istihdam edilmekte iken geçici görevle görevlendirilenlerin ve KHK'nın ek 26. maddesi kapsamında özel bilgi ve uzmanlık gerektiren geçici mahiyetteki işlerde, tam zamanlı, kısmi zamanlı veya projelerle sınırlı olarak sözleşmeli olarak çalışan yerli veya yabancıların ücret miktarları ve her çeşit ödemeleri Cumhurbaşkanınca tespit edilecektir.

2. İptal Talebinin Gerekçesi

423. Dava dilekçesinde özetle; kamu görevlilerinin aylık ve ödeneklerinin münhasıran kanunla düzenlenmesi gerektiği, bu konularda CBK çıkarılamayacağı, temel ilkeler belirlenmeden ve konunun çerçevesi çizilmeden yürütme organına düzenleme yetkisi verilmesinin yetki

devri niteliği taşıdığı, kuralda belirlilik bulunmadığı belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2., 7., 104. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

3. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

424. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralın Anayasa'nın 2., 7. ve 128. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.

425. Ofislerde istihdam edilecek personelin ücret miktarı ve her çeşit ödemelerine ilişkin düzenleme getiren kuralın Anayasa Mahkemesinin yerleşik içtihatları doğrultusunda mülkiyet hakkıyla ilgili bir düzenleme niteliğinde bulunduğu açık olup Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesinde ifade edilen CBK ile düzenleme yapılması yasak alanda kalmaktadır.

426. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden kuralın ayrıca konu bakımından yetki yönünden aynı fıkranın birinci, üçüncü ve dördüncü cümleleri yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

Kural, konu bakımından yetki yönünden Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden içerik yönünden incelenmemiştir.

II. CBK'nın 535. Maddesinin İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

427. Dava dilekçesinde CBK'nın 58. maddesi için belirtilen aynı gerekçelerle dava konusu kuralın Anayasa'nın 106. ve 123. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. Kuralın Konu Bakımından Yetki Yönünden İncelenmesi

428. Dava dilekçesinde kuralın konu bakımından yetki yönünden Anayasa'nın 106. ve 123. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrası yönünden incelenmiştir.

429. Dava konusu kuralla Ofis Başkanlıklarının yurt dışı teşkilatı ile ilgili CBK doğrultusunda yurt dışı teşkilatı kurabileceği öngörülmüştür. Buna göre Cumhurbaşkanlığına bağlı, kamu tüzel kişiliğini haiz Dijital Dönüşüm Ofisi, Finans Ofisi, İnsan Kaynakları Ofisi ve Yatırım Ofisi Başkanlıkları yurt dışı teşkilatı ile ilgili CBK doğrultusunda yurt dışı teşkilatı kurabileceklerdir.

430. CBK'nın 58. maddenin (1) numaralı fıkrasının konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya uygunluk denetimi bölümünde Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının birinci ve ikinci cümlelerine ilişkin belirtilen gerekçeler dava konusu kural için de geçerlidir.

431. Anayasa'nın 123. maddesinin üçüncü fıkrasında kamu tüzel kişiliğinin ancak kanunla veya CBK ile kurulacağı öngörülmüştür. Anayasa Mahkemesinin önceki tarihli kararlarında da ifade edildiği gibi anılan fıkra da yer alan "...kurulur." ibaresi CBK ile kurulan bir kamu tüzel kişiliğinin CBK ile düzenlenmesini de içermektedir. Zira Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasındaki koşullara bağlı olmak kaydıyla kamu tüzel kişiliğinin görevleri, yetkileri ve yapısı gibi unsurların CBK ile düzenlenemeyeceğinin kabulü, kamu tüzel kişiliğinin CBK ile kurulmasını mümkün kılan anayasal hükmü işlevsiz, dolayısıyla anlamsız kılacaktır (AYM, E.2019/105, K.2020/30, 12/06/2020, § 45; E.2018/104, K.2020/56, 15/10/2020, § 19).

432. Kamu kurumlarının teşkilatı, bu kurumların üstlendikleri görev ve yetkileri ifa edebilmeleri için oluşturulan ve söz konusu hizmetin yürütülmesinde doğrudan ya da dolaylı olarak rol alan, aynı kurum bünyesindeki farklı düzey ve nitelikteki birimlerin bütününe ifade etmektedir. Bu itibarla bir kurumun bu mahiyetteki merkez ve taşra teşkilatının yanı sıra yurt dışı teşkilatı da teşkilat yapısı kavramına dâhildir (AYM, E.2019/105, K.2020/30, 12/06/2020, § 21; E.2018/124, K.2020/56, 15/10/2020, § 21). Buna göre Anayasa'nın 123. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca ilk kez (1) numaralı CBK ile kurulmuş olan başkanlıklara teşkilat yapılarının bir parçası olan yurt dışı teşkilatını kurmak konusunda yetki

veren kuralda Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesini ihlal eden bir yön bulunmamaktadır.

433. Kuralla aynı alanda hüküm ifade eden karşılaştırmaya esas olabilecek nitelikte, kanunla yapılan herhangi bir düzenleme tespit edilememiştir. Buna göre kural, kanunda açıkça düzenlenen konulara ilişkin de değildir.

434. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasına aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

M. Emin KUZ bu görüşe katılmamıştır.

b. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

435. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden incelenmiştir.

436. İdarenin teşkilatlanmasıyla ilgili olarak Cumhurbaşkanlığı teşkilatını düzenleyen (1) numaralı CBK'nın "*Ortak hükümler*" başlıklı On Sekizinci Bölümünün 510. ve devamı maddelerinde yurt dışı teşkilatına ilişkin kurallara yer verilmiştir. Anılan kurallar kapsamında başkanlıklarca yurt dışı teşkilatı kurulabilmesine ilişkin usul ve esasların açık, net, anlaşılabilir ve uygulanabilir şekilde düzenlendiği, bu kapsamda temel kuralların ve genel çerçevenin çizildiği anlaşılmaktadır.

437. Buna göre başkanlıkların yurt dışı teşkilatıyla ilgili CBK doğrultusunda yurt dışı teşkilatı kurabileceklerini öngören kuralın düzenleme amacı ve kapsamı itibarıyla hem kişiler hem de idare yönünden belirli ve öngörülebilir olduğu, kuralda belirsizlik bulunmadığı anlaşılmaktadır.

438. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

V. İPTALİN DİĞER KURALLARA ETKİSİ

439. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrasında kanunun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün belirli kurallarının iptali, diğer kurallarının veya

tümünün uygulanmaması sonucunu doğuruyorsa bunların da Anayasa Mahkemesince iptaline karar verilebileceği öngörülmektedir.

440. (1) numaralı CBK'nın;

- 12. maddesinin (4) numaralı fıkrasının üçüncü cümlesinin “İlgili...” ibaresi dışında kalan kısmının iptali nedeniyle uygulanma imkânı kalmayan cümlede yer alan “İlgili...” ibaresinin,

- 33. maddesinin (3) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “...her türlü bilgi ve belgeyi...” ibaresinin iptali nedeniyle uygulanma imkânı kalmayan fıkranın kalan kısmının,

- 36. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “...gerekli olan bilgileri...” ibaresinin iptali nedeniyle uygulanma imkânı kalmayan maddenin kalan kısmının,

- 107. maddesinin (h) bendinin “...mimarlık ve mühendislik meslek kuruluşlarına ilişkin mevzuatı hazırlamak ve bunları denetlemek,” bölümünün iptali nedeniyle uygulanma imkânı kalmayan bendin kalan kısmının,

- 490. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (b) bendinin “...%10...” ibaresi dışında kalan kısmı ile (3) numaralı fıkrasının üçüncü cümlesinin “...%30'a...” ve “...%5'e...” ibarelerinin dışında kalan kısmının iptali nedeniyle uygulanma imkânı kalmayan (2) numaralı fıkranın (b) bendinde yer alan “...%10...” ibaresi ile (3) numaralı fıkranın üçüncü cümlesinde yer alan “...%30'a...” ve “...%5'e...” ibarelerinin,

6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptalleri gerekir.

VI. İPTAL KARARININ YÜRÜRLÜĞE GİRECEĞİ GÜN SORUNU

441. Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasında “Kanun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü ya da bunların hükümleri, iptal kararlarının Resmî Gazetede yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkar. Gereken hallerde Anayasa Mahkemesi iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabilir. Bu tarih, kararın Resmî Gazetede yayımlandığı günden başlayarak bir yılı geçemez.” denilmekte, 6216 sayılı

Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrasında da bu kural tekrarlanarak Mahkemenin gerekli gördüğü hâllerde Resmî Gazete'de yayımlandığı günden başlayarak iptal kararının yürürlüğe gireceği tarihi bir yılı geçmemek üzere ayrıca kararlaştırılabileceği belirtilmektedir.

442. CBK'nın;

- 12. maddesinin (4) numaralı fıkrasının birinci cümlesinin, üçüncü cümlesinin *"Bu Bakanlık ve ilgili..."* ibaresi dışında kalan kısmı ile cümlede yer alan *"...İlgili..."* ibaresinin ve (5) numaralı fıkrasının;

- 13. maddesinin (3) numaralı fıkrasının üçüncü cümlesinin *"...izin, disiplin ve sağlık hak ve işlemleri yönünden bu Kararname hükümlerine tâbidir."* bölümü ve (7) numaralı fıkrasının,

- 14. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"...657 sayılı Kanunun ve diğer kanunların sözleşmeli personele ilişkin hükümlerine bağlı kalınmaksızın..."* ibaresi ile (3) ve (4) numaralı fıkralarının

- 35. maddesinin (2) numaralı fıkrasının,

- 47. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan *"...ve müfettişlerin görev, yetki ve sorumlulukları ile..."* ibaresinin,

- 58. maddesinin (2), (3), (4) ve (5) numaralı fıkralarının,

- 97. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ç), (ğ), (h), (n) ve (o) bentlerinin,

- 102. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (g) ve (k) bentlerinin,

- 107. maddesinin (h) bendinin,

- 160. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (b) bendi ile (2) numaralı fıkrasının (c) bendinin,

- 254. maddesinin (f) bendinin,

- 260. maddesinin (2) numaralı fıkrasının *"...ve mülkiye müfettişlerinin..."* ibaresinin,

- 378. maddesinin,

- 529. maddesinin (1) numaralı fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan “...ile ücret miktarı ve her çeşit ödemeleri...” ibaresinin

iptal edilmesi nedeniyle doğacak hukuksal boşluk kamu yararını ihlal edecek nitelikte görüldüğünden iptal kararının ortaya çıkardığı hukuki boşluğun doldurulabilmesi amacıyla TBMM tarafından gerekli düzenlemelerin yapılması için Anayasa’nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 6216 sayılı Kanun’un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince bu maddeye, fıkralara, bentlere, ibarelere, cümleye ve bölüme ilişkin iptal hükümlerinin kararın Resmî Gazete’de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesi uygun görülmüştür.

VII. YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI TALEBİ

443. Dava dilekçesinde ve başvuru kararında özetle, dava konusu kuralların uygulanması hâlinde telafisi güç veya imkânsız zararlar doğabileceği belirtilerek yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talep edilmiştir.

10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin;

A. 1. 8. maddesinin (f) bendinde yer alan “...bilgi toplamak...” ibaresine,

2. 13. maddesinin;

a. (2) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan “Cumhurbaşkanı tarafından atananlar hariç olmak üzere...” ibaresi ile üçüncü cümlesine,

b. (3) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “...ile adli ve idari yargı mensupları,...” ibaresine,

3. 15. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan “...hâkim ve savcı sınıfından olanların terfileri mümtazen,...” ibaresine,

4. 33. maddesinin (3) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “...her türlü bilgi ve belgeyi...” ibaresine,

5. 36. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “...gerekli olan bilgileri...” ibaresine,

6. 328. maddesinin (2) numaralı fıkrasına,

7. 380. maddesinin (3) numaralı fıkrasına,

8. 490. maddesinin;

a. (2) numaralı fıkrasının (b) bendinin “...%6,5...” ibaresi dışında kalan kısmına,

b. (3) numaralı fıkrasının üçüncü cümlesinin “...%10’a...” ve “...%3’e...” ibareleri dışında kalan kısmına,

yönelik yürürlüğün durdurulması taleplerinin, koşulları oluşmadığından bu fıkralara, cümleye, ibarelere ve kısımlara ilişkin yürürlüğün durdurulması taleplerinin REDDİNE,

B. 1. 12. maddesinin;

a. (4) numaralı fıkrasının;

i. Birinci cümlesine,

ii. Üçüncü cümlesinin “*Bu Bakanlık ve ilgili...*” ibaresi dışında kalan kısmına,

b. (5) numaralı fıkrasına,

2. 13. maddesinin;

a. (3) numaralı fıkrasının üçüncü cümlesinin “...izin, disiplin ve sağlık hak ve işlemleri yönünden bu Kararname hükümlerine tâbidir.” bölümüne,

b. (7) numaralı fıkrasına,

3. 14. maddesinin;

a. (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “...657 sayılı Kanunun ve diğer kanunların sözleşmeli personele ilişkin hükümlerine bağlı kalınmaksızın...” ibaresine,

b. (3) ve (4) numaralı fıkralarına,

4. 35. maddesinin (2) numaralı fıkrasına,

5. 47. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan “...ve müfettişlerin görev, yetki ve sorumlulukları ile...” ibaresine,

6. 58. maddesinin (2), (3), (4) ve (5) numaralı fıkralarına,

7. 97. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ç), (ğ), (h), (n) ve (o) bentlerine,

8. 102. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (g) ve (k) bentlerine,

9. 107. maddesinin (h) bendinin “...mimarlık ve mühendislik meslek kuruluşlarına ilişkin mevzuatı hazırlamak ve bunları denetlemek,” bölümüne,

10. 160. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (b) bendi ile (2) numaralı fıkrasının (c) bendine,

11. 254. maddesinin (f) bendine,

12. 260. maddesinin (2) numaralı fıkrasının “...ve mülkiye müfettişlerinin...” ibaresine,

13. 378. maddesine,

14. 529. maddesinin (1) numaralı fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan “...ile ücret miktarı ve her çeşit ödemeleri...” ibaresine,

yönelik iptal hükümlerinin yürürlüğe girmelerinin ertelenmeleri nedeniyle bu maddeye, fıkralara, bentlere, cümleye, bölümlere, ibarelere ve kısma ilişkin yürürlüğün durdurulması taleplerinin REDDİNE,

C. 1. 12. maddesinin,

a. (1) numaralı fıkrasının “...üçüncü ve beşinci fıkra hükümleri saklı kalmak kaydıyla...” ibaresi dışında kalan kısmına,

b. (2) numaralı fıkrasının birinci ve ikinci cümlelerine,

c. (3) numaralı fıkrasına,

2. 21. maddesinin (2) numaralı fıkrasının birinci cümlesine,

3. 58. maddesinin (1) numaralı fıkrasına,

4. 159. maddesine,

5. 163. maddesinin (7) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “...şifahi...” ibaresine,

6. 203. ve 240. maddelerine,

7. 260. maddesinin (2) numaralı fıkrasının “...ve mülkiye müfettişlerinin...” ibaresi dışında kalan kısmına,

8. 297. maddesine,

9. 320. maddesinin (3) numaralı fıkrasının “...Bakanlık Maarif Müfettişlerinin ve Bakanlık Maarif Müfettiş Yardımcılarının görev, yetki ve sorumlulukları, mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri, yeterlikleri, yükselmeleri, görevlendirilmeleri, çalışma merkezlerine dağılımları, merkezler arasında yer değiştirmeleri ve diğer hususlar...” bölümü dışında kalan kısmına,

10. 328. maddesinin (1) numaralı fıkrasına,

11. 405., 435., 499. ve 535. maddelerine,

yönelik iptal talepleri 26/10/2023 tarihli ve E.2018/118, K.2023/180 sayılı kararla reddedildiğinden bu maddelere, fıkralara, cümlelere, ibareye ve kısımlara ilişkin yürürlüğün durdurulması taleplerinin REDDİNE,

Ç. 1. 12. maddesinin,

a. (1) numaralı fıkrasında yer alan “...üçüncü ve beşinci fıkra hükümleri saklı kalmak kaydıyla...” ibaresi ile (2) numaralı fıkrasının üçüncü cümlesine,

b. (4) numaralı fıkrasının ikinci cümlesi ile üçüncü cümlesinde yer alan “Bu Bakanlık ve ilgili...” ibaresine,

2. 46. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ğ) bendine,

3. 91. maddesine,

4. 106. maddesinin (c) bendinin “...bu alanlarda mülk sahiplerinden altyapı katılım bedellerinin tahsiline ilişkin düzenlemeler yapmak,” bölümü ile (d) bendine,

5. 231. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (j) bendine,

6. 320. maddesinin (3) numaralı fıkrasının “...Bakanlık Maarif Müfettişlerinin ve Bakanlık Maarif Müfettiş Yardımcılarının görev, yetki ve sorumlulukları, mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri, yeterlikleri, yükselmeleri, görevlendirilmeleri, çalışma merkezlerine dağılımları, merkezler arasında yer değiştirmeleri ve diğer hususlar...” bölümüne,

7. 338. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan “...bunlara doğrudan emir verebilir.” ibaresi ile üçüncü cümlesine,

8. 384. maddesinin (1) numaralı fıkrasına,

9. 468. maddesine,

10. 490. maddesinin;

a. (2) numaralı fıkrasının (b) bendinde yer alan “...%6,5...” ibaresine,

b. (3) numaralı fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan “...%10’a...” ve “...%3’e...” ibarelerine,

yönelik iptal talepleri hakkında 26/10/2023 tarihli ve E.2018/118, K.2023/180 sayılı kararla karar verilmesine yer olmadığına karar verildiğinden bu maddelere, fıkra, bentlere, cümlelere, bölümlere ve ibarelere ilişkin yürürlüğün durdurulması talepleri hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA,

26/10/2023 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

VIII. HÜKÜM

10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin;

A. 8. maddesinin (f) bendinde yer alan “...bilgi toplamak...” ibaresinin konu bakımından yetki yönünden Anayasa’ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE,

B. 12. maddesinin;

1. (1) numaralı fıkrasının;

a. "...üçüncü ve beşinci fıkra hükümleri saklı kalmak kaydıyla..." ibaresine ilişkin iptal talebi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA OYBİRLİĞİYLE,

b. Kalan kısmının;

i. Konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE, M. Emin KUZ'un karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

ii. İçeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

2. (2) numaralı fıkrasının;

a. Birinci ve ikinci cümlelerinin;

i. Konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE, M. Emin KUZ'un karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

ii. İçeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

b. Üçüncü cümlesine ilişkin iptal talebi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA OYBİRLİĞİYLE,

3. (3) numaralı fıkrasının;

a. Konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE, M. Emin KUZ'un karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

b. İçeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

4. (4) numaralı fıkrasının;

a. Birinci cümlesinin konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE

YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

b. İkinci cümlesine ilişkin iptal talebi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA OYBİRLİĞİYLE,

c. Üçüncü cümlesinin;

i. “*Bu Bakanlık ve ilgili...*” ibaresine ilişkin iptal talebi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA OYBİRLİĞİYLE,

ii. 20/4/2021 tarihli ve (73) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin 2. maddesiyle değiştirilen “*...İlgili...*” ibaresinin 6216 sayılı Kanun’un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa’nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun’un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE’DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

iii. Kalan kısmının konu bakımından yetki yönünden Anayasa’ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa’nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun’un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE’DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

5. (5) numaralı fıkrasının konu bakımından yetki yönünden Anayasa’ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa’nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun’un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE’DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

C. 13. maddesinin;

1. (2) numaralı fıkrasının;

a. İkinci cümlesinde yer alan “*Cumhurbaşkanı tarafından atananlar hariç olmak üzere...*” ibaresinin,

b. Üçüncü cümlesinin,

konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olduklarına ve İPTALLERİNE, OYBİRLİĞİYLE,

2. (3) numaralı fıkrasının;

a. Birinci cümlesinde yer alan “...ile adli ve idari yargı mensupları...” ibaresinin konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE,

b. Üçüncü cümlesinin “...izin, disiplin ve sağlık hak ve işlemleri yönünden bu Kararname hükümlerine tâbidir.” bölümünün konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

3. (7) numaralı fıkrasının konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

Ç. 14. maddesinin;

1. (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “...657 sayılı Kanunun ve diğer kanunların sözleşmeli personele ilişkin hükümlerine bağlı kalınmaksızın...” ibaresinin konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

2. (3) numaralı fıkrasının konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın

153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

3. (4) numaralı fıkrasının;

a. Birinci ve ikinci cümlelerinin konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olduklarına ve İPTALLERİNE,

b. Üçüncü cümlesinin 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE,

iptal hükümlerinin Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

D. 15. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan "...hâkim ve savcı sınıfından olanların terfileri mümtazen,..." ibaresinin konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE,

E. 21. maddesinin (2) numaralı fıkrasının birinci cümlesinin;

1. Konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE, M. Emin KUZ'un karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

2. İçeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

F. 33. maddesinin (3) numaralı fıkrasının;

1. Birinci cümlesinde yer alan "...her türlü bilgi ve belgeyi..." ibaresinin konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE,

2. Kalan kısmının 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE,

G. 35. maddesinin (2) numaralı fıkrasının konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün

Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

Ğ. 36. maddesinin;

1. (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “...*gerekli olan bilgileri...*” ibaresinin konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE,

2. Kalan kısmının 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE,

H. 46. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ğ) bendine ilişkin iptal talebi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA OYBİRLİĞİYLE,

I. 47. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan “...*ve müfettişlerin görev, yetki ve sorumlulukları ile...*” ibaresinin konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

İ. 58. maddesinin;

1. (1) numaralı fıkrasının;

a. Konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE, M. Emin KUZ'un karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

b. İçeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

2. (2), (3), (4) ve (5) numaralı fıkralarının konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olduklarına ve İPTALLERİNE, iptal hükümlerinin Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

J. 91. maddesine ilişkin iptal talebi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA OYBİRLİĞİYLE,

K. 97. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ç), (ğ), (h), (n) ve (o) bentlerinin konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olduklarına ve İPTALLERİNE, iptal hükümlerinin Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

L. 102. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (g) ve (k) bentlerinin konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olduklarına ve İPTALLERİNE, iptal hükümlerinin Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

M. 106. maddesinin;

1. (c) bendinin “...bu alanlarda mülk sahiplerinden altyapı katılım bedellerinin tahsiline ilişkin düzenlemeler yapmak,” bölümüne ilişkin iptal talebi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA OYBİRLİĞİYLE,

2. (d) bendine ilişkin iptal talebi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA OYBİRLİĞİYLE,

N. 107. maddesinin (h) bendinin;

1. “...mimarlık ve mühendislik meslek kuruluşlarına ilişkin mevzuatı hazırlamak ve bunları denetlemek,” bölümünün konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

2. Kalan kısmının 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN

BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

O. 159. maddesinin;

1. Konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE, M. Emin KUZ'un karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

2. İçeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

Ö. 160. maddesinin;

1. (1) numaralı fıkrasının (b) bendinin,

2. (2) numaralı fıkrasının (c) bendinin,

konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olduklarına ve İPTALLERİNE, iptal hükümlerinin Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

P. 163. maddesinin (7) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "...şifahi..." ibaresinin;

1. Konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE, M. Emin KUZ'un karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

2. İçeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

R. 203. maddesinin,

1. Konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE, M. Emin KUZ'un karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

2. İçeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

S. 231. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (j) bendine ilişkin iptal talebi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA OYBİRLİĞİYLE,

Ş. 240. maddesinin;

1. Konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE, M. Emin KUZ'un karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

2. İçeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

T. 254. maddesinin (f) bendinin konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muhterem İNCE'nin karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

U. 260. maddesinin (2) numaralı fıkrasının;

1. "...ve mülkiye müfettişlerinin..." ibaresinin konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Kadir ÖZKAYA, Muammer TOPAL, Yıldız SEFERİNOĞLU, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

2. Kalan kısmının konu bakımından yetki ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

Ü. 297. maddesinin;

1. Konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE, M. Emin KUZ'un karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

2. İçeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

V. 320. maddesinin (3) numaralı fıkrasının;

1. “...Bakanlık Maarif Müfettişlerinin ve Bakanlık Maarif Müfettiş Yardımcılarının görev, yetki ve sorumlulukları, mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri, yeterlikleri, yükselmeleri, görevlendirilmeleri, çalışma merkezlerine dağılımları, merkezler arasında yer değiştirmeleri ve diğer hususlar...” bölümüne ilişkin iptal talebi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA OYBİRLİĞİYLE,

2. Kalan kısmının konu bakımından yetki ve içeriği itibarıyla Anayasa’ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

Y. 328. maddesinin;

1. (1) numaralı fıkrasının;

a. Konu bakımından yetki yönünden Anayasa’ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE, M. Emin KUZ’un karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

b. İçeriği itibarıyla Anayasa’ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

2. (2) numaralı fıkrasının konu bakımından yetki yönünden Anayasa’ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE,

Z. 338. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan “...bunlara doğrudan emir verebilir.” ibaresi ile üçüncü cümlesine ilişkin iptal talepleri hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA OYBİRLİĞİYLE,

AA. 378. maddesinin konu bakımından yetki yönünden Anayasa’ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa’nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun’un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE’DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

BB. 380. maddesinin (3) numaralı fıkrasının konu bakımından yetki yönünden Anayasa’ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE,

CC. 384. maddesinin (1) numaralı fıkrasına ilişkin iptal talebi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA OYBİRLİĞİYLE,

ÇÇ. 405. ve 435. maddelerinin;

1. Konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE, M. Emin KUZ'un karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

2. İçerikleri itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

DD. 468. maddesine ilişkin iptal talebi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA OYBİRLİĞİYLE,

EE. 490. maddesinin;

1. (2) numaralı fıkrasının (b) bendinin;

a. "...%6,5..." ibaresine ilişkin iptal talebi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA,

b. 6/4/2022 tarihli ve (98) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 10. maddesinin (b) bendi ile değiştirilen "...%10..." ibaresinin 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE,

c. Kalan kısmının konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE,

OYBİRLİĞİYLE,

2. (3) numaralı fıkrasının üçüncü cümlesinin;

a. "...%10'a..." ve "...%3'e..." ibarelerine ilişkin iptal talepleri hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA,

b. (98) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 10. maddesinin (c) bendi ile değiştirilen "...%30'a..." ve "...%5'e..." ibarelerinin 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALLERİNE,

c. Kalan kısmının konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE,

OYBİRLİĞİYLE,

FF. 499. maddesinin;

1. Konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE, M. Emin KUZ'un karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

2. İçeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

GG. 529. maddesinin (1) numaralı fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan "...ile ücret miktarı ve her çeşit ödemeleri..." ibaresinin konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

ĞĞ. 535. maddesinin;

1. Konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE, M. Emin KUZ'un karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

2. İçeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

26/10/2023 tarihinde karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Başkanvekili
Kadir ÖZKAYA

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
Basri BAĞCI

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Kenan YAŞAR

Üye
Muhterem İNCE

KARŞI OY

1. Mahkememiz çoğunluğunca, 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin 260. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan “*Teftiş Kurulu ve mülkiye müfettişlerinin görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usulleri yönetmelikle düzenlenir.*” biçimindeki cümlelerin “*...ve mülkiye müfettişlerinin...*” kısmının iptaline karar verilmiştir.

2. İptal kararında, mülkiye müfettişlerinin Anayasa’nın 128. maddesi anlamında *kamu görevlisi* olduklarında tereddüt bulunmadığı, Anayasa’nın anılan 128. maddesine göre memurlar ve diğer kamu görevlilerinin görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülüklerinin kanunla düzenlenmesi gerektiği, dolayısıyla mülkiye müfettişlerinin görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usullerine yönelik bir düzenleme öngören dava konusu kuralın münhasıran kanunla düzenlenmesi gereken bir konuya ilişkin bulunduğu gerekçelerine dayanılmıştır.

3. Anayasa Mahkemesi'nce, kadro düzenlemelerine ilişkin (2) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin iptalinin talep edildiği 2018/119 esas sayılı dosyada verilen 11/06/2020 gün ve 2020/25 sayılı karar (17 ve 18. Prg.) ile 12/9/2019 tarihli ve (46) numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin bazı hükümlerinin iptali talebine ilişkin olarak verilen 12/6/2020 tarihli ve E.2019/105, K.2020/30 sayılı kararda yer alan (45. Prg.) açıklamalar ve 6/8/2019 tarihli ve (43) numaralı Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin bazı hükümlerinin iptali isteminin incelendiği 2019/96 esas sayılı davada söz konusu CBK'nın 14. maddesiyle (1) Numaralı CBK'ya eklenen 227/B maddesinin (4) numaralı fıkrasının "... *hazine ve maliye başmüfettişleri, müfettişleri ve müfettiş yardımcılarının görev, yetki ve sorumlulukları ile...*" bölümünün iptali yolunda verilen 24/02/2022 tarih ve 2022/17 sayılı kararda yer alan karşı oydaki gerekçelerle iptal kararına katılmadık.

Başkanvekili
Kadir ÖZKAYA

Üye
Muammer TOPAL

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Basri BAĞCI

Üye
İrfan FİDAN

KARŞIOY GEREKÇESİ

(1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin (CBK) 12. maddesinin (1) numaralı fıkrasının "...üçüncü ve beşinci fıkra hükümleri saklı kalmak kaydıyla..." ibaresi dışında kalan kısmının ve (2) numaralı fıkrasının birinci ve ikinci cümleleri ile (3) numaralı fıkrasının, 21. maddesinin (2) numaralı fıkrasının birinci cümlesinin, 58. maddesinin (1) numaralı fıkrasının, 159. maddesinin, 163. maddesinin (7) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "...şifahi..." ibaresinin, 203. maddesinin, 240. maddesinin, 297. maddesinin, 328. maddesinin (1) numaralı fıkrasının, 405., 435., 499. ve

535. maddelerinin Anayasaya aykırı olmadığına ve iptal taleplerinin reddine karar verilmiştir.

1. 12. maddenin (1) numaralı fıkrasının yukarıda belirtilen ibare dışında kalan kısmının ve (2) numaralı fıkrasının birinci ve ikinci cümleleri ile (3) numaralı fıkrasının iptali talebinin konu yönünden reddine dair kararın gerekçesinde; kuralların yürütme yetkisine ilişkin olduğu, yasak alanla ilgili düzenleme içermediği, Anayasanın 106. ve 123. maddelerinin son fıkraları uyarınca onyedinci fıkranın üçüncü cümlesini ihlal etmediği ve kanunda açıkça düzenlenen konulardan da olmadığı, bu nedenle konu yönünden Anayasanın 104. maddesinin onyedinci fıkrasına aykırılık bulunmadığı belirtilmiştir.

Red gerekçesinde atıf yapılan kararlar da dâhil olmak üzere, bu konudaki çok sayıda kararımıza ilişkin karşıoy gerekçelerimde belirtilen sebeplerle çoğunluğun bu görüşüne katılmam mümkün olmamıştır (örn. olarak bkz. 30/12/2020 tarihli ve E.2019/71, K.2020/82 sayılı; 3/3/2021 tarihli ve E.2018/134, K.2021/13 sayılı; 13/10/2021 tarihli ve E.2013/133, K.2021/70 sayılı kararlara ilişkin karşıoy gerekçelerim).

2. Çoğunluğun, CBK'nın 21. maddesinin (2) numaralı fıkrasının birinci cümlesinin iptali talebinin reddine ilişkin gerekçesinde de, yukarıda ilk kısımda belirtilen sebeplerle kuralın Anayasanın 104. maddesinin onyedi fıkrasına aykırı olmadığı sonucuna varılmıştır.

Yine, yukarıda atıf yapılan kararlara ilişkin karşıoy gerekçelerimde belirtilen sebeplerle, bu görüşe katılmam da mümkün olmamıştır.

3. CBK'nın 58. maddesinin (1) numaralı fıkrasının, 159. maddesinin, 203. maddesinin, 240. maddesinin, 297. maddesinin, 328. maddesinin (1) numaralı fıkrasının, 405., 435., 499. ve 535. maddelerinin de kararda atıf yapılan önceki kararlarımızdaki gerekçelerle Anayasaya aykırı olmadığına karar verilmiştir.

Çoğunluğun red gerekçesinde atıf yapılan mezkûr kararlara ilişkin olanlar da dâhil olmak üzere benzer konulardaki karşıoy gerekçelerimde belirtilen sebeplerle bu red kararlarına da karşıyım (örn. olarak bkz. 12/6/2020 tarihli ve E.2019/105, K.2020/30 sayılı; 15/10/2020 tarihli ve E.2018/124, K.2020/56 sayılı kararlara ilişkin karşıoy gerekçelerim).

4. CBK'nın 163. maddesinin (7) numaralı fıkrasının birinci cümlesindeki "...şifahi..." ibaresinin, konu bakımından yetki yönünden reddine dair gerekçede de, yukarıda belirtilen sebeplerle Anayasanın 104. maddesinin onyedinci fıkrasına aykırılık bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Mezkûr kuralda, gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde, Dışişleri Bakanlığı ve bağlı kuruluşların memurlarının dış teşkilâtta merkeze, merkezden dış teşkilâta ve dış teşkilâta bir memlekettten diğer memlekete daimî görevle gönderilmesi usûlüne ilişkin bir düzenleme öngörülmüştür.

Daha önceki bir kararımızla ilgili karşıoy gerekçemde ayrıntılı olarak açıkladığım sebeplerle, Anayasanın 128. maddesine göre bu tür görevlendirmelerin de kanunla düzenlenmesi gerektiği düşüncesiyle, çoğunluğun red gerekçesinde bu kurala ilişkin olarak yapılan değerlendirmelere ve varılan sonuca katılmam mümkün olmamıştır (bkz. 29/11/2017 tarihli ve E.2017/51, K.2017/163 sayılı karara ilişkin karşıoy gerekçem).

Yukarıda belirtilen sebeplerle, söz konusu kuralların Anayasaya aykırı olduğu ve iptal edilmeleri gerektiği düşüncesiyle çoğunluğun red kararlarına karşıyım.

M. Emin KUZ

Üye

KARŞI OY GEREKÇESİ

Mahkememiz çoğunluğu 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Karanamesi'nin 254. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (f) bendi ile 260. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan "...ve mülkiye müfettişlerinin..." ibaresinin konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve iptaline karar vermiştir. Aşağıda açıklanan nedenlerle bu karara katılma imkânı olmamıştır.

(1) numaralı CBK'nın 254. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (f) bendi

(1) numaralı CBK'nın 254. maddesinde İçişleri Bakanlığının görev ve yetkileri düzenlenmiş; bu bağlamda dava konusu kuralla ülkenin idari bölümlere ayrılması, il ve ilçelerin genel idarelerinin düzenlenmesinin Bakanlığın görev ve yetkisi kapsamında bulunduğu öngörülmüştür. Kararda kuralın Anayasa'nın 106. maddesinin on birinci fıkrası ile Anayasa'da CBK ile düzenleneceği özel olarak öngörülen konulardan olmadığı ve münhasıran kanunla düzenlenmesi gereken bir konuya ilişkin bulunduğu değerlendirilerek iptaline karar verilmiştir.

Anayasa Mahkemesinin önceki tarihli kararlarında da belirtildiği üzere Anayasa'nın 123. maddesinin birinci fıkrasına göre *"İdare, kuruluş ve görevleriyle bir bütündür ve kanunla düzenlenir."* Ancak Anayasa'nın 106. maddesinin on birinci fıkrasında *"Bakanlıkların kurulması, kaldırılması, görevleri ve yetkileri, teşkilat yapısı ile merkez ve taşra teşkilatlarının kurulması Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenir."* denilmek suretiyle bakanlıkların kurulması, kaldırılması, görevleri ve yetkileri, teşkilat yapısı ile merkez ve taşra teşkilatlarının kurulması yönünden CBK'larla düzenleme yapılmasına açıkça izin verilmiştir. Bu bağlamda Anayasa'nın CBK'lar tarafından düzenleneceğini özel olarak öngördüğü bakanlıkların kurulması, kaldırılması, görevleri ve yetkileri, teşkilat yapısı ile merkez ve taşra teşkilatlarının kurulmasının düzenlenmesi kapsamında, bu konularla sınırlı olmak üzere Anayasa'nın 123. maddesinin anılan hükmünde belirtilen hususlarda düzenleme yapılabilir (AYM, E.2019/31, K.2020/5, 23/1/2020, § 31). Dava konusu kuralın ilişkin olduğu İçişleri Bakanlığının görev ve yetkisi konu itibarıyla Anayasa'nın 106. maddesinin on birinci fıkrası uyarınca CBK ile düzenlenmesi açıkça hükme bağlanmış olan bakanlıklara dair yetki kapsamında kalmakta olup CBK ile düzenlenmesi Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırılık oluşturmaz.

2017 yılı Anayasa değişikliği kapsamında yeni hükümet sistemine geçilmesinin bir sonucu olarak İçişleri Bakanlığının kurulmasına, teşkilat ve görevlerine ilişkin esasları düzenleyen 14/2/1985 tarihli ve 3152 sayılı Kanun'da değişiklik yapılmış ve bir kısım hükümler yürürlükten kaldırılmıştır. Bu bağlamda İçişleri Bakanlığının *Ülkenin idari bölümlere ayrılması, il ve ilçelerin genel idarelerini düzenlemek yetkisini* içeren Kanun'un 2. maddesinin (g) bendi yürürlükten kaldırılarak konu (1) numaralı CBK ile yeniden düzenlenmiştir. Yeni hükümet sistemine uyumun sağlanması amacıyla CBK ile yeniden düzenlenen kural temel olarak idarenin teşkilatlanması bağlamında İçişleri Bakanlığının görev ve yetkilerinin

düzenlenmesine ilişkindir. Nitekim, mülki idare bölümlerinin kuruluşları, il idaresi, ilçe idaresi ve teşkilatı ile bucak idare ve teşkilatına ilişkin genel ilke ve esasları düzenleyen 10/6/1949 sayılı ve 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu da yürürlükte olup kuralın Kanun'da düzenlenen genel ilke ve esaslara müdahale eden bir yönü de bulunmamaktadır.

CBK'nın 260. Maddesinin (2) Numaralı Fıkrasında Yer Alan "...ve mülkiye müfettişlerinin..." İbaresini

Anayasa Mahkemesi daha önce İçişler Bakanlığına bağlı olarak kurulmuş olan AFAD bünyesindeki il afet ve acil durum müdürlüğü ile afet ve acil durum arama ve kurtarma birlik müdürlüğü personelinin görev ve yetkilerinin Başkanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirleneceğini düzenleyen kuralı konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı bulmamıştır. Kararda, kamu kurum ve kuruluşlarının personelinin görev ve yetkilerinin belirlenmesine ilişkin düzenlemelerin kurumun teşkilat yapısıyla ilgili olduğu, bakanlıkların kurulması, kaldırılması, görevleri ve yetkileri, teşkilat yapısı ile merkez ve taşra teşkilatlarının kurulmasının Anayasa'nın 106. maddesinin on birinci fıkrası uyarınca CBK ile düzenlenebileceği özel olarak belirtilen konular kapsamında kaldığı, buna göre İçişleri Bakanlığının teşkilat yapısı ile görev ve yetkilerine ilişkin olduğu anlaşılan kuralın Anayasa'nın 106. maddesinin on birinci fıkrasıyla bağlantılı olarak münhasıran kanunla düzenlenmesi gereken bir konuya ilişkin bulunmadığı değerlendirilmiştir. (AYM, E.2018/123, K.2022/138, 9/11/2022, §§ 21-27). İçişleri Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığı bünyesinde görev yapan mülkiye müfettişlerinin görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usullerinin yönetmelikle düzenleneceğini öngören dava konusu kural İçişleri Bakanlığının teşkilat yapısının düzenlenmesine ilişkin olup önceki karardan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Bu yönüyle dava konusu kuralın Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı olmadığı düşünülmektedir.

Üye
Muhterem İNCE

Esas Sayısı : 2020/65

Karar Sayısı : 2023/187

Karar Tarihi : 8/11/2023

İPTAL DAVASINI AÇAN: Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeleri Engin ALTAY, Özgür ÖZEL, Engin ÖZKOÇ ile birlikte 135 milletvekili

İPTAL DAVASININ KONUSU: 10/6/2020 tarihli ve (63) numaralı Suç Mağdurlarının Desteklenmesine Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin;

A. 8., 9. ve 16. maddelerinin,

B. 17. maddesiyle ekli Liste'de yer alan kadroların ihdas edilerek 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan (2) numaralı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin eki cetvellerin ilgili bölümlerine eklenmesinin,

C. Geçici 1. maddesinin,

Anayasa'nın Başlangıç kısmı ile 2., 6., 7., 8., 11., 104., 106., 123. ve 128. maddelerine aykırılığını ileri sürerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talebidir.

I. İPTALİ İSTENEN CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMESİ KURALLARI VE İLGİLİ GÖRÜLEN KANUN HÜKMÜ

A. İptali İstenen Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi Kuralları

Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin (CBK) iptali talep edilen kuralların da yer aldığı;

1. 8. maddesi şöyledir:

“Adli görüşme odaları

MADDE 8- (1) 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 236 ncı maddesinin dördüncü fıkrasının uygulanması, ifade ve beyanların özel ortamda adli destek görevlisi aracılığıyla alınması amacıyla müdürlük bünyesinde adli görüşme odaları kurulur.

(2) Adli görüşme odalarında yapılan tüm iş ve işlemler görüşme yapılan kişinin örselenmesini engelleyecek şekilde ve mümkün olan en kısa sürede gerçekleştirilir. Çocuklarla ilgili iş ve işlemlerde çocuğun yüksek yararı ilkesi dikkate alınır.”

2. 9. maddesi şöyledir:

“Cinsel suç mağdurlarına yönelik hizmetler

MADDE 9- (1) Ceza Muhakemesi Kanununun 236 ncı maddesinin beşinci ve altıncı fıkralarının uygulanması bakımından cinsel suç mağdurlarının tekrarlanan mağduriyetini önlemek, adli ve tıbbî işlemlerin bu alanda eğitilmiş görevliler tarafından tek seferde gerçekleştirilmesini temin etmek amacıyla Bakanlığın talebi üzerine Sağlık Bakanlığı tarafından cinsel suç mağdurlarına yönelik hizmet veren merkezler kurulur. Üniversiteler tarafından da bu merkezler kurulabilir.

(2) Bu merkezlerin kurulmasına, işleyişine ve denetimine ilişkin usul ve esaslar, Adalet Bakanlığı, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığının uygun görüşü alınmak suretiyle Sağlık Bakanlığı tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.”

3. 16. maddesi şöyledir:

“Yönetmelik

MADDE 16- (1) Bu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi kapsamında yer alan hizmetlerin sunulmasına ilişkin usul ve esaslar ile müdürlüklerin yetki alanı, denetimi, adli destek görevlilerinin çalışma usul ve esasları bu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin yayımı tarihinden itibaren altı ay içinde Bakanlıkça çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.”

4. 17. maddesi şöyledir:

“Kadrolar

MADDE 17- (1) Ekli listede yer alan kadrolar ihdas edilerek 2 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin eki cetvellerin ilgili bölümlerine eklenmiştir.”

LİSTE

KURUMU : ADALET BAKANLIĞI

TEŞKİLATI : MERKEZ

İHDAS EDİLEN KADROLARIN (Meslek Mensupları)		
UNVANI	DERECESİ	ADEDİ
Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanı	1	1
Tetkik Hâkimi	2	2
Tetkik Hâkimi	3	2
Tetkik Hâkimi	4	3
TOPLAM		8

KURUMU : ADALET BAKANLIĞI

TEŞKİLATI : MERKEZ

İHDAS EDİLEN KADROLARIN			
SINIFI	UNVANI	DERECESİ	ADEDİ
GİH	Şube Müdürü	2	2
SH	Pedagog	5	2
SH	Sosyal Çalışmacı	5	6
SH	Psikolog	5	2
SH	Sosyolog	5	1
GİH	Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni	7	2
TOPLAM			15

KURUMU : ADALET BAKANLIĞI
TEŞKİLATI : TAŞRA

İHDAS EDİLEN KADROLARIN			
SINIFI	UNVANI	DERECESİ	ADEDİ
GiH	Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Müdürü	1	35
GiH	Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Müdürü	2	35
GiH	Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Müdürü	3	35
GiH	Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Müdürü	4	35
GiH	Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Müdürü	5	15
GiH	Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni	7	2
SH	Pedagog	5	40
SH	Pedagog	6	40
SH	Pedagog	7	40
SH	Pedagog	8	60
SH	Psikolog	5	60
SH	Psikolog	6	60
SH	Psikolog	7	60
SH	Psikolog	8	100
SH	Sosyal Çalışmacı	5	100
SH	Sosyal Çalışmacı	6	100
SH	Sosyal Çalışmacı	7	100
SH	Sosyal Çalışmacı	8	150
TOPLAM			1065

5. Geçici 1. maddesi şöyledir:

“Atama İzni

GEÇİCİ MADDE 1- (1) *Bu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile ihdas edilen psikolog, pedagog ve sosyal çalışmacı kadrolarına 31/12/2022 tarihine kadar 2 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 11 inci maddesine göre belirlenen atama sayısı sınırı aranmaksızın açıktan veya naklen atama yapılabilir.”*

B. İlgili Görülen Kanun Hükmü

4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 236. maddesi şöyledir:

“Mağdur ile şikâyetçinin dinlenmesi

Madde 236 – ...

(4) (Ek:17/10/2019-7188/22 md.) Cumhuriyet savcısı veya hâkim tarafından ifade ve beyanının özel ortamda alınması gerektiği ya da şüpheli veya sanık ile yüz yüze gelmesinde sakınca bulunduğu değerlendirilen çocuk veya mağdurların ifade ve beyanları özel ortamda uzmanlar aracılığıyla alınır.

(5) (Ek:17/10/2019-7188/22 md.) Türk Ceza Kanununun 103 üncü maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen suçlardan mağdur olan çocukların soruşturma evresindeki beyanları, bunlara yönelik hizmet veren merkezlerde Cumhuriyet savcısının nezaretinde uzmanlar aracılığıyla alınır. Mağdur çocuğun beyan ve görüntüleri kayda alınır. Kovuşturma evresinde ise ancak, maddi gerçeğin ortaya çıkarılması açısından mağdur çocuğun beyanının alınması veya başkaca bir işlem yapılmasında zorunluluk bulunması hâlinde bu işlem, mahkeme veya görevlendireceği naip hâkim tarafından bu merkezlerde uzmanlar aracılığıyla yerine getirilir. Mağdur çocuk yargı çevresi ve mülkî sınırlara bakılmaksızın en yakın merkeze götürülmek suretiyle bu fıkra da belirtilen işlemler yerine getirilir.

(6) (Ek:17/10/2019-7188/22 md.) Türk Ceza Kanununun 102 nci maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen suçlardan mağdur olanların soruşturma evresindeki beyanları bakımından da beşinci fıkra hükmü uygulanır. Ancak, beyan ve görüntülerin kayda alınmasında mağdurun rızası aranır.

... ”

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Serdar ÖZGÜLDÜR, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Yıldız SEFERİNOĞLU, Selahaddin MENTEŞ ve Basri BAĞCI'nın katılımlarıyla 10/9/2020 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, yürürlüğü durdurma talebinin esas inceleme aşamasında karara bağlanmasına OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

2. Dava dilekçesi ve ekleri, Raportör Abdullah ATAY tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, dava konusu CBK kuralları, dayanılan Anayasa kuralları ile bunların gerekçeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinin Anayasal Çerçevesi ve Yargısal Denetimi

3. Anayasa Mahkemesi CBK'ların anayasal çerçevesini ve yargısal denetimine ilişkin ilkeleri daha önceki kararlarında belirlemiştir. Buna göre CBK'ların yargısal denetiminde öncelikle Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının birinci ila dördüncü cümlelerinde belirtilen konu bakımından yetki kurallarına uygunluğunun ele alınması gerekmekte olup bu kapsamda düzenlemenin; yürütme yetkisine ilişkin olması, Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın Birinci ve İkinci Bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle Dördüncü Bölümü'nde yer alan siyasi haklar ve ödevlerle ilgili olmaması, Anayasa'da münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen ya da kanunda açıkça düzenlenen konulara ilişkin olmaması gerekir. Anılan fıkra yönünden herhangi bir aykırılık tespit edilmemesi durumunda ise bu defa CBK'ların içerik yönünden Anayasa'ya uygunluk denetimi yapılmalıdır (AYM, E.2019/78, K.2020/6, 23/01/2020, §§ 3-13; E.2019/31, K.2020/5, 23/01/2020, §§ 3-13; E.2018/119, K.2020/25, 11/06/2020, §§ 3-13; E.2018/155, K.2020/27, 11/06/2020, §§ 3-13).

B. CBK'nın 8. Maddesinin İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

4. Dava dilekçesinde özetle; çocuk veya mağdurların ifade ve beyanlarının adli görüşme odalarında alınmasını öngören kuralın Anayasa'nın 17. maddesinde düzenlenen kişinin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkı ile 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamında olduğundan CBK ile düzenlenmesine imkân bulunmadığı, temel hak ve özgürlüklerin Anayasa'nın 13. maddesi uyarınca münhasıran kanunla düzenlenmesi gerekirken bu konuda CBK ile düzenleme yapıldığı, 5271 sayılı Kanun'un 233. ve 236. maddelerinde mağdurun dinlenmesine ilişkin hükümlerin bulunduğu, CBK ile kanunda düzenlenmiş bir konuyla ilgili düzenleme yapılamayacağı belirtilerek kuralın Anayasa'nın 104. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. (1) Numaralı Fıkra

i. Kuralın Konu Bakımından Yetki Yönünden İncelenmesi

5. 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun "*Mağdur ile şikâyetçinin dinlenmesi*" başlıklı 236. maddesinin dördüncü fıkrasında, Cumhuriyet savcısı veya hâkim tarafından ifade ve beyanının özel ortamda alınması gerektiği ya da şüpheli veya sanık ile yüz yüze gelmesinde sakınca bulunduğu değerlendirilen çocuk veya mağdurların ifade ve beyanlarının özel ortamda uzmanlar aracılığıyla alınacağı kurala bağlanmıştır.

6. CBK'nın dava konusu 8. maddesinin birinci fıkrasında 5271 sayılı Kanun'un söz konusu hükmünün uygulanması amacıyla, ifade ve beyanının özel ortamda alınması gerektiği ya da şüpheli veya sanık ile yüz yüze gelmesinde sakınca bulunduğu değerlendirilen çocuk veya mağdurların ifade ve beyanlarının özel ortamda adli destek görevlisi aracılığıyla alınması için adliye bünyesinde kurulacak adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlüklerinin bünyesinde adli görüşme odaları kurulması öngörülmüştür.

7. Kamu kurumlarının teşkilatı, bu kurumların üstlendikleri görev ve yetkileri ifa edebilmeleri için oluşturulan ve söz konusu hizmetin

yürütülmesinde doğrudan ya da dolaylı olarak rol alan, aynı kurum bünyesindeki farklı düzey ve nitelikteki birimlerin bütününe ifade etmektedir (AYM, E.2018/133, K.2021/70, 13/10/2021, § 24).

8. CBK'nın 10. maddesinin birinci fıkrasında adli yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonu bulunan yerlerde Cumhuriyet başsavcılığının gözetim ve denetiminde kurulan adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlüklerinin *Adalet Bakanlığına bağlı* olduğu belirtilmektedir. Bu bağlamda Adalet Bakanlığına bağlı adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlüklerinin bünyesinde adli görüşme odaları kurulmasını öngören kuralla anılan Bakanlığın teşkilat yapısıyla ilgili bir düzenleme yapıldığı anlaşılmaktadır.

9. Anayasa Mahkemesi bakanlıkların teşkilat yapısı ile merkez ve taşra teşkilatlarının kurulmasına ilişkin düzenlemelerin CBK'larla yapılmasının konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya uygun olup olmadığı hususunu daha önceki bazı kararlarında değerlendirmiştir. Bu kapsamda söz konusu düzenlemelerin idarenin teşkilat yapısı ile ilgili olup yürütme yetkisine ilişkin konulardan olduğu, Anayasa'da CBK ile düzenlenmesi yasaklanan haklar ve ödevlerle ilgisinin bulunmadığı ve Anayasa'nın 106. maddesinin on birinci fıkrasının "*Bakanlıkların kurulması, kaldırılması, görevleri ve yetkileri, teşkilat yapısı ile merkez ve taşra teşkilatlarının kurulması Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenir*" ile Anayasa'nın 123. maddesinin üçüncü fıkrasının "*Kamu tüzel kişiliği, kanunla veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kurulur*" şeklindeki hükümleriyle bağlantılı olarak Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı bir yönünün de bulunmadığı ifade edilmiştir (AYM, E.2019/71, K.2020/82, 30/12/2020, §§ 22-24; E.2019/31, K.2020/5, 23/1/2020, § 25-32).

10. Adalet Bakanlığının teşkilat yapısıyla ilgili bir düzenleme getiren dava konusu kural yönünden, belirtilen kararlardan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

11. Bu itibarla kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının birinci, ikinci ve üçüncü cümlelerine aykırı bir düzenleme içermemektedir.

12. Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının dördüncü cümlesinde "*Kanunda açıkça düzenlenen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz.*" denilmiştir. Buna göre CBK'ların Anayasa'nın anılan hükmü

yönünden denetimi yapılırken CBK ile düzenlenen alanda hüküm ifade eden, bu bağlamda karşılaştırmaya esas olabilecek, daha önce kabul edilmiş bir kanun hükmünün bulunup bulunmadığının tespit edilmesi gerekir.

13. 5271 sayılı Kanun'un 236. maddesinin dördüncü fıkrası Cumhuriyet savcısı veya hâkim tarafından ifade ve beyanının özel ortamda alınması gerektiği ya da şüpheli veya sanık ile yüz yüze gelmesinde sakınca bulunduğu değerlendirilen çocuk veya mağdurların ifade ve beyanlarının özel ortamda uzmanlar aracılığıyla alınacağını kurala bağlamaktadır. Bununla birlikte kural, anılan *özel ortamın* kuruluşuna veya idari teşkilat içindeki yerine ilişkin herhangi bir düzenleme içermemektedir. Bu itibarla 5271 sayılı Kanun'un 236. maddesinin dördüncü fıkrasının dava konusu kuralla aynı alanda hüküm ifade etmediği, başka bir deyişle açıkça aynı konuyu düzenlemediği görüldüğünden kuralın Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının dördüncü cümlesine aykırı bir yönünün de bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

14. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasına aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM, M. Emin KUZ ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ bu görüşe katılmamışlardır.

ii. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

15. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden incelenmiştir.

16. Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti; eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adil bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, hukuki güvenliği sağlayan, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuk kurallarıyla kendini bağlı sayan ve yargı denetimine açık olan devlettir.

17. Hukuk devletinde kanunların ve CBK'ların kamu yararı gözetilerek çıkarılması zorunludur. Anayasa Mahkemesinin kararlarına göre kamu yararı genel bir ifadeyle bireysel, özel çıkarlardan ayrı ve bunlara üstün olan toplumsal yararı ifade etmektedir. Kanunun ya da CBK'nın amaç ögesi

bakımından Anayasa'ya uygun sayılabilmesi için çıkarılmasında kamu yararı dışında bir amacın gözetilmemiş olması gerekmekte olup kamu yararı dışında bir amaçla çıkarılmış olduğu açıkça anlaşılabiliyorsa amaç unsuru bakımından Anayasa'ya aykırılık söz konusudur (AYM, E.2020/46, K.2023/149, 13/9/2023, § 20).

18. Anayasa'ya uygunluk denetiminde kuralın öngörülmesindeki kamu yararı anlayışının isabetli olup olmadığı değil incelenen kuralın ihdasında kamu yararı dışında belli bireylerin ya da grupların çıkarlarının gözetilip gözetilmediği incelenir. Diğer bir anlatımla bir kuralın Anayasa'ya aykırılık sorunu çözümlenirken kamu yararı konusunda Anayasa Mahkemesinin yapacağı inceleme, yalnızca kuralın kamu yararı amacıyla çıkarılıp çıkarılmadığının denetimiyle sınırlıdır (AYM, E.2020/46, K.2023/149, 13/9/2023, § 21).

19. Kuralın objektif anlamı ve düzenlenme sebebi gözönünde bulundurulduğunda kuralla 5271 sayılı Kanun'un 236. maddesinin dördüncü fıkrasının uygulanması kapsamında mağdurların ifade ve beyanlarının özel ortamda adli destek görevlisi aracılığıyla alınmasının, dolayısıyla adalet hizmetlerinin etkin bir biçimde sağlanmasının amaçlandığı anlaşılmaktadır. Bu nedenle kuralın kamu yararı dışında bir amaçla düzenlendiği sonucuna ulaşılmasını gerektirecek bir yönünün bulunmadığı görülmektedir (benzer yöndeki değerlendirme için bkz. AYM, E.2019/31, K.2020/5, 23/1/2020, §§ 37-43).

20. Öte yandan hukuk devletinin temel unsurlarından biri de belirlilik ilkesidir. Anayasa Mahkemesinin yerleşik kararlarına göre anılan ilke, yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olmasını gerektirmektedir. Anılan ilkenin yürütmenin asli düzenleyici işlemi niteliğinde olan CBK'lar bakımından da geçerli olduğunda şüphe bulunmamaktadır (AYM, E.2022/113, K.2023/112, 22/6/2023, § 29; E.2018/149, K.2022/163, 29/12/2022, § 26; E.2019/96, K.2022/17, 24/2/2022, § 47; E.2018/134, K.2021/13, 3/3/2021, § 38; E.2018/125, K.2020/4, 22/01/2020, § 28).

21. Adli görüşme odalarının kuruluş amacını ve idari teşkilat içindeki yerini açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olarak düzenleyen kuralda belirlilik ve öngörülebilirlik ilkelerine aykırılık bulunmamaktadır.

22. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

b. (2) Numaralı Fıkra

23. Maddenin ikinci fıkrasında adli görüşme odalarında yapılan tüm iş ve işlemlerin görüşme yapılan kişinin örselenmesini engelleyecek şekilde ve mümkün olan en kısa sürede gerçekleştirileceği, çocuklarla ilgili iş ve işlemlerde çocuğun yüksek yararı ilkesinin dikkate alınacağı belirtilmiştir. Dolayısıyla kural, adli görüşme odalarında gerçekleştirilecek iş ve işlemlerde izlenecek usule ilişkin düzenleme içermektedir.

24. Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının birinci cümlesinde CBK ile düzenleme yapılabilecek konular yürütme yetkisine ilişkin hususlarla sınırlandırılmıştır. Bu çerçevede yürütme yetkisi dışında kalan bir konuyla ilgili olarak CBK ile düzenleme yapılması Anayasa gereği mümkün değildir (AYM, E.2022/36, K.2023/84, 4/5/2023, § 22; E.2018/119, K.2020/25, 11/6/2020, § 20).

25. 5271 sayılı Kanun'un 236. maddesinin dördüncü fıkrasına göre adli görüşme odalarında gerçekleştirilecek iş ve işlemler, şüpheli veya sanık ile yüz yüze gelmesinde sakınca bulunduğu değerlendirilen çocuk veya mağdurların ceza yargılaması sürecindeki ifade ve beyanlarının alınmasına ilişkindir.

26. Ceza muhakemesinin nasıl yapılacağını ve bu sürece katılan kişilerin hak ve yükümlülüklerini düzenleyen, dolayısıyla yargılama usulüne ilişkin bir düzenleme içeren kuralın konusu itibarıyla yürütme yetkisine ilişkin olmadığı açıktır. Bu itibarla, kuralla Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının birinci cümlesine aykırı şekilde düzenleme yapıldığı anlaşılmıştır.

27. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının birinci cümlesine aykırıdır. İptali gerekir.

Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ve Muhterem İNCE bu görüşe katılmamışlardır.

Kural Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının birinci cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden kuralın ayrıca konu

bakımından yetki yönünden aynı fıkranın ikinci, üçüncü ve dördüncü cümleleri yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

Kural konu bakımından yetki yönünden Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının birinci cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden içerik yönünden incelenmemiştir.

C. CBK'nın 9. Maddesinin İncelenmesi

1. Anlam ve Kapsam

28. 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 102. maddesinde cinsel saldırı, 103. maddesinde ise çocukların cinsel istismarı suçuna ilişkin hükümlere yer verilmiştir. Her iki maddenin de ikinci fıkralarında anılan fiillerin vücuda, organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle gerçekleştirilmesi durumunda uygulanacak cezalar düzenlenmiştir.

29. 5271 sayılı Kanun'un mağdur ile şikâyetçinin dinlenmesini düzenleyen 236. maddesinin beşinci fıkrasında 5237 sayılı Kanun'un 103. maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen suçlardan mağdur olan çocukların soruşturma ve kovuşturma evresindeki beyanlarının alınma usulü düzenlenmiştir. Fıkra da mağdur çocukların soruşturma evresindeki beyanlarının, bunlara yönelik hizmet veren merkezlerde Cumhuriyet savcısının nezaretinde uzmanlar aracılığıyla alınması ve beyan ve görüntülerinin kayda alınması, kovuşturma evresinde ise ancak maddi gerçeğin ortaya çıkarılması açısından mağdur çocuğun beyanının alınması veya başkaca bir işlem yapılmasında zorunluluk bulunması hâlinde, bu işlemin mahkeme veya görevlendireceği naip hâkim tarafından yine bu merkezlerde uzmanlar aracılığıyla yerine getirilmesi öngörülmüştür. Ayrıca bu işlemlerin yargı çevresi ve mülki sınırlara bakılmaksızın mağdur çocuğun en yakın merkeze götürülmek suretiyle yerine getirileceği belirtilmiştir.

30. 5271 sayılı Kanun'un 236. maddesinin altıncı fıkrasında ise 5237 sayılı Kanun'un 102. maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen suçlardan mağdur olanların soruşturma evresindeki beyanları bakımından da aynı maddenin beşinci fıkrasında düzenlenen usulün uygulanacağı hükme bağlanmıştır. Ancak bu durumda beyan ve görüntülerin kayda alınmasında çocuklardan farklı olarak mağdurun rızasının aranacağı belirtilmiştir.

31. CBK'nın dava konusu 9. maddesinin birinci fıkrasında 5271 sayılı Kanun'un 236. maddesinin beşinci ve altıncı fıkralarında düzenlenen cinsel suç mağdurlarının beyanlarının alınmasına ilişkin kuralların uygulanmasını teminen mağdurların tekrarlanan mağduriyetini önlemek, adli ve tıbbi işlemlerin bu alanda eğitilmiş görevliler tarafından tek seferde gerçekleştirilmesini sağlamak amacıyla Adalet Bakanlığının talebi üzerine Sağlık Bakanlığı tarafından cinsel suç mağdurlarına yönelik hizmet veren merkezler kurulması öngörülmektedir. Fıkra bu merkezlerin üniversiteler tarafından da kurulabileceği belirtilmiştir. İkinci fıkra ise bu merkezlerin kurulmasına, işleyişine ve denetimine ilişkin usul ve esasların düzenlenmesi, Adalet Bakanlığı, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığının uygun görüşü alınmak suretiyle Sağlık Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmeliğe bırakılmıştır.

2. İptal Talebinin Gerekçesi

32. Dava dilekçesinde özetle; kuralla maddi ve manevi varlığı koruma ve geliştirme hakkı ile adil yargılanma hakkına ilişkin düzenlemeler yapıldığı belirtilerek CBK'nın 8. maddesine ilişkin gerekçelerle kuralın Anayasa'nın 104. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

3. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. (1) Numaralı Fıkranın Birinci Cümlesi

i. Kuralın Konu Bakımından Yetki Yönünden İncelenmesi

33. Kural ile Adalet Bakanlığının talebi üzerine *Sağlık Bakanlığı bünyesinde* idari bir birim olarak cinsel suç mağdurlarına yönelik hizmet vermek amacıyla merkezler kurulması öngörülmektedir. Dolayısıyla anılan Bakanlıkların üstlendikleri görev ve yetkinin ifası kapsamında adli süreç içerisindeki tıbbi hizmetlerin yürütülmesinde rol alan idari bir birimin kurulmasını öngören kural, bakanlıkların teşkilat yapısına ilişkin düzenleme içermektedir.

34. CBK'nın 8. maddesinin (1) numaralı fıkrasının konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya uygunluk denetimi bölümünde belirtilen gerekçeler dava konusu kural için de geçerlidir. Kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının birinci, ikinci ve üçüncü cümlelerine aykırı bir düzenleme içermemektedir.

35. 5271 sayılı Kanun'un 236. maddesinin beşinci ve altıncı fıkraları 5237 sayılı Kanun'un 102 ve 103. maddelerinin ikinci fıkralarında düzenlenen suçlardan mağdur olanların beyanlarının, bunlara yönelik hizmet veren merkezlerde uzmanlar aracılığıyla alınmasını düzenlemekte, bunun ötesinde anılan merkezlerin kuruluşuna ve teşkilat yapısına ilişkin herhangi bir hüküm içermemektedir. Dava konusu CBK kuralı ise söz konusu merkezlerin Adalet Bakanlığının talebi üzerine Sağlık Bakanlığı tarafından kurulmasını öngörmek suretiyle bu hizmetlerin ifa edileceği idari birimlerin kuruluşuna ilişkin düzenlemeler içermektedir. Bu yönüyle kural kanunda açıkça düzenlenen konulara ilişkin değildir. Kuralın Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının dördüncü cümlesine aykırı bir yönü bulunmamaktadır.

36. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasına aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM, M. Emin KUZ, Yusuf Şevki HAKYEMEZ ve Kenan YAŞAR bu görüşe katılmamışlardır.

ii. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

37. CBK'nın 8. maddesinin (1) numaralı fıkrasının içerik yönünden Anayasa'ya uygunluk denetimi bölümünde belirtilen gerekçeler dava konusu kural için de geçerlidir.

38. Cinsel suç mağdurlarına yönelik hizmet veren merkezlerin kuruluş amacını ve idari teşkilat içindeki yerini düzenleyen kuralın, kamu yararı dışında bir amaçla düzenlendiği sonucuna ulaşılmasını gerektirecek ve belirlilik ve öngörülebilirlik ilkelerine aykırı bir yönü bulunmamaktadır.

39. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

b. (1) Numaralı Fıkranın İkinci Cümlesi

40. Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesinde Anayasa'da münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda CBK çıkarılamayacağı hükmüne yer verilmiştir. Anayasa koyucunun bir konunun kanunla düzenlenmesini özel olarak öngörmesi bu alanın münhasıran kanunla düzenlenmesini istediği anlamına gelir. Bu

kapsamda Anayasa bir konunun kanunla düzenleneceğini öngörmüşse bu konuda CBK çıkarılamaz. Bununla birlikte Anayasa’da CBK’larla düzenleneceği özel olarak öngörülen konulara ilişkin Anayasa hükümlerinin açıkça izin verdiği hususlarda CBK’larla düzenleme yapılabilir (AYM, E.2021/88, K.2021/105, 30/12/2021, § 17; E.2019/105, K.2020/30, 12/6/2020, § 19).

41. Anayasa’nın 130. maddesinin dokuzuncu fıkrasında yükseköğretim kurumlarının kuruluş ve organları ile işleyişlerinin, üniversitelerin kamu kuruluşları ve diğer kurumlarla ilişkilerinin kanunla düzenleneceği hüküm altına alınmıştır. Buna göre üniversitelerin ve organlarının kurulması, üniversiteler ile diğer kamu kurum ve kuruluşları arasında ne tür bir iş birliği yapılabileceği ve bu iş birliğinin usul ve esaslarının belirlenmesi konularının kanunla düzenlenmesi gerekir.

42. Bu bağlamda Adalet Bakanlığının talebi üzerine üniversiteler tarafından cinsel suç mağdurlarına yönelik hizmet veren merkezlerin kurulması Anayasa’nın 130. maddesinin dokuzuncu fıkrası uyarınca münhasıran kanunla düzenlenmesi gereken konulardandır. Bu itibarla münhasıran kanunla düzenlenmesi gereken bir konuda düzenleme yapan kuralın Anayasa’nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı olduğu anlaşılmaktadır.

43. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa’nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa’nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden kuralın ayrıca konu bakımından yetki yönünden aynı fıkranın birinci, ikinci ve dördüncü cümleleri yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

Kural, konu bakımından yetki yönünden Anayasa’nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden içerik yönünden incelenmemiştir.

c. (2) Numaralı Fıkra

i. Kuralın Konu Bakımından Yetki Yönünden İncelenmesi

44. Fıkrafta, cinsel suç mağdurlarına yönelik hizmet veren merkezlerin kurulmasına, işleyişine ve denetimine ilişkin usul ve esasların, Adalet

Bakanlığı, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığının uygun görüşü alınmak suretiyle Sağlık Bakanlığı tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenmesi öngörülmektedir. Maddenin (1) numaralı fıkrasının anılan merkezlerin üniversiteler tarafından da kurulabileceğini düzenleyen ikinci cümlesinin konu bakımından yetki yönünden Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı görülerek iptal edildiği gözetildiğinde incelenen kuralın kapsamının Sağlık Bakanlığı bünyesinde kurulan merkezlerle sınırlı hâle geldiği anlaşılmaktadır.

45. Kural ile bakanlıkların teşkilatlanmasına ve bakanlık bünyesinde bir birim olan merkezlerin idari işleyişine ilişkin bir düzenleme getirildiği gözetildiğinde kuralın yürütme yetkisine ilişkin konulardan olduğu açıktır.

46. Kural Anayasa'nın CBK ile düzenlenmesi yasaklanan İkinci Kısmı'nın Birinci ve İkinci Bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle Dördüncü Bölümü'nde yer alan siyasi haklar ve ödevler ile ilgili herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

47. Anayasa'nın 106. maddesinin on birinci fıkrası uyarınca bakanlıkların teşkilat yapısı ve işleyişine ilişkin düzenlemelerin CBK ile yapılması mümkün olduğundan kuralın Anayasa'nın 123. maddesi bağlamında Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesini ihlal eden bir yönü bulunmamaktadır.

48. Kuralla aynı alanda hüküm ifade eden karşılaştırmaya esas olabilecek nitelikte, kanunla yapılan herhangi bir düzenleme tespit edilememiştir. Bu itibarla kuralın Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının dördüncü cümlesi uyarınca kanunda açıkça düzenlenen bir konuya ilişkin olmadığı anlaşılmaktadır.

49. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasına aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

ii. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

50. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 106. maddesi yönünden incelenmiştir.

51. Anayasa'nın 106. maddesinin on birinci fıkrasında bakanlıkların kurulmasının, kaldırılmasının, görev ve yetkilerinin, teşkilat yapısı ile

merkez ve taşra teşkilatlarının kurulmasının CBK ile düzenlenmesi öngörülmüştür. Anılan hüküm uyarınca Cumhurbaşkanı CBK'yla idarenin teşkilatlanması alanında Anayasa'nın temel ilkelerine ve bu alanla ilgili öngördüğü kurallarına bağlı kalmak koşuluyla bakanlıkların ve bakanlıklara dair yetki kapsamında kaldığı değerlendirilen Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatı ile Cumhurbaşkanlığına bağlı kurum ve kuruluşların teşkilat yapısının ne şekilde olacağını belirleme hususunda takdir yetkisine sahiptir (AYM, E.2018/133, K.2021/70, 13/10/2021, § 28).

52. Anayasa'nın 106. maddesinin on birinci fıkrasında bakanlıkların ve bakanlıklara dair yetki kapsamında kaldığı değerlendirilen Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatı ile Cumhurbaşkanlığına bağlı kurum ve kuruluşların teşkilat yapısının ve idari işleyişinin ilk elden ve doğrudan düzenlenmesi yetkisi CBK'ya tanınmış olup CBK'ya tanınan bu asli yetkinin, başka bir idari işleme bırakılması mümkün değildir (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. AYM, E.2018/133, K.2021/70, 13/10/2021, § 29;; E.2019/111, K.2023/63, 5/4/2023, § 195).

53. Bununla birlikte yürütme organının CBK çıkarmaya yetkili olduğu konuya ilişkin her türlü ayrıntıyı CBK ile düzenlemesi ve bu düzenlemelerin gereğini bizzat yerine getirmesi gerekli olmayıp CBK ile konuya ilişkin temel kuralları belirledikten ve genel çerçeveyi çizdikten sonra bu çerçevenin içinde kalan hususları, düzenleyici nitelikteki diğer işlemlerle belirlemesi ve bu düzenlemeler kapsamında yerine getirilmesi gerekli tasarrufları da ilgili idareye bırakması mümkündür (AYM, E.2018/133, K.2021/70, 13/10/2021, § 30; E.2019/105, K.2020/30, 12/6/2020, § 36; E.2018/124, K.2020/56, 15/10/2020, § 25).

54. Dava konusu kuralın yer aldığı CBK incelendiğinde Sağlık Bakanlığı bünyesinde cinsel suç mağdurlarına yönelik hizmet veren merkezlerin kurulmasına, işleyişine ve denetimine ilişkin usul ve esasların düzenlenmesiyle ilgili olarak herhangi bir düzenleme yapılmadığı görülmektedir (benzer yöndeki değerlendirme için bkz. AYM, E.2018/123, K.2022/138, 9/11/2022, § 42).

55. Bu itibarla konuya ilişkin genel çerçeve ve temel kurallar CBK ile belirlenmeksizin dava konusu kuralla düzenleme yetkisinin yönetmeliğe bırakıldığı anlaşılmaktadır.

56. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 106. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ve Muhterem İNCE bu görüşe katılmamışlardır.

Ç. CBK'nın 16. Maddesinin İncelenmesi

1. Anlam ve Kapsam

57. CBK'nın 4. ila 9. maddelerinde bu CBK kapsamında mağdurlara yönelik sunulacak hizmetler düzenlenmiştir.

58. CBK'nın 4. maddesinde mağdurların kendilerine sağlanan hak ve yardımlara ilişkin olarak bilgilendirilmelerini ve yönlendirilmelerini ifade eden bilgilendirme ve yönlendirme hizmetleri düzenlenmiş; 5. maddesinde ise mağdura veya aile bireylerine yönelik bir saldırı ihtimalinin bulunması hâlinde bu kişilerin başvurusu üzerine suçun tekrarının veya başkaca bir suçun işlenmesinin önlenmesi için kolluk birimlerince gerekli tedbirlerin alınacağı belirtilerek korunma hizmeti verilmesi öngörülmüştür.

59. 6. maddede kasten öldürme ve bu suça teşebbüs, neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama, çocuğun cinsel istismarı, nitelikli cinsel saldırı ve neticesi sebebiyle ağırlaşmış işkence suçlarından mağdur olanlara yönelik sunulacak hizmetler ayrıca ve özel olarak düzenlenmiştir.

60. 7. maddede kırılğan gruplara sunulacak hizmetlere yer verilmiştir. Kırılğan grup kavramı CBK'nın 2. maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendinde *“Bu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi gereğince adli destek görevlileri tarafından yapılan bireysel değerlendirme sonucunda suçtan daha fazla etkilendiği ve korunması gerektiği tespit edilen mağdurlar ile adli sisteme dâhil olan çocuklar”* şeklinde tanımlanmıştır.

61. 8. maddede ifade ve beyanının özel ortamda alınması gerektiği ya da şüpheli veya sanık ile yüz yüze gelmesinde sakınca bulunduğu değerlendirilen kişilerin ifade ve beyanlarının özel ortamda uzmanlar aracılığıyla alınması noktasında hizmet sağlamak için adli görüşme odalarının kurulması öngörülmüş; 9. maddede ise cinsel suç mağdurlarına yönelik hizmetlere ilişkin düzenleme yapılmıştır.

62. Dava konusu kuralla ilki CBK kapsamında yer alan hizmetlerin sunulmasına ilişkin, ikincisi müdürlüklerin yetki alanı ve denetimi ile adli destek görevlilerinin çalışmasına ilişkin olmak üzere iki ayrı konuyla ilgili usul ve esaslarının CBK'nın yayımı tarihinden itibaren altı ay içinde Adalet Bakanlığınca çıkarılan yönetmelikle düzenlenmesi öngörülmüştür.

63. CBK'nın 2. maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde müdürlük, *"Bu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesiyle verilen görevleri yapmak üzere adliye bünyesinde kurulan adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlükleri"* olarak tanımlanmış, 10. maddesinin ikinci fıkrasında adli yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonu bulunan yerlerde Adalet Bakanlığına bağlı olarak Cumhuriyet başsavcılığının gözetim ve denetiminde müdürlük kurulması öngörülmüştür. Ayrıca iş durumu ve coğrafi konum gözönüne alınarak adalet komisyonu bulunmayan yerlerde Bakanlık onayı ile müdürlükler veya müdürlüğe bağlı bürolar kurulabileceği belirtilmiştir. 11. maddede ise müdürlüğün görevleri sayılmıştır.

64. CBK'nın 2. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde ise adli destek görevlisinin tanımı yapılmıştır. Anılan bende göre adli destek görevlileri Adalet Bakanlığı ve adliye bünyesinde psikolog, pedagog ve sosyal çalışmacı kadrolarında çalışanlardan oluşmaktadır.

2. İptal Talebinin Gerekçesi

65. Dava dilekçesinde özetle; kuralın temel hak ve hürriyetlere ilişkin bir alanda düzenleme yapması nedeniyle CBK ile düzenlenmesinin mümkün olmadığı, adli destek görevlilerinin çalışma usul ve esaslarının belirlenmesinin münhasıran kanunla düzenlenmesi gereken konulardan olduğu, Adalet Bakanlığına herhangi bir kanun veya CBK normuna bağlı olmaksızın mağdurlara yönelik kamu hizmetinin usul ve esaslarını yönetmelikle belirleme yetkisinin verildiği, bu durumun bakanlıkların görev ve yetkilerinin CBK ile belirleneceğine ilişkin Anayasa hükmüne aykırılık taşıdığı, suç mağdurlarına sunulacak hizmetlerin yönetmelikle belirlenmesinin idarenin kanuniliği ilkesini zedelediği, Adalet Bakanlığına geniş ve çerçevesi çizilmemiş bir takdir yetkisi tanıyan kuralın hukuki güvenlik ve belirlilik ilkelerine aykırı olduğu, söz konusu hizmetlerin usul ve esaslarının yönetmelikle belirlenmesinin yasama yetkisinin devredilemezliği ilkesine aykırı olduğu belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2., 7., 104., 106., 123. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

3. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. Maddede Yer Alan "... hizmetlerin sunulmasına ilişkin usul ve esaslar ile ..." İbaresini

66. Dava dilekçesinde kuralın Anayasa'nın 7., 106., 123. ve 128. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme, anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.

67. Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesinde CBK ile düzenlenemeyecek konular Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın Birinci ve İkinci Bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle Dördüncü Bölümü'nde yer alan siyasi haklar ve ödevler olarak belirtilmiştir.

68. Anayasa'nın 17. maddesinin birinci fıkrasında herkesin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahip olduğu belirtilmektedir. Bu kapsamda Anayasa'nın anılan hükmü ile kişinin maddi ve manevi varlığının bütünlüğü gerek kamusal yetkilerle donatılmış kişilerin gerekse özel kişilerin müdahalelerine karşı güvence altına alınmıştır (Özkan Şen, B. No: 2012/791, 7/11/2013, § 40).

69. Kişilerin vücut ve ruhsal bütünlükleriyle ilgili konular, onlara sağlanan tıbbi tedavi seçimindeki katılımları ve bu tedavilere olan rızaları ile ilgili hususlar, Anayasa'nın 17. maddesinin sınırları içinde yer almaktadır (Ahmet Acartürk, B. No: 2013/2084, 15/10/2015, § 56). Anayasa'nın 17. maddesinin amacı esas olarak bireylerin maddi ve manevi varlığına karşı devlet tarafından yapılabilecek keyfî müdahalelerin önlenmesidir. Ayrıca devletin; vücut ve ruhsal bütünlüğe yönelik fiziksel ve cinsel saldırılar, tıbbi müdahaleler, şeref ve itibarı etkileyen saldırılar karşısında kişilerin maddi ve manevi varlığını etkili olarak koruma ve saygı gösterme şeklinde pozitif yükümlülüğü de bulunmaktadır (Adnan Oktar (3), B. No: 2013/1123, 2/10/2013, § 32).

70. CBK'nın yukarıda anılan 5., 6. ve 7. maddelerinde mağdurların vücut ve ruhsal bütünlüklerine yönelik saldırıların önlenmesi suretiyle korunması için gerekli tedbirlerin alınması ile tedavi ve rehabilitasyonlarının sağlanmasına yönelik olarak verilecek hizmetler düzenlenmektedir. Kuralla,

CBK kapsamında yer alan söz konusu hizmetlerin sunulmasına ilişkin usul ve esasların Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenmesi öngörülmektedir. Böylece kural, Anayasa'nın 17. maddesinde düzenlenen kişinin maddi ve manevi varlığının korunmasına yönelik olarak yönetmelikle düzenleme yapılmasına imkân sağlamaktadır.

71. Bunun yanı sıra, CBK'nın 6. maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendi uyarınca kasten öldürme ve bu suça teşebbüs, neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış yaralama, çocuğun cinsel istismarı, nitelikli cinsel saldırı ve neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış işkence suçlarından mağdur olanlara sağlanacak hizmetler arasında kamu kurum ve kuruluşları ile belediyelerin ekonomik ve sosyal desteklerinden öncelikli olarak yararlandırılma da yer almaktadır. Dava konusu kural uyarınca usul ve esasları yönetmelikle düzenlenecek hizmetler kapsamında yapılacak bu ödemeler söz konusu kişilere ekonomik menfaat temin etmeyi içerdiğinden kuralın idareye “*mülkiyet hakkı*” kapsamında düzenleme yapma yetkisi tanıdığı da anlaşılmaktadır (benzer yöndeki değerlendirme için bkz. AYM, E.2020/4, K.2022/147, 30/11/2022, § 106; E.2018/123, K.2022/138, 9/11/2022, § 109).

72. Bu itibarla, CBK kapsamında mağdurlara sağlanacak hizmetlerin sunulmasına ilişkin usul ve esasların yönetmelikle belirlenmesini öngören kural, sonucu ve etkisi itibarıyla Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın İkinci Bölümü'nde yer alan maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkı ile mülkiyet hakkına ilişkin düzenlemeler içerdiğinden Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesi uyarınca CBK ile düzenlenemeyecek yasak alan içinde kalmaktadır.

73. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırıdır. İptali gerekir.

Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ve Muhterem İNCE bu görüşe katılmamışlardır.

Kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden ayrıca anılan fıkranın birinci, üçüncü ve dördüncü cümleleri yönünden incelenmemiştir.

Kural, konu bakımından yetki yönünden Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden içerik yönünden incelenmemiştir.

b. Kalan Kısım

i. Kuralın Konu Bakımından Yetki Yönünden İncelenmesi

74. Dava konusu kural Adalet Bakanlığına bağlı olarak kurulan adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlüklerinin teşkilatlanması ve denetimi ile Adalet Bakanlığı ve adliye bünyesinde çalışan adli destek görevlilerinin çalışma usul ve esaslarına, dolayısıyla idari teşkilat ve işleyişe dair düzenlemeler içermektedir.

75. İdarenin teşkilat yapısıyla ve işleyişiyle ilgili düzenleme getiren kuralın yürütme yetkisine ilişkin olduğu açıktır.

76. Kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesinde CBK ile düzenlenemeyeceği belirtilen Anayasa'nın İkinci Kısım'ın Birinci ve İkinci Bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle Dördüncü Bölümü'nde yer alan siyasi haklar ve ödevlere ilişkin bir düzenleme içermemektedir.

77. Bakanlıkların teşkilat yapılarının yeniden düzenlenmesi çerçevesinde oluşturulan yeni birimlerin faaliyete geçirilmesi teşkilat yapısının düzenlenmesinin bir sonucu olduğundan kuralın Anayasa'nın 106. maddesinin on birinci fıkrasıyla bağlantılı olarak Anayasa'nın 123. maddesi yönünden 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı bir yönü bulunmamaktadır (AYM, E.2020/54, K.2022/165, 29/12/2022, § 64).

78. Öte yandan, Anayasa'nın 128. maddesinin ikinci fıkrasında kanunla düzenlenmesi gereken konular *memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ile diğer özlük işleri* şeklinde sınırlandırılmıştır. Bu itibarla adli destek görevlilerinin çalışma usul ve esaslarının kanunla düzenlenmesi gereken konulardan olmadığı anlaşılmaktadır (AYM, E.2018/123, K.2022/138, 9/11/2022, § 35). Dolayısıyla kuralın Anayasa'nın 128. maddesi yönünden de 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı bir yönü bulunmamaktadır.

79. Kuralla aynı alanda hüküm ifade eden karşılaştırmaya esas olabilecek nitelikte, kanunla yapılan herhangi bir düzenleme tespit edilememiştir. Bu itibarla kuralın kanunda açıkça düzenlenen bir konuya ilişkin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

80. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasına aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM, M. Emin KUZ, Yusuf Şevki HAKYEMEZ ve Kenan YAŞAR bu görüşe katılmamışlardır.

ii. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

81. Hukuk devletin temel unsurlarından olan belirlilik ilkesi, düzenlenen konudan yalnız kavram, ad ve kurum olarak söz edilmesini değil, bunların CBK metninde kurallaştırılmasını gerekli kılar. Kurallaştırma ise düzenlenen alanda temel ilkelerin konulmasını ve çerçevenin çizilmiş olmasını ifade eder. Buna karşılık söz konusu düzenlemelerin tamamının aynı CBK'da yapılması zorunlu olmayıp incelenen CBK dışındaki CBK'lar yapılmış olması da belirlilik ilkesi açısından yeterli bulunmaktadır (AYM, E.2019/111, K.2023/63, 5/4/2023, § 162).

82. Anayasa Mahkemesinin birçok kararında belirlilik ilkesinin yalnızca yasal belirliliği değil daha geniş anlamda hukuki belirliliği ifade ettiği, yasal düzenlemeye dayanarak erişilebilir, bilinebilir ve öngörülebilir olma gibi niteliklere ilişkin gereklilikleri karşılaması koşuluyla mahkeme içtihatları ve yürütmenin düzenleyici işlemleri ile de hukuki belirliliğin sağlanabileceği, asıl olanın muhtemel muhataplarının mevcut şartlar altında belirli bir işlemin ne tür sonuçlar doğurabileceğini öngörmelerini mümkün kılacak bir normun varlığı olduğu vurgulanmıştır (AYM, E.2019/94, K.2022/32, 24/3/2022, § 139).

83. CBK'nın 10. maddesinin ikinci fıkrasında müdürlüklerin adli yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonu bulunan yerlerde Bakanlığa bağlı olarak Cumhuriyet başsavcılığının gözetim ve denetiminde kurulacağı belirtilmiş, 11. maddesinde de müdürlüğün görevleri düzenlenmiştir. Dolayısıyla CBK ile müdürlüklerin yetki alanı ve denetimine ilişkin temel ilkeler belirlenerek genel çerçeve çizilmiştir. Adli destek görevlilerinin kimi ifade ettiği ise CBK'nın 2. maddesinde açıkça tanımlanmıştır. Adalet Bakanlığı ve adliye bünyesinde psikolog, pedagog ve sosyal çalışmacı kadrolarında çalışan bu görevlilerin çalışma usul ve esaslarına ilişkin temel ilkeler ve çerçeve ise kamu personel mevzuatında yer alan genel hükümler çerçevesinde belirlidir.

84. Bu itibarla müdürlüklerin yetki alanı ve denetimi ile adli destek görevlilerinin çalışma usul ve esaslarına ilişkin temel ilkeler ve çerçevenin CBK ile belirlendiği anlaşıldığından dava konusu kuralla bu konulara ilişkin idare tekniği ve uzmanlığını ilgilendiren diğer hususların düzenlenmesinin yönetmeliğe bırakılması belirlilik ilkesine aykırılık içermemektedir.

85. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

D. CBK'nın 17. Maddesiyle Ekli Liste'de Yer Alan Kadroların İhdas Edilerek (2) Numaralı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin Eki Cetvellerin İlgili Bölümlerine Eklenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

86. Dava dilekçesinde özetle; devlet memurlarının kadrolarına ve kadro ihdasına ilişkin kuralların Anayasa'nın 128. maddesi uyarınca kanunla düzenlenmesi gerektiği, kanun ile düzenlenmesi gereken alanda düzenleme yapması nedeniyle CBK'nın Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasına aykırı olduğu, kanunla düzenlenmesi gereken bir konuda yürütmeye yetki tanınmasının yasama yetkisinin devredilemezliği ilkesine aykırı olduğu, kanun koyucunun alanına müdahale edilerek Anayasa'da yürütme yetkisine çizilen çerçevenin dışına çıkıldığı, Anayasa ve kanunların üstünlüğü ilkesini ihlal eden kuralın hukuk devleti ilkesine de aykırılık taşıdığı ve Anayasa'ya aykırı bir yetki kullanımını düzenlediği belirtilerek kuralın Anayasa'nın Başlangıç kısmı ile 2., 6., 7., 8., 11., 104. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. Ekli Listede Yer Alan Adalet Bakanlığı Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanı ile Tetkik Hâkimleri Kadrolarının İhdas Edilerek (2) Numaralı CBK'nın Eki (II) Sayılı Cetvel'in İlgili Bölümüne Eklenmesi

87. Dava dilekçesinde kuralın Anayasa'nın 6., 7., 8., 11. ve 128. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci

fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme, anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.

88. Anayasa'nın 140. maddesinin üçüncü fıkrasında *"Hâkim ve savcılarının nitelikleri, atanmaları, hakları ve ödevleri, aylık ve ödenekleri, meslekte ilerlemeleri, görevlerinin ve görev yerlerinin geçici veya sürekli olarak değiştirilmesi, haklarında disiplin kovuşturması açılması ve disiplin cezası verilmesi, görevleriyle ilgili veya görevleri sırasında işledikleri suçlarından dolayı soruşturma yapılması ve yargılanmalarına karar verilmesi, meslekten çıkarmayı gerektiren suçluluk veya yetersizlik halleri ve meslek içi eğitimleri ile diğer özlük işleri mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre kanunla düzenlenir."* hükmüne yer verilmiştir. Maddenin son fıkrasında ise hâkim ve savcı olup da adalet hizmetindeki idari görevlerde çalışanların, hâkimler ve savcılar hakkındaki hükümlere tabi oldukları; bunların hâkimlere ve savcılara tanınan her türlü haklardan yararlanacakları belirtilmiştir.

89. Adalet Bakanlığı merkez teşkilatında görev yapan adli ve idari yargı mensuplarının idari bir görev yürüttükleri açık olmakla birlikte Anayasa'nın 140. maddesi uyarınca idari görevlerde çalışan yargı mensuplarının da hâkim ve savcı sıfatlarını korumaya devam ettiği ve hâkim ve savcılar hakkındaki hükümlere tabi olduğu, hâkim ve savcılarının atanmalarının, görevlerinin ve görev yerlerinin geçici veya sürekli olarak değiştirilmesi ile diğer tüm özlük işlerinin ise kanunla düzenlenmesinin gerektiği anlaşılmaktadır. Bu itibarla Adalet Bakanlığı merkez teşkilatında hâkimlik ve savcılık mesleği mensuplarının kadro ihdasını düzenleyen kural Anayasa'da münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen konulara ilişkindir.

90. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden kuralın ayrıca konu bakımından yetki yönünden aynı fıkranın birinci, ikinci ve dördüncü cümleleri yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

Kural, konu bakımından yetki yönünden Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden içerik yönünden incelenmemiştir.

**b. Ekli Liste'nin Kalan Kısımında Yer Alan Kadroların İhdas Edilerek
(2) Numaralı CBK'nın Eki Cetvellerin İlgili Bölümlerine Eklenmesi**

i. Kuralın Konu Bakımından Yetki Yönünden İncelenmesi

91. Kural Adalet Bakanlığı merkez ve taşra teşkilatına ilişkin olarak Şube Müdürü, Pedagog, Sosyal Çalışmacı, Psikolog, Sosyolog, Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni, Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Müdürü kadrolarının ihdas edilerek (2) numaralı CBK'nın eki cetvellerin ilgili bölümlerine eklenmesini öngörmektedir.

92. Anayasa Mahkemesi bakanlıkların ve bağlı kuruluşlarının, CBK ile kurulan kamu tüzel kişiliklerinin, Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatı ile Cumhurbaşkanlığına bağlı kurum ve kuruluşların kadrolarının ihdası ve iptaline ilişkin düzenlemelerin CBK'larla yapılmasının konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya uygun olup olmadığı hususunu daha önceki bazı kararlarında değerlendirmiştir. Bu kapsamda söz konusu kurum ve kuruluşların kadrolarının ihdası ve iptaliyle ilgili düzenlemelerin idarenin teşkilat yapısı ile ilgili olup yürütme yetkisine ilişkin konulardan olduğu, Anayasa'da CBK ile düzenlenmesi yasaklanan haklar ve ödevlerle ilgisinin bulunmadığı ve Anayasa'nın 106. maddesinin on birinci fıkrasının *"Bakanlıkların kurulması, kaldırılması, görevleri ve yetkileri, teşkilat yapısı ile merkez ve taşra teşkilatlarının kurulması Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenir"* ile Anayasa'nın 123. maddesinin üçüncü fıkrasının *"Kamu tüzel kişiliği, kanunla veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kurulur"* şeklindeki hükümleriyle bağlantılı olarak Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı bir yönünün de bulunmadığı ifade edilmiştir (AYM, E.2020/8, K.2021/25, 31/3/2021, §§ 17-22; E.2021/50, K.2021/89, 16/12/2021, §§ 18-23; E.2021/91, K.2021/106, 30/12/2021, §§ 19-25; E.2018/119, K.2020/25, 11/6/2020, §§ 27- 28; E.2022/37, K.2023/44, 9/3/2023, §§ 9-10).

93. Adalet Bakanlığına kadro ihdas edilmesini öngören, dolayısıyla anılan Bakanlığın teşkilat yapısıyla ilgili bir düzenleme getiren dava konusu kural yönünden, belirtilen kararlardan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

94. Bu itibarla kural Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının birinci, ikinci ve üçüncü cümlelerine aykırı bir düzenleme içermemektedir.

95. Kuralla aynı alanda hüküm ifade eden karşılaştırmaya esas olabilecek nitelikte, kanunla yapılan herhangi bir düzenleme tespit edilememiştir. Bu itibarla kuralın kanunda açıkça düzenlenen bir konuya ilişkin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

96. Açıklanan nedenlerle kural Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasına aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM, M. Emin KUZ, Yusuf Şevki HAKYEMEZ ve Kenan YAŞAR bu görüşe katılmamışlardır.

ii. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

97. Kuralla Adalet Bakanlığı merkez ve taşra teşkilatında yer alan kadrolar ihdas edilmiştir. İhdas edilen kadro ve sayıları açık, net ve anlaşılır bir şekilde düzenlendiğinden kuralda belirlilik ve öngörülebilirlik ilkelerine aykırılık bulunmamaktadır.

98. Açıklanan nedenlerle kural Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

E. CBK'nın Geçici 1. Maddesinin İncelenmesi

1. Anlam ve Kapsam

99. 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan (2) numaralı Genel Kadro ve Usulü Hakkında CBK'nın "*Açıktan ve nakil suretiyle atama sayıları*" başlıklı 11. maddesinde anılan CBK kapsamına giren kurum ve kuruluşların memur kadrolarına açıktan veya diğer kurum ve kuruluşlardan nakil suretiyle yapabilecekleri yıllık atama sayısı, bu sayı sınırlamasına tabi tutulmayacak atamalar ile uygulamaya ilişkin hususların Cumhurbaşkanınca belirleneceği kurala bağlanmıştır.

100. Kuralla Adalet Bakanlığının merkez ve taşra teşkilatlarında ihdas edilen psikolog, pedagoğ ve sosyal çalışmacı kadrolarına 31/12/2022 tarihine kadar (2) numaralı CBK'nın 11. maddesine göre belirlenen atama sayısı sınırı aranmaksızın açıktan veya naklen atama yapılabilmesi öngörülmüştür.

2. İptal Talebinin Gerekçesi

101. Dava dilekçesinde özetle; Anayasa'nın 128. maddesi uyarınca bakanlıkta görev yapan psikolog, pedagog ve sosyal çalışmacı kadrolarına yapılacak atamalara ilişkin düzenlemenin kanunla yapılması gerektiği, kanunla düzenlenmesi gereken bir alanda CBK ile düzenleme yapılmasının yasama yetkisinin devredilemezliği ilkesine aykırı olduğu, yasamanın yetkisindeki bir konuda Cumhurbaşkanınca düzenleme yapılmasının yürütme yetkisinin Anayasa'ya ve kanunlara uygun kullanılması kuralını ihlal ettiği, Anayasa ve kanunların üstünlüğü ilkesini ihlal eden kuralın hukuki güvenliği ortadan kaldırdığı ve hukuk devleti ilkesine aykırı olduğu belirtilerek kuralın Anayasa'nın Başlangıç kısmı ile 2., 6., 7., 8., 11., 104. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

3. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. Kuralın Konu Bakımından Yetki Yönünden İncelenmesi

102. Dava dilekçesinde kuralın Anayasa'nın 6., 7., 8., 11. ve 128. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme, anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.

103. Dava konusu kuralla Adalet Bakanlığının teşkilatlandırılması kapsamında oluşturan yeni idari birimlerde görev yapmak üzere ihdas edilen memur kadrolarına yapılacak atama sayısının sınırının belirlenmesindeki usul ve esaslar düzenlenmekte olup bu hususun yürütme yetkisine ilişkin olduğu açıktır.

104. Kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesinde CBK ile düzenlenemeyeceği belirtilen Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın Birinci ve İkinci Bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle Dördüncü Bölümü'nde yer alan siyasi haklar ve ödevlere ilişkin bir düzenleme içermemektedir.

105. Bakanlıkların teşkilat yapılarının yeniden düzenlenmesi çerçevesinde oluşturulan yeni birimlerin faaliyete geçirilmesi ve burada görevlendirilecek kamu görevlilerinin belirlenmesi ile ilgili hususlar da teşkilat yapısının düzenlenmesinin bir sonucu olduğundan kuralın

Anayasa'nın 106. maddesinin on birinci fıkrasıyla bağlantılı olarak 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı bir yönü bulunmamaktadır (benzer yöndeki değerlendirme için bkz. AYM, E.2020/54, K.2022/165, 29/12/2022, § 64).

106. Kuralla aynı alanda hüküm ifade eden karşılaştırmaya esas olabilecek nitelikte, kanunla yapılan herhangi bir düzenleme tespit edilememiştir. Bu itibarla kuralın kanunda açıkça düzenlenen bir konuya ilişkin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

107. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasına aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM, M. Emin KUZ, Yusuf Şevki HAKYEMEZ ve Kenan YAŞAR bu görüşe katılmamışlardır.

b. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

108. Daha önce de ifade edildiği üzere kamu kurum ve kuruluşlarında açıktan ve nakil suretiyle yapılacak yıllık atama sayılarına ilişkin hususlar (2) numaralı CBK'nın 11. maddesinde düzenlenmiştir.

109. Maddenin (1) numaralı fıkrasında; (2) numaralı CBK kapsamına giren kamu kurum ve kuruluşlarının memur kadrolarına açıktan veya diğer kurum ve kuruluşlardan nakil suretiyle yapabilecekleri yıllık atama sayısı, bu sayı sınırlamasına tabi tutulmayacak atamalar ile uygulamaya ilişkin hususların Cumhurbaşkanınca belirleneceği ifade edilmiş, (2) numaralı fıkrasında da söz konusu CBK kapsamına giren kurum ve kuruluşlarca 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 59. ve 92. maddeleri uyarınca yapılabilecek açıktan atamalar için Cumhurbaşkanlığından izin alınmasının zorunlu olduğu belirtilmiştir. Böylece CBK kapsamındaki kurum ve kuruluşlarının memur kadrolarına sayı sınırlamasına tabi tutulmadan açıktan veya naklen atama yetkisi ile uygulamaya ilişkin hususları belirleme yetkisi Cumhurbaşkanı'na verilmiştir.

110. Adalet Bakanlığının merkez ve taşra teşkilatlarında ihdas edilen psikolog, pedagog ve sosyal çalışmacı kadrolarına 31/12/2022 tarihine kadar (2) numaralı CBK'nın 11. maddesine göre belirlenen atama sayısı sınırı aranmaksızın açıktan veya naklen atama yapılabilmesini öngören kuralın

da (2) numaralı CBK'nın söz konusu düzenlemesinde yer alan yetkinin kullanılması suretiyle anılan Bakanlığın merkez ve taşra teşkilatlarının düzenlenmesi çerçevesinde oluşturulan yeni birimlerde görev yapmak üzere hizmetin gerekli kıldığı sayıda personel atanmasını sağlamaya yönelik olduğu anlaşılmaktadır. Bu bağlamda dava konusu kuralın ihdasında kamu yararı dışında bir amacın gözetildiği söylenemez (benzer yöndeki değerlendirme için bkz. AYM, E.2020/7, K.2022/146, 30/11/2022, § 86).

111. Kuralda, atama sayısı sınırı aranmaksızın açıktan veya naklen atama yapılabilecek kadrolar ile geçiş süreci kapsamında atama yapılabilecek son tarihin herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel şekilde saptanmış olduğu görüldüğünden dava konusu kural, bu yönüyle bir belirsizlik içermemektedir.

112. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

IV. İPTAL KARARININ YÜRÜRLÜĞE GİRECEĞİ GÜN SORUNU

113. Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasında "*Kanun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü ya da bunların hükümleri, iptal kararlarının Resmî Gazetede yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkar. Gereken hallerde Anayasa Mahkemesi iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabilir. Bu tarih, kararın Resmî Gazetede yayımlandığı günden başlayarak bir yılı geçemez.*" denilmekte, 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrasında da bu kural tekrarlanmak suretiyle Anayasa Mahkemesinin gerekli gördüğü hâllerde Resmî Gazete'de yayımlandığı günden başlayarak iptal kararının yürürlüğe gireceği tarihi bir yılı geçmemek üzere ayrıca kararlaştırılabileceği belirtilmektedir.

114. (63) numaralı CBK'nın 9. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinin ve 17. maddesiyle ekli Liste'de yer alan Adalet Bakanlığı Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanı ile Tetkik Hâkimlerine ilişkin kadroların ihdas edilerek (2) numaralı CBK'nın eki (II) Sayılı Cetvel'in ilgili bölümüne eklenmesinin iptal edilmesi nedeniyle doğacak hukuksal boşluk kamu yararını ihlal edecek nitelikte görüldüğünden iptal kararının ortaya çıkardığı hukuki boşluğun doldurulabilmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından gerekli düzenlemelerin yapılması için Anayasa'nın

153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince bu kurallara ilişkin iptal hükümlerinin kararın Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesi uygun görülmüştür.

V. YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI TALEBİ

115. Dava dilekçelerinde özetle; dava konusu kuralların uygulanmaları hâlinde telafisi güç veya imkânsız sonuçların doğacağı belirtilerek yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talep edilmiştir.

9/6/2020 tarihli ve (63) numaralı Suç Mağdurlarının Desteklenmesine Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin;

A. 1. 8. maddesinin (2) numaralı fıkrasına,

2. 9. maddesinin (2) numaralı fıkrasına,

3. 16. maddesinde yer alan “...hizmetlerin sunulmasına ilişkin usul ve esaslar ile...” ibaresine,

yönelik yürürlüğün durdurulması taleplerinin koşulları oluşmadığından REDDİNE,

B. 1. 9. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ikinci cümlesine,

2. 17. maddesiyle ekli Liste'de yer alan kadroların ihdas edilerek 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan (2) numaralı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin eki cetvellerin ilgili bölümlerine eklenmesinin Adalet Bakanlığı merkez teşkilatında ekli listede yer alan meslek mensupları “Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanı” ile “Tetkik Hâkimi” kadrolarının ihdasına ilişkin kısmına,

yönelik iptal hükümlerinin yürürlüğe girmelerinin ertelenmeleri nedeniyle bu cümleye ve kısma ilişkin yürürlüğün durdurulması taleplerinin REDDİNE,

C. 1. 8. maddesinin (1) numaralı fıkrasına,

2. 9. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesine,

3. 16. maddesinin“...hizmetlerin sunulmasına ilişkin usul ve esaslar ile...” ibaresi dışında kalan kısmına,

4. 17. maddesiyle ekli Liste’de yer alan kadroların ihdas edilerek 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan (2) numaralı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin eki cetvellerin ilgili bölümlerine eklenmesinin Adalet Bakanlığı merkez teşkilatında ekli listede yer alan “Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanı” ile “Tetkik Hâkimi” kadrolarının ihdasına ilişkin kısmı dışında kalan kısmına,

5. Geçici 1. maddesine,

yönelik iptal talepleri 8/11/2023 tarihli ve E.2020/65, K.2023/187 sayılı kararla reddedildiğinden bu maddeye, fıkraya, cümleye ve kısımlara ilişkin yürürlüğün durdurulması taleplerinin REDDİNE,

8/11/2023 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

VI. HÜKÜM

9/6/2020 tarihli ve (63) numaralı Suç Mağdurlarının Desteklenmesine Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin;

A. 8. maddesinin;

1. (1) numaralı fıkrasının;

a. Konu bakımından yetki yönünden Anayasa’ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE, Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM, M. Emin KUZ ile Yusuf Şevki HAKYEMEZ’in karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

b. İçeriği itibarıyla Anayasa’ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

2. (2) numaralı fıkrasının konu bakımından yetki yönünden Anayasa’ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE’nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

B. 9. maddesinin;

1. (1) numaralı fıkrasının;

a. Birinci cümlesinin,

i. Konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE, Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM, M. Emin KUZ, Yusuf Şevki HAKYEMEZ ile Kenan YAŞAR'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

ii. İçeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

b. İkinci cümlesinin konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

2. (2) numaralı fıkrasının;

a. Konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

b. İçeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

C. 16. maddesinin;

1. "...hizmetlerin sunulmasına ilişkin usul ve esaslar ile..." ibaresinin konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

2. Kalan kısmının;

a. Konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE, Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN,

Engin YILDIRIM, M. Emin KUZ, Yusuf Şevki HAKYEMEZ ile Kenan YAŞAR'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

b. İçeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

Ç. 17. maddesiyle ekli Liste'de yer alan kadroların ihdas edilerek 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan (2) numaralı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin eki cetvellerin ilgili bölümlerine eklenmesinin;

1. Adalet Bakanlığı merkez teşkilatında ekli Liste'de yer alan “Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanı” ile “Tetkik Hâkimi” kadrolarının ihdasına ilişkin kısmının konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

2. Kalan kısmının;

a. Konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE, Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM, M. Emin KUZ, Yusuf Şevki HAKYEMEZ ile Kenan YAŞAR'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

b. İçeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

D. Geçici 1. maddesinin;

1. Konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE, Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM, M. Emin KUZ, Yusuf Şevki HAKYEMEZ ile Kenan YAŞAR'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

2. İçeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

8/11/2023 tarihinde karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Başkanvekili
Kadir ÖZKAYA

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
Basri BAĞCI

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Kenan YAŞAR

Üye
Muhterem İNCE

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. (63) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin (CBK) 8. maddesinin (1) numaralı fıkrasının; 9. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinin; 16. maddesinin iptal edilen ibare dışında kalan kısmının; 17. maddesinin ve geçici 1. maddesinin konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına karar verilmiştir.

A. CBK'nın 8. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrası ve 9. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının Birinci Cümlesi

2. CBK'nın 8. maddesinin (1) numaralı fıkrası "5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 236 ncı maddesinin dördüncü fıkrasının uygulanması, ifade ve beyanların özel ortamda adli destek görevlisi aracılığıyla alınması amacıyla" adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlüğü bünyesinde adli görüşme odalarının kurulmasını öngörmektedir. CBK'nın dava konusu 9. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesi uyarınca da "5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 236 ncı maddesinin beşinci ve altıncı fıkralarının

uygulanması bakımından cinsel suç mağdurlarının tekrarlanan mağduriyetini önlemek, adli ve tıbbî işlemlerin bu alanda eğitilmiş görevliler tarafından tek seferde gerçekleştirilmesini temin etmek amacıyla” Adalet Bakanlığının talebi üzerine Sağlık Bakanlığı tarafından cinsel suç mağdurlarına yönelik hizmet veren merkezler kurulmaktadır.

3. 5271 sayılı Kanun’un 236. maddesinin (4) numaralı fıkrasında Cumhuriyet savcısı veya hâkim tarafından ifade veya beyanının özel ortamda alınması gerektiği yahut şüpheli veya sanık ile yüz yüze gelmesinde sakınca bulunduğu değerlendirilen çocuk veya mağdurların ifade ve beyanlarının özel ortamda alınacağı; aynı maddenin (5) ve (6) numaralı fıkralarında da Türk Ceza Kanunu’nun 103. maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen suçlardan mağdur olan çocuklar ile 102. maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen suçlardan mağdur olanların soruşturma evresindeki beyanlarının *bunlara yönelik hizmet veren merkezlerde* Cumhuriyet savcısının nezaretinde uzmanlar aracılığıyla alınacağı belirtilmiştir.

4. Anayasa’nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının birinci cümlesi uyarınca CBK ile düzenleme yapılabilecek konular yürütme yetkisine ilişkin olanlarla sınırlandırılmıştır. Dava konusu CBK hükümleri, çocuk ve mağdurların ifade ve beyanlarının alınmasına yönelik kanuni düzenlemelerin uygulanması amacıyla “görüşme odaları” ve “merkezler”in kurulmasını öngörmektedir. Bu düzenlemelerin kapsamı sadece fiziki mekanların sağlanmasından ibaret değildir. Tersine dava konusu CBK’nın 8. maddesinin (1) numaralı fıkrası çocuk ve mağdurların ifade ve beyanlarının özel ortamda hangi amaçla ve kimler (“adli destek görevlisi”) tarafından alınacağını da düzenlemektedir. Benzer şekilde CBK’nın 9. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde de *cinsel suç mağdurlarının tekrarlanan mağduriyetini önlemek, adli ve tıbbî işlemlerin bu alanda eğitilmiş görevliler tarafından tek seferde gerçekleştirilmesini temin etmek amacıyla* bu mağdurlara yönelik hizmet veren merkezlerin kurulması öngörülmektedir.

5. Bu hâliyle dava konusu CBK hükümlerinin yürütme yetkisinin ötesine geçtiği ve yargılama usulüne ilişkin konuları düzenlediği açıktır. Nitekim CBK’nın 8. maddesinin, adli görüşme odalarında yapılan iş ve işlemlerin ilgili kişilerin örselenmesini engelleyecek şekilde ve mümkün olan en kısa sürede gerçekleştirilmesini, aynı zamanda çocuğun yüksek yararı ilkesinin dikkate alınmasını öngören (2) numaralı fıkrası bu gerekçeyle iptal edilmiştir. “Ceza muhakemesinin nasıl yapılacağını ve bu sürece katılan kişilerin

hak ve yükümlülüklerini düzenleyen, dolayısıyla yargılama usulüne ilişkin bir düzenleme içeren kuralın konusu itibarıyla yürütme yetkisine ilişkin olmadığı açıktır” şeklindeki iptal gerekçesi (§ 26) dava konusu CBK hükümleri için de geçerlidir. Bu sebeple kurallar Anayasa’nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının birinci cümlesine aykırıdır.

6. Diğer yandan, Anayasa’nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesinde *Anayasa’nın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle dördüncü bölümde yer alan siyasi haklar ve ödevlerin* CBK ile düzenlenemeyeceği belirtilmiştir. Başka bir ifadeyle temel hak ve özgürlüklere ilişkin yasak alanda CBK çıkarılmaz.

7. Dava konusu kurallar, yargılama sürecinde çocuk ve mağdurların ifade ve beyanlarının özel ortamlarda “adli destek görevlisi” tarafından alınmasını ve “adli ve tıbbî işlemlerin bu alanda eğitimli görevliler” tarafından bunlara yönelik hizmet veren merkezlerde yapılmasını öngörmektedir. Dolayısıyla kurallar, çocukların ve mağdurların Anayasa’nın 17. maddesinde güvence altına alınan maddi ve manevi varlıklarının korunması ve geliştirilmesi hakkına ilişkin düzenleme içermektedir. Elbette, düzenlemeler sınırlayıcı değil koruyucu niteliktedir. Ancak, Anayasa’nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesi sadece sınırlamaya değil her türlü düzenlemeye yönelik kategorik bir yasak alan getirmektedir. Bu sebeple, kurallar CBK ile düzenlenmeyecek yasak alanda kaldığından Anayasa’ya aykırıdır.

8. Anayasa’nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine göre “*Anayasada münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz*”. Anayasa’nın 142. maddesi uyarınca, mahkemelerin kuruluşu, işleyişi, görev ve yetkileri yanında “*yargılama usulleri*” de kanunla düzenlenir. Bu sebeple, ceza muhakemesine ilişkin düzenlemeler içeren dava konusu CBK hükümleri Anayasa’nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine de aykırıdır.

9. Anayasa’nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının dördüncü cümlesine göre “*Kanunda açıkça düzenlenen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılmaz*”. Dava konusu kuralların düzenlediği konu, yukarıda açıklandığı üzere, 5271 sayılı Kanun’un 236. maddesinin (4), (5) ve (6) numaralı fıkralarında açıkça düzenlenmiş olan bir konudur. Dahası bizatihi kurallar, ilgili kanun hükümlerinin uygulanması amacıyla

düzenleme yapıldığını belirtmektedirler. Anayasa'nın 124. maddesi uyarınca elbette Cumhurbaşkanı *"kendi görev alanlarını ilgilendiren kanunların ve Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla, yönetmelikler çıkarabilir"*. Ancak bir kanunun uygulanmasını sağlamak üzere CBK ile düzenleme yapılamaz. Dolayısıyla, iptali istenen CBK hükümleri, *"kanunun uygulanması amacıyla"* olsa da 5271 sayılı Kanun'da açıkça düzenlenen bir konuda çıkarıldığı için Anayasa'ya aykırıdır.

10. Açıklanan gerekçelerle, dava konusu kurallar Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü cümlelerine aykırıdır.

B. CBK'nın 16. Maddesinin İptal Edilmeyen Kısmı

11. CBK'nın 16. maddesi, CBK kapsamında yer alan *"hizmetlerin sunulmasına ilişkin usul ve esaslar ile müdürlüklerin yetki alanı, denetimi, adli destek görevlilerinin çalışma usul ve esasları"*nın Bakanlıkça çıkarılan yönetmelikle düzenlenmesini öngörmektedir. Maddede yer alan *"hizmetlerin sunulmasına ilişkin usul ve esaslar ile"* ibaresi kişilerin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkı ile mülkiyet hakkına ilişkin düzenlemeler içerdiği, dolayısıyla CBK ile düzenlenemeyecek yasak alan içinde kaldığı gerekçesiyle iptal edilmiştir (§ 72). Dava konusu maddenin *"müdürlüklerin yetki alanı, denetimi, adli destek görevlilerinin çalışma usul ve esasları"*nın düzenlenmesini yönetmeliğe bırakan kısmının da benzer gerekçelerle iptal edilmesi gerekirdi.

12. İptali istenen kuralda yetki alanı ve denetiminin düzenlenmesi yönetmeliğe bırakılan *adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlükleri* ile çalışma usul ve esasları yönetmelikle düzenlenecek olan *adli destek görevlileri* ceza yargılaması sürecinde görev alan birim ve kişilerdir. Dolayısıyla, *"hizmetlerin sunulmasına ilişkin usul ve esaslar ile"* ibaresine yönelik olarak ortaya konulan kişilerin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına ilişkin düzenleme içerme şeklindeki iptal gerekçesi, görev ve yetkileri anılan *"hizmetlerin sunulması"* kapsamında olan müdüriyetler ile adli destek görevlileri için de geçerlidir.

13. Yukarıda (A) başlığı altında açıklanan gerekçelerle dava konusu kural Anayasa'ya aykırıdır.

C. CBK'nın 17. Maddesi ile Geçici 1. Maddesi

14. CBK'nın dava konusu 17. maddesiyle ekli listede yer alan kadroların ihdas edilerek (2) numaralı CBK'nın eki cetvellerin ilgili bölümlerine eklenmesi öngörülmüştür. Kuralla Adalet Bakanlığı merkez ve taşra teşkilatında muhtelif kadroların ihdas edildiği anlaşılmaktadır. Meslek mensupları (daire başkanı ve tetkik hâkimi) için öngörülen kadrolar yönünden iptal, diğerleri yönünden ise red kararı verilmiştir.

15. Anayasa Mahkemesinin 2018/119 esas sayılı kararına ilişkin muhalefet şerhinde açıkladığımız üzere, kamu kurum ve kuruluşlarında kadro ihdasına ve iptaline yönelik hususlar bütçe hakkıyla ilgisi, başta mülkiyet hakkı olmak üzere temel hak ve hürriyetlere ilişkin olması ve münhasıran kanunla öngörülen bir konu olması nedeniyle CBK ile düzenlenemez. Dolayısıyla bu yönde düzenleme yapan CBK hükümleri Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının birinci, ikinci ve üçüncü cümlelerine aykırılık teşkil eder (bkz. AYM, E.2018/119, K.2020/25, 11/06/2020, *Karşıoy Gerekçesi*, §§ 14-36; E.2020/48, K.2023/11, 25/01/2023, *Karşıoy Gerekçesi*, § 7). Bu gerekçelerle kadro ihdasını içeren dava konusu kuralın iptal edilmeyen kısmı da Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının birinci, ikinci ve üçüncü cümlelerine aykırıdır.

16. Öte yandan, CBK'nın geçici 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasında bu CBK ile ihdas edilen psikolog, pedagog ve sosyal çalışmacı kadrolarına 31/12/2022 tarihine kadar (2) numaralı CBK'nın 11. maddesine göre belirlenen atama sayısı sınırı aranmaksızın açıktan veya naklen atama yapılabileceği belirtilmiştir.

17. Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine göre "*Anayasada münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz*". Anayasa'nın 128. maddesi gereğince kamu görevlilerinin "*atanmaları*"na ilişkin hususlar münhasıran kanunla düzenlenmesi gereken konulardandır. Bu sebeple CBK ile ihdas edilen bazı kadrolara belli tarihe kadar atama sayısı sınırı aranmaksızın açıktan veya naklen atama yapılabileceğini öngören CBK'nın dava konusu geçici 1. maddesi Anayasa'ya aykırıdır (aynı yönde bkz. AYM, E.2020/8, K.2021/25, 31/03/2021, *Karşıoy Gerekçesi*, § 18; E.2020/48, K.2023/11, 25/01/2023, *Karşıoy Gerekçesi*, § 8).

18. Yukarıda (A), (B) ve (C) başlıkları altında açıklanan gerekçelerle, dava konusu kuralların konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olduğunu düşündüğümünden red yönündeki çoğunluk kararına katılmıyorum.

Başkan
Zühtü ARSLAN

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. CBK'nın Mahkememiz çoğunluğu tarafından iptal istemi reddedilen **8. maddesinin birinci fıkrasında** temelde adliyelerde kurulacak adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlükleri bünyesinde adli görüşme odalarının kurulması öngörülmüştür. Bu anlamda kuralın meşru amacı 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 236. maddesinde sözü edilen özel ortamda gereken hizmetin yapılmasıdır. Bakanlık teşkilatıyla ilgili CBK yetkisi kapsamında böyle bir düzenlemenin yapılmasında konu bakımından yetki sorunu bulunmamaktadır. Bununla birlikte şunu da ifade etmek gerekir ki Anayasa'da CBK'ya verilen yetkinin asliliği ilkesi gereği herhangi bir kanun hükmünün uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar CBK ile düzenlenemez. Böyle bir düzenleme Anayasa ile bağdaşmayacak ve CBK'yı yönetmelik düzeyine düşürecektir. Öte yandan incelenen kurala bakıldığında düzenlemenin yalnızca özel görüşme ortamı oluşturulmasıyla sınırlı olmayıp, "236'ncı maddesinin dördüncü fıkrasının uygulanması" ve ifade ve beyanların adli destek görevlisi aracılığıyla alınması" ibareleriyle kanunun uygulanmasının sağlanması yönelik usul kurallarının da öngörüldüğü görülmektedir. Hatta Kanunun anılan madde ve fıkrasında ifade veya beyanın hakim veya C. Savcılarınca özel ortamda alınmasından ya da özel uzmanlar aracılığıyla alınmasından söz edildiği halde incelenen kural özel ortamdaki hizmeti kanunda yer almayan adli destek görevlisi ile sınırlamaktadır. Başka deyişle kural kanunun uygulanmasını gösterir biçimde düzenlendiği için Anayasa'nın 106. maddesine aykırılık bulunmaktadır. İkinci olarak kuralla yargısal usul kuralı niteliğinde düzenleme yapıldığından Anayasa'nın 36. ve 142. maddeleri uyarınca kanunla düzenlenmesi gereken bir konunun 104. maddenin 17. fıkrasının 1., 2., 3. cümlelerine aykırı biçimde CBK ile düzenlendiği anlaşıldığından iptali gerekmektedir.

2. CBK'nın 9. maddesinin ilk fıkrasının birinci cümlesinde; 5271 sayılı CMK'nın 236. maddesinin beşinci ve altıncı fıkralarının uygulanmasına yönelik olarak hizmet merkezi kurulması öngörülürken aynı zamanda yargısal usul kuralı niteliğinde bir düzenleme yapıldığı görülmektedir. Yukarıda açıklanan gerekçeler bu kural bakımından da geçerli olduğundan kuralın Anayasa'ya aykırı olması nedeniyle iptal edilmesi gerektiği görüşündeyim.

3. CBK'nın 16. maddesinin birinci fıkrasının iptal edilen ibare dışındaki kısmında "müdürlüklerin yetki alanı, denetimi, adli destek görevlilerinin çalışma usul ve esaslarının" yönetmelikle düzenleneceği belirtilmektedir. Yönetmeliğe bırakılan hususlar büyük ölçüde yargısal görev yapılmasıyla ilgili usul ve esaslarla iç içedir. Söz gelimi 8. maddenin ilk fıkrasında yer alan destek görevlilerinin çalışma usul ve görevleri esasen yargısal görevden soyutlanamaz ve anılan fıkra ile birlikte değerlendirildiğinde yukarıda açıklanan gerekçeler incelenen kural hakkında da geçerli olduğundan iptali gerekmektedir.

4. CBK'nın 17. maddesinde; ekli listede yer alan kadroların ihdas edilerek 2 numaralı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin eki cetvellerin ilgili bölümlerine eklendiği belirtilmektedir. Kuralın hakimlerle ilgili kadrolar bakımından iptaline karar verilmiş ise de kalan kısmı yönünden sorun çözülmüş değildir. Benzer düzenlemelere ilişkin olarak daha önce Mahkememizce incelenen E. 2021/91 - K. 2021/106 sayılı, yine 2020/29 E. - 2022/155 K. sayılı ve 2018/149 E. - 2022/163 sayılı kararlarda yazdığım karşıoy gerekçelerim burada da geçerlidir. Öte yandan *geçici 1. madde ile* kadro ihdası bağlamında atama sınırı aranmaksızın açıktan veya naklen atama yapılabileceği öngörülmektedir. Yukarıda belirtilen gerekçeler bu kural yönünden de geçerlidir. Sonuç olarak münhasıran kanunla düzenlenmesi gereken hususların CBK ile düzenlenmesinin konu bakımından Anayasanın 104. maddesinin 17. fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı olması nedeniyle iptali gerektiği görüşündeyim.

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

KARŞIOY GEREKÇESİ

A) (63) Numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin (CBK) 8. Maddesinin Birinci Fıkrası Konu Bakımından Yetki Yönünden

1. Dava konusu kural Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkı ile 36. maddesinde düzenlenen adil yargılanma hakkına ilişkin düzenleme yapmaktadır. Bu nedenle Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci ve dördüncü cümleleriyle uyumlu değildir.

B) CBK'nın 9. Maddesinin Birinci Cümlesi Konu Bakımından Yetki Yönünden

2. Bu kural da Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkı ile 36. maddesinde düzenlenen adil yargılanma hakkına ilişkin düzenleme yapmaktadır. Bu nedenle Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci ve dördüncü cümleleriyle bağdaşmamaktadır.

C) CBK'nın 16. Maddesinde Yer Alan "...hizmetlerin sunulmasına ilişkin usul ve esaslar ile..." İbaresinden Sonra Kalan Kısımının Konu Bakımından Yetki Yönünden

3. Dava konusu kural Anayasa'nın 104. maddesinin onyedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırılık taşımaktadır.

D) CBK'nın 17. Maddesi Konu Bakımından Yetki Yönünden

4. Kural, Adalet Bakanlığı Merkez ve Taşra Teşkilatına ilişkin olarak Şube Müdürü, Pedagog, Sosyal Çalışmacı, Psikolog, Sosyolog, Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni, Adli destek ve Mağdur Hizmetleri Müdürü kadrolarının ihdas edilerek (2) numaralı CBK'nın eki cetvellerin ilgili bölümlerine eklenmesini düzenlemektedir.

5. Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine göre Anayasa'nın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle dördüncü bölümde yer alan siyasi haklar ve ödevler kapsamında CBK çıkarılamaz.

6. İptali talep edilen kuralla öngörülen kadroların ihdası bir kadroya tanınan özlük haklarını da kapsamaktadır. Kadro ihdas edilirken kadronun derecesi ve ünvanı da belirlendiğinden kamu görevlilerinin alacağı aylık ve ödeneklerle diğer özlük haklarıyla kadro ihdası arasında doğrudan ve çok yakın bir bağlantı vardır. Bu nedenle, iptali istenen kural Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkıyla ilgili bir düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırılık taşımaktadır.

7. Dava konusu kural Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesiyle de bağdaşmamaktadır. Buna göre Anayasa'da münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda CBK çıkarılamaz. Anayasa'nın 123. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında "İdare, kuruluş ve görevleriyle bir bütündür ve kanunla düzenlenir. / İdarenin kuruluş ve görevleri, merkezden yönetim ve yerinden yönetim esaslarına dayanır" denilmiştir. Anayasa'nın 128. maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesinde de "Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir" hükmü yer almaktadır. Kadro ihdası ve kaldırılması kamu görevlilerinin statüsü ve özlük hakları ile yakından bağlantılı olduğundan bu konunun 128. madde gereğince kanunla düzenlenmesi gerekmektedir. Dolayısıyla dava konusu kural 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı düşmektedir.

E) CBK'nın Geçici 1. Maddesi Konu Bakımından Yönünden

8. Kural Adalet Bakanlığı'nın merkez ve taşra teşkilatlarında ihdas edilen psikolog, pedagog ve sosyal çalışmacı kadrolarına 31/12/2022 tarihine kadar 2 sayılı CBK'nın 11. Maddesine göre belirlenen atama sayısı sınırı aranmaksızın açıktan veya naklen atama yapılmasını öngörmektedir.

9. Bir önceki kuralla ilgili değerlendirmemde belirtilen gerekçeler bu kural yönünden de geçerli olduğundan Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasına aykırılık söz konusudur.

Üye
Engin YILDIRIM

KARŞI OY

63 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin (CBK) 8/2. Maddesi

Çoğunluk tarafından, fıkarda yer alan düzenlemenin yürütme yetkisi ile ilgili bulunmadığından bahisle Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının birinci cümlesine aykırılıktan iptaline karar verilmiştir.

63 sayılı CBK'nın 8. maddesinin birinci fıkrasında “adli görüşme odalarının” kurulmasına karar verilirken ikinci fıkrasında “Adli görüşme odalarında yapılan tüm iş ve işlemler görüşme yapılan kişinin örselenmesini engelleyecek şekilde ve mümkün olan en kısa sürede gerçekleştirilir. Çocuklarla ilgili iş ve işlemlerde çocuğun yüksek yararı ilkesi dikkate alınır” denilmek suretiyle bu odalarda yerine getirilecek faaliyetlere dair usule ilişkin kurallar ihdas edilmiştir.

Adli görüşme odalarının ihdas edilmelerindeki asıl amaç 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun (CMK) 236 ncı maddesinin dördüncü fıkrasının uygulanmasında bu odaların kullanılmasıdır. Bu fıkarda hâkim veya savcı tarafından dinlenmesi gereken çocuk ve mağdurların adli görüşme odalarında dinlenmeleri hüküm altına alınmaktadır.

Bu bağlamda çocuk ve mağdurların dinlenmelerinin adli boyutu yanında usulü boyutu da bulunmakta olup, iptal talebine konu edilen fıkarda görüşmenin, muhatabın örselenmeden, en kısa sürede ve yüksek yararı gözetilerek yapılmasına ilişkin düzenleme getirildiği, bu hususlar adli sürecin muhtevasına ilişkin olmayıp usule ilişkin olduğundan iptal edilmemesi gerekmektedir.

63 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 9/2. ve 16. Maddesi

İncelemeye konu edilen CBK'nın 9/2. maddesinde cinsel suç mağdurlarına yönelik hizmet veren merkezlerin, 16. maddesinde ise Kararname kapsamındaki hizmetlerin verilmesine ilişkin usul ve esaslar ile müdürlüklerin yetki alanı, denetimi, adli destek görevlilerinin çalışma usul ve esaslarına ilişkin konularda yönetmelik çıkartılma yetkisi verilmektedir.

Çoğunluk 9/2. madde açısından; yönetmelik ile düzenlenecek hususlara dair genel çerçeve çizilmeden ve temel kurallar belirlenmeden bu hususların yönetmeliğe bırakılmasının, 16. madde açısından ise; 63

sayılı CBK muhtevasında temel haklara temas eden bazı düzenlemelerin yer aldığını, yönetmelikle düzenlenecek konular arasında bunların da bulunmasının Anayasaya aykırı olduğu gerekçesiyle her iki kuralın da iptaline karar vermiştir.

CBK'nın 9/2. maddesiyle ilgili olarak genel çerçeve çizilmediği gerekçesine katılmak mümkün değildir. Zira CBK'nın geneli içerisinde hizmetlerin verilme ve denetimine ilişkin hükümler yer almakta olup bunların elverdiği oranda cinsel suç mağdurlarına yönelik hizmet veren merkezlere uygulanacağına tereddüt bulunmamaktadır. Nitekim 9/1. maddesinde bu merkezlerin kuruluşu, 8/2. maddesinde çalışma usulleri, 11. maddesinde fonksiyonları, 13/2. maddesinde gönüllü katılımı, 14. maddesinde eğitim, 15. maddesinde ise verilen hizmetlerin izlenmesi ve değerlendirilmesine ilişkin usul ve esaslar düzenlendiğinden, genel çerçevenin çizilmediğini ve temel esasların belirlenmediğini söylemek mümkün değildir.

Diğer yandan bir önceki paragrafta yapılan açıklamalar 16. madde açısından da geçerli olup, çoğunluğun bu maddeyi iptal gerekçesi olarak CBK muhtevasında temel bazı haklara temas eden konular bulunduğu ve yönetmelik çıkarma yetkisi bu konuları da kapsadığından kuralın iptal edilmesi gerektiği yönündeki gerekçeye katılmıyoruz. Zira, iptal talebine konu edilmediğinden, dosyada temel haklara temas ettiğinden bahsedilen 5, 6/1-a-b-ç ve 7/3-a-b maddelerine dair bir inceleme yapılmamıştır. Çoğunluğun önüne getirilmeyen bir konuda Anayasaya uygunluk denetimi yapmak suretiyle bu düzenlemelerin Anayasaya aykırı olduğunu belirtmesi en azından ihsasî rey niteliğinde olduğundan bu inceleme yönteminin doğruluğunu tartışmalı bulmaktayız.

Bu bağlamda belirtilen bazı konuları yönetmelik kapsamına bıraktığı gerekçesiyle çoğunluğun Anayasaya aykırılığına hükmettiği 8/2. maddesinin içeriğinin de çıkartılacak yönetmelikle düzenlenecek konulardan olması kendileri açısından Anayasaya aykırılık gerekçesi olabilir ise de azınlıkta kalan üyeler olarak söz konusu maddenin iptaline iştirak etmediğimizden yönetmelik çıkartma yetkisi veren 16. maddenin Anayasaya aykırı olmadığını değerlendiriyoruz.

Anılan bu gerekçelerle çoğunluğun yukarıda belirtilen kuralların iptallerine dair görüşlerine iştirak edilmemiştir.

Üye
Muammer TOPAL

Üye
Basri BAĞCI

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Muhterem İNCE

KARŞIOY GEREKÇESİ

(63) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin (CBK) 8. maddesinin (1) numaralı fıkrasının, 9. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinin, 16. maddesinin "...hizmetlerin sunulmasına ilişkin usul ve esaslar ile ..." ibaresi dışında kalan kısmının, 17. maddesinin "Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanı" ile "Tetkik Hâkimi" kadrolarının ihdası dışında kalan kısmının ve geçici 1. maddesinin Anayasaya aykırı olmadığına ve iptal talebinin reddine karar verilmiştir.

Red kararlarının gerekçelerinde; bakanlıkların teşkilât yapısı ve merkez ve taşra teşkilâtının kurulması ile kamu kurum ve kuruluşlarının kadrolarının ihdası ve iptali konusundaki düzenlemelerin yürütme yetkisine ilişkin olduğu, Anayasada CBK ile düzenlenmesi yasaklanan haklar ve ödevler ile ilgisinin bulunmadığı, Anayasanın 106. ve 123. maddelerinin son fıkraları ile bağlantılı olarak 104. maddenin onyedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı bir yönü olmadığı gibi daha önce kanunlarda da açıkça düzenlenmediği, bu nedenlerle konu yönünden Anayasanın 104. maddesine aykırı olmadığı belirtilmiştir.

1. CBK'nın 8. maddesinin (1) numaralı fıkrasında, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 236. maddesinin (4) numaralı fıkrasının uygulanması, ifade ve beyanların özel ortamda adli destek görevlisi aracılığıyla alınması amacıyla müdürlük bünyesinde adli görüşme odaları; 9. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde de, 5271 sayılı Kanunun aynı maddesinin (5) ve (6) numaralı fıkralarının uygulanması

bakımından cinsel suç mağdurlarının tekrarlanan mağduriyetlerini önlemek, adlî ve tıbbî işlemlerin bu alanda eğitim alan görevliler tarafından tek seferde gerçekleştirilmesini temin etmek amacıyla, Adalet Bakanlığının talebi üzerine Sağlık Bakanlığı tarafından merkezler kurulması öngörülmüştür.

Anılan hükümlerden ilkinde -doğrudan doğruya- 5271 sayılı Kanununun 236. maddesinin (4) numaralı fıkrasının uygulanması, ifade ve beyanların adlî destek görevlisi aracılığıyla alınması amacıyla adlî görüşme odaları kurulması öngörülmek suretiyle, esasen yargılama usûlüne ilişkin hususlarda düzenleme getirildiğinden, incelenen hükmün birim kurulmasıyla ve yürütme yetkisine ilişkin bir konu ile sınırlı olduğu söylenemez.

Aynı şekilde 9. maddenin (1) numaralı fıkrasında da, 5271 sayılı Kanunun 236. maddesinin (5) ve (6) numaralı fıkralarındaki adlî işlemlerin gerçekleştirilmesi amacıyla merkezler kurulması öngörülmek suretiyle, anılan fıkralarda soruşturma ve kovuşturma evrelerinde yapılacağı hükmüne bağlanan işlemlere ilişkin bir düzenleme getirilmiştir. Bu nedenle, mezkûr hükmün de merkezlerin kurulmasıyla sınırlı olmadığı ve yürütme yetkisini aşan konularda da düzenleme getirdiği açıktır.

Belirtilen sebeplerle, her iki fıkra da Anayasanın 104. maddesinin onyedinci fıkrasının birinci cümlesine aykırıdır.

Diğer taraftan, anılan kurallar 5271 sayılı Kanunun 236. maddesinin (4), (5) ve (6) numaralı fıkralarında açıkça düzenlenen konulara ilişkin olduğundan, Anayasanın 104. maddesinin onyedinci fıkrasının dördüncü cümlesine de aykırıdır.

2. CBK'nın 16. maddesinde, bu CBK kapsamında yer alan hizmetlerin sunulmasına ilişkin usûl ve esaslar ile müdürlüklerin yetki alanı, denetimi, adlî destek görevlilerinin çalışma usûl ve esaslarının Adalet Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikle düzenleneceği belirtilmiştir.

Çoğunluğun red gerekçesinde atıf yapılan 9/11/2022 tarihli ve E.2018/123, K.2022/138 sayılı; 29/12/2022 tarihli ve E.2020/54, K.2022/165 sayılı kararlara ilişkin karşıoy gerekçelerimde ayrıntılı olarak açıklanan sebeplerle maddenin iptal edilmeyen kısmı da Anayasanın 104. maddesinin onyedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırıdır.

3. CBK'nın 17. maddesinde, ekli listedeki kadroların ihdas edilerek (2) numaralı Genel Kadro ve Usulü Hakkında CBK'nın eki Cetvellerin ilgili bölümlerine eklendiği hükme bağlanmıştır.

Çoğunluğun red gerekçesinde atıf yapılan 11/6/2020 tarihli ve E.2018/119, K.2020/25 sayılı; 31/3/2021 tarihli ve E.2020/8, K.2021/25 sayılı; 16/12/2021 tarihli ve E.2021/50, K.2021/89 sayılı; 30/12/2021 tarihli ve E.2021/91, K.2021/106 sayılı; 9/3/2023 tarihli ve E.2022/37, K.2023/44 sayılı kararlara ilişkin olanlar da dâhil olmak üzere daha önceki karşıoy gerekçelerimde ayrıntılı olarak açıklanan sebeplerle (geniş açıklama için ayrıca bkz. 12/6/2020 tarihli ve E.2019/105, K.2020/30 sayılı; 30/12/2020 tarihli ve E.2019/71, K.2020/82 sayılı kararlara ilişkin karşıoy gerekçelerim) bütçe hakkı ile ilgili bulunan kadro iptali ve ihdasının yürütme yetkisine ilişkin konulardan olmamasından dolayı Anayasanın 104. maddenin onyedinci fıkrasının birinci cümlesine; 123. ve 128. maddeleri uyarınca kanunla düzenlenmesi gereken konular arasında yer almasından dolayı da üçüncü cümlesine göre CBK ile düzenlenmesi mümkün değildir.

4. CBK'nın geçici 1. maddesinde, bu CBK ile ihdas edilen psikolog, pedagog ve sosyal çalışmacı kadrolarına (2) numaralı CBK'nın 11. maddesine göre belirlenen atama sayısı sınırı aranmaksızın açıktan veya naklen atama yapılabileceği hükmü getirilmiştir.

Çoğunluğun red gerekçesinde, kurulan yeni birimlerin faaliyete geçirilmesi ve burada görevlendirilecek olanların atanmaları ile ilgili hususların da teşkilât yapısının düzenlenmesinin sonucu olduğundan, kuralın 104. maddenin onyedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı olmadığı belirtilse de, red gerekçesinde atıf yapılan 29/12/2022 tarihli ve E.2020/54, K.2022/165 sayılı karara ilişkin karşıoy gerekçemde belirtilen sebeplerle bu görüşe katılmam da mümkün olmamıştır.

Yukarıda belirtilen sebeplerle, anılan kuralların konu bakımından yetki yönünden Anayasanın 104. maddesinin onyedinci fıkrasına aykırı olduğu ve iptal edilmesi gerektiği düşüncesiyle çoğunluğun red kararlarına karşıyım.

Üye
M. Emin KUZ

KARŞI OY GEREKÇESİ

1. Mahkememiz çoğunluğunun 9/6/2020 tarihli ve (63) numaralı Suç Mağdurlarının Desteklenmesine Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile ilgili gerçekleştirilen Anayasa'ya uygunluk denetiminde ulaştığı kanaatlere aşağıda belirttiğim kurallarda, açıklayacağım gerekçelerle katılmamaktayım.

A. 8. maddesinin (1) numaralı fıkrasının, 9. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinin ve 16. maddesinin "...hizmetlerin sunulmasına ilişkin usul ve esaslar ile..." ibaresi yanında kalan kısmının konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırılığı:

2. Dava konusu kurallarla 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 236. maddesinin dördüncü fıkrasının uygulanması bağlamında ifade ve beyanların özel ortamda adli destek görevlisi aracılığıyla alınması amacıyla yapılacak hususlar ve yine aynı Kanun maddesinin beşinci ve altıncı fıkralarının uygulanması bakımından cinsel suç mağdurlarının tekrarlanan mağduriyetlerini önlemek amacıyla merkezlerin kurulması düzenlenmekte ve ayrıca adli destek görevlilerinin çalışma usul ve esaslarının yönetmelikle belirlenmesi öngörülmektedir.

3. Esasında kuralların bazı kişilerin ifade ve beyanlarının özel ortamda adli destek görevlisi aracılığı ile alınması sürecine ilişkin bazı boyutları düzenlemesi nedeniyle kurallarda adli görüşme odaları şeklindeki mekan düzenlemesinin ötesinde hususlar düzenlenmekte olduğundan dava konusu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi kurallarının yürütme yetkisi kapsamında görülse bile kişilerin Anayasa'da 17. maddede güvence altına alınan kişinin maddi ve manevi varlığının korunması ve geliştirilmesi hakkı ile doğrudan ilgisi göze çarpmaktadır.

4. Bununla birlikte kurallarda Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının dördüncü cümlesi yönü ile daha açık bir Anayasa'ya aykırılık bulunduğu görülmektedir. Zira dava konusu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi hükümleri ile aslında 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 236. maddesinin dördüncü, beşinci ve altıncı maddesinde düzenlenmiş olan konulara ilişkin hususlar düzenlenmektedir. Bu yönü ile dava konusu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi hükümleri kanunda açıkça düzenlenen konularda düzenleme gerçekleştirdiğinden konu bakımından yetki yönü ile Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının dördüncü cümlesine aykırılık taşıdığından kuralların iptali gerekmektedir.

B. 17. maddesiyle ekli Liste’de yer alan “Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanı” ile “Tetkik Hâkimi” kadroları yanında kuralın kalan kısmının ve geçici 1. maddesinin konu bakımından yetki yönünden Anayasa’ya aykırılığı:

5. Dava konusu kurallar kadro ihdası ve bununla bağlantılı biçimde ihdas edilen kadrolara açıktan ve naklen atama hususlarını düzenlemektedirler. Bu kuralların da konu bakımından yetki yönü ile Anayasa’ya aykırı olduğu için iptali gerektiği kanaatindeyim.

6. Benzer bir Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile kadro ihdası konusunu düzenleyen bir kurala ilişkin Anayasa Mahkemesinin daha önce verdiği bir kararda bu konunun Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenlenmesinin Anayasa’ya aykırılık teşkil ettiği görüşünde olduğumdan Mahkememiz çoğunluğunun iptal isteminin reddi yönündeki kanaatine katılmamıştım (Bkz.: E. S.: 2018/119, K. S.: 2020/25, K. T.: 11/06/2020 §§ 6-22, 27-31, 33).

7. Aynı hukuki gerekçelerin kadro ile ilgili düzenlemelerin yer aldığı dava konusu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi hükümlerinde de geçerli olduğu kanaatinde olduğumdan E. S.: 2018/119, K. S.: 2020/25 sayılı kararın karşılığında yer verdiğim gerekçelerle dava konusu kuralların da iptali gerektiği kanaatindeyim.

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

KARŞI OY GEREKÇESİ

Mahkememiz çoğunluğu 10/6/2020 tarihli ve (63) numaralı Suç Mağdurlarının Desteklenmesine Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin;

9. maddesinin 1 numaralı fıkrasının birinci cümlesi, 16. maddesinin “... hizmetlerin sunulmasına ilişkin usul ve esaslar ile ...” dışında kuralın kalan kısmı, 17. maddesiyle Adalet Bakanlığı merkez teşkilatında “Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanı” ile “Tetkik Hâkimi” unvanlı kadrolar

dışındaki kuralın kalan kısmı ve Geçici 1. maddesinin, konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına karar vermiştir. Aşağıda açıklanan nedenlerle bu karara katılma imkânı olmamıştır.

A. CBK'nın 9. Maddesinin 1 numaralı fıkrasının birinci cümlesi

Dava konusu kuralda geçen *“mağdurların tekrarlanan mağduriyetini önlemek, adli ve tıbbî işlemlerin bu alanda eğitilmiş görevliler tarafından tek seferde gerçekleştirilmesini sağlamak amacıyla”* ibaresi, adli görüşme odalarında gerçekleştirilecek iş ve işlemlerde izlenecek usule ilişkindir.

Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının birinci cümlesinde CBK ile düzenleme yapılabilecek konular yürütme yetkisine ilişkin hususlarla sınırlandırılmıştır. Bu çerçevede yürütme yetkisi dışında kalan bir konuyla ilgili olarak CBK ile düzenleme yapılması Anayasa gereği mümkün değildir (AYM, E.2022/36, K.2023/84, 4/5/2023, § 22; E.2018/119, K.2020/25, 11/6/2020, § 20).

“Tek seferde” ifadesi Ceza yargılama usulüne dair bir düzenleme içermesi nedeniyle konusu itibarıyla yürütme yetkisine ilişkin olmadığı açıktır. Bu itibarla, kuralla Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının birinci cümlesine aykırı şekilde düzenleme yapıldığı anlaşılmıştır.

Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının birinci cümlesine aykırıdır.

B. CBK'nın 16. maddesinin “...hizmetlerin sunulmasına ilişkin usul ve esaslar ile ...” dışında kuralın kalan kısmı,

Davaya konu kural “Bu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi kapsamında yer alan müdürlüklerin yetki alanı, denetimi, adli destek görevlilerinin çalışma usul ve esasları bu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin yayımı tarihinden itibaren altı ay içinde Bakanlıkça çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.” şeklindedir. Söz konusu düzenleme ile adli destek görevlilerinin çalışma usul ve esaslarının yönetmelikle belirlenmesi öngörülmektedir.

Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi kuralları yürütme yetkisi kapsamında görüle bile bazı hususlar kişilerin Anayasa'da kişi hakları bölümünde yer alan kişinin maddi ve manevi varlığı ile ilgilidir.

Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesi, "Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle dördüncü bölümde yer alan siyasi haklar ve ödevler Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenemez." şeklindedir.

Söz konusu düzenleme Anayasanın ikinci kısmının ikinci bölümünde 17. maddede düzenlenen kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığına ilişkindir.

Ayrıca Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesi "Anayasada münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz." şeklindedir.

Düzenleme, adli destek görevlilerinin çalışma usul ve esaslarına ilişkin olup yargılamayı ilgilendirmektedir. Yargılamaya ilişkin düzenleme münhasıran kanunla düzenlenmesi gereken konulardandır.

Diğer yandan kuralın içerdiği mağdur ile şikâyetçinin dinlenmesine ilişkin düzenleme 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 236. maddesinin dördüncü, beşinci ve altıncı maddesinde düzenlenmiş olan konulara ilişkindir.

Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının dördüncü cümlesi "Kanunda açıkça düzenlenen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz." şeklindedir. Bu yönü ile dava konusu kural kanunda açıkça düzenlenen konularda yapılan bir düzenlemedir.

Tüm bu hususlar dikkate alındığında kural, konu bakımından yetki yönünden Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci, üçüncü ve dördüncü cümlelerine aykırıdır.

C. CBK'nın 17. maddesiyle Adalet Bakanlığı merkez teşkilatında "Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanı" ile "Tetkik Hâkimi" unvanlı kadrolar dışındaki kuralın kalan kısmı ve Geçici 1. Maddesi

17. madde ile kadro ihdasına, Geçici 1. Madde ile ise ihdas edilen kadrolara yapılacak atamalara ilişkindir.

AYM, E.2020/54, K.2022/165, 29/12/2022 dosyasındaki karşı oy gerekçemde belirtildiği üzere kadro unvanı, personelin yerine getireceği

görevlerini, yetkilerini, haklarını ve yükümlölüklerini, aylık ve ödenekleri ile diğör özlük haklarını ifade etmektedir. Kadro unvanı ile personelin özellikle aylık ve ödenekleri ve diğör özlük hakları arasında sıkı bir bağ bulunmaktadır.

Bakanlıkların genel idare esaslarına göre yürütölmekte olan kamu hizmetlerinin gerektirdiğı asli ve sürekli görevleri ifa eden memur ve diğör kamu görevlisi statüsündeki personelinin kadroları ihdası ve kaldırılması konuları da kamu görevlilerinin statüsü ve özlük hakları ile yakından ilgili olduğundan bu kadroların ihdas ve iptaline ilişkin kuralların da Anayasa'nın 128. maddesi uyarınca kanunla düzenlenmesi gerekir. Dava konusu kuralda ise anılan Bakanlık merkez teşkilatı biriminin kadro iptali ve ihdası CBK ile öngörölmüştür.

Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesindeki "Anayasada münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörölen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz." hükmüne aykırıdır.

Üye
Kenan YAŞAR

Esas Sayısı : 2020/75

Karar Sayısı : 2023/188

Karar Tarihi : 8/11/2023

İPTAL DAVASINI AÇAN: Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri Engin ALTAY, Özgür ÖZEL, Engin ÖZKOÇ ile birlikte 134 milletvekili

İPTAL DAVASININ KONUSU: 23/7/2020 tarihli ve 7252 sayılı Dijital Mecralar Komisyonu Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 6. maddesiyle 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu'na eklenen geçici 11. maddenin birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"Manisa ili Soma ilçesinde..."*, *"...yer alan Işıklar, Atabacası ve Geventepe ocaklarında..."*, *"...13/5/2014 tarihinde meydana gelen maden ocağı kazası sonrasında..."* ve *"...kıdem tazminatını ve/veya iş sözleşmesinin bildirim şartına uyulmaksızın feshinden kaynaklanan..."* ibarelerinin Anayasa'nın 2., 10., 35. ve 49. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talebidir.

I. İPTALİ İSTENEN KANUN HÜKÜMLERİ

Kanun'un 6. maddesiyle 4857 sayılı Kanun'a eklenen dava konusu kuralların da yer aldığı geçici 11. madde şöyledir:

"Geçici Madde 11 – (Ek:23/7/2020-7252/6 md.)

Manisa ili Soma ilçesinde Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumunun taraf olduğu 3213 sayılı Kanun kapsamında imzalanmış rödovans sözleşmeleri kapsamında yer alan Işıklar, Atabacası ve Geventepe ocaklarında çalışan ve 13/5/2014 tarihinde meydana gelen maden ocağı kazası sonrasında kıdem tazminatına hak kazanacak şekilde hizmet akdi sona erdirilen işçilerden kıdem tazminatını ve/veya iş sözleşmesinin bildirim şartına uyulmaksızın feshinden kaynaklanan tazminatını alamayanların bu tazminatları, bu maddenin yürürlük tarihinden itibaren iki ay içinde Kuruma müracaat etmeleri halinde müracaat tarihinden itibaren

altı ay içinde Kurum tarafından ödenir. Yapılan ödeme nedeniyle Kurum, rödovans sözleşmesinin tarafı olan ilgili şirketler ile bu şirketlerden tahsil edilemeyen veya tahsil edilemeyeceği anlaşılan tutar için kıdem tazminatına hak kazanılacak şekilde iş sözleşmelerinin sona erdiği tarihten bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihe kadar görev yapmış yönetim kurulu üyelerine rücu eder."

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Engin YILDIRIM, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Yıldız SEFERİNOĞLU, Selahaddin MENTEŞ ve Basri BAĞCI'nın katılımlarıyla 1/10/2020 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, yürürlüğü durdurma talebinin esas inceleme aşamasında karara bağlanmasına OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

2. Dava dilekçesi ve ekleri, Raportör Onur MERCAN tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, dava konusu kanun hükümleri, dayanan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. Anlam ve Kapsam

3. 4857 sayılı Kanun'un geçici 11. maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinde, Manisa'nın Soma ilçesinde Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumunun (Kurum) taraf olduğu 4/6/1985 tarihli ve 3213 sayılı Maden Kanunu'na göre imzalanmış rödovans sözleşmeleri kapsamında yer alan Işıklar, Atabacası ile Geventepe ocaklarında çalışan ve 13/5/2014 tarihinde meydana gelen maden ocağı kazası sonrasında kıdem tazminatına hak kazanacak şekilde hizmet akdi sona erdirilen işçilerden kıdem tazminatını ve/veya iş sözleşmesinin bildirim şartına uyulmaksızın feshinden kaynaklanan tazminatını alamayanların bu tazminatlarının anılan maddenin yürürlük tarihinden itibaren iki ay içinde Kuruma müracaat edilmesi hâlinde müracaat tarihinden itibaren altı ay içinde Kurum tarafından ödeneceği hükme bağlanmıştır. Söz konusu cümlede yar alan "Manisa ili Soma ilçesinde...", "...yer alan Işıklar, Atabacası ve Geventepe ocaklarında...",

“...13/5/2014 tarihinde meydana gelen maden ocağı kazası sonrasında...” ve “...kıdem tazminatını ve/veya iş sözleşmesinin bildirim şartına uyulmaksızın feshinden kaynaklanan...” ibareleri dava konusu kuralları oluşturmaktadır.

4. Bu itibarla *“Manisa ili Soma ilçesinde...”*, *“...yer alan Işıklar, Atabacası ve Geventepe ocaklarında...”* ve *“...kıdem tazminatını ve/veya iş sözleşmesinin bildirim şartına uyulmaksızın feshinden kaynaklanan...”* ibareleri uyarınca Kurum tarafından yalnızca Manisa’nın Soma ilçesinde yer alan Işıklar, Atabacası ve Geventepe ocaklarında çalışan işçilere kıdem ve/veya ihbar tazminatı ile sınırlı bir ödeme yapılacaktır.

5. Dava konusu diğer kural olan *“...13/5/2014 tarihinde meydana gelen maden ocağı kazası sonrasında...”* ibaresine göre ise işçilerin kıdem ve/veya ihbar tazminatının Kurum tarafından ödenmesi sözleşmelerinin 13/5/2014 tarihinden sonra feshedilmesi şartına bağlanmıştır.

B. İptal Talebinin Gerekçesi

6. Dava dilekçesinde özetle; dava konusu kurallarda Kurum tarafından ödeme yapılacak işçilere ilişkin Manisa’nın Soma ilçesinde çalışmaya yönelik yer yönünden sınırlama getirildiği, ayrıca ödenecek alacakların da kıdem ve ihbar tazminatlarıyla sınırlandırıldığı, anılan sınırlamaların sosyal devlet ilkesiyle bağdaşmadığı, söz konusu ilçe dışında çalışanların kuralların kapsamı dışında bırakılmasının yanı sıra ödemenin yalnızca bir şirketin üç ocağında çalışan ve iş sözleşmeleri 13/5/2014 tarihinden sonra feshedilen işçilerle sınırlı olarak öngörülmesinin eşitlik ilkesiyle çeliştiği, işçi alacaklarının mülkiyet hakkı kapsamında olduğu, kurallarla mülkiyet hakkı ve devletin çalışanları koruma yükümlülüğünün de ihlal edildiği belirtilerek kuralların Anayasa’nın 2., 10., 35. ve 49. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

C. Anayasa’ya Aykırılık Sorunu

1. *“Manisa ili Soma ilçesinde...”*, *“...yer alan Işıklar, Atabacası ve Geventepe ocaklarında...”* ve *“...kıdem tazminatını ve/veya iş sözleşmesinin bildirim şartına uyulmaksızın feshinden kaynaklanan...”* **İbarelerinin İncelenmesi**

7. Anayasa’nın 2. maddesinde Türkiye Cumhuriyeti’nin sosyal bir hukuk devleti olduğu hükme bağlanmak suretiyle devletin sosyal niteliği, başka bir deyişle sosyal devlet ilkesi anayasal güvence altına alınmıştır.

8. Anılan maddenin gerekçesine göre sosyal hukuk devleti; bizzat devletin koyduğu hukuk kurallarına uyacağı ve çalışan, çalıştığı hâlde elde ettiği ürün ile mutlu olabilmek için tasarladığı maddi ve manevi değerlere sahip olamayan kişilerin yardımcısı olacağı ilkesini belirtmektedir.

9. Bu bağlamda sosyal devlet; çalışma gücünden ya da imkânından yoksun olan kişileri koruyucu ekonomik tedbirler alan, sosyal risklerin yarattığı olumsuzlukları bertaraf edebilecek sistemler öngören, gelir dağılımının dengesini gözetken, kamu yararı gereği sosyal ve ekonomik ilişkilere müdahale edebilen, herkesin insan onuruna uygun asgari yaşam şartlarına sahip olması için çalışan, kişilerin hayatlarını sağlıklı şekilde sürdürebilmeleri, sağlıklarını kaybettiklerinde ise tedavileri için gerekli finansmanı sağlayacak yöntemleri geliştiren, topluma sağlıklı ve huzurlu bir gelecek vadeden devlettir (AYM, E.2022/15, K.2022/73, 1/6/2022 § 3).

10. Diğer yandan çalışanların ücret ve diğer parasal haklarını zamanında ve eksiksiz olarak tahsil edebilmelerine yönelik düzenlemelerin öngörülmesi de devletin sosyal niteliğinin bir görünümüdür.

11. 4857 sayılı Kanun'un geçici 11. maddesinin birinci fıkrasının dava konusu kuralların da yer aldığı birinci cümlesinde Manisa'nın Soma ilçesinde Kurumun taraf olduğu 3213 sayılı Kanun'a göre imzalanmış rödovans sözleşmeleri kapsamında yer alan Işıklar, Atabacası ile Geventepe ocaklarında çalışan ve 13/5/2014 tarihinde meydana gelen maden ocağı kazası sonrasında kıdem tazminatına hak kazanacak şekilde hizmet akdi sona erdirilen işçilerden kıdem tazminatını ve/veya iş sözleşmesinin bildirim şartına uyulmaksızın feshinden kaynaklanan tazminatını alamayanların bu tazminatlarının anılan maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki ay içinde Kuruma müracaat edilmesi durumunda müracaat tarihinden itibaren altı ay içinde Kurum tarafından ödenmesi öngörülmüştür.

12. Dava konusu "...kıdem tazminatını ve/veya iş sözleşmesinin bildirim şartına uyulmaksızın feshinden kaynaklanan..." ibaresi uyarınca maddede öngörülen işçilere Kurum tarafından ödenecek olan tazminat *kıdem tazminatı* ve/veya *ihbar tazminatı*dır. 25/8/1971 tarihli ve 1475 sayılı İş Kanunu'nun 14. maddesi haricindeki maddeleri 4857 sayılı Kanun'un 120. maddesiyle yürürlükten kaldırılmış, kıdem tazminatı da 1475 sayılı Kanun'un yürürlükten kaldırılmayan 14. maddesinde düzenlenmiştir.

13. Söz konusu maddenin birinci fıkrasında 1475 sayılı Kanun'a tabi işçilerin hizmet akitlerinin; işveren tarafından anılan Kanun'un 17. maddesinin (II) numaralı bendinde gösterilen sebepler dışında, işçi tarafından Kanun'un 16. maddesi uyarınca, muvazzaf askerlik hizmeti dolayısıyla, bağlı bulundukları kanunla veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kurulu kurum veya sandıklardan yaşlılık, emeklilik veya malullük aylığı yahut toptan ödeme almak amacıyla, 17/7/1964 tarihli ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun 60. maddesinin birinci fıkrasının (A) bendinin (a) ve (b) alt bentlerinde öngörülen yaşlar dışında kalan diğer şartları veya anılan Kanun'un geçici 81. maddesine göre yaşlılık aylığı bağlanması için öngörülen sigortalılık süresini ve prim ödeme gün sayısını tamamlayarak kendi istekleriyle işten ayrılmalari nedeniyle feshedilmesi veya kadının evlendiği tarihten itibaren bir yıl içinde kendi isteğiyle sona erdirmesi ya da işçinin ölümü sebebiyle son bulması hâllerinde, işçinin işe başladığı tarihten itibaren hizmet akdinin devamı süresince her geçen tam yıl için işverence işçiye 30 günlük ücreti tutarında kıdem tazminatının ödeneceği, bir yıldan artan süreler için de aynı oran üzerinden ödeme yapılacağı belirtilmiştir.

14. Öte yandan 4857 sayılı Kanun'un 17. maddesinin birinci fıkrasında belirsiz süreli iş sözleşmelerinin feshinden önce durumun diğer tarafa bildirilmesi gerektiği, ikinci fıkrasında ise iş sözleşmelerinin bildirimin diğer tarafa yapılmasından başlayarak; işi altı aydan az sürmüş olan işçi için iki hafta sonra, işi altı aydan bir buçuk yıla kadar sürmüş olan işçi için dört hafta sonra, işi bir buçuk yıldan üç yıla kadar sürmüş olan işçi için altı hafta sonra, işi üç yıldan fazla sürmüş işçi için sekiz hafta sonra feshedilmiş sayılacağı öngörülmüştür. Anılan maddenin dördüncü fıkrasında ise bildirim şartına uymayan tarafın bildirim süresine ilişkin ücret tutarında tazminat ödemek zorunda olduğu hükme bağlanmıştır.

15. Buna göre dava konusu "...kıdem tazminatını ve/veya iş sözleşmesinin bildirim şartına uyulmaksızın feshinden kaynaklanan..." ibaresi uyarınca geçici 11. madde kapsamına giren işçilere ödenecek olan tazminatlar 1475 sayılı Kanun'un 14. maddesi ile 4857 sayılı Kanun'un 17. maddesinde düzenlenen tazminatlardır.

16. Anılan Kanun'un 2. maddesinin yedinci fıkrasında bir işverenden, işyerinde yürüttüğü mal veya hizmet üretimine ilişkin yardımcı işlerinde veya asıl işin bir bölümünde işletmenin ve işin gereği ile teknolojik

nedenlerle uzmanlık gerektiren işlerde iş alan ve bu iş için görevlendirdiği işçilerini sadece bu işyerinde aldığı işte çalıştıran diğer işveren ile iş aldığı işveren arasında kurulan ilişkinin asıl işveren-alt işveren ilişkisi olduğu, bu ilişkide asıl işverenin, alt işverenin işçilerine karşı o işyeriyle ilgili olarak Kanun'dan, iş sözleşmesinden veya alt işverenin taraf olduğu toplu iş sözleşmesinden doğan yükümlülüklerinden alt işveren ile birlikte sorumlu olduğu ifade edilmiştir.

17. Diğer yandan 11/1/2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 357. maddesinin birinci fıkrasında ürün kirası, kiraya verenin, kiracıya, ürün veren bir şeyin veya hakkın kullanılmasını ve ürünlerin devşirilmesini bedel karşılığında bırakmayı üstlendiği sözleşme şeklinde tanımlanmıştır.

18. 3213 sayılı Kanun'un ek 7. maddesinin üçüncü fıkrasında maden ruhsatı sahiplerinin, ruhsat sahalarının bir kısmında veya tamamında üçüncü kişilerle yapmış oldukları rödovans sözleşmelerinde, bu alanlarda yapılacak madencilik faaliyetlerinden doğacak 4857 sayılı Kanun ile iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili idari, mali ve hukuki sorumlulukların rödovansçıya ait olduğu ancak bu durumun ruhsat sahibinin 3213 sayılı Kanun'dan doğan sorumluluklarını ortadan kaldırmayacağı hükme bağlanmıştır.

19. Adli yargı uygulamasında, ürün kirası sözleşmesine ilişkin hükümlerin kıyas yoluyla uygulandığı rödovans sözleşmesinin tarafları arasında asıl işveren-alt işveren ilişkisinin bulunmadığı kabul edilmektedir (bu yöndeki kararlar arasından bkz. Yargıtay 22. Hukuk Dairesi, E.2017/18930, K.2019/1127, 17/1/2019). Buna göre herhangi bir rödovans sözleşmesinin tarafı olan Kurum asıl işveren için öngörülen yükümlülüklere tabi olmayacaktır. Başka bir ifadeyle hukuksal şartları taşıyan geçerli bir rödovans sözleşmesi kapsamında işletilen maden ocaklarında çalışan işçilerin alacaklarını asıl işveren sıfatıyla Kurumdan tahsil edebilmeleri mümkün değildir.

20. Dava konusu kuralların gerekçesinde, 4857 sayılı Kanun'a geçici madde eklenmek suretiyle Manisa'nın Soma ilçesinde 13/5/2014 tarihinde meydana gelen maden ocağı kazası sonrasında Kurumun taraf olduğu rödovans sözleşmeleri kapsamında yer alan Işıklar, Atabacası ve Geventepe ocaklarında çalışan ve kıdem tazminatına hak kazanacak şekilde hizmet akdi sona erdirilen işçilerden kıdem tazminatlarını alamayanların kıdem

tazminatlarının Kuruma müracaat etmeleri hâlinde Kurum tarafından ödenmesinin amaçlandığı belirtilmiştir. Kurallara ilişkin değişiklik önergesinin gerekçesinde ise Kurum tarafından gerçekleştirilen kıdem tazminatı ve iş sözleşmesinin bildirim şartına uyulmaksızın feshinden kaynaklanan tazminat ödemeleri için Kuruma, rödovans sözleşmesinin tarafı olan ilgili şirketler ile bu şirketlerden tahsil edilemeyen veya tahsil edilemeyeceği anlaşılan tutar için kıdem tazminatına hak kazanılacak şekilde iş sözleşmelerinin sona erdiği tarihten bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihe kadar görev yapmış yönetim kurulu üyelerine rücu edebilme imkânının sağlandığı ifade edilmiştir.

21. Kuralların gerekçesinden Işıklar, Atabacası ve Geventepe ocaklarının rödovans sözleşmesi ile işletildiği anlaşılmaktadır. 3213 sayılı Kanun'un ek 7. maddesinin üçüncü fıkrası ve Yargıtay içtihatlarına göre söz konusu ocakların işletilmesi kapsamında yapılan rödovans sözleşmesinin tarafı olan Kurumun asıl işveren olarak kabul edilmesi mümkün değildir.

22. Bu itibarla Işıklar, Atabacası ve Geventepe ocaklarında çalışmış işçilerin kıdem ve/veya ihbar tazminatını tahsil edebilme konusunda yaşayacakları mağduriyetin engellenmesi amacıyla öngörüldüğü anlaşılan kuralların sosyal devlet ilkesinin hayata geçirilmesine yönelik düzenleme niteliği taşıdığı açıktır. Başka bir ifadeyle devletin sosyal niteliği gözönünde bulundurulmak suretiyle anılan işçilere kıdem ve/veya ihbar tazminatlarını asıl işveren sıfatını haiz olmayan Kurumdan tahsil edebilme imkânı tanınmıştır.

23. Kuralların kapsamına giren ocaklarda çalışan işçilerin alacaklarını bu ocakları işleten ticaret şirketinden tahsil etmek amacıyla yargı mercilerine başvurmaları da mümkündür. Başka bir ifadeyle kurallarla söz konusu şirketin işçilerin alacaklarını ödeme yükümlülüğü ortadan kaldırılmamıştır.

24. Kanun koyucu sosyal devlet ilkesinin hayata geçirilmesine yönelik düzenlemelerde belirli bir takdir yetkisine sahiptir. Bu bağlamda hangi işçilerin ne tür alacaklarının Kurum tarafından ödeneceğini belirleme konusu da kanun koyucunun takdirindedir.

25. Kuralların kapsamında giren işçilere Kurum tarafından ödenecek olan kıdem ve/veya ihbar tazminatının toplam tutarının işçilerin ekonomik açıdan yaşadıkları mağduriyeti belirli oranda giderebilecek nitelikte olmadığı

söylenemez. Bu nedenle Kurumun işçilere kıdem ve ihbar tazminatı ile sınırlı ödeme yapmasının sosyal devlet ilkesine aykırı bir yönü bulunmamaktadır.

26. Diğer yandan kuralların kapsamına giren ocakların, kazanın meydana geldiği ocakta faaliyet gösteren ticaret şirketi tarafından *rödovans sözleşmesiyle* işletildiği gözetildiğinde yalnızca bu ocaklarda çalışan işçilerin kıdem ve/veya ihbar tazminatlarının Kurum tarafından ödenmesinin de sosyal devlet ilkesiyle çelişmediği sonucuna ulaşılmıştır.

27. Anayasa'nın 10. maddesinde *"Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir./ Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür. Bu maksatla alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz./ Çocuklar, yaşlılar, özürlüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz./ Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz./ Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar."* denilmiştir.

28. Anayasa'nın anılan maddesinde belirtilen kanun önünde eşitlik ilkesi hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Bu ilke ile eylemli değil hukuksal eşitlik öngörülmüştür. Eşitlik ilkesini amacı aynı durumda bulunan kişilerin kanunlar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, kişilere ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak kanun karşısında eşitliğin ihlali yasaklanmıştır. Kanun önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez (AYM, E.2017/47, K.2017/84, 29/3/2017, § 18; E.2020/95, K.2022/3, 26/01/2022, § 25).

29. Eşitlik ilkesi yönünden yapılacak anayasallık denetiminde öncelikle Anayasa'nın 10. maddesi çerçevesinde aynı ya da benzer durumda bulunan kişilere farklı muamelenin mevcut olup olmadığı tespit edilmeli, bu bağlamda aynı ya da benzer durumdaki kişiler arasında farklılık gözetilip gözetilmediği belirlenmelidir. Bundan sonra farklı muamelenin nesnel ve makul bir temele dayanıp dayanmadığı, nihayetinde nesnel ve makul bir

temele dayanıyorsa söz konusu farklı muamelenin ölçülü olup olmadığı hususları irdelenmelidir. Ölçülülük ilkesi, amaç ve araç arasında hakkaniyete uygun bir dengenin bulunması gereğini ifade eder. Diğer bir ifadeyle bu ilke, farklı muamelenin öngörülen nesnel amaç ile orantılı olmasını gerektirmektedir (AYM, E.2016/205, K.2019/63, 24/7/2019, § 65; E.2021/1, K.2021/32, 29/4/2021, § 32).

30. Manisa'nın Soma ilçesinde yer alan Işıklar, Atabacası ve Geventepe ocaklarında çalışan işçiler ile bu ocaklar dışındaki ocaklarda çalışan işçilerin karşılaştırılmaya müsait şekilde benzer durumda bulunmadığı açıktır.

31. Öte yandan kuralların kapsamındaki ocaklarda çalışan ve kıdem ile ihbar tazminatı dışında alacağı bulunan işçiler ile kıdem ve/veya ihbar tazminatı alacağı bulunan işçilerin de eşitlik ilkesi bağlamında karşılaştırılması mümkün değildir. Başka bir ifadeyle kuralların kapsamındaki kıdem ve/veya ihbar tazminatı alacağı mevcut olan her işçi hakkında uygulanabilecek şekilde düzenlenen kuralların eşitlik ilkesiyle çelişen bir yönü bulunmamaktadır.

32. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırı değildir. İptalleri talebinin reddi gerekir.

Kuralların Anayasa'nın 35. ve 49. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de bu bağlamda belirtilen hususların Anayasa'nın 2. ve 10. maddeleri yönünden yapılan değerlendirmeler kapsamında ele alınmış olması nedeniyle Anayasa'nın 35. ve 49. maddeleri yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

2. "...13/5/2014 tarihinde meydana gelen maden ocağı kazası sonrasında..." İbaresinin İncelenmesi

33. Dava konusu kural uyarınca Manisa'nın Soma ilçesinde yer alan Işıklar, Atabacası ve Geventepe ocaklarında çalışan işçilerin kıdem ve/veya ihbar tazminatlarının Kurum tarafından ödenmesi için bu işçilerin sözleşmelerinin 13/5/2014 tarihinden sonra feshedilmiş olması gerekmektedir. Bununla birlikte anılan ocaklarda çalışmış ve sözleşmesi 13/5/2014 tarihinden önce sona erdiği hâlde kıdem ve/veya ihbar tazminatları ödenmemiş işçilerin de bulunabileceği açıktır.

34. Anılan maden işçileri ile kuralın kapsamındaki maden işçilerinin aynı maden ocaklarında çalıştırılmış olmaları ayrıca kıdem ve/veya ihbar tazminatı alacaklarının bulunması nedeniyle karşılaştırılmaya müsait şekilde benzer durumda bulundukları sonucuna ulaşılmıştır.

35. Sözleşmesi 13/5/2014 tarihinden sonra feshedilen işçilerin kıdem ve/veya ihbar tazminatı Kurum tarafından ödendiği hâlde bu tarihten önce feshedilen işçilere kıdem ve/veya ihbar tazminatlarına ilişkin Kurum tarafından ödeme yapılmasının öngörülmemesi nedeniyle karşılaştırılmaya müsait şekilde benzer durumda bulunan maden işçilerine farklı muamelenin yapıldığı kuşkusuzdur.

36. Kuralın kapsamına giren maden işçilerinin kıdem ve/veya ihbar tazminatlarının Kurum tarafından ödenmesi öngörülmek suretiyle tahsilat güçlüğü nedeniyle mağduriyet yaşamalarının engellenmesi hedeflenmiştir. Başka bir deyişle anılan maden işçilerine Kuruma başvuru imkânı tanınmak suretiyle kıdem ve/veya ihbar tazminatlarını herhangi bir külfete katlanmak zorunda kalmaksızın kısa sürede tahsil edebilme imkânı tanınmıştır.

37. İşçilerin kıdem ve/veya ihbar tazminatını tahsil etmede yaşayacağı güçlüğü sözleşmenin sona erdiği tarihle doğrudan ilgisi bulunmamaktadır. Başka bir ifadeyle işçilerin işten kazadan sonra veya önce ayrılmalarına bağlı olarak yaşayacağı tahsilat güçlüğünde bir farklılık bulunmayacaktır.

38. Bu itibarla sözleşmeleri 13/5/2014 tarihinde meydana gelen maden ocağı kazası öncesinde sona erdiği hâlde kıdem ve/veya ihbar tazminatları ödenmemiş maden işçilerine Kuruma başvuru imkânı tanımayan kuralla öngörülen farklı muamelenin nesnel ve makul bir temele dayanmaması nedeniyle eşitlik ilkesini ihlal ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

39. Açıklanan nedenle kural, Anayasa'nın 10. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Yıldız SEFERİNOĞLU ve İrfan FİDAN bu görüşe katılmamışlardır.

Kural, Anayasa'nın 10. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden ayrıca Anayasa'nın 2., 35. ve 49. maddeleri yönünden incelenmemiştir.

IV. YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI TALEBİ

40. Dava dilekçesinde özetle; dava konusu kuralların uygulanmaları hâlinde telafisi güç veya imkânsız zararların doğabileceği belirtilerek yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talep edilmiştir.

23/7/2020 tarihli ve 7252 sayılı Dijital Mecralar Komisyonu Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 6. maddesiyle 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu'na eklenen geçici 11. maddenin birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan;

A. *"...13/5/2014 tarihinde meydana gelen maden ocağı kazası sonrasında..."* ibaresine yönelik yürürlüğün durdurulması talebinin, koşulları oluşmadığından REDDİNE,

B. *"Manisa ili Soma ilçesinde..."*, *"...yer alan Işıklar, Atabacası ve Geventepe ocaklarında..."* ve *"...kıdem tazminatını ve/veya iş sözleşmesinin bildirim şartına uyulmaksızın feshinden kaynaklanan..."* ibarelerine yönelik iptal talepleri 8/11/2023 tarihli ve E.2020/75, K.2023/188 sayılı kararla reddedildiğinden bu ibarelere ilişkin yürürlüğün durdurulması taleplerinin REDDİNE,

8/11/2023 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

V. HÜKÜM

23/7/2020 tarihli ve 7252 sayılı Dijital Mecralar Komisyonu Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 6. maddesiyle 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu'na eklenen geçici 11. maddenin birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan;

A. *"Manisa ili Soma ilçesinde..."*, *"...yer alan Işıklar, Atabacası ve Geventepe ocaklarında..."* ve *"...kıdem tazminatını ve/veya iş sözleşmesinin bildirim şartına uyulmaksızın feshinden kaynaklanan..."* ibarelerinin Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

B. *"...13/5/2014 tarihinde meydana gelen maden ocağı kazası sonrasında..."* ibaresinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Yıldız SEFERİNOĞLU ile İrfan FİDAN'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

8/11/2023 tarihinde karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Başkanvekili
Kadir ÖZKAYA

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
Basri BAĞCI

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Kenan YAŞAR

Üye
Muhterem İNCE

KARŞIOY GEREKÇESİ

1- Dava konusu kural uyarınca Manisa'nın Soma ilçesinde yer alan Işıklar, Atabacası ve Geventepe ocaklarında çalışan işçilerin kıdem ve/veya ihbar tazminatlarının Kurum tarafından ödenmesi için bu işçilerin sözleşmelerinin 13/05/2014 tarihinden sonra feshedilmiş olması gerekmektedir.

2- Bununla birlikte 13/05/2014 tarihinde meydana gelen maden ocağı kazası öncesinde sona erdiği halde kıdem ve/veya ihbar tazminatları ödenmemiş maden işçilerine Kuruma başvuru imkanı tanımayan kuralla öngörülen farklı muamelenin nesnel ve makul bir temele dayanmaması nedeniyle eşitlik ilkesini ihlal ettiği sonucuna vararak kuralın iptali gerektiği şeklindeki çoğunluk görüşüne iştirak edilmemiştir.

3- Dava konusu kural ile İş Kanunu'na geçici madde eklenerek, Manisa ili Soma ilçesinde 13/05/2014 tarihinde meydana gelen maden ocağı kazası sonrasında Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumunun taraf olduğu rüdevans sözleşmeleri kapsamında yer alan Işıklar, Atabacası ve Geventepe

ocaklarında çalışan ve kıdem tazminatına hak kazanacak şekilde hizmet akdi sona erdirilen işçilerden kıdem tazminatı alamayanların kıdem tazminatlarının Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumuna müracaat etmeleri halinde Kurum tarafından ödenmesi amaçlanmıştır.

4- Kural ile, özellikle anılan şirketin kaza öncesinde iş akdi feshedilen işçileri değil, sadece “13/05/2014 tarihinde meydana gelen maden ocağı kazası sonrasında kıdem tazminatına hak kazanacak şekilde hizmet akdi sona erdirilen işçileri” kapsamına dahil ettiği dikkate alındığında “kazadan etkilenen işçilerin” bir de kaza nedeniyle şirketin mali olarak zora girmesinden kaynaklı olarak tazminatlarını alamaması nedeniyle ortaya çıkan ilave ekonomik zorluklarını gidermek olduğu anlaşılmaktadır.

5- Bu çerçevede, kazadan önce sözleşmesi feshedilen ve kaza sırasında şirketin işçisi olmaması nedeniyle kazadan doğrudan etkilenmeyen işçiler ile kazadan etkilenen şirket işçileri arasında farklılık oluşturulmasının makul ve haklı nedenin var olduğunu kabul etmek gerekir.

6- Anayasa’nın 65. maddesinin “Devlet, sosyal ve ekonomik alanlarda Anayasa ile belirlenen görevlerini, bu görevlerin amaçlarına uygun öncelikleri gözeterek malî kaynaklarının yeterliliği ölçüsünde yerine getirir” hükmü dikkate alındığında farklılığın orantısız, nesnel ve makul bir temele dayanmadığı söylenemez.

7- Sonuç olarak, yukarıda açıklanan nedenlerle, kural ile öngörülen farklı muamelenin eşitlik ilkesini ihlal ettiği şeklindeki çoğunluk görüşüne katılmamaktayım.

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

KARŞIOY GEREKÇESİ

4857 sayılı Kanun’un geçici 11. maddesiyle, 3213 sayılı Kanun’a göre imzalanmış rödovans sözleşmeleri kapsamında yer alan bazı ocaklarda çalışan ve 13/5/2014 tarihinde meydana gelen maden ocağı kazası sonrasında kıdem tazminatına hak kazanacak şekilde hizmet akdi sona erdirilen işçilerden kıdem ve ihbar tazminatını alamayanların bu tazminatlarının,

işverene rücu edilmek üzere Kurum tarafından ödenmesi öngörülmüştür. Dava konusu “...13/5/2014 tarihinde meydana gelen maden ocağı kazası sonrasında...” ibaresiyle ise kıdem ve ihbar tazminatının Kurum tarafından ödenmesi imkânından yararlanacakların kapsamı sözleşmeleri 13/5/2014 tarihinden sonra feshedilenlerle sınırlandırılmıştır. Buna göre iş sözleşmesi bu tarihten önce feshedilenlerin anılan imkândan yararlanması mümkün değildir.

Çoğunluk kararında, sözleşmesi 13/5/2014 tarihinden sonra feshedilen işçilerin kıdem ve ihbar tazminatı Kurum tarafından ödendiği hâlde sözleşmesi bu tarihten önce feshedilenlerin aynı imkândan yararlandırılmamasının farklı muamele teşkil ettiği belirtilmiş, bu farklı muamelenin makul ve nesnel bir temele dayanmaması nedeniyle eşitlik ilkesini ihlal ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

Vurgulamak gerekir ki Anayasa’nın 10. maddesi durumları aynı veya benzer olanlar arasında farklılık yaratılmasını mutlak olarak yasaklamamaktadır. Makul ve nesnel bir sebebe dayanmak koşuluyla durumları benzer veya aynı olanlar arasında orantılı farklılıklar oluşturulması eşitlik ilkesine aykırı olmayacaktır.

Benzer durumlara farklı muamelenin haklı bir temelinin bulunup bulunmadığının veya farklılığın ne dereceye kadar müstahak olacağının değerlendirilmesinde kanun koyucunun belli ölçüde takdir yetkisi bulunmaktadır. Bununla birlikte bu takdir yetkisinin kapsamı somut olayın özelliklerine ve farklı bir şekilde yararlandırılan hakkın niteliğine göre değişebilecektir (*Nuriye Arpa*, B. No: 2018/18505, 16/6/2021, § 59). Özellikle kanun koyucunun takdir yetkisinin geniş olduğu alanlarda farklı durum ve statüler oluşturulmasında ve oluşturulacak farklılığın derecesinin belirlenmesinde de takdir yetkisinin geniş olduğu kabul edilmelidir.

Sosyal devlet ilkesi gereğince yapılacak yardımların kapsamının ve miktarının belirlenmesi, kanun koyucunun takdirinin en geniş olduğu alanlardandır. 4857 sayılı Kanun’un geçici 11. maddesiyle getirilen, kıdem ve ihbar tazminatlarının kurum tarafından ödenmesi imkânının sosyal devlet kapsamında sağlanan bir kolaylık olduğu aşıkardır. Dolayısıyla bu imkânın kapsamının belirlenmesinde kanun koyucunun takdir yetkisi geniştir. Kanun koyucunun özellikle iş sözleşmeleri 13/5/3014 tarihinde gerçekleşen elim kazadan sonra feshedilenleri bu imkândan yararlandırmak

istediği anlaşılmaktadır. Kıdem ve ihbar tazminatlarının Kurum tarafından ödenmesi imkânının kapsamına sadece bu olay sebebiyle mağdur olanların dahil edilmesinin meşru ve nesnel bir sebebe dayandığı anlaşılmaktadır.

Ayrıca Kurum tarafından sağlanan imkânın işveren tarafından ödenmesi gereken kıdem ve ihbar tazminatlarıyla sınırlı olduğu, başkaca bir yardımın bu kural kapsamında sağlanmadığı ve 13/5/3014 tarihinden önce iş sözleşmesi feshedilenlerin kıdem ve ihbar tazminatını işverene karşı ileri sürme hakkına herhangi bir hâlel getirilmediğı de gözetildiğinde oluşturulan farklılığın orantılı olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Bu gerekçelerle, aksi yöndeki çoğunluk görüşüne katılmamaktayım.

Üye
İrfan FİDAN

Esas Sayısı : 2022/129

Karar Sayısı : 2023/189

Karar Tarihi : 8/11/2023

İPTAL DAVASINI AÇAN: Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri Engin ALTAY, Özgür ÖZEL ve Engin ÖZKOÇ ile birlikte 132 milletvekili

İPTAL DAVASININ KONUSU: 13/10/2022 tarihli ve 7418 sayılı Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 29. maddesiyle 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'na eklenen 217/A maddesinin Anayasa'nın 2., 13., 25., 26., 28., 38. ve 153. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline ve yürürlüğünün durdurulmasına karar verilmesi talebidir.

I. İPTALİ İSTENEN KANUN HÜKMÜ

Kanun'un iptali talep edilen 217/A maddesi şöyledir:

“Halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yayma

Madde 217/A- (Ek:13/10/2022-7418/29 md.)

(1) Sırf halk arasında endişe, korku veya panik yaratmak saikiyle, ülkenin iç ve dış güvenliği, kamu düzeni ve genel sağlığı ile ilgili gerçeğe aykırı bir bilgiyi, kamu barışını bozmaya elverişli şekilde alenen yayan kimse, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır.

(2) Fail, suçu gerçek kimliğini gizleyerek veya bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlemesi hâlinde, birinci fıkraya göre verilen ceza yarı oranında artırılır.”

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Engin YILDIRIM, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Yıldız SEFERİNOĞLU, Selahaddin MENTEŞ, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN, Kenan YAŞAR ve Muhterem İNCE'nin katılımlarıyla 26/10/2022 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, yürürlüğü durdurma talebinin esas inceleme aşamasında karara bağlanmasına OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

2. Dava dilekçesi ve ekleri, Raportör Burak FIRAT tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, dava konusu kanun hükmü, dayanan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. Anlam ve Kapsam

3. Dava konusu kural ile *halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yayma* suçu ihdas edilmiştir.

4. Kuralın (1) numaralı fıkrasında sırf halk arasında endişe, korku veya panik yaratmak saikiyle, ülkenin iç ve dış güvenliği, kamu düzeni ve genel sağlığı ile ilgili gerçeğe aykırı bir bilgiyi kamu barışını bozmaya elverişli şekilde alenen yayan kimselerin bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılacağı hükme bağlanmıştır.

5. Kuralda düzenlenen suçun oluşabilmesi için gerçeğe aykırı bir bilginin var olması, bu bilginin ülkenin iç ve dış güvenliği, kamu düzeni ve genel sağlığı ile ilgisinin bulunması, yine söz konusu bilginin kamu barışını bozmaya elverişli olması ve alenen yayılması, son olarak da failin sırf halk arasında endişe, korku ve panik yaratmak amacıyla hareket etmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

6. Kuralın (2) numaralı fıkrasında ise failin bu suçu gerçek kimliğini gizleyerek veya bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlemesi hâlinde cezanın yarı oranında artırılacağı öngörülmüştür.

7. Kuralda halk arasında endişe, korku veya panik yaratmak saikiyle ülkenin iç ve dış güvenliği, kamu düzeni ve genel sağlığı ile ilgili gerçeğe aykırı bir bilgiyi, kamu barışını bozmaya elverişli şekilde alenen yayan *kimsenin* cezalandırılacağı ifade edildiğinden suçun faili herkes olabilir.

8. Ayrıca kuralla düzenlenen halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yayma suçu, 5237 sayılı Kanun'un "*Özel Hükümler*" başlıklı ikinci kitabının "*Topluma Karşı Suçlar*"ı düzenleyen üçüncü kısmının "*Kamu Barışına Karşı Suçlar*" başlıklı beşinci bölümünde yer almakta olup söz konusu Kanun'un 218. maddesi, bu bölümün tamamı için ortak hüküm niteliğindedir. Anılan maddenin (1) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinde haber verme sınırlarını aşmayan ve eleştiri amacıyla yapılan düşünce açıklamalarının suç oluşturmeyeceği hükme bağlanmıştır. Bu itibarla haber verme sınırlarını aşmayan ve eleştiri amacıyla yapılan düşünce açıklamaları niteliğindeki fiiller kuralda düzenlenen suçun kapsamında yer almayacaktır.

B. İptal Talebinin Gerekçesi

9. Dava dilekçesinde özetle;

-Kuralda düzenlenen suçla ifade özgürlüğüne ağır bir müdahalede bulunulduğu, gerçeğe aykırı bilgi kavramının belirsizlik taşıdığı, gerçeğin çok boyutlu olmasından dolayı kuralın yorum ve uygulanmasında öngörülemez sonuçların ortaya çıkabileceği, kuralda geçen *iç ve dış güvenlik*, *kamu düzeni ve genel sağlık* gibi ifadelerle soyut kategorilerin oluşturulduğu, bu nedenle failin kastını tespit etmenin uygulayıcılar açısından kolay olmayacağı, bu anlamda suçun manevi unsurunun da belirsiz olduğu,

-Yine kuralda yer verilen *kamu barışı* ibaresinin ifade özgürlüğünün sınırlanmasında öngörülen meşru amaçlardan biri olmadığı, Türk hukukunda hem erişim engelleme hem de ceza normu olarak kamu düzenini bozucu nitelikteki yanlış bilgiyle mücadele edebilecek diğer araçların da bulunduğu, suç için öngörülen ceza nedeniyle tutuklama tedbirine başvurulmasının mümkün olduğu, bu durumun caydırıcı etki meydana getireceği, düzenlemenin Anayasa Mahkemesinin önceki kararlarına da aykırı olduğu,

belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2., 13., 25., 26., 28., 38. ve 153. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

C. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

10. Anayasa'nın 25. maddesinin birinci fıkrasında herkesin düşünce ve kanaat özgürlüğüne sahip olduğu belirtildikten sonra “*Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti*” başlıklı 26. maddesinin birinci fıkrasında “*Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Bu hürriyet resmî makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir almak ya da vermek serbestliğini de kapsar.*” hükmüne yer verilerek ifade özgürlüğü güvence altına alınmıştır.

11. İfade özgürlüğü; kişinin haber ve bilgilere, başkalarının fikirlerine serbestçe ulaşabilmesi, düşünce ve kanaatlerinden dolayı kınanamaması, bunları tek başına veya başkalarıyla birlikte çeşitli yollarla serbestçe ifade edebilmesi, anlatabilmesi, savunabilmesi, başkalarına aktarabilmesi ve yayabilmesi anlamına gelir. Çoğunluğa muhalif olanlar da dâhil olmak üzere düşüncelerin her türlü araçla açıklanması, açıklanan düşünceye paydaş sağlanması, düşünceyi gerçekleştirme ve başkalarını bu konuda ikna etme çabaları, bu çabaların hoşgörüsüyle karşılanması çoğulcu demokratik düzenin gereklerindendir. Dolayısıyla toplumsal ve siyasal çoğulculuğu sağlamak, her türlü düşüncenin barışçıl bir şekilde serbestçe ifade edilmesiyle mümkündür. Bu itibarla düşünceyi açıklama ve yayma özgürlüğü demokrasinin işleyişi için yaşamsal önemdedir (*Bekir Coşkun*, [GK], B. No: 2014/12151, 4/6/2015, §§ 33-34; *Mehmet Ali Aydın* [GK], B. No: 2013/9343, 4/6/2015, §§ 42, 43; *Tansel Çölaşan*, B. No: 2014/6128, 7/7/2015, §§ 35-36, 38).

12. Düşünceyi açıklama ve yayma özgürlüğü, sadece *düşünce ve kanaate sahip olma* özgürlüğünü değil aynı zamanda sahip olunan *düşünce ve kanaati (görüşü) açıklama ve yayma*, buna bağlı olarak *haber veya görüş alma ve verme* özgürlüklerini de kapsamaktadır. Bu çerçevede düşünceyi açıklama ve yayma özgürlüğü, insanın serbestçe haber ve bilgilere, başkalarının fikirlerine ulaşabilmesi, edindiği düşünce ve kanaatlerden dolayı kınanamaması ve bunları tek başına veya başkalarıyla birlikte çeşitli yollarla serbestçe ifade edebilmesi, anlatabilmesi, savunabilmesi, başkalarına aktarabilmesi ve yayabilmesi anlamına gelir (*Emin Aydın*, B. No: 2013/2602, 23/1/2014, § 40; *Nilgün Halloran*, B. No: 2012/1184, 16/7/2014, § 29). Bu bakımdan bilgi yaymanın veya haber aktarmanın da ifade özgürlüğü kapsamında olduğu açıktır.

13. Dava konusu kuralla sırf halk arasında endişe, korku veya panik yaratmak saikiyle, ülkenin iç ve dış güvenliği, kamu düzeni ve genel sağlığı ile ilgili gerçeğe aykırı bir bilgiyi kamu barışını bozmaya elverişli şekilde alenen yayan kimselere hürriyeti bağlayıcı ceza verilmesi öngörülme suretiyle ifade özgürlüğüne sınırlama getirilmektedir.

14. Anayasa'nın 13. maddesinde *“Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.”* denilmektedir.

15. Buna göre ifade özgürlüğüne sınırlama getirilirken temel hak ve özgürlüklerin sınırlanması rejimini düzenleyen Anayasa'nın 13. maddesinin gözönünde bulundurulması gerekmektedir. Anayasa'nın söz konusu maddesi uyarınca ifade özgürlüğüne getirilen sınırlamaların kanunla yapılması, Anayasa'da öngörülen sınırlama sebeplerine, demokratik toplum düzeninin gereklerine ve ölçülülük ilkesine uygun olması zorunludur.

16. Bu kapsamda ifade özgürlüğünü sınırlamaya yönelik kanuni bir düzenlemenin şeklen var olması yeterli olmayıp kuralların keyfiliğe izin vermeyecek düzeyde belirli, ulaşılabilir ve öngörülebilir nitelikte olması gerekir.

17. Esasen temel hak ve özgürlükleri sınırlayan kanunun bu niteliklere sahip olması Anayasa'nın 2. maddesinde güvenceye alınan hukuk devleti ilkesinin de bir gereğidir. Hukuk devletinde kanuni düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfî uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesi gerekir. Kanunda bulunması gereken bu nitelikler hukuki güvenliğin sağlanması bakımından da zorunludur. Zira bu ilke hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar (AYM, E.2015/41, K.2017/98, 4/5/2017, §§ 153, 154). Dolayısıyla Anayasa'nın 13. maddesinde sınırlama ölçütü olarak belirtilen kanunilik, Anayasa'nın 2. maddesinde güvenceye alınan hukuk devleti ilkesi ışığında yorumlanmalıdır.

18. Kanunilik şartı kapsamında kuralın belirsizliğe yol açıp açmadığı değerlendirilirken kuralda düzenlenen suçun unsurlarının dikkate alınması gerekir. Kural uyarınca suçun oluşabilmesi için öncelikle gerçeğe aykırı bir bilginin varlığı gerekmektedir. Anayasa Mahkemesi ifade ve basın özgürlüğü kapsamında vermiş olduğu kararlarında, haberlerde veya makalelerde yer alan ifadelerin olgusal temele dayanıp dayanmadığı, uyumsuzluk konusu açıklamanın somut unsurlarla yeterince desteklenip desteklenmediği hususlarını çatışan haklar arasında dengeleme yapılabilmesinin ölçütlerinden biri olduğunu ifade etmiştir (*Uğurlu Gazetecilik Basın Yayın Matbaacılık Reklamcılık Ltd. Şti. (3)*, B. No: 2016/5653, 9/1/2020, § 49; *Estetik Yayıncılık A.Ş. (2)*, B. No: 2017/30591, 13/1/2021, § 47).

19. Anayasa Mahkemesi ayrıca basın özgürlüğü kapsamında bir değerlendirme yapılırken basının bir olgunun doğruluğunu kanıtlayan savcı gibi hareket etmesinin kendisinden beklenemeyeceğini, basının araştırma yükümlülüğünün somut gerçeklik anlamında değil yayının yapıldığı andaki olayın ortaya çıkma biçimine uygunluk olarak anlaşılması gerektiğini belirtmiştir (benzer değerlendirmeler için bkz. *Orhan Pala*, B. No: 2014/2983, 15/2/2017, § 51; *Uğurlu Gazetecilik Basın Yayın Matbaacılık Reklamcılık Ltd. Şti. (2)* [GK], B. No: 2016/12313, 26/12/2019, § 52).

20. Benzer şekilde Yargıtay da basın özgürlüğü ile kişilik haklarının çatıştığı olaylara ilişkin verdiği kararlarında görünürdeki gerçekliğe uygun bir yayının hukuka aykırı kabul edilemeyeceğini ve yayın yoluyla kişilik hakkı ihlal edilen kişinin tazminat talebinde bulunamayacağını kabul etmiştir. Söz konusu kararlara göre, görünürdeki gerçekliğe uygun bir haberin maddi gerçekliğe aykırı olması nedeniyle tazminat istenmesi mümkün değildir. Görünür gerçeklik ise o anda belirlenen, var olan ve orta düzeydeki kişilerce de kabul edilen olguları ifade etmektedir.

21. Anayasa Mahkemesi ve Yargıtay kararları dikkate alındığında kuralda ifade edilen ve yargı makamları tarafından gözetilecek olan gerçekliğin mutlak bir gerçeklik değil, olgusal temele dayanan bir gerçeklik olduğu anlaşılmaktadır.

22. Bu kapsamda diğer önemli bir husus ise ifadeye konu bilginin gerçekliğinin kanıtlanabilir olup olmamasıdır. Bu açıdan gerçeğe aykırı bilgi ancak doğruluğu kanıtlanabilir nitelikteki olay ve olgularla ilgili olabilecektir.

Buna bağılı olarak bilginin gerçeklięi, ifadeye konu olgularla sınırlı bir şekilde dūřunūlmelidir. Dolayısıyla ifadeye konu deęer yargıların veya bu yargılardaki hataların anılan suç kapsamında deęerlendirilmesi mūmkūn deęildir.

23. Gerçeęe aykırı bilgi ile ilgili gōzetilmesi gereken başka bir husus da failin alenileştirerek yaydığı bilginin bu aşamada gerçeğe aykırı olduğunu bilmesi gerektiğidir. Bu bağlamda yayıldığı anda gerçeğe aykırı olduğu bilinmeyen veya gerçeğe aykırılığı daha sonra ortaya çıkan bilgiler bu kapsamda değerlendirilemeyecek ve dolayısıyla kuralda dūzenlenen suç oluşmayacaktır.

24. Suçun oluřabilmesi için gereken bir dięer unsur, gerçeęe aykırı bilginin ūlkenin i ve dıř gūvenlięi, kamu dūzeni ve genel saęlıęı ile ilgili olmasıdır. Gerçeęe aykırı bir bilgi anılan ū husustan biriyle ilgili olmadıęı takdirde fiil suç kapsamında deęerlendirilmeyecektir.

25. Gerçeęe aykırı bilginin suç kapsamında değerlendirilebilmesi için diğer bir řart ise sōz konusu bilginin kamu barışını bozmaya elverişli nitelikte olmasıdır. Kamu barışı, toplumu oluşturan bireylerin sosyal sınıf, ırk, din, mezhep, cinsiyet gibi farklılıklarının barış ve gūven içinde korunduğu ve birlikte yaşama duygusunun sağlandığı bir dūzenin varlığını ifade etmektedir. Bu anlamda kamu barışının bozulması, toplumu oluşturan bireylerin sahip olduğu farklılıklar arasındaki ahengin bozulması anlamına gelmektedir. Dolayısıyla gerçeğe aykırı bilginin kamu barışını bozmaya elverişli olduğunun somut dava koşullarında hangi delil ve/veya olgularla tespit edileceği yargı makamlarınca gerekelendirilecektir.

26. Kuralla ihdas edilen suçun diğer bir unsuru gerçeğe aykırı bilginin alenen yayılması şartının gerçekleşmesidir. Yargıtaya gōre aleniyet, herkesin veya birçok kimsenin okuyup gōrmesiyle değil, okuyup gōrebilmesi mūmkūn ve muhtemel olan yerlerde fiilen işlenmesiyle sağlanır. Halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yayma suçu kamu barışına karşı suçlar hakkındaki beşinci bōlūmde yer almaktadır. Buradaki aleniyet ifadesinden, suçun belirli kiři veya kişilere karşı değil, genel olarak kamuya karşı işlenmesi hālini anlamak gerekmektedir.

27. Son olarak suçun oluşabilmesi için gerçeğe aykırı bilginin *sırf halk arasında endişe, korku, panik yaratmak saikiyle* yayılması gerekliliğidir.

Bu bakımdan failin gerçek olmayan bilgiyi yaymasında endişe, korku ve panik yaratma amacı bulunmuyorsa suçun oluşmayacağı kabul edilmelidir. Bu itibarla kuralda öngörülen suçun ancak özel kasıtlı işlenebileceği anlaşılmaktadır.

28. Öte yandan her kuralda olduğu gibi dava konusu kuralla ilgili bazı uygulama sorunlarının ortaya çıkabileceği söylenebilir. Kanun yapma tekniğinin doğası gereği kanunlar genel ve soyut nitelikte kurallar olup kanun koyucu tarafından somut olayın özelliğine göre değişebilecek tüm çözümlerin önceden kuralda düzenlenmesi mümkün değildir. Bu bağlamda mevcut uyuşmazlıklara ilişkin sorunların her somut olayın özelliği dikkate alınarak kuralın amacına uygun şekilde yorumlanması suretiyle mahkeme içtihatlarıyla çözülmesi gerekmektedir. Kuralın lafzı ile amacı birlikte yorumlanarak çözülebilecek sorunların uygulamaya ilişkin olduğu açıktır. Bu nedenle de kuraldan ziyade kuralın yorumlanmasıyla ilgili olarak çıkabilecek sorunlar anayasallık denetiminin konusu dışında kalmaktadır (AYM, E.2017/135, K.2019/35, 15/5/2019, § 31).

29. Bu itibarla suçun maddi ve manevi unsurlarının, suça ilişkin yaptırımın niteliğinin ve miktarının, suçun nitelikli hâllerinin kuralda herhangi bir tereddüde yer vermeyecek şekilde açık ve net olarak düzenlendiği gözetildiğinde kuralın belirsiz ve öngörülmez nitelikte olduğundan söz edilemez. Bu yönüyle kuralın kanunilik şartını taşıdığı anlaşılmaktadır.

30. Anayasa'nın 26. maddesinde ifade özgürlüğü sınırsız bir hak olarak düzenlenmemiş, anılan maddenin ikinci fıkrasında bu hakkın millî güvenlik, kamu düzeni, kamu güvenliği, Cumhuriyetin temel nitelikleri ve devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünün korunması, suçların önlenmesi, suçluların cezalandırılması, devlet sırrı olarak usulünce belirtilmiş bilgilerin açıklanmaması, başkalarının şöhret veya haklarının, özel ve aile hayatlarının ya da kanunun öngördüğü meslek sırlarının korunması veya yargılama görevinin gereğine uygun olarak yerine getirilmesi amaçlarıyla sınırlanabileceği öngörülmüştür.

31. İfade özgürlüğü, toplumun ilerlemesi ve bireylerin gelişmesi için esaslı şartlardan biri olan demokratik toplumun ana temellerinden birini oluşturur. Demokratik toplum özgür ve özgün düşüncelerin varlığı

ile gelişir. Özgür ve özgün düşüncelerin varlığı ise ancak sağlıklı bir bilgi akışının sağlanmasıyla mümkün olabilir. Teknolojik gelişmelerin de etkisiyle günümüzde bilginin yayılma hızı oldukça artmıştır. Bu durum birçok olumlu unsuru bünyesinde taşısa da gerçeğe aykırı bilgilerin doğruların yerini alması, bireylerde özgün kanaat oluşumunu olumsuz yönde etkilemektedir. Bu itibarla sırf halk arasında endişe, korku veya panik yaratmak saikiyle, ülkenin iç ve dış güvenliği, kamu düzeni ve genel sağlığı ile ilgili gerçeğe aykırı bir bilgiyi kamu barışını bozmaya elverişli şekilde alenen yayan kimselerin hürriyeti bağlayıcı ceza ile cezalandırılması, kamu barışının korunması ve bu suretle kamu düzeninin bozulmasının önlenmesi amacına katkı sunacağı açıktır. Bu itibarla kuralın kamu düzeninin ve güvenliğinin korunması ve sağlanmasına yönelik meşru bir amacının bulunduğu anlaşılmaktadır.

32. İfade özgürlüğüne yönelik bir sınırlamanın demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olması, bir başka ifadeyle demokratik toplumda zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılaması gerekir (*Mehmet Ali Aydın*, §§ 68-73; AYM, E.2018/137, K.2022/86, 30/06/2022, § 21).

33. Gerçeğe aykırı bir bilginin kamu barışını bozmaya elverişli bir şekilde yayılmasının ülkenin iç ve dış güvenliği, kamu düzeni ve genel sağlığı ile ilgili önemli kamusal menfaatleri tehlikeye atabileceği, ayrıca anılan bilginin kamusal tartışmalara herhangi bir katkı sağlamayacağı dikkate alındığında kuralla getirilen düzenlemenin zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılamaya yönelik olmadığı söylenemez.

34. Anayasa'nın 13. maddesinde ifade edilen *ölçülülük ilkesi*, temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasında dikkate alınması gereken bir diğer ilkedir. Anayasa'nın anılan maddesinde güvence altına alınan *ölçülülük ilkesi*, *elverişlilik*, *gereklilik* ve *orantılılık* olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. *Elverişlilik* öngörülen sınırlamanın ulaşılmak istenen amacı gerçekleştirmeye elverişli olmasını, *gereklilik* ulaşılmak istenen amaç bakımından sınırlamanın zorunlu olmasını diğer bir ifadeyle aynı amaca daha hafif bir sınırlama aracı ile ulaşılmamasının mümkün olmamasını, *orantılılık* ise hakka getirilen sınırlama ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir dengenin gözetilmesi gerekliliğini ifade etmektedir.

35. Sırf halk arasında endişe, korku veya panik yaratmak saikiyle, ülkenin iç ve dış güvenliği, kamu düzeni ve genel sağlığı ile ilgili gerçeğe

aykırı bir bilginin kamu barışını bozmaya elverişli şekilde alenen yayılmasının yaptırıma bağlanmasının kamu düzeninin ve güvenliğinin bozulmasına karşı caydırıcı bir etki meydana getireceği gözetildiğinde kuralın kamu düzeninin ve güvenliğinin korunması ve sağlanması şeklindeki meşru amaca ulaşma bakımından elverişli olmadığı söylenemez.

36. Öte yandan düzenlemenin niteliği dikkate alındığında kuralda öngörülen fiilin suç olarak yaptırıma bağlanmasının objektif ve kabul edilebilir nedenlerinin bulunduğu, bu yönüyle kuralın öngörülen meşru amaca ulaşma bakımından gerekli olduğu anlaşılmaktadır.

37. Orantılılık ilkesi gereği ifade hürriyetinin sınırlandırılması hâlinde elde edilmek istenen kamu yararı ile bireyin hakları arasında makul bir denge kurulmalıdır. Ayrıca kuralda temel hakka yönelik sınırlamanın amacına uygun ve orantılı bir şekilde kullanılmasını sağlayacak yasal güvencelere de yer verilmesi gerekir.

38. Ceza hukukunda kişinin bir suç nedeniyle cezalandırılabilmesi için suçun maddi ve manevi unsurlarının birlikte gerçekleşmesi gerekmektedir. Bu kapsamda dava konusu kuralda ilk olarak fail tarafından gerçeğe aykırı olduğu bilinen bir bilginin varlığı gerekmektedir. Yine kurala göre bu bilgi ülkenin iç ve dış güvenliği, kamu düzeni ve genel sağlığı ile ilgili olmalıdır. Kural suçun oluşabilmesi için ayrıca ülkenin iç ve dış güvenliği, kamu düzeni ve genel sağlığı ile ilgili olan ve fail tarafından gerçeğe aykırılığı bilinen bu bilginin kamu barışını bozmaya elverişli şekilde alenen yayılması şartının gerçekleşmesini aramaktadır. Gerçeğe aykırı bilginin kamu barışını bozmaya elverişli olma şartı suçun maddi unsurlarından biri olarak düzenlenmiştir. Bu bakımdan bir eylemin kural kapsamındaki suçu oluşturduğu yargı makamlarınca değerlendirilirken kamu barışını bozmaya elverişliliği delil ve/veya olgularla ortaya konulacaktır. Son olarak suç ancak gerçeğe aykırı olduğu fail tarafından bilinen bir bilginin sırf halk arasında endişe, korku, panik yaratma saikiyle yayılması hâlinde oluşacaktır. Bu itibarla anılan şartlardan herhangi birinin gerçekleşmemesi durumunda kuralda düzenlenen suçun oluşmayacağı açıktır.

39. Ayrıca suçun temel şekli için öngörülen yaptırımın türü ve miktarı, suçun nitelikli hâllerinin tehlike düzeyi dikkate alınarak belirlenen artırım oranı, verilen hükme karşı ilgililerin istinaf ve temyiz kanun yollarına

başvurma imkânının bulunduğu gözetildiğinde kuralın öngördüğü sınırlamanın orantılılık ilkesiyle çelişmediği, bu çerçevede kuralın ölçülülük ilkesiyle bağdaşmayan bir yönünün bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

40. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 13. ve 26. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM, M. Emin KUZ, Yusuf Şevki HAKYEMEZ ve Kenan YAŞAR bu görüşe katılmamışlardır.

Kuralın Anayasa'nın 2., 25., 28. ve 38. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de bu bağlamda belirtilen hususların Anayasa'nın 13. ve 26. maddeleri yönünden yapılan değerlendirmeler kapsamında ele alınmış olması nedeniyle Anayasa'nın 2., 25., 28. ve 38. maddeleri yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

Kuralın Anayasa'nın 153. maddesiyle ilgisi görülmemiştir.

IV. YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI TALEBİ

41. Dava dilekçesinde özetle, dava konusu kuralın uygulanması hâlinde telafisi güç veya imkânsız zararların doğabileceği belirtilerek yürürlüğünün durdurulmasına karar verilmesi talep edilmiştir.

13/10/2022 tarihli ve 7418 sayılı Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 29. maddesiyle 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'na eklenen 217/A maddesine yönelik iptal talebi 8/11/2023 tarihli ve E.2022/129, K.2023/189 sayılı kararla reddedildiğinden bu maddeye ilişkin yürürlüğün durdurulması talebinin REDDİNE 8/11/2023 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

V. HÜKÜM

13/10/2022 tarihli ve 7418 sayılı Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 29. maddesiyle 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'na eklenen 217/A maddesinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE, Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM, M. Emin KUZ, Yusuf Şevki HAKYEMEZ

ile Kenan YAŞAR'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA 8/11/2023 tarihinde karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Başkanvekili
Kadir ÖZKAYA

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
Basri BAĞCI

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Kenan YAŞAR

Üye
Muhterem İNCE

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. 13/10/2022 tarihli ve 7418 sayılı Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 29. maddesiyle 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'na (TCK) eklenen 217/A maddesinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin reddine karar verilmiştir.

2. Dava konusu kuralın (1) numaralı fıkrası uyarınca “Sırf halk arasında endişe, korku veya panik yaratmak saikiyle, ülkenin iç ve dış güvenliği, kamu düzeni ve genel sağlığı ile ilgili gerçeğe aykırı bir bilgiyi, kamu barışını bozmaya elverişli şekilde alenen yayan kimse, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır.” Maddenin (2) numaralı fıkrasında da failin “suçu gerçek kimliğini gizleyerek veya bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlemesi hâlinde” cezanın yarı oranında artırılması öngörülmektedir.

3. Kural, Anayasa'nın 26. maddesinde korunan ifade özgürlüğüne bir sınırlama getirmektedir. Bu sınırlamanın Anayasa'ya aykırı olmaması için Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen şartların sağlanması gerekir. Bu bağlamda ifade özgürlüğü 26. maddenin ikinci fıkrasında belirtilen kamu düzeni ve kamu güvenliğinin korunması gibi sebeplerle ve kanunla sınırlandırılabilir. Ancak bu sınırlama, hakkın özüne dokunmamalı, demokratik toplum düzeninin gereklerine ve ölçülülük ilkesine de uygun olmalıdır.

4. Temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasında adeta ön şart olan kanunilik, sadece şekli anlamda "*kanun*" adı altında bir normun bulunmasıyla sağlanamaz. Bu normun aynı zamanda hem kişiler hem de kamu otoriteleri yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuyla yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, öngörülebilir ve uygulanabilir olması, ayrıca kamu gücünün keyfi uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesi gerekmektedir. Esasen temel hakları sınırlayan kanunların bu niteliklere sahip olması aynı zamanda Anayasa'nın 2. maddesinde güvence altına alınan, hukuki güvenlik ve belirlilik gibi temel unsurları ihtiva eden hukuk devleti ilkesinin de bir gereğidir (bkz. AYM, E. 2015/41, K. 2017/98, 4/5/2017, §§ 153, 154; E.2021/97, K.2022/36, 24/03/2022, § 18; (AYM, E.2023/102, K.2023/203, 30/11/2023, § 26; İ.K. [GK], B.No: 2019/20904, 15/4/2021, § 47).

5. Dava konusu kuralda somut, belirli ve öngörülebilir olan neredeyse tek husus vardır, o da öngörülen hapis cezasının *bir yıldan üç yıla kadar* olmasıdır. Bunun dışında suçun unsurları ve aranan sâik tamamen soyut, yoruma ve subjektif değerlendirmelere açık mahiyettedir.

6. Bunların başında "*gerçeğe aykırı bilgi*" ibaresi gelmektedir. Buradaki belirsizlik iki yönlüdür. Birincisi "*gerçek*" ibaresi, doğası itibarıyla belirlenmesi zor bir durumu ifade etmektedir. İkincisi "*gerçeğe aykırı*" olup olmadığı belirlenecek bilginin alanı oldukça geniş bir şekilde düzenlenmiştir. Ülkenin iç ve dış güvenliği, kamu düzeni ve genel sağlığı ile ilgili olan tüm bilgiler suçun kapsamındadır. Bu kavramların elastiki ve yoruma açık olduğu dikkate alındığında, hemen her türlü bilginin yayılmasının suç kapsamına alındığı anlaşılabacaktır.

7. Diğer yandan, gerçeğe aykırı bir bilginin yayılmasının suç olarak kabul edilmesi için, söz konusu bilginin "*kamu barışını bozmaya elverişli*

şekilde" alenen yayılması gerekmektedir. Kuralda yer alan "elverişli" ibaresinin yorumu açık olduğu ve belirsizlik taşıdığı görülmektedir. Bu belirsizlik kuralla düzenlenen tehlike suçunun "soyut" veya "somut" olup olmadığı noktasında tartışmalara yol açacak niteliktedir.

8. Dava konusu kuralın gerekçesinde fiilin "kamu barışını bozmaya elverişli" olması şartından hareketle öngörülen suçun "somut tehlike suçu olduğu" belirtilmiştir. Hâlbuki, benzer nitelikteki somut tehlike suçlarında "açık ve yakın tehlike" kriterine yer verilmiştir. Sözgelimi TCK'nın "Suçu ve suçluyu övme" başlıklı 215. maddesinde bu suçun failinin "bu nedenle kamu düzeni açısından açık ve yakın bir tehlikenin ortaya çıkması hâlinde" cezalandırılması öngörülmektedir. Aynı Kanun'un 216. maddesi uyarınca da halkı kin ve düşmanlığa tahrik suçu, bu fiil nedeniyle "kamu güvenliği açısından açık ve yakın bir tehlikenin ortaya çıkması halinde" oluşacaktır.

9. Dava konusu kural ise suçun oluşması için somut bir tehlikenin ortaya çıkması şartını aramamaktadır. Başka bir ifadeyle, suçun oluşup oluşmadığı belirlenirken gerçeğe aykırı bilginin yayılması fiili nedeniyle kamu barışını bozmaya yönelik açık ve yakın bir tehlikenin ortaya çıkması hâlinin bulunup bulunmadığına bakılmayacaktır. Bu da öngörülen suçun "soyut tehlike suçu" olduğunu akla getirmektedir. Zira gerçeğe aykırı bir bilginin yayılması sonucunda kamu barışının fiilen bozulmuş olması değil, buna "elverişli" olması yeterlidir. Nitekim Yargıtay içtihatlarında da elverişlilik suçu şeklinde düzenlenen suçlar bakımından elverişliliğin tespitiyle yetinildiği, elverişli hareketin somut bir tehlike meydana getirip getirmediğine ayrıca bakılmadığı anlaşılmaktadır (bkz. Yargıtay 8. C.D., E. 2019/10194, K. 2019/11813, 3/10/2019).

10. Bunun yanında suçun "Sırf halk arasında endişe, korku veya panik yaratmak" şeklinde ifade edilen saikin de sorunlu olduğu açıktır. Bir bilginin halk arasında "endişe", "korku" veya "panik" yaratıp yaratmadığı/ yaratmayacağı nasıl belirlenecektir? Dahası bazı bilgiler ve görüşlerin açıklanması halk arasında "endişe" veya "korku" yaratabilir. Bu durum esasen ifade özgürlüğünün doğasında vardır. Nitekim Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Anayasa Mahkemesinin sıklıkla vurguladıkları üzere "ifade özgürlüğü, sadece kabul gören veya zararsız yahut kayıtsızlık içeren bilgiler ya da fikirler için değil aynı zamanda kırıncı, şok edici veya rahatsız edici olanlar için de geçerlidir" (Handyside/Birleşik Krallık, B.No: 5493/72, 7/12/1976, § 49;

Bekir Coşkun [GK], B.No: 2014/12151, 4/6/2015, § 36; AYM, E.2017/162, K.2018/100, 17/10/2018, §109). Benzer şekilde, ifade özgürlüğünün belli ölçüde “abartıya ve hatta kışkırtmaya izin verecek şekilde geniş yorumlanması gerektiği”ne dikkat çekilmiştir (Zübeyde Füsün Üstel ve diğerleri [GK], B. No: 2018/17635, 26/7/2019, § 102).

11. Dava konusu kuralda keyfi ve öngörülemez uygulamalara yol açmaya elverişli olan tüm bu belirsizlikler, ifade özgürlüğüne yapılan müdahalenin kanunilik şartını sağlamadığı anlamına gelmektedir. Bununla birlikte bir an için kuralın belirli olduğu ve kanunilik şartını sağladığı düşünülse bile Anayasa’nın 13. maddesine aykırı olmaması için demokratik toplum düzeninin gereklerine de uygun olması gerekmektedir.

12. Anayasa Mahkemesi kararlarında vurgulandığı üzere, Anayasa’nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğü demokrasinin vazgeçilmez unsurudur. Demokratik toplum şiddet içermemek kaydıyla her türlü görüşün savunulabildiği, serbestçe ifade edilebildiği ve başkalarıyla paylaşılabilirdiği bir ortamın varlığını gerektirir. Farklı görüşlerin ifade edilemediği bir toplumda çoğulculuktan, çoğulculuğun olmadığı bir toplumda da demokrasiden söz edilemez. Birbirinden farklı düşüncelerin her türlü araçla açıklanması, bu yönde başkalarını ikna etme çabaları ve buna ilişkin çabaların hoşgörüyle karşılanması çoğulcu demokratik düzenin gereklerindendir (AYM, E.2017/162, K.2018/100, 17/10/2018, § 112).

13. Demokratik toplum düzeni hoşla gitmeyen, toplumun bir kesimi için şok ve rahatsız edici sözlerin de ifade özgürlüğü kapsamında korunmasını gerektirmektedir. Dava konusu kural ise hoşla gitmeyen ve rahatsız edici bulunan bilgilerin “gerçeğe aykırı” olduğu gerekçesiyle paylaşılmasını engellemeye ve bu konuda caydırıcı bir işlev görmeye oldukça elverişli bir düzenlemedir.

14. Kural kaçınılmaz olarak “gerçeklik” konusunda bir denetimi, bu kapsamda alenen yayılan suça konu bilginin “gerçek” olup olmadığı tartışmasını beraberinde getirecektir. Unutmamak gerekir ki, tarih boyunca düşünceyi bastıranların en büyük gerekçesi “gerçek” iddiası olmuştur. “Hakikat”in sihirli küresine sahip olduğunu düşünenler, kendileri gibi düşünmeyenleri “hakikat düşmanı” veya “sapkın” olmakla suçlayabilmişlerdir. Muhtelif zaman ve mekanlarda “gerçek” adına, “yanlış” ve “yanıltıcı”

bilgilerin ve görüşlerin savunulması yasaklanabilmiş, bunları yayanlar en ağır şekilde cezalandırılabilmiştir.

15. Anayasa'nın 13. maddesinde yer verilen “*demokratik toplum düzeni*” kavramı ise farklı görüş ve düşüncelerin bir arada bulunmasına hizmet eden toplumsal ve siyasal çoğulculuğu gerektirmektedir. Bu çoğulculuğun korunması da her şeyden önce kamu gücüyle desteklenen bir “*gerçeklik tekeli*”nin bulunmamasına bağlıdır.

16. Belirtmek gerekir ki, demokratik toplumun temeli olan çoğulcu düşüncenin önündeki en büyük engel tek tipçi yaklaşımdır. Bu yaklaşımın sakıncasını geçen yüzyılın en büyük filozoflarından biri olan Wittgenstein, “*Felsefi hastalığın ana nedeni tek yanlı beslenme, yani kişinin düşüncesini tek tip örnekle beslemesidir*” sözüyle çok güzel ifade etmiştir (Ludwig Wittgenstein, *Philosophical Investigations*, trans. G.E.M. Anscombe, Oxford: Basil Blackwell, 1958, §593, s. 155).

17. Sonuç olarak, dava konusu kural, tanımlanması ve somut olaylara uygulanması oldukça güç kavramlarla ifade özgürlüğünü sınırlayan bir soyut tehlike suçu oluşturmuştur. Üç yıla kadar hapis cezası öngören kuralın ifade özgürlüğünü kullananlar üzerinde *caydırıcı* bir etki doğuracağı da açıktır. Bu haliyle kuralın zorunlu bir toplumsal ihtiyaca karşılık geldiği, dolayısıyla demokratik toplum düzeninde gerekli olduğu söylenemez.

18. Açıklanan gerekçelerle, iptali istenen kuralın Anayasa'nın 13. ve 26. maddelerine aykırı olduğunu düşündüğümden çoğunluğun aksi yöndeki kararına katılmıyorum.

Başkan
Zühtü ARSLAN

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. Suçlarla ilgili düzenlemeler kamusal bir yararı gerçekleştirmeyi amaçlamakla birlikte çoğu kez bazı temel hakları sınırlamayı zorunlu kılmaktadır. Bu durumda Anayasal denetimde konunun temel haklar doğrultusunda incelenmesi gerekmektedir. Nitekim 7418 sayılı Kanunun 29. maddesiyle Türk Ceza Kanununa eklenen 217/A maddesi ile yapılan düzenleme düşüncüyü açıklama ve basın özgürlüğüne ilişkin bir müdahale içermektedir. Gerekçeden de hareketle Kanun koyucunun düşüncüyü açıklama özgürlüğünün kötüye kullanılmasının önlenmesi amacıyla bir düzenleme yaptığı değerlendirilebilir. Bu amacın Anayasa'nın 26/2. maddesinde belirtilen meşru sınırlama nedenlerinden bir kısmına girebileceği söylenebilir. Demokratik toplum düzeni için bu alanın düzenlenip yaptırıma bağlanması gerekli de olabilir. Bununla birlikte meşru amacın varlığı tek başına kuralın anayasaya uygun kabulü için yeterli değildir. Konunun incelenmesinde Anayasa'nın 2., 13., 26, 28. maddeleri kapsamında müdahalenin kanuniliği, demokratik toplumda gerekliliği ve ölçülülüğü bağlamında inceleme yapılması gerekmektedir.

2. Güncel olayların veya haberlerin aktarılması, kamusal faaliyetlerin izlenmesi, yorumlanması ve eleştirilmesi ile bu düşüncelerin özgürce başkalarına iletilip paylaşılması düşüncüyü açıklama özgürlüğünün ve demokratik rejimin en temel unsurlarındandır. Anayasa Mahkemesi'nin çeşitli kararlarında ifade edildiği üzere Anayasamız *çoğulcu demokrasi* anlayışını esas almıştır (Diğerleri arasında bkz. AYM, E.2020/60, K.2020/54, 01/10/2020, par. 76; AYM, E.2004/60, K.2005/33, 01/06/2005; AYM *Elif Özkan*, B. No: 2018/7757, 8/6/2021, par. 19). Bu anlamda toplumdaki farklı ya da azınlıkta kalanların düşüncelerinin sert ve sarsıcı da olsa özgürce ifade edilebilmesi, çoğulcu demokrasinin ayırdedici ve vazgeçilmez bir unsurudur. Başka deyişle düşüncüyü açıklama özgürlüğü çoğulculuğun, hoşgörünün ve açık fikirliliğin temeli olup bu özgürlük olmadığında demokratik rejimin temelini oluşturan “demokratik toplumdan” bahsedilemeyecektir.

3. Öte yandan demokratik bir sistemde devletin eylem ve işlemlerinin adli ve idari yetkililerin olduğu kadar, kamuoyunun denetimi altında bulunması gerekmektedir. Bu görevi basın mensupları yerine getirmektedir. Bu nedenle yazılı, işitsel veya görsel medyatik ortamlarda basın mensupları halk adına *kamu gözetleyiciliği* yaparak kamu gücünü kullanan organların

siyasi kararlarını, eylemlerini ve ihmallerini sıkı bir denetime tabi tutarak vatandaşların karar alma süreçlerine katılımını kolaylaştırmaktadır. Bu açıdan basın özgürlüğünün kamuoyuna çeşitli fikir ve tutumların iletilmesi ile bunlara ilişkin bir kanaat oluşturmaları için en iyi araçlardan birini sağladığı açıktır (*İlhan Cihaner* (2), B. No: 2013/5574, 30/6/2014, par. 63). Bu nedenlerle demokratik toplumlar için basın özgürlüğü yaşamsal değerde kabul edilmektedir (bkz. *Emin Aydın* (2), B. No: 2013/3178, 25/6/2015, par. 36, 37; *Abdullah Öcalan*, par. 74; *Fatih Taş* [GK], B. No: 2013/1461, 12/11/2014, par. 65). Anayasa Mahkemesi; Anayasa'nın 26. maddesinde yer alan düşüncüyü açıklama özgürlüğü ile onun özel güvencelere bağlanmış şekli olan ve Anayasa'nın 28. maddesinde yer alan basın özgürlüğünün demokratik bir toplumun zorunlu temellerinden olduğunu, toplumun ilerlemesi ve her bireyin gelişmesi için gerekli temel şartlardan birini oluşturduğunu daha önce pek çok kez ifade etmiştir. Bu bağlamda düşüncüyü açıklama özgürlüğü ile basın özgürlüğü herkes için geçerli ve demokrasinin işleyişi için yaşamsal önemdedir (*Mehmet Ali Aydın*, § 69; *Bekir Coşkun*, par. 34-36).

4. Bununla birlikte düşüncüyü açıklama ve basın özgürlüğü sınırsız değildir, Anayasal meşru nedenlerle sınırlanabilir. Öte yandan sınırlamanın ise Anayasa'da belirtilen ilke ve kriterlere uygun olması zorunludur. İlk olarak, temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasında kanunilik ölçütü şekli bir kanunun varlığını gerekli kılar (*Tuğba Arslan*, [GK], B. No: 2014/256, 25/6/2014, par. 96). Fakat kanunilik ölçütü aynı zamanda maddi bir içeriği de gerektirir ve bu noktada kanunun niteliği önem kazanır (*Tuğba Arslan*, par. 97). Bu anlamıyla kanunilik ölçütü, sınırlamaya ilişkin kuralın erişilebilirliği ve öngörülebilirliği ile kesinliğini ifade eden *belirliliğini* garanti altına alır (*Metin Bayyar ve Halkın Kurtuluş Partisi* [GK], B. No: 2014/15220, 4/6/2015, par. 56; *Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası ve diğerleri*, [GK], B. No: 2014/920, 25/5/2017, par. 55; *Halk Radyo ve Televizyon Yayıncılık A.Ş* [GK], B. No: 2014/19270, 11/7/2019, par. 37; *Hamit Yakut* [GK], B. No: 2014/6548, 10/6/2021, par. 77-78).

5. Belirlilik ilkesi, bir kuralın keyfiliğe yol açmayacak bir içerikte olmasını ifade eder. Temel hakların sınırlandırılmasına ilişkin kanuni düzenlemenin içerik, amaç ve kapsam bakımından belirli, muhataplarının hukuksal durumlarını algılayabilecekleri açıklıkta olması gerekir. Diğer taraftan temel hakka müdahale eden kuralda kamu otoritelerinin keyfî uygulamalarına karşı koruyucu birtakım güvenceler içermesi gereklidir.

Belirlilik ilkesi bu yönden de bir güvence sağlamaktadır. Bu ilkeye göre yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır ve uygulanabilir olması, Bir kanuni düzenlemede hangi davranış veya olgulara hangi hukuksal sonuçların bağlanacağı ve bu bağlamda kamusal makamlar için nasıl bir müdahale yetkisinin doğacağı belirli bir kesinlik ölçüsünde ortaya konmalıdır. Bu durumda bireylerin hak ve yükümlülüklerini öngörerek davranışlarını bu doğrultuda tanzim etmeleri olanaklı hâle gelebilir. Böylece hukuk güvenliği sağlanarak kamu gücünü kullanan organların keyfî davranışlarının önüne geçilmiş olur (*Hayriye Özdemir*, B. No: 2013/3434, 25/6/2015, par. 56, 57; *Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası ve diğerleri*, par. 56; *Halk Radyo ve Televizyon Yayıncılık A.Ş.*, par. 38; *Hamit Yakut* [GK], B. No: 2014/6548, 10/6/2021, par. 79) ; norm denetimine ilişkin kararlarda belirliliğe ilişkin açıklamalar için çok sayıda karar arasından ikisi için bkz. AYM, E.2009/51, K.2010/73, 20/5/2010; AYM, E.2011/18, K.2012/53, 11/4/2012).

6. AYM çeşitli kararlarında bireylerin kendilerine düşen yükümlülükleri öngörme ve davranışlarını ona göre belirleme imkânını vermeyen normlar hukuk güvenliği ilkesini zedeleyeceğini ve bunun da bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini engellediğini vurgulamıştır. Çünkü hukuksal durumların takdirindeki belirsizlik, temel haklar alanında getirilen güvencelerin işlevsiz hâle gelmesine neden olur (*Sara Akgül* [GK], B. No: 2015/269, 22/11/2018, par. 108). Ayrıca belirtmek gerekir ki ilgili kanuni düzenleme temel haklara ne oranda müdahale ediyorsa söz konusu düzenlemede aranacak belirlilik oranı da aynı doğrultuda yükselecektir (*Sara Akgül*, par. 109; *Hayriye Özdemir*, par. 58; *Hamit Yakut* [GK], B. No: 2014/6548, 10/6/2021, par. 80).

7. Konu suç ve cezalar ile ilgili olduğunda yaptırımın ağırlığı nedeniyle suç ve cezanın belirliliğinin sağlanmasının yaşamsal önemi ortaya çıkacaktır. Suç ve cezalar bakımından Latince “*Nullum crimen nulla poena sine lege*” deyişiyle ifade edilen ve Anayasa'nın 38. maddesinde koruma altına alınan “*kanunsuz suç ve ceza olmaz*” ilkesi ceza normlarında anayasal bir kriterdir. İlkenin en önemli ayaklarından biri olan *suç ve cezaların belirliliği ilkesi*, suç tipinin ve cezanın karışıklığa yer bırakmayacak bir şekilde tanımlanmasını sağlayarak birey hak ve özgürlüklerinin korunmasının güvencesini oluşturmaktadır. Suç tipleri ve bunlar hakkında öngörülen cezanın kapsamı

yönünden geçerli olan belirlilik ilkesi sayesinde suçlar ve cezalar önceden belirlenerek kişi hürriyetlerinin sınırları çizilmektedir (*Hamit Yakut* [GK], B. No: 2014/6548, 10/6/2021, par. 81).

8. İptali istenen kural yukarıdaki ilkeler ışığında incelendiğinde, suçun hem maddi hem manevi unsurunun hem de öngörülen özel kastın, suç ve cezaların belirliliği ilkesine aykırı olacak biçimde tamamen yargı yorumuna muhtaç bırakıldığı görülmektedir. Nitekim gerek “halk arasında endişe, korku veya panik yaratmak saiki” gerekse “ülkenin iç ve dış güvenliği, kamu düzeni ve genel sağlığı” hususları ile “gerçeğe aykırı bilgi” ve “kamu barışını bozmaya elverişlilik” ile alenen yayma unsurlarının tamamı, suç ve cezaların kanuniliği ilkesinin asgari olarak gerektirdiği kesinlik ve öngörülebilirlikten oldukça uzak ve geniş yorumlanmaya müsait kavramlardır. Suç kuralı ihdasının teknik zorlukları nedeniyle yargı yorumuna hiç alan bırakmayacak kesinlikte kanunların üretilmesinin güç bir ideal olduğu söylenebilir ise de değerlendirme konusu kural metninde yargıya kanunu uygularken en azından bir başlangıç referansı sağlayabilecek kesinlikte bir ibare dahi bulunmamaktadır. Kuralda yer alan her ibarenin geniş anlam yelpazesi karşısında suç öğelerinin neleri kapsayıp, neleri dışarda tuttuğuna ilişkin olarak bireylerin öngörü sahibi olmaları mümkün görünmemektedir. Bu durum ise hukuki öngörülebilirliği olumsuz etkilemektedir.

9. Bu anlamda örneğin “gerçeğe aykırı” ifadesine değinilebilir. İbareden ne anlaşılması gerektiği, gerçeğin ne olduğuna kimin tarafından karar verileceği ve hukuk normlarının salt gerçeği korumak amacına yönelip yönelemeyeceği gibi oldukça tartışmalı bir kavramın suç unsuru haline getirildiği görülmektedir. Çoğunluk gerekçesinde “gerçeğe aykırı” ibaresinden anlaşılması gerekenin “görünür gerçeklik” olduğu, “görünür gerçeklik” kavramının yargı içtihadıyla yeterince belirlilik kazandığı ve böylece ifade ve basın özgürlüğünün korunacağından bahsedilmektedir. Bununla birlikte normda açıkça “gerçeğe aykırı bir bilgi” olarak öngörülen ibarenin, yargı tarafından “görünür gerçeklik” olarak yorumlanacağının düşünülmesi ve temenni edilmesinin, normun soyut olarak denetiminde suç ve cezaların kanuniliği ilkesinin garantilerinin sağlanması yönünden bir anlam ifade etmediği düşünülmektedir. Görünür gerçek yorumunun genel kabul görmesi durumunda dahi olgu veya haberlerle ilgili eksik, hatalı, kısmen gerçeğe uymayan aktarımların suç oluşturup oluşturmayacağı konusundaki belirsizliğin giderilmesi kolay görünmemektedir. Öte yandan kamusal

faaliyetlerle ilgili ifade açıklamaları bağlamında mutlak gerçeğin kamu gücü otoritesinin elinde olduğu durumda suç isnadı altında olanların mutlak gerçeği ortaya çıkarma imkanları bulunmamaktadır. Hatta bazı konularda “gerçek” kamu idaresinin gösterdiğinden ibaret görünecektir. Bu durum ise “sansür ve kanaat denetimi” riskini ortaya çıkaracaktır. Dolayısıyla “gerçeğe aykırı bir bilgi” ibaresinin normda yer almasıyla hem gerçeğin ne olduğu ve gerçeğe kimin tarafından karar verileceği hususları büyük bir belirsizlik içerisinde bırakılmakta hem de kişilerin, yaydıkları bilginin gerçek olmadığını bilmemeleri halinde dahi cezalandırılabilmelerinin önünde hiçbir engel bulunmamaktadır.

10. Benzer değerlendirmelerin “ülkenin iç ve dış güvenliği”, “kamu düzeni”, “genel sağlık” ibareleri yönünden de yapılması mümkündür. Tüm bu kavramların sınırlarının çizilmesi oldukça zor olup, kavramların anlam dünyaları içerisinde bireylerin hangi ifade açıklaması dolayısıyla suçlu duruma düşebileceklerini net bir biçimde öngörebilmeleri mümkün görünmemektedir.

11. Kanunilik kriterinin aşılamaması durumunda esasen sonraki kriterlerin incelenmesi gerekli değildir. Bununla birlikte bir an için bu açıdan sorun bulunmadığı kabul edilirse diğer kriterler yönünden nasıl bir değerlendirme yapılacağına test edilmesinin de konunun anlaşılması bakımından yarar sağlayacağı söylenebilir.

12. Hak ve özgürlüklere yapılacak her türlü sınırlamada devreye girecek bir başka güvence de Anayasa’nın 13. maddesinde ifade edilen “demokratik bir toplumda gereklilik” ve “ölçülülük” ilkeleridir. Anayasa Mahkemesi’ne göre temel hak ve özgürlükleri sınırlandıran tedbir (müdahale) zorlayıcı bir toplumsal ihtiyacı karşılamalı ve başvurulabilecek en son çare niteliğinde olmalıdır. Bu koşulları taşımayan bir tedbir, demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun bir tedbir olarak değerlendirilemez (örn. Bekir Coşkun [GK], B. No: 2014/12151, 4/6/2015, par. 51; Tansel Çölaşan, B. No: 2014/6128, 7/7/2015, par. 51). Bir hareket noktası bağlamında meşru sınırlama nedenlerinden kaynaklı olarak bireylerin şeref ve itibarlarının, özel yaşamlarının veya kamu düzeninin korunması amacıyla düşünce açıklaması hakkının istismarının önlenmesinin toplumsal bir ihtiyaç olduğu düşünülebilir. Bununla birlikte kuralın demokratik toplumda gerekli olduğu kabul edilse dahi ölçülülük ilkesi yönünden test edilmesi gerekir.

13. Anayasa Mahkemesinin kararlarına göre ölçülülük, temel hak ve özgürlüklerin sınırlanma amaçları ile araç arasındaki ilişkiyi yansıtır. Ölçülülük denetimi, ulaşılmak istenen amaçtan yola çıkılarak bu amaca ulaşılmak için seçilen araçların denetlenmesidir. Bu sebeple ifade özgürlüğü alanında getirilen müdahalelerde, hedeflenen meşru amaca ulaşabilmek için seçilen müdahalenin elverişli, gerekli ve orantılı olup olmadığı değerlendirilmelidir (*Bekir Coşkun* [GK], B. No: 2014/12151, 4/6/2015, par. 54). Bu incelemede Temel hak ve özgürlüklere yönelik herhangi bir sınırlamanın güdülen meşru amacı gerçekleştirmeye elverişli ve gerekli olduğu tespit edilse dahi temel haklara en az müdahaleye olanak veren ölçülü bir sınırlama niteliğinde olup olmadığının incelenmesi gerekir (AYM, E.2007/4, K.2007/81, K.T. 18/10/2007; *Bekir Coşkun*, par. 53).

14. İncelenen kuralda öngörülen unsurların tamamının yargı yorumuna muhtaç olduğu ve özellikle “gerçeğe aykırı bir bilgi” bulunup bulunmadığının teyidi yönünden detaylı ve zaman gerektiren bir muhakeme süreci yürütülmesi gerekeceği dikkate alındığında, suç için belirlenen cezanın üst sınırının 3 yıl hapis cezası olması nedeniyle tutuklama tedbirinin uygulanabilecek olmasının, düşünciyi açıklama özgürlüğü yönünden ölçülülük ilkesine aykırı bir müdahale oluşturduğu ve ciddi bir caydırıcı etki yaratacağı değerlendirilmektedir. Suçun değinilen yapısı ve niteliği dikkate alındığında korunmak istenen hukuki değer in soruşturma ve kovuşturma sürecindeki daha hafif koruma tedbirleriyle garanti altına alınabileceği açık olduğundan bu durum düşünciyi açıklama özgürlüğü yönünden açıkça ölçüsüz bir müdahale oluşturmaktadır.

15. Ayrıca düşünciyi açıklama ve basın özgürlüğü gibi demokratik toplum için gerçekten çok önemli temel haklara yönelik bir müdahalede gerçeğe uyumu konusunda sorunlu görülen veya gerçeğe aykırı olduğu değerlendirilen ifadelerin kişiye bildirilerek düzeltme imkanı tanınması, acil durumda yayılmasının önlenmesine yönelik tedbirlerin alınması, idari yaptırımlar, para cezası vb. diğer yaptırım türlerine başvurulmaksızın doğrudan hapis cezası öngörülmesi ve tutuklama tedbirinin uygulanabilmesi de ölçülük kriteri açısından sorunlu görülmektedir.

16. Tehlike suç tiplerinde ceza hukuku açısından soyut veya somut tehlike suçlarının öngörülebileceği kabul edilmektedir. Bununla birlikte düşünce açıklaması ve basın özgürlüğü söz konusu olduğunda kanaat

denetimi ve sansür riskine karşı düzenlemelerin, tehlikenin gerçekten somutlaştığı veya yakın tehlike arzettiği hallerle sınırlı tutulması gerekir. Aksi durumda suç öğelerinin somutlaştırılmasındaki güçlüklerle birlikte yapılacak düzenlemeler konjonktürel dönemlere bağlı olarak keyfi yorum ve uygulamalara kapı açabilecektir. Bu durum ise hukuk güvenliği ilkesine ve suç ve cezaların kanuniliği ilkesine aykırılık teşkil edeceği gibi, ikinci olarak keyfilik riski bulunan ve hapis yaptırımını öngörülen bir suç düzenlemesinde meşru amacın bulunduğu da söylenemeyecektir. Bu bakımdan bu tür düzenlemelerde söz gelimi açık ve yakın tehlike kriterinin dikkate alınması keyfilığe karşı güvence olabilecektir.

17. Açıklanan gerekçeler uyarınca kuralın hukuk devleti ilkesinin belirlilik, öngörülebilirlik ve hukuk güvenliği ilkesine ve bu doğrultuda suçların ve cezaların kanuniliği ilkesine (AY m. 2; 38/1-3) aykırı olduğu, öte yandan Anayasa'nın 13. maddesi bağlamında ölçülülük kriterine uygun bulunmadığı gerekçeleriyle iptal edilmesi gerektiği görüşündeyim.

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. "Halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yayma" suçunu düzenleyen kuralın ilk fıkrasında sırf halk arasında endişe, korku veya panik yaratmak saikiyle, ülkenin iç ve dış güvenliği, kamu düzeni ve genel sağlığı ile ilgili gerçeğe aykırı bir bilgiyi kamu barışını bozmaya elverişli şekilde alenen yayan kimselerin bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılması hüküm altına alınmıştır. Kuralın (2) numaralı fıkrasında ise failin bu suçu gerçek kimliğini gizleyerek veya bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlemesi hâlinde cezanın yarı oranında arttırılacağı belirtilmiştir.

2. Anayasa'nın "Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti" başlıklı 26. maddesinin birinci fıkrasında "Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Bu hürriyet resmî makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir almak

ya da vermek serbestliğini de kapsar.” hükmüne yer verilerek ifade özgürlüğü güvence altına alınmıştır.

3. İfade özgürlüğü; kişinin haber ve bilgilere, başkalarının fikirlerine serbestçe ulaşabilmesi, düşünce ve kanaatlerinden dolayı kınanamaması ve bunları tek başına veya başkalarıyla birlikte çeşitli yollarla serbestçe ifade edebilmesi, anlatabilmesi, savunabilmesi, başkalarına aktarabilmesi ve yayabilmesi anlamına gelir. Çoğunluğa muhalif olanlar da dâhil olmak üzere düşüncelerin her türlü araçla açıklanması, açıklanan düşünceye paydaş sağlanması, düşünceyi gerçekleştirme ve gerçekleştirme konusunda başkalarını ikna etme çabaları, bu çabaların hoşgörülle karşılanması çoğulcu demokratik düzenin gereklerindendir. Dolayısıyla, düşünceyi açıklama ve yayma özgürlüğü demokrasinin işleyişi için yaşamsal önemdedir (*Bekir Coşkun*, [GK], B. No: 2014/12151, 4/6/2015, §§ 33-34; *Mehmet Ali Aydın* [GK], B. No: 2013/9343, 4/6/2015, §§ 42, 43).

4. Dava konusu kuralla sırf halk arasında endişe, korku veya panik yaratmak saikiyle, ülkenin iç ve dış güvenliği, kamu düzeni ve genel sağlığı ile ilgili gerçeğe aykırı bir bilgiyi kamu barışını bozmaya elverişli şekilde alenen yayan kimselere hürriyeti bağlayıcı ceza verilmesi hüküm altına alınarak ifade özgürlüğüne bir sınırlama getirilmektedir.

5. İfade özgürlüğüne yönelik sınırlamaların temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasını düzenleyen Anayasa’nın 13. maddesi çerçevesinde olması gerekir. Bu nedenle sınırlamaların kanunla yapılması, Anayasa’da öngörülen sınırlama sebeplerine, demokratik toplum düzeninin gereklerine ve ölçülülük ilkesine uygun olması şarttır. Bir temel hakkı sınırlamaya yönelik bir kanuni düzenlemenin şeklen var olması yeterli olmayıp kuralların keyfiliğe yol açmayacak şekilde belirli, ulaşılabilir ve öngörülebilir düzenlemeler içermesi beklenir. Bu gereklilik ve beklenti aynı zamanda Anayasa’nın 2. maddesinde güvenceye alınan hukuk devleti ilkesinden kaynaklanmaktadır. Hukuk devletinde kanuni düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfî uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesi bir zorunluluktur (E: 2012/157, K: 2013/79, 18.06.2013).

6. Kural’ın getirdiği suçun işlenmesinde aranan ilk koşul gerçeğe aykırı bir bilginin varlığı ve bu bilginin ülkenin iç ve dış güvenliği, kamu düzeni ve

genel sağılığı ile ilgili olmasıdır. Buna ek olarak gerçeğe aykırı bilginin kamu barışını bozmaya elverişli olması şartı da aranmaktadır. Suçun oluşması için gerçeğe aykırı bilginin kamu barışını bozması şart olmayıp kamu barışını bozmaya elverişli olması yeterlidir. Son olarak suçun oluşumu için gerçeğe aykırı bilginin sırf halk arasında endişe, korku, panik yaratmak saikiyle yayılması gerekmektedir.

7. Kanun koyucu, kuralın gerekçesinde kuralın getirdiğı suçun somut tehlike suçu olduğunu belirtmekle birlikte, kuralda düzenlenen suçun işlenebilmesi için gerçeğe aykırı bilginin yayılması sonucu kamu barışının bozulmasına yönelik somut bir tehlikenin oluşması şart olmayıp, soyut bir tehlikenin varlığı da yeterlidir. Kuralda yer verilen “kamu barışını bozmaya elverişlilik” ifadesi soyut bir tehlikenin de kural kapsamında değerlendirilmesinin mümkün olduğuna işaret etmektedir.

8. Dava konusu kuralın kanunilik ölçütünü ne ölçüde karşıladığına baktığımızda, ortaya çıkan en önemli sorun gerçeğe aykırı bilgi kavramının belirsizliğinden kaynaklanmaktadır. Kuralın yorum ve uygulaması kişiler açısından rahatlıkla öngörülebilir değildir. Kanun koyucu bir fiili suç olarak nitelendirirken bu fiilin tüm bileşenlerini kişiler üzerinde herhangi bir duraksamaya ve onların zihinlerinde tereddüde mahal bırakmayacak şekilde olabildiğince açık ve somut olarak düzenlemelidir. Muğlaklık ve sınırları belirsizlik içeren suç sayılan fiiller geniş yorumlandıklarında temel hakler ve özgürlükler için hiç de iç açıcı olmayan sonuçlara yol açabilecektir. Burada aranan belirlilik hukuk devletinin olmazsa olmaz ilkelerindendir.

9. Bir bilginin gerçeğe aykırı olup olmadığının tespiti bilginin verildiğı ilk anda hemen mümkün olmayabilir. Bu durum özellikle basın-yayın organlarının kamuoyu bilgilendirme faaliyetleri için önem taşımaktadır. Gelişen bir olayla ilgili anında kamuoyunu bilgilendirmek isteyen basın-yayın organları ve/veya sosyal medya kullanıcıları olayla ilgili bilgilerin gerçekliğini tam olarak en başta teyit edemeyebilirler. Bu da basın yayın organlarının haber veya bilgiyi aktarmada tereddüt yaşamalarına sebep olabilir. Basın organları doğaları gereği bir haberi aktarırken okuyucuların ilgisini çekmek için sıklıkla abartıya başvururlar. Gerçeğe aykırı bilgi ile bariz abartı arasındaki çizgi çok net değildir ve bariz abartılı bir bilgi veya haber otoritelerce gerçeğe aykırı bilgi olarak değerlendirilebilir.

10. Mahkememiz ifade ve basın özgürlüğü kararlarında basının bir olgunun doğruluğunu kanıtlayan savcı gibi hareket etmesinin kendisinden beklenmemesi gerektiğini, basının araştırma yükümlülüğünün somut gerçeklik anlamında değil yayının yapıldığı andaki olayın ortaya çıkma biçimine uygunluk olarak anlaşılması gerektiğinin altını çizmektedir (*Uğurlu Gazetecilik Basın Yayın Matbaacılık Reklamcılık Ltd. Şti. (2)* [GK], B. No: 2016/12313, 26/12/2019, § 52). Burada aranan mutlak bir gerçeklikten ziyade, olgusal temele dayalı olan görünür bir gerçekliktir. Bir olay ve olguyla ilgili bilgilerin bilginin yayılma anında görünür gerçekliğe uygun olması o bilginin o an için gerçek sayılması için yeterli sayılmalıdır. Aksi durumda sadece gerçekliği kesin olarak teyit edilmiş bilgiler dışındaki bilgilerin yayılması sorunlu hale gelecektir.

11. Bir olay veya olgunun ancak kesin gerçekliğinin ortaya konulması koşuluyla yayılabileceğinin kabulü ifade ve basın özgürlüğü açısından son derece mahzurlu sonuçlar doğuracaktır. Bu durumun da toplumun belli konular hakkında bilgi sahibi olmasının ve bunların tartışılmasının önüne set çekeceği açıktır. Medyanın en temel görevi yaşanan olay ve olguları haberleştirerek toplumun bunlardan haberdar olmasını sağlamaktır.

12. Kanunilik ölçütü yönünden bir diğer sorun da suçun manevi unsuru olan ‘sırf halk arasında endişe, korku veya panik yaratmak saikinin nasıl belirleneceğidir. Dava konusu kuralın düzenlediği suçun oluşmasında aranan şartlardan biri olan bu saikin nasıl tespit edileceği de son derece belirsizdir. Benzer şekilde neyin veya nelerin korku, endişe ve paniğe neden olacağı da net değildir. Zira bu kavramların anlamı konusunda geniş bir uzlaşayı sağlamak her zaman mümkün değildir.

13. Dava konusu kuralla ifade özgürlüğüne getirilen sınırlamanın kanunilik ölçütünü sağlamadığı sonucuna ulaşmakla birlikte konunun önemine binaen diğer sınırlama ölçütleri yönünden kuralla ilgili değerlendirmelerimizi sürdürmekte fayda vardır.

14. Tüm dünyada kamu otoriteleri gerçeğe aykırı bilginin kasıtlı olarak yayılmasını yani dezenformasyonu engellemek için çeşitli önlemler almaktadır. Dezenformasyonun ülkenin iç ve dış güvenliği ve kamu düzenine yönelttiği tehditler ciddidir ve bununla mücadele edilmesi gereklidir. Dolayısıyla, kural, kamu düzeni ve kamu güvenliğini korumaya yönelik meşru bir amaca sahiptir.

15. İfade özgürlüğüne yönelik bir sınırlamanın demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun kabul edilebilmesi için zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılaması gerekir (*Bekir Coşkun*, §§ 53-55; *Mehmet Ali Aydın*, §§ 70-72; AYM, E.2007/4, K.2007/81, 18/10/2007).

16. Gerçeğe aykırı bir bilginin kamu barışını bozmaya elverişli bir şekilde yayılmasının ülkenin iç ve dış güvenliği, kamu düzeni ve genel sağlığı ile ilgili önemli kamusal menfaatlere zarar verebileceği, söz konusu bilginin kamusal tartışmalara herhangi bir katkı sağlamayacağı göz önüne alındığında kuralla getirilen düzenlemenin zorunlu bir toplumsal ihtiyaca cevap verdiği söylenebilir. Bununla beraber, demokratik toplum düzeninde zorunlu bir toplumsal ihtiyacın varlığı, gerçeğe aykırı bir bilginin alenen yayılmasının kamu barışı üzerinde nasıl bir sonuç yarattığının gösterilmesiyle ortaya konabilir.

17. Kuralın getirdiği suçun oluşması için yetkili organların gerçeğe aykırı bilginin yalnızca kamu barışını bozmaya soyut olarak elverişli olup olmadığını değerlendirmesiyle yetinilecektir. Bu bilginin kamu barışının bozulmasına yol açacak somut bir tehdit oluşturup oluşturmadığı veya açık ve yakın bir tehlike doğurup doğurmadığı gibi değerlendirmelerin yapılmasına gerek duyulmayacaktır.

18. İfade ve basın özgürlüğü üzerinde sınırlamayı meşru kılacak zorlayıcı toplumsal ihtiyacın varlığından bahsedebilmek için gerçeğe aykırı bilginin kamu barışı üzerindeki etkisinin somut olarak gösterilmesi gerekir. Gerçeğe aykırı bilginin sırf halk arasında endişe, korku veya panik yaratmak saikiyle kasten yayılmasının kamu barışı ve güvenliği için somut, açık ve yakın bir tehlikeye neden olduğu ortaya konulmadıkça ifade özgürlüğüne müdahale edilmesini gerektiren zorlayıcı toplumsal ihtiyacın var olmadığının kabulü gerekir. Bu nedenle, kural gerçeğe aykırı bilginin kamu barışının bozulmasına somut olgulara dayalı olarak bir tehdit veya açık ve yakın bir tehlike oluşturup oluşturmadığına göz önüne almaksızın soyut olarak kamu barışını bozmaya elverişli olan her türlü gerçeğe aykırı bilginin yayılmasının cezalandırılabilmesinin önünü açmaktadır.

19. İfade, kamu barışını bozmaya elverişli olmasına rağmen somut bir tehlikeye yol açmamışsa ifadeye müdahale edilmesini gerektiren zorlayıcı toplumsal ihtiyacın meydana geldiği söylenemez. Dolayısıyla kuralla

ifade özgürlüğüne getirilen sınırlamanın demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olmadığı da görülmektedir.

20. İfade özgürlüğünün kişilerce herhangi bir endişeye kapılmadan kullanılması bir demokrasinin en ayırt edici özelliklerinden birini oluşturmaktadır. Kuşkusuz ifade özgürlüğü mutlak bir hak değildir ve anayasal çerçeveye aykırı düşmemek şartıyla sınırlandırılabilir. Bununla birlikte, ifade özgürlüğüne meşru amaçlar doğrultusunda müdahale yapılırken bunun dar yorumlanması, amacı aşacak şekilde geniş yorumlanmaması gereklidir. Aksi halde, ifade özgürlüğünü kullanmak isteyen kişi ve kuruluşlar üzerinde ciddi bir caydırıcı etki ortaya çıkacaktır. Böyle bir durum da demokratik toplum düzeninin oluşmasına ve gelişmesine olumsuz etki yapacaktır.

21. Açıklanan nedenlerle kuralın Anayasa'nın 2. 13. 26. ve 28. maddelerine aykırılık taşıdığı düşüncesiyle, çoğunluk kararına katılmıyorum.

Üye
Engin YILDIRIM

KARŞIOY GEREKÇESİ

5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 217/A maddesinin Anayasaya aykırı olmadığına ve iptal talebinin reddine karar verilmiştir.

Red kararının gerekçesinde; dava konusu kuralın belirlilik ve öngörülebilirlik ölçütlerini sağladığı, kamu düzeninin ve güvenliğinin korunması ve sağlanmasına yönelik meşru bir amacının bulunduğu, zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşıladığı ve ölçülülük ilkesi ile bağdaşmayan bir yönünün bulunmadığı belirtilerek red sonucuna ulaşılmıştır.

İncelenen kuralın (1) numaralı fıkrasında, sırf halk arasında endişe, korku veya panik yaratmak saikiyle, ülkenin iç ve dış güvenliği, kamu düzeni ve genel sağlığı ile ilgili gerçeğe aykırı bir bilgiyi, kamu barışını bozmaya elverişli şekilde alenen yayanların bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılacakları; (2) numaralı fıkrasında ise failin bu fiili gerçek

kimliğini gizleyerek veya bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlemesi hâlinde, verilen cezanın yarı oranında artırılacağı hükme bağlanmıştır.

Önceki kararlarımızda da belirtildiği üzere, hukuk devletinde, ülkenin sosyal, kültürel yapısı, etik değerleri ve ekonomik hayatın gerekleri dikkate alınarak suç ve ceza siyasetinin belirlenmesi yetkisi kanun koyucuya aittir. Yasama organı, bu yetkisini kullanırken şüphesiz ki hangi fiillerin cezalandırılacağı ve bu cezaların türleri ile ölçüleri konusunda takdir yetkisine sahiptir. Bununla birlikte, kanun koyucunun bu yetkisini anayasal sınırlar içinde belirlilik, öngörülebilirlik, adalet ve hakkaniyet ilkelerine uygun şekilde kullanması ve ölçülülük ilkesini gözetmesi gerekir.

Yasama organı söz konusu takdir yetkisi çerçevesinde, 5237 sayılı Kanuna eklenen 217/A maddesinde yeni bir suç ihdas ederek, bu fiili işleyenlere hapis cezaları verilmesini öngörmüştür. Kanun koyucunun mezkûr fiili suç olarak belirlemesinin ve cezalar öngörmesinin, kamu yararını sağlamaya yönelik olduğu kabul edilse bile, Anayasanın 2. maddesinde belirtilen hukuk devletinin unsurlarından biri olan belirlilik ilkesi ve bu ilke ile bağlantılı olarak 38. maddesinde yer alan suçun ve cezanın kanunîliği ilkesi, ayrıca her iki maddenin de gerekli kıldığı ölçülülük ilkesi bakımından çoğunluğun görüşüne katılmak mümkün değildir.

Bilindiği gibi, Anayasanın 2. maddesinde öngörülen hukuk devletinin gerektirdiği belirlilik ilkesi, kanunî düzenlemelerin herhangi bir tereddüde ve şüpheye yer bırakmayacak şekilde açık, net, anlaşılır, nesnel ve sınırlarının belirli olmasını, ayrıca keyfiliğe yol açmayacak bir içeriğinin bulunmasını; hukukî güvenlik ilkesiyle bağlantılı olarak da normların öngörülebilir olmasını ve kanunda belirli bir kesinlik içinde hangi somut olgulara hangi sonuçların bağlandığının görülebilmesini zorunlu kılmaktadır. Bu ilkeler yasama organının takdir yetkisini hukuk devleti ilkesine uygun şekilde, anayasal sınırlar içinde adalet ve hakkaniyet ölçütlerini gözönünde tutarak kullanıp kullanmadığının belirlenmesi bakımından da önem taşımaktadır (geniş açıklama için bkz. 3/6/2021 tarihli ve E.2020/9, K.2021/37 sayılı karara ilişkin karşıoy gerekçem).

Kanun hükümleri, ilgililerin bir işlem veya fiilin belirli şartlarda ne tür sonuçlar doğurabileceğini makul bir düzeyde öngörmelerini mümkün kılacak ve kamu otoritelerinin keyfî uygulamalarına imkân tanımayacak

şekilde düzenlenmeli; soruşturma ve kovuşturma mercilerine tanınan takdir yetkisinin kapsamı da bireyleri keyfî ve öngöremeyecekleri müdahalelerden koruyacak ölçüde ve açıklıkta belirlenmelidir.

Belirlilik ilkesi ve bununla bağlantılı olarak bütün hak ve hürriyetlerin korunması bakımından temel bir teminat oluşturan kanunîlik ilkesi, suçların ve bunlara verilecek cezaların da kanunla belirlenmesini zorunlu kılar. Kanunîlik ilkesinin bu alanda uygulanmasıyla, kişilerin kanunen yasaklanmamış ve müeyyideye bağlanmamış fiillerinden dolayı suçlanmalarının ve cezalandırılmalarının; başka bir deyişle, bu yetkilerin keyfî ve hukuk dışı amaçlarla kullanılmasının önlenmesi mümkün olabilir.

Ancak Anayasanın 13. ve 38. maddeleri kapsamında kanunîlik şartının karşılandığını söyleyebilmek için temel hak ve hürriyetleri sınırlamaya ve bu kapsamda bazı fiilleri suç olarak belirleyerek bunlar için ceza hükümleri getirmeye yönelik kanunî düzenlemelerin şeklen var olması yeterli olmayıp keyfî yorumlara ve uygulamalara izin vermeyecek şekilde ve öngörülebilir nitelikte düzenlemeler içermesi gerekir. Şüphesiz bu, Anayasanın 2. maddesinde teminat altına alınan hukuk devleti ilkesinin de gereğidir.

Çoğunluğun red gerekçesinde, incelenen kuralla suçun unsurlarının ve cezasının açık ve net olarak belirlendiği, dolayısıyla kuralın kanunîlik şartını karşıladığı belirtilse de, bu görüşe katılmam mümkün olmamıştır.

İncelenen kuralda suçun unsuru olarak öngörülen bazı kavramlar belirsiz olduğundan, keyfî yorumlara ve uygulamalara yol açacak niteliktedir. Özellikle “gerçeğe aykırı bir bilgiyi, kamu barışını bozmaya elverişli şekilde” yayma şartının -belirsizliği nedeniyle- çok sayıda ihlale yol açma potansiyelinin bulunduğu ve kanunîlik ilkesi açısından sorun oluşturduğu açıktır. Anayasaya uygunluk denetiminde, incelenen kuralların anılan ilkeye uygun olup olmadığının uygulamadan bağımsız olarak kanun hükmü üzerinden değerlendirilmesi ve muhataplarınca öngörülebilir bir normun bulunup bulunmadığının bu şekilde tespit edilmesi gerekse de, maddenin bazı soruşturma makamlarınca yapılan yorumu ve buna dayanan farklı uygulamaları da bu sorunu ortaya koymuştur.

Ayrıca, 5237 sayılı Kanunun “Cezanın belirlenmesi” başlıklı 61. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (g) bendi uyarınca, hâkimin kanunda

suç için belirlenen cezaların alt ve üst sınırları arasında temel cezayı tespit ederken gözönünde bulundurması gereken veya ifade hürriyetinin sınırlandırılmasına ilişkin düzenlemelerde ilâve bir güvence sağlamak için aranabilecek olan saikin (özel kastın) bu konuda ihdas edilen bir suçun unsuru olarak öngörülmesi de isabetli değildir. Saikin, incelenen kuraldaki gibi suçun bir unsuru olarak düzenlenmesi, niteliği itibariyle keyfî değerlendirmelere ve uygulamalara yol açabilir.

Bu sebeplerle, maddenin (1) numaralı fıkrasının kanunîlik şartını taşıdığından söz edilemez.

Diğer taraftan, Anayasanın 13. maddesine göre, bütün hak ve hürriyetlerin sınırlandırılmasında olduğu gibi ifade hürriyetine getirilen sınırlamaların da demokratik toplum düzeninin gereklerine ve ölçülülük ilkesine uygun olması zorunludur.

Kararda da kabul edildiği üzere, toplumun ilerlemesi ve bireylerin gelişmesi için zorunlu şartlardan olan demokratik toplum düzeninin temellerinden biri de ifade hürriyetidir. Sınırsız bir hak olarak düzenlenmesi de ifade hürriyetine yönelik sınırlamaların demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olması gerekir. Bu konudaki değerlendirme ise, sınırlamanın amacı ile bu amacı gerçekleştirmek için başvuru olan araç arasındaki ilişki temeline dayanan ölçülülük ilkesinden bağımsız olarak yapılamaz.

Anayasanın 13. maddesinde, demokratik toplum düzeninin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olmama şeklinde -aralarında sıkı ilişki bulunan- iki ayrı ölçüte yer verilmesi de bu kriterlerin birlikte değerlendirilmesini gerektirir (bkz. 29/11/2017 tarihli ve E.2017/130, K.2017/165 sayılı; 31/5/2018 tarihli ve E.2018/69, K.2018/47 sayılı kararlarımız).

Bu kapsamda, ifade özgürlüğüne getirilen sınırlamanın zorunlu/zorlayıcı bir toplumsal ihtiyacın karşılanması amacına yönelik ve istisnai nitelikte olması; böyle bir ihtiyacı karşıladığının kabul edilebilmesi için de, amaca ulaşmaya elverişli olması, başvurulabilecek en son çare ve alınabilecek en hafif tedbir olarak değerlendirilebilmesi zorunludur (örn. olarak bkz. *Bekir Coşkun* [GK], B. No: 2014/12151, 4/6/2015, § 51). İncelenen kural bakımından bu şartların gerçekleştiği söylenemez.

İfade hürriyetine getirilen sınırlamanın ölçülü olarak kabul edilebilmesi için ayrıca, sınırlamayla ulaşılmak istenen hedef/amaç ve öngörülen tedbir arasında dengesizlik bulunmaması; başka bir ifadeyle, bireylerin hak ve hürriyetleri ile kamunun veya diğer bireylerin hak ve menfaatleri arasında adil bir dengenin kurulması anlamında orantılılık ilkesine de uygun olması gerekir.

İncelenen kural, yukarıda açıklanan sebeplerle kanunîlik şartını karşılamadığı gibi buna bağlı olarak, gerçeğe aykırı olduğu ve kamu barışını bozmaya elverişli bulunduğu iddia edilen her türlü bilginin hapis cezasıyla cezalandırılmasına imkân tanıyacak genişlikte olduğundan, kuralla ifade hürriyetine getirilen sınırlama demokratik toplum düzeninin gereklerine ve orantılılık ilkesine uygun değildir.

Yukarıda açıklanan sebeplerle, dava konusu kuralın Anayasanın 2., 13., 26. ve 38. maddelerine aykırı olduğu ve iptal edilmesi gerektiği düşüncesiyle çoğunluğun red kararına karşıyım.

Üye
M. Emin KUZ

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. Mahkememiz çoğunluğunun 13/10/2022 tarihli ve 7418 sayılı Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 29. maddesiyle 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'na eklenen 217/A maddesinin Anayasa'nın 13. ve 26. maddelerine aykırı olmadığı şeklindeki kararına katılmamaktayım.

2. Kanun'un iptali talep edilen *"Halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yayma"* başlıklı 217/A maddesinin (1) numaralı fıkrası hükmü *"Sırf halk arasında endişe, korku veya panik yaratmak saikiyle, ülkenin iç ve dış güvenliği, kamu düzeni ve genel sağlığı ile ilgili gerçeğe aykırı bir bilgiyi, kamu barışını bozmaya elverişli şekilde alenen yayan kimse, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır."* şeklindedir. Dava konusu ikinci fıkrada ise failin suçu gerçek kimliğini

gizleyerek veya bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlemesi hâlinde birinci fıkraya göre verilen cezanın yarı oranında artırılacağı öngörülmektedir.

3. Kuralın Anayasa'ya uygunluk denetimi bağlamında öncelikle ifade edilmelidir ki Anayasa'ya uygun olmak şartıyla ceza normu ihdasında kanun koyucunun takdir yetkisi mevcuttur. Kamu düzeninin korunması amacıyla suç ve cezalara ilişkin olarak kanun koyucu bu yetkisini kullanmaktadır. Kanun koyucunun suç ve ceza normu ihdası sürecinde Anayasal ilke ve kurallara uygun düzenlemeler yapması konumuz bağlamında burada öne çıkan en önemli husustur.

4. Dava konusu kuralla sağlanmaya çalışılan amaç nihai aşamada kamu düzeninin korunmasıdır. Bununla birlikte bu amaca ulaşma noktasında dava konusu 217/A maddesinin (1) numaralı fıkrasıyla getirilen düzenlemenin kişilerin Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünü Anayasa'ya aykırı biçimde sınırlandırıp sınırlandırmadığının ortaya konulması önem arz etmektedir.

5. İfade özgürlüğüne sınırlama getirdiği açık olan dava konusu kuraldaki yukarıda zikredilen ibarelerin Anayasa'ya uygunluk denetiminde öncelikle Anayasa'nın 13. maddesi bağlamında kanunilik koşulu boyutu ile değerlendirilmesi ve bu bağlamda dava konusu kanun hükmünde yer verilen ibarelerin belirlilik ve öngörülebilirlik şartını sağlayıp sağlamadığının ortaya konulması gerekir.

6. Mahkememiz çoğunluğunca kuralın Anayasa'ya aykırı olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Çoğunluk kararında kuralın suçun maddi ve manevi unsurlarının, suça ilişkin yaptırımın niteliğinin ve miktarının, suçun nitelikli hâllerinin kuralda herhangi bir tereddüde yer vermeyecek şekilde açık ve net olarak düzenlendiği gözetildiğinde kuralın belirsiz ve öngörülmez nitelikte olduğundan söz edilemeyeceği ve bu yönüyle kuralın kanunilik şartını taşıdığı ifade edilmektedir (Bkz.: §§ 16-29).

7. Oysa dava konusu 217/A maddenin (1) numaralı fıkrasında yer alan *“halk arasında endişe, korku veya panik yaratma”, “ülkenin iç ve dış güvenliği, kamu düzeni ve genel sağlığı”, “gerçeğe aykırı bir bilgi”, “kamu barışını bozmaya elverişli”* olma ve *“alenen yayan kimse”* ibarelerinin her birinin farklı biçimde yorumlanabilecek nitelikte, subjektif anlamlara sahip olduğunu ifade

etmek gerekir. Zira bu ibarelerin ülke gündemindeki siyasi, ekonomik, kültürel, güvenlik ve benzeri oldukça farklı konularla ilgili özellikle suç soruşturmasına konu olabilecek düşünce açıklamalarını da kapsadığını değerlendirmede dikkate almak gerekmektedir. Yanı sıra bahse konu açıklamaların ülke gündemini meşgul eden konularla ilgili olması nedeniyle kişilerin kamusal meselelerle ilgili olarak kendi düşüncelerini açıklama özgürlüğü ile doğrudan ilgili oldukları da göz önünde tutulmalıdır.

8. Kanun metnindeki ifade ve ibarelerin subjektif yorumlanmaya müsait olması ve kuralın açık ve anlaşılır olmaması Anayasa'nın 13. maddesindeki kanunilik şartının sağlanması noktasında önemli bir sorundur. Kanun hükmündeki muğlak ifadelerden kaynaklı çok farklı uygulamaların ortaya çıkma ihtimali ifade özgürlüğünün kullanımına Anayasa'ya aykırı kısıtlamalar getirilmesine neden olabilecektir.

9. Oysa Anayasa Mahkemesinin yerleşik içtihadında da vurgulanmakta olduğu üzere bir kanuni düzenlemenin şeklen var olması yeterli olmayıp kuralların keyfiliğe izin vermeyecek şekilde belirli, ulaşılabilir ve öngörülebilir nitelikte olması gerekmektedir (AYM, E.2023/43, K.2023/141, 26/07/2023, § 13). Anayasa Mahkemesine göre bu bağlamdaki belirlilik ilkesi kanunla getirilen düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuyla yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfî uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesi gerekir. Belirlilik ilkesi, hukuksal güvenlikle bağlantılı olup birey, kanundan, belirli bir kesinlik içinde, hangi somut eylem ve olguya hangi hukuksal yaptırımın veya sonucun bağlandığını bilmelidir. Birey ancak bu durumda kendisine düşen yükümlülükleri öngörebilir ve davranışlarını buna göre ayarlayabilir (AYM, E.2015/41, K.2017/98, 04/05/2017, § 153).

10. Yine bununla bağlantılı biçimde hukuk devletinin önkoşullarından olan hukuki güvenlik ilkesi hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılmaktadır (AYM, E.2015/41, K.2017/98, 04/05/2017, § 154).

11. Ancak ifade etmek gerekir ki ifade özgürlüğü ile ilgili bir düzenleme niteliğinde olan dava konusu kuraldaki belirliliğin yargısal

içtihatlarla sağlanması mümkün değildir. Kişilerin ifade özgürlüğüne sınırlama getiren kanun hükmünün bizatihi kendisinin belirliliği sağlayacak nitelikte olması temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması rejimindeki en temel güvencelerden birisi olan Anayasa'nın 13. maddesindeki "kanunilik" ilkesi yönüyle zorunludur. Anayasa'nın 13. maddesi gereğince ifade özgürlüğü veya diğer herhangi bir hak veya özgürlüğü sınırlandıran kanun hükmündeki belirliliğin ve öngörülebilirliğin tamamen kanuni düzenlemelerle sağlanması gerekmektedir. Aksi durum ifade özgürlüğü veya diğer hak ve özgürlükler açısından güvencesiz bir durum ortaya çıkarabilir.

12. Zira Anayasa'nın 13. maddesi gereğince temel hak ve özgürlüklere müdahale eden ve belirlilik ve öngörülebilirliği sağlayan bir kanunun varlığı, Anayasa Mahkemesi içtihadında da vurgulandığı üzere yürütme ve yargı organlarının, yasamanın belirlediği ilke ve çizdiği sınırlara bağlı kalmasını ve hukuk düzeninde Anayasa'nın öngördüğü usule uygun olarak çıkarılan kanunların alt kademelerinde yer alan düzenlemelerle temel hak ve özgürlüklerin kolaylıkla sınırlandırılabilmesinin önüne geçilmesini amaçlayan (Bkz.: *Şerafettin Can Atalay* (2) [GK], B. No: 2023/53898, 25/10/2023, § 49) fevkalade önemli bir güvence konumundadır.

13. Konumuzla ilgili olarak dava konusu kuralda yer verilen ibarelere bakıldığında bu ibarelerin belirsiz nitelikte olduklarını ve öngörülemez biçimde uygulanabilme ihtimalini bünyesinde taşıdıklarını görmek mümkündür. Dolayısıyla dava konusu kuraldaki yukarıda zikredilen ibarelerin ifade özgürlüğüne yönelik Anayasa'ya aykırı bir sınırlama getirmeye müsait oldukları görülebilmektedir.

14. Aslında sadece dava konusu kuraldaki "gerçeğe aykırı bilgi" ibaresi bile bu kuralın ifade özgürlüğü açısından belirsiz bir sınırlama getirmekte olduğunu ortaya koyma noktasında yeterli kabul edilebilir. Kişilerin ülke gündemini meşgul eden çok farklı konulara ilişkin yoğun tartışma ve gelişmelerin olduğu bir siyasi ortamda yaptığı değerlendirmeler çok rahat bir şekilde "gerçeğe aykırı bilgi" olarak görülebilecektir. Hele de ülke güvenliği ve benzeri hususlardaki siyasi tartışmaların hararetli ortamında gerçekleşen ifade açıklamalarıyla ilgili olduğunda dava konusu maddedeki bu ibarelerin hem kişilerin ifade özgürlüğünü hem de başkalarının bilgi ve haber alma özgürlüklerini ne derece olumsuz biçimde etkileyebileceği üzerinde daha dikkatli biçimde düşünülmesini gerektirmektedir.

15. Gerçekten demokratik toplumda ifade özgürlüğünün ayrıcalıklı konumu itibariyle bakıldığında açıklanan bilgilerin mutlak biçimde gerçeğe uygun olması mecburiyetini aramanın fevkalade zor olduğu aşîkârdır. Kaldı ki demokratik toplumlarda gerçeğe uygun bilgi olduğunu teyit edecek bir mekanizmanın varlığı da söz konusu değildir. Özellikle iç politika, milli güvenlik, istihbarat ve ekonomi gibi alanlarda farklı düşüncedeki kişilerin bu konulara ilişkin açıklamalarını gerçeğe aykırı bilgi gerekçesiyle cezalandırma girişimi esasında kamusal meselelerde kişilerin düşünce ve kanaatlerini özgür biçimde ifade etmesine ciddi engeller getirebilir.

16. Oysa demokratik bir toplumda bir habere ilişkin olarak olgusal bir temelin varlığı kişilerin bu konuda bir değerlendirme veya bilgi açıklaması yapabilmesi için yeterli görülmelidir. Nitekim basın özgürlüğü bağlamında Anayasa Mahkemesi içtihadında da olgusal temelle ilgili olarak kişilerin kendilerinden bir beyanın doğruluğunu kanıtlayan savcı gibi hareket etmesi gerektiğine, gazetecilerin ileri sürdüğü olgusal iddiaların doğruluğu konusunda yeterli araştırmayı yapıp yapmadığı noktasındaki araştırma yükümlülüğünün de somut gerçeklik anlamında değil yayının yapıldığı andaki olayın ortaya çıkış biçimine uygunluk olarak anlaşılması gerektiğine ve gazetecinin haber kaynaklarının söz konusu iddialar bakımından makul olarak güvenilir olup olmadığı ile doğru ve güvenilir bilgiler sunmak için iyi niyet çerçevesinde çaba gösterip göstermediğini ortaya koymasının yeterli olması gerektiğine işaret edilmektedir (*Uğurlu Gazetecilik Basın Yayın Matbaacılık Reklamcılık Ltd. Şti.* (2) [GK], B. No: 2016/12313, 26/12/2019, §§ 51-52) . Aksi durumda bu bilgi veya haberin mutlak biçimde doğru olması koşulunun aranması kişilerin demokratik bir toplumdaki düşünce açıklamalarını ve ülke gündemini meşgul eden konulara ilişkin değerlendirme yapabilmelerini tamamen imkansız kılabilir.

17. Dava konusu kuraldaki bir diğer ibare olan “*kamu barışını bozmaya elverişli şekilde alenen yayan*” ibaresi de kendi içinde ciddi bir belirsizlik taşımaktadır. Zira buradaki ibareye göre gerçeğe aykırı bilgi acaba kamu barışını bozduğunda mı yoksa kamu barışını bozmuş olsa bile sırf kamu barışını bozmaya elverişli olması durumunda da mı cezalandırılacaktır. Kural bu yönü ile farklı biçimlerde uygulanma ihtimalini bünyesinde barındırmaktadır.

18. Burada ibarenin anlamı objektif biçimde ortaya konulmaya çalışıldığında bu ibarenin kamu barışını bozmasa bile bozmaya elverişli

nitelikteki bir bilgi yayımını bile cezalandıracağı söylenebilir. Bu durum da esasında ifade özgürlüğüne yönelik getirilen sınırlamanın aynı zamanda Anayasa'nın 13. maddesindeki demokratik toplum düzeninin gerekleri ile bağdaşmayacağı sonucuna ulaşmamıza sebep olacaktır. Zira bu durumda henüz somut bir tehlike durumu bulunmamasına rağmen kamu barışını bozma potansiyeli taşıyan düşünce açıklamaları cezalandırılabilir.

19. Benzer şekilde kuralda yer alan *“halk arasında endişe, korku veya panik yaratma”* ve *“ülkenin iç ve dış güvenliği, kamu düzeni ve genel sağlığı”* şeklindeki ibareler de muğlak nitelikte olup belirliliği sağlamaktan uzak olmaları nedeniyle demokratik bir toplumda kişilerin ifade özgürlüğüne gereksiz müdahalelere dayanak oluşturabilirler.

20. Oysa demokratik bir toplumdaki ifade özgürlüğünün işlevi ve konumundan hareketle kişiler ülke gündemini meşgul eden, yoğun tartışmaların olduğu değişik konulara ilişkin çok farklı nitelikteki ve hatta başkalarını şoke edebilecek düşüncelerini bile özgürce ortaya koyabilmelidir. İfade özgürlüğünün demokratik bir toplumdaki en temel işlevlerinden birisi olan kamusal sorunların çözümüne katkı sağlama noktasında kişilerin toplumda tartışılan bu *“can yakıcı”* sorunlara ilişkin düşünce açıklamasında bulunabilmelerinin hukuken korunabilmesi özel bir öneme sahiptir. Aksi durumda ifade özgürlüğü sürekli biçimde cezalandırma tehdidi altında kalacaktır ki böyle bir ortamda kişilerin ifade özgürlüğünün kullanımı ile ilgili olarak ciddi bir caydırıcı etki gündeme gelebilecektir.

21. Dolayısıyla dava konusu Kanun metninde yer alan ve muğlak niteliği sebebiyle farklı biçimde yorumlanmaya fevkalade müsait ibarelerin varlığı kişilerin Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünün kullanımında çok fazla sınırlandırıcı bir etki doğuracaktır. Zira dava konusu kural, gerçeğe aykırı bilginin kamu barışının bozulması noktasında somut biçimde bir tehdit oluşturup oluşturmadığı hususlarının yargı makamları tarafından değerlendirilmesine imkân tanımaktan uzak görünmektedir.

22. Esasında kural hiçbir somutlaştırma ve değerlendirme ihtiyacı duyulmaksızın kamu barışını bozmaya elverişli olan her türlü gerçeğe aykırı bilginin cezalandırılabilmesine imkân tanıyan yönü ile kamu otoritelerinin keyfî uygulamalarına karşı ifade özgürlüğünü koruyucu bir niteliğe sahip

olmaktan uzaktır. Bundan dolayıdır ki dava konusu kural ifade özgürlüğüne demokratik toplum düzeninin gereklerine aykırı bir sınırlama niteliği taşımaktadır.

23. Yukarıda sıralanan nedenlerle 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'na eklenen dava konusu 217/A maddesinin belirsiz olduğu ve demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun bir sınırlama getirmediği göz önünde tutulduğunda Anayasa'nın 13. ve 26. maddelerine aykırı olduğu için iptali gerektiği kanaatiyle çoğunluğun aksi yöndeki kararına katılmamaktayım.

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

KARŞI OY

1. 7418 sayılı Kanun'un 29. maddesiyle 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'na eklenen 217/A maddesinin, Anayasa'ya aykırı olmadığına dair çoğunluk görüşüne katılmamaktayım.

2. Dava konusu kural ile halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yayma suçu ihdas edilmiş olmakla ifade özgürlüğüne bir sınırlama getirilmiştir.

3. Anayasa'nın 13. maddesinde Temel hak ve hürriyetlerin ancak kanunla sınırlanabileceği bu sınırlamaların, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamayacağı belirtilmiştir.

4. Anayasa'nın 25. maddesinde düzenlenen ifade özgürlüğü, 26. maddeyle sahip olunan düşüncüyü açıklama ve yayma hakkına sahip olmayı kapsayacağı belirtilerek resmî makamların müdahalesini engelleyecek bir düzenleme güvence altına alınmıştır.

5. Yasama organının suç ve ceza siyasetini belirlemede geniş bir takdir yetkisi vardır. Demokratik bir hukuk devletinde Yasama organı, kamu güvenliği ve özgürlükler dengesinin korunmasında çok hassas bir yaklaşım sergilemelidir. Temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması zifiri karanlıkta

ortamı aydınlatan lambanın ışığının kısılmasına benzer. Müdahale edilen haklar yönünden lambanın çok kısılması, adeta söndürülmesi karanlığı doğurur. Bir hukuk devletinde asıl olan aydınlıktır.

6. Kamu düzenini sağlamak gayesi ile temel hakların sınırlanmasında öncelikle kademeli olarak diğer araçlara başvurulmasının, hürriyeti bağlayıcı ceza seçeneğinin en son düşünülmesinin demokratik toplum düzeninin gereklerine daha uygun ve ölçülü olabileceği değerlendirilmelidir.

7. Dava konusu kural ile uygulamada suçun ispatındaki zorluk ve belirsizlik yanında tutuklama tedbiri verilmesi önünde bir engel olmaması ifade özgürlüğü açısından caydırıcı bir etkiye sebep olarak çok sayıda ihlal üretme sonucu doğuracaktır.

8. Uygulamada kuralın öngördüğü suçun oluşması için yargılama makamları gerçeğe aykırı bilginin yalnızca kamu barışını bozmaya soyut olarak elverişli olup olmadığını değerlendirecek, bu bilginin kamu barışının bozulmasına yönelik somut bir tehdit oluşturup oluşturmadığı veya açık ve yakın bir tehlike doğurup doğurmadığı gibi hususların tespitine ihtiyaç duymayacaktır.

9. Halbuki ifade özgürlüğünü sınırlamayı gerektiren zorlayıcı toplumsal ihtiyacın varlığından söz edebilmek için gerçeğe aykırı bilginin kamu barışı için somut bir tehlike meydana getirmesi gerekir. Aksi durumda ifade özgürlüğüne müdahale edilmesini gerektiren zorlayıcı toplumsal ihtiyacın doğduğundan söz edilmesi güç olacaktır.

10. 36. Kural, gerçeğe aykırı bilginin kamu barışının bozulmasına somut olgulara dayalı olarak bir tehdit veya açık ve yakın bir tehlike oluşturup oluşturmadığı hususlarının yargı makamları tarafından değerlendirilmesine imkân tanımamaktadır. Dolayısıyla kural gerçeğe aykırı bilginin kamu barışının bozulmasına somut olgulara dayalı olarak bir tehdit veya açık ve yakın bir tehlike oluşturup oluşturmadığına bakılmaksızın soyut olarak kamu barışını bozmaya elverişli olan her türlü gerçeğe aykırı bilginin cezalandırılabilmesine imkân tanımaktadır.

11. Bu itibarla kuralla ifade özgürlüğüne getirilen sınırlamanın demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olmadığı gibi ölçülü de olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

12. Dava konusu kuralla düzenlenen suç ile ifade özgürlüğüne ağır bir müdahalede bulunulmuş, “gerçeğe aykırı bilgi” kavramının belirsizlik taşıması, suçun manevi unsuru olan “failin niyetini” tespit etmenin zorluğu dikkate alındığında kural Anayasa’nın 2. maddesine de aykırıdır.

13. Açıklanan gerekçelerle kural Anayasa’nın 2., 13. ve 26. maddelerine aykırı olduğu ve iptali gerektiği kanaati ile iptal talebinin reddine dair çoğunluk görüşüne iştirak edilmemiştir.

Üye
Kenan YAŞAR

Esas Sayısı : 2019/113

Karar Sayısı : 2023/198

Karar Tarihi : 30/11/2023

İPTAL DAVASINI AÇAN: Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeleri Engin ALTAY, Özgür ÖZEL, Engin ÖZKOÇ ile birlikte 137 milletvekili

İPTAL DAVASININ KONUSU: 23/10/2019 tarihli ve (48) numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin;

A. 2. maddesiyle 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'ne eklenen 14/A maddesinin (1), (2), (3), (4), (5) ve (6) numaralı fıkralarının,

B. 3. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin İkinci Kısım'ının sonuna eklenen geçici 1. maddenin,

C. 7. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 525. maddesine eklenen (2) numaralı fıkranın ikinci cümlesinde yer alan "...ve yurtdışında..." ibaresinin,

Ç. 11. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'ne eklenen 529/A maddesinin,

Anayasa'nın Başlangıç kısmı ile 2., 6., 7., 8., 10., 11., 104., 106., 123. ve 128. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talebidir.

I. İPTALİ İSTENEN CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMESİ KURALLARI

Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin (CBK) iptali talep edilen kuralların da yer aldığı;

1. 2. maddesiyle (1) numaralı CBK'ya eklenen 14/A maddesi şöyledir:

“Hizmetine ihtiyaç kalmayan sözleşmeli personel

MADDE 14/A- (1) İdari İşler Başkanlığında bu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 14 üncü maddesine göre istihdam edilen sözleşmeli personelden hizmetine ihtiyaç kalmayanlar uygun görülmesi halinde diğer kamu kurum ve kuruluşlarında 657 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (B) fıkrası kapsamındaki durumlarına uygun pozisyonlara atanabilir.

(2) Bunların atama teklifi İdari İşler Başkanlığınca yapılır. Atama teklifi yapılan kurum veya kuruluşça personelin atama işlemleri onbeş gün içinde sonuçlandırılır. Bunlar, atama işlemi tamamlanıncaya kadar, mevcut pozisyonlarına ait sözleşme ücretleri ile diğer mali haklarını Cumhurbaşkanlığı bütçesinden almaya devam eder.

(3) Bu madde kapsamında atanacakların pozisyonları, atama teklifinde belirtilen unvan, sayı, nitelik, sözleşme ücreti ve süreleri itibarıyla atama işleminin yapıldığı tarihte başka bir işleme gerek kalmaksızın ihdas edilmiş ve 2 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin eki (IV) sayılı cetvelin ilgili kurum veya kuruluşu ait bölümüne eklenmiş sayılır. Doğum, evlat edinme veya askerlik sebebiyle hizmet sözleşmesi feshedilen sözleşmeli personelin pozisyonları hariç olmak üzere, bu madde kapsamında ihdas edilen pozisyonlar, herhangi bir şekilde boşalmaları halinde hiçbir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş ve 2 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin eki (IV) sayılı cetvelin ilgili kurum ve kuruluşu ait bölümünden çıkarılmış sayılır.

(4) Bunlardan birinci fıkra kapsamında en az bir yıl çalışmış olanların yeni pozisyonlarına atandıkları tarih itibarıyla eski pozisyonlarına ilişkin olarak en son ayda aldıkları sözleşme ücreti, ücret, tazminat, aylık, ikramiye (bir aya isabet eden net tutarı) ve benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin (ilgili mevzuatı uyarınca fiili çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti ve ek ders ücreti hariç) toplam net tutarının; atandıkları yeni pozisyonlara ilişkin belirlenen ücret,

tazminat, aylık, ek ödeme ve benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin (ilgili mevzuatı uyarınca fiili çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti ve ek ders ücreti hariç) toplam net tutarından fazla olması halinde üçüncü fıkraya göre belirlenen sözleşme ücretleri, yeni pozisyonlarına atandıkları tarihten itibaren iki yıl süreyle, eski pozisyonlarına ilişkin olarak atama tarihinden önceki en son ayda aldıkları sözleşme ücreti, ücret, tazminat, aylık, ikramiye (bir aya isabet eden net tutarı) ve benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin (ilgili mevzuatı uyarınca fiili çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti ve ek ders ücreti hariç) toplamından yeni pozisyonlarında durumlarına göre alabilecekleri ek ödeme tutarı düşülmek suretiyle bulunacak tutar olarak uygulanır. Atandıkları pozisyon unvanlarında isteğe bağlı olarak herhangi bir değişiklik olanlarla kendi istekleriyle başka kurumlara atanana bu fıkra kapsamında uygulama yapılmasına son verilir.

(5) Bu madde kapsamında nakledilenlere iş sonu tazminatı ödenmez. Bu personelin önceden iş sonu tazminatı ödenmiş süreleri hariç, iş sonu tazminatına esas olan toplam hizmet süreleri, yeni pozisyonlarında iş sonu tazminatına esas toplam hizmet süresi ile ücret ve izin sürelerinin hesabında dikkate alınır.

(6) Bu maddenin uygulanmasında 657 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (B) fıkrası kapsamında yürürlüğe konulan mevzuatın bu maddeye aykırı hükümleri uygulanmaz.

(7) Bu maddenin uygulanmasında ortaya çıkabilecek tereddütleri gidermeye ve uygulamayı yönlendirmeye Cumhurbaşkanlığı yetkilidir.”

2. 3. maddesiyle (1) numaralı CBK’nın İkinci Kısmı’nın sonuna eklenen geçici 1. madde şöyledir:

“GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu maddenin yayımı tarihinden itibaren iki ay süreyle, mülga Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği Halkla İlişkiler Başkanlığında Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi (CİMER) faaliyetleri kapsamında istihdam edilmekte iken İdari İşler Başkanlığına devredilen sözleşmeli personelin bu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 14/A maddesi hükümlerine göre yapılacak atama teklifleri İletişim Başkanlığı bünyesinde mezkûr maddenin üçüncü

fıkrasına göre ihdas edilecek iletişim görevlisi unvanlı pozisyonlara da yapılabilir.”

3. 7. maddesiyle (1) numaralı CBK’nın 525. maddesine eklenen (2) numaralı fıkra şöyledir:

“(2) Ofislerin merkezi Ankara’dadır. Ofisler gerekli görmesi halinde yurtiçinde ve yurtdışında çalışma bürosu açabilir.”

4. 11. maddesiyle (1) numaralı CBK’ya eklenen 529/A maddesi şöyledir:

“Eğitim ve mecburi hizmet

MADDE 529/A- (1) Ofis personeli mesleklerine ait hizmetlerde yetiştirilmek, eğitilmek, bilgilerini artırmak veya staj yapmak üzere yurtdışına gönderilebilir. Bu kapsamda yurtdışına gönderilecek personelin seçilme usul ve şartları, çalışmalarının nasıl izlenip denetleneceği, geri çağrılmalarını gerektirecek haller, mecburi hizmet, masrafların tahsili ile diğer hususlarda 657 sayılı Kanunun 78 inci, 79 uncu, 80 inci ve ek 34 üncü maddeleri ile bunlara dayanılarak yürürlüğe konulan mevzuat hükümleri kıyasen uygulanır. Ancak, 657 sayılı Kanunun 79 uncu maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında belirtilen oranları geçmemek üzere ödenecek tutarları belirlemeye Başkan yetkilidir.

(2) Başkan tarafından uygun görülmesi halinde personel, Ofis hizmetlerinde kullanacağı yabancı dili daha etkin öğrenmesi için yurtiçi dil eğitim programlarına Ofis hizmetlerini aksatmamak kaydıyla gönderilebilir. Bu durumda Ofis, personelin eğitim amaçlı dil masraflarının %50’si kadarını karşılayabilir.”

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Recep KÖMÜRCÜ, Serdar ÖZGÜLDÜR, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Yıldız SEFERİNOĞLU ve Selahattin MENTEŞ’in katılımlarıyla 22/1/2020 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının

incelenmesine, yürürlüğü durdurma talebinin esas inceleme aşamasında karara bağlanmasına OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

2. Dava dilekçesi ve ekleri, Raportör Abdullah ATAY tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, dava konusu CBK kuralları, dayanan Anayasa kuralları ile bunların gerekçeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinin Anayasal Çerçevesi ve Yargısal Denetimi

3. Anayasa Mahkemesi CBK'ların anayasal çerçevesini ve yargısal denetimine ilişkin ilkeleri daha önceki kararlarında belirlemiştir. Buna göre CBK'ların yargısal denetiminde öncelikle Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının birinci ila dördüncü cümlelerinde belirtilen konu bakımından yetki kurallarına uygunluğunun ele alınması gerekmekte olup bu kapsamda düzenlemenin; yürütme yetkisine ilişkin olması, Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın Birinci ve İkinci Bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle Dördüncü Bölümü'nde yer alan siyasi haklar ve ödevlerle ilgili olmaması, Anayasa'da münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen ya da kanunda açıkça düzenlenen konulara ilişkin olmaması gerekir. Anılan fıkra yönünden herhangi bir aykırılık tespit edilmemesi durumunda ise bu defa CBK'ların içerik yönünden Anayasa'ya uygunluk denetimi yapılmalıdır (AYM, E.2019/78, K.2020/6, 23/01/2020, §§ 3-13; E.2019/31, K.2020/5, 23/01/2020, §§ 3-13; E.2018/119, K.2020/25, 11/06/2020, §§ 3-13; E.2018/155, K.2020/27, 11/06/2020, §§ 3-13).

B. CBK'nın 2. Maddesiyle (1) Numaralı CBK'ya Eklenen 14/A Maddesinin (1), (2), (3), (4), (5) ve (6) Numaralı Fıkralarının İncelenmesi

1. Anlam ve Kapsam

4. 17/8/1983 tarihli ve 2879 sayılı Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığına İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'un 4. maddesinde Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı teşkilatı kadrolarında görevlendirme esas ve usulleri Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı teşkilatına ilişkin CBK'da belirtilen sözleşmeli personelin görevlendirilebileceği belirtilmiştir. Bu çerçevede (1) numaralı CBK'nın 13. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatında sözleşmeli personel

çalıştırılabilmesi öngörülmüş, 14. maddesinde sözleşmeli personel hakkında uygulanacak hükümlere yer verilmiştir.

5. (1) numaralı CBK'nın 14/A maddesinin dava konusu (1) numaralı fıkrasında, İdari İşler Başkanlığında (1) numaralı CBK'nın 14. maddesine göre istihdam edilen sözleşmeli personelden hizmetine ihtiyaç kalmayanların uygun görülmesi hâlinde diğer kamu kurum ve kuruluşlarında 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 4. maddesinin (B) fıkrası kapsamındaki durumlarına uygun pozisyonlara atanabilecekleri belirtilmiş; (2) numaralı fıkrasında ise bu atamanın usulü düzenlenmiştir.

6. Maddenin dava konusu (3) numaralı fıkrasında bu madde kapsamında atanacakların pozisyonlarının atama teklifinde belirtilen ünvan, sayı, nitelik, sözleşme ücreti ve süreleri itibarıyla atama işleminin yapıldığı tarihte başka bir işleme gerek kalmaksızın ihdas edilmiş sayılacağı, bu madde kapsamında ihdas edilen pozisyonların herhangi bir şekilde boşalması hâlinde ise hiçbir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılacağı ve 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan (2) numaralı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin eki (IV) Sayılı Cetvel'in ilgili kurum veya kuruluşa ait bölümüne buna göre eklenmiş veya çıkarılmış sayılacağı belirtilmiştir.

7. Anılan maddenin dava konusu (4) numaralı fıkrasında söz konusu personelden en az bir yıl süreyle çalışmış olanların yeni pozisyonlarına atandıkları tarih itibarıyla eski pozisyonlarına ilişkin olarak en son ayda aldıkları sözleşme ücreti, ücret, tazminat, aylık, ikramiye (bir aya isabet eden net tutarı) ve benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin toplam net tutarının atandıkları yeni pozisyonlara ilişkin belirlenen ücret, tazminat, aylık, ek ödeme ve benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin toplam net tutarından fazla olması hâlinde üçüncü fıkraya göre belirlenen sözleşme ücreti tutarının hesaplanmasına ve uygulanmasına ilişkin ilke ve esaslar düzenlenmiş; (5) numaralı fıkrasında ise bu madde kapsamında nakledilenlerin iş sonu tazminatına ilişkin kurallara yer verilmiştir.

8. Maddenin dava konusu (6) numaralı fıkrasında bu maddenin uygulanmasında 657 sayılı Kanun'un 4. maddesinin (B) fıkrası kapsamında yürürlüğe konulan mevzuatın bu maddeye aykırı hükümlerinin uygulanmayacağı belirtilmiştir.

2. İptal Talebinin Gerekçesi

9. Dava dilekçesinde özetle; memurlar ve diğer kamu görevlilerin atanma, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve diğer özlük işleri ile görevlerinin sona erme işlemlerinin Anayasa'nın 128. maddesi uyarınca münhasıran kanunla düzenlenmesi gerektiği, 657 sayılı Kanun'da sözleşmeli personel istihdamına ilişkin hususlar düzenlendiği için kuralların CBK ile düzenlenmesinin mümkün olmadığı, Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı bünyesinde çalışan sözleşmeli personele eşitlik ilkesine aykırı olarak ayrıcalık tanındığı belirtilerek kuralların Anayasa'nın Başlangıç kısmı ile 2., 6., 7., 8., 10., 11., 104. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

3. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. (1) Numaralı Fıkra

10. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralın Anayasa'nın 2., 6., 7., 8., 10., 11. ve 128. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.

11. Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesinde Anayasa'da münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda CBK çıkarılamayacağı hükmüne yer verilmiştir. Anayasa koyucunun bir konunun kanunla düzenlenmesini özel olarak öngörmesi bu alanın münhasıran kanunla düzenlenmesini istediği anlamına gelir. Bu kapsamda Anayasa bir konunun kanunla düzenleneceğini öngörmüşse bu konuda CBK çıkarılamaz. Bununla birlikte Anayasa'da CBK'larla düzenleneceği özel olarak öngörülen konulara ilişkin Anayasa hükümlerinin açıkça izin verdiği hususlarda CBK'larla düzenleme yapılabilir (AYM, E.2019/111, K.2023/63, 5/4/2023, § 30; E.2019/38, K.2022/148, 30/11/2022, § 16; E.2018/127, K.2021/18, 18/3/2021, § 40).

12. Anayasa'nın 128. maddesinin ikinci fıkrasında ise *“Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir. Ancak, malî ve sosyal haklara ilişkin toplu sözleşme hükümleri saklıdır.”* hükmüne

yer verilerek memurlar ve diğer kamu görevlilerinin *atanmalarına* ilişkin hususların münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülmüştür.

13. Sözleşmeli personel, idare ile akdettiği bir idari sözleşmeyle istihdam edilen kamu görevlileridir. Bu itibarla, kamu kurum ve kuruluşlarının genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevleri gören sözleşmeli personelin Anayasa'nın 128. maddesinin ilk fıkrasında yer alan "*diğer kamu görevlileri*" kategorisine dâhil olduğu açıktır.

14. İdare tarafından istihdam edilen sözleşmeli personel, tabi oldukları mevzuat açısından farklı gruplara ayrılmaktadır. Dava konusu CBK kuralının atıfta bulunduğu 657 sayılı Kanun'un 4. maddesinde kamu hizmetlerinin memurlar, *sözleşmeli personel*, geçici personel ve işçiler eliyle gördürüleceği belirtilmiş; anılan maddenin (B) fıkrasında sözleşmeli personel "*kalkınma planı, yıllık program ve iş programlarında yer alan önemli projelerin hazırlanması, gerçekleştirilmesi, işletilmesi ve işlerliği için şart olan, zaruri ve istisnai hallere münhasır olmak üzere özel bir meslek bilgisine ve ihtisasına ihtiyaç gösteren geçici işlerde, Cumhurbaşkanınca belirlenen esas ve usuller çerçevesinde, ihdas edilen pozisyonlarda, mali yılla sınırlı olarak sözleşme ile çalıştırılmasına karar verilen ve işçi sayılmayan kamu hizmeti görevlileri*" olarak tanımlanmıştır. (1) numaralı CBK'nın 13. maddesinin (7) numaralı fıkrasında ise aynı maddenin (1) numaralı fıkrasının (d) bendine göre Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatında istihdam edilen sözleşmeli personel "*657 sayılı Kanun ile diğer Kanunların sözleşmeli personel çalıştırılmasına dair hükümlerine bağlı kalınıksızın, bu Kararname hükümlerine ve akdedilecek sözleşmeye göre istihdam edilen personel*" olarak tanımlanmıştır. Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatında bu kapsamda istihdam edilen sözleşmeli personel hakkında anılan CBK'nın 14. maddesinde yer alan hükümler uygulanmaktadır. Bu itibarla 657 sayılı Kanun'un 4. maddesinin (B) fıkrası uyarınca çalıştırılan *sözleşmeli personel* ile İdari İşler Başkanlığında (1) numaralı CBK'nın 14. maddesine göre istihdam edilen *sözleşmeli personel* kavramları, hukuki statü ve tabi oldukları hukuki rejim bakımından birbirinden farklı kamu görevlilerini ifade etmektedir.

15. Dava konusu kural, Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığında (1) numaralı CBK'nın 14. maddesine göre istihdam edilen sözleşmeli personelden hizmetine ihtiyaç kalmayanların uygun görülmesi hâlinde diğer kamu kurum ve kuruluşlarında 657 sayılı Kanun'un 4. maddesinin (B) fıkrası

kapsamındaki durumlarına uygun pozisyonlara atanabilmelerini öngörmek suretiyle doğrudan 657 sayılı Kanun'un 4. maddesinin (B) fıkrası kapsamında sözleşmeli personel olarak atanmaya ve istihdam edilmeye yönelik bir düzenleme içermektedir. Başka bir ifadeyle söz konusu CBK kuralı, Anayasa'nın 128. maddesinin ilk fıkrasında yer alan "*diğer kamu görevlileri*" kategorisine dâhil olan 657 sayılı Kanun'un 4. maddesinin (B) fıkrası kapsamındaki sözleşmeli personelin atanması konusuna ilişkindir. Atamaya yetkili mercinin belirlenmesi gibi kamu görevlilerinin atanma usulüne ilişkin düzenlemelerin CBK ile yapılması mümkün ise de (AYM, E.2018/124, K.2020/56, 15/10/2020, § 44) kamu görevlilerinin atanmalarına ve atanma şartlarına yönelik düzenlemelerin Anayasa'nın 128. maddesi uyarınca münhasıran kanunla yapılması gerekir (AYM, E.2020/54, K.2022/165, 29/12/2022, §§ 82-86).

16. Nitekim Anayasa Mahkemesi 26/10/2023 tarihli ve E.2018/118, K.2023/180 (§§ 81, 82) sayılı kararında (1) numaralı CBK'nın 12. maddesinin Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığında görev yapan ve hizmetine ihtiyaç kalmayan *kadrolu personelin* diğer kamu kurum ve kuruluşlarına naklen atanmasını öngören dördüncü fıkrasının Anayasa'ya uygunluğunu incelemiş ve Anayasa'nın 128. maddesi uyarınca münhasıran kanunla düzenlenmesi gereken bir konuda düzenleme yapan kuralın Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı olduğu gerekçesiyle iptaline karar vermiştir. Hizmetine ihtiyaç kalmayan *sözleşmeli personelin* diğer kamu kurum ve kuruluşlarına atanmasını düzenleyen dava konusu kural yönünden kadrolu personele ilişkin kural hakkında verilen söz konusu karardan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

17. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden kuralın ayrıca konu bakımından yetki yönünden aynı fıkranın birinci, ikinci ve dördüncü cümleleri yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

Kural, konu bakımından yetki yönünden Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden içerik yönünden incelenmemiştir.

b. (2), (3), (4), (5) ve (6) Numaralı Fıkralar

18. Dava konusu CBK'nın 2. maddesiyle (1) numaralı CBK'ya eklenen 14/A maddesinin hizmetine ihtiyaç kalmayan sözleşmeli personelin 657 sayılı Kanun'un 4. maddesinin (B) fıkrası kapsamında diğer kamu kurum ve kuruluşlarına atanabilmesini düzenleyen (1) numaralı fıkrasının iptali nedeniyle, anılan maddenin (2), (3), (4), (5) ve (6) numaralı fıkralarının uygulanma imkânı kalmamıştır. Bu nedenle maddenin (2), (3), (4), (5) ve (6) numaralı fıkraları 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası kapsamında değerlendirilmiş ve bu kurallar yönünden Anayasa'ya uygunluk denetiminin yapılmasına gerek görülmemiştir.

C. CBK'nın 3. Maddesiyle (1) Numaralı CBK'nın İkinci Kısımının Sonuna Eklenen Geçici 1. Maddenin İncelenmesi

19. (1) numaralı CBK'nın 14/A maddesinin (1) numaralı fıkrasının iptali nedeniyle mülga Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği Halkla İlişkiler Başkanlığında Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi (CİMER) faaliyetleri kapsamında istihdam edilmekte iken İdari İşler Başkanlığına devredilen sözleşmeli personelin (1) numaralı CBK'nın 14/A maddesi hükümlerine göre yapılacak atama tekliflerinin İletişim Başkanlığı bünyesinde anılan maddenin (3) numaralı fıkrasına göre ihdas edilecek iletişim görevlisi ünvanlı pozisyonlara yapılabileceğine ilişkin dava konusu kuralın uygulanma imkânı kalmamıştır.

20. Bu itibarla kural, 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası kapsamında değerlendirilmiş ve bu kural yönünden Anayasa'ya uygunluk denetiminin yapılmasına gerek görülmemiştir.

Ç. CBK'nın 7. Maddesiyle (1) Numaralı CBK'nın 525. Maddesine Eklenen (2) Numaralı Fıkranın İkinci Cümlesinde Yer Alan "...ve yurtdışında..." İbaresinin İncelenmesi

1. Anlam ve Kapsam

21. (1) numaralı CBK'nın "Cumhurbaşkanlığı Ofisleri" başlıklı Yedinci Kısımında kendilerine verilen görevleri yerine getirmek üzere Cumhurbaşkanlığına bağlı, özel bütçeli, kamu tüzel kişiliğini haiz, idari ve mali özerkliğe sahip Cumhurbaşkanlığı Ofisleri kurulmuş ve bunların teşkilatı, hizmet birimleri, görevleri, sorumlulukları, personel istihdamı ve bütçeleri gibi konular düzenlenmiştir.

22. Anılan CBK'nın 525. maddesinin birinci fıkrasına göre, kendilerine verilen görevleri yerine getirmek üzere Dijital Dönüşüm Ofisi, Finans Ofisi, İnsan Kaynakları Ofisi ve Yatırım Ofisi kurulmuş olup her bir ofisin görevleri aynı CBK'nın 527. ve devamındaki maddelerde sayılmıştır. CBK'nın 525. maddesinin ikinci fıkrasında ise ofislerin merkezinin Ankara olduğu ve ofislerin gerekli görmesi hâlinde yurt içinde ve yurt dışında çalışma bürosu açabileceği belirtilmiştir. Dava konusu kural anılan fıkra da yer alan "... *ve yurtdışında ...*" ibaresidir. Kurala göre Ofisler, gerek görmeleri hâlinde yurt dışında çalışma bürosu açabilecektir.

2. İptal Talebinin Gerekçesi

23. Dava dilekçesinde özetle; Anayasa'nın 123. maddesinin üçüncü fıkrasında kamu tüzel kişiliğinin kanunla veya CBK ile kurulmasının öngörüldüğü, anılan maddede tüzel kişiliğin yurt dışı teşkilatının CBK ile düzenleneceğine ilişkin herhangi bir düzenlemeye yer verilmediği, dolayısıyla kamu tüzel kişiliğinin yurt dışı teşkilatının CBK ile kurulmasının mümkün olmadığı, yurt dışı teşkilatının CBK ile dahi kurulması mümkün değilken dava konusu kuralla yurt dışı teşkilatının kurulması konusunda Cumhurbaşkanlığı Ofislerine yetki verildiği belirtilerek kuralın Anayasa'nın 106. ve 123. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

3. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. Kuralın Konu Bakımından Yetki Yönünden İncelenmesi

24. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralın Anayasa'nın 106. ve 123. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlenmiştir. Bu itibarla 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi gözetilerek kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrası yönünden incelenmiştir.

25. Kuralın Cumhurbaşkanlığına bağlı birer kamu tüzel kişisi olan Cumhurbaşkanlığı Ofislerinin teşkilatlanmasına dair bir düzenleme öngördüğü, bu itibarla yürütme yetkisine ilişkin bir hususu düzenlediği açıktır.

26. Kural, Anayasa'nın CBK ile düzenlenmesi yasaklanan İkinci Kısım Birinci ve İkinci Bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve

ödevleriyle Dördüncü Bölümünde yer alan siyasi haklar ve ödevler ile ilgili herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

27. Anayasa'nın 123. maddesinin üçüncü fıkrasında kamu tüzel kişiliğinin kanunla veya CBK ile kurulacağı hükme bağlanmıştır. Anayasa Mahkemesinin 12/6/2020 tarihli ve E.2019/105, K.2020/30 sayılı kararında da belirtildiği üzere anılan fıkra da yer alan "...kurulur." ibaresinin CBK ile kurulan bir kamu tüzel kişiliğinin CBK ile düzenlenmesini de içerdiği anlaşılmaktadır. Zira Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasındaki koşullara bağlı olmak kaydıyla kamu tüzel kişiliğinin görevleri, yetkileri ve yapısı gibi unsurların CBK'yla düzenlenemeyeceğinin kabulü, kamu tüzel kişiliğinin CBK'yla kurulmasını mümkün kılan anayasal hükmü işlevsiz, dolayısıyla anlamsız kılacaktır (AYM, E.2018/124, K.2020/56, 15/10/2020, § 19).

28. Bir tüzel kişiliğin gerçek anlamda kurulduğundan bahsedebilmek için görevleri, teşkilat yapısı gibi unsurların da belirlenmesi gerekmektedir. Teşkilat yapısı, görevleri, çalışma usulü gibi konular düzenlenmeden bir kamu tüzel kişiliğinin faaliyette bulunması düşünülemez. Kamu tüzel kişileri belli bir kamu hizmetini yerine getirmek amacıyla kurulur. Bu hizmetin yerine getirilebilmesi için tüzel kişinin kurulması yeterli olmayıp teşkilat yapısının oluşturulması, görev ve yetkilerinin de belirlenmesi gerekir.

29. Kamu kurumlarının teşkilatı, bu kurumların üstlendikleri görev ve yetkileri ifa edilebilmesi için oluşturulan ve söz konusu hizmetin yürütülmesinde doğrudan ya da dolaylı olarak rol alan, aynı kurum bünyesindeki farklı düzey ve nitelikteki birimlerin bütünüdür. Bir kurumun bu mahiyetteki merkez ve taşra teşkilatının yanı sıra yurt dışı teşkilatı da teşkilat yapısı kavramına dâhildir. Dolayısıyla Anayasa'nın 123. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca CBK ile kurulan bir kamu tüzel kişisinin yurt dışı teşkilatı da dâhil olmak üzere teşkilat yapısına yönelik düzenlemelerin CBK ile yapılması mümkündür. Cumhurbaşkanlığı Ofislerinin münhasıran kanunla düzenleneceğine dair bir anayasal hüküm de olmadığından, Anayasa'nın 123. maddesi uyarınca CBK ile düzenlenmesinde Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesini ihlal eden bir yön bulunmamaktadır (AYM, E.2018/124, K.2020/56, 15/10/2020, § 21).

30. Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının dördüncü cümlesinde "*Kanunda açıkça düzenlenen konularda Cumhurbaşkanlığı*

kararnamesi çıkarılamaz." denilmiştir. Buna göre CBK'ların anılan Anayasa hükmü yönünden denetimi yapılırken CBK ile düzenlenen alanda hüküm ifade eden, bu bağlamda karşılaştırmaya esas olabilecek, daha önce kabul edilmiş bir kanun hükmünün bulunup bulunmadığının tespit edilmesi gerekir.

31. Cumhurbaşkanlığı ofislerinin yurt dışı teşkilatının kurulmasına yönelik olarak yürürlükte olan herhangi bir kanuni düzenleme saptanmamıştır. Bu itibarla kural, kanunda açıkça düzenlenen konulara ilişkin değildir.

32. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasına aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

M. Emin KUZ bu görüşe katılmamıştır.

b. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

33. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden incelenmiştir.

34. Anayasa'nın 2. maddesinde ifadesini bulan belirlilik ilkesi, hukuksal güvenlikle bağlantılı olup birey, kanundan belirli bir kesinlik içinde hangi somut eylem ve olguya hangi hukuksal yaptırımın veya sonucun bağlandığını, bunların idareye hangi müdahale yetkisini verdiğini bilmesini zorunlu kılmaktadır (AYM, E.2019/35, K.2019/53, 26/6/2019, § 15; E.2018/70, K.2019/54, 26/6/2019, § 10; E.2017/33, K.2019/20, 10/4/2019, § 31; E.2018/1, K.2018/83, 11/7/2018, § 12).

35. Anılan ilkenin yürütmenin asli düzenleyici işlemi niteliğinde olan CBK'lar bakımından da geçerli olduğunda şüphe bulunmamaktadır. Dolayısıyla CBK'ların da hem kişiler hem idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuyla yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olması gerekir.

36. Belirlilik ilkesi, düzenlenen konudan yalnız kavram, ad ve kurum olarak söz edilmesini değil bunların CBK metninde kurallaştırılmasını gerekli kılar. Kurallaştırma ise düzenlenen alanda temel ilkelerin konulmasını ve çerçevenin çizilmiş olmasını ifade eder. Buna karşılık söz konusu düzenlemelerin tamamının aynı CBK'da yapılması zorunlu olmayıp

incelenen CBK dışındaki CBK'lar ya da kanunlarla yapılmış olması da belirlilik ilkesi açısından yeterli bulunmaktadır (AYM, E.2020/4, K.2022/147, 30/11/2022, § 51).

37. (1) numaralı CBK'nın Cumhurbaşkanlığı Ofislerini düzenleyen Yedinci Kısım'ın *"Ortak Hükümler"* başlıklı Altıncı Bölümünde yer alan *"Yurtdışı teşkilatı"* başlıklı 535. maddesinde Ofis başkanlıklarının, *yurt dışı teşkilatı ile ilgili Cumhurbaşkanlığı kararnamesi doğrultusunda* yurt dışı teşkilatı kurabilecekleri belirtilmiştir. Aynı CBK'nın *"Yurtdışı teşkilatı kurulma usulü"* başlıklı 510/B maddesinde ise *"Yurtdışı teşkilatı kurulurken niteliği, kurulacağı yer, görevleri, yer itibarıyla görev alanı, bağlı veya ilgili olacağı misyon, konsolosluk şefliği ve geçici olanların süresi, Cumhurbaşkanı kararında belirtilir."* hükmüne yer verilmiştir. Buna göre (1) numaralı CBK, yurt dışı teşkilatının kurulmasına ilişkin olarak yurt dışı teşkilatının niteliği, kurulacağı yer, görevleri, yer itibarıyla görev alanı gibi temel esasları belirleme yetkisini Cumhurbaşkanı kararına tanımıştır. Dolayısıyla kuralla konuya ilişkin temel kurallar ve genel çerçeve belirlenmeden ofislere yurt dışında çalışma bürosu açma yetkisinin verildiği söylenemez.

38. Bu itibarla, Cumhurbaşkanlığı Ofislerinin gerekli görmesi hâlinde yurt dışında çalışma bürosu açabileceklerine ilişkin kuralın belirsizlik içermediği görülmektedir. Diğer taraftan kuralın kamu yararı dışında bir amaçla çıkarılması da söz konusu değildir.

39. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

D. CBK'nın 11. Maddesiyle (1) Numaralı CBK'ya Eklenen 529/A Maddesinin İncelenmesi

1. Anlam ve Kapsam

40. (1) numaralı CBK'nın 529. maddesinin (1) numaralı fıkrasında Ofislerde, 21/6/2006 tarihli ve 5523 sayılı Cumhurbaşkanlığına Bağlı Ofislere İlişkin Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun'un 10. maddesi hükümlerine göre personel istihdam edileceği; ayrıca ilgisine göre 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin (KHK) ek 25. ve ek 26. maddesine göre geçici veya sözleşmeli olarak personel istihdam edilebileceği düzenlenmiştir.

41. 5523 sayılı Kanun'un 10. maddesinde Cumhurbaşkanlığına bağlı ofislerde çalıştırılacak personele ilişkin hükümlere yer verilmiştir. Maddenin (1) numaralı fıkrasında ofis hizmetlerinin iş mevzuatı hükümlerine göre istihdam edilen personel eliyle yürütüleceği belirtilmiştir. Maddenin (3) numaralı fıkrasında ise kamu kurum ve kuruluşlarında çalışanlardan, mevzuatta belirtilen nitelikleri taşıyanların, kendilerinin isteği ve kurumlarının muvafakati ile ofislerde istihdam edilebileceği öngörülmüştür. Maddenin (7) numaralı fıkrası uyarınca ofis personeline ilişkin tüm ihtilaflar iş mahkemelerinde görülecektir. Ayrıca maddenin (8) numaralı fıkrasında ofislerin özel bilgi ve uzmanlık gerektiren geçici mahiyetteki işlerinde vekâlet, istisna veya hizmet akdi ile yerli ve yabancı danışman ve uzmanlar istihdam edilmesinin mümkün olduğu da ifade edilmiştir.

42. 375 sayılı KHK'nın ek 25. maddesinde kurumlar arası geçici görevlendirmelere ilişkin esaslara yer verilmiştir. Bu kapsamda hâkim ve savcılar ile bu meslekten sayılanlar hariç olmak üzere, statülerine bakılmaksızın bir kadro veya pozisyona dayalı olarak kamu kurum veya kuruluşlarında istihdam edilenlerin, kurumlarının muvafakatiyle belirli sürelerle diğer kamu kurum ve kuruluşlarında geçici görevlendirilebilmeleri mümkündür.

43. 375 sayılı KHK'nın ek 26. maddesinde ise yerli ve yabancı sözleşmeli personel istihdamı düzenlenmiş olup Cumhurbaşkanlığı, bakanlıklar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilatlanmasına ilişkin CBK'larda öngörülmesi kaydıyla özel bilgi ve uzmanlık gerektiren geçici mahiyetteki işlerde, yerli veya yabancı personelin tam zamanlı, kısmi zamanlı veya projelerle sınırlı olarak sözleşmeyle istihdam edilebileceği öngörülmüştür.

44. CBK'nın dava konusu 529/A maddesinde ise Cumhurbaşkanlığı Ofislerinde istihdam edilen personelin yetiştirilmesi kapsamında yurt dışına gönderilmesine ve yurt içinde yabancı dil eğitimi almasına ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir. Maddenin (1) numaralı fıkrasında ofis personelinin mesleklerine ait hizmetlerde yetiştirilmek, eğitilmek, bilgilerini artırmak veya staj yapmak üzere yurt dışına gönderilebileceği belirtilmiştir. Bu kapsamda yurt dışına gönderilecek personelin seçilme usul ve şartları, çalışmalarının nasıl izlenip denetleneceği, geri çağrılmalarını gerektiren hâller, mecburi hizmet, masrafların tahsili ile diğer hususlarda uygulanacak

kurallara ilişkin olarak ise 657 sayılı Kanun'un 78., 79., 80. ve ek 34. maddeleri ile bunlara dayanılarak yürürlüğe konulan mevzuat hükümlerine atıf yapılmıştır. Fıkranın son cümlesinde de 657 sayılı Kanun'un 79. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında belirtilen oranları geçmemek üzere ödenecek tutarları belirlemeye Ofis Başkanının yetkili olduğu kuralına yer verilmiştir.

45. Maddenin (2) numaralı fıkrasında ise Ofis Başkanı tarafından uygun görülmesi hâlinde personelin, ofis hizmetlerinde kullanacağı yabancı dili daha etkin öğrenmesi için yurt içi dil eğitim programlarına ofis hizmetlerini aksatmamak kaydıyla gönderilebileceği ve bu durumda Ofisin, personelin eğitim amaçlı dil masraflarının %50'si kadarını karşılayabileceği belirtilmiştir.

2. İptal Talebinin Gerekçesi

46. Dava dilekçesinde özetle; kural ile ofis personelinin yükümlülükleri, özlük işleri ve ödenekleri ile ilgili düzenleme yapıldığı, Anayasa'nın 128. maddesi uyarınca memurlar ve diğer kamu görevlilerin atanma, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve diğer özlük işleri ile görevlerinin sona erme işlemlerinin kanunla düzenlenmesi gerektiği, memurların yurt dışı eğitimi hususunda 657 sayılı Kanun'da düzenleme bulunduğundan bu konuda CBK ile düzenleme yapılamayacağı, dolayısıyla dava konusu kuralın yetki yönünden Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin sınırlarını aştığı belirtilerek Anayasa'nın Başlangıç kısmı ile 2., 6., 7., 8., 11., 104. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

3. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. (1) Numaralı Fıkranın Birinci Cümlesi

47. Dava konusu kural, hukuki statüleri yönünden herhangi bir ayırım veya sınırlamaya yer vermeksizin ofis personelinin mesleklerine ait hizmetlerde yetiştirilmek, eğitilmek, bilgilerini artırmak veya staj yapmak üzere yurt dışına gönderilmesini düzenlemektedir. Buna göre anılan kural kapsamında yurt dışı eğitimine gönderilecek ofis personelinin bir kısmı 5523 sayılı Kanun'un 10. maddesi kapsamında iş mevzuatı hükümlerine göre iş akdi ile istihdam edilenler, özel bilgi ve uzmanlık gerektiren geçici mahiyetteki işlerde vekâlet, istisna veya hizmet akdi ile çalışan yerli ve

yabancı danışmanlar ve uzmanlar, 375 sayılı KHK'nın ek 26. maddesi kapsamında özel bilgi ve uzmanlık gerektiren geçici mahiyetteki işlerde, tam zamanlı, kısmi zamanlı veya projelerle sınırlı olarak sözleşmeli olarak çalışan yerli veya yabancılardan oluşmaktadır. Dolayısıyla kamu görevlisi niteliğinde olmayan bu personelin Anayasa'nın 128. maddesi kapsamında değerlendirilemeyeceği anlaşılmaktadır.

48. Öte yandan dava konusu kural, 375 sayılı KHK'nın ek 25. maddesi uyarınca bir kadro veya pozisyona dayalı olarak kamu kurum veya kuruluşlarında istihdam edilmekte iken geçici görevle görevlendirilen ofis personelinin de kapsamaktadır. 375 sayılı KHK'nın ek 25. maddesi kapsamında geçici görevlendirme ile istihdam edilenlerin ise Anayasa'nın 128. maddesi kapsamında *“diğer kamu görevlisi”* sıfatına sahip bulunduğu açıktır.

49. Anayasa Mahkemesi daha önceki bazı kararlarında kamu personelinin *görevlendirilmesine* ilişkin düzenlemelerin CBK ile yapılmasının konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya uygunluğunu incelemiştir. Anılan kararlar kapsamında CBK ile kurulan bir kamu tüzel kişiliğinde geçici görevlendirme yapılabileceğini öngören kural (AYM, E.2019/87, K.2022/158, 13/12/2022, §§ 125-128) ile bakanlık ve bağlı kuruluşlarında görev yapan personelin görevlendirilmesi, çalışma usul ve esasları ile bu personele ilişkin diğer hususların yönetmelikle belirleneceğini düzenleyen kural (AYM, E.2018/123, K.2022/138, 9/11/2022, § 35) Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı bulunmamıştır. Bununla birlikte kamu görevlileriyle ilgili yeni haklar ve yükümlülükler öngören, bunların özlük haklarını etkileyen veya niteliği itibarıyla atama benzeri sonuçlar doğuran görevlendirme ve görevlendirme benzeri işlemlere ilişkin düzenlemelerin Anayasa'nın 128. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca münhasıran kanunla yapılması gerekir. Bu noktada, kamu görevlilerine ilişkin olarak yapılan düzenlemelerde anılan işlemler için kullanılan kavramların CBK koyucunun adlandırmasından ve nitelemesinden bağımsız olarak Anayasa Mahkemesince özerk bir biçimde yorumlanması ve Anayasa'nın 128. maddesinin ikinci fıkrasında sayılan konular arasında kalıp kalmadığının tespit edilmesi gerekmektedir.

50. Dava konusu kural kapsamında mesleklerine ait hizmetlerde yetiştirilmek, eğitilmek, bilgilerini artırmak veya staj yapmak üzere *yurt*

dışına gönderilme müessesesi ofis personeli için bir hak niteliğinde olan ve beraberinde belli yükümlülükler doğuran görevlendirme benzeri bir işlemdir. Nitekim bu kapsamda aldıkları eğitim veya yaptıkları staj yoluyla mesleki bilgilerini artıranların mesleklerinde ilerleme ve yükselme imkânı, anılan müesseseyi kamu görevlileri için özlük haklarını etkileyen önemli bir hak hâline getirmektedir. Ayrıca bu kapsamda yurt dışına gönderilen personel için yurt dışından dönüşte mecburi hizmet ve göreve başlamak hâlinde kurumca yapılan masrafların kendisinden tahsili gibi önemli yükümlülükler öngörülmüştür. Dava konusu kuralda düzenlenen yurt dışına gönderilme müessesesi, bu yönüyle Anayasa Mahkemesinin daha önceki kararlarında incelediği ve konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı bulmadığı CBK kurallarında yer alan görevlendirme müessesesinden ayrılmaktadır.

51. Bu itibarla, ofis personelinin mesleklerine ait hizmetlerde yetiştirilmek, eğitilmek, bilgilerini artırmak veya staj yapmak üzere yurt dışına gönderilebileceğini hükme bağlamak suretiyle bu personelden kamu görevlisi statüsünde bulunanların haklarına ve yükümlülüklerine ilişkin düzenleme getiren dava konusu kural, Anayasa'nın 128. maddesi gereğince münhasıran kanunla düzenlenmesi gereken bir konuyu düzenlemektedir.

52. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırıdır. İptali gerekir.

M. Emin KUZ bu görüşe farklı gerekçeyle katılmıştır.

Basri BAĞCI ile Muhterem İNCE bu görüşe katılmamışlardır.

Kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden kuralın ayrıca konu bakımından yetki yönünden aynı fıkranın birinci, ikinci ve dördüncü cümleleri açısından incelenmesine gerek görülmemiştir.

Kural, konu bakımından yetki yönünden Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden içerik yönünden incelenmemiştir.

b. (1) Numaralı Fıkranın İkinci ve Üçüncü Cümleleri

53. (1) numaralı CBK'nın dava konusu 529/A maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinin iptali nedeniyle, anılan fıkranın ikinci ve üçüncü

cümlelerinin uygulanma imkânı kalmamıştır. Bu nedenle fıkranın ikinci ve üçüncü cümleleri 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası kapsamında değerlendirilmiş ve bu kurallar yönünden Anayasa'ya uygunluk denetiminin yapılmasına gerek görülmemiştir.

c. (2) Numaralı Fıkrasının Birinci Cümlesi

54. Dava konusu kural, hukuki statüleri yönünden herhangi bir ayırım veya sınırlamaya yer vermeksizin personelin Ofisler tarafından masraflarının bir kısmı da karşılanmak suretiyle yabancı dil öğrenimi için yurt içi dil eğitim programlarına gönderilmesini düzenlemektedir. Yurt içi dil eğitim programlarına gönderilme de yukarıda incelenen yurt dışına gönderilme müessesesi gibi ofis personeli için bir hak niteliğindedir. Bu itibarla, CBK'nın 529/A maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinin konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya uygunluk denetimi bölümünde belirtilen gerekçeler dava konusu kural için de geçerlidir.

55. Ofis personelinin yurt içi dil eğitim programlarına gönderilebilmesine ilişkin kural, bu personelden kamu görevlisi statüsünde bulunanların haklarına ve yükümlülüklerine ilişkin düzenleme yapmak suretiyle Anayasa'nın 128. maddesi gereğince münhasıran kanunla düzenlenmesi gereken bir konuyu düzenlemektedir.

56. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırıdır. İptali gerekir.

M. Emin KUZ bu görüşe farklı gerekçeyle katılmıştır.

Basri BAĞCI ile Muhterem İNCE bu görüşe katılmamışlardır.

Kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden kuralın ayrıca konu bakımından yetki yönünden aynı fıkranın birinci, ikinci ve dördüncü cümleleri açısından incelenmesine gerek görülmemiştir.

Kural, konu bakımından yetki yönünden Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden içerik yönünden incelenmemiştir.

ç. (2) Numaralı Fıkrasının İkinci Cümlesi

57. (1) numaralı CBK'nın 529/A maddesinin (2) numaralı fıkrasının birinci cümlesinin iptali nedeniyle, anılan fıkranın ikinci cümlesinin uygulanma imkânı kalmamıştır. Bu nedenle fıkranın ikinci cümlesi 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası kapsamında değerlendirilmiş ve bu kural yönünden Anayasa'ya uygunluk denetiminin yapılmasına gerek görülmemiştir.

IV. İPTALİN DİĞER KURALLARA ETKİSİ

58. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrasında kanunun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün belirli kurallarının iptali, diğer kurallarının veya tümünün uygulanmaması sonucunu doğuruyorsa bunların da Anayasa Mahkemesince iptaline karar verilebileceği öngörülmektedir.

59. (48) numaralı CBK'nın;

- 2. maddesiyle (1) numaralı CBK'ya eklenen 14/A maddesinin (1) numaralı fıkrasının iptali nedeniyle uygulanma imkânı kalmayan aynı maddenin (2), (3), (4), (5), (6), (7) numaralı fıkralarının,

- 3. maddesiyle (1) numaralı CBK'nın İkinci Kısım'ının sonuna eklenen geçici 1. maddenin,

- 11. maddesiyle (1) numaralı CBK'ya eklenen 529/A maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinin iptali nedeniyle uygulanma imkânı kalmayan aynı fıkranın ikinci ve üçüncü cümlelerinin,

- 11. maddesiyle (1) numaralı CBK'ya eklenen 529/A maddesinin (2) numaralı fıkrasının birinci cümlesinin iptali nedeniyle uygulanma imkânı kalmayan aynı fıkranın ikinci cümlesinin,

6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptali gerekir.

V. İPTAL KARARININ YÜRÜRLÜĞE GİRECEĞİ GÜN SORUNU

60. Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasında “*Kanun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü ya da*

bunların hükümleri, iptal kararlarının Resmî Gazetede yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkar. Gereken hallerde Anayasa Mahkemesi iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabilir. Bu tarih, kararın Resmî Gazetede yayımlandığı günden başlayarak bir yılı geçemez.” denilmekte, 6216 sayılı Kanun’un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrasında da bu kural tekrarlanmak suretiyle Anayasa Mahkemesinin gerekli gördüğü hâllerde Resmî Gazete’de yayımlandığı günden başlayarak iptal kararının yürürlüğe gireceği tarihi bir yılı geçmemek üzere ayrıca kararlaştırabileceği belirtilmektedir.

61. (48) numaralı CBK’nın 11. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’ne eklenen 529/A maddesinin iptal edilmesi nedeniyle doğacak hukuksal boşluk kamu yararını ihlal edecek nitelikte görüldüğünden iptal kararının ortaya çıkardığı hukuki boşluğun doldurulabilmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından gerekli düzenlemelerin yapılması için Anayasa’nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 6216 sayılı Kanun’un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince bu kurallara ilişkin iptal hükümlerinin kararın Resmî Gazete’de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesi uygun görülmüştür.

VI. YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI TALEBİ

62. Dava dilekçelerinde özetle; dava konusu kuralların uygulanmaları halinde telafisi güç veya imkânsız sonuçların doğacağı belirtilerek yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talep edilmiştir.

23/10/2019 tarihli ve (48) numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin;

A. 1. 2. maddesiyle 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’ne eklenen 14/A maddesinin (1), (2), (3), (4), (5) ve (6) numaralı fıkralarına,

2. 3. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin İkinci Kısımının sonuna eklenen geçici 1. maddeye,

yönelik yürürlüğün durdurulması taleplerinin, koşulları oluşmadığından bu maddeye ve fıkralara ilişkin yürürlüğün durdurulması taleplerinin REDDİNE,

B. 11. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'ne eklenen 529/A maddesine yönelik iptal hükmünün yürürlüğe girmesinin ertelenmesi nedeniyle bu maddeye ilişkin yürürlüğün durdurulması talebinin REDDİNE,

C. 7. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 525. maddesine eklenen (2) numaralı fıkranın ikinci cümlesinde yer alan "...ve yurtdışında..." ibaresine yönelik iptal talebi 30/11/2023 tarihli ve E.2019/113, K.2023/198 sayılı kararla reddedildiğinden bu ibareye ilişkin yürürlüğün durdurulması talebinin REDDİNE,

30/11/2023 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

VII. HÜKÜM

23/10/2019 tarihli ve (48) numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin;

A. 2. maddesiyle 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'ne eklenen 14/A maddesinin;

1. (1) numaralı fıkrasının konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE,

2. (2), (3), (4), (5), (6) ve (7) numaralı fıkralarının 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALLERİNE OYBİRLİĞİYLE,

B. 3. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin İkinci Kısımının sonuna eklenen geçici 1. maddenin 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE,

C. 7. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 525. maddesine eklenen (2) numaralı fıkranın ikinci cümlesinde yer alan "...ve yurtdışında..." ibaresinin;

1. Konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE, M. Emin KUZ'un karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

2. İçeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

Ç. 11. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'ne eklenen 529/A maddesinin;

1. (1) numaralı fıkrasının;

a. Birinci cümlesinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Basri BAĞCI ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

b. İkinci ve üçüncü cümlelerinin 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALLERİNE, iptal hükümlerinin Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

2. (2) numaralı fıkrasının;

a. Birinci cümlesinin konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Basri BAĞCI ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

b. İkinci cümlesinin 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

30/11/2023 tarihinde karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
Basri BAĞCI

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Kenan YAŞAR

Üye
Muhterem İNCE

KARŞIOY GEREKÇESİ VE FARKLI GEREKÇE

1. (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin (CBK) 525. maddesine eklenen (2) numaralı fıkradaki "...ve yurtdışında..." ibaresinin Anayasaya aykırı olmadığına ve iptal talebinin reddine karar verilmiştir.

Çoğunluğun red kararının gerekçesinde; anılan kurallarda öngörülen hususların yürütme yetkisine ilişkin konulardan olduğu, Anayasada CBK ile düzenlenmesi yasaklanan haklar ve ödevlerle ilgili düzenleme içermediği, Anayasanın 123. maddesinin üçüncü fıkrası ile bağlantılı olarak 104. maddesinin onyedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı bir yönü bulunmadığı gibi daha önce kanunlarda da açıkça düzenlenmediği belirtilerek, kuralın konu yönünden Anayasanın 104. maddesine aykırı olmadığı sonucuna varılmıştır.

CBK'nın 525. maddesine eklenen (2) numaralı fıkra, Cumhurbaşkanlığı Ofislerinin yurtdışında bürolar açmaya yetkili olduğu hükme bağlanmıştır.

Red gerekçesinde atıf yapılan karara ilişkin olan da dâhil olmak üzere daha önceki karşıoy gerekçelerimde ayrıntılı olarak açıklandığı üzere, Anayasanın 123. maddesinin üçüncü fıkrasında kamu tüzelkişilikleri bakımından CBK'lar için birinci fıkradaki genel ilkeye getirilen istisna sadece bunların kurulmasına ilişkin olup -106. maddenin son fıkrasında bakanlıklar yönünden öngörüldüğü şekilde- bu idarelerin görevleri, yetkileri ve teşkilât yapısı ile ilgili olarak CBK'larla düzenleme yapılması konusunda bir istisna getirilmediğinden çoğunluğun aksi yöndeki görüşüne katılmam mümkün olmamıştır (geniş açıklama için bkz. 15/10/2020 tarihli ve E.2018/124, K.2020/56 sayılı karara ilişkin karşıoy gerekçem).

Kısaca, CBK ile kurulan ve kamu tüzelkişiliğini haiz olan söz konusu Ofislerin görevleri, yetkileri ve teşkilâtı için olduğu gibi yurtdışında çalışma büroları açabilmelerinin de Anayasanın 123. maddesine göre kanunla öngörülmesi gerektiğinden, dava konusu düzenlemenin CBK ile yapılması mümkün değildir.

Bu sebeple, incelenen kuralın konu bakımından yetki yönünden Anayasanın 104. maddesinin onyedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı olduğu ve iptal edilmesi gerektiği düşüncesiyle çoğunluğun red kararına karşıyım.

2. CBK'nın 529/A maddesinin iptaline ilişkin karara katılmakla birlikte, çoğunluğun iptal gerekçesinin kamu personelinin görevlendirilmesi bakımından haklar ve yükümlülükler doğuran ve özlük haklarını etkileyen görevlendirmeler ile bu nitelikte olmayan görevlendirmeler arasında ayrım yapan kısmına katılmam mümkün olmamıştır.

Bilindiği gibi, Anayasanın 128. maddesinin ikinci fıkrasına göre memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir. Anılan fıkra görevlendirme ve benzeri işlemler sayılmasa da, bu statüde bulunan kamu görevlilerinin görevlendirmelerinin tamamı esasen onlarla ilgili haklar ve yükümlülükler getiren ve özlük haklarını etkileyen tasarruflar olduğundan, söz konusu işlemlerin nitelikleri itibarıyla bu tür bir ayrıma tâbi tutulması ve bunlarından bir kısmının Anayasanın 128. maddesinin ikinci fıkrasında sayılan hususlar arasında olmadığının belirtilmesi isabetli değildir.

Bu itibarla, iptal gerekçesindeki değerlendirmeleri, incelenen ve iptaline hükmedilen kural kapsamındaki görevlendirmelere ve benzeri işlemlere hasreden çoğunluk gerekçesine katılmasam da, kuralın Anayasaya aykırı olduğu sonucuna, yukarıda belirttiğim sebeplerle farklı gerekçeyle katılıyorum.

Üye
M. Emin KUZ

Karşı Oy

1. Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılmasına Dair 48 numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin (CBK) 11. maddesiyle 1 numaralı CBK.ya eklenen 529/A maddesinin birinci fıkrasının ilk cümlesinde; Ofis personelinin mesleki gelişmelerinin sağlaması, ikinci fıkrasının ilk cümlesinde de; Ofis personelinin yabancı dil öğrenmeleri için yurtiçi dil eğitimine gönderilmesi düzenlenmektedir.

2. Her iki hükümde kurum kapasitelerinin artırılması maksadıyla yürütme yetkisi içerisinde getirilen düzenlemeler olup, kuralın bu kısmının Anayasa'ya aykırı olmadığını değerlendirmekteyiz.

3. Personelin, gerek mesleki gelişimin sağlanması için yurtdışına gönderilmesi ve gerekse dil öğrenmeleri için yurtiçinde kurslara katılma imkanı verilmesinin muhatap personelin kişisel gelişmelerine katkı sağlayacağına bir tereddüt bulunmamaktadır. Dahası bu faaliyetler ilgililer açısından bir kazanım sağladığı ve bunun bir hak olarak algılanması da mümkün olmakla birlikte, düzenlemenin kurumsal kapasitenin artırılması amacıyla yapıldığı personele bir hak bahşetmek gayesi taşımadığı gayet açıktır.

4. 529/A- 1. fıkranın birinci cümlesinde yer alan “mesleklerine ait hizmetlerinde yetiştirilmek” ibaresi ile 2. fıkranın birinci cümlesinde yer alan “Ofis hizmetlerinde kullanacağı yabancı dili daha etkin öğrenmesi için” ibaresi düzenlemelerin kurum odaklı bir düzenleme olduğunu ortaya koymaktadır.

5. Her iki kuralında takip eden cümlelerinde yer alan usule ve mali konulara ilişkin kısımlarının mülkiyet ve özlük haklarıyla ilgili olduğundan bahisle oy birliğiyle iptallerine karar verilmiştir. Ancak inceleme konusu edilen kısım ise idarenin imkân ve kabiliyetlerini geliştirmeyi amaçlayan bir düzenlemedir.

6. Yurtdışı mesleki eğitimde personelin yurtdışında görevlendirilmesi söz konusu olmakla birlikte bu görevlendirmelerin CBK. ile yapılması Anayasaya aykırılık teşkil etmemektedir. Kaldı ki bu husus Anayasanın 128/2. maddesinde yer alan ve kanunla düzenlemesi gereken *“kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri”* ile ilgili konular arasında da yer almamaktadır. Anayasa Mahkemesi 2018/123 esas sayılı dosyasında bunu açıkça vurgulamıştır (AYM. 2018/123 E. 2022/138 K., 09/11/2022, pr. 35).

7. Diğer taraftan yabancı dil öğrenme ile ilgili 529/A maddesinin 2. fıkranın birinci cümlesinde bir görevlendirmeden söz etmek de mümkün değildir. Burada yapılan personelin Ofis hizmetlerini aksatmadan dil öğrenmelerini teşvik etmekten ibarettir.

8. Anılan bu gerekçelerle 1 nolu CBK.nın 529/A maddesinin 1. ve 2. fıkralarının birinci cümlelerinin Anayasaya aykırı olmadıklarını değerlendirdiğimizden çoğunluğun aksi yöndeki iptal görüşüne iştirak edilmemiştir.

Üye
Basri BAĞCI

Üye
Muhterem İNCE

Esas Sayısı : 2020/66
Karar Sayısı : 2023/199
Karar Tarihi : 30/11/2023

İPTAL DAVASINI AÇAN: Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeleri Engin ALTAY, Özgür ÖZEL, Engin ÖZKOÇ ile birlikte 132 milletvekili

İPTAL DAVASININ KONUSU: 9/6/2020 tarihli ve (64) numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin;

A. 6. maddesiyle 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin;

1. 125. maddesinin değiştirilen (2) numaralı fıkrasının,

2. 125. maddesine eklenen (3) numaralı fıkranın,

B. 7. maddesiyle;

1. Ekli (1) Sayılı Liste'de yer alan kadronun iptal edilerek 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan (2) numaralı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin eki (I) Sayılı Cetvel'in Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bölümünden çıkarılmasının,

2. Ekli (2) Sayılı Liste'de yer alan kadroların ihdas edilerek (2) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin eki (I) Sayılı Cetvel'in Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bölümüne eklenmesinin,

C. Geçici 2. maddesinin,

Anayasa'nın Başlangıç kısmı ile 2., 6., 7., 8., 11., 104. ve 128. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talebidir.

I. İPTALİ İSTENEN CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMESİ KURALLARI

Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin (CBK) iptali talep edilen kuralların da yer aldığı;

A. 6. maddesiyle değiştirilen (1) numaralı CBK'nın 125. maddesi şöyledir:

“Uzman ve denetmen istihdamı

MADDE 125 – (1) Bakanlık, görev alanına giren konularda çalıştırılmak üzere 657 sayılı Kanunun ek 41 inci maddesine göre Çevre ve Şehircilik Uzmanı ile Çevre ve Şehircilik Uzman Yardımcısı, 657 sayılı Kanunun ek 44 üncü maddesine göre Milli Emlak Uzmanı ve Milli Emlak Uzman Yardımcısı istihdam edebilir.

(2) (Değişik:RG-10/6/2020-31151-CK-64/6 md.) Bakanlık taşra teşkilatında milli emlak iş ve işlemleri ile ilgili olarak teftiş, denetim, inceleme ve soruşturma yapmakla görevlendirilmek üzere 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 24 üncü maddesi uyarınca Milli Emlak Denetmeni ve Milli Emlak Denetmen Yardımcısı istihdam edilebilir.

(3) (Ek:RG-10/6/2020-31151-CK-64/6 md.) Milli Emlak Denetmeni ve Milli Emlak Denetmen Yardımcısı, mali ve sosyal hak ve yardımlar ile diğer özlük hakları bakımından 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 30 uncu maddesi uyarınca Ürün Denetmeni ve Ürün Denetmen Yardımcısına denktir.”

B. 7. maddesi şöyledir:

“MADDE 7- Ekli (1) sayılı listede yer alan kadro iptal edilerek (2) sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin eki (I) sayılı Cetvelin Aile, Çalışma ve Sosyal

Hizmetler Bakanlığı bölümünden çıkarılmış ve ekli (2) sayılı listede yer alan kadrolar ihdas edilerek (2) sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin eki (I) sayılı Cetvelin Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bölümüne eklenmiştir."

(1) SAYILI LİSTE

KURUMU : AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
TEŞKİLATI : MERKEZ

İPTAL EDİLEN KADRONUN			
SINIFI	UNVANI	DERECESİ	ADEDİ
GİH	Bilgi İşlem Dairesi Başkanı	1	1
TOPLAM			1

(2) SAYILI LİSTE

KURUMU : AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
TEŞKİLATI : MERKEZ

İHDAS EDİLEN KADRONUN			
SINIFI	UNVANI	DERECESİ	ADEDİ
GİH	Bilgi Teknolojileri Genel Müdürü	1	1
GİH	Genel Müdür Yardımcısı	1	2
GİH	Daire Başkanı	1	5
TOPLAM			8

C. Geçici 2. maddesi şöyledir:

"GEÇİCİ MADDE 2- Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte, Çevre ve Şehircilik Bakanlığında çevre ve şehircilik uzmanı kadrosunda bulunanlardan daha önce milli emlak kontrolörü kadrosunda istihdam edilenler, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir ay içerisinde talep etmeleri halinde Çevre ve Şehircilik Bakanlığında durumlarına uygun başmüfettiş veya müfettiş kadrolarına Çevre ve Şehircilik Bakanınca atanırlar. Bu maddenin

yürürlük tarihi itibarıyla Çevre ve Şehircilik Bakanlığında idari görevde olanlardan, daha önce milli emlak kontrolörü kadrosunda istihdam edilenler de idari görevlerinin sona ermesini takip eden bir ay içerisinde talep etmeleri halinde Çevre ve Şehircilik Bakanlığında durumlarına uygun başmüfettiş veya müfettiş kadrolarına Çevre ve Şehircilik Bakanınca atanırlar.

Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı taşra teşkilatında milli emlak uzmanı kadrosunda bulunanlardan daha önce milli emlak denetmeni kadrosunda istihdam edilenler, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir ay içerisinde talep etmeleri halinde Çevre ve Şehircilik Bakanlığı taşra teşkilatında durumlarına uygun milli emlak denetmeni kadrolarına atanırlar.

Bu madde kapsamında yapılacak atamalar için uygun boş kadro bulunmaması halinde söz konusu kadrolar başkaca bir işleme gerek kalmaksızın atama işleminin yapıldığı tarih itibarıyla ihdas edilerek 2 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin eki (I) sayılı Cetvelin Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bölümüne eklenmiş sayılır.”

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Serdar ÖZGÜLDÜR, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Yıldız SEFERİNOĞLU, Selahaddin MENTEŞ ve Basri BAĞCI'nın katılımlarıyla 10/9/2020 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, yürürlüğü durdurma talebinin esas inceleme aşamasında karara bağlanmasına OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

2. Dava dilekçesi ve ekleri, Raportör Abdullah ATAY tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, dava konusu CBK kuralları, dayanan Anayasa kuralları ile bunların gerekçeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinin Anayasal Çerçevesi ve Yargısal Denetimi

3. Anayasa Mahkemesi CBK'ların anayasal çerçevesini ve yargısal denetimine ilişkin ilkeleri daha önceki kararlarında belirlemiştir. Buna göre CBK'ların yargısal denetiminde öncelikle Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının birinci ila dördüncü cümlelerinde belirtilen konu bakımından yetki kurallarına uygunluğunun ele alınması gerekmekte olup bu kapsamda düzenlemenin; yürütme yetkisine ilişkin olması, Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın Birinci ve İkinci Bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle Dördüncü Bölümü'nde yer alan siyasi haklar ve ödevlerle ilgili olmaması, Anayasa'da münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen ya da kanunda açıkça düzenlenen konulara ilişkin olmaması gerekir. Anılan fıkra yönünden herhangi bir aykırılık tespit edilmemesi durumunda ise bu defa CBK'ların içerik yönünden Anayasa'ya uygunluk denetimi yapılmalıdır (AYM, E.2019/78, K.2020/6, 23/1/2020, §§ 3-13; E.2019/31, K.2020/5, 23/1/2020, §§ 3-13; E.2018/119, K.2020/25, 11/6/2020, §§ 3-13; E.2018/155, K.2020/27, 11/6/2020, §§ 3-13).

B. CBK'nın 6. Maddesiyle (1) Numaralı CBK'nın 125. Maddesinin Değiştirilen (2) Numaralı Fıkrasının İncelenmesi

1. Anlam ve Kapsam

4. Kuralda Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının taşra teşkilatında 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin (KHK) ek 24. maddesine göre millî emlak denetmeni ve millî emlak denetmen yardımcısı istihdam edilebileceği hüküm altına alınmıştır.

5. Kuralın atıfta bulunduğu 375 sayılı KHK'nın ek 24. maddesinin birinci fıkrasında bakanlıklar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilatlanmasına ilişkin CBK'larda öngörülmesi kaydıyla bakanlık, kurum ya da birim düzeyinde müfettiş, denetmen, denetçi, kontrolör, aktüer ile müfettiş yardımcısı, denetmen yardımcısı, denetçi yardımcısı, aktüer yardımcısı ve stajyer kontrolör istihdam edilebileceği düzenlenmiştir.

6. Anılan maddenin ikinci fıkrasında merkez teşkilatına ait kadro veya pozisyonlarda istihdam edilecekler hakkında 14/7/1965 tarihli ve 657

sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun ek 41. maddesinin ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkraları ile yabancı dil şartı hariç olmak üzere beşinci fıkrasında yer alan hükümlerin kıyasen uygulanacağı belirtilmiştir. Söz konusu Kanun'un ek 41. maddesinin ikinci fıkrasında uzman yardımcılığına atanabilmek için gerekli şartlar belirlenmiş, üçüncü fıkrasında uzman yardımcılarının mesleğe özel yarışma sınavı ile alınacağı düzenlenmiş, beşinci fıkrasında uzman yardımcılığına atananların en az üç yıl çalışmaları ve hazırlayacakları uzmanlık tezinin kabul edilmesi şartıyla yeterlik sınavına girmeye hak kazanacakları kurala bağlanmıştır.

7. 375 sayılı KHK'nın ek 24. maddesinin üçüncü fıkrasında ise taşra teşkilatına ait kadro veya pozisyonlarda istihdam edilecekler hakkında 657 sayılı Kanun'un ek 41. maddesinin ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkraları ile yabancı dil ve tez şartı hariç olmak ve yeterlik sınavı yazılı ve sözlü aşamalardan oluşmak üzere beşinci fıkra da yer alan hükümlerin kıyasen uygulanacağı hükme bağlanmıştır.

8. Anılan KHK'nın ek 24. maddesinin beşinci fıkrasında bu madde kapsamında istihdam edilen yardımcı veya stajyerlerden verilen ilave süre içerisinde tezlerini sunmayan ya da ikinci defa hazırladıkları tezleri de kabul edilmeyenlerin, ikinci sınavda da başarı gösteremeyen veya sınav hakkını kullanmayanların yardımcı ya da stajyer ünvanını kaybedecekleri ve kurumlarında durumlarına uygun kadro veya pozisyonlara atanacakları düzenlenmiştir.

9. KHK'nın ek 24. maddesinin altıncı fıkrasında bu madde kapsamında istihdam edilecek personelin mesleğe alınması, yetiştirilmesi, yarışma ve yeterlik sınavları, çalışma usul ve esasları, hizmetin gerektirmesi hâlinde birim veya görev yeri itibarıyla yer değiştirme esasları ile diğer hususların Devlet Personel Başkanlığının görüşü alınarak kurumlarınca çıkarılacak yönetmelikle düzenlenmesi öngörülmüştür.

10. Bu itibarla kuralın atıfta bulunduğu KHK'nın ek 24. maddesinde bakanlıklar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarında denetçi veya denetçi yardımcısı istihdam edilebilmesi, anılan kurumların teşkilatlanmasına ilişkin CBK'larda bu hususun öngörülmüş olması şartına bağlanmıştır. Dava konusu kuralla söz konusu maddede belirtilen usul ve esaslara göre Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının taşra teşkilatında millî emlak

denetmeni ve millî emlak denetmen yardımcısı istihdam edilmesine imkân tanınmıştır.

2. İptal Talebinin Gerekçesi

11. Dava dilekçesinde özetle; millî emlak denetmeni ve millî emlak denetmen yardımcısı istihdamının kamu hizmetine girme hakkıyla ilgisinin olması nedeniyle konunun CBK ile düzenleme yapılamayacak yasak alan içerisinde yer aldığı, kamu görevlilerinin istihdamına ilişkin düzenlemenin Anayasa'nın 128. maddesi kapsamında münhasıran kanunla yapılması gerektiği, 375 sayılı KHK'nın ek 24. maddesinin iptali talebiyle açılan başka bir iptal davasının bulunduğu, anılan maddenin iptal edilmesi hâlinde dava konusu kuralın hukuki dayanağının kalmayacağı, kanunla düzenleme yapılması gereken konuda CBK çıkarılmasının yasama yetkisinin devredilemezliği ilkesine aykırı olduğu, kuralla yürütme görevi ve yetkisinin sınırlarının aşıldığı, yasama yetkisine müdahale edildiği belirtilerek kuralın Anayasa'nın 6., 7., 8., 104. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

3. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. Kuralın Konu Bakımından Yetki Yönünden İncelenmesi

12. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralın Anayasa'nın 6., 7., 8. ve 128. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.

13. Anayasa Mahkemesinin 9/11/2022 tarihli ve E.2018/123, K.2022/138 sayılı kararında belirtildiği üzere personel istihdamı idarenin teşkilat yapısı ile ilgili olup idarenin kuruluş ve görevlerinin bir parçasını teşkil etmektedir (AYM, E.2018/123, K.2022/138, 9/11/2022, § 55).

14. Kuralda Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığında 375 sayılı KHK'nın ek 24. maddesine göre millî emlak denetmeni ve millî emlak denetmen yardımcısı istihdam edilebilmesine imkân sağlayan bir düzenleme öngörüldüğü gözetildiğinde kuralın yürütme yetkisine ilişkin konulardan olduğu açıktır.

15. Kural Anayasa'nın CBK ile düzenlenmesi yasaklanan İkinci Kısım'nın Birinci ve İkinci Bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle Dördüncü Bölümü'nde yer alan siyasi haklar ve ödevler ile ilgili herhangi bir düzenleme içermemektedir.

16. Anayasa'nın 106. maddesinin on birinci fıkrasında bakanlıkların kurulması, kaldırılması, görevleri ve yetkileri, teşkilat yapısı ile merkez ve taşra teşkilatlarının kurulması yönünden CBK'larla düzenleme yapılmasına açıkça izin verilmiştir.

17. Personel istihdamı ile teşkilat arasında yakın bir ilişki olup istihdam hususu düzenlenmeden bir bakanlığın teşkilatlanmasından söz edilemeyeceğinden bakanlık ve bağlı kuruluşlarında personel istihdamıyla ilgili düzenlemelerin de Anayasa'nın 106. maddesinin on birinci fıkrası uyarınca CBK ile yapılması mümkündür. Bu itibarla kuralın Anayasa'nın 106. maddesiyle bağlantılı olarak 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı bir yönü de bulunmamaktadır (AYM, E.2020/54, K.2022/165, 29/12/2022, § 23; E.2018/123, K.2022/138, 9/11/2022, § 58).

18. Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının dördüncü cümlesinde *"Kanunda açıkça düzenlenen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz."* denilmiştir. Buna göre CBK'ların anılan Anayasa hükmü yönünden denetimi yapılırken CBK ile düzenlenen alanda hüküm ifade eden, bu bağlamda karşılaştırmaya esas olabilecek, daha önce kabul edilmiş bir kanun hükmünün bulunup bulunmadığının tespit edilmesi gerekir.

19. Dava konusu CBK kuralının atıfta bulunduğu 375 sayılı KHK'nın ek 24. maddesinde *"Bakanlıklar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilatlanmasına ilişkin Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde öngörülmesi kaydıyla bakanlık, kurum ya da birim düzeyinde müfettiş, denetmen, denetçi, kontrolör, aktüer ile müfettiş yardımcısı, denetmen yardımcısı, denetçi yardımcısı, aktüer yardımcısı ve stajyer kontrolör istihdam edilebilir."* denilerek bu madde uyarınca personel istihdam edilmesi CBK'da öngörülme şartına bağlanmıştır. Diğer bir ifadeyle 375 sayılı KHK'nın ek 24. maddesi Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığında millî emlak denetmeni ve millî emlak denetmen yardımcısı istihdamına yönelik doğrudan bir düzenleme öngörmemektedir. Bu itibarla kuralın kanunda açıkça düzenlenen bir konuya ilişkin olmadığı

anlaşılmaktadır (Benzer yöndeki kararlar için bkz. AYM, E.2020/54, K.2022/165, 29/12/2022, § 24; E.2018/123, K.2022/138, 9/11/2022, § 59).

20. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasına aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM, M. Emin KUZ, Yusuf Şevki HAKYEMEZ ile Kenan YAŞAR bu görüşe katılmamışlardır.

b. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

21. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden incelenmiştir.

22. Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adil bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuki güvenliği sağlayan, hukuk kurallarıyla kendini bağlı sayan ve yargı denetimine açık olan devlettir.

23. Hukuk devletinin temel ilkelerinden biri belirliliktir. Belirlilik ilkesi yalnızca yasal belirliliği değil daha geniş anlamda hukuki belirliliği de ifade etmektedir. Hukuki belirlilik ilkesinde asıl olan, bir hukuk normunun uygulanmasıyla ortaya çıkacak sonuçların o hukuk düzeninde öngörülebilir olmasıdır. Yasal düzenlemeye dayanılarak erişilebilir, bilinebilir ve öngörülebilir olması koşuluyla yargısal içtihatlar ile de hukuki belirlilik sağlanabilir. Asıl olan, muhtemel muhataplarının mevcut şartlar altında belirli bir işlemin ne tür sonuçlar doğurabileceğini öngörmelerini mümkün kılacak bir normun varlığıdır.

24. Anayasa'nın 2. maddesi kapsamında hukuk devleti ilkesinin unsurları arasında yer alan *hukuki güvenlik* ilkesi kişilerin hukuki güvenliğini sağlamayı amaçlarken belirlilik ilkesi ise kanunlar gibi CBK'ların da hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır ve uygulanabilir olmasını, ayrıca

kamu otoritelerinin keyfî uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesini ifade etmektedir.

25. Belirlilik ilkesi, düzenlenen konudan yalnız kavram, ad ve kurum olarak söz edilmesini değil, bunların CBK metninde kurallaştırılmasını gerekli kılar. Kurallaştırma ise düzenlenen alanda temel ilkelerin konulmasını ve çerçevenin çizilmiş olmasını ifade eder. Buna karşılık söz konusu düzenlemelerin tamamının aynı CBK'da yapılması zorunlu olmayıp incelenen CBK dışındaki CBK'lar ya da kanunlarla yapılmış olması da belirlilik ilkesi açısından yeterli bulunmaktadır.

26. Dava konusu kuralla Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının taşra teşkilatında millî emlak denetmeni ve millî emlak denetmen yardımcısı istihdamına ilişkin usul ve esaslar hakkında 375 sayılı KHK'nın ek 24. maddesine atıf yapılmaktadır. Dolayısıyla dava konusu kuralda düzenlemeye konu olan bu alanda hukuk devletinin temel unsurlarından biri olan belirlilik ilkesinin gereği olarak kurallaştırmanın yapıldığından söz edilebilmesi için kuralın atıfta bulunduğu KHK hükmünde anılan personelin istihdamına ve bununla bağlantılı olarak hukuki statülerine ilişkin temel ilkelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuyla yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olarak belirlenmiş olması gerekir.

27. Bu bağlamda söz konusu KHK'nın ek 24. maddesinde, anılan madde kapsamında personel istihdamına ilişkin usul ve esasların açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel şekilde saptanmış olduğu görüldüğünden dava konusu kural bu yönüyle bir belirsizlik içermemektedir (AYM, E.2018/123, K.2022/138, 9/11/2022, §§ 62-67).

28. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

C. CBK'nın 6. Maddesiyle (1) Numaralı CBK'nın 125. Maddesine Eklenen (3) Numaralı Fıkranın İncelenmesi

1. Anlam ve Kapsam

29. Kural millî emlak denetmeni ve millî emlak denetmen yardımcısının mali ve sosyal hak ve yardımlar ile diğer özlük hakları

bakımından 375 sayılı KHK'nın ek 30. maddesi uyarınca ürün denetmeni ve ürün denetmen yardımcısına denk olduğunu düzenlemektedir.

30. 375 sayılı KHK'nın ek 30. maddesinde CBK'lar ile ünvan itibarıyla ilk kez ihdas edilen kadro veya pozisyonların, mevzuatta yer alan kadro veya pozisyonlardan hangisine mali ve sosyal hak ve yardımlar ile diğer özlük hakları bakımından karşılık geldiğinin CBK'larda gösterileceği ve ihdas edilen kadro veya pozisyonlarda bulunanlara, karşılık gösterilen kadro veya pozisyonda bulunan emsali personele mali ve sosyal hak ve yardımlar ile diğer özlük hakları kapsamında yapılan ödemelerin aynı usul ve esaslar çerçevesinde ödeneceği belirtilmiştir.

31. Buna göre CBK ile ilk kez ihdas edilen kadro veya pozisyonların mali ve sosyal hak ve yardımlar ile diğer özlük hakları bakımından hangi kadro veya pozisyonlara karşılık geldiği yine CBK ile düzenlenecektir. Dava konusu kuralla bu bağlamda Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının taşra teşkilatında istihdam edilen millî emlak denetmeni ve millî emlak denetmen yardımcılarının, ürün denetmeni ve ürün denetmen yardımcılara tanınan mali ve sosyal hak ve yardımları ile diğer özlük haklarına sahip olması öngörülmüştür.

2. İptal Talebinin Gerekçesi

32. Dava dilekçesinde özetle; Anayasa'nın 128. maddesi uyarınca kamu görevlisi olan millî emlak denetmeni ve millî emlak denetmen yardımcısının mali haklarının münhasıran kanunla düzenlenmesi gerektiği, bu yetkinin kanunla dahi Cumhurbaşkanı'na devredilemeyeceği, 375 sayılı KHK'nın ek 30. maddesiyle ilgili açılan başka bir iptal davasının bulunduğu, anılan maddenin iptal edilmesi durumunda dava konusu kuralın hukuki dayanağının kalmayacağı, kanunla düzenleme yapılması gereken konuda CBK çıkarılmasının yasama yetkisinin devredilemezliği ilkesine aykırı olduğu, kuralla yürütme görev ve yetkisinin sınırlarının aşıldığı, yasama yetkisine müdahale edildiği belirtilerek kuralın Anayasa'nın 6., 7., 8., 104. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

3. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

33. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralın Anayasa'nın 6., 7., 8. ve 128. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş

ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.

34. Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesinde Anayasa'nın İkinci Kısım, Birinci ve İkinci Bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile Dördüncü Bölümü'nde yer alan siyasi haklar ve ödevlerin CBK'yla düzenlenemeyeceği belirtilmiştir.

35. Anayasa'nın 35. maddesiyle güvenceye bağlanan mülkiyet hakkı, ekonomik değer ifade eden ve parayla değerlendirilebilen her türlü mal varlığı hakkını kapsamaktadır (AYM, E.2015/39, K.2015/62, 1/7/2015, § 20). Bu bağlamda mülk olarak değerlendirilmesi gerektiğinde kuşku bulunmayan menkul ve gayrimenkul mallar ile bunların üzerinde tesis edilen sınırlı aynı haklar ve fikrî hakların yanı sıra icrası kabil olan her türlü alacak da mülkiyet hakkının kapsamına dâhildir (*Mahmut Duran ve diğerleri*, B. No: 2014/11441, 1/2/2017, § 60).

36. Anayasa Mahkemesi; memurlar ve diğer kamu görevlilerinin mali ve sosyal haklarıyla ilgili düzenlemeleri mülkiyet hakkı kapsamında değerlendirmiş, özlük işlerinin de Anayasa'nın 128. maddesi gereğince kanunla düzenlenmesi gerektiği belirterek anılan hususların Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci ve üçüncü cümleleri uyarınca CBK ile düzenlenemeyeceğine karar vermiştir (AYM, E.2018/123, K.2022/138, 9/11/2022, §§ 74-80; E.2020/54, K.2022/165, 29/12/2022, § 8). Dava konusu kuralda da millî emlak denetmeni ve millî emlak denetmen yardımcılarının mali ve sosyal haklarıyla diğer özlük işlerine ilişkin düzenlemeye yer verildiğinden anılan kararlardan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

37. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci ve üçüncü cümlelerine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci ve üçüncü cümlelerine aykırı görülerek iptal edildiğinden kuralın ayrıca konu bakımından yetki yönünden aynı fıkranın birinci ve dördüncü cümleleri yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

Kural konu bakımından yetki yönünden Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci ve üçüncü cümlelerine aykırı görülerek iptal edildiğinden içerik yönünden incelenmemiştir.

Ç. CBK'nın 7. Maddesiyle CBK'ya Ekli (1) Sayılı Listede Yer Alan Kadronun İptal Edilerek (2) Numaralı CBK'nın Eki (I) Sayılı Cetvelin Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Bölümünden Çıkarılması ve Ekli (2) Sayılı Listede Yer Alan Kadroların İhdas Edilerek (2) Numaralı CBK'nın Eki (I) Sayılı Cetvelin Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Bölümüne Eklenmesinin İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

38. Dava dilekçesinde özetle; Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın merkez teşkilatında genel idare esaslarına göre yürütülmekte olan kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevleri ifa eden kamu görevlilerinin kadrolarının ihdasına ilişkin hükümlerin kanunla düzenlenmesi gerektiği, münhasıran kanunla düzenlenmesi gereken bir konuda CBK çıkarıldığı, CBK çıkarma yetkisinin anayasal çerçeve dışında kullanıldığı, bu durumun yasama yetkisinin devredilemezliği ile Anayasa'nın bağlayıcılığı ve üstünlüğü ilkeleriyle bağdaşmadığı belirtilerek kuralın Anayasa'nın Başlangıç kısmı ile 2., 6., 7., 8., 11., 104. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. Kuralın Konu Bakımından Yetki Yönünden İncelenmesi

39. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralın Anayasa'nın Başlangıç kısmı ile 6., 7., 8., 11. ve 128. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.

40. Kural Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na ilişkin olarak bir kısım kadroların iptal ve ihdas edilerek (2) numaralı CBK'nın eki (I) Sayılı Cetvel'in Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bölümünden çıkarılmasını ve ihdas edilen kadronun da anılan Cetvelin Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bölümüne eklenmesini öngörmektedir.

41. Anayasa Mahkemesi bakanlıkların ve bağlı kuruluşlarının, CBK ile kurulan kamu tüzel kişiliklerinin, Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatı ile Cumhurbaşkanlığına bağlı kurum ve kuruluşların kadrolarının ihdası ve iptaline ilişkin düzenlemelerin CBK'larla yapılmasının konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya uygun olup olmadığı hususunu önceki kararlarında değerlendirmiştir. Anılan kararlarda söz konusu kurum ve kuruluşların kadrolarının ihdası ve iptaliyle ilgili düzenlemelerin idarenin teşkilat yapısı ile bağlantılı olarak yürütme yetkisine ilişkin konulardan olduğu, Anayasa'da CBK ile düzenlenmesi yasaklanan haklar ve ödevlerle ilgisinin bulunmadığı, Anayasa'nın 106. maddesinin on birinci fıkrasının *"Bakanlıkların kurulması, kaldırılması, görevleri ve yetkileri, teşkilat yapısı ile merkez ve taşra teşkilatlarının kurulması Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenir"* ve Anayasa'nın 123. maddesinin üçüncü fıkrasının *"Kamu tüzel kişiliği, kanunla veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kurulur"* şeklindeki hükümler dikkate alındığında söz konusu düzenlemelerin Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı bir yönünün bulunmadığı ifade edilmiştir (AYM, E.2020/8, K.2021/25, 31/3/2021, §§ 17-22; E.2021/50, K.2021/89, 16/12/2021, §§ 18-23; E.2021/91, K.2021/106, 30/12/2021, §§ 19-25; E.2018/119, K.2020/25, 11/6/2020, §§ 27-28; E.2022/37, K.2023/44, 9/3/2023, §§ 9-10; E.2022/36, K.2023/84, 4/5/2023, §§ 6-11).

42. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığında kadro ihdas ve iptal edilmesini öngören dolayısıyla anılan Bakanlığın teşkilat yapısıyla ilgili bir düzenleme getiren dava konusu kural yönünden, belirtilen kararlardan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

43. Bu itibarla kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının birinci, ikinci ve üçüncü cümlelerine aykırı bir düzenleme içermemektedir.

44. Kuralla aynı alanda hüküm ifade eden karşılaştırmaya esas olabilecek nitelikte, kanunla yapılan herhangi bir düzenleme tespit edilememiştir. Bu itibarla kuralın kanunda açıkça düzenlenen bir konuya ilişkin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

45. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasına aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM, M. Emin KUZ, Yusuf Şevki HAKYEMEZ ile Kenan YAŞAR bu görüşe katılmamışlardır.

b. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

46. Kuralla Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının merkez teşkilatında yer alan kadrolar iptal ve ihdas edilmiştir. İptal ve ihdas edilen kadro ve sayılarının açık ve net olarak düzenlendiği gözetildiğinde kuralda belirlilik ve öngörülebilirlik ilkelerine aykırı bir yön bulunmamaktadır.

47. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

D. Geçici 2. Maddesinin İncelenmesi

1. Anlam ve Kapsam

48. CBK'nın dava konusu geçici 2. maddesinin birinci fıkrasında maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığında çevre ve şehircilik uzmanı kadrosunda bulunanlardan daha önce millî emlak kontrolörü kadrosunda istihdam edilenlerin bir ay içerisinde talep etmeleri hâlinde Çevre ve Şehircilik Bakanı tarafından durumlarına uygun başmüfettiş veya müfettiş kadrolarına atanmaları öngörülmektedir. Fıkra göre daha önce millî emlak kontrolörü kadrosunda istihdam edilip de maddenin yürürlük tarihi itibarıyla Bakanlıkta idari görevde olanlar idari görevlerinin sona ermesini müteakip bir ay içerisinde talep etmeleri hâlinde aynı şekilde atamaları yapılacaktır.

49. Maddenin ikinci fıkrasında maddenin yürürlük tarihi itibarıyla anılan Bakanlığın taşra teşkilatında millî emlak uzmanı kadrosunda bulunanlardan daha önce millî emlak denetmeni kadrosunda istihdam edilenlerin maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir ay içerisinde talep etmeleri hâlinde Bakanlığın taşra teşkilatında durumlarına uygun millî emlak denetmeni kadrolarına atanacakları hükmüne yer verilmiştir.

50. Maddenin üçüncü fıkrasında ise bu madde kapsamında yapılacak atamalar için uygun boş kadro bulunmaması hâlinde söz konusu kadroların başkaca bir işleme gerek kalmaksızın atama işleminin yapıldığı tarih itibarıyla ihdas edilerek (2) numaralı CBK'nın eki (I) Sayılı Cetvelin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlıği bölümüne eklenmiş sayılacağı belirtilmiştir.

2. İptal Talebinin Gerekçesi

51. Dava dilekçesinde özetle; başmüfettişlik, müfettişlik ve millî emlak denetmeni kadrolarına atama yapılması ve bu kadroların ihdasına ilişkin hususların Anayasa'nın 128. maddesi uyarınca münhasıran kanunla düzenlenmesi gerektiği, kanunla düzenleme yapılması gereken konuda CBK çıkarılmasının yasama yetkisinin devredilemezliği ilkesine aykırı olduğu, kuralla yürütme görevi ve yetkisinin sınırlarının aşıldığı, yasama yetkisine müdahale edildiği, bu durumun Anayasa'nın bağlayıcılığı ve üstünlüğü ilkeleriyle bağdaşmadığı belirtilerek kuralın Anayasa'nın Başlangıç kısmı ile 2., 6., 7., 8., 11., 104. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

3. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. Birinci ve İkinci Fıkra

52. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralların Anayasa'nın Başlangıç kısmı ile 6., 7., 8., 11. ve 128. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.

53. Kurallar, maddenin yürürlüğe girdiği tarihte Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığında çevre ve şehircilik uzmanı kadrosunda bulunanlardan daha önce millî emlak kontrolörü kadrosunda istihdam edilenlerin talep etmeleri hâlinde aynı Bakanlıkta durumlarına uygun başmüfettiş veya müfettiş kadrolarına; anılan Bakanlığın taşra teşkilatında millî emlak uzmanı kadrosunda bulunanlardan daha önce millî emlak denetmeni kadrosunda istihdam edilenlerin de talepleri hâlinde aynı Bakanlığın taşra teşkilatında durumlarına uygun millî emlak denetmeni kadrolarına atanmalarını öngörmektedir.

54. Anayasa'nın 128. maddesinde devletin, kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu tüzelkişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevlerin, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görüleceği ifade edilmiş; memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ile diğer özlük işlerinin kanunla düzenleneceği belirtilmiştir.

55. Kamu hizmeti niteliği taşıyan görevlerin yerine getirilebilmesi bağlamında Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığında başmüfettiş, müfettiş ve millî emlak denetmeni kadrosunda istihdam edilen personelin genel idari esaslara göre yürütülen asli ve sürekli görevleri yerine getirdikleri, dolayısıyla Anayasa'nın 128. maddesi anlamında *memur veya diğer kamu görevlisi* sıfatına sahip bulundukları hususunda tereddüt bulunmamaktadır.

56. Anayasa'nın 128. maddesine göre memurlar ve diğer kamu görevlilerinin atanmalarının kanunla düzenlenmesi gerekmekte olup kurallarla başmüfettiş, müfettiş ve millî emlak denetmeni kadrolarına atanabilme şartlarına yönelik bir düzenleme öngörülmektedir.

57. Bu itibarla Anayasa'nın 128. maddesi uyarınca münhasıran kanunla düzenlenmesi gereken bir konuda düzenleme yapan kuralların Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı olduğu anlaşılmıştır (aynı yöndeki karar için bkz. AYM, E.2021/115, K.2023/133, 26/7/2023, §§ 10-14).

58. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırıdır. İptalleri gerekir.

Kurallar, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden ayrıca aynı fıkranın birinci, ikinci ve dördüncü cümleleri yönünden incelenmemiştir.

Kurallar konu bakımından yetki yönünden Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden içerik yönünden incelenmemiştir.

b. Üçüncü Fıkra

59. CBK'nın geçici 2. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarının iptali nedeniyle maddenin dava konusu üçüncü fıkrasının uygulanma imkânı kalmamıştır. Bu nedenle söz konusu fıkra 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası kapsamında değerlendirilmiş ve bu kural yönünden Anayasa'ya uygunluk denetimi yapılmasına gerek görülmemiştir.

IV. İPTALİN DİĞER KURALLARA ETKİSİ

60. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrasında kanunun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün belirli kurallarının iptali, diğer kurallarının veya tümünün uygulanmaması sonucunu doğuruyorsa bunların da Anayasa Mahkemesince iptaline karar verilebileceği öngörülmektedir.

61. (64) numaralı CBK'nın geçici 2. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarının iptali nedeniyle uygulanma imkânı kalmayan aynı maddenin üçüncü fıkrasının 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptali gerekir.

V. İPTAL KARARININ YÜRÜRLÜĞE GİRECEĞİ GÜN SORUNU

62. Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasında *"Kanun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü ya da bunların hükümleri, iptal kararlarının Resmî Gazetede yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkar. Gereken hallerde Anayasa Mahkemesi iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabilir. Bu tarih, kararın Resmî Gazetede yayımlandığı günden başlayarak bir yılı geçemez."* denilmekte, 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrasında da bu kural tekrarlanmak suretiyle Anayasa Mahkemesinin gerekli gördüğü hâllerde Resmî Gazete'de yayımlandığı günden başlayarak iptal kararının yürürlüğe gireceği tarihi bir yılı geçmemek üzere ayrıca kararlaştırılabileceği belirtilmektedir.

63. (64) numaralı CBK'nın 6. maddesiyle (1) numaralı CBK'nın 125. maddesine eklenen (3) numaralı fıkranın ve geçici 2. maddesinin iptal edilmesi nedeniyle doğacak hukuksal boşluk kamu yararını ihlal edecek nitelikte görüldüğünden Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince bu maddeye ve fıkra ile ilişkin iptal hükümlerinin kararın Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesi uygun görülmüştür.

VI. YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI TALEBİ

64. Dava dilekçesinde özetle; dava konusu kuralların uygulanmaları halinde telafisi güç veya imkânsız sonuçların doğacağı belirtilerek yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talep edilmiştir.

9/6/2020 tarihli ve (64) numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin;

A. 1. 6. maddesiyle 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 125. maddesine eklenen (3) numaralı fıkraya,

2. Geçici 2. maddesine,

yönelik iptal hükümlerinin yürürlüğe girmelerinin ertelenmeleri nedeniyle bu maddeye ve fıkraya ilişkin yürürlüğün durdurulması taleplerinin REDDİNE,

B. 1. 6. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 125. maddesinin değiştirilen (2) numaralı fıkrasına,

2. 7. maddesiyle;

a. Ekli (1) Sayılı Liste'de yer alan kadronun iptal edilerek 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan (2) numaralı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin eki (I) Sayılı Cetvel'in Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bölümünden çıkarılmasına,

b. Ekli (2) Sayılı Liste'de yer alan kadroların ihdas edilerek (2) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin eki (I) Sayılı Cetvel'in Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bölümüne eklenmesine,

yönelik iptal talepleri 30/11/2023 tarihli ve E.2020/66, K.2023/199 sayılı kararla reddedildiğinden bu fıkraya, eklemeye ve çıkarmaya ilişkin yürürlüğün durdurulması taleplerinin REDDİNE,

30/11/2023 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

VII. HÜKÜM

9/6/2020 tarihli ve (64) numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin;

A. 6. maddesiyle 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin;

1. 125 maddesinin değiştirilen (2) numaralı fıkrasının;

a. Konu bakımından yetki yönünden Anayasa’ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE, Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM, M. Emin KUZ, Yusuf Şevki HAKYEMEZ ile Kenan YAŞAR’ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

b. İçeriği itibarıyla Anayasa’ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

2. 125. maddesine eklenen (3) numaralı fıkranın konu bakımından yetki yönünden Anayasa’ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa’nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun’un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE’DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

B. 7. maddesiyle;

1. Ekli (1) Sayılı Liste’de yer alan kadronun iptal edilerek 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan (2) numaralı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin eki (I) Sayılı Cetvel’in Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bölümünden çıkarılmasının;

a. Konu bakımından yetki yönünden Anayasa’ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE, Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM, M. Emin KUZ, Yusuf Şevki HAKYEMEZ ile Kenan YAŞAR’ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

b. İçeriği itibarıyla Anayasa’ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

2. Ekli (2) Sayılı Liste’de yer alan kadroların ihdas edilerek (2) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin eki (I) Sayılı Cetvel’in Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bölümüne eklenmesinin;

a. Konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE, Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM, M. Emin KUZ, Yusuf Şevki HAKYEMEZ ile Kenan YAŞAR'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

b. İçeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

C. Geçici 2. maddesinin;

1. Birinci ve ikinci fıkralarının konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olduklarına ve İPTALLERİNE, iptal hükümleri Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

2. Üçüncü fıkrasının 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

30/11/2023 tarihinde karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
Basri BAĞCI

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Kenan YAŞAR

Üye
Muhterem İNCE

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. (64) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin (CBK) 6. maddesiyle değiştirilen (1) numaralı CBK'nın 125. maddesinin (2) numaralı fıkrasının ve 7. maddesiyle ekli listelerde yer alan bazı kadroların iptali ve ihdasının konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına karar verilmiştir.

A. (1) Numaralı CBK'nın 125. Maddesinin (2) Numaralı Fıkrası

2. Dava konusu fıkra uyarınca “Bakanlık taşra teşkilatında milli emlak iş ve işlemleri ile ilgili olarak teftiş, denetim, inceleme ve soruşturma yapmakla görevlendirilmek üzere 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 24 üncü maddesi uyarınca Milli Emlak Denetmeni ve Milli Emlak Denetmen Yardımcısı istihdam edilebilir.”

3. Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine göre “Anayasada münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz”. Anayasa'nın 128.

maddesi gereğince kamu görevlilerinin “*atanmaları, görev ve yetkileri*” kanunla düzenlenir. Dava konusu kuralda, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının (Bakanlık) taşra teşkilatında istihdam edilebilecek olan milli emlak denetmeni ve denetmen yardımcılarının *milli emlak iş ve işlemleri ile ilgili olarak teftiş, denetim, inceleme ve soruşturma yapmakla* görevlendirilecekleri açıkça belirtilmiştir. Kamu görevlilerinin görev ve yetkilerini düzenleyen CBK hükmü Anayasa’nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırıdır.

4. Diğer yandan, 375 sayılı KHK’nın ek 24. maddesinde ve onun atfı yaptığı 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun ek 41. maddesinin ilgili hükümlerinde, diğer memur ve kamu görevlileri yanında, denetmen yardımcılarının kamu hizmetine girişine ve bu hizmete girdikten sonra denetmen olarak atanmak için sahip olmaları gereken niteliklere ilişkin hususlar düzenlenmektedir. İptali istenen kural, yaptığı atfı nedeniyle Bakanlığın taşra teşkilatında istihdam edilebilecek olan milli emlak denetmen yardımcılarını bakımından kamu hizmetine giriş şartları ile denetmenler bakımından göreve *atanmak* için gerekli nitelikleri de düzenlemiş olmaktadır. Bu sebeple kural denetmenler yönünden Anayasa’nın münhasıran kanunla düzenlenmesini öngördüğü konuda (m. 128), denetmen yardımcılarını yönünden de kamu hizmetine girme hakkına (m. 70) ilişkin düzenleme yaptığı için Anayasa’nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci ve üçüncü cümlelerine aykırıdır (aynı yönde bkz. AYM, E.2018/123, K.2022/138, 09/11/2022, Karşıoy Gerekçesi, §§ 13-19; E.2020/48, K.2023/11, 25/01/2023, Karşıoy Gerekçesi, §§ 4-5).

B. CBK’nın 7. Maddesi

5. CBK’nın dava konusu 7. maddesiyle ekli (1) sayılı listede yer alan kadronun iptal edilerek (2) numaralı CBK’nın eki (I) sayılı Cetvelin ilgili bölümünden çıkarılması ve ekli (2) sayılı listede yer alan kadroların da ihdas edilerek aynı CBK’nın eki (I) sayılı Cetvelin ilgili bölümüne eklenmesi öngörülmüştür.

6. Anayasa Mahkemesinin 2018/119 esas sayılı kararına ilişkin muhalefet şerhinde açıkladığımız üzere, kamu kurum ve kuruluşlarında kadro ihdasına ve iptaline yönelik hususlar bütçe hakkıyla ilgisi, başta mülkiyet hakkı olmak üzere temel hak ve hürriyetlere ilişkin olması

ve münhasıran kanunla öngörülen bir konu olması nedeniyle CBK ile düzenlenemez. Dolayısıyla bu yönde düzenleme yapan CBK hükümleri Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının birinci, ikinci ve üçüncü cümlelerine aykırılık teşkil eder (bkz. AYM, E.2018/119, K.2020/25, 11/06/2020, *Karşıoy Gerekçesi*, §§ 14-36; E.2020/48, K.2023/11, 25/01/2023, *Karşıoy Gerekçesi*, § 7). Bu gerekçelerle kadro ihdasını ve iptalini içeren dava konusu kural Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının birinci, ikinci ve üçüncü cümlelerine aykırıdır.

7. Yukarıda (A) ve (B) başlıkları altında açıklanan gerekçelerle, dava konusu kuralların konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olduğunu düşündüğümden red yönündeki çoğunluk kararına katılmıyorum.

Başkan
Zühtü ARSLAN

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. CBK'nın 6. maddesiyle değiştirilen 1 numaralı CBK'nın 125. maddesinin 2 numaralı fıkrasında Bakanlık teşkilatında milli emlak iş ve işlemleri ile ilgili olarak teftiş, denetim, inceleme ve soruşturma yapmakla görevlendirilmek üzere Milli Emlak Denetmeni ve Milli Emlak Denetmen Yardımcısı istihdam edilebileceği belirtilmektedir. Anayasa'nın 106/son maddesinde Bakanlıkların kurulması, kaldırılması, görev ve yetkileri, teşkilat yapısı, vb. düzenlemelerin CBK ile yapılacağı düzenlenmiştir. AYM daha önceki bir kararında, bir tüzelkişiliğin teşkilatı düzenlenirken bunun zorunlu sonucu olarak atamaya ilişkin usulün de düzenlenebileceğini kabul etmiş (2018/124 E. – 2020/56, 15.10.2020, par. 44) ise de anılan karar atanmaya ilişkin esasları, görevi ve nitelikleri kapsamamaktadır. İncelenen kuralda ise sözü edilen yetki kamu görevliliğine giriş koşullarını belirleme niteliğindedir. Anayasa'nın 70. maddesi uyarınca bu husus münhasıran kanunla düzenlenebileceği halde kural ile CBK ilk elden düzenleme yapmaktadır. Öte yandan kuralda 375 sayılı KHK'nın ek 30. maddesinde verilen yetkiye dayanıldığı ileri sürülebilir. Böyle bir yaklaşım ise Anayasa ile CBK'ya verilen asli düzenleme yetkisine aykırı olup, kanunla CBK'ya ekleme yapılamayacağı gibi düzenleme yapılması için yetki de verilemez. Sonuç

olarak kuralın Anayasa'nın 104. maddesinin 17. fıkrasının üçüncü fıkrasına aykırı olması nedeniyle iptal edilmesi gerektiği görüşündeyim.

2. CBK'nın iptal talebine konu edilen 7. maddesinde; ekli 1 sayılı listede yer alan kadroların iptal edilerek 2 numaralı Genel Kadro Usulü Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin eki I sayılı Cetvelin ilgili bölümünden çıkartılıp ekli 2 sayılı listede yer alan kadroların ihdas edilerek 2 sayılı CBK'nın eki I sayılı Cetvelin ilgili bölümüne eklendiği belirtilmektedir. Benzer düzenlemelere ilişkin olarak daha önce Mahkememizce incelenen E. 2021/91 - K. 2021/106, yine 2020/29 E. – 2022/155 K. sayılı ve 2018/149 E. – 2022/163 sayılı kararlarda yazdığım karşıoy gerekçelerim burada da geçerlidir. Sonuç olarak bu kural bakımından da münhasıran kanunla düzenlenmesi gereken hususların CBK ile düzenlenmesinin Anayasanın 104. maddesinin 17. fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı olması nedeniyle iptali gerektiği görüşüyle oy kullandım.

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

KARŞIOY GEREKÇESİ

A) CBK'nın 6. Maddesiyle Değiştirilen (1) Numaralı CBK'nın 125. Maddesiyle (2) Numaralı Fıkrasının Konu Yönünden İncelenmesi

1. Anayasa'nın 106. maddesinin son fıkrasında "Bakanlıkların kurulması, kaldırılması, görevleri ve yetkileri, teşkilat yapısı ile merkez ve taşra teşkilatlarının kurulması Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenir" hükmüne yer verilmekle birlikte memurların ve diğer kamu görevlilerinin atanma esasları ya da atanmak için aranan niteliklerin CBK ile düzenlenebileceği açıkça ifade edilmemiştir.

2. Belirtilen gerekçeyle kural, Anayasa'nın 106. maddesiyle bağlantılı olarak 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırılık taşımaktadır.

B) CBK'nın 7. Maddesiyle Ekli (1) ve Ekli (2) Sayılı Listelerin Konu Yönünden İncelenmesi

3. E. 2020/8, K. 2021/25, 31/3/2021 sayılı karardaki karşıoy görüşüm bu kural yönünden de geçerlidir.

Üye
Engin YILDIRIM

KARŞIOY GEREKÇESİ

(1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin (CBK) 125. maddesinin (64) numaralı CBK'nın 6. maddesiyle değiştirilen (2) numaralı fıkrasının ve (64) numaralı CBK'nın 7. maddesinin Anayasaya aykırı olmadığına ve iptal taleplerinin reddine karar verilmiştir.

Red kararlarının gerekçelerinde; personel istihdamı ile kadroların ihdası ve iptali konusundaki düzenlemelerin idarenin teşkilât yapısına ve dolayısıyla yürütme yetkisine ilişkin olduğu, Anayasada CBK ile düzenlenmesi yasaklanan haklar ve ödevler ile ilgisinin bulunmadığı, Anayasanın 106. maddesinin son fıkrası ile bağlantılı olarak 104. maddenin onyedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı bir yönü olmadığı gibi daha önce kanunlarda da açıkça düzenlenmediği, bu nedenlerle konu yönünden Anayasanın 104. maddesine aykırı olmadığı belirtilmiştir.

(1) numaralı CBK'nın 125. maddesinin (64) numaralı CBK ile değiştirilen (2) numaralı fıkrasında, Çevre Şehircilik ve İklim Bakanlığının taşra teşkilâtında 375 sayılı KHK'nın ek 24. maddesi uyarınca denetmen ve denetmen yardımcıları istihdam edilebilmesi öngörülmüş; (64) numaralı CBK'nın 7. maddesinde de, ekli listelerdeki kadroların iptal ve ihdas edilerek (2) numaralı Genel Kadro ve Usulü Hakkında CBK'nın eki (I) sayılı Cetvelin ilgili bölümünden çıkarıldığı ve eklendiği hükme bağlanmıştır.

Bakanlıkların ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarının personel istihdamı ile kadrolarının ihdası ve iptalinin, Anayasanın 128. maddesi uyarınca kanunla düzenlenmesi gerektiğinden, çoğunluğun red

gerekçelerinde atıf yapılan kararlara ilişkin olanlar da dâhil olmak üzere daha önceki karşıoy gerekçelerimde ayrıntılı olarak açıklanan sebeplerle mezkûr kuralların Anayasaya aykırı olmadığı yönündeki çoğunluk görüşüne katılmam mümkün olmamıştır (örn. olarak bkz. 11/6/2020 tarihli ve E.2018/119, K.2020/25 sayılı; 12/6/2020 tarihli ve E.2019/105, K.2020/30 sayılı; 30/12/2020 tarihli ve E.2019/71, K.2020/82 sayılı; 31/3/2021 tarihli ve E.2020/8, K.2021/25 sayılı; 16/12/2021 tarihli ve E.2021/50, K.2021/89 sayılı; 30/12/2021 tarihli ve E.2021/91, K.2021/106 sayılı; 28/9/2022 tarihli ve E.2021/90, K.2022/108 sayılı; 9/11/2022 tarihli ve E.2018/123, K.2022/138 sayılı; 29/12/2022 tarihli ve E. 2020/54, K. 2022/165 sayılı; 9/3/2023 tarihli ve E. 2022/37, K. 2023/44 sayılı kararlara ilişkin karşıoy gerekçelerim).

Yukarıda belirtilen sebeplerle, anılan kuralların konu bakımından yetki yönünden Anayasanın 104. maddesinin onyedinci fıkrasına aykırı olduğu ve iptal edilmesi gerektiği düşüncesiyle çoğunluğun red kararlarına karşıyım.

Üye
M. Emin KUZ

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. Mahkememiz çoğunluğunun (64) numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 6. maddesiyle 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 125. maddesinin değiştirilen (2) numaralı fıkrasının ve 7. maddesiyle Eklî (1) Sayılı Liste'de yer alan kadronun iptal edilerek 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan (2) numaralı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin eki (I) Sayılı Cetvel'in Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bölümünden çıkarılmasının konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına ilişkin kanaatine katılmamaktayım.

2. Dava konusu ilk kural olan (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 125. maddesinin

değiştirilen (2) numaralı fıkrasında Bakanlık taşra teşkilatında milli emlak iş ve işlemleri ile ilgili olarak teftiş, denetim, inceleme ve soruşturma yapmakla görevlendirilmek üzere 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 24. maddesi uyarınca milli emlak denetmeni ve milli emlak denetmen yardımcısı istihdam edilebileceği öngörülmektedir.

3. Kural, Anayasa'nın 128. maddesinin 2. fıkrası gereğince memurların ve diğer kamu görevlilerinin görev ve yetkileri ile istihdamı konularını düzenlemektedir. Bu yönü ile kural Anayasa'da münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen bir konuda düzenleme yaptığından konu bakımından yetki yönü ile Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırılık taşıdığından iptali gerekmektedir.

4. Dava konusu diğer kural kadro iptali ve ihdası ile ilgili hususlarını düzenlemektedirler. Bu kuralın da konu bakımından yetki yönü ile Anayasa'ya aykırı olduğu için iptali gerektiği kanaatindeyim.

5. Benzer bir Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile kadro ihdası konusunu düzenleyen bir kurala ilişkin Anayasa Mahkemesinin daha önce verdiği bir kararda bu konunun Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenlenmesinin Anayasa'ya aykırılık teşkil ettiği görüşünde olduğumdan Mahkememiz çoğunluğunun iptal isteminin reddi yönündeki kanaatine katılmamıştım (Bkz.: E. S.: 2018/119, K. S.: 2020/25, K. T.: 11/06/2020 §§ 6-22, 27-31, 33).

6. Aynı hukuki gerekçelerin kadro ile ilgili düzenlemelerin yer aldığı dava konusu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi hükümlerinde de geçerli olduğu kanaatinde olduğumdan E. S.: 2018/119, K. S.: 2020/25 sayılı kararın karşılığında yer verdiğim gerekçelerle dava konusu kuralların da iptali gerektiği kanaatindeyim.

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

KARŞI OY

1. Mahkememiz çoğunluğu (64) numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin; 6. maddesiyle 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin; 125. maddesinin değiştirilen (2) numaralı fıkrasının, 7. maddesiyle; Ekli (1) Sayılı Liste'de yer alan kadronun iptal edilerek 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan (2) numaralı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin eki (I) Sayılı Cetvel'in Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bölümünden çıkarılmasının ve Ekli (2) Sayılı Liste'de yer alan kadroların ihdas edilerek (2) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin eki (I) Sayılı Cetvel'in Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bölümüne eklenmesinin, konu bakımından yetki yönünden, Anayasa'ya aykırı olmadığına karar vermiştir. Aşağıda açıklanan nedenlerle bu karara katılma imkânı olmamıştır.

CBK'nın 6. Maddesiyle Değiştirilen (1) Numaralı CBK'nın 125. Maddesinin (2) Numaralı Fıkra

2. Kuralda Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının taşra teşkilatında 375 sayılı KHK'nın ek 24. maddesine göre milli emlak denetmeni ve milli emlak denetmen yardımcısı istihdam edilmesi ve bu göreve atanmak için sahip olması gereken nitelikleri düzenlenmektedir.

3. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının görevlerinin, müşterek mahallî ihtiyaçları karşılamak ve kamu yararını sağlamak amacıyla yapılan genel idare esaslarına göre yürütülmesi gereken kamu hizmeti niteliği taşıdığı açıktır. Bakanlık hizmetlerinin kendine özgü nitelikleri, bu hizmetlerin genel idare esaslarına göre memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle yürütülmesi gereken asli ve sürekli görevler kapsamında değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır. Kamu hizmeti niteliği taşıyan, görevlerin yerine getirilebilmesi bağlamında bakanlık taşra teşkilatı personelinin Anayasa'nın 128. maddesi anlamında memur veya diğer kamu görevlisi sıfatına sahip oldukları konusunda tereddüt bulunmamaktadır.

4. Anayasa'nın 128. maddesinde Devletin, kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu tüzelkişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevlerin, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görüleceği ifade edilmiş; memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ile diğer özlük işlerinin kanunla düzenleneceği belirtilmiştir.

5. Dava konusu kural 375 sayılı KHK'ya atıfla denetçi ve denetçi yardımcılarının haiz olması gereken nitelikleri düzenlemektedir. Bu niteliklerin bizzat CBK kuralı ile düzenlenmesi ile CBK kuralında kanuna atıfla düzenlenmesi arasında fark bulunmamaktadır.

6. Açıklanan gerekçelerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırıdır.

CBK'nın 7. Maddesiyle Ekli (1) Sayılı Listede Yer Alan Kadronun İptal Edilerek (2) sayılı CBK'nın Eki (I) Sayılı Cetvelin Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Bölümünden Çıkarılması ve Ekli (2) Sayılı Listede Yer Alan Kadroların İhdas Edilerek (2) Sayılı CBK'nın Eki (I) Sayılı Cetvelin Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Bölümüne Eklenmesi

7. Kural Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na ilişkin olarak bir kısım kadroların iptal ve ihdas edilerek (2) numaralı CBK'nın eki (I) sayılı Cetvel'in Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bölümünden çıkarılmasını ve eklenmesini öngörmektedir.

8. Kural ile düzenleme yapılan kadrolarda görev alacak kişilerin Anayasa'nın 128. maddesinde belirtilen memur veya diğer kamu görevlisi niteliğine haiz oldukları dikkate alındığında ilgili kadrolara ilişkin düzenlemelerin kanunla yapılması gerektiği açıktır.

9. Açıklanan nedenle kural Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırıdır.

Üye
Kenan YAŞAR

Esas Sayısı : 2023/57
Karar Sayısı : 2023/200
Karar Tarihi : 30/11/2023

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: İzmir 1. İdare Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 4/4/2013 tarihli ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 53. maddesinin (3) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "...*yedi gün*..." ibaresinin iptaline karar verilmesi talebidir.

OLAY: Sınır dışı etme kararının iptali talebiyle açılan davada itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

I. İPTALİ İSTENEN KANUN HÜKMÜ

Kanun'un itiraz konusu kuralın da yer aldığı 53. maddesi şöyledir:

"Sınır dışı etme kararı

MADDE 53- (1) Sınır dışı etme kararı, Genel Müdürlüğün talimatı üzerine veya resen valiliklerce alınır.

(2) Karar, gerekçeleriyle birlikte hakkında sınır dışı etme kararı alınan yabancıya veya yasal temsilcisine ya da avukatına tebliğ edilir. Hakkında sınır dışı etme kararı alınan yabancı, bir avukat tarafından temsil edilmiyorsa kendisi veya yasal temsilcisi, kararın sonucu, itiraz usulleri ve süreleri hakkında bilgilendirilir.

*(3) Yabancı veya yasal temsilcisi ya da avukatı, sınır dışı etme kararına karşı, kararın tebliğinden itibaren **yedi gün** içinde idare mahkemesine başvurabilir. Mahkemeye başvuran kişi, sınır dışı etme kararını veren*

makama da başvurusunu bildirir. Mahkemeye yapılan başvurular on beş gün içinde sonuçlandırılır. Mahkemenin bu konuda vermiş olduğu karar kesindir. Yabancıнын rızası saklı kalmak kaydıyla, dava açma süresi içinde veya yargı yoluna başvurulması hâlinde yargılama sonuçlanıncaya kadar yabancı sınır dışı edilmez.”

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Engin YILDIRIM, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Yıldız SEFERİNOĞLU, Selahaddin MENTEŞ, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN, Kenan YAŞAR ve Muhterem İNCE'nin katılımlarıyla 22/3/2023 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

2. Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Abdullah ATAY tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu kanun hükmü, dayanan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

3. Anayasa'nın “Anayasaya aykırılığın diğer mahkemelerde ileri sürülmesi” başlıklı 152. maddesinin dördüncü fıkrasında “Anayasa Mahkemesinin işin esasına girerek verdiği red kararının Resmî Gazetede yayımlanmasından sonra on yıl geçmedikçe aynı kanun hükmünün Anayasaya aykırılığı iddiasıyla tekrar başvuruda bulunulamaz.” denilmiştir.

4. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un “Başvuruya engel durumlar” başlığını taşıyan 41. maddesinin (1) numaralı fıkrasında da “Mahkemenin işin esasına girerek verdiği ret kararının Resmî Gazetede yayımlanmasından itibaren on yıl geçmedikçe aynı kanun hükmünün Anayasaya aykırılığı iddiasıyla itiraz başvurusu yapılamaz.” hükmüne yer verilmiştir.

5. İtiraz yoluna başvuran Mahkemenin iptalini talep ettiği 6458 sayılı Kanun'un 53. maddesinin (3) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer

alan “...yedi gün...” ibaresi, başka bir iptal davasının konusu olarak esastan incelenmiş ve buna yönelik iptal talebi Anayasa Mahkemesinin 25/1/2023 tarihli ve E.2020/30, K.2023/12 sayılı kararıyla reddedilmiştir. Anılan karar ise 27/6/2023 tarihli ve 32234 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır. Böylece Anayasa’nın 152. maddesinin dördüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun’un 41. maddesinin (1) numaralı fıkrasında öngörülen şart gerçekleşmiştir.

6. İtiraz yoluna başvuran Mahkemenin başvuru tarihi 9/3/2023 ise de Anayasa Mahkemesinin aynı konuda işin esasına girerek verdiği ret kararı yayımlandığı için Anayasa’nın 152. maddesi uyarınca itirazın incelenmesi mümkün değildir. Anayasa’nın anılan hükmünün amacı hem gereksiz başvuruları önleyerek Anayasa Mahkemesinin çalışma düzenini korumak hem de uygulamada sürekliliği sağlamaktır. Bu itibarla Anayasa Mahkemesi, önceki kararın yayımlandığı tarihten sonra karar vermek durumunda ise başvurunun daha önce yapıp yapılmadığı önem taşımaksızın itirazı reddetmek durumundadır (AYM, E.2023/19, K.2023/18, 16/2/2023, § 4; E.2021/109, K.2021/81, 4/11/2021, § 5; E.2018/130, K.2018/97, 17/10/2018, § 3; E.2018/131, K.2018/98, 17/10/2018, § 3; E.2014/77, K.2014/202, 25/12/2014).

7. Açıklanan nedenle 6458 sayılı Kanun’un 53. maddesinin (3) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “...yedi gün...” ibaresine yönelik itiraz başvurusunun Anayasa’nın 152. maddesinin dördüncü fıkrası ve 6216 sayılı Kanun’un 41. maddesinin (1) numaralı fıkrası gereğince reddi gerekir.

IV. HÜKÜM

4/4/2013 tarihli ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu’nun 53. maddesinin (3) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “...yedi gün...” ibaresine yönelik itiraz başvurusunun Anayasa’nın 152. maddesinin dördüncü fıkrası ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun’un 41. maddesinin (1) numaralı fıkrası gereğince REDDİNE 30/11/2023 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
Basri BAĞCI

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Kenan YAŞAR

Üye
Muhterem İNCE

Esas Sayısı : 2022/90
Karar Sayısı : 2023/201
Karar Tarihi : 30/11/2023

İPTAL DAVASINI AÇAN: Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri Engin ALTAY, Özgür ÖZEL, Engin ÖZKOÇ ile birlikte 132 milletvekili

İPTAL DAVASININ KONUSU: 12/5/2022 tarihli ve 7406 sayılı Türk Ceza Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 14. maddesiyle 7/5/1987 tarihli ve 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu'na eklenen ek 18. maddenin üçüncü fıkrasının Anayasa'nın 10., 17., 36. ve 40. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline ve yürürlüğünün durdurulmasına karar verilmesi talebidir.

I. İPTALİ İSTENEN KANUN HÜKMÜ

Kanun'un iptali talep edilen kuralın da yer aldığı ek 18. maddesi şöyledir:

“Ek Madde 18- (Ek:12/5/2022-7406/14 md.)

Yükseköğretim Kanununun 53 üncü maddesinde yer alan soruşturma usulüne tabi olanlar hariç olmak üzere, kamu veya özel sağlık kurum ve kuruluşları ve vakıf üniversitelerinde görev yapan hekim ve dış hekimleri ile diğer sağlık meslek mensuplarının sağlık mesleğinin icrası kapsamında yaptıkları muayene, teşhis ve tedaviye ilişkin tıbbi işlem ve uygulamalar nedeniyle yapılan soruşturmalar hakkında 2/12/1999 tarihli ve 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun hükümleri uygulanır. Soruşturma izni, Sağlık Bakanlığı bünyesinde kurulan Mesleki Sorumluluk Kurulu tarafından verilir. Mesleki Sorumluluk Kurulu, özel sağlık kurum ve kuruluşları ve vakıf üniversitelerinde görev yapan hekim ve dış hekimleri ile diğer sağlık meslek mensupları bakımından il sağlık müdürlüklerinde görevli başkan veya yardımcılarını da ön inceleme

yapmak üzere görevlendirebilir. Soruşturma izni verilmesine ilişkin 4483 sayılı Kanunun 7 nci maddesindeki süreler, iki kat olarak uygulanır. Mesleki Sorumluluk Kurulunun kararlarına karşı Ankara Bölge İdare Mahkemesine itiraz edilebilir.

Kamu kurum ve kuruluşları ve Devlet üniversitelerinde görev yapan hekim ve dış hekimleri ile diğer sağlık meslek mensuplarının sağlık mesleğinin icrası kapsamında yaptıkları muayene, teşhis ve tedaviye ilişkin tıbbi işlem ve uygulamalar nedeniyle idare tarafından ödenen tazminattan dolayı ilgisine rücu edilip edilmeyeceğine ve rücu miktarına, ilgilinin görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle görevini kötüye kullanıp kullanmadığı ve kusur durumu gözetilerek Mesleki Sorumluluk Kurulu tarafından bir yıl içinde karar verilir.

Mesleki Sorumluluk Kurulu, Sağlık Bakanı tarafından belirlenen;

a) Bakan yardımcısı,

b) Sağlık Hizmetleri, Kamu Hastaneleri, Hukuk Hizmetleri, Yönetim Hizmetleri genel müdürleri veya yardımcıları,

c) Profesör veya doçent unvanlı biri dâhilî, diğeri cerrahi branştan iki hekim,

olmak üzere yedi üyeden oluşur. Mesleki Sorumluluk Kurulunun başkanı Bakan yardımcısıdır. (c) bendi uyarınca belirlenen üyelerin görev süresi iki yıldır.

Mesleki Sorumluluk Kurulu, üye tam sayısının salt çoğunluğuyla toplanır ve üye tam sayısının salt çoğunluğuyla karar alır. Oylamalarda çekimser oy kullanılamaz.

Sağlık Bakanı gelen işin niteliği ve sayısına göre, başka bir Bakan yardımcısının başkanlığında üçüncü fıkra da gösterilenlerden, yeni kurullar oluşturabilir.

Mesleki Sorumluluk Kurulu üyeleri, ikinci fıkra kapsamında verdikleri kararlar sebebiyle görevinin gereklerine aykırı hareket ettiklerinin kesinleşmiş

bir ceza mahkemesi kararıyla tespit edilmesi dışında mali ve idari yönden sorumlu tutulamaz.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar, Sağlık Bakanlığı tarafından yürürlüğe konulan yönetmelikle belirlenir.”

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Yıldız SEFERİNOĞLU, Selahaddin MENTEŞ, İrfan FİDAN ve Kenan YAŞAR'ın katılımlarıyla 8/9/2022 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, yürürlüğü durdurma talebinin esas inceleme aşamasında karara bağlanmasına OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

2. Dava dilekçesi ve ekleri, Raportör Hilal YAZICI tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, dava konusu kanun hükmü, dayananlar ve ilgili görülen Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. Anlam ve Kapsam

3. 3359 sayılı Kanun'un ek 18. maddesinde Sağlık Bakanlığı (Bakanlık) bünyesinde Mesleki Sorumluluk Kurulu (Kurul) oluşturulmuştur.

4. Anılan ek maddenin birinci ve ikinci fıkraları uyarınca Kurul iki alanda yetkili kılınmıştır. Bunlardan ilki, 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 53. maddesinde yer alan soruşturma usulüne tabi olanlar hariç olmak üzere, kamu veya özel sağlık kurum ve kuruluşları ve vakıf üniversitelerinde görev yapan hekim ve dış hekimleri ile diğer sağlık meslek mensuplarının sağlık mesleğinin icrası kapsamında yaptıkları muayene, teşhis ve tedaviye ilişkin tıbbi işlem ve uygulamalar nedeniyle yapılan soruşturmalar hakkında izin verme yetkisidir.

5. 3359 sayılı Kanun'un ek 18. maddesi düzenlenmeden önce 2/12/1999 tarihli ve 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması

Hakkında Kanun kapsamında, yalnızca kamu kurum ve kuruluşları ve devlet üniversitelerinde görev yapan hekim ve dış hekimleri ile diğer sağlık meslek mensupları bakımından sağlık mesleğinin icrasıyla ilgili yürütülecek soruşturmalar için izin usulü öngörülmekteydi. Bu bağlamda özel sağlık kurum ve kuruluşları ile vakıf üniversitelerinde görev yapan bu kişiler hakkında yürütülecek benzer nitelikteki soruşturmalar bakımından herhangi bir izin usulü öngörülmemiştir. 3359 sayılı Kanun'un ek 18. maddesiyle bu kapsamdaki sağlık personeli yönünden de izin prosedürü getirilmiş, ayrıca 4483 sayılı Kanun'a göre izin usulüne tabi olan bu kişiler bakımından soruşturma izninin Kurul tarafından verileceği hüküm altına alınmıştır. Söz konusu izin usulünün, sadece sağlık mesleğinin icrası kapsamında muayene, tetkik, tahlil, teşhis, tedavi, tıbbi bakım, rehabilitasyon ve bunlar gibi tüm tıbbi işlem ve uygulamalar sebebiyle yapılacak adli soruşturmalar için öngörüldüğü anlaşılmaktadır. Kamu kurum ve kuruluşlarında görev yapan sağlık personelinin bunun dışında kalan görevleri sebebiyle işledikleri suçlar bakımından yapılacak adli soruşturmalar için 4483 sayılı Kanun'da belirtilen mercilerden izin alınması gerekmektedir.

6. Bununla birlikte dava konusu kuralın da yer aldığı ek 18. maddede 2547 sayılı Kanun'un 53. maddesinde düzenlenen soruşturma usulüne tabi olanlar kapsam dışı bırakılmıştır. Anılan Kanun'un 53. maddesi "*Disiplin ve Ceza İşleri*" başlıklı Dokuzuncu Bölümde yer almaktadır. Maddenin (c) fıkrasında yükseköğretim üst kuruluşları başkan ve üyeleri ile yükseköğretim kurumları yöneticilerinin, kadrolu ve sözleşmeli öğretim elemanlarının ve bu kuruluş ve kurumların 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tabi memurlarının görevleri dolayısıyla ya da görevlerini yaptıkları sırada işledikleri ileri sürülen suçlar hakkında yetkili makamlarca inceleme başlatılabileceği, inceleme sonucunda soruşturma açılmasına karar verilmesi ya da doğrudan soruşturma başlatılması hâlinde maddede yer alan müteakip hükümlerin uygulanacağı belirtilmiştir. Bu itibarla vakıf üniversiteleri de dâhil olmak üzere yükseköğretim üst kuruluşları başkan ve üyeleri ile yükseköğretim kurumları yöneticilerinin, kadrolu ve sözleşmeli öğretim elemanlarının ve bu kuruluş ve kurumların 657 sayılı Kanun'a tabi memurlarının 3359 sayılı Kanun'un ek 18. maddesinde düzenlenen izin usulüne bağlı kılınmadığı anlaşılmaktadır. Bu kişilerin görevleri dolayısıyla ya da görevlerini icra ederken işledikleri ileri sürülen suçlar için 2547 sayılı Kanun'un 53. maddesi uygulama alanı bulacaktır.

7. Ek maddede Kurula ayrıca kamu kurum ve kuruluşları ve devlet üniversitelerinde görev yapan hekim ve diş hekimleri ile diğer sağlık meslek mensuplarının ek maddenin birinci fıkrası kapsamında belirtilen işlem ve uygulamalar nedeniyle idare tarafından ödenen tazminat nedeniyle -görevin gereklerine aykırı hareket edilmesi suretiyle görevin kötüye kullanılıp kullanılmadığı ve kusur durumu gözetilerek- ilgisine rücu edilip edilmeyeceği ve rücu miktarı ile ilgili hususlarda karar verme yetkisi tanınmıştır.

8. Ek maddenin birinci fıkrasında ayrıca Kurulun kararlarına karşı Ankara Bölge İdare Mahkemesine itiraz edilebileceği belirtilmiştir.

9. Anılan maddenin dava konusu üçüncü fıkrasında ise Kurulun yapısı düzenlenmiştir. Buna göre Kurul, Sağlık Bakanı tarafından belirlenen bir bakan yardımcısı, Sağlık Hizmetleri, Kamu Hastaneleri, Hukuk Hizmetleri, Yönetim Hizmetleri genel müdürleri veya yardımcıları ile profesör veya doçent ünvanlı biri dâhilî, diğeri cerrahi branştan hekim olmak üzere yedi üyeden oluşmaktadır. Kurulun başkanı bakan yardımcısıdır. Profesör veya doçent ünvanlı hekimlerin görev süresi iki yıl olarak belirlenmiştir.

10. Maddenin dördüncü fıkrası uyarınca Kurul, üye tam sayısının salt çoğunluğuyla toplanır ve üye tam sayısının salt çoğunluğuyla karar verir. Kurul üyeleri karar alınırken çekimser oy kullanamazlar.

11. Beşinci fıkra ise Sağlık Bakanının gelen işin niteliği ve sayısına göre başka bir Bakan yardımcısının başkanlığında maddenin üçüncü fıkrasında gösterilenlerden yeni kurullar oluşturabileceği hükmüne bağlanmıştır.

12. Maddenin altıncı fıkrasına göre Kurul üyeleri, ikinci fıkra da belirtilen tıbbi işlem ve uygulamalar nedeniyle idare tarafından ödenen tazminattan dolayı ilgisine rücu edilip edilmeyeceği ve rücu miktarına ilişkin kararları sebebiyle görevlerinin gereklerine aykırı hareket ettiklerinin kesinleşmiş bir ceza mahkemesi kararıyla tespit edilmesi hâli dışında mali ve idari yönden sorumlu tutulamayacaklardır.

B. İptal Talebinin Gerekçesi

13. Dava dilekçesinde özetle; tıbbi hata iddialarına ilişkin olarak soruşturma izni verme yetkisine sahip Kurulun bağımsız ve tarafsız olması

gerektiği ancak Kurulun dava konusu kuralla belirlenen atama usulü ve oluşumu itibarıyla tarafsız olamayacağı, bu durumun hekim ve diğer sağlık çalışanları ile mağdurun adil yargılanma ve etkili başvuru haklarını ihlal edeceği, hekim ve diğer sağlık çalışanları arasında çeşitli saiklerle farklı kararlar alınabilmesine imkân tanınmasının da eşitlik ilkesiyle bağdaşmadığı belirtilerek kuralın Anayasa'nın 10., 17., 36. ve 40. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

C. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

1. Kuralın Ek 18. Maddenin Birinci Fıkrası Yönünden İncelenmesi

14. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 2. ve 129. maddeleri yönünden de incelenmiştir.

15. 3359 sayılı Kanun'un ek 18. maddesinin birinci fıkrasında, Kurulun fıkra da sayılan sağlık çalışanlarının sağlık mesleğinin icrası kapsamında yaptıkları muayene, teşhis ve tedaviye ilişkin tıbbi işlem ve uygulamaları nedeniyle yapılan soruşturmalar hakkındaki izin yetkisi düzenlenmiştir.

16. Anayasa'nın 17. maddesinde *“Herkes, yaşama, maddî ve manevî varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir./ Tıbbî zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbî deneylere tâbi tutulamaz.”* denilmektedir.

17. Devletin kamu ya da özel sağlık kuruluşları tarafından sağlık hizmetleri yerine getirilirken hastaların yaşamlarının ve vücut bütünlüklerinin korunmasına yönelik tedbirleri alması ve bu kapsamda gerekli düzenlemeleri yapması gerekir. Devletin yaşam hakkı ile kişinin maddi ve manevi varlığının korunması hakkı kapsamında sahip olduğu pozitif yükümlülüklerin usule ilişkin yönü bulunmaktadır. Söz konusu yükümlülük çerçevesinde devlet, doğal olmayan her ölüm olayı ile vücut bütünlüğüne yönelik müdahalelerin sorumlularının belirlenmesini ve gerekiyorsa cezalandırılmasını sağlayabilecek etkili resmî soruşturma prosedürü yürütmek durumundadır. Bu tarz bir soruşturmanın temel amacı, yaşam hakkı ile maddi ve manevi varlığın korunması hakkını koruyan hukukun etkin bir şekilde uygulanmasını güvenceye almak ve kamu görevlilerinin ya da kurumların karıştığı olaylarda, bunların sorumlulukları

altında meydana gelen ölümler için hesap vermelerini sağlamaktır (bazı farklarla birlikte bkz. *Nail Artuç*, B. No: 2013/2839, 3/4/2014, §§ 35-36).

18. Bununla birlikte yaşam hakkının veya bedensel bütünlüğün ihlal edildiği her durumda ceza soruşturmasının yürütülmesi yönünde bir yükümlülük bulunmamaktadır. Buna göre genel olarak ihmal suretiyle ortaya çıkan diğer ölümlerde “*etkili bir yargısal sistem kurma*” yönündeki pozitif yükümlülük her olayda mutlaka ceza davası açılmasını gerektirmez. Anayasa’nın söz konusu maddesi kapsamında etkili bir yargısal sistem kurma yönündeki pozitif yükümlülük, ihmal sonucu meydana gelen ölüm veya vücut bütünlüğünün bozulması olaylarında mağdura adli ya da idari yargı mercileri önünde açabileceği bir tazminat ya da tam yargı davası yolunun sağlanmasıyla da yerine getirilmiş sayılabilir (bazı farklarla birlikte bkz. *Yaprak Yüksek*, B. No: 2013/9116, 14/10/2015, § 32).

19. Anayasa Mahkemesi bir çok kararında, yaşam hakkının veya vücut bütünlüğünün ihlaline kasten sebebiyet verilmediği durumlarda pozitif yükümlülüğün her olayda mutlaka ceza davası yolunu gerektirmeyeceğini değerlendirmiş, hukuki, idari ve hatta disiplin sorumluluğu doğuran hukuk yollarının öngörülmüş olmasını yeterli bulmuştur (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, B. No: 2012/752, 17/9/2013, § 59; *Nail Artuç*, § 37; *Zeki Kartal*, B. No: 2013/2803, 21/1/2016, § 78; *Özer Er [GK]*, B. No: 2014/11770, 15/3/2018, §§ 53-55).

20. Bu bakımdan, tıbbi hata sonucu meydana geldiği ileri sürülen ölüm veya vücut bütünlüğünün bozulması olaylarında hukuki sorumluluğun tespit edildiği hukuk ya da idari tazminat davasının ilke olarak temel başvuru yolu olduğu söylenebilir (*Zeki Kartal*, § 78).

21. Kurulun yapılan soruşturmalar hakkında izin verme yetkisi, sağlık mesleğinin icrası kapsamında yapılan muayene, teşhis ve tedaviye ilişkin tıbbi işlem ve uygulamalarla sınırlı tutulmuştur. Bu bağlamda Kurulun soruşturma iznine tabi kılınan fiillerin; sağlık hizmetlerinin sunumundan kaynaklanan organizasyon eksikliği ya da kasıt veya ağır ihmale dayanmayan, tıbbi hata kapsamında kalan işlem ve uygulamalar olduğu anlaşılmaktadır. Anayasa Mahkemesinin anılan kararlarında da ortaya konulduğu üzere tıbbi hata kapsamındaki fiiller sebebiyle ceza soruşturmasının yapılması anayasal bir gereklilik taşımamaktadır. Bu itibarla

ceza soruşturması yapılmasının Anayasa'nın 17. maddesi bağlamında zorunlu olmadığı durumlarda, bu kapsamdaki fiillerle ilgili yürütülecek soruşturmalar için Kurula yetki verilmesinin, yaşam hakkı ile maddi ve manevi varlığın korunması hususunda devlete yüklenen yükümlülüğün yerine getirilmesi bakımından önemli sonuçlar doğurmayacağı açıktır.

22. Anayasanın 2. maddesinde düzenlenen hukuk devleti; eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adil bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, hukuki güvenliği sağlayan, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuk kurallarıyla kendini bağlı sayan ve yargı denetimine açık olan devlettir.

23. Bu bağlamda yasal düzenlemelerin kamu yararının sağlanması amacına yönelik olması, genel, objektif, adil kurallar içermesi ve kanun koyucunun hukuki düzenlemelerde kendisine tanınan takdir yetkisini anayasal sınırlar içinde adalet, hakkaniyet ve kamu yararı ölçütlerini gözeterek kullanması hukuk devletinin gereklerindendir (AYM, E.2018/137, K.2022/86, 30/6/2022, § 341).

24. Anayasa Mahkemesince kamu yararı konusunda yapılacak inceleme, kanunun kamu yararı amacıyla yapılıp yapılmadığının araştırılmasıyla sınırlıdır. Anayasa'nın çeşitli hükümlerinde yer alan kamu yararı kavramının Anayasa'da bir tanımı yapılmamıştır. Ancak Anayasa Mahkemesinin kararlarında da belirtildiği üzere kamu yararı bireysel ve özel çıkarlardan ayrı ve bunlardan üstün olan toplumsal yarardır. Kamu yararı düşüncesi olmaksızın, yalnızca özel çıkarlar için veya belirli kişilerin yararına kanun hükmü konulamaz. Böyle bir durumun açık bir biçimde ve kesin olarak belirlenmesi hâlinde söz konusu kanun hükmü Anayasa'nın 2. maddesine aykırı düşer. Açıklanan istisnai hâl dışında bir kanun hükmünün ülke gereksinimlerine uygun olup olmadığı, hangi araç ve yöntemlerle kamu yararının sağlanabileceği bir siyasi tercih sorunu olarak kanun koyucunun takdirinde olduğundan bu kapsamda kamu yararı değerlendirmesi yapmak anayasa yargısıyla bağdaşmaz (AYM, E.2018/99, K.2021/14, 3/3/2021, § 102).

25. Hukuk devletinin temel unsurlarından biri olan *belirlilik* ilkesi yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuyla yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olmasını, ayrıca kamu otoritelerinin keyfî

uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesini gerektirir. Belirlilik ilkesi, hukuksal güvenlikle bağlantılı olup kişinin kanunda belirli bir kesinlik içinde hangi somut eylem ve olguya hangi hukuksal yaptırımın veya sonucun bağlandığını, bunların idareye hangi müdahale yetkisi verdiğini bilmesini zorunlu kılmaktadır. Kişi ancak bu durumda kendisine düşen yükümlülükleri öngörebilir ve davranışlarını ayarlayabilir. Hukuki güvenlik ilkesi ise, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar (AYM, E.2020/80, K.2021/34, 29/4/2021, § 25).

26. Kuralda, 2547 sayılı Kanun'da belirtilenler hariç olmak üzere sağlık çalışanlarının, sağlık mesleğinin icrası kapsamındaki işlemleri nedeniyle haklarında yürütülecek soruşturmalar bakımından izin vermeye yetkili kılınmış Kurulun oluşumu, başkanı ve bazı üyelerinin görev süresi düzenlenmiştir.

27. 3359 sayılı Kanun'un kuralın da yer aldığı ek 18. maddesinin gerekçesinde şu ifadelere yer verilmiştir: *"Sağlık çalışanlarının mesleğin icrası kapsamında yaptıkları muayene, teşhis ve tedaviye ilişkin tıbbi işlem ve uygulamalar nedeniyle cezai ve hukuki sorumlulukları doğabilmektedir./ Hâlihazırda kamu kurum ve kuruluşları ve Devlet üniversitelerinde görev yapan hekim ve diş hekimleri ile diğer sağlık meslek mensuplarının sağlık mesleğinin icrası kapsamında yaptıkları muayene, teşhis ve tedaviye ilişkin tıbbi işlem ve uygulamalar sebebiyle yapılacak adli soruşturmalar bakımından kabul edilmiş izin usulleri bulunmasına rağmen, özel sağlık kurum ve kuruluşları ile vakıf üniversitelerinde görev yapan söz konusu meslek mensupları hakkında yürütülecek benzer nitelikteki soruşturmalar bakımından herhangi bir izin usulü bulunmamaktadır./ Herhangi bir izin usulüne tabi tutulmadan başlatılan adli soruşturmalar, hekim ve diş hekimleri ile diğer sağlık meslek mensuplarının zaman kaybıyla karşılaşmalarına, hissedilen güvencesizliğe bağlı olarak motivasyonlarının düşmesine ve işlerinde verimsizliğe neden olmaktadır. Bu durum, sunulan hizmetin kalitesine de zarar vermektedir./ Maddenin birinci fıkrasıyla, özel sağlık kurum ve kuruluşları ve vakıf üniversitelerinde görev yapan hekim ve diş hekimleri ile diğer sağlık meslek mensuplarının sağlık mesleğinin icrası kapsamında yaptıkları muayene, teşhis ve tedaviye ilişkin tıbbi işlem ve uygulamalar sebebiyle yapılacak adli soruşturmalar bakımından izin usulü getirilmekte ve izin verme yetkisi Sağlık Bakanlığı bünyesinde kurulan Mesleki Sorumluluk Kuruluna verilmektedir..."*

28. Kanunlarda yer alan istisnalar dışında sağlık hizmeti sunanların görevlerini yerine getirirken haklarında adli soruşturma yapılıp yapılmayacağını, Bakanlık bünyesinde oluşturulacak uzman bir yapının ön değerlendirmesine bırakılmasının, bu konuda farklı kararların ortaya çıkmasının önlenerek uygulama birliğinin sağlanmasına ve böylelikle sağlık hizmetlerinin ülke genelinde kesintisiz bir şekilde sürdürülmesine katkı sunacağı açıktır. Buna göre kamu/özel ayrımı gözetilmeksizin sağlık çalışanlarına yönelik ceza soruşturmaları bakımından izin sistemi öngörülmesinin kamu yararı amacına yönelik olmadığı söylenemez.

29. Kurulda görev alan Bakanlık teşkilatındaki kamu görevlilerinin bu alanda yerine getireceği görev ve sorumlulukların kanunla düzenlenmesi ve Kurulda kamuda görev alma zorunluluğu olmayan ancak nitelikli uzmanlık birikimi gerektiren iki üyenin bulunması hususlarının keyfî uygulamaların önlenmesi amacıyla alınan tedbirler kapsamında değerlendirilmesi mümkündür.

30. 3359 sayılı Kanun'un ek 18. maddesinin diğer fıkralarında da Kurulun çalışma ve karar alma usulüne ilişkin düzenlemeler getirilmiş, görev ve yetkileri belirlenmiştir. Anılan fıkralarda ayrıca Kurul üyeleriyle ilgili sorumluluk hükümleri öngörülmüş ve Kurul kararlarına karşı itiraz yolu düzenlenmiştir.

31. Anılan Kanun'un 3. maddesinde de sağlık hizmetlerinin temel esasları belirlenmiş, Bakanlığın sağlık hizmetlerinin yurt genelinde eşit, kaliteli ve verimli şekilde koordine edilmesiyle yükümlü olduğu belirtilmiştir.

32. 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 352. maddesinde ise herkesin bedenî, zihnî ve sosyal bakımdan tam bir iyilik hâli içinde hayatını sürdürmesini sağlamak amacıyla, halk sağlığının korunması ve geliştirilmesi, hastalık risklerinin azaltılması ve önlenmesi için çalışmalar yapmak, teşhis, tedavi ve rehabilite edici sağlık hizmetlerini yürütmek, insan gücünde ve maddi kaynaklarda tasarruf sağlamak ve verimi artırmak, sağlık insan gücünün ülke genelinde dengeli dağılımını sağlamak ve bütün paydaşlar arasında işbirliğini gerçekleştirmek suretiyle yurt genelinde eşit, kaliteli ve verimli hizmet sunumunu sağlamak,

kamu ve özel hukuk tüzel kişileri ile gerçek kişiler tarafından açılacak sağlık kuruluşlarının ülke genelinde planlanması ve yaygınlaştırılması için çalışmalar yapmak Bakanlığın görevleri arasında sayılmıştır.

33. Kurulun üye yapısının ağırlıklı olarak Bakanlık teşkilatında yer alan kişilerden oluşmasına ilişkin yapılacak değerlendirmede, Bakanlığa bu hususta yüklenen görevlerin dikkate alınması gerekmektedir. Buna ek olarak meslek örgütlerinin veya uzmanlık alanlarının tamamının Kurulda temsil edilmesi gibi bir anayasal zorunluluk bulunmamaktadır (benzer yöndeki karar için bkz. AYM, E.2011/65, K.2013/49, 28/3/2013).

34. Öte yandan Kurulun görev alanına giren konularda uzmanlık bilgisine ihtiyaç duyulması hâlinde danışma veya ihtisas komisyonları oluşturulabilmesinin önünde yasal bir engel bulunmamaktadır. Nitekim 15/6/2022 tarihli ve 31867 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Sağlık Mensuplarının Tıbbî İşlem ve Uygulamaları Nedeniyle Soruşturulmasına ve İdarece Ödenen Tazminatın Rücu Edilmesine Dair Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in 5. maddesinin (7) numaralı fıkrasında bu kapsamdaki ihtisas komisyonlarının oluşturulma usulü düzenlenmiştir.

35. Kural kapsamında soruşturma izni verilmesinde 4483 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanacağı gözetildiğinde soruşturma izni verilmeden önce anılan Kanun’un 5. maddesi uyarınca ön inceleme yapılmasının zorunlu olduğu anlaşılmaktadır. Bu kapsamda ön inceleme, izin vermeye yetkili merci tarafından bizzat yapılabileceği gibi, görevlendireceği bir veya birkaç denetim elemanı veya hakkında inceleme yapılanın üstü konumundaki memur ve kamu görevlilerinden biri veya birkaçı eliyle de yaptırılabilir. İnceleme yapacakların izin vermeye yetkili mercinin bulunduğu kamu kurum veya kuruluşunun içinden belirlenmesi esastır. İşin özelliğine göre bu merci, anılan incelemenin başka bir kamu kurum veya kuruluşunun elemanlarıyla yaptırılmasını da ilgili kuruluştan isteyebilir. Bu isteğin yerine getirilmesi, ilgili kuruluşun takdirine bağlıdır. Ayrıca 3359 sayılı Kanun’un ek 18. maddesinin birinci fıkrasında özel sağlık kurum ve kuruluşları ile vakıf üniversitelerinde görev alan sağlık çalışanlarının, kamu yönetimindeki hiyerarşik yapıya dâhil olmadıkları hususu dikkate alınarak; haklarında 4483 sayılı Kanun’un 5. maddesine göre yapılacak ön incelemede, il sağlık müdürlüklerinde görevli başkan veya yardımcılarının da görevlendirilebilmesine imkân tanınmıştır.

36. Bu itibarla Kurulun yapısı ve görevinin niteliği ile çalışma usul ve esaslarının herhangi bir tereddüde yer vermeyecek şekilde açık ve net olarak düzenlendiği ayrıca Kurul kararlarına karşı etkili denetim mekanizmasının öngörüldüğü dikkate alındığında kuralın, ek 18. maddenin birinci fıkrasında düzenlenen soruşturma izni verme yetkisi yönünden -tıbbi hata niteliğindeki işlemlerle sınırlı tutulmak suretiyle- maddi ve manevi varlığın korunması ve geliştirilmesi hakkına yönelik güvenceleri etkisiz kılacak bir nitelik taşımadığı, belirli olduğu ve keyfi uygulamalara karşı koruyucu önlemler içerdiği anlaşılmaktadır.

37. Öte yandan Kurulun yapısının, soruşturma izni verme yetkisi yönünden Anayasa'nın 129. maddesi kapsamında da ele alınması gerekir. Anılan maddenin altıncı fıkrasında *"Memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında işledikleri iddia edilen suçlardan ötürü ceza kovuşturması açılması, kanunla belirlenen istisnalar dışında, kanunun gösterdiği idarî merciin iznine bağlıdır."* denilmektedir.

38. Söz konusu fıkrada, kamu görevlilerinin soruşturulmasının izne bağlanması öngörülmüş, özel sektör çalışanları bakımından bu yönde zorunluluk getirilmediği gibi herhangi bir yasaklamada da bulunulmamıştır. Bu itibarla özel sektördeki sağlık çalışanlarının tıbbi faaliyetlerinden dolayı soruşturulmalarının izne bağlanması hususunda anayasal bir zorunluluk bulunmasa da kamu yararı gözetilmek kaydıyla bu konuda düzenleme yapılması kanun koyucunun takdir yetkisindedir. Ancak söz konusu takdir yetkisinin, kamu görevlisi olmayan sağlık çalışanlarının kanunda belirtilen eylemlerinden dolayı ceza soruşturmasına tabi tutulmalarını engelleyecek veya önemli ölçüde güçleştirecek nitelikte kullanılmaması gerekir.

39. 3359 sayılı Kanun'un ek 18. maddesinin gerekçesinde de belirtildiği üzere, özel sağlık kurum ve kuruluşları ile vakıf üniversitelerinde görev yapan sağlık çalışanları mesleğin icrası kapsamında yaptıkları tıbbi işlem ve uygulamalar nedeniyle doğabilecek cezai sorumlulukları bakımından herhangi bir izin usulüne tabi tutulmadan haklarında başlatılan adli soruşturmalar nedeniyle zaman kaybına uğramakta, güvencesizlik hissiyatıyla motivasyonları düşmekte ve işlerinde verimsiz olabilmektedirler. Bu durum, sunulan hizmetin kalitesine de zarar vermektedir. Kurulun soruşturma izni verilmemesi yönündeki kararlarının yargı denetimine tabi olduğu ve ceza soruşturmasının nasıl başlatılacağı hususunda anayasal bir

belirleme de yapılmadığı gözönüne alındığında, kamu görevlisi olmayan sağlık çalışanları bakımından soruşturma izni verme yetkisine sahip Kurulun oluşturulmasının kanun koyucunun takdir yetkisi kapsamında bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

40. Soruşturma izninin amacı; sağlık personelinin tıbbi uygulama, teşhis veya tedavi gibi eylem ve işlemleri kapsamındaki iddia ve şikâyetler nedeniyle gereksiz cezai ithamlarla karşılaşmalarının önlenerek her türlü korku ve endişeden uzak tutulmaları suretiyle sağlık hizmetlerinin aksamaması için iddia olunan suçlar bakımından ceza soruşturmasına geçilmeden önce ön inceleme yapılmasını sağlamaktır. Bu süreç, ceza soruşturmasının gerekli olup olmadığını ortaya koyacak somut verileri belirlemek amacıyla yürütülür.

41. Soruşturma izni, ceza soruşturmasının bir parçası olup bu süreçte yapılacak hataların savcılık ve yargılama sırasında telafi edilmesinin mümkün olduğu açıktır. Ayrıca soruşturma izni verilmemesi hâlinde bu kararın yargı denetimine açık olduğu ek 18. maddenin birinci fıkrasının beşinci cümlesinde belirtilmiştir. Soruşturmaya izin verecek Kurulun oluşumuna ilişkin Anayasa'da bunların dışında özel bir güvenceye yer verilmediği de gözetildiğinde Kurulun yapısının belirlenmesinde Anayasa'ya aykırı bir yönün bulunmadığı anlaşılmaktadır.

42. Bu itibarla kural kapsamında öngörülen Kurulun ceza soruşturmasının etkili bir biçimde yürütülmesini engelleyecek nitelikte olduğu söylenemez.

43. Açıklanan nedenlerle kural, *"ek 18. maddenin birinci fıkrası"* yönünden Anayasa'nın 2., 17. ve 129. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Kuralın Anayasa'nın 36. ve 40. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de bu bağlamda belirtilen hususların Anayasa'nın 2., 17. ve 129. maddeleri yönünden yapılan değerlendirmeler kapsamında ele alınmış olması nedeniyle Anayasa'nın 36. ve 40. maddeleri yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

Kuralın Anayasa'nın 10. maddesiyle ilgisi görülmemiştir.

2. Kuralın Ek 18. Maddenin İkinci Fıkrası Yönünden İncelenmesi

a. “Kamu kurum ve kuruluşları...” İbaresinin Yönünden

44. 6216 sayılı Kanun’un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa’nın 2. ve 129. maddeleri yönünden de incelenmiştir.

45. Anayasa’nın 129. maddesinin beşinci fıkrasında “Memurlar ve diğer kamu görevlilerinin yetkilerini kullanırken işledikleri kusurlardan doğan tazminat davaları, kendilerine rücu edilmek kaydıyla ve kanunun gösterdiği şekil ve şartlara uygun olarak, ancak idare aleyhine açılabilir.” denilmek suretiyle kamu görevlilerinin görev ve yetkileri kapsamındaki kusurlu eylemleri nedeniyle rücu sorumlu oldukları hüküm altına alınmıştır.

46. Anayasa’nın 40. maddesinin üçüncü fıkrasında ise “Kişinin, resmî görevliler tarafından vâki haksız işlemler sonucu uğradığı zarar da, kanuna göre, Devletçe tazmin edilir. Devletin sorumlu olan ilgili görevliye rücu hakkı saklıdır.” hükmüne yer verilmek suretiyle haksız fiile dayalı tazminat sorumluluğu bakımından da rücu kurumu düzenlenmiştir.

47. Anayasa’nın anılan maddelerinde kusura ve haksız fiile dayalı tazminat yükümlülüğü bakımından rücu kararını verecek merci konusunda belirleme yapılmamıştır. Bununla birlikte Anayasa’nın 40. maddesinin üçüncü fıkrasında rücu konusunda karar verme yetkisinin devlete ait olduğu belirtilmiştir. Bu itibarla Anayasa’nın idari ve mali özerkliğini güvence altına aldığı kamu kurum ve kuruluşları dışında rücu kararını verme yetkisinin kamu yararı gözetilmek suretiyle kanunla kurulmuş başka bir merciye verilmesinde anayasal açıdan herhangi bir engel bulunmamaktadır. Ancak kanun koyucu tarafından bu konuda düzenleme yapılırken Anayasa’da güvence altına hukuk devleti ilkesinin gözetilmesi gerektiği açıktır.

48. Kurul kararlarının yargı denetimine tabi olmasının haricinde 3359 sayılı Kanun’un ek 18. maddenin altıncı fıkrası uyarınca Kurul üyeleri, ilgisine rücu edilip edilmeyeceği ve rücu miktarına ilişkin kararları nedeniyle görevlerinin gereklerine aykırı hareket ettiklerinin kesinleşmiş bir ceza mahkemesi kararıyla tespit edilmesi hâlinde mali ve idari yönden sorumlu olacaklardır. Ayrıca rücu kurumunun, rücu işlemine konu eylem nedeniyle zarar göreni doğrudan ilgilendiren bir yönü bulunmamaktadır.

Zira rücu kararı verilmemesi mağdurun tazminat hakkı yönünden herhangi bir olumsuz sonuç doğurmamaktadır.

49. Anılan hususlar gözetildiğinde kuralla kamu kurum ve kuruluşlarında görev yapan hekim ve diş hekimleri ile diğer sağlık meslek mensuplarına sağlık mesleğinin icrası kapsamında yaptıkları muayene, teşhis ve tedaviye ilişkin tıbbi işlem ve uygulamalar nedeniyle idare tarafından ödenen tazminatın ilgisine rücu edilip edilmeyeceğine ve rücu miktarına, ilgilinin görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle görevini kötüye kullanıp kullanmadığı ve kusur durumu gözetilerek karar verme hususunda Kurula yetki verilmesinin Anayasa'ya aykırı bir yönü bulunmamaktadır.

50. Diğer yandan kuralın *"ek 18. maddenin birinci fıkrası"* yönünden Anayasa'ya uygunluk denetiminde hukuk devleti ilkesi kapsamında açıklanan gerekçeler kuralın anılan maddenin ikinci fıkrasında yer alan *"Kamu kurum ve kuruluşlarında..."* ibaresi yönünden incelenmesinde de geçerlidir.

51. Açıklanan nedenlerle kural, ek 18. maddenin ikinci fıkrasında yer alan *"Kamu kurum ve kuruluşlarında..."* ibaresi yönünden Anayasa'nın 2., 40. ve 129. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Kuralın Anayasa'nın 17. ve 36. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de bu bağlamda belirtilen hususların Anayasa'nın 2., 40. ve 129. maddeleri yönünden yapılan değerlendirmeler kapsamında ele alınmış olması nedeniyle Anayasa'nın 17. ve 36. maddeleri yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

Kuralın Anayasa'nın 10. maddesiyle ilgisi görülmemiştir.

b. "...Devlet Üniversitelerinde..." İbaresinin Yönünden

52. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 130. maddesi yönünden de incelenmiştir.

53. 3359 sayılı Kanun'un ek 18. maddesinin ikinci fıkrasında Kurulun devlet üniversitelerinde görev yapan hekim ve diş hekimleri ile diğer sağlık meslek mensuplarının sağlık mesleğinin icrası kapsamında yaptıkları muayene, teşhis ve tedaviye ilişkin tıbbi işlem ve uygulamalar

nedeniyle idare tarafından ödenen tazminattan dolayı ilgisine rücu edilip edilmeyeceğine ve rücu miktarına, ilgilinin görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle görevini kötüye kullanıp kullanmadığı ve kusur durumu gözetilerek Kurul tarafından bir yıl içinde karar verileceği hüküm altına alınmıştır.

54. Devlet üniversitelerinde görev yapan hekim ve diş hekimleri ile diğer sağlık meslek mensuplarının mesleğin icrası kapsamında yaptıkları muayene, teşhis ve tedaviye ilişkin tıbbi işlem ve uygulamalar nedeniyle doğabilecek tazminat sorumluluğu, bu görevlilerin istihdam edildikleri üniversitelere yöneltilmektedir. Dolayısıyla ilgili kamu görevlisine rücu yetkisinin üniversitelerin idari ve mali özerkliği kapsamında ele alınması gerekmektedir.

55. Anayasa'nın yükseköğretim kurumlarını düzenleyen 130. maddesinin birinci fıkrasında *"Çağdaş eğitim-öğretim esaslarına dayanan bir düzen içinde milletin ve ülkenin ihtiyaçlarına uygun insan gücü yetiştirmek amacı ile; ortaöğretime dayalı çeşitli düzeylerde eğitim-öğretim, bilimsel araştırma, yayın ve danışmanlık yapmak, ülkeye ve insanlığa hizmet etmek üzere çeşitli birimlerden oluşan kamu tüzelkişiliğine ve bilimsel özerkliğe sahip üniversiteler Devlet tarafından kanunla kurulur."*, dördüncü fıkrasında *"Üniversiteler ile öğretim üyeleri ve yardımcıları serbestçe her türlü bilimsel araştırma ve yayında bulunabilirler. Ancak, bu yetki, Devletin varlığı ve bağımsızlığı ve milletin ve ülkenin bütünlüğü ve bölünmezliği aleyhinde faaliyette bulunma serbestliği vermez."*, sekizinci fıkrasında *"Üniversitelerin hazırladığı bütçeler; Yükseköğretim Kurulunca tetkik ve onaylandıktan sonra Millî Eğitim Bakanlığına sunulur ve merkezî yönetim bütçesinin bağlı olduğu esaslara uygun olarak işleme tâbi tutularak yürürlüğe konulur ve denetlenir."* dokuzuncu fıkrasında da *"Yükseköğretim kurumlarının kuruluş ve organları ile işleyişleri ve bunların seçimleri, görev, yetki ve sorumlulukları üniversiteler üzerinde Devletin gözetim ve denetim hakkını kullanma usulleri, ... öğrenimin ve öğretimin hürriyet ve teminat içinde ve çağdaş bilim ve teknoloji gereklerine göre yürütülmesi, ... kanunla düzenlenir."* hükümleri yer almaktadır.

56. Özerklik, kişi ve kuruluşların kanunla belirlenen sınırlar içinde kalmak şartıyla kendi faaliyetlerine ilişkin kararları alma ve uygulama konusunda gerekli yetkiyle donatılmış olması anlamına gelmektedir. Bu aynı zamanda kurumların dış etkilere karşı korunmasını ifade eder.

Kamu kuruluşlarına özerklik tanınmasının nedeni faaliyetlerini hizmetin gereklerine ve kamu yararına uygun bir şekilde sürdürmelerini güvence altına almaktır (AYM, E.2019/112, K.2020//35, 25/6/2020, § 31).

57. Üniversitelerin bilimsel özerkliği; üniversitelerde yürütülen eğitim, araştırma, yayın ve benzeri etkinliklerin planlanması, düzenlenmesi ve icra edilmesi aşamalarında yönetim yetkisinin serbestçe kullanılabilmesini, belirtilen faaliyetlerle ilgili üniversite kaynaklarının kullanımına yönelik kararların üniversite yönetim organlarınca serbestçe alınabilmesini gerektirmektedir. Bilimsel özerklik, idari ve mali özerlikle birlikte üniversitelerin bağımsızlığı için olmazsa olmaz nitelikte bir bütünün parçalarını oluşturur. Bu unsurlardan herhangi birine yapılacak müdahale diğer unsurların da olumsuz şekilde etkilenmesine neden olacaktır (AYM, E.2015/61, K.2016/172, 2/11/2016, § § 43- 45).

58. Anayasa'nın 130. maddesinde de belirtildiği üzere, anayasal düzeyde sahip olunan idari özerklik elbette üniversitelere sınırsız bir yönetim yetkisi tanımamaktadır. Nitekim anılan maddede merkezî idarenin üniversiteler üzerinde gözetim ve denetim yetkisinin bulunduğu açıkça hükme bağlanmıştır.

59. Bununla birlikte Anayasa'nın anılan maddesinin sekizinci fıkrasında üniversitelerin bütçelerinin kendileri tarafından hazırlanacağı açıkça belirtilmek suretiyle mali konularda anayasal sınırlar gözetilerek karar alma yetkisinin üniversitelere ait olduğu hüküm altına alınmıştır. Bu itibarla devlet üniversitelerinin bütçesinden ödenen tazminatın rücu edilmesine ilişkin karar verme yetkisinin de bizzat üniversitelere ait bir yetki olduğu hususunda şüphe bulunmamaktadır. Anayasa'nın 131. maddesinin birinci fıkrasında ise *“Yükseköğretim kurumlarının öğretimini planlamak, düzenlemek, yönetmek, denetlemek, yükseköğretim kurumlarındaki eğitim-öğretim ve bilimsel araştırma faaliyetlerini yönlendirmek bu kurumların kanunda belirtilen amaç ve ilkeler doğrultusunda kurulmasını, geliştirilmesini ve üniversitelere tahsis edilen kaynakların etkili bir biçimde kullanılmasını sağlamak ve öğretim elemanlarının yetiştirilmesi için planlama yapmak maksadı ile Yükseköğretim Kurulu kurulur.”* hükmüne yer verilmek suretiyle söz konusu fıkra da sayılan hususlarda karar verme yetkisinin Yükseköğretim Kuruluna tanındığı görülmektedir.

60. Buna göre kanun koyucu, üniversitelerin idari ve mali özerkliği kapsamındaki faaliyetlerine yönelik idari vesayet niteliğinde düzenlemeler

yaparken hukuk devleti ilkesinin bir gereği olan ölçülülük ilkesiyle bağlıdır. Bu ilke ise *elverişlilik*, *gereklilik* ve *orantılılık* olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. *Elverişlilik*, başvuru olan önlemin ulaşmak istenen amaç için elverişli olmasını, *gereklilik* başvuru olan önlemin ulaşmak istenen amaç bakımından gerekli olmasını, *orantılılık* ise başvuru olan önlem ve ulaşmak istenen amaç arasında olması gereken ölçüyü ifade etmektedir.

61. Devlet üniversitelerinde görev yapan sağlık çalışanlarına, sağlık mesleğinin icrası kapsamında yaptıkları muayene, teşhis ve tedaviye ilişkin tıbbi işlem ve uygulamalar nedeniyle rücu edilmesine karar verme yetkisinin tek bir elden yürütülmesinin farklı ve çelişkili kararlar verilmesinin önüne geçilerek bu konuda uygulama birliğinin sağlanmasına hizmet edeceği açıktır. Bu bakımdan düzenlemenin kamu yararına yönelik meşru bir amacının bulunmadığı söylenemez.

62. İdari vesayet yetkisi, hiyerarşik denetimde olduğu gibi genel bir yetki niteliği taşımayıp kanunla çerçevesi çizilen sınırlar içinde kullanılması gereken istisnai bir yetkidir. İstisnailik ve kanunilik idari vesayetin en belirgin iki temel özelliğidir. Vesayet makamlarınca bu yetki yerinden yönetim kuruluşunun işlemlerini iptal, onama, erteleme, izin verme, tekrar görüşülmesini isteme, düzeltme şeklinde kullanılabileceği gibi bunların organlarının kararlarına karşı idari yargı mercilerinde dava açma şeklinde de kullanılabilir. Buna karşılık vesayet yetkisi ilke olarak merkezî idareye, yerinden yönetim kuruluşları yerine geçerek icrai karar alma yetkisi vermez (AYM, E.2019/112, K.2020/35, 25/6/2020, § § 43-44).

63. Bu hususlar gözetildiğinde, söz konusu amaca ulaşma bakımından, idari ve mali özerkliğe sahip üniversitelerin yerine geçerek bu kurumların bütçe hazırlama yetkisi üzerinde doğrudan etki doğurabilecek nitelikte karar alma yetkisine sahip bir Kurulun oluşturulması merkezî yönetimin vesayet yetkisinin sınırlarıyla bağdaşmamaktadır. Dolayısıyla kuralın anılan amaca ulaşma bakımından elverişli olmadığı açıktır.

64. Açıklanan nedenlerle kural, ek 18. maddenin ikinci fıkrasında yer alan “...Devlet üniversitelerinde...” ibaresi yönünden Anayasa’nın 130. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kuralın Anayasa’nın 40. maddesine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de bu bağlamda belirtilen hususların Anayasa’nın 130. maddesi yönünden

yapılan değerlendirmeler kapsamında ele alınmış olması nedeniyle Anayasa'nın 40. maddesi yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

Kuralın Anayasa'nın 10., 17. ve 36. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

IV. YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI TALEBİ

65. Dava dilekçesinde özetle; dava konusu kuralın uygulanması halinde telafisi güç veya imkânsız zararların doğabileceği belirtilerek yürürlüğünün durdurulmasına karar verilmesi talep edilmiştir.

12/5/2022 tarihli ve 7406 sayılı Türk Ceza Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 14. maddesiyle 7/5/1987 tarihli ve 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu'na eklenen ek 18. maddenin üçüncü fıkrasına yönelik;

A. Yürürlüğünün durdurulması talebinin anılan maddenin ikinci fıkrasında yer alan "...Devlet üniversitelerinde..." ibaresi yönünden, koşulları oluşmadığından REDDİNE,

B. İptal talebi anılan maddenin "birinci fıkrası" ve ikinci fıkrasında yer alan "Kamu kurum ve kuruluşları..." yönlerinden 30/11/2023 tarihli ve E.2022/90, K.2023/201 sayılı kararla reddedildiğinden bu fıkra ile ilişkin yürürlüğünün durdurulması talebinin söz konusu yönlerden REDDİNE,

30/11/2023 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

V. HÜKÜM

12/5/2022 tarihli ve 7406 sayılı Türk Ceza Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 14. maddesiyle 7/5/1987 tarihli ve 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu'na eklenen ek 18. maddenin üçüncü fıkrasının anılan maddenin;

A. "Birinci fıkrası" yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE,

B. İkinci fıkrasında yer alan;

1. “Kamu kurum ve kuruluşları...” ibaresi yönünden Anayasa’ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE,

2. “...Devlet üniversitelerinde...” ibaresi yönünden Anayasa’ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE,

30/11/2023 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
Basri BAĞCI

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Kenan YAŞAR

Üye
Muhterem İNCE

Esas Sayısı : 2023/50
Karar Sayısı : 2023/202
Karar Tarihi : 30/11/2023

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Gaziantep 7. Asliye Hukuk Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun 3/11/2016 tarihli ve 6754 sayılı Kanun'un 39. maddesiyle değiştirilen 15. maddesinin beşinci fıkrasının Anayasa'nın 2., 10., 13., 35. ve 46. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

OLAY: Kamulaştırma bedelinin tespiti ve tescil talebiyle açılan davada itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

I. İPTALİ İSTENEN KANUN HÜKMÜ

Kanun'un itiraz konusu kuralın da yer aldığı 15. maddesi şöyledir:

“Bilirkişiler

Madde 15 – (Değişik: 3/11/2016-6754/39 md.)

Bu Kanun uyarınca mahkemelerce görevlendirilen bilirkişiler, bilirkişilik bölge kurulları tarafından hazırlanan listelerden seçilir ve bunlar hakkında Bilirkişilik Kanunu ve 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun ilgili maddeleri uygulanır.

Kamulaştırmaya konu olan yerin cins ve niteliğine göre en az üç kişilik bilirkişi kurulunun oluşturulması zorunludur. Bilirkişilerden birinin taşınmaz geliştirme konusunda yüksek lisans veya doktora yapmış uzmanlar ya da 6/12/2012 tarihli ve 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa göre

yetkilendirilen gayrimenkul değerleme uzmanları arasından seçilmesi zorunludur. Gayrimenkul değerleme uzmanları bakımından, bilirkişiliğe kabul için aranan temel eğitim alma ve fiilen beş yıl görev yapma şartları; yüksek lisans veya doktora yapmış uzmanlar bakımından ise fiilen beş yıl görev yapma şartı aranmaz ve bu uzmanlar kayıtlı oldukları bilirkişilik bölge kurulunun yargı çevresiyle sınırlı olmaksızın görevlendirilir.

Bilirkişilerin uzmanlık alanları, kamulaştırılacak taşınmazın niteliği göz önüne alınarak belirlenir.

Bilirkişi kurulu, taşınmaz malın değerini 11 inci ve 12 nci maddelerde yer alan hükümlere göre tayin ve takdir ederek gerekçeli raporunu on beş gün içinde mahkemeye verir.

Bilirkişilerce yapılan değer tespitinde, idare tarafından belgelerin mahkemeye verildiği gün esas tutulur.”

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Engin YILDIRIM, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Yıldız SEFERİNOğLU, Selahaddin MENTEŞ, Basri BAğCI, İrfan FİDAN, Kenan YAŞAR ve Muhterem İNCE’nin katılımlarıyla 22/3/2023 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİğİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

2. Başvuru kararı ve ekleri, Raportör İsmail Emrah PERDECİOğLU tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu kanun hükmü, dayanan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşölüp düşünölü:

A. Anlam ve Kapsam

3. Kamu yararının gerektirdiği hâllerde gerçek ve özel hukuk tüzel kişilerinin mülkiyetinde bulunan taşınmaz malların, devlet ve kamu

tüzelkişilerince kamulaştırılmasında yapılacak işlemler ile kamulaştırmaya konu taşınmazların bedelinin hesaplanmasına ilişkin usul ve esaslar 2942 sayılı Kanun'da ayrıntılı olarak düzenlenmiştir.

4. Anılan Kanun'un 8. maddesine göre tapuda kayıtlı taşınmazların kamulaştırılmasında satın alma usulünün öncelikle uygulanması esas olmakla birlikte satın alma usulüyle sonuç alınamadığı takdirde izlenecek yöntem 10. maddede gösterilmiştir.

5. Bu çerçevede kamulaştırma talebinde bulunan idarenin Kanun'un 7. maddesine göre topladığı bilgi ve belgeler ile 8. madde uyarınca yaptırmış olduğu bedel tespiti ve bu husustaki diğer bilgi ve belgeleri bir dilekçeye ekleyerek taşınmaz malın bulunduğu yer asliye hukuk mahkemesine müracaat etmesi gereklidir. Bu müracaatın ardından mahkemece müracaat tarihinden itibaren en geç otuz gün içinde bir duruşma günü belirlenmekte ve duruşmada taraflar hâkim tarafından taşınmazın bedeli konusunda anlaşmaya davet edilmektedir. Bu konuda bir anlaşma olmadığı takdirde en geç on gün içinde keşif ve otuz gün sonrası için de duruşma günü tayin edilerek maddede sayılan bilirkişiler marifetiyle ve tüm ilgililerin huzurunda taşınmaz malın değerinin tespiti için mahallinde keşif yapılmaktadır.

6. İtiraz konusu kuralla, bilirkişilerce yapılan değer tespitinde, kamulaştırmaya ilişkin belgelerin mahkemeye sunulduğu tarihin esas alınması öngörülmüştür. Bu itibarla kamulaştırmaya konu taşınmazın değeri dava tarihi itibarıyla tespit edilmektedir.

B. İtirazın Gerekçesi

7. Başvuru kararında özetle; itiraz konusu kuralın kamulaştırma bedelinin tespiti davalarında kamulaştırılan taşınmazın dava tarihindeki değerinin dikkate alınmasını öngördüğü ancak davaların çeşitli sebeplerle uzun sürmesi ve ülkemizde taşınmaz değerlerinin artış eğiliminde olması nedeniyle dava sonunda hükmedilen bedelin taşınmazın gerçek karşılığı olmayabileceği, tespit edilen taşınmaz bedeline dava tarihinden itibaren yasal faiz uygulanmasının da yeterli telafi sağlamadığı, nitekim bu durumun uygulamada davalıları davayı takip etmeyerek davanın açılmamış sayılmasına karar verilmesini sağlamaya yönelttiği, bu itibarla kuralla malikler üzerinde orantısız ve aşırı bir yüke sebep olunduğu belirtilerek

kuralın Anayasa'nın 2., 10., 13., 35. ve 46. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

C. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

8. Anayasa'nın 35. maddesinde *“Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir./ Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir./ Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz.”* denilmektedir. Anayasa'nın anılan maddesiyle güvenceye bağlanan mülkiyet hakkı, ekonomik değer ifade eden ve parayla değerlendirilebilen her türlü mal varlığı hakkını kapsamaktadır (AYM, E.2015/39, K.2015/62, 1/7/2015, § 20). Kamulaştırmanın konusunu oluşturan taşınmaz malların mülkiyet hakkının kapsamına dâhil olduğu hususunda tereddüt bulunmamaktadır.

9. Mülkiyet hakkı, kişiye başkasının hakkına zarar vermemek ve kanunların öngördüğü sınırlamalara uymak koşuluyla sahibi olduğu şeyi dilediği gibi kullanma, onun semerelerinden yararlanma ve tasarruf etme imkânı veren bir haktır (Mehmet Akdoğan ve diğerleri, B. No: 2013/87, 19/12/2013, § 32). Bu bağlamda malikin mülkünü kullanma, onun semerelerinden yararlanma ve mülkü üzerinde tasarruf etme yetkilerinden herhangi birinin sınırlanması veya mülkünden yoksun bırakılması mülkiyet hakkının sınırlanması sonucunu doğurur (Recep Tarhan ve Afife Tarhan, B. No: 2014/1546, 2/2/2017, § 53). Hak sahibinin taşınmazının kamulaştırılması suretiyle mülkünden yoksun bırakılması da mülkiyet hakkına yönelik bir sınırlama niteliğindedir.

10. Anayasa'nın 35. maddesinin ikinci fıkrasında, mülkiyet hakkının ancak kanunla sınırlanabileceği belirtilmek suretiyle mülkiyet hakkına yönelik müdahalelerin kanunda öngörülmesi gerektiği ifade edilmiştir.

11. Öte yandan mülkiyet hakkına sınırlama getirilirken Anayasa'nın temel hak ve özgürlüklerin sınırlanmasına ilişkin genel ilkeleri düzenleyen 13. maddesinin de gözönünde bulundurulması gerekmektedir.

12. Anayasa'nın 13. maddesinde *“Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.”* denilmektedir. Anayasa'nın anılan maddesi uyarınca

mülkiyet hakkı, Anayasa'da öngörülen nedenlere bağlı olarak Anayasa'nın sözüne ve ölçülülük ilkesine aykırı olmaksızın ancak kanunla sınırlanabilir.

13. İtiraz konusu kural, kamulaştırma işlemine konu taşınmazın bedelinin tespitine ilişkin hüküm içermektedir. Dolayısıyla itiraz konusu kural yönünden sınırlamanın (kamulaştırma işleminin) kanuniliği ile meşru amacının tartışılmasını gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

14. Anayasa'nın 13. maddesinde temel hak ve özgürlüklere yönelik sınırlamaların Anayasa'nın sözüne aykırı olamayacağı hükme bağlanmıştır. Buna göre Anayasa'nın anılan maddesinde yer alan hak ve özgürlüklerin sınırlanması ölçütlerinden biri de Anayasa'nın sözüne uygunluktur. Anayasa Mahkemesi, somut olaya uygun düştüğü takdirde kamu gücünü kullanan organların temel hak ya da özgürlüklere yaptıkları sınırlamaların Anayasa'nın sözüne uygun olup olmadığını da değerlendirir. Böyle bir değerlendirme yapılması, Anayasa'nın 13. maddesinin emredici hükmünün bir gereğidir (*Kadri Enis Berberoğlu* (2) [GK], B. No: 2018/30030, 17/9/2020, § 68; *Kadri Enis Berberoğlu* (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, § 79).

15. Anayasa'nın söz konusu maddesinde yer alan *Anayasa'nın sözü* ifadesi Anayasa'nın metnini yani lafzını ifade etmektedir. Temel hak ve özgürlüklere yapılan sınırlamaların Anayasa'nın sözüne uygun olması şartı özellikle Anayasa'nın çeşitli maddeleriyle getirilen ek güvenceler söz konusu olduğunda önem taşımaktadır. Anayasa, çoğu durumda bir hak veya özgürlüğü yalnızca tanımakla yetinmeyerek onun kullanılmasını garanti altına almak için bazı yönlerini ayrıca vurgulayarak veya bazı yönlerine belirli bir önem atfederek koruma altına alır. Anayasa koyucunun bir hakkı tanımanın yanında o hakkın norm alanına giren bir boyutunu ayrıca ve özel olarak ifade etmesi, buna ilişkin ek bir güvence getirmesi de mümkün olabilmektedir (*Kadri Enis Berberoğlu* (2), § 69; *Kadri Enis Berberoğlu* (3), § 79).

16. Anayasa'nın 46. maddesinin birinci fıkrasında kamulaştırmanın taşınmazın *gerçek karşılığının ödenmesi* şartıyla kullanılabilir bir yetki olduğu hükme bağlanmıştır. Gerçek karşılığının ödenmesi Anayasa'nın anılan maddesiyle maliklerin lehine olarak getirilen özel bir güvence niteliğindedir. Dolayısıyla taşınmazın gerçek karşılığı ödenmeden yapılan kamulaştırma işlemleri Anayasa'nın söz konusu maddesinin birinci fıkrasındaki *gerçek karşılığın ödenmesi* güvencesine aykırı olacaktır

(AYM, E.2019/93, K.2023/87, 4/5/2023, § 174; Kübra Yıldız ve diğerleri, B. No: 2018/32734, 28/7/2022, § 61).

17. Öte yandan gerçek karşılığın ödenmesi aynı zamanda ölçülülük ilkesinin de bir gereğidir. Kamulaştırma suretiyle mülkiyet hakkına yapılan sınırlamalarda hedeflenen kamu yararı ile malikin bireysel yararı arasında gözetilmesi gereken adil denge ancak malike kamulaştırmaya konu taşınmazın bedelinin ödenmesi suretiyle sağlanabilir. Diğer bir ifadeyle kamulaştırma suretiyle mülkiyet hakkına müdahalede bulunulan durumlarda malike bedelin ödenmesi, müdahaleyle malike yüklenen aşırı külfetin telafi edilmesini temin eden temel bir araçtır. Anayasa'nın 46. maddesinin birinci fıkrasında gerek kamulaştırmada gerekse idari irtifak kurulmasında taşınmazın gerçek karşılığının ödeneceği hükme bağlanmakla kamu yararı ile malikin menfaatleri arasındaki dengeyi kuracak bedelin taşınmazın gerçek karşılığı olduğu ifade edilmiştir. (AYM, E.2022/83, K.2023/69, 5/4/2023, § 18; bazı farklarla birlikte bkz. *Saadet Esin*, B. No: 2014/18103, 26/10/2017, § 35).

18. Kural, kamulaştırılan taşınmazın bedelinin tespitinde bilirkişilerin idarece kamulaştırma bedelinin tespit edilmesi ile taşınmazın idare adına tesciline karar verilmesi talebiyle mahkemeye bilgi ve belgelerin verildiği günün esas alınmasını hüküm altına almaktadır. Böylece bilirkişilerce yapılan bedele ilişkin değerlendirmede taşınmazın dava tarihi itibarıyla geçerli olan ekonomik değeri ortaya çıkmaktadır. Nitekim bu tarihte idarenin kamulaştırma iradesi mevcut olmakla birlikte tarafların bedelde anlaşamamaları üzerine sorunun çözümü için mahkemeye başvurulmuş olup bu tarih itibarıyla tespit edilecek bedelin kamulaştırmaya konu edilen taşınmazın gerçek karşılığını göstermeyeceği söylenemez.

19. Öte yandan kamulaştırma iradesinin ortaya çıkması nedeniyle taşınmazın yakın çevresinde idarenin kamu yararına yönelik gerçekleştirdiği işlem ve eylemlere bağlı olarak taşınmazın dava tarihine göre belirlenecek olan değerinin özellikle yargılamanın uzun sürmesinden dolayı tescil tarihine göre ortaya çıkacak değerden önemli oranda yüksek olması mümkündür. Ancak kamulaştırılan taşınmazın değerinde gelecekte meydana gelebilecek değişikliklerin, bedel tespiti tarihi itibarıyla henüz gerçekleşmemiş olması ve bu yöndeki beklentilerin mülkiyet kavramı kapsamında bulunmaması nedeniyle kamulaştırmayı gerektiren imar ve hizmet teşebbüsünün sebep

olacağı değer artışları ile ilerisi için düşünülen kullanma şekillerine göre getireceği kârın, kamulaştırma bedelinin tespitinde gözetilmesi mümkün değildir. Bu durum, Anayasa'nın 46. maddesine göre kamulaştırmanın anayasal öğelerinden olan *gerçek karşılık* kavramının da zorunlu sonucudur (AYM, E.2015/55, K.2016/45, 26/5/2016, §§ 25, 26).

20. Gerçek karşılık kavramının bir diğer zorunlu sonucu ise devletin, yargılamanın uzun sürmesi ya da başka sebepler ile kamulaştırma bedelinin geç ödenmesinden dolayı paranın değerinde oluşacak aşınmayı telafi edecek mekanizmaları geliştirmesi gerekliliğidir. Başka bir deyişle devlet, taşınmazın bedelinin eski malike ödenme tarihine kadar değerini kaybetmesini engelleyecek güvenceleri öngörmek durumundadır (AYM, E.2019/93, K.2023/87, 4/5/2023, § 178; AYM, E.2022/83, K.2023/69, 5/4/2023, § 19).

21. Nitekim Anayasa Mahkemesi kamulaştırma bedelinin tespiti için açılan davanın dört ay içinde sonuçlandırılmaması hâlinde, tespit edilen bedele bu sürenin bitiminden itibaren kanuni faiz işletilmesini öngören düzenlemenin, gerçek karşılık anayasal ölçütünü karşılamadığı gerekçesiyle iptaline karar vermiştir (AYM, E.2022/83, K.2023/69, 5/4/2023, §§ 20-26).

22. İtiraz konusu kural ise kamulaştırma bedelinin geç ödenmesinden dolayı paranın değerinde oluşacak aşınmayı telafi edecek güvencelerden olmayıp kamulaştırmaya konu taşınmazın değerinin hesaplanması yöntemine ilişkindir.

23. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 13., 35. ve 46. maddelerine aykırı değildir. İtirazın reddi gerekir.

Kuralın Anayasa'nın 2. maddesine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de bu bağlamda belirtilen hususların Anayasa'nın 13., 35. ve 46. maddeleri yönünden yapılan değerlendirmeler kapsamında ele alınmış olması nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

Kuralın Anayasa'nın 10. maddesiyle ilgisi görülmemiştir.

IV. HÜKÜM

4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun 3/11/2016 tarihli ve 6754 sayılı Kanun'un 39. maddesiyle değiştirilen 15. maddesinin beşinci fıkrasının Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE 30/11/2023 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
Basri BAĞCI

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Kenan YAŞAR

Üye
Muhterem İNCE

Esas Sayısı : 2023/102
Karar Sayısı : 2023/203
Karar Tarihi : 30/11/2023

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Küçükçekmece 5. Asliye Hukuk Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra İflas Kanunu'nun 3/7/1940 tarihli ve 3890 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle değiştirilen 259. maddesinin birinci fıkrasının “adli yardımlı davalar” yönünden Anayasa'nın 2., 5., 13., 35. ve 36. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

OLAY: Maddi ve manevi tazminat talebiyle açılan davada itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

I. İPTALİ İSTENEN KANUN HÜKMÜ

Kanun'un itiraz konusu kuralın da yer aldığı 259. maddesi şöyledir:

“İhtiyati hacizde teminat:

Madde 259 – (Değişik: 3/7/1940-3890/1 md.)

İhtiyati haciz isteyen alacaklı hacizde haksız çıktığı takdirde borçlunun ve üçüncü şahsın bu yüzden uğrayacakları bütün zararlardan mesul ve Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 96 ncı maddesinde yazılı teminatı vermeğe mecburdur.

Ancak alacak bir ilama müstenid ise teminat aranmaz.

Alacak ilam mahiyetinde bir vesikaya müstenid ise mahkeme teminata lüzum olup olmadığını takdir eder.

Tazminat davası ihtiyati haczi koyan mahkemede dahi görülür.”

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Engin YILDIRIM, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Yıldız SEFERİNOĞLU, Selahaddin MENTEŞ, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ve Muhterem İNCE'nin katılımlarıyla 31/5/2023 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle başvurunun yöntemine uygun olup olmadığı hususu görüşülmüştür.

2. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddesinde Anayasa Mahkemesine itiraz yoluyla yapılacak başvurularda izlenecek yöntem belirlenmiştir. Anılan maddenin (1) numaralı fıkrasında bir davaya bakmakta olan mahkemenin bu davada uygulanacak bir kanun veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin hükümlerini Anayasa'ya aykırı görmesi hâlinde veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varması durumunda bu fıkra da sayılan belgeleri dizi listesine bağlayarak Anayasa Mahkemesine göndereceği kurala bağlanmış; söz konusu fıkranın (a) bendinde de *"İptali istenen kuralların Anayasanın hangi maddelerine aykırı olduklarını açıklayan gerekçeli başvuru kararının aslı"* Anayasa Mahkemesine gönderilecek belgeler arasında sayılmıştır. Maddenin (4) numaralı fıkrasında ise açık bir şekilde dayanaktan yoksun veya yöntemine uygun olmayan itiraz başvurularının Anayasa Mahkemesi tarafından esas incelemeye geçilmeksizin gerekçeleriyle reddedileceği hükme bağlanmıştır.

3. İçtüzük'ün 46. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendinde itiraz yoluna başvuran mahkemenin gerekçeli kararında Anayasa'ya aykırılığı ileri sürülen hükümlerin her birinin Anayasa'nın hangi maddelerine hangi nedenlerle aykırı olduğunu ayrı ayrı ve gerekçeleriyle birlikte açıkça göstermesi gerektiği, (2) numaralı fıkrasında da itiraz başvurusunda gerekçeli başvuru kararının aslının Anayasa Mahkemesine sunulacağı ifade edilmiştir.

4. Anılan İçtüzük'ün 49. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (b) bendinde ise Anayasa Mahkemesince yapılan ilk incelemede başvuruda eksikliklerin bulunduğu tespit edilirse itiraz yoluna ilişkin işlerde esas incelemeye geçilmeksizin başvurunun reddine karar verileceği belirtilmiştir.

5. Yapılan incelemede, itiraz yoluna başvuran Mahkeme tarafından iptali istenen kuralın “İhtiyati haciz isteyen alacaklı hacizde haksız çıktığı takdirde borçlunun ve üçüncü şahsın bu yüzden uğrayacakları bütün zararlardan mesul...” bölümüne ilişkin herhangi bir gerekçe belirtilmediği tespit edilmiştir.

6. Bu itibarla kuralın “İhtiyati haciz isteyen alacaklı hacizde haksız çıktığı takdirde borçlunun ve üçüncü şahsın bu yüzden uğrayacakları bütün zararlardan mesul...” bölümüne yönelik başvurunun 6216 sayılı Kanun’un 40. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince yöntemine uygun olmadığından reddi gerekir.

7. Açıklanan nedenlerle; 2004 sayılı Kanun’un 3890 sayılı Kanun’un 1. maddesiyle değiştirilen 259. maddesinin birinci fıkrasının,

A. “İhtiyati haciz isteyen alacaklı hacizde haksız çıktığı takdirde borçlunun ve üçüncü şahsın bu yüzden uğrayacakları bütün zararlardan mesul...” bölümünün iptaline yönelik başvurunun başvuruda bulunan Mahkemece bu kısma ilişkin gerekçe sunulmaması nedeniyle 6216 sayılı Kanun’un 40. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince yöntemine uygun olmadığından REDDİNE,

B. “...ve Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 96 ncı maddesinde yazılı teminatı vermeğe mecburdur...” bölümünün esasının incelenmesine,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

8. Başvuru kararı ve ekleri, Raportör İsmail Emrah PERDECİOĞLU tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu kanun hükmü, dayanan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. Anlam ve Kapsam

9. 2004 sayılı Kanun’un 257. ila 268. maddelerinde ihtiyati haciz kurumu düzenlenmiştir. İhtiyati haciz ile alacaklının bir para alacağını zamanında ödenmesini güvence altına almak amacıyla mahkeme kararına dayanılarak borçlunun mallarına önceden geçici olarak el konulması sağlanmaktadır.

10. 2004 sayılı Kanun'un 259. maddesinde ihtiyati hacizde teminat usulü düzenlenmiştir. Buna göre kural olarak ihtiyati haciz isteyen alacaklı hacizde haksız çıktığı takdirde borçlunun ve üçüncü şahsın bu yüzden uğrayacakları bütün zararlardan sorumlu olduğu gibi ilama dayanan alacaklar hariç olmak üzere alacaklı, ihtiyati haciz isteyebilmek için teminat vermek zorundadır. Alacak ilam niteliğinde bir belgeye dayanıyor ise teminatın gerekli olup olmadığı hususunda mahkemenin takdir yetkisi bulunmaktadır.

11. Kanun'un 259. maddesinde ayrıca ihtiyati haciz istenebilmesine yönelik teminat tutarı için 18/6/1927 tarihli ve 1086 sayılı mülga Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'na atıfta bulunularak ihtiyati haciz isteyenin söz konusu Kanun'un 96. maddesinde yazılı teminatı vermeye mecbur olduğu belirtilmiştir. Ancak 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 447. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca mevzuatta mülga 1086 sayılı Kanun'a yapılan yollamalar 6100 sayılı Kanun'un bu hükümlerin karşılığını oluşturan maddelerine yapılmış sayılacağından belirtilen hususta 1086 sayılı mülga Kanun'un 96. maddesine karşılık gelen 6100 sayılı Kanun'da *Teminat* hükümlerinin düzenlendiği Beşinci Bölüm'de yer alan "*Teminatın tutarı ve şekli*" başlıklı 87. maddenin dikkate alınması gerektiği anlaşılmaktadır.

12. Bununla birlikte 2004 sayılı Kanun'un 259. maddesinde alacaklılar için ekonomik bir külfet teşkil eden bu teminatın ödenmesinde adli yardımdan yararlanan kişilerin muaf tutulmasına yönelik açık bir düzenleme bulunmamaktadır.

13. Öte yandan 2004 sayılı Kanun'un 15. maddesinde "*İcra takiplerinde, müzaheretli Adliye kararları takibe yetkili icra mahkemesi tarafından Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 465 ve müteakip maddelerine tevfikane ittihaz olunur.*" denilmekte, 1086 sayılı mülga Kanun'un "*Müzaheretli adliye*" başlıklı 465. ve takip eden maddelerinde ise adli yardım kurumunun düzenlendiği görülmektedir.

14. 6100 sayılı Kanun'un 447. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca 2004 sayılı Kanun'un 15. maddesinde mülga 1086 sayılı Kanun'un 465. ve takip eden maddelerine yapılan atıfların anılan hükümlere karşılık gelen 6100 sayılı Kanun'un "*Adli yardım*" başlıklı 334. ve takip eden maddelerine yapıldığı anlaşılmaktadır.

15. 6100 Kanun'un 334. ila 340. maddelerinde, bir yargılama sürecinin gerektirdiği mali külfetlerden ekonomik sebeplerle geçici olarak muaf tutulabilmeyi sağlayan adli yardım kurumuyla ilgili düzenlemelere yer verilmiştir. Kanun'un 334. maddesinin (1) numaralı fıkrasında, kendisi ve ailesinin geçimini önemli ölçüde zor duruma düşürmeksizin, gereken yargılama veya takip giderlerini kısmen veya tamamen ödeme gücünden yoksun olan kimselerin, iddia ve savunmalarında, geçici hukuki korunma taleplerinde ve icra takibinde, taleplerinin açıkça dayanaktan yoksun olmaması kaydıyla adli yardımdan yararlanabilmesine imkân tanınmıştır.

16. 6100 sayılı Kanun'un 334. maddesinin gerekçesinde “...Bazen dava açılmadan önce talep edilmesi gereken ihtiyatî haciz ve ihtiyatî tedbir gibi geçici hukukî korumalarda özellikle teminatların oldukça yüksek meblağlara ulaşabileceği göz önüne alındığında, bu teminatı ve diğer yargılama giderlerini ödemek zorunda kalacak olan kişilere, haklı oldukları yolunda hâkimde kanaat uyandırmaları hâlinde, adli yardım sayesinde, tüm giderlerden geçici olarak muafiyet tanınması, etkin bir hukukî korumanın gerçekleşmesine önemli ölçüde hizmet edecektir...” denilmiştir.

17. Bu çerçevede ihtiyati haciz ve ihtiyati tedbir gibi kurumların işletilebilmesi bakımından yüksek teminat tutarları söz konusu olduğunda etkin bir hukuki koruma sağlanabilmesi için ekonomik koşulları müsait olmayan kişilerin de adli yardımdan yararlanabilmesinin mümkün olduğu anlaşılmaktadır.

18. Kanun'un 335. maddesinde ise adli yardım kararının, yapılacak tüm yargılama ve takip giderlerinden geçici olarak muafiyet; yargılama ve takip giderleri için teminat göstermekten muafiyet; dava ve icra takibi sırasında yapılması gereken tüm giderlerin devlet tarafından avans olarak ödenmesi; davanın avukat ile takibi gerekiyorsa, ücreti sonradan ödenmek üzere bir avukat temini şeklindeki hususları sağlayacağı belirtilerek adli yardım kurumunun kapsamı belirlenmiştir.

B. İptal Talebinin Gerekçesi

19. Başvuru kararında özetle; ihtiyati haczin ihtiyati tedbirin özel bir türü olduğu ancak ihtiyati tedbir bakımından adli yardımdan yararlanan davacılarından teminat istenmediği hâlde ihtiyati hacizde bu hususun düzenlenmemesinin kanun koyucunun bilinçli bir tercihi olduğu, bu

durumun hak arama özgürlüğünü açıkça engellediği, uygulamada istinaf mahkemelerince ihtiyati haciz kararı verilebilmesi için her durumda teminat yatırılması görüşünün benimsendiği, kuralla ekonomik durumu müsait olmadığı için adli yardımdan yararlanan kişilerin mülkiyet hakkına ölçüsüz müdahale yapıldığı, teminatın miktarı bakımından hiçbir belirleme içermeyen kuralın anayasal anlamda herhangi bir meşru amaç taşımadığı belirtilerek kuralın “adli yardımlı davalar yönünden” Anayasa’nın 2., 5., 13., 35. ve 36. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

C. Anayasa’ya Aykırılık Sorunu

20. Anayasa’nın 36. maddesinin birinci fıkrasında herkesin yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddiada bulunma ve savunma hakkına sahip olduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla mahkemeye erişim hakkı, Anayasa’nın 36. maddesinde güvence altına alınan hak arama özgürlüğünün bir unsurudur. Diğer yandan Anayasa’nın 36. maddesine adil yargılanma ibaresinin eklenmesine ilişkin gerekçede, Türkiye’nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerce de güvence altına alınan adil yargılanma hakkının madde metnine dâhil edildiği vurgulanmıştır. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’ni (Sözleşme) yorumlayan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Sözleşme’nin 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasının mahkemeye erişim hakkını içerdiğini belirtmektedir (Özbakım Özel Sağlık Hiz. İnş. Tur. San. ve Tic. Ltd. Şti., B. No: 2014/13156, 20/4/2017, § 34).

21. Mahkemeye erişim hakkı, bir uyuşmazlığı mahkeme önüne taşıyabilmek ve uyuşmazlığın etkili bir şekilde karara bağlanmasını isteyebilmek anlamına gelmektedir. Kişinin mahkemeye başvurmasını engelleyen veya mahkeme kararını anlamsız hâle getiren, bir başka ifadeyle mahkeme kararını önemli ölçüde etkisizleştiren sınırlamalar mahkemeye erişim hakkını ihlal edebilir (Özkan Şen, B. No: 2012/791, 7/11/2013, § 52).

22. 2004 sayılı Kanun’un 257. ve takip eden maddelerinde usul ve esasları düzenlenmiş bulunan ihtiyati haciz kurumu ile bir para alacağının zamanında ödenmesini güvence altına almak için borçlunun mallarına önceden geçici olarak el konulması sağlanmaktadır. Bu sayede alacağa ulaşmak için başlatılan icra takibi veya açılan dava sürecinde borçlunun mallarına kesin haciz koydurma yetkisi elde edilmesinin uzun zaman almasından kaynaklanabilecek sakıncalar hafifletilmiş olacaktır. Dolayısıyla

ihtiyati haciz kurumu, konusu ve amacı itibarıyla icra veya dava süreçlerinin uzayabilmesi ihtimaline karşı alacağın esasıyla ilgili ileride verilecek bir mahkeme kararının icra edilebilmesine katkı sunan bir araç niteliğindedir.

23. Bu itibarla ihtiyati haciz talebi için teminat gösterme şartı öngören kuralla mahkemeye erişim hakkına sınırlama getirilmektedir.

24. Anayasa'nın 13. maddesinde *"Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."* denilmektedir. Buna göre temel hak ve özgürlüklere sınırlama getiren düzenlemelerin kanunla yapılması, meşru amaca dayanması, Anayasa'da öngörülen sınırlama sebebine uygun ve ölçülü olması gerekir.

25. Anayasa Mahkemesinin verdiği kararlarda sıkça vurgulandığı gibi temel hakları sınırlayan kanunun şeklen var olması yeterli olmayıp yasal kuralların keyfiliğe izin vermeyecek şekilde belirli, ulaşılabilir ve öngörülebilir düzenlemeler niteliğinde olmaları gerekir.

26. Esasen temel hakları sınırlayan kanunun bu niteliklere sahip olması, Anayasa'nın 2. maddesinde güvence altına alınan hukuk devleti ilkesinin de bir gereğidir. Hukuk devletinin temel unsurlarından olan hukuki belirlilik ilkesi uyarınca kanuni düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfî uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesi gerekir. Kanunda bulunması gereken bu nitelikler hukuki güvenliğin sağlanması bakımından da zorunludur. Zira bu ilke hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar (AYM, E.2015/41, K.2017/98, 4/5/2017, §§ 153, 154). Dolayısıyla Anayasa'nın 13. maddesinde sınırlama ölçütü olarak belirtilen kanunilik, Anayasa'nın 2. maddesinde güvence altına alınan hukuk devleti ilkesi ışığında yorumlanmalıdır.

27. İtiraz konusu kural, herhangi bir tereddüde yer vermeyecek biçimde ihtiyati haciz kararı verilebilmesi için teminat gösterilmesinin

zorunlu olduğunu hüküm altına almakla birlikte bu teminatın neye göre belirleneceğini de açıkça göstermektedir. Dolayısıyla kuralın temel hak ve özgürlüklerin kanunla sınırlanması gerektiğine ilişkin anayasal ilkeye aykırı bir yönünün bulunmadığı açıktır.

28. Anayasa'nın 36. maddesinde hak arama özgürlüğü kapsamında yer alan mahkemeye erişim hakkı için herhangi bir sınırlama nedeni öngörülmemiş olmakla birlikte Anayasa'nın başka maddelerinde yer alan hak ve özgürlükler ile devlete yüklenen ödevler özel sınırlama sebebi gösterilmemiş hak ve özgürlüklere sınır teşkil edebilir (AYM, E.2022/124, K.2023/135, 26/7/2023, § 16; E.2018/99, K.2021/14, 3/3/2021, § 24; E.2016/150, K.2017/179, 28/12/2017, § 288).

29. Ayrıca adil yargılanma hakkı, niteliği gereği devletin düzenleme yapmasını gerektiren bir haktır. Zira bu hakkın Anayasa'da ifade edilmiş olması kendi başına bir anlam ifade etmemekte, bireylerin bu haktan yararlanabilmesi için devletin en azından yargı teşkilatını kurması ve yargılama usullerini belirlemesi gerekmektedir. Devletin düzenleme yetkisi olduğu alanlarda belirli ölçüde takdir yetkisi bulunmaktadır. Bu sebeple adil yargılanma hakkına yönelik sınırlamalar getirilirken kanun koyucuyu bağlayan belirli bir meşru amaçlar listesi bulunmamaktadır. Ancak kanun koyucunun bu takdir yetkisinin Anayasa Mahkemesinin denetimine tabi olduğu açıktır (*Bekir Sözen* [GK], B. No: 2016/14586, 10/11/2022, § 74).

30. İhtiyati haciz kurumu, alacak iddiasında bulunan tarafın menfaatinin korunmasına hizmet etmekle birlikte, alacakla ilgili uyuşmazlık henüz çözümlenmeden ihtiyati hacze konu eşya üzerindeki tasarruf yetkisinin kısıtlanmasına sebebiyet vereceğinden gerek borçlu gerekse üçüncü kişiler yönünden katlanılması gereken birtakım külfetlerin ortaya çıkmasına neden olabilir. Bu külfetlerin alacaklının takip ya da dava sonunda iddiasında haksız çıkması durumunda borçlunun ve/veya üçüncü kişilerin zararına dönüştmesi de söz konusu olabilir.

31. Bu itibarla kural kapsamında ihtiyati hacze konu edilen değerler üzerinde borçlu ve üçüncü kişilerin mülkiyet hakkına ilişkin tasarruf yetkilerinin kısıtlanması sonucunu doğuracak taleplerin ileri sürülebilmesinin güçleştirilmesi ve ihtiyati haciz kararı uygulanmasından dolayı ileride bu kişiler yönünden oluşabilecek zararların telafi edilebilmesi

amacıyla teminat şartının öngörüldüğü açıktır. Dolayısıyla kuralın mahkemeye erişim hakkının sınırlandırılması bakımından anayasal anlamda meşru bir amacının bulunmadığı söylenemez.

32. Mahkemeye erişim hakkına yönelik sınırlamanın Anayasa'nın 13. maddesi uyarınca ölçülü olması gerekir. Ölçülülük ilkesi ise *elverişlilik*, *gereklilik* ve *orantılılık* olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. Elverişlilik öngörülen sınırlamanın ulaşılmak istenen amacı gerçekleştirmeye elverişli olmasını, gereklilik ulaşılmak istenen amaç bakımından sınırlamanın zorunlu olmasını, diğer bir ifadeyle aynı amaca daha hafif bir sınırlama ile ulaşılmasının mümkün olmamasını, orantılılık ise hakka getirilen sınırlama ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir dengenin gözetilmesi gerekliliğini ifade etmektedir.

33. İhtiyati haciz kararının uygulanabilmesini teminat gösterilmesi şartına bağlayan kuralın borçlunun ya da üçüncü kişilerin değerleri üzerindeki tasarruf yetkilerinin kısıtlanmasının güçleştirilmesi ve ihtiyati haciz nedeniyle ortaya çıkabilecek zararların karşılanması şeklindeki meşru amaca ulaşmak bakımından elverişli olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca söz konusu amaca ulaşılabilmesi için daha hafif bir sınırlama aracının etkili ve yeterli olabileceği, dolayısıyla kuralla mahkemeye erişim hakkına getirilen sınırlamanın gerekli olmadığı da söylenemez.

34. Hukuki uyumsuzlukların çözülmesi sürecinde bir tarafın hak ve menfaatlerinin korunması amacıyla alınan geçici hukuki koruma tedbirlerinin diğer tarafın hakları üzerinde olumsuz sonuçlar ortaya çıkarabileceği açıktır. Bu bağlamda karşı tarafın menfaatlerini etkileyen geçici hukuki koruma tedbirlerinin uygulanmasını güçleştirmek ve ortaya çıkabilecek zararları karşılamak amacıyla talepte bulunan tarafa belli külfetler öngörülebilmesi mümkündür. Ancak itiraz konusu kuralda olduğu gibi ihtiyati haciz kararının uygulanmasında aranan teminat şeklindeki mali külfetlerin ekonomik durumu müsait olmayan kişilerin mahkemeye erişim hakkını tamamen ortadan kaldırmaması ya da aşırı derecede güçleştirmemesi gerekir.

35. Bu doğrultuda 2004 sayılı Kanun'un 15. maddesinde atıf yapılan 6100 sayılı Kanun'un 334. ile 340. maddelerinde düzenlenen adli yardım kurumu ile kendisi ve ailesinin geçimini önemli ölçüde zor duruma

düşürmeksizin, gereken yargılama veya takip giderlerini kısmen veya tamamen ödeme gücünden yoksun olan kimselerin geçici hukuki korunma taleplerinde ve icra takibinde, taleplerinin açıkça dayanaktan yoksun olmaması kaydıyla adli yardımdan yararlanabilmelerinin mümkün olduğu anlaşılmaktadır. Nitekim 6100 sayılı Kanun'un 334. maddesinin gerekçesinde de ihtiyati haciz gibi geçici hukukî korumalarda istenilecek teminatlar bakımından adli yardım sayesinde tüm giderlerden geçici olarak muafiyet tanınması hususuna vurgu yapılmıştır. Ayrıca 6100 sayılı Kanun'un 335. maddesinde takip giderleri için teminat göstermekten muafiyetin adli yardım kapsamında olduğu açıkça hüküm altına alınmıştır (bkz. §§ 9-18).

36. Bu itibarla itiraz konusu kuralla mahkemeye erişim hakkına getirilen sınırlamanın kişilere orantısız bir külfet getirmediği ve ölçülü olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

37. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 13. ve 36. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Kuralın Anayasa'nın 2. ve 35. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de bu bağlamda belirtilen hususların Anayasa'nın 13. ve 36. maddeleri yönünden yapılan değerlendirmeler kapsamında ele alınmış olması nedeniyle Anayasa'nın 2. ve 35. maddeleri yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

Kuralın Anayasa'nın 5. maddesiyle ilgisi görülmemiştir.

IV. HÜKÜM

9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 3/7/1940 tarihli ve 3890 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle değiştirilen 259. maddesinin birinci fıkrasının "...ve Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 96 ncı maddesinde yazılı teminatı vermeğe mecburdur." bölümünün Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE 30/11/2023 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
Basri BAĞCI

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Kenan YAŞAR

Üye
Muhterem İNCE

Esas Sayısı : 2023/58
Karar Sayısı : 2023/204
Karar Tarihi : 30/11/2023

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Tokat İcra Ceza Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 14/12/2009 tarihli ve 5941 sayılı Çek Kanunu'nun 15/7/2016 tarihli ve 6728 sayılı Kanun'un 64. maddesiyle başlığı ile birlikte değiştirilen 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinin "...*çekin üzerinde yazılı bulunan düzenleme tarihine göre kanunî ibraz tarihinden itibaren işleyecek 3095 sayılı Kanuna göre ticarî işlerde temerrüt faiz oranı üzerinden hesaplanacak faizi ile birlikte...*" bölümünün Anayasa'nın 2., 36. ve 38. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

OLAY: Çekle ilgili karşılıksızdır işlemi yapılmasına sebebiyet verme suçundan açılan davada itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

I. İPTALİ İSTENEN KANUN HÜKMÜ

Kanun'un itiraz konusu kuralın da yer aldığı 6. maddesi şöyledir:

"Etkin pişmanlık ve çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağının kaldırılması

MADDE 6 – (Değişik: 15/7/2016-6728/64 md.)

(1) Karşılıksız kalan çek bedelinin, çekin üzerinde yazılı bulunan düzenleme tarihine göre kanunî ibraz tarihinden itibaren işleyecek 3095 sayılı Kanuna göre ticarî işlerde temerrüt faiz oranı üzerinden hesaplanacak faizi ile birlikte tamamen ödeyen kişi hakkında,

a) Yargılama aşamasında mahkeme tarafından davanın düşmesine,

b) Mahkûmiyet hükmünün kesinleşmesinden sonra mahkeme tarafından hükmün bütün sonuçlarıyla ortadan kaldırılmasına,

karar verilir. Çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağının kaldırıldığı, MERSİS ile Risk Merkezine 5 inci maddenin sekizinci fıkrasındaki usullere göre bildirilir ve ilan olunur.

(2) Şikâyetten vazgeçme hâlinde de birinci fıkra hükmü uygulanır.

(3) Kişi, mahkûm olduğu cezanın tamamen infaz edildiği tarihten itibaren üç yıl ve her halde yasağın konulduğu tarihten itibaren on yıl geçtikten sonra, hükmü veren mahkemeden çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağının kaldırılmasını isteyebilir; mahkemenin vereceği karara itiraz edebilir. Bu itiraz bakımından İcra ve İflas Kanununun 353 üncü maddesinin birinci fıkrası hükmü uygulanır. Çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağının kaldırılmasına ilişkin karar kesinleştiğinde, yasağın kaldırıldığı, MERSİS ile Risk Merkezine 5 inci maddenin sekizinci fıkrasındaki usullere göre bildirilir ve ilan olunur.”

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Engin YILDIRIM, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Yıldız SEFERİNOĞLU, Selahaddin MENTEŞ, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN, Kenan YAŞAR ve Muhterem İNCE'nin katılımlarıyla 22/3/2023 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

2. Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Ahmet Hakan SOYTÜRK tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu kanun hükmü, dayanan ve ilgili görülen Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşüldü:

A. Anlam ve Kapsam

3. 5941 sayılı Kanun'un 1. maddesinde anılan Kanun'un amacının, çek defterlerinin içeriklerine, çek düzenlenmesine, kullanımına, çek hamillerinin

korunmalarına ve kayıt dışı ekonominin denetim altına alınması önlemlerine katkıda bulunmaya ilişkin esaslar ile çekin karşılıksız çıkması ve belirlenen diğer yükümlülüklerle aykırılık hâllerinde ilgililer hakkında uygulanacak yaptırımları belirlemek olduğu ifade edilmiştir.

4. Kanun'un 5. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci ve ikinci cümlelerinde, üzerinde yazılı bulunan düzenleme tarihine göre kanuni ibraz süresi içinde ibrazında, çekle ilgili olarak "*karşılıksızdır*" işlemi yapılmasına sebebiyet veren kişi hakkında, hamilin şikâyeti üzerine, her bir çekle ilgili olarak bin beş yüz güne kadar adli para cezasına hükmolunacağı ve hükmedilecek adli para cezasının çek bedelinin karşılıksız kalan miktarından az olamayacağı düzenlenmiştir. Anılan fıkranın üçüncü cümlesinde, mahkûmiyet kararı verilenler hakkında mahkeme tarafından ayrıca, çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağına karar verileceği, bu yasağın bulunması hâlinde, çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağının devamına hükmedileceği belirtilmiştir.

5. Söz konusu maddenin (2) numaralı fıkrasının birinci ve ikinci cümlelerinde ise, çek karşılığını ilgili banka hesabında bulundurmakla yükümlü olan kişinin çek hesabı sahibi olduğu, çek hesabı sahibinin tüzel kişi olması hâlinde bu tüzel kişinin mali işlerini yürütmekle görevlendirilen yönetim organı üyesinin, böyle bir belirleme yapılmamışsa yönetim organını oluşturan gerçek kişi veya kişilerin çek karşılığını ilgili banka hesabında bulundurmakla yükümlü olduğu hüküm altına alınmıştır.

6. Kanun'un itiraz konusu kuralın yer aldığı 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasında da çekle ilgili olarak *karşılıksızdır* işlemi yapılmasına sebebiyet verme suçuna özgü cezayı kaldıran şahsi sebeplerden biri olan etkin pişmanlık düzenlemesine yer verilmiştir. Anılan fıkranın birinci cümlesinde karşılıksız kalan çek bedelinin, çekin üzerinde yazılı bulunan düzenleme tarihine göre kanuni ibraz tarihinden itibaren işleyecek 4/12/1984 tarihli ve 3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun'a göre ticari işlerde temerrüt faiz oranı üzerinden hesaplanacak faizi ile birlikte tamamen ödeyen kişi hakkında, yargılama aşamasında mahkeme tarafından davanın düşmesine, mahkûmiyet hükmünün kesinleşmesinden sonra ise hükmün bütün sonuçlarıyla ortadan kaldırılmasına karar verileceği düzenlenmiştir. Söz konusu cümlelerin "*...çekin üzerinde yazılı bulunan düzenleme tarihine göre kanunî ibraz tarihinden itibaren işleyecek 3095 sayılı Kanuna göre ticarî işlerde*

temerrüt faiz oranı üzerinden hesaplanacak faizi ile birlikte...” bölümü itiraz konusu kuralı oluşturmaktadır.

B. İtirazın Gerekçesi

7. Başvuru kararında özetle; suçta ve cezada kanunilik ilkesi uyarınca hukuk düzeninde yasaklanan fiiller ve bunlara verilecek cezaların hiçbir şüpheye yer bırakmayacak şekilde kanunda gösterilmesi gerektiği ancak kuralda temerrüt faizinin başlangıç tarihi belli olmasına rağmen hangi tarihe kadar işletileceğiyle ilgili düzenlemeye yer verilmediği, bu nedenle yaptırımın belirsiz olduğu, ayrıca etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanabilmesi için verilen cezadan daha fazla bir yaptırım uygulanmasının adil yargılanma hakkıyla bağdaşmayacağı belirtilerek kuralın Anayasa’nın 2., 36. ve 38. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

C. Anayasa’ya Aykırılık Sorunu

8. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun’un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa’nın 35. maddesi yönünden de incelenmiştir.

9. Anayasa’nın 38. maddesinin birinci fıkrasında “*Kimse, işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı cezalandırılmaz; kimseye suçu işlediği zaman kanunda o suç için konulmuş olan cezadan daha ağır bir ceza verilemez.*” denilerek suçun kanuniliği; üçüncü fıkrasında da “*Ceza ve ceza yerine geçen güvenlik tedbirleri ancak kanunla konulur.*” denilmek suretiyle cezanın kanuniliği ilkesi güvence altına alınmıştır.

10. Anayasa’nın anılan maddesinde yer alan *suçta ve cezada kanunilik* ilkesi uyarınca hangi fiillerin yasaklandığının ve bu yasak fiillere verilecek cezaların hiçbir kuşkuya yer bırakmayacak açıklıkta, anlaşılır ve sınırları belirli olacak şekilde kanunda gösterilmesi gerekmektedir. Kişilerin yasak fiilleri önceden bilmeleri düşüncesine dayanan bu ilkeyle temel hak ve özgürlüklerin güvence altına alınması amaçlanmıştır (AYM, E.2019/9, K.2019/27, 11/4/2019, § 13).

11. Suçta ve cezada kanunilik ilkesi Anayasa’nın 13. maddesinde ifade edilen temel hak ve özgürlüklerin ancak kanunla sınırlanabileceğine ilişkin kuralın suç ve cezalar yönünden özel düzenlemesi olarak değerlendirilebilir.

Suçta ve cezada kanunilik ilkesi, cezalandırmanın temel haklara etkisinden kaynaklanan özel önemi nedeniyle zaman içinde bir ceza hukuku kavramı olarak alt ilkeler de içerecek şekilde gelişmiştir (AYM, E.2019/9, K.2019/27, 11/4/2019, § 15).

12. Karşılıksız kalan çek bedelinin çekin üzerinde yazılı bulunan düzenleme tarihine göre kanuni ibraz tarihinden itibaren işleyecek 3095 sayılı Kanun'a göre ticari işlerde temerrüt faiz oranı üzerinden hesaplanacak faizi ile birlikte tamamen ödenmesi hâlinde sanık hakkında kovuşturma aşamasında düşme, mahkûmiyet hükmünün kesinleşmesinden sonra ise hükmün bütün sonuçlarıyla ortadan kaldırılmasına karar verileceğini düzenleyen itiraz konusu kural fail ile devlet arasındaki ceza ilişkisini sona erdirecek nitelikte olup maddi ceza hukukuna ilişkindir.

13. Kuralın şekli anlamda bir kanun hükmü olduğu ve erişilebilir olduğu konusunda tereddüt bulunmamaktadır. Bununla birlikte temel hak ve özgürlükleri sınırlamaya yönelik bir kanuni düzenlemenin şeklen var olması yeterli olmayıp yasal kuralların keyfiliğe izin vermeyecek şekilde belirli, ulaşılabilir ve öngörülebilir nitelikte olmaları gerekir.

14. Anayasa Mahkemesi 5941 sayılı Kanun'un 5. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinin "...çekin üzerinde yazılı bulunan düzenleme tarihine göre kanuni ibraz tarihinden itibaren işleyecek 3095 sayılı Kanuna göre ticari işlerde temerrüt faizi oranı üzerinden hesaplanacak faizi ile takip ve yargılama gideri toplamından..." bölümünü, anılan kuralda temerrüt faizinin başlangıç tarihinin düzenleme tarihine göre kanuni ibraz tarihi olarak belirlenmesine karşın faizin hangi tarihe kadar işletileceğinin belirtilmediği ve bu durumun sanık hakkında hükmedilecek adli para cezasının öngörülemez nitelikte olmasına neden olduğu gerekçesiyle Anayasa'nın 38. maddesine aykırı bularak iptal etmiştir (AYM, E.2016/191, K.2017/131, 26/7/2017). İptal kararına konu bölüm adli para cezasının belirlenmesine ilişkin olup hükmedilecek adli para cezasının çekin üzerinde yazılı bulunan düzenleme tarihine göre kanuni ibraz tarihinden itibaren işleyecek 3095 sayılı Kanun'a göre ticari işlerde temerrüt faizi oranı üzerinden hesaplanacak faizi ile takip ve yargılama gideri toplamından az olamayacağını öngörmekteydi.

15. İtiraz konusu kuralda da temerrüt faizinin başlangıç tarihinin düzenleme tarihine göre kanuni ibraz tarihi olarak belirlendiği ancak faizin

hangi tarihe kadar işletileceği konusunda bir açıklamaya yer verilmediği görülmektedir. Bununla birlikte etkin pişmanlıktan yararlanma şartlarını düzenleyen kuralların suçta ve cezada kanunilik ilkesi yönünden asıl cezayı belirleyen kurallar kadar katı yorumlanması anılan kurumun niteliğiyle bağdaşmayabilir. Nitekim suçta ve cezada kanunilik ilkesi kişilerin yasak fiilleri ile bu fiillere karşı öngörülen yaptırımları önceden bilmeleri düşüncesine dayanmakla birlikte etkin pişmanlık kurumunun uygulanabilmesi için failin bu yöndeki iradesini ortaya koyması gerekir.

16. Bu bağlamda kuralda etkin pişmanlık kurumunun uygulanabilmesi için kanun koyucunun borcun tamamının ödenmesi şartını da aradığı gözetildiğinde, kural uyarınca sanık/hükümlü tarafından etkin pişmanlık iradesi gösterilerek ödemenin yapıldığı tarihe kadar faiz işletileceği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla kuralın açık, anlaşılır, sınırlarının belirli ve yaptırımının öngörülebilir olduğu, bu suretle kanunilik şartını taşıdığı sonucuna ulaşılmıştır.

17. Öte yandan Anayasa'nın 35. maddesinde *"Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir./ Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir./ Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz."* denilmektedir.

18. Anayasa'nın anılan maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı, ekonomik değer ifade eden ve parayla değerlendirilebilen her türlü mal varlığı hakkını kapsamaktadır (AYM, E.2015/39, K.2015/62, 1/7/2015, § 20). Bu bağlamda mülk olarak değerlendirilmesi gerektiğinden kuşku bulunmayan menkul ve gayrimenkul mallar ile bunların üzerinde tesis edilen sınırlı aynı haklar ile fikrî hakların yanı sıra icrası mümkün olan her türlü alacak da mülkiyet hakkının kapsamına dâhildir (*Mahmut Duran ve diğeri*, B. No: 2014/11441, 1/2/2017, § 60).

19. Bu itibarla muhatap banka tarafından çek bedelinin karşılanamayan kısmının çek hamili bakımından bir alacak olduğu ve Anayasa'nın 35. maddesi kapsamında mülk olarak değerlendirilmesi gerektiğinden şüphe bulunmamaktadır.

20. Anayasa'nın söz konusu maddesinde bir temel hak olarak güvence altına alınan mülkiyet hakkının etkili bir şekilde korunabilmesi yalnızca devletin bu hakka müdahaleden kaçınmasına bağlı değildir. Nitekim Anayasa'nın 5. maddesinde insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi

için gerekli şartların hazırlanması, devletin temel amaç ve görevleri arasında sayılmıştır. Bu kapsamda devlet, kişilerin mülkiyet hakkından tam anlamıyla yararlanabilmeleri ve etkili bir şekilde mülkiyet hakkının korunması amacıyla yasal, idari, mali, yargısal ve diğer önlemleri almak zorundadır. Pozitif yükümlülüğün ortaya çıkmasının nedeni *gerçek anlamda koruma* sağlanmasıdır. Bu bağlamda söz konusu pozitif yükümlülük, kimi durumlarda özel kişiler arasındaki uyuşmazlıklar da dâhil olmak üzere mülkiyet hakkının korunması için belirli tedbirlerin alınmasını gerektirmektedir (AYM, E.2019/11, K.2019/86, 14/11/2019, § 13; *Eyyüp Boynukara*, B. No: 2013/7842, 17/2/2016, §§ 39-41; *Osmanoğlu İnşaat Eğitim Gıda Temizlik Hizmetleri Petrol Ürünleri Sanayi Ticaret Limited Şirketi*, B. No: 2014/8649, 15/2/2017, § 44).

21. 5941 sayılı Kanun'un itiraz konusu kuralın da yer aldığı 6. maddesi uyarınca etkin pişmanlığın uygulanabilmesi için sanık/hükümlü tarafından ödemenin çek hamiline yapılması gerekmektedir. Başka bir deyişle devletin sanığın/hükümlünün mülküne doğrudan bir müdahalesi bulunmayıp etkin pişmanlığın uygulanabilmesi için özel kişiler arasındaki hukuki ilişkiden kaynaklı bir borcun ifa edilmesi gerekmektedir. Dolayısıyla kural, devletin mülkiyet hakkına ilişkin pozitif yükümlülüğü yönünden incelenmelidir.

22. Devletin pozitif yükümlülüğü, mülkiyet hakkına yapılan müdahalelere karşı usule ilişkin güvenceler sunan yargısal yolların da yer aldığı etkili bir hukuksal çerçeve oluşturma ve bu kapsamda yargısal ve idari makamların bireylerin özel kişilerle olan uyuşmazlıklarında etkili ve adil bir karar vermesini temin etme sorumluluklarını içermektedir (*Selahattin Turan*, B. No: 2014/11410, 22/6/2017, § 41).

23. Çekle ilgili karşılıksızdır işlemi yapılmasına sebebiyet verme suçu, anılan Kanun'un 5. maddesinin gerekçesinde de ifade edildiği üzere ticari işlemlerde çeke olan güvenin artırılması ile karşılıksız çekin engellenmesi ve bu suretle çek hamillerinin korunması amacıyla ihdas edilmiştir. İtiraz konusu kuralın da yer aldığı maddedeki etkin pişmanlık hükmünün ise suç ile bozulan ticari hayat ve ekonomik düzendeki olumsuzlukların fail tarafından giderildiği durumlarda, faile cezasızlık imkânı tanımak amacıyla öngörüldüğü anlaşılmaktadır. Dolayısıyla etkin pişmanlık düzenlemesi, faili borcunu ödemeye zorlamak suretiyle çek hamilinin mülkiyet hakkını da korumaktadır.

24. Kural; aynı zamanda uyuşmazlık konusu olabilecek çek konusu alacağı, alacakların tespiti ve tahsiline yönelik olarak diğer kanunlarda oluşturulan mekanizmaların kapsamı dışına çıkarmamaktadır. Kuralla, etkin pişmanlık hükümlerinden yararlanabilmenin bir şartı olarak sanığın çek bedelini çekin üzerinde yazılı bulunan düzenleme tarihine göre kanuni ibraz tarihinden itibaren ödeme gününe kadar işleyecek ve 3095 sayılı Kanun'a göre ticari işlerdeki temerrüt faizi ile birlikte alacaklıya ödemesi zorunluluğu öngörülmesinin diğer kanunlarda düzenlenen ve alacağın tespiti ile tahsilini sağlayan dava ve takip yollarına ek olarak getirilmiş bir mekanizma olduğu anlaşılmaktadır.

25. Diğer yandan Anayasa'nın 35. maddesinin güvence altına aldığı husus devletin alacağın tespiti ve tahsilini sağlayan etkili mekanizmalar oluşturma yükümlülüğüdür. Çek konusu alacağın ödenmesindeki gecikmeler sebebiyle oluşan bütün zararların karşılanmasının etkin pişmanlık şartı hâline getirilmesi bu güvence kapsamında değildir. Ceza hukukuyla ilgili bir kurum olan etkin pişmanlığın şartlarının tespitinde kanun koyucunun geniş bir takdir yetkisi bulunmaktadır. Alacaklının uğradığı zararların bütünüyle etkin pişmanlık kurumu kapsamında karşılanıp karşılanmayacağının öngörülmesi de söz konusu takdir yetkisi içindedir. Nitekim kural uyarınca 3095 sayılı Kanun kapsamında öngörülen faizin, alacağın geç ödenmesinden kaynaklanan zararların tamamını karşılayamadığı durumlarda alacaklının temerrüt nedeniyle oluşan zararlarını genel hükümler çerçevesinde dava ya da takip konusu yapmasına engel bir durum bulunmamaktadır.

26. Ayrıca çekin bir kambiyo senedi olduğu ve 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 3. maddesi uyarınca çek düzenlemenin ticari iş niteliğinde olduğu dikkate alındığında, ilke olarak temerrüt hâlinde alacağı 3095 sayılı Kanun'da düzenlenen faiz oranlarının uygulanması mümkündür. Bu husus da gözetildiğinde kural uyarınca yapılacak ödemenin karşılıksızdır işlemi yapılmasına sebebiyet veren faile aşırı bir külfet yüklediği söylenemez. Dolayısıyla kuralın devletin pozitif yükümlülükleri kapsamında mülkiyetin kullanılmasına ve korunmasına yönelik yeterli güvenceleri sağladığı ve menfaat dengesinin kurulmasında taraflardan biri aleyhine ölçüsüzlüğe neden olmadığı anlaşılmaktadır.

27. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 35. ve 38. maddelerine aykırı değildir. İtirazın reddi gerekir.

Kuralın Anayasa'nın 2. maddesine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de bu bağlamda belirtilen hususların Anayasa'nın 35. ve 38. maddeleri yönünden yapılan değerlendirmeler kapsamında ele alınmış olması nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

Kuralın Anayasa'nın 36. maddesiyle ilgisi görülmemiştir.

IV. HÜKÜM

14/12/2009 tarihli ve 5941 sayılı Çek Kanunu'nun 15/7/2016 tarihli ve 6728 sayılı Kanun'un 64. maddesiyle başlığı ile birlikte değiştirilen 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinin "...çekin üzerinde yazılı bulunan düzenleme tarihine göre kanunî ibraz tarihinden itibaren işleyecek 3095 sayılı Kanuna göre ticarî işlerde temerrüt faiz oranı üzerinden hesaplanacak faizi ile birlikte..." bölümünün Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE 30/11/2023 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
Basri BAĞCI

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Kenan YAŞAR

Üye
Muhterem İNCE

Esas Sayısı : 2023/106
Karar Sayısı : 2023/205
Karar Tarihi : 30/11/2023

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 85. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan "...iki yıldan..." ibaresinin Anayasa'nın 2., 19. ve 38. maddelerine aykırılığı ileri sürerek iptaline karar verilmesi talebidir.

OLAY: Sanık hakkında taksirle öldürme suçundan açılan davada itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

I. İPTALİ İSTENEN VE İLGİLİ GÖRÜLEN KANUN HÜKÜMLERİ

A. İptali İstenen Kanun Hükmü

Kanun'un itiraz konusu kuralın da yer aldığı 85. maddesi şöyledir:

"Taksirle öldürme

Madde 85- (1) Taksirle bir insanın ölümüne neden olan kişi, iki yıldan altı yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Fiil, birden fazla insanın ölümüne ya da bir veya birden fazla kişinin ölümü ile birlikte bir veya birden fazla kişinin yaralanmasına neden olmuş ise, kişi iki yıldan onbeş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır."

B. İlgili Görülen Kanun Hükmü

Kanun'un 61. maddesi şöyledir:

“Cezanın belirlenmesi

MADDE 61- (1) Hakim, somut olayda;

- a) Suçun işleniş biçimini,*
- b) Suçun işlenmesinde kullanılan araçları,*
- c) Suçun işlendiği zaman ve yeri,*
- d) Suçun konusunun önem ve değerini,*
- e) Meydana gelen zarar veya tehlikenin ağırlığını,*
- f) Failin kast veya taksire dayalı kusurunun ağırlığını,*
- g) Failin güttüğü amaç ve saiki,*

Göz önünde bulundurarak, işlenen suçun kanuni tanımında öngörülen cezanın alt ve üst sınırı arasında temel cezayı belirler.

(2) Suçun olası kastla ya da bilinçli taksirle işlenmesi nedeniyle indirim veya artırım, birinci fıkra hükmüne göre belirlenen ceza üzerinden yapılır.

(3) Birinci fıkroda belirtilen hususların suçun unsurunu oluşturduğu hallerde, bunlar temel cezanın belirlenmesinde ayrıca göz önünde bulundurulmaz.

(4) Bir suçun temel şekline nazaran daha ağır veya daha az cezayı gerektiren birden fazla nitelikli hallerin gerçekleşmesi durumunda; temel cezada önce artırma sonra indirme yapılır.

(5) Yukarıdaki fıkralara göre belirlenen ceza üzerinden sırasıyla teşebbüs, iştirak, zincirleme suç, haksız tahrik, yaş küçüklüğü, akıl hastalığı ve cezada indirim yapılmasını gerektiren şahsi sebeplere ilişkin hükümler ile takdiri indirim nedenleri uygulanarak sonuç ceza belirlenir.

(6) Hapis cezasının süresi gün, ay ve yıl hesabıyla belirlenir. Bir gün, yirmidört saat; bir ay, otuz gündür. Yıl, resmi takvime göre hesap edilir. Hapis cezası için bir günün, adlî para cezası için bir Türk Lirasının artakalanı hesaba katılmaz ve bu cezalar infaz edilmez.

(7) (Ek: 29/6/2005 – 5377/7 md.) Süreli hapis cezasını gerektiren bir suçtan dolayı bu madde hükümlerine göre belirlenen sonuç ceza, otuz yıldan fazla olamaz.

(8) (Ek: 29/6/2005 – 5377/7 md.) Adlî para cezası hesaplanırken, bu madde hükmüne göre cezanın belirlenmesi ve bireyselleştirilmesine yönelik artırma ve indirimler, gün üzerinden yapılır. Adlî para cezası, belirlenen sonuç gün ile kişinin bir gün karşılığı ödeyebileceği miktarın çarpılması suretiyle bulunur.

(9) (Ek: 6/12/2006 – 5560/1 md.) Adlî para cezasının seçimlik ceza olarak öngörüldüğü suçlarda bu cezaya ilişkin gün biriminin alt sınırı, o suç tanımındaki hapis cezasının alt sınırından az; üst sınırı da, hapis cezasının üst sınırından fazla olamaz.

(10) Kanunda açıkça yazılmış olmadıkça cezalar ne artırılabilir, ne eksiltilebilir, ne de değiştirilebilir.”

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Engin YILDIRIM, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Yıldız SEFERİNOĞLU, Selahaddin MENTEŞ, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ve Kenan YAŞAR'ın katılımlarıyla 22/6/2023 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

2. Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Ahmet Hakan SOYTÜRK tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu ve ilgili görülen kanun hükümleri, dayanan ve ilgili görülen Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. Genel Açıklama

3. Hukuk sistemimizde özgürlüğü bağlayıcı nitelikte hapis ve mal varlığına yönelik adli para cezası olmak üzere iki farklı türde adli ceza

öngörülmüştür. Bir suç karşılığında yalnızca hapis ya da adli para cezasının öngörüldüğü suçlar olduğu gibi anılan yaptırımların seçimlik olarak veya birlikte düzenlendiği suçlar da bulunmaktadır. Cezaların yanı sıra failin tehlikeliliği esasına dayanan ve failin ıslahının sağlanarak topluma kazandırılmasını ve bu suretle toplumun korunmasını amaçlayan güvenlik tedbirleri de bulunmaktadır.

4. Ceza hukukunda, suç olan eylemleri önlemenin önde gelen araçlarından biri, ceza yaptırımıdır (AYM, E.1990/17, K.1990/23, 20/9/1990). Bu bağlamda ceza sistemi açıklanırken cezaların belirlenmesi ve bireyselleştirilmesi konularının da ele alınması gerekir (AYM, E.1971/2, K.1971/36, 6/4/1971). Cezanın belirlenmesi iki aşamadan oluşmaktadır. Birinci aşama kanun koyucu tarafından suç karşılığı öngörülen cezanın belirlendiği soyut belirleme aşaması, ikincisi ise suçun işlenmesinden sonra yargılama makamı tarafından suçlu hakkında hükmedilecek olan cezanın somut olarak tespit edildiği aşamadır.

5. Cezanın soyut belirlenme aşaması da ikiye ayrılmaktadır. Soyut genel belirleme olarak isimlendirilen birinci aşamada kanun koyucu, cezaların türleri ve ağırlıklarına dair genel bir sistem belirlemekte ve ilkeler ortaya koymaktadır. Soyut özel belirleme olarak isimlendirilen ikinci aşamada ise belirlenen genel ilkeler ışığında her bir suç için hangi tür ve ağırlıkta ceza verileceği tespit edilmektedir. Cezanın soyut özel belirlenmesi aşamasında kanun koyucu tarafından sabit cezalar, alternatifli veya birlikte cezalar, alt ve/veya üst sınırlı (basamaklı) cezalar öngörülmüştür (bazı farklarla birlikte bkz. AYM, E.1970/42, K.1971/30, 9/3/1971; E.1971/2, K.1971/36, 6/4/1971; E.1990/17, K.1990/23, 20/9/1990).

6. Suçun işlenmesinden sonra ortaya çıkan somut belirleme aşamasında, hâkim öncelikle suçluluğunu tespit ettiği failin eyleminin hukuki nitelendirmesini yapmaktadır. Hukuki nitelendirmenin ardından hâkim, suç türü için kanunda birden fazla ceza türünün öngörüldüğü durumlarda uygun cezayı seçer ve 5237 sayılı Kanun'un 61. maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtilen hususları gözeterek suç için öngörülen cezanın alt ve üst sınırları arasında temel cezayı belirler. Bu suretle belirlenen temel ceza üzerinden anılan maddenin (2) numaralı fıkrası uyarınca suçun olası kasıtlı ya da bilinçli taksirle işlendiği durumlarda indirim veya artırım yapılır. Maddenin (4) numaralı fıkrasına göre bir suçun temel şekline nazaran daha ağır veya daha

az cezayı gerektiren birden fazla nitelikli hâllerin gerçekleşmesi durumunda; temel cezada önce artırma sonra indirme yapılır. Söz konusu fıkralara göre tespit edilecek ceza üzerinden (5) numaralı fıkra uyarınca sırasıyla teşebbüs, iştirak, zincirleme suç, haksız tahrik, yaş küçüklüğü, akıl hastalığı ve cezada indirim yapılmasını gerektiren şahsi sebeplere ilişkin hükümler ile takdiri indirim nedenleri uygulanarak sonuç ceza belirlenmektedir.

7. Kanun'un 61. maddesinin (1) numaralı fıkrasına göre temel cezanın belirlenmesinde gözönünde tutulacak sınırlı sayıdaki ölçütler; suçun işleniş biçimi, suçun işlenmesinde kullanılan araçlar, suçun işlendiği zaman ve yer, suçun konusunun önem ve değeri, meydana gelen zarar veya tehlikenin ağırlığı, failin kast veya taksire dayalı kusurunun ağırlığı ile failin güttüğü amaç ve saiktir. Maddenin (3) numaralı fıkrası uyarınca (1) numaralı fıkroda belirtilen hususların suçun unsurunu oluşturduğu hâllerde, bunlar temel cezanın belirlenmesinde ayrıca gözönünde bulundurulmayacaktır.

8. Taksirle işlenen suçlar bakımından kanun koyucu, temel cezanın tespitinde gözetilecek farklı bir ölçüt daha belirlemiştir. Anılan Kanun'un 22. maddesinin (4) numaralı fıkrası uyarınca taksirle işlenen suçtan dolayı verilecek ceza failin kusuruna göre belirlenecektir. Bu bağlamda taksirli suçlarda, Kanun'un 61. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan ölçütler ile 22. maddenin (4) numaralı fıkrasında yer alan ölçütün bir arada değerlendirilmesi gerekecektir. Bununla birlikte 61. maddenin (1) numaralı fıkrasında düzenlenen ve genel nitelikli olan tüm ölçütlerin her bir suç yönünden gözönünde bulundurulması mümkün değildir. Bu itibarla taksirli suçlarda, yalnızca kasıtlı suçlarda gözetilebilecek olan, *suçun işlenmesinde kullanılan araçlar, failin kasta dayalı kusurunun ağırlığı ve failin güttüğü amaç ve saik* ölçütleri dikkate alınmayacaktır. Taksirli suçlarda failin kusurluluğu ile birlikte *suçun işleniş biçimi, suçun işlendiği zaman ve yer, suç konusunun önem ve değeri* ile *meydana gelen zarar veya tehlikenin ağırlığı* gözetilecektir. Diğer yandan belirlenecek ceza, Kanun'un 3. maddesinin (1) numaralı fıkrasına göre failin ağırlığı ile de orantılı olmalıdır (benzer yöndeki değerlendirme için çok sayıda karar arasından bkz. Yargıtay Ceza Genel Kurulu, E.2017/12-751, K.2022/517, 4/7/2022).

9. Temel cezanın belirlenmesinden farklı olarak tespit edilen cezanın -cezanın amaçları da gözetilerek- failin kişiliğine uydurulması cezanın bireyselleştirilmesidir. Cezanın bireyselleştirilmesi; yasama, yargılama ve

idari (infaz aşamasında) olmak üzere üç farklı aşamada gerçekleşmektedir. Kanun'un 62. maddesi uyarınca hâkim tarafından uygulanan takdiri indirim, 50. maddeye göre cezanın seçenек yaptırımlara çevrilmesi, 51. madde uyarınca cezanın ertelenmesi cezanın yargılama aşamasında bireyselleştirilmesine örnek olarak gösterilebilir.

B. Anlam ve Kapsam

10. Taksirle öldürme suçu 5237 sayılı Kanun'un 85. maddesinde düzenlenmiştir. Anılan maddenin (1) numaralı fıkrasında taksirle bir insanın ölümüne neden olan failin iki yıldan altı yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılacağı öngörülmüştür. (2) numaralı fıkra uyarınca fiil sonucunda birden fazla insanın ölümüne ya da bir veya birden fazla insanın ölümü ile birlikte bir veya birden fazla kişinin yaralanmasına neden olduğu takdirde fail iki yıldan on beş yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılacaktır.

11. Maddenin (2) numaralı fıkrasında yer alan ve taksirle öldürme suçunun birden fazla insanın ölümüne ya da bir veya birden fazla insanın ölümü ile birlikte bir veya birden fazla kişinin yaralanmasına neden olması hâlinde temel cezanın alt sınırını belirleyen “...iki yıldan...” ibaresi itiraz konusu kuralı oluşturmaktadır.

C. İtirazın Gerekçesi

12. Başvuru kararında özetle; taksirle öldürme suçunun basit ve nitelikli hâllerinde cezanın alt sınırının aynı düzenlendiği, yaralamanın nitelikli hâlinin de cezanın alt sınırının belirlenmesinde dikkate alınmadığı, taksirle öldürme suçunun nitelikli hâli için öngörülen cezanın -bilinçli taksir hâlleri hariç olmak üzere- adli para cezasına çevrilebildiği, bu durumun suçun önlenmesi ve kamu düzeninin sağlanması amaçlarıyla bağdaşmadığı, itiraz konusu kuralın ulaşılmak istenen amaç bakımından orantısız olduğu ve adil bir hukuk düzeninin kurulmasını öngören hukuk devleti ilkesini ihlal ettiği belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2., 19. ve 38. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Ç. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

13. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 17. maddesi yönünden de incelenmiştir.

14. Anayasa'nın 38. maddesinin birinci fıkrasında *"Kimse, işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı cezalandırılmaz; kimseye suçu işlediği zaman kanunda o suç için konulmuş olan cezadan daha ağır bir ceza verilemez."* denilerek suçun kanuniliği; üçüncü fıkrasında da *"Ceza ve ceza yerine geçen güvenlik tedbirleri ancak kanunla konulur."* denilmek suretiyle cezanın kanuniliği ilkesi güvence altına alınmıştır.

15. Anayasa'nın anılan maddesinde yer alan *suçta ve cezada kanunilik* ilkesi uyarınca hangi fiillerin yasaklandığının ve bu yasak fiillere verilecek cezaların hiçbir kuşkuyla yer bırakmayacak açıklıkta, anlaşılır ve sınırları belirli olacak biçimde kanunda gösterilmesi gerekmektedir. Kişilerin yasak fiilleri önceden bilmeleri düşüncesine dayanan bu ilkeyle temel hak ve özgürlüklerin güvence altına alınması amaçlanmıştır (AYM, E.2019/9, K.2019/27, 11/4/2019, § 13).

16. Suçta ve cezada kanunilik ilkesi Anayasa'nın 13. maddesinde ifade edilen temel hak ve özgürlüklerin ancak kanunla sınırlanabileceğine ilişkin kuralın suç ve cezalar yönünden özel düzenlemesi olarak değerlendirilebilir. Suçta ve cezada kanunilik ilkesi, cezalandırmanın temel haklara etkisinden kaynaklanan özel önemi nedeniyle zaman içinde bir ceza hukuku kavramı olarak alt ilkeler de içerecek şekilde gelişmiştir (AYM, E.2019/9, K.2019/27, 11/4/2019, § 15).

17. Taksirle öldürme suçunun birden fazla insanın ölümüne ya da bir veya birden fazla insanın ölümü ile birlikte bir veya birden fazla kişinin yaralanmasına neden olması hâlinde uygulanacak temel cezanın alt sınırını belirleyen kuralın şekli anlamda bir kanun hükmü olduğu ve erişilebilir nitelikte olduğu hususunda bir tereddüt bulunmamaktadır. Ayrıca kuralda düzenlenen fiilin gerçekleşmesi durumunda temel cezanın belirlenmesinde alt sınırın iki yıl olduğunun açıkça gösterildiği gözetildiğinde kuralın açık, anlaşılır ve sınırlarının belirli olduğu, yaptırımın öngörülebilir olduğu, bu kapsamda kuralın kanunilik şartını taşıdığı anlaşılmaktadır.

18. Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan kişinin yaşam hakkı ile maddi ve manevi varlığını koruma hakkı, birbirleriyle sıkı bağlantıları olan, devredilmez ve vazgeçilmez haklardan olup devletin bu konuda pozitif ve negatif yükümlülükleri bulunmaktadır (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, B. No. 2012/752, 17/9/2013, § 50). Bu bağlamda negatif yükümlülük devletin hiçbir

bireyin yaşamına hukuka aykırı olarak son vermemesi, pozitif yükümlülük ise devletin tüm bireylerin yaşam hakkını gerek kamusal makamların gerekse diğer bireylerin ya da kişinin kendisinin eylemlerinden kaynaklanabilecek risklere karşı koruması şeklinde ortaya çıkmaktadır (*Cemil Danışman*, B. No: 2013/6319, 16/7/2014, § 42).

19. Devletin yaşam hakkı ile kişinin maddi ve manevi varlığını koruma hakkı kapsamında sahip olduğu pozitif yükümlülüklerin usule ilişkin yönü bulunmaktadır. Söz konusu usul yükümlülüğü çerçevesinde devlet, doğal olmayan her ölüm olayı ile vücut bütünlüğüne yönelik müdahalelerin sorumlularının belirlenmesini ve gerekiyorsa cezalandırılmasını sağlayabilecek etkili resmî bir soruşturma yürütmek durumundadır. Bu tarz bir soruşturmanın temel amacı, yaşam hakkı ile maddi ve manevi varlığın korunması hakkını koruyan hukukun etkin bir şekilde uygulanmasını güvenceye almak ve kamu görevlilerinin ya da kurumlarının karıştığı olaylarda, bunların sorumlulukları altında meydana gelen ölümler için hesap vermelerini sağlamaktır (bazı farklarla birlikte bkz. *Nail Artuç*, B. No: 2013/2839, 3/4/2014, §§ 35-36). Bu bir sonuç yükümlülüğü olmayıp uygun araçların kullanılması yükümlülüğüdür. Dolayısıyla bu kapsamda açılmış olan tüm davaların mahkûmiyetle ya da belirli bir ceza kararıyla sonuçlanması zorunluluğu bulunmamaktadır (*Cezmi Demir ve diğerleri*, B. No: 2013/293, 17/7/2014, § 127).

20. Diğer yandan “*etkili bir yargısal sistem kurma*” yönündeki pozitif yükümlülük yaşam hakkının veya bedensel bütünlüğün kasten ihlal edilmediği durumlarda mutlaka ceza soruşturması yapılmasını gerekli kılmaz. Anayasa'nın söz konusu maddesi kapsamında etkili bir yargısal sistem kurma yönündeki pozitif yükümlülük, belirli durumlarda, mağdura adli ya da idari yargı mercileri önünde açabileceği bir tazminat ya da tam yargı davası yolunun sağlanması ile yerine getirilmiş sayılabilir (bazı farklarla birlikte bkz. *Yaprak Yüksek*, B. No: 2013/9116, 14/10/2015, § 32). Dolayısıyla taksirle öldürme ve/veya yaralama fiillerinin etkili yargısal sistem kurma yükümlülüğü kapsamında suç olarak düzenlenmesi hususunda kanun koyucunun takdir yetkisi bulunmaktadır.

21. Bu itibarla ceza soruşturması yürütülmesinin anayasal olarak zorunlu olduğu ya da kanun koyucunun bir fiili suç olarak öngördüğü hâllerde (taksirle öldürme ve/veya yaralama fiilleri gibi) usul yükümlülüğünün bir

unsuru olarak sorumlulara fiilleriyle orantılı cezaların verilmesi ve mağdur açısından da uygun giderimin sağlanması gerekir (bazı farklarla birlikte bkz. *Şenol Gürkan*, B. No: 2013/2438, 9/9/2015, § 105). İşlenen suç ile verilen cezalar arasında orantısızlık olması ya da suç konusu fiile hiç ceza verilmemesi durumunda bu tür eylemlerin önlenmesini sağlayabilecek caydırıcı etkinin ortaya konulmaması, böylelikle kişilerin fiziksel ve ruhsal bütünlüklerinin idari ve yasal mevzuat aracılığıyla korunması hususundaki pozitif yükümlülüğün yerine getirilememesi sonucu ortaya çıkabilir (*Süleyman Deveci*, B. No: 2013/3017, 16/12/2015, § 102).

22. İtiraz konusu kuralda taksirle öldürme suçuna konu olan fiilin birden fazla insanın ölümüne ya da bir veya birden fazla insanın ölümü ile birlikte bir veya birden fazla kişinin yaralanmasına neden olması hâlinde temel ceza iki yıldan az olmayacak şekilde belirlenmektedir. Dolayısıyla kanun koyucunun etkili yargısal sistem kurma yükümlülüğü kapsamında kasıtlı fiillerin yanı sıra ölüm ve vücut bütünlüğünün bozulmasına yol açabilecek nitelikteki dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı fiilleri de suç olarak düzenlediği anlaşılmaktadır. Bununla birlikte kuralda öngörülen cezanın yaşam hakkı ile kişinin maddi ve manevi varlığını koruma hakkını ihlal edecek taksirli fiillerin işlenmesini önleyecek bir niteliğe sahip olup olmadığının değerlendirilmesi gerekir.

23. Taksirle öldürme suçu kasten değil dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı olarak işlenen bir suçtur. Diğer yandan anılan suçun işleniş biçimi itibarıyla temel şeklinin her somut olay yönünden suçun nitelikli hâlinde daha hafif bir cezayı gerektirmeyebileceği de açıktır. Bu hususlar ile anılan Kanun'un 85. maddesinin (2) numaralı fıkrasında belirlenen iki ila on beş yıllık ceza aralığı da dikkate alındığında kural uyarınca suçun nitelikli hâlinde temel cezanın iki yıldan az olmayacak şekilde belirlenmesinin, yaşam hakkı ile kişinin maddi ve manevi varlığının korunması hakkının taksirli işlenen fiillere karşı korunması bakımından caydırıcı bir etkiye sahip olmadığı söylenemez.

24. Öte yandan Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adil bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, hukuki güvenliği sağlayan, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir.

25. Hukuk devletinde, suç ve suçlulukla mücadele amacıyla, ceza ve ceza yerine geçen güvenlik tedbirlerine ilişkin düzenlemeler, devletin ceza siyasetinin de bir gereği olarak Anayasa'nın konuya ilişkin hükümleri başta olmak üzere suçların niteliği, işlenme biçimi, içerik ve yoğunluğu, kamu düzenini ihlal derecesi, cezaların caydırıcılığı, ülkenin sosyal, kültürel yapısı, etik değerleri ve ekonomik hayatın ihtiyaçları gözönüne alınarak belirlenir. Kanun koyucu, cezalandırma yetkisini kullanırken toplumda hangi eylemlerin suç sayılacağı, bunun hangi tür ve ölçüdeki ceza yaptırımını ile karşılanacağı, nelerin ağırlaştırıcı veya hafifletici sebep olarak kabul edileceği ve ceza sistemini tamamlayan müesseselerin nelerden ibaret olacağı hususlarında takdir yetkisine sahiptir.

26. Kanun koyucu söz konusu yetkiyi kullanırken suç ve ceza arasındaki adil dengenin korunması, öngörülen yaptırımın cezalandırmada güdülen amacı gerçekleştirmeye elverişli olması ve insanlık haysiyetine aykırı olmaması gibi hususları da gözetmesi gerekir (AYM, E.2016/16, K.2016/37, 5/5/2016, § 7). Cezalandırmada amacın belirlenmesi, bir fiil karşılığında öngörülecek yaptırımın tespiti bakımından da önem taşımaktadır.

27. Bununla birlikte sadece suçun temel şeklini esas alarak ve suçun temel şekli için öngörülen ceza miktarlarını suçun nitelikli hâlleri ile kıyaslayarak suç ve ceza arasında adil denge bulunup bulunmadığı konusunda bir karar vermek, sorunu tek yönlü ya da eksik olarak ele almak anlamına gelir. Bu nedenle suç ve ceza arasında adalete uygun bir oranın bulunup bulunmadığının tespitinde ceza miktarlarının kıyaslanması değil, o suçun toplumda yarattığı infial ve etki, kişiler üzerinde oluşturduğu tehlike, zarar görenin kişiliği ile ona verilen zararın azlığı veya çokluğu, işlenme oranındaki azalma veya artış gibi faktörlerin de dikkate alınması gerekir (AYM, E.2016/25, K.2016/186, 14/12/2016, § 9).

28. Türk hukuk sisteminde kişilerin taksirli fiillerinden dolayı ceza sorumluluğu istisnai niteliktedir. 5237 sayılı Kanun'un 22. maddesinin (1) numaralı fıkrasında taksirle işlenen fiillerden sorumluluğun ancak kanunda açıkça belirtilen hâllerde söz konusu olacağı hüküm altına alınmıştır. Kanun koyucu ihlal edilecek hak, hukuki varlık veya menfaatin önemini gözeterek kişilerin dikkat ve özen yükümlülüğüne uygun davranmasını temin etmek amacıyla belli fiillere yönelik taksirle işlenebilen suçlar öngörmüştür. Taksirle öldürme suçunun nitelikli hâlinde korunan hukuki değer yaşam hakkı ve

vücut bütünlüğüdür. Yaşam hakkı bağlamında kişilerin vücut bütünlüğünü korumak amacıyla kasıtlı fiillerin yanı sıra ölüm ve yaralanma sonucuna yol açabilecek dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı fiillerin de suç olarak öngörülmesi kanun koyucunun takdir yetkisi içindedir.

29. Kanun koyucu, takdir yetkisi kapsamındaki düzenlemeleri yaparken hukuk devleti ilkesinin bir gereği olan ölçülülük ilkesiyle bağlıdır. Bu ilke elverişlilik, gereklilik ve orantılılık olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. *Elverişlilik* getirilen kuralın ulaşılmak istenen amaç için elverişli olmasını, *gereklilik* getirilen kuralın ulaşılmak istenen amaç bakımından gerekli olmasını, *orantılılık* ise getirilen kural ile ulaşılmak istenen amaç arasında olması gereken ölçüyü ifade etmektedir. Bir kuralda öngörülen düzenleme ile ulaşılmak istenen amaç arasında ölçülülük ilkesi gereğince makul bir dengenin bulunması zorunludur (AYM, E.2021/98, K.2022/9, 26/1/2022, § 7).

30. İtiraz konusu kural uyarınca taksirle öldürme suçuna konu fiilin birden fazla insanın ölümüne ya da bir veya birden fazla insanın ölümü ile birlikte bir veya birden fazla kişinin yaralanmasına neden olması hâlinde temel cezanın iki yıldan az olmayacak şekilde belirlenmesinin kişilerin yaşam hakkının ve vücut bütünlüğünün korunması amacı bakımından elverişli ve gerekli olmadığı söylenemez.

31. Ölçülülük incelemesinde son olarak kuralda öngörülen yaptırım ile ulaşılmak istenen meşru amaç arasındaki makul dengeyi ifade eden orantılılık ilkesine dikkat edilmesi gerekir. Bu bağlamda cezanın orantılılığı kusur ilkesi çerçevesinde değerlendirilmelidir. Anayasa'nın 38. maddesinde düzenlenen cezaların şahsiliği ilkesiyle de bağlantılı olan kusur ilkesi, yaptırımın fiildeki haksızlık içeriğiyle orantılı olmasını gerektirmektedir. Bir fiil için öngörülecek yaptırımın azami sınırını failin kusuru belirlemektedir.

32. Birden fazla kişinin ölümüne ya da bir veya birden fazla kişinin ölümü ile birlikte bir veya birden fazla kişinin yaralanmasına neden olan taksirle öldürme suçu bakımından cezanın alt sınırının iki yıldan az olmayacağını öngören kuralın suça konu fiil ile ceza arasında bulunması gereken adil dengeyi bozmadığı dolayısıyla kuralın orantılılık ilkesine aykırı olmadığı anlaşılmaktadır. Nitekim somut olarak temel cezanın belirlenmesi aşamasında, taksirli suçlarda 5237 sayılı Kanun'un 22. maddesinin (4) numaralı fıkrası uyarınca failin kusuru ile birlikte 61. maddenin (1) numaralı

fıkrasında yer alan suçun işleniş biçimi, suçun işlendiği zaman ve yer, suç konusunun önem ve değeri ile meydana gelen zarar veya tehlikenin ağırlığı da gözetilecektir. Kanun koyucu bu suretle tespit edilecek cezanın Kanun'un 3. maddesinin (1) numaralı fıkrasına göre fiilin ağırlığıyla da orantılı olması gerektiğini hüküm altına almıştır. Bu nedenle temel cezanın belirlenmesinde yalnızca suça konu eylem nedeniyle meydana gelen zararın değil anılan diğer unsurların da dikkate alınması gerekmektedir.

33. Kaldı ki suç sebebiyle meydana gelen zararın tespitinde taksirle öldürme suçu nedeniyle ölen ve/veya yaralanan kişilerin sayı bakımından dikkate alınması çifte değerlendirme yasağı kapsamında ele alınamayacağından zararın ağırlığına göre cezanın alt sınırından uzaklaşılması da mümkündür. Ayrıca kanun koyucunun kuralın da yer aldığı Kanun'un 85. maddesinin (2) numaralı fıkrasında basamaklı bir ceza öngördüğü ve bu suretle cezanın bölünebilir niteliği de gözetildiğinde belirlenen cezanın faile göre bireyselleştirilmesine ve hakkaniyete uygun bir ceza belirlenmesine imkân tanıdığı anlaşılmaktadır.

34. Bu itibarla kanun koyucunun takdir yetkisi kapsamında düzenlediği kural, ölçülülük ilkesine aykırı olmayıp kuralın hukuk devleti ilkesiyle çelişen bir yönü bulunmamaktadır.

35. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2., 17. ve 38. maddelerine aykırı değildir. İtirazın reddi gerekir.

Kuralın Anayasa'nın 19. maddesine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de bu bağlamda belirtilen hususların Anayasa'nın 2., 17. ve 38. maddeleri yönünden yapılan değerlendirmeler kapsamında ele alınmış olması nedeniyle Anayasa'nın 19. maddesi yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

IV. HÜKÜM

26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 85. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan "...iki yıldan..." ibaresinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE 30/11/2023 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
Basri BAĞCI

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Kenan YAŞAR

Üye
Muhterem İNCE

Esas Sayısı : 2023/129
Karar Sayısı : 2023/206
Karar Tarihi : 30/11/2023

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Bayburt Sulh Ceza Hâkimliği

İTİRAZIN KONUSU: 14/10/1983 tarihli ve 2920 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanunu'nun;

A. 23/1/2008 tarihli ve 5728 sayılı Kanun'un 435. maddesiyle değiştirilen 143. maddesinin ikinci fıkrasının,

B. 10/11/2016 tarihli ve 6758 sayılı Kanun'un 29. maddesiyle değiştirilen 144. maddesinin dördüncü fıkrasının,

Anayasa'nın 2., 7., 38., 87. ve 124. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine karar verilmesi talebidir.

OLAY: Davacı hakkında uygulanan idari para cezasının iptali talebiyle açılan davada itiraz konusu kuralların Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptalleri için başvurmuştur.

I. İPTALİ İSTENEN KANUN HÜKÜMLERİ

Kanun'un itiraz konusu kuralların da yer aldığı;

1. 143. maddesi şöyledir:

“Madde 143 – (Değişik: 23/1/2008-5728/435 md.)

Bu Kanunun;

a) 11, 18, 19, 26, 28, 29, 54, 58 ve 89 uncu maddeleri ile 9 uncu maddesinin üçüncü, 95 inci maddesinin birinci ve 102 nci maddesinin ikinci

fıkrasına aykırı davranışta bulunanlara bin Türk Lirasından onbin Türk Lirasına kadar,

b) 23, 24 ve 25 inci maddeleri ile 57 nci maddesinin son fıkrasına aykırı davranışta bulunanlara beşyüz Türk Lirasından onbin Türk Lirasına kadar,

idarî para cezası verilir.

Yukarıdaki fıkralarda belirtilenler dışında kalıp da Sivil Havacılık Genel Müdürlüğünün sivil havacılığı düzenlemek maksadıyla alacağı önlemlere uymayanlara, beşyüz Türk Lirasından onbin Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir.

Bu madde hükümlerine göre idarî para cezasına karar vermeye Ulaştırma Bakanlığı Sivil Havacılık Genel Müdürü yetkilidir”

2. 144. maddesi şöyledir:

“İnsansız hava araçları

Madde 144 – (Mülga: 23/1/2008-5728/578 md.; Yeniden düzenleme: 15/8/2016-KHK674/33 md.; Aynen kabul: 10/11/2016-6758/29 md.)

İnsansız hava aracı satan şirketlerin sorumlu işleticileri ve yöneticileri, satılan araç bilgileri ile satın alanların kimlik bilgilerini usulüne uygun şekilde tutmak ve azami kalkış ağırlığı beşyüz gram (dahil) üzerindeki insansız hava araçları ile ilgili bilgileri, aynı gün içinde Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü tarafından oluşturulan kayıt sistemine kaydetmek zorundadır. Bu kayıtlar, suç işlenmesinin önlenmesi ve suç soruşturmalarında kullanılmak üzere kolluk birimleri ile paylaşılır. Bu yükümlülüğe aykırı hareket edenler ile yurtdışından bireysel olarak getirdiği veya yurtiçinde devraldığı aracı en geç üç gün içinde sisteme kaydettirmeyenlere beşbin Türk Lirası idari para cezası verilir.

Kayıt esnasında gerçeğe aykırı beyanda bulunanlar veya veri girişi yapanlara onbin Türk Lirası idari para cezası verilir.

Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığınca belirlenen kurallara aykırı olarak veya mülki idare amirlerince belirlenen alanlar dışında insansız hava aracı uçuran kişilere bin Türk Lirasından onbin Türk Lirasına kadar idari para cezası uygulanır.

Yukarıda sayılanlar dışında kalıp da Sivil Havacılık Genel Müdürlüğünün insansız hava araçları ile ilgili koyduğu kurallara ve bu kapsamda sivil havacılığı düzenlemek maksadıyla alacağı önlemlere uymayanlara bin Türk Lirasından onbin Türk Lirasına kadar idari para cezası verilir.

Belirlenen alanlar dışında insansız hava aracı uçuranlara uygulanacak idari para cezaları mahallin mülki idare amirince, diğer idari para cezaları ise Sivil Havacılık Genel Müdürü tarafından uygulanır.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar İçişleri Bakanlığı ve Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığınca müştereken çıkarılan yönetmelikle düzenlenir."

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Engin YILDIRIM, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Yıldız SEFERİNOĞLU, Selahaddin MENTEŞ, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN, Kenan YAŞAR ve Muhterem İNCE'nin katılımlarıyla 26/7/2023 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle uygulanacak kural sorunu görüşülmüştür.

2. Anayasa'nın 152. ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddelerine göre bir davaya bakmakta olan mahkeme, bu dava sebebiyle uygulanacak bir kanunun veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin hükümlerini Anayasa'ya aykırı görmesi hâlinde veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varması durumunda bu hükümlerin iptalleri için Anayasa Mahkemesine başvurmaya yetkilidir. Ancak anılan maddeler uyarınca bir mahkemenin Anayasa Mahkemesine başvurabilmesi için elinde yöntemince açılmış ve mahkemenin görev alanına giren bir davanın bulunması, iptali talep edilen kuralın da o davada uygulanacak olması gerekir. Uygulanacak kural ise bakılmakta olan davanın değişik evrelerinde ortaya çıkan sorunların çözümünde veya davayı sonuçlandırmada olumlu ya da olumsuz yönde etki yapacak nitelikte bulunan kurallardır.

3. İtiraz yoluna başvuran Mahkeme 2920 sayılı Kanun'un 143. maddesinin ikinci fıkrasının ve 144. maddesinin dördüncü fıkrasının iptallerini talep etmiştir. Başvuruya konu olayda ise davacı hakkında 2920 sayılı Kanun'un 144. maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca idari para cezası uygulanmıştır. Dolayısıyla Kanun'un 143. maddesinin ikinci fıkrası davadaki uyuşmazlığın çözümünde olumlu ya da olumsuz yönde etki yapacak nitelikte değildir. Bu nedenle anılan kuralın bakılmakta olan davada uygulanma imkânı bulunmamaktadır.

4. Açıklanan nedenle 14/10/1983 tarihli ve 2920 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanunu'nun;

A. 23/1/2008 tarihli ve 5728 sayılı Kanun'un 435. maddesiyle değiştirilen 143. maddesinin ikinci fıkrasının itiraz başvurusunda bulunan Mahkemenin bakmakta olduğu davada uygulanma imkânı bulunmadığından bu fıkra ile ilişkin başvurunun Mahkemenin yetkisizliği nedeniyle REDDİNE,

B. 10/11/2016 tarihli ve 6758 sayılı Kanun'un 29. maddesiyle değiştirilen 144. maddesinin dördüncü fıkrasının esasının incelenmesine,

26/7/2023 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

III. ESASIN İNCELENMESİ

5. Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Ahmet Hakan SOYTÜRK tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu kanun hükmü, dayanan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. Anlam ve Kapsam

6. 2920 sayılı Kanun'un 1. maddesinde Kanun'un amacının, devamlı ve hızlı bir gelişme gösteren, ileri teknolojinin uygulandığı, sürat ve emniyet faktörlerinin büyük önem taşıdığı sivil havacılık sahasındaki faaliyetlerin ulusal çıkarlarımız ve uluslararası ilişkilerimize uygun bir şekilde düzenlenmesini sağlamak olduğu ifade edilmiştir. Kanun'un 2. maddesine göre kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve özel hukuk tüzel kişilerinin havacılık sahasındaki faaliyetleri Kanun'un kapsamındadır.

7. Kanun'un "Ceza Hükümleri" başlıklı beşinci kısmında yer alan 144. maddesinde insansız hava araçları ile ilgili kabahat oluşturan fiiller ve bunlara uygulanacak yaptırımlar düzenlenmiştir. Anılan maddenin birinci fıkrasında satılan insansız hava araçlarına ait bilgilerin ve satın alanların kimlik bilgilerinin bu araçları satan şirketlerin sorumlu işleticileri ve yöneticileri tarafından usulüne uygun şekilde tutulması ve belirli özelliklerdeki insansız hava araçları ile ilgili bilgilerin Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü (Genel Müdürlük) tarafından oluşturulan kayıt sistemine kaydedilmesi öngörülmüştür. Fıkarda ayrıca söz konusu yükümlülüğe aykırı hareket edenler ile yurt dışından bireysel olarak getirdiği veya yurtiçinde devraldığı aracı en geç üç gün içinde sisteme kaydettirmeyenler hakkında idari para cezası uygulanacağı belirtilmiştir.

8. Maddenin ikinci fıkrasında Genel Müdürlük tarafından oluşturulan kayıt sistemine kayıt esnasında gerçeğe aykırı beyanda bulunma veya veri girişi yapma fiillerine idari para cezası öngörülmüştür. Maddenin üçüncü fıkrasında ise Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı tarafından belirlenen kurallara aykırı olarak ve mülki idare amirlerince belirlenen alanlar dışında insansız hava aracı uçuranlar bakımından idari para cezası uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

9. Kanun'un 144. maddesinin itiraz konusu dördüncü fıkrasında da aynı maddenin birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarında düzenlenen fiiller dışında kalan, Genel Müdürlüğün insansız hava araçları ile ilgili koyduğu kurallara ve bu kapsamda sivil havacılığı düzenlemek amacıyla alacağı önlemlere uymayanlara bin Türk lirasından on bin Türk lirasına kadar idari para cezası verileceği kural altına alınmıştır.

B. İtirazın Gerekçesi

10. Başvuru kararında özetle; idari para cezası uygulanacak eylemin unsurlarını belirleme yetkisinin yasama organına ait olduğu ancak kuralla bu yetkinin idareye verildiği, bu durumun suçta ve cezada kanunilik ilkesini ihlal ettiği belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 2., 7., 38., 87. ve 124. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

C. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

11. Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti; eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri

koruyup güçlendiren, her alanda adil bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuki güvenliği sağlayan, hukuk kurallarıyla kendini bağlı sayan ve yargı denetimine açık olan devlettir.

12. Hukuk devletinin temel ilkelerinden biri *belirliliktir*. Bu ilkeye göre yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfî uygulamalarına imkân tanımaması gerekir. Belirlilik ilkesi; hukuksal güvenlikle bağlantılı olup bireyin kanundan, belirli bir kesinlik içinde, hangi somut eylem ve olguya hangi hukuksal yaptırımın veya sonucun bağlandığını, bunların idareye hangi müdahale yetkisini verdiğini bilmesini zorunlu kılmaktadır.

13. Anayasa'nın 38. maddesinin birinci fıkrasında, *"Kimse, işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı cezalandırılmaz."* denilerek *suçun kanuniliği* ilkesi; üçüncü fıkrasında da *"Ceza ve ceza yerine geçen güvenlik tedbirleri ancak kanunla konulur."* ifadesine yer verilerek *cezanın kanuniliği* ilkesi getirilmiştir. Anayasa'nın anılan maddesinde yer alan *suçta ve cezada kanunilik* ilkesi uyarınca yasaklanan eylemler ile bunlara verilecek cezaların hiçbir kuşkuya yer bırakmayacak biçimde kanunda gösterilmesi ayrıca kuralın açık, anlaşılır ve sınırlarının belirli olması gerekmektedir. Kişilerin yasaklanan eylemleri önceden bilmeleri gerektiği düşüncesine dayanan bu ilkeyle temel hak ve özgürlüklerin güvence altına alınması amaçlanmaktadır.

14. Anayasa'nın anılan maddesinde idari suç ve cezalar ile adli suç ve cezalar arasında bir ayırım yapılmadığından her ikisi de bu maddede öngörülen ilkelere tabidir. Adli ve idari suçlarda davranış normlarına aykırı ve haksızlık teşkil eden bir fiille, kanun koyucunun koruma altına aldığı hukuki bir değer ihlali söz konusu olup adli ve idari cezaların her ikisi de cebir içermektedir (AYM, E.2015/85, K.2016/3, 13/1/2016, §13).

15. Korunan hukuki değer ile ihlalin neden olduğu hukuki sonuçların aynı olmaması ise idari suç ve cezalar ile adli suç ve cezalar arasındaki temel farklılığı oluşturmaktadır. Adli para cezalarından daha yüksek miktarlarda idari para cezalarının verilebilmesine imkân tanıyan düzenlemeler de

bulunmakla birlikte adli suçlar için öngörülen cezaların idari suçlar için öngörülen cezalardan genellikle daha ağır olması, hürriyeti bağlayıcı cezaların kural olarak adli suçlar yönünden geçerli olması, idari suçlarda kanun koyucunun daha az önem attığı bir hukuki değer ihlal edilmesi ve öngörülen yaptırımın da genellikle idari bir makam tarafından idari usuller izlenerek uygulanması nedeniyle Anayasa'nın 38. maddesindeki ilkelerin aynı boyut ve kapsamıyla idari suçlara da uygulanması, işin mahiyetine uygun düşmemektedir. Yasama organının ağır işleyen yapısı ile ekonomik ve teknik hayatın hızla değişen ve gelişen şartları gözetilerek, suç ve cezalarda kanunilik ilkesinin idari suçlar yönünden daha esnek uygulanması gerekmektedir (AYM, E.2015/85, K.2016/3, 13/1/2016, §14; E.2019/110, K.2021/85, 11/11/2021, § 19).

16. Şüphesiz hukuk devletinde ceza hukukuna ilişkin düzenlemelerde olduğu gibi kabahatler hukuku açısından da Anayasa'ya bağlı kalmak şartıyla hangi eylemlerin kabahat sayılacağı, bunlara uygulanacak yaptırımın türü ve ölçüsünün belirlenmesi ve idareye yaptırım uygulama yetkisinin verilmesi gibi konularda kanun koyucunun takdir yetkisi bulunmaktadır. Ancak idareye yaptırım uygulama yetkisi verilmesinin amacı, değişen sosyal, siyasal ve ekonomik koşulların ortaya çıkardığı toplumsal gereksinimlerin yerinde, zamanında ve etkin bir biçimde karşılanabilmesi için idareye farklı çözümler arasından uygun ve yerinde olanı seçme serbestisi tanımaktır. Bu serbestî idareye “keyfi” olarak hareket edebilme yetkisi vermemektedir (AYM, E.2014/87, K.2015/112, 8/12/2015, §§ 195-198).

17. Bu bağlamda Anayasa'nın 38. maddesinin gerekçesinde de belirtildiği üzere suçta ve cezada kanunilik ilkesi, kanun koyucunun *açık suç hükmü* koymasına engel değilse de bir idari suç ve cezanın Anayasa'nın anılan maddesine uygun kabul edilebilmesi için suç konusunun ve yaptırımının tereddüde yer bırakmayacak şekilde kanunda açıkça belirtilmesi ve kişilerin belirlenen somut suç fiilini önceden bilmelerini sağlayacak kanuni güvencenin sağlanması gerekir. Nitekim Anayasa Mahkemesi kararlarında da belirtildiği üzere idari nitelikteki suçların kanunda belirlenerek karşılığında cezasının gösterilmiş olması yeterli olup suç sayılan eylemler ve cezası, bireylerin hangi somut fiil ve olguya hangi hukuksal yaptırımın veya sonucun bağlandığını belirli bir açıklık ve kesinlikte öngörebilmelerine imkân verecek şekilde kanunda gösterildikten sonra yasama organının uzmanlık ve idare tekniğine ilişkin konularda alınacak önlemlerin kamu hizmetlerinin ve toplumsal ihtiyaçların değişkenliği çerçevesinde duyulan gereksinmelere uygunluğunu

sağlamak amacıyla yürütme organına yetki vermesi idari kararlarla suç ihdası ve dolayısıyla kanunilik ve belirlilik ilkesinin ihlali anlamına gelmemektedir (AYM, E.2018/30, K.2018/94, 25/9/2018, §15; E.2019/110, K.2021/85, 11/11/2021, § 21).

18. Kuralda idari suç teşkil eden ve idari para cezası yaptırımına bağlanan eylemlerin konusunun *Sivil Havacılık Genel Müdürlüğünün insansız hava araçları ile ilgili koyduğu kurallara ve bu kapsamda sivil havacılığı düzenlemek maksadıyla alacağı önlemlere uymamak* olduğu anlaşılmaktadır. İtiraz konusu kuralda Genel Müdürlük tarafından insansız hava araçlarıyla ilgili koyulacak kuralların ve sivil havacılığı düzenlemek maksadıyla alınacak önlemlerin neler olduğuna sayma suretiyle yer verilmediği gibi kuralın da yer aldığı Kanun'da veya başka bir kanunda Genel Müdürlüğün insansız hava araçlarına ilişkin yapabileceği düzenlemelerin kapsamına ve şartlarına dair hüküm bulunmamaktadır. Kural, idari para cezası şeklinde yaptırıma bağlanan eylemlerin konusu olarak idari bir makamın koyacağı kural ve önlemlere atıf yapmakta ve yalnızca yaptırım uygulayacak yetkili makamı belirlemektedir. Kuralda, yaptırıma konu olacak Genel Müdürlüğün insansız hava araçları ile ilgili yapacağı düzenlemelere ilişkin açık ve belirgin bir alan çizilmemekte, böylece idareye sınırları belirli olmayan bir düzenleme yetkisi verilmektedir. Dolayısıyla kuralla, temel hak ve özgürlüklere ilişkin bir alanda, doğrudan ikincil düzenlemeler vasıtasıyla, idare tarafından kurallar konulmasına imkân tanınmaktadır. Başka bir anlatımla, kuralla idari cezaların düzenlenmesi bakımından idarenin keyfî uygulamalarını önleyici, objektif nitelikte herhangi bir *çerçeve hüküm* getirilmemektedir.

19. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. ve 38. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

Kuralın Anayasa'nın 7. ve 87. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de bu bağlamda belirtilen hususların Anayasa'nın 2. ve 38. maddeleri yönünden yapılan değerlendirmeler kapsamında ele alınmış olması nedeniyle Anayasa'nın 7. ve 87. maddeleri yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

Kural, Anayasa'nın 2. ve 38. maddelerine aykırı görülerek iptal edildiğinden ayrıca Anayasa'nın 124. maddesi yönünden incelenmemiştir.

IV. İPTAL KARARININ YÜRÜRLÜĞE GİRECEĞİ GÜN SORUNU

20. Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasında “*Kanun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü ya da bunların hükümleri, iptal kararlarının Resmî Gazetede yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkar. Gereken hallerde Anayasa Mahkemesi iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabilir. Bu tarih, kararın Resmî Gazetede yayımlandığı günden başlayarak bir yılı geçemez.*” denilmekte, 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrasında da bu kural tekrarlanarak Mahkemenin gerekli gördüğü hâllerde Resmî Gazete’de yayımlandığı günden başlayarak iptal kararının yürürlüğe gireceği tarihi bir yılı geçmemek üzere ayrıca kararlaştırabileceği belirtilmektedir.

21. 2920 sayılı Kanun'un 144. maddesinin (4) numaralı fıkrasının iptal edilmesi nedeniyle doğacak hukuksal boşluk kamu yararını ihlal edecek nitelikte görüldüğünden iptal kararının ortaya çıkardığı hukuki boşluğun doldurulabilmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından gerekli düzenlemelerin yapılması için Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince bu fıkra ile ilişkin iptal hükmünün kararın Resmî Gazete’de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesi uygun görülmüştür.

V. HÜKÜM

14/10/1983 tarihli ve 2920 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanunu'nun 10/11/2016 tarihli ve 6758 sayılı Kanun'un 29. maddesiyle değiştirilen 144. maddesinin dördüncü fıkrasının Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE 30/11/2023 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
Basri BAĞCI

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Kenan YAŞAR

Üye
Muhterem İNCE

Esas Sayısı : 2023/101
Karar Sayısı : 2023/207
Karar Tarihi : 30/11/2023

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Küçükçekmece 5. Asliye Hukuk Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 326. ve 330. maddelerinin *"kamulaştırmasız el atma sebebine dayalı tazminat davaları"* yönünden Anayasa'nın 2., 5., 13. ve 35. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine karar verilmesi talebidir.

OLAY: Kamulaştırmasız el atma sebebine dayalı tazminat davasında itiraz konusu kuralların Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptalleri için başvurmuştur.

I. İPTALİ İSTENEN KANUN HÜKÜMLERİ

Kanun'un itiraz konusu;

1. 326. maddesi şöyledir:

"Yargılama giderlerinden sorumluluk

MADDE 326- (1) Kanunda yazılı hâller dışında, yargılama giderlerinin, aleyhine hüküm verilen taraftan alınmasına karar verilir.

(2) Davada iki taraftan her biri kısmen haklı çıkarsa, mahkeme, yargılama giderlerini tarafların haklılık oranına göre paylaştırır.

(3) Aleyhine hüküm verilenler birden fazla ise mahkeme yargılama giderlerini, bunlar arasında paylaştırabileceği gibi, müteselsilen sorumlu tutulmalarına da karar verebilir."

2. 330. maddesi şöyledir:

“Vekâlet ücretinin taraf lehine hükmedilmesi

MADDE 330- (1) Vekil ile takip edilen davalarda mahkemece, kanuna göre takdir olunacak vekâlet ücreti, taraf lehine hükmedilir.”

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Engin YILDIRIM, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Yıldız SEFERİNOĞLU, Selahaddin MENTEŞ, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ve Kenan YAŞAR’ın katılımlarıyla 22/6/2023 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle başvurunun yöntemine uygunluğu sorunu görüşülmüştür.

2. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun’un “Anayasaya aykırılığın mahkemelerce ileri sürülmesi” başlıklı 40. maddesinde Anayasa Mahkemesine itiraz yoluyla yapılacak başvurularda izlenecek yöntem düzenlenmiştir. Söz konusu maddenin (1) numaralı fıkrasında bir davaya bakmakta olan mahkemenin bu davada uygulanacak bir kanun veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin hükümlerini Anayasa’ya aykırı görmesi hâlinde veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varması durumunda bu fıkra da sayılan belgeleri dizi listesine bağlayarak Anayasa Mahkemesine göndereceği belirtilmiş; anılan fıkranın (a) bendinde “İptali istenen kuralların Anayasanın hangi maddelerine aykırı olduklarını açıklayan gerekçeli başvuru kararının aslı” Anayasa Mahkemesine gönderilecek belgeler arasında sayılmıştır.

3. Söz konusu İçtüzük’ün 46. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendinde de itiraz yoluna başvuran mahkemenin gerekçeli kararında Anayasa’ya aykırılıkları ileri sürülen hükümlerin her birinin Anayasa’nın hangi maddelerine hangi nedenlerle aykırı olduğunun ayrı ayrı ve gerekçeleriyle birlikte açıkça gösterilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

4. 6216 sayılı Kanun’un 40. maddesinin (4) numaralı fıkrasında açık bir şekilde dayanaktan yoksun veya yöntemine uygun olmayan itiraz başvurularının Anayasa Mahkemesi tarafından esas incelemeye geçilmeksizin

gerekçeleriyle reddedileceği hükme bağlanmıştır. İktüzük'ün 49. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (b) bendinde de Anayasa Mahkemesince yapılan ilk incelemede başvuruda eksikliklerin bulunduğu tespit edilirse itiraz yoluna ilişkin işlerde esas incelemeye geçilmeksizin başvurunun reddine karar verileceği belirtilmiştir.

5. 6100 sayılı Kanun'un itiraz konusu 326. maddesinin (3) numaralı fıkrasında aleyhine hüküm verilenlerin birden fazla olması durumunda mahkemenin yargılama giderlerini bunların arasında paylaştırabileceği gibi müteselsilen sorumlu tutulmalarına da karar verebileceği hükme bağlanmıştır.

6. Anılan Kanun'un itiraz konusu 330. maddesinin (1) numaralı fıkrasında ise vekil ile takip edilen davalarda mahkemece kanuna göre takdir edilecek vekâlet ücretinin taraf lehine hükmedileceği öngörülmüştür.

7. Yapılan incelemede gerekçeli başvuru kararında, aleyhine hüküm verilenlerin birden fazla olması durumunda mahkemenin yargılama giderlerini bunların arasında paylaştırabilmesi veya müteselsilen sorumlu tutulmalarına karar vermesi ile vekille takip edilen davalarda mahkemece kanuna göre takdir edilecek vekâlet ücretinin taraf lehine hükmedilmesi hususlarının Anayasa'nın hangi maddelerine hangi nedenlerle aykırı olduğunun ayrı ayrı ve gerekçeleriyle birlikte açıkça gösterilmediği anlaşılmıştır.

8. Bu itibarla Kanun'un 326. maddesinin (3) numaralı fıkrası ile 330. maddesine yönelik başvurunun yöntemine uygun olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

9. Açıklanan nedenle 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun;

A. 326. maddesinin;

1. (3) numaralı fıkrasına ilişkin başvurunun 6216 sayılı Kanun'un 40. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince yöntemine uygun olmadığından REDDİNE,

2. Kalan kısmının esasının incelenmesine,

B. 330. maddesine ilişkin başvurunun 6216 sayılı Kanun'un 40. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince yöntemine uygun olmadığından REDDİNE,

22/6/2023 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

10. Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Onur MERCAN tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu kanun hükümleri, dayanan ve ilgili görülen Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. Anlam ve Kapsam

11. 6100 sayılı Kanun'un 323. maddesinin (1) numaralı fıkrasında başvurma, karar ve ilam harçları, dava nedeniyle yapılan tebliğ ve posta giderleri, dosya ve diğer evrak giderleri, geçici hukuki koruma tedbirleri ile protesto, ihbar, ihtarname ve vekâletname düzenlenmesine ilişkin giderler, keşif giderleri, tanık ile bilirkişiye ödenen ücret ve giderler, resmî dairelerden alınan belgeler için ödenen harç, vergi, ücret ve diğer giderler, vekille takip edilmeyen davalarda tarafların hazır bulundukları günlere ait gündelik, seyahat ve konaklama giderlerine karşılık hâkimin takdir edeceği miktar, vekili bulunduğu hâlde mahkemece bizzat dinlenilmek, isticvap olunmak veya yemin etmek üzere çağrılan taraf için takdir edilecek gündelik, yol ve konaklama giderleri, vekille takip edilen davalarda kanun gereğince takdir olunacak vekâlet ücreti ve yargılama sırasında yapılan diğer giderlerin yargılama giderlerini oluşturduğu hükme bağlanmıştır.

12. Anılan Kanun'un 297. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ç) bendinde yargılama giderleri ile taraflardan alınan avansın harcanmayan kısmının iadesine ilişkin hususların hükmün kapsamında yer aldığı düzenlenmiştir.

13. Kanun'un 332. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yargılama giderlerine mahkemece resen hükmedileceği, (2) numaralı fıkrasında yargılama giderinin, tutarının, hangi tarafa ve hangi oranda yükletildiğinin ve dökümünün hüküm altında gösterileceği, (3) numaralı fıkrasında ise hükümden sonraki yargılama giderlerini hangi tarafın ödeyeceğinin,

miktarının, dökümünün ve bu giderlerin hangi tarafa yükletileceğinin mahkemece ilamın altına yazılacağı belirtilmiştir.

14. 326. maddenin itiraz konusu (1) numaralı fıkrasında Kanun'da yazılı hâller dışında yargılama giderlerinin aleyhine hüküm verilen taraftan alınmasına karar verileceği hükme bağlanmıştır. Buna göre itiraz konusu kural uyarınca Kanun'da yer alan düzenlemeler saklı kalmak kaydıyla yargılama giderlerinden aleyhine hüküm verilen taraf sorumlu olacaktır. Bu kapsamda aleyhine hüküm verilenin karşı tarafça yapılan ya da Hazineden karşılanan yargılama giderlerini ödemesine, ayrıca yargılama sırasında yaptığı masrafların da üzerinde bırakılmasına karar verilecektir.

15. Anılan maddenin itiraz konusu (2) numaralı fıkrasında ise davada iki taraftan her birinin kısmen haklı çıkması durumunda mahkemenin, yargılama giderlerini tarafların haklılık oranına göre paylaştıracağı hükme bağlanmıştır. Bu itibarla kural uyarınca davanın kısmen kabulüne karar verildiği hâllerde yargılama giderleri kabul-ret oranına göre taraflar arasında paylaştırılacaktır. Bu kapsamda davacı kabul kararı verilmeyen kısım yönünden, davalı ise kabulüne karar verilen kısım yönünden yargılama giderlerinden sorumlu olacaktır.

B. İtirazın Gerekçesi

16. Başvuru kararında özetle; kamulaştırmасız el atma sebebine dayalı tazminat davalarının reddine veya kısmen kabulüne karar verilmesi durumunda kurallar uyarınca davacının yargılama giderlerinden sorumlu tutulmasının mülkiyet hakkının özüne dokunduğu ve anılan hakkı işlevsiz hâle getirdiği, mülkiyet hakkının korunması ile bu hakka yönelik müdahalelerin Anayasa'ya ve kanuna uygun olarak gerçekleşmesini sağlamanın devletin temel amaç ve görevleri arasında yer aldığı, ayrıca bunun hukuk devleti ilkesinin de bir gereği olduğu, bu itibarla kuralların hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle çeliştiği, Anayasa Mahkemesinin bireysel başvuru alanında verdiği kararlarda da kamulaştırmасız el atma nedeniyle açılan tazminat davalarında davacının yargılama giderlerinden sorumlu tutulmasının ihlale yol açtığının kabul edildiği belirtilerek kuralların Anayasa'nın 2., 5., 13. ve 35. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

C. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

1. Kanun'un 326. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının İncelenmesi

17. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 36. maddesi yönünden de incelenmiştir.

18. Anayasa'nın "*Hak arama hürriyeti*" başlıklı 36. maddesinin birinci fıkrasında "*Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir.*" denilmektedir. Maddeyle güvence altına alınan hak arama özgürlüğü, kendisi bir temel hak niteliği taşımasının yanında diğer temel hak ve özgürlüklerden gereken şekilde yararlanılmasını ve bunların korunmasını sağlayan en etkili güvencelerden biridir (AYM, E.2021/9, K.2022/4, 26/1/2022, § 28).

19. Hak arama özgürlüğünün temel unsurlarından biri mahkemeye erişim hakkıdır. Mahkemeye erişim hakkı, hukuki bir uyumsuzluğun bu konuda karar verme yetkisine sahip bir mahkeme önüne götürülmesi hakkını da kapsar. Kişinin uğradığı bir haksızlığa veya zarara karşı kendisini savunabilmesinin ya da maruz kaldığı haksız bir uygulama veya işleme karşı haklılığını ileri sürüp kanıtlayabilmesinin, zararını giderebilmesinin en etkili ve güvenceli yolu yargı mercileri önünde dava hakkını kullanabilmesidir (AYM, E.2021/20, K.2022/84, 30/6/2022, § 10).

20. Kuralda, Kanun'da yazılı hâller dışında yargılama giderlerinin aleyhine hüküm verilen taraftan alınmasına karar verileceği öngörülmüştür. Kuralın anayasallık denetiminin *kamulaştırmasız el atma sebebine dayalı tazminat davaları* yönünden yapılması gerekmektedir.

21. İdarece taşınmazına haksız el atıldığını iddia ederek tazminat davası açan kişinin aleyhine karar verilmesi durumunda kural uyarınca yargılama giderlerinden sorumlu tutulmasının bu kişinin dava açması üzerinde olumsuz bir etki oluşturacağı açıktır. Dolayısıyla kural anılan davalar yönünden mahkemeye erişim hakkına sınırlama getirmektedir (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. AYM, E.2021/107, K.2022/109, 28/9/2022, § 36; Abdullah Karataş, B. No: 2019/4150, 3/2/2022, § 29).

22. Anayasa'nın 13. maddesinde *"Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."* denilmektedir. Buna göre mahkemeye erişim hakkına sınırlama getiren düzenlemelerin kanunla yapılması, ayrıca Anayasa'da öngörülen sınırlama sebebine uygun ve ölçülü olması gerekir.

23. Bu kapsamda mahkemeye erişim hakkını sınırlamaya yönelik kanuni düzenlemenin şeklen var olması yeterli olmayıp kuralların keyfiliğe izin vermeyecek şekilde belirli ve öngörülebilir nitelikte olmaları gerekir.

24. Esasen temel hakları sınırlayan kanunun bu niteliklere sahip olması Anayasa'nın 2. maddesinde güvenceye alınan hukuk devleti ilkesinin de bir gereğidir. Hukuk devletinde, kanuni düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfî uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesi gerekir. Kanunda bulunması gereken bu nitelikler hukuki güvenliğin sağlanması bakımından da zorunludur. Zira bu ilke hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar (AYM, E.2015/41, K.2017/98, 4/5/2017, §§ 153, 154). Dolayısıyla Anayasa'nın 13. maddesinde sınırlama ölçütü olarak belirtilen kanunilik, Anayasa'nın 2. maddesinde güvenceye bağlanan hukuk devleti ilkesi ışığında yorumlanmalıdır.

25. Yargılama giderlerinin kapsamı Kanun'un 323. maddesinin (1) numaralı fıkrasında düzenlenmiştir. Kurala göre Kanun'da hüküm bulunan hâller dışında bu giderlerden aleyhine karar verilen kişi sorumlu olacaktır.

26. Bu itibarla yargılama giderlerinin ve bu giderlerden hangi tarafın hangi durumda sorumlu tutulacağıнын duraksamaya yer vermeyecek şekilde açık ve net olarak düzenlendiği gözetildiğinde kuralın kanunilik şartını sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

27. Anayasa'nın 36. maddesinde mahkemeye erişim hakkı için herhangi bir sınırlama nedeni öngörülmemiş olmakla birlikte özel sınırlama

nedeni belirtilmemiş hakların da hakkın doğasından kaynaklanan bazı sınırlarının bulunduğu kabul edilmektedir. Öte yandan Anayasa'nın başka maddelerinde yer alan hak ve özgürlükler ile devlete yüklenen ödevler, özel sınırlama sebebi gösterilmemiş hak ve özgürlüklere sınır teşkil edebilir.

28. Ayrıca adil yargılanma hakkı, niteliği gereği devletin düzenleme yapmasını gerektiren bir haktır. Zira bu hakkın Anayasa'da ifade edilmiş olması kendi başına bir anlam ifade etmemekte, bireylerin bu haktan yararlanabilmesi için devletin en azından yargı teşkilatını kurması ve yargılama usullerini belirlemesi gerekmektedir. Devletin düzenleme yetkisi olduğu alanlarda belirli ölçüde takdir yetkisine sahip olduğunun kabulü gerekir. Bu sebeple adil yargılanma hakkına yönelik sınırlamalar getirilirken kanun koyucuyu bağlayan belirli bir meşru amaçlar listesi bulunmamaktadır. Ancak kanun koyucunun bu takdir yetkisinin Anayasa Mahkemesinin denetimine tabi olduğu açıktır (*Bekir Sözen* [GK], B. No: 2016/14586, 10/11/2022, § 74).

29. Kuralın gerekçesinde düzenlemenin hukuki korunma isteğinde haklı çıkmanın doğal bir sonucu olduğu, bu bağlamda haksız dava açan veya haksız olarak aleyhine dava açılmasına sebebiyet veren kişinin bütün dava masraflarından sorumlu tutulacağı belirtilmiştir.

30. Herhangi bir uyuşmazlığın dava konusu edilmesi ve bu kapsamda belirli giderler yapılmasının ilke olarak aleyhine hüküm verilen tarafın kusurundan kaynaklandığı açıktır. Bu bağlamda ilke olarak yargılama giderlerinin haklı çıkan tarafa veya Hazine'ye yüklenmesinin adil hukuk düzeninin gerekleriyle çelişmeyeceği söylenemez. Başka bir ifadeyle anılan giderlerden haksız çıkan tarafın sorumlu tutulmasının adil hukuk düzeninin bir gereği olduğu kabul edilebilecektir.

31. Bu itibarla kuralla mahkemeye erişim hakkına getirilen sınırlamanın yargılama nedeniyle ortaya çıkan mali külfete haksız çıkan tarafın katlanması ve bu bağlamda haklı çıkan tarafın korunmasına yönelik meşru bir amacının bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte meşru amaç taşıdığı anlaşılan kuralın aynı zamanda ölçülü olması gerekir.

32. Anayasa'nın 13. maddesinde güvence altına alınan ölçülülük ilkesi *elverişlilik*, *gereklilik* ve *orantılılık* olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. *Elverişlilik* öngörülen sınırlamanın amaca ulaşmaya elverişli olmasını,

gereklilik amaç bakımından sınırlamanın zorunlu olmasını, diğer bir ifadeyle aynı amaca daha hafif bir sınırlama ile ulaşılmasının mümkün olmamasını, *orantılılık* ise hakka getirilen sınırlama ile amaç arasında makul bir dengenin gözetilmesi gerekliliğini ifade etmektedir. Kuralla mahkemeye erişim hakkına getirilen sınırlamanın elverişlilik, gereklilik ve orantılılık alt ilkelerine aykırı olmaması gerekir.

33. Yargılama giderlerinden ilke olarak aleyhine hüküm verilen tarafın sorumlu tutulması davanın açılmasına sebebiyet vermeyen kişinin herhangi bir külfet altına girmemesini ve yargılama süresince yapılan giderlere haksız çıkan tarafın katlanmasını sağlayacağından kuralın anılan meşru amaca ulaşma bakımından elverişli olmadığı söylenemez.

34. Ayrıca kanun koyucunun tarafların yargılama giderlerinden sorumluluğuyla ilgili kuralların şartlarını, kapsam ve sınırlarını belirlemede takdir yetkisinin bulunduğu gözetildiğinde kuralda öngörülen düzenlemenin söz konusu amaca ulaşma bakımından gerekli olmadığı da söylenmez.

35. Ölçülülük incelemesinde son olarak mahkemeye erişim hakkına getirilen sınırlama ile meşru amaç arasındaki makul dengeyi ifade eden orantılılık alt ilkesine dikkat edilmesi gerekir. Kural uyarınca davacının yargılama giderlerinden sorumlu tutulması için davada aleyhine karar verilmesi gerekmektedir. Başka bir deyişle yargılama sonunda haksız çıkması hâlinde davacı yargılama giderlerini ödemeye mahkûm edilecektir.

36. Davacının aleyhine hüküm verilmesi ilke olarak ileri sürdüğü hususların ispatlanamadığını, başka bir deyişle davacının haklı bir talebinin mevcut olduğunun ortaya konulamadığını göstermektedir. Bu bağlamda kamulaştırmasız el atma sebebine dayalı tazminat davasında davacının aleyhine hüküm verilmesi durumunda idarenin kamulaştırmasız el atmaya yönelik eylem ya da işlemine bağlı olarak tazmin edilmesi gereken bir zararın bulunmadığı anlaşılmaktadır. Buna göre anılan davada haksız çıkan tarafın yargılama giderlerini ödemek zorunda bırakılmasının katlanılmaz bir külfet olarak değerlendirilmesi mümkün değildir.

37. Bununla birlikte orantılılık incelemesinde kamulaştırmasız el atma sebebine dayalı tazminat talebiyle yargı mercilerine başvuran ve ödeme gücü zayıf olan kişiler için öngörülen mekanizmaların da dikkate alınması gerekir.

38. Kanun'un 334. maddesinin (1) numaralı fıkrasında kendisi ve ailesinin geçimini önemli ölçüde zor duruma düşürmeksizin, gereken yargılama veya takip giderlerini kısmen veya tamamen ödeme gücünden yoksun olan kimselerin, iddia ve savunmalarında, geçici hukuki korunma taleplerinde ve icra takibinde, taleplerinin açıkça dayanaktan yoksun olmaması kaydıyla adli yardımdan yararlanabilecekleri, 335. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendinde ise adli yardım kararının yapılacak tüm yargılama ve takip giderlerinden geçici olarak muafiyet sağladığı hükme bağlanmıştır.

39. Kanun'un 339. maddesinin (1) numaralı fıkrasında adli yardım kararından dolayı ertelenen tüm yargılama giderleri ile devletçe ödenen avansların dava veya takip sonunda haksız çıkan kişiden tahsil olunacağı, adli yardımdan yararlanan kişinin haksız çıkması hâlinde, uygun görülürse yargılama giderlerinin en çok bir yıl içinde aylık eşit taksitler hâlinde ödenmesine karar verilebileceği belirtilmiştir. Anılan maddenin (2) numaralı fıkrasında ise adli yardım kararından dolayı devletçe ödenen veya muaf tutulan yargılama giderlerinin tahsilinin, adli yardımdan yararlananın mağduriyetine neden olacağının mahkemece açıkça anlaşılması durumunda mahkemenin hükümde bu kişinin tamamen veya kısmen ödemeden muaf tutulmasına karar verebileceği hükme bağlanmıştır.

40. Buna göre kamulaştırmasız el atma sebebine dayalı tazminat davasında ekonomik durumu itibarıyla yargılama giderlerini karşılamakta güçlük yaşayan ve adli yardımdan faydalanan davacının aleyhine karar verilmesi durumunda yapılan giderleri en çok bir yıl içinde aylık eşit taksitler hâlinde ödemesine karar verilebilmesinin yanı sıra bu giderleri ödemeden tamamen muaf tutulmasına da imkân tanınmak suretiyle ödeme gücü bulunmayan ilgililer yönünden amaç ile sınırlama arasında makul bir dengenin kurulduğu anlaşılmaktadır.

41. Bu itibarla kanunda yazılı hâller dışında, yargılama giderlerinin, aleyhine hüküm verilen taraftan alınmasını düzenleyen kuralla mahkemeye erişim hakkına getirilen sınırlamanın öngörülen meşru amaç bakımından ölçülü olmadığı söylenemez.

42. Açıklanan nedenlerle kural, *kamulaştırmasız el atma sebebine dayalı tazminat davaları* yönünden Anayasa'nın 13. ve 36. maddelerine aykırı değildir. İtirazın reddi gerekir.

Kuralın Anayasa'nın 2., 5. ve 35. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de bu bağlamda belirtilen hususların Anayasa'nın 13. ve 36. maddeleri bağlamında yapılan değerlendirmeler kapsamında ele alınmış olması nedeniyle Anayasa'nın 2., 5. ve 35. maddeleri yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

2. Kanun'un 326. Maddesinin (2) Numaralı Fıkrasının İncelenmesi

43. Anayasa'nın 35. maddesinde *"Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir./ Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir./ Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz."* denilmek suretiyle mülkiyet hakkı güvenceye bağlanmıştır. Mülkiyet hakkı ekonomik değer ifade eden ve değeri parayla ölçülebilen her türlü mal varlığı hakkını kapsamaktadır. Mülkiyet hakkı; kişiye başkasının hakkına zarar vermemek ve kanunların koyduğu sınırlamalara uymak koşuluyla sahibi olduğu şeyi dilediği gibi kullanma, semerelerinden yararlanma ve tasarruf etme imkânı veren bir haktır. Bu bağlamda malikin mülkünü kullanma, semerelerinden yararlanma ve mülkü üzerinde tasarruf etme yetkilerinden herhangi birinin kısıtlanması veya mülkünden yoksun bırakılması mülkiyet hakkına sınırlama teşkil eder (AYM, E.2021/128, K.2022/68, 1/6/2022, § § 17, 18).

44. Kuralda davada iki taraftan her birinin kısmen haklı çıkması durumunda mahkemenin yargılama giderlerini tarafların haklılık oranına göre paylaşması öngörülmüştür. Kural, *kamulaştırmasız el atma sebebine dayalı tazminat davaları* yönünden incelenmiştir.

45. Kamulaştırmasız el atma sebebine dayalı tazminat davalarında davanın kısmen kabulüne kısmen reddine karar verilmesi hâlinde kural uyarınca reddedilen kısım yönünden davayı açan kişilerin yargılama giderlerinden sorumlu tutulmaları, taşınmazın değerine göre belirlenecek tazminat miktarının kabul edilen kısmının tamamının elde edilmemesine yol açabileceği açıktır. Dolayısıyla kural, anılan dava yönünden mülkiyet hakkına sınırlama getirmektedir.

46. Mülkiyet hakkına sınırlama getiren kuralın Anayasa'nın 13. maddesi uyarınca kanunilik şartına uygun ve meşru bir amaca yönelik olması ayrıca Anayasa'nın sözüyle de çelişmemesi gerekmektedir.

47. Yargılama giderlerinin kapsamı Kanun'un 323. maddesinin (1) numaralı fıkrasında düzenlenmiştir. Kuralda davada iki taraftan her birinin kısmen haklı çıkması durumunda yargılama giderlerinin taraflar arasında paylaştırılmasıyla ilgili hâkime takdir yetkisi tanınmamıştır. Kurala göre anılan durumda tarafların haksız çıktıkları oranda yargılama giderlerinden sorumlu tutulmalarına karar verilecektir.

48. Kuralın gerekçesinde de 18/6/1927 tarihli ve 1086 sayılı mülga Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 417. maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesinde davanın kısmen kabulüne kısmen reddine karar verilmesi durumunda yargılama giderlerinin paylaştırılması hususunda hâkime takdir yetkisi tanındığı, öngörülen yeni düzenlemede ise tarafların haklılık oranları dikkate alınarak anılan giderlerin paylaştırılması esasının benimsendiği, dolayısıyla hâkimin tarafların haklılık oranları dışında başka bir kriteri dikkate almak suretiyle takdir yetkisi kullanamayacağı ifade edilmiştir.

49. Bu itibarla davanın kısmen kabulüne kısmen reddine karar verilmesi hâlinde yargılama giderlerinin taraflar arasında paylaştırılmasına ilişkin usulün açık ve net olarak düzenlendiği gözetildiğinde kuralın kanunilik şartını sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

50. Anayasa'nın 35. maddesinin ikinci fıkrasında mülkiyet hakkının kamu yararı amacıyla sınırlanabileceği belirtilmiştir. Buna göre kuralla mülkiyet hakkına getirilen sınırlamada kamu yararı dışında bir amaç gözetilmemelidir.

51. Kamulaştırmasız el atma sebebine dayalı tazminat davasında tarafların yargılama sonunda haksız çıktıkları oranda yargılama giderlerinden sorumlu tutulmalarının davacının haklı çıktığı kısım yönünden yargılama giderlerinden idarenin sorumlu tutulmasını sağlayacağı, haksız çıktığı kısım yönünden ise yargılama giderlerinin davalı idareden alınmasına engel olacağı gözönünde bulundurulduğunda kuralın kamu yararı dışında bir amaca yönelik olduğu söylenemez. Kuralın kanunilik şartını sağlaması ve meşru bir amaca yönelik olmasının yanı sıra Anayasa'nın sözüyle de çelişmemesi gerekir.

52. Anayasa'nın 13. maddesinde yer alan Anayasa'nın sözü deyimi Anayasa'nın metnini yani lafzını ifade etmektedir. Temel hak ve

özgürlüklere getirilen sınırlamaların Anayasa'nın sözüne uygun olması şartı özellikle Anayasa'nın çeşitli maddeleriyle getirilen ek güvenceler söz konusu olduğunda önem taşımaktadır. Anayasa, çoğu durumda bir hak veya özgürlüğü yalnızca tanımakla yetinmeyerek onun kullanılmasını güvence altına almak için bazı yönlerini ayrıca vurgulayarak veya bazı yönlerine belli bir önem atfederek koruma altına alır. Anayasa koyucunun bir hakkı tanımının yanında o hakkın norm alanına giren bir boyutunu ayrıca ve özel olarak ifade etmesi, buna ilişkin ek bir güvence getirmesi de mümkün olabilmektedir (*Kadri Enis Berberoğlu* (2) [GK], B. No: 2018/30030, 17/9/2020, § 69).

53. Anayasa'nın 46. maddesinin birinci fıkrasında *"Devlet ve kamu tüzel kişileri; kamu yararının gerektirdiği hallerde, gerçek karşılıklarını peşin ödemek şartıyla, özel mülkiyette bulunan taşınmaz malların tamamını veya bir kısmını, kanunla gösterilen esas ve usullere göre, kamulaştırmaya ve bunlar üzerinde idarî irtifaklar kurmaya yetkilidir."* denilmektedir.

54. Özel mülkiyete konu bir taşınmaza idarenin tek yanlı iradesi ile müdahale edilebilmesi ancak Anayasa'nın anılan maddesinde öngörülen güvencelere uyulması şartıyla mümkündür (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. AYM, E.2019/89, K.2021/10, 4/2/2021, § 92; AYM, E.2021/127, K.2022/85, 30/6/2022, § 51). Bu bağlamda idare kişilere ait taşınmaza ancak kanunda gösterilen esas ve usullere uymak şartıyla taşınmazın gerçek karşılığını ödeyerek el atabilecektir.

55. Kamulaştırmasız el atma sebebine dayalı tazminat davaları idarenin Anayasa ve kanunla öngörülen kamulaştırma usul ve esaslarına uymaksızın özel mülkiyete konu bir taşınmaza fiilen el atması durumunda gündeme gelmektedir. Anayasa Mahkemesinin bireysel başvuru kapsamında verdiği kararlarda da ifade edildiği üzere idare tarafından özel mülkiyete konu bir taşınmaza kamulaştırmasız el atılması kanuni dayanaktan yoksun bir eylem niteliğindedir (bu yöndeki kararlar arasından bkz. *Celalettin Aşçıoğlu*, B. No:2013/1436, 6/3/2014 § 58).

56. Hukuk devletinde idare, Anayasa koyucunun özel olarak öngördüğü güvencelere aykırı eylemde bulunmamak konusunda ciddi bir hassasiyet göstermekle yükümlüdür. Özel mülkiyete konu bir taşınmaza idare tarafından fiilen el atılması anayasal bağlamda idareden

beklenmeyen, hukuk güvenliğini ortadan kaldıran ve Anayasa ile güvence altına alınmış özel mülkiyet rejimini tehdit eden bir eylemdir. İdarenin Anayasa'ya açıkça aykırı bu eylemine dolaylı da olsa müsamaha gösterilmesi sonucunu doğuracak ve kamulaştırmasız el atma nedeniyle tazminat davası açmak zorunda kalan kişileri daha da dezavantajlı bir konuma getirecek düzenlemeler Anayasa'nın 46. maddesinde öngörülen güvencelerle bağdaşmayacaktır (AYM, E.2022/61, K.2022/101, 8/9/2022 § 40).

57. Kamulaştırmasız el atma sebebine dayalı tazminat talebiyle açılan davada davacının kısmen haksız çıkması, idarenin Anayasa'ya açıkça aykırı bir eyleminin bulunduğu gerçeğini değiştirmemektedir. Bu itibarla anılan davanın kısmen kabulüne karar verilmesi hâlinde dahi davacının Anayasa'nın 46. maddesinde öngörülen güvencelerden yararlanması gerekmektedir. Başka bir ifadeyle kamulaştırmasız el atma sebebine dayalı tazminat davası kısmen reddedilmiş olsa da davacı gerçek karşılığın ödenmesine yönelik güvenceden yararlanmalıdır.

58. Kamulaştırmasız el atma sebebine dayalı tazminat davalarında malike yüklenecek külfet nedeniyle taşınmazın gerçek karşılığı ödenmeden idare adına tescil edilmesi sonucunu doğurabilecek herhangi bir hüküm Anayasa'nın 46. maddesinde öngörülen gerçek karşılığın ödenmesi güvencesi ile bağdaşmayacaktır (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. *Kübra Yıldız ve diğerleri*, [GK], B. No: 2018/32734, 28/7/2022, § 61). Bu bağlamda söz konusu davaların kısmen kabulüne karar verildiği hâllerde kural uyarınca davacının yargılama giderlerinin bir bölümünden sorumlu tutulması taşınmazın gerçek karşılığını elde edememesine yol açabilecek niteliktedir.

59. Bu itibarla kuralla *kamulaştırmasız el atma sebebine dayalı tazminat davalarında* mülkiyet hakkına getirilen sınırlama kamulaştırmanın gerçek karşılığın ödenmesi suretiyle gerçekleştirilebileceğini öngören Anayasa'nın 46. maddesinin sözüyle bağdaşmamaktadır.

60. Açıklanan nedenle kural, *kamulaştırmasız el atma sebebine dayalı tazminat davaları* yönünden Anayasa'nın 13. ve 35. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın 13. ve 35. maddelerine aykırı görülerek iptal edildiğinden ayrıca Anayasa'nın 2. ve 5. maddeleri yönünden incelenmemiştir.

IV. HÜKÜM

12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 326. maddesinin;

A. (1) numaralı fıkrasının “kamulaştırmasız el atma sebebine dayalı tazminat davaları” yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE,

B. (2) numaralı fıkrasının “kamulaştırmasız el atma sebebine dayalı tazminat davaları” yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE,

30/11/2023 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
Basri BAĞCI

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Kenan YAŞAR

Üye
Muhterem İNCE

Esas Sayısı : 2023/105
Karar Sayısı : 2023/208
Karar Tarihi : 30/11/2023

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Ankara 3. Vergi Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'na 20/1/2022 tarihli ve 7352 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle eklenen geçici 33. maddenin birinci fıkrasında yer alan *"Geçici vergi dönemleri de dahil olmak üzere 2021..."* ibaresinin Anayasa'nın 2. maddesine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

OLAY: İhtirazi kayıtlarla verilen kurumlar vergisi beyannamesine istinaden yapılan tahakkuk işleminin iptali ile tahakkuk ettirilen kurumlar vergisinin terkinin ve tahsil edilen miktarın iadesi talebiyle açılan davada itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

I. İPTALİ İSTENEN KANUN HÜKMÜ

Kanun'un itiraz konusu kuralın da yer aldığı geçici 33. maddesi şöyledir:

"Geçici Madde 33 – (Ek: 20/1/2022-7352/1 md.)

Geçici vergi dönemleri de dahil olmak üzere 2021 ve 2022 hesap dönemleri (kendilerine özel hesap dönemi tayin edilenlerde 2022 ve 2023 yılında biten hesap dönemleri itibarıyla) ile 2023 hesap dönemi geçici vergi dönemlerinde mükerrer 298 inci madde kapsamındaki enflasyon düzeltmesine ilişkin şartların oluşup oluşmadığına bakılmaksızın mali tablolar enflasyon düzeltmesine tabi tutulmaz.

Mükerrer 298 inci maddenin (Ç) fıkrası uygulaması açısından, birinci fıkrada enflasyon düzeltmesi yapılmayacağı belirtilen dönemler enflasyon düzeltmesi şartlarının gerçekleşmediği dönem olarak değerlendirilir.

31/12/2023 tarihli mali tablolar, enflasyon düzeltmesi şartlarının oluşup oluşmadığına bakılmaksızın enflasyon düzeltmesine tabi tutulur. Yapılan enflasyon düzeltmesinden kaynaklanan kâr/zarar farkı geçmiş yıllar kâr/zararı hesabında gösterilir. Bu şekilde tespit edilen geçmiş yıl kârı vergiye tabi tutulmaz, geçmiş yıl zararı zarar olarak kabul edilmez.

Bu maddenin birinci, ikinci ve üçüncü fıkrası hükümleri, mükerrer 298 inci maddenin (A) fıkrasının (9) numaralı bendi kapsamında olan mükellefler bakımından geçerli değildir.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Hazine ve Maliye Bakanlığı yetkilidir.”

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Engin YILDIRIM, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Yıldız SEFERİNOĞLU, Selahaddin MENTEŞ, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ve Kenan YAŞAR'ın katılımlarıyla 22/6/2023 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle uygulanacak kural sorunu görüşülmüştür.

2. Anayasa'nın 152. ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddelerine göre bir davaya bakmakta olan mahkeme, o dava sebebiyle uygulanacak bir kanunun veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin hükümlerini Anayasa'ya aykırı görmesi hâlinde veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varması durumunda bu hükümlerin iptali için Anayasa Mahkemesine başvurmaya yetkilidir. Ancak anılan maddeler uyarınca bir mahkemenin Anayasa Mahkemesine başvurabilmesi için elinde yöntemince açılmış ve mahkemenin görev kapsamına giren bir davanın bulunması, iptali talep edilen kuralın da o davada uygulanacak olması gerekir. Uygulanacak kural ise bakılmakta olan

davanın değişik evrelerinde ortaya çıkan sorunların çözümünde veya davayı sonuçlandırmada olumlu ya da olumsuz yönde etki yapacak nitelikteki kurallardır.

3. İtiraz yoluna başvuran Mahkeme, 213 sayılı Kanun'un geçici 33. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "*Geçici vergi dönemleri de dahil olmak üzere 2021...*" ibaresinin iptalini talep etmiştir. İtiraz konusu kuralın yer aldığı fıkrada, geçici vergi dönemleri de dâhil olmak üzere 2021 ve 2022 hesap dönemleri (kendilerine özel hesap dönemi tayin edilenlerde 2022 ve 2023 yılında biten hesap dönemleri itibarıyla) ile 2023 hesap dönemi geçici vergi dönemlerinde Kanun'un mükerrer 298. maddesi kapsamındaki enflasyon düzeltmesine ilişkin şartların oluşup oluşmadığına bakılmaksızın mali tabloların enflasyon düzeltmesine tabi tutulmayacağı öngörülmüştür.

4. Bakılmakta olan davada ise 2021 yılı kurumlar vergisi beyannamesi verilirken itiraz konusu kural kapsamında *enflasyon düzeltmesi* yapılamaması nedeniyle daha yüksek tutarda vergi ödendiği ileri sürülerek ihtirazi kayıtlarla verilen 2021 yılı kurumlar vergisi beyannamesine istinaden düzenlenen tahakkuk fişi ile tahakkuk ettirilen kurumlar vergisinin terkinine, tahsil edilen verginin iadesine karar verilmesi talep edilmektedir.

5. Bu itibarla bakılmakta olan davada geçici vergi beyannamelerinin verildiği dönemde *enflasyon düzeltmesi* uygulamasından yararlanılamadığına ilişkin bir iddia yer almamakta olup bu durumda geçici vergiye ilişkin bir uyumsuzluk bulunmadığı anlaşıldığından itiraz konusu kuralın "*Geçici vergi dönemleri de dahil olmak üzere...*" kısmının bakılmakta olan davada uygulanma imkânı bulunmamaktadır.

6. Açıklanan nedenlerle 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'na 20/1/2022 tarihli ve 7352 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle eklenen geçici 33. maddenin birinci fıkrasında yer alan;

A. "*Geçici vergi dönemleri de dahil olmak üzere...*" ibaresinin itiraz başvurusunda bulunan Mahkemenin bakmakta olduğu davada uygulanma imkânı bulunmadığından bu ibareye ilişkin başvurunun Mahkemenin yetkisizliği nedeniyle REDDİNE,

B. "...2021..." ibaresinin esasının incelenmesine,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

7. Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Fatih TORUN tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu kanun hükmü, dayanan ve ilgili görülen Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. Anlam ve Kapsam

8. Diğer ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de zaman zaman yaşanan ekonomik kriz ve yüksek enflasyon dönemlerinde vergilemenin enflasyonun etkisinden arındırılarak gerçekleştirilebilmesi amacıyla birtakım tedbirlerin alınması ihtiyacı doğmuştur. Bu tedbirlerden birisi de mali tabloların yüksek enflasyonun etkisinden arındırılmasını sağlayan *enflasyon düzeltmesi* kurumudur. Anılan kurum, 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun mükerrer 298. maddesinde düzenlenmiştir.

9. Enflasyon düzeltmesi, 213 sayılı Kanun'un mükerrer 298. maddesinin (A) fıkrasının (2) numaralı bendinin (c) alt bendinde tanımlanmıştır. Buna göre enflasyon düzeltmesi, parasal olmayan kıymetlerin enflasyon düzeltmesinde dikkate alınacak tutarlarının düzeltme katsayısı ile çarpılması suretiyle, mali tablonun ait olduğu tarihteki satın alma gücü cinsinden hesaplanması olarak ifade edilebilir. Enflasyon düzeltmesinin temel amacı, fiyatlar genel seviyesindeki artışların bilanço ve gelir tablosu kalemlerinde meydana getirdiği değer kaybının giderilmesi ve vergi matrahında enflasyon nedeniyle meydana gelen ancak gerçek durumu yansıtmayan artışın yol açtığı olumsuzlukların ortadan kaldırılmasıdır.

10. Maddenin (A) fıkrasının (1) numaralı bendinde, mali tablolarda yer alan parasal olmayan kıymetlerin enflasyon düzeltmesine tabi tutulacağı belirtilmiştir. Maddede, kazançlarını bilanço esasına göre tespit eden gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin, fiyat endeksindeki artışın, içinde bulunulan dönem dâhil son üç hesap döneminde %100'den ve içinde bulunulan hesap döneminde %10'dan fazla olması hâlinde mali tablolarını enflasyon düzeltmesine tabi tutacakları, enflasyon düzeltmesinin her iki şartın birlikte gerçekleşmemesi hâlinde uygulanmayacağı düzenlenmiştir.

11. Maddenin (A) fıkrasının (7) numaralı bendinde, enflasyon düzeltmesi uygulanmayan bir hesap döneminden sonra enflasyon düzeltme

şartlarının yeniden oluşması hâlinde; enflasyon düzeltmesi yapılan en son dönemden başlamak üzere enflasyon düzeltmesinin yapılacağı, bu şekilde belirlenen geçmiş yıl kârının vergiye tabi tutulmayacağı, geçmiş yıl zararının da zarar olarak kabul edilmeyeceği, ancak, matrahın tespitinde geçmiş yıl mali zararlarının mukayyet değerleri ile dikkate alınacağı hükme bağlanmıştır.

12. Ayrıca anılan fıkranın (1) numaralı bendinde, kapsama giren mükelleflerin, geçici vergi dönemlerinin sonu itibarıyla mali tabloları düzenlemek ve enflasyon düzeltmesi yapmak zorunda oldukları hükme bağlandığından enflasyon düzeltmesinin zorunlu bir uygulama olduğu ve mükelleflerin bu konuda seçimlik hakkının bulunmadığı anlaşılmaktadır. Bu durumda son açıklanan enflasyon rakamlarına göre enflasyon düzeltmesi şartlarının oluştuğunun anlaşılması hâlinde bilanço usulüne göre defter tutan gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin enflasyon düzeltmesi yapması gerekmektedir.

13. Enflasyon düzeltmesi, yukarıda anılan maddenin (A) fıkrasının (9) numaralı bendinde belirtilenler haricindeki mükelleflerden hesap dönemi takvim yılı olanlar tarafından en son 2004 takvim yılı itibarıyla yapılmıştır. Müteakip takvim yıllarında Kanun'un belirlediği gerekli şartların oluşmaması nedeniyle 2005 ila 2020 takvim yıllarında (16 yıl) enflasyon düzeltmesi yapılmamıştır. Öte yandan 2021 takvim yılı sonu itibarıyla Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi (Yİ-ÜFE), içinde bulunulan dönem dâhil son üç hesap döneminde %100'ün, bir yıllık dönemde ise %10'un üzerinde artmıştır. Dolayısıyla enflasyon düzeltmesi için 2021 yılına ilişkin olarak 213 sayılı Kanun'un mükerrer 298. maddesinin (A) fıkrasında aranan her iki şart da gerçekleşmiştir.

14. 213 sayılı Kanun'un geçici 33. maddesinin itiraz konusu kuralın da yer aldığı birinci fıkrasında ise, geçici vergi dönemleri de dâhil olmak üzere 2021 ve 2022 hesap dönemleri (kendilerine özel hesap dönemi tayin edilenlerde 2022 ve 2023 yılında biten hesap dönemleri itibarıyla) ile 2023 hesap dönemi geçici vergi dönemlerinde mükerrer 298. madde kapsamındaki enflasyon düzeltmesine ilişkin şartların oluşup oluşmadığına bakılmaksızın mali tabloların enflasyon düzeltmesine tabi tutulmayacağı hükme bağlanmıştır. Buna göre söz konusu hesap dönemlerinde enflasyon düzeltmesine ilişkin şartların oluşup oluşmadığına bakılmaksızın mali

tabloların enflasyon düzeltmesine tabi tutulmayacağı ancak maddenin üçüncü fıkrasında da belirtildiği üzere 31/12/2023 tarihli mali tablolar açısından enflasyon düzeltmesi şartlarının oluşup oluşmadığına bakılmaksızın enflasyon düzeltmesinin uygulanacağı görülmektedir. Anılan maddenin birinci fıkrasında yer alan "...2021..." ibaresi itiraz konusu kuralı oluşturmaktadır.

B. İtirazın Gerekçesi

15. Başvuru kararında özetle; itiraz konusu kuralla şartların oluşup oluşmadığına bakılmaksızın 2021 hesap dönemine ilişkin mali tabloların enflasyon düzeltmesine tabi tutulmamasının hukuki güvenlik ilkesi, belirlilik ilkesi ve kanunların geriye yürümezliği ilkesiyle bağdaşmadığı belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

C. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

16. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 13., 35. ve 73. maddeleri yönünden de incelenmiştir.

17. Anayasa'nın 35. maddesinde *"Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir./ Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir./ Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz."* denilmektedir. Anayasa'nın anılan maddesiyle güvenceye bağlanan mülkiyet hakkı, ekonomik değer ifade eden ve parayla değerlendirilebilen her türlü mal varlığı hakkını kapsamaktadır.

18. Mülkiyet hakkı; kişiye başkasının hakkına zarar vermemek ve kanunların koyduğu sınırlamalara uymak şartıyla sahibi olduğu şeyi dilediği gibi kullanma, semerelerinden yararlanma ve üzerinde tasarruf etme imkânı veren bir haktır. Bu bağlamda malikin mülkünü kullanma, semerelerinden yararlanma ve mülkü üzerinde tasarruf etme yetkilerinden herhangi birinin kısıtlanması veya mülkünden yoksun bırakılması mülkiyet hakkına getirilmiş bir sınırlama niteliğindedir.

19. Vergilendirmenin mülkiyet hakkına yönelik bir sınırlama teşkil ettiğinden kuşku bulunmamaktadır. Anayasa Mahkemesinin önceki kararlarında; vergi ve benzeri yükümlülükler ile sosyal güvenlik prim

ve katkılarını belirlemeye, değiştirmeye ve bunların ödenmesini güvence altına almaya yönelik müdahalelerin -taşıdığı amaçlar dikkate alındığında- devletin mülkiyetin kamu yararına kullanımını kontrol veya düzenleme yetkisi kapsamında incelenmesi gerektiği kabul edilmiştir (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. *Türkiye İş Bankası A.Ş.* [GK], B. No: 2014/6192, 12/11/2014, § 48; *İskenderun Demir ve Çelik A.Ş.* [GK], B. No: 2015/941, 25/10/2018, §§ 45-46; *Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.*, B. No: 2015/12721, 18/4/2019, §§ 36-37; AYM, E.2019/100, K.2020/62, 22/10/2020, § 14).

20. 213 sayılı Kanun'un mükerrer 298. maddesinin (A) fıkrasının (5) numaralı bendinde matrahın tespitinde, kanunen kabul edilmeyen giderler, istisnalar ve geçmiş yıl mali zararlarının enflasyon düzeltmesine tabi tutulmuş tutarları ile dikkate alınacağı düzenlenmiştir; (6) numaralı bendinde ise, amortismanlar ve itfa paylarının düzeltilmiş değerler üzerinden hesaplanacağı hükme bağlanmıştır. Buna göre enflasyon düzeltmesi yapılan dönemlere ilişkin vergi matrahının tespiti aşamasında vergi matrahına etki eden enflasyon düzeltmesine tabi unsurların enflasyon düzeltmesine tabi tutulmuş tutarlarının dikkate alınması gerekmektedir. Bu itibarla Kanun'un mükerrer 298. maddesinin (A) fıkrasının (7) numaralı bendinde yer alan *"Bu şekilde belirlenen geçmiş yıl kârı vergiye tâbi tutulmaz, geçmiş yıl zararı zarar olarak kabul edilmez."* şeklindeki düzenleme de dikkate alındığında kural kapsamında 2021 hesap döneminde enflasyon düzeltmesine ilişkin şartların oluşup oluşmadığına bakılmaksızın mali tabloların enflasyon düzeltmesine tabi tutulmamasının, ilgili döneme ait beyan edilecek vergi matrahını etkilemeyeceği ancak 2021 yılını izleyen dönemlerle ilgili vergi matrahları üzerinde sonuç doğuracağı anlaşılmaktadır. Bu nedenle kuralla mülkiyet hakkına sınırlama getirildiği açıktır.

21. Anayasa'nın 35. maddesinin ikinci fıkrasında mülkiyet hakkının ancak kanunla sınırlanabileceği belirtilmek suretiyle mülkiyet hakkına yönelik müdahalelerin kanunda öngörülmesi gerektiği ifade edilmiştir. Ayrıca mülkiyet hakkına sınırlama getirilirken temel hak ve özgürlüklerin sınırlanmasına ilişkin genel ilkeleri düzenleyen Anayasa'nın 13. maddesinin de gözönünde bulundurulması gerekmektedir.

22. Anayasa'nın 13. maddesinde *"Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve*

ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.” denilmektedir. Buna göre mülkiyet hakkına sınırlama getiren düzenlemelerin kanunla yapılması, Anayasa’da öngörülen sınırlama sebebine uygun ve ölçülü olması gerekir.

23. Anayasa’nın anılan hükümleri uyarınca mülkiyet hakkına yapılan sınırlamalarda gözetilecek öncelikli ölçüt, sınırlamanın kanunla yapılmasıdır. Anayasa Mahkemesi kararlarında sıkça vurgulandığı gibi temel hakları sınırlandıran kanunun şeklen var olması yeterli olmayıp yasal kuralların keyfiliğe izin vermeyecek şekilde belirli, ulaşılabilir ve öngörülebilir nitelikte olmaları gerekir.

24. Esasen temel hakları sınırlandıran kanunun bu niteliklere sahip olması, Anayasa’nın 2. maddesinde güvence altına alınan hukuk devleti ilkesinin de bir gereğidir. Hukuk devletinin temel unsurlarından olan hukuki belirlilik ilkesi uyarınca kanuni düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuyla yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfî uygulamalarına karşı koruyucu önlemler içermesi gerekir. Kanunda bulunması gereken bu nitelikler hukuki güvenliğin sağlanması bakımından da zorunludur. Zira bu ilke hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar (AYM, E.2015/41, K.2017/98, 4/5/2017, §§ 153, 154). Dolayısıyla Anayasa’nın 13. ve 35. maddelerinde sınırlama ölçütü olarak belirtilen kanunilik, Anayasa’nın 2. maddesinde güvenceye alınan hukuk devleti ilkesi ışığında yorumlanmalıdır.

25. Öte yandan Anayasa’nın 73. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan *“Vergi, resim, harç ve benzeri malî yükümlülükler kanunla konulur, değiştirilir veya kaldırılır”* şeklindeki hükümle verginin kanuniliği ilkesi benimsenmiştir. Verginin kanuniliği ilkesi, takdire dayalı keyfî uygulamaları önleyecek sınırlamaların kanunda yer almasını gerektirmekte ve vergi yükümlülüğüne ilişkin düzenlemelerin konulması, değiştirilmesi veya kaldırılmasının kanunla yapılmasını zorunlu kılmaktadır.

26. Mükellefler konusunda keyfî uygulamalara karşı düşünülen ilk önlem her ne kadar kanunla düzenleme yapılması zorunluluğu olsa da mali

yükümlülüklerin şeklen kanunla konulması, değiştirilmesi veya kaldırılması yalnız başına vergilendirme yetkisinin keyfî kullanılarak adaletsiz sonuçlar doğurmasını engelleyemeyebilir. Bu durumda düzenlemelerin idare ve kişiler yönünden duraksamaya yol açmayacak şekilde belirlilik içermesi, öngörülebilir ve hukuki güvenlik ilkesine uygun olması gerekir.

27. Vergilemede belirlilik ilkesi, vergi yükümlülüğünün hem kişiler hem de idare yönünden belli ve kesin olmasını, kanun metnlerinin, ilgili kişilerin mevcut şartlar altında belirli bir işlemin ne tür sonuçlar doğurabileceğini makul bir düzeyde öngörmelerini mümkün kılacak şekilde düzenlenmesini gerektirir. Söz konusu ilke gereğince, vergi ve diğer kamu alacakları açısından matrah, tarh ve tahsil zamanı ve yöntemi ile verginin tarh ve tahsilinde yetkili idare gibi vergi ve benzeri diğer alacakların esaslı unsurları önceden belli ve kesin olmalıdır (AYM, E.2019/53, K.2019/75, 19/09/2019, § 14).

28. Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devletinin ön koşulları arasında yer alan hukuki güvenlik ilkesi kanunların geriye yürütülmemesini de zorunlu kılar. Daha önce tesis edilmiş bulunan işlemlerin doğurduğu hukuki sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde yasama tasarrufunda bulunulması, hukuki güvenlik ilkesine aykırılık oluşturur. *“Kanunların geriye yürümezliği ilkesi”* uyarınca kanunlar, kamu yararı ve kamu düzeninin gerektirmesi, kazanılmış hakların korunması, mali hakların iyileştirilmesi gibi ayırıksı durumlar dışında ilke olarak yürürlük tarihlerinden sonraki olay, işlem ve eylemlere uygulanmak üzere çıkarılır. Yürürlüğe giren kanunların geçmişe ve kesin nitelik kazanmış hukuksal durumlara etkili olmaması, hukukun genel ilkelerindendir (AYM, E.2018/103, K.2019/4, 13/02/2019, § 15; E.2018/108, K.2019/5, 13/02/2019, § 20).

29. Anayasa Mahkemesinin çeşitli kararlarında, *kanunların geriye yürümezliği ilkesi* ile ilgili olarak *gerçek geriye yürüme* ve *gerçek olmayan geriye yürüme* ayrımı yapılmaktadır. Gerçek geriye yürüme, yeni getirilen kuralın eski kural döneminde tamamlanmış ve hukuki sonuçlarını doğurmuş hukuksal durum, ilişki ve olaylara uygulanmasıdır. Gerçek olmayan geriye yürüme ise yeni getirilen kuralın eski kural yürürlükte iken başlamakla beraber henüz sonuçlanmamış hukuksal durum, ilişki ve olaylara uygulanması anlamına gelmektedir (AYM, E.2016/150, K.2017/179, 28/12/2017, § 310; E.2010/93, K.2012/20, 9/2/2012). Buna göre yeni kuralın eski

kural yürürlükte iken başlamakla beraber henüz sonuçlanmamış hukuksal durum, ilişki ve olaylara uygulanması kanunların geriye yürümesi olarak nitelendirilemez.

30. Anayasa Mahkemesi vergiyle ilgili kanunların geriye yürüdüğü iddiasıyla yapılan başvurularda öncelikle vergiyi doğuran olayın tespitini yapmakta ardından vergiyi doğuran olayın gerçekleşmesinden sonra yapılan düzenlemelerin ilgili döneme etki edecek şekilde uygulanıp uygulanmadığını incelemektedir.

31. 213 sayılı Kanun'un "*Vergiye doğuran olay*" kenar başlıklı 19. maddesinde "*Vergi alacağı, vergi kanunlarının vergiyi bağladıkları olayın vukuu veya hukuki durumun tekemmülü ile doğar./Vergi alacağı mükellef bakımından vergi borcunu teşkil eder*" denilmektedir.

32. Vergiyi doğuran olay, vergi türlerine göre değişmekle birlikte, enflasyon düzeltmesinin kapsamına *gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri* girdiğinden değerlendirmenin bu çerçevede yapılması gerekmektedir.

33. 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun 1. maddesinde, gerçek kişilerin gelirlerinin gelir vergisine tabi olduğu, gelirin bir gerçek kişinin bir takvim yılı içinde elde ettiği kazanç ve iratların safi tutarından oluştuğu hükme bağlanmıştır. 13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun "*Safi kurum kazancı*" kenar başlıklı 6. maddesinde "*Kurumlar vergisi, mükelleflerin bir hesap dönemi içinde elde ettikleri safi kurum kazancı üzerinden hesaplanır./ Safi kurum kazancının tespitinde, Gelir Vergisi Kanununun ticarî kazanç hakkındaki hükümleri uygulanır...*" denilmek suretiyle ticarî kazanç ilişkin vergiyi doğuran olayın tespitinde 193 sayılı Kanun'a gönderme yapılmaktadır. 193 sayılı Kanun'un 38. maddesinde ise "*Bilanço esasına göre ticari kazanç, teşebbüsteki öz sermayenin hesap dönemi sonunda ve başındaki değerleri arasındaki müspet farktır*" denilmektedir. Buna göre gelir vergisi ve kurumlar vergisinin konusunu oluşturan kazanç açısından vergiyi doğuran olayın tespitinde hesap dönemi sonunun esas alınması gerekmektedir. 213 sayılı Kanun hesap dönemini takvim yılı olarak belirlediğinden hesap döneminin sonu 31 Aralık tarihidir. Dolayısıyla gelir vergisi ve kurumlar vergisi açısından vergiyi doğuran olay, mükelleflerin bir takvim yılı itibarıyla öz sermayelerindeki artış miktarı olup bu kazanç 31 Aralık tarihinde yapılan dönem sonu kapanış kayıtlarıyla ortaya çıkmaktadır (AYM, E.2018/103, K.2019/4, 13/2/2019, § 20).

34. Öte yandan, enflasyon düzeltme şartlarının gerçekleşip gerçekleşmediği her bir geçici vergi ve hesap dönemi sonu itibarıyla yapılan hesaplamada ortaya çıkmaktadır. Söz konusu hesaplama için Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından ilgili dönem içindeki son aya ait Yİ-ÜFE değerinin açıklanması gerekmektedir. Belirtilen değerler TÜİK tarafından her bir ay itibarıyla izleyen ayın en erken üçüncü günü açıklanmaktadır. Bu çerçevede 2021 takvim yılının son ayı olan Aralık ayına ait Yİ-ÜFE değerinin TÜİK tarafından açıklandığı 3/1/2022 tarihi itibarıyla 31/12/2021 tarihli mali bilançoların enflasyon düzeltmesine tabi tutulması zorunluluğunun ortaya çıktığı anlaşılmaktadır.

35. Bunun yanı sıra enflasyon düzeltmesi yapılan dönemlere ilişkin vergi matrahının tespiti aşamasında vergi matrahına etki eden enflasyon düzeltmesine tabi unsurların enflasyon düzeltmesine tabi tutulmuş tutarlarının dikkate alınması gerekmektedir. Buna göre 213 sayılı Kanun'un mükerrer 298. maddesinin (A) fıkrası uyarınca mükellefler tarafından enflasyon düzeltmesinin ilgili döneme ait gelir vergisi ve kurumlar vergisi beyannameleri ile yapılması ve düzeltmelerin yapıldığı tarih itibarıyla yasal defter kayıtlarına intikal ettirilmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Başka bir ifadeyle gelir vergisi ve kurumlar vergisi açısından vergiyi doğuran olay 31 Aralık tarihinde yapılan dönem sonu kapanış kayıtlarıyla ortaya çıkmakta, enflasyon düzeltmesi yapılması gereken dönemlere ilişkin vergi matrahının tespiti aşamasında vergi matrahına etki eden enflasyon düzeltmesine tabi unsurların düzeltmeye tabi tutulmuş tutarlarının beyannameye yansıtılması gerekmektedir.

36. İtiraz konusu kuralın yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla gelir vergisi ile kurumlar vergisi hesap dönemlerinin kapandığı ve 31/12/2021 tarihli mali bilançoların enflasyon düzeltmesine tabi tutulması zorunluluğunun ortaya çıktığı gözönüne alındığında enflasyon düzeltmesi yapılan dönemlere ilişkin gelir vergisi ile kurumlar vergisi beyannamelerine vergi matrahına etki eden enflasyon düzeltmesine tabi unsurların da dâhil edilmesi gerektiği anlaşılmaktadır. Kural kapsamında vergiyi doğuran olay gerçekleştikten sonra gelir vergisi ve kurumlar vergisi matrahına etki eden enflasyon düzeltmesi uygulamasıyla ilgili yapılan değişiklik hukuk güvenliği ilkesiyle bağdaşmayacak ölçüde hukuk kurallarının geriye yürütülmesi sonucunu doğurmaktadır. Bu itibarla kuralla mülkiyet hakkına getirilen sınırlamada

kanunilik şartı gerçekleşmediği gibi sınırlamanın verginin kanuniliği ilkesine de aykırı olduğu anlaşılmaktadır.

37. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 13., 35. ve 73. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

Kuralın Anayasa'nın 2. maddesine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de bu bağlamda belirtilen hususların Anayasa'nın 13., 35. ve 73. maddeleri yönünden yapılan değerlendirmeler kapsamında ele alınmış olması nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

IV. HÜKÜM

4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'na 20/1/2022 tarihli ve 7352 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle eklenen geçici 33. maddenin birinci fıkrasında yer alan "...2021..." ibaresinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE 30/11/2023 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
Basri BAĞCI

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Kenan YAŞAR

Üye
Muhterem İNCE

Esas Sayısı : 2023/134
Karar Sayısı : 2023/209
Karar Tarihi : 30/11/2023

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Elâzığ 1. İdare Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 15/5/1959 tarihli ve 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun'un 2/7/1968 tarihli ve 1051 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle değiştirilen 13. maddesinin (a) fıkrasına 29/5/2003 tarihli ve 4864 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle eklenen altıncı paragrafın birinci cümlesinde yer alan "...*hasar tespit raporları ancak asıl işlemlerle birlikte dava konusu edilebilir.*" ibaresinin Anayasa'nın 13., 35., 36. ve 125. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

OLAY: Davacı tarafından, hasar tespit çalışması sonucunda taşınmazının az hasarlı olarak belirlenmesine ilişkin hasar tespit raporunun iptali talebiyle açılan davada itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

I. İPTALİ İSTENEN KANUN HÜKMÜ

Kanun'un 13. maddesinin itiraz konusu kuralın da yer aldığı (a) fıkrası şöyledir:

"Afet bölgelerinde yapılacak teknik işler:

Madde 13 – (Değişik: 2/7/1968-1051/1 md.)

a) Yapılacak işlemlere esas olmak üzere İmar ve İskan Bakanlığınca kurulacak fen kurulları tarafından, afetin meydana geldiği arazinin durumu ile bütün yapılar ve kamu tesisleri incelenerek, hasar tespit raporu düzenlenir.

(Değişik: 31/8/1999-KHK-574/1 md.) Gereken hallerde, yapılarda meydana gelen hasarı tespit etmek üzere Bayındırlık ve İskan Bakanlığının isteği üzerine diğer bakanlık, kurum ve kuruluşlar, mahalli idareler, üniversiteler ve meslek odaları, konusunda deneyimli yeteri kadar inşaat mühendisi ve/veya mimarı hasar tespiti çalışmalarında derhal görevlendirmekle yükümlüdürler.

(Değişik: 31/8/1999-KHK-574/1 md.) Arazinin tehlikeli durumu ve binaların gördüğü hasar bakımından yıktırılması ve boşaltılması gerekenler hakkında, o il ve ilçenin en büyük mülkiye amirine ayrı bir rapor verilir. Bu makamlarca böyle binalar derhal boşalttırılır. Yıkılması gerekenler için en çok 3 gün süre verilerek tehlikenin giderilmesi sahiplerine bildirilir. Mahallinde sahibi bulunmadığı takdirde durum, mahalli vasıtalarla ilan edilmek suretiyle, bildiri yapılmış sayılır.

(Değişik: 31/8/1999-KHK-574/1 md.) Mal sahibi veya vekili, bu bildiriye karşı 3 gün içinde yetkili idare kurullarına itiraz edebilir. İdare kurulları bu itirazı en geç 3 gün içinde inceler ve karara bağlar.

Süresinde itiraz olunmıyan, yahut itiraz olunup da idare kurullarınca yıkılması onaylanan binaları mal sahibi yıkmadığı takdirde bu binalara el konularak yıkma parası yıkıntıdan elde edilecek malzeme bedelinden ödenmek üzere, mahallin en büyük mülkiye amirinin emri ile yıktırılır.

(Ek fıkra: 29/5/2003-4864/1 md.) Yapılacak asıl işlemlere esas olmak üzere, fen kurulları tarafından düzenlenen teknik mahiyetteki hasar tespit raporlarına mahallî ilân tarihinden itibaren otuz gün içinde itiraz edilebilir ve **hasar tespit raporları ancak asıl işlemlerle birlikte dava konusu edilebilir**. Gayrimenkulleri kesin bir şekilde hasarsız olarak tespit edilenlerin veya gayrimenkullerinin hasar tespiti hiç yapılmayanların, yargı yoluna gitmeden önce, mahallî ilân tarihinden itibaren otuz gün içinde ilgili idareye başvurmaları zorunludur.”

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Engin YILDIRIM, Muammer TOPAL, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Selahaddin MENTEŞ, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN, Kenan YAŞAR ve Muhterem İNCE'nin katılımlarıyla 13/9/2023 tarihinde yapılan ilk inceleme

toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

2. Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Fatih TORUN tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu kanun hükmü, dayanan ve ilgili görülen Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. Anlam ve Kapsam

3. Deprem, yangın, su baskını, yer kayması, kaya düşmesi, çığ, tasman ve benzeri afetlerde; yapılar ve kamu tesislerinin genel hayata etkili olacak derecede zarar gördüğü veya görmesi muhtemel olan yerlerde gerekli tedbirlerin alınması ve zarara uğrayanlara yardım edilmesi ile ilgili hususlar 7269 sayılı Kanun’la düzenlenmiştir.

4. Anılan Kanun’un 13. maddesinde afetin gerçekleşmesinin ardından afet bölgelerinde yapılacak teknik işlere ilişkin hususlara yer verilmiştir. Maddenin (a) fıkrasının birinci paragrafında, yapılacak işlemlere esas olmak üzere Bakanlıkça kurulacak fen kurulları tarafından afetin meydana geldiği arazinin durumu ile bütün yapılar ve kamu tesislerinin incelenerek hasar tespit raporunun düzenleneceği; ikinci paragrafında ise gereken hâllerde, yapılarda meydana gelen hasarı tespit etmek üzere Bakanlığın isteği üzerine diğer bakanlık, kurum ve kuruluşlar, mahallî idareler, üniversiteler ve meslek odalarının, konusunda deneyimli yeteri kadar inşaat mühendisi ve/veya mimarı hasar tespiti çalışmalarında derhâl görevlendirmekle yükümlü olduğu hükme bağlanmıştır.

5. Kanun’un 13. maddesinin (a) fıkrasının altıncı paragrafının itiraz konusu kuralın da yer aldığı birinci cümlesinde ise yapılacak asıl işlemlere esas olmak üzere, fen kurulları tarafından düzenlenen teknik mahiyetteki hasar tespit raporlarına mahallî ilan tarihinden itibaren otuz gün içinde itiraz edilebileceği ve hasar tespit raporlarının ancak asıl işlemlerle birlikte dava konusu edilebileceği düzenlemesine yer verilmiştir. Anılan cümlede yer alan “...hasar tespit raporları ancak asıl işlemlerle birlikte dava konusu edilebilir.” ibaresi itiraz konusu kuralı oluşturmaktadır.

6. Hasar tespiti; deprem, yangın, su baskını gibi afetlerin meydana geldiği arazinin durumu ile bütün yapılar ve kamu tesislerinin incelenerek afetin yapıya verdiği hasarın belirlenmesi ve yapının belirlenen hasar durumuna göre hasarsız, az hasarlı, orta hasarlı, ağır hasarlı veya yıkık olarak sınıflandırılması işlemidir. Hasar tespiti, afet sonrasında 7269 sayılı Kanun uyarınca tesis edilecek olan yıkım kararı veya hak sahipliğine ilişkin işlemlerin yanı sıra hasar durumuna göre binaların tahliye edilmesine ilişkin işlemlere de dayanak teşkil eden bir işlem mahiyetindedir. Hasar tespit raporlarının düzenlenmesinin ardından taşınmazın hasar durumuna göre hakkında yıkım kararı alınması veya hak sahipliğine ilişkin işlemlerin tesis edilmesi ya da hasar durumuna göre binaların tahliye edilmesi mümkündür. Bir başka deyişle afetin meydana geldiği alandaki yapılara ilişkin söz konusu işlemlerin tesis edilebilmesi için hasar tespiti işlemlerinin tamamlanması gerekmektedir.

7. Buna göre hasar tespit raporlarının düzenlenmesinden sonra tesis edilecek işlemlerden birisi hak sahipliği başvurusuna ilişkin işlemlerdir. 7269 sayılı Kanun'un 28. maddesinin birinci fıkrasında, bu Kanun'dan faydalanmak suretiyle inşaat kredisi verilmesini ya da bina yaptırılmasını isteyenlerin, Bakanlıkça yapılacak yardıma ilişkin olarak mahallî ilan tarihinden itibaren iki ay içinde mahallin en büyük mülki amirine yazılı başvuruda bulunmalarının ve taahhütname vermelerinin zorunlu olduğu, Bakanlığın bu süreyi bir ay uzatmaya yetkili olduğu düzenlenmiştir.

8. Kanun'un 29. maddesinin birinci fıkrasında da yıkılan, yanan veya ağır hasara uğrayan veya uğraması muhtemel olan binalarla imar planları gereğince kamulaştırılmasında zorunluluk bulunan yerlerdeki binalarda oturan ailelere hak sahibi olmak şartıyla konut yaptırılacağı veya kredi verileceği düzenlemesine yer verilmiştir.

9. Bu çerçevede hak sahiplerine tanınan haklar Kanun'un 40. maddesinde gösterilen usul ve esaslara göre geri ödemek üzere devletten inşaat kredisi almak veya devlet tarafından afetzede aileler için yapılan veya yaptırılan konutlardan birini, bedeli Kanun'da belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde taksitler hâlinde ödenmek üzere almaktan ibarettir (*Mehmet Şentürk* [GK], B. No: 2014/13478, 25/7/2017, § 46).

10. Öte yandan Kanun'un 28. maddesinin birinci fıkrasının üçüncü cümlesinde ise bu müracaatın yapılmasında ve alınmasında hasar tespit

raporlarında yer alan hasar oranlarına bakılmayacağı hükme bağlanmıştır. Buna göre hak sahipliği müracaatının yapılmasında ve alınmasında hasar tespit raporlarında yer alan hasar oranlarına bakılmayacağı hükme bağlandığından hak sahipliği başvurusu için hasar tespit raporunda belirlenen afetin yapıya verdiği hasarın seviyesi dikkate alınmamakta, dolayısıyla hasar tespit raporunda söz konusu yapının hasarsız, az hasarlı, orta hasarlı, ağır hasarlı veya yıkık olarak sınıflandırılmış olmasının hak sahipliği başvurusu yapılması açısından önemi bulunmamaktadır. Bu nedenle yapının hasarsız veya az hasarlı olarak belirlenmiş olması hak sahipliği başvurusuna engel olmadığından bu binalar için de hak sahipliği başvurusu yapılması imkânı bulunmaktadır.

11. Hasar tespit raporlarının düzenlenmesinin ardından tesis edilebilecek işlemlerden bir diğeri, hakkında hasar tespit raporu düzenlenen taşınmazın hasar durumuna göre alınabilecek yıkım kararı ile yine hasar durumuna göre binaların tahliye edilmesidir. Buna göre hakkında düzenlenen hasar tespit raporunda ağır hasarlı veya orta hasarlı olduğu tespit edilen taşınmaza ilişkin olarak yıkım kararı alınabileceği veya taşınmazın tahliye edilebileceği, bunun yanı sıra söz konusu işlemlere karşı yargı yoluna başvurulabileceği açıktır.

B. İtirazın Gerekçesi

12. Başvuru kararında özetle; itiraz konusu kuralla hasar tespit raporlarının ancak asıl işlemlerle birlikte dava konusu edilebileceğinin düzenlendiği, taşınmazın afet sonrası durumunu gösteren hasar tespit işlemi yapıldıktan sonra taşınmaz üzerindeki mülkiyet hakkı fiilen kısıtlanacağından bu işleme karşı doğrudan dava açılmamasının mülkiyet hakkını ihlal ettiği, öte yandan kuralda hasar tespit işleminin niteliği bakımından bir ayırım yapılmadığı, bu çerçevede hasarsız ve az hasarlı yapılar yönünden yıkım ve hak sahipliği olan asıl işlemlerin tesis edilmesi çoğu zaman mümkün olmadığından bu yapılara ilişkin olarak asıl işlem tesis edilmesini beklemenin hukuki bir fayda sağlamayacağı, bu durumun mahkemeye erişim hakkını kullanılamaz hâle getirdiği, hasar tespiti yapılmış, ancak idari başvuru süreci henüz tamamlanmamış taşınmazın artçı deprem gibi tekrarlanabilecek bir afetle daha büyük hasar görebileceği hususunun gözardı edilemeyeceği, ayrıca yapılan hasar tespit işleminin idari yargı açısından kesin ve yürütülebilir işlem niteliğinde olduğu belirtilerek

kuralın Anayasa'nın 13., 35., 36. ve 125. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

C. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

13. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 40. maddesi yönünden de incelenmiştir.

14. Anayasa'nın 35. maddesinde *“Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir./Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir./ Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz.”* denilmektedir. Anayasa'nın anılan maddesiyle güvenceye bağlanan mülkiyet hakkı, ekonomik değer ifade eden ve parayla değerlendirilebilen her türlü mal varlığı hakkını kapsamaktadır.

15. Mülkiyet hakkı; kişiye başkasının hakkına zarar vermemek ve kanunların koyduğu sınırlamalara uymak şartıyla sahibi olduğu şeyi dilediği gibi kullanma, semerelerinden yararlanma ve üzerinde tasarruf etme imkânı veren bir haktır. Bu bağlamda malikin mülkünü kullanma, semerelerinden yararlanma ve mülkü üzerinde tasarruf etme yetkilerinden herhangi birinin kısıtlanması veya mülkünden yoksun bırakılması mülkiyet hakkına getirilmiş bir sınırlama niteliğindedir (AYM, E.2017/21, K.2020/77, 24/12/2020, § 137; E.2019/100, K.2020/62, 22/10/2020, § 13).

16. İtiraz konusu kuralda, 7269 sayılı Kanun uyarınca yapılacak işlemlere esas olmak üzere afetin meydana geldiği arazinin durumu ile bütün yapılar ve kamu tesislerinin incelenerek düzenlenecek hasar tespit raporlarının ancak asıl işlemlerle birlikte dava konusu edilebileceği hükme bağlanmıştır. Hakkında 7269 sayılı Kanun uyarınca hasar tespit raporu düzenlenen taşınmazların mülk teşkil ettiği açıktır.

17. Öte yandan Anayasa'nın *“Temel hak ve hürriyetlerin korunması”* başlıklı 40. maddesinin birinci fıkrası *“Anayasa ile tanınmış hak ve hürriyetleri ihlâl edilen herkes, yetkili makama geciktirilmeden başvurma imkânının sağlanmasını isteme hakkına sahiptir”* hükmünü içermektedir. Anılan hükme göre kişilerin yargı makamları ile idari makamlar önünde haklarını arayabilmelerine kolaylık ve imkân sağlanması anayasal bir zorunluluktur. Bu zorunluluk, temel hak ve özgürlüğü ihlâl edilen ya da ihlâl edildiğini iddia eden kişilerin ilgili yargı veya idari merciler nezdinde şikâyetlerini dile getirmesi

hususunda devlete gerekli ve yeterli mekanizmaları oluşturarak uygun koşulları sağlama yükümlülüğü getirmektedir (AYM, E.2019/102, K.2019/99, 25/12/2019, § 16; E.2021/46, K.2022/47, 21/4/2022, § 15; E.2022/141, K.2023/17, 25/01/2023, § 17).

18. Bu çerçevede Anayasa'nın anılan maddesinde güvence altına alınan etkili başvuru hakkı; anayasal bir hakkının ihlal edildiğini ileri süren herkese hakkın niteliğine uygun olarak iddialarını inceletebileceği makul, erişilebilir, etkili, ihlalin gerçekleşmesini veya sürmesini engellemeye ya da sonuçlarını ortadan kaldırmaya elverişli idari ve yargısal yollara başvuruda bulunabilme imkânının sağlanmasını teminat altına almaktadır (AYM, E.2019/102, K.2019/99, 25/12/2019, § 17; E.2021/46, K.2022/47, 21/4/2022, § 16; E.2022/141, K.2023/17, 25/01/2023, § 18).

19. Devletin pozitif yükümlülükleri nedeniyle mülkiyet hakkı bakımından koruyucu ve düzeltici bazı önlemler alması gerekmektedir. Koruyucu önlemler mülkiyete müdahale edilmesini önleyici; düzeltici önlemler ise müdahalenin etkilerini giderici, diğer bir ifadeyle telafi edici yasal, idari ve fiilî tedbirleri kapsamaktadır. Mülkiyet hakkına müdahalenin malik üzerinde doğurduğu olumsuz sonuçların mümkünse eski hâle döndürülmesi, mümkün değilse malikin zarar ve kayıplarının telafi edilmesini sağlayan idari veya yargısal birtakım hukuki mekanizmaların oluşturulması devletin pozitif yükümlülüklerinin bir gereğidir (*Osmanoğlu İnşaat Eğitim Gıda Temizlik Hizmetleri A.Ş.*, B. No: 2014/8649, 15/2/2017, §§ 46, 48).

20. İnsan yaşamı yönünden tehlike arz eden yapıların tespit edilmesi ve bunların güçlendirilmesi, bu mümkün değilse yıktırılması yolunda tedbirler alınması devletin pozitif yükümlülüklerindedir. Devletin bu görevini ifa ederken bireylerin mülkiyet hakkını anayasal ilkeler çerçevesinde belli ölçüde kısıtlaması meşru görülmelidir. Bu açıdan yaşam hakkının korunması yükümlülüğünün gerekli kılması hâlinde kişilerin yapılarının hasar durumuyla ilgili tespitler yapılması makul karşılanmalıdır. Ne var ki 7269 sayılı Kanun uyarınca düzenlenen hasar tespit raporları, sonradan tesis edilecek yıkım, tahliye ve hak sahipliği gibi işlemlere dayanak teşkil etmenin yanı sıra bu işlemlerden bağımsız olarak taşınmazın değerini etkileyebilecek niteliktedir. Hasar tespit raporlarının hak ve yükümlülük getiren başka işlemlere dayanak teşkil ettiği ve taşınmazın değerini etkilediği gözetildiğinde yapıların hasar durumlarının raporlanması faaliyeti sırasında hukuka aykırı işlem tesis edildiğinin ilgililer tarafından ileri sürülmesi

hâlinde bu işlemlerin hukuka aykırılığının tespiti ve iptali için yetkili makama başvurma imkânının, diğer bir ifadeyle etkili başvuru hakkının sağlanmasının Anayasa'nın 40. maddesinin gereği olduğu anlaşılmaktadır.

21. Kural, afet bölgelerinde 7269 sayılı Kanun uyarınca yapılacak asıl işlemlere esas olmak üzere düzenlenen hasar tespit raporlarının ancak asıl işlemlerle birlikte dava konusu edilebileceğini öngörmektedir.

22. Bu kapsamda mülkiyet hakkı ile bağlantılı olan kuralla Anayasa'nın 40. maddesi kapsamında devletin bu hakkın korunmasıyla ilgili gerekli koşulları sağlama fonksiyonunu ne ölçüde yerine getirdiğinin değerlendirilmesi gerekmektedir.

23. Daha önce de ifade edildiği üzere hasar tespiti, afet sonrasında 7269 sayılı Kanun uyarınca hasar tespit raporlarının düzenlenmesinden sonra tesis edilecek işlemler olan yıkım kararı, tahliye kararı veya hak sahipliğine ilişkin işlemlere dayanak teşkil eden bir işlem mahiyetinde olmasının yanı sıra hasar tespiti sonucunda düzenlenen hasar tespit raporu ile yapının hasarlı olup olmadığını, yapının hasarlı olduğunun tespit edilmesi hâlinde ise hasar durumunu da ortaya koyan bir işlemidir. Hasar tespit raporlarının düzenlenmesinden sonra tesis edilecek işlemlerden olan hak sahipliği başvurusunun olumsuz sonuçlanması durumunda söz konusu hak sahipliği başvurusunun reddine ilişkin işlem ile hakkında hasar tespit raporu düzenlenen taşınmazın hasar durumuna göre alınabilecek yıkım ve tahliye kararlarına karşı idari yargı mercileri nezdinde iptal davası açma imkânının bulunduğu açıktır.

24. Bununla birlikte hasar tespit raporlarının sonradan tesis edilecek işlemlerden bağımsız olarak taşınmazın değerini de etkilediği açıktır. Diğer bir ifadeyle hasar tespit raporuyla taşınmaz üzerinde bulunan yapı, tekniğe uygunluk ve depreme dayanıklılık nitelikleri yönünden etiketlenmektedir. Yapının inşaat kalitesi yönünden bir tür etiketleme işlevi gören hasar tespit raporlarının -sonrasında bir işlem tesis edilsin veya edilmesin- maliklerin mülkiyet hakkını etkilemediği söylenemez. Sonrasında başka bir idari işlem tesis edilen hasar tespit raporlarının hukuka uygun olup olmadığının yargı mercileri önünde tartışılacağı söylenebilirse de tüm hasar tespit raporları, sonradan bir idari işlem tesisine yol açmadığı gibi idarenin işlem tesisinde gecikmesi de söz konusu olabilir. Bu gibi durumlarda ise belirlenen hasar durumundan kaynaklı olarak yapının ekonomik değerini etkileyecek, bir başka deyişle mülkün değerinin azalmasına yol açabilecek mahiyette olan

hasar tespit raporlarının hukuka uygun olup olmadığının incelenmesine imkân sağlayan bir yargı yolunun bulunmadığı görülmektedir. Tüm bu hususlar gözetildiğinde taşınmazın değerini etkileyen bir idari işleme karşı tek başına dava açılmasının önlenmesinin Anayasa'nın 40. maddesinin gerekleriyle uyumlu olmadığı sonucuna varılmaktadır.

25. Bu yönüyle kural, yapılacak asıl işlemlere esas olmak üzere, fen kurulları tarafından düzenlenen hasar tespit raporlarının ancak asıl işlemlerle birlikte dava konusu edilebileceğini öngörmek suretiyle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkına aykırılık oluşturmaktadır.

26. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 35. ve 40. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE bu görüşe katılmamışlardır.

Kuralın Anayasa'nın 13., 36. ve 125. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

IV. İPTALİN DİĞER KURALLARA ETKİSİ

27. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrasında kanunun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün belirli kurallarının iptali, diğer kurallarının veya tümünün uygulanmaması sonucunu doğuruyorsa bunların da Anayasa Mahkemesince iptaline karar verilebileceği öngörülmektedir.

28. 7269 sayılı Kanun'un 13. maddesinin (a) fıkrasının altıncı paragrafının birinci cümlesinde yer alan “...hasar tespit raporları ancak asıl işlemlerle birlikte dava konusu edilebilir.” ibaresinin iptali nedeniyle uygulanma imkânı kalmayan anılan cümlede yer alan “...ve...” ibaresinin 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptali gerekir.

V. HÜKÜM

15/5/1959 tarihli ve 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun'un

2/7/1968 tarihli ve 1051 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle değiştirilen 13. maddesinin (a) fıkrasına 29/5/2003 tarihli ve 4864 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle eklenen altıncı paragrafın;

A. Birinci cümlesinde yer alan "...hasar tespit raporları ancak asıl işlemlerle birlikte dava konusu edilebilir." ibaresinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

B. Birinci cümlesinde yer alan "...ve..." ibaresinin de 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE,

30/11/2023 tarihinde karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
Basri BAĞCI

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Kenan YAŞAR

Üye
Muhterem İNCE

KARŞI OY

1. Mahkememiz çoğunluğunca, 15/5/1959 tarihli ve 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun'un 2/7/1968 tarihli ve 1051 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle değiştirilen 13. maddesinin (a) bendine 29/5/2003 tarihli ve 4864 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle eklenen altıncı fıkranın birinci cümlesinde yer alan "...hasar tespit raporları ancak asıl işlemlerle birlikte dava konusu edilebilir." ibaresinin iptaline karar verilmiştir. Aşağıda açıklanan nedenlerle çoğunluk görüşüne dayalı iptal kararına iştirak edilmemiştir.

2. 7269 sayılı Kanun'un 13. maddesinde afetin gerçekleşmesinin ardından afet bölgelerinde yapılacak teknik işlere ilişkin hususlara yer verilmiştir. Maddenin (a) bendinin birinci fıkrasında, yapılacak işlemlere esas olmak üzere Bakanlıkça kurulacak fen kurulları tarafından afetin meydana geldiği arazinin durumu ile bütün yapılar ve kamu tesislerinin incelenerek hasar tespit raporunun düzenleneceği hükme bağlanmıştır.

3. 7269 sayılı Kanun'un 13. maddesinin (a) bendinin altıncı fıkrasının itiraz konusu kuralın da yer aldığı birinci cümlesinde ise, yapılacak asıl işlemlere esas olmak üzere, fen kurulları tarafından düzenlenen teknik mahiyetteki hasar tespit raporlarına mahallî ilân tarihinden itibaren otuz gün içinde itiraz edilebileceği ve hasar tespit raporlarının ancak asıl işlemlerle birlikte dava konusu edilebileceği düzenlemesine yer verilmiştir. Anılan cümlede yer alan "...hasar tespit raporları ancak asıl işlemlerle birlikte dava konusu edilebilir." ibaresi itiraz konusu kuralı oluşturmaktadır.

4. İtiraz konusu kuralda, 7269 sayılı Kanun uyarınca yapılacak işlemlere esas olmak üzere afetin meydana geldiği arazinin durumu ile bütün yapılar ve kamu tesislerinin incelenerek düzenlenecek hasar tespit raporlarının ancak asıl işlemlerle birlikte dava konusu edilebileceği hükme bağlanmıştır. Hasar tespit raporları, hakkında düzenlendiği taşınmaza ilişkin olarak 7269 sayılı Kanun uyarınca tesis edilecek asıl işlem niteliğindeki yıkım ve hak sahipliği işlemlerine dayanak teşkil etmektedir. Dolayısıyla hasar tespit raporuna dayanılarak verilecek yıkım kararının taşınmaz malikinın mal varlığında azalmaya neden olacağı gibi bu Kanun'dan faydalanmak suretiyle inşaat kredisi verilmesi ya da bina yaptırılması amacıyla yapılan hak sahipliği talep hakkı da ekonomik bir değer ifade ettiğinden ve parayla

değerlendirilebildiğinden itiraz konusu kuralın mülkiyet hakkı kapsamında olduğu sonucuna varılmıştır (Benzer yönde bir değerlendirme için bkz. *Mustafa Yıldırım*, B. No: 2015/53, 12/9/2019). Bunun yanı sıra hasar tespit raporları ile yapının hasarlı olduğunun tespit edilmesi durumunda raporda belirlenen hasar durumundan kaynaklı olarak yapının ekonomik değeri etkileneceğinden mülkün değerini etkileyen hasar tespit raporunun ancak asıl işlemlerle birlikte dava konusu edilebileceğini öngören kuralın bu yönüyle de mülkiyet hakkıyla ilgili olduğu sonucuna varılmıştır.

5. Öte yandan Anayasa'nın "*Temel hak ve hürriyetlerin korunması*" başlıklı 40. maddesinin birinci fıkrası "*Anayasa ile tanınmış hak ve hürriyetleri ihlâl edilen herkes, yetkili makama geciktirilmeden başvurma imkânının sağlanmasını isteme hakkına sahiptir*" hükmünü içermektedir.

6. Kural, afet bölgelerinde 7269 sayılı Kanun uyarınca yapılacak asıl işlemlere esas olmak üzere düzenlenen hasar tespit raporlarının ancak asıl işlemlerle birlikte dava konusu edilebileceğini öngörmektedir.

7. Bu kapsamda mülkiyet hakkı ile bağlantılı olan kuralla Anayasa'nın 40. maddesi kapsamında devletin bu hakkın korunmasıyla ilgili gerekli koşulları sağlama fonksiyonunu ne ölçüde yerine getirdiğinin değerlendirilmesi gerekmektedir.

8. Hasar tespiti, afet sonrasında 7269 sayılı Kanun uyarınca hasar tespit raporlarının düzenlenmesinden sonra tesis edilecek asıl işlemler olan yıkım kararı, tahliye kararı veya hak sahipliğine ilişkin işlemlere dayanak teşkil eden hazırlık işlemi mahiyetindedir. Hazırlık işlemi mahiyetindeki hasar tespit raporlarının düzenlenmesinin ardından hakkında hasar tespit raporu düzenlenen taşınmazın hasar durumuna göre yıkım kararı alınması veya hak sahipliğine ilişkin işlemlerin tesis edilmesi ya da hasar durumuna göre binaların tahliye edilmesi mümkündür. Hasar tespit raporlarının düzenlenmesinden sonra tesis edilecek asıl işlemler olan hak sahipliği başvurusunun olumsuz sonuçlanması durumunda söz konusu hak sahipliği başvurusunun reddine ilişkin işlem ile hakkında hasar tespit raporu düzenlenen taşınmazın hasar durumuna göre alınabilecek yıkım ve tahliye kararlarına karşı idari yargı mercileri nezdinde iptal davası açma imkânının bulunduğu açıktır. Bu noktada 7269 sayılı Kanun uyarınca hasar tespit raporlarının düzenlenmesinden sonra tesis edilecek asıl işlemler olan yıkım

(ve/veya tahliye) kararı veya hak sahipliğine ilişkin işlemlere karşı açılan iptal davalarında hasar tespit raporlarının hukuka uygunluğunun denetlenip denetlenemeyeceği hususunun ortaya konulması gerekmektedir.

9. Öncelikle belirtmek gerekir ki itiraz konusu kuralla, yapılacak asıl işlemlere esas olmak üzere düzenlenen teknik mahiyetteki hasar tespit raporlarına karşı yargı yolu tamamen kapatılmamakta, hasar tespit raporlarının ancak asıl işlemlerle birlikte dava konusu edilebileceği öngörülmektedir. Bu nedenle hasar tespit raporlarının düzenlenmesinden sonra tesis edilecek asıl işlemler olan yıkım ve tahliye kararları veya hak sahipliğine ilişkin işlemlere karşı açılan davalarda hasar tespit raporlarının da dava konusu edilebileceği anlaşılmakta olup bu davalarda hasar tespit raporlarının hukuka uygunluğunun denetlenmesi imkânı bulunmaktadır.

10. Öte yandan afet sonrasında gerçekleştirilmesi öngörülen süreçte tek başına dava konusu edilemeyeceği düzenlenen hasar tespit raporlarının hem hak sahipliğine ilişkin işlemlerin hem de yıktırılması gereken yapılara ilişkin alınacak yıkım (ve/veya tahliye) kararlarının dayanağı niteliğinde olduğu, bu işlemlerin tesis edilmesinde esas alınan ölçütün hasar tespit raporlarında belirlenen hasar durumu olduğu görülmektedir. Buna göre hasar tespit raporları, yıkım ve tahliye kararları ile hak sahipliğine ilişkin işlemlerin dayanağını oluşturmaktadır. Zira hak sahipliği, hasar tespit raporları ile tespit edilen hasar durumuna göre belirlenmektedir. Benzer şekilde hakkında hasar tespit raporu düzenlenen bir yapıya ilişkin olarak yıkım veya tahliye kararı tesis edilmesi sırasında hasar tespit raporunda belirlenen hasar sınıflandırması dikkate alınmaktadır.

11. Bu nedenle asıl işlemler olan yıkım (ve/veya tahliye) kararı ile hak sahipliğine ilişkin işlemlere karşı açılan davalarda hasar tespit raporları dava konusu edilmemiş olsa dahi idari yargı yerleri tarafından hak sahipliğine ilişkin işlem ile yıkım kararının hukuka uygun olup olmadığı incelenirken söz konusu idari işlemlerin dayanağını teşkil eden hasar tespit raporunun hukuka uygunluğunun ve doğruluğunun da incelenmesi gerekecektir.

12. Öte yandan 7269 sayılı Kanun'un 13. maddenin (a) bendinin altıncı fıkrasının ikinci cümlesinde, gayrimenkulleri kesin bir şekilde hasarsız olarak tespit edilenlerin veya gayrimenkullerinin hasar tespiti hiç yapılmayanların, yargı yoluna gitmeden önce, mahallî ilân tarihinden itibaren otuz gün içinde

ilgili idareye başvurularının zorunlu olduğu hükme bağlanmıştır. Buna göre gayrimenkulleri kesin bir şekilde hasarsız olarak tespit edilenler veya gayrimenkullerinin hasar tespiti hiç yapılmayanlar açısından da düzenlenen teknik mahiyetteki hasar tespit raporlarının ilgililere duyurulması amacıyla yapılan mahallî ilân tarihinden itibaren otuz gün içinde ilgili idareye başvurma imkânı getirilmiştir. Bu zorunlu idari başvuru yolundan sonra idare tarafından itirazen düzenlenecek hasar tespit raporlarında, ilk tespitlerde olduğu gibi taşınmazların hasarsız tespit edilmesi veya hasar tespitinin hiç yapılmaması durumunda bu kişilerin söz konusu işlemlere karşı idari yargı mercileri nezdinde süresi içinde iptal davası açabilecekleri aşikardır.

13. İptal davasında, idari işlemin hukuka uygun olup olmadığının denetlenmesi amaçlandığından hukuka aykırı bir işlemin hukuk düzeninden çıkarılmasını sağlamanın bu davayla mümkün olduğu açıktır. Buna göre hasar tespit raporlarının düzenlenmesinden sonra tesis edilecek asıl işlemler olan yıkım (ve/veya tahliye) kararı ile hak sahipliğine ilişkin işlemlere karşı açılan iptal davalarında hasar tespit raporlarının da dava konusu edilebilme imkânının bulunduğu, bunun yanı sıra bu davalarda hasar tespit raporları dava konusu edilmemiş olsa dahi söz konusu işlemlerin dayanağını oluşturan hasar tespit raporlarının hukuka aykırılığı yolundaki iddiaların da yargı yerlerince inceleneceği ve bu davalarda hasar tespit raporlarının hatalı olduğu yolunda verilecek kararların hasar tespit raporlarının düzenlenmesiyle ortaya çıkan tüm hukuki sonuçları ortadan kaldıracabilecek niteliğe sahip olduğu hususları gözetildiğinde bu davaların hasar tespit raporları açısından etkili bir başvuru yolu niteliğinde olduğu değerlendirilmektedir.

14. Bunun yanı sıra iptal davası sonucunda iptal edilen işlem geriye dönük olarak ortadan kaldırılmakla birlikte iptal kararı verinceye kadar varlığını sürdürmektedir. Bu nedenle kişileri iptal davası sonuçlanıncaya kadar hukuka aykırı idari işlemin olumsuz etkilerinden korumak, ileride giderilmesi veya düzeltilmesi imkânsız veya zor olan durumları önlemek, idarenin hem olası bir tazmin yükünden kurtarılması hem de hukuk sınırları içinde kalması sağlanarak hukuk devletinin kesintiye uğramadan devamını temin etmek amacıyla yürütmenin durdurulması kurumu öngörülmüştür (AYM, E.2022/14, K.2022/70, 01/06/2022, § 6; E.2016/205, K.2019/63, 24/7/2019,

§ 141; E.2017/21, K.2020/77, 24/12/2020, § 258; E.2022/141, K.2023/17, 25/01/2023, § 23).

15. Yürütmenin durdurulması kurumu, yargının denetim etkinliğini artırıcı bir araç olarak dava hakkının bir parçasını oluşturduğu gibi kamu yararı ve kamu düzenini de sağlamaktadır. Yürütmenin durdurulması kararıyla dava konusu işlemin yapıldığı andan önceki durumun geri gelmesi sağlanmakta ve kişiler dava sonuçlanıncaya kadar bu işlemin olumsuz etkilerinden korunmaktadır (AYM, E.2022/141, K.2023/17, 25/01/2023, § 24).

16. Bu bağlamda özellikle hasar tespit raporlarının düzenlenmesinden sonra 7269 sayılı Kanun uyarınca tesis edilecek asıl işlemlerden olan yıkım ve tahliye kararlarına karşı açılan davalarda yürütmenin durdurulması talebinde bulunulabilmesi ve durumun gerekleri ile somut olayın şartlarına göre yürütmenin durdurulması kararı verilebilmesi imkânının bulunduğu, yürütmenin durdurulmasına karar verilmesi hâlinde ise yıkım ve tahliyeye ilişkin işlemlere devam edilemeyeceği ve bu işlemlerinin dava sonuna kadar erteleneceği gözetildiğinde bu davalarda başvurulabilecek yürütmenin durdurulması kurumunun da etkili bir başvuru yolu niteliğinde olduğu değerlendirilmektedir.

17. Sonuç olarak itiraz konusu kuralla yapılacak asıl işlemlere esas olmak üzere, fen kurulları tarafından düzenlenen teknik mahiyetteki hasar tespit raporlarının ancak asıl işlemlerle birlikte dava konusu edilebileceğinin öngörülmesinin Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkına aykırılık oluşturmadığı sonucuna varılmıştır.

18. Açıklanan nedenlerle itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olmadığını değerlendirdiğimizden çoğunluğun aksi yöndeki görüşüne iştirak edilmemiştir.

Üye
Basri BAĞCI

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Muhterem İNCE

Esas Sayısı : 2023/142
Karar Sayısı : 2023/210
Karar Tarihi : 30/11/2023

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Kahramanmaraş Kadastro Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 21/6/1987 tarihli ve 3402 sayılı Kadastro Kanunu'nun 22/2/2005 tarihli ve 5304 sayılı Kanun'un 6. maddesiyle değiştirilen 22. maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendinde yer alan "... sınırlandırma,..." ibaresinin Anayasa'nın 13. ve 35. maddelerine aykırılığı ileri sürerek iptaline karar verilmesi talebidir.

OLAY: Uygulama kadastrounun iptali talebiyle açılan davada itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

I. İPTALİ İSTENEN KANUN HÜKMÜ

Kanun'un itiraz konusu kuralın da yer aldığı 22. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Evvelce tespit, tescil veya sınırlandırma suretiyle kadastro veya tapulaması yapılmış olan yerlerin yeniden kadastro yapılamaz. Bu gibi yerler ikinci defa kadastroya tâbi tutulmuşsa, ikinci kadastro bütün sonuçlarıyla hükümsüz sayılır ve Türk Medenî Kanununun 1026 ncı maddesine göre işlem yapılır. Süresinde dava açılmadığı takdirde, ikinci defa yapılan kadastro, tapu sicil müdürlüğünce re'sen iptal edilir.

Ancak;

a) Tapulama, kadastro veya değişiklik işlemlerine ilişkin; sınırlandırma, ölçü, çizim ve hesaplamalardan kaynaklanan hataları gidermek üzere uygulama

niteliğini kaybeden, teknik nedenlerle yetersiz kalan, eksikliği görülen veya zemindeki sınırları gerçeğe uygun göstermediği tespit edilen kadastro haritalarının tekrar düzenlenmesi ve tapu sicilinde gerekli düzeltmelerin sağlanması amacıyla tapulama ve kadastro görmüş yerlerde,

...

Birinci fıkra hükmü uygulanmaz.

..."

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Engin YILDIRIM, Muammer TOPAL, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Selahaddin MENTEŞ, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN, Kenan YAŞAR ve Muhterem İNCE'nin katılımlarıyla 13/9/2023 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

2. Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Ömer DURSUN tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, iptali istenen kanun hükmü, dayandırılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. Genel Açıklama

3. 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu ile ondan önce yürürlükte bulunan 17/2/1926 tarihli ve 743 sayılı mülga Türk Kanun-u Medenîsi *tapu sicil sistemini* öngörmüştür. Buna göre, taşınmazların mülkiyetinin ve diğer aynı hakların kazanılması, devri ile taşınmazın aynıyla ilgili diğer işlemler kural olarak tapu sicili üzerinden yürütülmektedir. Tapu sicili, aynı hakların kazanılması, devri ve kısıtlanması bakımından kural olarak kurucu bir etkiye sahip olmanın yanında taşınmazın aynıyla ilgili işlemlerde aleniyeti de sağlamaktadır. Taşınmazın aynıyla ilgili hukuki işlemlerin yürütülmesi ve bunlara geçerlilik kazandırılmasının bir kamu

hizmeti olarak devletin tekeline bırakılmış olması sebebiyle tapu sicili sisteminin güvenilir bir biçimde oluşturulması büyük önem taşımaktadır.

4. Nitekim Anayasa Mahkemesi, taşınmazlar üzerindeki aynı hakların tapu sicili yoluyla açıklık kazanmasının güveni ve sürekliliği sağladığını açık bir biçimde vurgulamıştır (AYM, E.1993/21, K.1993/30, 21/9/1993). Ülkemizde Fatih Sultan Mehmet döneminde düzenlenmeye başlayan ve vergi tahakkuk ve tahsili işlemlerini kolaylaştırmayı amaçlayan arazi tahrirleri tapu sicil sisteminin temelini oluştursa da modern manada tapu sicili oluşturulması zorunluluğu ilk kez 743 sayılı Kanun'la getirilmiştir. Ancak 743 sayılı Kanun'la birlikte getirilen tapu sicili sisteminin iyi bir biçimde işleyebilmesi, arazilerin sınırlarının fenni usullerle belirlenerek kadastronun yapılmasıyla bağlıdır.

5. Taşınmazlara ilişkin aynı hakların açıklığa kavuşturulmasında ve bu hakların herkese karşı korunmasının güvencesi olan tapu sicili müessesesinin kurulmasında kadastronun yeri ve önemi tartışma götürmez bir biçimde kendini göstermektedir (AYM, E.1973/13, K.1973/23, 31/5/1973). 743 sayılı Kanun'un getirdiği tapu sicil sisteminin kurulmasını temin etmek amacıyla tarihsel süreç içinde çok sayıda kanuni düzenleme yapılmıştır.

6. Bu kanunlardan sonuncusu 3402 sayılı Kanun'dur. Kanun'un 1. maddesinde amacının, *“ülke koordinat sistemine göre memleketin kadastral veya topoğrafik kadastral haritasına dayalı olarak taşınmaz malların sınırlarını arazi ve harita üzerinde belirterek hukukî durumlarını tespit etmek suretiyle 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun öngördüğü tapu sicilini kurmak, mekânsal bilgi sisteminin alt yapısını oluşturmak”* olduğu açık bir biçimde ifade edilmiştir. Kanun'un devamı maddelerinde kadastro işlemlerinin ne şekilde yapılacağına ilişkin detaylı hükümlere yer verilmiştir. Kanun'un 11. maddesinin birinci fıkrası kadastro tespitlerinin ilan edilmesini öngörmekte, 12. maddesinin birinci fıkrası ise kadastro tespit tutanaklarına karşı 30 gün içinde mahkemede itiraz edebilme hakkı tanımaktadır. Bu süre içinde itiraz edilmeyen kadastro tutanakları kesinleşir. Bununla birlikte kesinleşen kadastro tutanaklarına konu hakların dava konusu edilebilmesi tamamen imkânsız kılınmamış, Kanun'un 12. maddesinin üçüncü fıkrasında, bu tutanaklarda belirtilen hakların, sınırlandırma ve tespitlerin, kadastro tutanakların kesinleştiği tarihten itibaren on yıl içinde itiraz ve dava konusu edilmesi mümkün kılınmıştır. Ancak bu süre geçtikten sonra artık kadastrodan önceki hukuki

sebeplere dayanarak kadastro tespitlerine karşı dava açılmaz. Bu sürenin hak düşürücü nitelikte olduğu kabul edilmektedir.

7. Evvelce tespit, tescil veya sınırlandırma suretiyle kadastro veya tapulaması yapılmış olan yerlerin yeniden kadastro işlemine konu olması Kanun'un 22. maddesinin birinci fıkrası uyarınca kural olarak mümkün değildir. Anılan fıkraya göre bu gibi yerler ikinci defa kadastroya tâbi tutulmuşsa, ikinci kadastro bütün sonuçlarıyla hükümsüz sayılır.

B. Anlam ve Kapsam

8. 3402 sayılı Kanun'un 22. maddesinin birinci fıkrasında evvelce tespit, tescil veya sınırlandırma suretiyle kadastro veya tapulaması yapılmış olan yerlerin yeniden kadastrosunun yapılamayacağı belirtilmekle birlikte maddenin ikinci fıkrasında bu kuralın istisnalarına yer verilmiştir. Fıkranın (a) bendine göre tapulama, kadastro veya değişiklik işlemlerine ilişkin; sınırlandırma, ölçü, çizim ve hesaplamalardan kaynaklanan hataları gidermek üzere uygulama niteliğini kaybeden, teknik nedenlerle yetersiz kalan, eksikliği görülen veya zemindeki sınırları gerçeğe uygun göstermediği tespit edilen kadastro haritalarının tekrar düzenlenmesi ve tapu sicilinde gerekli düzeltmelerin yapılmasının sağlanması amacıyla tapulama ve kadastro görmüş yerlerde yeniden kadastro yapılması mümkündür. İtiraz konusu kural bentte yer alan "*sınırlandırma*" ibaresidir. Buna göre sınırlandırmadan kaynaklanan hataların giderilmesi için yenileme kadastrosu yapılabilir.

9. Taşınmazların sınırlandırılması usulü Kanun'un 7. maddesinde açıklanmıştır. Maddenin birinci fıkrasına göre kadastro teknisyenleri hazır bulundukları takdirde mal sahipleri ile ilgililerin huzurunda, varsa harita, tapu ve vergi kayıtları ile diğer belgeleri, en az üç bilirkişi ile muhtarın bilgilerinden yararlanarak inceler ve mahalline uygular. Teknisyenler, elde ettikleri bilgi ve buna dair kanaatlerini her taşınmaz mal için düzenleyecekleri kadastro tutanağına yazarak bu Kanun hükümlerine göre taşınmaz malı sınırlandırır ve hak sahiplerini tayin eder. Sınırlandırma, kadastral harita veya büyütülmüş fotoğraf veya röperli kroki üzerinde gösterilir; ihtilaflı sınırlar ayrıca belirtilir. Dolayısıyla Kanun'un 7. maddesinin birinci fıkrası kapsamında kalan işlemin yapılması sırasında hata oluşması hâlinde ikinci kez kadastro işlemi yapılması mümkün olacaktır. Diğer bir ifadeyle, kadastro

teknisyenlerinin elde ettikleri bilgilere göre taşınmaz mala ilişkin olarak oluşturacakları ve kadastral harita veya büyütülmüş fotoğraf ya da röperli kroki üzerinde gösterecekleri sınırlandırma işleminde herhangi bir hata olması durumunda, dava konusu kural uyarınca, ikinci kez kadastro işlemi yapılması mümkündür.

C. İtirazın Gerekçesi

10. Başvuru kararında özetle; ilk defa yapılan kadastro çalışmalarındaki sınırlandırma hatalarının teknik hata olarak nitelendirilmeyeceği, sınırlandırmadan kaynaklanan hatalar nedeniyle yeniden kadastro yapılmasına imkân tanıyan kuralın mülkiyet ihtilaflarını tekrar canlandırarak kadastronun güvenilirliğine zarar vereceği belirtilerek kuralın Anayasa'nın 13. ve 35. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

D. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

11. Anayasa'nın 35. maddesinin birinci fıkrasında *"Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir."* denilmek suretiyle mülkiyet hakkı güvenceye bağlanmıştır. Anayasa'nın anılan maddesiyle güvenceye bağlanan mülkiyet hakkı, ekonomik değer ifade eden ve parayla değerlendirilebilen her türlü mal varlığı hakkını kapsamaktadır (AYM, E.2015/39, K.2015/62, 1/7/2015, § 20). Bu bağlamda, mülk olarak değerlendirilmesi gerektiğinde kuşku bulunmayan menkul ve gayrimenkul mallar ile bunların üzerinde tesis edilen sınırlı ayni haklar ve fikri hakların yanı sıra, icrası kabil olan her türlü alacak da mülkiyet hakkının kapsamına dahildir (*Mahmut Duran ve diğerleri*, B. No: 2014/11441, 1/2/2017, § 60).

12. İkinci kez kadastro işlemine konu olan taşınmazların Anayasa'nın 35. maddesi anlamında mülk teşkil ettiği açıktır.

13. Anayasa'nın 35. maddesinde düzenlenen mülkiyet hakkı, bu hakka yönelik olarak kamu gücü tarafından gerçekleştirilen müdahalelerin yanı sıra kimi durumlarda özel hukuk kişilerince yapılan müdahalelere karşı da anayasal koruma sağlamaktadır. Dolayısıyla mülkiyet hakkı devlete, müdahalede bulunmama biçimindeki negatif yükümlülüğün yanında üçüncü kişilerden gelebilecek müdahalelere karşı malike koruma sağlama şeklindeki birtakım pozitif yükümlülükler de yüklemektedir (*Osmanoğlu*

İnşaat Eğitim Gıda Temizlik Hizmetleri Petrol Ürünleri Sanayi Ticaret Limitet Şirketi, B. No: 2014/8649, 15/2/2017, § 42).

14. İtiraz konusu kuralla, sınırlandırma hatalarının düzeltilmesi amacıyla yenileme kadastro yapılmasına imkân verilmesinin mülkiyet hakkının negatif yükümlülükleri kapsamında mı yoksa pozitif yükümlülükleri kapsamında mı inceleneceği hususu açıklığa kavuşturulmalıdır.

15. Yukarıda ifade edildiği üzere tapu sicili sisteminin kurulması ve işletilmesi devlet tarafından tekel biçiminde yürütülen bir kamu hizmeti olarak düzenlenmiştir. Kadastro işlemleri ise esas olarak tapu sicili sistemi kurmanın bir parçasıdır. Tapu sicil sisteminin kurulması, bununla bağlantılı olarak kadastro işlemlerinin yapılması devletin mülkiyetin korunması pozitif yükümlülüğü kapsamında icra ettiği bir ödevdir (benzer değerlendirmeler için bkz. *Sefa Koşar*, B. No: 2015/18352, 10/5/2018, § 51).

16. Bununla birlikte daha önce kadastro yapılarak tapusu oluşturulmuş bir taşınmazın yüz ölçümünün yenileme kadastro sonucunda değişmesi veya azalması aynı zamanda kamu gücü tarafından yapılan bir müdahale olarak görülmelidir. Nitekim Anayasa Mahkemesi, kadastrodan kaynaklanan maddi bir hatanın düzeltilmesi nedeniyle taşınmazın yüz ölçümü azaltılmasına rağmen söz konusu taşınmazı satın alan kişiye tazminat ödenmemesinin mülkiyet hakkını ihlal ettiği iddiasının ileri sürüldüğü *Erdoğan Sönmez* başvurusunda, başvurucunun taşınmazının yüz ölçümünün azaltılmasını mülkiyet hakkına müdahale olarak değerlendirmiş ve negatif yükümlülükler kapsamında bir inceleme yapmıştır (*Erdoğan Sönmez*, B. No: 2019/38336, 1/2/2023, § 24).

17. Bazı durumlarda devletin pozitif ve negatif yükümlülüklerinin birbirinden ayrılması da mümkün olamamaktadır. Üstelik devletin ister pozitif isterse negatif yükümlülükleri söz konusu olsun, uygulanacak ilkeler önemli ölçüde benzeşmektedir (*Hesna Funda Baltalı ve Baltalı Gıda Hayvancılık San. ve Tic. Ltd. Şti.* [GK], B. No: 2014/17196, 25/10/2018, § 70). Bu itibarla sınırlandırma hatalarının düzeltilmesi amacıyla yenileme kadastro yapılmasını öngören kuralın mülkiyet hakkının negatif yükümlülükleri kapsamında incelenmesi uygun görülmüştür.

18. Mülkiyet hakkı, kişiye başkasının hakkına zarar vermemek ve kanunların öngördüğü sınırlamalara uymak koşuluyla sahibi olduğu şeyi dilediği gibi kullanma, onun semerelerinden yararlanma ve tasarruf etme imkânı veren bir haktır (*Mehmet Akdoğan ve diğerleri*, B. No: 2013/817, 19/12/2013, § 32). Dolayısıyla malikin mülkünü kullanma, semerelerinden yararlanma ve mülkü üzerinde tasarruf etme yetkilerinden herhangi birinin sınırlanması mülkiyet hakkına müdahale teşkil eder (*Recep Tarhan ve Afife Tarhan*, B. No: 2014/1546, 2/2/2017, § 53). Ayrıca kişinin mal varlığında azalma meydana gelmesi sonucunu doğuran kamusal işlem ve eylemler de mülkiyet hakkına müdahale oluşturur (*Tülay Arslan ve diğerleri*, B. No: 2014/7051, 2/2/2017, § 77).

19. İkinci defa yapılan kadastro neticesinde değişen sınırlar sebebiyle kişilerin mülkiyetinde olan taşınmazların yüz ölçümünde azalma meydana gelmesi mümkündür. Taşınmazın tapu sicilinde kayıtlı olan yüz ölçümünde azalma meydana gelmesi mülkiyet hakkına müdahale teşkil etmektedir.

20. Anayasa'nın 35. maddesi ile mülkiyet hakkına temas eden diğer hükümleri birlikte değerlendirildiğinde Anayasa'nın mülkiyet hakkına müdahaleyle ilgili üç kural ihtiva ettiği görülmektedir. Buna göre Anayasa'nın 35. maddesinin birinci fıkrasında, herkesin mülkiyet hakkına sahip olduğu belirtilmek suretiyle *mülkten barışçıl yararlanma hakkına* yer verilmiş; ikinci fıkrasında da mülkten barışçıl yararlanma hakkına müdahalenin çerçevesi belirlenmiştir. Maddenin ikinci fıkrasında, genel olarak mülkiyet hakkının hangi şartlarda sınırlanabileceği belirlenerek aynı zamanda *mülkten yoksun bırakmanın* şartlarının genel çerçevesi de çizilmiştir. Maddenin son fıkrasında ise mülkiyet hakkının kullanımının toplum yararına aykırı olamayacağı kurala bağlanmak suretiyle devletin *mülkiyetin kullanımını kontrol etmesine ve düzenlemesine* imkân sağlanmıştır. Anayasa'nın diğer bazı maddelerinde de devlet tarafından mülkiyetin kontrolüne imkân tanıyan özel hükümlere yer verilmiştir. Ayrıca belirtmek gerekir ki mülkten yoksun bırakma ve mülkiyetin düzenlenmesi, mülkiyet hakkına müdahalenin özel biçimleridir (*Recep Tarhan ve Afife Tarhan*, §§ 55-58).

21. Yenileme kadastrosu sonucu taşınmazın tapu sicilinde kayıtlı olan yüz ölçümünün azalması bazı hallerde mülkün maddi alemde de azalmasına yol açabilmekte ise de yenileme kadastrosuyla yapılan müdahalenin amacı maliki mülkünden yoksun bırakmak değil, hatalı kadastro işlemlerini

düzeltilmektedir. Bu husus gözetildiğinde sınırlandırma hatalarının düzeltilmesi suretiyle gerçekleşen müdahalenin mülkten barışçıl yararlanma hakkı kapsamında incelenmesi gerekmiştir.

22. Anayasa'nın 35. maddesinde mülkiyet hakkının kamu yararı amacıyla ve kanunla sınırlandırılabilceği öngörülmüştür. Mülkiyet hakkına müdahalede bulunulurken temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasına ilişkin genel ilkeleri düzenleyen Anayasa'nın 13. maddesinin de gözönünde bulundurulması gerekmektedir.

23. Anayasa'nın 13. maddesinde *“Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.”* denilmektedir. Buna göre temel hak ve özgürlüklere sınırlama getiren düzenlemelerin kanunla yapılması, Anayasa'da öngörülen sınırlama sebebine uygun ve ölçülü olması gerekir.

24. Anayasa Mahkemesinin sıkça vurguladığı gibi temel hakları sınırlayan kanunun şeklen var olması yeterli olmayıp yasal kuralların keyfiliğe izin vermeyecek şekilde belirli, ulaşılabilir ve öngörülebilir düzenlemeler niteliğinde olması gerekir.

25. Esasen temel hakları sınırlayan kanunun bu niteliklere sahip olması, Anayasa'nın 2. maddesinde güvenceye alınan hukuk devleti ilkesinin de bir gereğidir. Hukuk devletinin temel unsurlarından olan *hukuki belirlilik* ilkesi uyarınca kanuni düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfî uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesi gerekir. Kanunda bulunması gereken bu nitelikler hukuki güvenliğin sağlanması bakımından da zorunludur. Zira bu ilke hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar (AYM, E.2015/41, K.2017/98, 4/5/2017, §§ 153, 154). Dolayısıyla Anayasa'nın 13. ve 35. maddelerinde sınırlama ölçütü olarak belirtilen kanunilik, Anayasa'nın 2. maddesinde güvenceye alınan hukuk devleti ilkesi ışığında yorumlanmalıdır.

26. 3402 sayılı Kanun'un 7. maddesinde taşınmaz malların sınırlandırmasının nasıl gerçekleştirileceği belirtilmiştir. Buna göre sınırlandırma hatasının kadastro sürecinde, kadastro teknisyenlerinin elde ettikleri bilgilere göre taşınmaz mala ilişkin olarak oluşturacakları ve kadastral harita veya büyütülmüş fotoğraf ya da röperli kroki üzerinde gösterecekleri sınırlandırma işleminde gerçekleşen hataları ifade ettiği açıktır. Nitekim yargı içtihatlarında da kadastro çalışmaları sırasında muhtar, bilirkişi ve ilgilisinin beyanıyla taşınmazın zeminde belirlenmiş olan sınırlarının hatalı olarak alınmasının sınırlandırma hatasına sebebiyet verdiği kabul edilmiştir (bkz. Yargıtay 14. Hukuk Dairesinin 12/10/2006 tarihli ve E. 2006/9086, K. 2006/10872 sayılı kararı).

27. Sınırlandırma hatası sebebiyle yapılacak olan yenileme kadastroına ilişkin usul ve esaslar Kanun'un 22. maddesinde açık bir biçimde belirtilmiştir. Bu itibarla kuralın belirli, ulaşılabilir ve öngörülebilir nitelikte olduğu ve bu yönüyle kanunilik şartını taşıdığı anlaşılmıştır.

28. Anayasa'nın 13. maddesinde temel hak ve hürriyetlerin yalnızca Anayasa'nın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak sınırlanabileceği belirtilmiştir. Anayasa'nın 35. maddesinde ise mülkiyet hakkının kamu yararı amacıyla sınırlanabileceği öngörülmüştür.

29. Yenileme kadastrounun amacı, taşınmaz malların sınırlarının arazi ve harita üzerinde belirterek hukuki durumlarının tespit edilmesi, bu suretle güvenilir ve uygulanabilir bir tapu sicil sisteminin kurulmasıdır. Güvenilir ve uygulanabilir bir tapu sicil sisteminin kurulmasında kamu yararı bulunduğu açıktır.

30. Anayasa'nın 13. maddesinde yer alan ölçülülük ilkesi elverişlilik, gereklilik ve orantılılık olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. Elverişlilik öngörülen müdahalenin amacı gerçekleştirmeye elverişli olmasını, gereklilik amaç bakımından müdahalenin zorunlu olmasını yani aynı amaca daha hafif bir müdahale ile ulaşılmasının mümkün olmamasını, orantılılık ise bireyin hakkına yapılan müdahale ile ulaşılacak istenen amaç arasında makul bir dengenin gözetilmesi gerekliliğini ifade etmektedir (AYM, E.2011/111, K.2012/56, 11/4/2012; E.2016/16, K.2016/37, 5/5/2016; Mehmet Akdoğan ve diğerleri, § 38).

31. Sınırlandırma hatalarının düzeltilmesi amacıyla yenileme kadastro yapılmasının güvenilir ve uygulanabilir tapu sicil sisteminin kurulması amacına ulaşılması bakımından elverişli olduğu anlaşılmaktadır.

32. Mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin Anayasa'ya uygun olabilmesi için amacı gerçekleştirmeye elverişli olmasının yanında gerekli olması da icap eder. Gerekliklik yukarıda da belirtildiği üzere hakka müdahale teşkil eden birden fazla araç arasından hakkı en az zedeleyen aracın seçilmesini ifade etmektedir. İlk kadastroda hatalı bir şekilde yapılan sınırlandırma, anılan taşınmaza yönelik yeni bir kadastro uygulamasıyla düzeltilebilecektir. Ayrıca itiraz konusu kural kapsamında yapılacak düzeltmenin kapanmış ve kesinleşmiş mülkiyet ihtilaflarının canlandırılması amacı taşımadığı, teknik hatalardan kaynaklanan sebeplerle uygulama niteliğini kaybeden, yetersiz kalan, eksikliği görülen veya zemindeki sınırları gerçeğe uygun göstermediği tespit edilen kadastro haritalarının yeniden düzenlenmesiyle sınırlı bir işlev gördüğü anlaşılmaktadır. Yenileme kadastrounun yapılabilmesi için sınırlandırma hatasının var olmasının yanında bu hatanın tapulama, kadastro veya değişiklik işlemlerine ilişkin olması ve bu hatalar sebebiyle kadastro haritalarının uygulama niteliğini kaybetmesi, teknik nedenlerle yetersiz kalması, eksik görülmesi ya da zemindeki sınırları gerçeğe uygun göstermemesi de gerekmektedir.

33. Nitekim Yargıtay 16. Hukuk Dairesinin 28/1/2014 tarihli ve E. 2013/13979, K. 2014/233 sayılı kararında *“Uygulama (yenileme) kadastrounun amacı, tapulama, kadastro veya değişiklik işlemlerine ilişkin; sınırlandırma, ölçü, çizim (tersimat) ve hesaplamalardan kaynaklanan hataları gidermektir. Uygulama kadastro, 3402 sayılı Yasa’nın 12/3. maddesinin istisnası olmadığı gibi, mülkiyet ihtilaflarının idari işlemle ortadan kaldırılması gibi bir amaca da sahip değildir.”* açıklamalarına yer verilerek yenileme kadastro işleminin mülkiyet ihtilaflarının giderilmesi veya canlandırılması amacıyla yapılamayacağı açıkça ifade edilmiştir. Dolayısıyla sınırlandırma hataları kapsamında yenileme kadastro yapılmasının tapu sicilinin güvenilirliğinin sorgulanmasına yol açacak zorunlu ve istisnai bazı durumlara münhasır kılındığı anlaşılmaktadır. Tapu sicilinin güvenilirliğinin tartışma konusu olduğu hâllere özgü olarak yenileme kadastro yapılmasına imkân tanınmasının zorunlu bir toplumsal ihtiyaca karşılık geldiği değerlendirilmiştir.

34. Son olarak sınırlamanın orantılı olup olmadığı incelenmelidir. Orantılılık sınırlamayla ulaşılmak istenen amaç ile başvuru sınırlama tedbiri arasında aşırı bir dengesizlik bulunmamasına işaret etmektedir. Diğer bir ifadeyle orantılılık, amaç ile araç arasında adil bir denge kurulmasını gerektirmektedir. Buna göre mülkiyet hakkına getirilen sınırlamayla ulaşılmak istenen meşru amaç ve başvuru hakkının mülkiyet hakkından yararlanmasındaki bireysel yarar arasında makul bir orantı kurulmalıdır. Hedeflenen amaca ulaşıldığında elde edilecek kamusal yararlar kıyaslandığında sınırlama ile kişiye yüklenen külfetin aşırı ve orantısız olmaması gerekir (D.C., B. No: 2018/13863, 16/6/2021, § 49).

35. Usule ilişkin güvencelerin varlığı orantılılık değerlendirmesinde önemli bir rol oynayabilir. Bu bağlamda müdahalenin hukuka aykırılığının ileri sürülebileceği veya müdahale nedeniyle oluşan maddi ve manevi zararların tazmin edilmesinin istenebileceği hukuk yollarının olmaması da bazı durumlarda kişiye yüklenen külfeti ağırlaştıran bir unsur olarak görülebilir. Bu bakımdan kişinin hukuka aykırılık iddialarının bir mahkeme tarafından etkili bir biçimde incelenmesi müdahalenin orantılılığı bakımından ehemmiyet arz etmektedir (D.C., § 52; Eyyüp Baran, B. No: 2014/8060, 29/9/2016, §§ 75-95; Mahmut Üçüncü, B. No: 2014/1017, 13/7/2016, §§ 79-102; Arif Güven, B. No: 2014/13966, 15/2/2017, §§ 57-72).

36. Yenileme kadastro sonucu yapılan tespiti karşı dava açılmasının mümkün olduğunun altı çizilmelidir. Yenileme kadastrounun hukuka aykırı olması hâlinde bunun yargı mercilerince iptal edilmesi mümkündür. Ayrıca Kanun'un 22. maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesinde, bir yerin, kanunda belirtilen koşullar oluşmadan ikinci defa kadastroya tâbi tutulması hâlinde, ikinci kadastro bütünü sonuçlarıyla hükümsüz sayılması öngörülmüştür. Bu durumda aynı hakkı zedelenen kişi 4721 sayılı Kanun'un 1026. maddesi uyarınca yargı mercilerine başvurabilir. Süresinde dava açılmadığı takdirde ise ikinci defa yapılan kadastro, tapu sicil müdürlüğünce resen iptal edilmesi imkânı getirilmiştir. Dolayısıyla hukuka aykırı olarak yapılan ikinci kadastro işleminin iptal edilmesini temin edecek mekanizmalara yer verildiği görülmektedir.

37. Öte yandan ikinci kadastro işlemi hukuka uygun olsa bile sınırlandırmanın hatalı olmasının kamu görevlilerinin işlemlerinden/kusurlarından kaynaklandığı ve aynı hakkı zedelenen kişinin ise kusurunun

bulunmadığı veya idareninkine nazaran daha az olduğu hâllerde aynı hakkı zedelenen kişiye tazminat ödenmesi orantılılık ilkesinin bir gereğidir. 4721 sayılı Kanun'un 1007. maddesinde tapu sicilinin tutulmasından doğan zararlardan devletin sorumlu olduğu belirtilmiştir. Yapılan kadastro neticesinde oluşacak sınırlar tapu kütüğünün oluşumu sürecinin bir parçasıdır. Tapu işlemleri, kadastro tespiti işlemleri ile başlayan ve onu takip eden işlemlerdir. Tapu kütüğünün oluşumu aşamasındaki kadastro işlemleri ile tapu işlemleri bir bütün oluşturduğundan, kadastro işlemleri sırasında oluşan hatalar da 4721 sayılı Kanun'un 1007. maddesi kapsamında devletin objektif sorumluluğu kapsamına girmektedir.

38. Bu itibarla yenileme kadastrosu neticesinde mülkiyetinde bulunan taşınmazın yüz ölçümünde azalma meydana gelen üçüncü kişilerin uğradığı kayıplar sebebiyle tazminat davası açma imkânının bulunduğu açıktır. Yerleşik yargı içtihatlarında da yenileme kadastrosu neticesinde uğranılan zararlar için maliye hazinesinden tazminat talep edilebileceği kabul edilmektedir (Yargıtay 20. Hukuk Dairesi, E.2015/2184, K.2015/11402, 18/11/2015; Yargıtay 5. Hukuk Dairesi, E.2013/9108, K.2013/13601, 9/9/2013; Mehmet Koca, B. No: 2014/19791, 19/12/2017).

39. Bu durumda, sınırlandırma hatalarının düzeltilmesi suretiyle mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin ölçülü olduğu anlaşılmaktadır.

Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 13. ve 35. maddelerine aykırı değildir. İtirazın reddi gerekir.

IV. HÜKÜM

21/6/1987 tarihli ve 3402 sayılı Kadastro Kanunu'nun 22/2/2005 tarihli ve 5304 sayılı Kanun'un 6. maddesiyle değiştirilen 22. maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendinde yer alan "...sınırlandırma,..." ibaresinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE 30/11/2023 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
Basri BAĞCI

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Kenan YAŞAR

Üye
Muhterem İNCE

Esas Sayısı : 2018/117

Karar Sayısı : 2023/212

Karar Tarihi : 7/12/2023

İPTAL DAVASINI AÇAN: Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri Engin ALTAY, Özgür ÖZEL, Engin ÖZKOÇ ile birlikte 135 milletvekili

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURANLAR:

1. İstanbul 12. İş Mahkemesi (E.2020/45)
2. Konya Bölge İdare Mahkemesi 1. İdari Dava Dairesi (E.2022/84)

DAVA VE İTİRAZLARIN KONUSU: 2/7/2018 tarihli ve 703 sayılı Anayasada Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin;

A. Tümünün,

B. 1. 2. maddesiyle 23/7/2003 tarihli ve 4954 sayılı Türkiye Adalet Akademisi Kanunu'nun yürürlükten kaldırılmasının,

2. 6. maddesinin (b) bendiyle 7/7/2010 tarihli ve 6004 sayılı Dışişleri Bakanlığı Personeline İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 8. maddesinin,

3. 9. maddesinin;

a. (e) bendiyle 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nun 26. maddesinin (6) numaralı fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen (7), (8), (9), (10), (11), (12), (13) ve (14) numaralı fıkraların,

b. (g) bendiyle 6446 sayılı Kanun'un 31. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 1. maddesinin (anılan maddeye 4/4/2023 tarihli ve 7451 sayılı Kanun'un 19. maddesiyle eklenen (2) numaralı fıkra nedeniyle) (1) numaralı fıkrasının,

4. 11. maddesinin (c) bendiyle 16/8/1961 tarihli ve 351 sayılı Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurt Hizmetleri Kanunu'nun başlığıyla birlikte değiştirilen 11. maddesinin,

5. 12. maddesinin;

a. (o) bendiyle 21/5/1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu'nun başlığıyla birlikte değiştirilen 34. maddesinin,

b. (v) bendiyle 3289 sayılı Kanun'un ek 11. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "...ve liglere katılan..." ibaresinin "...gençlik ve..." şeklinde değiştirilmesinin,

c. (z) bendiyle 3289 sayılı Kanun'un ek 12. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 13. ve ek 14. maddelerinin,

ç. (aa) bendiyle 3289 sayılı Kanun'a eklenen geçici 16. maddenin (2) numaralı fıkrasının birinci cümlesinin,

6. 14. maddesiyle 2/10/1981 tarihli ve 2531 sayılı Kamu Görevlerinden Ayrılanların Yapamayacakları İşler Hakkında Kanun'un 2. maddesine eklenen fıkranın,

7. 16. maddesinin;

a. (b) bendiyle 9/12/1994 tarihli ve 4059 sayılı Fiyat İstikrarı ile Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 7. maddesinin,

b. (ç) bendiyle 4059 sayılı Kanun'un geçici 12. ve geçici 14. maddelerinin yürürlükten kaldırılmalarının,

8. 18. maddesinin (b) bendiyle 14/2/1985 tarihli ve 3152 sayılı İçişleri Bakanlığı Yüksek Disiplin Kurulu ile İl Yatırım ve Hizmetlerine İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 28/A maddesinin (2) numaralı fıkrasının,

9. 19. maddesinin (b) bendiyle 4/11/2004 tarihli ve 5253 sayılı Dernekler Kanunu'na eklenen ek 1. maddenin,

10. 20. maddesiyle 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 42. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen 42/A maddesinin,

11. 22. maddesinin;

a. (b) bendiyle 25/8/2011 tarihli ve 652 sayılı Özel Barınma Hizmeti Veren Kurumlar ve Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin (KHK) başlığıyla birlikte değiştirilen 13. maddesinin,

b. (ç) bendiyle 652 sayılı KHK'nın 31. maddesinin başlığının "*Mahallinden sözleşmeli statüde öğretmen istihdamı*" şeklinde değiştirilmesinin,

12. 23. maddesinin (e) bendiyle 31/7/1970 tarihli ve 1325 sayılı Askerî Okullar, Askerî Öğrenciler, Askerî Fabrikalar ve Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'a ek 13. maddeden sonra gelmek üzere eklenen ek 14. ve 15. maddelerin,

13. 30. maddesinin (b) bendiyle 3/6/2011 tarihli ve 637 sayılı Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu ve Bazı Düzenlemeler Hakkında KHK'nın değiştirilen 26. maddesinin,

14. 41. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendiyle 27/9/1984 tarihli ve 3046 sayılı Bakan Yardımcılarının Mali Hakları ve Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'un başlığı ile birlikte değiştirilen 19/A maddesinin üçüncü cümlesinde yer alan "*...(5018 sayılı Kanuna ekli (III) sayılı cetvelde yer alan kurumlar dahil)...*" ibaresinin,

15. 43. maddesiyle 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 34. maddesine eklenen üçüncü fıkranın,

16. 46. maddesinin (b) bendiyle 17/8/1983 tarihli ve 2879 sayılı Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığına İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'un 4. maddesine eklenen dokuzuncu ve onuncu fıkraların,

17. 49. maddesinin;

a. (b) bendiyle 1/12/2011 tarihli ve 6253 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatı Kanunu'nun 4. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan "*...ve Milli Saraylardan Sorumlu Genel Sekreter Yardımcısına...*" ibaresinin madde metninden çıkarılmasının ve (7) numaralı fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının,

b. (d) bendiyle 6253 sayılı Kanun'un 15. maddesinin (ğ) bendinin yürürlükten kaldırılmasının,

c. (e) bendiyle 6253 sayılı Kanun'un 17., 18., ve 19. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasının,

ç. (ğ) bendiyle 6253 sayılı Kanun'un 29. maddesinin;

i. (4) numaralı fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının,

ii. (6) numaralı fıkrasının (d) bendinin yürürlükten kaldırılmasının ve (b) bendinde yer alan "...ve Milli Saraylardan Sorumlu Genel Sekreter yardımcıları..." ibaresinin madde metninden çıkarılmasının,

iii. (7) ve (8) numaralı fıkralarının üçüncü cümleleri ile (9) numaralı fıkrasında yer alan "...bildirilmek üzere Başbakanlığa..." ibaresinin madde metninden çıkarılmasının,

d. (ı) bendiyle 6253 sayılı Kanun'un 35. ve 36. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasının,

e. (i) bendiyle 6253 sayılı Kanun'un geçici 12. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen geçici 13. maddesinin,

18. 51. maddesinin;

a. (a) bendiyle 21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun 10. maddesinin ikinci fıkrasının değiştirilen birinci cümlesinin,

b. (c) bendiyle 2863 sayılı Kanun'un ek 6. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 7. ve ek 8. maddelerinin,

19. 61. maddesinin;

a. (b) bendiyle 14/4/1982 tarihli ve 2659 sayılı Adli Tıp Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'un 17. maddesinin başlığının "Kimsesiz cesetler" şeklinde değiştirilmesinin ve birinci fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının,

b. (d) bendiyle 2659 sayılı Kanun'un değiştirilen 32. maddesinin,

c. (f) bendiyle 2659 sayılı Kanun'un 1 ila 16. maddelerinin, 18 ila 26. maddelerinin, 36., 37., geçici 1 ila geçici 4. maddelerinin ve geçici 6. ve geçici 7. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasının,

20. 62. maddesinin (c) bendiyle 29/5/2009 tarihli ve 5902 sayılı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'un 1 ila 14., 16 ila 22., 24 ila 26. maddelerinin, ek 1. maddesinin (1), (2) ve (3) numaralı fıkralarının ve geçici 1 ila geçici 7. maddelerinin ve eki (I) Sayılı Cetvel'in yürürlükten kaldırılmasının,

21. 63. maddesiyle 24/3/1950 tarihli ve 5659 sayılı Atatürk Orman Çiftliği Kanunu'nun 1 ila 4., 6 ila 8., 11 ila 13., geçici 1. ve geçici 2. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasının,

22. 64. maddesinin (b) bendiyle 6/8/1997 tarihli ve 4301 sayılı Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumuna İlişkin Bazı Mali Hükümlerin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 1 ila 6. maddelerinin, 7. maddesinin birinci ila altıncı fıkralarının, 8. maddesinin birinci fıkrasının, 9., 20., 21., geçici 1. ve geçici 2. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasının,

23. 65. maddesinin;

a. (a) bendiyle 19/6/2014 tarihli ve 6546 sayılı Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığı Kurulması Hakkında Kanun'un adının "*Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alanı Hakkında Bazı Düzenlemeler Yapılmasına Dair Kanun*" şeklinde değiştirilmesinin,

b. (b) bendiyle 6546 sayılı Kanun'un değiştirilen 1. ve 2. maddelerinin,

c. (c) bendiyle 6546 sayılı Kanun'un 3. maddesinde yer alan "*Bu Kanuna göre...*" ibaresinin madde metninden çıkarılmasının,

ç. (ç) bendiyle 6546 sayılı Kanun'un 10. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (ç) bendine eklenen cümlelerin ve aynı fıkranın değiştirilen (d) bendinin,

d. (d) bendiyle 6546 sayılı Kanun'un 11. maddesinin (1) ve (3) numaralı fıkralarında yer alan "*Bu Kanunda...*" ibarelerinden sonra gelmek üzere eklenen "*...ve Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde...*" ibarelerinin, (4) numaralı fıkrasında yer alan "*...bu Kanunun 4 üncü maddesinin sekizinci fıkrasının (a) ila (f) bentlerinde sayılan...*" ibaresinin "*...Tarihi Alanda yapılacak Çanakkale Savaşları ile 18 Mart Şehitleri Anma Günü ve Çanakkale Zaferi etkinliklerini düzenleme ve bu amaçla kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapma, restorasyon, konservasyon, rekonstrüksiyon, restitüsyon ve renovasyon yapma ve yaptırma, Tarihi Alanın doğal, tarihi ve kültürel değerlerini, harp tarihi esaslarına uygun ve çevreye*

uyumlu olarak koruma, geliştirme ve alanı yönetme, her tür ve ölçekte planlarını hazırlama, hazırlatma ve uygulama, Tarihi Alanda anıtsal ve mekansal düzenlemeler yapılmasını sağlama, tanıtıma yönelik her türlü görsel ve işitsel eserleri yapma, yaptırma, hizmete sunma ve ihtiyaç duyulan altyapı, bina ve diğer yapıları inşa etme veya ettirme..." şeklinde ve (6) numaralı fıkrasında yer alan "Bu Kanunun 4 üncü maddesinin sekizinci fıkrasının (b) bendi kapsamında..." ibaresinin "Tarihi Alanda..." şeklinde değiştirilmesinin,

e. (e) bendiyle 6546 sayılı Kanun'un 4 ila 6. maddelerinin, 7. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları ile (4) ila (12) numaralı fıkralarının, 9. maddesinin, 10. maddesinin (1) numaralı fıkrası ile (2) numaralı fıkrasının (a) ila (c) ve (e) ila (ğ) bentlerinin, (3) ila (5) numaralı fıkralarının ve 13. maddesinin yürürlükten kaldırılmasının,

24. 67. maddesinin (b) bendiyle 8/6/1984 tarihli ve 234 sayılı Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğüne Dair Bazı Düzenlemeler Hakkında KHK'nın 1 ila 15. maddelerinin, 16. maddesinin birinci ila altıncı fıkralarının, sekizinci fıkrasının, 17., 18., geçici 1 ila geçici 5. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasının,

25. 68. maddesinin (ç) bendiyle 10/6/1949 tarihli ve 5441 sayılı Devlet Tiyatroları Personeli Hakkında Kanun'un 1 ila 4., 12., 15., 20 ila 22., 24., ek 7. ve geçici 1 ila geçici 5. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasının,

26. 71. maddesinin (e) bendiyle 4/4/2013 tarihli ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 121. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen 121/A maddesinin,

27. 77. maddesinin (b) bendiyle 12/4/1990 tarihli ve 3624 sayılı Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı Teşvik ve Muafiyetleri Kanunu'nun 14. maddesinin birinci fıkrasının değiştirilen (f) bendinin ve aynı maddeye eklenen beşinci fıkranın,

28. 80. maddesinin (d) bendiyle 4/4/1988 tarihli ve 320 sayılı Millî Piyango Hakkında KHK'nın 1 ila 5. maddelerinin, 6. maddesinin birinci fıkrasının (a) ila (ı) bentleri ve (n) ila (p) bentlerinin, 7 ila 24., 26 ila 32. maddelerinin, 34. maddesinin birinci ila üçüncü fıkraları ile beşinci fıkrasının, 35. maddesinin üçüncü ila beşinci fıkralarının, 40. maddesinin birinci ve üçüncü fıkralarının, 42., 45 ila 47., 49., 54., 55., geçici 1 ila geçici 6. maddeleri ile eki cetvelin yürürlükten kaldırılmasının,

29. 82. maddesinin (c) bendiyle 14/7/1970 tarihli ve 1309 sayılı Devlet Opera ve Balesi Personeli Hakkında Kanun'un 1 ila 3., 5., 6., 20 ila 22., 24., 26., ek 1., geçici 1 ve geçici 2. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasının,

30. 85. maddesinin (f) bendiyle 24/11/1994 tarihli ve 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun'un geçici 28. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen geçici 29. maddesinde yer alan "...veya yetkilendireceği makam..." ibaresinin,

31. 88. maddesinin (b) bendiyle 16/5/2006 tarihli ve 5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumuna İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanunu'nun 35. maddesinin altıncı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "...ve diğer kanunlarla..." ibaresinin "...ve diğer mevzuatla..." şeklinde değiştirilmesinin,

32. 90. maddesinin;

a. (a) bendiyle 29/4/1959 tarihli ve 7258 sayılı Futbol ve Diğer Spor Müsabakalarında Bahis ve Şans Oyunları Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 2. maddesinin ikinci ila altıncı fıkralarının yürürlükten kaldırılmasının ve değiştirilen yedinci fıkrasının,

b. (b) bendiyle 7258 sayılı Kanun'un 1., 3., 4., ek 2. ve geçici 1 ila geçici 3. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasının,

33. 95. maddesinin;

a. (ç) bendiyle 11/11/1983 tarihli ve 2954 sayılı Türkiye Radyo ve Televizyon Kanunu'nun başlığıyla birlikte değiştirilen 13. maddesinin,

b. (ı) bendiyle 2954 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 37. maddesinin,

c. (i) bendiyle 2954 sayılı Kanun'un değiştirilen 47. maddesinin,

ç. (j) bendiyle 2954 sayılı Kanun'un 50. maddesinin birinci fıkrasının;

i. (f) bendinin ikinci cümlesinde yer alan "...Bakanlar Kurulunca..." ibaresinin "...Cumhurbaşkanınca..." şeklinde, (h) bendinde yer alan "...sözleşmeli personel..." ibaresinin "...özel hukuk hükümlerine tabi personel..." şeklinde değiştirilmesinin,

ii. (g) bendinin değiştirilen birinci paragrafının,

iii. Değiştirilen (ı) bendinin,

iv. Eklenen (k) bendinin,

v. (i) bendinin yürürlükten kaldırılmasının,

d. (k) bendiyle 2954 sayılı Kanun'un 51. maddesinde yer alan "...sözleşmeli..." ibaresinin "...özel hukuk hükümlerine tabi..." şeklinde değiştirilmesinin,

e. (l) bendiyle 2954 sayılı Kanun'un 60. maddesinin başlığının "*Kamulaştırma ve taşınmaz tahsisi*" şeklinde değiştirilmesinin ve maddeye eklenen ikinci fıkranın,

f. (m) bendiyle 2954 sayılı Kanun'un geçici 13. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen geçici 14. ve geçici 15. maddelerinin,

34. 97. maddesiyle 13/8/1993 tarihli ve 497 sayılı Türkiye Bilimler Akademisinin Kurulması Hakkında KHK'nın yürürlükten kaldırılmasının,

35. 98. maddesinin;

a. (b) bendiyle 17/7/1963 tarihli ve 278 sayılı Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'un değiştirilen 2. maddesinin,

b. (c) bendiyle 278 sayılı Kanun'un değiştirilen 4. maddesinin,

c. (ç) bendiyle 278 sayılı Kanun'un 15. maddesinde yer alan "*9 uncu maddenin b, c, d fıkralarındaki Gelirler,...*" ibaresinin "*Kuruma yapılacak her türlü yardımlar, bağışlar ve vasiyetler, Kurum dışına verilecek hizmetler karşılığında alınacak olan paralardan Kurumun gelirlerine eklenen kısım, yayım gelirleri ve diğer faaliyet gelirleri,...*" şeklinde değiştirilmesinin,

ç. (d) bendiyle 278 sayılı Kanun'un 16. ve 17. maddelerinde yer alan "*... Bilim Kurulu...*" ibarelerinin "*...Yönetim Kurulu...*" şeklinde değiştirilmesinin,

d. (f) bendiyle 278 sayılı Kanun'un 1., 3. ve 5. maddelerinin, 7. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarının, 8 ila 10., 18., 19., 21., 22., ek 1., ek 2., ek 4., geçici 1., geçici 2., geçici 7., geçici 8., geçici 10 ila 12. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasının,

36. 102. maddesinin (d) bendiyle 20/2/2008 tarihli ve 5737 sayılı Vakıflar Kanunu'nun 35. maddesinin, 36. maddesinin birinci fıkrası ile ikinci

fıkrasının birinci cümlesinin, 37 ila 42. maddelerinin, 43. maddesinin birinci ve üçüncü fıkralarının, 44. ve 45. maddelerinin, 46. maddesinin üçüncü fıkrasının, 47 ila 51. maddelerinin, 52. maddesinin birinci fıkrasının (a), (b), (c), (f), (g) ve (h) bentlerinin, 53 ila 71., 73., 74., geçici 1 ila geçici 4. maddeleri ile ekli (I) ve (II) Sayılı Cetvellerinin yürürlükten kaldırılmasının,

37. 103. maddesinin;

a. (a) bendiyle 28/12/2010 tarihli ve 6093 sayılı Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un adının "Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığının Muafiyetlerine İlişkin Kanun" şeklinde değiştirilmesinin,

b. (b) bendiyle 6093 sayılı Kanun'un 1. ila 12. maddeleri ve eki (I), (II), (III) ve (IV) Sayılı Cetvellerinin yürürlükten kaldırılmasının,

38. 104. maddesinin;

a. (a) bendiyle 24/3/2010 tarihli ve 5978 sayılı Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un adının "Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığına İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun" şeklinde değiştirilmesinin,

b. (b) bendiyle 5978 sayılı Kanun'un 27. maddesinde yer alan "Bu Kanun kapsamında..." ibaresinin madde metninden çıkarılmasının,

c. (c) bendiyle 5978 sayılı Kanun'un mülga geçici 2. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen geçici 3. maddesinin,

ç. (ç) bendiyle 5978 sayılı Kanun'un 1. ila 26. maddelerinin, 28. maddesinin (1) ila (4) numaralı fıkraları ile (6) ve (7) numaralı fıkralarının, 29., geçici 1. ve geçici 2. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasının,

39. 105. maddesiyle 30/5/1973 tarihli ve 1738 sayılı Seyir ve Hidrografi Hizmetleri Kanunu'nun yürürlükten kaldırılmasının,

40. 106. maddesiyle 16/8/1983 tarihli ve 77 sayılı Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu Kurulmasına İlişkin KHK'nın yürürlükten kaldırılmasının,

41. 107. maddesiyle 23/3/1950 tarihli ve 5632 sayılı Millî Kütüphane Kuruluşu Hakkında Kanun'un yürürlükten kaldırılmasının,

42. 109. maddesinin;

a. (a) bendiyle 11/4/2001 tarihli ve 4641 sayılı Ekonomik ve Sosyal Konseyin Kuruluşu, Çalışma Esas ve Yöntemleri Hakkında Kanun'un 1. maddesinde yer alan "...yaratarak..." ibaresinin "...oluşturarak..." şeklinde değiştirilmesinin,

b. (b) bendiyle 4641 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 2. maddesinin,

c. (ç) bendiyle 4641 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 4. maddesinin,

ç. (d) bendiyle 4641 sayılı Kanun'un 3. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinin, 5 ila 11. maddeleri ile geçici 1. maddesinin yürürlükten kaldırılmasının,

43. 110. maddesinin;

a. (c) bendiyle 14/6/2012 tarihli ve 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu'nun 27. maddesinin değiştirilen (2) ve (3) numaralı fıkralarının,

b. (ç) bendiyle 6328 sayılı Kanun'un 33. maddesinin (1) numaralı fıkrasının değiştirilen ikinci ve üçüncü cümlelerinin,

44. 117. maddesinin;

a. (a) bendiyle 4/6/2003 tarihli ve 4865 sayılı Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü Kurulması Hakkında Kanun'un adının "*Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü Hakkında Mali Hükümler ve Muafiyetlere İlişkin Kanun*" şeklinde değiştirilmesinin,

b. (b) bendiyle 4865 sayılı Kanun'un 15. maddesinin başlığının "*Ar-Ge projeleri*" şeklinde değiştirilmesinin,

c. (c) bendiyle 4865 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 18. maddesinin,

ç. (ç) bendiyle 4865 sayılı Kanun'un 20. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 1. maddesinin,

d. (d) bendiyle 4865 sayılı Kanun'a eklenen geçici 2. maddenin,

e. (e) bendiyle 4865 sayılı Kanun'un 1 ila 14. maddelerinin, 15. maddesinin birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarının, 17., 19., 20. ve geçici 1. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasının,

45. 118. maddesinin;

a. (c) bendiyle 4/6/1985 tarihli ve 3213 sayılı Maden Kanunu'nun ek 15. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 16., ek 17. ve ek 18. maddelerinin,

b. (ç) bendiyle 3213 sayılı Kanun'un geçici 30. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen geçici 31 ila geçici 37. maddelerinin,

46. 119. maddesinin;

a. (a) bendiyle 9/7/1982 tarihli ve 2690 sayılı Türkiye Atom Enerjisi Kurumu Kanunu'nun adının "*Türkiye Atom Enerjisi Kurumunun Muafiyetleri ve Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun*" şeklinde değiştirilmesinin,

b. (b) bendiyle 2690 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 15. maddesinin,

c. (c) bendiyle 2690 sayılı Kanun'un ek 1. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 2 ila ek 8. maddelerinin,

ç. (ç) bendiyle 2690 sayılı Kanun'un 1 ila 14., 16 ila 19., ek 1 ve geçici 1. ila 4. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasının,

47. 120. maddesinin (c) bendiyle 21/2/2013 tarihli ve 6428 sayılı Sağlık Bakanlığınca Kamu Özel İş Birliği Modeli İle Tesis Yapıtılması, Yenilenmesi ve Hizmet Alınması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'a eklenen geçici 2. maddenin,

48. 121. maddesinin;

a. (d) bendiyle 7/11/1985 tarihli ve 3238 sayılı Savunma Sanayii ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'un 14. maddesine eklenen fıkraların,

b. (e) bendiyle 3238 sayılı Kanun'un 2. ila 8. maddelerinin, 10. maddesinin birinci fıkrasının, 18. ve geçici 1 ila geçici 9. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasının,

c. (f) bendiyle 3238 sayılı Kanun'a eklenen geçici 10. maddenin,

49. 125. maddesiyle 25/6/1958 tarihli ve 7163 sayılı Türkiye ve Orta-Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Teşkilat Kanunu'nun yürürlükten kaldırılmasının,

50. 127. maddesinin;

a. (ç) bendiyle 27/7/1967 tarihli ve 926 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanunu'nun 30. maddesinin birinci cümlesinden sonra gelmek üzere eklenen ikinci cümlelerin,

b. (h) bendiyle 926 sayılı Kanun'un 50. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (2) numaralı alt bendinden sonra gelmek üzere eklenen (3) numaralı alt bendinin,

51. 128. maddesinin (d) bendiyle 10/3/1983 tarihli ve 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu'nun 13. maddesinin ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen üçüncü fıkrasının,

52. 129. maddesinin (ç) bendiyle 9/7/1982 tarihli ve 2692 sayılı Sahil Güvenlik Komutanlığı Kanunu'nun 7. maddesinin ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen üçüncü fıkrasının,

53. 133. maddesinin;

a. (a) bendiyle 8/6/1984 tarihli ve 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında KHK'nın 3. maddesinin değiştirilen (3) numaralı fıkrasının,

b. (ğ) bendiyle 233 sayılı KHK'nın 25. maddesinin yürürlükten kaldırılmasının,

c. (ö) bendiyle 233 sayılı KHK'nın ek 1. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 2. maddesinin,

54. 134. maddesinin (a) bendiyle 9/6/1930 tarihli ve 1700 sayılı Dahiliye Memurları Kanunu'nun 2. maddesinin (B) fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının,

55. 135. maddesinin;

a. (b) bendiyle 2547 sayılı Kanun'un 6. maddesinin (b) fıkrasının (5) numaralı bendinde yer alan "...seçilen..." ibaresinin "...seçilip Cumhurbaşkanı tarafından atanan..." şeklinde değiştirilmesinin,

b. (b) bendiyle 2547 sayılı Kanun'un 6. maddesinin (b) fıkrasının değiştirilen ikinci paragrafının,

c. (d) bendiyle 2547 sayılı Kanun'un 13. maddesinin (a) fıkrasının değiştirilen birinci paragrafının,

56. 136. maddesinin;

a. (a) bendiyle 24/2/1983 tarihli ve 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunu'nun 8. maddesinin (c) bendinin değiştirilen ikinci paragrafının,

b. (b) bendiyle 2802 sayılı Kanun'un 37. maddesinin;

i. Birinci fıkrasının değiştirilen (b) bendinin,

ii. İkinci ve üçüncü fıkralarının yürürlükten kaldırılmasının,

57. 138. maddesinin;

a. (c) bendiyle 10/6/1949 tarihli ve 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu'nun 5. maddesinin ikinci fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının,

b. (ç) bendiyle 5442 sayılı Kanun'un 6. maddesinin yürürlükten kaldırılmasının,

c. (d) bendiyle 5442 sayılı Kanun'un 7. maddesinin yürürlükten kaldırılmasının,

ç. (e) bendiyle 5442 sayılı Kanun'un 9. maddesinin değiştirilen birinci fıkrasının,

58. 139. maddesinin (c) bendiyle 3/12/2010 tarihli ve 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 18. maddesinin (2) numaralı fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının,

59. 140. maddesinin (k) bendiyle 11/10/2011 tarihli ve 664 sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK'nın geçici 1. maddesinin (8) numaralı fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen (9) numaralı fıkrasının,

60. 141. maddesinin;

a. (a) bendiyle 22/6/1965 tarihli ve 633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un 1. maddesinin birinci fıkrasında

yer alan “...Başbakanlığa...” ibaresinin “...Cumhurbaşkanlığına...” şeklinde değiştirilmesinin,

b. (b) bendiyle 633 sayılı Kanun’un 2. maddesinin ikinci fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının,

c. (c) bendiyle 633 sayılı Kanun’un 3. maddesinin üçüncü fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının,

ç. (ç) bendiyle 633 sayılı Kanun’un 5. maddesinin;

i. İkinci fıkrasının ikinci cümlesinin yürürlükten kaldırılmasının,

ii. Beşinci fıkrasına (g) bendinden sonra gelmek üzere eklenen (ğ), (h) ve (ı) bentlerinin,

iii. Beşinci fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen altıncı fıkranın,

iv. Yedinci fıkrasında yer alan “...sekreteryâ hizmetleri Başkanlıkça görevlendirilecek personel tarafından...” ibaresinin “...idari ve mali işleri Kurul Sekreterliğince...” şeklinde değiştirilmesinin,

v. Onbirinci fıkrasında yer alan “...Kamu Personeli...” ve “...ve olumlu sicil almak...” ibarelerinin madde metninden çıkarılmasının,

d. (d) bendiyle 633 sayılı Kanun’un 6. maddesinin;

i. Birinci fıkrasında yer alan “...sekiz...” ibaresinin “...on iki...” şeklinde değiştirilmesinin ve “...Başkan ve...” ibaresinin madde metninden çıkarılmasının,

ii. Altıncı fıkrasında yer alan “...sulh hukuk mahkemesi...” ve “...Telekomünikasyon İletişim Başkanlığına...” ibarelerinin sırasıyla “...yetkili ve görevli merci...” ve “...Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanlığına...” şeklinde değiştirilmelerinin,

iii. Değiştirilen beşinci ve yedinci fıkralarının,

iv. Sonuna eklenen fıkranın,

e. (e) bendiyle 633 sayılı Kanun’un 7. maddesinin birinci fıkrasının;

i. (a) bendinin değiştirilen (3), (4), (6), (8) ve (9) numaralı alt bentlerinin,

ii. (ç) bendinin (1) numaralı alt bendinde yer alan “...sonra yayımlamak.” ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen “..., kütüphane açmak.” ibaresinin,

f. (f) bendiyle 633 sayılı Kanun’un 7. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinin;

i. (9) numaralı alt bendinin yürürlükten kaldırılmasının,

ii. (11) numaralı alt bendinde yer alan “...organize etmek.” ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen “..., cami, mescit ve eklentilerinde gerçekleştirilecek yardım kampanyalarının uygulama usul ve esaslarını belirlemek.” ibaresinin,

iii. Değiştirilen (13) numaralı alt bendinin,

g. (g) bendiyle 633 sayılı Kanun’un 7. maddesinin birinci fıkrasının (h) bendinin (5) numaralı alt bendinde yer alan “Başbakanlık,...” ibaresinin “Cumhurbaşkanlığı,...” şeklinde değiştirilmesinin ve aynı alt bentte yer alan “...kanun, tüzük, yönetmelik ve diğer...” ibaresinin madde metninden çıkarılmasının,

ğ. (ğ) bendiyle 633 sayılı Kanun’un 10. maddesinin;

i. Birinci ve üçüncü fıkralarının yürürlükten kaldırılmasının,

ii. Dördüncü fıkrasının sonuna eklenen cümlelerin,

iii. Beşinci fıkrasında yer alan “Başkanlığın Din Hizmetleri Sınıfına ait kadrolarına...” ibaresinin “Başkanlığa ait kadrolara...” şeklinde değiştirilmesinin,

h. (h) bendiyle 633 sayılı Kanun’un 10. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 10/A maddesinin,

ı. (ı) bendiyle 633 sayılı Kanun’un 11. maddesinin;

i. Birinci fıkrasının değiştirilen (b) bendi ile altıncı fıkrasının değiştirilen (b) bendinin,

ii. Üçüncü fıkrasında yer alan “...Kamu Personeli...” ibaresi ve “...ve olumlu sicil almak...” ibaresi ile sekizinci fıkrasında yer alan “...ve olumlu sicil almak...” ibaresinin yürürlükten kaldırılmalarının,

i. (i) bendiyle 633 sayılı Kanun’un 12. maddesinin beşinci fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının,

j. (j) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 13. maddesinin birinci ve yedinci fıkralarında yer alan "...*Bakanlar Kurulunca...*" ibarelerinin "...*Cumhurbaşkanınca...*" şeklinde değiştirilmelerinin ve değiştirilen altıncı fıkrasının,

k. (k) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 14. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "...*Bakanlar Kurulu...*" ibaresinin "...*Cumhurbaşkanı...*" şeklinde değiştirilmesinin,

l. (1) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 18/A maddesinin;

i. Birinci fıkrasında yer alan "...*müşavirlik, ataşelik ve koordinatörlüklerden...*" ibaresinin "...*müşavirlik ve ataşeliklerden...*" şeklinde değiştirilmesinin,

ii. İkinci fıkrasında yer alan "...*Başbakan veya ilgili bakanın...*" ibaresinin "...*Cumhurbaşkanının...*" şeklinde değiştirilmesinin,

iii. Üçüncü, dördüncü ve sekizinci fıkralarının yürürlükten kaldırılmasının,

m. (m) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 19. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "...*tüzükle...*" ibaresinin "...*yönetmelikle...*" şeklinde değiştirilmesinin,

n. (n) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 33. maddesinin;

i. Birinci fıkrasında yer alan "...*mütalaa almak...*" ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen "...*rapor, tebliğ, makale, kitap hazırlatmak, tercüme yaptırmak...*" ibaresinin,

ii. İkinci fıkrasında yer alan "...*Bakanlar Kurulunca...*" ibaresinin "...*Cumhurbaşkanınca...*" şeklinde değiştirilmesinin,

o. (o) bendiyle 633 sayılı Kanun'un ek 5. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 6. maddesinin,

61. 149. maddesinin (c) bendiyle 6/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 10. maddesinin;

a. Değiştirilen (2) numaralı fıkrasının,

b. (3) numaralı fıkrasında yer alan “...*Bakanlar Kurulunca...*” ibaresinin “...*Cumhurbaşkanınca...*”, “...*Başbakanlığa...*” ibaresinin “...*Cumhurbaşkanlığına...*” şeklinde değiştirilmesinin,

c. (4) numaralı fıkrasının (a) ve (d) bentlerinin, (5), (6) ve (7) numaralı fıkralarının yürürlükten kaldırılmasının,

ç. (8) ve (13) numaralı fıkralarında yer alan “...*Başbakan...*” ibarelerinin “...*Cumhurbaşkanı...*” şeklinde değiştirilmelerinin,

62. 151. maddesinin;

a. (h) bendiyle 14/1/1970 tarihli ve 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu’nun 25. maddesinin birinci fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının,

b. (j) bendiyle 1211 sayılı Kanun’un 29. maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan “...*ve meslekleri ile ilgili olarak en az on yıl çalışmış...*” ibaresi ile “...*Başkan (Governör) ın önerisi üzerine müşterek kararla beş yıl süre ile...*” ibaresinin madde metninden çıkarılmasının ve aynı fıkranın üçüncü cümlesinin yürürlükten kaldırılmasının,

63. 160. maddesinin (a) bendiyle 9/11/2016 tarihli ve 6756 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması ve Millî Savunma Üniversitesi Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesi Hakkında Kanun’un 5. maddesinin (3) numaralı fıkrasının değiştirilen birinci cümlesinin,

64. 161. maddesiyle 25/3/1957 tarihli ve 6940 Sayılı Riyaseticumhur Senfoni Orkestrası Kuruluşu Hakkında Kanun’un 5., 6. ve 8. maddelerinin yürürlükten kaldırılmalarının,

65. 164. maddesinin (b) bendiyle 15/2/2011 tarihli ve 6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun’un 14. maddesinin (4) numaralı fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen (5) ve (6) numaralı fıkralarının,

66. 167. maddesinin;

a. (a) bendiyle 7/12/1994 tarihli ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun’un değiştirilen 22. maddesinin,

b. (b) bendiyle 4054 sayılı Kanun'un değiştirilen 23. maddesinin,

c. (c) bendiyle 4054 sayılı Kanun'un 24. maddesinin birinci fıkrasının bir ila dördüncü cümlelerinin yürürlükten kaldırılmalarının,

67. 168. maddesinin (a) bendiyle 20/2/2001 tarihli ve 4628 sayılı Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un 5. maddesinin;

a. Birinci fıkrasında yer alan "...üzere..." ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen "...en az dört yıllık yükseköğrenim görmüş olanlar arasından Cumhurbaşkanı tarafından atanan..." ibaresinin,

b. İkinci fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının,

c. Üçüncü fıkrasında yer alan "...Bakanlar Kurulu..." ibaresinin "...Cumhurbaşkanı..." şeklinde değiştirilmesinin,

ç. Dördüncü fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının,

68. 169. maddesinin;

a. (c) bendiyle 26/9/2011 tarihli ve 660 sayılı Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK'nın 4. maddesinin;

i. Değiştirilen (1) ve (2) numaralı fıkralarının,

ii. (3) numaralı fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının,

b. (ç) bendiyle 660 sayılı KHK'nın 5. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci ve ikinci cümlelerinin yürürlükten kaldırılmalarının ve (2) numaralı fıkrasında yer alan "...Bakanlar Kurulu kararı ile..." ibaresinin "...Cumhurbaşkanınca..." şeklinde değiştirilmesinin,

69. 170. maddesinin (b) bendiyle 5/4/1983 tarihli ve 2813 sayılı Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun Kuruluşuna İlişkin Kanun'un 8. maddesinin;

a. Değiştirilen (2) numaralı fıkrasının,

b. Üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkraları ile yedinci fıkrasının ikinci cümlesinin yürürlükten kaldırılmalarının,

70. 171. maddesinin (d) bendiyle 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 53. maddesinin (c) fıkrasının;

a. Değiştirilen ikinci paragrafının,

b. Üçüncü paragrafının birinci ve ikinci cümlelerinin yürürlükten kaldırılmasının,

71. 172. maddesinin (a) bendiyle 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 61. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen 61/A maddesinin,

72. 173. maddesiyle 657 sayılı Kanun'un ek 40. maddesinin değiştirilen ikinci fıkrasının,

73. 174. maddesiyle 657 sayılı Kanun'un ek 41. maddesinin değiştirilen birinci ve sekizinci fıkraları ile sekizinci fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen fıkrasının;

74. 175. maddesiyle 657 sayılı Kanun'a eklenen ek 44. maddenin,

75. 176. maddesiyle 657 sayılı Kanun'a eklenen geçici 45. maddenin,

76. 178. maddesiyle 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu, 926 Sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu, 2802 Sayılı Hâkimler Ve Savcılar Kanunu, 2914 Sayılı Yükseköğretim Personel Kanunu, 5434 Sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu İle Diğer Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması, Devlet Memurları Ve Diğer Kamu Görevlilerine Memuriyet Taban Aylığı Ve Kıdem Aylığı İle Ek Tazminat Ödenmesi Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'ye eklenen ek 23 ila ek 36. maddelerin,

77. 179. maddesiyle 375 sayılı KHK'ya eklenen geçici 26 ila geçici 34. maddelerin,

78. 183. maddesinin;

a. (a) bendiyle 12/6/1979 tarihli ve 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 1. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "...adli, idari ve askeri..." ibaresinin "...adli ve idari..." şeklinde değiştirilmesinin,

b. (b) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un değiştirilen 2. maddesinin,

c. (c) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 3. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "...*asıl ve yedek...*" ibaresinin madde metninden çıkarılmasının,

ç. (ç) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 5. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "...*Hukuk ve Ceza bölümleri ile Genel Kurulu...*" ibaresi ile ikinci fıkrasında yer alan "...*tutuklu...*" ibaresinin ve üçüncü fıkrasında yer alan "...*Hukuk ve Ceza bölümleri ile Genel Kurulu...*" ibaresinin madde metninden çıkarılmalarının,

d. (d) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 8. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "*Mahkeme kurulunun...*" ibaresinin "*Mahkemenin...*" şeklinde değiştirilmesinin,

e. (e) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 9. maddesinin; değiştirilen ikinci fıkrasının ve üçüncü fıkrasında yer alan "*Bölümlerin toplantılarını...*" ibaresinin "*Mahkemenin toplanmasını...*" şeklinde değiştirilmesinin,

f. (f) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 10. maddesinin; birinci fıkrasında yer alan "...*adli, idari ve askeri...*" ibaresinin "...*adli ve idari...*" şeklinde değiştirilmesinin, ikinci fıkrasında yer alan "...*ceza mahkemelerinde delillerin ikamesine başlamadan önce...*" ibaresinin madde metninden çıkarılmasının, dördüncü fıkrasında yer alan "...*Başkanunsözcüsü, askeri ceza yargısı yararına ileri sürülmüş ise Askeri Yargıtay Başsavcısı, Askeri İdari Yargı yararına ileri sürülmüş ise bu mahkemenin...*" ibaresinin madde metninden çıkarılmasının ve beşinci fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının,

g. (g) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 14. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "...*adli, idari veya askeri yargı mercilerinden en az ikisinin...*" ibaresinin "...*adli ve idari yargı mercilerinin...*" şeklinde değiştirilmesinin ve ikinci fıkrasında yer alan "...*ve ceza davalarında ise ayrıca ilgili makamlarca...*" ibaresinin madde metninden çıkarılmasının,

ğ. (ğ) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 15. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "...*, ceza davalarında doğrudan doğruya diğer davalarda ise...*" ibaresinin madde metninden çıkarılmasının,

h. (h) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 17. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "...*adli, idari ve askeri...*" ibaresinin "...*adli ve idari...*" şeklinde değiştirilmesinin, aynı fıkra da yer alan "...*, görev kararlarına karşı itiraz*"

yolunun açık olduğu ceza davalarında bu kararların kesinleşmiş bulunması..." ibaresi ile ikinci fıkrasında yer alan "..., ceza davalarında ise ayrıca ilgili makamların,..." ibaresinin madde metninden çıkarılmasının,

1. (1) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "Adli, idari, askeri..." ibaresinin "Adli ve idari..." şeklinde değiştirilmesinin,

i. (i) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 24. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "...mercilerinden en az ikisi..." ibaresinin "...mercileri..." şeklinde değiştirilmesinin ve ikinci fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının,

j. (j) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 25. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "Hukuk alanındaki hüküm..." ibaresinin "Hüküm..." şeklinde değiştirilmesinin ve ikinci fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının,

k. (k) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 26. maddesinin başlığının "Toplanma ve karar verme koşulları ve incelemelerin dosya üzerinde yapılması:" şeklinde, birinci fıkrasında yer alan "Hukuk ve Ceza Bölümlerinde ve Genel Kurulda,..." ibaresi ile ikinci fıkrasında yer alan "Bölümlerde ve Genel Kurulda,..." ibaresinin "Uyuşmazlık Mahkemesinde..." şeklinde değiştirilmelerinin,

l. (l) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un değiştirilen 29. maddesinin,

m. (m) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 31. maddesinin ikinci fıkrasının değiştirilen birinci cümlesinin ve üçüncü fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının,

n. (n) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 32. maddesinin değiştirilen ikinci fıkrasının,

o. (o) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un geçici 6. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen geçici 7. maddesinin,

ö. (ö) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 23., 30. ve 37. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasının,

79. 184. maddesinin;

a. (a) bendiyle 6/1/1982 tarihli ve 2575 sayılı Danıştay Kanunu'nun 2. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan "...hükümetle..." ibaresinin

“...yürütmeyle...” ve “...Başbakanlık...” ibaresinin “...Cumhurbaşkanlığı...” şeklinde değiştirilmelerinin,

b. (b) bendiyle 2575 sayılı Kanun’un 8. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (b) bendine “*Bakanlık,...*” ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen “...Cumhurbaşkanı yardımcılığı, bakan yardımcılığı,...” ibaresi ile (d) bendinde yer alan “*Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği,...*” ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen “...Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı,...” ibaresinin,

c. (c) bendiyle 2575 sayılı Kanun’un 9. maddesinin (5) ve (7) numaralı fıkralarında yer alan “...Başbakanlığa...” ibarelerinin “...Cumhurbaşkanlığına...” şeklinde değiştirilmelerinin,

ç. (ç) bendiyle 2575 sayılı Kanun’un 23. maddesinin birinci fıkrasının (c) ve (e) bentlerinin yürürlükten kaldırılmalarının ve (d) bendinde yer alan “*Tüzük tasarılarını inceler;...*” ibaresinin madde metninden çıkarılmasının,

d. (d) bendiyle 2575 sayılı Kanun’un 24. maddesinin (1) numaralı fıkrasının değiştirilen (a) ve (b) bentlerinin,

e. (e) bendiyle 2575 sayılı Kanun’un 42. maddesinin birinci fıkrasının (a), (b), (d) ve (f) bentlerinin yürürlükten kaldırılmasının,

f. (f) bendiyle 2575 sayılı Kanun’un 48. maddesinin başlığında yer alan “*Kanun ve tüzük tasarıları ile...*” ibaresinin başlıktan çıkarılması ile birinci fıkrasında yer alan “...kanun tasarı ve teklifleri ile tüzük tasarıları üzerindeki incelemesini,...” ibaresinin madde metninden çıkarılmasının,

g. (g) bendiyle 2575 sayılı Kanun’un 87. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan “*Kanun tasarı ve teklifleri ile tüzük tasarıları hariç olmak üzere hükümetçe verilecek ivedi veya...*” ibaresinin madde metninden çıkarılmasının,

ğ. (ğ) bendiyle 2575 sayılı Kanun’un geçici 28. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen geçici 29. ve geçici 30. maddelerinin,

80. 190. maddesinin;

a. (a) bendiyle 18/11/1983 tarihli ve 2960 sayılı Boğaziçi Kanunu’nun 10. maddesinin altıncı fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının,

b. (b) bendiyle 2960 sayılı Kanun’un 21. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 1. maddesinin,

81. 192. maddesinin (b) bendiyle 6/6/1985 tarihli ve 3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanunu'nun 4. maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesinin yürürlükten kaldırılmasının,

82. 195. maddesinin (b) bendiyle 2/7/1992 tarihli ve 3835 sayılı Ahıska Türklerinin Türkiye'ye Kabulü ve İskanına Dair Kanun'un 2. maddesinin birinci fıkrasının yürürlükten kaldırılması ile ikinci fıkrasında yer alan "...Başbakanın..." ibaresinin "...Cumhurbaşkanının..." şeklinde ve "...birinci fıkrada yazılı bakanlıkların ve kuruluşların o ildeki şube ve kurum başkanlarının..." ibaresinin "...vali tarafından belirlenecek temsilcilerin..." şeklinde değiştirilmelerinin,

83. 196. maddesinin;

a. (a) bendiyle 2/12/1999 tarihli ve 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun'un 3. maddesinin birinci fıkrasının;

i. (d) bendinde yer alan "Başbakanlık..." ibaresinin "Cumhurbaşkanına veya Cumhurbaşkanlığına bağlı, ilgili veya ilişkili kuruluşlar..." şeklinde değiştirilmesinin,

ii. Değiştirilen (e) ve (g) bentlerinin,

b. (b) bendiyle 4483 sayılı Kanun'un 12. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında yer alan "...Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri..." ibarelerinin "...Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı..." ve "...müsteşarlar..." ibarelerinin "...Bakan yardımcıları..." şeklinde değiştirilmelerinin,

c. (c) bendiyle 4483 sayılı Kanun'un 13. maddesinde yer alan "...Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri..." ibaresinin "...Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı..." ve "...müsteşarlar..." ibaresinin "...Bakan yardımcıları..." şeklinde değiştirilmesinin,

ç. (ç) bendiyle 4483 sayılı Kanun'un geçici 3. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen geçici 4. maddesinin,

84. 197. maddesinin;

a. (a) bendiyle 25/6/2001 tarihli ve 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'nun 2. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "...özel kanunların verdiği yetkiye dayanarak..." ibaresinin "...

Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle ya da bunların verdiği yetkiye dayanarak... şeklinde değiştirilmesinin,

b. (b) bendiyle 4688 sayılı Kanun'un 15. maddesinin birinci fıkrasının değiştirilen (a) bendi ile (c) bendinde yer alan *"Bu Kanun kapsamında bulunan kurum ve kuruluşların müsteşarları,..."* ibaresinin *"Bakanlar, bakan yardımcılar, bu Kanun kapsamında bulunan kurum ve kuruluşların..."* şeklinde değiştirilmesinin,

c. (c) bendiyle 4688 sayılı Kanun'un 19. maddesinin ikinci fıkrasının (h) bendinde yer alan *"...Bakanlar Kurulunca..."* ibaresinin *"...Cumhurbaşkanınca..."* şeklinde değiştirilmesinin,

ç. (ç) bendiyle 4688 sayılı Kanun'un 21. maddesinin birinci fıkrasında yer alan *"...Devlet Personel Başkanlığının bağlı olduğu Bakanın başkanlığında..."* ibaresinin *"...Cumhurbaşkanının görevlendireceği Cumhurbaşkanu yardımcısı veya bakanın başkanlığında..."* şeklinde, *"...Devlet Personel Başkanından..."* ibaresinin *"...Cumhurbaşkanınca belirlenen kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcilerinden..."* şeklinde değiştirilmelerinin,

d. (d) bendiyle 4688 sayılı Kanun'un 24. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan *"...Bakanlar Kurulunun..."* ibaresinin *"...Cumhurbaşkanının..."* şeklinde değiştirilmesinin,

e. (e) bendiyle 4688 sayılı Kanun'un 29. maddesinin değiştirilen ikinci fıkrasının,

f. (f) bendiyle 4688 sayılı Kanun'un 34. maddesinin;

i. Birinci fıkrasının (a), (d) ve (e) bentlerinde yer alan *"...Bakanlar Kurulunca..."* ibarelerinin *"...Cumhurbaşkanınca..."* şeklinde değiştirilmesinin ve değiştirilen (b) bendinin,

ii. İkinci fıkrasında yer alan *"Kamu İşveren Heyeti Başkanınca görevlendirilen..."* ibaresinin *"Birinci fıkranın (b) bendi gereğince belirlenen..."* şeklinde değiştirilmesinin,

g. (g) bendiyle 4688 sayılı Kanun'un geçici 14. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen geçici 15. maddesinin,

85. 200. maddesinin;

a. (a) bendiyle 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 4. maddesinin; beşinci fıkrasında yer alan "*Danıştayın görüşü alınarak müşterek kararname...*" ibaresinin "*Cumhurbaşkanı kararı...*" ve altıncı fıkrasında yer alan "*...İçişleri Bakanlığının önerisi üzerine müşterek kararnameyle...*" ibaresinin "*...Cumhurbaşkanı kararı ile...*" şeklinde değiştirilmelerinin,

b. (b) bendiyle 5393 sayılı Kanun'un 11. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "*...Danıştayın görüşü alınarak, İçişleri Bakanlığının teklifi üzerine müşterek kararname...*" ibaresinin "*...Cumhurbaşkanı kararı...*" ve ikinci fıkrasında yer alan "*...Danıştayın görüşü alınarak, İçişleri Bakanlığının önerisi üzerine müşterek kararname...*" ibaresinin "*...Cumhurbaşkanı kararı...*" şeklinde değiştirilmesinin,

c. (c) bendiyle 5393 sayılı Kanun'un 12. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "*...müşterek kararnamenin...*" ibaresinin "*...Cumhurbaşkanı kararının...*" şeklinde değiştirilmesinin,

ç. (ç) bendiyle 5393 sayılı Kanun'un 68. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde yer alan "*...Devlet Plânlama Teşkilatı Müsteşarlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca...*" ibaresinin "*...Cumhurbaşkanınca...*" şeklinde değiştirilmesinin,

d. (d) bendiyle 5393 sayılı Kanun'un 73. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "*...Çevre ve Şehircilik Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca...*" ibaresinin "*...Cumhurbaşkanınca...*" şeklinde değiştirilmesinin,

e. (e) bendiyle 5393 sayılı Kanun'un 75. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde yer alan "*...Bakanlar Kurulunca...*" ibaresinin "*...Cumhurbaşkanınca...*" şeklinde değiştirilmesinin,

86. 204. maddesinin;

a. (a) bendiyle 18/4/2007 tarihli ve 5627 sayılı Enerji Verimliliği Kanunu'nun 4. maddesinin (1), (2), (4) ve (5) numaralı fıkralarının yürürlükten kaldırılmasının,

b. (ç) bendiyle 5627 sayılı Kanun'un ek 1. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 2. maddesinin,

87. 205. maddesinin;

a. (f) bendiyle 5/11/2008 tarihli ve 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu'nun ek 1. maddesinin (1) ve (3) numaralı fıkralarının yürürlükten kaldırılmasının,

b. (g) bendiyle 5809 sayılı Kanun'un ek 1. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 2. maddesinin,

88. 206. maddesinin;

a. (a) bendiyle 18/3/2010 tarihli ve 5977 sayılı Biyogüvenlik Kanunu'nun 8. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendi ile 9. ve 10. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasının,

b. (b) bendiyle 5977 sayılı Kanun'un 16. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 1. maddesinin,

89. 207. maddesinin;

a. (a) bendiyle 13/10/2010 tarihli ve 6015 sayılı Devlet Desteklerinin İzlenmesi ve Denetlenmesi Hakkında Kanun'un 4. maddesinin yürürlükten kaldırılmasının,

b. (c) bendiyle 6015 sayılı Kanun'un ek 1. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 2. maddesinin,

90. 208. maddesinin;

a. (b) bendiyle 11/12/2010 tarihli ve 6087 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kurulu Kanunu'nun 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (j) bendinde yer alan "...Müsteşarı..." ibaresinin "...ilgili bakan yardımcısı..." şeklinde değiştirilmesinin,

b. (c) bendiyle 6087 sayılı Kanun'un 3. maddesinin değiştirilen (5) numaralı fıkrasında yer alan "...Adalet Bakanlığı ilgili bakan yardımcısı..." ibaresinin,

c. (f) bendiyle 6087 sayılı Kanun'un 8. maddesinin değiştirilen (1) numaralı fıkrasının (a) bendinde yer alan "...Adalet Bakanlığı ilgili bakan yardımcısı,..." ibaresinin,

ç. (r) bendiyle 6087 sayılı Kanun'a eklenen ek 2. maddenin,

91. 209. maddesinin;

a. (a) bendiyle 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ç) bendinde yer alan "...yedi..." ibaresinin "...altı..." şeklinde ve (d) bendinde yer alan "Onyedi..." ibaresinin "Onbeş..." şeklinde değiştirilmelerinin,

b. (b) bendiyle 6216 sayılı Kanun'un 3. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendinde yer alan "...kanun hükmünde kararnamelerin,..." ibaresinin "...Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin,..." şeklinde değiştirilmesinin, değiştirilen (ç) bendinin ve (f) bendinde yer alan "...milletvekili olmayan..." ibaresinin "...Cumhurbaşkanı yardımcıları ve..." şeklinde değiştirilmesinin,

c. (c) bendiyle 6216 sayılı Kanun'un 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan "...onyedi..." ibaresinin "...onbeş..." şeklinde değiştirilmesinin, (2) numaralı fıkrasının (a) bendinde yer alan "..., Askerî Yargıtay, Askerî Yüksek İdare Mahkemesi..." ibaresinin madde metninden çıkarılmasının ve (c) bendinin (3) numaralı alt bendinde yer alan "...dekanı ya da..." ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen "...bakan yardımcısı,..." ibaresinin,

ç. (ç) bendiyle 6216 sayılı Kanun'un 7. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan "..., bir üyeyi Askerî Yargıtay, bir üyeyi Askerî Yüksek İdare Mahkemesi..." ibaresi ile (3) numaralı fıkrasında yer alan "..., Askerî Yargıtay, Askerî Yüksek İdare Mahkemesi..." ibaresinin madde metninden çıkarılmalarının,

d. (d) bendiyle 6216 sayılı Kanun'un 9. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan "...Başbakan,..." ibaresinin madde metninden çıkarılmasının,

e. (e) bendiyle 6216 sayılı Kanun'un 21. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan "...onyedi..." ibaresinin "...onbeş..." şeklinde ve "...oniki..." ibaresinin "...on..." şeklinde değiştirilmesinin,

f. (f) bendiyle 6216 sayılı Kanun'un 22. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan "...yedışer..." ibaresinin "...altışar..." şeklinde değiştirilmesinin,

g. (g) bendiyle 6216 sayılı Kanun'un 35. maddesinin;

i. (1) numaralı fıkrasında yer alan “...*kanun hükmünde kararnamelerin...*” ibaresinin “...*Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin...*” şeklinde değiştirilmesinin ve aynı fıkranın değiştirilen (b) bendinin,

ii. Değiştirilen (2) numaralı fıkrasının,

ğ. (ğ) bendiyle 6216 sayılı Kanun’un 37. maddesinde yer alan “...*kanun hükmünde kararnamelerle...*” ibaresinin “...*Cumhurbaşkanlığı kararnameleri ile...*” şeklinde değiştirilmesinin,

h. (h) bendiyle 6216 sayılı Kanun’un 38. maddesinin (1) ve (3) numaralı fıkralarında yer alan “...*kanun hükmünde kararnamelerin...*” ibarelerinin “...*Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin...*” şeklinde değiştirilmelerinin,

ı. (1) bendiyle 6216 sayılı Kanun’un 39. maddesinin (4) numaralı fıkrasında yer alan “...*Başbakanlık...*” ibaresinin “...*Cumhurbaşkanlığı...*” şeklinde değiştirilmesinin,

i. (i) bendiyle 6216 sayılı Kanun’un 40. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan “...*kanun hükmünde kararnamenin...*” ibaresinin “...*Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin...*” şeklinde değiştirilmesinin,

j. (j) bendiyle 6216 sayılı Kanun’un 43. maddesinin (3) numaralı fıkrasında yer alan “...*kanun hükmünde kararnamelerin...*” ibaresinin “...*Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin...*” şeklinde ve (4) numaralı fıkrasında yer alan “...*kanun hükmünde kararnamenin...*” ibarelerinin “...*Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin...*” şeklinde değiştirilmelerinin,

k. (k) bendiyle 6216 sayılı Kanun’un 54. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan “...*milletvekili veya milletvekili olmayan...*” ibaresinin “...*milletvekili, Cumhurbaşkanı yardımcısı veya...*” şeklinde değiştirilmesinin,

l. (l) bendiyle 6216 sayılı Kanun’un 57. maddesinin (1) numaralı fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen (2) numaralı fıkrasının,

m. (m) bendiyle 6216 sayılı Kanun’un 66. maddesinin (3) ve (4) numaralı fıkralarında yer alan “...*kanun hükmünde kararname...*” ibarelerinin “...*Cumhurbaşkanlığı kararnamesi...*” şeklinde değiştirilmelerinin,

n. (n) bendiyle 6216 sayılı Kanun’un geçici 1. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen geçici 2. maddesinin,

o. (o) bendiyle 6216 sayılı Kanun'un 11. maddesinin (4) numaralı (anılan maddeye 3/11/2022 tarihli ve 7420 sayılı Kanun'un 29. maddesiyle eklenen fıkralar nedeniyle teselsül ettirilen (8) numaralı) fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının,

92. 210. maddesinin;

a. (b) bendiyle 20/6/2012 tarihli ve 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun 21. maddesinin (2), (3), (4), (5), (6) ve (7) numaralı fıkralarının yürürlükten kaldırılmasının,

b. (c) bendiyle 6331 sayılı Kanun'un 37. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 1. maddesinin,

93. 211. maddesinin;

a. (a) bendiyle 3/7/2014 tarihli ve 6550 sayılı Araştırma Altyapılarının Desteklenmesine Dair Kanun'un 3. maddesinin (1) numaralı fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının,

b. (c) bendiyle 6550 sayılı Kanun'un 19. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 1. maddesinin,

94. 212. maddesinin;

a. (a) bendiyle 28/7/2016 tarihli ve 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu'nun 4. maddesinin (4), (5), (6), (7) ve (8) numaralı fıkralarının yürürlükten kaldırılmalarının,

b. (c) bendiyle 6735 sayılı Kanun'un 27. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 1. maddesinin,

95. 213. maddesinin;

a. (g) bendiyle 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 11. maddesinin birinci fıkrasına eklenen *"Bakanlıklarda en üst yönetici Cumhurbaşkanı tarafından belirlenir."* şeklindeki cümlelerin,

b. (ı) bendiyle 5018 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 14. maddesinin,

96. 221. maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesinin,

97. Geçici 5., geçici 6. ve geçici 12. maddelerinin,

Anayasa'nın Başlangıç kısmı ile 1., 2., 5., 6., 7., 10., 11., 13., 35., 47., 51., 53., 63., 70., 87., 90., mülga 91., 104., 123., 127., 128., 130., 131., 133., 140., 149., 155., 158., 159., 166. ve geçici 21. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talebidir.

I. İPTALİ İSTENEN KANUN HÜKMÜNDE KARARNAME KURALLARI

(703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) metninin tamamı için bkz. 9/7/2018 tarihli ve 30473 sayılı Resmî Gazete - 3. Mükerrer)

KHK'nın iptali talep edilen;

1. 6. maddesinin (b) bendiyle 6004 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 8. maddesi şöyledir:

"Ders ücreti

MADDE 8- (Değişik: 2/7/2018-KHK-703/6 md.)

(1) Diploması Akademisi Başkanlığında ücret karşılığı ders vermek üzere görevlendirilen Bakanlık personeli ve diğer kişilere, haftada yirmi, bir takvim yılında üç yüz altmış saati aşmamak ve 11/10/1983 tarihli ve 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanununun 11 inci maddesinde öngörülen azami ek ders ücretlerini geçmemek üzere, Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Dışişleri Bakanlığı tarafından belirlenen miktar, esas ve usuller çerçevesinde ders ücreti ödenir."

2. 9. maddesinin;

a. (e) bendiyle 6446 sayılı Kanun'un 26. maddesinin (6) numaralı fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen (7), (8), (9), (10), (11), (12), (12), (13) ve (14) numaralı fıkralar şöyledir:

EÜAŞ'ın hak ve yükümlülükleri

MADDE 26 –

...

(7) (Ek: 2/7/2018-KHK-703/9 md.) EÜAŞ, mülga TETAŞ'ın taraf olduğu mevcut sözleşmeler kapsamında imzalanmış olan enerji alışı ve satış anlaşmalarını yürütür. Elektrik enerjisi mübadele, ithalat ve ihracat anlaşmaları ile mevcut imtiyaz ve uygulama sözleşmeleri kapsamında enerji alışı ve satış anlaşmaları imzalayabilir.

(8) (Ek: 2/7/2018-KHK-703/9 md.) EÜAŞ, bu Kanun ve ilgili mevzuat kapsamında elektrik enerjisi ve kapasitesi alım ve satımına ilişkin ikili anlaşmalar yapar ve yürütür, organize toptan elektrik piyasalarında faaliyette bulunabilir.

(9) (Ek: 2/7/2018-KHK-703/9 md.) EÜAŞ, görevli tedarik şirketlerine tarifesi düzenlemeye tabi olan tüketiciler için toptan satış tarifesinden elektrik enerjisi satar.

(10) (Ek: 2/7/2018-KHK-703/9 md.) EÜAŞ'ın tarifesi düzenlemeye tabi olmayan tüketiciler için görevli tedarik şirketlerine elektrik enerjisi satışına ilişkin fiyat, hüküm ve şartlar taraflar arasında serbestçe belirlenir.

(11) (Ek: 2/7/2018-KHK-703/9 md.) Kurul tarafından son kaynak tedarikçisi olarak yetkilendirilen tedarikçiler, son kaynak tedarikçisi kapsamındaki müşteriler için temin ettiği elektrik enerjisinin Kurul tarafından her yıl belirlenecek oranı kadarını, EÜAŞ'tan temin etmekle yükümlüdür.

(12) (Ek: 2/7/2018-KHK-703/9 md.) Dağıtım şirketleri, genel aydınlatma ile teknik ve teknik olmayan kayıplarından dolayı enerji ihtiyaçlarını EÜAŞ'tan temin ederler.

(13) (Ek: 2/7/2018-KHK-703/9 md.) EÜAŞ; dokuzuncu, onbirinci ve onikinci fıkralarda belirtilen elektrik enerjisi miktarını mevcut sözleşmeler kapsamında karşılayamaması durumunda yerli kömür yakıtlı elektrik üretim santrallerini işleten şirketlerden temin eder. Söz konusu teminle ilgili miktar, süre ve fiyat belirleme dâhil diğer usul ve esaslar Bakanlıkça belirlenir.

(14) (Ek: 2/7/2018-KHK-703/9 md.) Bakanlık ve Kurum, EÜAŞ'ın alım yükümlülüklerini tam olarak karşılayabilmesi ve bu yükümlülüklerden kaynaklanan herhangi bir mali yükün ortaya çıkmamasını teminen,

enerji piyasasında faaliyet gösteren diğer kamu iktisadi teşebbüslerinin mali yapılarını olumsuz etkilemeyecek şekilde, ilgili bakanlık ve kamu kurumlarının görüşlerini almak suretiyle her türlü önlemi almaya yetkili ve yükümlüdür.

b. (g) bendiyle 6446 sayılı Kanun'un 31. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 1. maddesinin (anılan maddeye 7451 sayılı Kanun'un 19. maddesiyle eklenen (2) numaralı fıkra nedeniyle) (1) numaralı fıkrası şöyledir:

“(1) Elektrik üretim, iletim, dağıtım ve tüketim tesislerinin milli menfaatlere ve modern teknolojiye uygun şekilde kurulması ve işletilmesi için gerekli yükümlülükleri ile ilgili olarak inceleme, tespit, raporlama, proje onay ve kabul işlemleri yapmak üzere; ihtisas sahibi kamu kurum ve kuruluşlarını, bu Kanun kapsamında dağıtım lisansı sahibi tüzel kişileri veya özel hukuk tüzel kişilerini görevlendirme, yetkilendirme veya bu tüzel kişilerden hizmet satın alma ve bu tüzel kişilerin nitelikleri, yetkilendirilmesi, hak ve yükümlülükleri ile bu tüzel kişilere uygulanacak yaptırımlar ve diğer hususlar Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.”

3. 11. maddesinin (c) bendiyle 351 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 11. maddesi şöyledir:

“Koordinasyon ofisleri

Madde 11- (Değişik: 2/7/2018-KHK-703/11 md.)

Gençlik ve Spor Bakanlığının yurtdışında yürüteceği program, proje ve faaliyetlerin gerektirdiği koordinasyonun sağlanması amacıyla Koordinasyon Ofisleri kurulabilir. Koordinasyon Ofislerinin kurulacağı yerler ve süresi ile Ofislerin çalışma usul ve esasları; bu Ofislerde, Bakanlık ve bağlı kuruluşları personelinden görevlendirilenler ile bunlara yardımcı olmak üzere mahallinden temin edilen ve Ofis hizmetlerinde çalışan personelin niteliği, sayısı, görev süresi ve bunlara ödenecek ücretlerin belirlenmesi, personele yapılacak ödemeler dışında kalan diğer harcamaların neler olacağı ve harcamaya ilişkin usul ve esaslar Cumhurbaşkanınca belirlenir.”

4. 12. maddesinin;

a. (o) bendiyle 3289 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 34. maddesi şöyledir:

“Türkiye Ulusal Gençlik Konseyi

Madde 34 –(Değişik: 2/7/2018-KHK-703/12 md.)

(1) Gençlik ve Spor Bakanlığı bünyesinde kurulan Türkiye Ulusal Gençlik Konseyinin faaliyetlerini gerçekleştirebilmesi için Bakanlık bütçesine yeterli ödenek konulur.”

b. (v) bendiyle 3289 sayılı Kanun'un birinci fıkrasında ibare değişikliği yapılan ek 11. maddesinin (anılan maddeye 7405 sayılı Kanun'un 50. maddesiyle eklenen ikinci fıkra nedeniyle) birinci fıkrası şöyledir:

*“Gençlik ve Spor Bakanlığı veya il müdürlüklerinin mülkiyetinde veya kullanımında bulunan spor tesisleri veya taşınmazların kullanım veya intifa hakkı; spor federasyonlarına, en az üçü olimpik olmak üzere toplam altı spor dalında faaliyet gösteren **gençlik ve spor kulüplerine**, yerel yönetimlere, kamu kurum ve kuruluşlarına protokol ile bedelsiz devredilebilir.”*

c. (z) bendiyle 3289 sayılı Kanun'un ek 12. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 13. ve ek 14. maddeleri şöyledir:

“Ek Madde 13- (Ek: 2/7/2018-KHK-703/12 md.)

(1) Gençlik ve Spor Bakanlığı denetçileri, 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 138 inci maddesindeki yetkiyi haizdir.

Özel gelir ve hesap

Ek Madde 14- (Ek: 2/7/2018-KHK-703/12 md.)

(1) Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından yürütülen hizmetler kapsamında;

a) Bakanlığa veya gençlik ve spor il müdürlüklerine ait veya tahsis edilmiş sayılan her türlü taşınmazların satışı, kiraya verilmesi, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi, anılan taşınmazlar bünyesinde yer alan salon, büfe, kantin, yemekhane, otopark ve benzeri ticari ünitelerin

kiraya verilmesi, işletilmesi veya işlettilmesinden doğan gelirler ile müسابaka, sponsorluk ve reklam gelirleri,

b) 351 sayılı Kanun ve bağlı mevzuatı çerçevesinde elde edilen gelirler,

c) Kredi geri ödemeleri, masraf payı ve faizleri,

ç) 5102 sayılı Kanun gereğince diğer kurum ve kuruluşlar tarafından aktarılan burs ödemeleri,

d) 3289 sayılı Kanun ve bağlı mevzuatı çerçevesinde elde edilen gelirler,

e) 7258 sayılı Kanun ve bağlı mevzuatı çerçevesinde elde edilen gelirler,

f) 5602 sayılı Kanunun 7 nci maddesinden elde edilen gelirler,

ilgili yıl genel bütçesinin (B) işaretli cetvelinde özel gelir olarak kaydedilir. İlgili yıl genel bütçesinin (B) işaretli cetvelinde özel gelir olarak tahmin edilen gençlik, spor ve yurt hizmetleri gelirleri karşılığı tutar, Bakanlık bütçesinde özel ödenek olarak öngörülür. Ödenek tutarını aşan gelir gerçekleştirmeleri karşılığında ödenek eklemeye Bakan yetkilidir. Bakanlık bütçesinin mevcut veya yeni açılacak tertiplerine özel gelir ve ödenek kaydedilen tutarlardan yılı içinde harcanmayan kısımlar ertesi yıl bütçesine devren özel gelir ve özel ödenek kaydedilir.

(2) Bu madde ile kaydedilen ödenekler Bakanlığın merkez muhasebe birimi adına açılacak özel hesapta izlenir. Bakanlık özel hesabı gelirlerinin elde edilmesi, tahsili, takibi, bu hesaba Bakanlık bütçesinden aktarılan tutarlar dâhil harcamaların giderleştirilmesi, muhasebeleştirilmesi, denetimi ve özel hesabın işleyişine ilişkin diğer usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.

(3) Bu kapsamda kaydedilen ödenekler; Bakanlığın gençlik, spor ve yurt hizmetlerinde kullanılacak taşınmazların yapım, kiralama, trampa, satın alma, devir, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi, danışmanlık, mal ve hizmet alımı, personel, bakım ve onarım, tefriş, ısınma, su, aydınlatma gibi işletme giderleri ile öğrenim kredisi, burs, barınma, beslenme ve destekleme ödemelerinin karşılanmasında kullanılır. Bu

madde kapsamındaki ödenekler ile özel hesaptan yapılacak kullanımlar yılı yatırım programı ile ilişkilendirilmez.

(4) Özel hesaba ilişkin muhasebeleştirme işlemlerinde, malî raporlamaya ilişkin hükümler hariç olmak üzere, genel yönetim muhasebe iş ve işlemlerine ilişkin olarak yürürlükteki mevzuat hükümleri uygulanır. Çerçeve hesap planına aykırı olmamak üzere, yeni hesaplar ihdas etmeye ve kullanılacak hesapların yardımcı hesaplarını belirlemeye Bakanlık yetkilidir. Kamu idarelerinin tabi olduğu mevzuatta belirlenmiş Yeşmiye Defteri, Büyük Defter ve Yardımcı Hesap Defteri, tutulması zorunlu defterlerdir.”

ç. (aa) bendiyle 3289 sayılı Kanun’a eklenen geçici 16. madde şöyledir:

“Geçici Madde 16- (Ek: 2/7/2018-KHK-703/12 md.)

(1) Gençlik Hizmetleri ve Spor İlçe Müdürü kadrosunda görev yapanlar Gençlik ve Spor İlçe Müdürü kadrolarına halen bulundukları kadro dereceleriyle hiçbir işleme gerek kalmaksızın atanmış sayılır.

(2) Spor Genel Müdürlüğü ile Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğünde Müşavir ve Spor Kontrolörü kadrolarında görev yapanlar Araştırmacı kadrolarına hâlen bulundukları kadro dereceleriyle hiçbir işleme gerek kalmaksızın atanmış sayılır. Ancak, ilgililerin önceki kadroları ile atandıkları yeni kadro arasında mali haklar bakımından bir fark bulunması durumunda bu fark, 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 91 inci maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen usul ve esaslar çerçevesinde aradaki fark kapanıncaya kadar ödenir. Araştırmacı kadro veya pozisyonları atama işleminin yapıldığı tarihte hiçbir işleme gerek kalmaksızın ihdas edilmiş ve herhangi bir sebeple boşalması hâlinde hiçbir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılır.”

5. 14. maddesiyle 2531 sayılı Kanun’un fıkra eklenen 2. maddesi şöyledir:

“Madde 2 – Birinci madde kapsamına giren yerlerdeki görevlerinden hangi sebeple olursa olsun ayrılanlar, ayrıldıkları tarihten önceki iki yıl içinde hizmetinde bulundukları daire, idare, kurum ve kuruluşlara karşı ayrıldıkları tarihten başlayarak üç yıl süreyle, o daire, idare, kurum ve kuruluşdaki görev

ve faaliyet alanlarıyla ilgili konularda doğrudan doğruya veya dolaylı olarak görev ve iş alamazlar, taahhüde giremezler, komisyonculuk ve temsilcilik yapamazlar.

Özel kanunlardaki yasaklayıcı hükümler saklıdır.

(Ek fıkra: 2/7/2018-KHK/703/14 md.) Vergi incelemesine yetkili olanlar, görevlerinden ayrıldıktan sonra üç yıl süreyle, görevden ayrılış tarihi itibarıyla son üç yıl içinde nezdinde inceleme yaptıkları mükellefler veya bu mükelleflerin veya ortaklarının idaresi, denetimi veya sermayesi bakımından doğrudan veya dolaylı olarak bağlı bulunduğu ya da nüfuzu altında bulundurduğu kurumlarda herhangi bir görev veya iş alamazlar, 1/6/1989 tarihli ve 3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu kapsamında sözleşme düzenleyemezler.”

6. 16. maddesinin;

a. (b) bendiyle 4059 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 7. maddesi şöyledir:

“Sözleşme ile Araştırma, Etüt ve Proje Yaptırma

Madde 7 – (Değişik: 2/7/2018-KHK-703/16 md.)

(1) Hazine ve Maliye Bakanlığı, görevleri ile ilgili olarak ihtiyaç duydukları konularda araştırma, etüt ve proje ile uluslararası ikili ve çok taraflı temas ve toplantılar düzenleme ve bunlarla ilgili her türlü mal ve hizmetlerin sağlanması gibi işleri yerli ve yabancı gerçek ve tüzel kişilere sözleşme veya pazarlık usulü ile yaptırabilirler ve bu konularla ilgili mal ve hizmet satın alabilirler. Bu hususta 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümleri uygulanmaz. Bu madde ile ilgili diğer hususlar Bakanlık tarafından çıkarılan yönetmeliklerle belirlenir.”

b. (ç) bendiyle 4059 sayılı Kanun'un yürürlükten kaldırılan geçici 12. ve geçici 14. maddeleri şöyledir:

“Geçici Madde 12- (Ek : 20/6/2001 - 4684/12 md.)

Bu maddenin yürürlük tarihinde, İhracatı Geliştirme Etüd Merkezinde çalışmakta olan personel arasından, sözleşmeli personel statüsüne geçmek istemeyen personelden, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa bağlı olanların bu bağlılığı devam eder ve bunlar hakkında bu Kanunun ek 2 nci maddesi hükümleri uygulanmaz. Bunların mali ve sosyal haklarının belirlenmesine ilişkin mevcut hükümlerin uygulanmasına devam olunur. Bu personelden emeklilik veya diğer şekilde boşalmış olan pozisyonlar, hiçbir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılır ve yerlerine aynı statüde yeni personel alınamaz

Geçici Madde 14-(Ek: 11/10/2011 - KHK - 662/68 md.)

Bu maddenin yayımı tarihinde Hazine Müsteşarlığı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Genel Müdürlüğü ile Banka ve Kambiyo Genel Müdürlüğünde Genel Müdür, Genel Müdür Yardımcısı ve Daire Başkanı kadrolarında bulunanların görevleri bu maddenin yayımı tarihinde hiçbir işleme gerek kalmaksızın sona erer. Bunlar ekli (I) sayılı liste ile ihdas edilen Müsteşarlık Müşavirliği kadrolarına hâlen bulundukları kadro dereceleriyle atanmış sayılırlar. Bu madde uyarınca ihdas edilen Müsteşarlık Müşavirliği kadroları, herhangi bir sebeple boşalması hâlinde hiçbir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılır.

Birinci fıkra uyarınca atanmış sayılan personelin yeni kadrolara atanmış sayıldıkları tarih itibarıyla eski kadrolarına ilişkin olarak en son ayda aldıkları sözleşme ücreti, aylık, ek gösterge, ikramiye (bir aya isabet eden net tutarı), her türlü zam ve tazminatlar, makam, görev ve temsil tazminatları, ek ücret, ek ödeme ve benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin (ilgili mevzuatı uyarınca fiilî çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti ile fiilen yapılan ders karşılığı ödenen ek ders ücreti hariç) toplam net tutarının (bu tutar sabit bir değer olarak esas alınır), atanmış sayıldıkları kadrolara ilişkin olarak sözleşme ücreti, aylık, ek gösterge, ikramiye (bir aya isabet eden net tutarı), her türlü zam ve tazminatlar, makam, görev ve temsil tazminatları, ek ücret, ek ödeme ve benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin (ilgili mevzuatı uyarınca fiilî çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti ile fiilen yapılan ders karşılığı ödenen ek ders ücreti hariç) toplam net tutarından fazla olması hâlinde aradaki fark tutarı, herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın fark kapanıncaya kadar ayrıca tazminat olarak ödenir. Atanmış

sayıldıkları kadro unvanlarında isteklerine bağlı olarak herhangi bir değişiklik olanlarla, kendi istekleriyle başka kurumlara atanarlara tazminat ödenmesine son verilir.”

7. 18. maddesinin (b) bendiyle 3152 sayılı Kanun’un başlığıyla birlikte değiştirilen 28/A maddesi şöyledir:

“İl yatırım ve hizmetleri

Madde 28/A – (Ek: 12/11/2012-6360/34 md.; Değişik: 2/7/2018-KHK-703/18 md.)(1) Bakanlıklar ve diğer merkezi idare kuruluşları, illerde her türlü yatırım, yapım, bakım, onarım ve yardım işlerini Yatırım İzleme Koordinasyon Başkanlığı aracılığıyla yapabilirler. Bu işler karşılığı yapılacak kaynak transferlerinin hangi aşamada ne surette avans veya tahakkuk suretiyle yapılacağı, ihaleye çıkılmasında kaynağın sağlanması yöntemi, avans karşılığı ödeneğin saklı tutulması, ödenek devri, aranacak belgeler ile bu kapsamdaki diğer usul ve esaslar İçişleri Bakanlığı ile Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından müştereken belirlenir. Bu madde kapsamında Başkanlık aracılığıyla yapılacak işlere ilişkin ödenekler, kamu kurum ve kuruluşlarının bütçelerinde ayrı tertiplerde izlenir, bu ödeneklerden diğer tertiplere aktarma yapılamaz ve başka amaçlarla kullanılamaz. Söz konusu tertiplerde yer alan ödeneklerden harcanmayan kısımlar ertesi yıl bütçesine devren ödenek kaydedilir.

(2) İldeki kamu kurum ve kuruluşlarınca yürütülmesi gereken yatırım ve hizmetlerin aksadığının ve bu durumun halkın sağlığı, huzur ve esenliği ile kamu düzeni ve güvenliğini olumsuz etkilediğinin vali veya ilgili bakanlıkça tespit edilmesi durumunda, vali uygun süre vererek hizmet ve yatırımın gerçekleştirilmesini ister. Hizmet ve yatırımın verilen sürede gerçekleşmemesi hâlinde, vali söz konusu yatırım ve hizmetin ildeki diğer kamu kurum ve kuruluşlarınca yerine getirilmesini isteyebileceği gibi yatırım izleme ve koordinasyon başkanlığı aracılığıyla da yerine getirebilir. Yapılan veya yapılacak harcamalar karşılığı tutarlar ilgili kurumun pay ve ödeneklerinden tahsis yapan kurum tarafından kesilerek ilgili başkanlığa veya hizmeti yerine getiren diğer kamu kurum ve kuruluşuna gönderilir. Bu fıkra kapsamında ilgili genel bütçeli idarelere aktarılan tutarları, bir yandan genel bütçenin (B) işaretli cetveline gelir, diğer yandan bütçesinin ilgili tertiplerine ödenek kaydetmeye ve yıl içerisinde harcanmayan kısımlarını ertesi

yıl bütçesine devren gelir ve ödenek kaydetmeye Strateji ve Bütçe Başkanlığı yetkilidir. Diğer kamu kurum ve kuruluşlarına aktarılan tutarların bütçeleriyle ilişkilendirilmesi bu kurumların tabi olduğu mevzuat hükümleri çerçevesinde gerçekleştirilir.”

8. 19. maddesinin (b) bendiyle 5253 sayılı Kanun’a eklenen ek 1. maddesi şöyledir:

“Ek Madde 1- (Ek: 2/7/2018-KHK-703/19 md.)

Büyükşehir belediyesi sınırları içinde kalan ilçe kaymakamlıklarında ayrıca dernekler birimi oluşturulmaz.”

9. 20. maddesiyle 5326 sayılı Kanun’un 42. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen 42/A maddesi şöyledir:

“Asılsız ihbar

Madde 42/A- (2/7/2018-KHK-703/20 md.)

112 Acil Çağrı Merkezini asılsız ihbarda bulunmak suretiyle meşgul ettikleri tespit edilen kişilere bu Kanuna göre il valileri tarafından ikiyüzelli Türk Lirası idari para cezası verilir. Tekerrür halinde bu ceza iki katı olarak uygulanır.”

10. 22. maddesinin;

a. (b) bendiyle 652 sayılı KHK’nın başlığıyla birlikte değiştirilen 13. maddesi şöyledir:

“Özel barınma hizmeti veren kurumlara ilişkin iş yeri açma ve çalışma ruhsatı

MADDE 13– (Değişik: 2/7/2018-KHK-703/22 md.)

10/7/2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi, 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanununun 15 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi ile 22/2/2005 tarihli ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen izin veya

ruhsatlara ilişkin hükümler, öğrencilere özel barınma hizmeti veren kurumlar hakkında uygulanmaz. Öğrencilere özel barınma hizmeti veren kurumlara iş yeri açma ve çalışma ruhsatı Milli Eğitim Bakanlığınca verilir. Bakanlık bu yetkisini valiliklere devredebilir. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir.”

b. (ç) bendiyle 652 sayılı KHK’nın 31. maddesinin “Yurtdışı teşkilatı” iken değiştirilen başlığı şöyledir:

“Mahallinden sözleşmeli statüde öğretmen istihdamı”

11. 23. maddesinin (e) bendiyle 1325 sayılı Kanun’a eklenen ek 14. ve ek 15. maddeler şöyledir:

“Tedarik işlemleri

Ek Madde 14 – (Ek: 2/7/2018-KHK-703/23 md.)

(1) Milli Mayın Faaliyet Merkezi Başkanlığı tarafından mayın faaliyetlerine ilişkin yapılacak mal ve hizmet alımları, 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında yapılır ve bu alımlarda eşit koşullarda yerli firmalara öncelik verilir.

Muafiyet

Ek Madde 15 – (Ek: 2/7/2018-KHK-703/23 md.)

(1) Milli Mayın Faaliyet Merkezi Başkanlığı tarafından gerçekleştirilen insani amaçlı mayın ve/veya patlamamış mühimmat temizliği faaliyetleri kapsamında kullanılmak üzere yurt dışından getirilecek her türlü araç, makine, teçhizat ve mayın aramak üzere eğitilmiş hayvanlar gümrük vergilerinden muaftır.”

12. 30. maddesinin (b) bendiyle 637 sayılı KHK’nın değiştirilen 26. maddesi şöyledir:

“Döner sermaye işletmesi

MADDE 26 – (Değişik: 2/7/2018-KHK-703/30 md.)

(1) Ticaret Bakanlığının döner sermaye işletmesinin gelirleri; Bakanlığın teşkilatına ilişkin Cumhurbaşkanlığı kararnamesinde sayılan gelir getirici faaliyetlerden elde edilen gelirler ile İhracatçı Birliklerinin aylık gerçekleşen gelirlerinin en çok %10'u, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinin aylık gerçekleşen gelirlerinin en çok %1'i olmak üzere, Bakan tarafından onaylanarak kesinleşen katkı paylarından oluşur. İlgili kurumlarca bir önceki ayın gerçekleşen gelirlerine ait katkı payları müteakip ayın onbeşine kadar döner sermaye hesabına aktarılır. Bu maddede belirtilen şekilde hesaba aktarılmayan katkı payları amme alacağı sayılır ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre takip ve tahsil edilir."

13. 41. maddesinin (b) bendiyle 3046 sayılı Kanun'un başlığı ile birlikte değiştirilen 19/A maddesi şöyledir:

"Bağlılık, ilgililik ve ilişkililik değişikliği

Madde 19/A- (Ek : 3/6/2011 – KHK-643/2 md.; Değişik: 2/7/2018-KHK-703/41 md.)

Bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlar (10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (III) sayılı cetvelde yer alan kurumlar dahil), Cumhurbaşkanınca, Cumhurbaşkanlığı veya bakanlıklarla ilgilendirilebilir. Söz konusu kuruluşların özel kanunlarında veya Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde bağlı, ilgili ve ilişkili olunan bakanlığa ya da bakana verilen yetki ve görevler ilgilendirilen bakanlık veya bakan tarafından kullanılır ve yerine getirilir. Bakan, bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların (5018 sayılı Kanuna ekli (III) sayılı cetvelde yer alan kurumlar dahil) her türlü faaliyet ve işlemlerini denetlemeye yetkilidir."

14. 43. maddesiyle 2547 sayılı Kanun'un fıkra eklenen 34. maddesi şöyledir:

"Yabancı uyruklu öğretim elemanları:

Madde 34 - Yükseköğretim kurumlarında, sözleşme ile görevlendirilecek yabancı uyruklu öğretim elemanları, ilgili fakülte, enstitü veya yüksekokul yönetim kurulunun önerisi ve üniversite yönetim kurulunun uygun görüşü üzerine rektör tarafından atanırlar. Bunlar, öğretim görevleri bakımından, bu kanunda aylıklı öğretim elemanları için konulmuş olan hükümlere tabidirler.

(Değişik: 17/8/1983 - 2880/17 md.) Yabancı uyruklu öğretim elemanlarının bu şekilde atanmaları veya görevlendirilmeleri, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun Cumhurbaşkanı kararını gerektiren hükümlerine tabi olmadan, Yükseköğretim Kurulunca verilecek ön izni müteakip Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından alınacak çalışma izni neticesinde ilgili üniversitesi ile sözleşmesi yapılır.

(Ek fıkra: 2/7/2018-KHK-703/43 md.) **Bu madde ve 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanununun 16 ncı maddesine göre yükseköğretim kurumlarında sözleşme ile görevlendirilecek yabancı uyruklu öğretim elemanı sayısı dolu öğretim elemanı kadrosu sayısının %2'sini geçemez. Bu kapsamdaki yabancı uyruklu öğretim elemanının yükseköğretim kurumları itibariyle dağılımı, isim, ücret ve sözleşme örneğinin vizesi, sözleşme süresinin uzatılması ve sona erdirilmesi, Yükseköğretim Kurulu tarafından yapılır."**

15. 46. maddesinin (b) bendiyle 2879 sayılı Kanun'un fıkralar eklenen 4. maddesi şöyledir:

"Personele ilişkin hükümler

Madde 4 – Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı teşkilatı memurları hakkında, istisnai memurluklarla ilgili hükümler uygulanır.

Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı teşkilatı kadrolarında; esas ve usulleri Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı teşkilatına ilişkin Cumhurbaşkanlığı kararnamesinde belirtilen sözleşmeli personel ile Cumhurbaşkanının tasvibi üzerine kamu kurum ve kuruluşlarında görevli sivil ve asker personel ve adli, idari, askeri yargı mensupları da Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanının talebi ile süreli veya geçici olarak görevlendirilebilirler.

Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanının yukarıda belirlenen personeli üç yılı aşmamak üzere süreli olarak ismen görevlendirme istekleri, atamalarındaki kayıt ve usullere bakılmaksızın yetkili merci, kurum ve kuruluşlarca yerine getirilir. Süresi bitenlerin görevlendirilmeleri yenilenebilir. Bu şekilde görevlendirilen personel kurumlarından izinli sayılır. Bu personelin aylık, ek gösterge, tazminatlar ve diğer mali ve sosyal hak ve yardımları kurumlarınca ödenmeye devam olunur.

Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı teşkilatında süreli veya geçici olarak görevlendirilecek yüksek yargı organları mensupları ile hakim ve savcılarının muvafakatları alınır ve yüksek yargı organları mensupları hakkında görevlendirme talebi, ilgili yüksek mahkemelerin başkanlarınca yerine getirilir.

(Mülga beşinci fıkra: 11/10/2011-KHK-666/1 md.)

(Mülga altıncı fıkra: 2/7/2018-KHK-703/46 md.)

(Mülga yedinci fıkra: 2/7/2018-KHK-703/46 md.)

(Mülga sekizinci fıkra: 2/7/2018-KHK-703/46 md.)

(Ek fıkra: 2/7/2018-KHK-703/46 md.) Cumhurbaşkanınca atananlar hakkında 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 40 ncı maddesinin birinci fıkrası uygulanmaz, bunlardan emeklilik veya yaşlılık aylığı almakta olanların aylıkları kesilmez, yazılı talepte bulunanların ise aylıkları kesilir ve Sosyal Güvenlik Kurumu ile ilişkilendirilirler.

(Ek fıkra: 2/7/2018-KHK-703/46 md.) Cumhurbaşkanlığı hizmetlerinin özelliği ve güvenlik şartına uygun şekilde yerine getirilmesini sağlamak amacıyla; 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu, 5/1/1961 tarihli ve 237 sayılı Taşıt Kanunu, 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu, 9/11/1983 tarihli ve 2946 sayılı Kamu Konutları Kanunu, 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu, 5/1/2002 tarihli ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu Cumhurbaşkanlığı Makamı ve İdari İşler Başkanlığı hakkında uygulanmaz. Söz konusu kanunlarda düzenlenen hususlar ile mali iş ve işlemlere ilişkin usul ve esaslar Cumhurbaşkanlığınca belirlenir."

16. 71. maddesinin (e) bendiyle 6458 sayılı Kanun'un 121. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen 121/A maddesi şöyledir:

"Geçici barınma merkezleri ödeneği

MADDE 121/A -(Ek: 2/7/2018 – KHK-703/71 md.)

(1) Bu Kanun kapsamındaki geçici barınma merkezlerinin işletilmesi ve yönetilmesi amacıyla, Genel Müdürlük bütçesinde geçici

barınma merkezleri ödeneği tefrik edilir. Genel Müdürlük bütçesinde gider kaydedilmek suretiyle özel hesaba aktarılarak kullanılacak bu kaynaktan, Genel Müdürlükçe uygun görülen hallerde, kamu kurum ve kuruluşları ile mahalli idarelerin hesaplarına da aktarma yapılabilir. Kamu kurum ve kuruluşları ile mahalli idareler de, yukarıda belirtilen amaçlarda kullanılmak üzere Genel Müdürlük hesabına aktarma yapılabilir. Bu şekilde aktarılan tutarlar, ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile mahalli idarelerin bütçelerine gelir kaydedilmeksizin özel hesaplarda izlenir. Geçici barınma merkezlerinin ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla sınırlı olmak üzere bu hesaptan yapılacak harcamalar 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu hükümlerine tabi değildir; aktarılan bu tutarların harcanması, muhasebeleştirilmesi, denetlenmesi ve alımlara ilişkin usul ve esaslar, Hazine ve Maliye Bakanlığı ve Genel Müdürlükçe müstareken belirlenir.

(2) Genel Müdürlük bu madde kapsamında belirlenen görevlerini yerine getirirken hizmet satın alabilir.”

17. 77. maddesinin (b) bendiyle 3624 sayılı Kanun’un değişiklik yapılan ve fıkra eklenen 14. maddesi şöyledir:

“Bütçe

Madde 14 – (Değişik: 20/6/2001-4684/11 md.)

Başkanlık bütçesi aşağıdaki gelirlerden oluşur:

a) (Mülga:2/7/2018-KHK-703/77 md.)

b) (Mülga:2/7/2018-KHK-703/77 md.)

c) (Mülga:2/7/2018-KHK-703/77 md.)

d) Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonunun yıllık safi gelirinin yüzde 2’si nispetinde ödeyeceği aidat

e) Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinin yıllık safi gelirinin yüzde 2’si nispetinde ödeyeceği aidat

f) (Değişik :2/7/2018-KHK-703/77 md.) **Teşkilata ilişkin Cumhurbaşkanlığı kararnamesinde belirtilen gelirler,**

g) (Mülga: 18/6/2017-7033/36 md.)

h) (Mülga: 2/7/2018-KHK-703/77 md.)

i) (Mülga: 2/7/2018-KHK-703/77 md.)

Başkanlık bütçesine kaynak teşkil eden ilgili kuruluşların aidatları bir önceki yıla ait kâr miktarlarına göre, her yıl mayıs ve ekim aylarında olmak üzere iki taksit halinde, ilgili kuruluşlarca Başkanlığın kamu bankalarının birisinde açtırdığı hesabına yatırılır. Ödenen aidatlar, bu kurum ve kuruluşlarca matrah hesabına gider olarak kaydedilir. (Ek üç cümle: 18/6/2017-7033/36 md.) Ödenen aidat tutarlarının tespitine ilişkin Başkanlıkça belirlenen kanıtlayıcı belgeler, ilgili kurum ve kuruluşlarca Başkanlığa gönderilir. Diğer kanunların bu maddeye aykırı hükümleri uygulanmaz. Söz konusu kanıtlayıcı belgeleri zamanında göndermeyenler hakkında Başkanlıkça belirlenen usuller çerçevesinde on bin Türk lirasına kadar idari para cezası uygulanır.

Başkanlık bütçesinin gelirleriyle ilgili alacaklar, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil olunur.

(Mülga dördüncü fıkra: 2/7/2018-KHK-703/77 md.)

(Ek fıkra: 2/7/2018-KHK-703/77 md.) **Birinci fıkranın (d) ve (e) bentlerinde belirtilen oranlar Cumhurbaşkanınca iki katına kadar artırılabilir."**

18. 85. maddesinin (f) bendiyle 4046 sayılı Kanun'un geçici 28. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen geçici 29. maddesi şöyledir:

"Geçici Madde 29- (Ek: 2/7/2018-KHK-703/85 md.)

Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla Özelleştirme Yüksek Kurulunca görülmekte olan işler Cumhurbaşkanı veya yetkilendireceği makam tarafından sonuçlandırılır."

19. 88. maddesinin (b) bendiyle 5502 sayılı Kanun'un 35. maddesinin ibare değişikliği yapılan altıncı fıkrası şöyledir:

“(Değişik altıncı fıkra: 4/4/2015-6645/43 md.) Kurum, bu Kanun ve diğer mevzuatla erilen görevleri yerine getirmek amacıyla işlediği kişisel veriler ile ticari sır niteliğinde olan verileri, veri sahibinin noter onaylı muvafakati veya e-Devlet uygulaması üzerinden kimlik teyidi ile verilen izni olmadan gerçek veya tüzel kişilerle paylaşamaz. Ancak, 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununun eki (I), (II), (III) ve (IV) sayılı cetvellerde yer alan kamu idareleri ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının ilgili mevzuatında belirtilen görevleri yapabilmeleri için ihtiyaç duydukları sağlık verisi dışındaki kişisel veriler ile ticari sır niteliğindeki veriler paylaşılabilir. (Ek cümle:17/7/2019-7186/18 md.) Kurum, kişisel sağlık verilerini kamu sağlığının korunması, koruyucu hekimlik, tıbbi teşhis, tedavi ve bakım hizmetlerinin yürütülmesi, verilen sağlık hizmetlerinin uygunluğunun ve yerindeliğinin takibi ve finansmanının planlanması amacıyla talebi hâlinde Sağlık Bakanlığı ile paylaşır. Kurum, bunların dışındaki gayri maddi hakları ile kimliği belirli veya belirlenebilir bir gerçek veya tüzel kişiyle ilişkilendirilemeyecek şekilde anonim hâle getirdiği verileri araştırma, planlama ve istatistik gibi amaçlar için kamu idareleri, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, bilimsel araştırma yapan kamu personeli, bilimsel dernekler, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları veya üniversiteler ile ücretsiz olarak paylaşabilir. Anonim hâle getirilen verinin tüzel kişilere ait olması hâlinde bu fıkra dışındaki gerçek veya tüzel kişilere tüzel kişinin noter onaylı muvafakati alınmak kaydıyla ücretli olarak verilebilir. Veri paylaşılan kamu idareleri ile gerçek ve tüzel kişiler, paylaşılan verinin gizliliğinden ve güvenliğinden sorumludur. Bu fıkranın aksine davrananlar hakkında, veri paylaşımı yapılanlar da dâhil olmak üzere 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ile diğer ilgili mevzuat hükümleri uygulanır.”

20. 95. maddesinin;

a. (ç) bendiyle 2954 sayılı Kanun’un başlığıyla birlikte değiştirilen 13. maddesi şöyledir:

“Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu Genel Müdürü mali hakları

Madde 13 – (Değişik:2/7/2018-KHK-703/95 md.)

Genel Müdüre en yüksek devlet memurunun almakta olduğu aylık ve sözleşme ücreti (ikramiye dâhil) ödenir. Aylık ödemelerinde ek gösterge, kıdem ve taban aylıkları ile sosyal yardım, zam ve tazminatlar esas alınır.”

b. (1) bendiyle 2954 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 37. maddesi şöyledir:

“Şirket kurma, satın alma ve ortaklık

Madde 37 – (Değişik:2/7/2018-KHK-703/95 md.)

Yönetim Kurulu, Kurumun amaçlarına uygun olmak şartıyla, özel hukuk hükümlerine tabi şirket kurabileceği gibi yerli veya yabancı gerçek veya tüzel kişilerle ortaklıklar kurabilir. Mevcut ortaklıklara veya şirketlere iştirak edebileceği gibi, yurt içinde veya yurt dışında yerli veya yabancı ortaklıkları veya şirketleri tamamen satın alabilir veya devralabilir.

Kurum tarafından kurulan veya satın alınan ya da iştirak edilen şirketlerin Kurum payına bakılmaksızın, her türlü alım, satım, hizmet, danışmanlık, yapım ve taşıma işlerine ilişkin ihale işlemleri 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu hükümlerine tabi değildir.

Kurumun, kendisine ait şirketlerden veya ortak olduğu şirketlerden yapacağı her türlü alım, satım, hizmet, danışmanlık, yapım ve taşıma işlerine ilişkin ihale işlemleri 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu hükümlerine tabi değildir. Buna ilişkin usul ve esaslar Genel Müdür teklifi ve Yönetim Kurulunun kararı ile belirlenir.

Kurum personeli Genel Müdür onayı ile Türkiye Radyo - Televizyon Kurumuna ait şirketler ile ortak olduğu şirketlerde Yönetim Kurulu başkanı ve/veya üyesi olarak görevlendirilebilir. Diğer kanunlardaki düzenleme ve kısıtlamalara tabi olunmaksızın, bu kişilere ödenecek ücret görevlendirildikleri şirketin Yönetim Kurulunca belirlenir. Söz konusu personelin kadroları ve pozisyonları ile ilişkileri devam eder ve bu kadroya ilişkin haklarını almaya devam eder.”

c. (i) bendiyle 2954 sayılı Kanun'un değiştirilen 47. maddesi şöyledir:

“Madde 47 – (Değişik:2/7/2018-KHK-703/95 md.)

Türkiye Radyo - Televizyon Kurumunun her türlü alım, satım, hizmet, danışmanlık, yapım ve taşıma işleri ile bu hususlara ilişkin

ihale işlemleri, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu hükümlerine tabi değildir. Bu iş ve işlemler yönetmelik ile düzenlenir.”

ç. (j) bendiyle 2954 sayılı Kanun’un 50. maddesinin birinci fıkrasının;

i. İbare değişikliği yapılan (f) ve (h) bentleri şöyledir:

“f) 657 sayılı Kanunun değişik 43 üncü maddesinin (B) fıkrası hükümleri Kurum personeli hakkında da uygulanır. Ancak, anılan fıkranın (j) bendi hükümleri saklı kalmak üzere, Genel İdare Hizmetleri sınıfına dahil kadrolara uygulanacak ek göstergeler, bu memuriyetlerin niteliği ve yönetim sorumluluğu gözönünde bulundurularak ve diğer kamu kuruluşlarındaki emsallerini geçmemek şartı ile, Kurumun Yönetim Kurulunun teklifi üzerine Cumhurbaşkanınca tespit olunur.

h) Borçlar Kanunu hükümleri gereğince de özel hukuk hükümlerine tabi personel çalıştırılabilir. Bunlara (g) bendi hükümleri uygulanmaz.”

ii. (g) bendinin değiştirilen birinci paragrafı şöyledir:

“g) (Değişik birinci paragraf:2/7/2018-KHK-703/95 md.) Kurumda kadro karşılığı sözleşmeli personel çalıştırılabilir. Bu personele ilişkin sınav, işe alınma, atanma ve görevde yükselme gibi hususlar Yönetim Kurulu tarafından düzenlenir. Bu personelin unvanları, sayısı, kadro iptal ve ihdasları, ücretleri, kadrolara uygulanacak ek göstergeler, makam ve görev tazminatı, özel hizmet tazminatı, fazla çalışma ücreti gibi personele sağlanacak her türlü mali ve sosyal haklara ilişkin usul ve esaslar, Yönetim Kurulunun teklifi üzerine Cumhurbaşkanınca belirlenir.”

iii. Değiştirilen (ı) bendi şöyledir:

“ı) (Ek:11/6/2008-5767/8 md.; Değişik:2/7/2018-KHK-703/95 md.) Özel hukuk hükümlerine tabi personel kurumca yapılacak sınavla istihdam edilen, istihdama, sözleşmeye, sözleşmenin feshine, feshi halinde ödenecek tazminat ile ücretlerine, her türlü mali ve sosyal haklarına ilişkin usul ve esasları Yönetim Kurulunca belirlenen yerli veya yabancı uyruklu personeldir. Özel hukuk hükümlerine tabi personel yönetici kadrolarında görevlendirilebilir.”

iv. Eklenen (k) bendi şöyledir:

“k) (Ek:2/7/2018-KHK-703/95 md.) Genel Müdürlük personelinin görevleriyle bağlantılı olarak işledikleri iddia edilen suçlara ilişkin soruşturmalar, 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanuna göre yapılır ve bunlar hakkında soruşturma izni Genel Müdür tarafından verilir.”

v. Yürürlükten kaldırılan (i) bendi şöyledir:

“i) (Ek: 11/6/2008 - 5767/8 md.) Geçici personel, sosyal güvenlik bakımından 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu hükümlerine tabi olan, bir yıldan az süreli istihdam edilen ve işçi sayılmayan kimselerdir. Bu statüdeki personelin istihdam ve ücretlerine ilişkin usul ve esaslar Yönetim Kurulunca tespit edilir.”

d. (k) bendiyle 2954 sayılı Kanun’un ibare değişikliği yapılan 51. maddesi şöyledir:

“İkramiye:

Madde 51 – (Değişik:13/4/1988 - KHK - 322/2. md.)

Türkiye Radyo - Televizyon Kurumunda görevli kadrolu veya özel hukuk hükümlerine tabi personele, yılda dört aylık ücret tutarını aşmamak üzere Genel Müdürün teklifi ve Yönetim Kurulunun onayı ile ikramiye verilebilir.”

e. (l) bendiyle 2954 sayılı Kanun’un başlığı değiştirilen ve fıkra eklenen 60. maddesi şöyledir:

“Kamulaştırma ve taşınmaz tahsisi

Madde 60 – Türkiye Radyo - Televizyon Kurumunun kuracağı her türlü tesisler için gerekli taşınmaz malların kamulaştırılmasında, “Kamu yararı” kararı Yönetim Kurulunca alınır. Bu kamulaştırmalarda, Devlet ihtiyaçları için yapılan kamulaştırmalarla ilgili diğer hükümler uygulanır.

(Ek ikinci fıkra:2/7/2018-KHK-703/95 md.) Kamu idarelerine ait taşınmazlar ile Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan yerler, görev ve faaliyetlerinde kullanılmak üzere TRT’ye bedelsiz tahsis edilebilir.”

f. (m) bendiyle 2954 sayılı Kanun'un geçici 13. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen geçici 14. ve geçici 15. maddeleri şöyledir:

“Geçici Madde 14 – (Ek:2/7/2018-KHK-703/95 md.)

Kurum personelinden 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa ve de 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi hükümlerine göre emekli aylığı bağlanmasına hak kazanmış olanlardan bu maddenin yayımı tarihinden itibaren iki ay içinde emeklilik başvurusunda bulunanların emekli ikramiyeleri, bu maddenin yayımı tarihi itibarıyla;

a) Yaş haddinden emekliliğine bir yıldan daha az süre kalanlar hariç olmak üzere, yaş haddinden emekliliğine en fazla beş yıl kalanlar için %30,

b) Yaş haddinden emekliliğine beş yıldan daha fazla kalanlar için %50,

fazlasıyla ödenir.

Bu madde uyarınca yapılan emeklilik başvurularında emeklilik tarihi olarak daha sonraki bir tarih gösterilemez, başvurular herhangi bir kayda bağlanamaz ve geri alınamaz. Bu kapsamda emekli olan personel, emekli olduğu tarihten itibaren beş yıl içinde Kurumda yeniden istihdam edilemez.

Geçici Madde 15 - (Ek:2/7/2018-KHK-703/95 md.)

Bu maddenin yürürlüğe girdikten sonra bir yıl içinde Yönetim Kurulu tarafından belirlenen istihdam fazlası personel Devlet Personel Başkanlığına bildirilir.

Devlet Personel Başkanlığı, Kurum tarafından yapılan bu bildirimden sonra, 45 günlük süre içinde, diğer kamu kurum ve kuruluşlarına ihtiyaç fazlası olarak bildirilen personelin atama tekliflerini yapar. Atama teklifi yapılan Kurum ve kuruluşça ilgili personelin atamaları 15 gün içinde sonuçlandırılır.

Kurumda nakle tabi ihtiyaç fazlası personel, hangi ilde görev yapıyor ise aynı ile ataması gerçekleştirilir. Bu ilde söz konusu personelin atanacağı kadro bulunmaması halinde talep ettikleri 3 ili sırayla belirleyerek, tercih formlarını Türkiye Radyo Televizyonu Kurumu Genel Müdürlüğü'ne verir. Kurum aracılığıyla Devlet Personel Başkanlığına gönderilen bu tercihler, söz konusu atama teklifinde dikkate alınır. Bu nitelikte tercih bildirmeyen personelin işlemleri Devlet Personel Başkanlığınca yürütülür.

Kurumun nakle tabi personeli, Devlet Personel Başkanlığınca 657 sayılı Kanuna tabi bir göreve atanmaları halinde, kurumda almış oldukları aylık, ek gösterge varsa ikramiye, her türlü zam ve tazminat haklarının hepsini almaya devam ederler.

Kurum personelinin Devlet Personel Başkanlığınca yapılacak nakillerinde burada hüküm bulunmayan hallerde 4046 sayılı Kanun ile 217 Devlet Personel Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile ilgili mevzuat hükümleri uygulanır."

21. 109. maddesinin;

a. (a) bendiyle 4641 sayılı Kanun'un ibare değişikliği yapılan 1. maddesi şöyledir:

"Amaç ve kapsam

*Madde 1 – Bu Kanunun amacı, ekonomik ve sosyal politikaların oluşturulmasında, toplumsal uzlaşma ve işbirliğini sağlayacak, sürekli ve kalıcı bir ortam **oluşturarak**, istişari mahiyette ortak görüş belirlemek için oluşturulan Ekonomik ve Sosyal Konsey'in kuruluşunu, çalışma esas ve yöntemlerini düzenlemektir."*

b. (b) bendiyle 4641 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 2. maddesi şöyledir:

"Başkan ve üyeleri

Madde 2 – (Değişik: 2/7/2018 – KHK/703/109 md.)

Ekonomik ve Sosyal Konseyin Başkanı Cumhurbaşkanındır. Cumhurbaşkanının toplantılara katılamaması halinde görevlendireceği

Cumhurbaşkanı Yardımcısı veya Bakan toplantılara başkanlık eder. Konseyin üyeleri Cumhurbaşkanınca belirlenir.”

c. (ç) bendiyle 4641 sayılı Kanun’un başlığıyla birlikte değiştirilen 4. maddesi şöyledir:

“Konseyin çalışma usul ve esasları

Madde 4 – (Değişik: 2/7/2018 – KHK/703/109 md.)

Konseyin çalışma usul ve esasları Cumhurbaşkanınca belirlenir.”

ç. (d) bendiyle 4641 sayılı Kanun’un yürürlükten kaldırılan 3. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendi ile 5 ila 11. maddeleri ve geçici 1. maddesi şöyledir:

“f) Ekonomik ve sosyal konularda yayınlar ve araştırmalar yapmak ve yaptırmak.”

“Konsey Başkan Yardımcıları

MADDE 5- Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu tarafından bir, Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu ile Türkiye Ziraat Odaları Birliği tarafından bir, Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu, Hak İşçi Sendikaları Konfederasyonu ile Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu tarafından bir kişi olmak üzere üç Başkan yardımcısı belirlenir.

Başkan yardımcıları bir yıl süreyle ve dönüşümlü olarak görev yaparlar.

Başkanlık Divanı

MADDE 6- Başkanlık Divanı; Konsey Başkanı, üç Konsey Başkan Yardımcısı ve Konsey Sekreteryasından sorumlu Müsteşardan oluşur.”

Toplantılar

MADDE 7- Konsey, üç ayda bir Başkanın daveti ile olağan, Başkanın daveti veya Başbakanca belirlenecek olanlar dışında

kalan temsilcilerin üçte birinin yazılı istemleri üzerine olağanüstü toplanabilir. Toplantı yeter sayısı, Başbakanca belirlenecek olanlar dışında kalan temsilcilerin salt çoğunluğudur.

Konsey toplantılarının gündemine ilişkin hazırlıklar, Konseyi oluşturan kuruluşlardan birer temsilcinin katılımı ile sekreteryaya tarafından yapılır ve toplantı gündemi Başkanlık Divanı tarafından belirlenir, sekreteryaya tarafından temsilcilerine duyurulur.

Toplantılara ilişkin diğer esas ve yöntemler yönetmelikle düzenlenir.

Çalışma Kurulları

MADDE 8- Konsey, ihtiyaç duyulan konularda görüş bildirmek üzere geçici ve daimî nitelikli çalışma kurulları oluşturabilir.

Çalışma kurulları, gerektiğinde geçici nitelikli çalışma grupları oluşturabilirler.

Çalışma kurulları ile çalışma grupları, çalışmalarına ve toplantılarına, bilgi ve veri sağlamak ve görüş oluşturulmasına katkıda bulunmak amacıyla, Başbakanlık, ilgili Bakanlık veya diğer kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcilerini davet edebilir. Kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcileri, toplantılara katılmak ve Devlet sırrı dışındaki tüm bilgi ve verileri sağlamakla yükümlüdür.

Çalışma kurulları, gündemi ile ilgili konularda meslek örgütlerini, diğer sivil toplum örgütlerini ve konuyla ilgili uzmanları toplantıya çağırabilir.

Çalışma kurulları ile çalışma gruplarının kuruluş, çalışma esas ve yöntemleri yönetmelikle düzenlenir.

Sekreteryaya Hizmetleri

MADDE 9- Konseyin sekreteryaya hizmetleri, Devlet Planlama Teşkilâtı Müsteşarlığı tarafından yerine getirilir.

Sekreteryaya, Konseyin tüm büro hizmetlerini yürütmekle görevlidir.

Konsey toplantıları ile çalışma kurulları ve çalışma grupları toplantıları Devlet Planlama Teşkilâtı Müsteşarlığı tarafından düzenlenir. Devlet Planlama Teşkilâtı Müsteşarı bu hizmetlerin yürütülmesinden sorumludur.

Malî Hükümler

MADDE 10- Konseyin giderleri için her yıl Devlet Planlama Teşkilâtı bütçesine yeterli ödenek konulur.

Yönetmelikler

MADDE 11- Bu Kanunda öngörülen yönetmelikler, Konseye katılanların görüşleri alınarak, Başbakanlık tarafından çıkarılır."

"GEÇİCİ MADDE 1- Bu Kanunda çıkarılması öngörülen yönetmelikler Kanunun yayımı tarihinden itibaren 3 ay içerisinde çıkarılır."

22. 110. maddesinin;

a. (c) bendiyle 6328 sayılı Kanun'un fıkra değişikliği yapılan 27. maddesi şöyledir:

"Personele uygulanacak hükümler ile personelin mali ve sosyal hakları

MADDE 27 – (1) Bu Kanunda hüküm bulunmayan hususlarda Kurum personeli hakkında Devlet Memurları Kanunu hükümleri uygulanır.

(2) (Değişik: 2/7/2018 – KHK/703/110 md.) Genel Sekretere bakanlık genel müdürlerine uygulanan mali ve sosyal hak ve yardımlara ilişkin hükümler uygulanır.

(3) (Değişik: 2/7/2018 – KHK/703/110 md.) Kamu denetçiliği uzmanlarına aynı derecede bulunan adalet uzmanları, kamu denetçiliği uzman yardımcılarında adalet uzman yardımcılar ve Kurumun diğer personeline ise Adalet Bakanlığında aynı unvanlı ve aynı dereceli kadrolarda çalışanlara uygulanan mali ve sosyal hak ve yardımlara ilişkin hükümler uygulanır. Adalet Bakanlığında emsali personele ödenenlerden vergi ve diğer kesintilere tabi olmayanlar bu maddeye göre de vergi ve diğer kesintilere tabi olmaz."

b. (ç) bendiyle 6328 sayılı Kanun'un cümle değişikliği yapılan 33. maddesi şöyledir:

“Emeklilik

MADDE 33 – (1) Başdenetçi, denetçiler, Genel Sekreter, kamu denetçiliği uzman ve uzman yardımcıları ile diğer personel, 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı sayılır. (Değişik ikinci ve üçüncü cümle: 2/7/2018 - KHK/703/110 md.) Başdenetçi ve denetçilerin sigorta primine esas kazanç tutarları, Başdenetçi için “en yüksek Devlet memuru”, denetçiler için “bakanlık genel müdürleri” esas alınarak belirlenir. Bu görevleri sırasında 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi kapsamına girenlerin bu görevde geçen süreleri makam tazminatı ile temsil tazminatı ödenmesi gereken süre olarak değerlendirilir ve emeklilik yönünden Başdenetçi “en yüksek Devlet memuru”, denetçiler “bakanlık genel müdürleri” için belirlenmiş olan ek gösterge, makam tazminatı ile temsil tazminatından aynı usul ve esaslara göre yararlandırılır.

(2) Sosyal güvenlik kuruluşlarının herhangi birinden emekli aylığı almakta olanlardan Başdenetçi ve denetçi seçilenlerin, istekleri hâlinde emekli aylıkları kesilir ve 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında yeniden sigortalı sayılır. Bu şekilde emekli aylıklarını kestirmek suretiyle yeniden sigorta primi ödeyenlerin görev sürelerinin bitiminde emekli aylıkları genel hükümlere göre yeniden belirlenir.

(3) Başdenetçi ve denetçiler hakkında 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 40 ıncı maddesinin birinci fıkrası ile 5510 sayılı Kanunda yer alan yaş haddine ilişkin hükümler uygulanmaz.”

23. 118. maddesinin;

a. (c) bendiyle 3213 sayılı Kanun'un ek 15. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 16., ek 17. ve ek 18. maddeleri şöyledir:

“Ek Madde 16- (Ek: 2/7/2018 - KHK/703/118 md.)

Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü (MAPEG)'nün bütün mal ve varlıkları Devlet malı hükmünde olup, haczedilemez. Bunlar aleyhine işlenen suçlar Devlet malları aleyhine işlenmiş sayılır.

MAPEG; ilgili mevzuat kapsamındaki görevleri dolayısıyla yapacağı işlemler yönünden, katma değer vergisi ve özel tüketim vergisi hariç, her türlü vergi, resim, harç ve paydan, tapu ve kadastro işlemlerinden kaynaklanan her türlü döner sermaye ücretinden muaftır. Ancak, yargı harçlarının MAPEG'in haklılığı nispetinde karşı taraftan tahsiline ilgili mercii tarafından karar verilir.

MAPEG'e, ilgili mevzuat ile verilen görevlerin ifası için gerekli olup MAPEG tarafından satın alınan veya ithal edilen binek araçları hariç, motorlu vasıtalarla, motorlu, motorsuz makine, cihaz, araç-gereç ile bunların yedek parçaları ve lastikleri, katma değer vergisi ve özel tüketim vergisi hariç her türlü vergi, resim ve harçtan muaftır.

MAPEG'in gelirleri, vergiden müstesnadır. Bu istisna, 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ile 13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu uyarınca yapılan kesintileri kapsamaz.

Ek Madde 17- (Ek: 2/7/2018 - KHK/703/118 md.)

MAPEG'in görev ve sorumluluklarının yerine getirilmesinden dolayı haklarında ceza davası açılmış olanların; vekâlet verdikleri avukata, 19/3/1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 168 inci maddesine göre yayımlanan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesine göre ödedikleri ücretler ile belgelendirilmiş olmak kaydıyla dava ile ilgili olarak yaptıkları masraflar, kesinleşmiş mahkûmiyet kararı halinde geri alınmak kaydıyla, Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü'nün teklifi ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı onayı ile karşılanabilir. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin esas ve usuller MAPEG tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

Ek Madde 18- (Ek: 2/7/2018 - KHK/703/118 md.)

MAPEG görev alanına giren konulara ilişkin her türlü tebligatı, kayıtlı elektronik posta adresi (KEP) veya kurumsal elektronik tebligat sistemi (e-Tebligat) yoluyla ilgilisine tebliğ edebilir. Bu yollarla yapılan

tebligatlar 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu uyarınca tebliğ edilmiş sayılır.

4/6/1985 tarihli ve 3213 sayılı Maden Kanunu ile 30/05/2013 tarihli ve 6491 sayılı Türk Petrol Kanunu kapsamında ruhsat ve hak sahibi olanların, aktif edilmiş tebligata esas kayıtlı elektronik posta adresi (KEP) kullanmaları zorunludur. Bu yükümlülüğü yerine getirmeyenlere, yükümlülüklerini yerine getirmedikleri her üç ay için 25.000 Türk Lirası idari para cezası uygulanır. Bu idari para cezası her yıl 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu uyarınca belirlenen yeniden değerlendirme oranı nispetinde artırılır.”

b. (ç) bendiyle 3213 sayılı Kanun’un geçici 30. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen geçici 31 ila geçici 37. maddeleri şöyledir:

“Geçici Madde 31- (Ek: 2/7/2018 - KHK/703/118 md.)

Mülga Maden İşleri Genel Müdürlüğünün ve Mülga Petrol İşleri Genel Müdürlüğünün (mülga Genel Müdürlükler) çalışmalarının yürütülmesinde kullanılan taşınır, taşınmazlar, araçlar, gereçler ve malzemeler, yazılı ve elektronik ortamdaki her türlü kayıtlar ve diğer dokümanlar, mülga Genel Müdürlüklerin kadrosunda bulunan 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tâbi memurlar ile sözleşmeli personel ve 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununa tâbi personel, bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla MAPEG’e devredilmiş sayılır.

Birinci fıkraya göre devredilmiş sayılan personelden;

a) Memurlar, Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü (MAPEG) adına ihdas edilmiş sayılan aynı unvanlı kadrolara bulundukları kadro dereceleriyle hiçbir işleme gerek kalmaksızın atanmış sayılır.

b) 657 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (B) fıkrasına göre istihdam edilen sözleşmeli personel, pozisyonlarıyla birlikte MAPEG’e devredilmiş sayılır.

Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğünden önce mülga Genel Müdürlükler adına yapılmış mevcut sözleşmeler ve protokoller MAPEG’e devredilmiş sayılır. Genel Müdürlükler tarafından yapılmış olan sözleşme ve protokoller ile ilgili dava ve icra takipleri dahil olmak

üzere mülga Genel Müdürlüklerin leh ve aleyhine açılmış davalar ve icra takiplerinde MAPEG kendiliğinden taraf sıfatı kazanır.

Bu maddenin uygulanması sırasında teşkilat, personel, kadro, demirbaş devri ve benzeri hususlarda ortaya çıkabilecek tereddütleri gidermeye Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı yetkilidir.

Devir işlemleri Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile MAPEG tarafından belirlenecek usul ve esaslar dâhilinde ve bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yayımı tarihinden itibaren altı ay içerisinde tamamlanır.

Mülga Genel Müdürlüklere mevzuatta yapılan atıflar MAPEG'e yapılmış sayılır.

Geçici Madde 32– (Ek: 2/7/2018 - KHK/703/118 md.)

Kapatılan Maden İşleri Genel Müdürlüğü ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğüne ilişkin mevcut mevzuatın bu maddenin yayımlandığı tarihte yapılan MAPEG'in kuruluşuna ilişkin düzenlemelere aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına, ilgili mevzuat yürürlüğe girinceye kadar, devam olunur.

Geçici Madde 33– (Ek: 2/7/2018 - KHK/703/118 md.)

Bu maddenin yürürlük tarihinden önce mülga Maden İşleri Genel Müdürlüğünün ve Mülga Petrol İşleri Genel Müdürlüğünün görev alanına ilişkin açılmış olan davalar ve icra takipleri ile 1/1/2019 tarihine kadar açılacak olan davalar ve icra takipleri Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı avukatlarınca yürütülmeye devam olunur. 1/1/2019 tarihinden itibaren dava dosyaları ve icra takipleri MAPEG'e devredilir. Bu süre, Bakan onayıyla 6 aya kadar uzatılabilir. Bu şekilde devredilen dava ve icra takipleri ile ilgili olarak devir tarihine kadar yapılmış her türlü işlem ilgili idareler adına yapılmış sayılır.

Devir tarihine kadar tahsil edilen yahut icra takibine konulan vekâlet ücretleri Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı hukuk müşavirliği ve avukatlarına 659 sayılı Kanun Hükmünde Kararname uyarınca dağıtılır. Takibe konulmayan vekâlet ücretleri ise MAPEG tarafından takip ve tahsil edilir. Yargılama giderleri hakkında da aynı usulde işlem yapılır. Devam eden tüm davalarda husumet MAPEG'e yöneltilir.

Mülga Genel Müdürlüklerin görevlerine ilişkin olarak bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girmesinden önce yapılmış iş ve işlemler sebebiyle açılacak davalar MAPEG'e yöneltilir.

Geçici Madde 34– (Ek: 2/7/2018 - KHK/703/118 md.)

Mülga Maden İşleri Genel Müdürlüğü ve mülga Petrol İşleri Genel Müdürlüklerinde Enerji ve Tabii Kaynaklar Uzman Yardımcısı ve Uzmanı kadrolarında çalışanlar, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 15 gün içerisinde talep etmeleri halinde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığında durumlarına uygun kadrolara atanırlar, aksi halde Maden ve Petrol İşleri Uzman Yardımcısı veya Maden ve Petrol Uzmanı kadrolarına atanmış sayılır.

Bu Kanun Hükmünde Kararname ile MAPEG kadrosuna geçen personelden, en az dört yıllık eğitim veren hukuk, siyasal bilgiler, iktisadi ve idari bilimler, iktisat, işletme, mimarlık ve mühendislik fakülteleri ile MAPEG'in görev alanına giren ve yönetmelikle belirlenen fakültelerden veya bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulu tarafından kabul edilen yurt içindeki ve yurt dışındaki yükseköğretim kurumlarından bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihten önce mezun olmak şartıyla, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı teşkilatında geçen çalışma süreleri de dahil olmak üzere MAPEG'de en az üç yıllık çalışma süresini doldurmuş ya da dolduracak olan personel, yaş sınırına bakılmaksızın, MAPEG tarafından oluşturulacak sınav komisyonu tarafından belirlenecek usul ve esaslar kapsamında MAPEG'de ihdas edilen toplam uzman ve uzman yardımcısı kadrosunun yüzde yirmisi için bu maddenin yayımından itibaren iki yıl içinde yapılacak sınavlarda başarılı olmaları ve hazırladıkları uzmanlık tezinin kabul edilmesi halinde Maden ve Petrol Uzmanı olmaya hak kazanırlar. Bu oran Cumhurbaşkanınca artırılabilir. Sınavda başarılı olamayanlara bir yıl içinde ikinci kez sınav hakkı, tezi kabul edilmeyenlere altı ay düzeltme süresi verilir. Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihte Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Hukuk Müşavirliğinde avukat ve hukuk müşavirliği kadrosunda çalışmakta olan ve 1/1/2019 tarihine kadar MAPEG'in avukat ve hukuk müşaviri kadrosuna geçen personel hariç olmak üzere, bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra MAPEG kadrosuna atanan personel hakkında bu fıkra hükümleri uygulanmaz.

Geçici Madde 35– (Ek: 2/7/2018 - KHK/703/118 md.)

MAPEG'in 2018 yılı harcamaları 2018 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununa istinaden Hazine ve Maliye Bakanlığınca yeni bir düzenleme yapılınca kadar, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının 2018 yılı bütçesinde yer alan ödeneklerden karşılanır.

Geçici Madde 36– (Ek: 2/7/2018 - KHK/703/118 md.)

MAPEG'in yapılandırılması tamamlanıncaya kadar, MAPEG tarafından yapılması gereken görevler ve hizmetler, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının ve mülga Maden İşleri Genel Müdürlüğü ve mülga Petrol İşleri Genel Müdürlüklerinin mevcut birimleri ve personeli ile yürütülür. Yeniden yapılanma sürecinde görevler ve hizmetler ile ilgili yaşanacak tereddütler hakkında karar vermeye Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı yetkilidir.

Geçici Madde 37– (Ek: 2/7/2018 - KHK/703/118 md.)

4/6/1985 tarihli ve 3213 sayılı Maden Kanunu ile 30/5/2013 tarihli ve 6491 sayılı Türk Petrol Kanunu kapsamında ruhsat ve hak sahibi olanların 3213 sayılı Kanunun ek 18 inci maddesinde düzenlenen aktif edilmiş tebligata esas kayıtlı elektronik posta adresini (KEP) 31/8/2018 tarihine kadar MAPEG'e sunması zorunludur. Bu tarihe kadar sunmayanlar hakkında ek 18 inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca idari para cezası uygulanır."

24. 120. maddesinin (c) bendiyle 6428 sayılı Kanun'a eklenen geçici 2. maddesi şöyledir:

"GEÇİCİ MADDE 2- (Ek: 2/7/2018 - KHK/703/120 md.)

(1) Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte akdedilmiş sözleşmelerin konusunu teşkil eden işlerde, yatırım döneminde yeni ihtiyaçların ortaya çıkmış olması ve bu ihtiyacın sözleşmede öngörülen iş değişikliği sınırları dâhilinde giderilememesi halinde, bir defaya mahsus olmak üzere yapılacak iş değişikliğine Sağlık Bakanlığının talebi üzerine Cumhurbaşkanı ya da Cumhurbaşkanınca belirlenen kurul veya mercice izin verilebilir. Sözleşme sınırları dışındaki ilave işin yaptırılması için ayrıca yüklenicinin muvafakati alınır."

25. 127. maddesinin;

a. (ç) bendiyle 926 sayılı Kanun'un cümle eklenen 30. maddesi şöyledir:

"Madde 30 – (Değişik: 6/5/1993 - 3909/1 md.)

Subayların normal bekleme süreleri aşağıda gösterilmiştir. (Ek cümle: 2/7/2018- KHK/703/127 md.) Bu süreler, Cumhurbaşkanlığı kararıyla uzatılabilir veya kısaltılabilir."

b. (h) bendiyle 926 sayılı Kanun'un alt bent eklenen 50. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Madde 50 – (Değişik: 7/7/1971 - 1424/18 md.)

(Değişik birinci fıkra : 28/6/2001 - 4699/7 md.) Kadrosuzluk, yetersizlik, (...) veya (d) bendindeki suçlardan hükümlülük nedeni ile aşağıda belirtilen esas ve şartlar dahilinde subaylar hakkında Silahlı Kuvvetlerden ayırma işlemi yapılır.

a) (Değişik: 9/8/1993 - KHK - 499/10md.)Kadrosuzluk nedeniyle ayırma:

...

b) (Değişik: 17/4/1975 - 1876/2 md.) Yetersizlik nedeniyle ayırma;

1. (Değişik: 11/2/2014-6519/31 md.) Teğmen rütbesi hariç olmak üzere son on yıl içinde, ikisi farklı birinci ve ikinci sicil üstlerinden olmak üzere üçüncü kez sicil tam notunun %60'ından daha düşük sicil notu alan subaylar,

2. Subay Sicil Yönetmeliğinde gösterilen esaslara göre kendisinden istifade edilemeyeceği sıralı sicil üstlerinin düzenleyeceği sicil belgesi ile anlaşılan subaylar;

3. (Ek: 2/7/2018 - KHK/703/127 md.) Teğmen-Albay rütbesinde bulunanlardan Cumhurbaşkanınca Türk Silahlı Kuvvetlerinden çıkarılması uygun görülen subaylar;

Hakkında hizmet sürelerine bakılmaksızın T.C. Emekli Sandığı Kanunu hükümleri uygulanır."

26. 128. maddesinin (d) bendiyle 2803 sayılı Kanun'un 13. maddesinin ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen üçüncü (anılan maddeye

11/6/2020 tarihli ve 7245 sayılı Kanun'la eklenen ikinci fıkra nedeniyle dördüncü) fıkra şöyledir:

“Madde 13 – (Değişik: 25/7/2016-KHK-668/13 md.; Değiştirilerek kabul: 8/11/2016-6755/13 md.)

...

(Ek fıkra : 2/7/2018 - KHK/703/128 md.) Bu Kanuna tabi Teğmen-Albay rütbesinde bulunanlar hakkında 27/7/1967 tarihli ve 926 sayılı Kanunun 50 nci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (3) numaralı alt bendi uygulanabilir. Bunlara hizmet sürelerine bakılmaksızın T.C. Emekli Sandığı Kanunu hükümleri uygulanır.”

27. 129. maddesinin (ç) bendiyle 2692 sayılı Kanun'un 7. maddesinin ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen üçüncü fıkra şöyledir:

“Madde 7 – (Değişik: 25/7/2016-KHK-668/26 md.; Değiştirilerek kabul: 8/11/2016-6755/26 md.)

...

(Ek fıkra: 2/7/2018 - KHK/703/129 md.) Bu Kanuna tabi Teğmen-Albay rütbesinde bulunanlar hakkında 27/7/1967 tarihli ve 926 sayılı Kanunun 50 nci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (3) numaralı alt bendi uygulanabilir. Bunlara hizmet sürelerine bakılmaksızın T.C. Emekli Sandığı Kanunu hükümleri uygulanır.”

28. 133. maddesinin;

a. (a) bendiyle 233 sayılı KHK'nın 3. maddesinin değiştirilen (3) numaralı fıkrası şöyledir:

“Teşebbüslerin kurulması:

Madde 3 – 1. Teşebbüsler Cumhurbaşkanınca kurulur.

2. Yeni bir teşebbüsün kurulmasında ve mevcut bir müessese veya bağlı ortaklığın teşebbüs haline getirilmesinde, ekonomik ihtiyaçlar gözetilir.

3. (Değişik: 2/7/2018 – KHK/703/133 md.) Teşebbüsler, anonim şirket şeklinde de kurulabilir. Anonim şirket şeklinde kurulan teşebbüslerde genel kurul bulunmaz.

4. Teşebbüsün merkezi, Koordinasyon Kurulunca tesbit edilir ve değiştirilebilir.”

b. (ğ) bendiyle 233 sayılı KHK’nın yürürlükten kaldırılan 25. maddesi şöyledir:

“Bağlı ortaklık denetçilerinin seçimi

MADDE 25-

1. Bağlı ortaklıkların denetim kurulu üç üyeden oluşur.

2. Özel kesimi oluşturan hisselerin toplam olarak %20’yi geçmesi halinde; özel kesimi temsil eden üyeler, kendi aralarında oya katılanların çoğunluğu ile bu kesimi temsilen bir üye seçerler.

3. Denetim kurulunun geri kalan 2 üyesinden biri ilgili bakanlık, diğeri Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığının bağlı olduğu bakan ve gerektiğinde üçüncü üye teşebbüs tarafından kendi mensupları arasından veya dışarıdan atanır.

4. Denetçilerde, yönetim kurulu üyesi için gerekli nitelik ve şartlar aranır. Ancak, denetçilerden birinde mesleki ihtisas şartı aranmayabilir.”

c. (ö) bendiyle 233 sayılı KHK’nın ek 1. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 2. maddesi şöyledir:

“Ek Madde 2- (Ek: 2/7/2018 - KHK/703/133 md.)

Cumhurbaşkanınca anonim şirket şeklinde kurulan kamu sermayeli şirketler, 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun kuruluş ve tescile ilişkin hükümlerinden muaf tutulur. Bu şekilde kurulanlar, esas sözleşmelerinin imzalanmasını müteakip yapılacak tescil ve ilan ile faaliyete geçer. Bunlar hakkında 6102 sayılı Kanunun kuruluşu, aynı ve nakdi sermaye konulmasına ve genel kurula ilişkin hükümleri uygulanmaz. Ayrıca, savunma, güvenlik veya istihbarat alanlarına ilişkin anonim şirket olarak kurulacak teşebbüsler 6102 sayılı Kanunun denetim ve şirketler topluluğuna ilişkin hükümlerinden muaf tutulur. Bu madde kapsamında kurulan kamu sermayeli şirketlerde kamunun pay sahipliğine dayanan oy, yönetim,

temsil, denetim gibi hak ve yetkiler Cumhurbaşkanı veya belirleyeceği bakanlık tarafından kullanılır ve bunlar, bu Kanun Hükmünde Kararname ile teşebbüslere tanınan tüm hak, istisna ve muafiyetlerden yararlanır.”

29. 134. maddesinin (a) bendiyle 1700 sayılı Kanun’un 2. maddesinin yürürlükten kaldırılan (B) fıkrası şöyledir:

“Namzetlik ve ehliyet şartları

Madde 2 – (Değişik: 14/3/1949-5354/1 md.)

B) (Değişik: 12/7/1991 - KHK - 435/1 md.; Değiştirilerek kabul : 26/2/1992 - 3778/1 md.) Bu Kanunun 1 inci maddesinde yazılı 4 üncü ve daha yukarı sınıflardaki memurluklara geçebilmek ve tayin olunmak için Üniversitelerin Siyasal Bilgiler, Hukuk, İktisat, İşletme, İktisadi ve İdari Bilimler Fakülteleri ile bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulu tarafından kabul edilen yurtdışındaki en az dört yıl süreli fakültelerden mezun olmak şarttır. (Değişik ikinci cümle: 12/7/2013 - 6495/73 md.; İptal ikici cümle: Anayasa Mah.’nin 13/11/2014 tarihli ve E.:2014/113, K.:2014/174 sayılı Kararı ile) (R.G: 7/4/2015-29319)

30. 135. maddesinin;

a. (b) bendiyle 2547 sayılı Kanun’un ibare değişikliği yapılan 6. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

“Yükseköğretim Kurulu:

Madde 6 – (Değişik: 2/12/1987 - KHK - 301/1 md.)

...

b. Yükseköğretim Kurulu;

(1) (Değişik: 2/7/2018 – KHK-703/135 md.) Cumhurbaşkanı tarafından; rektörlük ve öğretim üyeliğinde başarılı hizmet yapmış profesörlere öncelik vermek suretiyle seçilen yedi, temayüz etmiş üst düzeydeki Devlet görevlileri veya emeklileri arasından seçilen yedi,

(2) (Mülga: 2/7/2018 – KHK-703/135 md.)

(3) (Mülga: 14/7/2004 – 5218/2 md.)

(4) (İptal: Anayasa Mahkemesi'nin 14/5/1997 tarihli ve E.: 1997/21, K.: 1997/48 sayılı Kararı ile.)

(5) *Üniversitelerarası Kurulca, Kurul üyesi olmayan profesör öğretim üyelerinden seçilip Cumhurbaşkanı tarafından atanan yedi, olmak üzere toplam yirmibir kişiden oluşur."*

b. (b) bendiyle 2547 sayılı Kanun'un 6. maddesinin (b) fıkrasının değiştirilen ikinci paragrafı şöyledir:

"(Değişik ikinci paragraf : 2/7/2018 – KHK-703/135 md.) Üniversitelerarası Kurulca seçilenlerden bir ay içinde Cumhurbaşkanı tarafından atanmayanların yerine yeni adayların seçimleri iki hafta içinde yapılmadığı takdirde, Cumhurbaşkanınca doğrudan atama yapılır."

c. (d) bendiyle 2547 sayılı Kanun'un 13. maddesinin (a) fıkrasının değiştirilen birinci paragrafı şöyledir:

"a) (Değişik paragraf : 2/7/2018 – KHK-703/135 md.) Devlet ve vakıf üniversitelerine rektör, Cumhurbaşkanınca atanır. Vakıflarca kurulan üniversitelerde rektör ataması, mütevelli heyetinin teklifi üzerine yapılır. Rektör, üniversite veya yüksek teknoloji enstitüsü tüzel kişiliğini temsil eder."

31. 136. maddesinin;

a. (a) bendiyle 2802 sayılı Kanun'un 8. maddesinin (c) bendinin değiştirilen ikinci paragrafı şöyledir:

"İdarî yargı adayları için; hukuk fakültesinden mezun olmak veya yabancı bir hukuk fakültesini bitirip de Türkiye'de hukuk fakülteleri programlarına göre eksik kalan derslerden sınava girip başarı belgesi almış bulunmak, ya da bakanlığın ihtiyaç durumuna göre belirleyeceği diğer alanlarda en az dört yıllık yüksek öğrenim yapmış veya bunlara denkliği kabul edilmiş yabancı öğretim kurumlarından mezun olmak"

b. (b) bendiyle 2802 sayılı Kanun'un 37. maddesinin;

i. Birinci fıkrasının değiştirilen (b) bendi şöyledir:

“b) (Değişik: 2/7/2018 – KHK/703/136 md.) Adalet müfettişliğine, hâkimlik ve savcılık mesleğinde fiilen en az beş yıl görev yapmış ve üstün başarıları ile adalet müfettişliği hizmetinde yararlı olacağı anlaşılmış bulunanlar arasından muvafakatlari alınarak atama yapılır.”

ii. Yürürlükten kaldırılan ikinci ve üçüncü fıkraları şöyledir:

“Genel müdürlük daire başkanlıkları ile Araştırma, Plânlama ve Koordinasyon Kurulu üyeliklerine ise meslekte fiilen en az sekiz yıl çalışmış ve ikinci dereceye yükselmiş bulunan hâkim ve savcılar arasından Bakan onayı ile atama yapılır.

Bakanlık müşavirliklerine yapılacak atamalar Bakan onayı ile gerçekleştirilir.”

32. 138. maddesinin;

a. (c) bendiyle 5442 sayılı Kanun’un 5. maddesinin yürürlükten kaldırılan ikinci fıkrası şöyledir:

“Vali muavini, en az altı yıl kaymakamlıkta bulunmuş ve bu hizmetin iki yılını doğuda geçirmiş olanlardan tayin edilir.”

b. (ç) bendiyle 5442 sayılı Kanun’un yürürlükten kaldırılan 6. maddesi şöyledir:

“MADDE 6-

Valiler, İçişleri Bakanlığının inhası, Bakanlar Kurulunun kararı ve Cumhurbaşkanının tasdiki ile tayin olunurlar. Vali tayininde 3656 sayılı kanun hükümleri cari değildir.

(Ek: 1/7/2006 - 5540/3 md.) Mülkî idare amirliği hizmetleri sınıfından vali olarak atanacaklarda; birinci sınıfa yükselmiş ve birinci sınıfa yükseldikten sonra birinci sınıfa yükselme niteliğini kaybetmemiş olma şartı aranır.

Valiler, lüzumunda tayinlerindeki usule göre kadro aylığı ile merkez emrine alınarak İçişleri Bakanının tensip edeceği işlerde görevlendirilebilirler.”

c. (d) bendiyle 5442 sayılı Kanun'un yürürlükten kaldırılan 7. maddesi şöyledir:

“MADDE 7- Vali muavinleriyle hukuk işleri müdürleri, il idare şube başkanları ve bulunan yerlerde il ve bölge muhakemat müdürleri ve Hazine avukatları valilerin mütalaası alınarak Bakanlık veya tüzelkişiliği haiz genel müdürlüklerin teşkilat kanunlarındaki hükümlere göre tayin edilirler.”

ç. (e) bendiyle 5442 sayılı Kanun'un 9. maddesinin değiştirilen birinci fıkrası şöyledir:

“II - Valilerin hukuki durumları, görev ve yetkileri

Madde 9– (Değişik birinci fıkra: 2/7/2018 – KHK/703/138 md.) Vali, ilde Cumhurbaşkanının temsilcisi ve idari yürütme vasıtasıdır.”

33. 139. maddesinin (c) bendiyle 6085 sayılı Kanun'un 18. maddesinin yürürlükten kaldırılan (2) numaralı fıkrası şöyledir:

“(2) Sayıştay Başsavcısı ve savcılarının aşağıdaki nitelikleri taşıması gerekir:

a) Hukuk, siyasal bilgiler, iktisat, işletme, iktisadi ve idari bilimler fakülteleri veya Yükseköğretim Kurulu tarafından bunlara denkliği kabul edilen yurt içindeki veya yurt dışındaki en az dört yıllık fakülte veya yüksekokullardan birini bitirmiş olmak ve yüksek öğrenimden sonra mali, iktisadi veya hukuki konularla ilgili kamu hizmetinde en az onaltı yıl çalışmış olmak.

b) Merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerinde denetim elemanlığı, müşavir Hazine avukatlığı veya daire başkanlığı ve üstü görevlerde bulunmuş olmak.”

34. 140. maddesinin (k) bendiyle 664 KHK'nın geçici 1. maddesinin (8) numaralı fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen (9) numaralı fıkra şöyledir:

“(9) (Ek: 2/7/2018 - KHK/703/140 md.) 26/5/1985 tarihli ve 18765 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan mülga Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Kadrolu Uzmanlık Yönetmeliğine göre Yüksek Kurum

ve Kurumlarda mesleğe özel yarışma sınavı ile uzman yardımcısı olarak alınıp, en az üç yıllık yetiştirme dönemini takiben özel yeterlik sınavı ile uzman kadrosuna atanmış olanlardan bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte söz konusu kadrolarda bulunan ve Yüksek Kurum tarafından belirlenecek usul ve esaslara göre bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içerisinde yapılacak veya yaptırılacak yazılı ve sözlü veya yalnızca sözlü sınavda başarılı olanlar, başka bir şart aranmaksızın, görev yaptıkları Yüksek Kurum veya Kurumda durumlarına uygun Yüksek Kurum Uzmanı kadrolarına atanırlar. Bunların Yüksek Kurum veya kurumlarda uzman ve uzman yardımcısı olarak geçirmiş oldukları süreler Yüksek Kurum Uzmanı ve Yüksek Kurum Uzman Yardımcısı kadrolarında geçmiş sayılır. Bunlar için anılan Yönetmelik uyarınca yapılmış olan özel yarışma ve yeterlik sınavları, Yüksek Kurum Uzman Yardımcılığı ve Yüksek Kurum Uzmanlığı için yapılan özel yarışma ve yeterlik sınavı olarak kabul olunur. Bu kapsamda atanacakların kadroları başka bir işleme gerek kalmaksızın atamanın yapıldığı tarih itibarıyla ihdas edilmiş ve Yüksek Kurum ve Kurumların kadro cetvellerinin ilgili bölümlerine eklenmiş sayılır. İhdas edilen kadrolar; unvanı, adedi ve teşkilatı belirtilmek suretiyle bir ay içinde ilgili kurumlara bildirilir.”

35. 141. maddesinin;

a. (a) bendiyle 633 sayılı Kanun’un ibare değişikliği yapılan 1. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

“İslam Dininin inançları, ibadet ve ahlak esasları ile ilgili işleri yürütmek, din konusunda toplumu aydınlatmak ve ibadet yerlerini yönetmek üzere; Cumhurbaşkanlığına bağlı Diyanet İşleri Başkanlığı kurulmuştur.”

b. (b) bendiyle 633 sayılı Kanun’un 2. maddesinin yürürlükten kaldırılan ikinci fıkrası şöyledir:

“Başbakan Başkanlığın yönetimi ile ilgili yetkilerini bir Devlet bakanı vasıtasıyla kullanabilir.”

c. (c) bendiyle 633 sayılı Kanun’un 3. maddesinin yürürlükten kaldırılan üçüncü fıkrası şöyledir:

“Başkanın görev süresi beş yıldır. Bir kişi en fazla iki kez Başkan olarak atanabilir.”

ç. (ç) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 5. maddesinin;

i. İkinci fıkrasının yürürlükten kaldırılan ikinci cümlesi şöyledir:

"Bir kişi en fazla iki kez Din İşleri Yüksek Kurulu Üyesi olarak atanabilir."

ii. Beşinci fıkrasına (g) bendinden sonra gelmek üzere eklenen (ğ), (h) ve (ı) bentleri şöyledir:

"ğ) (Ek: 2/7/2018 - KHK/703/141 md.) Resmi kurumlarca incelenmesi talep edilen dini yayınları bila bedel; özel kişi veya kuruluşlarca incelenmesi talep edilen dini yayınları bedeli karşılığında incelemek ve mütalaa vermek.

h) (Ek: 2/7/2018 - KHK/703/141 md.) İlgili birim, kurum ve kuruluşlarla işbirliği yaparak namaz vakitleri ile dini gün ve geceleri tespit ve ilan etmek, bunun için gerekli çalışmaları yürütmek.

ı) (Ek: 2/7/2018 - KHK/703/141 md.) Kur'an-ı Kerim meallerini Başkanlık ile diğer kamu kurumları, özel kişi ve kuruluşların talebi üzerine veya re'sen incelemek ya da incelettirmek."

iii. Beşinci fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen altıncı fıkrası şöyledir:

"(Ek fıkra: 2/7/2018 - KHK/703/141 md.) Beşinci fıkranın (h) bendine göre yapılacak inceleme sonunda İslam Dininin temel nitelikleri açısından sakıncalı olduğu Kurul tarafından tespit edilen meallerin, Başkanlığın yetkili ve görevli mercie müracaatı üzerine basım ve yayımının durdurulmasına, dağıtılmış olanların toplatılmasına ve imha edilmesine karar verilir. Yayının internet ortamında yapılması halinde, Başkanlığın müracaatı üzerine, yetkili ve görevli merci bu yayınlara ilgili olarak erişimin engellenmesine karar verir. Bu kararın bir örneği gereği yapılmak üzere Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanlığına gönderilir. Bu kararlara ve Başkanlığın talebinin reddine dair kararlara karşı tefhim veya tebliğinden itibaren iki hafta içinde yetkili ve görevli mercie itiraz yoluna gidilebilir. İtiraz üzerine verilen karar kesindir. Toplatma ve imha kararına veya erişimin engellenmesi kararına itiraz edilmiş olması, karara konu yayınların toplatılmasını ve bu yayınlara erişimin engellenmesini durdurmaz. Toplatma ve imha

kararına konu yayınlar, bu karara süresi içinde itiraz edilmediği veya yapılan itiraz reddedildiği takdirde imha edilir.”

iv. İbare değişikliği yapılan yedinci fıkrası şöyledir:

“Din İşleri Yüksek Kurulunun idari ve mali işleri Kurul Sekreterliğince yürütülür.”

v. “...Kamu Personeli...” ve “...ve olumlu sicil almak...” ibarelerinin madde metninden çıkarıldığı onbirinci fıkrası şöyledir:

*“Din İşleri Yüksek Kurulu uzman yardımcılığına atananlar, en az üç yıl çalışmak, yönetmelikte belirtilen yabancı dillerden en az birinden **Kamu Personeli** Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavından en az (C) düzeyinde belgeye veya buna denk kabul edilen ve uluslararası geçerliliği bulunan bir belgeye sahip olmak ve **olumlu sicil almak** kaydıyla, hazırlayacakları tezin kabulünden sonra açılacak mesleki yeterlik sınavına girmeye hak kazanırlar. Mesleki yeterlik sınavında başarılı olanlar Din İşleri Yüksek Kurulu uzmanı unvanını kazanırlar.”*

d. (d) bendiyle 633 sayılı Kanun’un 6. maddesinin;

i. “...sekiz...” ibaresinin “...on iki...” şeklinde değiştirildiği ve “...Başkan ve...” ibaresinin madde metninden çıkarıldığı birinci fıkrası şöyledir:

*“Mushafları İnceleme ve Kıraat Kurulu, bir başkan ile **on iki** üyeden oluşur. Kurul **Başkan ve** üyelerinin görev süreleri beş yıldır. Süresi sona erenler yeniden atanabilir.”*

ii. İbare değişiklikleri yapılan altıncı fıkrası şöyledir:

*“Beşinci fıkra kapsamına giren yayının internet ortamında yapılması halinde, Başkanlığın müracaatı üzerine, **yetkili ve görevli merci** bu yayınlara ilgili olarak erişimin engellenmesi kararı verir. Bu kararın bir örneği gereği yapılmak üzere **Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanlığına** gönderilir.”*

iii. Değiştirilen beşinci ve yedinci fıkraları şöyledir:

*“(Değişik beşinci fıkra: 2/7/2018 – KHK/703/141 md.) **Mushafları İnceleme ve Kıraat Kurulunun onay ve mührü bulunmayan mushaflar, cüzler halindeki mushaflar, mealli mushaflar ile sesli, görüntülü***

ve elektronik ortamda hazırlanan Kur'an-ı Kerimler basılamaz ve yayınlanamaz. Onaysız veya mühürsüz basıldığı veya yayımlandığı tespit edilen mushaf ve cüzler halindeki mushaflar ile sesli, görüntülü ve elektronik ortamda hazırlanan Kur'an-ı Kerim yayınlarının Başkanlığın yetkili ve görevli mercie müracaatı üzerine basım ve yayımının durdurulmasına, dağıtılmış olanların toplatılmasına ve imha edilmesine karar verilir.

(Değişik yedinci fıkra: 2/7/2018 – KHK/703/141 md.) Beşinci ve altıncı fıkralar hükümlerine göre verilen kararlara ve Başkanlığın talebinin reddine dair kararlara karşı tefhim veya tebliğden itibaren iki hafta içinde yetkili ve görevli mercie itiraz yoluna gidilebilir. İtiraz üzerine verilen karar kesindir.”

iv. Eklenen onuncu fıkrası şöyledir:

“(Ek fıkra: 2/7/2018 - KHK/703/141 md.) Mushaflar, cüzler halindeki mushaflar, mealli mushaflar ile sesli, görüntülü ve elektronik ortamda hazırlanan Kur'an-ı Kerim basım ve yayım kriterleri yönetmelikle düzenlenir.”

e. (e) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 7. maddesinin birinci fıkrasının;

i. (a) bendinin değiştirilen (3), (4), (6), (8) ve (9) numaralı alt bentleri şöyledir:

“3) (Değişik: 23/8/2011-KHK-653/8 md.) Yurt içinde ve yurt dışında ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği yaparak yurt dışı hizmetlerinde görev alacak personelin yetiştirilmesi, uzmanlaşması ve dinî yüksek öğrenim görmüş personelin yabancı dil yeterliğinin geliştirilmesi ve bilgi ve görgülerinin artırılması amacıyla yurt dışına gönderilmesi konularında çalışmalar yapmak, bu alanlarda Başkanlıkça hizmet satın alma suretiyle yapılacak işleri koordine etmek ve yürütmek.

4) (Değişik: 2/7/2018 – KHK/703/141 md.) Yazılı, görsel, işitsel ve dijital medya vasıtasıyla toplumu din konusunda aydınlatmak.”

“6) (Değişik: 2/7/2018 – KHK/703/141 md.) Göçmen, engelli, bağımlı gibi desteğe muhtaç kesimlere yönelik manevi danışmanlık hizmetleri yürütmek.”

“8) (Değişik: 2/7/2018 – KHK/703/141 md.) Kurban ibadetinin usulüne uygun şekilde yerine getirilmesi amacıyla gerekli tedbirleri almak, vekâletle kurban organizasyonu gerçekleştiren kurum ve kuruluşların bu kapsamdaki hizmet ve faaliyetlerini denetlemek.

9) (Değişik: 2/7/2018 – KHK/703/141 md.) İhtiyaç duyulan yerlerde okuma salonu, aile ve dinî rehberlik merkezi, gençlik çalışmaları merkezi ve benzeri yerler açmak ve bunlarla ilgili işleri yürütmek.”

ii. (ç) bendinin ibare eklenen (1) numaralı alt bendi şöyledir:

“ç) Dinî Yayınlar Genel Müdürlüğü

1) Toplumu din konusunda aydınlatmak amacıyla gerçek ve elektronik ortamda basılı, sesli ve görüntülü eserler hazırlamak, hazırlatmak, bunları inceleyerek yayımlamak, süreli yayınlar yapmak ve gerektiğinde ücretsiz yayın dağıtmak, dini bakımdan daha teferruatlı incelenmesi gereken eserleri Din İşleri Yüksek Kurulunun olumlu görüşünü aldıktan sonra yayımlamak, kütüphane açmak”

f. (f) bendiyle 633 sayılı Kanun’un 7. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinin;

i. Yürürlükten kaldırılan (9) numaralı alt bendi şöyledir:

“9) Taşınmaz mal kayıtlarını tutmak.”

ii. İbare eklenen (11) numaralı alt bendi şöyledir:

“11) Başkanlıkça düzenlenen yardım kampanyalarını organize etmek, cami, mescit ve eklentilerinde gerçekleştirilecek yardım kampanyalarının uygulama usul ve esaslarını belirlemek.”

iii. Değiştirilen (13) numaralı alt bendi şöyledir:

“13) (Değişik: 2/7/2018 – KHK/703/141 md.) Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından yönetilen cami, mescit ve Kur’an kurslarının müstemilatındaki yerlerin kiralanması, işletilmesi veya işlettirilmesi ile ilgili iş ve işlemleri yürütmek.”

g. (g) bendiyle 633 sayılı Kanun’un 7. maddesinin birinci fıkrasının (h) bendinin “Başbakanlık...” ibaresinin “Cumhurbaşkanlığı...” şeklinde

değiştirildiği ve "...kanun, tüzük, yönetmelik ve diğer..." ibaresinin madde metninden çıkarıldığı (5) numaralı alt bendi şöyledir:

"5) Cumhurbaşkanlığı, bakanlıklar ve Başkanlık birimlerinden gönderilen kanun, tüzük, yönetmelik ve diğer mevzuat taslaklarını hukuki açıdan inceleyerek görüş bildirmek."

ğ. (ğ) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 10. maddesinin;

i. Yürürlükten kaldırılan birinci ve üçüncü fıkraları şöyledir:

"Başkan yardımcıları, Rehberlik ve Teftiş Başkanı, Mushafları İnceleme ve Kıraat Kurulu Başkanı müşterek kararla; daire başkanı, Başkanlık müftüsü, hukuk müşaviri, başmüfettiş, müfettiş, iç denetçi ve dinî yüksek ihtisas merkezi müdürü Başkanın teklifi üzerine Başbakan veya ilgili Bakan onayı ile; 23/4/1981 tarihli ve 2451 sayılı Kanun hükümleri dışında kalan diğer personelin atamaları ise Başkan tarafından yapılır."

"Görev süresi sona eren Din İşleri Yüksek Kurulu Başkan ve üyeleri ile Mushafları İnceleme ve Kıraat Kurulu Başkan ve üyeleri kazanılmış hak aylık derecelerine uygun başka kadrolara atanırlar."

ii. Dördüncü fıkrasına eklenen üçüncü cümle şöyledir:

"(Ek cümle: 2/7/2018 - KHK/703/141 md.) Başkanlık müşaviri, Başkanlık müftüsü, Başkanlık vaizi ve avukat unvanındaki personel Başkanın uygun göreceği merkez veya taşra teşkilatına ait birimlerde çalıştırılabilir."

iii. İbare değişikliği yapılan beşinci fıkrası şöyledir:

"Başkanlığa ait kadrolara Kamu Personeli Seçme Sınavı (B) grubu puan sırasına göre ilk defa açıktan atanacak personel, alım yapılacak her bir unvan için boş kadro sayısının üç katına kadar çağırılacak adaylar arasından Başkanlıkça yapılacak sözlü sınav başarı sırasına göre atanır."

h. (h) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 10. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 10/A maddesi (16/3/2022 tarihli ve 7383 sayılı Kanun'un 5. maddesiyle değiştirilmesinden önceki hâli) şöyledir:

“Sözleşmeli personel istihdamı

Madde 10/A – (Ek: 2/7/2018 - KHK/703/141 md.)

Başkanlığın Din Hizmetleri Sınıfına ait kadrolarında 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4 üncü maddesinin (B) fıkrası kapsamında sözleşmeli personel istihdam edilebilir.

Sözleşmeli personel, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinde öngörülen genel şartlar ile Başkanlık mevzuatı ile belirlenmiş olan özel şartları taşıyanlardan Kamu Personel Seçme Sınavı puan sırasına konulmak kaydıyla alım yapılacak her bir pozisyonun üç katına kadar aday arasından Başkanlık tarafından yapılacak sözlü sınav başarı sırasına göre atanır. Yapılan atama, sözleşmenin imzalanmasıyla geçerlilik kazanır. Sözleşme, imzalanmadan herhangi bir hak doğurmaz.

Bu madde uyarınca atanan sözleşmeli personel dört yıl süreyle başka bir yere atanamaz. Aile birliği mazeretine bağlı yer değiştirmelerde bu madde uyarınca istihdam edilenlerin eşi bu personele tabidir. Sözleşme gereği dört yıllık çalışma süresini tamamlayanlar talepleri halinde bulundukları yerde din hizmetleri sınıfına ait kadrolarına atanır. Bu şekilde atananlar, aynı yerde en az iki yıl daha görev yapar.

Bu madde hükümlerine göre kadrolara atananların, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4 üncü maddesinin (B) fıkrası uyarınca sözleşmeli pozisyonlarda geçirdikleri hizmet süreleri, öğrenim durumlarına göre yükselebilecekleri dereceleri aşmamak kaydıyla kazanılmış hak aylık derece ve kademelerinin tespitinde değerlendirilir. Bunlar; atandıkları kadronun mali ve sosyal haklarına, göreve başladığı tarihi takip eden aybaşından itibaren hak kazanır ve önceki pozisyonlarında aldıkları mali ve sosyal haklar hakkında herhangi bir mahsuplaşma yapılmaz.

Bu madde kapsamında kadrolara atananlara iş sonu tazminatı ödenmez. Bu personelin önceden iş sonu tazminatı ödenmiş süreleri hariç, iş sonu tazminatına esas olan toplam hizmet süreleri, 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu uyarınca ödenecek emekli ikramiyesine esas toplam hizmet süresinin hesabında dikkate alınır.

Bu madde kapsamında sözleşmeli personelin atanacağı kadrolar, genel kadro usulü hakkında ilgili Cumhurbaşkanlığı Kararnamesine ekli cetvellerde yer alan sınıf, unvan ve derecelerine uygun olmak şartıyla, başka bir işleme gerek kalmaksızın atama işleminin yapıldığı tarih itibariyle ihdas edilerek genel kadro usulü hakkında ilgili Cumhurbaşkanlığı Kararnamesine ekli cetvellerin ilgili bölümlerine eklenmiş ve atananların pozisyonları başka bir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılır. İhdas edilen kadrolar ile iptal edilen pozisyonlar; unvanı, sınıfı, adedi, derecesi, teşkilatı ve birimi belirtilmek suretiyle atama tarihinden itibaren iki ay içinde Cumhurbaşkanlığına ve Devlet Personel Başkanlığına bildirilir.

Sözleşmeli personel olarak atanacakların başvuruları, sözlü sınava alınacakların belirlenmesi, sözlü sınav konuları, sözlü sınavın usul ve esasları, atanmaları ve bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer hususlar yönetmelikle düzenlenir."

1. (1) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 11. maddesinin;

i. Birinci fıkrasının değiştirilen (b) bendi şöyledir:

"b) (Değişik: 2/7/2018 – KHK/703/141 md.) Sınavın yapılacağı yılın ocak ayının ilk günü itibariyle otuz beş yaşını doldurmamış olmak."

ii. "...Kamu Personeli..." ve "...ve olumlu sicil almak..." ibarelerinin madde metninden çıkarıldığı üçüncü fıkrası şöyledir:

*"Diyanet işleri uzman yardımcılığına atananlar; en az üç yıl çalışmak, yönetmelikte belirtilen yabancı dillerden en az birinden **Kamu personeli** Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavından en az (C) düzeyinde belgeye veya buna denk kabul edilen ve uluslararası geçerliliği bulunan bir belgeye sahip olmak ve **olumlu sicil almak** kaydıyla, hazırlayacakları tezin kabulünden sonra açılacak mesleki yeterlik sınavına girmeye hak kazanırlar. Mesleki yeterlik sınavında başarılı olanlar Diyanet işleri uzmanı unvanını kazanırlar. Bunlar Başkanlığın hizmet alanlarına göre ihtisasa yönlendirilir ve ihtiyaca göre merkez birimlerinde görevlendirilir."*

iii. Altıncı fıkrasının değiştirilen (b) bendi şöyledir:

"b) (Değişik: 2/7/2018 – KHK/703/141 md.) Sınavın yapılacağı yılın ocak ayının ilk günü itibariyle otuz beş yaşını doldurmamış olmak."

iv. "...ve olumlu sicil almak..." ibaresinin madde metninden çıkarıldığı sekizinci fıkrası şöyledir:

"Müfettiş yardımcılığına atananlar, en az üç yıl fiilen çalışmak ve olumlu sicil almak almak kaydıyla, mesleki yeterlik sınavına girmeye hak kazanırlar. Mesleki yeterlik sınavında başarılı olanlar müfettiş unvanını kazanırlar. Mesleki yeterlik sınavında iki defa başarısız olanlar ile sınava girmeye hak kazandığı halde geçerli mazereti olmaksızın sınava girmeyenler, müfettiş yardımcısı unvanını kaybederler ve durumlarına uygun başka kadrolara atanırlar."

i. (i) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 12. maddesinin yürürlükten kaldırılan beşinci fıkrası şöyledir:

"Dinî yüksek ihtisas merkezi ve eğitim merkezi eğitim görevlisi, bu merkezlerdeki eğitim ve öğretim faaliyetlerini yürütmekle görevlidir. Eğitim görevlisi, en az lisans düzeyinde dinî yüksek öğrenim mezunu olup ihtisas kursunu bitirmiş veya doktora yapmış olanlar arasından atanır."

j. (j) bendiyle 633 sayılı Kanun'un ibareler ve fıkra değişikliği yapılan 13. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Hac ve umre hizmetlerinin yürütülmesi:

Madde 13 – (Değişik: 26/4/1976 - 1982/1 md.; İptal: Anayasa Mahkemesinin 18/12/1979 tarihli ve E. 1979/25, K. 1979/46 sayılı kararı ile; Yeniden düzenleme: 1/7/2010-6002/12 md.)

*Hac ve umre ibadetlerinin usulüne uygun, sağlık ve güvenlik içinde, hizmet talep edenlerin hakları korunacak şekilde ifası amacıyla, Başkanlık vel/ veya Başkanlığın denetim ve gözetimi altında ilgili mevzuatı gereği uluslararası her türlü seyahat hizmetleri verme yetkisini haiz seyahat acentaları tarafından hac ve umre seferleri düzenlenir. Seyahat acentalarına tahsis edilecek kontenjan oranı **Cumhurbaşkanınca** belirlenir ve bu orana göre tespit edilen sayı seyahat acentalarınca kullanılmak üzere topluca verilir. Gerektiğinde bu acentalardan hizmet satın alınabilir. Başkanlıkça düzenlenen hac ve umre seferlerinde 14/9/1972 tarihli ve 1618 sayılı Seyahat Acentaları ve Seyahat Acentaları Birliği Kanununun 4 üncü maddesinde sözü edilen işletme belgesi aranmaz.*

...

(Değişik: 2/7/2018 – KHK/703/141 md.) **Hac ve umre seyahatleri ile ilgili iş ve işlemler ile Hac ve Umre Hesabından yapılan bütün harcamalar her yıl hac mevsimi sonunda Başkanlık ve gerektiğinde Cumhurbaşkanlığınca görevlendirilecek denetim elemanları tarafından denetlenir.**

Hac ve umre hizmetlerinin yürütülmesi, Hac ve Umre Hesabının oluşturulması, bu hesapta yer alan tutarların harcanması, hac ve umre dönemlerinde hac ve umre faaliyetleri için yurt içinde görevlendirilen Başkanlık personeline (...) ⁽¹⁾ sınav hizmetleri karşılığında ödenecek ücretler, Bakanlıklararası Hac ve Umre Kurulu ile Hac ve Umre Komisyonunun kuruluş, görev ve yetkilerine dair usul ve esaslar **Cumhurbaşkanınca** belirlenir.”

k. (k) bendiyle 633 sayılı Kanun’un ibare değişikliği yapılan 14. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

“Dinî Yayınlar Döner Sermaye İşletmesi:

Madde 14 – (Değişik: 1/7/2010-6002/13 md.)

Dinî Yayınlar Döner Sermaye İşletmesinin sermayesi, yirmi milyon Türk Lirasıdır. Bu miktarı on katına kadar artırmaya **Cumhurbaşkanı** yetkilidir. Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce mevcut olan sermayenin tamamı ile sermayenin işletilmesinden elde edilen kârlar, tahsis edilen sermaye miktarına ulaşıncaya kadar sermayeye ilave olunur. Ödenmiş sermaye tutarı, tahsis edilen sermaye tutarına ulaştıktan sonra kalan kârlar, izleyen mali yılın şubat ayı sonuna kadar genel bütçeye gelir kaydedilmek üzere ilgili muhasebe birimine yatırılır.”

l. (1) bendiyle 633 sayılı Kanun’un 18/A maddesinin:

i. İbare değişikliği yapılan birinci fıkrası şöyledir:

“(Değişik birinci fıkra: 1/7/2010-6002/16 md.) Başkanlık yurt dışı teşkilatı, 13/12/1983 tarihli ve 189 sayılı Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Yurtdışı Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararname esaslarına göre kurulan **müşavirlik ve ataşeliklerden** oluşur.”

ii. İbare değişikliği yapılan ikinci fıkrası şöyledir:

*“Yurt dışı sürekli görev süresi üç yıldır, bu süre hizmetin gerektirdiği hallerde **Cumhurbaşkanının** onayı ile bir yıla kadar uzatılabilir. Bu hüküm müteakip yurt dışı atamalarında da uygulanır. (Mülga son cümle: 23/8/2011-KHK-653/11 md.)”*

iii. Yürürlükten kaldırılan üçüncü, dördüncü ve sekizinci fıkraları şöyledir:

“(Değişik : 1/7/2010 - 6002/16 md.) Başkanlık yurt dışı teşkilatı kadrolarına sürekli görevle atanabilmek için; en az dört yıllık dini yüksek öğrenim veren fakülte veya yüksek okul mezunu olmak, Başkanlık teşkilatında vaizlik, müdürlük, uzmanlık, diyanet işleri uzmanlığı, din işleri yüksek kurulu uzmanlığı ve üstü görevlerde veya ilahiyat fakültelerinde öğretim üyesi olarak en az üç yıl çalışmış olmak ve türü ve düzeyi yönetmelik ile belirlenecek yabancı dillerden birini bilmek gerekir.

(Değişik: 1/2/2018 - 7079/15 md.) Yurt dışı sürekli görevlere atanmada Din İşleri Yüksek Kurulu üyesi, daire başkanı, il müftüsü ile ilahiyat alanında profesör olanlar mesleki ehliyet sınavına tabi tutulmazlar. Bunların yurt dışı temsil ve yeterliliği mülakatla belirlenir. Başkan yardımcısı, Din İşleri Yüksek Kurulu Başkanı, genel müdür, Mushafları İnceleme ve Kıraat Kurulu Başkanı, Rehberlik ve Teftiş Başkanı, I. Hukuk Müşaviri ve Strateji Geliştirme Başkanı kadrolarında görev yapanlardan dini yüksek öğrenim mezunu olanların yurt dışı sürekli görevlere atanmalarında herhangi bir şart aranmaz. Sınav komisyonu, Başkanın veya görevlendireceği Başkan yardımcısının başkanlığında genel müdürler arasından belirlenen üç üye ve Din İşleri Yüksek Kurulundan bir üye olmak üzere beş kişiden oluşur. Sınav sonunda başarılı olanlardan öncelikle Başkanlık personelinin ataması yapılır.”

...

“(Ek: 23/8/2011 - KHK - 653/11 md.) Yurt dışı din hizmetlerinin müşavirlik ve ataşeliklerle karşılanamadığı yerlerde din hizmetleri koordinatörlükleri kurulabilir ve buralara din hizmetleri koordinatörü atanabilir. Din hizmetleri koordinatörlüklerinin kurulacağı yerler, bu kadroya atanacaklarda aranacak nitelikler, bunların seçimi, görev süreleri, bunlara yapılacak ödemeler ve bu fıkranın uygulanmasına

ilişkin diğer usul ve esaslar ilgili Bakanın teklifi ve Maliye Bakanlığının görüşü üzerine Bakanlar Kurulu tarafından tespit edilir. Yurt dışı aylığı herhangi bir vergiye tabi tutulmaz.”

m. (m) bendiyle 633 sayılı Kanun’un 19. maddesinin ibare değişikliği yapılan üçüncü fıkrası şöyledir:

“Madde 19 –

Şüranın kuruluş, toplantı ve çalışma esasları bir yönetmelikle belirtilir.”

n. (n) bendiyle 633 sayılı Kanun’un 33. maddesinin;

i. İbare eklenen birinci fıkrası şöyledir:

“Diyanet İşleri Başkanlığı kendi kuruluşu dışındaki dini kültür, tecrübe ve ihtisasları ile tanınmış kimselerden, Din İşleri Yüksek Kurulu çalışmalarında mütalaa almak, rapor, tebliğ, makale, kitap hazırlatmak, tercüme yaptırmak, vaaz ve konferans verdirmek suretiyle faydalanabilir.”

ii. İbare değişikliği yapılan ikinci fıkrası şöyledir:

“Bu şekilde görevlendirilecekler Cumhurbaşkanınca tesbit edilecek esaslara göre ücret verilir. Bulundukları yer dışında geçici olarak görevlendirilenlere ayrıca 6245 sayılı Harcırah Kanununa göre yol masrafı ve yevmiye verilir.”

o. (o) bendiyle 633 sayılı Kanun’un ek 5. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 6. maddesi şöyledir:

“Ek Madde 6- (Ek: 2/7/2018 - KHK/703/141 md.)

Başkanlıkça yapılan sınavlarda soru hazırlama komisyonu üyesi, sınav komisyonu üyesi ve sınav görevlisi olarak görevlendirilen personele sınav ücreti ödenir.

Sınav ücreti; sınavda görevlendirilenlere her bir gün için aşağıdaki gösterge rakamlarının 657 sayılı Kanuna göre aylıklar için belirlenen memur maaş katsayısının çarpımından oluşur.

<u>Sınav Görevi</u>	<u>Gösterge Rakamı</u>
<i>Soru Hazırlama Komisyonu Üyesi</i>	600
<i>Sınav Komisyonu Üyesi</i>	600
<i>Sınav Görevlisi</i>	500

Sınav görevlendirmelerinde; bir kişi bir bütçe yılı döneminde en fazla 10 defa görevlendirilebilir.

Bir sınavda aynı kişiye günlük bir sınav ücreti ödenir.

Bu madde kapsamında sınav ücreti ödenenlere, 19/02/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu hükümleri saklı kalmak kaydıyla başka bir ücret ödenmez.”

36. 149. maddesinin (c) bendiyle 6701 sayılı Kanun’un 10. maddesinin;

a. Değiştirilen (2) numaralı fıkrası şöyledir:

“(2) (Değişik: 2/7/2018 – KHK/703/149 md.) Kurul; biri Başkan, biri İkinci Başkan olmak üzere Cumhurbaşkanlığı tarafından atanan on bir üyeden oluşur.”

b. İbare değişiklikleri yapılan (3) numaralı fıkrası şöyledir:

“(3) İkinci fıkraya göre Cumhurbaşkanınca seçilen üyelerin görev süreleri dolmadan iki ay önce durum, Kurum tarafından uygun iletişim araçlarıyla kamuoyuna duyurulur. Başvurular ve aday bildirimleri Cumhurbaşkanlığına yapılır. İkinci fıkra belirtilen usule göre yeni seçilen üyeler, yerlerine seçildikleri üyenin görev süresinin bitiminden itibaren göreve başlar.”

c. (4) numaralı fıkrasının yürürlükten kaldırılan (a) ve (d) bentleri, yürürlükten kaldırılan (5) numaralı fıkrası ve (6) numaralı fıkrasının yürürlükten kaldırılan birinci ve ikinci cümleleri ile yürürlükten kaldırılan (7) numaralı fıkrası şöyledir:

“(4) a) Kurumun görev alanındaki konularda bilgi ve deneyim sahibi olmak.

...

d) Kamu kurum ve kuruluşlarında, uluslararası kuruluşlarda, sivil toplum kuruluşlarında veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarında ya da özel sektörde toplamda en az on yıl çalışmış olmak."

"(5) Üye seçimlerinde, Kurumun görev alanına giren konularda bilgi ve deneyimi bulunanların çoğulcu bir şekilde temsiline özen gösterilir.

(6) Üyelerin görev süresi dört yıldır. Arka arkaya iki dönem görev yapan üyeler bir dönem geçmeden tekrar seçilemez.

(7) Başkan ve İkinci Başkan, Kurul tarafından Kurul üyeleri arasından seçilir."

ç. İbare değişiklikleri yapılan (8) ve (13) numaralı fıkraları şöyledir:

"(8) Başkan, İkinci Başkan ve üyelerin süreleri dolmadan herhangi bir nedenle görevlerine son verilemez. Ancak üyenin;

a) Seçilmesi için gerekli şartları taşınamaması ya da sonradan kaybetmesi,

b) Kurul kararlarını süresi içinde imzalamaması,

c) Kurul tarafından kabul edilebilir mazereti olmaksızın bir takvim yılı içinde toplam beş Kurul toplantısına katılmaması,

ç) Ağır hastalık veya engellilik nedeniyle iş göremeyeceğinin sağlık kurulu raporuyla belgelenmesi,

d) Görevi ile ilgili olarak işlediği suçlardan dolayı hakkında verilen mahkûmiyet kararının kesinleşmesi,

e) Geçici iş göremezlik hâlinin üç aydan fazla sürmesi,

f) 657 sayılı Kanunun 48 inci maddesinin birinci fıkrasının (A) bendinin (5) numaralı alt bendinde belirtilen suçlardan mahkûm edilip de cezasının infazına fiilen başlanması,

*hâllerinin Kurul tarafından tespit edilmesi üzerine **Cumhurbaşkanı** veya görevlendireceği bakanın onayıyla üyeliğine son verilir.”*

*“(13) 2/12/1999 tarihli ve 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun uyarınca Başkan ve üyeler için soruşturma yapılması **Cumhurbaşkanı** veya görevlendireceği bakanın iznine tabidir. Soruşturma izni verilmesi veya verilmemesine ilişkin kararlara karşı itirazlar Danıştay tarafından karara bağlanır.”*

37. 151. maddesinin;

a. (h) bendiyle 1211 sayılı Kanun’un 25. maddesinin yürürlükten kaldırılan birinci fıkrası şöyledir:

*“**Başkan (Guvernör), Bakanlar Kurulu kararıyla beş yıllık bir dönem için atanır. Bu sürenin sonunda yeniden atanabilir.”***

b. (j) bendiyle 1211 sayılı Kanun’un 29. maddesinin; “...ve meslekleri ile ilgili olarak en az on yıl çalışmış...” ibaresi ile “...**Başkan (Guvernör) ın önerisi üzerine müşterek kararla beş yıl süre ile...**” ibaresinin madde metninden çıkarıldığı ikinci cümlesi ile yürürlükten kaldırılan üçüncü cümlesi şöyledir:

“Madde 29 – (Değişik: 25/4/2001 - 4651/5 md.)

*Başkan (Guvernör) a yardımcı olmak üzere dört Başkan (Guvernör) Yardımcısı atanır. (Değişik ikinci cümle: 13/6/2012 - 6327/11 md.) Başkan (Guvernör) Yardımcıları hukuk, maliye, ekonomi, işletme, bankacılık, finans, mühendislik, kamu yönetimi, siyaset bilimi, uluslararası ilişkiler ile istatistik alanlarından birinde veya iktisadi ve idari bilimler fakültelerinde lisans veya lisansüstü öğrenim görmüş, yeterli bilgi ve deneyime sahip ve meslekleri ile ilgili olarak en az on yıl çalışmış kişiler arasından **Başkan (Guvernör) ın önerisi üzerine müşterek kararla beş yıl süre ile atanırlar. Başkan (Guvernör) Yardımcıları bu sürenin sonunda yeniden atanabilirler. Başkan (Guvernör) Yardımcıları hakkında da 27 nci maddenin birinci fıkrası ve 28 inci maddenin ikinci fıkrası uygulanır.”***

38. 160. maddesinin (a) bendiyle 6756 sayılı Kanun’un cümle değişikliği yapılan 5. maddesinin (3) numaralı fıkrası şöyledir:

*“3) (Değişik birinci cümle: 2/7/2018-KHK-703/160 md.) **Üniversitenin rektörü, Cumhurbaşkanı tarafından atanır. Ayrıca rektöre görevlerinde***

yardımcı olmak üzere sayısı dördü geçmemek üzere Milli Savunma Bakanı tarafından rektör yardımcıları atanır.”

39. 161. maddesiyle 6940 sayılı Kanun’un yürürlükten kaldırılan 5., 6. ve 8. maddeleri şöyledir:

“MADDE 5- Riyaseticumhur Senfoni Orkestrasının Şefi; herhangi bir konservatuvarın yüksek kısımlarından birinde ihtisas yaptıktan sonra memleket içinde veya dışında tanınmış bir senfoni orkestrasının şefinin yanında en az iki yıl başarı ile orkestra şefliği yapmış namzetler arasından 6 ncı maddede yazılı mütehassıs komisyon tarafından seçilir. Orkestra şefi Başvekille Maarif Vekilinin müşterek karar üzerine Reisicumhurun tasdiki ile tâyin edilir.

MADDE 6- Orkestra şefini seçecek heyet, aşağıdaki zatlardan teşekkül eder:

a) Maarif Vekâleti Güzel Sanatlar Umum Müdürü.

b) Devlet Konservatuvarı Müdürü.

c) Devlet Konservatuvarı öğretmenleri arasından Maarif Vekâletince seçilecek bir öğretmen.

d) Senfoni Orkestrası birinci konsertmaisteri.

e) Senfoni Orkestrası Yönetim Kurulunun kendi aralarından seçecekleri iki âza.”

“MADDE 8- Orkestra şef muavinliklerine seçileceklerde de şefte aranan şart ve vasıflar aranır. Şef muavinleri orkestra şefinin teknik yardımcılarıdır. Kendilerine verilen vazifeleri şef adına ifa ederler. Tâyinleri, orkestra şefinin inhası üzerine, Maarif Vekâletince yapılır.”

40. 164. maddesinin (b) bendiyle 6112 sayılı Kanun’un 14. maddesinin (4) numaralı fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen (5) ve (6) numaralı fıkraları şöyledir:

“(5) (Ek:2/7/2018-KHK-703/164 md.) Radyo ve televizyonlar ayda en az doksan dakika gıda güvenliği, gıda güvenirliliği, bitki ve hayvan sağlığı ile toprak koruma, iş sağlığı ve güvenliği, ekonomide ve çalışma hayatında kayıt dışılığın önlenmesi, sosyal güvenlik, işçi ve işveren

ilişkileri, vergiye gönüllü uyumun sağlanması ve vergi bilincinin artırılması, halk sağlığının korunması ve geliştirilmesi, hastalık risklerinin azaltılması ve önlenmesi ile teşhis, tedavi ve rehabilite edici sağlık hizmetlerinin daha verimli kullanılabilmesi, uyuşturucu ve zararlı alışkanlıklar ile mücadele, trafik ve yol güvenliği, suçun önlenmesi, afet yönetimi, nüfus hizmetleri, göç yönetimi ve düzensiz göçle mücadele gibi konularda uyarıcı ve eğitici mahiyette yayınlar yapmak zorundadır. Bu yayınların, oran ve yayınlanma zamanı ile ilgili esaslar Üst Kurulca belirlenir. Bu programlar, Üst Kurul, ilgili bakanlık ve ilgili diğer kamu kurum ve kuruluşları ile bilimsel kuruluşlar, kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşları veya sivil toplum kuruluşları tarafından hazırlanır veya hazırlatılır. Hazırlanan programların, ilgili Bakanlığın olumlu görüşü alındıktan sonra Üst Kurul tarafından radyo ve televizyonlarda yayınlanması sağlanır.

(6) (Ek: 2/7/2018-KHK-703/164 md.) Bu madde kapsamında yapılan yayınlar için herhangi bir bedel ödenmez. Bu yayınların ve sürelerinin denetimi Üst Kurulca yapılır.”

41. 167. maddesinin;

a. (a) bendiyle 4054 sayılı Kanun’un değiştirilen 22. maddesi şöyledir:

“Kurulun Teşekkülü

Madde 22 – (Değişik: 2/7/2018-KHK-703/167 md.)

Rekabet Kurulu, Kurumun karar organı olup biri Başkan biri İkinci Başkan olmak üzere Cumhurbaşkanı tarafından atanan toplam yedi üyeden oluşur.”

b. (b) bendiyle 4054 sayılı Kanun’un değiştirilen 23. maddesi şöyledir:

“Atanma Şartları

Madde 23 – (Değişik: 2/7/2018-KHK-703/167 md.)

Kurul üyeleri, en az dört yıllık yükseköğrenim görmüş, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinin (A) fıkrasının 1, 4, 5, 6 ve 7 nci bentlerinde belirtilen şartları taşıyanlar arasından seçilir.”

c. (c) bendiyle 4054 sayılı Kanun'un 24. maddesinin birinci fıkrasının yürürlükten kaldırılan bir ila dördüncü cümleleri şöyledir:

“Kurul Başkanı, İkinci Başkanı ve üyelerinin görev süreleri altı yıldır. Süresi biten üye yeniden seçilebilir. Kurul üyelerinin üçte biri iki yılda bir yenilenir. Yenilenme sırasında Kurulun teşekkülüne ilişkin hükümlerdeki sayılar ve oranlar dikkate alınır.”

42. 168. maddesinin (a) bendiyle 4628 Kanun'un 5. maddesinin;

a. İbare eklenen birinci fıkrası şöyledir:

“(Değişik birinci fıkra: 4/12/2003-5015/24 md.) Kurul, biri Başkan, biri İkinci Başkan olmak üzere en az dört yıllık yükseköğrenim görmüş olanlar arasından Cumhurbaşkanlığı tarafından atanan yedi üyeden oluşur.”

b. Yürürlükten kaldırılan ikinci fıkrası şöyledir:

“Kurul üyeleri; hukuk, siyasi bilgiler, idari bilimler, kamu yönetimi, iktisat, mühendislik, işletme ya da maliye dallarında eğitim veren en az dört yıllık yüksek öğrenim kurumlarından mezun olmuş, kamu kurum ve kuruluşlarında ya da özel sektörde en az on yıl deneyim sahibi ve mesleğinde temayüz etmiş kişiler arasından Bakanlar Kurulunca atanır.”

c. İbare değişikliği yapılan üçüncü fıkrası şöyledir:

“Cumhurbaşkanı, atamayla birlikte Kurul Başkanını ve İkinci Başkanı görevlendirir.”

ç. Yürürlükten kaldırılan dördüncü fıkrası şöyledir:

“Kurul başkan ve üyelerinin görev süresi altı yıldır. Görev süresi sona eren üyeler tekrar seçilebilir.”

43. 169. maddesinin;

a. (c) bendiyle 660 sayılı KHK'nın 4. maddesinin;

i. Değiştirilen (1) ve (2) numaralı fıkraları şöyledir:

“(1) (Değişik: 2/7/2018 – KHK/703/169 md.) Kurul; biri Başkan, biri İkinci Başkan olmak üzere Cumhurbaşkanı tarafından atanan dokuz üyeden oluşur.

(2) (Değişik: 2/7/2018 – KHK/703/169 md.) Kurul üyeliğine atanacakların dört yıllık yükseköğrenim mezunu olmaları ve 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinin birinci fıkrasının (A) bendinin (I), (4), (5), (6) ve (7) numaralı alt bentlerinde belirtilen nitelikleri taşımaları gerekir.”

ii. Yürürlükten kaldırılan (3) numaralı fıkrası şöyledir:

“(3) Kurul üyeliklerine atanacakların;

a) 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinin birinci fıkrasının (A) bendinin (I), (4), (5), (6) ve (7) numaralı alt bentlerinde belirtilen nitelikleri taşımaları,

b) En az dört yıllık eğitim veren yükseköğretim kurumlarının hukuk, siyasal bilgiler, iktisat, işletme, iktisadi ve idari bilimler ile ticari bilimler fakültelerinden ya da bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulunca kabul edilen yükseköğretim kurumlarından mezun olmaları veya bu dallarda yüksek lisans yapmış olmaları ve muhasebe, finans, vergi, denetim ve hukuk alanlarından birinde en az on yıllık deneyim sahibi olmaları,

c) Öğretim elemanları arasından Kurul üyeliklerine atanacakların ise iktisat, işletme, maliye ve muhasebe alanlarında en az on yıl süreyle öğretim üyesi veya öğretim görevlisi olarak görev yapmış olmaları,

şarttır.”

b. (ç) bendiyle 660 sayılı KHK'nın 5. maddesinin

i. (1) numaralı fıkrasının yürürlükten kaldırılan birinci ve ikinci cümleleri şöyledir:

“Kurul Başkan ve üyelerinin görev süresi beş yıldır. Süresi biten Başkan ve üyeler bir defalığına tekrar atanabilirler.”

ii. İbare değişikliği yapılan (2) numaralı fıkrası şöyledir:

“(2) Kurul Başkan ve üyelerinin süreleri dolmadan herhangi bir nedenle görevlerine son verilemez. Ancak, ciddi hastalık veya engellilik nedeniyle iş göremeyecekleri, atanmaları için gerekli şartları kaybettikleri veya durumlarının 6 ncı maddeye aykırı olduğu anlaşılanların görevleri Cumhurbaşkanınca sona erdirilir.”

44. 170. maddesinin (b) bendiyle 2813 sayılı Kanun’un 8. maddesinin;

a. Değiştirilen (2) numaralı fıkrası şöyledir:

“(2) (Değişik ikinci fıkra: 2/7/2018 – KHK/703/170 md.) Kurul üyelerinin, 657 sayılı Kanunun 48 inci maddesinin (A) bendinin (1), (4), (5), (6) ve (7) numaralı alt bentlerinde belirtilen şartları taşımaları ve herhangi bir siyasi partinin yönetim ve denetim organlarında görev almamış veya bu görevlerinden ayrılmış olmaları gerekir.”

b. Yürürlükten kaldırılan üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkraları ile yedinci fıkrasının ikinci cümlesi şöyledir:

“Kurul Başkanıyla, telsiz hizmetlerini temsil eden bir üye, telekomünikasyon hizmetlerini temsil eden bir üye ve posta hizmetlerini temsil eden bir üye Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanının göstereceği iki kat üye adayı arasından atanır.

Telekomünikasyon sektörünü temsil eden iki üye, bu Kanun uyarınca Türkiye’de telekomünikasyon cihaz ve sistem imalatı, telekomünikasyon hizmeti yürütmekte ya da alt yapı işletmekte olan ve ilgili telekomünikasyon hizmeti piyasasında Türkiye çapında en az %10’luk pazar payına sahip olan işletmecilerin göstereceği ikişer aday arasından atanır. Bu maddenin uygulaması açısından hizmeti piyasalarına ve işletmecilerin pazar paylarına ilişkin tespitler Kurum tarafından ve nihai olarak yapılır. Her bir işletmeci pazar payı ne olursa olsun en fazla iki aday gösterebilir.

Tüketicileri temsil eden üye ise Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ile Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinin göstereceği ikişer aday arasından atanır.”

“Telekomünikasyon sektörünü temsil eden üye, kendisini aday gösteren işletmeci şirket ile görev süresi boyunca her türlü ilişkisini

keser ve görevinden ayrılmasından itibaren de en az iki yıl boyunca anılan işletmeci şirket ile çalışma, danışmanlık veya hissedarlık şeklinde bir ilişki kuramaz.”

45. 171. maddesinin (d) bendiyle 4734 sayılı Kanun’un 53. maddesinin (c) fıkrasının;

a. Değiştirilen ikinci paragrafı şöyledir:

“(Değişik ikinci paragraf: 2/7/2018-KHK-703/171 md.) Üyelerin geçmişte ve halen bir siyasi parti ile aday gösterilme dâhil üyelik ve görev alma ilişkilerinin bulunmaması gerekir.”

b. Üçüncü paragrafının yürürlükten kaldırılan birinci ve ikinci cümleleri şöyledir:

“Kurul üyelerinin görev süresi dört yıldır. Bir üye bir defadan fazla seçilebilir.”

46. 172. maddesinin (a) bendiyle 657 sayılı Kanun’un 61. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen 61/A maddesi şöyledir:

“Bakan müşaviri

Madde 61/A- (Ek: 2/7/2018 - KHK-703/172 md.)

Bakanlıklarda, özel önem ve öncelik taşıyan konularda bakana danışmanlık yapmak üzere bakan müşaviri atanabilir. Bakan müşavirleri doğrudan bakana bağlı olarak çalışır.

Bakan müşavirleri, bakanın görev süresiyle sınırlı olarak görev yapar. Bakanın görevi sona erdiğinde, bakan müşavirlerinin görevi de sona erer. Bakan müşavirleri gerektiğinde bakanın görev süresi dolmadan da görevden alınabilir.

Bakan müşaviri kadrolarına bu Kanunun atanma, sınavlar, kademe ilerlemesi ve dereceye yükselmesine ilişkin hükümleriyle bağlı olmaksızın atama yapılabilir. Ancak bu şekilde atanmış olmak, kamu kurum ve kuruluşlarındaki diğer herhangi bir kadro, pozisyon ve göreve atanma veya kamuda herhangi bir statüde çalışma açısından kazanılmış hak teşkil etmez.

Bakan müşaviri kadrolarına açıktan atananlardan görevi sona erenlerin veya görevden alınanların memuriyetle ilişkileri kesilir.

Kamu görevlisi iken bakan müşavirliğine atananlar, görevleri sona erdiğinde veya görevden alındıklarında, yönetici kadro, pozisyon ve görevleri hariç olmak üzere önceki kadro veya pozisyonlarına en geç bir ay içinde atanırlar. Bu şekilde atanacaklar için uygun boş kadro veya pozisyon bulunmaması hâlinde, söz konusu kadro veya pozisyonlar başka bir işleme gerek kalmaksızın ihdas edilmiş ve kurumların kadro veya pozisyon cetvellerinin ilgili bölümlerine eklenmiş sayılır. Atama işlemi tamamlanıncaya kadar bunların her türlü mali ve sosyal hak ve yardımları kurumları tarafından ödenmeye devam olunur.

Bakan müşaviri kadrolarında görev yapanlara mevzuatında bakanlık müşaviri kadrosuna bağlı mali ve sosyal hak ve yardımlar aynı usul ve esaslar dahilinde ödenir. Bakanlık müşavirlerine yapılan ödemelerden vergi ve diğer yasal kesintilere tabi olmayanlar, bu maddeye göre de vergi ve diğer kesintilere tabi olmaz. Bunlar emeklilik hakları bakımından da bakanlık müşavirine denk kabul edilir.”

47. 173. maddesiyle 657 sayılı Kanun’un değiştirilen fıkranın yer aldığı ek 40. maddesi şöyledir:

“Ek Madde 40- (Ek: 3/6/2011 – KHK-643/9 md.; Değişik: 12/7/2013 - 6495/73 md.)

Mesleğe özel yarışma sınavına tabi tutulmak suretiyle alınan ve 36 ncı maddenin “Ortak Hükümler” bölümünün (A) fıkrasının (11) numaralı bendinde sayılan kadrolara atanmak amacıyla kurumlarca yapılacak olan özel yarışma sınavlarına başvurularda üst yaş sınırı; özel mevzuatında yer alan yaş şartına ilişkin hükümlere bağlı kalmaksızın giriş sınavının yapıldığı yılın ocak ayının birinci günü itibarıyla otuz beş yaşını doldurmamış olmak şeklinde uygulanır.

(Değişik fıkra: 2/7/2018 - KHK-703/173 md.) Kanunlarla veya Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle kurulmuş diğer kamu kurum, kurul, üst kurul ve kuruluşları tarafından mesleğe özel yarışma sınavına tabi tutulmak suretiyle yapılacak alımlarda da birinci fıkra hükmü uygulanır.”

48. 174. maddesiyle 657 sayılı Kanun'un değiştirilen ve eklenen fıkraların yer aldığı ek 41. maddesi şöyledir:

“Uzman istihdamı

Ek Madde 41- (Ek: 11/10/2011 – KHK-666/3 md.)

(Değişik fıkra: 2/7/2018 - KHK-703/174 md.) Bakanlıklar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilatlanmalarına ilişkin Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde öngörülmesi kaydıyla kurumun görev alanına giren konularda çalıştırılmak üzere merkez teşkilatlarında, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığında, Yükseköğretim Kalite Kurulunda, Genelkurmay Başkanlığı ve kuvvet komutanlıklarının merkez karargâhlarında uzman ve uzman yardımcısı istihdam edilebilir.

Uzman yardımcılığına atanabilmek için; 48 inci maddede sayılan şartlara ek olarak, yapılacak yarışma sınavında başarılı olma ve (...) ⁽¹⁾ en az dört yıllık lisans eğitimi veren hukuk, siyasal bilgiler, iktisat, işletme, iktisadi ve idari bilimler fakültelerinden veya bu bakanlıklar ve kurumlarca yürütülen kurumsal hizmet gerekleri çerçevesinde en az dört yıllık lisans eğitimi veren ve yönetmelikle belirlenen yükseköğretim kurumlarından ya da bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulu tarafından kabul edilen yurtiçindeki veya yurtdışındaki öğretim kurumlarından mezun olma şartı aranır. ⁽¹⁾

Uzman yardımcıları mesleğe özel yarışma sınavı ile alınır. Uzman yardımcılığı giriş sınavı merkezi sınav sonuçlarına göre; yazılı ve sözlü sınav veya yalnızca sözlü sınavdan oluşur. Öğrenim dalları itibarıyla belirlenecek uzman yardımcılığı kadrolarına giriş sınavı için, eleme sınavı sonucunda aranacak puan türleri, taban puanları ve sınavda alınan başarı derecelerine göre çağrılacak aday sayısı tespit edilerek, giriş sınavı duyurusuyla ilan edilir. Ancak, giriş sınavına çağrılacak aday sayısı, atama yapılacak kadro sayısının yirmi katından, yalnızca sözlü sınav yapılması hâlinde sözlü sınava çağrılacak aday sayısı giriş sınavı duyurusunda belirtilen kadronun dört katından fazla olamaz. Yazılı sınav, kurumun görev alanına göre yönetmelikle belirlenen konulardan yapılır. Yazılı sınav sonucunda yetmiş puandan az olmamak üzere, en yüksek puandan başlanarak giriş sınavı duyurusunda belirtilen kadronun dört katına kadar aday sözlü sınava çağrılır. Sözlü sınav, adayların;

a) Sınav konularına ilişkin bilgi düzeyi,

- b) Bir konuyu kavrayıp özetleme, ifade yeteneği ve muhakeme gücü,
- c) Liyakati, temsil kabiliyeti, davranış ve tepkilerinin mesleğe uygunluğu,
- d) Özgüveni, ikna kabiliyeti ve inandırıcılığı,
- e) Genel yetenek ve genel kültürü,
- f) Bilimsel ve teknolojik gelişmelere açıklığı,

yönlerinden değerlendirilerek, ayrı ayrı puan verilmek suretiyle gerçekleştirilir.

Adaylar, komisyon tarafından üçüncü fıkranın (a) bendi için elli puan, (b) ile (f) bentlerinde yazılı özelliklerin her biri için onar puan üzerinden değerlendirilir ve verilen puanlar ayrı ayrı tutanağa geçirilir. Bunun dışında sözlü sınav ile ilgili herhangi bir kayıt sistemi kullanılmaz. Sınav komisyonu, kurum içinden veya dışından yönetmelikle belirlenen kişilerden oluşur. Sözlü sınavda başarılı sayılmak için, komisyon başkan ve üyelerinin yüz tam puan üzerinden verdikleri puanların aritmetik ortalamasının en az yetmiş olması şarttır. Başarı puanı en yüksek olan adaydan başlanmak suretiyle giriş sınavı duyurusunda belirtilen uzman yardımcısı kadro sayısı kadar asıl adayın isimleri ilan edilir. Yapılan sınavlarda başarılı olmak şartıyla, giriş sınavı duyurusunda belirtilen uzman yardımcısı kadro sayısının yarısını geçmemek üzere komisyon tarafından belirlenen sayıda yedek adayın isimlerini kapsayan bir liste belirlenerek ilan edilir.

Uzman yardımcılığına atananlar, en az üç yıl çalışmak ve istihdam edildikleri birimlerce belirlenecek konularda hazırlayacakları uzmanlık tezi, oluşturulacak tez jürisi tarafından kabul edilmek kaydıyla, yapılacak yeterlik sınavına girmeye hak kazanırlar. Süresi içinde tezlerini sunmayan veya tezleri kabul edilmeyenlere tezlerini sunmaları veya yeni bir tez hazırlamaları için altı ayı aşmamak üzere ilave süre verilir. Yeterlik sınavında başarılı olanların uzman kadrolarına atanabilmeleri, Kamu Personeli Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavından asgari (C), Dışişleri Uzmanlığı için asgari (B) düzeyinde veya dil yeterliği bakımından bunlara denkliği kabul edilen ve uluslararası geçerliliği bulunan başka bir belgeye yeterlik sınavından itibaren en geç iki yıl içinde sahip olma şartına bağlıdır. Sınavda başarılı olamayanlar veya sınava girmeye hak kazandığı hâlde geçerli mazereti olmaksızın sınav hakkını kullanmayanlara, bir yıl içinde ikinci kez sınav hakkı verilir. Verilen ilave süre içinde tezlerini

sunmayan veya ikinci defa hazırladıkları tezleri de kabul edilmeyenler, ikinci sınavda da başarı gösteremeyen veya sınav hakkını kullanmayanlar ile süresi içinde yabancı dil yeterliliği şartını yerine getirmeyenler, uzman yardımcısı unvanını kaybederler ve kurumlarında durumlarına uygun memur unvanlı kadrolara atanırlar.

Uzman ve uzman yardımcılarının mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri, yarışma sınavı, tez hazırlama ve yeterlik sınavı ile uzman ve uzman yardımcılarıyla ilgili diğer hususlar, Devlet Personel Başkanlığının görüşü alınarak kurumlarınca hazırlanacak yönetmelikle düzenlenir.

İkinci, üçüncü, dördüncü, beşinci ve altıncı fıkralarda yer alan hükümler, 36 ncı maddenin “Ortak Hükümler” bölümünün (A) fıkrasının (11) numaralı bendinde belirtilen uzman ve uzman yardımcılardan merkez teşkilatına ait kadrolarda bulunanlar, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatı yasama uzman ve yasama uzman yardımcıları ile 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununun eki (III) sayılı Cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumların uzman ve uzman yardımcıları hakkında da uygulanır.⁽¹⁾⁽²⁾

(Değişik fıkra: 2/7/2018 - KHK-703/174 md.) Bu madde kapsamında istihdam edilen uzman ve uzman yardımcıları bakanlıkların merkez teşkilatı kadrolarında bulunan uzman ve uzman yardımcıları için mevzuatında öngörülmüş olan mali ve sosyal hak ve yardımlar ile 36 ncı maddenin “Ortak Hükümler” bölümünün (A) fıkrasının (11) numaralı bendi hükmünden aynı usul ve esaslar çerçevesinde yararlanırlar.

(Ek fıkra: 2/7/2018 - KHK-703/174 md.) Bu madde kapsamında istihdam edilen uzman ve uzman yardımcılarının teşkilatlanmaya ilişkin Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde öngörülmesi kaydıyla diğer görevlerinin yanı sıra yönetmelikle belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde araştırma, analiz, teftiş, denetim, inceleme ve soruşturma yaptırılabilir. Denetime tabi gerçek ve tüzel kişiler, denetim için gereken gizli dahi olsa bütün belge, defter ve bilgileri talep edildiği takdirde ibraz etmek, para ve para hükmündeki evrakı ve ayniyatı ilk talep halinde denetimle görevli uzman ve uzman yardımcılarının göstermek, sayılmasına ve incelemesine yardımcı olmak zorundadır. Araştırma, inceleme, analiz, teftiş, denetim, inceleme ve soruşturma ile görevli uzman ve uzman yardımcılar, görevleri sırasında tüm

resmi daire, kurum, kuruluş ve kamuya yararlı derneklerle, gerçek ve tüzel kişilerden gerekli yardım, bilgi, evrak, kayıt ve belgeleri istemeye yetkili olup, kanuni bir engel olmadıkça bu isteğin yerine getirilmesi zorunludur. Uzman ve uzman yardımcılarının teftiş, denetim, inceleme ve soruşturma işlerine ilişkin görevlendirmelerinde, 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkrası hükmü uygulanır. Bunların görevlendirme ve çalışmalarına ilişkin usul ve esaslar Devlet Personel Başkanlığının görüşü alınarak çıkarılacak kurumsal yönetmelikle düzenlenir.”

49. 175. maddesiyle 657 sayılı Kanun’a ek 43. maddeden sonra gelmek üzere eklenen ek 44. maddesi şöyledir:

“Taşra teşkilatında uzman istihdamı

Ek Madde 44 – (Ek: 2/7/2018 - KHK-703/175 md.)

Bakanlıklar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilatlanmasına ilişkin Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde öngörülmesi kaydıyla taşra teşkilatlarında uzman ve uzman yardımcısı istihdam edilebilir.

Uzman ve uzman yardımcısı istihdamında, ek 41 inci maddenin ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkraları ile yabancı dil ve tez hazırlama şartı hariç olmak üzere beşinci fıkrasında yer alan hükümler kıyasen uygulanır.

Uzman ve uzman yardımcılarının mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri, yarışma ve yeterlik sınavları, çalışma usul ve esasları ile diğer hususlar Devlet Personel Başkanlığının görüşü alınarak kurumlarınca çıkarılacak yönetmelikte düzenlenir.

Bu madde kapsamında istihdam edilen uzman ve uzman yardımcılarının teşkilatlanmaya ilişkin Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde öngörülmesi kaydıyla diğer görevlerinin yanı sıra yönetmelikle belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde teftiş, denetim, inceleme ve soruşturma yaptırılabilir. Ancak bu şekilde teftiş, denetim, inceleme ve soruşturma yapmakla görevlendirilenler yer değiştirme suretiyle atamaya tabi tutulurlar. Uzman ve uzman yardımcılarının teftiş,

denetim, inceleme ve soruşturma işlerine ilişkin görevlendirmelerinde, 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkrası hükmü uygulanır. Bunların görevlendirme, çalışma ve yer değiştirmelerine ilişkin usul ve esaslar Devlet Personel Başkanlığının görüşü alınarak çıkarılacak kurumsal yönetmelikle düzenlenir.

Bu madde kapsamında ilk defa ihdas edilecek uzman ve uzman yardımcısı kadrolarında bulunanlar, defterdarlık uzman ve uzman yardımcıları için mevzuatında kadrolarına bağlı olarak öngörülmüş olan mali ve sosyal hak ve yardımlar ile 36 ncı maddenin “Ortak Hükümler” bölümünün (A) fıkrasının (11) numaralı bendi hükmünden aynı usul ve esaslar çerçevesinde yararlanırlar.”

50. 176 .maddesiyle 657 sayılı Kanun’a eklenen geçici 45. maddesi şöyledir:

“Geçici Madde 45- (Ek: 2/7/2018 - KHK-703/176 md.)

Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce duyurusu yapıp başvuru süresi bitmiş olan taşra teşkilatı uzman yardımcısı alımları hakkında bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce yürürlükte bulunan mevzuat hükümleri uygulanır.

Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte taşra teşkilatlarında uzman yardımcısı olarak istihdam olunanların uzmanlık kadrolarına atanmaları, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce tabi oldukları mevzuat hükümlerine göre sonuçlandırılır.”

51. 178. maddesiyle 375 sayılı KHK’ya eklenen ek 23 ila ek 36. maddeleri şöyledir:

“İş mevzuatına tabi veya sözleşmeyle uzman istihdamı

Ek Madde 23- (Ek: 2/7/2018 – KHK-703/178 md.)

14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (A) bendi kapsamında personel istihdam edilmeyen kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilatlanmasına ilişkin Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde öngörülmesi kaydıyla

kurumun görev alanına giren konularda çalıştırılmak üzere 657 sayılı Kanun ve diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlere bağlı olmaksızın idari hizmet sözleşmesiyle ya da iş mevzuatına tabi olarak uzman ve uzman yardımcısı istihdam edilebilir.

Bu madde kapsamında uzman ve uzman yardımcısı istihdamında 657 sayılı Kanunun ek 41 inci maddesinin ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkraları hükümleri kıyasen uygulanır. Ancak uzman yardımcılarında verilen ilave süre içinde tezlerini sunmayan veya ikinci defa hazırladıkları tezleri de kabul edilmeyenler, ikinci sınavda da başarı gösteremeyen veya sınav hakkını kullanmayanlar ile yabancı dil yeterliği şartını yerine getirmeyenler, uzman yardımcısı unvanını kaybederler ve kurumlarında durumlarına uygun kadro veya pozisyonlara atanırlar.

Uzman ve uzman yardımcılarının mesleğe alınmaları, sınavları, nitelikleri, yetiştirilmeleri ve çalışma usul ve esasları ile istihdamlarına ilişkin diğer hususlar Devlet Personel Başkanlığının görüşü alınarak kurumlarca çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

İş mevzuatına tabi uzman ve uzman yardımcılarına ilişkin tüm ihtilaflar iş mahkemelerinde görülür."

Müfettiş, denetmen, denetçi, kontrolör, aktüer istihdamı

Ek Madde 24- (Ek: 2/7/2018 – KHK-703/178 md.)

Bakanlıklar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilatlanmasına ilişkin Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde öngörülmesi kaydıyla bakanlık, kurum ya da birim düzeyinde müfettiş, denetmen, denetçi, kontrolör, aktüer ile müfettiş yardımcısı, denetmen yardımcısı, denetçi yardımcısı, aktüer yardımcısı ve stajyer kontrolör istihdam edilebilir.

Bu madde kapsamında merkez teşkilatına ait kadro veya pozisyonlarda istihdam edilecekler hakkında, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun ek 41 inci maddesinin ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkraları ile yabancı dil şartı hariç olmak üzere beşinci fıkrasında yer alan hükümler kıyasen uygulanır.

Bu madde kapsamında taşra teşkilatına ait kadro veya pozisyonlarda istihdam edilecekler hakkında, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun ek 41 inci maddesinin ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkraları ile yabancı dil ve tez şartı hariç olmak ve yeterlik sınavı yazılı ve sözlü aşamalardan oluşmak üzere beşinci fıkrasında yer alan hükümler kıyasen uygulanır.

Milli Eğitim Bakanlığının bu madde kapsamındaki yardımcılık kadrolarına, ayrıca yapılacak yarışma sınavında başarılı olmak kaydıyla, öğretmen olarak en az sekiz yıl hizmeti bulunanlar arasından da atama yapılabilir.

Bu madde kapsamında istihdam edilen yardımcı veya stajyerlerden verilen ilave süre içerisinde tezlerini sunmayan veya ikinci defa hazırladıkları tezleri de kabul edilmeyenler, ikinci sınavda da başarı gösteremeyen veya sınav hakkını kullanmayanlar, yardımcı veya stajyer unvanını kaybederler ve kurumlarında durumlarına uygun kadro veya pozisyonlara atanırlar.

Bu madde kapsamında istihdam edileceklerin mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri, yarışma ve yeterlik sınavları, çalışma usul ve esasları, hizmetin gerektirmesi halinde birim veya görev yeri itibarıyla yer değiştirme esasları ile diğer hususlar Devlet Personel Başkanlığının görüşü alınarak kurumlarınca çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

Denetime tabi gerçek ve tüzel kişiler, denetim için gereken gizli dahi olsa bütün belge, defter ve bilgileri talep edildiği takdirde ibraz etmek, para ve para hükmündeki evrakı ve ayniyatı ilk talep halinde göstermek, sayılmasına ve incelemesine yardımcı olmak zorundadır. Müfettiş, denetmen, denetçi, kontrolör ve aktüerler ile bunların yardımcı ve stajyerleri, görevleri sırasında tüm resmi daire, kurum, kuruluş ve kamuya yararlı derneklerle, gerçek ve tüzel kişilerden gerekli yardım, bilgi, evrak, kayıt ve belgeleri istemeye yetkili olup, kanuni bir engel olmadıkça bu isteğin yerine getirilmesi zorunludur.

Kurumlar arası geçici görevlendirme

Ek Madde 25- (Ek: 2/7/2018 – KHK-703/178 md.)

Hâkim ve savcılar ile bu meslekten sayılanlar hariç olmak üzere, statülerine bakılmaksızın bir kadro veya pozisyona dayalı

olarak kamu kurum veya kuruluşlarında istihdam edilenler, kurumlarının muvafakatiyle bir yılı geçmemek üzere diğer kamu kurum ve kuruluşlarında geçici görevlendirilebilir. Bu süre birer yıl olarak uzatılabilir.

Kamu kurum veya kuruluşlarının emrine geçici görevlendirilenler mali ve sosyal hak ve yardımlarını kurumlarından alırlar. Bunlar bu şekilde görevlendirildikleri süre boyunca kurumlarından aylıklı izinli sayılırlar.

Kurum veya kuruluşların kadro veya pozisyonlarına geçici görevlendirmenin yapılabilmesi için, görevlendirileceklerin ilgili mevzuat uyarınca kadro veya pozisyona asaleten atanmada aranan, asaleten atanmada sınav şartı aranılan kadro veya görevler için bu sınavlara girebilme hakkının elde edilmiş olması dahil, tüm şartları bir arada taşımaları gerekir. Bu şekilde görevlendirilenler görevlendirildikleri kadro veya pozisyon için öngörülen mali ve sosyal hak ve yardımlardan emsali personel gibi faydalandırılır. Bunlar geçici görevlendirildikleri süre boyunca kurumlarından aylıksız izinli sayılırlar. Bunların Sosyal Güvenlik Kurumu ile ilişkileri kendi kurumlarındaki statüleri dikkate alınarak devam ettirilir.

Geçici görevlendirilenlerin özlük hakları devam eder ve bu süreler terfi ve emekliliklerinde hesaba katılır. Terfileri başkaca bir işleme gerek kalmaksızın süresinde yapılır. Bunların geçici görevlendirildikleri kurumda geçirdikleri süreler kendi kurumlarında geçirilmiş sayılır. Akademik unvanların kazanılması için gerekli şartlar saklıdır.

Bu maddeye göre görevlendirilenler, görevlendirildikleri kurumların mevzuatına uymakla yükümlüdür.

Toplamda altı ayı geçen görevlendirmelerde personelin muvafakatinin de alınması şarttır.

Kanunlarda yer alan geçici görevlendirme hükümleri saklıdır.

Bu madde kapsamında görevlendirmeye ilişkin usul ve esaslar Devlet Personel Başkanlığınca hazırlanarak Cumhurbaşkanınca yürürlüğe konulacak yönetmelikle belirlenir.

Yerli veya yabancı sözleşmeli personel istihdamı

Ek Madde 26- (Ek: 2/7/2018 – KHK-703/178 md.)

Cumhurbaşkanlığı, bakanlıklar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilatlanmasına ilişkin Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde öngörülmesi kaydıyla; 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlere bağlı olmaksızın, özel bilgi ve uzmanlık gerektiren geçici mahiyetteki işlerde, yerli veya yabancı personel tam zamanlı, kısmi zamanlı veya projelerle sınırlı olarak sözleşmeyle istihdam edilebilir.

Bunlara verilecek her türlü ödemeler dahil ücretler, 657 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (B) bendine göre çalıştırılanlar için uygulanmakta olan sözleşme ücreti tavanının beş katını aşmamak üzere Cumhurbaşkanı veya yetkilendireceği makamca ilgililerin yürüteceği görevler göz önüne alınarak tespit edilir. Savunma Sanayi Başkanlığında bu madde kapsamında proje veya sözleşme süresince çalıştırılan sözleşmeli personelin ücretleri Savunma Sanayii Destekleme Fonundan karşılanır.

Bu madde kapsamında sözleşmeli olarak istihdam edilen personel, 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılır. Ancak teşkilatlanmalara ilişkin Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde öngörülmesi halinde personel 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi ile ilgilendirilir.

Bu madde kapsamında kısmi zamanlı olarak çalıştırılanlar için iş sonu tazminatı ödenmez ve işsizlik sigortası primi yatırılmaz.

Kanunlardaki özel hükümler saklı kalmak kaydıyla, bu statüde çalıştırılma, sözleşme bitiminde kamu kurum ve kuruluşlarında herhangi bir pozisyon, kadro veya statüde çalışma açısından kazanılmış hak teşkil etmez.

Bu kapsamda istihdam edilecek personelde kurumsal hizmetlerin gerektirmesi halinde aranacak öğrenim ve yabancı dil bilgisi şartı ile diğer şartlar, bunların işe alınmaları, sınav ve istisnaları, sözleşme süre, usul ve esasları, görev, yetki ve yükümlülükleri, sözleşmelerinin feshi ile istihdamlarına dair diğer hususlar Devlet Personel

Başkanlığının görüşü alınarak kurumlarca çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Sözleşmeli personel istihdamı

Ek Madde 27- (Ek: 2/7/2018 – KHK-703/178 md.)

14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (A) bendi kapsamında personel istihdam edilmeyen kamu kurum ve kuruluşlarından teşkilatlanmasına ilişkin Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde öngörülenlere ait hizmetler 657 sayılı Kanun ve diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlere bağlı olmaksızın idari hizmet sözleşmesiyle istihdam edilen personel eliyle yürütülür.

Bunlara, mali ve sosyal hak ve yardımlar kapsamında yapılan bütün ayni ve nakdî ödemelerin bir aylık toplam net tutarı; 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 11 inci maddesi uyarınca belirlenen emsali personele mali ve sosyal hak ve yardımlar kapsamında yapılması öngörülen ödemelerin bir aylık toplam net tutarını geçememek üzere Cumhurbaşkanı veya yetkilendireceği makamca belirlenir.

Bu madde kapsamında sözleşmeli olarak istihdam edilen personel, 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılır. Ancak teşkilatlanmalara ilişkin Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde öngörülmesi halinde personel 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi ile ilgilendirilir ve bu şekilde ilgilendirilenler emeklilik hakları bakımından da emsali olarak belirlenen personel ile denk kabul edilir.

Bu kapsamda istihdam edilecek personelde kurumsal hizmetlerin gerektirmesi halinde aranacak öğrenim ve yabancı dil bilgisi şartı ile diğer şartlar, bunların işe alınmaları, sınav ve istisnaları, sözleşme süre, usul ve esasları, görev, yetki ve yükümlülükleri, sözl eşmelerinin feshi ile istihdamlarına dair diğer hususlar Devlet Personel Başkanlığının görüşü alınarak kurumlarca çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

İş mevzuatına tabi personel istihdamı

Ek Madde 28- (Ek: 2/7/2018 – KHK-703/178 md.)

14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi personel istihdam edilmeyen kamu kurum ve kuruluşlarından teşkilatlanmalarına ilişkin Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde öngörülenlere ait hizmetler iş mevzuatı hükümlerine göre istihdam edilen personel eliyle yürütülür.

Bunlara, mali ve sosyal hak ve yardımlar kapsamında yapılan bütün ayni ve nakdî ödemelerin bir aylık toplam net tutarı; 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 11 inci maddesi uyarınca belirlenen emsali personele mali ve sosyal hak ve yardımlar kapsamında yapılması öngörülen ödemelerin bir aylık toplam net tutarını geçmemek üzere Cumhurbaşkanı veya yetkilendireceği makamca belirlenir.

Personele ilişkin tüm ihtilaflar iş mahkemelerinde görülür.

Bu kapsamda istihdam edilecek personelde kurumsal hizmetlerin gerektirmesi halinde aranacak öğrenim ve yabancı dil bilgisi şartı ile diğer şartlar, bunların işe alınmaları, sınav ve istisnaları, sözleşme süre, usul ve esasları, görev, yetki ve yükümlülükleri ile istihdamlarına dair diğer hususlar Devlet Personel Başkanlığının görüşü alınarak kurumlarca çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Huzur hakkı

Ek Madde 29- (Ek: 2/7/2018 – KHK-703/178 md.)

Bakanlıklar ile kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilatlanmasına ilişkin Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde öngörülmesi ve gösterge rakamı belirlenmesi kaydıyla, yönetim kurulu, denetim kurulu, tasfiye kurulu, danışma kurulu üyelikleri ve komisyon, heyet, komite ile benzeri organlarda görev alanlara, ayda dörtten fazla olmamak üzere her bir toplantı için (1000) ila (3000) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucunda bulunacak miktarda, damga vergisi hariç herhangi bir vergiye tâbi tutulmaksızın huzur hakkı ödenir. Gösterge rakamları Cumhurbaşkanınca üç katına kadar artırılabilir.

Unvan itibarıyla ilk kez ihdas edilen kadro ve pozisyonlara karşılık belirlenmesi

Ek Madde 30- (Ek: 2/7/2018 – KHK-703/178 md.)

Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle unvan itibarıyla ilk kez ihdas edilen kadro veya pozisyonların, mevzuatta yer alan kadro veya pozisyonlardan hangisine mali ve sosyal hak ve yardımlar ile diğer özlük hakları bakımından karşılık geldiği Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde gösterilir. İhdas edilen kadro veya pozisyonlarda bulunanlara, karşılık gösterilen kadro veya pozisyonda bulunan emsali personele mali ve sosyal hak ve yardımlar ile diğer özlük hakları kapsamında yapılan ödemeler aynı usul ve esaslar çerçevesinde ödenir.

Vekalet ve istisna sözleşmesi ile istihdam

Ek Madde 31- (Ek: 2/7/2018 – KHK-703/178 md.)

Bakanlıklar ile kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilatlanmasına ilişkin Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde öngörülmesi kaydıyla, özel bilgi ve uzmanlık gerektiren geçici mahiyetteki işlerde; vekâlet veya istisna sözleşmesi ile yabancı danışman ve uzmanlar, istisna sözleşmesi ile de yerli danışman ve uzmanlar çalıştırılabilir.

Bunlara ödenecek ücretin tutarı, 657 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (B) bendine göre çalıştırılanlar için uygulanmakta olan sözleşme ücreti tavanının üç katını aşmamak üzere ilgisine göre Cumhurbaşkanı yardımcısı ya da bakan tarafından tespit edilir.

Bunların istihdamına ilişkin ihtilaflar iş mahkemelerinde görülür.

Bu statüde çalıştırılma, sözleşme bitiminde kamu kurum ve kuruluşlarında herhangi bir pozisyon, kadro veya statüde çalışma açısından kazanılmış hak teşkil etmez.

Bu madde kapsamında çalıştırılacakların nitelikleri, işe alınmaları ve çalışma usul ve esasları ile istihdamlarına dair diğer hususlar Devlet Personel Başkanlığının görüşü alınarak kurumca çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Vergi Müfettişi İstihdamı

Ek Madde 32- (Ek: 2/7/2018 – KHK-703/178 md.)

Vergi Müfettişleri, en az dört yıllık yükseköğretim veren hukuk, siyasal bilgiler, iktisat, işletme, iktisadi ve idari bilimler fakülteleri ile yönetmelikle belirlenen yükseköğretim kurumlarından veya bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulunca kabul edilmiş yükseköğretim kurumlarından mezun olup, sınavın yapıldığı tarih itibarıyla otuz beş yaşını doldurmamış olan ve yapılacak özel yarışma sınavını kazananlar arasından, Bakan onayı ile mesleğe Vergi Müfettiş Yardımcısı olarak atanır.

Vergi Müfettiş Yardımcılığına atananlardan giriş sınavındaki başarı sırasına göre en başarılı yüzde beşi Büyük Ölçekli Mükellefler, Organize Vergi Kaçakçılığı ile Mücadele ve Örtülü Sermaye, Transfer Fiyatlandırması ve Yurtdışı Kazançlar grup başkanlıklarında görevlendirilir. Giriş sınavında ilk yüzde beşe giremeyenler Küçük ve Orta Ölçekli Mükellefler ve Katma Değer Vergisi İade İncelemeleri grup başkanlıklarında görevlendirilir.

Vergi Müfettiş Yardımcıları, fiilen üç yıl çalışmak ve yardımcılık döneminde performans değerlendirmesine göre başarılı olmak şartıyla yapılacak yeterlik sınavına girmeye hak kazanırlar. Yeterlik sınavında her bir grup başkanlığı itibarıyla yer alacak sınav konuları ile ortak sınav konuları ve sınava ilişkin diğer usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir. Yapılacak yeterlik sınavında başarılı sayılabilmek için giriş sınavında alınan puanın yüzde otuzu ile yeterlik sınavında alınan puanın yüzde yetmişinin toplamının yüz puan üzerinden en az altmışbeş puan olması şarttır. Yeterlik sınavında başarılı olanlar Vergi Müfettişi olarak atanırlar. Küçük ve Orta Ölçekli Mükellefler ve Katma Değer Vergisi İade İncelemeleri grup başkanlıklarında görev yapmakta iken Vergi Müfettişi olarak atananlardan yeterlik sınavındaki başarı sırasına göre en başarılı yüzde beşi, Büyük Ölçekli Mükellefler,

Organize Vergi Kaçakçılığı ile Mücadele ve Örtülü Sermaye, Transfer Fiyatlandırması ve Yurtdışı Kazançlar grup başkanlıklarında görevlendirilir. Yeterlik sınavına girmeye hak kazanamayanlar ile yeterlik sınavında başarılı olamayanlar ise Bakanlığında derecelerine uygun memur kadrolarına atanırlar.

Yardımcılık dönemi dahil Vergi Müfettişi olarak en az on yıl çalışan, yeterlik sonrası dönemde en az üç yıl performans değerlendirmesine tabi tutulan ve yapılan performans

değerlendirmelerinde başarılı olanlar, Vergi Başmüfettişi kadrolarına atanırlar. Küçük ve Orta Ölçekli Mükellefler ve Katma Değer Vergisi İade İncelemeleri grup başkanlıklarında görev yapıp, bir takvim yılı içinde Vergi Başmüfettişi olarak atananlardan giriş sınavında alınan puanın yüzde onu, yeterlik sınavında alınan puanın yüzde yirmisi ve performans değerlendirmesine göre alınan puanın yüzde yetmişi esas alınarak yapılacak sıralamaya göre en başarılı yüzde beşi, izleyen yıl içinde Büyük Ölçekli Mükellefler, Organize Vergi Kaçakçılığı ile Mücadele ve Örtülü Sermaye, Transfer Fiyatlandırmas ve Yurtdışı Kazançlar grup başkanlıklarında görevlendirilir.

Küçük ve Orta Ölçekli Mükellefler ve Katma Değer Vergisi İade İncelemeleri grup başkanlıklarında görev yapan Vergi Müfettişleri bu grup başkanlıkları arasında görev yerleri bakımından yer değiştirmeye tabidir. Büyük Ölçekli Mükellefler, Organize Vergi Kaçakçılığı ile Mücadele ve Örtülü Sermaye, Transfer Fiyatlandırması ve Yurtdışı Kazançlar grup başkanlıklarında görev yapan Vergi Müfettişleri ise bu grup başkanlıkları arasında yer değiştirmeye tabidir.

Performans değerlendirme sistemi, Vergi Müfettişlerinin mesleki yeterlik ve yetkinliklerinin objektif, nesnel ve mukayeseli bir şekilde değerlendirilmesi için görev yaptıkları süre içindeki sınavlarda elde ettikleri başarı derecesi, grup başkanlarının Vergi Müfettişlerinin iş performansına ilişkin değerlendirmeleri, düzenledikleri vergi inceleme raporları hakkında rapor değerlendirme komisyonları tarafından yapılan değerlendirmeler, düzenledikleri diğer inceleme, araştırma, görüş, denetim ve soruşturma raporları hakkında yapılan değerlendirmeler, lisansüstü eğitim düzeyleri ve benzeri kriterler esas alınarak oluşturulur. Vergi Müfettişlerinin performans değerlendirmesi takvim yılı itibarıyla yapılır.

Vergi Denetim Kurulu Başkanlığının görev, yetki ve sorumlulukları, grup başkanlıklarının görev alanları, performans değerlendirme sisteminin oluşturulması ve yönetimi ile Vergi Müfettişlerinin görev, yetki ve sorumlulukları, mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri, yeterlikleri, yükselmeleri, grup başkanlıklarında görevlendirilmeleri ve yer değiştirmelerine ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir.

Kadro ve pozisyonları kaldırılan personel

Ek Madde 33 – (Ek: 2/7/2018 – KHK-703/178 md.)

Kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilatlarında gerçekleştirilen düzenlemelerin zorunlu kıldığı hallerde Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle kadro veya pozisyonları kaldırılan personelden;

a) Üst kademe kamu yöneticileri dışındaki yönetici kadro veya pozisyonlarında bulunanlar, devredildikleri kurum veya birimde, durumlarına ve statülerine uygun araştırmacı kadro veya pozisyonlarına,

b) 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 36 ncı maddesinin “Ortak Hükümler” bölümünün (A) fıkrasının (11) numaralı bendinde sayılan kadrolar ile mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri ve yeterlikleri aynı veya benzer nitelik arz eden kadro veya pozisyonlarda bulunanlar, devredildikleri kurum veya birimde eşdeğer nitelikteki durumlarına ve statülerine uygun kadro veya pozisyonlara,

c) (a) bendi kapsamında olmakla birlikte ilgili mevzuatı uyarınca görevde yükselme sınavıyla atanılabilecek kadro veya pozisyonlarda bulunanlar, devredildikleri kurum veya birimde durumlarına ve statülerine uygun aynı veya eşdeğer kadro veya pozisyonlara,

ç) Diğerleri, devredildikleri kurum veya birimde durumlarına ve statülerine uygun aynı veya eşdeğer kadro veya pozisyonlara,

en geç bir ay içinde atanırlar. Bunlar atama işlemi yapılınca kadar ihtiyaç duyulan işlerde görevlendirilirler ve bu süreçte eski kadro veya pozisyonlarına ait aylık, ek gösterge ve her türlü zam ve tazminatlar ile diğer mali ve sosyal haklarını almaya devam ederler. Birinci fıkranın (a) bendine göre araştırmacı kadro veya pozisyonlarına atanarlardan talepte bulunanlar, devredildikleri kurum veya birimde, daha önce bulundukları 657 sayılı Kanunun 36 ncı maddesinin “Ortak Hükümler” bölümünün (A) fıkrasının (11) numaralı bendinde sayılan kadrolar ile mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri ve yeterlilikleri aynı veya benzer nitelik arz eden kadro veya pozisyonlara eşdeğer nitelikteki veya öğrenim durumları itibarıyla ihraz etmiş oldukları unvanlara ilişkin kadro veya pozisyonlara bir ay içinde atanırlar.

Teşkilat yapısı ve/veya kadro ya da pozisyonun niteliği itibarıyla birinci fıkraya göre atanabileceği kadro veya pozisyon bulunmayan personele ilişkin bilgiler devir tarihinden itibaren en geç doksan gün içerisinde Devlet Personel Başkanlığına bildirilir. Bildirilen personelin atama teklifleri; statüleri, unvanları ve yürüttükleri görevlere uygun personel istihdam eden diğer kamu kurum ve kuruluşlarına Devlet Personel Başkanlığı tarafından il tercihleri dikkate alınarak kırkbeş gün içinde yapılır. Ancak birinci fıkranın (a) bendi kapsamında olanlardan bu fıkraya göre Devlet Personel Başkanlığına bildirilenlerin teklif edileceği kadro veya pozisyonlar, bunların daha önce bulundukları yöneticilik görevleri dışındaki veya öğrenim durumları itibarıyla ihraz etmiş oldukları unvanlara ilişkin kadro veya pozisyonlar esas alınarak belirlenir. Atama teklifinin kamu kurum ve kuruluşuna intikalinden itibaren otuz gün içinde atama işlemlerinin tamamlanması zorunludur.

Bu madde kapsamında yapılacak atamalar için uygun boş kadro veya pozisyon bulunmaması hâlinde, atama onayının alınmasıyla birlikte başka bir işleme gerek kalmaksızın, söz konusu kadro veya pozisyonlar ihdas edilmiş ve kurumların kadro veya pozisyon cetvellerinin ilgili bölümlerine eklenmiş sayılır. Anılan kadro ve pozisyonlara atananlar, atamaya yetkili amirleri tarafından belirlenen birimlerde istihdam edilir. İhdas edilen kadro ve pozisyonlar ihdas tarihinden itibaren en geç bir ay içerisinde Devlet Personel Başkanlığına bildirilir.

Birinci fıkranın (a) bendi uyarınca atanan personele; atandıkları yeni kadro veya pozisyonlara ilişkin olarak yapılan ücret, tazminat, aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatları, ek ödeme ve benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin (ilgili mevzuatı uyarınca fiili çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti ve ek ders ücreti hariç) toplam net tutarının, yeni kadro veya pozisyonlarına atandıkları tarih itibarıyla eski kadro veya pozisyonlarına ilişkin olarak en son ayda aldıkları sözleşme ücreti, ücret, tazminat, aylık, ek gösterge, ikramiye (bir aya isabet eden net tutarı), her türlü zam ve tazminatları ve benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin (ilgili mevzuatı uyarınca fiili çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti ve ek ders ücreti hariç) toplam net tutarının dörtte üçünden/beşte dördünden az olması halinde, atandıkları söz konusu kadro veya pozisyonlarda bulunmaları kaydıyla, atandıkları tarihi takip eden ay başından itibaren fiili çalışmaya bağlı ödemeler

hariç, önceki görevine ait ödeme unsurlarının dörtte üçü /beşte dördü esas alınarak verilmeye devam edilir.

Birinci fıkranın (b), (c), (ç) bentleri uyarınca atanan personelin yeni kadro veya pozisyonlarına atandıkları tarih itibarıyla eski kadro veya pozisyonlarına ilişkin olarak en son ayda aldıkları sözleşme ücreti, ücret, tazminat, aylık, ek gösterge, ikramiye (bir aya isabet eden net tutarı), her türlü zam ve tazminatları ve benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin (ilgili mevzuatı uyarınca fiili çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti ve ek ders ücreti hariç) toplam net tutarının (bu tutar sabit bir değer olarak esas alınır); atandıkları yeni kadro veya pozisyonlara ilişkin olarak yapılan ücret, tazminat, aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatları, ek ödeme ve benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin (ilgili mevzuatı uyarınca fiili çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti ve ek ders ücreti hariç) toplam net tutarından fazla olması halinde aradaki fark tutarı, herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın fark kapanıncaya kadar ayrıca tazminat olarak ödenir. Atandıkları kadro veya pozisyon unvanlarında isteğe bağlı olarak herhangi bir değişiklik olanlarla kendi istekleriyle başka kurumlara atanarlara fark tazminatı ödenmesine son verilir.

Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle gerçekleştirilen teşkilat düzenlemeleri sonucunda unvan itibarıyla ilk kez ihdas edilen kadro veya pozisyonların, mevzuatta yer alan kadro veya pozisyonlardan hangisine özlük hakları bakımından karşılık geldiği Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde gösterilir. İhdas edilen kadro veya pozisyonlarda bulunanlara, karşılık olarak belirlenen kadro veya pozisyonda bulunan emsali personele mali ve sosyal haklar kapsamında yapılan ödemeler aynı usul ve esaslar çerçevesinde ödenir. Karşılık olarak belirlenen kadro veya pozisyonda bulunan emsali personele yapılan ödemelerden vergi ve diğer yasal kesintilere tabi olmayanlar, bu maddeye göre de vergi ve diğer kesintilere tabi olmaz. Bunlardan 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi ile ilgilendirilenler emeklilik hakları bakımından da karşılık olarak belirlenen kadro veya pozisyonda bulunan emsali personel ile denk kabul edilir.

Bu madde uyarınca atanan personelin önceki birim veya kurumda geçen hizmetleri atandığı birim veya kurumda, kaldırılan

kadro veya pozisyonlarında geçen hizmet süreleri yeni atandıkları kadro veya pozisyonunda geçmiş sayılır.

Üst kademe kamu yöneticileri hakkında ilgili Cumhurbaşkanlığı kararnamesi hükümleri uygulanır.

Diğer kanunların bu maddeye aykırı hükümleri uygulanmaz.

Bu maddenin uygulanmasında ortaya çıkabilecek tereddütleri gidermeye Devlet Personel Başkanlığı yetkili ve görevlidir.

Ek Madde 34- (Ek: 2/7/2018 – KHK-703/178 md.)

En yüksek Devlet memuru olan Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı ile Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı Başkan Yardımcıları ile daire başkanlarına; sırasıyla Başbakanlık Müsteşarına, bakanlık genel müdürlerine ve bakanlık daire başkanlarına mülga mevzuat hükümlerinde kadrolarına bağlı olarak öngörülmüş mali ve sosyal hak ve yardımlar kapsamındaki ödemeler aynı usul ve esaslar çerçevesinde yapılır. Bu ödemelerden vergi ve diğer kesintilere tabi olmayanlar bu maddeye göre de vergi ve diğer kesintilere tabi olmaz. Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı ve Başkan yardımcıları ile daire başkanları, emeklilik hakları bakımından da sırasıyla Başbakanlık Müsteşarına, bakanlık genel müdürlerine ve bakanlık daire başkanlarına denk kabul edilir. İlgili mevzuatta mali ve sosyal hak ve yardımlar ile emeklilik hakları bakımından Başbakanlık Müsteşarına ve en yüksek Devlet memuruna yapılan atıflar Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanına yapılmış sayılır.⁽¹⁾

Cumhurbaşkanlığına bağlı Strateji ve Bütçe Başkanı ve başkan yardımcılara, sırasıyla bakanlık müsteşarı ve bakanlık genel müdürü için kadrolarına bağlı olarak ilgili mevzuatta öngörülen mali ve sosyal hak ve yardımlar kapsamındaki ödemeler aynı usul ve esaslar çerçevesinde yapılır. Bu ödemelerden vergi ve diğer kesintilere tabi olmayanlar bu maddeye göre de vergi ve diğer kesintilere tabi olmaz. Cumhurbaşkanlığına bağlı Strateji ve Bütçe Başkanı ve Başkan yardımcıları emeklilik hakları bakımından da sırasıyla bakanlık müsteşarı ve bakanlık genel müdürüne denk kabul edilir.

Cumhurbaşkanlığına bağlı İletişim Başkanı, Devlet Arşivleri Başkanı, Milli Saraylar Başkanına ve Başkan yardımcılara,

sırasıyla Türkiye İstatistik Kurumu Başkan ve Başkan Yardımcıları için ilgili mevzuatta kadrolarına bağlı olarak öngörülen mali ve sosyal hak ve yardımlar kapsamındaki ödemeler aynı usul ve esaslar çerçevesinde yapılır. Bu ödemelerden vergi ve diğer kesintilere tabi olmayanlar bu maddeye göre de vergi ve diğer kesintilere tabi olmaz. Cumhurbaşkanlığına bağlı İletişim Başkanı, Devlet Arşivleri Başkanı, Milli Saraylar Başkanına ve Başkan yardımcılara, emeklilik hakları bakımından da sırasıyla Türkiye İstatistik Kurumu Başkan ve Başkan Yardımcılarına denk kabul edilir.

Ek Madde 35- (Ek: 2/7/2018 – KHK-703/178 md.)

Üst kademe kamu yöneticisi kadro, pozisyon ve görevlerine atanabilmek için Cumhurbaşkanlığı kararnamesinde belirtilen şartları taşımak gerekir.

Üst kademe kamu yöneticisi kadro, pozisyon ve görevlerine atanacaklar için aranan hizmet süresinin hesabında, dört yıllık yükseköğrenim gördükten sonra kamu kurum ve kuruluşlarında, sosyal güvenlik kurumlarına tâbi olmak kaydıyla uluslararası kuruluşlar ile özel sektörde veya serbest olarak fiilen çalışılan sürelerin tamamı dikkate alınır.

Üst kademe kamu yöneticisi kadro, pozisyon ve görevleri ile yurtdışı teşkilatındaki sürekli görevlere, Cumhurbaşkanlığı kararnamesinde yer alan şartları taşımak kaydıyla 657 sayılı Kanunun atanma, sınavlar, kademe ilerlemesi ve derece yükselmesine ilişkin hükümleriyle bağlı olmaksızın atama yapılabilir. Ancak bu şekilde atanmış olmak, kamu kurum ve kuruluşlarındaki diğer herhangi bir kadro, pozisyon ve göreve atanma veya kamuda herhangi bir statüde çalışma açısından kazanılmış hak teşkil etmez. (Değişik cümle:18/6/2020-7247/18 md.) Dokuzuncu fıkranın ilgili hükmü saklı kalmak kaydıyla, bu fıkra göre açıktan atananlardan görevi sona erenlerin veya görevden alınanların memuriyetle ilişkileri kesilir.

Cumhurbaşkanınca süreli atanan üst kademe kamu yöneticileri, ilgili kanunlarda öngörülen görevden alma gerekçeleri yanında kurumsal hedeflere ulaşılamaması nedeniyle de süreleri tamamlanmadan görevlerinden alınabilirler.

Bakanlıklar ile bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarının taşra teşkilatının il ve bölge müdürü kadro veya pozisyonları hariç,

üst kademe kamu yöneticisi kadro, pozisyon ve görevlerine Cumhurbaşkanlığı onayı ile atananlar hakkında Cumhurbaşkanlığı kararnamesinde yer alan şartlar dışında üçüncü fıkra hükümleri uygulanmaz.

Üçüncü fıkra uyarınca atananlar, atandıkları kadro veya pozisyonlar için ilgili mevzuatında öngörülen malî ve sosyal hak ve yardımlardan, 657 sayılı Kanunun kademe ilerlemesi ve derece yükselmesine ilişkin hükümleriyle bağlı olmaksızın, aynı usûl ve esaslar dâhilinde yararlanırlar. Bu suretle üst dereceli kadrolara atananların bu kadrolarda geçirdikleri her yıl kademe ilerlemesi ve her üç yıl derece yükselmesi sayılmak suretiyle kazanılmış hak aylık derecelerinin yükselmesinde dikkate alınır. Ancak atandıkları kadro dereceleri, başka görevlere atanma hâlinde kazanılmış hak sayılmaz.

Üst kademe kamu yöneticisi kadro, pozisyon ve görevlerine atananlar, atandıkları kadro, pozisyon ve görevlerde 657 sayılı Kanunun ve diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlerine bağlı olmaksızın sözleşmeli olarak da çalıştırılabilir. Sözleşme taban ve tavan ücretleri; kurum ve kuruluşlar, unvanlar, yapılan hizmetin güçlüğü, sorumluluğu ve riskleri, iş yoğunluğu, çalışma şartları, hizmet yerinin sosyo-ekonomik durumu ve coğrafi özellikleri ile hizmete ve hizmet yerine ilişkin olarak, aynı kadro, pozisyon ve görevlerde bulunmakta olan emsallerine; emsalinin bulunmaması durumunda da benzer kadro, pozisyon ve görevlerde bulunanlara göre farklılıkları ayrı ayrı veya birlikte dikkate alınarak Cumhurbaşkanlığı tarafından belirlenir. Sözleşme ücreti, taban ve tavan ücretleri aralığında sözleşme imzalamakla yetkili kılınan makam tarafından belirlenir.

Kamu görevlisi olmayanlar arasından üst kademe kamu yöneticisi kadro, pozisyon ve görevlerine atananlardan görevleri sona eren veya görevden alınanlara tazminat ödenip ödenmemesi ve tazminat miktarı ile buna ilişkin diğer hususlar Cumhurbaşkanlığı tarafından belirlenir.

Kamu görevlileri arasından, üst kademe kamu yöneticisi kadro, pozisyon ve görevlerine atananlardan görev süresi sona erenler veya görevden alınanlar Cumhurbaşkanlığı;

a) Yönetici kadroları dışında daha önce bulundukları veya öğrenim durumları itibarıyla ihraz etmiş oldukları unvanlara ilişkin kadro veya pozisyonlara,

b) Denetim elemanı ya da uzman kadro veya pozisyonlara,

c) Araştırmacı veya uygun görülecek diğer kadro ve pozisyonlara,

atanırlar. Atama yapılınca kadar bunların görev yaptıkları, kadro, pozisyon veya görevlere ilişkin almakta oldukları her türlü ödemeler görev yaptıkları kurum tarafından yapılır. Bu şekilde atanacaklar için uygun boş kadro veya pozisyon bulunmaması halinde, söz konusu kadro veya pozisyonlar başka bir işleme gerek kalmaksızın, ihdas edilmiş ve kurumların kadro veya pozisyon cetvellerinin ilgili bölümlerine eklenmiş sayılır.

Bu maddede belirtilen üst kademe kamu yöneticiliğine atanmaların, görev sürelerinin sona erdiği veya görevden alındıkları tarihte emeklilik aylığı bağlanmasına hak kazanmış olmaları şartıyla, ikinci fıkrada belirtilen kadro veya pozisyonlara atanmak yerine yaş haddini beklemeksizin emekli olmaları durumunda, emeklilik ikramiyeleri hizmet süreleri dikkate alınarak yüzde elli fazlasına kadar ödenebilir. Bu oran Cumhurbaşkanınca arttırılabilir. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Cumhurbaşkanınca belirlenir.

Bu madde hükümleri, atanma şartlarını kaybetme, ceza kovuşturması veya disiplin soruşturması sonucunda görevden alınanlar hakkında uygulanmaz.

Ek Madde 36- (Ek: 2/7/2018 – KHK-703/178 md.)

Kamu kurum ve kuruluşlarının merkez teşkilatındaki üst kademe kamu yöneticisi ve taşra teşkilatındaki il ve bölge müdürü kadro, pozisyon ve görevleri ile bu kadro, pozisyon ve görevlerin dengi ve daha üstü kadro, pozisyon ve görevlere atanabilmek için, öğrenim durumu şartı dışında;

a) Belirli bir meslek mensubu, kariyer meslek mensubu ya da kurum personeli olmak,

b) 657 sayılı Kanunun 36 ncı maddesinde belirtilen hizmet sınıfları kapsamına dâhil kadrolarda bulunmuş veya bulunuyor olmak,

c) Hâkimlik ve savcılık mesleğinden olmak,

c) Belirli kadro veya görevlerde belirli bir süre bulunmuş olmak, gibi özel şartlar aranmaz.

Bu madde kapsamında belirtilen kadrolardan genel idare hizmetleri sınıfı dışındaki sınıflara dâhil olanlar ile hâkim-savcılık mesleğine dâhil olanlara kendi hizmet sınıfı dışından atama yapılması halinde, anılan kadroların hizmet sınıfı bu süre zarfında genel idare hizmetleri sınıfı olarak kabul edilir. Bu şekilde atanana malî haklar kapsamında, kadro veya pozisyonuna bağlı olarak yapılmakta olan her türlü ödemeler toplamının kurum içerisindeki emsali personele malî haklar kapsamında kadro veya pozisyonuna bağlı olarak yapılmakta olan her türlü ödemeler toplamından düşük olması halinde aradaki fark bu görevde kaldıkları sürece tazminat olarak ödenir.

Bu maddede yer alan hükümler; ek 11 inci madde kapsamında yer alan kurumların, Adalet Bakanlığının ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarının bu madde kapsamında yer alan kadrolarıyla aynı veya benzer unvanlı kadro, pozisyon ve görevleri ile mevzuatla bu kadrolara denk kabul edilen yönetici kadro, pozisyon ve görevlerine atanana hakkında da uygulanır.

Diğer kanunların bu maddeye aykırı hükümleri uygulanmaz.”

52. 179. maddesiyle 375 sayılı KHK’ya eklenen geçici 26 ila geçici 34. maddeler şöyledir:

“Geçici Madde 26- (Ek: 2/7/2018 – KHK-703/179 md.)

Kamu kurum ve kuruluşlarının bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce, 10/5/2018 tarihli ve 7142 sayılı 6771 sayılı Kanunla Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Çeşitli Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Konusunda Yetki Kanununa göre çıkarılan kanun hükmünde kararnamelerle yürürlükten kaldırılan

hükümlere göre duyurusu yapıp başvuru süresi bitmiş olan idari hizmet sözleşmesine ya da iş mevzuatına tabi uzman yardımcısı alımları bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce yürürlükte bulunan mevzuat hükümlerine göre sonuçlandırılır.

Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte kamu kurum ve kuruluşlarında 10/5/2018 tarihli ve 7142 sayılı 6771 sayılı Kanunla Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Çeşitli Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Konusunda Yetki Kanununa göre çıkarılan kanun hükmünde kararnamelerle yürürlükten kaldırılan hükümlere dayanarak idari hizmet sözleşmesine ya da iş mevzuatına tabi uzman yardımcısı olarak istihdam olunanların uzmanlık kadro veya pozisyonlarına atanmaları, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce tabi oldukları mevzuat hükümlerine göre sonuçlandırılır.”

Geçici Madde 27- (Ek: 2/7/2018 – KHK-703/179 md.)

Kamu kurum ve kuruluşlarının bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce, 10/5/2018 tarihli ve 7142 sayılı 6771 sayılı Kanunla Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Çeşitli Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Konusunda Yetki Kanununa göre çıkarılan kanun hükmünde kararnamelerle yürürlükten kaldırılan hükümlere göre duyurusu yapıp başvuru süresi bitmiş olan müfettiş yardımcısı, denetmen yardımcısı, denetçi yardımcısı, aktüer yardımcısı ve stajyer kontrolör alımları bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce yürürlükte bulunan mevzuat hükümlerine göre sonuçlandırılır.

Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte kamu kurum ve kuruluşlarında 10/5/2018 tarihli ve 7142 sayılı 6771 sayılı Kanunla Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Çeşitli Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Konusunda Yetki Kanununa göre çıkarılan kanun hükmünde kararnamelerle yürürlükten kaldırılan hükümlere dayanarak müfettiş yardımcısı, denetmen yardımcısı, denetçi yardımcısı, aktüer yardımcısı ve stajyer kontrolör olarak istihdam olunanların müfettiş, denetmen, denetçi, kontrolör, aktüerler kadro veya pozisyonlarına atanmaları, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce tabi oldukları mevzuat hükümlerine göre sonuçlandırılır.

Geçici Madde 28- (Ek: 2/7/2018 – KHK-703/179 md.)

Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte, 10/5/2018 tarihli ve 7142 sayılı 6771 sayılı Kanunla Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Çeşitli Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Konusunda Yetki Kanununa göre çıkarılan kanun hükmünde kararnamelerle yürürlükten kaldırılan hükümlerine dayanılarak kamu kurum veya kuruluşlarında idari hizmet sözleşmesiyle istihdam edilmekte olanlar hakkında, mevcut sözleşme sürelerinin sonuna kadar yürürlükten kaldırılan ilgili mevzuat hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

Geçici Madde 29- (Ek: 2/7/2018 – KHK-703/179 md.)

Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte, 10/5/2018 tarihli ve 7142 sayılı 6771 sayılı Kanunla Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Çeşitli Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Konusunda Yetki Kanununa göre çıkarılan kanun hükmünde kararnamelerle yürürlükten kaldırılan hükümlere göre kurum hizmetlerini iş mevzuatı hükümlerine göre yürüten personel hakkında, mevcut sözleşmelerinin sonuna kadar yürürlükten kaldırılan ilgili mevzuat hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

Geçici Madde 30- (Ek: 2/7/2018 – KHK-703/179 md.)

Mevzuatta yapılan atıflar bakımından mülga 08/06/1984 tarihli ve 217 sayılı Devlet Personel Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 2 nci maddesinin uygulanmasına devam olunur.

Geçici Madde 31- (Ek: 2/7/2018 – KHK-703/179 md.)

10/5/2018 tarihli ve 7142 sayılı 6771 sayılı Kanunla Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Çeşitli Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Konusunda Yetki Kanununa göre çıkarılan kanun hükmünde kararnamelerle yürürlükten kaldırılan, personelin kurumlarından aylıksız izinli sayılması ya da kurumlarıyla ilişkilerinin sona ermesi suretiyle diğer kamu kurum veya kuruluşlarında mevzuatında öngörülen statülerde sözleşmeyle görevlendirilmesine veya istihdamına dayanak teşkil eden hükümlere

göre çalıştırılanların görevlendirmeleri veya istihdamları, bunların aylıksız izinli sayıldıkları ya da ilişkilerinin sona erdiği kamu kurum ve kuruluşlarına dönüşlerine, kıdem ve hizmetlerinin değerlendirilmesine ve tazminata ilişkin yürürlükten kaldırılan ilgili mevzuat hükümlerinin uygulanması suretiyle bir ay içerisinde sona erdirilir.

Geçici Madde 32- (Ek: 2/7/2018 – KHK-703/179 md.)

Bakanlık ve bağlı kuruluşlardaki müsteşar, müsteşar yardımcısı ve merkez valisi kadroları iptal edilmiştir. İptal edilen bu kadrolar kurumların kadro cetvellerinin ilgili bölümlerinden çıkarılmıştır.

Bakanlıklarda bakan yardımcıları, bağlı kuruluşlarda başkanlar atanıp göreve başlayıncaya kadar mevcut müsteşarlar görevlerine devam ederler.

Müsteşar, müsteşar yardımcısı ve merkez valisi ile kadroları kaldırılan diğer üst kademe kamu yöneticilerinin mevcut kadroları, Cumhurbaşkanlığı Kararnamesiyle yeni düzenleme yapılıncaya kadar şahıslarına bağlı olarak saklı tutulur.

Bu madde kapsamına giren üst kademe kamu yöneticilerinin mali, sosyal hak ve yardımları, Cumhurbaşkanınca belirlenecek usul ve esaslar yürürlüğe girinceye kadar, bu maddenin yayımı tarihinde yürürlükte bulunan mevzuat hükümlerine göre ödenmeye devam eder.

Geçici Madde 33- (Ek: 2/7/2018 – KHK-703/179 md.)

Bu maddenin yayımı tarihine kadar, bakanlık müşaviri kadrolarına atanmış veya çeşitli kanun, kanun hükmünde kararname veya diğer mevzuat hükümlerine göre bakanlık müşaviri veya müşavir kadrolarına ya da diğer şahsa bağlı yönetici veya müşavir/danışman kadro veya pozisyonlarına atanmış sayılıp da bu maddenin yayımı tarihinde anılan kadro veya pozisyonlarda bulunmakta olanların görevleri bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte sona erer. Bunlardan;

a) Daha önce 657 sayılı Kanunun 36 ncı maddesinin “Ortak Hükümler” bölümünün (A) fıkrasının (11) numaralı bendinde sayılan kadrolar ile mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri ve yeterlilikleri aynı veya benzer nitelik arz eden kadro veya pozisyonlarda bulunanlar daha önceki bu kadro veya pozisyonlarına,

b) (a) bendi kapsamına girmeyenler, yönetici kadro ve pozisyonları dışında daha önce bulundukları veya öğrenim durumları itibarıyla ihraz etmiş oldukları unvanlara ilişkin kadro veya pozisyonlara,

ilgili kurumlarca bir ay içerisinde atanır.

Birinci fıkrada sayılanlardan, anılan fıkranın (a) ve (b) bentleri kapsamına girmeyenler görev yaptıkları kurumların araştırmacı kadrolarına atanmış sayılır. Atama işlemi gerçekleşinceye kadar bunların almakta oldukları her türlü ödemelerin görev yaptıkları kurum tarafından yapılmasına devam olunur.

Bu madde kapsamında yapılacak atamalar için uygun boş kadro veya pozisyon bulunmaması halinde söz konusu kadro veya pozisyonlar ihdas edilmiş ve kurumların kadro cetvellerinin ilgili bölümlerine eklenmiş sayılır.

Bakanlık müşavirliği kadrolarında bulunmakla birlikte malî haklarını 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin mülga ek 18 inci maddesine göre almaya devam edenler hariç olmak üzere, bu fıkra kapsamında atananlara malî hakları, atandıkları söz konusu kadrolarda bulunmaları kaydıyla atandıkları tarihi takip eden ay başından itibaren ikinci yılın sonuna kadar fiili çalışmaya bağlı ödemeler hariç, önceki görevlerine ait ödeme unsurları esas alınarak verilmeye devam edilir.

Geçici Madde 34- (Ek: 2/7/2018 – KHK-703/179 md.)

Bu maddenin yayımı tarihinde, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu hariç olmak üzere 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (III) sayılı Cetvelde sayılan düzenleyici ve denetleyici kurumlar ile Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunda görev yapmakta olan Kurul başkan ve üyelerinden;

a) Atanma tarihi itibarıyla görevde dördüncü yılını doldurmuş olanların görevleri bu maddenin yayımı tarihinde,

b) Atanma tarihi itibarıyla görevde dördüncü yılını doldurmamış olanların görevleri dördüncü yılı doldurdukları tarih itibarıyla,

başka bir işleme gerek kalmaksızın sona erer.

Birinci fıkra kapsamında görevleri sona erenlerden daha önce kamu görevinde bulunmamış olanlara, kalan görev sürelerine ilişkin mali ve sosyal hak ve yardımlarına ait ödemeler toplamı tazminat olarak ödenir.

Birinci fıkra kapsamında görevleri sona erenlerden kamu görevlileri arasından atanmış olanlar görevlerinin sona erdiği tarihten itibaren bir ay içerisinde başvurmaları halinde önceki kurumlarındaki yönetici kadro veya pozisyonları dışındaki kadro veya pozisyonlara bir ay içerisinde atanırlar. Bunlardan daha önceki kadro veya pozisyonları iptal edilenlerin ilgili kurumlarca, diğer kamu kurum ve kuruluşlarında durumlarına uygun kadro veya pozisyonlara en geç iki ay içerisinde atanmaları sağlanır. Atama işlemi gerçekleşinceye kadar bunlara daha önce almakta oldukları her türlü ödemeler görev yaptıkları kurum tarafından yapılmaya devam olunur. Bunlardan bu madde uyarınca yeni kadro veya pozisyonlara atananlara, atandıkları tarih itibarıyla eski kadro, pozisyon veya görevlere ilişkin olarak aldıkları sözleşme ücreti, ücret, tazminat, aylık, ek gösterge, ikramiye (bir aya isabet eden net tutarı), her türlü zam ve tazminatları ve benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin (ilgili mevzuatı uyarınca fiili çalışmaya bağlı olarak yapılan ödemeler, avukatlık vekalet ücreti, fazla çalışma ücreti, tayın bedeli ve ek ders ücreti hariç) toplam net tutarının (bu tutar sabit bir değer olarak esas alınır); atandıkları yeni kadrolara ilişkin olarak yapılan ücret, tazminat, aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatları, ek ödeme ve benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin (ilgili mevzuatı uyarınca fiili çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti ve ek ders ücreti hariç) toplam net tutarından fazla olması halinde aradaki fark tutarı, herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın kalan süre boyunca tazminat olarak ödenir.”

53. 183. maddesinin;

a. (a) bendiyle 2247 sayılı Kanun’un ibare değişikliği yapılan fıkranın da yer aldığı 1. maddesi şöyledir:

“Mahkemenin görevi:

*Madde 1 – Uyuşmazlık Mahkemesi; Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ile görevlendirilmiş, **adli ve idari** yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarını kesin olarak çözmeye yetkili ve bu kanunla kurulup görev yapan bağımsız bir yüksek mahkemedir.*

Özel kanun uyarınca hakeme başvurulmasının zorunlu olduğu hallerde, eğer hakemlik görevi hakim tarafından yerine getirilmiş ise bu merci, davanın konusuna göre, yukarıdaki fıkra yazılı adli veya idari yargı mercilerinden sayılır.”

b. (b) bendiyle 2247 sayılı Kanun’un değiştirilen 2. maddesi şöyledir:

“Mahkemenin kuruluşu:

Madde 2 – (Değişik: 2/7/2018 – KHK-703/183 md.) Uyuşmazlık Mahkemesi bir Başkan ile altı asıl, altı yedek üyeden kurulur.

Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanı, Anayasa Mahkemesince kendi üyeleri arasından seçilir.

Uyuşmazlık Mahkemesine, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu ile Danıştay Genel Kurulunca kendi daire başkan ve üyeleri arasından üçer asıl, üçer yedek üye seçilir.

Toplantı yetersayısı, asıl üyelerin mazeretleri halinde yedek üyeler alınmak suretiyle sağlanır.”

c. (c) bendiyle 2247 sayılı Kanun’un “...asıl ve yedek...” ibaresinin madde metninden çıkarıldığı 3. maddesi şöyledir:

“Yönetim ve temsil

Madde 3 – (Değişik: 23/7/2008 – 5791/2 md.)

Uyuşmazlık Mahkemesinin yönetimi ve temsili Başkana aittir.

Başkanlığın boş veya Başkanın özürü veya izinli olması hâllerinde Başkana ait görev ve yetkiler, Anayasa Mahkemesince kendi asıl ve yedek üyeleri arasından seçilip görevlendirilen Başkanvekili tarafından yerine getirilir ve kullanılır.”

ç. (ç) bendiyle 2247 sayılı Kanun’un 5. maddesinin “...Hukuk ve Ceza bölümleri ile Genel Kurulu...” ibaresinin madde metninden çıkarıldığı birinci fıkrası ile “...tutuklu...” ibaresinin çıkarıldığı ikinci fıkrası ve “...Hukuk ve Ceza bölümleri ile Genel Kurulu...” ibaresinin madde metninden çıkarıldığı üçüncü fıkrası şöyledir:

“Mahkemenin toplanma yeri, tarihi ve toplanma dönemi:

*Madde 5 – Uyuşmazlık Mahkemesi **Hukuk ve Ceza bölümleri ile Genel Kurulu**, Başkanın çağrısı üzerine, Başkentte, mahkeme için ayrılan yerde toplanır. Toplantının gündemi toplantıdan en az üç gün önce, raporlarla birlikte üyelere ve uyuşmazlıkla ilgili Başsavcı veya Başkanunsözcülerine dağıtılır.*

*Başkan, mahkemeye gelen işlerden **tutuklu** tedbirli olanlarla yürütmenin durdurulması istemli bulunanlar gibi acele nitelikte olanların adli tatilden önce bitirilmesi için gerekli tedbirleri alır.*

*(Değişik üçüncü fıkra: 8/8/2011-KHK-650/3 md.; İptal fıkra: Anayasa Mahkemesi'nin 18/7/2012 tarihli ve E.: 2011/113 K.: 2012/108 sayılı Kararı ile.; Yeniden düzenleme: 27/6/2013-6494/2 md.) Uyuşmazlık Mahkemesi **Hukuk ve Ceza bölümleri ile Genel Kurulu** her yıl bir eylülde başlamak üzere, yirmi temmuzdan otuz bir ağustosa kadar çalışmaya ara verir.”*

d. (d) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un ibare değişikliği yapılan 8. maddesi şöyledir:

“Çekinme:

Madde 8 – Uyuşmazlık Mahkemesi Başkan ve üyelerinin 7 nci maddede yazılı sebeplere dayanarak davaya veya işe bakmaktan çekinmeleri halinde, uyuşmazlık mahkemesi, çekinme isteğinde bulunan başkan ve üye katılmaksızın konu hakkında kesin karar verir.

***Mahkemenin** toplanmasına engel olacak sayıda başkan ve üyenin çekinmek istemesi halinde, ancak toplanma nisabını ortadan kaldırmayacak sayıda başkan ve üyenin çekinme isteği kabul edilebilir.”*

e. (e) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un ibare ve fıkra değişikliği yapılan 9. maddesi şöyledir:

“Başkan ve üyelerin reddi:

Madde 9 – Uyuşmazlık Mahkemesi Başkan ve üyeleri, tarafsız kalamıyacıkları kanısını haklı kılan hallerin varlığı iddiasıyla reddolunabilir.

(Değişik: 2/7/2018 – KHK-703/183 md.) Uyuşmazlık Mahkemesi Başkan ve üyelerinin reddine ilişkin istemler, reddedilen üye katılmaksızın incelenir ve kesin olarak karara bağlanır.

Ret şahsidir. Mahkemenin toplanmasını engelleyen toplu ret istemleri dinlenmez."

f. (f) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un; birinci fıkrasında yer alan "...adli, idari ve askeri..." ibaresinin "...adli ve idari..." şeklinde değiştirildiği, ikinci fıkrasında yer alan "...ceza mahkemelerinde delillerin ikamesine başlamadan önce;..." ibaresinin madde metninden çıkarıldığı, dördüncü fıkrasında yer alan "...Başkanunsözcüsü, askeri ceza yargısı yararına ileri sürülmüş ise Askeri Yargıtay Başsavcısı, Askeri İdari Yargı yararına ileri sürülmüş ise bu mahkemenin..." ibaresinin madde metninden çıkarıldığı ve beşinci fıkrasının yürürlükten kaldırıldığı 10. maddesi şöyledir:

"Olumlu görev uyuşmazlığı çıkarma:

Madde 10 – Görev uyuşmazlığı çıkarma; adli ve idari bir yargı merciinde açılmış olan davada ileri sürülen görev itirazının reddi üzerine ilgili Başsavcı veya Başkanunsözcüsü tarafından görev konusunun incelenmesinin Uyuşmazlık Mahkemesinden istenmesidir.

Yetkili Başsavcı veya Başkanunsözcüsünün Uyuşmazlık Mahkemesinden istekte bulunabilmesi için, görev itirazının, hukuk mahkemelerinde en geç birinci oturumda, ceza mahkemelerinde delillerin ikamesine başlamadan önce; idari yargı yerlerinde de dilekçe ve savunma evresi tamamlanmadan yapılmış olması ve yargı yerlerinin de kendilerinin görevli olduklarına karar vermiş bulunmaları şarttır.

Görev itirazının yargı merciince yerinde görülerek görevsizlik kararı verilmesi halinde, görev konusunun Uyuşmazlık Mahkemesince incelenebilmesi, temyizen bu kararın bozulmuş ve yargı merciince de bozmaya uyularak görevli olduğuna karar verilmiş bulunmasına bağlıdır.

Uyuşmazlık çıkarma isteminde bulunmaya yetkili makam; reddedilen görevsizlik itirazı adli yargı yararına ileri sürülmüş ise Cumhuriyet Başsavcısı, idari yargı yararına ileri sürülmüş ise Danıştay Başkanunsözcüsü, askeri ceza yargısı yararına ileri sürülmüş ise Askeri Yargıtay Başsavcısı, Askeri İdari Yargı yararına ileri sürülmüş ise bu mahkemenin Başkanunsözcüsüdür.

Görev itirazının reddine ilişkin karara karşı itiraz yolunun açık bulunduğu ceza davalarında ret kararı kesinleşmeden uyuşmazlık çıkarma istenemez."

g. (g) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un birinci fıkrasında yer alan "...adli, idari veya askeri yargı mercilerinden en az ikisinin..." ibaresinin "...adli ve idari yargı mercilerinin..." şeklinde değiştirildiği ve ikinci fıkrasında yer alan "... ve ceza davalarında ise ayrıca ilgili makamlarca..." ibaresinin madde metninden çıkarıldığı 14. maddesi şöyledir:

"Olumsuz görev uyuşmazlığı:

*Madde 14 – Olumsuz görev uyuşmazlığının bulunduğu ileri sürülebilmesi için **adli ve idari yargı mercilerinin** tarafları, konusu ve sebebi aynı olan davada kendilerini görevsiz görmeleri ve bu yolda verdikleri kararların kesin veya kesinleşmiş olması gerekir.*

*Bu uyuşmazlığın giderilmesi istemi, ancak davanın taraflarınca ve **ceza davalarında ise ayrıca ilgili makamlarca** ileri sürülebilir."*

ğ. (ğ) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 15. maddesinde yer alan "... , ceza davalarında doğrudan doğruya diğer davalarda ise..." ibaresinin madde metninden çıkarıldığı 15. madde şöyledir:

"Yargı merciince yapılacak işlemler:

Madde 15 – (Değişik: 23/7/2008 – 5791/6 md.)

*Olumsuz görev uyuşmazlıklarında dava dosyaları, son görevsizlik kararını veren yargı merciince, bu kararın kesinleşmesinden sonra **ceza davalarında doğrudan doğruya diğer davalarda ise** taraflardan birinin istemi üzerine, ilk görevsizlik kararını veren yargı merciine ait dava dosyası da temin edilerek Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilir ve görevli yargı merciinin belirlenmesi istenir."*

h. (h) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un ibare değişikliği yapılan ve madde metninden "... , görev kararlarına karşı itiraz yolunun açık olduğu ceza davalarında bu kararların kesinleşmiş bulunması..." ve "... , ceza davalarında ise ayrıca ilgili makamların,..." ibarelerinin çıkarıldığı 17. maddesi şöyledir:

"Olumlu görev uyuşmazlığı ve uygulanacak usul:

*Madde 17 – Olumlu görev uyuşmazlığı; **adli ve idari** yargıya bağlı ayrı iki yargı merciine açılan ve tarafları, konusu ve sebebi aynı olan davalarda bu yargı mercilerinin her ikisinin kendilerini görevli sayan kararlar*

vermiş olmaları görev kararlarına karşı itiraz yolunun açık olduğu ceza davalarında bu kararların kesinleşmiş bulunması durumunda meydana gelir.

(Değişik ikinci fıkra: 23/7/2008–5791/7 md.) Olumlu görev uyuşmazlığının giderilmesini isteyen taraflardan birinin **ceza davalarında ise ayrıca ilgili makamların** taraf sayısından iki fazla düzenleyeceği dilekçe ile başvurduğu yargı merciî;

a) Dilekçelerden birini ve varsa eklerini yazı ile diğer yargı merciine derhal iletir ve dava dosyasının kendisine gönderilmesini ister.

b) Diğer dilekçeler ve varsa eklerini, yedi gün içinde cevabını bildirmesi için karşı tarafa ve ilgili makamlara tebliğ eder. Tebligat yapılan taraf veya ilgili makam, süresi içinde bu yargı merciine cevabını bildirmezse, cevap vermekten vazgeçmiş sayılır.

c) Dilekçeyi, alınan cevapları ve varsa ekleri ile dava dosyalarını, Uyuşmazlık Mahkemesine gönderir ve görevli yargı merciinin belirlenmesini ister.

(Üçüncü fıkra Mülga: 21/1/1982-2592/9 md.)

(Ek fıkra: 23/7/2008 – 5791/7 md.) Bu takdirde her iki yargı merciî de, 18 inci maddede öngörüldüğü şekilde davanın görülmesini geri bırakır.”

1. (1) bendiyle 2247 sayılı Kanun’un ibare değişikliği yapılan 19. maddesi şöyledir:

“Yargı merciilerinin uyuşmazlık mahkemesine başvurmaları:

Madde 19 – **Adli ve idari** yargı mercilerinden birisinin kesin veya kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine kendisine gelen bir davayı incelemeye başlayan veya incelemekte olan bir yargı merciî davada görevsizlik kararı veren merciin görevli olduğu kanısına varırsa, gerekçeli bir karar ile görevli merciin belirtilmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurur ve elindeki işin incelenmesini Uyuşmazlık Mahkemesinin karar vermesine değin erteler.

(Değişik ikinci fıkra: 23/7/2008 – 5791/9 md.) Yargı merciince, önceki görevsizlik kararına ilişkin dava dosyası da temin edilerek, gerekçeli başvuru kararı ile birlikte dava dosyaları Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilir.”

i. (i) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un ibare değişikliği yapılan ve ikinci fıkrasının yürürlükten kaldırıldığı 24. maddesi şöyledir:

“Madde 24 – (Değişik birinci fıkra: 21/1/1982-2592/7 md.) 1 nci maddede gösterilen yargı mercileri tarafından, görevle ilgili olmaksızın kesin olarak verilmiş veya kesinleşmiş, aynı konuya ve sebebe ilişkin, taraflarından en az biri aynı olan ve kararlar arasındaki çelişki yüzünden hakkın yerine getirilmesi olanaksız bulunan hallerde hüküm uyuşmazlığının varlığı kabul edilir.

Ceza kararlarında; sanığın, fiilin ve maddi olayların aynı olması halinde hüküm uyuşmazlığı var sayılır.

İlgili kişi veya makam Uyuşmazlık Mahkemesine başvurarak hüküm uyuşmazlığının giderilmesini istiyebilir. Bu halde olumsuz görev uyuşmazlığının çıkarılması ile ilgili 15 ve 16 ncı maddelerdeki usul kuralları uygulanır.”

j. (j) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un ibare değişikliği yapılan ve ikinci fıkrasının yürürlükten kaldırıldığı 25. maddesi şöyledir:

“Hüküm uyuşmazlıklarında uygulanacak inceleme kuralları:

*Madde 25 – **Hüküm** uyuşmazlıklarında Uyuşmazlık Mahkemesi, Danıştay Yargılama usulünün bu kanuna aykırı olmayan hükümlerini uygulamak suretiyle anlaşmazlığın esasını da karara bağlar.*

Ceza alanındaki hüküm uyuşmazlıklarında Uyuşmazlık Mahkemesi, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun bu kanuna aykırı olmayan hükümlerini uygular ve esasa ilişkin bir karar vermeksizin sadece o davayı hangi ceza mahkemesinin görüp karara bağlaması gerektiğini belirtmek suretiyle anlaşmazlığı çözer. Kazanılmış haklar saklı tutulur.

Uyuşmazlık Mahkemesi hüküm uyuşmazlıklarını dosya üzerinde inceleyerek karara bağlar. Gerekli gördüğü hallerde veya istek üzerine tarafları dinleyebilir.”

k. (k) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un; başlık ve ibare değişiklikleri yapılan 26. maddesi şöyledir:

“Toplanma ve karar verme koşulları ve incelemelerin dosya üzerinde yapılması:

Madde 26 – Uyuşmazlık Mahkemesinde, üye tam sayısı hazır bulunmadıkça görüşmelere başlanamaz ve karar verilemez. Eksik üyenin yeri o üyenin geldiği yargı merciinin yedek üyesi ile, bu olmadığı takdirde başka bir yedek üye ile doldurulur. Mahkeme, her toplantı dönemi başında, yıllık çalışma planını yapar.

Uyuşmazlık Mahkemesinde incelemeler dosya üzerinde yapılır ve bu kanunda belli edilenler dışında çoğunlukla karar verilir.”

1. (l) bendiyle 2247 sayılı Kanun’un değiştirilen 29. maddesi şöyledir:

“Kararların kesinliği ve yayınlanması:

Madde 29 – (Değişik: 2/7/2018 – KHK-703/183 md.)

Uyuşmazlık Mahkemesinin kararları kesindir. Başkanın uygun göreceği kararlar Resmî Gazete’de yayımlanır.”

m. (m) bendiyle 2247 sayılı Kanun’un cümle değişikliği yapılan ve üçüncü fıkrası yürürlükten kaldırılan 31. maddesi şöyledir:

“Raportörlük:

Madde 31 – Uyuşmazlık Mahkemesine, çalışmalarında yardımcı olmak üzere, Başkanın takdir edeceği yeter sayıda geçici raportör verilir.

(Değişik cümle: 2/7/2018 – KHK-703/183 md.) Geçici raportörler, hâkimlik ve savcılık mesleğinde en az dört yılını ikmal etmiş ve üstün başarılarıyla Uyuşmazlık Mahkemesinde yararlı olacağı anlaşılanlar arasından Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanının isteği ve ilgilinin muvafakati üzerine, mensup oldukları müesseselerin yetkili mercileri tarafından geçici olarak görevlendirilirler. Bunların özlük işlerinde mensup oldukları mesleklere ait hükümler uygulanır ve raportörlükte geçirdikleri süreler mesleklerinde geçmiş sayılır. Ancak, terfilerinde Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanı tarafından verilecek yazılı bilgi esas olur.

Askeri hakimler ve savcılar arasından atanacak geçici raportörler hakkında subay sicil belgesi sırasıyla, Milli Savunma Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı, Müsteşar ve Milli Savunma Bakanı

tarafından düzenlenir. Bu sicilin düzenlenmesinde Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanı tarafından subay sicil formu esaslarına göre verilecek kanaat notu gözönünde bulundurulur."

n. (n) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un fıkra değişikliği yapılan 32. maddesi şöyledir:

"Yazı işleri ve diğer görevliler:

Madde 32 – Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanının isteği ve inhası üzerine Adalet Bakanlığınca atanacak bir görevli Başkanlık Sekreterliği görevini yerine getirir ve Anayasa Mahkemesi binasında görev yapar.

(Değişik: 2/7/2018 – KHK-703/183 md.) Başkanın isteği ve inhası üzerine Yargıtay, Danıştay ve Adalet Bakanlığınca atanacak üçer katipten oluşacak büro tarafından Uyuşmazlık Mahkemesinin kalem ve yazı işleri yürütülür"

o. (o) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un geçici 6. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen geçici 7. maddesi şöyledir:

"Geçici Madde 7- (Ek: 2/7/2018 – KHK-703/183 md.)

Yargıtay Ceza Genel Kurulu tarafından seçilmiş asıl ve yedek üyelerin üyelikleri, bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihte sona erer."

ö. (ö) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un yürürlükten kaldırılan 23., 30. ve 37. maddeleri şöyledir:

"Ceza davalarında tedbirler

MADDE 23

Ceza davalarında koruma veya başkaca güvenlik altına alma, el koyma, zor alım gibi tedbirlere konu olan şeyler ve belgeler, yurt dışına çıkarılması yasaklanmış şeylerle, yurt dışına çıkması yasak edilmiş kişilere ilişkin kararları, değiştirmeye veya kaldırmaya veya ilk kez vermeye görev konusunda son kararı veren yargı mercii görevlidir.

Anılan yargı mercii, tutuklulara Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 112 veya Askeri Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü

Kanununun 75 inci maddesini uygulayacağı gibi tutuklamaya ilişkin başvurmaları da karara bağlar.

Uyuşmazlık çıkarma durumlarında görev itirazını reddeden, yargı mercisinin Uyuşmazlık Mahkemesine başvurduğu durumlarda ise Uyuşmazlık Mahkemesine başvuran yargı mercii, yukarıki fıkralar hükmünü uygular."

"Kararlar arasındaki çelişmelerin giderilmesi

MADDE 30- Uyuşmazlık Mahkemesi Bölümlerinin kararları arasındaki çelişmeler, Genel Kurulca verilecek ilke kararları ile giderilir.

İlke kararları gerekçesiyle açıklanır.

İlk toplantıda ilkeye ilişkin kararlar üçte iki çoğunlukla verilir. Bu çoğunluk sağlanmazsa ikinci toplantıda salt çoğunlukla yetinilir. Bir işte, bölümlerin yerleşmiş içtihadında aykırı bir çoğunluğun gerçekleşmesi durumunda dahi ilke kararı verilmesi zorunludur.

Bir ilke kararının değişmesi veya kaldırılması yeni bir ilke kararıyla olur.

İlke kararına yer olup olmadığına bölümler karar verir. Başkan, konuyu raporörlere veya üyelere birine inceletirebilir.

Bölümlerin ilke kararını gerekli görmesi halinde, Başkan çelişme doğuran kararları veya kökleşmiş içtihadı gösteren kararlardan biriyle yeni çoğunluğun görüşünü ve çelişme gerekçesini kapsayan bir yazıyı, istemde bulunandan başka başsavcı ve Başkanunsözcülerine, belirteceği bir sürede görüşlerini bildirmek üzere yollar. İlke kararının görüşülmesi için üyelere dağıtılan Gündeme Başsavcı ve Başkanunsözcülerinin süresi içinde verdikleri karşılıklarla onlara gönderilen yazı ve kararların örnekleri de eklenir. Gündemin dağıtıldığı gün ile görüşme günü arasında geçecek sürenin acele işler dışında 15 günden az olmaması gerekir.

Görev konusundaki ilke kararları; Uyuşmazlık Mahkemesini ve bütün yargı mercilerini, hüküm uyuşmazlıkları dolayısıyla verilecek esasa ilişkin ilke kararları ise yalnız Uyuşmazlık Mahkemesini bağlar."

“Davaya katılanların taraf sayılması

MADDE 37- *Bir ceza davasına usulince katılanlar dahi bu kanuna göre taraflara tanınan yetkileri kendisiyle birlikte işlem yapacakları tarafa veya savcıya bağlı olmaksızın kullanabilirler.”*

54. 184. maddesinin birinci fıkrasının;

a. (a) bendiyle 2575 sayılı Kanun’un ibare değişiklikleri yapılan 2. maddesi şöyledir:

“Bağımsızlık ve yönetim

Madde 2 – 1. Danıştay bağımsızdır. Yönetimi ve temsili Danıştay Başkanına aittir.

2. Danıştay’ın yürütmeyeyle ilgili işleri Cumhurbaşkanlığı aracılığı ile yürütülür.”

b. (b) bendiyle 2575 sayılı Kanun’un ibareler eklenen 8. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

“Danıştay üyelerinin nitelikleri

Madde 8 – 1. Danıştay üyeleri:

a) İdari yargı hakim ve savcılığı,

b) Bakanlık, Cumhurbaşkanlığı yardımcılığı, bakan yardımcılığı, müsteşarlık, müsteşar yardımcılığı, elçilik, valilik,

c) Generallik, amirallik,

d) Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği, Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreterliği,

e) (Ek: 2/12/2014-6572/7 md.) Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Genel Sekreterliği,

...”

c. (c) bendiyle 2575 sayılı Kanun’un ibare değişiklikleri yapılan 9. maddesi şöyledir:

“Üye seçimi

Madde 9 – 1. Danıştayda boşalan üyeliklerin dörtte üçü idari yargı hakim ve savcılığından, dörtte biri ise diğer görevliler arasından seçilir.

2. İdari yargı hakim ve savcıları, Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca; diğer görevlerde bulunanlar ise, Cumhurbaşkanınca Danıştay üyeliğine seçilirler.

3. (Ek: 1/7/2016 – 6723/1 md.) Danıştay üyeleri on iki yıl için seçilir. Bir kimse iki defa Danıştay üyesi seçilemez.

4. (Ek: 1/7/2016 – 6723/1 md.) Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından Danıştay üyeliğine seçilip görev süresi sona erenler, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu ilgili dairesi tarafından, idari yargıda sınıf ve derecelerine uygun bir göreve atanır.

*5. (Ek: 1/7/2016 – 6723/1 md.) Cumhurbaşkanı tarafından Danıştay üyeliğine seçilip idari yargıda bir göreve atanmak isteyenler, görev sürelerinin bitiminden bir ay öncesine kadar, idari yargıda bir göreve atanmak için talepte bulunur. Talepte bulunanlar Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu ilgili dairesi tarafından idari yargıda sınıf ve derecelerine uygun bir göreve atanır. Talepte bulunmayanlar, başka bir göreve atanmak üzere Danıştay Başkanlığı tarafından **Cumhurbaşkanlığına** bildirilir.*

6. (Ek: 1/7/2016 – 6723/1 md.) Görevi sona eren üyelerin Danıştay ile ilişkileri kesilir; ancak atamaları gerçekleşinceye kadar, özlük hakları Danıştay tarafından karşılanmaya devam olunur.

*7. (Değişik: 27/6/2013-6494/5 md.) Danıştayda boşalan üye sayısı dördü bulunca, dördüncü üyeliğin boşaldığı tarihten itibaren en geç üç gün içinde durum Danıştay Başkanlığınca, boşalan üyeliklerin idare veya vergi dairesi üyeliği olduğu da belirtilmek suretiyle, **Cumhurbaşkanlığına** ve Adalet Bakanlığına duyurulur.*

8. Cumhurbaşkanı ve Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca bu duyurudan sonra en geç iki ay içinde seçim yapılır.”

ç. (ç) bendiyle 2575 sayılı Kanun’un; birinci fıkrasının yürürlükten kaldırılan (c) ve (e) bentleri ve (d) bendinde yer alan “Tüzük tasarılarını inceler;...” ibaresinin madde metninden çıkarıldığı 23. maddesi şöyledir:

“Danıştayın görevleri

Madde 23 – Danıştay:

a) (Değişik: 22/3/1990 - 3619/3 md.) İdare Mahkemeleri ile vergi mahkemelerinden verilen kararlar ve ilk derece mahkemesi olarak Danıştayda görülen davalarla ilgili kararlara karşı temyiz istemlerini inceler ve karara bağlar. (Ek cümle: 1/7/2016 – 6723/6 md.) Danıştayın temyiz mercii olarak görevi, bir hukuk kuralının uygulanmaması veya yanlış uygulanması şeklinde ortaya çıkan hukuka aykırılıkların denetimini yapmakla sınırlıdır.

b) Bu Kanunda yazılı idari davaları ilk ve son derece mahkemesi olarak karara bağlar.

c) Başbakanlık veya Bakanlar Kurulunca gönderilen kanun tasarı ve teklifleri hakkında görüşünü bildirir.

d) (Değişik:18/12/1999-4492/1 md.) Tüzük tasarılarını inceler; kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmeleri hakkında düşüncesini bildirir.

e) Cumhurbaşkanlığı ve Başbakanlık tarafından gönderilen işler hakkında görüşünü bildirir.”

d. (d) bendiyle 2575 sayılı Kanun’un 24. maddesinin (1) numaralı fıkrasının değiştirilen (a) ve (b) bentleri şöyledir:

“İlk derece mahkemesi olarak Danıştay’da görülecek davalar

Madde 24 – (Değişik: 2/6/2000 - 4575/2 md.)

1. Danıştay ilk derece mahkemesi olarak:

a) (Değişik: 2/7/2018 – KHK-703/184 md.) Cumhurbaşkanı kararlarına,

b) (Değişik: 2/7/2018 – KHK-703/184 md.) Cumhurbaşkanınca çıkarılan Cumhurbaşkanlığı kararnameleri dışındaki düzenleyici işlemlere,”

e. (e) bendiyle 2575 sayılı Kanun’un 42. maddesinin birinci fıkrasının yürürlükten kaldırılan (a), (b), (d) ve (f) bentleri şöyledir:

"MADDE 42- Birinci Daire:

a) Başbakanlık veya Bakanlar Kurulunca gönderilen kanun tasarı ve tekliflerini,

b) Başbakanlıktan gönderilen tüzük tasarılarını,

...

d) İdari makamlar arasında görev ve yetkiden doğan ve Başbakanlıktan gönderilen uyuşmazlıkları,

...

f) Danıştayca istişari mahiyette incelenmek ve düşüncesini bildirmek için Cumhurbaşkanlığı veya Başbakanlıktan gönderilecek işleri,"

f. (f) bendiyle 2575 sayılı Kanun'un başlığında yer alan "*Kanun ve tüzük tasarıları ile...*" ibaresi ile birinci fıkrasında yer alan "*...kanun tasarı ve teklifleri ile tüzük tasarıları üzerindeki incelemesini,...*" ibaresinin madde metninden çıkarıldığı 48. maddesi şöyledir:

"Kanun ve tüzük tasarıları ile kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinin görüşülmesi

Madde 48 – (Değişik: 18/12/1999 - 4492/5 md.) Danıştay, kanun tasarı ve teklifleri ile tüzük tasarıları üzerindeki incelemesini kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmeleri hakkında düşüncesini bildirmeyi, geliş tarihinden itibaren iki ay içinde sonuçlandırmak zorundadır."

g. (g) bendiyle 2575 sayılı Kanun'un 87. maddesinin birinci fıkrasının "*Kanun tasarı ve teklifleri ile tüzük tasarıları hariç olmak üzere hükümetçe verilecek ivedi veya...*" ibaresinin madde metninden çıkarıldığı (a) bendi şöyledir:

"Nöbetçi dairenin göreceği işler

Madde 87 – Nöbetçi daire, çalışmaya ara verme süresi içinde aşağıda yazılı işleri görür:

a) Kanun tasarı ve teklifleri ile tüzük tasarıları hariç olmak üzere hükümetçe verilecek ivedi veya kanunen belli süre içinde karara bağlanması gereken işler,

...”

ğ. (ğ) bendiyle 2575 sayılı Kanun’un geçici 28. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen geçici 29. ve geçici 30. maddeleri şöyledir.

“Geçici Madde 29- (Ek: 2/7/2018 – KHK-703/184 md.)

Bakmakla yükümlü oldukları aile fertleri dâhil olmak üzere; kapatılan Askeri Yüksek İdare Mahkemesinin askeri hakim sınıfından Başkan, Başsavcı, Daire Başkanı ve üyelerinden emekliye ayrılmış olanlar ile geçici 27 nci maddenin yedinci fıkrası kapsamına girenler ve bunların emeklilerinin 64 üncü maddenin ikinci fıkrası kapsamındaki sağlık giderleri anılan fıkra hükümleri çerçevesinde Danıştay bütçesinden karşılanır.

Geçici Madde 30- (Ek: 2/7/2018 – KHK-703/184 md.)

Danıştayın ilk derece mahkemesi olarak Bakanlar Kurulu kararları, Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe konulan düzenleyici işlemler ile Başbakanlık, bakanlıklar ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarının müsteşarlarıyla ilgili müşterek kararnamelerine ilişkin görev ve yetkileri devam eder.

Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce birinci fıkrada belirtilen işlemlere ilişkin ilk derece mahkemesi olarak Danıştayda açılmış bulunan davalar Danıştayda bakılarak sonuçlandırılır.”

55. 190. maddesinin;

a. (a) bendiyle 2960 sayılı Kanun’un 10. maddesinin yürürlükten kaldırılan altıncı fıkrası şöyledir:

“İmar Yüksek Koordinasyon Kurulu: Başbakan veya görevlendireceği Başbakan Yardımcısı veya bir devlet bakanı başkanlığında Milli Savunma, Bayındırlık ve İskân, Kültür ve Turizm, Ulaştırma, Tarım Orman ve Köyişleri, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlarından oluşur. Kurulun sekreteryâ görevini Bayındırlık ve İskân Bakanlığı yürütür.”

b. (b) bendiyle 2960 sayılı Kanun’un 21. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 1. maddesi şöyledir:

“Ek Madde 1 – (Ek: 2/7/2018-KHK-703/190 md.)

Mevzuatta İmar Yüksek Koordinasyon Kuruluna yapılmış olan atıflar, Cumhurbaşkanınca belirlenen kurul veya mercie yapılmış sayılır.”

56. 192. maddesinin (b) bendiyle 3218 sayılı Kanun’un 4. maddesinin üçüncü fıkrasının yürürlükten kaldırılan ikinci cümlesi şöyledir:

“Kurulun teşkili ile çalışma usul ve esasları yönetmelikle belirlenir.”

57. 195. maddesinin (b) bendiyle 3835 sayılı Kanun’un 2. maddesinin;

a. Yürürlükten kaldırılan birinci fıkrası şöyledir:

“3. maddede belirtilen görevleri yapmak üzere, Başbakanın görevlendireceği bir Bakanın koordinatörlüğünde; İçişleri, Dışişleri, Maliye ve Gümrük, Millî Eğitim, Bayındırlık ve İskân, Sağlık, Ulaştırma, Tarım ve Köyişleri, Orman Bakanlıkları, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, Hazine ve Dışticaret Müsteşarlığı, Türkiye Kızılay Derneği Genel Başkanlığı ve Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu yetkililerinden oluşan bir üst komisyon kurulur.”

b. İbare değişiklikleri yapılan ikinci fıkrası şöyledir:

“Üst komisyona bağlı olarak, Cumhurbaşkanının görevlendireceği Bakanlıkca belirlenen illerde valinin veya görevlendireceği kişinin başkanlığında ve konunun özelliği dikkate alınarak vali tarafından belirlenecek temsilcilerin iştirak edeceği alt komisyonlar kurulur. İllerde kurulacak alt komisyonlar, üst komisyonun vereceği görevleri yapar”

58. 196. maddesinin;

a. (a) bendiyle 4483 sayılı Kanun’un 3. maddesinin birinci fıkrasının;

i. İbare değişikliği yapılan (d) bendi şöyledir:

“d) Cumhurbaşkanına veya Cumhurbaşkanlığına bağlı, ilgili veya ilişkili kuruluşlar ve bakanlıkların merkez ve bağlı veya ilgili kuruluşlarında görev yapan diğer memur ve kamu görevlileri hakkında o kuruluşun en üst idari amiri,”

ii. Değiştirilen (e) ve (g) bentleri şöyledir:

“e) (Değişik: 2/7/2018-KHK-703/196 md.) Cumhurbaşkanı kararıyla atanan memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında Cumhurbaşkanı veya ilgili bakan,”

“g) (Değişik: 2/7/2018-KHK-703/196 md.) Cumhurbaşkanlığında görevli memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı, Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı hakkında Cumhurbaşkanı,”

b. (b) bendiyle 4483 sayılı Kanun’un ibare değişiklikleri yapılan 12. maddesi şöyledir:

“Hazırlık soruşturmasını yapacak merciler

Madde 12 – (Değişik: 17/7/2004-5232/4 md.)

Hazırlık soruşturması genel hükümlere göre yetkili ve görevli Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yapılır. Ancak Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreteri, Bakan yardımcıları ve valiler ile ilgili olarak yapılacak olan hazırlık soruşturması Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı veya Başsavcivekili, kaymakamlar ile ilgili hazırlık soruşturması ise il Cumhuriyet başsavcısı veya başsavcivekili tarafından yapılır.

Hazırlık soruşturması sırasında hâkim kararı alınmasını gerektiren hususlarda; Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreteri, Bakan yardımcıları ve valiler için Yargıtayın ilgili ceza dairesine, kaymakamlar için il asliye ceza mahkemesine, diğerleri için ise genel hükümlere göre yetkili ve görevli sulh ceza hâkimine başvurulur.”

c. (c) bendiyle 4483 sayılı Kanun’un ibare değişiklikleri yapılan 13. maddesi şöyledir:

“Yetkili ve görevli mahkeme

Madde 13 – (Değişik: 17/7/2004-5232/5 md.)

Davaya bakmaya yetkili ve görevli mahkeme, genel hükümlere göre yetkili ve görevli mahkemedir. Ancak Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreteri, Bakan

yardımcıları ve valiler için yetkili ve görevli mahkeme Yargıtayın ilgili ceza dairesi, kaymakamlar için ise il ağır ceza mahkemesidir.”

ç. (ç) bendiyle 4483 sayılı Kanun’un geçici 3. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen geçici 4. maddesi şöyledir:

“Geçici Madde 4- (Ek: 2/7/2018-KHK-703/196 md.)

Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce başlamış işlemler bu Kanun Hükmünde Kararname ile değiştirilen 3, 12 ve 13 üncü maddelerin değiştirilmeden önceki usul ve esaslarına göre sonuçlandırılır.

Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte müşterek kararla atanmış olanlar hakkında bu Kanun Hükmünde Kararname ile değiştirilen 3 üncü maddenin değiştirilmeden önceki hali uygulanır.”

59. 197. maddesinin;

a. (a) bendiyle 4688 sayılı Kanun’un ibare değişikliği yapılan 2. maddesi şöyledir:

“Kapsam

Madde 2 – Bu Kanun, Devletin veya diğer kamu tüzel kişilerinin yürütmekle görevli oldukları kamu hizmetlerinin görüldüğü genel, katma ve özel bütçeli idareler, il özel idareleri ve belediyeler ile bunlara bağlı kuruluşlarda kamu iktisadî teşebbüslerinde, özel kanunlarla veya Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle ya da bunların verdiği yetkiye dayanarak kurulan banka ve teşekküller ile bunlara bağlı kuruluşlarda ve diğer kamu kurum veya kuruluşlarında işçi statüsü dışında çalışan kamu görevlileri hakkında uygulanır.”

b. (b) bendiyle 4688 sayılı Kanun’un bent ve ibare değişikliği yapılan 15. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

“Sendika üyesi olamayacaklar

Madde 15 – Bu Kanuna göre kurulan sendikalara;

a) (Değişik: 2/7/2018-KHK-703/197 md.) Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatında, bağlı kurullarında ve Diyanet İşleri Başkanlığı, Savunma

Sanayi Başkanlığı ile İletişim Başkanlığı hariç olmak üzere bağlı kuruluşlarında, Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğinde çalışan kamu görevlileri,

...

c) Bakanlar, bakan yardımcıları, bu Kanun kapsamında bulunan kurum ve kuruluşların başkanları, genel müdürleri,(...) ve bunların yardımcıları, yönetim kurulu üyeleri, merkez teşkilâtlarının denetim birimleri yöneticileri ve kurul başkanları, hukuk müşavirleri, bölge, il ve ilçe teşkilâtlarının en üst amirleri ile bunlara eşit veya daha üst düzeyde olan kamu görevlileri, (...) belediye başkanları ve yardımcıları

..."

c. (c) bendiyle 4688 sayılı Kanun'un ibare değişikliği yapılan 19. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Sendika ve konfederasyonların yetki ve faaliyetleri

Madde 19 – (Değişik birinci fıkra: 4/4/2012-6289/14 md.) Kamu görevlileri sendikaları ile konfederasyonlar, bu Kanundaki hükümler çerçevesinde, toplu sözleşme görüşmelerinde taraf olmaya yetkilidir.

Sendika ve konfederasyonlar kuruluş amaçları doğrultusunda toplumsal cinsiyet eşitliğini gözeterek aşağıdaki faaliyetlerde bulunabilirler:

...

*h) (Değişik: 4/4/2012-6289/14 md.) Yangın, su baskını, deprem gibi tabii afetlerin vukuunda, gerektiğinde üyelik şartı aranmaksızın nakit mevcudunun yüzde onunu aşmamak kaydıyla afete uğrayan bölgelerde konut, sağlık ve eğitim tesisleri yapılması amacıyla kamu yararına çalışan dernekler ve **Cumhurbaşkanınca** vergi muafiyeti tanınan vakıflar ile kamu kurum ve kuruluşlarına aynî ve nakdî yardımda bulunmak, afete uğrayan bölgelerde konut ve sağlık tesisleri yapmak*

..."

ç. (ç) bendiyle 4688 sayılı Kanun'un ibare değişiklikleri yapılan 21. maddesi şöyledir:

“Kamu Personeli Danışma Kurulu

Madde 21 – (Değişik: 4/4/2012-6289/15 md.)

*Kamu Personeli Danışma Kurulu, kamu görevlileri sendikaları ve konfederasyonları ile kamu idareleri arasında sosyal diyalogun geliştirilmesi, kamu personel mevzuatının ve kamu yönetimi uygulamalarının değerlendirilmesi, yönetimin daha iyi işleyen bir yapıya kavuşturulması için ortak çalışmalar yürütülmesi, kamu görevlilerinin yönetime katılımının sağlanması ve kamu yönetiminin karşılaştığı sorunlara çözümler geliştirilmesi amacıyla; **Cumhurbaşkanının görevlendireceği Cumhurbaşkanı yardımcısı veya bakanın başkanlığında, en çok üyeye sahip üç konfederasyonun genel başkanı ile her bir hizmet kolunda en çok üyeye sahip kamu görevlileri sendikasının başkanı ve Cumhurbaşkanınca belirlenen kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcilerinden oluşur.** Kurula gündemde yer alan konulara göre diğer kamu kurum ve kuruluşlarının yetkilileri de davet edilebilir.*

28 inci maddede belirtilen toplu sözleşme konuları ile kurumsal konular dışında kalan ve kamu personel sistemini ilgilendiren genel nitelikli konular, Kurulda değerlendirilir.

Kurul, her yıl mart ve kasım aylarında toplanır. Kurulun sekretarya hizmetleri Devlet Personel Başkanlığınca yürütülür.”

d. (d) bendiyle 4688 sayılı Kanun’un 24. maddesinin ibare değişikliği yapılan ikinci fıkrası şöyledir:

*“Sendika ve konfederasyonlar, kendilerinin veya Türkiye Cumhuriyeti Devletin üyesi bulunduğu uluslararası kuruluşlar hariç, dış kaynaklardan **Cumhurbaşkanının izni olmadıkça yardım ve bağış kabul edemezler.”***

e. (e) bendiyle 4688 sayılı Kanun’un 29. maddesinin değiştirilen ikinci fıkrası şöyledir:

*“(Değişik fıkra: 2/7/2018-KHK-703/197 md.) **Kamu İşveren Heyeti, Cumhurbaşkanının görevlendireceği Cumhurbaşkanı yardımcısı veya bakanın başkanlığında, Cumhurbaşkanınca belirlenen bakanlıklar ile kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcilerinden oluşur.”***

f. (f) bendiyle 4688 sayılı Kanun’un 34. maddesinin;

i. İbare ve bent değişikliği yapılan birinci fıkrası şöyledir:

“a) Yargıtay, Danıştay ve Sayıştay Başkan, Başkanvekili, Başkan Yardımcısı veya Daire Başkanları arasından **Cumhurbaşkanınca** Başkan olarak seçilecek bir üye,

b) (Değişik: 2/7/2018-KHK-703/197 md.) **Cumhurbaşkanınca belirlenen bakanlıklar ile kamu kurum ve kuruluşlarından dört üye,”**

c) Bağlı sendikaların üye sayısı itibarıyla en fazla üyeye sahip konfederasyon tarafından belirlenecek iki, bağlı sendikaların üye sayısı açısından ikinci ve üçüncü sırada bulunan konfederasyonlardan birer üye,

d) Üniversitelerin kamu yönetimi, iş hukuku, kamu maliyesi, çalışma ekonomisi, iktisat ve işletme bilim dallarından en az Doçent unvanını taşıyanlar arasından **Cumhurbaşkanınca** seçilecek bir üye,

e) Bağlı sendikaların üye sayısı itibarıyla en fazla üyeye sahip konfederasyon tarafından üç, bağlı sendikaların üye sayısı açısından ikinci ve üçüncü sırada bulunan konfederasyonlar tarafından ikişer olmak üzere (d) bendinde belirtilen bilim dallarından en az Doçent unvanını taşımak kaydıyla, önerilecek toplam yedi öğretim üyesi arasından **Cumhurbaşkanınca** seçilecek bir üye,

olmak üzere onbir üyeden oluşur.”

ii. İbare değişikliği yapılan ikinci fıkrası şöyledir:

“Birinci fıkranın (b) bendi gereğince belirlenen üyeler, konfederasyonlarca belirlenen üyeler ile öğretim üyeleri, toplu sözleşme görüşmelerinin başlamasından iki hafta önce Devlet Personel Başkanlığına bildirilir. Kamu Görevlileri Hakem Kurulunun Başkan ve diğer üyeleri, toplu sözleşme görüşmeleri başlamadan önce belirlenir. Kamu Görevlileri Hakem Kurulu Başkanı ve her bir üyesi için aynı usul ve esaslar çerçevesinde birer yedek üye görevlendirilir.”

g. (g) bendiyle 4688 sayılı Kanun’un geçici 14. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen geçici 15. maddesi şöyledir:

“Geçici Madde 15 – (Ek: 2/7/2018-KHK-703/197 md.)

10/5/2018 tarihli ve 7142 sayılı 6771 Sayılı Kanunla Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması

Amacıyla Çeşitli Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Konusunda Yetki Kanununa dayanılarak çıkarılan kanun hükmünde kararnameler ile Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle teşkilatları yeniden düzenlenen kamu kurum ve kuruluşlarının bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte bu Kanun gereğince dahil oldukları hizmet kollarında oluşan değişiklikler, personelin talebiyle sendika üyeliğini değiştirmesi durumu hariç olmak üzere,

a) Bu Kanun ve buna bağlı mevzuatta yer alan sendikal haklar açısından 15/05/2019 tarihine kadar,

b) Kamu Görevlilerinin Geneline ve Hizmet Kollarına Yönelik Mali ve Sosyal Haklara İlişkin 2018 ve 2019 Yıllarını Kapsayan 4. Dönem Toplu Sözleşmeden yararlanma açısından söz konusu Toplu Sözleşmenin yürürlük süresi boyunca,

uygulanmaz.”

60. 200. maddesinin;

a. (a) bendiyle 5393 sayılı Kanun’un ibare değişiklikleri yapılan 4. maddesi şöyledir:

“Kuruluş

Madde 4- Nüfusu 5.000 ve üzerinde olan yerleşim birimlerinde belediye kurulabilir. İl ve ilçe merkezlerinde belediye kurulması zorunludur.

İçme ve kullanma suyu havzaları ile sit ve diğer koruma alanlarında ve meskûn sahası kurulu bir belediyenin sınırlarına 5.000 metreden daha yakın olan yerleşim yerlerinde belediye kurulamaz.

Köylerin veya muhtelif köy kısımlarının birleşerek belediye kurabilmeleri için meskûn sahalarının, merkez kabul edilecek yerleşim yerinin meskûn sahasına azami 5.000 metre mesafede bulunması ve nüfusları toplamının 5.000 ve üzerinde olması gerekir.

Bir veya birden fazla köyün köy ihtiyar meclisinin kararı veya seçmenlerinin en az yarısından bir fazlasının mahallin en büyük mülkî idare amirine yazılı başvurusu ya da valinin kendiliğinden buna gerek görmesi durumunda, valinin bildirimi üzerine, mahallî seçim kurulları, onbeş gün

içinde köyde veya köy kısımlarında kayıtlı seçmenlerin oylarını alır ve sonucu bir tutanakla valiliğe bildirir.

*İşlem dosyası valinin görüşüyle birlikte Çevre ve Şehircilik Bakanlığına gönderilir. **Cumhurbaşkanı kararı** ile o yerde belediye kurulur.*

*Yeni iskân nedeniyle oluşturulan ve nüfusu 5.000 ve üzerinde olan herhangi bir yerleşim yerinde, **Cumhurbaşkanı kararı** ile belediye kurulabilir.”*

b. (b) bendiyle 5393 sayılı Kanun’un 11. maddesinin ibare değişiklikleri yapılan birinci ve ikinci fıkraları şöyledir:

“Tüzel kişiliğin sona erdirilmesi

*Madde 11- Meskûn sahası, bağlı olduğu il veya ilçe belediyesi ile nüfusu 50.000 ve üzerinde olan bir belediyenin sınırına, 5.000 metreden daha yakın duruma gelen belediye ve köylerin tüzel kişiliği; genel imar düzeni veya temel alt yapı hizmetlerinin gerekli kılması durumunda, **Cumhurbaşkanı kararı** ile kaldırılarak bu belediyeye katılır. Tüzel kişiliği kaldırılan belediyenin mahalleleri, katıldıkları belediyenin mahalleleri hâline gelir. Tüzel kişiliği kaldırılan belediye ile köylerin taşınır ve taşınmaz mal, hak, alacak ve borçları katıldıkları belediyeye intikal eder.*

*Nüfusu 2.000’in altına düşen belediyeler, **Cumhurbaşkanı kararı** ile köye dönüştürülür. Tüzel kişiliği kaldırılan belediyenin tasfiyesi il özel idaresi tarafından yapılır. Bu belediyenin taşınır ve taşınmaz malları ile hak, alacak ve borçları ilgili köy tüzel kişiliğine intikal eder. İntikal eden borçların karşılanamayan kısımları il özel idaresi tarafından üstlenilir ve vali tarafından İller Bankasına bildirilir. İller Bankası bu miktarı, takip eden ayın genel bütçe vergi gelirleri tahsilat toplamının belediyelere ayrılan kısmından keserek ilgili il özel idaresi hesabına aktarır.”*

c. (c) bendiyle 5393 sayılı Kanun’un ibare değişikliği yapılan 12. maddesi şöyledir:

“Kararlarının uygulanması ve nüfus

Madde 12- 4, 6, 7, 8 ve 9 uncu maddelerde belirtilen kararlar kesinleşme tarihini takip eden yılın ocak ayının birinci gününden itibaren yürürlüğe girer. 4 üncü maddeye göre belediye kurulan yerlerde 2972 sayılı

Mahallî İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanunun 29 uncu maddesine göre seçim yapılır.

8 inci maddede geçen birleşme ve katılmalara, 9 uncu maddede geçen mahalle kaldırılmasına, 11 inci maddede geçen belediye ve köy tüzel kişiliğinin kaldırılmasına veya bir beldenin köye dönüştürülmesine dair kararlar ilk mahallî idareler seçimlerinde uygulanır ve seçimler bu yerlerin yeni durumlarına göre yapılır.

*(Ek fıkra: 6/3/2007-5594/2 md.) Birleşme, katılma veya tüzel kişiliğin kaldırılması sonucu tüzel kişiliği ilk mahallî idare seçimlerine kadar devam edecek olan belediye ve köylerde, birleşme ve katılma işleminin gerçekleşmesi veya **Cumhurbaşkanı kararının** yayımlandığı tarihten itibaren yeni nazım ve uygulama planı yapılmaz; mevcut planlarda yapılması gereken zorunlu değişiklik ve her türlü imar uygulaması katılınacak belediyenin uygun görüşü alınarak yapılır. Uygun görüş verilmeyen plan değişiklikleri yapılamaz.”*

ç. (ç) bendiyle 5393 sayılı Kanun’un 68. maddesinin ibare değişikliği yapılan birinci fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

“Borçlanma

Madde 68- Belediye, görev ve hizmetlerinin gerektirdiği giderleri karşılamak amacıyla aşağıda belirtilen usûl ve esaslara göre borçlanma yapabilir ve tahvil ihraç edebilir:

...

*f) Belediyelerin ileri teknoloji ve büyük tutarda maddî kaynak gerektiren alt yapı yatırımlarında **Cumhurbaşkanınca** kabul edilen projeleri için yapılacak borçlanmalar (d) bendindeki miktarın hesaplanmasında dikkate alınmaz. Dış kaynak gerektiren projelerde Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınır*

...”

d. (d) bendiyle 5393 sayılı Kanun’un ibare değişikliği yapılan 73. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

“Belediye, belediye meclisi kararıyla; konut alanları, sanayi alanları, ticaret alanları, teknoloji parkları, kamu hizmeti alanları, rekreasyon alanları ve her türlü sosyal donatı alanları oluşturmak, eskiyen kent kısımlarını yeniden inşa ve restore etmek, kentin tarihi ve kültürel dokusunu korumak

*veya deprem riskine karşı tedbirler almak amacıyla kentsel dönüşüm ve gelişim projeleri uygulayabilir. Bir alanın kentsel dönüşüm ve gelişim alanı olarak ilan edilebilmesi için yukarıda sayılan hususlardan birinin veya birkaçının gerçekleşmesi ve bu alanın belediye veya mücavir alan sınırları içerisinde bulunması şarttır. Ancak, kamunun mülkiyetinde veya kullanımında olan yerlerde kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanı ilan edilebilmesi ve uygulama yapılabilmesi için ilgili belediyenin talebi ve **Cumhurbaşkanınca** bu yönde karar alınması şarttır.”*

e. (e) bendiyle 5393 sayılı Kanun’un ibare değişikliği yapılan 75. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

“Diğer kuruluşlarla ilişkiler

Madde 75- Belediye, belediye meclisinin kararı üzerine yapacağı anlaşmaya uygun olarak görev ve sorumluluk alanlarına giren konularda;

...

*c) (Değişik: 12/11/2012-6360/19 md.) Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kamu yararına çalışan dernekler, **Cumhurbaşkanınca** vergi muafiyeti tanınmış vakıflar ve 7/6/2005 tarihli ve 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu kapsamına giren meslek odaları ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirebilir. Diğer dernek ve vakıflar ile gerçekleştirilecek ortak hizmet projeleri için mahallin en büyük mülki idare amirinin izninin alınması gerekir.*

...”

61. 204. maddesinin;

a. (a) bendiyle 5627 sayılı Kanun’un 4. maddesinin yürürlükten kaldırılan (1), (2), (4) ve (5) numaralı fıkraları şöyledir:

*“(1) **Enerji verimliliği çalışmalarının ülke genelinde tüm ilgili kuruluşlar nezdinde etkin olarak yürütülmesi, sonuçlarının izlenmesi ve koordinasyonu amacıyla Enerji Verimliliği Koordinasyon Kurulu oluşturulur. Kurulca alınan kararların uygulanmasının takibi ve sekreterlik hizmetleri Genel Müdürlük tarafından yürütülür.***

*(2) **Kurul; Bakanlığın Genel Müdürlüğün ilgilendirildiği müsteşar yardımcısı başkanlığında, İçişleri Bakanlığı, Maliye***

Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Bakanlık, Çevre ve Orman Bakanlığı, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, Hazine Müsteşarlığı, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu, Türk Standartları Enstitüsü, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, Türkiye Mühendis ve Mimar Odaları Birliği ve Türkiye Belediyeler Birliğinin birer üst düzey temsilcisinden oluşur.”

“(4) Kurul her yıl Mart, Haziran, Eylül ve Aralık aylarında olmak üzere, dört kez olağan olarak toplanır. Ayrıca, Kurul Başkanının gerekli görmesi halinde, yapılan çağrı üzerine olağanüstü olarak da toplanır. Toplantı yeter sayısı için üçte iki çoğunluk aranır ve kararlar toplantıya katılanların oy çokluğu ile alınır. Oyların eşit olması halinde Başkanın oyu iki oy sayılır.

(5) Genel Müdürlük bütçesinden karşılanmak üzere, her toplantı günü için, Kurul Başkanı ve üyelerine, yılda dörtten fazla olmamak üzere uhdesinde kamu görevi bulunanlara (2.000), uhdesinde herhangi bir kamu görevi bulunmayanlara ise (3.000) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucunda bulunacak miktarda huzur hakkı ödenir.”

b. (ç) bendiyle 5627 sayılı Kanun’un ek 1. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 2. maddesi şöyledir:

“EK MADDE 2- (Ek: 2/7/2018-KHK-703/204 md.)

(1) Mevzuatta Enerji Verimliliği Koordinasyon Kuruluna yapılmış olan atıflar, Cumhurbaşkanınca belirlenen kurul veya mercie yapılmış sayılır.”

62. 205. maddesinin;

a. (f) bendiyle 5809 sayılı Kanun’un ek 1. maddesinin yürürlükten kaldırılan (1) ve (3) numaralı fıkraları şöyledir:

“(1) Siber güvenlikle ilgili olarak kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından alınacak önlemleri belirlemek, hazırlanan plan, program, rapor, usul, esas ve standartları onaylamak ve bunların uygulanmasını ve koordinasyonunu sağlamak amacıyla;

Bakanın başkanlığında Siber Güvenlik Kurulu kurulmuştur. Siber Güvenlik Kurulunda yer alacak bakanlık ve kamu kurum ve kuruluşları ile üyelerinin temsil düzeyi Bakanlar Kurulu tarafından belirlenir."

"(3) Siber Güvenlik Kurulunun çalışma usul ve esasları Başbakanlıkça çıkartılacak yönetmelikle belirlenir."

b. (g) bendiyle 5809 sayılı Kanun'un ek 1. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 2. maddesi şöyledir:

"EK MADDE 2- (Ek: 2/7/2018-KHK-703/205 md.)

(1) Mevzuatta Siber Güvenlik Kuruluna yapılmış olan atıflar, Cumhurbaşkanınca belirlenen kurul veya mercie yapılmış sayılır."

63. 208. maddesinin;

a. (b) bendiyle 6087 sayılı Kanun'un ibare değişikliği yapılan (1) numaralı fıkranın (j) bendinin yer aldığı 2. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Tanımlar

MADDE 2 – (1) Bu Kanunun uygulanmasında;

...

j) Kurulun seçimle gelen üyesi: Hâkimler ve Savcılar (...) Kurulunun, Adalet Bakanı ve Adalet Bakanlığı ilgili bakan yardımcısı dışındaki (...) üyelerinden her birini,

...

ifade eder."

b. (c) bendiyle 6087 sayılı Kanun'un değiştirilen (5) numaralı fıkrasında yer alan "...Adalet Bakanlığı ilgili bakan yardımcısı..." ibaresinin de bulunduğu 3. maddesi şöyledir:

"Kuruluş ve Kurulun bağımsızlığı

MADDE 3 – (1) (Değişik: 2/7/2018-KHK-703/208 md.) Hâkimler ve Savcılar Kurulu onüç üyeden oluşur.

(2) Kurul iki daire hâlinde çalışır.

(3) Kurulun Başkanı, Bakandır.

(4) (Mülga: 2/7/2018-KHK-703/208 md.)

(5) (Değişik: 2/7/2018-KHK-703/208 md.) Kurul; Bakan, **Adalet Bakanlığı ilgili bakan yardımcısı** ile Cumhurbaşkanınca seçilen dört ve Türkiye Büyük Millet Meclisince seçilen yedi üyeden oluşur.

c. (f) bendiyle 6087 sayılı Kanun'un değiştirilen (1) numaralı fıkrasının (a) bendinde yer alan "...Adalet Bakanlığı ilgili bakan yardımcısı,..." ibaresinin bulunduğu 8. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Dairelerin oluşumu, daire başkanlarının seçimi ile görev ve yetkileri

MADDE 8 – (1) (Değişik fıkra: 2/7/2018-KHK-703/208 md.) Kurulun;

a) Birinci Dairesi; **Adalet Bakanlığı ilgili bakan yardımcısı**, Yargıtay üyeleri arasından seçilen bir, adli yargı hâkim ve savcılar arasından seçilen iki, idarî yargı hâkim ve savcılar arasından seçilen bir ve öğretim üyesi veya avukatlar arasından seçilen bir üye,

...

olmak üzere altışar üyeden oluşur."

ç. (r) bendiyle 6087 sayılı Kanun'a eklenen ek 2. madde şöyledir:

"EK MADDE 2 – (Ek: 2/7/2018-KHK-703/208 md.)

Mevzuatta Hâkimler ve Savcılar Kuruluna ilişkin olarak Adalet Bakanlığı Müsteşarına verilen görevler, Adalet Bakanlığının bu işlerle görevlendirilen bakan yardımcısına verilmiş sayılır."

64. 209. maddesinin;

a. (a) bendiyle 6216 sayılı Kanun'un ibare değişiklikleri yapılan 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

"Tanımlar

MADDE 2- (1) Bu Kanunun uygulanmasında;

a) Başkan: Anayasa Mahkemesi Başkanı,

b) Başkanlık: Anayasa Mahkemesi Başkanlığını,

c) Başkanvekili: Bölümlerin başkanlığını yürütmek ve Başkana vekâlet etmek üzere Genel Kurulca dört yıllığına seçilen üyeleri,

ç) Bölüm: Bir başkanvekilinin başkanlığında **altı** üyeden oluşan ve ilgili başkanvekili başkanlığında dört üyenin katılımıyla toplanıp bireysel başvurular hakkında karar verme yetkisine sahip olan kurulu

d) Genel Kurul: **Onbeş** üyeden oluşan kurulu,

...”

b. (b) bendiyle 6216 sayılı Kanun’un ibareler ve bent değişikliği yapılan 3. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

“Mahkemenin görev ve yetkileri

MADDE 3- (1) Mahkemenin görev ve yetkileri şunlardır:

a) Kanunların, **Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin**, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’nün veya bunların belirli madde veya hükümlerinin şekil ve esas bakımından, Anayasa değişikliklerinin ise sadece şekil açısından Anayasaya aykırılığı iddiasıyla açılan iptal davalarına bakmak.

b) Anayasanın 152 nci maddesine göre mahkemelerce itiraz yoluyla kendisine intikal ettirilen işleri karara bağlamak.

c) Anayasanın 148 inci maddesi uyarınca yapılan bireysel başvuruları karara bağlamak.

ç) (Değişik: 2/7/2018 - KHK-703/209 md.) **Cumhurbaşkanını, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanını, Cumhurbaşkanı yardımcılarını, bakanları, Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay başkan ve üyelerini, başsavcılarını, Cumhuriyet Başsavcivekilini, Hâkimler ve Savcılar Kurulu ve Sayıştay başkan ve üyelerini, Genelkurmay Başkanı ile Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri komutanlarını görevleriyle ilgili suçlardan dolayı Yüce Divan sıfatıyla yargılamak.**

d) Siyasi partilerin kapatılmasına ve Devlet yardımından yoksun bırakılmasına ilişkin davalar ile ihtar başvuruları ve dağılma durumunun tespiti istemlerini karara bağlamak.

e) Siyasi partilerin mal edinimleri ile gelir ve giderlerinin kanuna uygunluğunun denetimini yapmak veya yaptırmak.

f) Milletvekillerinin yasama dokunulmazlıklarının kaldırılmasına veya milletvekilliklerinin düşmesine ya da **Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanların dokunulmazlıklarının kaldırılmasına** Türkiye Büyük Millet Meclisince karar verilmesi hâllerinde, ilgili milletvekili veya bir diğer milletvekilinin Anayasa, kanun veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü hükümlerine aykırılık iddiasına dayanan iptal istemlerini karara bağlamak.

g) Mahkeme üyeleri arasından Anayasa Mahkemesi Başkanı ve başkanvekilleri ile Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanı ve Başkanvekilini seçmek.

ğ) Anayasada kendisine verilen diğer görevleri yerine getirmek.”

c. (c) bendiyle 6216 sayılı Kanun’un; (1) numaralı fıkrasında yer alan “...onyedi...” ibaresinin “...onbeş...” şeklinde değiştirildiği, (2) numaralı fıkrasının (a) bendinde yer alan “..., Askerî Yargıtay, Askerî Yüksek İdare Mahkemesi...” ibaresinin madde metninden çıkarıldığı ve (c) bendinin (3) numaralı alt bendinde yer alan “...dekanı ya da...” ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen “...bakan yardımcısı...” ibaresinin bulunduğu 6. maddesi şöyledir:

“Mahkemenin kuruluşu ve üyelerin seçilme yeterliği

MADDE 6- (1) Mahkeme **onbeş** üyeden kurulur.

(2) Mahkeme üyeliğine seçilebilmek için aşağıdaki bentlerde sayılan niteliklerden birine sahip olmak gerekir:

a) Yargıtay, Danıştay **Askerî Yargıtay, Askerî Yüksek İdare Mahkemesi** veya Sayıştayda başkan ya da üye olmak.

b) Mahkemede asgarî beş yıldır raportör olarak görev yapıyor olmak.

c) Kırkbeş yaşını doldurmuş, yükseköğrenim görmüş olması ve hâkimlik mesleğine alınmaya engel bir hâlinin bulunmaması kaydıyla;

1) Yükseköğretim kurumlarının hukuk, iktisat veya siyasal bilimler dallarında profesör veya doçent unvanını kazanmış olmak,

2) En az yirmi yıl fiilen serbest avukatlık yapmış olmak,

3) En az yirmi yıl kamu hizmetinde fiilen çalışmış üst kademe yöneticileri arasından seçilecek üye için Yükseköğretim Kurulu Başkan veya üyesi ya da bir yükseköğretim kurumunun rektör veya dekanı ya da **bakan yardımcısı**, müsteşar, müsteşar yardımcısı, büyükelçi veya vali olmak,

4) Birinci sınıf hâkim ve savcılar için adaylık dâhil en az yirmi yıl çalışmış olmak.”

ç. (ç) bendiyle 6216 sayılı Kanun’un; (2) numaralı fıkrasında yer alan “..., bir üyeyi Askerî Yargıtay, bir üyeyi Askerî Yüksek İdare Mahkemesi...” ibaresi ile (3) numaralı fıkrasında yer alan “..., Askerî Yargıtay, Askerî Yüksek İdare Mahkemesi...” ibaresinin madde metninden çıkarıldığı 7. maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

“Üyelerin seçimi

MADDE 7-

...

(2) Cumhurbaşkanı; üç üyeyi Yargıtay, iki üyeyi Danıştay **bir üyeyi Askerî Yargıtay, bir üyeyi Askerî Yüksek İdare Mahkemesi** genel kurullarınca kendi başkan ve üyeleri arasından her boş yer için gösterecekleri üçer aday içinden; en az ikisi hukuk bilim dallarından olmak üzere üç üyeyi Yükseköğretim Kurulunun yükseköğretim kurumlarının hukuk, iktisat ve siyasal bilimler dallarında görev yapan ve kendi üyesi olmayan öğretim üyeleri arasından her boş yer için göstereceği üçer aday içinden; dört üyeyi üst kademe yöneticileri, serbest avukatlar, birinci sınıf hâkim ve savcılar ile en az beş yıl raportörlük yapmış Anayasa Mahkemesi raportörleri arasından seçer.

(3) Yargıtay, Danıştay **Askerî Yargıtay, Askerî Yüksek İdare Mahkemesi** ve Sayıştay genel kurulları ile Yükseköğretim Kurulu ve baro başkanlarınca Mahkeme üyeliğine aday göstermek için yapılacak seçimlerde en fazla oy alan üç kişi aday gösterilmiş sayılır. Bu fıkra uyarınca yapılacak seçimler tek turda yapılır ve her bir üye her boş üyelik için bir adaya oy kullanabilir. Oyları eşit olan adaylar arasında eşitlik bozulana kadar oylama tekrarlanır.

...”

d. (d) bendiyle 6216 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasında yer alan "...Başbakan," ibaresinin madde metninden çıkarıldığı 9. maddesi şöyledir:

"And içme

MADDE 9- (1) Üyeler görevlerine başlamadan önce, Başkanın davet edeceği Cumhurbaşkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı, **Başbakan**, yüksek yargı organları başkan ve başsavcıları, Adalet Bakanı ve Devlet protokolünde yer alan diğer üst düzey görevliler ile emekli üyelerden katılanların, diğer ilgililerin huzurunda ve Anayasa Mahkemesi Başkan ve üyeleri önünde aşağıdaki andı içerler."

e. (e) bendiyle 6216 sayılı Kanun'un "...onyedi..." ibaresinin "...onbeş..." şeklinde ve "...oniki..." ibaresinin "...on..." şeklinde değiştirildiği 21. maddesi şöyledir:

"Genel Kurul

MADDE 21- (1) Genel Kurul, Mahkemenin **onbeş** üyesinden oluşur. Genel Kurul, Başkanın veya belirleyeceği başkanvekilinin başkanlığında en az **on** üye ile toplanır."

f. (f) bendiyle 6216 sayılı Kanun'un 22. maddesinin ibare değişikliği yapılan (1) numaralı fıkrası şöyledir:

*"(1) Mahkemede, bireysel başvuruları karara bağlamak üzere bir başkanvekili başkanlığında **altışar** üyesi olan iki bölüm bulunur. Bölümler, bir başkanvekilinin başkanlığında dört üyenin katılımıyla toplanır."*

g. (g) bendiyle 6216 sayılı Kanun'un 35. maddesinin;

i. İbare ve bent değişikliği yapılan (1) numaralı fıkrası şöyledir;

*"(1) Kanunların, **Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin**, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün veya bunların belirli madde ya da hükümlerinin Anayasaya aykırılığı iddiasıyla doğrudan doğruya iptal davası açmaya yetkili olanlar şunlardır:*

a) Cumhurbaşkanı

b) (Değişik: 2/7/2018- KHK-703/209 md.) Türkiye Büyük Millet Meclisinde en fazla üyeye sahip iki siyasi parti grubundan her biri

c) Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının en az beşte biri oranındaki üyeleri”

ii. Değiştirilen (2) numaralı fıkrası şöyledir:

“(2) (Değişik: 2/7/2018- KHK-703/209 md.) Türkiye Büyük Millet Meclisindeki üye sayılarında eşitlik bulunması halinde, iptal davası açabilecek siyasi parti grupları, son milletvekili genel seçiminde alınan geçerli oy sayısına göre belirlenir.”

ğ. (ğ) bendiyle 6216 sayılı Kanun’un ibare değişikliği yapılan 37. maddesi şöyledir:

“İptal davası açma süresi

MADDE 37- (1) Anayasa değişiklikleri ile kanunların şekil yönünden Anayasaya aykırılıkları iddiası ile doğrudan doğruya iptal davası açma hakkı, bunların Resmî Gazetede yayımlanmalarından başlayarak on gün; **Cumhurbaşkanlığı kararnameleri ile Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’nün veya bunların belli madde ve hükümlerinin şekil ve esas, kanunların ise sadece esas yönlerinden Anayasaya aykırılıkları iddiasıyla doğrudan doğruya iptal davası açma hakkı, bunların Resmî Gazetede yayımlanmalarından başlayarak altmış gün sonra düşer.**⁽¹³⁾”

h. (h) bendiyle 6216 sayılı Kanun’un ibare değişiklikleri yapılan 38. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

“İptal davası açılmasında temsil ve uyulması gereken esaslar

MADDE 38- (1) Kanunların, **Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’nün veya bunların belirli madde ya da hükümlerinin Anayasaya aykırılığı iddiasıyla açılacak iptal davası, 35 inci maddenin birinci fıkrasının (b) bendinde yazılı siyasi parti gruplarının genel kurullarının, üye tam sayısının salt çoğunluğu ile alacakları karar üzerine açılır.**

...

(3) İptal davası, Anayasa değişiklikleri ile kanunların, **Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’nün veya bunların belirli madde ya da hükümlerinin Anayasaya aykırılığı iddiası ile iptalini ihtiva eden dava dilekçesinin Genel Sekreterlikçe, Yazı İşleri Müdürlüğüne havale edildiği tarihte açılmış sayılır. Davayı**

açanlara Genel Sekreterlikçe başvurunun kayda alındığına dair bir belge verilir.

...”

1. (i) bendiyle 6216 sayılı Kanun’un 39. maddesinin ibare değişikliği yapılan (4) numaralı fıkrası şöyledir:

“(4) İptal davalarında Mahkemeye esasın incelenmesine karar verilmesi hâlinde, dava dilekçesi ile ekleri Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı, **Cumhurbaşkanlığı** ile iptal davası açmaya yetkili siyasi parti gruplarına gönderilir. Bu makamlar, iptal davasıyla ilgili yazılı görüşlerini değerlendirmek üzere Mahkemeye bildirebilirler.”

i. (i) bendiyle 6216 sayılı Kanun’un 40. maddesinin ibare değişikliği yapılan (1) numaralı fıkrası şöyledir:

“(1) Bir davaya bakmakta olan mahkeme, bu davada uygulanacak bir kanun veya **Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin** hükümlerini Anayasaya aykırı görürse veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varırsa;

a) İptali istenen kuralların Anayasanın hangi maddelerine aykırı olduklarını açıklayan gerekçeli başvuru kararının aslını,

b) Başvuru kararına ilişkin tutanağın onaylı örneğini,

c) Dava dilekçesi, iddianame veya davayı açan belgeler ile dosyanın ilgili bölümlerinin onaylı örneklerini,

dizi listesine bağlayarak Anayasa Mahkemesine gönderir.”

j. (j) bendiyle 6216 sayılı Kanun’un ibare değişiklikleri yapılan 43. maddesi şöyledir:

“Dosya üzerinden inceleme ve gerekçeyle bağlı olmama

MADDE 43- (1) İptal davaları ve itiraz başvurularında dosya üzerinden inceleme yapılır. Mahkeme ayrıca gerekli gördüğü hâllerde, sözlü açıklamalarda bulunmak üzere ilgilileri ve konu hakkında bilgisi olanları çağırabilir.

(2) *Cumhurbaşkanı adına Cumhurbaşkanının tensip edeceği görevli sözlü açıklamada bulunur.*

(3) *Mahkemenin, kanunların, Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün Anayasaya aykırılığı hususunda ileri sürülen gerekçelere dayanma zorunluluğu yoktur. Mahkeme, taleple bağlı kalmak şartıyla başka gerekçeyle de Anayasaya aykırılık kararı verebilir.*

(4) *Başvuru, kanunun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün sadece belirli madde veya hükümleri aleyhine yapılmış olup da, bu madde veya hükümlerin iptali kanunun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün diğer bazı hükümlerinin veya tamamının uygulanamaması sonucunu doğuruyorsa, keyfiyeti gerekçesinde belirtmek şartıyla Mahkeme, uygulama kabiliyeti kalmayan kanunun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün bahis konusu öteki hükümlerinin veya tümünün iptaline karar verebilir."*

k. (k) bendiyle 6216 sayılı Kanun'un ibare değişikliği yapılan 54. maddesi şöyledir:

"Dokunulmazlığın kaldırılması veya milletvekilliğinin düşmesi durumlarında iptal talebi

MADDE 54- (1) *Yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına veya milletvekilliğinin düşmesine ilişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi kararlarına karşı, ilgili milletvekili, Cumhurbaşkanı yardımcısı veya bakan ya da bir diğer milletvekili, kararın alındığı günden başlayarak yedi gün içinde kararın Anayasaya, kanuna veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğüne aykırılığı iddiasıyla iptali için Mahkemeye başvurabilir. Bu talep onbeş gün içinde kesin olarak karara bağlanır.*

(2) *İptal taleplerinde Mahkeme, ilgilinin ibraz etmesini beklemeksizin gerekli evrakı doğrudan getirtir."*

1. (1) bendiyle 6216 sayılı Kanun'un 57. maddesinin (1) numaralı fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen (2) numaralı fıkrası şöyledir:

"(2) (Ek: 2/7/2018- KHK-703/209 md.) Cumhurbaşkanı, Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanlar hakkındaki Yüce Divan

yargılamaları üç ay içinde tamamlanır. Yargılama bu süre içinde tamamlanamadığı takdirde, ilave üç aylık süre içinde kesin olarak tamamlanır.

m. (m) bendiyle 6216 sayılı Kanun'un ibare değişiklikleri yapılan 66. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

“Mahkeme kararları

MADDE 66-

...

(3) Mahkemece iptaline karar verilen kanun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü veya bunların belirli madde veya hükümleri, iptal kararının Resmî Gazetede yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkar. Mahkeme gerekli gördüğü hâllerde, Resmî Gazetede yayımlandığı günden başlayarak iptal kararının yürürlüğe gireceği tarihi bir yılı geçmemek üzere ayrıca kararlaştırabilir.

(4) Mahkeme, bir kanun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün tamamını veya bir hükmünü iptal ederken, kanun koyucu gibi hareketle, yeni bir uygulamaya yol açacak biçimde hüküm tesis edemez.

...”

n. (n) bendiyle 6216 sayılı Kanun'un geçici 1. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen geçici 2. maddesi şöyledir:

“GEÇİCİ MADDE 2- (Ek: 2/7/2018- KHK-703/209 md.)

(1) Birlikte yapılan ilk Cumhurbaşkanı ve milletvekili seçimi sonucunda Cumhurbaşkanının göreve başladığı tarihten önce görev yapmış Bakanlar Kurulu üyeleri, görevleriyle ilgili suçlardan dolayı Yüce Divanda yargılanırlar.

(2) Kaldırılan Askerî Yargıtay ve Askerî Yüksek İdare Mahkemesi başkan ve üyeleri, başsavcılar ile Jandarma Genel Komutanı, 27/4/2017 tarihinden önce görevleriyle ilgili işledikleri suçlardan dolayı Yüce Divanda yargılanırlar.

(3) Kaldırılan Askerî Yargıtay ve Askerî Yüksek İdare Mahkemesinden Anayasa Mahkemesi üyeliğine seçilmiş üyelerin herhangi bir sebeple görevleri sona erene kadar üyelikleri devam eder. Bu üyelerin, ordu mensubu olmaktan doğan emeklilikle ilgili bütün hakları saklıdır.

(4) Mahkemenin kanun hükmünde kararnamelere ilişkin görev ve yetkileri devam eder.”

o. (o) bendiyle 6216 sayılı Kanun’un 11. maddesinin yürürlükten kaldırılan (4) numaralı (anılan maddeye 3/11/2022 tarihli ve 7420 sayılı Kanun’un 29. maddesiyle eklenen fıkralar nedeniyle (8) numaralı) fıkrası şöyledir:

“(4) Askerî Yargıtay ve Askerî Yüksek İdare Mahkemesi tarafından gösterilecek adaylar arasından seçilen üyenin, ordu mensubu olmaktan doğan emeklilikle ilgili bütün hakları saklıdır.”

65. 211. maddesinin;

a. (a) bendiyle 6550 sayılı Kanun’un 3. maddesinin yürürlükten kaldırılan (1) numaralı fıkrası şöyledir:

“(1) Kurul; Kalkınma Bakanı başkanlığında Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı ile Millî Eğitim Bakanından oluşur. Alanında uzman kişiler görüşlerinden yararlanılmak üzere Kurula davet edilebilir. Kurul oy birliğiyle karar alır. Kurulun çalışma usul ve esasları yönetmelikle düzenlenir.”

b. (c) bendiyle 6550 sayılı Kanun’un 19. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 1. maddesi şöyledir.

“EK MADDE 1- (Ek: 2/7/2018-KHK-703/211 md.)

(1) Mevzuatta Araştırma Altyapıları Kuruluna yapılmış olan atıflar, Cumhurbaşkanınca belirlenen kurul veya mercie yapılmış sayılır.”

66. 212. maddesinin;

a. (a) bendiyle 6735 sayılı Kanun’nun 4. maddesinin yürürlükten kaldırılan (4), (5), (6), (7) ve (8) numaralı fıkraları şöyledir:

“(4) Uluslararası İşgücü Politikası Danışma Kurulu, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı başkanlığında, Bakanlık Müsteşarı, Avrupa Birliği, Dışişleri, Ekonomi, İçişleri, Kalkınma, Kültür ve Turizm bakanlıklarının müsteşarları ile Uluslararası İşgücü Genel Müdüriinden oluşur.

(5) Toplantı gündemine göre, konuyla ilgili kamu kurumları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile Ekonomik ve Sosyal Konseyde temsil edilen işçi ve işveren konfederasyonlarının temsilcileri Kurul üyesi olarak toplantıya davet edilir.

(6) Kurul, uluslararası işgücüne ilişkin mevzuat geliştirme çalışmalarını, ulusal ve uluslararası gelişmeleri ve uygulamaları izlemek, Türkiye’nin ekonomik, sektörel ve bölgesel önceliklerine uygun politika önerilerini Bakanlığa bildirmek ile görevlidir.

(7) Kurul kararları, uluslararası işgücü politikası esaslarının ve Göç Politikaları Kuruluna önerilmek üzere Türkiye’nin uluslararası işgücü ihtiyacının belirlenmesinde Bakanlıkça dikkate alınır.

(8) Kurul, Başkan tarafından belirlenen gündem ile yılda en az bir kez toplanır. Kurulun sekretarya hizmetleri Genel Müdürlük tarafından yerine getirilir.”

b. (c) bendiyle 6735 sayılı Kanun’un 27. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 1. maddesi şöyledir:

“EK MADDE 1- (Ek: 2/7/2018-KHK-703/212 md.)

(1) Mevzuatta Uluslararası İşgücü Politikası Danışma Kuruluna yapılmış olan atıflar, Cumhurbaşkanınca belirlenen kurul veya mercie yapılmış sayılır.”

67. 213. maddesinin;

a. (g) bendiyle 5018 sayılı Kanun’un cümle eklenen 11. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

“Bakanlıklarda ve diğer kamu idarelerinde en üst yönetici, il özel idarelerinde vali ve belediyelerde belediye başkanı üst yöneticidir. (Mülga ikinci cümle: 3/10/2016-KHK-676/69 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7070/55

md.) (Ek cümle: 2/7/2018-KHK-703/213 md.) **Bakanlıklarda en üst yönetici Cumhurbaşkanlığı tarafından belirlenir.**"

b. (1) bendiyle 5018 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 14. maddesi şöyledir:

"Gelir ve giderleri etkileyecek kanun teklifleri

Madde 14- (Başlığı ile Birlikte Değişik: 2/7/2018-KHK-703/213 md.)

Kamu gelirlerinin azalmasına veya kamu giderlerinin artmasına neden olacak ve kamu idarelerini yükümlülük altına sokacak kanun tekliflerinin getireceği malî yük, orta vadeli program ve mali plan çerçevesinde, en az üç yıllık dönem için hesaplanır ve tekliflere eklenir. Sosyal güvenliğe yönelik kanun tekliflerinde ise en az yirmi yıllık aktüeryal hesaplara yer verilir."

68. 221. maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesi şöyledir:

"Bu maddenin yayımı tarihinde Başbakanlık Merkez Teşkilatında Genel Müdür Yardımcısı ve Daire Başkanı kadrolarında görev yapmakta olanlar 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 36 ncı maddesinin "Ortak Hükümler" bölümünün (A) fıkrasının (11) numaralı bendinde sayılan kariyer meslek grubu kadrolarına veya durumları uygun görülenler Yasama Uzmanlığı kadroları ile düzenleyici ve denetleyici kurumların kariyer uzmanlık kadro ve pozisyonlarına Devlet Personel Başkanlığınca bir ay içinde atanırlar."

II. İLK İNCELEME

A. E.2018/117 Sayılı Dava Yönünden

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in katılımlarıyla 25/9/2018 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, yürürlüğü durdurma talebinin esas inceleme aşamasında karara bağlanmasına OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

B. E.2020/45 Sayılı Başvuru Yönünden

2. İhtizük hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Serdar ÖZGÜLDÜR, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Yıldız SEFERİNOĞLU ve Selahaddin MENTEŞ'in katılımlarıyla 21/5/2020 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle uygulanacak kural ve sınırlama sorunu görüşülmüştür.

3. Anayasa'nın 152. ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddelerine göre bir davaya bakmakta olan mahkeme, o dava sebebiyle uygulanacak bir kanunun veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin hükümlerini Anayasa'ya aykırı görmesi hâlinde veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varması durumunda bu hükümlerin iptalleri için Anayasa Mahkemesine başvurmaya yetkilidir. Ancak anılan maddeler uyarınca bir mahkemenin Anayasa Mahkemesine başvurabilmesi için elinde yöntemince açılmış ve mahkemenin görevine giren bir davanın bulunması ve iptali talep edilen kuralın da o davada uygulanacak olması gerekir. Uygulanacak kural ise bakılmakta olan davanın değişik evrelerinde ortaya çıkan sorunların çözümünde veya davayı sonuçlandırmada olumlu ya da olumsuz yönde etki yapacak nitelikte bulunan kurallardır.

4. 25/6/2001 tarihli ve 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'nun 15. maddesinde sendika üyesi olamayacak kamu görevlileri sayılmıştır.

5. Kanun'un 15. maddesinin birinci fıkrasının itiraz konusu kuralın da yer aldığı (a) bendinde *"Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatında, bağlı kurullarında ve Diyanet İşleri Başkanlığı, Savunma Sanayi Başkanlığı ile İletişim Başkanlığı hariç olmak üzere bağlı kuruluşlarında, Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğinde çalışan kamu görevlileri"* adı geçen Kanun'a göre kurulan sendikalara üye olamayacak ve sendika kuramayacak kamu görevlileri arasında sayılmıştır.

6. İtiraz konusu kural, anılan bendin *"...Diyanet İşleri Başkanlığı, Savunma Sanayi Başkanlığı ile İletişim Başkanlığı hariç olmak üzere bağlı kuruluşlarında..."* şeklindeki bölümüdür. Kurala göre Diyanet İşleri Başkanlığı, Savunma Sanayii Başkanlığı ile İletişim Başkanlığı hariç olmak

üzere Cumhurbaşkanlığı bağlı kuruluşlarında çalışan kamu görevlileri sendikalara üye olamayacak ve sendika kuramayacaklardır.

7. İtiraz başvurusunda bulunan Mahkemede görülmekte olan davanın konusunu Cumhurbaşkanlığına bağlı ve genel bütçeye tabi olarak kurulan Millî Saraylar İdaresi Başkanlığında görev yapan personelin sendika üyeliğinin tespiti ile ödenmeyen üye aidatlarının yasal faiziyle birlikte ödenmesi oluşturmaktadır. Dolayısıyla Diyanet İşleri Başkanlığı, Savunma Sanayii Başkanlığı ve İletişim Başkanlığı personelinin sendika üyeliğine ilişkin bir uyuşmazlık söz konusu değildir. Bu itibarla itiraz konusu kuralda yer alan “...*Diyanet İşleri Başkanlığı, Savunma Sanayi Başkanlığı ile İletişim Başkanlığı hariç olmak üzere ...*” ibaresi davada uygulanacak kural niteliğinde olmadığından bu ibareye ilişkin başvurunun Mahkemenin yetkisizliği nedeniyle reddi gerekir.

8. İtiraz konusu kuralın uygulanacak kural niteliğinde olan “... *bağlı kuruluşlarında...*” şeklindeki kısmı ise sadece Cumhurbaşkanlığının bağlı kuruluşu olan Millî Saraylar İdaresi Başkanlığı değil Cumhurbaşkanlığına bağlı tüm kuruluşlar yönünden geçerli ortak kural niteliği taşımaktadır. Bu nedenle bakılmakta olan davanın konusu gözetilerek kuralın belirtilen kısmına ilişkin esas incelemenin Cumhurbaşkanlığı Millî Saraylar İdaresi Başkanlığı yönünden yapılması gerekir.

9. Açıklanan nedenlerle, 25/6/2001 tarihli ve 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu’nun 15. maddesinin 2/7/2018 tarihli ve 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’nin 197. maddesiyle değiştirilen (a) bendinin “...*Diyanet İşleri Başkanlığı, Savunma Sanayi Başkanlığı ile İletişim Başkanlığı hariç olmak üzere bağlı kuruluşlarında...*” bölümünde yer alan;

1. “...*Diyanet İşleri Başkanlığı, Savunma Sanayi Başkanlığı ile İletişim Başkanlığı hariç olmak üzere...*” ibaresinin itiraz başvurusunda bulunan Mahkemenin bakmakta olduğu davada uygulanma imkânı bulunmadığından bu ibareye ilişkin başvurunun Mahkemenin yetkisizliği nedeniyle REDDİNE,

2. “...*bağlı kuruluşlarında...*” ibaresinin esasının incelenmesine, esasa ilişkin incelemenin “*Cumhurbaşkanlığı Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı*” yönünden yapılmasına,

21/5/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

C. E.2022/84 Sayılı Başvuru Yönünden

10. İçtüzük hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Yıldız SEFERİNOĞLU, Selahaddin MENTEŞ, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ve Kenan YAŞAR'ın katılımlarıyla 30/6/2022 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. BİRLEŞTİRME KARARLARI

A. E.2020/45 Sayılı Başvuru Yönünden

11. 25/6/2001 tarihli ve 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'nun 15. maddesinin 2/7/2018 tarihli ve 703 sayılı Anayasada Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 197. maddesiyle değiştirilen (a) bendinde yer alan "...bağlı kuruluşlarında..." ibaresinin "*Cumhurbaşkanlığı Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı*" yönünden iptaline karar verilmesi talebiyle yapılan itiraz başvurusuna ilişkin E.2020/45 sayılı davanın, aralarındaki hukuki irtibat nedeniyle E.2018/117 sayılı dava ile BİRLEŞTİRİLMESİNE, esasının kapatılmasına, esas incelemenin E.2018/117 sayılı dosya üzerinden yürütülmesine 21/5/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

B. E.2022/84 Sayılı Başvuru Yönünden

12. 6/1/1982 tarihli ve 2575 sayılı Danıştay Kanunu'na 2/7/2018 tarihli ve 703 sayılı Anayasada Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 184. maddesiyle eklenen geçici 29. maddede yer alan "...nden emekliye ayrılmış olanlar..." ibaresinin iptaline karar verilmesi talebiyle yapılan itiraz başvurusuna ilişkin E.2022/84 sayılı davanın, aralarındaki hukuki irtibat nedeniyle E.2018/117 sayılı dava ile BİRLEŞTİRİLMESİNE, esasının kapatılmasına, esas incelemenin E.2018/117 sayılı dosya üzerinden yürütülmesine 30/6/2022 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

IV. AYIRMA VE ESASA KAYIT

13. 2/7/2018 tarihli ve 703 sayılı Anayasada Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin;

A. 2. maddesiyle 23/7/2003 tarihli ve 4954 sayılı Türkiye Adalet Akademisi Kanunu'nun yürürlükten kaldırılmasının,

B. 49. maddesinin;

1. (b) bendiyle 1/12/2011 tarihli ve 6253 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatı Kanunu'nun 4. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan "...ve Milli Saraylardan Sorumlu Genel Sekreter Yardımcısına..." ibaresinin madde metninden çıkarılmasının ve (7) numaralı fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının,

2. (d) bendiyle 6253 sayılı Kanun'un 15. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ğ) bendinin yürürlükten kaldırılmasının,

3. (e) bendiyle 6253 sayılı Kanun'un 17., 18. ve 19. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasının,

4. (ğ) bendiyle 6253 sayılı Kanun'un 29. maddesinin;

a. (4) numaralı fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının,

b. (6) numaralı fıkrasının (d) bendinin yürürlükten kaldırılmasının ve (b) bendinde yer alan "...ve Milli Saraylardan Sorumlu Genel Sekreter yardımcıları..." ibaresinin madde metninden çıkarılmasının,

c. (7) ve (8) numaralı fıkralarının üçüncü cümleleri ile (9) numaralı fıkrasında yer alan "...bildirilmek üzere Başbakanlığa..." ibaresinin madde metninden çıkarılmasının,

5. (ı) bendiyle 6253 sayılı Kanun'un 35. ve 36. maddelerinin yürürlükten kaldırılmalarının,

6. (i) bendiyle 6253 sayılı Kanun'un geçici 12. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen geçici 13. maddesinin,

C. 51. maddesinin;

1. (a) bendiyle 21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun 10. maddesinin ikinci fıkrasının değiştirilen birinci cümlesinin,

2. (c) bendiyle 2863 sayılı Kanun'un ek 6. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 7. ve ek 8. maddelerinin,

Ç. 61. maddesinin;

1. (b) bendiyle 14/4/1982 tarihli ve 2659 sayılı Adli Tıp Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'un 17. maddesinin başlığının "*Kimsesiz cesetler*" şeklinde değiştirilmesinin ve birinci fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının,

2. (d) bendiyle 2659 sayılı Kanun'un değiştirilen 32. maddesinin,

3. (f) bendiyle 2659 sayılı Kanun'un 1 ila 16. maddelerinin, 18 ila 26. maddelerinin, 36., 37., geçici 1 ila geçici 4. maddelerinin ve geçici 6. ve geçici 7. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasının,

D. 62. maddesinin (c) bendiyle 29/5/2009 tarihli ve 5902 sayılı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'un 1 ila 14., 16 ila 22., 24 ila 26. maddelerinin, ek 1. maddesinin (1), (2) ve (3) numaralı fıkralarının ve geçici 1 ila geçici 7. maddelerinin ve eki (I) Sayılı Cetvel'in yürürlükten kaldırılmasının,

E. 63. maddesiyle 24/3/1950 tarihli ve 5659 sayılı Atatürk Orman Çiftliği Kanunu'nun 1 ila 4., 6 ila 8., 11 ila 13., geçici 1. ve geçici 2. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasının,

F. 64. maddesinin (b) bendiyle 6/8/1997 tarihli ve 4301 sayılı Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumuna İlişkin Bazı Mali Hükümlerin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 1 ila 6. maddelerinin, 7. maddesinin birinci ila altıncı fıkralarının, 8. maddesinin birinci fıkrasının, 9., 20., 21., geçici 1. ve geçici 2. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasının,

G. 65. maddesinin;

1. (a) bendiyle 19/6/2014 tarihli ve 6546 sayılı Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığı Kurulması Hakkında Kanun'un adının "*Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alanı Hakkında Bazı Düzenlemeler Yapılmasına Dair Kanun*" şeklinde değiştirilmesinin,

2. (b) bendiyle 6546 sayılı Kanun'un değiştirilen 1. ve 2. maddelerinin,

3. (c) bendiyle 6546 sayılı Kanun'un 3. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan *"Bu Kanuna göre..."* ibaresinin madde metninden çıkarılmasının,

4. (ç) bendiyle 6546 sayılı Kanun'un 10. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (ç) bendine eklenen cümlelerin ve aynı fıkranın değiştirilen (d) bendinin,

5. (d) bendiyle 6546 sayılı Kanun'un 11. maddesinin (1) ve (3) numaralı fıkralarında yer alan *"Bu Kanunda..."* ibarelerinden sonra gelmek üzere eklenen *"...ve Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde..."* ibarelerinin, (4) numaralı fıkrasında yer alan *"...bu Kanunun 4 üncü maddesinin sekizinci fıkrasının (a) ile (f) bentlerinde sayılan..."* ibaresinin *"...Tarihi Alanda yapılacak Çanakkale Savaşları ile 18 Mart Şehitleri Anma Günü ve Çanakkale Zaferi etkinliklerini düzenleme ve bu amaçla kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapma, restorasyon, konservasyon, rekonstrüksiyon, restitüsyon ve renovasyon yapma ve yaptırma, Tarihi Alanın doğal, tarihi ve kültürel değerlerini, harp tarihi esaslarına uygun ve çevreye uyumlu olarak koruma, geliştirme ve alanı yönetme, her tür ve ölçekte planlarını hazırlama, hazırlatma ve uygulama, Tarihi Alanda anıtsal ve mekansal düzenlemeler yapılmasını sağlama, tanıtıma yönelik her türlü görsel ve işitsel eserleri yapma, yaptırma, hizmete sunma ve ihtiyaç duyulan altyapı, bina ve diğer yapıları inşa etme veya ettirme..."* ve (6) numaralı fıkrasında yer alan *"Bu Kanunun 4 üncü maddesinin sekizinci fıkrasının (b) bendi kapsamında..."* ibaresinin *"Tarihi Alanda..."* şeklinde değiştirilmesinin,

6. (e) bendiyle 6546 sayılı Kanun'un 4 ile 6. maddelerinin, 7. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları ile (4) ile (12) numaralı fıkralarının, 9. maddesinin, 10. maddesinin (1) numaralı fıkrası ile (2) numaralı fıkrasının (a) ile (c) ve (e) ile (ğ) bentlerinin, (3) ile (5) numaralı fıkralarının ve 13. maddesinin yürürlükten kaldırılmasının,

Ğ. 67. maddesinin (b) bendiyle 8/6/1984 tarihli ve 234 sayılı Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğüne Dair Bazı Düzenlemeler Hakkında KHK'nın 1 ile 15. maddelerinin, 16. maddesinin birinci ile altıncı fıkralarının, sekizinci fıkrasının, 17., 18., geçici 1 ile geçici 5. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasının,

H. 68. maddesinin (ç) bendiyle 10/6/1949 tarihli ve 5441 sayılı Devlet Tiyatroları Personeli Hakkında Kanun'un 1 ile 4., 12., 15., 20 ile 22., 24., ek 7. ve geçici 1 ile geçici 5. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasının,

I. 80. maddesinin (d) bendiyle 4/4/1988 tarihli ve 320 sayılı Millî Piyango Hakkında KHK'nın 1 ila 5. maddelerinin, 6. maddesinin birinci fıkrasının (a) ila (ı) bentleri ve (n) ila (p) bentlerinin, 7 ila 24., 26 ila 32. maddelerinin, 34. maddesinin birinci ila üçüncü fıkraları ile beşinci fıkrasının, 35. maddesinin üçüncü ila beşinci fıkralarının, 40. maddesinin birinci ve üçüncü fıkralarının, 42., 45 ila 47., 49., 54., 55., geçici 1 ila geçici 6. maddeleri ile eki Cetvelin yürürlükten kaldırılmasının,

İ. 82. maddesinin (c) bendiyle 14/7/1970 tarihli ve 1309 sayılı Devlet Opera ve Balesi Personeli Hakkında Kanun'un 1 ila 3., 5., 6., 20 ila 22., 24., 26., ek 1., geçici 1 ve geçici 2. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasının,

J. 90. maddesinin;

1. (a) bendiyle 29/4/1959 tarihli ve 7258 sayılı Futbol ve Diğer Spor Müsabakalarında Bahis ve Şans Oyunları Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 2. maddesinin ikinci ila altıncı fıkralarının yürürlükten kaldırılmalarının ve değiştirilen yedinci fıkrasının,

2. (b) bendiyle 7258 sayılı Kanun'un 1., 3., 4., ek 2. ve geçici 1 ila geçici 3. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasının,

K. 97. maddesiyle 13/8/1993 tarihli ve 497 sayılı Türkiye Bilimler Akademisinin Kurulması Hakkında KHK'nın yürürlükten kaldırılmasının,

L. 98. maddesinin;

1. (b) bendiyle 17/7/1963 tarihli ve 278 sayılı Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'un değiştirilen 2. maddesinin,

2. (c) bendiyle 278 sayılı Kanun'un değiştirilen 4. maddesinin,

3. (ç) bendiyle 278 sayılı Kanun'un 15. maddesinin birinci fıkrasında yer alan “9 uncu maddenin b, c, d fıkralarındaki Gelirler,...” ibaresinin “Kuruma yapılacak her türlü yardımlar, bağışlar ve vasiyetler, Kurum dışına verilecek hizmetler karşılığında alınacak olan paralardan Kurumun gelirlerine eklenen kısım, yayım gelirleri ve diğer faaliyet gelirleri,...” şeklinde değiştirilmesinin,

4. (d) bendiyle 278 sayılı Kanun'un 16. ve 17. maddelerinde yer alan “... Bilim Kurulu...” ibarelerinin “...Yönetim Kurulu...” şeklinde değiştirilmesinin,

5. (f) bendiyle 278 sayılı Kanun'un 1., 3. ve 5. maddelerinin, 7. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarının, 8 ila 10., 18., 19., 21., 22., ek 1., ek 2., ek 4., geçici 1., geçici 2., geçici 7., geçici 8., geçici 10 ila 12. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasının,

M. 102. maddesinin (d) bendiyle 20/2/2008 tarihli ve 5737 sayılı Vakıflar Kanunu'nun 35. maddesinin, 36. maddesinin birinci fıkrası ile ikinci fıkrasının birinci cümlesinin, 37 ila 42. maddelerinin, 43. maddesinin birinci ve üçüncü fıkralarının, 44. ve 45. maddelerinin, 46. maddesinin üçüncü fıkrasının, 47 ila 51. maddelerinin, 52. maddesinin birinci fıkrasının (a), (b), (c), (f), (g) ve (h) bentlerinin, 53 ila 71., 73., 74., geçici 1 ila geçici 4. maddeleri ile ekli (I) ve (II) Sayılı Cetvellerinin yürürlükten kaldırılmasının,

N. 103. maddesinin;

1. (a) bendiyle 28/12/2010 tarihli ve 6093 sayılı Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un adının "*Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığının Muafiyetlerine İlişkin Kanun*" şeklinde değiştirilmesinin,

2. (b) bendiyle 6093 sayılı Kanun'un 1. ila 12. maddeleri ve eki (I), (II), (III) ve (IV) Sayılı Cetvellerinin yürürlükten kaldırılmasının,

O. 104. maddesinin;

1. (a) bendiyle 24/3/2010 tarihli ve 5978 sayılı Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un adının "*Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığına İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun*" şeklinde değiştirilmesinin,

2. (b) bendiyle 5978 sayılı Kanun'un 27. maddesinde yer alan "*Bu Kanun kapsamında...*" ibaresinin madde metninden çıkarılmasının,

3. (c) bendiyle 5978 sayılı Kanun'un mülga geçici 2. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen geçici 3. maddesinin,

4. (ç) bendiyle 5978 sayılı Kanun'un 1. ila 26. maddelerinin, 28. maddesinin (1) ila (4) numaralı fıkraları ile (6) ve (7) numaralı fıkralarının, 29., geçici 1. ve geçici 2. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasının,

Ö. 105. maddesiyle 30/5/1973 tarihli ve 1738 sayılı Seyir ve Hidrografi Hizmetleri Kanunu'nun yürürlükten kaldırılmasının,

P. 106. maddesiyle 16/8/1983 tarihli ve 77 sayılı Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu Kurulmasına İlişkin KHK'nın yürürlükten kaldırılmasının,

R. 107. maddesiyle 23/3/1950 tarihli ve 5632 sayılı Millî Kütüphane Kuruluşu Hakkında Kanun'un yürürlükten kaldırılmasının,

S. 117. maddesinin;

1. (a) bendiyle 4/6/2003 tarihli ve 4865 sayılı Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü Kurulması Hakkında Kanun'un adının *"Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü Hakkında Mali Hükümler ve Muafiyetlere İlişkin Kanun"* şeklinde değiştirilmesinin,

2. (b) bendiyle 4865 sayılı Kanun'un 15. maddesinin başlığının *"Ar-Ge projeleri"* şeklinde değiştirilmesinin,

3. (c) bendiyle 4865 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 18. maddesinin,

4. (ç) bendiyle 4865 sayılı Kanun'un 20. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 1. maddesinin,

5. (d) bendiyle 4865 sayılı Kanun'a eklenen geçici 2. maddenin,

6. (e) bendiyle 4865 sayılı Kanun'un 1 ila 14. maddelerinin, 15. maddesinin birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarının, 17., 19., 20. ve geçici 1. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasının,

Ş. 119. maddesinin;

1. (a) bendiyle 9/7/1982 tarihli ve 2690 sayılı Türkiye Atom Enerjisi Kurumu Kanunu'nun adının *"Türkiye Atom Enerjisi Kurumunun Muafiyetleri ve Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun"* şeklinde değiştirilmesinin,

2. (b) bendiyle 2690 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 15. maddesinin,

3. (c) bendiyle 2690 sayılı Kanun'un ek 1. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 2 ila ek 8. maddelerinin,

4. (ç) bendiyle 2690 sayılı Kanun'un 1 ila 14., 16 ila 19., ek 1 ve geçici 1. ila 4. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasının,

T. 121. maddesinin;

1. (d) bendiyle 7/11/1985 tarihli ve 3238 sayılı Savunma Sanayii ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'un 14. maddesine eklenen (3), (4) ve (5) numaralı fıkraların,

2. (e) bendiyle 3238 sayılı Kanun'un 2. ila 8. maddelerinin, 10. maddesinin birinci fıkrasının, 18. ve geçici 1 ila geçici 9. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasının,

3. (f) bendiyle 3238 sayılı Kanun'a eklenen geçici 10. maddenin,

U. 125. maddesiyle 25/6/1958 tarihli ve 7163 sayılı Türkiye ve Orta-Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Teşkilat Kanunu'nun yürürlükten kaldırılmasının,

Ü. 206. maddesinin;

1. (a) bendiyle 18/3/2010 tarihli ve 5977 sayılı Biyogüvenlik Kanunu'nun 8. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendi ile 9. ve 10. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasının,

2. (b) bendiyle 5977 sayılı Kanun'un 16. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 1. maddesinin,

V. 207. maddesinin;

1. (a) bendiyle 13/10/2010 tarihli ve 6015 sayılı Devlet Desteklerinin İzlenmesi ve Denetlenmesi Hakkında Kanun'un 4. maddesinin yürürlükten kaldırılmasının,

2. (c) bendiyle 6015 sayılı Kanun'un ek 1. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 2. maddesinin,

Y. 210. maddesinin;

1. (b) bendiyle 20/6/2012 tarihli ve 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun 21. maddesinin (2), (3), (4), (5), (6) ve (7) numaralı fıkralarının yürürlükten kaldırılmasının,

2. (c) bendiyle 6331 sayılı Kanun'un 37. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 1. maddesinin,

Z. Geçici 5. maddesinin,

AA. Geçici 6. maddesinin,

BB. Geçici 12. maddesinin,

iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına ilişkin davanın ayrılmasına, yeni bir esasa kaydedilmesine ve Başkanlıkça belirlenecek başka bir tarihte görüşülmesine 8/12/2021 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

V. ESASIN İNCELENMESİ

14. Dava dilekçesi başvuru kararı ve ekleri, Raportörler Fatih ŞAHİN ve Gülbin AYNUR tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, dava konusu KHK kuralları, dayanan ve ilgili görülen Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. KHK'ların Yargısal Denetimi ile 6771 Sayılı Kanun'la Yapılan Anayasa Değişikliğinin Yargısal Denetime Etkileri Hakkında Genel Açıklama

15. Türkiye Büyük Millet Meclisinin (TBMM) daha önceki hükûmet sisteminde yer alan Bakanlar Kuruluna KHK çıkarma yetkisi verebileceğini hükme bağlayan ve KHK'ların hukuksal rejimini düzenleyen Anayasa'nın 91. maddesi 21/1/2017 tarihli ve 6771 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 9/7/2018 tarihinde yürürlüğe giren 16. maddesiyle yürürlükten kaldırılmış, böylece KHK çıkarılabilme imkânına anayasal olarak son verilmiştir.

16. Buna karşılık 6771 sayılı Kanun'la Anayasa'ya eklenen geçici 21. maddenin (F) fıkrasının birinci cümlesinde *"Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte yürürlükte bulunan kanun hükmünde kararnameler, tüzükler, Başbakanlık ve Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılan yönetmelikler ile diğer düzenleyici işlemler yürürlükten kaldırılmadıkça geçerliliğini sürdürür."* denilmek suretiyle Anayasa'nın 91. maddesinin yürürlükten kaldırılma tarihine kadar çıkarılmış ve yürürlükte bulunan KHK'ların geçerliliklerini sürdürmeye devam edeceği hükme bağlanmıştır.

17. Anılan fıkranın ikinci cümlesinde ise *"Yürürlükte bulunan kanun hükmünde kararnameler hakkında 152 nci ve 153 üncü maddelerin uygulanmasına*

devam olunur." hükmüne yer verilmiştir. Söz konusu cümlede Anayasa'nın, KHK'ların iptal davası yoluyla Anayasa'ya aykırılığının ileri sürülebilmesine ilişkin 150. ve 151. maddelerine açıkça yer verilmemiş ise de anılan hükmü yorumlayan Anayasa Mahkemesi iptal davası yönünden de olağan KHK'lara ilişkin yargısal denetim yetkisinin devam ettiğini kabul etmiştir (AYM, E.2018/114, K.2018/91, 25/9/2018, §§ 8, 9).

18. Anayasa'nın 148. maddesinin birinci fıkrasının 6771 sayılı Kanun'la değiştirilmeden önceki hâlinde, Anayasa Mahkemesinin KHK'ların Anayasa'ya şekil ve esas bakımlarından uygunluğunu denetleyeceği hükme bağlanmış ve 2017 yılında yapılan söz konusu Anayasa değişikliği ile KHK rejimine son verilmeden önce Anayasa Mahkemesi, Anayasa'nın mülga 91. maddesini ölçü norm olarak bu madde uyarınca KHK'ları yetki kanununa dayanıp dayanmadığı, yetki kanununun kapsamında olup olmadığı ve yasak alan içinde kalıp kalmadığı hususlarında denetime tabi tutmuştur. Anayasa'nın geçici 21. maddesinin (F) fıkrasının ikinci cümlesinde KHK'larla ilgili denetim yetkisinin devamı öngörülmekle birlikte söz konusu denetimde mülga normların ölçü norm olarak dikkate alınıp alınamayacağı hususunda bir hükme yer verilmemiştir.

19. Bu bağlamda mülga normların niteliklerini dikkate alan Anayasa Mahkemesi mevcut KHK'ların Anayasa'ya uygunluk denetiminde Anayasa'nın mülga 91. maddesinin ölçü norm olarak dikkate alınmaya devam edilmesi gerektiğine karar vermiştir. Kararda içerik bakımından Anayasa'ya uygunluk denetiminde Anayasa'nın üstünlüğü ve bağlayıcılığı ilkesi gereğince kural olarak denetimin yapıldığı tarihte yürürlükte bulunan normların ölçü norm olarak dikkate alınacağı, ancak anayasa yargısı denetimine tabi bir norm, oluşturulduğu süreçte geçerli olan *yetki* kuralları esas alınarak vücut bulduğundan bu unsura ilişkin denetimin -yürürlükten kalkmış olsa dahi- o tarihteki kurallar esas alınarak yapılması gerekeceği ifade edilmiştir. Geçerliliğini sürdüren ve yetki unsuru bakımından da anayasal denetime tabi olan KHK'ların çıkarılması sırasındaki anayasal yetkinin kaynağını, ilga edilmiş olsa da Anayasa'nın 91. maddesinin teşkil ettiği, bu itibarla KHK çıkarma yetkisinin Anayasa'ya uygun olarak kullanılıp kullanılmadığı yönünden yapılacak denetimin ancak söz konusu anayasal yetkinin tanımlandığı, konu yönünden kapsam ve sınırlarının çizildiği normun ölçü alınması suretiyle gerçekleştirilecek bir inceleme ile mümkün olabileceği belirtilmiştir (AYM, E.2018/122, K.2020/14, 19/2/2020, §§ 11, 12). Bu itibarla mevcut KHK'ların Anayasa'nın mülga 91. maddesine uygunluğunun denetlenmesi gerekir.

20. Anayasa'nın mülga 91. maddesinde düzenlenen KHK'lar işlevsel yönden yasama işlemi niteliğinde olduğundan bu kuralların yargısal denetimlerinin yapılması görev ve yetkisi Anayasa Mahkemesine verilmiştir. Anılan maddede KHK'ların Anayasa'ya şekil ve esas bakımlarından uygunluğunun denetlenmesinden söz edilmekte olup Anayasa'ya uygunluk denetiminin içine KHK'nın yetki kanunu kapsamında olup olmadığının denetimi de girmektedir. Çünkü Anayasa'nın mülga 91. maddesinde Bakanlar Kuruluna ancak yetki kanununda belirtilen sınırlar içinde KHK çıkarma yetkisinin verilmesi öngörülmüştür. Söz konusu yetkinin dışına çıkılması, KHK'yı Anayasa'ya aykırı duruma getirir. Dolayısıyla yargısal denetimde KHK'nın yetki kanunu kapsamında olup olmadığı sorununun da çözülmesi gerekir.

21. Dayanaklarını doğrudan doğruya Anayasa'dan alan olağanüstü hâl KHK'larından farklı olarak olağan dönemlerdeki KHK'ların bir yetki kanununa dayanması zorunludur. Bu nedenle KHK'lar ile dayandıkları yetki kanunu arasında çok sıkı bir bağ vardır. KHK'nın yetki kanunu ile olan bağı, KHK'yı aynen ya da değiştirerek kabul eden kanun ile kesilir. KHK'nın Anayasa'ya uygun bir yetki kanununa dayanması, Anayasa'ya uygunluğunun ön koşuludur. Bir yetki kanununa dayanmadan çıkarılan veya dayandığı yetki kanunu iptal edilen KHK'ların içeriği Anayasa'ya aykırılık oluşturmaya bile bunların Anayasa'ya uygunluğundan söz edilemez.

22. KHK'ların Anayasa'ya uygunluk denetimi, kanunların denetiminden farklıdır. Anayasa'nın 11. maddesinde *"Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz."* denilmektedir. Bu nedenle kanunların denetiminde, onların yalnızca Anayasa'ya uygun olup olmadığı tespit edilir. KHK'lar ise konu, amaç, kapsam ve ilkeleri yönünden hem dayandıkları yetki kanununa hem de Anayasa'ya uygun olmak zorundadır.

23. Anayasa'nın mülga 91. maddesinde kimi konuların KHK'larla düzenlenmesi yasaklanmıştır. Anılan maddenin birinci fıkrasında *"... sıkıyönetim ve olağanüstü haller saklı kalmak üzere, Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümde yer alan siyâsî haklar ve ödevler kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemez."* denilmiştir. Keza Anayasa'nın mülga 163. maddesinde de Bakanlar Kuruluna KHK ile bütçede değişiklik yapmak yetkisi verilemeyeceği belirtilmiştir. Bu kurallar uyarınca TBMM, Bakanlar Kuruluna ancak KHK ile düzenlenmesi yasaklanmış alana girmeyen konularda KHK çıkarma yetkisi verebilir.

24. Bu itibarla Anayasa'ya uygunluk denetimi yapılırken konu, amaç, kapsam ve ilkeleri yönünden dayandıkları yetki kanununa uygun olmadığı ya da yasak alana giren bir konuda düzenleme yaptığının tespit edilmesi durumunda KHK kuralının Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca iptali gerekecektir. Belirtmek gerekir ki KHK kuralının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden denetimi yapılırken yukarıda belirtilen hususlar bakımından öncelik sonralık ilişkisi bulunmamaktadır. Belirtilen hususlardan herhangi biri yönünden aykırılığın tespit edilmesi KHK kuralını Anayasa'ya aykırı kılacaktır.

25. Anayasa'nın herhangi bir maddesinde kanunla düzenleneceği öngörülen bir konunun Anayasa'nın mülga 91. maddesinin birinci fıkrasının açıkça yasakladığı hükümler ile ilgili olmadıkça ya da Anayasa'nın mülga 163. maddesinde olduğu gibi KHK çıkarılamayacağı açıkça belirtilmedikçe KHK ile düzenlenmesi Anayasa'ya aykırılık oluşturmaz.

26. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43. maddesinin (3) numaralı fıkrasında *"Mahkemenin, kanunların, Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün Anayasaya aykırılığı hususunda ileri sürülen gerekçelere dayanma zorunluluğu yoktur. Mahkeme, taleple bağlı kalmak şartıyla başka gerekçeyle de Anayasaya aykırılık kararı verebilir."* denilmiştir. Buna göre Mahkeme iptal ve itiraz davalarında yapacağı incelemede taleple bağlı bulunmaktadır. Dava dilekçesinde KHK'nın tümü ile bazı maddelerinin iptali talep edilmiştir. Bunun dışında KHK kurallarının her birinin ayrı ayrı Anayasa'ya aykırılığını ileri süren bir talebe yer verilmemiştir. Buna göre ayrıca dava konusu edilen kurallar dışında KHK tümü yönünden incelenmiş; KHK'da düzenlenen her bir kurala ilişkin ayrıca bir inceleme yapılmamıştır. Dolayısıyla KHK'nın tümü yönünden ulaşılabilecek sonucun her bir KHK kuralı yönünden yapılacak inceleme neticesi verilecek kararın sonuçlarını doğurmayacağının vurgulanması gerekir.

27. Öte yandan, yargısal denetimde bir KHK'nın mülga 91. maddedeki ölçütler yönünden Anayasa'ya uygun bulunması onun anayasallık denetiminin tamamlanması için yeterli değildir. Başka bir ifadeyle mülga 91. maddedeki ölçütler yönünden Anayasa'ya uygun bulunan KHK'ların aynı denetimde içerik itibarıyla da Anayasa'ya uygun olup olmadığının ayrıca saptanması gerekir. İleri sürülen gerekçeyle bağlı olmayan Anayasa Mahkemesinin kuralı içerik yönünden denetlemesi için bu hususta bir Anayasa'ya aykırılık iddiasında bulunulmuş olması da zorunlu değildir.

(aynı yöndeki değerlendirme için bkz. AYM, E.2020/1, K.2020/63, 22/10/2020, § 35).

B. KHK'nın Tümünün İncelenmesi

1. Genel Açıklama

28. 6771 sayılı Kanun'la Anayasa'nın bazı maddelerinde değişiklik yapılmıştır. Yapılan değişikliklerle yeni bir hükûmet sistemine geçilmiş ve buna bağlı olarak Cumhurbaşkanı'nın görev ve yetkileri yeniden düzenlenmiştir.

29. Anayasa'nın 8. maddesinde, yürütme yetkisi ve görevinin Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kuruluna ait olduğu ifade edilmekteyken maddede yapılan değişiklikte Başbakan ve bakanlardan oluşan Bakanlar Kurulu kaldırılarak yürütme yetkisi ve görevi tek başına Cumhurbaşkanı'na verilmiştir. Anayasa'da Bakanlar Kuruluna verilen görev ve yetkilere ilişkin maddelerde de aynı doğrultuda değişiklik yapılarak daha önce Bakanlar Kuruluna ait olan görev ve yetkilerin Cumhurbaşkanı tarafından yerine getirilmesi öngörülmüştür.

30. Cumhurbaşkanı'nın görev ve yetkilerini yeniden düzenleyen Anayasa'nın 104. maddesinin birinci fıkrasında yürütme yetkisinin Cumhurbaşkanı'na ait olduğu ifade edildikten sonra on yedinci fıkrasının birinci cümlesinde yürütme yetkisine ilişkin konularda Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (CBK) çıkarma konusunda Cumhurbaşkanı'na genel bir yetki verilmiştir. Ayrıca, Anayasa'nın 104. maddesinin dokuzuncu fıkrasında üst kademe kamu yöneticilerinin atanmalarına ilişkin usul ve esasların; 106. maddesinin on birinci fıkrasında bakanlıkların kurulması, kaldırılması, görevleri ve yetkileri, teşkilat yapısı ile merkez ve taşra teşkilatlarının kurulmasının; 108. maddesinin dördüncü fıkrasında Devlet Denetleme Kurulunun işleyişi, üyelerinin görev süresi ve diğer özlük işlerinin; 118. maddesinin altıncı fıkrasında da Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğinin teşkilatı ve görevlerinin CBK'larla düzenleneceği hüküm altına alınmıştır.

31. Anayasa'nın 123. maddesinin üçüncü fıkrasında kamu tüzel kişiliğinin ancak kanunla veya kanunun açıkça verdiği yetkiye dayanarak kurulması öngörülmekteyken fıkra da yapılan değişikliklerle CBK ile de kamu tüzel kişiliğinin kurulması mümkün kılınmıştır.

32. 6771 sayılı Kanun'la yapılan anayasa değişikliklerinden biri de askerî yargının kaldırılması ve buna bağlı olarak askerî yargı mercilerinin kapatılmasıdır. Bu kapsamda anılan Kanun'un 16. maddesiyle Anayasa'nın askerî yargıyı düzenleyen 145., Askerî Yargıtayı düzenleyen 156. ve Askerî Yüksek İdare Mahkemesini düzenleyen 157. maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

33. Askerî yargının kaldırılmasıyla Anayasa Mahkemesinin üye yapısı da değişmiş, Anayasa'nın 146. maddesinin birinci fıkrasında Anayasa Mahkemesinin on yedi üyeden kurulacağı hüküm altına alınmakta iken 6771 sayılı Kanun'un 16. maddesiyle anılan fıkrada yapılan değişiklikle üye sayısı on beşe düşürülmüştür. CBK'ların hukuk sistemine girmesini öngören ilgili Anayasa değişikliklerine koşut olarak Anayasa'nın Anayasa Mahkemesinin görev ve yetkilerini düzenleyen 148. maddesinin birinci fıkrasında da değişikliğe gidilerek CBK'ların şekil ve esas bakımından Anayasa'ya uygunluğunu denetim görev ve yetkisi de Anayasa Mahkemesine verilmiştir.

34. 6771 sayılı Kanun'un 17. maddesiyle Anayasa'ya eklenen geçici 21. maddenin (B) fıkrasında, Anayasa'da yapılan değişikliklerinin gerektirdiği kanuni düzenlemelerin TBMM tarafından en geç altı ay içinde yapılması, CBK'yla düzenleneceği belirtilen değişikliklerin ise Cumhurbaşkanı'nın göreve başlama tarihinden itibaren en geç altı ay içinde Cumhurbaşkanı tarafından düzenlenmesi öngörülmüştür.

35. Bu kapsamda 10/5/2018 tarihli ve 7142 sayılı 6771 sayılı Kanunla Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Çeşitli Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Konusunda Yetki Kanunu'nun "*Amaç ve Kapsam*" başlıklı 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasına göre 6771 sayılı Kanun'la Anayasa'da yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacıyla aynı maddenin (2) numaralı fıkrasında belirtilen kapsam dâhilinde çeşitli kanun ve KHK'larda değişiklik yapılması hususunda Bakanlar Kuruluna KHK çıkarma yetkisi verilmiştir.

36. Anılan Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının; (a) bendinde kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkilerinin düzenlenmesi, (b) bendinde kanunlar ve KHK'larda yer alan tüzük, Bakanlar Kurulu, İcra Vekilleri Heyeti, İcra Vekilleri Heyeti kararı, Bakanlar Kurulu kararı, Bakanlar Kurulu yönetmeliği, hükûmet, başbakan, başvekil, başbakanlık, başvekâlet, sıkıyönetim, nizamname, kanun tasarısı gibi bazı ibarelerin değiştirilmesi, yürürlükten kaldırılması veya

bu çerçevede kanunlar ve KHK'larda yer alan ilgili hükümlerin yeniden düzenlenmesi, (c) bendinde mevcut bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların bağıllık ve ilgilerinin yeniden belirlenmesi, (ç) bendinde uygulama imkânı kalmayan kanun ve KHK'ların yürürlükten kaldırılması, (d) bendinde ise kanun ve KHK'larda yer alan bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının kurulması, kaldırılması, görevleri, yetkileri, personeli ve teşkilat yapısı ile merkez ve taşra teşkilatlarının kurulması ve üst kademe kamu yöneticilerinin atanmaları ile görevlerine son verilmesine ilişkin usul ve esasların düzenlenmesinin sağlanması, Cumhurbaşkanı'nın yürütme yetkisine ilişkin hususlara dair hükümlerin düzenlenmesi ile bu bent kapsamındaki ilgili hükümlerin değiştirilmesi veya yürürlükten kaldırılması için çeşitli kanun ve KHK'larda değişiklik yapılması hususunda düzenlemelerde bulunulmak üzere KHK çıkarılması öngörülmüştür.

37. Yetki Kanunu'nun genel gerekçesinde, Anayasa'da yapılan değişiklikle parlamenter hükûmet sistemi yerine Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine geçildiğinden, yeni hükûmet sistemine geçiş için yapılan değişikliklerin ilgili kanunlarda bazı düzenlemelerin yapılmasını gerekli hâle getirdiği belirtilmiş, bu kapsamda çıkarılacak KHK ile Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminin gerektirdiği düzenlemelerin yapılmasının öngörüldüğü ifade edilmiştir.

38. Bu çerçevede, Anayasa'da yapılan değişikliklere uyum sağlanması amacıyla bazı kanun ve KHK'larda değişiklik yapılması için dava konusu 703 sayılı KHK çıkarılmıştır.

39. KHK'nın genel gerekçesinde, Anayasa'da gerçekleştirilen yeni hükûmet sistemine geçiş için ilgili kanunlarda birtakım düzenlemelerin yapılmasının zorunlu hâle geldiği ifade edilerek bu KHK ile;

- Yeni hükûmet sisteminde uygulaması kalmayacak olan tüzük, Bakanlar Kurulu, Başbakan, Başbakanlık, kanun tasarısı gibi ibarelerin kanun ve KHK metinlerinden çıkarılması,

- Kamu kurum ve kuruluşlarının kurulması, teşkilatlanması ve üst düzey kamu görevlilerinin atanması hususları CBK ile düzenleneceğinden, bu konulara ilişkin kanun ve KHK'larda yer alan hükümlerin yürürlükten kaldırılması,

- Başbakanlığın kapatılması ile personel ve varlıklarının tasfiyesinin düzenlenmesi

gibi yeni sistemin işleyişinde zorunlu olan hususlarda, Anayasa'ya ve getirdiği yeni hükûmet sistemine hem terim hem de teknik uyumun sağlanması amacıyla çeşitli kanun ve KHK'larda değişiklik yapılmasının amaçlandığı belirtilmiştir.

2. İptal Talebinin Gerekçesi

40. Dava dilekçesinde özetle; 703 sayılı KHK'nın Cumhurbaşkanı'nın andiçerek görevine başlaması, Anayasa değişikliklerinin 9/7/2018 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmesi ve 7142 sayılı Yetki Kanunu'nun 2. maddesinin (2) numaralı fıkrasına göre Bakanlar Kuruluna verilen yetkinin süresinin de aynı tarihte sona ermesi nedenleriyle dava konusu KHK'nın süre yönünden Yetki Kanunu'nun kapsamında olmadığı, genel ve asli nitelikte olan yasama yetkisinin TBMM'ye ait olup devredilemeyeceği, KHK çıkarma yetkisinin ise kendine özgü ve istisnai bir yetki olduğu ve yasama yetkisinin devri anlamına gelecek şekilde genelleştirilemeyeceği, KHK çıkarma yetkisinin ancak ivedilik gerektiren belirli konularda TBMM'nin hızlı hareket edemeyeceği durumlarda zorunlu düzenlemeler için kullanılması gerektiği, Anayasa'nın mülga 91. maddesinin birinci fıkrasında sıkıyönetim ve olağanüstü hâller saklı kalmak üzere Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın Birinci ve İkinci Bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile Dördüncü Bölümü'nde yer alan siyasi haklar ve ödevlerin KHK ile düzenlenemeyeceğinin belirtildiği, Anayasa'nın mülga 163. maddesinde ise Bakanlar Kuruluna KHK ile bütçede değişiklik yapma yetkisi verilemeyeceğinin ifade edildiği ancak bu açık istisnalar dışında Anayasa'da kanunla düzenleneceği belirtilen diğer konularda da KHK ile düzenleme yapılamayacağı, ülkenin siyasi rejimini köklü şekilde değiştiren Anayasa değişikliğine uyum sağlanması amacıyla yapılacak yasal düzenlemelerin Anayasa'nın geçici 21. maddesinin (B) fıkrası uyarınca münhasıran TBMM tarafından yapılması gerektiği, bu konuda KHK ile düzenleme yapılamayacağı gibi geçici 21. maddenin (B) fıkrasında belirtilen süre içinde TBMM tarafından gerekli düzenlemelerin yapılmamasının ihmal yoluyla Anayasa'ya aykırılık oluşturduğu, ancak bu durumun Anayasa ile TBMM'ye verilen uyum kanunlarını çıkarma yetkisini ortadan kaldırmadığı, özellikle TBMM tarafından kanunla düzenleme yapılmasını öngören geçici 21. maddenin (B) fıkrasındaki özel düzenlemeye rağmen Anayasa'nın mülga 91. maddesindeki genel düzenleme uyarınca KHK ile düzenleme yapılmasının yasama yetkisinin yürütme organına devri anlamına geleceği, ülkenin hükûmet sistemini ve siyasi rejimini değiştiren ve böylece kamusal yetkinin dağılımını ve denetimini yeniden düzenleyen uyum kanunlarının

ulusal iradenin temsilcisi olan TBMM’de toplumun tüm kesimlerinin ve siyasi partilerin katılımı ve tartışmasıyla çıkarılmasının demokratik devlet ilkesinin bir gereği olduğu belirtilerek 703 sayılı KHK’nın tümünün Anayasa’nın Başlangıç kısmı ile 2., 6., 7., 87., mülga 91. ve geçici 21. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

3. Anayasa’ya Aykırılık Sorunu

41. Dava konusu KHK, 7142 sayılı Yetki Kanunu’na dayanılarak çıkarılan KHK’lardandır.

42. Anayasa’nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adil bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, hukuk güvenliğini sağlayan, Anayasa’ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuk kurallarıyla kendini bağlı sayan ve yargı denetimine açık olan devlettir.

43. Kuvvetler ayrılığı ilkesi genellikle hukuk devleti ilkesi ile ilişkilendirilmektedir. Anayasa’nın Başlangıç kısmının dördüncü paragrafında kuvvetler ayrılığının “...Devlet organları arasında üstünlük sıralaması anlamına gelmeyip, belli Devlet yetki ve görevlerinin kullanılmasından ibaret ve bununla sınırlı medenî bir işbölümü ve işbirliği olduğu...” ifade edilmektedir.

44. Anayasa’nın 6. maddesinde “Hiçbir kimse veya organ kaynağını Anayasadan almayan bir Devlet yetkisi kullanamaz.” denilmiş; 7. maddesinde “Yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisinindir. Bu yetki devredilemez.” hükmüne yer verilmiştir. Anayasa’nın 87. maddesinde kanun koymak, değiştirmek ve kaldırmak; yine anılan maddenin 6771 sayılı Kanun’la değiştirilmeden önceki hâlinde Bakanlar Kuruluna belli konularda kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi vermek TBMM’nin görev ve yetkileri arasında sayılmış; mülga 91. maddesinde ise KHK’ların hukuksal rejimi belirlenmiştir.

45. Anayasa’nın anılan hükümlerinin birlikte değerlendirilmesinden yasama yetkisinin genel ve asli bir yetki olması, TBMM’ye ait bulunması ve devredilememesi karşısında KHK çıkarma yetkisi istisnai bir yetki olarak kabul edilebilir. Ancak Anayasa’da öngörülen koşullar ve sınırlar içinde kalmak kaydıyla KHK çıkarılması hususunda Bakanlar Kuruluna yetki verilmesi yasama yetkisinin devri olarak nitelendirilemeyeceği gibi

Anayasa'nın Başlangıç kısmında ifadesini bulan kuvvetler ayrılığı ilkesine de aykırılık oluşturmaz.

46. Anayasa Mahkemesinin önceki tarihli kararlarında da belirtildiği üzere Anayasa'nın herhangi bir maddesindeki kanunla düzenlenme şartı kural olarak o konuda KHK çıkarılmasına engel teşkil etmemektedir. Başka bir ifadeyle, KHK'larla düzenlenemeyeceği açıkça belirtilen yasak alanlar dışında kalmak kaydıyla kanunla düzenleneceği belirtilen konularda KHK çıkarılmasına engel bir durum bulunmamaktadır (AYM, E.1989/4, K.1989/23, 16/5/1989; E.2011/60, K.2011/147, 27/10/2011).

47. Anayasa'ya 6771 sayılı Kanun'un 17. maddesiyle eklenen geçici 21. maddesinin (B) fıkrasında *"Bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren en geç altı ay içinde Türkiye Büyük Millet Meclisi, bu Kanunla yapılan değişikliklerin gerektirdiği Meclis İçtüzüğü değişikliği ile diğer kanuni düzenlemeleri yapar. Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenleneceği belirtilen değişiklikler ise Cumhurbaşkanının göreve başlama tarihinden itibaren en geç altı ay içinde Cumhurbaşkanı tarafından düzenlenir."* kuralına yer verilmiştir.

48. Kural, anılan hususlarda KHK çıkarılmasını yasaklayan açık bir düzenleme içermemektedir. Öte yandan 6771 sayılı Kanun ile Anayasa'nın bazı maddelerinde değişiklik yapılmak suretiyle yeni bir hükûmet sistemine geçilmiştir. Bu kapsamda Bakanlar Kurulu kaldırılarak yürütme yetkisi ve görevi tek başına Cumhurbaşkanı'na verilmiş; Cumhurbaşkanı'nın görev ve yetkileri yeniden düzenlenmiştir. 6771 sayılı Kanun'la yapılan değişikliklerin gerektirdiği kanuni düzenlemeler genel itibarıyla yeni hükûmet sistemine geçilmesiyle ilgili olup anılan hususlarda Anayasa'da KHK çıkarılamayacağına ilişkin doğrudan veya dolaylı bir hüküm bulunmamaktadır. Diğer yandan Anayasa Mahkemesi 703 sayılı KHK'nın dayanağını oluşturan 7142 sayılı Kanun'un iptali talebiyle açılan davada anayasa değişikliğinin gerektirdiği kanuni düzenlemeler konusunda KHK çıkarılıp çıkarılamayacağı hususunu da incelemiş ve bu yönüyle Kanun'un tamamının Anayasa'ya aykırı olmadığı sonucuna ulaşmıştır (AYM, E.2018/100, K.2018/79, 5/7/2018, §§ 9, 10, 17).

49. Anayasa Mahkemesinin 27/10/2011 tarihli ve E.2011/60, K.2011/147; 10/1/2013 tarihli ve E.2011/141, K.2013/10 sayılı kararlarında belirtildiği üzere Anayasa'da, KHK çıkarılabilmesi için acil, ivedi ve zorunlu bir durumun olması gerektiğine dair herhangi bir düzenleme yer almamaktadır. Dolayısıyla KHK çıkarma yetkisinin ancak ivedilik gerektiren konularda, TBMM'nin hızlı hareket edemeyeceği durumlarda ve zorunluluk arz eden

hâllerde kullanılmasını gerekli kılan bir durum bulunmamaktadır. Bu itibarla KHK'ların Anayasa'ya uygunluğunun incelenmesinde Anayasa'da öngörülme yen yeni şartlar ihdas edilmesi mümkün değildir. Yetki kanunu ve buna bağı olarak KHK çıkarılmasını gerektiren acil, ivedi ve zorunlu bir durumun olup olmadığının incelenmesi, Anayasa'da öngörülen çerçevenin dışına taşıacak ölçüde bir denetim yapılması anlamına gelebilecektir. Kaldı ki 7142 sayılı Kanun'un genel gerekçesinde Anayasa'nın geçici 21. maddesinin (A) fıkrası uyarınca 3/11/2019 tarihinde yapılması planlanan 27. Yasama Dönemi milletvekili genel seçimi ve Cumhurbaşkanlığı seçiminin tarihinin TBMM Genel Kurulunun 20/4/2018 tarihli ve 1183 sayılı kararıyla 24/6/2018 olarak değiştirilmesi sebebiyle Anayasa değişikliğinin gerektirdiği kanuni düzenlemelerin bir an önce yapılmasının önem arz ettiği, ivedi olarak yapılması gereken bazı düzenlemelerin KHK çıkarılması yoluyla gerçekleştirilmesinde zorunluluk bulunduğı ifade edilmiştir.

50. Öte yandan 7142 sayılı Kanun'un 2. maddesinin (2) numaralı fıkrasında Bakanlar Kuruluna verilen KHK çıkarma yetkisinin bu Kanun'un yürürlüğe girdiği tarih olan 18/5/2018'den TBMM ve Cumhurbaşkanlığı seçimleri sonucunda Cumhurbaşkanı'nın andiçerek göreve başladığı tarih olan 9/7/2018'e kadar geçerli olduğı ve bu süre içinde Bakanlar Kurulunun birden fazla KHK çıkarabileceğı hükme bağlanmıştır. Dava konusu KHK'nın kabul tarihinin 2/7/2018 olduğı gözetildiğinde KHK'nın 7142 sayılı Kanun'da belirtilen süre içinde çıkarıldığı hususunda da tereddüt bulunmamaktadır.

51. Nitekim Anayasa Mahkemesi 700 sayılı KHK'nın iptali talebiyle açılan davada KHK'nın 7142 sayılı Yetki Kanunu'nun tanıdığı süre içinde çıkarılıp çıkarılmadığı hususunu değerlendirirken KHK'nın Bakanlar Kurulunca kabul edildiğı tarih olan 2/7/2018 tarihini esas almış ve anılan KHK'nın 7142 sayılı Kanun'da öngörülen süre içinde çıkarıldığı sonucuna ulaşmıştır (AYM, E.2018/113, K.2020/48, 24/9/2020, § 29).

52. Açıklanan nedenlerle KHK'nın tümü Anayasa'nın Başlangıç kısmı ile 2., 6., 7., 87., mülga 91. ve geçici 21. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

C. KHK'nın 6. Maddesinin (b) Bendiyle 6004 Sayılı Kanun'un Başlığıyla Birlikte Değiştirilen 8. Maddesinin İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

53. Dava dilekçesinde, kuralın anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına

girmediği belirtilerek Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

54. 6004 sayılı Kanun'un dava konusu kuralla değiştirilen 8. maddesinde Dışişleri Bakanlığı Diploması Akademisi Başkanlığında ücret karşılığı ders vermek üzere görevlendirilen Bakanlık personeli ve diğer kişilere, haftada yirmi, bir takvim yılında üç yüz altmış saati aşmamak ve 11/10/1983 tarihli ve 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanunu'nun 11. maddesinde öngörülen azami ek ders ücretlerini geçmemek üzere, Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Dışişleri Bakanlığı tarafından belirlenen miktar, esas ve usuller çerçevesinde ders ücreti ödenmesi öngörülmüştür.

55. Anayasa'nın mülga 91. maddesinin birinci fıkrasında, sıkıyönetim ve olağanüstü hâller saklı kalmak üzere Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın Birinci ve İkinci Bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile Dördüncü Bölümü'nde yer alan siyasi haklar ve ödevlerin KHK'larla düzenlenemeyeceği belirtilmiştir. Buna göre anılan hak ve ödevlerle ilgili bir kuralın KHK ile düzenlenmesi mümkün değildir.

56. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı, ekonomik değer ifade eden ve parayla değerlendirilebilen her türlü mal varlığı hakkını kapsamaktadır (AYM, E.2015/39, K.2015/62, 1/7/2015, § 20). Bu bağlamda mülk olarak değerlendirilmesi gerektiğinde kuşku bulunmayan menkul ve gayrimenkul mallar ile bunların üzerinde tesis edilen sınırlı aynı haklar ve fikrî hakların yanı sıra icrası kabil olan her türlü alacak da mülkiyet hakkının kapsamına dâhildir (*Mahmut Duran ve diğerleri*, B. No: 2014/11441, 1/2/2017, § 60).

57. Anayasa Mahkemesinin norm denetimi ve bireysel başvuruya ilişkin kararlarında da kişilere ödenmesi öngörülen ücret, maaş, yaşlılık aylığı, emeklilik ikramiyesi ve kıdem tazminatı gibi ödemeler mülkiyet hakkı kapsamında değerlendirilmektedir (norm denetimine konu karar için bkz. AYM, E.2019/50, K.2019/96, 25/12/2019, § 13; bireysel başvuruya konu kararlar için bkz. *Ayten Yeğenoğlu*, B. No: 2015/1685, 23/5/2018, § 32; *Naci Altınbulduk*, B. No: 2017/38608, 11/12/2019, § 19; *Muzaffer Peker*, B. No: 2016/7192, 7/11/2019, § 30).

58. Buna göre Dışişleri Bakanlığı Diploması Akademisi Başkanlığında ücret karşılığı ders vermek üzere görevlendirilen Bakanlık personeline ders ücreti ödenmesine ilişkin usul ve esasları düzenleyen kural, Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın İkinci Bölümü'nde yer alan mülkiyet hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

59. Açıklanan nedenlerle kural Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Ç. KHK'nın 9. Maddesinin;

1. (e) Bendiyle 6446 Sayılı Kanun'un 26. Maddesinin (6) Numaralı Fıkrasından Sonra Gelmek Üzere Eklenen (7), (8), (9), (10), (11), (12), (13) ve (14) Numaralı Fıkraların İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

60. Dava dilekçesinde, kuralın, anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği belirtilerek Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

61. Türkiye'de elektrik üretimi ve iletimi Türkiye Elektrik Üretim-İletim A.Ş. (TEAŞ) tarafından yerine getirilmekte iken 5/2/2001 tarihli ve 2001/2026 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile TEAŞ; Elektrik Üretim A.Ş. (EÜAŞ), Türkiye Elektrik İletim A.Ş. (TEİAŞ) ve Türkiye Elektrik Ticaret ve Taahhüt A.Ş. (TETAŞ) ünvanlı üç ayrı anonim şirket olarak yeniden teşkilatlandırılmıştır. Yeniden yapılanma çerçevesinde, elektrik üretimi hususundaki yetki EÜAŞ'a verilmiş; elektriğin satışına ilişkin yetki de genel olarak TETAŞ'a tanınmıştır.

62. 703 sayılı KHK'nın 9. maddesiyle TETAŞ'ın faaliyetlerine son verilerek TETAŞ ve EÜAŞ, EÜAŞ bünyesinde birleştirilmiştir. KHK'nın 9. maddesinin birinci fıkrasının (i) bendiyle 6446 sayılı Kanun'a eklenen geçici 22. maddenin (1) numaralı fıkrasında, maddenin yürürlüğe girdiği tarihte TETAŞ ve EÜAŞ'ın EÜAŞ bünyesinde birleştirildiği hüküm altına alınmıştır.

63. 6446 sayılı Kanun'un 26. maddesine dava konusu kuralla eklenen fıkralarda ise daha önce TETAŞ'ın görev alanına giren konular EÜAŞ'ın görevleri olarak yeniden düzenlenmiştir.

64. Daha önce de ifade edildiği üzere 703 sayılı KHK'nın dayanağı olan 7142 sayılı Yetki Kanunu'nun "*Amaç ve Kapsam*" başlıklı 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasına göre 6771 sayılı Kanun'la Anayasa'da yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacıyla aynı maddenin (2) numaralı fıkrasında belirtilen kapsam dâhilinde çeşitli kanun ve KHK'larda değişiklik yapılması hususunda Bakanlar Kuruluna KHK çıkarma yetkisi verilmiştir.

65. Anılan Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendinde, kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkilerinin düzenlenmesi için çeşitli kanun ve KHK'larda değişiklik yapılması hususunda düzenlemelerde bulunulmak üzere KHK çıkarılması öngörülmüştür. Bu açıdan bakıldığında TETAŞ'ın faaliyetlerine son verilmesi üzerine TETAŞ'ın görev alanına giren konuları EÜAŞ'ın görevleri olarak yeniden düzenleyen kuralın Yetki Kanunu'nun (1) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca "*kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkilerinin düzenlenmesi,*" kapsamında olduğu anlaşılmaktadır.

66. Ancak söz konusu kuralın Yetki Kanunu kapsamında olduğunun söylenebilmesi için aynı zamanda *Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacına* da yönelik olması gerekmektedir (benzer yöndeki değerlendirme için bkz. AYM, E.2018/115, K.2020/81, 30/12/2020, § 21).

67. 6771 sayılı Kanun'la Anayasa'nın bazı maddelerinde yapılan değişikliklerle Cumhurbaşkanı'na yürütme yetkisine ilişkin konularda, üst kademe kamu yöneticilerinin atanmalarına ilişkin usul ve esasların belirlenmesinde, bakanlıkların kurulması, kaldırılması, görevleri ve yetkileri, teşkilat yapısı ile merkez ve taşra teşkilatlarının kurulmasına ilişkin hususlarda CBK ile düzenleme yapma yetkisi tanınmıştır. Ayrıca kamu tüzel kişiliğinin CBK ile de kurulması mümkün kılınmıştır.

68. Bu açıdan bakıldığında TETAŞ'ın faaliyetine son verilmesi üzerine TETAŞ'a ait görev ve yetkilerin EÜAŞ'a devredilmesine yönelik düzenlemeler içeren kuralın bir önceki başlık altında sayılan 6771 sayılı Kanun ile Anayasa'da yapılan değişikliklerle ilgisi kurulamamıştır. Başka bir ifadeyle EÜAŞ'ın görev ve yetkilerini düzenleyen kuralın 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtilen Anayasa'da yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacı kapsamında olduğu söylenemez. Dolayısıyla Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla ilgisi bulunmayan kural, Yetki Kanunu kapsamında değildir.

69. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ve Muhterem İNCE bu görüşe katılmamışlardır.

2. (g) Bendiyle 6446 Sayılı Kanun'un 31. Maddesinden Sonra Gelmek Üzere Eklenen Ek. 1. Maddesinin (Anılan Maddeye 4/4/2023 Tarihli ve 7451 Sayılı Kanun'un 19. Maddesiyle Eklenen (2) Numaralı Fıkra Nedeniyle) (1) Numaralı Fıkrasının İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

70. Dava dilekçesinde özetle; kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği, Anayasa'nın 47. maddesinin son fıkrasına göre devlet, kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu tüzel kişileri tarafından yürütülen yatırım ve hizmetlerden hangilerinin özel hukuk sözleşmeleri ile gerçek veya tüzel kişilere yaptırılabilmesi veya devredilebileceğinin kanunla düzenlenmesi gerektiği, kuralda ise Anayasa'nın kanunla düzenlenmesini zorunlu tuttuğu bir konunun düzenlenmesinin yönetmeliğe bırakıldığı, Anayasa'nın kanunla düzenlenmesini öngördüğü bir alanda temel ilke ve kuralları belirlemeden düzenleme yetkisinin genel bir hükümle yürütme organına verilmesinin yasama yetkisinin devredilmezliği ilkesine aykırılık oluşturacağı belirtilerek kuralın Anayasa'nın 7., 47. ve mülga 91. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

71. Kuralda elektrik üretim, iletim, dağıtım ve tüketim tesislerinin millî menfaatlere ve modern teknolojiye uygun şekilde kurulması ve işletilmesi için gerekli yükümlülükleri ile ilgili olarak inceleme, tespit, raporlama, proje onay ve kabul işlemleri yapmak üzere; ihtisas sahibi kamu kurum ve kuruluşlarını, bu Kanun kapsamında dağıtım lisansı sahibi tüzel kişileri veya özel hukuk tüzel kişilerini görevlendirme, yetkilendirme veya bu tüzel kişilerden hizmet satın alma ve bu tüzel kişilerin nitelikleri, yetkilendirilmesi, hak ve yükümlülükleri ile bu tüzel kişilere uygulanacak yaptırımlar ve diğer hususların Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenmesi öngörülmüştür.

72. KHK'nın 9. maddesinin (e) bendiyle 6446 sayılı Kanun'un 26. maddesinin (6) numaralı fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen (7), (8), (9), (10), (11), (12), (13) ve (14) numaralı fıkralara yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

73. Kuralın Yetki Kanunu'nun (1) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca *"kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkilerinin düzenlenmesi,"* kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Ancak kuralın 6771 sayılı Kanun ile Anayasa'da yapılan değişikliklerle ilgisi kurulamamıştır. Dolayısıyla kural 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtilen Anayasa'da yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacı taşımadığından Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca verilen KHK çıkarma yetkisinin amaç ve kapsamı içinde değerlendirilmemektedir.

74. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ve Muhterem İNCE bu görüşe katılmamışlardır.

Kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden Anayasa'nın 7. ve 47. maddeleri yönünden ayrıca incelenmemiştir.

D. KHK'nın 11. Maddesinin (c) Bendiyle 351 Sayılı Kanun'un Başlığıyla Birlikte Değiştirilen 11. Maddesinin İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

75. Dava dilekçesinde özetle; kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği, Koordinasyon Ofislerinde görev yapacak personelin kamu görevlisi olduğu, bu nedenle ofislerde görevlendirilecek personelin niteliği, atanması ve özlük haklarına ilişkin temel ilkelerin Anayasa'nın 128. maddesi uyarınca kanunla düzenlenmesi gerekirken dava konusu kuralla Cumhurbaşkanı tarafından düzenlenmesinin öngörüldüğü belirtilerek kuralın Anayasa'nın 7., mülga 91. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

76. 351 sayılı Kanun'un dava konusu kuralla değişik 11. maddesinde, Gençlik ve Spor Bakanlığının yurt dışında yürüteceği program, proje ve

faaliyetlerin gerektirdiği koordinasyonun sağlanması amacıyla Koordinasyon Ofisleri kurulabileceği belirtilmiş, Koordinasyon Ofislerinin kurulacağı yerler ve süresi ile Ofislerin çalışma usul ve esaslarının; bu Ofislerde, Bakanlık ve bağlı kuruluşları personelinden görevlendirilenler ile bunlara yardımcı olmak üzere mahallinden temin edilen ve Ofis hizmetlerinde çalışan personelin niteliği, sayısı, görev süresi ve bunlara ödenecek ücretlerin belirlenmesi, personele yapılacak ödemeler dışında kalan diğer harcamaların neler olacağı ve harcamaya ilişkin usul ve esasların Cumhurbaşkanınca belirleneceği hüküm altına alınmıştır.

77. KHK'nın 6. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendiyle 6004 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 8. maddesine yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

78. Bu itibarla Gençlik ve Spor Bakanlığının yurt dışında yürüteceği program, proje ve faaliyetlerin gerektirdiği koordinasyonun sağlanması amacıyla Koordinasyon Ofislerinde Bakanlık ve bağlı kuruluşları personelinden görevlendirilenler ile bunlara yardımcı olmak üzere mahallinden temin edilen ve Ofis hizmetlerinde çalışan personele ödenecek ücretlere ilişkin düzenleme öngören kural, Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın İkinci Bölümü'nde yer alan mülkiyet hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

79. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden Anayasa'nın 7. ve 128. maddeleri yönünden ayrıca incelenmemiştir.

E. KHK'nın 12. Maddesinin;

1. (o) Bendiyle 3289 Sayılı Kanun'un Başlığıyla Birlikte Değiştirilen 34. Maddesinin İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

80. Dava dilekçesinde, kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği belirtilerek Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

81. 3289 sayılı Kanun'un dava konusu kuralla değişik 34. maddesinde Gençlik ve Spor Bakanlığı bünyesinde kurulan Türkiye Ulusal Gençlik Konseyinin faaliyetlerini gerçekleştirebilmesi için Bakanlık bütçesine yeterli ödenek konulacağı hüküm altına alınmıştır.

82. Kuralla, Yetki Kanunu'nda belirtildiği şekilde bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkileri ile personeline ilişkin usul ve esasların ya da Cumhurbaşkanı'nın yürütme yetkisine ilişkin hususların düzenlenmesine veya bu çerçevede kanunlar ve KHK'larda yer alan ilgili hükümlerin değiştirilmesine, yürürlükten kaldırılmasına ilişkin bir düzenleme öngörülmemektedir. Kural, kanunlar ve KHK'larda yer alan ve yeni sistemle uyumlu olmayan tüzük, Bakanlar Kurulu, başbakan gibi bazı ibarelerin değiştirilmesi, yürürlükten kaldırılması veya bu çerçevede kanunlar ve KHK'larda yer alan ilgili hükümlerin yeniden düzenlenmesine ilişkin de değildir.

83. Bu itibarla Türkiye Ulusal Gençlik Konseyinin faaliyetlerini gerçekleştirebilmesi için Bakanlık bütçesine yeterli ödenek konulmasını öngören kural 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) ila (d) bentlerinde belirtilen konulara yönelik bir düzenleme içermediğinden Yetki Kanunu kapsamında değildir.

84. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

2. (v) Bendiyle 3289 Sayılı Kanun'un Ek 11. Maddesinin Birinci Fıkrasında Yer Alan "...ve liglere katılan..." İbaresinin "...gençlik ve..." Şeklinde Değiştirilmesinin İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

85. Dava dilekçesinde, kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmedeği belirtilerek Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

86. 3289 sayılı Kanun'un ek 11. maddesinde Spor Genel Müdürlüğünün mülkiyetinde veya kullanımında bulunan spor tesisleri veya taşınmazların

kullanım veya intifa hakkının, en az üçü olimpik olmak üzere toplam altı spor dalında faaliyet gösteren ve liglere katılan spor kulüplerine protokol ile bedelsiz devredilebileceği hüküm altına alınmakta iken 703 sayılı KHK'nın 12. maddesinin birinci fıkrasının (v) bendiyle maddede yer alan "...Genel Müdürlüğün..." ibaresi "...Gençlik ve Spor Bakanlığı veya il müdürlüklerinin..." şeklinde ve "...ve liglere katılan..." ibaresi "...gençlik ve..." şeklinde değiştirilmiştir.

87. Dava konusu kural, anılan maddede yer alan "...gençlik ve..." ibaresidir. Böylece daha önce liglere katılan spor kulüplerine bedelsiz olarak spor tesisi ve taşınmaz kullanım hakkı devredilebilmekte iken artık bedelsiz kullanım hakkı liglere katılan spor kulüplerinin yanında bu nitelikte olmayan tüm spor kulüplerine ve ayrıca gençlik kulüplerine devredilebilecektir.

88. KHK'nın 12. maddesinin (o) bendiyle 3289 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 34. maddesine yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

89. Kuralla, Yetki Kanunu'nda belirtildiği şekilde bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkileri ile personeline ilişkin usul ve esasların ya da Cumhurbaşkanı'nın yürütme yetkisine ilişkin hususların düzenlenmesine veya bu çerçevede kanunlar ve KHK'larda yer alan ilgili hükümlerin değiştirilmesine, yürürlükten kaldırılmasına ilişkin bir düzenleme öngörülmemektedir.

90. Bu itibarla kural 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) ila (d) bentlerinde belirtilen konulara yönelik bir düzenleme içermediğinden Yetki Kanunu kapsamında değildir.

91. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

3. (z) Bendiyle 3289 Sayılı Kanun'a Eklenen Ek 13. Maddenin İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

92. Dava dilekçesinde, kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği, kuralla kaynağını Anayasa'dan almayan bir yetkinin spor denetçilerine verildiği belirtilerek kuralın Anayasa'nın 6. ve mülga 91. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

93. 3289 sayılı Kanun'a dava konusu kuralla eklenen ek 13. maddede Gençlik ve Spor Bakanlığı denetçilerinin 657 sayılı Kanun'un 138. maddesindeki yetkiyi haiz olduğu hüküm altına alınmıştır.

94. Kuralın atıfta bulunduğu 657 sayılı Kanun'un 138. maddesinde devlet memurları hakkında görevden uzaklaştırma tedbiri uygulama yetkisi bulunan kişiler sayılmıştır. Anılan maddeye göre; atamaya yetkili amirler, bakanlık ve genel müdürlük müfettişleri, illerde valiler, ilçelerde kaymakamlar görevden uzaklaştırmaya yetkili kılınmıştır. Dolayısıyla dava konusu kuralla Gençlik ve Spor Bakanlığı denetçilerine de devlet memurları hakkında görevden uzaklaştırma tedbiri uygulama yetkisi verildiği anlaşılmaktadır.

95. Kuralın 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (d) bendinin *"Kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının ... personeli[ne] ilişkin usul ve esasların düzenlenmesinin sağlanması ..."* hükmü kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Ancak kuralın 6771 sayılı Kanun ile Anayasa'da yapılan değişikliklerle ilgisinin bulunduğu söylenemez.

96. Bu itibarla kural 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtilen Anayasa'da yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacı taşımadığından Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca verilen KHK çıkarma yetkisinin amaç ve kapsamı içinde değerlendirilmemektedir.

97. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ve Muhterem İNCE bu görüşe katılmamışlardır.

Kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden Anayasa'nın 6. maddesi yönünden ayrıca incelenmemiştir.

4. (z) Bendiyle 3289 Sayılı Kanun'a Eklenen Ek 14. Maddenin İncelenmesi

a. Anlam ve Kapsam

98. 3289 sayılı Kanun'a dava konusu kuralla eklenen ek 14. maddede Gençlik ve Spor Bakanlığının gençlik, spor ve yurt hizmetlerinden elde ettiği gelirlerin kullanılmasına ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir.

99. Maddenin (1) numaralı fıkrasında Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından yürütülen hizmetler kapsamında elde edilecek gelir kalemleri düzenlenmiştir. Anılan fıkra;

a) Bakanlığa veya gençlik ve spor il müdürlüklerine ait veya tahsis edilmiş sayılan her türlü taşınmazların satışı, kiraya verilmesi, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi, anılan taşınmazlar bünyesinde yer alan salon, büfe, kantin, yemekhane, otopark ve benzeri ticari ünitelerin kiraya verilmesi, işletilmesi veya işlettilmesinden doğan gelirler ile müsabaka, sponsorluk ve reklam gelirleri,

b) 351 sayılı Kanun ve bağlı mevzuatı çerçevesinde elde edilen gelirler,

c) Kredi geri ödemeleri, masraf payı ve faizleri,

ç) 5102 sayılı Kanun gereğince diğer kurum ve kuruluşlar tarafından aktarılan burs ödemeleri,

d) 3289 sayılı Kanun ve bağlı mevzuatı çerçevesinde elde edilen gelirler,

e) 7258 sayılı Kanun ve bağlı mevzuatı çerçevesinde elde edilen gelirler,

f) 5602 sayılı Kanun'un 7. maddesinden elde edilen gelirler,

Bakanlığın gelir kalemleri arasında sayılmıştır.

100. Anılan fıkra ayrıca bu gelirlerin ilgili yıl genel bütçesinin (B) işaretli cetvelinde özel gelir olarak kaydedileceği belirtilmiş, ilgili yıl genel bütçesinin (B) işaretli cetvelinde özel gelir olarak tahmin edilen gençlik, spor ve yurt hizmetleri gelirleri karşılığı tutarın Bakanlık bütçesinde özel ödenek olarak öngörülmesi hükme bağlanmıştır. Ödenek tutarını aşan gelir gerçekleştirmeleri karşılığında ödenek eklemeye Bakan yetkili kılınmış, Bakanlık bütçesinin mevcut veya yeni açılacak tertiplerine özel gelir ve ödenek kaydedilen tutarlardan yılı içinde harcanmayan kısımların ertesi yıl bütçesine devren özel gelir ve özel ödenek kaydedileceği ifade edilmiştir.

101. Maddenin (2) numaralı fıkrasında, kaydedilen ödeneklerin izlenmesi düzenlenmiştir. Buna göre anılan fıkra, madde ile kaydedilen ödeneklerin Bakanlığın merkez muhasebe birimi adına açılacak özel hesapta izlenmesi öngörülmüş; özel hesap gelirlerinin elde edilmesi, tahsili, takibi,

bu hesaba Bakanlık bütçesinden aktarılan tutarlar dâhil harcamaların giderleştirilmesi, muhasebeleştirilmesi, denetimi ve özel hesabın işleyişine ilişkin diğer usul ve esasları belirlemeye Bakanlık yetkili kılınmıştır.

102. Maddenin (3) numaralı fıkrasında ödeneklerin hangi hizmetlerde kullanılacağı düzenlenmiştir. Fıkra göre ödenekler; Bakanlığın gençlik, spor ve yurt hizmetlerinde kullanılacak taşınmazların yapım, kiralama, trampa, satın alma, devir, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi, danışmanlık, mal ve hizmet alımı, personel, bakım ve onarım, tefriş, ısınma, su, aydınlatma gibi işletme giderleri ile öğrenim kredisi, burs, barınma, beslenme ve destekleme ödemelerinin karşılanmasında kullanılacaktır. Bu madde kapsamındaki ödenekler ile özel hesaptan yapılacak kullanımlar yılı yatırım programı ile ilişkilendirilmeyecektir.

103. Maddenin (4) numaralı fıkrasında da ödeneklerin muhasebeleştirilmesine ilişkin usul ve esaslar belirlenmiştir. Fıkra göre özel hesaba ilişkin muhasebeleştirme işlemlerinde, mali raporlamaya ilişkin hükümler hariç olmak üzere, genel yönetim muhasebe iş ve işlemlerine ilişkin olarak yürürlükteki mevzuat hükümleri uygulanacaktır. Çerçeve hesap planına aykırı olmamak üzere, yeni hesaplar ihdas etmeye ve kullanılacak hesapların yardımcı hesaplarını belirlemeye Bakanlık yetkilidir. Kamu idarelerinin tabi olduğu mevzuatta belirlenmiş Yevmiye Defteri, Büyük Defter ve Yardımcı Hesap Defteri, tutulması zorunlu defterlerdir.

b. İptal Talebinin Gerekçesi

104. Dava dilekçesinde, kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği belirtilerek Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

c. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

105. Dava konusu kuralda, Gençlik ve Spor Bakanlığının gençlik, spor ve yurt hizmetlerinden elde edeceği özel gelirleri sayıldıktan sonra bu gelirlerin genel bütçenin (B) işaretli cetvelinde özel gelir olarak kaydedilmesi ve özel hesapta izlenmesi, özel hesaptan yapılacak harcamaların giderleştirilmesi, muhasebeleştirilmesi, denetimi ve özel hesabın işleyişine ilişkin diğer usul ve esaslar ile ödeneklerin kullanılacağı hizmetler ve ödeneklerin muhasebeleştirilmesine ilişkin usul ve esaslar düzenlenmektedir.

106. KHK'nın 12. maddesinin (o) bendiyle 3289 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 34. maddesine yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

107. Kuralla, Yetki Kanunu'nda belirtildiği şekilde bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkileri ile personeline ilişkin usul ve esasların ya da Cumhurbaşkanı'nın yürütme yetkisine ilişkin hususların düzenlenmesine veya bu çerçevede kanunlar ve KHK'larda yer alan ilgili hükümlerin değiştirilmesine, yürürlükten kaldırılmasına ilişkin bir düzenleme öngörülmemektedir.

108. Bu itibarla kural 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) ila (d) bentlerinde belirtilen konulara yönelik bir düzenleme içermediğinden Yetki Kanunu kapsamında değildir.

109. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

5. (aa) Bendiyle 3289 Sayılı Kanun'a Eklenen Geçici 16. Maddenin (2) Numaralı Fıkrasının Birinci Cümlesinin İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

110. Dava dilekçesinde, kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği, Anayasa'nın 128. maddesi uyarınca kamu görevlilerinin statülerine ilişkin hususların ancak kanunla düzenlenebileceği, dava konusu KHK hükmü ile kamu görevlilerinin statüsünde değişiklik yapıldığı belirtilerek kuralın Anayasa'nın mülga 91. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

111. Kuralda, Spor Genel Müdürlüğü ile Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğünde müşavir ve spor kontrolörü kadrolarında görev yapanların araştırmacı kadrolarına hâlen bulundukları kadro dereceleriyle hiçbir işleme gerek kalmaksızın atanmış sayılacağı hüküm altına alınmaktadır.

112. KHK'nın 12. maddesinin (z) bendiyle 3289 sayılı Kanun'a eklenen ek 13. maddeye yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

113. Kuralın 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (d) bendinin *"Kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının ... personeli[ne] ilişkin usul ve esasların düzenlenmesinin sağlanması ..."* hükmü kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Ancak kuralın 6771 sayılı Kanun ile Anayasa'da yapılan değişikliklerle ilgisinin olduğu söylenemez.

114. Bu itibarla kural 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtilen Anayasa'da yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacı taşımadığından Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca verilen KHK çıkarma yetkisinin amaç ve kapsamı içinde değerlendirilmemektedir.

115. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ve Muhterem İNCE bu görüşe katılmamışlardır.

Kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden Anayasa'nın 128. maddesi yönünden ayrıca incelenmemiştir.

F. KHK'nın 14. Maddesiyle 2531 Sayılı Kanun'un 2. Maddesine Eklenen Üçüncü Fıkranın İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

116. Dava dilekçesinde, kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği belirtilerek Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

117. 2531 sayılı Kanun'un 2. maddesine dava konusu kuralla eklenen üçüncü fıkrada, vergi incelemesine yetkili olanların, görevlerinden ayrıldıktan sonra üç yıl süreyle görevden ayrılış tarihi itibarıyla son üç yıl içinde inceleme yaptıkları mükellefler veya bu mükelleflerin veya ortaklarının idaresi, denetimi veya sermayesi bakımından doğrudan veya dolaylı olarak bağlı bulunduğu ya da nüfuzu altında bulundurduğu kurumlarda herhangi bir görev veya iş alamayacakları ve 1/6/1989 tarihli ve 3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu kapsamında sözleşme düzenleyemeyecekleri hüküm altına alınmıştır.

118. KHK'nın 12. maddesinin (z) bendiyle 3289 sayılı Kanun'a eklenen ek 13. maddeye yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

119. Kuralın 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (d) bendinin *"Kanun ve kanun hükmünde kararnamelelerde yer alan bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının ... personeli[ne] ilişkin usul ve esasların düzenlenmesinin sağlanması ..."* hükmü kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Ancak kuralın 6771 sayılı Kanun ile Anayasa'da yapılan değişikliklerle ilgisinin olduğu söylenemez.

120. Bu itibarla kural 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtilen Anayasa'da yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacı taşımadığından Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca verilen KHK çıkarma yetkisinin amaç ve kapsamı içinde değerlendirilmemektedir.

121. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ve Muhterem İNCE bu görüşe katılmamışlardır.

G. KHK'nın 16. Maddesinin;

1. (b) Bendiyle 4059 Sayılı Kanun'un Başlığıyla Birlikte Değiştirilen 7. Maddesinin İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

122. Dava dilekçesinde özetle; kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği, içerik yönünden ise Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından gerçek ve tüzel kişilere yaptırılması öngörülen araştırma, etüt ve proje gibi faaliyetlerin kamu hizmetinin gerektirdiği asli ve sürekli hizmetler olduğundan kamu görevlileri eliyle yürütülmesi gerektiği, söz konusu faaliyetlere ilişkin mal ve hizmet alımının 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'ndan istisna tutularak pazarlıkla veya sözleşme usulüyle yapılmasına imkân tanınmasının objektif gerekçesinin bulunmadığı, bu durumun ihalelerde keyfiliğe sebebiyet vereceği belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2., mülga 91. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

123. 4059 sayılı Kanun'un dava konusu kuralla değişik 7. maddesinde Hazine ve Maliye Bakanlığının görevleri ile ilgili olarak ihtiyaç duydukları konularda araştırma, etüt ve proje ile uluslararası ikili ve çok taraflı temas ve toplantılar düzenleme ve bunlarla ilgili her türlü mal ve hizmetlerin sağlanması gibi işleri yerli ve yabancı gerçek ve tüzel kişilere sözleşme veya pazarlık usulü ile yaptırabileceği ve bu konularla ilgili mal ve hizmet satın alabileceği düzenlenmiş, belirtilen mal ve hizmet alımlarında 2886 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanmayacağı belirtilmiş, madde ile ilgili diğer hususların Bakanlık tarafından çıkarılan yönetmeliklerle belirleneceği hüküm altına alınmıştır.

124. KHK'nın 12. maddesinin (o) bendiyle 3289 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 34. maddesine yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

125. Kuralla, 7142 sayılı Kanun'da belirtildiği şekilde bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkileri ile personeline ilişkin usul ve esasların ya da Cumhurbaşkanının yürütme yetkisine ilişkin hususların düzenlenmesine veya bu çerçevede kanunlar ve KHK'larda yer alan ilgili hükümlerin değiştirilmesine, yürürlükten kaldırılmasına ilişkin bir düzenleme öngörülmemektedir.

126. Bu itibarla kural 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) ile (d) bentlerinde belirtilen konulara yönelik bir düzenleme içermediğinden Yetki Kanunu kapsamında değildir.

127. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden Anayasa'nın 2. ve 128. maddeleri yönünden ayrıca incelenmemiştir.

2. (ç) Bendiyle 4059 Sayılı Kanun'un Geçici 12. Maddesinin Yürürlükten Kaldırılmasının İncelenmesi

a. Anlam ve Kapsam

128. İhracatı Geliştirme ve Etüd Merkezi (İGEME), Türk firmalarının ihracata yönlendirilmesi ve bu konuda karşılaşılabilecek sorunlara tek

merkezden çözüm aranması amacıyla 4059 sayılı Kanun'un (mülga) ek 2. maddesiyle Dış Ticaret Müsteşarlığına bağlı olarak kurulmuştur.

129. Maddenin altıncı fıkrasında İGEME'nin yerine getireceği hizmetlerin gerektirdiği görevlerin, sözleşmeli personel eliyle yürütüleceği belirtilmiştir. Maddenin on birinci fıkrasında da işçi statüsünde çalışmakta iken, istekleri üzerine sözleşmeli personel statüsüne geçen personele, iş mevzuatına göre herhangi bir tazminat ödenmeyeceği, bu personelin önceden kıdem tazminatı ödenmiş süreleri hariç, kıdem tazminatına esas olan geçmiş hizmet sürelerinin 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu hükümlerine göre emekli ikramiyelerinin hesabında dikkate alınacağı belirtilmiştir.

130. Buna göre maddede, İGEME personelinin sözleşmeli statüde çalıştırılması öngörülmüştür. Diğer taraftan daha önce işçi pozisyonunda çalışanlar için de sözleşmeli personel kadrosuna geçiş imkânı tanınmıştır.

131. 4059 sayılı Kanun'un dava konusu kuralla yürürlükten kaldırılan geçici 12. maddesinde de İGEME'de işçi statüsünde çalışan ve sözleşmeli personel statüsüne geçmek istemeyen personelin özlük hakları düzenlenmiştir. Anılan maddeye göre sözleşmeli statüye geçmek istemeyen personelin 17/7/1964 tarihli ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'na tabi olma durumu devam edecektir. Bunların mali ve sosyal haklarının belirlenmesine ilişkin mevcut hükümlerin uygulanmasına devam olunacaktır. Bu personelden emeklilik veya diğer şekilde boşalmış olan pozisyonlar, hiçbir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılacak ve yerlerine aynı statüde yeni personel alınmayacaktır.

132. Görüldüğü üzere Kanun'un geçici 12. maddesinde İGEME'de işçi pozisyonunda çalışırken sözleşmeli personel kadrosuna geçmek istemeyen personelin özlük haklarının korunması öngörülmekte iken dava konusu kuralla anılan madde yürürlükten kaldırılmıştır.

b. İptal Talebinin Gerekçesi

133. Dava dilekçesinde özetle; İGEME'de sözleşmeli personel statüsüne geçmek istemeyen sigortalı işçilerin mali ve sosyal haklarının statülerine uygun şekilde devam etmesine imkân tanıyan düzenlemenin dava konusu kuralla yürürlükten kaldırılmasının bu kişilerin sigortalılıktan kaynaklanan kazanılmış haklarını ihlal edeceği belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

c. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

134. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden incelenmiştir.

135. 4059 sayılı Kanun'un geçici 12. maddesinde 637 sayılı KHK ile kapatılan İGEME'de iş sözleşmesine göre çalışan personelin mali ve sosyal haklarının mevcut statülerine uygun şekilde devam etmesi öngörülmekte iken anılan madde dava konusu kuralla yürürlükten kaldırılmıştır.

136. KHK'nın 6. maddesinin (b) bendiyle 6004 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 8. maddesine yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

137. Kapatılan İGEME'de iş sözleşmesine göre çalışan personelin mali ve sosyal haklarının mevcut statülerine uygun şekilde devam etmesini öngören mülga kural Anayasa'nın İkinci Kısım'ın İkinci Bölümü'nde yer alan mülkiyet hakkıyla ilgili düzenleme içermektedir. Dolayısıyla söz konusu düzenlemenin yürürlükten kaldırılmasını öngören kuralla mülkiyet hakkına müdahalede bulunulduğu açıktır. Bu itibarla kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

138. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden Anayasa'nın 2. maddesi yönünden ayrıca incelenmemiştir.

3. (ç) Bendiyle 4059 Sayılı Kanun'un Geçici 14. Maddesinin Yürürlükten Kaldırılmasının İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

139. Dava dilekçesinde özetle; Hazine Müsteşarlığı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Genel Müdürlüğü ile Banka ve Kambiyo Genel Müdürlüğünde yönetici kadrolarında bulunmakta iken müşavirlik kadrolarına atananların mali ve sosyal haklarının herhangi bir hak kaybına uğramadan devam etmesine imkân tanıyan düzenlemenin dava konusu kuralla yürürlükten kaldırılmasının bu kişilerin kazanılmış haklarını ihlal edeceği belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

140. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden incelenmiştir.

141. 4059 sayılı Kanun'un geçici 14. maddesinin birinci fıkrasında maddenin yayımı tarihinde Hazine Müsteşarlığı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Genel Müdürlüğü ile Banka ve Kambiyo Genel Müdürlüğünde Genel Müdür, Genel Müdür Yardımcısı ve Daire Başkanı kadrolarında bulunanların görevlerinin, bu maddenin yayımı tarihinde hiçbir işleme gerek kalmaksızın sona ereceği; bunların ekli (I) sayılı liste ile ihdas edilen Müsteşarlık Müşavirliği kadrolarına hâlen bulundukları kadro dereceleriyle atanmış sayılacakları; bu madde uyarınca ihdas edilen Müsteşarlık Müşavirliği kadrolarının, herhangi bir sebeple boşalması hâlinde hiçbir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılacağı belirtilmiştir.

142. Maddenin ikinci fıkrasında, birinci fıkra uyarınca atanmış sayılan personelin yeni kadrolara atanmış sayıldıkları tarih itibarıyla eski kadrolarına ilişkin olarak en son ayda aldıkları sözleşme ücreti, aylık, ek gösterge, ikramiye (bir aya isabet eden net tutarı), her türlü zam ve tazminatlar, makam, görev ve temsil tazminatları, ek ücret, ek ödeme ve benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin (ilgili mevzuatı uyarınca fiilî çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti ile fiilen yapılan ders karşılığı ödenen ek ders ücreti hariç) toplam net tutarının (bu tutar sabit bir değer olarak esas alınır), atanmış sayıldıkları kadrolara ilişkin olarak sözleşme ücreti, aylık, ek gösterge, ikramiye (bir aya isabet eden net tutarı), her türlü zam ve tazminatlar, makam, görev ve temsil tazminatları, ek ücret, ek ödeme ve benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin (ilgili mevzuatı uyarınca fiilî çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti ile fiilen yapılan ders karşılığı ödenen ek ders ücreti hariç) toplam net tutarından fazla olması hâlinde aradaki fark tutarının, herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın fark kapanıncaya kadar ayrıca tazminat olarak ödeneceği belirtilmiş, atanmış sayıldıkları kadro ünvanlarında isteklerine bağlı olarak herhangi bir değişiklik olanlarla, kendi istekleriyle başka kurumlara atanarlara tazminat ödenmesine son verileceği hüküm altına alınmıştır.

143. Dava konusu kuralla anılan madde yürürlükten kaldırılmıştır.

144. KHK'nın 6. maddesinin (b) bendiyle 6004 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 8. maddesine yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

145. Hazine Müsteşarlığının ana hizmet birimleri olan ve Müsteşarlığın yeniden yapılanması kapsamında ismi ve yapısı değiştirilen Kamu İktisadi Teşebbüsleri Genel Müdürlüğü ile Banka ve Kambiyo Genel Müdürlüğünde Genel Müdür, Genel Müdür Yardımcısı ve Daire Başkanı kadrolarında bulunanların parasal ve özlük haklarına yönelik düzenlemeleri yürürlükten kaldıran dava konusu kuralın Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın İkinci Bölümü'nde yer alan mülkiyet hakkına müdahalede bulunduğu açıktır. Bu itibarla kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

146. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden Anayasa'nın 2. maddesi yönünden ayrıca incelenmemiştir.

Ğ. KHK'nın 18. Maddesinin (b) Bendiyle 3152 Sayılı Kanun'un Başlığı İle Birlikte Değiştirilen 28/A Maddesinin (2) Numaralı Fıkrasının İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

147. Dava dilekçesinde özetle; kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği, kuralla merkezî idareye valilikler aracılığıyla belediyelerin görev ve yetki alanlarına doğrudan müdahale yetkisi verilerek belediyelerin çalışmasını engelleme ve gelirlerine el koyma yetkisi tanındığı, bu yetkinin kötüye kullanılmasına karşı da hiçbir güvence öngörülmediği, demokratik devlet ilkesinin gereği olarak organları seçimle oluşturulmuş belediyelerin kararlarına müdahale yetkisi tanınmasının seçmenlerin iradesini anlamsız kılacağı ifade edilerek kuralın Anayasa'nın 2., mülga 91. ve 127. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

148. 3152 sayılı Kanun'un 28/A maddesinde illerde yapılacak yatırım ve hizmetlerin Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıkları tarafından yürütülmesine ilişkin hususlar düzenlenmiştir. Maddenin dava konusu (2) numaralı fıkrasında ildeki kamu kurum ve kuruluşlarınca yürütülmesi gereken yatırım ve hizmetlerin aksadığının ve bu durumun halkın sağlığı, huzur ve esenliği ile kamu düzeni ve güvenliğini olumsuz yönde

etkilediğinin vali veya ilgili bakanlıkça tespit edilmesi durumunda bu yatırımların yerine getirilmesine ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir.

149. KHK'nın 9. maddesinin (e) bendiyle 6446 sayılı Kanun'un 26. maddesinin (6) numaralı fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen (7), (8), (9), (10), (11), (12), (13) ve (14) numaralı fıkralara yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

150. Kuralın 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca *"kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkilerinin düzenlenmesi,"* kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Ancak kuralın 6771 sayılı Kanun ile Anayasa'da yapılan değişikliklerle ilgisinin olduğu söylenemez.

151. Bu itibarla kural 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtilen Anayasa'da yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacı taşımadığından Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca verilen KHK çıkarma yetkisinin amaç ve kapsamı içinde değerlendirilmemektedir.

152. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ve Muhterem İNCE bu görüşe katılmamışlardır.

Kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden Anayasa'nın 2. ve 127. maddeleri yönünden ayrıca incelenmemiştir.

H. KHK'nın 19. Maddesinin (b) Bendiyle 5253 Sayılı Kanun'a Eklenen Ek 1. Maddenin İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

153. Dava dilekçesinde, kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği belirtilerek Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

154. 5253 sayılı Kanun'a dava konusu kuralla eklenen ek 1. maddede büyükşehir belediyesi sınırları içinde kalan ilçe kaymakamlıklarında ayrıca dernekler birimi oluşturulmayacağı hüküm altına alınmıştır.

155. Kanun'un 2. maddesinin birinci fıkrasının (e) bendine göre dernekler birimi; illerde dernekler müdürlüğünü ve ilçelerde ise dernekler büro şefliğini ifade etmektedir. Kuralda, büyükşehir belediyesi sınırları içinde kalan ilçe kaymakamlıklarında ayrıca dernekler büro şefliğinin oluşturulmayacağı belirtilmiştir.

156. KHK'nın 9. maddesinin (e) bendiyle 6446 sayılı Kanun'un 26. maddesinin (6) numaralı fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen (7), (8), (9), (10), (11), (12), (13) ve (14) numaralı fıkralara yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

157. Kuralın 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca *"kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkilerinin düzenlenmesi,"* kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Ancak kuralın 6771 sayılı Kanun ile Anayasa'da yapılan değişikliklerle ilgisinin olduğu söylenemez.

158. Bu itibarla kural 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtilen Anayasa'da yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacı taşımadığından Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca verilen KHK çıkarma yetkisinin amaç ve kapsamı içinde değerlendirilmemektedir.

159. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ve Muhterem İNCE bu görüşe katılmamışlardır.

I. KHK'nın 20. Maddesiyle 5326 Sayılı Kanun'un 42. Maddesinden Sonra Gelmek Üzere Eklenen 42/A Maddesinin İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

160. Dava dilekçesinde özetle; kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği, ayrıca ceza normu öngörmesi sebebiyle Anayasa'nın 38. maddesi kapsamında olduğu, bu nedenle KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kaldığı belirtilerek Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

161. 5326 sayılı Kanun'un dava konusu kuralla eklenen 42/A maddesinde 112 Acil Çağrı Merkezini asılsız ihbarda bulunmak suretiyle

meşgul ettikleri tespit edilen kişilere bu Kanun'a göre il valileri tarafından ikiyüzelli Türk lirası idari para cezası verileceği, tekrerrür hâlinde bu cezanın iki katının uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

162. Anayasa'nın "Suç ve cezalara ilişkin esaslar" başlıklı 38. maddesinin birinci fıkrasında "Kimse, işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı cezalandırılmaz." denilerek suçun kanuniliği ilkesi, üçüncü fıkrasında ise "Ceza ve ceza yerine geçen güvenlik tedbirleri ancak kanunla konulur." ifadesine yer verilerek cezanın kanuniliği ilkesi getirilmiştir.

163. Anayasa'nın 38. maddesinde idari ve adli cezalar arasında bir ayırım yapılmamış, ayrıca ceza yerine geçen güvenlik önlemleri de madde kapsamına alınmıştır. Dolayısıyla adli suç ve cezalar kadar katı değerlendirilmemekle birlikte idari suç ve cezalar da Anayasa'nın 38. maddesinde öngörülen ilkelere tabidir. Nitekim Anayasa Mahkemesi de 11/6/2009 tarihli ve E.2007/115, K.2009/80 sayılı kararında kabahatlerin cezai nitelikte olduğunu kabul etmiştir.

164. Anayasa'nın 38. maddesi, Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın İkinci Bölümü'nde yer almaktadır. Bu bölümde yer alan kişi hakları ve ödevleri Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek konular kapsamına girmektedir. Dolayısıyla kural, Anayasa'nın 38. maddesi kapsamındaki idari yaptırımlara dair bir düzenleme niteliği taşıdığından Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alan içinde kalmaktadır.

165. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

İ. KHK'nın 22. Maddesinin;

1. (b) Bendiyle 652 Sayılı KHK'nın Başlığıyla Birlikte Değiştirilen 13. Maddesinin İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

166. Dava dilekçesinde, kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği belirtilerek Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

i. Maddenin İkinci Cümlesinde Yer Alan "...Milli Eğitim Bakanlığınca..." İbaresini ile Üçüncü Cümlesinde Yer Alan "Bakanlık bu yetkisini..." İbaresini

167. 652 sayılı KHK'nın 13. maddesinin ikinci cümlesinde yer alan "... Milli Eğitim Bakanlığınca..." ibaresi ile üçüncü cümlesinde yer alan "Bakanlık bu yetkisini..." ibaresi 27/6/2019 tarihli ve 7180 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 15. maddesiyle "...ortaokul ve ortaöğrenim düzeyinde Millî Eğitim Bakanlığınca, yükseköğrenim düzeyinde Gençlik ve Spor Bakanlığınca..." ve "Bakanlıklar bu yetkilerini..." şeklinde değiştirilmiştir.

168. Açıklanan nedenle konusu kalmayan ibarelere ilişkin iptal talebi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermek gerekir.

ii. Maddenin Kalan Kısmı

169. Dava konusu kuralda, 10/7/2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 7. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi, 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi ile 22/2/2005 tarihli ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 7. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen izin veya ruhsatlara ilişkin hükümlerin, öğrencilere özel barınma hizmeti veren kurumlar hakkında uygulanmayacağı belirtildikten sonra öğrencilere özel barınma hizmeti veren kurumlara iş yeri açma ve çalışma ruhsatı vermeye yetkili olan kurum ve kuruluşlar düzenlenmektedir.

170. KHK'nın 9. maddesinin (e) bendiyle 6446 sayılı Kanun'un 26. maddesinin (6) numaralı fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen (7), (8), (9), (10), (11), (12), (13) ve (14) numaralı fıkralara yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

171. 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca "kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkilerinin düzenlenmesi," kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Ancak kuralın 6771 sayılı Kanun ile Anayasa'da yapılan değişikliklerle ilgisinin olduğu söylenemez. Dolayısıyla kural 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı

fıkrasında belirtilen Anayasa’da yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacı taşımadığından Anayasa’nın mülga 91. maddesi uyarınca verilen KHK çıkarma yetkisinin amaç ve kapsamı içinde değerlendirilmez.

172. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa’nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ve Muhterem İNCE bu görüşe katılmamışlardır.

2. (ç) Bendiyle 652 Sayılı KHK’nın 31. Maddesinin Değiştirilen Başlığının İncelenmesi

173. 652 sayılı KHK’nın 31. maddesinin başlığı “*Yurtdışı Teşkilatı*” iken dava konusu kuralla “*Özel Mahallinden sözleşmeli statüde öğretmen istihdamı*” şeklinde değiştirilmiştir.

174. Anayasa Mahkemesinin norm denetimi yetkisinin kapsamına Anayasa değişikliği, kanun, KHK, CBK ve TBMM İçtüzüğü adı verilen normlar (kurallar) girmektedir. Söz konusu düzenlemeler, Anayasa’nın yetkili kıldığı organlar tarafından yazılı bir şekilde ve bu adlar altında tespit edilmiş bulunan genel, sürekli ve soyut hukuk normlarıdır. Norm ise insan davranışını yönlendirmek amacıyla belirli bir şeyin yapılmasını yasaklayan ya da belirli bir şeyin yapılmasına izin veya yetki veren ve cebirle desteklenmiş irade açıklamalarıdır. Dolayısıyla hukuk normları daima emir, yasak, izin veya yetki içeren önermelerden oluşur. İnsan davranışını yönlendirmeyi hedeflemeyen yani emir vermeyen, yasak koymayan, izin veya yetki vermeyen bir önerme, normatif nitelikte olmadığından hukuk kuralı sayılmaz.

175. Bu itibarla madde başlıkları da başlı başına bir yargı ifade etmediğinden denetlenebilir norm niteliğinde değildir. Dolayısıyla madde başlıklarının iptal davasına konu edilmesi mümkün değildir.

176. Açıklanan nedenlerle 652 sayılı KHK’nın 31. maddesinin başlığının “*Mahallinden sözleşmeli statüde öğretmen istihdamı*” şeklinde değiştirilmesine yönelik iptal talebi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermek gerekir.

J. KHK'nın 23. Maddesinin (e) Bendiyle 1325 Sayılı Kanun'a Eklenen Ek 14. ve Ek 15. Maddelerin İncelenmesi

1. Ek 14. Madde

a. Genel Açıklama

177. Millî Mayın Faaliyet Merkezi Başkanlığı, ilk olarak Millî Mayın Faaliyet Merkezi adı altında 22/1/2015 tarihli ve 6586 sayılı Millî Mayın Faaliyet Merkezi Kurulmasına İlişkin Kanun İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun kapsamında müstakil bir daire başkanlığı şeklinde Millî Savunma Bakanlığına bağlı olarak kurulmuştur.

178. Millî Savunma Bakanlığının teşkilat ve görevlerini düzenleyen 1325 sayılı Kanun'da yer alan ve Millî Savunma Bakanlığının teşkilat ve görevlerini düzenleyen hükümler 703 sayılı KHK ile yürürlükten kaldırılmış, Kanun'un adı da *Askerî Okullar, Askerî Öğrenciler, Askerî Fabrikalar ve Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun* olarak değiştirilmiştir.

179. Millî Savunma Bakanlığının teşkilat ve görevleri (1) numaralı CBK ile yeniden düzenlenmiştir.

180. Millî Savunma Bakanlığının CBK ile yeniden düzenlenmesine koşut olarak Millî Mayın Faaliyet Merkezinin teşkilat yapısı da yeniden düzenlenmiştir. Bu çerçevede Millî Mayın Faaliyet Merkezinin kuruluş ve görevlerini düzenleyen 6586 sayılı Kanun'un 703 sayılı KHK ile yürürlükten kaldırılmasından sonra Millî Mayın Faaliyet Merkezi, Millî Mayın Faaliyet Merkezi Başkanlığı adıyla (1) numaralı CBK ile yeniden kurulmuş ve anılan CBK'nın 339. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (k) bendinde Millî Savunma Bakanlığının hizmet birimleri arasında sayılmıştır.

b. İptal Talebinin Gerekçesi

181. Dava dilekçesinde özetle; kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği, kuralda mayın faaliyetlerine ilişkin mal ve hizmet alımlarında eşit koşullarda yerli firmalara öncelik tanınması öngörülmekle birlikte koşulların eşitliğinden ne anlaşılması gerektiği ve bu eşitliğin kim tarafından ve nasıl tespit edileceğinin belirsiz olduğu ifade edilerek kuralın Anayasa'nın 2. ve mülga 91. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

c. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

182. 1325 sayılı Kanun'a dava konusu kuralla eklenen ek 14. maddede Millî Mayın Faaliyet Merkezi Başkanlığı tarafından mayın faaliyetlerine

ilişkin yapılacak mal ve hizmet alımlarının 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 3. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında yapılması ve bu alımlarda eşit koşullarda yerli firmalara öncelik verilmesi öngörülmektedir.

183. KHK'nın 12. maddesinin (o) bendiyle 3289 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 34. maddesine yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

184. Kuralla, 7142 sayılı Kanun'da belirtildiği şekilde bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkileri ile personeline ilişkin usul ve esasların ya da Cumhurbaşkanı'nın yürütme yetkisine ilişkin hususların düzenlenmesine veya bu çerçevede kanunlar ve KHK'larda yer alan ilgili hükümlerin değiştirilmesine, yürürlükten kaldırılmasına ilişkin bir düzenleme öngörülmemektedir.

185. Bu itibarla kural 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) ila (d) bentlerinde belirtilen konulara yönelik bir düzenleme içermediğinden Yetki Kanunu kapsamında değildir.

186. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden Anayasa'nın 2. maddesi yönünden ayrıca incelenmemiştir.

2. Ek 15. Madde

a. İptal Talebinin Gerekçesi

187. Dava dilekçesinde özetle kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği belirtilerek Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

188. 1325 sayılı Kanun'a dava konusu kuralla eklenen ek 15. maddede Millî Mayın Faaliyet Merkezi Başkanlığı tarafından gerçekleştirilen insani amaçlı mayın ve/veya patlamamış mühimmat temizliği faaliyetleri kapsamında kullanılmak üzere yurt dışından getirilecek her türlü araç, makine, teçhizat ve mayın aramak üzere eğitilmiş hayvanların gümrük vergilerinden muaf olduğu hüküm altına alınmıştır.

189. KHK'nın 12. maddesinin (o) bendiyle 3289 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 34. maddesine yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

190. Kuralla, 7142 sayılı Kanun'da belirtildiği şekilde bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkileri ile personeline ilişkin usul ve esasların ya da Cumhurbaşkanı'nın yürütme yetkisine ilişkin hususların düzenlenmesine veya bu çerçevede kanunlar ve KHK'larda yer alan ilgili hükümlerin değiştirilmesine, yürürlükten kaldırılmasına ilişkin bir düzenleme öngörülmemektedir.

191. Bu itibarla kural 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) ila (d) bentlerinde belirtilen konulara yönelik bir düzenleme içermediğinden Yetki Kanunu kapsamında değildir.

192. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

K. KHK'nın 30. Maddesinin (b) Bendiyle 637 Sayılı KHK'nın Değiştirilen 26. Maddesinin İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

193. Dava dilekçesinde özetle; kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği, Anayasa'nın 73. maddesinin üçüncü fıkrasında vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerin kanunla düzenlenmesinin öngörüldüğü, dava konusu kuralla İhracatçı Birlikleri ile Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğine (TOBB) mali yükümlülük getirilerek KHK ile düzenlenmesi yasak alana ilişkin kural ihdas edildiği, kişilere mali yükümlülük getiren bakanlık gelirlerinin Anayasa'nın 73. maddesi uyarınca münhasıran kanunla düzenlenmesi gerektiği belirtilerek kuralın Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

194. 637 sayılı KHK'nın 26. maddesinde mülga Ekonomi Bakanlığı döner sermaye işletmesinin kuruluş, görev ve gelirleri düzenlenmekte iken dava konusu kuralla maddede değişiklik yapılarak Ticaret Bakanlığına bağlı döner sermaye işletmesinin gelirleri ve bu gelirlerin tahsiline ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir.

195. Anılan maddenin; birinci cümlesinde Ticaret Bakanlığı döner sermaye işletmesi gelirlerinin; Bakanlığın teşkilatına ilişkin CBK'da sayılan gelir getirici faaliyetlerden elde edilen gelirler ile İhracatçı Birliklerinin aylık gerçekleşen gelirlerinin en çok %10'u, TOBB'un aylık gerçekleşen gelirlerinin en çok %1'i olmak üzere, Bakan tarafından onaylanarak kesinleşen katkı paylarından oluşacağı belirtilmiş, ikinci cümlesinde ilgili kurumlarca bir önceki ayın gerçekleşen gelirlerine ait katkı paylarının müteakip ayın onbeşine kadar döner sermaye hesabına aktarılacağı düzenlenmiştir. Maddenin üçüncü cümlesinde de maddede belirtilen şekilde hesaba aktarılmayan katkı paylarının amme alacağı sayılacağı ve 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre takip ve tahsil edileceği hüküm altına alınmıştır.

196. KHK'nın 12. maddesinin (o) bendiyle 3289 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 34. maddesine yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

197. Kuralla, 7142 sayılı Kanun'da belirtildiği şekilde bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkileri ile personeline ilişkin usul ve esasların ya da Cumhurbaşkanı'nın yürütme yetkisine ilişkin hususların düzenlenmesine veya bu çerçevede kanunlar ve KHK'larda yer alan ilgili hükümlerin değiştirilmesine, yürürlükten kaldırılmasına ilişkin bir düzenleme öngörülmemektedir.

198. Bu itibarla kural 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) ila (d) bentlerinde belirtilen konulara yönelik bir düzenleme içermediğinden Yetki Kanunu kapsamında değildir.

199. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

L. KHK'nın 41. Maddesinin (b) Bendiyle 3046 Sayılı Kanun'un Başlığı İle Birlikte Değiştirilen 19/A Maddesinin Üçüncü Cümlesinde Yer Alan "... (5018 sayılı Kanuna ekli (III) sayılı cetvelde yer alan kurumlar dahil)..." İbaresinin İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

200. Dava dilekçesinde özetle; düzenleyici ve denetleyici kurumların en önemli özelliğinin yürütme organından bağımsız şekilde karar almaları olduğu, dava konusu kuralla, ilişkili olduğu bakana kurumların her türlü

işlem ve faaliyetlerini denetleme yetkisi tanınmasının söz konusu kurumların bağımsızlığını ortadan kaldırarak onları bakanların emri altındaki idari birimlere dönüştüreceği, düzenleyici ve denetleyici kurumların idarenin emri altına girmesinin ise denge ve kontrol mekanizmasını etkisiz hâle getireceği, bu durumun yönetimde keyfiliğe sebebiyet verebileceği belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2. ve 133. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

201. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden incelenmiştir.

202. 3046 sayılı Kanun'un 19/A maddesi önceki halinde *“Bakanlık bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşları (10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (III) sayılı cetvelde yer alan kurumlar dahil) Başbakanın teklifi ve Cumhurbaşkanının onayı ile, Başbakanlıkla veya diğer bakanlıklarla ilgilendirilebilir. Söz konusu kuruluşların özel kanunlarında bağlı, ilgili ve ilişkili olunan bakanlığa ya da bakana verilen yetki ve görevler ilgilendirilen bakanlık veya bakan tarafından kullanılır ve yerine getirilir. Bakan, bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların (5018 sayılı Kanuna ekli (III) sayılı cetvelde yer alan kurumlar dâhil) her türlü faaliyet ve işlemlerini denetlemeye yetkilidir.”* denilmiştir.

203. Anılan madde 703 sayılı KHK'nın 41. maddesiyle *“Bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlar (10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (III) sayılı cetvelde yer alan kurumlar dahil), Cumhurbaşkanınca, Cumhurbaşkanlığı veya bakanlıklarla ilgilendirilebilir. Söz konusu kuruluşların özel kanunlarında veya Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde bağlı, ilgili ve ilişkili olunan bakanlığa ya da bakana verilen yetki ve görevler ilgilendirilen bakanlık veya bakan tarafından kullanılır ve yerine getirilir. Bakan, bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların (5018 sayılı Kanuna ekli (III) sayılı cetvelde yer alan kurumlar dahil) her türlü faaliyet ve işlemlerini denetlemeye yetkilidir.”* şeklinde değiştirilmiştir.

204. Dava konusu kural maddenin üçüncü cümlesinde yer alan *“(5018 sayılı Kanuna ekli (III) sayılı cetvelde yer alan kurumlar dahil)”* ibaresidir. Dava konusu kurala göre bakan, bakanlıkla ilişkilendirilen düzenleyici ve denetleyici kurumların her türlü faaliyet ve işlemlerini denetlemeye yetkili kılınmıştır.

205. KHK'nın 9. maddesinin (e) bendiyle 6446 sayılı Kanun'un 26. maddesinin (6) numaralı fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen (7), (8), (9),

(10), (11), (12), (13) ve (14) numaralı fıkralara yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

206. Kuralın 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca *"kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkilerinin düzenlenmesi,"* kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Ancak kuralın 6771 sayılı Kanun ile Anayasa'da yapılan değişikliklerle ilgisinin olduğu söylenemez.

207. Bu itibarla kural 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtilen Anayasa'da yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacı taşımadığından Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca verilen KHK çıkarma yetkisinin amaç ve kapsamı içinde değerlendirilemez.

208. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ve Muhterem İNCE bu görüşe katılmamışlardır.

Kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden Anayasa'nın 2. ve 133. maddeleri yönünden ayrıca incelenmemiştir.

M. KHK'nın 43. Maddesiyle 2547 Sayılı Kanun'un 34. Maddesine Eklenen Üçüncü Fıkranın İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

209. Dava dilekçesinde, kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği belirtilerek Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

210. 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun dava konusu kuralın da yer aldığı 34. maddesi yükseköğretim kurumlarında yabancı uyruklu öğretim elemanı çalıştırılmasına ilişkin usul ve esasları düzenlemektedir.

211. Anılan maddenin birinci fıkrasında yükseköğretim kurumlarında sözleşme ile görevlendirilecek yabancı uyruklu öğretim elemanlarının, ilgili

fakülte, enstitü veya yüksekokul yönetim kurulunun önerisi ve üniversite yönetim kurulunun uygun görüşü üzerine rektör tarafından atanacağı belirtilmiştir. Fıkraya göre bu öğretim elemanları öğretim görevleri bakımından, bu Kanun'da aylıklı öğretim elemanları için konulmuş olan hükümlere tabidirler.

212. Maddenin ikinci fıkrasında yabancı uyruklu öğretim elemanlarının bu şekilde atanmaları veya görevlendirilmelerinin, 657 sayılı Kanun'un Cumhurbaşkanı kararını gerektiren hükümlerine tabi olmadan, Yükseköğretim Kurulunca (YÖK) verilecek ön izni müteakip Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından alınacak çalışma izni neticesinde ilgili üniversitesi ile sözleşme yapılmak suretiyle gerçekleştirilebileceği belirtilmiştir.

213. Maddenin dava konusu üçüncü fıkrasında ise bu madde ve 2914 sayılı Kanun'un 16. maddesine göre yükseköğretim kurumlarında sözleşme ile görevlendirilecek yabancı uyruklu öğretim elemanı sayısının dolu öğretim elemanı kadrosu sayısının %2'sini geçemeyeceği, bu kapsamdaki yabancı uyruklu öğretim elemanının yükseköğretim kurumları itibarıyla dağılımı, isim, ücret ve sözleşme örneğinin vizesi, sözleşme süresinin uzatılması ve sona erdirilmesinin YÖK tarafından yapılacağı hüküm altına alınmıştır.

214. KHK'nın 12. maddesinin (z) bendiyle 3289 sayılı Kanun'a eklenen ek 13. maddeye yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

215. Kuralın 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (d) bendinin *"Kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının ... personeli[ne] ilişkin usul ve esasların düzenlenmesinin sağlanması ..."* hükmü kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Ancak kuralın 6771 sayılı Kanun ile Anayasa'da yapılan değişikliklerle ilgisinin olduğu söylenemez.

216. Bu itibarla kural 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtilen Anayasa'da yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacı taşımadığından Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca verilen KHK çıkarma yetkisinin amaç ve kapsamı içinde değerlendirilemez.

217. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ve Muhterem İNCE bu görüşe katılmamışlardır.

N. KHK'nın 46. Maddesinin (b) Bendiyle 2879 Sayılı Kanun'un 4. Maddesine Eklenen Dokuzuncu ve Onuncu Fıkraların İncelenmesi

1. Dokuzuncu Fıkra

a. İptal Talebinin Gerekçesi

218. Dava dilekçesinde özetle; Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı personelinden Cumhurbaşkanınca atananlara yaş haddi uygulanmamasını ve emeklilik veya yaşlılık aylığı almakta olanların kendileri talepte bulunmadıkça aylıklarının kesilmemesini öngören kuralın kamu görevlileri arasında eşitsizliğe sebebiyet verdiği, ayrıcalıklı ve imtiyazlı bir grup oluşturduğu belirtilerek kuralın Anayasa'nın 10. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

i. Fıkranın “Cumhurbaşkanınca atananlar hakkında 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 40 ıncı maddesinin birinci fıkrası uygulanmaz,...” Bölümü

219. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden incelenmiştir.

220. Kuralda, İdari İşler Başkanlığı personelinden Cumhurbaşkanınca atananlar hakkında 5434 sayılı Kanun'un 40. maddesinin birinci fıkrasının uygulanmayacağı hüküm altına alınmaktadır.

221. Kuralın atıfta bulunduğu 5434 sayılı Kanun'un 40. maddesinde iştirakçilerin yaş hadleri düzenlenmektedir. Anılan maddenin birinci fıkrasının birinci cümlesinde iştirakçilerin görevleri ile ilişkilerinin kesilmesini gerektiren yaş haddinin 65 yaşını doldurdukları tarih olduğu belirtilmiş, ikinci cümlesinde de bu görevlere, 65 yaşını dolduranların açıktan veya naklen atamalarının yapılamayacağı hüküm altına alınmıştır. Dolayısıyla kurala göre Cumhurbaşkanınca atanan İdari İşler Başkanlığı personeli hakkında kamu görevine atanma için yaş haddini 65 yaş olarak düzenleyen 5434 sayılı Kanun'un 40. maddesi uygulanmayacaktır.

222. Anayasa'nın “Siyasî Haklar ve Ödevler” başlıklı Dördüncü Bölümü'nde yer alan “Hizmete girme” başlıklı 70. maddesinin birinci fıkrasında her vatandaşın kamu hizmetlerine girme hakkına sahip olduğu belirtildikten sonra ikinci fıkrasında hizmete alınmada görevin gerektirdiği

niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemeyeceği kurala bağlanmıştır. Buna göre Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın "*Siyasî Haklar ve Ödevler*" başlıklı Dördüncü Bölümü'nde yer alan ve 70. maddesinde güvence altına alınan kamu hizmetine girme hakkına ilişkin olarak KHK ile düzenleme yapılması mümkün değildir.

223. Kamu hizmetine girme ve hizmete alınmada hangi nitelik ve şartların aranacağı hususunun Anayasa'nın 70. maddesi kapsamında değerlendirilmesi gerektiği açıktır. Cumhurbaşkanı tarafından atanan İdari İşler Başkanlığı personeli için 5434 sayılı Kanun'un 40. maddesinin birinci fıkrasında belirtilen yaş sınırını ortadan kaldıran kural, kamu hizmetlerine girme hakkına ilişkin bir düzenleme öngördüğünden Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alan içinde kalmaktadır.

224. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden Anayasa'nın 10. maddesi yönünden ayrıca incelenmemiştir.

ii. Fıkranın Kalan Kısmı

225. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden incelenmiştir.

226. Kuralda Cumhurbaşkanınca atanan İdari İşler Başkanlığı personelinin emeklilik veya yaşlılık aylığı almakta olanların aylıklarının kesilmeyeceğini, yazılı talepte bulunanların ise aylıklarının kesilerek SGK ile ilişkilendirileceklerini öngörmektedir.

227. KHK'nın 6. maddesinin (b) bendiyle 6004 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 8. maddesine yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

228. Bu itibarla Cumhurbaşkanınca atanan İdari İşler Başkanlığı personelinin mali haklarına yönelik düzenleme öngören kural Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın İkinci Bölümü'nde yer alan mülkiyet hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

229. Açıklanan nedenlerle kural Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden Anayasa'nın 10. maddesi yönünden ayrıca incelenmemiştir.

2. Onuncu Fıkra

a. İptal Talebinin Gerekçesi

230. Dava dilekçesinde özetle; kuralla Cumhurbaşkanlığı Makamı ile İdari İşler Başkanlığının bazı kanunlardan muaf tutularak söz konusu kanunların düzenlediği konularda usul ve esasların Cumhurbaşkanınca belirlenmesinin yönetimde keyfiliğe sebebiyet verebileceği, bu durumun hukuk devleti ilkesini ihlal edeceği belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

231. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden incelenmiştir.

232. 2879 sayılı Kanun'un 4. maddesinin dava konusu kuralla eklenen onuncu fıkrasında Cumhurbaşkanlığı hizmetlerinin özelliği ve güvenlik şartına uygun şekilde yerine getirilmesini sağlamak amacıyla; 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu, 5/1/1961 tarihli ve 237 sayılı Taşıt Kanunu, 2886 sayılı Kanun, 9/11/1983 tarihli ve 2946 sayılı Kamu Konutları Kanunu, 4734 sayılı Kanun, 5/1/2002 tarihli ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu hükümlerinin Cumhurbaşkanlığı Makamı ve İdari İşler Başkanlığı hakkında uygulanmayacağı; söz konusu kanunlarda düzenlenen hususlar ile mali iş ve işlemlere ilişkin usul ve esasların Cumhurbaşkanlığınca belirlenmesi hüküm altına alınmıştır.

233. KHK'nın 12. maddesinin (o) bendiyle 3289 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 34. maddesine yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

234. Kuralla, 7142 sayılı Kanun'da belirtildiği şekilde bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkileri ile personeline ilişkin usul ve esasların ya da Cumhurbaşkanı'nın yürütme yetkisine ilişkin hususların düzenlenmesine veya bu çerçevede kanunlar ve KHK'larda yer alan ilgili hükümlerin değiştirilmesine, yürürlükten kaldırılmasına ilişkin bir düzenleme öngörülmemektedir.

235. Bu itibarla kural 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) ile (d) bentlerinde belirtilen konulara yönelik bir düzenleme içermediğinden Yetki Kanunu kapsamında değildir.

236. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden Anayasa'nın 2. maddesi yönünden ayrıca incelenmemiştir.

O. KHK'nın 71. Maddesinin (e) Bendiyle 6458 Sayılı Kanun'un 121. Maddesinden Sonra Gelmek Üzere Eklenen 121/A Maddesinin İncelenmesi

1. Genel Açıklama

237. 6458 sayılı Kanun hükümlerinin önceki halinde yabancıların Türkiye'ye girişleri, Türkiye'de kalışları ve Türkiye'den çıkışları ile Türkiye'den koruma talep eden yabancılar sağlanacak korumanın kapsamına ve uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar ile Göç İdaresi Genel Müdürlüğünün (Genel Müdürlük) kuruluş, teşkilat, görev ve yetkileri düzenlenmiştir.

238. Kanun'un Genel Müdürlüğün kuruluş, görev ve yetkilerini düzenleyen maddeleri ise Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine göre oluşturulan idari teşkilat yapısına geçiş sürecinde 703 sayılı KHK ile yürürlükten kaldırılmıştır. Genel Müdürlük (4) numaralı CBK'nın 158 ile 167. maddelerinde "*Göç İdaresi Başkanlığı*" şeklinde yeniden yapılandırılmıştır.

239. Öte yandan Kanun'un 95. maddesinde "*Kabul ve barınma merkezleri*" düzenlenmektedir. Maddenin (2) numaralı fıkrasında, başvuru sahibi veya uluslararası koruma statüsü sahibi kişilerin barınma, iade, sağlık, sosyal ve diğer ihtiyaçlarının karşılanacağı kabul ve barınma merkezlerinin kurulabileceği, (4) numaralı fıkrasında kabul ve barınma merkezlerinin valilikler tarafından işletileceği belirtilmiştir.

2. İptal Talebinin Gerekçesi

240. Dava dilekçesinde özetle, kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği belirtilerek Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

3. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

241. Kanun'un dava konusu kuralla eklenen 121/A maddesinde geçici barınma merkezlerine ayrılacak ödenekler, bu ödeneklerin kullanım amacı, ödeneklerin kamu kurumlarına verilmesi veya kamu kurumlarından Genel Müdürlüğe ödenek aktarılmasına ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir.

242. Maddenin (1) numaralı fıkrasında Kanun kapsamındaki geçici barınma merkezlerinin işletilmesi ve yönetilmesi amacıyla, Genel Müdürlük bütçesinde geçici barınma merkezleri ödeneği tefrik edileceği, Genel Müdürlük bütçesinde gider kaydedilmek suretiyle özel hesaba aktarılarak kullanılacak bu kaynaktan, Genel Müdürlükçe uygun görülen hâllerde, kamu kurum ve kuruluşları ile mahalli idarelerin hesaplarına da aktarma yapılabileceği, kamu kurum ve kuruluşları ile mahallî idarelerin de yukarıda belirtilen amaçlarda kullanılmak üzere Genel Müdürlük hesabına aktarma yapabileceği, bu şekilde aktarılan tutarların, ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile mahallî idarelerin bütçelerine gelir kaydedilmeksizin özel hesaplarda izleneceği, geçici barınma merkezlerinin ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla sınırlı olmak üzere bu hesaptan yapılacak harcamaların 5018 ve 4734 sayılı Kanunların hükümlerine tabi olmayacağı, aktarılan bu tutarların harcanması, muhasebeleştirilmesi, denetlenmesi ve alımlara ilişkin usul ve esasların, Hazine ve Maliye Bakanlığı ve Genel Müdürlükçe müştereken belirleneceği ifade edilmiştir. (2) numaralı fıkroda ise Genel Müdürlüğün bu madde kapsamında belirlenen görevlerini yerine getirirken hizmet satın alabileceği hüküm altına alınmıştır.

243. KHK'nın 12. maddesinin (o) bendiyle 3289 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 34. maddesine yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

244. Kuralla, 7142 sayılı Kanun'da belirtildiği şekilde bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkileri ile personeline ilişkin usul ve esasların ya da Cumhurbaşkanı'nın yürütme yetkisine ilişkin hususların düzenlenmesine veya bu çerçevede kanunlar ve KHK'larda yer alan ilgili hükümlerin değiştirilmesine, yürürlükten kaldırılmasına ilişkin bir düzenleme öngörülmemektedir.

245. Bu itibarla kural 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) ila (d) bentlerinde belirtilen konulara yönelik bir düzenleme içermediğinden Yetki Kanunu kapsamında değildir.

246. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Ö. KHK'nın 77. Maddesinin (b) Bendiyle 3624 Sayılı Kanun'un 14. Maddesinin Birinci Fıkrasının Değiştirilen (f) Bendi ile Maddeye Eklenen Beşinci Fıkranın İncelenmesi

1. Değiştirilen (f) Bendi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

247. Dava dilekçesinde özetle; kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği, Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığının (KOSGEB) gelirleri belirlenirken kişiler bakımından mali yükümlülük getirildiğinden kuralın Anayasa'da KHK ile düzenlenmesi yasak alanda kaldığı, Anayasa'nın 73. maddesinin üçüncü fıkrası hükmü uyarınca vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerin münhasıran kanunla düzenlenmesi gerektiği, dava konusu kuralla, kanunla düzenlenmesi zorunlu olan bir konuda CBK ile düzenleme yapılmasına imkân tanındığı belirtilerek kuralın Anayasa'nın mülga 91. ve 104. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

248. 3624 sayılı Kanun'un 14. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde *"Başkanlık tarafından verilecek hizmetler karşılığında alınacak ücretler"* KOSGEB'in gelirleri arasında sayılmakta iken anılan bent dava konusu kuralla *"Teşkilata ilişkin Cumhurbaşkanlığı kararnamesinde belirtilen gelirler,"* şeklinde değiştirilmiştir. Kuralla KOSGEB'in kuruluş ve görevlerini düzenleyen CBK'da belirtilen gelirler de KOSGEB'in gelirleri arasında sayılmıştır.

249. KHK'nın 12. maddesinin (o) bendiyle 3289 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 34. maddesine yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

250. Kuralla, 7142 sayılı Kanun'da belirtildiği şekilde bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkileri ile personeline ilişkin usul ve esasların ya da Cumhurbaşkanı'nın yürütme yetkisine ilişkin hususların düzenlenmesine veya bu çerçevede kanunlar

ve KHK'larda yer alan ilgili hükümlerin değiştirilmesine, yürürlükten kaldırılmasına ilişkin bir düzenleme öngörülmemektedir.

251. Bu itibarla kural 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) ila (d) bentlerinde belirtilen konulara yönelik bir düzenleme içermediğinden Yetki Kanunu kapsamında değildir.

252. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden Anayasa'nın 104. maddesi yönünden ayrıca incelenmemiştir.

2. Maddeye Eklenen Beşinci Fıkra

a. İptal Talebinin Gerekçesi

253. Dava dilekçesinde özetle; kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği, meslek kuruluşlarına mali yükümlülük getirdiğinden KHK ile düzenlenmesi yasak alana ilişkin olduğu belirtilerek Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

254. 3624 sayılı Kanun'un 14. maddesine dava konusu kuralla eklenen fıkrayla maddenin birinci fıkrasının (d) ve (e) bentlerinde belirtilen oranların Cumhurbaşkanınca iki katına kadar artırılabilmesi hükmü altına alınmıştır. Kurala göre 14. maddenin birinci fıkrasının (d) ve (e) bentlerinde KOSGEB'in gelirleri arasında sayılan *"Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonunun yıllık safi gelirinin yüzde 2'si nispetinde ödeyeceği aidat"* ile *"Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinin yıllık safi gelirinin yüzde 2'si nispetinde ödeyeceği aidat"* Cumhurbaşkanlığı tarafından iki katına kadar artırılacaktır.

255. Kuralın 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (d) bendi uyarınca *"...Cumhurbaşkanının yürütme yetkisine ilişkin hususlara dair hükümlerin düzenlenmesi..."* kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Ancak kuralın 6771 sayılı Kanun ile Anayasa'da yapılan değişikliklerle ilgisinin olduğu söylenemez. Bu itibarla kural 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtilen Anayasa'da yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacı taşımadığından Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca verilen KHK çıkarma yetkisinin amaç ve kapsamı içinde değerlendirilmez.

256. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ve Muhterem İNCE bu görüşe katılmamışlardır.

P. KHK'nın 85. Maddesinin (f) Bendiyle 4046 Sayılı Kanun'un Geçici 28. Maddesinden Sonra Gelmek Üzere Eklenen Geçici 29. Maddesinde Yer Alan "...veya yetkilendireceği makam..." İbaresinin İncelenmesi

1. Anlam ve Kapsam

257. 4046 sayılı Kanun'un geçici 29. maddesinde 703 sayılı KHK'nın yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla Özelleştirme Yüksek Kurulunca görülmekte olan işlerin Cumhurbaşkanı veya yetkilendireceği makam tarafından sonuçlandırılması öngörülmektedir. Dava konusu kural maddede yer alan "...veya yetkilendireceği makam..." ibaresidir.

258. 4046 sayılı Kanun'da özelleştirme işlemlerine ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir. Kanun'la, özelleştirme işlemlerinin gerçekleştirilmesi için Özelleştirme Yüksek Kurulu ve Özelleştirme İdaresi Başkanlığı olmak üzere iki ayrı organ kurulmuştur.

259. Kanun'un 3. maddesinin ikinci fıkrasında Özelleştirme Yüksek Kurulunun görevleri sayılmıştır. Fıkraya göre; kuruluşların özelleştirme programına alınmasına karar vermek, özelleştirme kapsamına alınan kuruluşların mali ve hukuki açıdan özelleştirmeye hazırlanmasına, hazırlık işlemleri tamamlananların bu işlemlerin tamamlanmasından sonra, hazırlık işlemlerine, gerek görülmeyenlerin ise doğrudan özelleştirme programına alınmasına karar vermek, özelleştirme kapsamına alınan kuruluşların satış, kiralama, işletme hakkı devri gibi yöntemlerden hangisi ile özelleştirileceğini belirlemek, özelleştirme ihalelerini onaylamak, kapsamdaki bazı kuruluşların tasfiyesine ve özelleştirme fonunun kullanım alanlarında yararlanmak üzere borç almaya karar vermek gibi görevleri bulunmaktadır. Sonuç olarak özelleştirmede en yetkili organ Özelleştirme Yüksek Kuruludur.

260. Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine göre oluşturulan yeni idari teşkilat yapısına geçiş sürecinde Özelleştirme İdaresinde de yapılandırmaya gidilmiştir. Bu kapsamda kamuya ait varlıkların özelleştirilmesi konusunda en yüksek merci olan Özelleştirme Yüksek Kurulu lağvedilmiştir. 4046 sayılı Kanun'un 3. maddesinin birinci fıkrasında Başbakanın başkanlığında,

Başbakanın belirleyeceği dört bakandan oluşan Özelleştirme Yüksek Kurulunun kurulması öngörülmekte iken anılan fıkra 703 sayılı KHK'nın 85. maddesiyle yürürlükten kaldırılmıştır. Ayrıca, 4046 sayılı Kanun'da yer alan Özelleştirme İdaresi Başkanlığının kuruluş ve görevlerini düzenleyen hükümler de yürürlükten kaldırılmıştır. Özelleştirme İdaresi Başkanlığının kuruluş ve görevleri ile teşkilat yapısı (4) numaralı CBK'nın 352 ila 357. maddelerinde yeniden düzenlenmiştir. Ancak kaldırılan Özelleştirme Yüksek Kurulu yerine yeni bir Kurul oluşturulmamıştır.

261. KHK'nın 85. maddesinin (f) bendiyle Kanun'a eklenen geçici 29. maddede ise Özelleştirme Yüksek Kurulunun lağvedilmesinden sonraki geçiş süreci düzenlenmiştir. Anılan maddede KHK'nın yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla Özelleştirme Yüksek Kurulunca görülmekte olan işlerin Cumhurbaşkanı veya yetkilendireceği makam tarafından sonuçlandırılması öngörülmüştür.

262. Maddeye göre Özelleştirme Yüksek Kurulunun kaldırılmasından sonra Kurul tarafından görülmekte olan ancak Kurulun lağvedildiği tarih itibarıyla henüz sonuçlandırılmamış iş ve işlemler kural olarak Cumhurbaşkanı tarafından sonuçlandırılacaktır. Dava konusu kuralda ise bu işlerin Cumhurbaşkanı tarafından yetkilendirilen makam tarafından sonuçlandırılmasına da imkân tanınmaktadır.

2. İptal Talebinin Gerekçesi

263. Dava dilekçesinde özetle; Özelleştirme Yüksek Kurulunun kaldırılmasından sonra Kurulca görülmekte olan işlerin yürütülmesi için Cumhurbaşkanı'nın hangi makamı yetkilendireceği ve bu yetkilendirmenin hangi ilkeler çerçevesinde gerçekleştirileceğine yönelik bir düzenleme getirilmediği, kuralla Cumhurbaşkanı'na Özelleştirme Yüksek Kurulunca yürütülmekte olan işleri tamamlama konusunda istediği bir makamı yetkilendirme imkânı verildiği, bu yönüyle kuralın belirsiz olduğu ifade edilerek Anayasa'nın 2. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

3. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. Kuralın Anayasa'nın Mülga 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

264. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden incelenmiştir.

265. Özelleştirme Yüksek Kurulunun kaldırılmasından sonra adı geçen Kurulca görülmekte olan işlerin Cumhurbaşkanı tarafından yetkilendirilen makam tarafından da sonuçlandırılabilmesini öngören kuralın 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (d) bendi uyarınca "...Cumhurbaşkanının yürütme yetkisine ilişkin hususlara dair hükümlerin düzenlenmesi..." kapsamında olduğu açıktır.

266. Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine göre oluşturulan yeni idari teşkilat yapısına geçiş sürecinde Özelleştirme İdaresinde de yapılandırmaya gidilerek kamuya ait varlıkların özelleştirilmesi konusunda en yüksek merci olan Özelleştirme Yüksek Kurulu lağvedilmiştir. Bu süreçte Kurul tarafından görülmekte olan ancak henüz sonuçlandırılmamış iş ve işlemlerin Cumhurbaşkanı tarafından yetkilendirilen makam tarafından da sonuçlandırılması amacıyla ihdas edilen kuralda Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacının bulunmadığı söylenemez.

267. Bu itibarla kural, Yetki Kanunu kapsamında olup Anayasa'da KHK ile düzenlenmesi yasaklanmış alanlara ilişkin herhangi bir düzenleme içermemektedir.

268. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

b. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

269. KHK'nın 85. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendiyle 4046 sayılı Kanun'a eklenen geçici 29. maddede Özelleştirme Yüksek Kurulunca görülmekte olan işlerin Kurulun lağvedilmesinden sonra hangi merci tarafından yürütüleceği düzenlenmiştir. Anılan madde uyarınca söz konusu işler kural olarak Cumhurbaşkanı tarafından sonuçlandırılacaktır. Dava konusu kuralda ise Kurulca görülmekte olan işlerin Cumhurbaşkanı tarafından yetkilendirilen makam tarafından da sonuçlandırılmasına imkân tanınmaktadır.

270. Özelleştirme Yüksek Kurulunun görev ve yetkileri 4046 sayılı Kanun'un 3. maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenmiştir. KHK ile ilga edilen Kurulun anılan görevleri kapsamında devam eden işlerini sonuçlandırmak üzere bir makamın görevlendirilmesinde zorunluluk bulunduğu açıktır. Bu makamın kim ya da kimlerden oluşacağını belirleme konusunda kanun koyucunun takdir yetkisi bulunmaktadır.

271. Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan hukuk devletinin temel unsurlarından biri de *belirlilik* ilkesidir. Bu ilkeye göre yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuyla yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfî uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesi gerekir. Belirlilik ilkesi hukuksal güvenlikle bağlantılı olup bireyin kanundan belirli bir kesinlik içinde hangi somut eylem ve olguya hangi hukuksal yaptırımın veya sonucun bağlandığını, bunların idareye hangi müdahale yetkisini verdiğini bilmesini zorunlu kılmaktadır. Birey ancak bu durumda kendisine düşen yükümlülükleri öngörebilir ve davranışlarını ayarlayabilir. Hukuk güvenliği ilkesi; bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar.

272. Belirlilik ilkesi, yalnızca yasal belirliliği değil, daha geniş anlamda hukuki belirliliği de ifade etmektedir. Hukuki belirlilik ilkesinde asıl olan, bir hukuk normunun uygulanmasıyla ortaya çıkacak sonuçların o hukuk düzeninde öngörülebilir olmasıdır.

273. 4046 sayılı Kanun'da özelleştirme uygulamalarının genel ilkeleri ile mülga Özelleştirme Yüksek Kurulunun görev ve yetkileri ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiştir. Kuralda ise Kurulun kapatıldığı tarih itibarıyla görmekte olduğu işleri mevcut görev ve yetkileri çerçevesinde sonuçlandırmak üzere yetkili makamı belirleme konusunda Cumhurbaşkanı'na yetki verilmektedir. Söz konusu makam bu yetkiyi ancak Kanun'da belirtilen sınırlar dâhilinde ve Kurulun kapatıldığı tarih itibarıyla görmekte olduğu işler ile sınırlı olarak kullanabilecektir. Dolayısıyla Cumhurbaşkanı tarafından yetkilendirilecek makama sınırları belirsiz bir yetki verilmesi söz konusu değildir.

274. Bu itibarla 4046 sayılı Kanun'da sayılan görev ve yetkiler kapsamında, Özelleştirme Yüksek Kurulunun kaldırıldığı tarih itibarıyla görmekte olduğu işleri sonuçlandırmak üzere yetkili makamı belirleme konusunda Cumhurbaşkanı'na yetki veren kuralda herhangi bir belirsizlik bulunmamaktadır.

275. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

R. KHK'nın 88. Maddesinin (b) Bendiyle 5502 Sayılı Kanun'un 35. Maddesinin Altıncı Fıkrasında Yer Alan "...ve diğer kanunlarla..." İbaresinin "...ve diğer mevzuatla..." Şeklinde Değiştirilmesinin İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

276. Dava dilekçesinde özetle; kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği, kuralla Sosyal Güvenlik Kurumuna sadece kanunlarla değil CBK'lar ve yönetmeliklerle de görev verilmesine imkân tanındığı, bunun idarenin kanuniliği ilkesiyle bağdaşmadığı belirtilerek kuralın Anayasa'nın mülga 91. ve 123. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

277. 5502 sayılı Kanun'un 35. maddesinin altıncı fıkrasının birinci cümlesi "*Kurum, bu Kanun ve diğer kanunlarla verilen görevleri yerine getirmek amacıyla işlediği kişisel veriler ile ticari sır niteliğinde olan verileri, veri sahibinin noter onaylı muvafakati veya e-Devlet uygulaması üzerinden kimlik teyidi ile verilen izni olmadan gerçek veya tüzel kişilerle paylaşamaz.*" şeklinde iken cümlede yer alan "*ve diğer kanunlarla*" ibaresi dava konusu kuralla "*ve diğer mevzuatla*" şeklinde değiştirilmiştir.

278. Böylece Sosyal Güvenlik Kurumunun sadece kanunlarla değil, diğer mevzuatla da verilen görevleri yerine getirmek amacıyla işlediği kişisel veriler ile ticari sır niteliğinde olan verileri, veri sahibinin noter onaylı muvafakati veya e-Devlet uygulaması üzerinden kimlik teyidi ile verilen izni olmadan gerçek veya tüzel kişilerle paylaşmaması öngörülmüştür.

279. Kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı Anayasa'nın 20. maddesi kapsamında anayasal güvenceye bağlanmıştır. Anılan maddenin üçüncü fıkrasında herkesin, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahip olduğu ifade edilmiş; kişisel verilerin, ancak kanunda öngörülen hâllerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebileceği, kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usullerin kanunla düzenleneceği belirtilmiştir. Buna göre Anayasa'nın anılan maddesinde düzenlenen ve İkinci Kısım'ın "*Kişinin Hakları ve Ödevleri*" başlıklı İkinci Bölüm'ünde yer alan kişisel verilerin korunması hakkına ilişkin olarak KHK ile düzenleme yapılması mümkün değildir.

280. Bu itibarla Sosyal Güvenlik Kurumunun mevzuatla verilen görevleri yerine getirmek amacıyla işlediği kişisel veriler ile ticari sır niteliğinde olan verileri, veri sahibinin noter onaylı muvafakati veya e-Devlet uygulaması üzerinden kimlik teyidi ile verilen izni olmadan gerçek veya tüzel kişilerle paylaşmamasını öngören kural, Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın İkinci Bölümü'nde yer alan kişisel verilerin korunması hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

281. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden Anayasa'nın 123. maddesi yönünden ayrıca incelenmemiştir.

S. KHK'nın 95. Maddesinin;

1. (ç) Bendiyle 2954 Sayılı Kanun'un Başlığıyla Birlikte Değiştirilen 13. Maddesinin İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

282. Dava dilekçesinde, kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği belirtilerek Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

283. 2954 sayılı Kanun'un dava konusu kuralla değişik 13. maddesinde TRT Genel Müdürüne en yüksek devlet memurunun almakta olduğu aylık ve sözleşme ücretinin (ikramiye dâhil) ödeneceği, aylık ödemelerinde ek gösterge, kıdem ve taban aylıkları ile sosyal yardım, zam ve tazminatların esas alınacağı hüküm altına alınmıştır.

284. KHK'nın 6. maddesinin (b) bendiyle 6004 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 8. maddesine yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

285. Bu itibarla TRT Genel Müdürünün mali ve sosyal haklarına ilişkin düzenleme öngören kural, Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın İkinci Bölümü'nde yer alan mülkiyet hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın

mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

286. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

2. (1) Bendiyle 2954 Sayılı Kanun'un Başlığıyla Birlikte Değiştirilen 37. Maddesinin İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

287. Dava dilekçesinde özetle; kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği, kuralla TRT'nin tüm işlemlerinin 4734 sayılı Kanun'un kapsamı dışına çıkarılmasının kamu alımlarında keyfiliğe sebebiyet verebileceği, Kurum personelinin Kuruma ait ya da Kurumun ortağı olduğu şirketlerde yönetim kurulu başkanı ve üyesi olarak görevlendirilmesine imkân tanınmasının diğer kamu görevlileri ile Kurum personeli arasında eşitsizliğe neden olacağı, kuralın kamu yararından ziyade iktidara yakın olan kişileri zenginleştirme amacıyla ihdas edildiği belirtilerek Anayasa'nın 2. ve mülga 91. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

i. Maddenin Birinci Fıkrası

288. Kuralda TRT Yönetim Kurulunun, Kurumun amaçlarına uygun olmak şartıyla, özel hukuk hükümlerine tabi şirket kurabileceği gibi yerli veya yabancı gerçek veya tüzel kişilerle ortaklıklar yapabileceği, mevcut ortaklıklara veya şirketlere iştirak edebileceği gibi, yurt içinde veya yurt dışında yerli veya yabancı ortaklıkları veya şirketleri tamamen satın alabileceği veya devralabileceği hüküm altına alınmaktadır.

289. KHK'nın 9. maddesinin (e) bendiyle 6446 sayılı Kanun'un 26. maddesinin (6) numaralı fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen (7), (8), (9), (10), (11), (12), (13) ve (14) numaralı fıkralara yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

290. Kuralın 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca *"kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkilerinin düzenlenmesi,"* kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Ancak kuralın 6771 sayılı Kanun ile Anayasa'da yapılan değişikliklerle ilgisinin olduğu söylenemez.

291. Dolayısıyla kural 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtilen Anayasa'da yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacı taşımadığından Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca verilen KHK çıkarma yetkisinin amaç ve kapsamı içinde değerlendirilemez.

292. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ve Muhterem İNCE bu görüşe katılmamışlardır.

Kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden Anayasa'nın 2. maddesi yönünden ayrıca incelenmemiştir.

ii. Maddenin Kalan Kısmı

293. Kanun'un 37. maddesinin birinci fıkrasının iptali nedeniyle anılan maddenin ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkralarının uygulanma imkânı kalmamıştır. Bu nedenle söz konusu fıkralar 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası kapsamında değerlendirilmiş ve bu kural yönünden Anayasa'ya uygunluk denetiminin yapılmasına gerek görülmemiştir.

3. (i) Bendiyle 2954 Sayılı Kanun'un Değiştirilen 47. Maddesinin İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

294. Dava dilekçesinde özetle; kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği, içerik yönünden ise zorlayıcı bir neden bulunmaksızın TRT'nin tüm işlemlerinin ihale mevzuatı kapsamı dışına çıkarılmasının keyfiliğe ve yolsuzluğa sebebiyet verebileceği belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2. ve mülga 91. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

295. 2954 sayılı Kanun'un 47. maddesinde TRT'nin alım, satım, hizmet, yapım ve taşıma işleri ile bu hususlara ilişkin ihale işlemlerinin bir yönetmelik ile düzenleneceği belirtilmekte iken dava konusu kuralla madde metninde değişiklik yapılarak TRT'nin her türlü alım, satım, hizmet, danışmanlık, yapım ve taşıma işleri ile bu hususlara ilişkin ihale işlemlerinin

4734 ve 4735 sayılı Kanun hükümlerine tabi olmadığı hüküm altına alınmıştır.

296. KHK'nın 12. maddesinin (o) bendiyle 3289 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 34. maddesine yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

297. Kuralla, 7142 sayılı Kanun'da belirtildiği şekilde bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkileri ile personeline ilişkin usul ve esasların ya da Cumhurbaşkanının yürütme yetkisine ilişkin hususların düzenlenmesine veya bu çerçevede kanunlar ve KHK'larda yer alan ilgili hükümlerin değiştirilmesine, yürürlükten kaldırılmasına ilişkin bir düzenleme öngörülmemektedir.

298. Bu itibarla kural 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) ila (d) bentlerinde belirtilen konulara yönelik bir düzenleme içermediğinden Yetki Kanunu kapsamında değildir.

299. Açıklanan nedenlerle kural Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden 2. madde yönünden ayrıca incelenmemiştir.

4. (j) Bendiyle 2954 Sayılı Kanun'un 50. Maddesinin;

a. (f) Bendinin İkinci Cümlesinde Yer Alan "...Bakanlar Kurulunca..." İbaresinin "...Cumhurbaşkanınca..." Şeklinde Değiştirilmesinin İncelenmesi

i. İptal Talebinin Gerekçesi

300. Dava dilekçesinde, kuralın, Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği belirtilerek Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

ii. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

301. 2954 sayılı Kanun'un "*Personelin Özlük Hakları*" başlıklı 50. maddesinde TRT personelinin istihdam şekilleri ile özlük hakları düzenlenmektedir.

302. Anılan maddenin birinci fıkrasının (f) bendinin ikinci cümlesinde 657 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (B) fıkrasının (j) bendi hükümleri saklı kalmak üzere genel idare hizmetleri sınıfına dâhil kadrolara uygulanacak ek göstergelerin memuriyetlerin niteliği ve yönetim sorumluluğu gözönünde bulundurularak ve diğer kamu kuruluşlarındaki emsallerini geçmemek şartıyla Kurumun Yönetim Kurulunun teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca belirlenmesi öngörülmekte iken dava konusu kuralla söz konusu ek göstergelerin yine aynı usul ve esaslar dâhilinde Cumhurbaşkanınca belirlenmesi öngörülmüştür.

303. KHK'nın 6. maddesinin (b) bendiyle 6004 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 8. maddesine yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

304. Bu itibarla TRT Genel Müdürlüğünde genel idare hizmetleri sınıfına dâhil kadrolara uygulanacak ek göstergelerin Cumhurbaşkanı tarafından belirlenmesini öngören kural Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın İkinci Bölümü'nde yer alan mülkiyet hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

305. Açıklanan nedenlerle kural Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

b. (g) Bendinin Değiştirilen Birinci Paragrafının İncelenmesi

i. İptal Talebinin Gerekçesi

306. Dava dilekçesinde özetle; kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği, TRT'de çalıştırılacak kadro karşılığı sözleşmeli personelin kamu görevlisi olduğundan atanması, nitelikleri, hakları, aylık ve ödeneklerinin kanunla belirlenmesi gerekirken dava konusu kuralla bu hususların düzenlenmesi konusunda yürütmeye yetki verildiği belirtilerek kuralın Anayasa'nın mülga 91. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

ii. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

307. 2954 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (g) bendinin birinci paragrafının önceki halinde *"Kurumda kadro karşılığı sözleşmeli personel*

çalıştırılabilir. Bu personelin unvanları, sayısı, kadro iptal ve ihdasları, ücretleri, kadrolara uygulanacak ek göstergeler, özel hizmet tazminatı, fazla çalışma ücreti gibi personele sağlanacak her türlü mali ve sosyal haklar, Yönetim Kurulunun teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca belirlenir. Kurum personeline sağlanan mali ve sosyal ödemeler ile ücretlerin toplamı, 4/7/2001 tarihli ve 631 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Mali ve Sosyal Haklarında Düzenlemeler ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ve bu Kanun Hükmünde Kararnameye dayanılarak yürürlüğe konulan Bakanlar Kurulu kararları kapsamında tespit edilen ortalama ücret toplamı üst sınırını geçemez.” denilmiştir.

308. Anılan madde dava konusu kuralla “Kurumda kadro karşılığı sözleşmeli personel çalıştırılabilir. Bu personele ilişkin sınav, işe alınma, atanma ve görevde yükselme gibi hususlar Yönetim Kurulu tarafından düzenlenir. Bu personelin unvanları, sayısı, kadro iptal ve ihdasları, ücretleri, kadrolara uygulanacak ek göstergeler, makam ve görev tazminatı, özel hizmet tazminatı, fazla çalışma ücreti gibi personele sağlanacak her türlü mali ve sosyal haklara ilişkin usul ve esaslar, Yönetim Kurulunun teklifi üzerine Cumhurbaşkanınca belirlenir.” şeklinde değiştirilmiştir.

309. Böylece Kurumda kadro karşılığı çalıştırılacak sözleşmeli personele ilişkin sınav, işe alınma, atanma ve görevde yükselme gibi hususların Yönetim Kurulu tarafından düzenlenmesi, mali ve sosyal haklara ilişkin usul ve esasların da Cumhurbaşkanı tarafından belirlenmesi öngörülmüştür.

310. KHK’nın 6. maddesinin (b) bendiyle 6004 sayılı Kanun’un başlığıyla birlikte değiştirilen 8. maddesine yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

311. Bu itibarla TRT’de görev yapacak kadro karşılığı sözleşmeli personelin mali ve sosyal haklarına ilişkin düzenleme öngören kural Anayasa’nın İkinci Kısım’ının İkinci Bölümü’nde yer alan mülkiyet hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa’nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

312. Açıklanan nedenlerle kural Anayasa’nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa’nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden 2. madde yönünden ayrıca incelenmemiştir.

c. (h) Bendinde Yer Alan “...sözleşmeli personel...” İbaresinin “... özel hukuk hükümlerine tabi personel...” Şeklinde Değiştirilmesinin İncelenmesi

i. İptal Talebinin Gerekçesi

313. Dava dilekçesinde, kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği belirtilerek Anayasa’nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

ii. Anayasa’ya Aykırılık Sorunu

314. 2954 sayılı Kanun’un 50. maddesinin birinci fıkrasının (h) bendi “*Borçlar Kanunu hükümleri gereğince de sözleşmeli personel çalıştırılabilir. Bunlara (g) bendi hükümleri uygulanmaz.*” şeklinde iken bentte yer alan “sözleşmeli personel” ibaresi dava konusu kuralla “özel hukuk hükümlerine tabi personel” şeklinde değiştirilmiştir. Yapılan değişiklikle TRT’de 11/1/2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu hükümlerine göre özel hukuk hükümlerine tabi personel çalıştırılması öngörülmüştür.

315. KHK’nın 12. maddesinin (z) bendiyle 3289 sayılı Kanun’a eklenen ek 13. maddeye yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

316. Kuralın 7142 sayılı Kanun’un (1) numaralı fıkrasının (d) bendi uyarınca “*kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının personeline ilişkin usul ve esasların düzenlenmesinin sağlanması*” kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Ancak kuralın 6771 sayılı Kanun ile Anayasa’da yapılan değişikliklerle ilgisinin olduğu söylenemez.

317. Bu itibarla kural 7142 sayılı Kanun’un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtilen Anayasa’da yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacı taşımadığından Anayasa’nın mülga 91. maddesi uyarınca verilen KHK çıkarma yetkisinin amaç ve kapsamı içinde değerlendirilemez.

318. Açıklanan nedenlerle kural Anayasa’nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ve Muhterem İNCE bu görüşe katılmamışlardır.

ç. Değiştirilen (ı) Bendinin İncelenmesi

i. İptal Talebinin Gerekçesi

319. Dava dilekçesinde, kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği belirtilerek Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

ii. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

320. 2954 sayılı Kanun'un 50. maddesinin birinci fıkrasının (ı) bendinde sözleşmeli personelin istihdamına ilişkin usul ve esaslar düzenlenmekte iken dava konusu kuralla belirtilen hususlarda özel hukuk hükümlerine tabi personelle ilgili düzenlemeler öngörülmüştür. Bendin birinci cümlesinde, özel hukuk hükümlerine tabi personelin, kurumca yapılacak sınavla istihdam edilen, istihdama, sözleşmeye, sözleşmenin feshine, feshi hâlinde ödenecek tazminat ile ücretlerine, her türlü mali ve sosyal haklarına ilişkin usul ve esasları Yönetim Kurulunca belirlenen yerli veya yabancı uyruklu personel olduğu ifade edilmiş, ikinci cümlesinde de özel hukuk hükümlerine tabi personelin yönetici kadrolarında görevlendirilebileceği hüküm altına alınmıştır.

321. KHK'nın 6. maddesinin (b) bendiyle 6004 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 8. maddesine yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

322. Buna göre özel hukuk hükümlerine tabi personelin mali ve sosyal haklarına ilişkin düzenleme öngören kural Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın İkinci Bölümü'nde yer alan mülkiyet hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

323. Açıklanan nedenlerle kural Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

d. Eklenen (k) Bendinin İncelenmesi

i. İptal Talebinin Gerekçesi

324. Dava dilekçesinde, kuralın, Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu

kapsamına girmediği belirtilerek Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

ii. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

325. 2954 sayılı Kanun'un 50. maddesine dava konusu kuralla eklenen (k) bendinde, TRT Genel Müdürlüğü personelinin görevleriyle bağlantılı olarak işledikleri iddia edilen suçlara ilişkin soruşturmaların 4483 sayılı Kanun'a göre yapılacağı ve bunlar hakkında soruşturma izninin Genel Müdür tarafından verileceği hüküm altına alınmıştır.

326. KHK'nın 12. maddesinin (z) bendiyle 3289 sayılı Kanun'a eklenen ek 13. maddeye yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

327. Kuralın 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (d) bendinin *"Kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının ... personeli[ne] ilişkin usul ve esasların düzenlenmesinin sağlanması ..."* hükmü kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Ancak kuralın 6771 sayılı Kanun ile Anayasa'da yapılan değişikliklerle ilgisinin olduğu söylenemez.

328. Bu itibarla kural 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtilen Anayasa'da yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacı taşımadığından Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca verilen KHK çıkarma yetkisinin amaç ve kapsamı içinde değerlendirilemez.

329. Açıklanan nedenlerle kural Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ve Muhterem İNCE bu görüşe katılmamışlardır.

e. (i) Bendinin Yürürlükten Kaldırılmasının İncelenmesi

i. İptal Talebinin Gerekçesi

330. Dava dilekçesinde, kuralın, Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği belirtilerek Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

ii. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

331. 2954 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (i) bendinde geçici personelin, sosyal güvenlik bakımından 506 sayılı Kanun hükümlerine tabi olan, bir yıldan az süreli istihdam edilen ve işçi sayılmayan kimseler olduğu, bu statüdeki personelin istihdam ve ücretlerine ilişkin usul ve esasların Yönetim Kurulunca tespit edileceği hüküm altına alınmakta iken anılan bent dava konusu kuralla yürürlükten kaldırılmıştır.

332. KHK'nın 6. maddesinin (b) bendiyle 6004 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 8. maddesine yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

333. Bu göre TRT Genel Müdürlüğünde geçici olarak görev yapan personelin parasal haklarına ilişkin düzenlemeyi yürürlükten kaldıran kural Anayasa'nın İkinci Kısım'ın İkinci Bölümü'nde yer alan mülkiyet hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

334. Açıklanan nedenlerle kural Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

5. (k) Bendiyle 2954 Sayılı Kanun'un 51. Maddesinde Yer Alan "... sözleşmeli..." İbaresinin "...özel hukuk hükümlerine tabi..." Şeklinde Değiştirilmesinin İncelenmesi

335. 2954 sayılı Kanun'un 51. maddesinin önceki halinde "*Türkiye Radyo - Televizyon Kurumunda görevli kadrolu veya sözleşmeli personele, yılda dört aylık ücret tutarını aşmamak üzere Genel Müdürün teklifi ve Yönetim Kurulunun onayı ile ikramiye verilebilir.*" denilmiştir.

336. Anılan maddede yer alan "*sözleşmeli*" ibaresi dava konusu kuralla "*özel hukuk hükümlerine tabi*" şeklinde değiştirilmiştir. Fıkra da sözleşmeli personele ikramiye ödenmesi öngörülmekte iken dava konusu kuralla yapılan değişikliğe göre ikramiye ödemesi belli şartlarda özel hukuk hükümlerine tabi personele verilecektir.

337. TRT'de özel hukuk hükümlerine tabi personel çalıştırılmasına imkân tanıyan Kanun'un 50. maddesinin (h) bendinde yer alan "...özel hukuk hükümlerine tabi personel..." ibaresi ve değiştirilen (ı) bendinin iptal edilmesi nedeniyle özel hukuka tabi personele ikramiye ödenmesini düzenleyen kuralın uygulanma kabiliyeti kalmamaktadır.

338. Bu itibarla dava konusu kural 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası kapsamında değerlendirilmiş ve kural yönünden Anayasa'ya uygunluk denetiminin yapılmasına gerek görülmemiştir.

6. (I) Bendiyle 2954 Sayılı Kanun'un 60. Maddesinin;

a. Değiştirilen Başlığının İncelenmesi

339. 2954 sayılı Kanun'un 60. maddesinin başlığı "*Kamulaştırma*" iken dava konusu kuralla "*Kamulaştırma ve taşınmaz tahsisi*" şeklinde değiştirilmiştir.

340. KHK'nın 22. maddesinin (ç) bendiyle 652 sayılı KHK'nın 31. maddesinin başlığının değiştirilmesine ilişkin gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

341. Açıklanan nedenlerle 2954 sayılı Kanun'un 60. maddesinin başlığının "*Kamulaştırma ve taşınmaz tahsisi*" şeklinde değiştirilmesine yönelik iptal talebi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermek gerekir.

b. Eklenen İkinci Fıkrasının İncelenmesi

i. İptal Talebinin Gerekçesi

342. Dava dilekçesinde, kuralın, Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği belirtilerek Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

ii. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

343. Kanun'un 60. maddesinin dava konusu kuralla eklenen ikinci fıkrasında kamu idarelerine ait taşınmazlar ile devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan yerlerin, görev ve faaliyetlerinde kullanılmak üzere TRT'ye bedelsiz olarak tahsis edilebileceği hüküm altına alınmıştır.

344. KHK'nın 12. maddesinin (o) bendiyle 3289 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 34. maddesine yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

345. Kuralla, 7142 sayılı Kanun'da belirtildiği şekilde bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkileri ile personeline ilişkin usul ve esasların ya da Cumhurbaşkanının yürütme

yetkisine ilişkin hususların düzenlenmesine veya bu çerçevede kanunlar ve KHK'larda yer alan ilgili hükümlerin değiştirilmesine, yürürlükten kaldırılmasına ilişkin bir düzenleme öngörülmemektedir.

346. Bu itibarla kural 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) ile (d) bentlerinde belirtilen konulara yönelik bir düzenleme içermediğinden Yetki Kanunu kapsamında değildir.

347. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

7. (m) Bendiyle 2954 Sayılı Kanun'a Eklenen Geçici 14. Maddenin İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

348. Dava dilekçesinde, kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği belirtilerek Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

349. 2954 sayılı Kanun'a dava konusu kuralla eklenen geçici 14. maddede TRT bünyesinde çalışmakta olup emekliliğe hak kazanan personelin belli bir süre içinde emekliliğe başvurması durumunda ödenecek tazminatlar ve başvuru usulü düzenlenmektedir.

350. Kurala göre, Kurum personelinden 5434 sayılı Kanun'a ve 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 4. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi hükümlerine göre emekli aylığı bağlanmasına hak kazanmış olanlardan bu maddenin yayımı tarihinden itibaren iki ay içinde emeklilik başvurusunda bulunanların emekli ikramiyeleri, bu maddenin yayımı tarihi itibarıyla; yaş haddinden emekliliğine bir yıldan daha az süre kalanlar hariç olmak üzere, yaş haddinden emekliliğine en fazla beş yıl kalanlar için %30, yaş haddinden emekliliğine beş yıldan daha fazla kalanlar için %50 fazlasıyla ödenecektir. Kural kapsamında yapılacak emeklilik başvurularında emeklilik tarihi olarak daha sonraki bir tarih gösterilemeyecek, başvurular herhangi bir kayda bağlanamayacak ve geri alınamayacaktır. Ayrıca, bu kapsamda emekli olan personel, emekli olduğu tarihten itibaren beş yıl içinde Kurumda yeniden istihdam edilemeyecektir.

351. KHK'nın 6. maddesinin (b) bendiyle 6004 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 8. maddesine yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

352. Bu itibarla 5434 ve 5510 sayılı Kanun hükümlerine göre emekli aylığı bağlanmasına hak kazanmış olanlardan bu maddenin yayımı tarihinden itibaren iki ay içinde emeklilik başvurusunda bulunanların emekli ikramiyelerine ilişkin düzenleme öngören kural, Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın İkinci Bölümü'nde yer alan mülkiyet hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

353. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

8. (m) Bendiyle 2954 Sayılı Kanun'a Eklenen Geçici 15. Maddenin İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

354. Dava dilekçesinde özetle; kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği, kuralda hangi personelin istihdam fazlası olarak belirleneceği konusunda hiçbir objektif ölçüt getirilmediği, bu durumun keyfî uygulamalara sebebiyet vereceği belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2. ve mülga 91. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

i. Birinci, İkinci, Üçüncü ve Beşinci Fıkralar

355. Kanun'a dava konusu kuralla eklenen geçici 15. maddede Kurumdaki istihdam fazlası personelin belirlenmesi ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarına nakline ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir.

356. Maddenin birinci ve ikinci fıkralarında istihdam fazlası personelin bir yıl içinde Yönetim Kurulu tarafından belirlenip Devlet Personel Başkanlığına bildirilmesi, Devlet Personel Başkanlığının da Kurum tarafından yapılan bu bildirimden sonra, 45 günlük süre içinde, diğer kamu kurum ve kuruluşlarına ihtiyaç fazlası olarak bildirilen personelin atama tekliflerini yapması ve atama teklifi yapılan kurum ve kuruluşça ilgili personelin atamalarının 15 gün içinde sonuçlandırılması öngörülmüştür.

357. Maddenin üçüncü fıkrasında Kurumda nakle tabi ihtiyaç fazlası personelin hangi ilde görev yapıyor ise aynı ile atamasının gerçekleştirileceği, bu ilde söz konusu personelin atanacağı kadro bulunmaması hâlinde talep ettikleri üç ili sırayla belirleyerek tercih formlarını TRT Genel Müdürlüğüne sunacakları, Kurum aracılığıyla Devlet Personel Başkanlığına gönderilen bu tercihlerin söz konusu atama teklifinde dikkate alınacağı, bu nitelikte tercih bildirmeyen personelin işlemlerinin ise Devlet Personel Başkanlığınca yürütüleceği belirtilmiştir.

358. Maddenin beşinci fıkrasında ise Kurum personelinin Devlet Personel Başkanlığınca yapılacak nakillerinde burada hüküm bulunmayan hâllerde 4046 sayılı Kanun ve 8/6/1984 tarihli ve 217 sayılı Devlet Personel Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında KHK ile ilgili mevzuat hükümlerinin uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

359. Kuralların 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (d) bendinin *"Kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının ... personeli[ne] ilişkin usul ve esasların düzenlenmesinin sağlanması ..."* hükmü kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Ancak kuralların 6771 sayılı Kanun ile Anayasa'da yapılan değişikliklerle ilgisinin olduğu söylenemez.

360. Bu itibarla kurallar 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtilen Anayasa'da yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacı taşımadığından Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca verilen KHK çıkarma yetkisinin amaç ve kapsamı içinde değerlendirilemez.

361. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptalleri gerekir.

Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FIDAN ve Muhterem İNCE bu görüşe katılmamışlardır.

ii. Dördüncü Fıkrası

362. Maddenin dördüncü fıkrasında Kurumun nakle tabi personelinin Devlet Personel Başkanlığınca 657 sayılı Kanun'a tabi bir göreve atanmaları hâlinde, Kurumda almış oldukları aylık, ek gösterge varsa ikramiye, her türlü zam ve tazminat haklarının hepsini almaya devam edecekleri hükme bağlanmıştır.

363. KHK'nın 6. maddesinin (b) bendiyle 6004 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 8. maddesine yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

364. Bu itibarla kamu görevlilerinin parasal haklarına ilişkin düzenleme öngören kural, Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın İkinci Bölümü'nde yer alan mülkiyet hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

365. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Ş. KHK'nın 109. Maddesinin (a), (b), (ç) ve (d) Bentleriyle 4641 Sayılı Kanun'da Yapılan Değişikliklerin İncelenmesi

1. Genel Açıklama

366. Anayasa'nın 166. maddesinin dördüncü fıkrasında Ekonomik ve Sosyal Konsey (Konsey) düzenlenmiştir. Fıkarda, ekonomik ve sosyal politikaların oluşturulmasında hükûmete istişarî nitelikte görüş bildirmek amacıyla Konseyin kurulacağı belirtilmekte iken 6771 sayılı Kanun'un 16. maddesiyle fıkarda yer alan "hükûmete" ibaresi "Cumhurbaşkanına" şeklinde değiştirilmiştir. Böylece Konseyin yeni hükûmet sisteminde yürütmenin başı olan Cumhurbaşkanı'na istişarî nitelikte görüş bildirmesi öngörülmüştür.

367. Anılan fıkarda Konseyin kuruluş ve işleyişinin kanunla düzenleneceği belirtilmiştir. Bu kapsamda Ekonomik ve Sosyal Konseyin kuruluşunu, çalışma esas ve yöntemlerini belirlemek amacıyla 4641 sayılı Kanun ihdas edilmiştir. 703 sayılı KHK'nın dava konusu 109. maddesiyle anılan Kanun'da yer alan bazı ibare ve maddeler değiştirilmiş, bazı maddeler de yürürlükten kaldırılmıştır.

2. İptal Talebinin Gerekçesi

368. Dava dilekçesinde özetle; kuralların Anayasa değişikliklerine uyum sağlanması amacı ile herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği, Konseyin kuruluş ve işleyişine ilişkin hususların Anayasa'nın 166. maddesi gereğince kanunla düzenlenmesi öngörülen konulardan olduğu hâlde KHK ile düzenlendiği belirtilerek kuralların Anayasa'nın mülga 91. ve 166. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

3. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. (a) Bendiyle Kanun'un 1. Maddesinde Yer Alan "...yaratarak..." İbaresinin "...oluşturarak..." Şeklinde Değiştirilmesinin İncelenmesi

369. Kanun'un 1. maddesinin önceki halinde *"Bu Kanunun amacı, ekonomik ve sosyal politikaların oluşturulmasında, toplumsal uzlaşma ve işbirliğini sağlayacak, sürekli ve kalıcı bir ortam yaratarak, istişari mahiyette ortak görüş belirlemek için oluşturulan Ekonomik ve Sosyal Konsey'in kuruluşunu, çalışma esas ve yöntemlerini düzenlemektir."* denilmiştir. Dava konusu kuralla maddede yer alan *"yaratarak"* ibaresi *"oluşturarak"* şeklinde değiştirilmiştir.

370. KHK'nın 12. maddesinin (o) bendiyle 3289 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 34. maddesine yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

371. Kuralla, 7142 sayılı Kanun'da belirtildiği şekilde bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkileri ile personeline ilişkin usul ve esasların ya da Cumhurbaşkanının yürütme yetkisine ilişkin hususların düzenlenmesine veya bu çerçevede kanunlar ve KHK'larda yer alan ilgili hükümlerin değiştirilmesine, yürürlükten kaldırılmasına ilişkin bir düzenleme öngörülmemektedir.

372. Bu itibarla kural 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) ila (d) bentlerinde belirtilen konulara yönelik bir düzenleme içermediğinden Yetki Kanunu kapsamında değildir.

373. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden Anayasa'nın 166. maddesi yönünden ayrıca incelenmemiştir.

b. (b) Bendiyle Kanun'un Başlığıyla Birlikte Değiştirilen 2. Maddesinin İncelenmesi

i. Birinci ve İkinci Cümleler

(1) Kuralların Anayasa'nın Mülga 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

374. Kanun'un 2. maddesinin dava konusu birinci ve ikinci cümlelerinde Ekonomik ve Sosyal Konseyin Başkanı'nın Cumhurbaşkanı

olduğu, Cumhurbaşkanı'nın toplantılara katılamaması halinde görevlendireceği Cumhurbaşkanı Yardımcısı veya Bakan'ın toplantılara başkanlık edeceği hüküm altına alınmıştır.

375. Kuralların 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca *"kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkilerinin düzenlenmesi,"* kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Diğer taraftan 6771 sayılı Kanun'un 16. maddesiyle Anayasa'nın 166. maddesinin dördüncü fıkrasında yapılan değişiklikle Konseyin yeni hükûmet sisteminde yürütmenin başı olan Cumhurbaşkanı'na istişarî nitelikte görüş bildirmesi öngörülmüştür. Dolayısıyla Konseyin Başkanı'nın Cumhurbaşkanı olması ve Cumhurbaşkanı'nın toplantılara katılamaması hâlinde görevlendireceği Cumhurbaşkanı Yardımcısı veya Bakan'ın toplantılara başkanlık etmesini öngören kuralların Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacı taşımadığı söylenemez.

376. Bu itibarla kurallar, Yetki Kanunu kapsamında olup Anayasa'da KHK ile düzenlenmesi yasaklanmış alanlara ilişkin herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

377. Açıklanan nedenlerle kurallar Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

(2) Kuralların İçerik Yönünden İncelenmesi

378. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kurallar ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden de incelenmiştir.

379. Anayasa'nın 2. maddesinde güvence altına alınan hukuk devleti ilkesi gereği kanunlar ve KHK'lar kamu yararı amacıyla çıkarılır. Anayasa Mahkemesinin içtihadına göre kamu yararı genel bir ifadeyle bireysel, özel çıkarılardan ayrı ve bunlara üstün olan toplumsal yararı ifade etmektedir. KHK'nın amaç ögesi bakımından Anayasa'ya uygun sayılabilmesi için çıkarılmasında kamu yararı dışında bir amacın gözetilmemiş olması gerekir. KHK'nın kamu yararı dışında bir amaçla çıkarılmış olduğu açıkça anlaşılabiliyorsa amaç unsuru bakımından Anayasa'ya aykırılık söz konusu olabilecektir.

380. Anayasa'ya uygunluk denetiminde kuralın öngörülmesindeki kamu yararı anlayışının isabetli olup olmadığı değil incelenen kuralın kamu yararı dışında belli bireylerin ya da grupların çıkarları gözetilerek

yasalaştırılmış olup olmadığı incelenir. Diğer bir ifadeyle bir kuralın Anayasa'ya aykırılık sorunu çözümlenirken kamu yararı konusunda Anayasa Mahkemesinin yapacağı inceleme, yalnızca kuralın bu amaçla çıkarılıp çıkarılmadığının denetimiyle sınırlıdır.

381. 6771 sayılı Kanun'un 16. maddesiyle Anayasa'nın 166. maddesinin dördüncü fıkrasında yapılan değişiklikle Konseyin yeni hükûmet sisteminde yürütmenin başı olan Cumhurbaşkanı'na istişarî nitelikte görüş bildirmesi öngörülmüştür. Bu açıdan bakıldığında yürütmenin başı olan Cumhurbaşkanı'nın Konseyin Başkanı olarak belirlenmesi ve Cumhurbaşkanı'nın toplantılara katılamaması hâlinde görevlendireceği Cumhurbaşkanı Yardımcısı veya Bakan'ın toplantılara başkanlık etmesinin öngörülmesinin de söz konusu Anayasa değişikliğine uyum sağlamak amacına yönelik olduğu anlaşılmaktadır. Bu itibarla kamu yararı dışında bir amaç gözetmeyen kuralların hukuk devleti ilkesine aykırı bir yönü bulunmamaktadır.

382. Öte yandan Anayasa'nın 166. maddesinin dördüncü fıkrasında Konseyin kuruluş ve işleyişinin kanunla düzenleneceği belirtilmiştir. Anılan hüküm gereğince Konseyin kuruluşuna ilişkin temel ilkelerin kanunla düzenlenmesi zorunludur. Anayasa'nın herhangi bir maddesindeki kanunla düzenlenme şartı, kural olarak o konuda KHK çıkarılmasına engel teşkil etmemektedir. Başka bir ifadeyle, KHK'larla düzenlenemeyeceği açıkça belirtilen yasak alanlar dışında kalmak kaydıyla kanunla düzenleneceği belirtilen konularda KHK çıkarılmasına engel bir durum bulunmamaktadır.

383. Bu itibarla Konseyin Başkanı'nı belirleyen ve Başkanın olmadığı durumlarda kimin toplantılara başkanlık edeceğini öngören kuralların KHK ile düzenlenmesi, Anayasa'nın 166. maddesinde anılan hususların kanunla düzenlenmesi gerektiğine ilişkin hükmüne aykırılık oluşturmamaktadır.

384. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın 2. ve 166. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

ii. Üçüncü Cümle

385. Kural Konsey üyelerinin Cumhurbaşkanınca belirlenmesini öngörmektedir.

386. KHK'nın 77. maddesinin (b) bendiyle 3624 sayılı Kanun'un 14. maddesine eklenen beşinci fıkraya yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

387. Kuralın 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (d) bendi uyarınca "...Cumhurbaşkanının yürütme yetkisine ilişkin hususlara dair hükümlerin düzenlenmesi..." kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Ancak kuralın 6771 sayılı Kanun ile Anayasa'da yapılan değişikliklerle ilgisinin olduğu söylenemez.

388. Bu itibarla kural 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtilen Anayasa'da yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacı taşımadığından Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca verilen KHK çıkarma yetkisinin amaç ve kapsamı içinde değerlendirilemez.

389. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ve Muhterem İNCE bu görüşe katılmamışlardır.

Kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden Anayasa'nın 166. maddesi yönünden ayrıca incelenmemiştir.

c. (ç) Bendiyle Kanun'un Başlığıyla Birlikte Değiştirilen 4. Maddesinin İncelenmesi

390. Kanun'un dava konusu 4. maddesinde Konseyin çalışma usul ve esaslarının Cumhurbaşkanınca belirleneceği hüküm altına alınmıştır.

391. KHK'nın 9. maddesinin (e) bendiyle 6446 sayılı Kanun'un 26. maddesinin (6) numaralı fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen (7), (8), (9), (10), (11), (12), (13) ve (14) numaralı fıkralara yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

392. Kuralın 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca "*kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkilerinin düzenlenmesi,*" kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Ancak kuralın 6771 sayılı Kanun ile Anayasa'da yapılan değişikliklerle ilgisinin olduğu söylenemez.

393. Bu itibarla kural 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtilen Anayasa'da yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacı taşımadığından Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca verilen KHK çıkarma yetkisinin amaç ve kapsamı içinde değerlendirilmemektedir.

394. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ve Muhterem İNCE bu görüşe katılmamışlardır.

Kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden Anayasa'nın 166. maddesi yönünden ayrıca incelenmemiştir.

ç. (d) Bendiyle Kanun'un 3. Maddesinin (f) Bendi ile 5 ila 10. Maddelerinin Yürürlükten Kaldırılmasının İncelenmesi

395. Kanun'un 3. maddesinin (f) bendinde *"Ekonomik ve sosyal konularda yayınlar ve araştırmalar yapmak ve yaptırmak."* Konseyin görevleri arasında sayılmakta iken anılan fıkra dava konusu kuralla yürürlükten kaldırılmıştır.

396. Kanun'un 5. maddesinde Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu tarafından bir, Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu ile Türkiye Ziraat Odaları Birliği tarafından bir, Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu, Hak İşçi Sendikaları Konfederasyonu ile Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu tarafından bir kişi olmak üzere üç Başkan yardımcısı belirleneceği, Başkan yardımcılarının bir yıl süreyle ve dönüşümlü olarak görev yapacağı düzenlenmekte iken anılan madde dava konusu kuralla yürürlükten kaldırılmıştır.

397. Kanun'un 6. maddesinde Konsey Başkanlık Divanının; Konsey Başkanı, üç Konsey Başkan Yardımcısı ve Konsey Sekreteryasından sorumlu Müsteşardan oluşacağı belirtilmekte iken anılan madde dava konusu kuralla yürürlükten kaldırılmıştır.

398. Kanun'un 7. maddesinde Konseyin, üç ayda bir Başkanın daveti ile olağan, Başkanın daveti veya Başbakanca belirlenecek olanlar dışında kalan temsilcilerin üçte birinin yazılı istemleri üzerine olağanüstü toplanabileceği, toplantı yeter sayısının, Başbakanca belirlenecek olanlar dışında kalan temsilcilerin salt çoğunluğundan oluşacağı, Konsey toplantılarının gündemine ilişkin hazırlıkların, Konseyi oluşturan kuruluşlardan birer temsilcinin katılımı ile sekreteryaya tarafından yapılacağı ve toplantı gündeminin Başkanlık Divanı tarafından belirleneceği ve sekreteryaya tarafından temsilcilerine duyurulacağı, toplantılara ilişkin diğer esas ve yöntemlerin yönetmelikle düzenleneceği ifade edilmekte iken anılan madde dava konusu kuralla yürürlükten kaldırılmıştır.

399. Kanun'un 8. maddesinin önceki halinde Konsey bünyesinde kurulacak çalışma kurulları düzenlenmiştir. Maddeye göre Konsey, ihtiyaç duyulan konularda görüş bildirmek üzere geçici ve daimî nitelikli çalışma kurulları oluşturabilir. Çalışma kurulları, gerektiğinde geçici nitelikli çalışma grupları oluşturabilirler. Çalışma kurulları ile çalışma grupları, çalışmalarına ve toplantılarına, bilgi ve veri sağlamak ve görüş oluşturulmasına katkıda bulunmak amacıyla, Başbakanlık, ilgili Bakanlık veya diğer kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcilerini davet edebilir. Kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcileri, toplantılara katılmak ve devlet sırrı dışındaki tüm bilgi ve verileri sağlamakla yükümlüdür. Çalışma kurulları, gündemi ile ilgili konularda meslek örgütlerini, diğer sivil toplum örgütlerini ve konuyla ilgili uzmanları toplantıya çağırabilir. Çalışma kurulları ile çalışma gruplarının kuruluş, çalışma esas ve yöntemleri yönetmelikle düzenlenir. Anılan madde dava konusu kuralla yürürlükten kaldırılmıştır.

400. Kanun'un 9. maddesinin önceki halinde Konseyin sekreterya hizmetlerinin, Devlet Planlama Teşkilâtı Müsteşarlığı tarafından yerine getirilmesi öngörülmüş, 10. maddesinde ise Konseyin giderleri için her yıl Devlet Planlama Teşkilâtı bütçesine yeterli ödenek konulacağı belirtilmiştir. Anılan maddeler dava konusu kuralla yürürlükten kaldırılmıştır.

401. Yukarıda anılan maddelerin dava konusu kuralla yürürlükten kaldırılmasının 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca *"kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkilerinin düzenlenmesi,"* kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Ancak söz konusu maddelerin yürürlükten kaldırılmalarının 6771 sayılı Kanun ile Anayasa'da yapılan değişikliklerle ilgilerinin olduğu söylenemez.

402. Bu itibarla kural 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtilen Anayasa'da yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacı taşımadığından Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca verilen KHK çıkarma yetkisinin amaç ve kapsamı içinde değerlendirilmemektedir.

403. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ve Muhterem İNCE bu görüşe katılmamışlardır.

Kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden Anayasa'nın 166. maddesi yönünden ayrıca incelenmemiştir.

d. (d) Bendiyle Kanun'un 11. ve Geçici 1. Maddelerinin Yürürlükten Kaldırılmasının İncelenmesi

i. Kuralın Anayasa'nın Mülga 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

404. Kanun'un 11. maddesinde, Kanun'da öngörülen yönetmeliklerin, Konseye katılanların görüşleri alınarak Başbakanlık tarafından çıkarılacağı, geçici 1. maddesinde de yönetmeliklerin Kanun'un yayımı tarihinden itibaren 3 ay içerisinde çıkarılacağı belirtilmiştir. Anılan maddeler dava konusu kuralla yürürlükten kaldırılmıştır.

405. Yukarıda anılan maddelerin dava konusu kuralla yürürlükten kaldırılmasının 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca *"kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkilerinin düzenlenmesi,"* kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine göre oluşturulan yeni idari teşkilat yapısına geçiş sürecinde Başbakanlık kaldırılmıştır. Dolayısıyla Kanun'da öngörülen yönetmeliklerin 3 ay içerisinde Başbakanlık tarafından çıkarılmasını öngören maddelerin yürürlükten kaldırılmasını öngören kuralda Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacı bulunmadığı söylenemez.

406. Bu itibarla kural, Yetki Kanunu kapsamında olup Anayasa'da KHK ile düzenlenmesi yasaklanmış alanlara ilişkin herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

407. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

ii. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

408. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden de incelenmiştir.

409. KHK'nın 109. maddesinin (b) bendiyle 4641 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 2. maddesinin birinci ve ikinci cümleleriyle ilgili içerik yönünden yapılan incelemede açıklanan gerekçeler uygun olduğu ölçüde dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

410. Kanun'da öngörülen yönetmeliklerin, Konseye katılanların görüşleri alınarak Kanun'un yayımı tarihinden itibaren 3 ay içerisinde Başbakanlık tarafından çıkarılmasını öngören düzenlemelerin dava konusu kuralla yürürlükten kaldırılmasının yeni hükümet sisteminde

Başbakanlık makamının kaldırılmasının bir sonucu olduğu, dolayısıyla kuralların Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla ihdas edildiği anlaşılmaktadır. Bu itibarla kamu yararı dışında bir amaç gözetmeyen kuralın hukuk devleti ilkesine aykırı bir yönü bulunmamaktadır.

411. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. ve 166. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

T. KHK'nın 110. Maddesinin;

- (c) Bendiyle 6328 Sayılı Kanun'un 27. Maddesinin Değiştirilen (2) ve (3) Numaralı Fıkralarının,

- (ç) Bendiyle 6328 Sayılı Kanun'un 33. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının Değiştirilen İkinci ve Üçüncü Cümlelerinin,

İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

412. Dava dilekçesinde kuralların, Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği belirtilerek Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

413. 6328 sayılı Kanun'un 27. maddesinde Kamu Denetçiliği Kurumunda (Kurum) görev yapan personelin mali ve özlük hakları düzenlenmiştir.

414. Maddenin (2) numaralı fıkrasında Kurum Genel Sekreterine Başbakanlıktaki genel müdürlere uygulanan mali ve sosyal hak ve yardımlara ilişkin hükümlerin uygulanacağı hüküm altına alınmakta iken KHK'nın 110. maddesinin dava konusu (c) bendiyle bu kişi hakkında bakanlık genel müdürlerine uygulanan mali ve sosyal hak ve yardımlara ilişkin hükümlerin uygulanacağı belirtilmiştir.

415. Maddenin (3) numaralı fıkrasının önceki halinde Kamu Denetçiliği uzmanlarına aynı derecede bulunan Başbakanlık uzmanları, Kamu Denetçiliği uzman yardımcılarını Başbakanlık uzman yardımcılarını ve Kurumun diğer personeline ise Başbakanlıkta aynı ünvanlı ve aynı

dereceli kadrolarda çalışanlara uygulanan mali ve sosyal hak ve yardımlara ilişkin hükümlerin uygulanacağı düzenlenmiş, dava konusu kuralla yapılan değişiklikle söz konusu personele Adalet Bakanlığındaki emsal personele uygulanan mali ve sosyal hak ve yardımlara ilişkin hükümlerin uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

416. Kanun'un 33. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinde başdenetçi ve denetçilerin sigorta primine esas kazanç tutarlarının, başdenetçi için Başbakanlık Müsteşarı, denetçiler için Başbakanlık müsteşar yardımcıları esas alınarak belirleneceği; üçüncü cümlesinde emeklilik yönünden başdenetçinin Başbakanlık Müsteşarı, denetçilerin Başbakanlık müsteşar yardımcıları için belirlenmiş olan ek gösterge, makam tazminatı ile temsil tazminatından aynı usul ve esaslara göre yararlandırılacağı hüküm altına alınmakta iken dava konusu kuralla yapılan değişiklikle başdenetçinin en yüksek devlet memuru; denetçilerin de bakanlık genel müdürleri ile eşitlenmesi öngörülmüştür.

417. KHK'nın 6. maddesinin (b) bendiyle 6004 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 8. maddesine yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

418. Bu itibarla Kurum personelinin mali ve sosyal haklarına ilişkin düzenleme öngören kurallar Anayasa'nın İkinci Kısım'ın İkinci Bölümü'nde yer alan mülkiyet hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

419. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptalleri gerekir.

U. KHK'nın 118. Maddesinin (c) ve (ç) Bentleriyle 3213 Sayılı Kanun'a Ek 16. Maddeden Sonra Gelmek Üzere Eklenen Ek 16., Ek 17. ve Ek 18. Maddeler ile Geçici 30. Maddeden Sonra Gelmek Üzere Eklenen Geçici 31 ila Geçici 37. Maddelerin İncelenmesi

1. Genel Açıklama

420. 3213 sayılı Kanun, madenlerin millî menfaatlere uygun olarak aranması, işletilmesi, üzerinde hak sahibi olunması ve terk edilmesi ile ilgili esas ve usulleri düzenlemek amacıyla ihdas edilmiştir.

421. Madenlerin bulunması, ruhsatlandırılması, denetlenmesi gibi konularda görevli olan Maden İşleri Genel Müdürlüğü ile petrolün aranması, arama ruhsatı verilmesi gibi konularda görevli olan Petrol İşleri Genel Müdürlüğü Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine göre oluşturulan idari teşkilat yapısına geçiş sürecinde 703 sayılı KHK ile kapatılmıştır. Bu kurumların yerine ise (4) numaralı CBK ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına bağlı, kamu tüzel kişiliğini haiz Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü (MAPEG) kurulmuştur. MAPEG'in kuruluşu, görev ve yetkileri, teşkilat yapısı, gelirleri, hizmet birimleri ve personel yapısı (4) numaralı CBK'nın 763 ila 784. maddelerinde düzenlenmiştir.

422. 3213 sayılı Kanun'a dava konusu kurallarla eklenen maddelerde ise MAPEG'e tanınan muafiyetler, tebligat işlemleri, mülga Maden İşleri Genel Müdürlüğü ile mülga Petrol İşleri Genel Müdürlüğünün taşınır ve taşınmazları ile personelinin MAPEG'e devri gibi hususlar düzenlenmiştir.

2. İptal Taleplerinin Gerekçesi

423. Dava dilekçesinde, kuralların Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği belirtilerek Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

3. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. Ek 16. Madde

424. Kanun'a dava konusu kuralla eklenen ek 16. maddede MAPEG'e tanınan muafiyetler düzenlenmiştir.

425. Maddenin birinci fıkrasında MAPEG'in bütün mal ve varlıklarının devlet malı hükmünde olup haczedilemeyeceği, bunlar aleyhine işlenen suçların devlet malları aleyhine işlenmiş sayılacağı belirtilmiştir.

426. İkinci fıkrada MAPEG'in; ilgili mevzuat kapsamındaki görevleri dolayısıyla yapacağı işlemler yönünden, katma değer vergisi ve özel tüketim vergisi hariç, her türlü vergi, resim, harç ve paydan, tapu ve kadastro işlemlerinden kaynaklanan her türlü döner sermaye ücretinden muaf olduğu, ancak yargı harçlarının MAPEG'in haklılığı nispetinde karşı taraftan tahsiline ilgili merci tarafından karar verileceği düzenlenmiştir.

427. Üçüncü ve dördüncü fıkralarda MAPEG'e, ilgili mevzuat ile verilen görevlerin ifası için gerekli olup MAPEG tarafından satın alınan veya ithal edilen binek araçları hariç, motorlu vasıtalarla, motorlu, motorsuz makine, cihaz, araç-gereç ile bunların yedek parçaları ve lastiklerinin, katma değer vergisi ve özel tüketim vergisi hariç her türlü vergi, resim ve harçtan muaf olduğu, gelirlerinin vergiden müstesna tutulduğu, bu istisnanın, 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ile 13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu uyarınca yapılan kesintileri kapsamayacağı hüküm altına alınmıştır.

428. KHK'nın 12. maddesinin (o) bendiyle 3289 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 34. maddesine yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

429. Kuralla, 7142 sayılı Kanun'da belirtildiği şekilde bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkileri ile personeline ilişkin usul ve esasların ya da Cumhurbaşkanının yürütme yetkisine ilişkin hususların düzenlenmesine veya bu çerçevede kanunlar ve KHK'larda yer alan ilgili hükümlerin değiştirilmesine, yürürlükten kaldırılmasına ilişkin bir düzenleme öngörülmemektedir.

430. Bu itibarla kural 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) ila (d) bentlerinde belirtilen konulara yönelik bir düzenleme içermediğinden Yetki Kanunu kapsamında değildir.

431. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

b. Ek 17. Madde

432. Kanun'a dava konusu kuralla eklenen ek 17. maddede MAPEG'in görev ve sorumluluklarının yerine getirilmesinden dolayı haklarında ceza davası açılmış olanların; vekâlet verdikleri avukata, 19/3/1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 168. maddesine göre yayımlanan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesine göre ödedikleri ücretler ile belgelendirilmiş olmak kaydıyla dava ile ilgili olarak yaptıkları masrafların, kesinleşmiş mahkûmiyet kararı hâlinde geri alınmak kaydıyla, MAPEG Genel Müdürünün teklifi ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı onayı ile karşılanabileceği, uygulamaya ilişkin esas ve usullerin MAPEG tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenmesi belirtilmiştir.

433. KHK'nın 6. maddesinin (b) bendiyle 6004 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 8. maddesine yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

434. Bu itibarla MAPEG'in görev ve sorumluluklarının yerine getirilmesinden dolayı haklarında ceza davası açılmış olanların, vekâlet verdikleri avukata ödeyeceği vekâlet ücreti ile mahkeme masraflarının kurum tarafından karşılanmasını öngören kural Anayasa'nın İkinci Kısım'ının İkinci Bölümü'nde yer alan mülkiyet ve adil yargılanma haklarına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

435. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

c. Ek 18. Madde

436. Kanun'a dava konusu kuralla eklenen ek 18. maddenin birinci fıkrasında MAPEG'in, görev alanına giren konulara ilişkin her türlü tebligatın, kayıtlı elektronik posta adresi (KEP) veya kurumsal elektronik tebligat sistemi (e-Tebliğat) yoluyla ilgisine tebliğ edebileceği, bu yollarla yapılan tebligatların 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu uyarınca tebliğ edilmiş sayılacağı belirtilmiş, ikinci fıkrasında da 3213 sayılı Kanun ile 30/5/2013 tarihli ve 6491 sayılı Türk Petrol Kanunu kapsamında ruhsat ve hak sahibi olanların, aktif edilmiş tebligata esas kayıtlı KEP kullanmalarının zorunlu olduğu, ruhsat ve hak sahiplerinden tebligat işlemlerinde KEP kullanma yükümlülüğünü yerine getirmeyenlere, yükümlülüklerini yerine getirmedikleri her üç ay için 25.000 Türk lirası idari para cezası uygulanacağı, para cezasının her yıl 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu uyarınca belirlenen yeniden değerlendirme oranı nispetinde artırılacağı hüküm altına alınmıştır.

437. KHK'nın 20. maddesiyle 5326 sayılı Kanun'un 42. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen 42/A maddesine yönelik açıklanan gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

438. KEP kullanma yükümlülüğünü yerine getirmeyenler için para cezası öngören kural, Anayasa'nın 38. maddesi kapsamında idari yaptırım niteliğinde olup Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alan içinde kalmaktadır.

439. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

ç. Geçici 31., Geçici 32. ve Geçici 36. Maddeler

i. Kuralların Anayasa'nın Mülga 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

440. Kanun'a dava konusu kuralla eklenen geçici 31. maddenin birinci fıkrasında, mülga Maden İşleri Genel Müdürlüğünün ve Mülga Petrol İşleri Genel Müdürlüğünün (mülga Genel Müdürlükler) çalışmalarının yürütülmesinde kullanılan taşınurlar, taşıtlar, araçlar, gereçler ve malzemeler, yazılı ve elektronik ortamdaki her türlü kayıtlar ve diğer dokümanların mülga Genel Müdürlüklerin kadrosunda bulunan 657 sayılı Kanun'a tabi memurlar ile sözleşmeli personel ve 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu'na tabi personelin 703 sayılı KHK'nın yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla MAPEG'e devredilmiş sayılacağı belirtilmiştir.

441. Maddenin ikinci fıkrasında, birinci fıkraya göre devredilmiş sayılan personelden; memurların MAPEG adına ihdas edilmiş sayılan aynı ünvanlı kadrolara bulundukları kadro dereceleriyle hiçbir işleme gerek kalmaksızın atanmış sayılacağı, 657 sayılı Kanun'un 4. maddesinin (B) fıkrasına göre istihdam edilen sözleşmeli personelin de pozisyonlarıyla birlikte MAPEG'e devredilmiş sayılacağı hüküm altına alınmıştır.

442. Maddenin üçüncü fıkrasında 703 sayılı KHK'nın yürürlüğünden önce mülga Genel Müdürlükler adına yapılmış mevcut sözleşmeler ve protokollerin MAPEG'e devredilmiş sayılacağı, Genel Müdürlükler tarafından yapılmış olan sözleşme ve protokollerle ilgili dava ve icra takipleri dâhil olmak üzere mülga Genel Müdürlüklerin leh ve aleyhine açılmış davalar ve icra takiplerinde MAPEG'in kendiliğinden taraf sıfatı kazanacağı belirtilmiştir.

443. Maddenin dördüncü, beşinci ve altıncı fıkralarında bu maddenin uygulanması sırasında teşkilat, personel, kadro, demirbaş devri ve benzeri hususlarda ortaya çıkabilecek tereddütleri gidermeye Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanının yetkili olduğu, devir işlemlerinin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile MAPEG tarafından belirlenecek usul ve esaslar dâhilinde ve 703 sayılı KHK'nın yayımı tarihinden itibaren altı ay içerisinde tamamlanacağı ve mülga Genel Müdürlüklere mevzuatta yapılan atıfların MAPEG'e yapılmış sayılacağı hükme bağlanmıştır.

444. Dava konusu geçici 32. maddede, mülga Genel Müdürlüklere ilişkin mevcut mevzuatın bu maddenin yayımlandığı tarihte yapılan MAPEG'in kuruluşuna ilişkin düzenlemelere aykırı olmayan hükümlerinin ilgili mevzuat yürürlüğe girinceye kadar uygulanmasına devam olunacağı belirtilmiştir.

445. Dava konusu geçici 36. maddede ise yapılandırılması tamamlanuncaya kadar MAPEG tarafından yapılması gereken görevler ve hizmetlerin, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının ve mülga Genel Müdürlüklerin mevcut birimleri ve personeli ile yürütüleceği, yeniden yapılanma sürecinde görevler ve hizmetler ile ilgili yaşanacak tereddütler hakkında karar vermeye Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanının yetkili olduğu hüküm altına alınmıştır.

446. Kuralların 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (a) bendinin *"kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkilerinin düzenlenmesi,"* ve (d) bendinin *"Kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının ... personeli[ne] ilişkin usul ve esasların düzenlenmesinin sağlanması ..."* hükmü kapsamında olduğu anlaşılmaktadır.

447. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının hizmet birimleri olan mülga Genel Müdürlüklerin MAPEG adı altında yeniden yapılandırılmasıyla ilgili geçiş sürecini düzenleyen kuralların Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacı taşımadığı söylenemez.

448. Bu itibarla kurallar, Yetki Kanunu kapsamında olup Anayasa'da KHK ile düzenlenmesi yasaklanmış alanlara ilişkin herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

449. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

ii. Kuralların İçerik Yönünden İncelenmesi

450. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kurallar, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden incelenmiştir.

451. Maden İşleri Genel Müdürlüğü ile Petrol İşleri Genel Müdürlüğü Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine göre oluşturulan idari teşkilat yapısına geçiş sürecinde 703 sayılı KHK ile kapatılmış, bu kurumların yerine

MAPEG kurulmuştur. Bu süreçte kapatılan Genel Müdürlüklerin MAPEG adı altında yeniden yapılandırılması çerçevesinde geçiş sürecini düzenleyen kuralların Anayasa değişikliklerini uyum sağlama amacı taşımadığı söylenemez. Bu itibarla kamu yararı dışında bir amaç gözetmeyen kuralların hukuk devleti ilkesine aykırı bir yönü bulunmamaktadır.

452. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

d. Geçici 33. Maddenin;

i. Birinci ve Üçüncü Fıkraları

(1) Kuralların Anayasa'nın Mülga 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

453. 3213 sayılı Kanun'un geçici 33. maddesinin dava konusu birinci fıkrasında bu maddenin yürürlük tarihinden önce mülga Genel Müdürlüklerin görev alanına ilişkin açılmış olan davalar ve icra takipleri ile 1/1/2019 tarihine kadar açılacak olan davalar ve icra takiplerinin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı avukatlarınca yürütölmeye devam olunacağı, 1/1/2019 tarihinden itibaren dava dosyaları ve icra takiplerinin MAPEG'e devredileceğı, bu sürenin, Bakan onayıyla 6 aya kadar uzatılabileceğı, bu şekilde devredilen dava ve icra takipleri ile ilgili olarak devir tarihine kadar yapılmış her türlü işlemin ilgili idareler adına yapılmış sayılacağı ifade edilmiş, üçüncü fıkrasında da mülga Genel Müdürlüklerin görevlerine ilişkin olarak 703 sayılı KHK'nın yürürlüğe girmesinden önce yapılmış iş ve işlemler sebebiyle açılacak davaların da MAPEG'e yöneltileceğı hükme bağlanmıştır.

454. 3213 sayılı Kanun'un geçici 31., geçici 32. ve geçici 36. maddelerine ilişkin gerekçeler dava konusu kurallar bakımından da geçerlidir.

455. Kuralların 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (a) bendinin *"kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkilerinin düzenlenmesi,"* hükmü kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının hizmet birimleri olan mülga Genel Müdürlüklerin MAPEG adı altında yeniden yapılandırılması çerçevesinde geçiş sürecini düzenleyen kuralların Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacı taşımadığı söylenemez.

456. Bu itibarla kurallar, Yetki Kanunu kapsamında olup Anayasa'da KHK ile düzenlenmesi yasaklanmış alanlara ilişkin herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

457. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

(2) Kuralların İçerik Yönünden İncelenmesi

458. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kurallar, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden incelenmiştir.

459. 3213 sayılı Kanun'un geçici 31., geçici 32. ve geçici 36. maddelerine ilişkin gerekçeler dava konusu kurallar bakımından da geçerlidir.

460. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

ii. İkinci Fıkra

461. 3213 sayılı Kanun'un geçici 33. maddesinin dava konusu ikinci fıkrasında mülga Genel Müdürlüklerin görev alanına ilişkin açılmış olan davalar ve icra takiplerinin MAPEG'e devir tarihine kadar tahsil edilen yahut icra takibine konulan vekâlet ücretlerinin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı hukuk müşavirliği ve avukatlarına 659 sayılı KHK uyarınca dağıtılacağı, takibe konulmayan vekâlet ücretlerinin ise MAPEG tarafından takip ve tahsil edileceği, yargılama giderleri hakkında da aynı usulde işlem yapılacağı, devam eden tüm davalarda husumetin MAPEG'e yöneltileceği belirtilmiştir.

462. KHK'nın 6. maddesinin (b) bendiyle 6004 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 8. maddesine yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

463. Bu itibarla Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı hukuk müşavirliği ve avukatlarına vekalet ücreti ödenmesine ilişkin düzenleme öngören kural, Anayasa'nın İkinci Kısımının İkinci Bölümü'nde yer alan mülkiyet hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

464. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

e. Geçici 34. Maddenin;

i. Birinci Fıkrası

(1) Kuralın Anayasa'nın Mülga 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

465. Kuralda mülga Maden İşleri Genel Müdürlüğü ile Petrol İşleri Genel Müdürlüğünde Enerji ve Tabii Kaynaklar Uzman Yardımcısı ve Uzmanı kadrolarında çalışanların, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 15 gün içerisinde talep etmeleri hâlinde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığında durumlarına uygun kadrolara atanacakları, aksi hâlde Maden ve Petrol İşleri Uzman Yardımcısı veya Maden ve Petrol Uzmanı kadrolarına atanmış sayılacakları düzenlenmiştir.

466. Kuralın 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (d) bendinin *"Kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının ... personeli[ne] ilişkin usul ve esasların düzenlenmesinin sağlanması ..."* hükmü kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının hizmet birimleri olan mülga Genel Müdürlüklerin MAPEG adı altında yeniden yapılandırılması çerçevesinde geçiş sürecini düzenleyen kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacı taşıdığı sonucuna varılmaktadır.

467. Bu itibarla kural, Yetki Kanunu kapsamında olup Anayasa'da KHK ile düzenlenmesi yasaklanmış alanlara ilişkin herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

468. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

(2) Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

469. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden incelenmiştir.

470. 3213 sayılı Kanun'un geçici 31., geçici 32. ve geçici 36. maddelerine ilişkin gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

471. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

ii. İkinci Fıkra

472. Geçici 34. maddenin dava konusu ikinci fıkrasında mülga Maden İşleri Genel Müdürlüğü ile Petrol İşleri Genel Müdürlüğünde görev yapmakta iken MAPEG kadrosuna geçen personelden belli fakültelerden mezun olanlara maden ve petrol uzmanı olma imkânı getirilmiştir.

473. Fıkranın birinci cümlesinde, 703 sayılı KHK ile MAPEG kadrosuna geçen personelden, en az dört yıllık eğitim veren hukuk, siyasal bilgiler, iktisadi ve idari bilimler, iktisat, işletme, mimarlık ve mühendislik fakülteleri ile MAPEG'in görev alanına giren ve yönetmelikle belirlenen fakültelerden veya bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulu tarafından kabul edilen yurt içindeki ve yurt dışındaki yükseköğretim kuruluşlarından 703 sayılı KHK'nın yürürlüğe girdiği tarihten önce mezun olmak şartıyla, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı teşkilatında geçen çalışma süreleri de dâhil olmak üzere MAPEG'de en az üç yıllık çalışma süresini doldurmuş ya da dolduracak olan personelin, yaş sınırına bakılmaksızın, MAPEG tarafından oluşturulacak sınav komisyonu tarafından belirlenecek usul ve esaslar kapsamında MAPEG'de ihdas edilen toplam uzman ve uzman yardımcısı kadrosunun yüzde yirmisi için bu maddenin yayımından itibaren iki yıl içinde yapılacak sınavlarda başarılı olmaları ve hazırladıkları uzmanlık tezinin kabul edilmesi hâlinde Maden ve Petrol Uzmanı olmaya hak kazanacakları belirtilmiştir.

474. Anılan fıkranın ikinci cümlesinde bu oranın Cumhurbaşkanınca artırılabilmesine imkân tanınmış, üçüncü cümlesinde sınavda başarılı olamayanlara bir yıl içinde ikinci kez sınav hakkı, tezi kabul edilmeyenlere altı ay düzeltme süresi verilmesi öngörülmüş, dördüncü cümlesinde de 703 sayılı KHK'nın yürürlüğe girdiği tarihte Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Hukuk Müşavirliğinde avukat ve hukuk müşavirliği kadrosunda çalışmakta olan ve 1/1/2019 tarihine kadar MAPEG'in avukat ve hukuk müşaviri kadrosuna geçen personel hariç olmak üzere 703 sayılı KHK'nın yürürlüğe girdiği tarihten sonra MAPEG kadrosuna atanan personel hakkında bu fıkra hükümlerinin uygulanmayacağı hükme bağlanmıştır.

475. KHK'nın 12. maddesinin (z) bendiyle 3289 sayılı Kanun'a eklenen ek 13. maddeye yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

476. Kuralın 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (d) bendinin *"Kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan bakanlıkların, kamu kurum*

ve kuruluşlarının ... personeli[ne] ilişkin usul ve esasların düzenlenmesinin sağlanması ...” hükmü kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Ancak kuralın 6771 sayılı Kanun ile Anayasa’da yapılan değişikliklerle ilgisi kurulamamıştır. Dolayısıyla kural 7142 sayılı Kanun’un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtilen Anayasa’da yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacı taşımadığından Anayasa’nın mülga 91. maddesi uyarınca verilen KHK çıkarma yetkisinin amaç ve kapsamı içinde değerlendirilmemektedir.

477. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa’nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ve Muhterem İNCE bu görüşe katılmamışlardır.

f. Geçici 35. Madde

478. 6216 sayılı Kanun’un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa’nın mülga 163. maddesi yönünden incelenmiştir.

479. Kuralda MAPEG’in 2018 yılı harcamalarının 2018 yılı Merkezî Yönetim Bütçe Kanunu’na istinaden Hazine ve Maliye Bakanlığınca yeni bir düzenleme yapılınca kadar Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının 2018 yılı bütçesinde yer alan ödeneklerden karşılanması öngörülmüştür.

480. Anayasa’nın 161. maddesinin birinci fıkrasında kamu idarelerinin ve kamu iktisadi teşebbüsleri dışındaki kamu tüzel kişilerinin harcamalarının yıllık bütçelerle yapılacağı belirtilmiştir. Anayasa’nın (mülga) 163. maddesinde ise Bakanlar Kuruluna KHK ile bütçede değişiklik yapmak yetkisi verilemeyeceği belirtilmiştir. Buna göre, bütçe kanununda değişiklik yapılmasına sebebiyet verecek bir nitelikteki düzenlemelerin KHK ile yapılması mümkün değildir.

481. MAPEG’in 2018 yılı harcamalarının Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının 2018 yılı bütçesinde yer alan ödeneklerden karşılanmasını öngören kural, bütçe kanununda değişiklik yapılması sonucunu doğurmaktadır. Bu itibarla kural KHK ile bütçede değişiklik yapma yetkisi verilemeyeceğini öngören anayasal ilkeyle bağdaşmamaktadır.

482. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa’nın mülga 163. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın mülga 163. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ayrıca incelenmemiştir.

g. Geçici 37. Madde

483. Kanun'a dava konusu kuralla eklenen geçici 37. maddenin birinci fıkrasının birinci cümlesinde, 3213 sayılı Kanun ve 6491 sayılı Kanun kapsamında ruhsat ve hak sahibi olanların 3213 sayılı Kanun'un ek 18. maddesinde düzenlenen aktif edilmiş tebligata esas kayıtlı elektronik posta adresini 31/8/2018 tarihine kadar MAPEG'e sunmasının zorunluğu olduğu belirtilmiş, ikinci cümlesinde ise ruhsat ve hak sahiplerinden, elektronik posta adresini fıkranın birinci cümlesinde belirtilen tarihe kadar sunmayanlar hakkında ek 18. maddenin ikinci fıkrası uyarınca idari para cezası uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

484. KHK'nın 20. maddesiyle 5326 sayılı Kanun'un 42. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen 42/A maddesine yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

485. Bu itibarla elektronik posta adresini bildirmeyen ruhsat ve hak sahipleri için para cezası öngören kural, Anayasa'nın 38. maddesi kapsamında idari yaptırım niteliğinde olup Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alan içinde kalmaktadır.

486. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Ü. KHK'nın 120. Maddesinin (c) Bendiyle 6428 Sayılı Kanun'a Eklenen Geçici 2. Maddenin İncelenmesi

1. Genel Açıklama

487. Sağlık hizmetlerinde uygulanacak “Kamu Özel İş Birliği” (KÖİ) modelinin yasal altyapısını oluşturmak amacıyla çıkarılan 1/2/2013 tarihli ve 6428 sayılı Sağlık Bakanlığınca Kamu Özel İş Birliği Modeli ile Tesis Yaptırılması, Yenilenmesi ve Hizmet Alınması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'da KÖİ modelinin temel unsurları düzenlenmiştir.

488. Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasına göre Sağlık Bakanlığı ve bağlı kuruluşlarınca yapılmasına ihtiyaç duyulan tesislerin,

Hazinenin özel mülkiyetindeki taşınmazlar üzerinde sözleşmede belirtilen sabit yatırım dönemi hariç otuz yılı geçmemek üzere bağımsız ve sürekli nitelikte üst hakkı tesis edilmek suretiyle yaptırılması, mevcut tesislerin yenilenmesinin sağlanması ve bunlara ilişkin danışmanlık, araştırma-geliştirme hizmetleri ile ileri teknoloji ya da yüksek mali kaynak gerektiren bazı hizmetlerin yürütülmesi KÖİ modeliyle yapılabilecek ve bu kapsamda akdedilecek KÖİ sözleşmesi de özel hukuk hükümlerine tabi olacaktır.

489. Anayasa Mahkemesinin 1/4/2015 tarihli ve E.2013/50, K.2015/38 sayılı kararında ayrıntılı olarak açıklandığı üzere KÖİ modeli esas itibarıyla, Sağlık Bakanlığı ve bağlı kuruluşlarının projelerinin gerçekleştirilmesinde kullanılmak üzere geliştirilen özel bir finansman modelidir. KÖİ modeli, Sağlık Bakanlığı ve bağlı kuruluşlarının ihtiyaç duyduğu tesislerin idare ile projeyi yürütecek kişiler arasında karşılıklı hak ve yükümlülükleri içeren özel hukuk hükümlerine tabi sözleşme ile Hazinenin özel mülkiyetindeki taşınmazların mülkiyeti yükleniciye devredilmeksizin sadece yüklenici lehine sabit yatırım dönemi hariç otuz yılı geçmemek üzere üst hakkı tesis edilerek gerçekleştirilen, hastane binası inşası, bakımı ve işletilmesi gibi tıbbi hizmetler dışında kalan yardımcı hizmetlerin yüklenici, kamu hizmetinin bizzat kendisini oluşturan tıbbi hizmetlerin ise idarenin sorumluluğunda olduğu kamu yatırım finansmanı çeşididir.

490. Geleneksel kamu hizmeti sunumundaki dinamizm eksikliğine çare olarak öngörülen bu model hem çok sayıda hizmet unsurunu içermesi nedeniyle karmaşık hem de uzun süreli bir ilişki barındırmaktadır. Çünkü sağlık hizmetlerinin geliştirilmesi için gerekli finansmanın sağlanması uzun süreli ve esneklik içeren sözleşmeler yoluyla yapılmaktadır. Uzun vadeye yayılan bu model aynı zamanda büyük bir finansman gerektirmektedir. Bu modelde yüklenici, sözleşmede belirtilen sabit yatırım dönemi hariç 30 yılı geçmemek üzere idarece belirlenen süre boyunca tesisi kiralayacak ve kiralama süresinin sonunda tesisi, her türlü borç ve taahhütten ari, bakımlı, çalışır ve kullanılabilir durumda ilgili kamu idaresine bedelsiz olarak devredecektir. Dolayısıyla gerçekleştirilecek yatırım özel sektör tarafından yapılsa da mülkiyeti kamuya ait bir tesis söz konusudur. Anayasa Mahkemesinin anılan kararında, 6428 sayılı Kanun'un genel gerekçesinden, yatırımlar için gerekli olan harcamaları uzun döneme yayması, hizmeti kısa dönemde sunma fırsatı tanınması gibi avantajları dikkate alınarak sağlık hizmetlerinin sunumunda KÖİ modelinin benimsendiği ve bu amacın kamu yararına dönük olduğu belirtilmiştir.

491. Kanun'a dava konusu kuralla eklenen geçici 2. maddede, maddenin yürürlüğe girdiği tarihte akdedilmiş sözleşmelerin konusunu teşkil eden işlerde, yatırım döneminde yeni ihtiyaçların ortaya çıkmış olması ve bu ihtiyacın sözleşmede öngörülen iş değişikliği sınırları dâhilinde giderilememesi hâlinde, bir defaya mahsus olmak üzere yapılacak iş değişikliğine Sağlık Bakanlığının talebi üzerine Cumhurbaşkanı ya da Cumhurbaşkanınca belirlenen kurul veya mercice izin verilebilmesi, sözleşme sınırları dışındaki ilave işin yaptırılması için ayrıca yüklenicinin muvafakatinin alınması öngörülmüştür.

2. İptal Talebinin Gerekçesi

492. Dava dilekçesinde özetle; dava konusu kuralla mevcut sözleşmenin konusu olmayan ve başka bir ihale yapılmasını gerektiren yeni bir işin ihalesiz olarak mevcut ihalenin tarafı olan yükleniciye yaptırılmasına imkân tanındığı, idareye belirsiz ve sınırsız bir yetki verilerek kamuya ilişkin her türlü alım, satım ve sözleşmenin şeffaflık ve serbest katılım ilkelerine uygun olarak ihale mevzuatı çerçevesinde yapılması zorunluluğunun önüne geçildiği, kamuya ait bazı işlerin ihale mevzuatı kapsamının dışına çıkarılmasının idarenin keyfî uygulamalarına yol açabileceği belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

3. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

493. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden incelenmiştir.

494. Dava konusu kuralla esasen, belirli bir tarihten önce KÖİ modeli çerçevesinde imzalanmış olan sözleşmelerin konusunu teşkil eden işlerde, yatırım döneminde yeni ihtiyaçların ortaya çıkmış olması ve bu ihtiyacın sözleşmede öngörülen iş değişikliği sınırları dâhilinde giderilememesi hâlinde bir defaya mahsus olmak üzere iş değişikliği yapılmasına imkân tanınmakta; ayrıca bunun usul ve esasları da gösterilmektedir.

495. KHK'nın 12. maddesinin (o) bendiyle 3289 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 34. maddesine yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

496. Kuralla, 7142 sayılı Kanun'da belirtildiği şekilde bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkileri ile personeline ilişkin usul ve esasların ya da Cumhurbaşkanı'nın yürütme

yetkisine ilişkin hususların düzenlenmesine veya bu çerçevede kanunlar ve KHK'larda yer alan ilgili hükümlerin değiştirilmesine, yürürlükten kaldırılmasına ilişkin bir düzenleme öngörülmemektedir.

497. Bu itibarla kural 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) ile (d) bentlerinde belirtilen konulara yönelik bir düzenleme içermediğinden Yetki Kanunu kapsamında değildir.

498. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden 2. madde yönünden ayrıca incelenmemiştir.

V. KHK'nın 127. Maddesinin;

1. (ç) Bendiyle 926 Sayılı Kanun'un 30. Maddesinin Birinci Cümlesinden Sonra Gelmek Üzere Eklenen İkinci Cümlelerin İncelenmesi

a. Anlam ve Kapsam

499. 926 sayılı Kanun subayların ve astsubayların yetiştirilmelerini, sınıflandırılmalarını, görev ve yükümlülüklerini, terfi ve taltifleri ile her türlü özlük haklarını düzenlemektedir.

500. Kanun'un 3. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde, Türk Silâhlı Kuvvetlerine (TSK) mensup subay ve astsubaylarda normal bekleme süresi, *"rütbe terfilerine hak kazanabilmek için her rütbede beklenecek süre"*; (e) bendinde, en az bekleme süresi, *"normal bekleme süresinden eksik beklenecek süre"*; (f) bendinde, en çok bekleme süresi *"bulunulan rütbede en çok kalınabilecek süre"* şeklinde tanımlanmıştır. Subaylar ve astsubaylar bekleme süreleri sonunda rütbe almaya hak kazanmaktadır.

501. Subayların her bir rütbedeki normal bekleme süreleri ise Kanun'un 30. maddesinde düzenlenmiştir. Maddeye göre subayların rütbelerdeki normal bekleme süreleri; asteğmen için 8 ay, teğmen için 3 yıl, üsteğmen için 6 yıl, yüzbaşı için 6 yıl, binbaşı için 5 yıl, yarbay için 3 yıl, albay için 5 yıl, tuğgeneral-tuğamiral için 4 yıl, tümgeneral-tümamiral için 4 yıl, korgeneral-koramiral için 4 yıl, orgeneral-oramiral için 4 yıl olarak belirlenmiştir.

502. Dava konusu kuralda, söz konusu sürelerin Cumhurbaşkanlığı kararıyla uzatılabileceği veya kısaltılabileceği hükme bağlanmaktadır.

b. İptal Talebinin Gerekçesi

503. Dava dilekçesinde özetle; rütbe bekleme sürelerinin subayların özlük haklarıyla doğrudan ilgili olması sebebiyle kanunla belirlenmesi gerektiği, dava konusu kuralla söz konusu sürelerde değişiklik yapma yetkisinin hiçbir ilke ve sınır konulmaksızın yürütme organının takdirine bırakıldığı belirtilerek, kuralın Anayasa'nın 128. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

c. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

504. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden incelenmiştir.

505. KHK'nın 77. maddesinin (b) bendiyle 3624 sayılı Kanun'un 14. maddesine eklenen beşinci fıkraya yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

506. Subayların rütbelerdeki normal bekleme sürelerinin Cumhurbaşkanı kararıyla uzatılabilmesine veya kısaltılabilmesine imkân tanıyan Kuralın 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (d) bendi uyarınca “...Cumhurbaşkanının yürütme yetkisine ilişkin hususlara dair hükümlerin düzenlenmesi...” kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Ancak kuralın 6771 sayılı Kanun ile Anayasa'da yapılan değişikliklerle ilgisinin olduğu söylenemez.

507. Bu itibarla kural 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtilen Anayasa'da yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacı taşımadığından Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca verilen KHK çıkarma yetkisinin amaç ve kapsamı içinde değerlendirilmemektedir.

508. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ve Muhterem İNCE bu görüşe katılmamışlardır.

Kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden Anayasa'nın 128. maddesi yönünden ayrıca incelenmemiştir.

2. (h) Bendiyle 926 Sayılı Kanun'un 50. Maddesinin Birinci Fıkrasının (b) Bendinin (2) Numaralı Alt Bendinden Sonra Gelmek Üzere Eklenen (3) Numaralı Alt Bendinin İncelenmesi

a. Anlam ve Kapsam

509. 926 sayılı Kanun'un 50. maddesinde kadrosuzluk, yetersizlik ve belirli suçlardan hükümlülük hâllerinden dolayı subaylar hakkında Silahlı Kuvvetlerden ayırma işlemi yapılmasına ilişkin usul ve esaslar düzenlenmektedir.

510. Maddenin birinci fıkrasının (b) bendinde *yetersizlik nedeniyle ayırma* işlemi yapılmasını gerektiren hâller sayılmıştır. Söz konusu bendin (1) ve (2) numaralı alt bentlerinde teğmen rütbesi hariç olmak üzere son on yıl içinde, ikisi farklı birinci ve ikinci sicil üstlerinden olmak üzere üçüncü kez sicil tam notunun %60'ından daha düşük sicil notu alınması ve Subay Sicil Yönetmeliği'nde gösterilen esaslara göre kendisinden istifade edilemeyeceğinin sıralı sicil üstlerinin düzenleyeceği sicil belgesi ile anlaşılması durumlarında subaylar hakkında ayırma işlemi yapılması öngörülmüştür. Aynı bendin son cümlesinde ise yetersizlik nedeniyle ayırma işlemi yapılan subaylar hakkında hizmet sürelerine bakılmaksızın 5434 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir.

511. Anılan bende dava konusu kuralla eklenen (3) numaralı alt bentte teğmen-albay rütbesinde bulunanlardan Cumhurbaşkanınca TSK'dan çıkarılmasının uygun görülmesi yetersizlik nedeniyle ayırma hâlleri arasında düzenlenmiştir.

512. (1) ve (2) numaralı alt bentler uyarınca tesis edilen ayırma işleminin dayanağını ilgili personel hakkında sicil amirleri tarafından düzenlenen ve o personelin mesleki anlamda yetersizliğini ortaya koyan sicil belgeleri oluşturmaktadır. Dava konusu (3) numaralı alt bent uyarınca tesis edilecek ayırma işleminin dayanağı ise Cumhurbaşkanının ilgili subayın TSK'dan çıkarılmasını uygun görmüş olmasıdır. Dolayısıyla diğer yetersizlik hâllerinden farklı olarak dava konusu kural uyarınca teğmen-albay rütbesindeki bir subayın TSK bünyesinde göreve devam ettirilmemesini ve ayırma işlemine tabi tutulmasını gerektiren bir hâli bulunup bulunmadığının değerlendirilmesindeki yetki doğrudan Cumhurbaşkanına verilmiştir.

b. İptal Talebinin Gerekçesi

513. Dava dilekçesinde özetle; kuralla Cumhurbaşkanının bir subayın TSK'da kalmasını uygun görmemesinin o kişinin kurumdan ayrılması için yeterli bir sebep olarak öngörüldüğü, özlük hakları kapsamında kanunla düzenlenmesi gereken bu konunun tamamen yürütme organının takdirine bırakılarak Cumhurbaşkanı'na keyfi kullanılmaya elverişli, hiçbir ilke içermeyen, sınırsız bir yetki tanındığı, belirsiz ve öngörülemez nitelikte bir düzenleme getiren kuralın hukuk güvenliği ilkesiyle bağdaşmadığı, kamu görevine girme hakkına sınırlama getirdiği belirtilerek Anayasa'nın 2., 13., 70. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

c. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

514. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden incelenmiştir.

515. Dava konusu kuralla teğmen-albay rütbesinde bulunanlardan Cumhurbaşkanınca TSK'dan çıkarılması uygun görülen subaylar hakkında Silahlı Kuvvetlerden ayırma işlemi yapılması öngörülmektedir.

516. Anayasa'nın 70. maddesinin birinci fıkrasında "*Her Türk, kamu hizmetlerine girme hakkına sahiptir.*" denilmek suretiyle kamu hizmetlerine girme hakkı güvence altına alınmıştır.

517. Anılan hak sadece kamu hizmetlerine girmeyi değil kamu hizmetlerinde bulunmayı/kalmayı da güvence altına almaktadır (AYM, E. 2021/104, K. 2021/87, 11/11/2021, § 48). Dolayısıyla kişinin kamu hizmetinden çıkarılması sonucunu doğuran düzenlemeler Anayasa'nın 70. maddesi kapsamındadır (AYM, E.2020/77, K.2021/93, 16/12/2021, § 13).

518. Bu itibarla teğmen-albay rütbesinde bulunanlardan Cumhurbaşkanınca TSK'dan çıkarılması uygun görülen subaylar hakkında Silahlı Kuvvetlerden ayırma işlemi yapılmasını öngören kural, Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın Dördüncü Bölümü'nde yer alan kamu hizmetlerine girme hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

519. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden Anayasa'nın 2., 13., 70. ve 128. maddeleri yönünden ayrıca incelenmemiştir.

Y. KHK'nın 128. Maddesinin (d) Bendiyle 2803 Sayılı Kanun'un 13. Maddesinin İkinci Fıkrasından Sonra Gelmek Üzere Eklenen Üçüncü (Anılan Maddeye 11/6/2020 Tarihli ve 7245 Sayılı Kanun'la Eklenen Fıkra Nedeniyle Dördüncü) Fıkrasının İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

520. Dava dilekçesinde özetle; 703 sayılı KHK'nın 127. maddesinin (h) bendiyle 926 sayılı Kanun'un 50. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (2) numaralı alt bendinden sonra gelmek üzere eklenen (3) numaralı alt bendine yönelik gerekçelerle kuralın Anayasa'nın 2., 13., 70. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

521. 2803 sayılı Kanun'un 13. maddesine dava konusu kuralla eklenen fıkra da anılan Kanun'a tabi olarak Jandarma teşkilatında görev yapan teğmen-albay rütbesinde bulunanlar hakkında 926 sayılı Kanun'un 50. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (3) numaralı alt bendinin uygulanabilmesi, bunlara hizmet sürelerine bakılmaksızın 5434 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanması öngörülmektedir. Kurala göre teğmen-albay rütbesinde bulunanlardan Cumhurbaşkanınca Jandarma teşkilatından çıkarılması uygun görülen subaylar hakkında ayırma işlemi yapılması söz konusu olacaktır.

522. KHK'nın 127. maddesinin (h) bendiyle 926 sayılı Kanun'un 50. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (2) numaralı alt bendinden sonra gelmek üzere eklenen (3) numaralı alt bendine yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

523. Jandarma teşkilatında teğmen-albay rütbesinde bulunanlardan Cumhurbaşkanınca TSK'dan çıkarılması uygun görülen subaylar hakkında ayırma işlemi yapılmasını öngören kural Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın Dördüncü Bölümü'nde yer alan kamu hizmetlerine girme hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

524. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden Anayasa'nın 2., 13., 70. ve 128. maddeleri yönünden ayrıca incelenmemiştir.

Z. KHK'nın 129. Maddesinin (ç) Bendiyle 2692 Sayılı Kanun'un 7. Maddesinin İkinci Fıkrasından Sonra Gelmek Üzere Eklenen Üçüncü Fıkrasının İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

525. Dava dilekçesinde özetle; 703 sayılı KHK'nın 127. maddesinin (h) bendiyle 926 sayılı Kanun'un 50. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (2) numaralı alt bendinden sonra gelmek üzere eklenen (3) numaralı alt bendine yönelik gerekçelerle kuralın Anayasa'nın 2., 13., 70. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

526. 2692 sayılı Kanun'un 7. maddesine dava konusu kuralla eklenen fıkra da Sahil Güvenlik Komutanlığı teşkilatında görev yapan teğmen-albay rütbesinde bulunanlar hakkında 926 sayılı Kanun'un 50. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (3) numaralı alt bendinin uygulanabilmesi, bunlara hizmet sürelerine bakılmaksızın 5434 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanması öngörülmektedir. Kurala göre teğmen-albay rütbesinde bulunanlardan Cumhurbaşkanınca Sahil Güvenlik teşkilatından çıkarılması uygun görülen subaylar hakkında ayırma işlemi yapılması söz konusu olacaktır.

527. KHK'nın 127. maddesinin (h) bendiyle 926 sayılı Kanun'un 50. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (2) numaralı alt bendinden sonra gelmek üzere eklenen (3) numaralı alt bendine yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

528. Sahil Güvenlik Komutanlığı teşkilatında teğmen-albay rütbesinde bulunanlardan Cumhurbaşkanınca TSK'dan çıkarılması uygun görülen subaylar hakkında ayırma işlemi yapılmasını öngören kural, Anayasa'nın İkinci Kısım'nın Dördüncü Bölümü'nde yer alan kamu hizmetlerine girme hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

529. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden Anayasa'nın 2., 13., 70. ve 128. maddeleri yönünden ayrıca incelenmemiştir.

AA. KHK'nın 133. Maddesinin;

1. (a) Bendiyle 233 Sayılı KHK'nın 3. Maddesinin Değiştirilen (3) Numaralı Fıkrasının İncelenmesi

a. Anlam ve Kapsam

530. 233 sayılı KHK'nın 3. maddesinin (3) numaralı fıkrasının önceki halinde *“Teşebbüslerden iktisadi devlet teşekkülü olanlar, anonim şirket şeklinde de kurulabilir. Anonim şirket şeklinde kurulan iktisadi devlet teşekküllerinde Türk Ticaret Kanunu'nun 277 nci maddesinde sözü edilen beş kurucunun bulunması şartı aranmaz, genel kurul ve denetçiler bulunmaz.”* denilmiştir. Anılan fıkra dava konusu kuralla *“Teşebbüsler, anonim şirket şeklinde de kurulabilir. Anonim şirket şeklinde kurulan teşebbüslerde genel kurul bulunmaz.”* şeklinde değiştirilmiştir.

531. 233 sayılı KHK'nın 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasında kamu iktisadi teşebbüsü (KİT) (teşebbüs); iktisadi devlet teşekkülü (İDT) ile kamu iktisadi kuruluşunun (KİK) ortak adı olarak tanımlanmıştır. Aynı maddede İDT'nin, sermayesinin tamamı devlete ait, iktisadi alanda ticari esaslara göre faaliyet göstermek üzere kurulan teşebbüsü; KİK'in ise sermayesinin tamamı devlete ait olup tekel niteliğindeki mal ve hizmetleri kamu yararı gözeterek üretmek ve pazarlamak üzere kurulan ve gördüğü bu kamu hizmeti dolayısıyla ürettiği mal ve hizmetler imtiyaz sayılan teşebbüsü ifade ettiği belirtilmiştir.

532. Anayasa Mahkemesinin 22/12/1994 tarihli ve E.1994/70, K.1994/65-2 sayılı kararında da belirtildiği üzere KİT'ler ticari esaslara, yani özel hukuk hükümlerine göre faaliyette bulunan ve kamu yararı amacıyla çalışan kamu tüzel kişileridir. KİT'ler özel teşebbüsler gibi kârlılık ve verimlilik anlayışı içinde çalışmak durumunda olduklarından dış ilişkilerinde ticari ilke ve yöntemlere göre, başka bir anlatımla özel hukuk kurallarına göre davranmak zorundadırlar. KİT'lerin özel hukuk kurallarına bağlı olarak faaliyette bulunması onun kamusal niteliğini değiştirmez. Çünkü kamu idareleri ve idari kamu kurumları da gerektiğinde özel hukuk kuralları uyarınca işlem

yapabilmektedir. KİT'ler içyapı ve ilişkileri yönünden kendi yasaları ile idare hukuku kurallarına bağlıdırlar.

533. 233 sayılı KHK'nın 3. maddesinin (3) numaralı fıkrasının önceki hâlinde teşebbüslerden sadece İDT olanların anonim şirket şeklinde de kurulabilmesine imkân tanınmakta ve anonim şirket şeklinde kurulan İDT'lerde Türk Ticaret Kanunu'nun 277. maddesinde sözü edilen beş kurucunun bulunması şartının aranmaması, genel kurulun ve denetçilerin bulunmaması öngörülmekteyken dava konusu kuralla yapılan değişiklik ile İDT'lerin yanında KİK'lerin de anonim şirket şeklinde kurulabilmesi imkânı getirilmekte ve anonim şirket şeklinde kurulan teşebbüslerde genel kurulun bulunmaması öngörülmektedir.

534. Bu itibarla dava konusu kuralla anonim şirket şeklinde kurulabilecek KİT'lerin kapsamı genişletilmiş, bu şekilde kurulacak şirketlerin -anonim şirketlerin zorunlu organlarından olan- genel kurul olmadan faaliyette bulunmalarına imkân tanınmıştır.

b. İptal Talebinin Gerekçesi

535. Dava dilekçesinde özetle; dava konusu kuralla anonim şirket adı altında fakat anonim şirketin hiçbir hukuki niteliği ile örtüşmeyen yeni bir şirket türü oluşturulduğu, zira 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre anonim şirketin ortaklarının pay sahipleri olduğu ve şirketin zorunlu organı olan genel kurulun pay sahiplerinden olduğu, genel kurulu olmayan bir anonim şirketin karar organı bulunmayan dolayısıyla pay sahibinin söz hakkının olmadığı bir tüzel kişilik anlamına geldiği, 233 sayılı KHK'da teşebbüslerin anonim şirket şeklinde kurulması hâlinde kuruluşun nasıl yapılacağı, sözleşmenin kim tarafından imzalanacağı, yönetim kurulunun nasıl oluşturulacağı, genel kurula ait yetkilerin kimler tarafından nasıl kullanılacağı konularında hiçbir düzenlemeye yer verilmediği, hukuk devletinde yasaların birbiriyle uyumlu olması gerektiği, bir hukuki kurum varlığını sürdürürken başka bir kanunda aynı ad altında ancak tamamen farklı niteliklerde bir kurumun oluşturulmasının hukuk düzeninin uyumunu ve yasaların insicamını bozduğu, bu durumun hukuki öngörülebilirliği ortadan kaldırdığı belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

c. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

536. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden incelenmiştir.

537. Dava konusu kuralla, teşebbüslerin kuruluş esaslarına dair bir düzenleme getirilerek İDT'lerin yanı sıra KİK'lerin de anonim şirket şeklinde kurulabilmesini, bu şekilde kurulan teşebbüslerin genel kurul olmadan faaliyette bulunmalarına imkân getirilmektedir.

538. KHK'nın 9. maddesinin (e) bendiyle 6446 sayılı Kanun'un 26. maddesinin (6) numaralı fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen (7), (8), (9), (10), (11), (12), (13) ve (14) numaralı fıkralara yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

539. Kuralın 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca *“kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkilerinin düzenlenmesi,”* kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Ancak kuralın 6771 sayılı Kanun ile Anayasa'da yapılan değişikliklerle ilgisinin olduğu söylenemez.

540. Bu itibarla kural 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtilen Anayasa'da yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacı taşımadığından Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca verilen KHK çıkarma yetkisinin amaç ve kapsamı içinde değerlendirilmemektedir.

541. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ve Muhterem İNCE bu görüşe katılmamışlardır.

Kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden Anayasa'nın 2. maddesi yönünden ayrıca incelenmemiştir.

2. (ğ) Bendiyle 233 Sayılı KHK'nın 25. Maddesinin Yürürlükten Kaldırılmasının İncelenmesi

a. Anlam ve Kapsam

542. 233 sayılı KHK'nın 2. maddesinde bağlı ortaklıkların *sermayesinin yüzde ellisinden fazlasının iktisadi devlet teşekkülüne veya kamu iktisadi kuruluşuna ait olan işletme veya işletmeler topluluğundan oluşan anonim şirketler* olduğu belirtilmiştir. Aynı KHK'nın 22 ila 26. maddelerinde bağlı ortaklıklarla ilgili hükümlere yer verilmiş ve bu kapsamda 23. maddenin (2) numaralı fıkrasında bağlı ortaklıkların bu KHK'da saklı tutulan hususlar dışında özel hukuk hükümlerine tabi olduğu belirtilmiştir.

543. 233 sayılı KHK'nın 25. maddesinin önceki halinde denetim organı olarak bağlı ortaklıkların denetim kurulu ve bu kurulda görev alan denetçiler ve nitelikleri düzenlenmiştir. Bu kapsamda denetim kurulunun üç üyeden oluştuğu özel kesimi oluşturan hisselerin toplam olarak %20 'yi geçmesi hâlinde özel kesimi temsil eden üyelerin, kendi aralarında oya katılanların çoğunluğu ile bu kesimi temsilen bir üye seçecekleri, denetim kurulunun geri kalan iki üyesinden birinin ilgili bakanlık, diğerinin Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığının bağlı olduğu bakan ve gerektiğinde üçüncü üyenin teşebbüs tarafından kendi mensupları arasından veya dışarıdan atanacağı, denetçilerde, yönetim kurulu üyesi için gerekli nitelik ve şartların gerçekleşmesi gerektiği ancak denetçilerden birinde mesleki ihtisas şartının aranmayabileceği belirtilmiştir. Söz konusu madde dava konusu kuralla yürürlükten kaldırılmıştır.

544. Anonim şirketlerin düzenlendiği 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda, 29/6/1956 tarihli ve 6762 sayılı mülga Ticaret Kanunu'ndan farklı olarak bağımsız denetim esası kabul edilmiştir. Böylelikle anonim şirketin, şirketin organı niteliğinde olan denetim kurulu yerine dışarıdan denetçiler tarafından denetlenmesi öngörülmüştür. 1/7/2012 tarihi itibarıyla yürürlüğe giren bu Kanun'un 397. ve devamı maddelerinde bağımsız denetime ilişkin esaslar belirlenmiştir. Kanun'da bağımsız denetim yapmak üzere kimlerin denetçi olarak seçilebileceği de düzenlenmiş ve bu kapsamda 400. maddenin (1) numaralı fıkrasında 3568 sayılı Kanun'a göre ruhsat almış yeminli mali müşavir veya serbest muhasebeci mali müşavir ünvanını taşıyan ve Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunca yetkilendirilen kişilerin ve/veya ortaklarının, bu kişilerden oluşan sermaye şirketinin denetçi olabileceği hükme bağlanmıştır.

545. 6102 sayılı Kanun'un 397. maddesinin (4) numaralı fıkrasında bağımsız denetime tabi olacak şirketlerin Bakanlar Kurulunca (703 sayılı KHK'nın 192. maddesiyle yapılan ibare değişikliği sonrasında Cumhurbaşkanınca) belirlenmesi öngörülmüştür. Bu kapsamda ilk kez 23/1/2013 tarihli ve 28537 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 19/12/2012 tarihli ve 2012/4213 sayılı Bağımsız Denetime Tabi Olacak Şirketlerin Belirlenmesine Dair Bakanlar Kurulu kararı ile bağımsız denetime tabi olacak şirketler için aktif toplam, net satış hasılatı ve çalışan sayısı ölçütleri, her yıl güncellenmek üzere belirlenmiştir. Söz konusu Bakanlar Kurulu kararında KİTlerde ve bağlı ortaklıklarında bağımsız denetim uygulamalarının 1/1/2015 tarihinden itibaren uygulanması öngörülmüştür. Anılan Bakanlar Kurulu kararı 26/5/2018 tarihli ve 30432 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan

26/3/2018 tarihli ve 2018/11597 sayılı Bağımsız Denetime Tabi Şirketlerin Belirlenmesine Dair Bakanlar Kurulu kararı ile yürürlükten kaldırılmışsa da KİT'ler ve bağlı ortaklıkları 2018 tarihli Bakanlar Kurulu kararında da bağımsız denetime tabi şirketler arasında yer almıştır.

546. Bağlı ortaklıkların anonim şirket niteliğinde oldukları ve 6102 sayılı Kanun hükümleri uyarınca bağımsız denetime tabi tutuldukları gözetildiğinde dava konusu kuralla 233 sayılı KHK'nın 25. maddesi yürürlükten kaldırılarak bağlı ortaklıkların denetim organı olan denetim kurullarının oluşumuna ve bu kurullarda görev alan denetçilerin varlığına son verilmek suretiyle 6102 sayılı Kanun'un anonim şirketlerde bağımsız denetimi öngören düzenlemelerine uyum sağlanmıştır.

b. İptal Talebinin Gerekçesi

547. Dava dilekçesinde özetle; dava konusu kuralla özel kesimi oluşturan hisse sahiplerinin denetçi seçme hakları ortadan kaldırılmak suretiyle mülkiyet hakkına sınırlama getirildiği belirtilmiş, bu itibarla yasak alanda düzenleme içerdiği gerekçesiyle kuralın Anayasa'nın 35. ve mülga 91. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

c. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

548. KHK'nın 9. maddesinin (e) bendiyle 6446 sayılı Kanun'un 26. maddesinin (6) numaralı fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen (7), (8), (9), (10), (11), (12), (13) ve (14) numaralı fıkralara yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

549. Bağlı ortaklıkların denetim organı olan denetim kurullarının oluşumuna ve bu kurullarda görev alan denetçilerin varlığına son veren kuralın 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca "*kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkilerinin düzenlenmesi,*" kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Ancak kuralın 6771 sayılı Kanun ile Anayasa'da yapılan değişikliklerle ilgisinin olduğu söylenemez.

550. Bu itibarla kural 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtilen Anayasa'da yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacı taşımadığından Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca verilen KHK çıkarma yetkisinin amaç ve kapsamı içinde değerlendirilmemektedir.

551. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ve Muhterem İNCE bu görüşe katılmamışlardır.

Kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden Anayasa'nın 35. maddesi yönünden ayrıca incelenmemiştir.

3. (ö) Bendiyle 233 Sayılı KHK'nın Ek 1. Maddesinden Sonra Gelmek Üzere Eklenen Ek 2. Maddesinin İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

552. Dava dilekçesinde özetle; dava konusu kuralla kurulması öngörülen kurumun, Cumhurbaşkanı'nın, üzerinde tek başına tasarruf yetkisine sahip olduğu şahsi şirketi gibi düzenlendiği belirtilerek 703 sayılı KHK'nın 133. maddesinin (a) bendine yönelik gerekçelerle kuralın Anayasa'nın 2. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

i. Maddenin Birinci, İkinci, Üçüncü ve Dördüncü Cümlesi

553. 233 sayılı KHK'ya dava konusu kuralla eklenen ek 2. maddenin birinci cümlesinde Cumhurbaşkanı'nın anonim şirket şeklinde kurulan kamu sermayeli şirketlerin, 6102 sayılı Kanun'un kuruluş ve tescile ilişkin hükümlerinden muaf tutulması; ikinci cümlesinde bu şekilde kurulanların, esas sözleşmelerinin imzalanmasını müteakip yapılacak tescil ve ilan ile faaliyete geçmesi; üçüncü cümlesinde bunlar hakkında 6102 sayılı Kanun'un kuruluş, aynı ve nakdi sermaye konulmasına ve genel kurula ilişkin hükümlerinin uygulanmaması; dördüncü cümlesinde ayrıca, savunma, güvenlik veya istihbarat alanlarına ilişkin anonim şirket olarak kurulacak teşebbüslerin 6102 sayılı Kanun'un denetim ve şirketler topluluğuna ilişkin hükümlerinden muaf tutulması öngörülmektedir.

554. KHK'nın 9. maddesinin (e) bendiyle 6446 sayılı Kanun'un 26. maddesinin (6) numaralı fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen (7), (8), (9), (10), (11), (12), (13) ve (14) numaralı fıkralara yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

555. Kuralın 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca *“kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkilerinin düzenlenmesi,”* kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Ancak kuralın 6771 sayılı Kanun ile Anayasa'da yapılan değişikliklerle ilgisinin olduğu söylenemez.

556. Bu itibarla kural 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtilen Anayasa'da yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacı taşımadığından Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca verilen KHK çıkarma yetkisinin amaç ve kapsamı içinde değerlendirilmemektedir.

557. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ve Muhterem İNCE bu görüşe katılmamışlardır.

Kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden Anayasa'nın 2. maddesi yönünden ayrıca incelenmemiştir.

ii. Beşinci Cümle

558. 233 sayılı KHK'ya dava konusu kuralla eklenen ek 2. maddenin beşinci cümlesinde bu madde kapsamında kurulan kamu sermayeli şirketlerde kamunun pay sahipliğine dayanan oy, yönetim, temsil, denetim gibi hak ve yetkilerin Cumhurbaşkanı veya belirleyeceği bakanlık tarafından kullanılması ve bu şirketlerin, 233 sayılı KHK ile teşebbüslere tanınan tüm hak, istisna ve muafiyetlerden yararlanması hükme bağlanmaktadır.

559. KHK'nın 12. maddesinin (o) bendiyle 3289 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 34. maddesine yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

560. Kuralla, 7142 sayılı Kanun'da belirtildiği şekilde bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkileri ile personeline ilişkin usul ve esasların ya da Cumhurbaşkanı'nın yürütme yetkisine ilişkin hususların düzenlenmesine veya bu çerçevede kanunlar ve KHK'larda yer alan ilgili hükümlerin değiştirilmesine, yürürlükten kaldırılmasına ilişkin bir düzenleme öngörülmemektedir.

561. Bu itibarla kural 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) ila (d) bentlerinde belirtilen konulara yönelik bir düzenleme içermediğinden Yetki Kanunu kapsamında değildir.

562. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden Anayasa'nın 2. maddesi yönünden ayrıca incelenmemiştir.

BB. KHK'nın 134. Maddesinin (a) Bendiyle 1700 Sayılı Kanun'un 2. Maddesinin (B) Fıkrasının Yürürlükten Kaldırılmasının İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

563. Dava dilekçesinde özetle; kaymakam adaylığına atanma koşullarını yürürlükten kaldıran dava konusu kuralın KHK ile düzenlenmesi yasaklanan kamu hizmetine girme hakkı ile ilgili olduğu, kamu görevine atanacaklarda belirli nitelikler arayan bir düzenlemenin yürürlükten kaldırılmasının liyakat esasının ortadan kaldırılması anlamına geldiği gibi atamalarda keyfiliğe de yol açabileceği, her ne kadar kaymakam adaylığına atama koşullarının, CBK ile düzenlenmesine imkân sağlamak amacıyla dava konusu kuralla yürürlükten kaldırıldığı ileri sürülebilirse de kamu görevlilerinin atanma koşullarının Anayasa'nın 128. maddesi uyarınca münhasıran kanunla düzenlenmesi gerektiği, dolayısıyla böyle bir amacın gerek yasama yetkisinin devredilemezliği ilkesine gerekse CBK çıkarılmasına ilişkin anayasal ilkelere uygun düşmediği belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2., 7., mülga 91. ve 104. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

564. 1700 sayılı Kanun'un "*Namzetlik ve ehliyet şartları*" başlıklı 2. maddesinin (B) fıkrasının önceki halinde Kanun'un 1. maddesinde yazılı 4. ve daha yukarı sınıflardaki memurluklara geçebilmek ve tayin olunmak için üniversitelerin siyasal bilgiler, hukuk, iktisat, işletme, iktisadi ve idari bilimler fakülteleri ile bunlara denkliği YÖK tarafından kabul edilen yurt dışındaki en az dört yıl süreli fakültelerden mezun olma şartı aranmıştır. Anılan fıkra dava konusu kuralla yürürlükten kaldırılmıştır.

565. Fıkranın atıfta bulunduğu Kanun'un 1. maddesinde müsteşar, teftiş heyeti reisi, umum müdürler, vekâlet hukuk müşaviri, umum müdür muavinleri, valiler, vali muavinleri, şube müdürleri, kaymakamlar, mektupçular, hukuk işleri müdürleri ve polis müdürleri, 4. ve daha yukarı sınıflardaki memurlar olarak sayılmıştır.

566. Kanun'da, eski adıyla maiyet memurluğunun (kaymakam adaylığının), dâhiliye memuru olarak ifade edilen ve mülki idari hizmetler sınıfına dâhil olan (bir kısmı günümüz teşkilat ve kadro yapısı

içinde yer almayan) söz konusu görevlerin kaynağı olarak öngörüldüğü anlaşılmaktadır. Bu itibarla dava konusu kuralla yürürlükten kaldırılan fıkra da esasen bir kamu görevi niteliğinde olan kaymakam adaylığına (ve dolayısıyla kamu hizmetine) girme şartları düzenlenmektedir. Nitekim anılan fıkra da değişiklik yapan 435 sayılı KHK'nın gerekçesinden de bu şartın kaymakam adayı olarak atanabilmek (ilk atama) için öngörüldüğü anlaşılmaktadır (benzer yöndeki değerlendirme için bkz. AYM, E.2022/71, K.2023/65, 05/04/2023, § 4).

567. Kamu hizmetine girme ve hizmete alınmada hangi nitelik ve şartların aranacağı Anayasa'nın 70. maddesi kapsamındadır. Dolayısıyla kaymakam adaylığına atanma şartlarını yürürlükten kaldıran kural Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın Dördüncü Bölümü'nde yer alan kamu hizmetlerine girme hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

568. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden Anayasa'nın 2., 7. ve 104. maddeleri yönünden ayrıca incelenmemiştir.

CC. KHK'nın 135. Maddesinin;

1. (b) Bendiyle 2547 Sayılı Kanun'un 6. Maddesinin (b) Fıkrasının (5) Numaralı Bendinde Yer Alan "...seçilen..." İbaresinin "...seçilip Cumhurbaşkanı tarafından atanan..." Şeklinde Değiştirilmesinin İncelenmesi

a. Anlam ve Kapsam

569. Yükseköğretim üst kuruluşlarının teşkilatlanma, işleyiş, görev, yetki ve sorumlulukları 2547 sayılı Kanun'da düzenlenmiş olup Kanun'un 3. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde üst kuruluşların; YÖK ve Üniversitelerarası Kurul (ÜAK) olduğu belirtilmiştir.

570. Kanun'un 6. maddesinin (b) fıkrasında YÖK'ün oluşumu düzenlenmektedir. Fıkra da YÖK'ün yirmi bir üyeden oluşması öngörülmüştür.

571. Fıkranın (1) numaralı bendinde YÖK'ün yedi üyesinin rektörlük ve öğretim üyeliğinde başarılı hizmet yapmış profesörlere öncelik vermek suretiyle bu kişiler arasından; yedi üyesinin temayüz etmiş üst düzeydeki devlet görevlileri veya emeklileri arasından, Cumhurbaşkanı tarafından seçileceği belirtilmiştir. Fıkranın (5) numaralı bendinde ise YÖK'ün yedi üyesinin de ÜAK tarafından ÜAK üyesi olmayan profesör öğretim üyelerinden seçilip Cumhurbaşkanı tarafından atanması öngörülmüştür.

572. Anılan fıkranın önceki hâlinde, (5) numaralı bentte YÖK'e ÜAK tarafından yedi üye seçileceği belirtildikten sonra fıkranın ikinci paragrafının birinci cümlesinde ÜAK tarafından seçilen üyelerin üyeliklerinin Cumhurbaşkanı'nın onayı ile kesinleşeceği düzenlenmiştir. Dava konusu kuralla söz konusu bentte yapılan ibare değişikliğiyle ÜAK tarafından seçilen üyelerin Cumhurbaşkanı tarafından atanması öngörülmüş, buna koşut olarak fıkranın ikinci paragrafında yer alan ve ÜAK tarafından seçilen üyelerin üyeliklerinin Cumhurbaşkanı'nın onayı ile kesinleşeceğini öngören düzenleme de yine KHK'nın 135. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendiyle anılan paragrafta yapılan değişiklik kapsamında kaldırılmıştır.

573. Buna göre dava konusu kuralla yapılan ibare değişikliğinin öncesindeki ve sonrasındaki düzenlemelerde ÜAK YÖK'e üye seçen bir kuruluş olarak belirlenmekle birlikte ÜAK tarafından seçilen üyelerin doğrudan üye sıfatını kazanamadıkları, nihai olarak bu sıfatı kazanmalarının Cumhurbaşkanı'nın takdirine bağlı kılındığı anlaşılmaktadır.

b. İptal Talebinin Gerekçesi

574. Dava dilekçesinde özetle; YÖK'ün üniversiteler ve yüksek öğretim sistemi üzerindeki kontrolü ve hâkimiyeti dikkate alındığında dava konusu kuralla YÖK üyelerinin bir kısmının ÜAK tarafından doğrudan seçilmesi usulüne son verilerek üyelerin tamamının Cumhurbaşkanı tarafından atanmasına imkân tanınmasının yüksek öğretimin tamamen Cumhurbaşkanı'nın kontrolü altına girmesi ve üniversitelerin özerkliğinin sona erdirilmesine sebebiyet vereceği belirtilerek kuralın Anayasa'nın 130. ve 131. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

c. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

575. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden incelenmiştir.

576. 2547 sayılı Kanun'un 6. maddesinin (b) fıkrasının (5) numaralı bendinde YÖK'ün, ÜAK tarafından, ÜAK üyesi olmayan profesör öğretim üyelerinden seçilip Cumhurbaşkanı tarafından atanan yedi üye de dâhil olmak üzere toplam yirmi bir kişiden oluşacağı hükme bağlanmış olup anılan alt bentte yer alan "...seçilip Cumhurbaşkanı tarafından atanan..." ibaresi dava konusu kuralı oluşturmaktadır.

577. KHK'nın 77. maddesinin (b) bendiyle 3624 sayılı Kanun'un 14. maddesine eklenen fıkraya yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

578. ÜAK tarafından YÖK'e seçilen üyelerin Cumhurbaşkanı tarafından atanmasını öngören kuralın 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (d) bendi uyarınca "...Cumhurbaşkanının yürütme yetkisine ilişkin hususlara dair hükümlerin düzenlenmesi..." kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Ancak kuralın 6771 sayılı Kanun ile Anayasa'da yapılan değişikliklerle ilgisinin olduğu söylenemez.

579. Bu itibarla kural 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtilen Anayasa'da yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacı taşımadığından Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca verilen KHK çıkarma yetkisinin amaç ve kapsamı içinde değerlendirilmemektedir.

580. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ve Muhterem İNCE bu görüşe katılmamışlardır.

Kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden Anayasa'nın 130. ve 131. maddeleri yönünden ayrıca incelenmemiştir.

2. (b) Bendiyle 2547 Sayılı Kanun'un 6. Maddesinin (b) Fıkrasının Değiştirilen İkinci Paragrafının İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

581. Dava dilekçesinde özetle; dava konusu kuralla Cumhurbaşkanı'na ÜAK tarafından seçilen adayları YÖK üyeliğine atamama ve bu şekilde atanmayanların yerine ÜAK tarafından iki hafta içinde yeni aday seçimi yapılmadığı takdirde doğrudan atama yapma imkânı tanındığı, ÜAK'nın

sürekli toplanabilen bir Kurul olmadığı, ayrıca YÖK için yapılacak üye seçimlerinin yönetim kuruluna devredilmesinin mümkün olmadığı da gözetildiğinde söz konusu düzenlemeyle ÜAK'nın YÖK'e üye seçiminin tamamen sembolik, anlamsız hâle getirilerek fiilen tüm üyelerin Cumhurbaşkanı tarafından seçilmesinin önünün açıldığı, bu durumun yüksek öğretimin tamamen Cumhurbaşkanı'nın kontrolü altına girmesi ve dolayısıyla üniversitelerin özerkliğinin sona erdirilmesine sebebiyet vereceği belirtilerek kuralın Anayasa'nın 130. ve 131. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

582. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural ilgisi nedeniyle Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden incelenmiştir.

583. 2547 sayılı Kanun'un 6. maddesinin (b) fıkrasının ikinci paragrafında ÜAK tarafından YÖK'e seçilen üyelerin üyeliklerinin Cumhurbaşkanı'nın onayı ile kesinleşeceği; seçimlerin bir ay içinde, Cumhurbaşkanı tarafından onaylanmayanların yerine yeni adayların seçimlerinin ise iki hafta içinde yapılmadığı takdirde Cumhurbaşkanınca doğrudan atama yapılacağı belirtilmekte iken anılan paragrafta dava konusu kuralla değişiklik yapılarak ÜAK tarafından seçilenlerden bir ay içinde Cumhurbaşkanı tarafından atanmayanların yerine yeni adayların seçimlerinin iki hafta içinde yapılmadığı takdirde, Cumhurbaşkanınca doğrudan atama yapılacağı hüküm altına alınmıştır.

584. KHK'nın 77. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendiyle 3624 sayılı Kanun'un 14. maddesine eklenen beşinci fıkraya yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

585. Kuralın 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (d) bendi uyarınca *"...Cumhurbaşkanının yürütme yetkisine ilişkin hususlara dair hükümlerin düzenlenmesi..."* kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Ancak kuralın 6771 sayılı Kanun ile Anayasa'da yapılan değişikliklerle ilgisinin olduğu söylenemez.

586. Bu itibarla kural 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtilen Anayasa'da yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacı taşımadığından Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca verilen KHK çıkarma yetkisinin amaç ve kapsamı içinde değerlendirilmemektedir.

587. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ve Muhterem İNCE bu görüşe katılmamışlardır.

Kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden Anayasa'nın 130. ve 131. maddeleri yönünden ayrıca incelenmemiştir.

3. (d) Bendiyle 2547 sayılı Kanun'un 13. Maddesinin (a) Fıkrasının Değiştirilen Birinci Paragrafının İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

588. Dava dilekçesinde özetle; dava konusu kuralla rektör atamalarında YÖK'ün aday gösterme yetkisinin yanı sıra rektör olarak atanabilmek için öngörülen profesör olarak en az üç yıl görev yapmış olma şartının da kaldırıldığı, böylece rektör atama konusundaki yetkinin sadece Cumhurbaşkanı'na verildiği ve rektör olarak atanmak için herhangi bir nitelik aranmadığı, bu durumda yöneticisi doğrudan Cumhurbaşkanı tarafından atanan üniversitenin özerkliğinden söz edilemeyeceği, belli kamu görevlerine atanacaklarda görevin gerektirdiği niteliklere sahip olma koşulunun aranmasının liyakat ilkesinin bir gereği olduğu, rektör olarak atanmak için gerekli koşulları ortadan kaldırarak herkesin rektör olarak atanmasına imkân sağlayan bir düzenlemenin kamu yararı amacı taşımadığı ve hukuk devleti ilkesini ihlal ettiği, ayrıca kanunla yapılması gereken düzenlemenin KHK ile yapıldığı belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2., 130. ve 131. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

589. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden incelenmiştir.

590. 2547 sayılı Kanun'un "Yükseköğretim Kurumları" başlıklı Dördüncü Bölümü'nün "Üniversite Organları" başlıklı alt bölümünde yer alan "Rektör" başlıklı 13. maddesinin (a) fıkrasının birinci paragrafının önceki halinde "Devlet üniversitelerinde rektör Yükseköğretim Kurulu tarafından önerilecek, profesör olarak en az üç yıl görev yapmış üç aday arasından Cumhurbaşkanınca atanır. Bir aylık sürede önerilenlerden birisinin atanmaması ve Yükseköğretim

Kurulu tarafından, iki hafta içinde yeni adaylar gösterilmemesi halinde Cumhurbaşkanınca doğrudan atama yapılır. Rektörün görev süresi 4 yıldır. Süresi sona erenler aynı yöntemle yeniden atanabilirler. Ancak aynı Devlet üniversitesinde iki dönemden fazla rektörlük yapılamaz. Rektör, üniversite veya yüksek teknoloji enstitüsü tüzel kişiliğini temsil eder. Vakıflarca kurulan üniversitelerde rektör, mütevelli heyetinin Yükseköğretim Kuruluna teklifi ve Yükseköğretim Kurulunun olumlu görüşü üzerine Cumhurbaşkanı tarafından atanır.” denilmiştir.

591. Anılan paragraf dava konusu kuralla “Devlet ve vakıf üniversitelerine rektör, Cumhurbaşkanınca atanır. Vakıflarca kurulan üniversitelerde rektör ataması, mütevelli heyetinin teklifi üzerine yapılır. Rektör, üniversite veya yüksek teknoloji enstitüsü tüzel kişiliğini temsil eder.” şeklinde yeniden düzenlenmiştir.

592. Kuralın önceki hâlinde rektörlerin atanmasına ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiş ve bu kapsamda devlet üniversitelerinde rektörün YÖK tarafından önerilecek, profesör olarak en az üç yıl görev yapmış üç aday arasından Cumhurbaşkanınca atanması, bir aylık sürede önerilenlerden birisinin atanmaması ve YÖK tarafından iki hafta içinde yeni adaylar gösterilmemesi hâlinde Cumhurbaşkanınca doğrudan atama yapılması, vakıflarca kurulan üniversitelerde ise rektörün, mütevelli heyetinin YÖK’e teklifi ve YÖK’ün olumlu görüşü üzerine Cumhurbaşkanı tarafından atanması öngörülmüşken dava konusu kuralla yapılan değişiklik ile rektörün devlet üniversitelerinde doğrudan, vakıf üniversitelerinde ise mütevelli heyetinin teklifi üzerine, Cumhurbaşkanı tarafından atanması öngörülmektedir.

593. Böylece dava konusu kuralla YÖK’ün rektör atama sürecinde; devlet üniversiteleri yönünden aday gösterme, vakıf üniversiteleri yönünden mütevelli heyetinin teklifine olumlu görüş verme şeklindeki rolüne son verilmek suretiyle rektör atama usulü değiştirilmiş ayrıca atanma şartları, görev süresi gibi rektör atanmasına ilişkin hükümler madde metninden çıkarılmıştır.

594. KHK’nın 134. maddesinin (a) bendiyle 1700 sayılı Kanun’un 2. maddesinin (B) fıkrasının yürürlükten kaldırılmasına yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

595. Bu itibarla devlet üniversitelerine rektör atanma şartlarında değişiklik öngören kural, Anayasa’nın İkinci Kısmı’nın Dördüncü Bölümü’nde yer alan kamu hizmetlerine girme hakkına ilişkin düzenleme

içerdiğinden Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

596. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden Anayasa'nın 2., 130. ve 131. maddeleri yönünden ayrıca incelenmemiştir.

ÇÇ. KHK'nın 136. Maddesinin;

1. (a) Bendiyle 2802 Sayılı Kanun'un 8. Maddesinin (c) Bendinin Değiştirilen İkinci Paragrafının İncelenmesi

597. 2802 sayılı Kanun'un 8. maddesinin (c) bendinin dava konusu kuralla değişik ikinci paragrafında, idari yargı hâkim adayı olabilmek için; hukuk fakültesinden mezun olmak veya yabancı bir hukuk fakültesini bitirip de Türkiye'de hukuk fakülteleri programlarına göre eksik kalan derslerden sınava girip başarı belgesi almış bulunmak ya da bakanlığın ihtiyaç durumuna göre belirleyeceği diğer alanlarda en az dört yıllık yüksek öğrenim yapmış veya bunlara denkliği kabul edilmiş yabancı öğretim kurumlarından mezun olmak şartı getirilmiştir.

598. 17/10/2019 tarihli ve 7188 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 9. maddesi ile dava konusu paragrafta değişiklik yapılarak paragrafta yer alan "...bulunmak ya da bakanlığın ihtiyaç durumuna göre belirleyeceği diğer alanlarda..." ibaresi "...bulunmak, hukuk fakültesinden mezun olanlar dışından alınacak adaylar bakımından, her dönemde alınacak aday sayısının yüzde yirmisini geçmemek üzere, hukuk bilgisine programlarında yeterince yer veren siyasi bilgiler, idari bilimler, iktisat ve maliye alanlarında..." şeklinde değiştirilmiştir.

599. Açıklanan nedenle konusu kalmayan paragrafa ilişkin iptal talebi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermek gerekir.

2. (b) Bendiyle 2802 Sayılı Kanun'un 37. Maddesinin Birinci Fıkrasının Değiştirilen (b) Bendinin İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

600. Dava dilekçesinde, kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu

kapsamına girmedği belirtilerek Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

i. Kuralın Anayasa'nın Mülga 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

601. Kanun'un 37. maddesinde Adalet Bakanlığı merkez teşkilatı kadrolarına atanma şartları ve şekli düzenlenmiştir.

602. Maddenin birinci fıkrasının (b) bendinin önceki halinde adalet müfettişliğine, Adalet Bakanlığı Müsteşarlığına, yüksek müşavirliklerine, müsteşar yardımcılıklarına, Teftiş Kurulu Başkanlığına, genel müdürlüklerine, Araştırma, Plânlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığına, Teftiş Kurulu başkan yardımcılıklarına, müstakil daire başkanlıklarına, genel müdür yardımcılıklarına ve İşyurtları Kurumu Daire Başkanlığına birinci sınıfa ayrılmış hâkim ve savcılar arasından Bakan, Başbakan ve Cumhurbaşkanı'nın imzasını taşıyan müşterek kararla atama yapılacağı düzenlenmiştir. Anılan bentte dava konusu kuralla değişiklik yapılarak Adalet müfettişliğine, hâkimlik ve savcılık mesleğinde fiilen en az beş yıl görev yapmış ve üstün başarısı ile adalet müfettişliği hizmetinde yararlı olacağı anlaşılmış bulunanlar arasından muvafakatlari alınarak atama yapılacağı belirtilmiştir.

603. Dava konusu kuralla bentte yapılan değişikliğin 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (b) bendinin *“Kanunlar ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan ... Başbakan, ... gibi bazı ibarelerin değiştirilmesi, yürürlükten kaldırılması veya bu çerçevede kanunlar ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan ilgili hükümlerin yeniden düzenlenmesi”* hükmü kapsamında olduğu anlaşılmaktadır.

604. Bu itibarla söz konusu düzenlemenin başta Anayasa'nın 8. maddesi olmak üzere birçok maddesinde yapılan değişikliklerle Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçişle birlikte Başbakanın da dâhil olduğu Bakanlar Kurulunun kaldırılmasına ve Başbakana ilişkin hükümler de içeren Anayasa'nın 109. ve 112. maddelerinin ilga edilmesine uyum sağlama amacı taşımadığı söylenemez.

605. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

ii. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

606. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden incelenmiştir.

607. KHK'nın 109. maddesinin (b) bendiyle 4641 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 2. maddesinin birinci ve ikinci cümlelerine ilişkin gerekçeler uygun olduğu ölçüde dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

608. Adalet müfettişliğine atanmaya ilişkin usul ve esaslarda değişiklik öngören kuralın yeni hükümet sisteminde Başbakanlığın kaldırılmasının bir sonucu olduğu, dolayısıyla Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla ihdas edildiği anlaşılmaktadır. Bu itibarla kamu yararı dışında bir amaç gözettiği saptanamayan kuralın hukuk devleti ilkesine aykırı bir yönü bulunmamaktadır.

609. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

3. (b) Bendiyle 2802 Sayılı Kanun'un 37. Maddesinin İkinci Fıkrasının Yürürlükten Kaldırılmasının İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

610. Dava dilekçesinde, kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği belirtilerek Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

611. Kanun'un 37. maddesinin ikinci fıkrasında genel müdürlük daire başkanlıkları ile Araştırma, Plânlama ve Koordinasyon Kurulu üyeliklerine meslekte fiilen en az sekiz yıl çalışmış ve ikinci dereceye yükselmiş bulunan hâkim ve savcılar arasından Bakan onayı ile atama yapılacağı belirtilmekte iken anılan fıkra dava konusu kuralla yürürlükten kaldırılmıştır.

612. KHK'nın 12. maddesinin (z) bendiyle 3289 sayılı Kanun'a eklenen ek 13. maddeye yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

613. Kuralın 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (d) bendinin *"Kanun ve kanun hükmünde kararnamelede yer alan bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının ... personeli[ne] ilişkin usul ve esasların düzenlenmesinin sağlanması ..."* hükmü kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Ancak kuralda belirtilen daire başkanları ve üyelerin üst kademe kamu yöneticisi niteliğinde olmadığı da gözetildiğinde, kuralın 6771 sayılı Kanun ile Anayasa'da yapılan değişikliklerle ilgisinin olduğu söylenemez.

614. Bu itibarla kural 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtilen Anayasa'da yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacı taşımadığından Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca verilen KHK çıkarma yetkisinin amaç ve kapsamı içinde değerlendirilmemektedir.

615. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ve Muhterem İNCE bu görüşe katılmamışlardır.

4. (b) Bendiyle 2802 Sayılı Kanun'un 37. Maddesinin Üçüncü Fıkrasının Yürürlükten Kaldırılmasının İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

616. Dava dilekçesinde, kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği belirtilerek Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

i. Kuralın Anayasa'nın Mülga 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

617. Kanun'un 37. maddesinin üçüncü fıkrasında Adalet Bakanlığında Bakanlık müşavirliklerine yapılacak atamaların Bakan onayı ile gerçekleştirileceği hüküm altına alınmakta iken anılan fıkra dava konusu kuralla yürürlükten kaldırılmıştır.

618. Yürürlükten kaldırılan fıkra Bakanlık müşavirliklerine *atanma usulünü* düzenlemekte olup Anayasa Mahkemesinin yerleşik kararlarında atanma usulünü düzenleyen kurallar kamu kurumlarının *"teşkilat"* yapısına ilişkin düzenleme kapsamında görülmüştür (AYM, E.2018/124, K.2020/56,

15/10/2020, §§ 29-46.). Dolayısıyla dava konusu kuralın, 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca *"kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkilerinin düzenlenmesi,"* kapsamında olduğu anlaşılmaktadır.

619. Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine göre oluşturulan idari teşkilat yapısına geçiş sürecinde 703 sayılı KHK ile bazı kamu kurum ve kuruluşları ile bakanlıkların kuruluş kanunları ya da kuruluş kanunlarında yer alan teşkilat, görev ve yetki ile bunlarla bağlantılı diğer hususları düzenleyen hükümleri yürürlükten kaldırılmıştır. Yeni hükûmet sistemine geçilmesiyle birlikte bakanlıkların teşkilat yapısı (1) numaralı CBK'da; bakanlıklara bağlı, ilgili, ilişkili kurum ve kuruluşlar ile diğer kurum ve kuruluşların teşkilatı da (4) numaralı CBK'da yeniden düzenlenmiştir.

620. Bu itibarla Bakanlık müşavirliklerine yapılacak atama usulünü düzenleyen hükmün yürürlükten kaldırılmasının idari teşkilatın Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi çerçevesinde yeniden yapılandırılmasıyla ilgisi bulunduğundan kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacının bulunmadığı söylenemez.

621. Kural, Anayasa'da KHK ile düzenlenmesi yasaklanmış alanlara ilişkin herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

622. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

ii. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

623. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden incelenmiştir.

624. Yukarıda ifade edildiği üzere Bakanlık müşavirliklerine yapılacak atama usulünü düzenleyen hükmün yürürlükten kaldırılmasının Anayasa değişikliklerine uyum sağlamak üzere bakanlıklar ile kamu kurum ve kuruluşlarının Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi çerçevesinde yeniden yapılandırılmasıyla doğrudan ilgisi bulunmaktadır. Bu itibarla Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla ihdas edilen kuralın kamu yararı dışında bir amaç gözettiği söylenemez. Bu nedenle kuralın hukuk devleti ilkesine aykırı bir yönü bulunmamaktadır.

625. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

DD. KHK'nın 138. Maddesinin;

1. (c) ve (d) Bentleriyle 5442 Sayılı Kanun'un 5. Maddesinin İkinci Fıkrası ile 7. Maddesinin Yürürlükten Kaldırılmasının İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

626. Dava dilekçesinde, kuralların, Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği belirtilerek Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

627. 5442 sayılı Kanun'un 5. maddesinin ikinci fıkrasının önceki halinde vali muavininin, en az altı yıl kaymakamlıkta bulunmuş ve bu hizmetin iki yılını doğuda geçirmiş olanlardan tayin edileceği hüküm altına alınmıştır.

628. Kanun'un 7. maddesinin önceki halinde ise vali muavinleriyle hukuk işleri müdürleri, il idare şube başkanları ve bulunan yerlerde il ve bölge muhakemat müdürleri ve Hazine avukatlarının, valilerin mütalaası alınarak Bakanlık veya tüzelkişiliği haiz genel müdürlüklerin teşkilat kanunlarındaki hükümlere göre tayin edileceği belirtilmiştir.

629. Dava konusu kurallarla Kanun'un yukarıda anılan 5. maddesinin ikinci fıkrası ile 7. maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

630. KHK'nın 12. maddesinin (z) bendiyle 3289 sayılı Kanun'a eklenen ek 13. maddeye yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

631. Dava konusu kurallarla anılan hükümlerin yürürlükten kaldırılmasının 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (d) bendinin "Kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının ... personeli[ne] ilişkin usul ve esasların düzenlenmesinin sağlanması ..." hükmü kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Ancak kurallarda belirtilen kişilerin üst kademe kamu yöneticisi olmadıkları da gözetildiğinde, kuralların 6771 sayılı Kanun ile Anayasa'da yapılan değişikliklerle ilgisinin olduğu söylenemez.

632. Bu itibarla kurallar 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtilen Anayasa'da yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacı taşımadığından Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca verilen KHK çıkarma yetkisinin amaç ve kapsamı içinde değerlendirilmemektedir.

633. Açıklanan nedenlerle kurallar Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptalleri gerekir.

Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ve Muhterem İNCE bu görüşe katılmamışlardır.

2. (ç) Bendiyle 5442 Sayılı Kanun'un 6. Maddesinin Yürürlükten Kaldırılmasının İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

634. Dava dilekçesinde, kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği belirtilerek Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

635. 5442 sayılı Kanun'un 6. maddesinin önceki halinde valilerin, İçişleri Bakanlığının inhası, Bakanlar Kurulunun kararı ve Cumhurbaşkanı'nın tasdiki ile tayin olunacağı, vali tayininde 30/4/1939 tarihli ve 3656 sayılı Devlet Memurları Aylıklarının Tevhid ve Teadülüne Dair Kanun hükümlerinin cari olmayacağı, mülki idare amirliği hizmetleri sınıfından vali olarak atanacaklarda; birinci sınıfa yükselmiş ve birinci sınıfa yükseldikten sonra birinci sınıfa yükselme niteliğini kaybetmemiş olma şartı aranacağı, valilerin, lüzumunda tayinlerindeki usule göre kadro aylığı ile merkez emrine alınarak İçişleri Bakanının tensip edeceği işlerde görevlendirilebileceği düzenlenmiştir. Anılan madde dava konusu kuralla yürürlükten kaldırılmıştır.

636. KHK'nın 6. maddesinin (b) bendiyle 6004 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 8. maddesine yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

637. Valilerin parasal haklarına ilişkin düzenlemeler içeren söz konusu maddenin yürürlükten kaldırılmasını öngören dava konusu kuralla

Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın İkinci Bölümü'nde yer alan mülkiyet hakkına müdahalede bulunulduğu açıktır. Bu itibarla kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

638. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

3. (e) Bendiyle 5442 Sayılı Kanun'un 9. Maddesinin Değiştirilen Birinci Fıkrasının İncelenmesi

a. Genel Açıklama

639. Anayasa'nın 1. maddesinde *"Türkiye Devleti bir Cumhuriyettir."* denilmiş; 6. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında *"Egemenlik, kayıtsız şartsız Milletindir. / Türk Milleti, egemenliğini, Anayasanın koyduğu esaslara göre, yetkili organları eliyle kullanır."* hükmü kurala bağlanmıştır. Anayasa'nın 7. maddesinde yasama yetkisinin Türkiye Büyük Millet Meclisinin (TBMM) olduğu; 8. maddesinde yürütme yetkisi ve görevinin Cumhurbaşkanı tarafından Anayasa'ya ve kanunlara uygun olarak kullanılacağı ve yerine getirileceği; 9. maddesinde de yargı yetkisinin Türk Milleti adına bağımsız ve tarafsız mahkemelerce kullanılacağı belirtilmiştir. *"Cumhuriyetin temel organları"* başlıklı Üçüncü Kısım'da da yasama, yürütme ve yargı organları düzenlenmiştir.

640. Bir kamu tüzel kişiliği olan devlet yapısal olarak yasama, yürütme ve yargı organlarından oluşmaktadır. Anılan organların ayrı bir tüzel kişiliği bulunmamakta, her biri aynı tüzel kişiliğin yani devlet tüzel kişiliğinin bir parçasını teşkil etmektedir.

641. *"İdare"* ise fonksiyonel anlamda yasama ve yargıdan ayrı, yürütme organının bir unsuru olup Anayasa'nın 123. ve 137. maddeleri arasında düzenlenmiştir. Dolayısıyla bir yapı olarak devlet, *"İdare"*yi de içine alan, ancak ondan çok daha geniş üst bir kavramdır.

642. Türk idari teşkilatı içinde yer alan kamu tüzel kişileri *devlet* ve *diğer kamu tüzel kişileri*dir. Nitekim Anayasa'da da *"devlet ve diğer kamu tüzel kişileri"* ibaresi yer yer kullanılmıştır (mad.29/4, mad.47, mad. 82/1 mad. 128/1). Bu itibarla *"İdare"*nin bir bölümü devlet tüzel kişiliğinin, bir bölümü ise diğer kamu tüzel kişilerinin bünyesinde teşkilatlanmıştır.

643. Bu bağlamda *"İdare"* kavramına dâhil olan, dolayısıyla idari teşkilat içinde yer almakla birlikte devlet tüzel kişiliğinden ayrı bir tüzel

kişiliği bulunan; il özel idaresi, belediye ve köyden ibaret olan yer yönünden yerinden yönetim kuruluşları (mahallî idareler) ile üniversiteler, kamu iktisadi teşebbüsleri, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları gibi kamu kurumlarının oluşturduğu hizmet yönünden yerinden yönetim kuruluşları diğer kamu tüzel kişilerini ifade etmektedir.

644. İdarenin, yukarıda belirtilen diğer kamu tüzel kişilerinin dışında, dolayısıyla devlet tüzel kişiliği içinde yer alan bölümü ise Anayasa'nın 126. maddesinde geçen "*merkezî idare*"yi, başka bir deyişle devletin merkezdeki idare teşkilatını ifade etmektedir. Anılan maddede ayrıca, merkezî idarenin, yani devletin merkezdeki idare teşkilatının illere, illerin de diğer kademeli bölümlere ayrıldığı belirtilmekte, bu itibarla devletin taşrada da idare teşkilatına sahip olması öngörülmektedir.

645. Devletin merkezdeki idare teşkilatı (merkezî idare) Cumhurbaşkanlığı ve bakanlıklar ile Yüksek Askerî Şura, Millî Güvenlik Kurulu gibi merkezî idareye yardımcı kurullardan; taşradaki idare teşkilatı ise il ve ilçelerden oluşmaktadır.

646. Merkezî idarede en yüksek karar organı ve dolayısıyla en üst hiyerarşik amir Cumhurbaşkanısıdır. Bakanlar, bakanlık kuruluşunun en üst amiri olup (1 numaralı CBK mad. 503/1) yeni sistemde Anayasa'nın 106. maddesi uyarınca bakanların Cumhurbaşkanı tarafından atanması ve görevden alınması, ayrıca Cumhurbaşkanı'na karşı sorumlu olması öngörülmüştür.

647. Merkezî idarenin ülke genelinde temsili, taşra teşkilatının en büyük idari birimi olan ve dayanağını bizzat Anayasa'dan alan (mad. 126/1) il idareleriyle sağlanmaktadır. İlin yönetimi ise 5442 sayılı Kanun'da öngörülen esaslara göre yürütülmektedir. Buna göre anılan Kanun'un 4. maddesinin birinci fıkrasında il genel idaresinin başı ve mercii vali olarak belirlenmiştir.

b. İptal Talebinin Gerekçesi

648. Dava dilekçesinde özetle; 1921 Anayasası'nda yasama, yürütme ve yargı yetkisinin TBMM'ye ait olduğu belirtilip vali de TBMM'nin ildeki temsilcisi olarak düzenlendiğinden valinin devlet tüzel kişiliğini temsil ettiği, her ne kadar daha sonra valilik müessesesi Anayasalar'da düzenlenmemişse de valinin ilde devleti temsil etmesinin modern devlet anlayışının bir gereği olduğu, nitekim Kanun'un 9. maddesinin birinci fıkrasının dava konusu kuralla değiştirilmeden önceki hâlinde valinin devletin de temsilcisi

olduğunun belirtildiği, burada bir kamu tüzel kişisi olarak devlet tüzel kişiliğinin ifade edildiği, dolayısıyla valinin sadece yürütme organının değil aynı zamanda devletin de ildeki temsilcisi olarak nitelendirildiği, bu bağlamda Kanun'da valiye devlet tüzel kişiliğini temsil etmesinden kaynaklı olarak; ildeki resmî törenlere başkanlık etme, belli konularda yabancı ülke konsolosları ile haberleşme, muhabere ve onların müracaat ve ziyaretlerini kabul etme gibi görev ve yetkilerin verildiği, yapılan değişiklik ile sembolik olarak büyük bir öneme sahip olan valinin devleti temsil etme yetkisinin ortadan kaldırılarak onun sadece Cumhurbaşkanı'nın temsilcisi ve onun idari yürütme vasıtası konumuna getirilmesinin devletin kişiselleştirilmesi, Cumhurbaşkanı ile özdeşleştirilmesi ve dolayısıyla devletin ve Cumhuriyetin reddi anlamına geldiği belirtilerek kuralın Anayasa'nın 1. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

c. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

i. Kuralın Anayasa'nın Mülga 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

649. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden incelenmiştir.

650. 5442 sayılı Kanun'un 9. maddesinin birinci fıkrasında valinin, ilde devletin ve hükûmetin temsilcisi ve ayrı ayrı her bakanın mümessili ve bunların idari ve siyasi yürütme vasıtası olduğu belirtilmekte iken anılan fıkra da dava konusu kuralla yapılan değişiklikle valinin, ilde Cumhurbaşkanı'nın temsilcisi ve idari yürütme vasıtası olduğu hüküm altına alınmıştır.

651. Kuralın 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (a) bendinin *"kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkilerinin düzenlenmesi,"* ve (d) bendinin *"Kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının ... personeli[ne] ilişkin usul ve esasların düzenlenmesinin sağlanması ..."* hükmü kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Diğer taraftan yeni hükûmet sisteminde yürütme yetkisi ve görevinin tek başına Cumhurbaşkanı'na ait olmasının, buna koşut olarak daha önceki sistemde genel siyasetin yürütülmesinden sorumlu olan bakanlar kurulunun kaldırıldığı, bakanların ise statülerinin bu çerçevede yeniden belirlendiği gözetildiğinde kuralın merkezî idare teşkilatının yeniden yapılandırılmasıyla ilgili olduğu sonucuna ulaşıldığından Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacı taşımadığı söylenemez.

652. Kural ayrıca Anayasa'da KHK ile düzenlenmesi yasaklanmış alanlara ilişkin herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

653. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

ii. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

654. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 126. maddesi yönünden incelenmiştir.

655. Dava konusu kuralda valinin hukuki statüsü gösterilmekte, buna göre valinin ilde Cumhurbaşkanı'nın temsilcisi ve idari yürütme vasıtası olduğu hüküm altına alınmaktadır.

656. 5442 sayılı Kanun'un 9. maddesinin birinci fıkrasının önceki hâlinde valinin ilde devletin ve hükûmetin temsilcisi ve ayrı ayrı her bakanın mümessili ve onların hem idari hem de siyasi yürütme vasıtası olduğu öngörülmekteyken dava konusu kuralla getirilen değişiklikle valinin ilde devleti, hükûmeti ve ayrı ayrı her bakanı temsil etme ve onların siyasi yürütme vasıtası olma niteliklerine son verilmiştir.

657. Anayasa'nın 3. maddesinde devletin, ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütün olduğu belirtilerek üniter yapısına vurgu yapılmıştır.

658. Anayasa'nın 123. maddesinde idarenin kuruluş ve görevleriyle bir bütün olduğu ve kanunla düzenleneceği öngörüldükten sonra, idarenin kuruluş ve görevlerinin, merkezden yönetim ve yerinden yönetim esaslarına dayandığı hükme bağlanmıştır.

659. Anayasa'nın "Merkezi idare" başlıklı 126. maddesinde Türkiye'nin, merkezî idare kuruluşu bakımından, coğrafi durumuna, ekonomik şartlara ve kamu hizmetlerinin gereklerine göre illere, illerin de diğer kademeli bölümlere ayrılacağı, illerin idaresinin yetki genişliği esasına dayanacağı, kamu hizmetlerinin görülmesinde verim ve uyum sağlamak amacıyla, birden çok ili içine alan merkezî idare teşkilatının kurulabileceği, bu teşkilatın görev ve yetkilerinin kanunla düzenleneceği öngörülmüştür.

660. İdarenin bütünlüğü, tekil devlet modelinin yönetim alanındaki temel ilkesidir. Bu ilke, idari işlev gören ayrı hukuksal statülere bağlı değişik kuruluşların bir bütün oluşturduğunu ifade etmektedir. İdarenin bütünlüğü, merkezin denetimi ve gözetimi ile hayata geçirilmekte ve yönetimde

bütünlüğü sağlamak için başlıca üç hukuksal araç; hiyerarşi, yetki genişliği ve idari vesayet kullanılmaktadır.

661. Bunlardan hiyerarşi, merkezî idare içinde yer alan örgütler ve bunlara bağlı birimler arasındaki, idari vesayet ise merkezî idare ile yerinden yönetim kuruluşları arasındaki bütünleşmeyi sağlamakta, ayrışmayı, farklılaşmayı ve kopmayı önlemektedir. Hiyerarşi ve idari vesayete ek olarak, idarenin bütünlüğünün gerçekleşmesini sağlayan üçüncü hukuksal araç da merkezî idarenin taşra teşkilatının başındaki amirlerin, merkezden emir ve talimat beklemeksizin, kendi başlarına merkez adına karar alabilme yetkilerini ifade eden ve illerin yönetimini düzenleyen yetki genişliği ilkesidir.

662. İl idaresinin başı olan valinin hukuki statüsüne ilişkin olarak Anayasa'da herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Dolayısıyla, valinin idari teşkilat içindeki konumu, sahip olduğu temsil yetkisinin kapsamı ve niteliği, teşkilatın diğer unsurlarıyla ilişkisi gibi hususların belirlenmesi anayasal ilke ve sınırlar içinde kanun koyucunun takdir yetkisi içinde kalmaktadır.

663. Merkezî idarenin ülke genelinde temsili yetki genişliği ilkesi uygulanmak suretiyle il idareleri vasıtasıyla sağlanmaktadır. Bu itibarla ilin yöneticisi, en üst amiri konumunda olması sebebiyle valinin il idaresinde sahip olduğu hukuki statü, ilin yönetimine ilişkin olarak Anayasa'da öngörülen yetki genişliği ilkesi ile yakından ilişkilidir. Bu durum valinin hukuki statüsünün yetki genişliği ilkesini zedelemeyecek, başka bir ifadeyle il idaresinin yetki genişliği ilkesine göre yönetilebilmesini mümkün kılacak, bu kapsamda anılan ilkenin gereği olarak valiye merkezî idare adına karar alabilme ve uygulayabilme yetkisini sağlayacak nitelikte belirlenmesini gerektirir. Bu niteliğin sağlanabilmesi için gerekli hukuksal araç ise kuşkusuz *temsil yetkisidir*. Dolayısıyla valinin ilde merkezî idareyi temsil etme yetkisini haiz olması yetki genişliği ilkesi bakımından sağlanması gerekli bir hukuki statü unsurudur.

664. Cumhurbaşkanı'nın merkezî idarenin en yüksek karar mercii, en üst hiyerarşik amiri konumunda olduğu dikkate alındığında, valinin Cumhurbaşkanı'nın ildeki temsilcisi ve onun idari yürütme vasıtası olmasını öngören kuralın valiye, merkezî idare adına karar alabilme ve uygulayabilme yetkisi sağlayan, il idaresinin yetki genişliği ilkesine göre yönetilebilmesini mümkün kılan nitelikte bir hukuki statü tanıdığı anlaşılmaktadır. Bu nedenle kuralın Anayasa'ya aykırı bir yönü bulunmamaktadır.

665. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 126. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Kuralın Anayasa'nın 1. maddesiyle ilgisi görülmemiştir.

EE. KHK'nın 139. Maddesinin (c) Bendiyle 6085 Sayılı Kanun'un 18. Maddesinin (2) Numaralı Fıkrasının Yürürlükten Kaldırılmasının İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

666. Dava dilekçesinde, kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği belirtilerek Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

667. 6085 sayılı Kanun'un 10. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendinde Sayıştay Başkanı, daire başkanları ve üyeler ile Sayıştay denetçilerinin Sayıştay meslek mensupları oldukları belirtilmiştir. Anılan fıkranın (b) bendinde de Sayıştay Başsavcı ve savcıları Sayıştay mensupları arasında sayılmıştır. Anılan hükme göre Sayıştay Başsavcısı ve savcıları Sayıştay meslek mensubu değildir. Bu nedenle Sayıştay Başsavcısı ve savcılarının özlük hakları meslek mensuplarından farklı şekilde düzenlenmiştir.

668. Kanun'un 18. maddesinin (2) numaralı fıkrasının önceki haline göre Sayıştay Başsavcısı ve savcılığına atanabilmek için hukuk, siyasal bilgiler, iktisat, işletme, iktisadi ve idari bilimler fakülteleri veya YÖK tarafından bunlara denkliği kabul edilen yurt içindeki veya yurt dışındaki en az dört yıllık fakülte veya yüksekokullardan birini bitirmiş olmak ve yüksek öğrenimden sonra mali, iktisadi veya hukuki konularla ilgili kamu hizmetinde en az on altı yıl çalışmak, merkezî yönetim kapsamındaki kamu idarelerinde denetim elemanlığı, müşavir Hazine avukatlığı veya daire başkanlığı ve üstü görevlerde bulunmuş olmak gerekmektedir. Anılan fıkra dava konusu kuralla yürürlükten kaldırılmıştır.

669. KHK'nın 12. maddesinin (z) bendiyle 3289 sayılı Kanun'a eklenen ek 13. maddeye yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

670. Sayıştay Başsavcısı ve savcılarında bulunması gereken nitelikleri düzenleyen fıkranın yürürlükten kaldırılmasını öngören kuralın Yetki Kanunu'nun (1) numaralı fıkrasının (d) bendinin *"Kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının ... personeli[ne] ilişkin usul ve esasların düzenlenmesinin sağlanması ..."* hükmü kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Ancak kuralın 6771 sayılı Kanun ile Anayasa'da yapılan değişikliklerle ilgisinin olduğu söylenemez.

671. Bu itibarla kural 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtilen Anayasa'da yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacı taşımadığından Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca verilen KHK çıkarma yetkisinin amaç ve kapsamı içinde değerlendirilmemektedir.

672. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ve Muhterem İNCE bu görüşe katılmamışlardır.

FF. KHK'nın 140. Maddesinin (k) Bendiyle 664 Sayılı KHK'nın Geçici 1. Maddesinin (8) Numaralı Fıkrasından Sonra Gelmek Üzere Eklenen (9) Numaralı Fıkrasının İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

673. Dava dilekçesinde, kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği belirtilerek Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

674. 664 sayılı KHK'da, Atatürk Araştırma Merkezi, Atatürk Kültür Merkezi, Türk Dil Kurumu ve Türk Tarih Kurumundan oluşan Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumunun teşkilat, görev ve yetkileri düzenlenmektedir.

675. Anılan KHK'nın geçici 1. maddesine dava konusu kuralla eklenen (9) numaralı fıkra Yüksek Kurum ve Kurumlarda görev yapan uzman kadrosundaki personelin, yüksek kurum uzmanlığına geçişine ilişkin usul ve esaslara yer verilmiştir.

676. Fıkranın birinci cümlesinde 26/5/1985 tarihli ve 18765 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan mülga Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Kadrolu Uzmanlık Yönetmeliği’ne göre Yüksek Kurum ve Kurumlarda mesleğe özel yarışma sınavı ile uzman yardımcısı olarak alınıp, en az üç yıllık yetiştirme dönemini takiben özel yeterlik sınavı ile uzman kadrosuna atanmış olanlardan bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte söz konusu kadrolarda bulunan ve Yüksek Kurum tarafından belirlenecek usul ve esaslara göre bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içerisinde yapılacak veya yaptırılacak yazılı ve sözlü veya yalnızca sözlü sınavda başarılı olanların, başka bir şart aranmaksızın, görev yaptıkları Yüksek Kurum veya Kurumda durumlarına uygun Yüksek Kurum Uzmanı kadrolarına atanacakları belirtilmiştir.

677. Fıkranın ikinci ve üçüncü cümlelerinde söz konusu kişilerin Yüksek Kurum veya kurumlarda uzman ve uzman yardımcısı olarak geçirmiş oldukları sürelerin Yüksek Kurum Uzmanı ve Yüksek Kurum Uzman Yardımcısı kadrolarında geçmiş sayılacağı, bunlar için anılan Yönetmelik uyarınca yapılmış olan özel yarışma ve yeterlik sınavlarının, Yüksek Kurum Uzman Yardımcılığı ve Yüksek Kurum Uzmanlığı için yapılan özel yarışma ve yeterlik sınavı olarak kabul olunacağı düzenlenmiştir.

678. Fıkranın dördüncü ve beşinci cümlelerinde de bu kapsamda atanacakların kadrolarının başka bir işleme gerek kalmaksızın atamanın yapıldığı tarih itibarıyla ihdas edilmiş ve Yüksek Kurum ve Kurumların kadro cetvellerinin ilgili bölümlerine eklenmiş sayılacağı, ihdas edilen kadroların; ünvanı, adedi ve teşkilatı belirtmek suretiyle bir ay içinde ilgili kurumlara bildirileceği hüküm altına alınmıştır.

679. KHK’nın 12. maddesinin (o) bendiyle 3289 sayılı Kanun’un başlığıyla birlikte değiştirilen 34. maddesine yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

680. Kuralla, 7142 sayılı Kanun’nda belirtildiği şekilde bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkileri ile personeline ilişkin usul ve esasların ya da Cumhurbaşkanlığı’nın yürütme yetkisine ilişkin hususların düzenlenmesine veya bu çerçevede kanunlar ve KHK’larda yer alan ilgili hükümlerin değiştirilmesine, yürürlükten kaldırılmasına ilişkin bir düzenleme öngörülmemektedir.

681. Bu itibarla kural 7142 sayılı Kanun’un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) ila (d) bentlerinde belirtilen konulara yönelik bir düzenleme içermediğinden Yetki Kanunu kapsamında değildir.

682. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

GG. KHK'nın 141. Maddesiyle 633 Sayılı Kanun'da Yapılan Değişikliklerin İncelenmesi

1. Genel Açıklama

683. 633 sayılı Kanun'da Diyanet İşleri Başkanlığının kuruluşu, teşkilat yapısı, görev ve yetkilerine ilişkin hususlar düzenlenmiştir. Dava konusu kuralla Kanun'da yer alan bazı madde ve fıkralar yürürlükten kaldırılmış, bazı ibareler değiştirilmiş, bazı ibareler ise madde metninden çıkarılmıştır. Ayrıca Kanun'a bazı yeni maddeler eklenmiştir.

2. İptal Talebinin Gerekçesi

684. Dava dilekçesinde özetle; kuralların Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği, Anayasa'nın 136. maddesinde Diyanet İşleri Başkanlığının özel kanununda gösterilen görevleri yerine getireceğinin hükme bağlandığı, dolayısıyla Başkanlığa ilişkin hususların KHK ile düzenlenemeyeceği, kurallarla Diyanet İşleri Başkanlığının kuruluş ve görevlerinde değişiklikler öngörüldüğü belirtilerek kuralların Anayasa'nın mülga 91. ve 136. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

3. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. KHK'nın 141. Maddesinin;

-(a) Bendiyle Kanun'un 1. Maddesinin Birinci Fıkrasında Yer Alan "...Başbakanlığa..." İbaresinin "...Cumhurbaşkanlığına..." Şeklinde Değiştirilmesinin,

-(b) Bendiyle Kanun'un 2. Maddesinin İkinci Fıkrasının Yürürlükten Kaldırılmasının,

İncelenmesi

i. Kuralların Anayasa'nın Mülga 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

685. 633 sayılı Kanun'un 1. maddesinin birinci fıkrasının önceki halinde "*İslam Dininin inançları, ibadet ve ahlak esasları ile ilgili işleri yürütmek, din*

konusunda toplumu aydınlatmak ve ibadet yerlerini yönetmek üzere; Başbakanlığa bağlı Diyanet İşleri Başkanlığı kurulmuştur.” denilmiştir. Anılan fıkrada yer alan “...Başbakanlığa...” ibaresi KHK’nın 141. maddesinin (a) bendiyle “...Cumhurbaşkanlığına...” şeklinde değiştirilmiştir.

686. Kanun’un 2. maddesinin ikinci fıkrası “*Başbakan Başkanlığın yönetimi ile ilgili yetkilerini bir Devlet bakanı vasıtasıyla kullanabilir.*” şeklinde iken anılan fıkra KHK’nın 141. maddesinin (b) bendiyle yürürlükten kaldırılmıştır.

687. KHK’nın 109. maddesinin (d) bendiyle 4641 sayılı Kanun’un 11. ve geçici 1. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasına yönelik gerekçeler dava konusu kurallar bakımından da geçerlidir.

688. Dava konusu kurallarla anılan maddelerin yürürlükten kaldırılmasının 7142 sayılı Kanun’un (1) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca “*kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkilerinin düzenlenmesi,*” kapsamında olduğu ve Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacı taşıdığı anlaşılmaktadır.

689. Bu itibarla kurallar, Yetki Kanunu kapsamında olup Anayasa’da KHK ile düzenlenmesi yasaklanmış alanlara ilişkin herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

690. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa’nın mülga 91. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

ii. Kuralların İçerik Yönünden İncelenmesi

691. 6216 sayılı Kanun’un 43. maddesi uyarınca kurallar ilgisi nedeniyle Anayasa’nın 2. maddesi yönünden de incelenmiştir.

692. Diyanet İşleri Başkanlığının Başbakanlığa bağlı olmasını ve Başbakanın Başkanlığın yönetimi ile ilgili yetkilerini bir devlet bakanı vasıtasıyla kullanabileceğini öngören düzenlemelerin dava konusu kurallarla yürürlükten kaldırılmasının yeni hükûmet sisteminde Başbakanlığın kaldırılmasının bir sonucu olduğu, dolayısıyla kuralların Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla ihdas edildiği anlaşılmaktadır. Bu itibarla kamu yararı dışında bir amaç gözetmeyen kuralların hukuk devleti ilkesine aykırı bir yönü bulunmamaktadır.

693. Öte yandan, Anayasa'nın 136. maddesinde Diyanet İşleri Başkanlığının özel kanununda gösterilen görevleri yerine getireceği belirtilmiştir.

694. Anayasa Mahkemesinin 6/12/2018 tarihli ve E.2017/180, K.2018/109 sayılı kararında ifade edildiği üzere Anayasa'nın 136. maddesinde Diyanet İşleri Başkanlığının özel kanununda gösterilen görevleri yerine getireceğinin ifade edilmesi, özel kanunu dışında başka bir düzenlemeyle Diyanet İşleri Başkanlığına görev verilmesine engel değildir (aynı kararda bkz. § 29). Ayrıca daha önce de belirtildiği üzere Anayasa'nın herhangi bir maddesindeki kanunla düzenlenme şartı, Anayasa'da KHK'larla düzenlenemeyeceği gösterilen yasak alanlar dışında kalmak kaydıyla, o konuda KHK çıkarılmasına engel teşkil etmemektedir. Bu itibarla, dava konusu kurallarla Diyanet İşleri Başkanlığının kuruluş, görev ve yetkilerini düzenleyen Kanun'da değişiklikler yapılmasında Anayasa'ya aykırı bir yön bulunmamaktadır.

695. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın 2. ve 136. maddelerine aykırı değildir. İptal taleplerinin reddi gerekir.

b. KHK'nın 141. Maddesinin (c) Bendiyle Kanun'un 3. Maddesinin Üçüncü Fıkrasının Yürürlükten Kaldırılmasının İncelenmesi

696. Kanun'un 3. maddesinin üçüncü fıkrasının önceki hali *"Başkanın görev süresi beş yıldır. Bir kişi en fazla iki kez Başkan olarak atanabilir."* şeklinde düzenlenmiştir. Anılan fıkra dava konusu kuralla yürürlükten kaldırılmıştır.

697. Kamu görevlilerinin görev süresine yönelik düzenlemeler kamu görevlisi olma statüsünün sona ermesi sonucunu doğuracağından kamu hizmetine giriş hakkına müdahale niteliği taşımaktadır. Bu itibarla Diyanet İşleri Başkanının görev süresini düzenleyen hükmün yürürlükten kaldırılmasını öngören kural, Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın Dördüncü Bölümü'nde yer alan kamu hizmetlerine girme hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

698. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden Anayasa'nın 136. maddesi yönünden ayrıca incelenmemiştir.

c. KHK'nın 141. Maddesinin (ç) Bendiyle Kanun'un 5. Maddesinin İkinci Fıkrasının İkinci Cümlesinin Yürürlükten Kaldırılmasının İncelenmesi

699. 633 sayılı Kanun'un 5. maddesinde Din İşleri Yüksek Kurulunun kuruluşu ve görevleri düzenlenmiştir.

700. Anılan maddenin ikinci fıkrasının önceki halinde *“Kurul üyelerinin görev süresi beş yıldır. Bir kişi en fazla iki kez Din İşleri Yüksek Kurulu Üyesi olarak atanabilir. Yeni üye atanıncaya kadar süresi biten üyenin görevi devam eder. Üyeliklerde herhangi bir sebeple boşalma olması halinde, Aday Tespit Kurulunca seçilmiş olan adaylar veya ilahiyat fakültesi öğretim üyeleri arasından bulunduğu kontenjana göre, otuz gün içinde yeni üye atanır. Atanan üye, yerine atandığı üyenin görev süresini tamamlar.”* denilmiştir. Söz konusu fıkranın *“Bir kişi en fazla iki kez Din İşleri Yüksek Kurulu Üyesi olarak atanabilir.”* şeklindeki ikinci cümlesi dava konusu kuralla yürürlükten kaldırılmıştır.

701. KHK'nın 141. maddesinin (c) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 3. maddesinin üçüncü fıkrasının yürürlükten kaldırılmasına yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

702. Din İşleri Yüksek Kurulu üyelerinin görev süresine yönelik düzenleme içeren fıkranın yürürlükten kaldırılmasını öngören kural, Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın Dördüncü Bölümü'nde yer alan kamu hizmetlerine girme hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

703. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden Anayasa'nın 136. maddesi yönünden ayrıca incelenmemiştir.

ç. KHK'nın 141. Maddesinin (ç) Bendiyle Kanun'un 5. Maddesinin;

-Beşinci Fıkrasına (g) Bendinden Sonra Gelmek Üzere Eklenen (ğ), (h) ve (ı) Bentlerinin,

-Beşinci Fıkrasından Sonra Gelmek Üzere Eklenen Altıncı Fıkranın,

-Yedinci Fıkrasında Yer Alan "...sekreteryâ hizmetleri Başkanlıkça görevlendirilecek personel tarafından..." İbaresinin "...idari ve mali işleri Kurul Sekreterliğince..." Şeklinde Değiştirilmesinin,

-Onbirinci Fıkrasında Yer Alan "...Kamu Personeli..." ve "...ve olumlu sicil almak..." İbarelerinin Madde Metninden Çıkarılmasının,

İncelenmesi

704. 633 sayılı Kanun'un 5. maddesinin beşinci fıkrasına dava konusu kuralla eklenen (ğ), (h) ve (ı) bentleri ile Din İşleri Yüksek Kuruluna yeni görevler verilmiştir. Anılan bentlere göre resmî kurumlarca incelenmesi talep edilen dinî yayınları bila bedel; özel kişi veya kuruluşlarca incelenmesi talep edilen dinî yayınları bedeli karşılığında incelemek ve mütalaa vermek, ilgili birim, kurum ve kuruluşlarla işbirliği yaparak namaz vakitleri ile dinî gün ve geceleri tespit ve ilan etmek, bunun için gerekli çalışmaları yürütmek, Kur'an-ı Kerim meallerini Başkanlık ile diğer kamu kurumları, özel kişi ve kuruluşların talebi üzerine veya resen incelemek ya da incelettirmek, Din İşleri Yüksek Kurulunun görevleri arasında sayılmıştır.

705. Maddenin beşinci fıkrasından sonra gelmek üzere dava konusu kuralla eklenen altıncı fıkra da Din İşleri Yüksek Kurulu tarafından yapılacak inceleme sonucunda İslam Dininin temel nitelikleri açısından sakıncalı olduğu Kurul tarafından tespit edilen meallerle ilgili uygulanacak yaptırımlar düzenlenmiştir. Fıkraya göre; beşinci fıkranın (h) bendine göre yapılacak inceleme sonunda İslam dininin temel nitelikleri açısından sakıncalı olduğu Kurul tarafından tespit edilen meallerin, Başkanlığın yetkili ve görevli mercie müracaatı üzerine basım ve yayımının durdurulmasına, dağıtılmış olanların toplatılmasına ve imha edilmesine karar verilir. Yayının internet ortamında yapılması hâlinde, Başkanlığın müracaatı üzerine, yetkili ve görevli merci bu yayınlara ilgili olarak erişimin engellenmesine karar verir. Bu kararın bir örneği gereği yapılmak üzere Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanlığına gönderilir. Bu kararlara ve Başkanlığın talebinin reddine dair kararlara karşı tefhim veya tebliğinden itibaren iki hafta içinde yetkili ve görevli mercie itiraz yoluna gidilebilir. İtiraz üzerine verilen karar kesindir. Toplatma ve imha kararına veya erişimin engellenmesi kararına itiraz edilmiş olması, karara konu yayınların toplatılmasını ve bu yayınlara erişimin engellenmesini durdurmaz. Toplatma ve imha kararına konu yayınlar, bu karara süresi içinde itiraz edilmediği veya yapılan itiraz reddedildiği takdirde imha edilir.

706. Maddenin yedinci fıkrasının önceki halinde “Din İşleri Yüksek Kurulunun sekreteryaya hizmetleri Başkanlıkça görevlendirilecek personel tarafından yürütülür.” denilmiştir. Anılan fıkra da yer alan “sekreteryaya hizmetleri Başkanlıkça görevlendirilecek personel tarafından” ibaresi “idari ve mali işleri Kurul Sekreterliğince” şeklinde değiştirilmiştir. Böylece Kurulun idari ve mali işleri kendi bünyesinde kurulan sekreteryaya tarafından yerine getirilecektir.

707. Maddenin on birinci fıkrasının önceki hali “Din İşleri Yüksek Kurulu uzman yardımcılığına atananlar, en az üç yıl çalışmak, yönetmelikte belirtilen yabancı dillerden en az birinden Kamu Personeli Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavından en az (C) düzeyinde belgeye veya buna denk kabul edilen ve uluslararası geçerliliği bulunan bir belgeye sahip olmak ve olumlu sicil almak kaydıyla, hazırlayacakları tezin kabulünden sonra açılacak mesleki yeterlik sınavına girmeye hak kazanırlar. Mesleki yeterlik sınavında başarılı olanlar Din İşleri Yüksek Kurulu uzmanı unvanını kazanırlar.” şeklinde düzenlenmiştir. Anılan fıkra da yer alan “Kamu Personeli” ve “ve olumlu sicil almak” ibareleri madde metninden çıkarılmıştır.

708. Kuralların 7142 sayılı Kanun’un (1) numaralı fıkrasının (a) bendinin “kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkilerinin düzenlenmesi,” ve (d) bendinin “Kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının ... personeli[ne] ilişkin usul ve esasların düzenlenmesinin sağlanması ...” hükmü kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Ancak kuralların 6771 sayılı Kanun ile Anayasa’da yapılan değişikliklerle ilgisinin olduğu söylenemez.

709. Bu itibarla kurallar 7142 sayılı Kanun’un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtilen Anayasa’da yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacı taşımadığından Anayasa’nın mülga 91. maddesi uyarınca verilen KHK çıkarma yetkisinin amaç ve kapsamı içinde değerlendirilmemektedir.

710. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa’nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptalleri gerekir.

Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ve Muhterem İNCE bu görüşe katılmamışlardır.

Kurallar Anayasa’nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden Anayasa’nın 136. maddesi yönünden ayrıca incelenmemiştir.

d. KHK'nın 141. Maddesinin (d) Bendiyle Kanun'un 6. Maddesinin Birinci Fıkrasında Yer Alan "Başkan ve..." İbaresinin Madde Metninden Çıkarılmasının İncelenmesi

i. Genel Açıklama

711. Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine geçişle birlikte Cumhurbaşkanı'nın görev ve yetkilerini yeniden düzenleyen Anayasa'nın 104. maddesinde yapılan değişikliklerden biri de üst kademe kamu yöneticilerinin atanması ve görevlerine son verilmesinin Cumhurbaşkanı'nın görev ve yetkileri arasında yer alması, ayrıca bunların atanmalarına ilişkin usul ve esasların CBK ile düzenlenmesine imkân tanınmasıdır (AYM, E.2019/111, K.2023/63, 5/4/2023, § 65).

712. Anayasa'nın 104. maddesinin dokuzuncu fıkrasında yer alan hüküm ile üst kademe kamu yöneticilerini atama ve görevden alma yetkisi münhasıran Cumhurbaşkanı'na verilmiş; bunların atanmalarına ilişkin usul ve esasların belirlenmesi CBK ile özel olarak düzenlenebilecek konular arasında öngörülmüştür. Böylece Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminin yürürlüğe girmesiyle anayasal düzeyde kavramsal olarak üst kademe kamu yöneticileri diğer kamu görevlilerinden ayrılmıştır. Bu çerçevede bunların gerek atanmaları ve görevden alınmaları gerekse atanmalarına ilişkin usul ve esasların belirlenmesi yönünden tabi oldukları anayasal ilkeler üst kademe kamu yöneticisi olmayan kamu görevlilerinden farklıdır.

713. *Üst kademe kamu yöneticileri* kavramıyla ilgili Anayasa'da genel ve soyut bir tanımlama yapılmadığı gibi bu konuda herhangi bir ölçüte de yer verilmemiştir. Bununla birlikte Anayasa Mahkemesince söz konusu kavramın kendi bağlamı içinde özerk bir biçimde yorumlanması gerekmektedir. Anayasa Mahkemesi Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminin yürürlüğe girmesinden önceki dönemde verdiği bir kararında üst kademe yönetici kavramını yorumlamıştır. Mahkeme 10/1/1985 tarihli ve 3149 sayılı Üst Kademe Yöneticilerinin Yetiştirilmesi Hakkında Kanun'un, üst kademe kamu yöneticilerini daire başkanını da içine alacak şekilde sayma yoluyla belirleyen kapsam maddesini de (2. madde) denetlediği kararında üst kademe kamu yöneticileri kavramının belirlenmesinde esas alınacak her durumda geçerli, değişmez ve mutlak ölçütler bulmanın zorluğuna dikkat çekmiştir. Bu bağlamda anılan kararda *kamu politikasının tayinine katılma, seçimle gelmemekle birlikte etkin bir otoriteye sahip olma ve kuruluşunun en üst pozisyonunda bulunma* gibi bazı ölçütler önerilmesine rağmen üst kademe yöneticilerinin kimler olduğunun doktrinde ve kanunlarda açıklığa

kavuşturulmadığı, esasen bunun çok zor olduğu ve bu zorluğu dikkate alan kanun koyucunun da bunları tek tek sayarak belirleme yolunu tercih ettiği belirtilmiştir. Anayasa Mahkemesine göre üst kademe kamu yöneticilerine dair bir tanım yapılırsa dahi bu, söz konusu kavramı tam anlamıyla açıklamayacak, bu konuda yine de takdire elverişli bir alan bulunacaktır (AYM, E.1985/3, K.1985/8, 18/6/1985).

714. Anayasa Mahkemesinin anılan kararında vurgulandığı üzere bu kavramın tanımlanmasında güçlükler bulunsada özellikle Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin yürürlüğe girmesinden sonra anayasal bir kavrama da dönüşmüş olduğu gözetildiğinde bunun belli bir çerçeveye kavuşturulmasında zorunluluk bulunmaktadır (AYM, E.2019/111, K.2023/63, 5/4/2023, § 80).

715. Genel anlamda bir tanımlama yapılacak olursa Anayasa’da yer verilen üst kademe kamu yöneticileri kavramının belirli bir kamu hizmetini yürüten kamu kuruluşunun hiyerarşik bakımdan üst düzeylerinde görev alan ve aynı zamanda o hizmet alanıyla ilgili kamu politikalarının belirlenmesinde ve uygulanmasında etkin bir otoriteye, yetki ve sorumluluğa sahip olan kişileri ifade ettiği söylenebilir (AYM, E.2019/111, K.2023/63, 5/4/2023, § 81).

716. Bu itibarla kurum içinde klasik anlamda belirli bir sevk ve idare, başka bir deyişle yönetim yetkisine sahip olmakla birlikte kurumun görev ve yetkileri çerçevesindeki politikaların belirlenmesi sürecine katılmayan, yönetim yetkisi bu politikaları uygulamakla sınırlı olan yöneticilerin ya da kurumun hizmet alanıyla ilgili kamu politikalarının tayininde sadece istişari nitelikte rol üstlenen kişilerin üst kademe kamu yöneticisi olarak kabulü mümkün değildir (AYM, E.2019/111, K.2023/63, 5/4/2023, § 82).

717. Anayasa Mahkemesi bir kuralın üst kademe kamu yöneticilerinin atanmalarına ilişkin usul ve esasların düzenlenmesine ilişkin olup olmadığını CBK koyucunun nitelemesinden bağımsız olarak yukarıda tespit edilen ilkeler çerçevesinde her bir kural özelinde özerk şekilde ele alıp nihai olarak denetleme görevinin kendisine ait olduğunu belirtmiştir (AYM, E.2019/111, K.2023/63, 5/4/2023, § 83).

ii. Kuralın Anayasa’nın Mülga 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

718. 633 sayılı Kanun’un 6. maddesinde Mushafları İnceleme ve Kiraat Kurulunun kuruluşu ile görev ve yetkileri düzenlenmektedir.

719. Anılan maddenin birinci fıkrasının ikinci cümlesinin önceki hali “Kurul Başkan ve üyelerinin görev süreleri beş yıldır.” şeklinde düzenlenmiş dava konusu kuralla cümlede yer alan “Başkan ve” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır. Yapılan değişiklikle Kurul Başkanının görev süresinin beş yıl olmasını öngören düzenleme yürürlükten kaldırılmıştır.

720. Mushafları İnceleme ve Kiraat Kurulu başkanının, görev yaptığı kurulun hiyerarşik bakımdan en üst konumda bulunduğu ve görev alanıyla ilgili kamu politikalarının belirlenmesinde ve uygulanmasında etkin bir otoriteye, yetki ve sorumluluğa sahip olduğu açıktır. Belirtilen nitelikleri gözetildiğinde anılan Kurul başkanının üst düzey kamu görevlisi olduğu sonucuna varılmaktadır.

721. Bu itibarla Mushafları İnceleme ve Kiraat Kurulu Başkanının görev süresini beş yıl olarak öngören düzenlemeyi yürürlükten kaldıran kuralın 7142 sayılı Kanun’un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (d) bendinin “(...) üst kademe kamu yöneticilerinin atanmaları ile görevlerine son verilmesine ilişkin usul ve esasların düzenlenmesinin sağlanması; (...) ile bu bent kapsamındaki ilgili hükümlerin değiştirilmesi veya yürürlükten kaldırılması” hükmü kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Diğer taraftan kuralın üst kademe kamu yöneticilerinin atanmasına ilişkin usul ve esasların Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi çerçevesinde belirlenmesine yönelik Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla ihdas edildiği anlaşıldığından Yetki Kanunu kapsamında olduğu görülmektedir.

722. Kural, Anayasa’da KHK ile düzenlenmesi yasaklanmış alanlara ilişkin herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

723. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa’nın mülga 91. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

iii. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

724. 6216 sayılı Kanun’un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa’nın 2. maddesi yönünden de incelenmiştir.

725. KHK’nın 141. maddesinin (a) ve (b) bentleriyle Kanun’un 1. ve 2. maddelerinde yapılan değişikliklerle ilgili içerik yönünden yapılan denetimde açıklanan gerekçeler dava konusu kural yönünden de geçerlidir.

726. Mushafları İnceleme ve Kiraat Kurulu Başkanının görev süresini beş yıl olarak öngören düzenlemeyi yürürlükten kaldıran kuralın üst kademe

kamu yöneticilerinin atanmasına ilişkin usul ve esasların Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi çerçevesinde belirlenmesine yönelik Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla ihdas edildiği anlaşılmaktadır. Bu itibarla kamu yararı dışında bir amaç gözetmeyen kuralın hukuk devleti ilkesine aykırı bir yönü bulunmamaktadır.

727. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. ve 136. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

e. KHK'nın 141. Maddesinin (d) Bendiyle Kanun'un 6. Maddesinin;

-Birinci Fıkrasında Yer Alan "...sekiz..." İbaresinin "...on iki..." Şeklinde Değiştirilmesinin,

-Altıncı Fıkrasında Yer Alan "...sulh hukuk mahkemesi..." ve "...Telekomünikasyon İletişim Başkanlığına..." İbarelerinin Sırasıyla "...yetkili ve görevli merci..." ve "...Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanlığına..." Şeklinde Değiştirilmesinin,

-Değiştirilen Beşinci Fıkrasının,

-Eklenen Onuncu Fıkranın,

İncelenmesi

728. 633 sayılı Kanun'un 6. maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinin önceki hali "*Mushafları İnceleme ve Kıraat Kurulu, bir başkan ile sekiz üyeden oluşur.*" şeklinde düzenlenmiş, kuralla anılan cümlede yer alan "...sekiz..." ibaresi "...on iki..." şeklinde değiştirilmiştir. Yapılan değişiklikle Kurul üyelerinin sayısı on ikiye çıkarılmıştır.

729. Maddenin beşinci fıkrası "*Hatalı ve noksan olarak basıldığı veya yayımlandığı Kurul tarafından tespit edilen mushaf ve cüzler ile sesli ve görüntülü Kur'an-ı Kerim yayınları, Başkanlığın müracaatı üzerine, yayımın yapıldığı yer sulh hukuk mahkemesi kararı ile toplatılır ve imha edilir.*" şeklinde iken anılan fıkra dava konusu kuralla "*Mushafları İnceleme ve Kıraat Kurulunun onay ve mührü bulunmayan mushaflar, cüzler halindeki mushaflar, mealli mushaflar ile sesli, görüntülü ve elektronik ortamda hazırlanan Kur'an-ı Kerimler basılamaz ve yayınlanamaz. Onaysız veya mühürsüz basıldığı veya yayımlandığı tespit edilen mushaf ve cüzler halindeki mushaflar ile sesli, görüntülü ve elektronik ortamda hazırlanan Kur'an-ı Kerim yayınlarının Başkanlığın yetkili ve görevli mercie müracaatı üzerine basım ve yayımının durdurulmasına, dağıtılmış olanların toplatılmasına ve imha edilmesine karar verilir.*" şeklinde değiştirilmiştir.

730. Maddenin altıncı fıkrası ise “Beşinci fıkra kapsamına giren yayının internet ortamında yapılması halinde, Başkanlığın müracaatı üzerine, sulh hukuk mahkemesi bu yayınlı ilgili olarak erişimin engellenmesi kararı verir. Bu kararın bir örneği gereği yapılmak üzere Telekomünikasyon İletişim Başkanlığına gönderilir.” şeklinde iken fıkrada yer alan “...sulh hukuk mahkemesi...” ve “... Telekomünikasyon İletişim Başkanlığına...” ibareleri sırasıyla “...yetkili ve görevli merci...” ve “...Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanlığına...” şeklinde değiştirilmiştir. Yapılan değişiklikle 6. maddenin beşinci fıkrası kapsamında Mushafları İnceleme ve Kiraat Kurulunun onay ve mührü bulunmadan elektronik ortamda hazırlanan Kur’an-ı Kerimler hakkında erişimin engellenmesi kararı vermeye ve bu kararı uygulamaya yetkili merciler yeniden düzenlenmiştir.

731. Maddenin sonuna dava konusu kuralla eklenen onuncu fıkrada mushafların, cüzler hâlindeki mushafların, mealli Mushafların ve sesli, görüntülü ve elektronik ortamda hazırlanan Kur’an-ı Kerimin basım ve yayım kriterlerinin yönetmelikle düzenlenmesi öngörülmüştür.

732. Kuralların 7142 sayılı Kanun’un (1) numaralı fıkrasının (a) bendinin “kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkilerinin düzenlenmesi,” ve (d) bendinin “Kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının ... personeli[ne] ilişkin usul ve esasların düzenlenmesinin sağlanması ...” hükmü kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Ancak kuralların 6771 sayılı Kanun ile Anayasa’da yapılan değişikliklerle ilgisinin olduğu söylenemez.

733. Bu itibarla kurallar 7142 sayılı Kanun’un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtilen Anayasa’da yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacı taşımadığından Anayasa’nın mülga 91. maddesi uyarınca verilen KHK çıkarma yetkisinin amaç ve kapsamı içinde değerlendirilmemektedir.

734. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa’nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptalleri gerekir.

Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ve Muhterem İNCE bu görüşe katılmamışlardır.

Kurallar Anayasa’nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden 136. madde yönünden ayrıca incelenmemiştir.

f. KHK'nın 141. Maddesinin (d) Bendiyle Kanun'un 6. Maddesinin Değiştirilen Yedinci Fıkrasının İncelenmesi

735. Kanun'un 6. maddesinin beşinci fıkrasının iptali nedeniyle anılan maddenin yedinci fıkrasının uygulanma imkânı kalmamıştır.

736. Bu nedenle söz konusu fıkra 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası kapsamında değerlendirilmiş ve bu kural yönünden Anayasa'ya uygunluk denetiminin yapılmasına gerek görülmemiştir.

g. KHK'nın 141. Maddesinin (e) ve (f) Bentleriyle Kanun'un 7. Maddesinin Birinci Fıkrasının;

-(a) Bendinin Değiştirilen (3), (4), (6), (8) ve (9) Numaralı Alt Bentlerinin,

-(ç) Bendinin (1) Numaralı Alt Bendinde Yer Alan "...sonra yayımlamak." İbaresinden Sonra Gelmek Üzere Eklenen "..., kütüphane açmak." İbaresinin,

-(f) Bendinin (9) Numaralı Alt Bendinin Yürürlükten Kaldırılmasının,

-(f) Bendinin (11) Numaralı Alt Bendinde Yer Alan "...organize etmek." İbaresinden Sonra Gelmek Üzere Eklenen "..., cami, mescit ve eklentilerinde gerçekleştirilecek yardım kampanyalarının uygulama usul ve esaslarını belirlemek." İbaresinin,

-(f) Bendinin Değiştirilen (13) Numaralı Alt Bendinin,

İncelenmesi

737. 633 sayılı Kanun'un 7. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde Din Hizmetleri Genel Müdürlüğünün görev ve yetkileri düzenlenmiştir. Dava konusu kurallarla adı geçen Genel Müdürlüğün görev ve yetkilerinde bazı değişiklikler yapılmıştır.

738. Anılan maddenin birinci fıkrasının (a) bendinin (3) numaralı alt bendinin önceki halinde "Ceza infaz kurumu ve tutukevleri, çocuk ıslahevi, huzurevi, sağlık kuruluşları ve benzeri yerlerde bulunan vatandaşlara irşat hizmetleri götürmek." Genel Müdürlüğün görevleri arasında sayılmıştır. Anılan bent dava konusu kuralla "Öğrenci yurtları, eğitim kurumları, gençlik

merkezleri ve kampları, ceza infaz kurumları, sağlık kuruluşları, sosyal hizmet kurumları ve benzeri yerlerde işbirliği esasına göre manevi danışmanlık ve din hizmeti sunmak.” şeklinde değiştirilmiştir.

739. Anılan fıkranın (4) numaralı alt bendinde “Radyo ve televizyon kurumları ile diğer yayın kuruluşları vasıtasıyla toplumu din konusunda aydınlatmak” şeklinde düzenleme yer almaktayken anılan bent dava konusu kuralla “Yazılı, görsel, işitsel ve dijital medya vasıtasıyla toplumu din konusunda aydınlatmak.” şeklinde değiştirilmiştir.

740. Fıkranın (6) numaralı alt bendinin önceki hali “İlgili birim, kurum ve kuruluşlarla işbirliği yaparak namaz vakitleri ile dinî gün ve geceleri tespit ve ilan etmek, bunun için gerekli çalışmaları yürütmek” şeklinde iken dava konusu kuralla “Göçmen, engelli, bağımlı gibi desteğe muhtaç kesimlere yönelik manevi danışmanlık hizmetleri yürütmek.” şeklinde değiştirilmiştir.

741. Fıkranın (8) numaralı alt bendinde ise “Kurban ibadetinin usulüne uygun şekilde yerine getirilmesi için gerekli çalışmaları yapmak” şeklinde düzenleme yer almaktayken anılan bent dava konusu kuralla “Kurban ibadetinin usulüne uygun şekilde yerine getirilmesi amacıyla gerekli tedbirleri almak, vekâletle kurban organizasyonu gerçekleştiren kurum ve kuruluşların bu kapsamdaki hizmet ve faaliyetlerini denetlemek.” şeklinde değiştirilmiştir.

742. Fıkranın (9) numaralı alt bendi “İhtiyaç duyulan yerlere okuma salonları açmak ve bunlarla ilgili işleri yürütmek.” şeklinde iken dava konusu kuralla “İhtiyaç duyulan yerlerde okuma salonu, aile ve dinî rehberlik merkezi, gençlik çalışmaları merkezi ve benzeri yerler açmak ve bunlarla ilgili işleri yürütmek.” şeklinde değiştirilmiştir.

743. 633 sayılı Kanun’un 7. maddenin birinci fıkrasının (ç) bendinde Dini Yayınlar Genel Müdürlüğünün görev ve yetkileri düzenlenmiştir. Anılan bendin (1) numaralı alt bendinin önceki halinde “Toplumu din konusunda aydınlatmak amacıyla gerçek ve elektronik ortamda basılı, sesli ve görüntülü eserler hazırlamak, hazırlamak, bunları inceleyerek yayımlamak, süreli yayınlar yapmak ve gerektiğinde ücretsiz yayın dağıtmak, dini bakımdan daha teferruatlı incelenmesi gereken eserleri Din İşleri Yüksek Kurulunun olumlu görüşünü aldıktan sonra yayımlamak.” adı geçen Genel Müdürlüğün görevleri arasında sayılmıştır. Dava konusu kuralla bentte yer alan “...sonra yayımlamak.” ibaresinden sonra gelmek üzere “..., kütüphane açmak.” ibaresi eklenmiştir. Böylece toplumu din konusunda aydınlatmak amacıyla kütüphane açmak, Dini Yayınlar Genel Müdürlüğünün görevleri arasına eklenmiştir.

744. 7. maddenin birinci fıkrasının (f) bendinde Başkanlığın hizmet birimlerinden olan Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğünün görev ve yetkileri düzenlenmiştir. Bendin (9) numaralı alt bendinde taşınmaz mal kayıtlarını tutmak adı geçen Genel Müdürlüğün görevleri arasında sayılmakta iken anılan bent dava konusu kuralla yürürlükten kaldırılmıştır. Anılan bendin (11) numaralı alt bendinde *“Başkanlıkça düzenlenen yardım kampanyalarını organize etmek.”* Genel Müdürlüğün görevleri arasında sayılmakta iken dava konusu kuralla bentte yer alan *“...organize etmek.”* ibaresinden sonra gelmek üzere *“..., cami, mescit ve eklentilerinde gerçekleştirilecek yardım kampanyalarının uygulama usul ve esaslarını belirlemek.”* ibaresi eklenmiştir.

745. Anılan bendin (13) numaralı alt bendinin önceki hali *“Mülkiyeti Hazineye ait taşınmazlar üzerinde bulunan ve Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından yönetilen cami ve mescitlerin müstemilatındaki yerlerin kiralanması hususunda Maliye Bakanlığı ile işbirliği içinde gerekli düzenlemeleri yapmak.”* şeklinde iken dava konusu kuralla *“Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından yönetilen cami, mescit ve Kur’an kurslarının müstemilatındaki yerlerin kiralanması, işletilmesi veya işletirilmesi ile ilgili iş ve işlemleri yürütmek.”* şeklinde değiştirilmiştir.

746. KHK’nın 9. maddesinin (e) bendiyle 6446 sayılı Kanun’un 26. maddesinin (6) numaralı fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen (7), (8), (9), (10), (11), (12), (13) ve (14) numaralı fıkralara yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

747. Kuralların 7142 sayılı Kanun’un (1) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca *“...kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkilerinin düzenlenmesi...”* kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Ancak kuralların 6771 sayılı Kanun ile Anayasa’da yapılan değişikliklerle ilgisinin olduğu söylenemez.

748. Bu itibarla kurallar 7142 sayılı Kanun’un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtilen Anayasa’da yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacı taşımadığından Anayasa’nın mülga 91. maddesi uyarınca verilen KHK çıkarma yetkisinin amaç ve kapsamı içinde değerlendirilmemektedir.

749. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa’nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptalleri gerekir.

Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ve Muhterem İNCE bu görüşe katılmamışlardır.

Kurallar, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden 136. madde yönünden ayrıca incelenmemiştir.

ğ. KHK'nın 141. Maddesinin (g) Bendiyle Kanun'un 7. Maddesinin Birinci Fıkrasının (h) Bendinin (5) Numaralı Alt Bendinde Yer Alan “Başbakanlık,...” İbaresinin “Cumhurbaşkanlığı,...” Şeklinde Değiştirilmesinin ve Aynı Alt Bentte Yer Alan “...kanun, tüzük, yönetmelik ve diğer...” İbaresinin Madde Metninden Çıkarılmasının İncelenmesi

i. Kuralın Anayasa'nın Mülga 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

750. Kanun'un 7. maddesinin (h) bendinin (5) numaralı alt bendinde *“Başbakanlık, bakanlıklar ve Başkanlık birimlerinden gönderilen kanun, tüzük, yönetmelik ve diğer mevzuat taslaklarını hukuki açıdan inceleyerek görüş bildirmek.”* Başkanlık Hukuk Müşavirliğinin görevleri arasında sayılmakta iken dava konusu kuralla bentte yer alan *“Başbakanlık”* ibaresi *“Cumhurbaşkanlığı”* şeklinde değiştirilmiş ve aynı alt bentte yer alan *“kanun, tüzük, yönetmelik ve diğer”* ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

751. Kuralın 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (b) bendinin *“Kanunlar ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan tüzük, ... Başbakan, ... gibi bazı ibarelerin değiştirilmesi, yürürlükten kaldırılması veya bu çerçevede kanunlar ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan ilgili hükümlerin yeniden düzenlenmesi”* hükmü kapsamında olduğu, diğer taraftan kuralla yapılan değişikliklerin yeni hükümet sisteminde Başbakanlığın kaldırılmasının bir sonucu olduğu, dolayısıyla kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla ihdas edildiği anlaşılmaktadır.

752. Kural, Anayasa'da KHK ile düzenlenmesi yasaklanmış alanlara ilişkin herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

753. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

ii. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

754. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden de incelenmiştir.

755. KHK'nın 141. maddesinin (a) ve (b) bentleriyle Kanun'un 1. ve 2. maddelerinde yapılan değişikliklerle ilgili içerik yönünden yapılan denetimde açıklanan gerekçeler dava konusu kural için de geçerlidir.

756. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. ve 136. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

h. KHK'nın 141. Maddesinin (ğ) Bendiyle Kanun'un 10. Maddesinin;

i. Birinci Fıkrasının Yürürlükten Kaldırılmasının İncelenmesi

(1) Kuralın Anayasa'nın Mülga 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

757. 633 sayılı Kanun'un 10. maddesinin birinci fıkrasının önceki halinde Başkan yardımcıları, Rehberlik ve Teftiş Başkanı, Mushafları İnceleme ve Kıraat Kurulu Başkanının müşterek kararla; daire başkanı, Başkanlık müftüsü, hukuk müşaviri, başmüfettiş, müfettiş, iç denetçi ve dinî yüksek ihtisas merkezi müdürünün Başkanın teklifi üzerine Başbakan veya ilgili Bakan onayı ile; 23/4/1981 tarihli ve 2451 sayılı Bakanlıklar ve Bağlı Kuruluşlarda Atama Usulüne İlişkin Kanun hükümleri dışında kalan diğer personelin atamalarının ise Başkan tarafından yapılacağı hüküm altına alınmıştır. Anılan fıkra dava konusu kuralla yürürlükten kaldırılmıştır.

758. KHK'nın 136. maddesinin (b) bendiyle 2802 sayılı Kanun'un 37. maddesinin üçüncü fıkrasının yürürlükten kaldırılmasına yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

759. Başkanlık personelinin atama usulünü düzenleyen hükümlerin dava konusu kuralla yürürlükten kaldırılmasının 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca "*kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkilerinin düzenlenmesi,*" kapsamında olduğu, kuralın idari teşkilatın Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi çerçevesinde yeniden yapılandırılmasıyla da ilgisi bulunduğundan Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacı taşıdığı anlaşılmaktadır.

760. Kural, Anayasa'da KHK ile düzenlenmesi yasaklanmış alanlara ilişkin herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

761. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

(2) Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

762. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden de incelenmiştir.

763. KHK'nın 141. maddesinin (a) ve (b) bentleriyle Kanun'un 1. ve 2. maddelerinde yapılan değişikliklerle ilgili içerik yönünden yapılan denetimde açıklanan gerekçeler mahiyetine uygun olduğu ölçüde dava konusu kural yönünden de geçerlidir.

764. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. ve 136. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

ii. Üçüncü Fıkrasının Yürürlükten Kaldırılmasının İncelenmesi

765. Kanun'un 10. maddesinin üçüncü fıkrasının önceki halinde görev süresi sona eren Din İşleri Yüksek Kurulu Başkan ve üyeleri ile Mushafları İnceleme ve Kıraat Kurulu Başkan ve üyelerinin kazanılmış hak aylık derecelerine uygun başka kadrolara atanacakları hüküm altına alınmıştır. Anılan fıkra dava konusu kuralla yürürlükten kaldırılmıştır.

766. KHK'nın 6. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendiyle 6004 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 8. maddesine yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

767. Din İşleri Yüksek Kurulu Başkan ve üyeleri ile Mushafları İnceleme ve Kıraat Kurulu Başkan ve üyelerinin parasal ve özlük haklarına yönelik düzenlemeleri yürürlükten kaldıran kuralla Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın İkinci Bölümü'nde yer alan mülkiyet hakkına müdahalede bulunulduğu açıktır. Bu itibarla kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

768. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden Anayasa'nın 136. maddesi yönünden ayrıca incelenmemiştir.

1. KHK'nın 141. Maddesinin (ğ) Bendiyle Kanun'un 10. Maddesinin;

i. Dördüncü Fıkrasına Eklenen Üçüncü Cümlelerin İncelenmesi

769. 633 sayılı Kanun'un 10. maddesinin dördüncü fıkrasının önceki hali *"Başkanlık vaizi kadrosuna atananlar, din hizmetlerinde etkinliği sağlamak*

amacıyla Başkanlık tarafından belirlenen yerlerde görevlendirilebilir. 657 sayılı Kanunun 43 üncü maddesinin (B) bendinin üçüncü fıkrasında belirtilen kadrolara atananlar hakkında uygulanan hükümler, Başkanlık vaizi kadrosuna atananlar hakkında da aynen uygulanır.” şeklinde düzenlenmiştir. Fıkranın sonuna dava konusu kuralla “Başkanlık müşaviri, Başkanlık müftüsü, Başkanlık vaizi ve avukat ünvanındaki personel Başkanın uygun göreceği merkez veya taşra teşkilatına ait birimlerde çalıştırılabilir.” şeklindeki üçüncü cümle eklenmiştir.

770. KHK’nın 12. maddesinin (z) bendiyle 3289 sayılı Kanun’a eklenen ek 13. maddeye yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

771. Başkanlık müşaviri, Başkanlık müftüsü, Başkanlık vaizi ve avukat ünvanındaki personelin Başkanın uygun göreceği merkez veya taşra teşkilatına ait birimlerde çalıştırılabilmesine imkân tanıyan kuralın 7142 sayılı Kanun’un (1) numaralı fıkrasının (d) bendinin “Kanun ve kanun hükmünde kararnemelerde yer alan bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının ... personeli[ne] ilişkin usul ve esasların düzenlenmesinin sağlanması ...” hükmü kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Ancak kuralın 6771 sayılı Kanun ile Anayasa’da yapılan değişikliklerle ilgisinin olduğu söylenemez.

772. Bu itibarla kural 7142 sayılı Kanun’un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtilen Anayasa’da yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacı taşımadığından Anayasa’nın mülga 91. maddesi uyarınca verilen KHK çıkarma yetkisinin amaç ve kapsamı içinde değerlendirilmemektedir.

773. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa’nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ve Muhterem İNCE bu görüşe katılmamışlardır.

Kural, Anayasa’nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden Anayasa’nın 136. maddesi yönünden ayrıca incelenmemiştir.

ii. Beşinci Fıkrasında Yer Alan “Başkanlığın Din Hizmetleri Sınıfına ait kadrolarına...” İbaresinin “Başkanlığa ait kadrolara...” Şeklinde Değiştirilmesinin İncelenmesi

774. Kanun’un 10. maddesinin beşinci fıkrasının önceki halinde “Başkanlığın Din Hizmetleri Sınıfına ait kadrolara Kamu Personeli Seçme

Sınavı (B) grubu puan sırasına göre ilk defa açıktan atanacak personel, alım yapılacak her bir unvan için boş kadro sayısının üç katına kadar çağırılacak adaylar arasından Başkanlıkça yapılacak sözlü sınav başarı sırasına göre atanır.” şeklinde düzenlemeye yer verilmiştir. Anılan fıkradaki “Başkanlığın Din Hizmetleri Sınıfına ait kadrolarına...” ibaresi dava konusu kuralla “Başkanlığa ait kadrolara...” şeklinde değiştirilmiştir. Böylece Başkanlığın sadece din hizmetleri sınıfına ait kadrolarına değil tüm kadrolarına ilk defa açıktan atanacak personel için sözlü sınav şartı getirilmektedir.

775. KHK’nın 134. maddesinin (a) bendiyle 1700 sayılı Kanun’un 2. maddesinin (B) fıkrasının yürürlükten kaldırılmasına yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

776. Başkanlığa ait kadrolara ilk defa açıktan atanacak personel için sözlü sınav şartı öngören kural, Anayasa’nın İkinci Kısmı’nın Dördüncü Bölümü’nde yer alan kamu hizmetlerine girme hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa’nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

777. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa’nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa’nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden Anayasa’nın 136. maddesi yönünden ayrıca incelenmemiştir.

i. KHK’nın 141. Maddesinin (h) Bendiyle Kanun’un 10. Maddesinden Sonra Gelmek Üzere Eklenen 10/A Maddesinin İncelenmesi

778. 633 sayılı Kanun’un dava konusu 10/A maddesi 16/3/2022 tarihli ve 7383 sayılı Kanun’un 5. maddesi ile değiştirilmiştir.

779. Açıklanan nedenle konusu kalmayan maddeye ilişkin iptal talebi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermek gerekir.

j. KHK’nın 141. Maddesinin (ı) Bendiyle Kanun’un 11. Maddesinin;

i. Birinci Fıkrasının Değiştirilen (b) Bendi ile Altıncı Fıkrasının Değiştirilen (b) Bendinin İncelenmesi

780. 633 sayılı Kanun’un 11. maddesinde Diyanet işleri uzman yardımcılığı ile müfettiş yardımcılığına atanma şartları düzenlenmiştir.

781. Maddenin birinci fıkrasının (b) bendinin önceki halinde *“Sınavın yapılacağı yılın ocak ayının ilk günü itibariyle otuz yaşını, yüksek lisans veya doktora yapmış olanlar için otuz beş yaşını doldurmamış olmak.”* uzman yardımcılığına atanma şartları arasında sayılmıştır. Anılan bent dava konusu kuralla *“Sınavın yapılacağı yılın ocak ayının ilk günü itibariyle otuz beş yaşını doldurmamış olmak.”* şeklinde değiştirilmiştir. Yapılan değişiklikle uzman yardımcılığına atanma için yaş sınırı otuz beş olarak belirlenmiştir.

782. Maddenin altıncı fıkrasının (b) bendinin önceki halinde de *“Sınavın yapılacağı yılın ocak ayının ilk günü itibariyle otuz yaşını, yüksek lisans veya doktora yapmış olanlar için otuz beş yaşını doldurmamış olmak.”* müfettiş yardımcılığına atanma şartları arasında sayılmış, dava konusu kuralla anılan bent *“Sınavın yapılacağı yılın ocak ayının ilk günü itibariyle otuz beş yaşını doldurmamış olmak.”* şeklinde değiştirilmiştir.

783. KHK’nın 134. maddesinin (a) bendiyle 1700 sayılı Kanun’un 2. maddesinin (B) fıkrasının yürürlükten kaldırılmasına yönelik gerekçeler dava konusu kurallar bakımından da geçerlidir.

784. Uzman yardımcılığı ve müfettiş yardımcılığına atanma için yaş sınırı öngören kurallar, Anayasa’nın İkinci Kısmı’nın Dördüncü Bölümü’nde yer alan kamu hizmetlerine girme hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa’nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

785. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa’nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptalleri gerekir.

Kurallar, Anayasa’nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden Anayasa’nın 136. maddesi yönünden ayrıca incelenmemiştir.

ii. Üçüncü Fıkrasında Yer Alan “...Kamu Personeli...” ve “...ve olumlu sicil almak...” İbareleri İle Sekizinci Fıkrasında Yer Alan “...ve olumlu sicil almak...” İbaresinin Yürürlükten Kaldırılmalarının İncelenmesi

786. Kanun’un 11. maddesinin üçüncü fıkrasının önceki halinde Diyanet işleri uzman yardımcılığına atanmaların; en az üç yıl çalışmak, yönetmelikte belirtilen yabancı dillerden en az birinden Kamu Personeli Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavından en az (C) düzeyinde belgeye veya buna denk kabul edilen ve uluslararası geçerliliği bulunan bir belgeye sahip olmak ve olumlu sicil almak kaydıyla, hazırlayacakları tezin kabulünden

sonra açılacak mesleki yeterlik sınavına girmeye hak kazanacakları hüküm altına alınmıştır. Anılan fıkra da yer alan “*Kamu Personeli*” ve “*ve olumlu sicil almak*” ibareleri dava konusu kuralla yürürlükten kaldırılmıştır.

787. Maddenin sekizinci fıkrasının birinci cümlesinde müfettiş yardımcılığına atananların, en az üç yıl fiilen çalışmak ve olumlu sicil almak kaydıyla, mesleki yeterlik sınavına girmeye hak kazanacakları hüküm altına alınmakta iken cümlede yer alan “*ve olumlu sicil almak*” ibaresi dava konusu kuralla yürürlükten kaldırılmıştır.

788. KHK’nın 12. maddesinin (z) bendiyle 3289 sayılı Kanun’a eklenen ek 13. maddeye yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

789. Kuralların 7142 sayılı Kanun’un (1) numaralı fıkrasının (d) bendinin “*Kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının ... personeli[ne] ilişkin usul ve esasların düzenlenmesinin sağlanması ...*” hükmü kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Ancak kuralların 6771 sayılı Kanun ile Anayasa’da yapılan değişikliklerle ilgisinin olduğu söylenemez.

790. Bu itibarla kuralların 7142 sayılı Kanun’un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtilen Anayasa’da yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacı taşımadığından Anayasa’nın mülga 91. maddesi uyarınca verilen KHK çıkarma yetkisinin amaç ve kapsamı içinde değerlendirilmemektedir.

791. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa’nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ve Muhterem İNCE bu görüşe katılmamışlardır.

Kurallar, Anayasa’nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden Anayasa’nın 136. maddesi yönünden ayrıca incelenmemiştir.

k. KHK’nın 141. Maddesinin (i) Bendiyle Kanun’un 12. Maddesinin Beşinci Fıkrasının Yürürlükten Kaldırılmasının İncelenmesi

792. Kanun’un 12. maddesinin beşinci fıkrasının önceki halinde dinî yüksek ihtisas merkezi ve eğitim merkezi eğitim görevlisinin, bu merkezlerdeki eğitim ve öğretim faaliyetlerini yürütmekle görevli olduğu,

eğitim görevlilerinin, en az lisans düzeyinde dinî yüksek öğrenim mezunu olup ihtisas kursunu bitirmiş veya doktora yapmış olanlar arasından atanacağı hüküm altına alınmıştır. Anılan fıkra dava konusu kuralla yürürlükten kaldırılmıştır.

793. KHK'nın 12. maddesinin birinci fıkrasının (z) bendiyle 3289 sayılı Kanun'a eklenen ek 13. maddeye yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

794. Kuralın 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (d) bendinin *"Kanun ve kanun hükmünde kararnamelelerde yer alan bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının ... personeli[ne] ilişkin usul ve esasların düzenlenmesinin sağlanması ..."* hükmü kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Ancak kuralın 6771 sayılı Kanun ile Anayasa'da yapılan değişikliklerle ilgisinin olduğu söylenemez.

795. Bu itibarla kural 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtilen Anayasa'da yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacı taşımadığından Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca verilen KHK çıkarma yetkisinin amaç ve kapsamı içinde değerlendirilmemektedir.

796. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ve Muhterem İNCE bu görüşe katılmamışlardır.

Kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden Anayasa'nın 136. maddesi yönünden ayrıca incelenmemiştir.

1. KHK'nın 141. Maddesinin (j) Bendiyle Kanun'un 13. Maddesinin;

i. Birinci Fıkrasında Yer Alan "...Bakanlar Kurulunca..." İbaresinin "...Cumhurbaşkanınca..." Şeklinde Değiştirilmesinin İncelenmesi

(1) Kuralın Anayasa'nın Mülga 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

797. 633 sayılı Kanun'un 13. maddesinde hac ve umre hizmetlerinin yürütülmesine ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir. Maddenin birinci fıkrasının ikinci cümlesinin önceki halinde seyahat acentalarına tahsis edilecek kontenjan oranının Bakanlar Kurulunca belirlenmesi ve bu orana göre tespit edilen sayının seyahat acentalarınca kullanılmak üzere topluca

verilmesi öngörülmüştür. Anılan cümlede yer alan “...*Bakanlar Kurulunca...*” ibaresi “...*Cumhurbaşkanınca...*” şeklinde değiştirilmiştir.

798. KHK’nın 141. maddesinin (g) bendiyle 633 sayılı Kanun’un 7. maddesinin birinci fıkrasının (h) bendinin (5) numaralı alt bendinde yapılan değişikliklere ilişkin gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

799. Kuralın 7142 sayılı Kanun’un (1) numaralı fıkrasının (b) bendinin “*Kanunlar ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan ... Bakanlar Kurulu, ... gibi bazı ibarelerin değiştirilmesi, yürürlükten kaldırılması veya bu çerçevede kanunlar ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan ilgili hükümlerin yeniden düzenlenmesi*” hükmü kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Söz konusu düzenlemenin başta Anayasa’nın 8. maddesi olmak üzere birçok maddesinde yapılan değişikliklerle Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine geçişle birlikte Başbakanın da dâhil olduğu Bakanlar Kurulunun kaldırılmasına ve Başbakana ilişkin hükümler de içeren Anayasa’nın 109. ve 112. maddelerinin ilga edilmesine uyum sağlama amacı taşımadığı söylenemez.

800. Kural, Anayasa’da KHK ile düzenlenmesi yasaklanmış alanlara ilişkin herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

801. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa’nın mülga 91. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

(2) Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

802. 6216 sayılı Kanun’un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa’nın 2. maddesi yönünden de incelenmiştir.

803. KHK’nın 141. maddesinin (a) ve (b) bentleriyle 633 sayılı Kanun’un 1. ve 2. maddelerinde yapılan değişikliklerle ilgili içerik yönünden yapılan denetimde açıklanan gerekçeler dava konusu kural için de geçerlidir.

804. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa’nın 2. ve 136. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

ii. Yedinci Fıkrasında Yer Alan “...*Bakanlar Kurulunca...*” İbaresinin “...*Cumhurbaşkanınca...*” Şeklinde Değiştirilmesinin İncelenmesi

805. Kanun’un 13. maddesinin yedinci fıkrasının önceki halinde hac ve umre hizmetlerinin yürütülmesi, hac ve umre hesabının oluşturulması, bu hesapta yer alan tutarların harcanması, hac ve umre dönemlerinde hac ve

umre faaliyetleri için yurt içinde görevlendirilen Başkanlık personeline sınav hizmetleri karşılığında ödenecek ücretler, Bakanlıklararası Hac ve Umre Kurulu ile Hac ve Umre Komisyonunun kuruluş, görev ve yetkilerine dair usul ve esasların Bakanlar Kurulunca belirlenmesi öngörülmüştür. Anılan fıkra da yer alan “*Bakanlar Kurulunca*” ibaresi “*Cumhurbaşkanınca*” şeklinde değiştirilmiştir.

806. KHK’nın 6. maddesinin (b) bendiyle 6004 sayılı Kanun’un başlığıyla birlikte değiştirilen 8. maddesine yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

807. Bu itibarla hac ve umre dönemlerinde hac ve umre faaliyetleri için yurt içinde görevlendirilen Başkanlık personeline sınav hizmetleri karşılığında ödenecek ücretlere ilişkin düzenleme öngören kural, Anayasa’nın İkinci Kısım’ının İkinci Bölümü’nde yer alan mülkiyet hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa’nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

808. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa’nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa’nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden Anayasa’nın 136. maddesi yönünden ayrıca incelenmemiştir.

iii. Değiştirilen Altıncı Fıkrasının İncelenmesi

809. 633 sayılı Kanun’un 13. maddesinin altıncı fıkrasının önceki halinde “*Hac ve umre seyahatleri ile ilgili iş ve işlemler ile Hac ve Umre Hesabından yapılan bütün harcamalar her yıl hac mevsimi sonunda Başkanlık, Sayıştay ve gerektiğinde Başbakanlık müfettişleri tarafından denetlenir.*” denilmiştir. Anılan fıkra dava konusu kuralla “*Hac ve umre seyahatleri ile ilgili iş ve işlemler ile Hac ve Umre Hesabından yapılan bütün harcamalar her yıl hac mevsimi sonunda Başkanlık ve gerektiğinde Cumhurbaşkanlığınca görevlendirilecek denetim elemanları tarafından denetlenir.*” şeklinde değiştirilmiştir.

810. Böylece hac ve umre seyahatleriyle ilgili işlemler ve harcamalar daha önce Başkanlık, Sayıştay ve Başbakanlık müfettişleri tarafından denetlenmekte iken kural kapsamında bu işlem ve harcamalar Sayıştay denetiminden çıkarılmıştır.

811. KHK’nın 12. maddesinin (o) bendiyle 3289 sayılı Kanun’un başlığıyla birlikte değiştirilen 34. maddesine yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

812. Kuralla hac ve umre seyahatleriyle ilgili işlemler ve harcamaların Sayıştay denetiminden çıkarılmasının, 7142 sayılı Kanun’nda belirtildiği şekilde bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkileri ile personeline ilişkin usul ve esasların ya da Cumhurbaşkanı’nın yürütme yetkisine ilişkin hususların düzenlenmesi veya bu çerçevede kanunlar ve KHK’larda yer alan ilgili hükümlerin değiştirilmesi veya yürürlükten kaldırılmasıyla bir ilgisi bulunmamaktadır.

813. Bu itibarla kural 7142 sayılı Kanun’un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) ila (d) bentlerinde belirtilen konulara yönelik bir düzenleme içermediğinden Yetki Kanunu kapsamında değildir.

814. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa’nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa’nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden 136. madde yönünden ayrıca incelenmemiştir.

m. KHK’nın 141. Maddesinin (k) Bendiyle Kanun’un 14. Maddesinin Birinci Fıkrasında Yer Alan “...Bakanlar Kurulu...” İbaresinin “...Cumhurbaşkanı...” Şeklinde Değiştirilmesinin İncelenmesi

i. Kuralın Anayasa’nın Mülga 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

815. 633 sayılı Kanun’un 14. maddesinin birinci fıkrasının önceki halinde Dinî Yayınlar Döner Sermaye İşletmesinin sermayesinin, yirmi milyon Türk lirası olduğu, bu miktarı on katına kadar artırmaya Bakanlar Kurulunun yetkili olduğu belirtilmiştir. Anılan fıkrada yer alan “...Bakanlar Kurulu...” ibaresi dava konusu kuralla “...Cumhurbaşkanı...” şeklinde değiştirilmiştir.

816. KHK’nın 141. maddesinin (g) bendiyle 633 sayılı Kanun’un 7. maddesinin birinci fıkrasının (h) bendinin (5) numaralı alt bendinde yapılan değişikliklere ilişkin gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

817. Kuralın 7142 sayılı Kanun’un (1) numaralı fıkrasının (b) bendinin “*Kanunlar ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan ... Bakanlar Kurulu, ... gibi bazı ibarelerin değiştirilmesi, yürürlükten kaldırılması veya bu çerçevede kanunlar ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan ilgili hükümlerin yeniden düzenlenmesi*” hükmü kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Söz konusu düzenlemenin başta Anayasa’nın 8. maddesi olmak üzere birçok maddesinde

yapılan değişiklikle Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine geçişle birlikte Başbakan'ın da dâhil olduğu Bakanlar Kurulunun kaldırılmasına ve Başbakan'a ilişkin hükümler de içeren Anayasa'nın 109. ve 112. maddelerinin ilga edilmesine uyum sağlama amacı taşımadığı söylenemez.

818. Kural, Anayasa'da KHK ile düzenlenmesi yasaklanmış alanlara ilişkin herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

819. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

ii. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

820. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden de incelenmiştir.

821. KHK'nın 141. maddesinin (a) ve (b) bentleriyle 633 sayılı Kanun'un 1. ve 2. maddelerinde yapılan değişikliklerle ilgili içerik yönünden yapılan denetimde açıklanan gerekçeler dava konusu kural için de geçerlidir.

822. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. ve 136. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

n. KHK'nın 141. Maddesinin (I) Bendiyle Kanun'un 18/A Maddesinin;

i. Birinci Fıkrasında Yer Alan "...müşavirlik, ataşelik ve koordinatörlüklerden..." İbaresinin "...müşavirlik ve ataşeliklerden..." Şeklinde Değiştirilmesinin İncelenmesi

823. Kanun'un 18/A maddesinde Başkanlığın yurt dışı teşkilatı düzenlenmiştir. Maddenin birinci fıkrasının önceki halinde Başkanlık yurt dışı teşkilatının, 13/12/1983 tarihli ve 189 sayılı Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Yurtdışı Teşkilatı Hakkında KHK esaslarına göre kurulan müşavirlik, ataşelik ve koordinatörlüklerden oluşması öngörülmüştür. Anılan fıkra da yer alan "*müşavirlik, ataşelik ve koordinatörlüklerden*" ibaresi dava konusu kuralla "*müşavirlik ve ataşeliklerden*" şeklinde değiştirilmiştir.

824. KHK'nın 9. maddesinin (e) bendiyle 6446 sayılı Kanun'un 26. maddesinin (6) numaralı fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen eklenen (7), (8), (9), (10), (11), (12), (13) ve (14) numaralı fıkralara yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

825. Kuralın 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca *"kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkilerinin düzenlenmesi,"* kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Ancak kuralın 6771 sayılı Kanun ile Anayasa'da yapılan değişikliklerle ilgisinin olduğu söylenemez.

826. Bu itibarla kural 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtilen Anayasa'da yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacı taşımadığından Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca verilen KHK çıkarma yetkisinin amaç ve kapsamı içinde değerlendirilmemektedir.

827. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ve Muhterem İNCE bu görüşe katılmamışlardır.

Kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden 136. madde yönünden ayrıca incelenmemiştir.

ii. İkinci Fıkrasında Yer Alan "...Başbakan veya ilgili bakanın..." İbaresinin "...Cumhurbaşkanının..." Şeklinde Değiştirilmesinin İncelenmesi

(1) Kuralın Anayasa'nın Mülga 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

828. Kanun'un 18/A maddesinin ikinci fıkrasının önceki halinde yurt dışı sürekli görev süresinin üç yıl olduğu, bu sürenin hizmetin gerektirdiği hâllerde Başbakan veya ilgili bakanın onayı ile bir yıla kadar uzatılabileceği hüküm altına alınmıştır. Anılan fıkra da yer alan *"...Başbakan veya ilgili bakanın..."* ibaresi dava konusu kuralla *"...Cumhurbaşkanının..."* şeklinde değiştirilmiştir.

829. KHK'nın 141. maddesinin (g) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 7. maddesinin birinci fıkrasının (h) bendinin (5) numaralı alt bendinde yapılan değişikliklere ilişkin gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

830. Kuralın 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (b) bendinin *"Kanunlar ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan tüzük, ... Başbakan, ... gibi bazı ibarelerin değiştirilmesi, yürürlükten kaldırılması veya bu çerçevede kanunlar ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan ilgili hükümlerin yeniden düzenlenmesi"* hükmü kapsamında olduğu, diğer taraftan kuralla yapılan değişiklikliğin yeni hükümet sisteminde Başbakanlığın kaldırılmasının bir sonucu olduğu,

dolayısıyla kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla ihdas edildiği anlaşılmaktadır.

831. Kural, Anayasa’da KHK ile düzenlenmesi yasaklanmış alanlara ilişkin herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

832. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa’nın mülga 91. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

(2) Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

833. 6216 sayılı Kanun’un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa’nın 2. maddesi yönünden de incelenmiştir.

834. KHK’nın 141. maddesinin (a) ve (b) bentleriyle 633 sayılı Kanun’un 1. ve 2. maddelerinde yapılan değişikliklerle ilgili içerik yönünden yapılan denetimde açıklanan gerekçeler dava konusu kural için de geçerlidir.

835. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa’nın 2. ve 136. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

iii. Üçüncü ve Dördüncü Fıkralarının Yürürlükten Kaldırılmasının İncelenmesi

836. Kanun’un 18/A maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkralarının önceki halinde Başkanlığın yurt dışı teşkilatı kadrolarına atanabilme şartları, yurt dışı teşkilatına sadece sözlü sınav ile ya da herhangi bir şart aranmaksızın atanabilecek kişiler ve sınav komisyonunun kimlerden oluşacağı düzenlenmiştir. Anılan fıkralar dava konusu kuralla yürürlükten kaldırılmıştır.

837. KHK’nın 12. maddesinin (z) bendiyle 3289 sayılı Kanun’a eklenen ek 13. maddeye yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

838. Kuralın 7142 sayılı Kanun’un (1) numaralı fıkrasının (d) bendinin “Kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının ... personeli[ne] ilişkin usul ve esasların düzenlenmesinin sağlanması ...” hükmü kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Ancak kuralın 6771 sayılı Kanun ile Anayasa’da yapılan değişikliklerle ilgisinin olduğu söylenemez.

839. Bu itibarla kural 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtilen Anayasa'da yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacı taşımadığından Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca verilen KHK çıkarma yetkisinin amaç ve kapsamı içinde değerlendirilmemektedir.

840. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ve Muhterem İNCE bu görüşe katılmamışlardır.

Kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden 136. madde yönünden ayrıca incelenmemiştir.

iv. Sekizinci Fıkrasının Yürürlükten Kaldırılmasının İncelenmesi

841. Maddenin sekizinci fıkrasında yurt dışı din hizmetlerinin müşavirlik ve ataşeliklerle karşılanamadığı yerlerde din hizmetleri koordinatörlükleri kurulabileceği ve buralara din hizmetleri koordinatörü atanabileceği, din hizmetleri koordinatörlüklerinin kurulacağı yerler, bu kadroya atanacaklarda aranacak nitelikler, bunların seçimi, görev süreleri, bunlara yapılacak ödemeler ve bu fıkranın uygulanmasına ilişkin diğer usul ve esasların ilgili Bakanın teklifi ve Maliye Bakanlığının görüşü üzerine Bakanlar Kurulu tarafından tespit edileceği ve yurt dışı aylığının herhangi bir vergiye tabi tutulmayacağı hüküm altına alınmakta iken anılan fıkra dava konusu kuralla yürürlükten kaldırılmıştır.

842. KHK'nın 6. maddesinin (b) bendiyle 6004 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 8. maddesine yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

843. Din hizmetleri koordinatörlüklerine atanacakların parasal haklarına yönelik düzenlemeleri yürürlükten kaldıran dava konusu kuralla Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın İkinci Bölümü'nde yer alan mülkiyet hakkına müdahalede bulunulduğu açıktır. Bu itibarla kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

844. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden 136. madde yönünden ayrıca incelenmemiştir.

o. KHK'nın 141. Maddesinin (m) Bendiyle Kanun'un 19. Maddesinin Üçüncü Fıkrasında Yer Alan "...tüzükle..." İbaresinin "...yönetmelikle..." Şeklinde Değiştirilmesinin İncelenmesi

i. Kuralın Anayasa'nın Mülga 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

845. 633 sayılı Kanun'un 19. maddesinin üçüncü fıkrasının önceki halinde Din Şûrasının kuruluş, toplantı ve çalışma esaslarının bir tüzükle belirtilmesi öngörülmüştür. Anılan fıkarda yer alan "...tüzükle..." ibaresi "...yönetmelikle..." şeklinde değiştirilmiştir.

846. Kuralın Yetki Kanunu'nun (b) bendi kapsamında *tüzük* ibaresinin değiştirilmesine yönelik olduğu anlaşılmaktadır. Anayasa'nın 125. maddesinde Bakanlar kuruluna tüzük çıkarma yetkisi verilmekte iken anılan madde 6771 sayılı Kanun'un 16. maddesiyle yürürlükten kaldırılmıştır. Dolayısıyla dava konusu kuralla yapılan değişikliğin de Anayasa değişikliğine uyum sağlama amacıyla ihdas edildiği açıktır.

847. Bu itibarla kural, Yetki Kanunu kapsamında olup Anayasa'da KHK ile düzenlenmesi yasaklanmış alanlara ilişkin herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

848. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

ii. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

849. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden de incelenmiştir.

850. KHK'nın 141. maddesinin (a) ve (b) bentleriyle 633 sayılı Kanun'un 1. ve 2. maddelerinde yapılan değişikliklerle ilgili içerik yönünden yapılan denetimde açıklanan gerekçeler uygun olduğu ölçüde dava konusu kural için de geçerlidir.

851. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. ve 136. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

ö. KHK'nın 141. Maddesinin (n) Bendiyle Kanun'un 33. Maddesinin;

i. Birinci Fıkrasında Yer Alan "...mütalaa almak,..." İbaresinden Sonra Gelmek Üzere Eklenen "...rapor, tebliğ, makale, kitap hazırlatmak, tercüme yaptırmak,..." İbaresinin İncelenmesi

852. Kanun'un 33. maddesinin birinci fıkrasının önceki halinde Diyanet İşleri Başkanlığının kendi kuruluşu dışındaki dinî kültür, tecrübe ve ihtisasları ile tanınmış kimselerden, Din İşleri Yüksek Kurulu çalışmalarında mütalaa almak, vaaz ve konferans verdirmek suretiyle faydalanabileceği hüküm altına alınmıştır. Dava konusu kuralla fıkra da yer alan "...mütalaa almak,..." ibaresinden sonra gelmek üzere "...rapor, tebliğ, makale, kitap hazırlatmak, tercüme yaptırmak,..." ibaresi eklenmiştir.

853. KHK'nın 9. maddesinin (e) bendiyle 6446 sayılı Kanun'un 26. maddesinin (6) numaralı fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen (7), (8), (9), (10), (11), (12), (13) ve (14) numaralı fıkralara yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

854. Başkanlığın kendi kuruluşu dışındaki dinî kültür, tecrübe ve ihtisasları ile tanınmış kimselerden rapor, tebliğ, makale, kitap hazırlatmak, tercüme yaptırmak imkânı tanıyan kuralın 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca "*kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkilerinin düzenlenmesi,*" kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Ancak kuralın 6771 sayılı Kanun ile Anayasa'da yapılan değişikliklerle ilgisinin olduğu söylenemez.

855. Bu itibarla kural 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtilen Anayasa'da yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacı taşımadığından Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca verilen KHK çıkarma yetkisinin amaç ve kapsamı içinde değerlendirilmemektedir.

856. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ve Muhterem İNCE bu görüşe katılmamışlardır.

Kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden 136. madde yönünden ayrıca incelenmemiştir.

ii. İkinci Fıkrasının Birinci Cümlesinde Yer Alan "...Bakanlar Kurulunca..." İbaresinin "...Cumhurbaşkanınca..." Şeklinde Değiştirilmesinin İncelenmesi

857. Kanun'un 33. maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesinin önceki halinde, birinci fıkra kapsamında görevlendirilecekler Bakanlar Kurulunca tespit edilecek esaslara göre ücret verileceği hüküm altına alınmış,

dava konusu kuralla fıkarda yer alan “...*Bakanlar Kurulunca...*” ibaresi “...*Cumhurbaşkanınca...*” şeklinde değiştirilmiştir.

858. KHK’nın 6. maddesinin (b) bendiyle 6004 sayılı Kanun’un başlığıyla birlikte değiştirilen 8. maddesine yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

859. Başkanlığın kendi kuruluşu dışındaki dinî kültür, tecrübe ve ihtisasları ile tanınmış kimselere rapor, tebliğ, makale, kitap hazırlatma ve tercüme yaptırma karşılığında ödeyeceği ücretlere ilişkin düzenleme öngören kuralın Anayasa’nın İkinci Kısmı’nın İkinci Bölümü’nde yer alan mülkiyet hakkına müdahalede bulunduğu açıktır. Bu itibarla kural, Anayasa’nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

860. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa’nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa’nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden 136. madde yönünden ayrıca incelenmemiştir.

p. KHK’nın 141. Maddesinin (o) Bendiyle Kanun’un Ek 5. Maddesinden Sonra Gelmek Üzere Eklenen Ek 6. Maddesinin İncelenmesi

861. 633 sayılı Kanun’a dava konusu kuralla eklenen ek 6. maddeninde Başkanlıkça yapılan sınavlarda soru hazırlama komisyonu üyesi, sınav komisyonu üyesi ve sınav görevlisi olarak görevlendirilen personele ödenecek sınav ücretine ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir.

862. Maddenin birinci fıkrasında Başkanlıkça yapılan sınavlarda soru hazırlama komisyonu üyesi, sınav komisyonu üyesi ve sınav görevlisi olarak görevlendirilen personele sınav ücreti ödeneceği belirtilmiştir.

863. Maddenin ikinci fıkrasında sınav ücretinin, sınavda görevlendirilenlere her bir gün için fıkarda belirlenen gösterge rakamlarının aylıklar için 657 sayılı Kanun’a göre belirlenen memur maaş katsayısının çarpımından oluşacağı düzenlenmiştir. Anılan maddenin üçüncü ve dördüncü fıkralarında sınav görevlendirmelerinde; bir kişinin bir bütçe yılı döneminde en fazla 10 defa görevlendirilebileceği ve bir sınavda aynı kişiye günlük bir sınav ücreti ödeneceği belirtilmiştir. Maddenin beşinci fıkrasında ise madde kapsamında sınav ücreti ödenenlere, 6245 sayılı Kanun hükümleri saklı kalmak kaydıyla başka bir ücret ödenmeyeceği hüküm altına alınmıştır.

864. KHK'nın 6. maddesinin (b) bendiyle 6004 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 8. maddesine yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

865. Bu itibarla Başkanlıkça yapılan sınavlarda görevlendirilen personele ücret ödenmesine ilişkin usul ve esasları düzenleyen kural, Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın İkinci Bölümü'nde yer alan mülkiyet hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

866. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden 136. madde yönünden ayrıca incelenmemiştir.

ĞĞ. KHK'nın 149. Maddesinin (c) Bendiyle 6701 Sayılı Kanun'un 10. Maddesinin;

1. Değiştirilen (2) Numaralı Fıkrası ile (3) Numaralı Fıkrasında Yer Alan "...Bakanlar Kurulunca..." İbaresinin "...Cumhurbaşkanınca...", "...Başbakanlığa..." İbaresinin "...Cumhurbaşkanlığına..." Şeklinde Değiştirilmelerinin İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

867. Dava dilekçesinde özetle; dava konusu kuralların Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği, Birleşmiş Milletler Paris İlkelerine göre ulusal insan hakları kurumlarının yapısal, işlevsel ve mali açıdan bağımsız ve tarafsız olması, uzmanlık ilkesi temelinde örgütlenmesi gerektiği, dava konusu kural uyarınca Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulunun (Kurul) tüm üyelerinin Cumhurbaşkanı tarafından atanmasının Kurumun bağımsızlığını ortadan kaldıracığı gibi çoğulcu bir yapıya da imkân tanımayacağı, bu şekildeki bir Kurul yapısı ile temel hak ve özgürlüklerin korunmasının, geliştirilmesinin ve eşitlik ilkesinin yaşama geçirilmesinin mümkün olmadığı belirtilerek, kuralların Anayasa'nın 2., 5., 10. ve mülga 91. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

868. 6701 sayılı Kanun'un 10. maddesinde Kurulun oluşumu, üyelerinin nitelikleri ve çalışma şartları gibi hususlar düzenlenmiştir.

869. Maddenin (2) numaralı fıkrasının önceki halinde Kurulun, biri Başkan biri İkinci Başkan olmak üzere on bir üyeden oluşacağı, Kurulun sekiz üyesinin Bakanlar Kurulu, üç üyesinin Cumhurbaşkanı tarafından seçileceği, Bakanlar Kurulunca seçilecek bir üyenin YÖK tarafından insan hakları alanında çalışmalar yapan öğretim üyelerinden önerilecek iki aday arasından; yedi üyenin ise maddenin (4) numaralı fıkrasında aranan şartları taşımak kaydıyla, insan hakları alanında çalışmalar yapan sivil toplum kuruluşları, sendikalar, sosyal ve mesleki kuruluşlar, akademisyenler, avukatlar, görsel ve yazılı basın mensupları ve alan uzmanlarının göstereceği adaylar veya üyelik başvurusu yapanlar arasından belirleneceği hüküm altına alınmıştır. Anılan fıkroda dava konusu kuralla yapılan değişiklikle Kurulun; biri Başkan biri İkinci Başkan olmak üzere Cumhurbaşkanı tarafından atanan on bir üyeden oluşacağı belirtilmiştir.

870. Maddenin (3) numaralı fıkrasının önceki halinde ise ikinci fıkraya göre Bakanlar Kurulunca seçilen üyelerin görev süreleri dolmadan iki ay önce durumun, Kurum tarafından uygun iletişim araçlarıyla kamuoyuna duyurulacağı, başvurular ve aday bildirimlerinin Başbakanlığa yapılacağı, ikinci fıkroda belirtilen usule göre yeni seçilen üyelerin, yerlerine seçildikleri üyenin görev süresinin bitiminden itibaren göreve başlayacağı hüküm altına alınmış, dava konusu kuralla fıkroda yer alan “*Bakanlar Kurulunca*” ibaresi “*Cumhurbaşkanınca*”, “*Başbakanlığa*” ibaresi de “*Cumhurbaşkanlığına*” şeklinde değiştirilmiştir.

871. KHK'nın 134. maddesinin (a) bendiyle 1700 sayılı Kanun'un 2. maddesinin (B) fıkrasının yürürlükten kaldırılmasına yönelik gerekçeler dava konusu kurallar bakımından da geçerlidir.

872. Dava konusu kurallarla fıkralarda yapılan değişikliklerle Kurul üyeliğine Bakanlar Kurulunca seçilecek bir üyenin YÖK tarafından insan hakları alanında çalışmalar yapan öğretim üyelerinden önerilecek iki aday arasından; yedi üyenin ise maddenin (4) numaralı fıkrasında aranan şartları taşımak kaydıyla, insan hakları alanında çalışmalar yapan sivil toplum kuruluşları, sendikalar, sosyal ve mesleki kuruluşlar, akademisyenler, avukatlar, görsel ve yazılı basın mensupları ve alan uzmanlarının göstereceği

adaylar veya üyelik başvurusu yapanlar arasından belirlenmesine son verilmiştir. Dolayısıyla Kurul üyeliğine atama şartlarına ilişkin düzenleme içeren kurallar. Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

873. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptalleri gerekir.

Kurallar, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden 2., 5. ve 10. maddeler yönünden ayrıca incelenmemiştir.

2. (4) Numaralı Fıkrasının (a) ve (d) Bentlerinin Yürürlükten Kaldırılmalarının İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

874. Dava dilekçesinde, kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği belirtilerek Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

875. 6701 sayılı Kanun'un 10. maddesinin (4) numaralı fıkrasının (a) ve (d) bentlerinde Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun (Kurum) görev alanındaki konularda bilgi ve deneyim sahibi olmak ve kamu kurum ve kuruluşlarında, uluslararası kuruluşlarda, sivil toplum kuruluşlarında veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarında ya da özel sektörde toplamda en az on yıl çalışmış olmak, Kurul üyeliğine atanma şartları arasında sayılmakta iken anılan bentler dava konusu kuralla yürürlükten kaldırılmıştır.

876. KHK'nın 134. maddesinin (a) bendiyle 1700 sayılı Kanun'un 2. maddesinin (B) fıkrasının yürürlükten kaldırılmasına yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

877. Dava konusu kuralla yürürlükten kaldırılan hükümler, kamu görevi niteliğinde olan Kurul üyeliğine atanma şartlarına ilişkin düzenleme içermektedir. Bu itibarla kural, Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın Dördüncü Bölümü'nde yer alan kamu hizmetlerine girme hakkına ilişkin düzenleme öngördüğünden Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

878. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

3. (5) Numaralı Fıkrası ile (6) Numaralı Fıkrasının Birinci ve İkinci Cümlelerinin Yürürlükten Kaldırılmasının İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

879. Dava dilekçesinde, kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği belirtilerek Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

880. Kanun'un 10. maddesinin (5) numaralı fıkrasında Kurula üye seçimlerinde, Kurumun görev alanına giren konularda bilgi ve deneyimi bulunanların çoğulcu bir şekilde temsiline özen gösterileceği, (6) numaralı fıkrasının birinci ve ikinci cümlelerinde, üyelerin görev süresinin dört yıl olduğu ve arka arkaya iki dönem görev yapan üyelerin bir dönem geçmeden tekrar seçilemeyeceği hüküm altına alınmakta iken anılan fıkra ve cümleler dava konusu kuralla yürürlükten kaldırılmıştır.

881. KHK'nın 134. maddesinin (a) bendiyle 1700 sayılı Kanun'un 2. maddesinin (B) fıkrasının yürürlükten kaldırılmasına yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

882. Kurul üyelerinin atanma şartları ve görev sürelerine ilişkin düzenlemeleri yürürlükten kaldıran kural, Anayasa'nın İkinci Kısımının Dördüncü Bölümü'nde yer alan kamu hizmetlerine girme hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

883. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

4. (7) Numaralı Fıkrasının Yürürlükten Kaldırılmasının İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

884. Dava dilekçesinde, kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu

kapsamına girmediği belirtilerek Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

i. Kuralın Anayasa'nın Mülga 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

885. Kanun'un 10. maddesinin (7) numaralı fıkrasında Başkan ve İkinci Başkanın, Kurul tarafından Kurul üyeleri arasından seçileceği hüküm altına alınmakta iken anılan fıkra dava konusu kuralla yürürlükten kaldırılmıştır.

886. KHK'nın 141. maddesinin (d) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 6. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "*Başkan ve...*" ibaresinin madde metninden çıkarılmasına yönelik açıklanan gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

887. Kurul başkanı ve ikinci başkanının görev yaptığı Kurulun hiyerarşik bakımdan Kurumun en üst organı olduğu ve görev alanıyla ilgili kamu politikalarının belirlenmesinde ve uygulanmasında etkin bir otoriteye, yetki ve sorumluluğa sahip olduğu açıktır. Belirtilen nitelikleri gözetildiğinde Kurul başkanı ve ikinci başkanının üst düzey kamu görevlisi sıfatına haiz olduğu sonucuna varılmaktadır.

888. Bu itibarla Kurul başkanı ve ikinci başkanının Kurul tarafından Kurul üyeleri arasında seçilmesini öngören düzenlemeyi yürürlükten kaldıran kuralın 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (d) bendinin "*(...) üst kademe kamu yöneticilerinin atanmaları ile görevlerine son verilmesine ilişkin usul ve esasların düzenlenmesinin sağlanması; (...) ile bu bent kapsamındaki ilgili hükümlerin değiştirilmesi veya yürürlükten kaldırılması*" hükmü kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Diğer taraftan kuralın üst kademe kamu yöneticilerinin atanmasına ilişkin usul ve esasların Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi çerçevesinde belirlenmesine yönelik Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla ihdas edildiği anlaşılmakla Yetki Kanunu kapsamında olduğu sonucuna varılmaktadır.

889. Kural, Anayasa'da KHK ile düzenlenmesi yasaklanmış alanlara ilişkin herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

890. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

ii. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

891. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden de incelenmiştir.

892. KHK'nın 141. maddesinin (a) ve (b) bentleriyle Kanun'un 1. ve 2. maddelerinde yapılan değişikliklerle ilgili içerik yönünden yönünden yapılan denetimde açıklanan gerekçeler uygun düştüğü ölçüde dava konusu kural için de geçerlidir.

893. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

5. (8) Numaralı Fıkrasında Yer Alan ve “...Başbakan...” İbaresinin “...Cumhurbaşkanı...” Şeklinde Değiştirilmesinin İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

894. Dava dilekçesinde, kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği belirtilerek Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

895. Maddenin (8) numaralı fıkrasında Kurul üyelerinin görevine son verilmesine ilişkin hususlar düzenlenmiştir.

896. Fıkranın önceki halinde Başkan, İkinci Başkan ve üyelerin süreleri dolmadan herhangi bir nedenle görevlerine son verilemeyeceği, ancak üyenin; seçilmesi için gerekli şartları taşımaması ya da sonradan kaybetmesi, Kurul kararlarını süresi içinde imzalamaması, Kurul tarafından kabul edilebilir mazereti olmaksızın bir takvim yılı içinde toplam beş Kurul toplantısına katılmaması, ağır hastalık veya engellilik nedeniyle iş göremeyeceğinin sağlık kurulu raporuyla belgelenmesi, görevi ile ilgili olarak işlediği suçlardan dolayı hakkında verilen mahkûmiyet kararının kesinleşmesi, geçici iş göremezlik hâlinin üç aydan fazla sürmesi, 657 sayılı Kanun'un 48. maddesinin birinci fıkrasının (A) bendinin (5) numaralı alt bendinde belirtilen suçlardan mahkûm edilip de cezasının infazına fiilen başlanması hâllerinin Kurul tarafından tespit edilmesi üzerine Başbakan veya görevlendireceği bakanın onayıyla üyeliğine son verileceği hüküm altına alınmıştır. Fıkroda yer alan “Başbakan” ibaresi dava konusu kuralla “Cumhurbaşkanı” şeklinde değiştirilmiştir.

897. KHK'nın 127. maddesinin (h) bendiyle 926 sayılı Kanun'un 50. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (2) numaralı alt bendinden sonra gelmek üzere eklenen (3) numaralı alt bendine yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

898. Kurul üyelerinin görevine son verilmesine yönelik düzenleme öngören kural, Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın Dördüncü Bölümü'nde yer alan kamu hizmetlerine girme hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

899. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

6. (13) Numaralı Fıkrasında Yer Alan "...Başbakan..." İbaresinin "...Cumhurbaşkanı..." Şeklinde Değiştirilmesinin İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

900. Dava dilekçesinde, kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği belirtilerek Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

i. Kuralın Anayasa'nın Mülga 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

901. Kanun'un 10. maddesinin (13) numaralı fıkrasının önceki halinde 4483 sayılı Kanun uyarınca Başkan ve üyeler için soruşturma yapılmasının Başbakan veya görevlendireceği bakanın iznine tabi olduğu, soruşturma izni verilmesi veya verilmemesine ilişkin kararlara karşı itirazların Danıştay tarafından karara bağlanacağı hüküm altına alınmıştır. Anılan fıkra da yer alan "...Başbakan..." ibaresi dava konusu kuralla "...Cumhurbaşkanı..." şeklinde değiştirilmiştir.

902. KHK'nın 141. maddesinin (g) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 7. maddesinin birinci fıkrasının (h) bendinin (5) numaralı alt bendinde yapılan değişikliklere ilişkin gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

903. Kuralın 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (b) bendinin "*Kanunlar ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan ... Başbakan, ... gibi bazı*

ibarelerin değiştirilmesi, yürürlükten kaldırılması veya bu çerçevede kanunlar ve kanun hükmünde kararnamelelerde yer alan ilgili hükümlerin yeniden düzenlenmesi” hükmü kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Diğer taraftan kuralla yapılan değişikliğin yeni hükümet sisteminde Başbakanlığın kaldırılmasının bir sonucu olduğu, dolayısıyla kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla ihdas edildiği anlaşılmaktadır.

904. Kural, Anayasa’da KHK ile düzenlenmesi yasaklanmış alanlara ilişkin herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

905. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa’nın mülga 91. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

ii. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

906. 6216 sayılı Kanun’un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa’nın 2. maddesi yönünden incelenmiştir.

907. KHK’nın 141. maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentleriyle Kanun’un 1. ve 2. maddelerinde yapılan değişikliklerle ilgili içerik yönünden yapılan denetimde açıklanan gerekçeler gerekçeler uygun olduğu ölçüde dava konusu kural için de geçerlidir.

908. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa’nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

HH. KHK’nın 151. Maddesinin;

1. (h) Bendiyle 1211 Sayılı Kanun’un 25. Maddesinin Birinci Fıkrasının Yürürlükten Kaldırılmasının İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

909. Dava dilekçesinde, kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği belirtilerek Anayasa’nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa’ya Aykırılık Sorunu

910. 1211 sayılı Kanun’un 25. maddesinin birinci fıkrasında Merkez Bankası Başkanının (Guvernör), Bakanlar Kurulu kararıyla beş yıllık bir

dönem için atanacağı, bu sürenin sonunda yeniden atanabileceği hüküm altına alınmakta iken dava konusu kuralla anılan fıkra yürürlükten kaldırılmıştır.

911. KHK'nın 141. maddesinin (c) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 3. maddesinin üçüncü fıkrasının yürürlükten kaldırılmasına yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

912. Merkez Bankası başkanının görev süresini düzenleyen hükmün yürürlükten kaldırılmasını öngören kural, Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın Dördüncü Bölümü'nde yer alan kamu hizmetlerine girme hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

913. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

2. (j) Bendiyle 1211 Sayılı Kanun'un 29. Maddesinin İkinci Cümlesinde Yer Alan "...ve meslekleri ile ilgili olarak en az on yıl çalışmış..." İbaresinin Madde Metninden Çıkarılmasının İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

914. Dava dilekçesinde, kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği belirtilerek Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

915. 1211 sayılı Kanun'un 29. maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinde Başkana yardımcı olmak üzere dört Başkan Yardımcısının atanacağı belirtilmiş, ikinci cümlesinde de Başkan Yardımcılarının hukuk, maliye, ekonomi, işletme, bankacılık, finans, mühendislik, kamu yönetimi, siyaset bilimi, uluslararası ilişkiler ile istatistik alanlarından birinde veya iktisadi ve idari bilimler fakültelerinde lisans veya lisansüstü öğrenim görmüş, yeterli bilgi ve deneyime sahip ve meslekleri ile ilgili olarak en az on on yıl çalışmış kişiler arasından Başkanın önerisi üzerine müşterek kararla beş yıl süre ile atanacağı hüküm altına alınmıştır. Fıkranın ikinci cümlesinde yer alan "*ve meslekleri ile ilgili olarak en az on yıl çalışmış*" ibaresi dava konusu kuralla madde metninden çıkarılmıştır.

916. KHK'nın 134. maddesinin (a) bendiyle 1700 sayılı Kanun'un 2. maddesinin (B) fıkrasının yürürlükten kaldırılmasına yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

917. Dava konusu kuralla Merkez Bankası Başkan Yardımcılığına atanabilmek için gerekli olan, meslekleri ile ilgili olarak en az on yıl çalışmış olma şartının ortadan kaldırılması, başkan yardımcılığına atanma koşullarında değişiklik meydana getirdiğinden kural, kamu hizmetine girme hakkına yönelik bir düzenleme niteliği taşımaktadır. Bu itibarla kural, KHK ile düzenlenemeyecek yasak alan içinde kalmaktadır.

918. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

3. (j) Bendiyle 1211 Sayılı Kanun'un 29. Maddesinin İkinci Cümlesinde Yer Alan "...Başkan (Guvernör) ın önerisi üzerine müşterek kararla beş yıl süre ile..." İbaresinin Madde Metninden Çıkarılmasının ve Üçüncü Cümlesinin Yürürlükten Kaldırılmasının İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

919. Dava dilekçesinde, kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği belirtilerek Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

920. 1211 sayılı Kanun'un 29. maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesinin önceki halinde Merkez Bankası Başkan Yardımcılarının Başkanın (Guvernör) önerisi üzerine müşterek kararla beş yıl süre ile atanacağı hüküm altına alınmıştır. Anılan cümlede yer alan "*Başkan (Guvernör) ın önerisi üzerine müşterek kararla beş yıl süre ile*" ibaresi dava konusu kuralla madde metninden çıkarılmıştır.

921. Fıkranın dava konusu kuralla yürürlükten kaldırılan üçüncü cümlesinde ise görev süresi dolan Başkan Yardımcılarının yeniden atanabileceği belirtilmiştir.

922. KHK'nın 141. maddesinin (c) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 3. maddesinin üçüncü fıkrasının yürürlükten kaldırılmasına yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

923. Merkez Bankası başkan yardımcılarının görev süresi ve görev süresi dolanların yeniden atanmalarına yönelik hükümlerin yürürlükten kaldırılmasını öngören kural, Anayasa'nın İkinci Kısım'ının Dördüncü Bölümü'nde yer alan kamu hizmetlerine girme hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

924. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

II. KHK'nın 160. Maddesinin (a) Bendiyle 6756 Sayılı Kanun'un 5. Maddesinin (3) Numaralı Fıkrasının Değiştirilen Birinci Cümlesinin İncelenmesi

1. Genel Açıklama

925. 15 Temmuz darbe teşebbüsünden sonra askerî personel yetiştirilmesine ilişkin sistemde köklü bir değişikliğe gidilerek 25/7/2016 tarihli ve 669 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması ve Millî Savunma Üniversitesi Kurulması İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname ile sistemin yeniden yapılandırılmasına yönelik düzenlemeler yapılmıştır. Adı geçen KHK ile yapılan düzenlemeler 6756 sayılı Kanun'la kabul edilerek kanunlaştırılmıştır.

926. Askerî personel yetiştirilmesine ilişkin sistemde değişiklik yapılmadan önce TSK'da görev yapan astsubay, subay ve kurmay subaylar askerî liseler, astsubay hazırlama okulları, harp okulları ve harp akademilerinden mezun olmakta ve mezun oldukları eğitim kurumuna göre TSK bünyesinde astsubay, subay veya kurmay subay olarak görev yapmaktaydılar.

927. 669 sayılı KHK ile askerî liseler, astsubay hazırlama okulları ve harp akademileri kapatılmış, askerî personel yetiştiren eğitim kurumları Millî Savunma Üniversitesi adı altında farklı bir hukuki statüde yeniden yapılandırılarak tek bir çatı altında toplanmıştır. Millî Savunma Üniversitesi, Millî Savunma Bakanlığı bünyesinde faaliyet göstermektedir.

928. Askerî personel yetiştirme sisteminde yapılan değişiklik kapsamında gerek harp okullarının gerekse de astsubay meslek yüksekokullarının yapısında birtakım değişikliklere gidilmiştir. Bu kapsamda 4566 sayılı Kanun'un 3. maddesinde harp okullarının kuvvet

komutanlıkları bünyesinde eğitim ve öğretim yapan bilimsel özerkliğe sahip kurumlar oldukları belirtilmekte iken yapılan değişiklikle bu okulların Millî Savunma Bakanlığı teşkilatı içinde Millî Savunma Üniversitesine bağlı olarak eğitim ve öğretim faaliyetinde bulunması öngörülmüştür. Böylece harp okulları kuvvet komutanlıklarının hiyerarşik yapılanmasından çıkarılarak Millî Savunma Üniversitesine bağlanmıştır.

2. İptal Talebinin Gerekçesi

929. Dava dilekçesinde, kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği belirtilerek Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

3. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

930. 6756 sayılı Kanun'un 5. maddesinin (3) numaralı fıkrasının birinci cümlesinin önceki halinde Millî Savunma Üniversitesi rektörünün Millî Savunma Bakanının önereceği ve Başbakanın uygun göreceği üç aday arasından Cumhurbaşkanı tarafından seçilmesi hükme bağlanmıştır. Anılan cümlede dava konusu kuralla değişiklik yapılarak rektörün Cumhurbaşkanı tarafından doğrudan atanması öngörülmüştür.

931. Millî Savunma Üniversitesi rektörünün görev yaptığı kurumda hiyerarşik bakımdan en üst konumda bulunduğu ve görev alanıyla ilgili kamu politikalarının belirlenmesinde ve uygulanmasında etkin bir otoriteye, yetki ve sorumluluğa sahip olduğu açıktır. Belirtilen nitelikleri gözetildiğinde anılan rektörün üst düzey kamu görevlisi sıfatına haiz olduğu sonucuna varılmaktadır. Bu itibarla kuralın 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (d) bendinin “(...) üst kademe kamu yöneticilerinin atanmaları ile görevlerine son verilmesine ilişkin usul ve esasların düzenlenmesinin sağlanması; (...) ile bu bent kapsamındaki ilgili hükümlerin değiştirilmesi veya yürürlükten kaldırılması” hükmü kapsamında olduğu anlaşılmaktadır.

932. Diğer taraftan üst düzey kamu görevlisi olan Millî Savunma Üniversitesi rektörünün atanmasına ilişkin usul ve esasları düzenleyen kuralın 6771 sayılı Kanun ile Anayasa'da yapılan değişikliklerle ilgisinin olduğu söylenemez.

933. Bu itibarla kural 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtilen Anayasa'da yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacı

taşımadığından Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca verilen KHK çıkarma yetkisinin amaç ve kapsamı içinde değerlendirilmemektedir.

934. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

İİ. KHK'nın 161. Maddesiyle 6940 Sayılı Kanun'un 5., 6. ve 8. Maddelerinin Yürürlükten Kaldırılmalarının İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

935. Dava dilekçesinde, kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği belirtilerek Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

936. 6940 sayılı Kanun'un 5. maddesinde Riyaseticumhur Senfoni Orkestrası Şefinin; herhangi bir konservatuvarın yüksek kısımlarından birinde ihtisas yaptıktan sonra memleket içinde veya dışında tanınmış bir senfoni orkestrasının şefinin yanında en az iki yıl başarı ile orkestra şefliği yapmış namzetler arasından 6. maddede yazılı mütehassıs komisyon tarafından seçileceği; şefin Başvekille Maarif Vekilinin müşterek kararı üzerine Reisicumhurun tasdiki ile tâyin edileceği belirtilmiş, 6. maddesinde Orkestra Şefini seçecek heyetin; Maarif Vekâleti Güzel Sanatlar Umum Müdürü, Devlet Konservatuvarı Müdürü, Devlet Konservatuvarı öğretmenleri arasından Maarif Vekâletince seçilecek bir öğretmen, Senfoni Orkestrası birinci konsertmaisteri, Senfoni Orkestrası Yönetim Kurulunun kendi aralarından seçecekleri iki âzadan oluşacağı ifade edilmiştir.

937. Kanun'un 8. maddesinde ise Orkestra şef muavinliklerinin nitelikleri ve atanmasına ilişkin hususlar düzenlenmektedir. Maddenin birinci cümlesinde şef muavinliğine seçileceklerde de şefte aranan şart ve vasıfların aranacağı; ikinci ve üçüncü cümlelerinde şef muavinlerinin orkestra şefinin teknik yardımcıları olduğu ve kendilerine verilen vazifeleri şef adına ifa edecekleri, dördüncü cümlesinde ise şef muavinlerinin tayinlerinin, orkestra şefinin inhası üzerine, Maarif Vekâletince yapılacağı belirtilmiştir.

938. Dava konusu kuralla Kanun'un anılan maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

939. KHK'nın 134. maddesinin (a) bendiyle 1700 sayılı Kanun'un 2. maddesinin (B) fıkrasının yürürlükten kaldırılmasına yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

940. Orkestra şefi ve şef muavinliklerinin atanma şartlarına ilişkin hükümlerin yürürlükten kaldırılmasını öngören kural, Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın Dördüncü Bölümü'nde yer alan kamu hizmetlerine girme hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

941. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

JJ. KHK'nın 164. Maddesinin (b) Bendiyle 6112 Sayılı Kanun'un 14. Maddesinin (4) Numaralı Fıkrasından Sonra Gelmek Üzere Eklenen (5) ve (6) Numaralı Fıkralarının İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

942. Dava dilekçesinde, kuralların; Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği, basın özgürlüğüne ve mülkiyet hakkına sınırlama getirdiğinden KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kaldığı belirtilerek Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

943. 6112 sayılı Kanun radyo, televizyon ve isteğe bağlı yayın hizmetlerinin düzenlenmesi ve denetlenmesi, ifade ve haber alma özgürlüğünün sağlanması, medya hizmet sağlayıcılarının idari, mali ve teknik yapıları ve yükümlülükleri ile Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun kuruluşu, teşkilatı, görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin usul ve esasları düzenlemektedir.

944. Kanun'un 14. maddesine dava konusu kuralla eklenen (5) numaralı fıkra radyo ve televizyonların ayda en az doksan dakika gıda güvenliği, gıda güvenilirliği, bitki ve hayvan sağlığı ile toprak koruma, iş sağlığı ve güvenliği, çalışma hayatında kayıt dışılığın önlenmesi, sosyal güvenlik, işçi ve işveren ilişkileri, halk sağlığının korunması ve geliştirilmesi, hastalık risklerinin azaltılması ve önlenmesi ile teşhis, tedavi ve rehabilite edici sağlık hizmetlerinin daha verimli kullanılabilmesi gibi

konularda uyarıcı ve eğitici mahiyette yayınlar yapmak zorunda oldukları, bu yayınların, oran ve yayınlanma zamanı ile ilgili esasların Üst Kurulca belirleneceği ifade edilmiş, bu programların Üst Kurul, ilgili bakanlık ve ilgili diğer kamu kurum ve kuruluşları ile bilimsel kuruluşlar, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları veya sivil toplum kuruluşları tarafından hazırlanacağı veya hazırlatılacağı belirtilmiştir. Fıkra da ayrıca hazırlanan programların, ilgili Bakanlığın olumlu görüşü alındıktan sonra Üst Kurul tarafından radyo ve televizyonlarda yayınlanmasının sağlanacağı hüküm altına alınmıştır.

945. Anılan maddeye dava konusu kuralla eklenen (6) numaralı fıkra da ise bu madde kapsamında yapılan yayınlar için herhangi bir bedel ödenmeyeceği, bu yayınların ve sürelerinin denetiminin Üst Kurulca yapılacağı belirtilmiştir.

946. 6112 Sayılı Kanun'un 14. maddesinin (5) numaralı fıkrasına dava tarihinden sonra yürürlüğe giren 6/12/2019 tarihli ve 7196 sayılı Kanunun 64. maddesiyle *"daha verimli kullanılabilmesi"* ibaresinden sonra gelmek üzere *"uyuşturucu ve zararlı alışkanlıklar ile mücadele, trafik ve yol güvenliği, suçun önlenmesi, afet yönetimi, nüfus hizmetleri, göç yönetimi ve düzensiz göçle mücadele"* ibaresi, 8/4/2022 tarihli ve 7394 sayılı Kanunun 29. maddesiyle de *"iş sağlığı ve güvenliği,"* ibaresinden sonra gelmek üzere *"ekonomide ve"* ibaresi ve *"işçi ve işveren ilişkileri,"* ibaresinden sonra gelmek üzere *"vergiye gönüllü uyumun sağlanması ve vergi bilincinin artırılması,"* ibaresi eklenmiştir. Söz konusu düzenlemelerin dava konusu kural yönünden bağımsız bir anayasal denetim yapılmasına engel oluşturmadığı anlaşılmaktadır.

947. Anayasa'nın 26. maddesinin birinci fıkrasında, *"Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir."* denilmek suretiyle temel hak ve özgürlükler arasında yer alan ifade özgürlüğü güvence altına alınmıştır. İfade özgürlüğü, insanın serbestçe haber ve bilgilere, başkalarının fikirlerine ulaşabilmesi, edindiği düşünce ve kanaatlerden dolayı kınanamaması ve bunları tek başına veya başkalarıyla birlikte çeşitli yollarla serbestçe ifade edebilmesi, anlatabilmesi, savunabilmesi, başkalarına aktarabilmesi ve yayabilmesi anlamına gelir (*Emin Aydın*, B. No: 2013/2602, 23/1/2014, § 40).

948. Anayasa'da sadece düşünce ve kanaatler değil, ifadenin tarzları, biçimleri ve araçları da korunmuştur. Anayasa'nın 26. maddesinde düşünceyi açıklama ve yayma özgürlüğünün kullanımında başvurulabilecek

araçlar “söz, yazı, resim veya başka yollar” olarak ifade edilmiş ve “başka yollar” ifadesiyle her türlü ifade aracının anayasal koruma altında olduğu gösterilmiştir (Fatih Taş [GK], B. No: 2013/1461, 12/11/2014, § 58). Anayasa’nın 26. maddesinin birinci fıkrasının son cümlesinde; ifade özgürlüğünün radyo, televizyon ve benzeri yollarla yapılan yayınların izin sistemine bağlanmasına engel olmadığı ifade edilerek radyo ve televizyon yayınlarının da 26. maddenin koruması altında olduğu belirtilmiştir. Radyo ve televizyon yayınlarının ifade özgürlüğünün ayrılmaz bir parçası olduğu konusunda hiçbir şüphe bulunmamaktadır (R.V.Y.A.Ş., B. No: 2013/1429, 14/10/2015, § 28).

949. Bu açıdan bakıldığında, radyo ve televizyonlarda zorunlu olarak yapılacak uyarıcı ve eğitici mahiyetteki yayınlara ilişkin usul ve esasları düzenleyen kurallar Anayasa’nın İkinci Kısmı’nın İkinci Bölümü’nde yer alan ifade özgürlüğüne ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa’nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

950. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa’nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptalleri gerekir.

KK. KHK’nın 167. Maddesinin;

1. (a) Bendiyle 4054 Sayılı Kanun’un Değiştirilen 22. Maddesinin İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

951. Dava dilekçesinde, kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği belirtilerek Anayasa’nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa’ya Aykırılık Sorunu

952. Kanun’un 22. maddesinin önceki halinde Rekabet Kurulunun, biri Başkan biri İkinci Başkan olmak üzere toplam yedi üyeden oluşacağı, Bakanlar Kurulunun; üç üyeyi Bakanlığın, bir üyeyi Kalkınma Bakanlığının, bir üyeyi Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinin her boş üyelik için kendi kurumları içinden veya dışından göstereceği ikişer aday arasından, birer üyeyi ise Yargıtay ve Danıştayın kendi kurumları içinden göstereceği ikişer aday arasından atayacağı, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı kontenjanından gelecek üyelere birisinin, Kurum personeli arasından atanacağı ve

Bakanlar Kurulunun, Kurul üyeleri arasından Başkan ve İkinci Başkanı atayacağı belirtilmiştir. Anılan maddede dava konusu kuralla yapılan değişiklikle Rekabet Kurulu üyelerinin tamamının Cumhurbaşkanı tarafından atanması öngörülmüştür.

953. KHK'nın 160. maddesinin (a) bendiyle 6756 sayılı Kanun'un 5. maddesinin (3) numaralı fıkrasının değiştirilen birinci cümlesine yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

954. Rekabet Kurulu üyelerinin görev alanıyla ilgili kamu politikalarının belirlenmesinde ve uygulanmasında etkin bir otoriteye, yetki ve sorumluluğa sahip olduğu açıktır. Belirtilen nitelikleri gözetildiğinde anılan Kurul üyelerinin üst düzey kamu görevlisi sıfatına haiz oldukları sonucuna varılmaktadır. Bu itibarla kuralın 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (d) bendinin "(...) üst kademe kamu yöneticilerinin atanmaları ile görevlerine son verilmesine ilişkin usul ve esasların düzenlenmesinin sağlanması; (...) ile bu bent kapsamındaki ilgili hükümlerin değiştirilmesi veya yürürlükten kaldırılması" hükmü kapsamında olduğu anlaşılmaktadır.

955. Diğer taraftan üst düzey kamu görevlisi niteliğinde olan Kurul üyelerinin atanma usulünü düzenleyen kuralın 6771 sayılı Kanun ile Anayasa'da yapılan değişikliklerle ilgisinin olduğu söylenemez.

956. Bu itibarla kural 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtilen Anayasa'da yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacı taşımadığından Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca verilen KHK çıkarma yetkisinin amaç ve kapsamı içinde değerlendirilmemektedir.

957. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

2. (b) Bendiyle 4054 Sayılı Kanun'un Değiştirilen 23. Maddesinin İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

958. Dava dilekçesinde, kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği belirtilerek Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

959. Kanun'un 23. maddesinde Kurul üyeliklerine atanma şartları düzenlenmiştir. Maddenin dava konusu kuralla değişiklik yapılmadan önceki haline göre Kurul Başkanı ve üyeleri hukuk, iktisat, mühendislik, işletme veya maliye dallarında yurt içi ya da yurt dışında en az dört yıllık yüksek öğrenim görmüş, mesleki açıdan yeterli bilgi ve deneyime sahip bulunan ve meslekleri ile ilgili olarak kamu veya özel sektörde en az 10 yıl çalışmış olanlar arasından atanır. Üyelerin ayrıca 657 sayılı Kanun'un 48. maddesinin (A) fıkrasının 1., 4., 5., 6. ve 7. bentlerinde belirtilen şartları taşımaları zorunludur.

960. Dava konusu kuralla yapılan değişiklikle Kurul üyelerinin en az dört yıllık yükseköğrenim görmüş, 657 sayılı Kanun'un 48. maddesinin (A) fıkrasının 1., 4., 5., 6. ve 7. bentlerinde belirtilen şartları taşıyanlar arasından seçilmesi öngörülmüştür.

961. KHK'nın 134. maddesinin (a) bendiyle 1700 sayılı Kanun'un 2. maddesinin (B) fıkrasının yürürlükten kaldırılmasına yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

962. Kurul üyeliğine atanma şartlarında değişiklik öngören kural, kamu hizmetine girme hakkına ilişkin düzenleme içermektedir. Bu itibarla kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alan içinde kalmaktadır.

963. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

3. (c) Bendiyle 4054 Sayılı Kanun'un 24. Maddesinin Birinci Fıkrasının Birinci, İkinci, Üçüncü ve Dördüncü Cümlelerinin Yürürlükten Kaldırılmasının İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

964. Dava dilekçesinde, kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği belirtilerek Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

965. Kanun'un 24. maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinde Kurul Başkanı, İkinci Başkanı ve üyelerinin görev sürelerinin altı yıl olduğu belirtilmiş; ikinci cümlesinde süresi biten üyenin yeniden seçilebileceği ifade edilmiştir. Fıkranın üçüncü cümlesinde Kurul üyelerinin üçte birinin iki yılda bir yenileneceği belirtilmiş; dördüncü cümlesinde de yenilenme sırasında Kurulun teşekkülüne ilişkin hükümlerdeki sayılar ve oranların dikkate alınacağı hüküm altına alınmıştır. Dava konusu kuralla anılan cümleler yürürlükten kaldırılmıştır.

966. KHK'nın 141. maddesinin (c) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 3. maddesinin üçüncü fıkrasının yürürlükten kaldırılmasına yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

967. Kurul üyelerinin görev süresine yönelik düzenlemeleri yürürlükten kaldıran kural, Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın Dördüncü Bölümü'nde yer alan kamu hizmetlerine girme hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

968. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

LL. KHK'nın 168. Maddesinin (a) Bendiyle 4628 Sayılı Kanun'un 5. Maddesinin;

1. Birinci Fıkrasında Yer Alan "...üzere..." İbaresinden Sonra Gelmek Üzere Eklenen "...en az dört yıllık yükseköğrenim görmüş olanlar arasından Cumhurbaşkanı tarafından atanan..." İbaresinin İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

969. Dava dilekçesinde, kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği belirtilerek Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

970. 4628 sayılı Kanun, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun teşkilat, görev, yetki ve sorumlulukları ile personeline ilişkin usul ve esasları düzenlemektedir.

971. Kanun'un 5. maddesinin birinci fıkrasının önceki hali "*Kurul, biri Başkan, biri İkinci Başkan olmak üzere yedi üyeden oluşur.*" şeklinde düzenlenmiş, dava konusu kuralla fıkraya "*üzere*" ibaresinden sonra gelmek suretiyle "*en az dört yıllık yükseköğrenim görmüş olanlar arasından Cumhurbaşkanı tarafından atanan*" ibaresi eklenmiştir.

972. KHK'nın 134. maddesinin (a) bendiyle 1700 sayılı Kanun'un 2. maddesinin (B) fıkrasının yürürlükten kaldırılmasına yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

973. Kurul üyeliğine atanma şartlarını düzenleyen kural, Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın Dördüncü Bölümü'nde yer alan kamu hizmetlerine girme hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

974. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

2. İkinci Fıkrasının Yürürlükten Kaldırılmasının İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

975. Dava dilekçesinde, kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği belirtilerek Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

976. Maddenin ikinci fıkrası, "*Kurul üyeleri; hukuk, siyasi bilgiler, idari bilimler, kamu yönetimi, iktisat, mühendislik, işletme ya da maliye dallarında eğitim veren en az dört yıllık yüksek öğrenim kurumlarından mezun olmuş, kamu kurum ve kuruluşlarında ya da özel sektörde en az on yıl deneyim sahibi ve mesleğinde temayüz etmiş kişiler arasından Bakanlar Kurulunca atanır.*" şeklinde iken dava konusu kuralla anılan fıkra yürürlükten kaldırılmıştır.

977. KHK'nın 134. maddesinin (a) bendiyle 1700 sayılı Kanun'un 2. maddesinin (B) fıkrasının yürürlükten kaldırılmasına yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

978. Kurul üyelerinin atanma şartlarına ilişkin hükümleri yürürlükten kaldıran kural, Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın Dördüncü Bölümü'nde yer

alan kamu hizmetlerine girme hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

979. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

3. Üçüncü Fıkrasında Yer Alan "...Bakanlar Kurulu..." İbaresinin "...Cumhurbaşkanı..." Şeklinde Değiştirilmesinin İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

980. Dava dilekçesinde, kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği belirtilerek Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

i. Kuralın Anayasa'nın Mülga 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

981. Kanun'un 5. maddesinin üçüncü fıkrasının önceki halinde *"Bakanlar Kurulu, atamayla birlikte Kurul Başkanını ve İkinci Başkanı görevlendirir."* denilmiştir. Anılan fıkra da yer alan *"...Bakanlar Kurulu..."* ibaresi dava konusu kuralla *"...Cumhurbaşkanı..."* şeklinde değiştirilmiştir. Böylelikle kural kapsamında Kurul Başkanı ve İkinci Başkanının Cumhurbaşkanı tarafından görevlendirilmesi öngörülmüştür.

982. KHK'nın 141. maddesinin (g) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 7. maddesinin birinci fıkrasının (h) bendinin (5) numaralı alt bendinde yapılan değişikliklere ilişkin gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

983. Kuralın 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (b) bendinin *"Kanunlar ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan ... Başbakan, ... gibi bazı ibarelerin değiştirilmesi, yürürlükten kaldırılması veya bu çerçevede kanunlar ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan ilgili hükümlerin yeniden düzenlenmesi"* hükmü kapsamında olduğu, kuralla yapılan değişikliğin yeni hükümet sisteminde Başbakanlığın kaldırılmasının bir sonucu olduğu, dolayısıyla kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla ihdas edildiği anlaşılmaktadır.

984. Kural, Anayasa'da KHK ile düzenlenmesi yasaklanmış alanlara ilişkin herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

985. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

ii. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

986. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden incelenmiştir.

987. KHK'nın 141. maddesinin (a) ve (b) bentleriyle 633 sayılı Kanun'un 1. ve 2. maddelerinde yapılan değişikliklerle ilgili içerik yönünden yapılan denetimde açıklanan gerekçeler uygun olduğu ölçüde dava konusu kural için de geçerlidir.

988. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

4. Dördüncü Fıkrasının Yürürlükten Kaldırılmasının İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

989. Dava dilekçesinde, kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği belirtilerek Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

990. Kanun'un 5. maddesinin dördüncü fıkrasında Kurul başkan ve üyelerinin görev süresinin altı yıl olduğu, görev süresi sona eren üyelerin tekrar seçilebileceği düzenlenmekte iken dava konusu kuralla anılan fıkra yürürlükten kaldırılmıştır.

991. KHK'nın 141. maddesinin (c) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 3. maddesinin üçüncü fıkrasının yürürlükten kaldırılmasına yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

992. Kurul üyelerinin görev süresine yönelik düzenlemeleri yürürlükten kaldıran kural, Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın Dördüncü Bölümü'nde yer alan kamu hizmetlerine girme hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

993. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

MM. KHK'nın 169. Maddesinin;

1. (c) Bendiyle 660 Sayılı KHK'nın 4. Maddesinin Değiştirilen (1) Numaralı Fıkrasının İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

994. Dava dilekçesinde, kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği belirtilerek Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

995. 660 sayılı KHK'nın 4. maddesinde Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulunun (Kurul) oluşumu, Kurul üyelerini atamaya yetkili merci ve Kurul üyeliğine atanma şartları düzenlenmiştir.

996. Maddenin (1) numaralı fıkrasının önceki halinde Kurulun; Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile Maliye Bakanlığı tarafından önerilecek dörder aday arasından ikişer kişi, Hazine Müsteşarlığı, Sermaye Piyasası Kurulu ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun bağlı olduğu Bakanlıklar ile Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği ve Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği tarafından önerilecek ikişer aday arasından birer kişi olmak üzere, Bakanlar Kurulu tarafından atanan dokuz üyeden oluşacağı hüküm altına alınmıştır. Anılan fıkra dava konusu kuralla *“Kurul; biri Başkan, biri İkinci Başkan olmak üzere Cumhurbaşkanı tarafından atanan dokuz üyeden oluşur.”* şeklinde değiştirilmiştir.

997. KHK'nın 160. maddesinin (a) bendiyle 6756 sayılı Kanun'un 5. maddesinin (3) numaralı fıkrasının değiştirilen birinci cümlesine yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

998. Kurul başkanı ve üyelerinin görev yaptığı kurumun hiyerarşik bakımdan en üst konumda bulunduğu ve görev alanıyla ilgili kamu politikalarının belirlenmesinde ve uygulanmasında etkin bir otoriteye, yetki ve sorumluluğa sahip olduğu açıktır. Belirtilen nitelikleri gözetildiğinde Kurul başkanı, ikinci başkanı ve üyelerinin üst düzey kamu görevlisi sıfatına haiz oldukları sonucuna varılmaktadır. Bu itibarla kuralın 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (d) bendinin *“(…) üst kademe kamu yöneticilerinin atanmaları ile görevlerine son verilmesine ilişkin usul ve esasların düzenlenmesinin sağlanması; (...) ile bu bent kapsamındaki ilgili hükümlerin değiştirilmesi veya yürürlükten kaldırılması”* hükmü kapsamında olduğu anlaşılmaktadır.

999. Diğer taraftan Anayasa'nın 104. maddesinde yapılan değişiklikle üst kademe kamu yöneticilerinin atanmalarına ilişkin usul ve esasların CBK ile düzenlenmesine imkân tanınmıştır. Bu açıdan bakıldığında üst düzey kamu görevlisi niteliğinde olan Kurul başkanı, ikinci başkanı ve üyelerinin atanma usulünü düzenleyen kuralın 6771 sayılı Kanun ile Anayasa'da yapılan değişikliklerle ilgisinin olduğu söylenemez.

1000. Bu itibarla kural 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtilen Anayasa'da yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacı taşımadığından Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca verilen KHK çıkarma yetkisinin amaç ve kapsamı içinde değerlendirilmemektedir.

1001. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

2. (c) Bendiyle 660 Sayılı KHK'nın 4. Maddesinin (3) Numaralı Fıkrasının Yürürlükten Kaldırılmasının ve Değiştirilen (2) Numaralı Fıkrasının İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

1002. Dava dilekçesinde özetle, kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği belirtilerek Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

1003. 660 sayılı KHK'nın 4. maddesinin (2) numaralı fıkrasının önceki halinde Bakanlar Kurulunun, üyelerden birini Başkan olarak atayacağı ve Kurulun, Başkanın önerisi üzerine üyelerden birini İkinci Başkan olarak seçeceği hüküm altına alınmıştır.

1004. Anılan fıkra dava konusu kuralla *"Kurul üyeliğine atanacakların dört yıllık yükseköğrenim mezunu olmaları ve 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 48 inci maddesinin birinci fıkrasının (A) bendinin (1), (4), (5), (6) ve (7) numaralı alt bentlerinde belirtilen nitelikleri taşımaları gerekir."* şeklinde değiştirilmiştir.

1005. Maddenin (3) numaralı fıkrasında Kurul üyeliklerine atanacakların; 657 sayılı Kanun'un 48. maddesinin birinci fıkrasının (A) bendinin (1), (4), (5), (6) ve (7) numaralı alt bentlerinde belirtilen nitelikleri

taşımaları; en az dört yıllık eğitim veren yükseköğretim kurumlarının hukuk, siyasal bilgiler, iktisat, işletme, iktisadi ve idari bilimler ile ticari bilimler fakültelerinden ya da bunlara denkliği YÖK tarafından kabul edilen yükseköğretim kurumlarından mezun olmaları veya bu dallarda yüksek lisans yapmış olmaları ve muhasebe, finans, vergi, denetim ve hukuk alanlarından birinde en az on yıllık deneyim sahibi olmaları; öğretim elemanları arasından Kurul üyeliklerine atanacakların ise iktisat, işletme, maliye ve muhasebe alanlarında en az on yıl süreyle öğretim üyesi veya öğretim görevlisi olarak görev yapmış olmaları gerektiği hüküm altına alınmakta iken anılan fıkra dava konusu kuralla yürürlükten kaldırılmıştır.

1006. KHK'nın 134. maddesinin (a) bendiyle 1700 sayılı Kanun'un 2. maddesinin (B) fıkrasının yürürlükten kaldırılmasına yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

1007. Kurul üyeliğine atanma şartlarını yürürlükten kaldıran ve yeniden düzenleyen kural, Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın Dördüncü Bölümü'nde yer alan kamu hizmetlerine girme hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

1008. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

3. (ç) Bendiyle 660 Sayılı KHK'nın 5. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının Birinci ve İkinci Cümlelerinin Yürürlükten Kaldırılması ile (2) Numaralı Fıkrasında Yer Alan "...Bakanlar Kurulu kararı ile..." İbaresinin "...Cumhurbaşkanınca..." Şeklinde Değiştirilmesinin İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

1009. Dava dilekçesinde, kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği belirtilerek Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

1010. KHK'nın 5. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde Kurul Başkan ve üyelerinin görev süresinin beş yıl olduğu belirtilmiş, ikinci cümlesinde de süresi biten Başkan ve üyelerin yeniden atanamayacağı ifade edilmiştir. Dava konusu kuralla anılan cümleler yürürlükten kaldırılmıştır.

1011. Maddenin (2) numaralı fıkrasının dava konusu kuralla değiştirilmeden önceki halinde Kurul Başkan ve üyelerinin süreleri dolmadan herhangi bir nedenle görevlerine son verilemeyeceği, ancak ciddi hastalık veya sakatlık nedeniyle iş göremeyecekleri, atanmaları için gerekli şartları kaybettikleri veya durumlarının 6. maddeye aykırı olduğu anlaşılanların görevlerinin Bakanlar Kurulu kararı ile sona erdirileceği düzenlenmiştir. Fıkroda yer alan “*Bakanlar Kurulu kararı ile*” ibaresi dava konusu kuralla “*Cumhurbaşkanınca*” şeklinde değiştirilmiştir.

1012. KHK’nın 141. maddesinin (c) bendiyle 633 sayılı Kanun’un 3. maddesinin üçüncü fıkrasının yürürlükten kaldırılmasına yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

1013. Kurul üyelerinin görev süresiyle ilgili düzenlemelerin yürürlükten kaldırılmasına ve süreleri dolmadan görevlerine son verilmesine yönelik hükümler öngören kural, Anayasa’nın İkinci Kısmı’nın Dördüncü Bölümü’nde yer alan kamu hizmetlerine girme hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa’nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

1014. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa’nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

NN. KHK’nın 170. Maddesinin (b) Bendiyle 2813 Sayılı Kanun’un 8. Maddesinin;

1. Değiştirilen (2) Numaralı Fıkrasının İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

1015. Dava dilekçesinde, kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği belirtilerek Anayasa’nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa’ya Aykırılık Sorunu

1016. 2813 sayılı Kanun’un 8. maddesinin (2) numaralı fıkrasında Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurulu üyeliğine atanma şartları düzenlenmiştir.

1017. Fıkranın önceki halinde “*Kurul üyeliklerine atanacakların; mühendislik alanında elektronik, elektrik-elektronik, elektronik ve haberleşme, endüstri, fizik, matematik, bilgisayar, telekomünikasyon ve işletme mühendisliği*

fakültelerinden veya bölümlerinden, sosyal bilimler alanında siyasal bilgiler (bilimler), iktisadi ve idarî bilimler, iktisat, hukuk, işletme fakülteleri veya bölümlerinden ya da fakültelerden fizikçi veya matematikçi unvanıyla veya sayılan fakülte ve bölümlere denkliği yetkili makamlarca kabul edilmiş yurt dışındaki yüksek öğretim kurumlarından mezun olmaları ya da belirtilen bölümlerden mezun olmamakla birlikte sayılan alanlarda yüksek lisans veya doktora yapmış olmaları, mesleki ve elektronik haberleşme veya posta hizmetleri alanında yeterli bilgi ve deneyime sahip, kamu veya özel sektörde en az on yıl çalışmış olmaları, 657 sayılı Kanunun 48 inci maddesinin (A) bendinin (1), (4), (5), (6) ve (7) numaralı alt bentlerinde belirtilen şartları taşımaları ve herhangi bir siyasi partinin yönetim ve denetim organlarında görev almamış veya bu görevlerinden ayrılmış olmaları gerekir.”denilmiştir.

1018. Anılan fıkra dava konusu kuralla “(2) Kurul üyelerinin, 657 sayılı Kanun’un 48. maddesinin (A) bendinin (1), (4), (5), (6) ve (7) numaralı alt bentlerinde belirtilen şartları taşımaları ve herhangi bir siyasi partinin yönetim ve denetim organlarında görev almamış veya bu görevlerinden ayrılmış olmaları gerekir.” şeklinde değiştirilmiştir.

1019. KHK’nın 134. maddesinin (a) bendiyle 1700 sayılı Kanun’un 2. maddesinin (B) fıkrasının yürürlükten kaldırılmasına yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

1020. Kurul üyeliğine atanma şartlarında değişiklik öngören kural, Anayasa’nın İkinci Kısmı’nın Dördüncü Bölümü’nde yer alan kamu hizmetlerine girme hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa’nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

1021. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa’nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

2. Üçüncü, Dördüncü ve Beşinci Fıkraları ile Yedinci Fıkrasının İkinci Cümlesinin Yürürlükten Kaldırılmasının İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

1022. Dava dilekçesinde, kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği belirtilerek Anayasa’nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

1023. 2813 sayılı Kanun'un 8. maddesinin üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkraları ile yedinci fıkrasının ikinci cümlesinde Kurul Başkan ve üyeliğine aday gösterilme ve atanmaya ilişkin şartlar düzenlenmiştir.

1024. Maddenin dava konusu kuralla yürürlükten kaldırılan üçüncü fıkrasında Kurul Başkanıyla, telsiz hizmetlerini temsil eden bir üyenin, telekomünikasyon hizmetlerini temsil eden bir üye ve posta hizmetlerini temsil eden bir üyenin Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanının göstereceği iki kat üye adayları arasından atanacağı belirtilmiştir.

1025. Maddenin dava konusu kuralla yürürlükten kaldırılan dördüncü fıkrasında ise telekomünikasyon sektörünü temsil eden iki üyenin, bu Kanun uyarınca Türkiye'de telekomünikasyon cihaz ve sistem imalatı, telekomünikasyon hizmeti yürütmekte ya da alt yapı işletmekte olan ve ilgili telekomünikasyon hizmeti piyasasında Türkiye çapında en az %10'luk pazar payına sahip olan işletmecilerin göstereceği ikişer aday arasından atanacağı, bu maddenin uygulaması açısından hizmeti piyasalarına ve işletmecilerin pazar paylarına ilişkin tespitlerin Kurum tarafından ve nihai olarak yapılacağı, her bir işletmecinin pazar payı ne olursa olsun en fazla iki aday gösterebileceği hükme bağlanmıştır.

1026. Maddenin dava konusu kuralla yürürlükten kaldırılan beşinci fıkrası ile yedinci fıkranın ikinci cümlesinde ise tüketicileri temsil eden üyenin Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ile Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinin göstereceği ikişer aday arasından atanacağı, telekomünikasyon sektörünü temsil eden üyenin, kendisini aday gösteren işletmeci şirket ile görev süresi boyunca her türlü ilişkisini keseceği ve görevinden ayrılmasından itibaren de en az iki yıl boyunca anılan işletmeci şirket ile çalışma, danışmanlık veya hissedarlık şeklinde bir ilişki kuramayacağı öngörülmüştür.

1027. KHK'nın 134. maddesinin (a) bendiyle 1700 sayılı Kanun'un 2. maddesinin (B) fıkrasının yürürlükten kaldırılmasına yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

1028. Kurul üyeliğine atanma şartlarına ilişkin hükümleri yürürlükten kaldıran kural, Anayasa'nın İkinci Kısımının Dördüncü Bölümü'nde yer alan kamu hizmetlerine girme hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

1029. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

OO. KHK'nın 171. Maddesinin (d) Bendiyle 4734 Sayılı Kanun'un 53. Maddesinin (c) Fıkrasının;

1. Değiştirilen İkinci Paragrafının İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

1030. Dava dilekçesinde, kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği belirtilerek Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

1031. 4734 sayılı Kanun'un 53. maddesinde Kamu İhale Kurumunun görev ve yetkileri ile Kurumun karar organı olan Kamu İhale Kurulunun Başkan ve üyelerinin nitelikleri, seçimleri ve atanmalarına ilişkin hususlar düzenlenmiştir.

1032. Maddenin (c) fıkrasının ikinci paragrafının önceki hali “Üyelerin en az dört yıllık öğrenim veren hukuk, iktisat, siyasal bilgiler, işletme, iktisadi ve idari bilimler, mimarlık ve mühendislik fakülteleri ile bunlara denkliği yetkili makamlarca kabul edilen yurtdışındaki yükseköğretim kurumlarından mezun olmaları gerekir. Kurul üyeliğine atanacak kişilerin; kamu kurum ve kuruluşlarında en az oniki yıl hizmetinin bulunması, kamu ihale mevzuatı ile ilgili yargılama, inceleme, denetleme, uygulama veya danışma konularında fiilen en az dört yıl çalışarak ulusal veya uluslararası ihale mevzuatı açısından kanıtlanmış niteliğe ve deneyime sahip olmaları, geçmişte ve halen bir siyasi parti ile aday gösterilme dâhil üyelik ve görev alma ilişkilerinin bulunmaması gerekir.” şeklinde düzenlenmiştir.

1033. Anılan paragraf dava konusu kuralla “Üyelerin geçmişte ve halen bir siyasi parti ile aday gösterilme dahil üyelik ve görev alma ilişkilerinin bulunmaması gerekir.” şeklinde değiştirilmiştir.

1034. KHK'nın 134. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendiyle 1700 sayılı Kanun'un 2. maddesinin (B) fıkrasının yürürlükten kaldırılmasına yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

1035. Kurul üyeliğine atanma şartlarında değişiklik öngören kural, Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın Dördüncü Bölümü'nde yer alan kamu hizmetlerine girme hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

1036. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

2. Üçüncü Paragrafının Birinci ve İkinci Cümlelerinin Yürürlükten Kaldırılmasının İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

1037. Dava dilekçesinde, kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği belirtilerek Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

1038. Kanun'un 53. maddesinin (c) fıkrasının üçüncü paragrafının birinci ve ikinci cümlelerinde Kurul üyelerinin görev süresinin dört yıl olduğu ve bir üyenin bir defadan fazla seçilebileceği hüküm altına alınmakta iken anılan cümleler dava konusu kuralla yürürlükten kaldırılmıştır.

1039. KHK'nın 12. maddesinin (z) bendiyle 3289 sayılı Kanun'a eklenen ek 13. maddeye yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

1040. Kuralın 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (d) bendinin "*Kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının ... personeli[ne] ilişkin usul ve esasların düzenlenmesinin sağlanması ...*" hükmü kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Ancak kuralın 6771 sayılı Kanun ile Anayasa'da yapılan değişikliklerle ilgisinin olduğu söylenemez.

1041. Bu itibarla kural 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtilen Anayasa'da yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacı taşımadığından Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca verilen KHK çıkarma yetkisinin amaç ve kapsamı içinde değerlendirilmemektedir.

1042. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ve Muhterem İNCE bu görüşe katılmamışlardır.

ÖÖ. KHK'nın 172. Maddesinin (a) Bendiyle 657 Sayılı Kanun'un 61. Maddesinden Sonra Gelmek Üzere Eklenen 61/A Maddesinin İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

1043. Dava dilekçesinde, kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği belirtilerek Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

1044. 657 sayılı Kanun'un dava konusu kuralla eklenen 61/A maddesinde bakanlıklarda bakana danışmanlık yapmak üzere bakan müşaviri kadrosu ihdas edilmiş ve müşavirlik kadrosuna atanmaya ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir.

1045. Kuralda, bakan müşavirlerinin doğrudan bakana bağlı olarak çalışması, bakanın görev süresiyle sınırlı olarak görev yapması, Bakan müşaviri kadrolarına 657 sayılı Kanun'un atanma, sınavlar, kademe ilerlemesi ve derece yükselmesine ilişkin hükümleriyle bağlı olmaksızın atama yapılabilmesi, Bakan müşaviri kadrolarına açıktan atanarlardan görevi sona erenlerin veya görevden alınanların memuriyetle ilişkilerinin kesilmesi, kamu görevlisi iken bakan müşavirliğine atanarlarn, görevleri sona erdiğinde veya görevden alındıklarında, yönetici kadro, pozisyon ve görevleri hariç olmak üzere önceki kadro veya pozisyonlarına en geç bir ay içinde atanması, Bakan müşaviri kadrolarında görev yapanlara mevzuatında bakanlık müşaviri kadrosuna bağlı mali ve sosyal hak ve yardımların aynı usul ve esaslar dâhilinde ödenmesi öngörülmüştür.

1046. Bakan müşaviri kadrolarında görev yapanların mali haklarına ve görev sürelerinin sona ermesine yönelik hükümler öngören kural, Anayasa'nın İkinci Kısım'nın İkinci Bölümü'nde yer alan mülkiyet hakkı ile Dördüncü Bölümü'nde yer alan kamu hizmetlerine girme hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

1047. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

PP. KHK'nın 173. Maddesiyle 657 Sayılı Kanun'un Ek 40. Maddesinin Değiştirilen İkinci Fıkrasının İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

1048. Dava dilekçesinde özetle, kuralın; Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği, kamu hizmetine girme hakkına ilişkin bir düzenleme niteliği taşıdığından KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kaldığı belirtilerek Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

1049. 657 sayılı Kanun'un ek 40. maddesinde özel yarışma sınavına tabi tutulmak suretiyle mesleğe alınması öngörülen personel için üst yaş sınırı düzenlenmiştir.

1050. Maddenin birinci fıkrasında mesleğe özel yarışma sınavına tabi tutulmak suretiyle alınan ve Kanun'un 36. maddesinin "Ortak Hükümler" bölümünün (A) fıkrasının (11) numaralı bendinde sayılan kadrolara atanmak amacıyla kurumlarca yapılacak olan özel yarışma sınavlarına başvurularda üst yaş sınırının; özel mevzuatında yer alan yaş şartına ilişkin hükümlere bağlı kalınmaksızın giriş sınavının yapıldığı yılın Ocak ayının birinci günü itibarıyla otuz beş yaşını doldurmamış olmak şeklinde uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

1051. Maddenin ikinci fıkrasının önceki halinde "Özel kanunla kurulmuş diğer kamu kurum, kurul, üst kurul ve kuruluşları tarafından mesleğe özel yarışma sınavına tabi tutulmak suretiyle yapılacak alımlarda da birinci fıkra hükmü uygulanır." denilmiştir. Anılan fıkra dava konusu kuralla "Kanunlarla veya Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle kurulmuş diğer kamu kurum, kurul, üst kurul ve kuruluşları tarafından mesleğe özel yarışma sınavına tabi tutulmak suretiyle yapılacak alımlarda da birinci fıkra hükmü uygulanır." şeklinde değiştirilmiştir.

1052. Böylece sadece kanunlarla kurulan kamu kurum ve kuruluşları değil, CBK'lar ile ihdas edilen kamu kurum ve kuruluşları tarafından mesleğe özel yarışma sınavına tabi tutulmak suretiyle yapılacak alımlarda da otuz beş yaşının doldurmamış olması gerekmektedir.

1053. KHK'nın 134. maddesinin (a) bendiyle 1700 sayılı Kanun'un 2. maddesinin (B) fıkrasının yürürlükten kaldırılmasına yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

1054. Kamu kurum ve kuruluşları tarafından mesleğe özel yarışma sınavına tabi tutulmak suretiyle yapılacak alımlarda yaş sınırı öngören kural, Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın Dördüncü Bölümü'nde yer alan kamu hizmetlerine girme hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

1055. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

RR. KHK'nın 174. Maddesiyle 657 Sayılı Kanun'un Ek 41. Maddesinin;

1. Değiştirilen Birinci Fıkrasının İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

1056. Dava dilekçesinde özetle kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği belirtilerek Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

1057. 657 sayılı Kanun'un ek 41. maddesinde bakanlıklar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarında uzman istihdamına ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir.

1058. Maddenin birinci fıkrasının önceki halinde *“Adalet, Dışişleri, İçişleri ve Millî Savunma Bakanlıklarının, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığının ve Bakanlar Kurulunca belirlenen bakanlık bağlı kuruluşlarının merkez teşkilatları ile Genelkurmay Başkanlığı ve kuvvet komutanlıklarının merkez karargâhlarında uzman ve uzman yardımcısı istihdam edilebilir. Bakanlık bağlı kuruluşlarının merkez teşkilatlarında istihdam edilecek uzman ve uzman yardımcısı kadro unvanlarını tespit etmeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.”* denilmiştir.

1059. Anılan fıkra dava konusu kuralla *“Bakanlıklar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilatlanmalarına ilişkin Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde*

öngörülmesi kaydıyla kurumun görev alanına giren konularda çalıştırılmak üzere merkez teşkilatlarında, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığında, Genelkurmay Başkanlığı ve kuvvet komutanlıklarının merkez karargahlarında uzman ve uzman yardımcısı istihdam edilebilir.” şeklinde değiştirilmiştir.

1060. Yapılan değişiklikle kamu kurumlarında uzman istihdamı genişletilerek bakanlıklar ile diğer kamu kurum ve kuruluşları ile Yükseköğretim Kurulu Başkanlığında, Genelkurmay Başkanlığı ve kuvvet komutanlıklarının merkez karargahlarında uzman ve uzman yardımcısı istihdam edilebilmesine imkân tanınmış, bakanlıklar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarının merkez teşkilatlarında uzman ve uzman yardımcısı istihdam edebilmeleri için teşkilatlanmalarına ilişkin CBK’larında uzman ve uzman yardımcısı istihdam edebilmelerinin öngörülmesi şartı getirilmiştir.

1061. 657 sayılı Kanun’un Ek 41. maddesinin dava konusu kuralla değiştirilen birinci fıkrasına 2/2/2023 tarihli ve 7437 sayılı Kanunun 1. maddesiyle “...Yükseköğretim Kurulu Başkanlığında,...” ibaresinden sonra gelmek üzere “...Yükseköğretim Kalite Kurulunda,...” ibaresi eklenmiştir. Söz konusu düzenlemelerin dava konusu kural yönünden bağımsız bir anayasal denetim yapılmasına engel oluşturmadığı anlaşılmaktadır.

1062. KHK’nın 12. maddesinin (z) bendiyle 3289 sayılı Kanun’a eklenen ek 13. maddeye yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

1063. Kuralın 7142 sayılı Kanun’un (1) numaralı fıkrasının (d) bendinin “Kanun ve kanun hükmünde kararnamelede yer alan bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının ... personeli[ne] ilişkin usul ve esasların düzenlenmesinin sağlanması ...” hükmü kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Ancak kuralın 6771 sayılı Kanun ile Anayasa’da yapılan değişikliklerle ilgisinin olduğu söylenemez.

1064. Bu itibarla kural 7142 sayılı Kanun’un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtilen Anayasa’da yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacı taşımadığından Anayasa’nın mülga 91. maddesi uyarınca verilen KHK çıkarma yetkisinin amaç ve kapsamı içinde değerlendirilmemektedir.

1065. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa’nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ve Muhterem İNCE bu görüşe katılmamışlardır.

2. Değiştirilen Sekizinci Fıkrasının İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

1066. Dava dilekçesinde özetle kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği belirtilerek Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

1067. Maddenin sekizinci fıkrasının önceki halinde *“Bakanlık bağlı kuruluşlarının merkez teşkilatlarında bu madde uyarınca istihdam edilen uzman ve uzman yardımcıları ile Genelkurmay Başkanlığı ve kuvvet komutanlıklarının merkez karargâhlarında istihdam edilen Silahlı Kuvvetler Uzmanları ve Silahlı Kuvvetler Uzman Yardımcıları, bu madde ile bakanlıkların merkez teşkilatı için oluşturulan uzman ve uzman yardımcıları için mevzuatında öngörülmüş olan mali ve sosyal haklar ile 36 ncı maddenin “Ortak Hükümler” bölümünün (A) fıkrasının (11) numaralı bendi hükmünden aynı usul ve esaslar çerçevesinde yararlanırlar.”* denilmiştir.

1068. Anılan fıkra dava konusu kuralla *“Bu madde kapsamında istihdam edilen uzman ve uzman yardımcıları bakanlıkların merkez teşkilatı kadrolarında bulunan uzman ve uzman yardımcıları için mevzuatında öngörülmüş olan mali ve sosyal hak ve yardımlar ile 36 ncı maddenin “Ortak Hükümler” bölümünün (A) fıkrasının (11) numaralı bendi hükmünden aynı usul ve esaslar çerçevesinde yararlanırlar.”* şeklinde değiştirilmiştir.

1069. KHK'nın 6. maddesinin (b) bendiyle 6004 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 8. maddesine yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

1070. Kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilecek uzman ve uzman yardımcılarının mali ve sosyal haklarına ilişkin düzenleme öngören kural, Anayasa'nın İkinci Kısım'nın İkinci Bölümü'nde yer alan mülkiyet hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

1071. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

3. Sekizinci Fıkrasından Sonra Gelmek Üzere Eklenen Dokuzuncu Fıkranın İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

1072. Dava dilekçesinde özetle kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği belirtilerek Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

1073. Kanun'un ek 41. maddesinin, sekizinci fıkrasından sonra gelmek üzere dava konusu kuralla eklenen fıkranın birinci ve ikinci cümlelerinde madde kapsamında istihdam edilen uzman ve uzman yardımcılarının teşkilatlanmaya ilişkin CBK'larda öngörülmesi kaydıyla diğer görevlerinin yanı sıra yönetmelikle belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde araştırma, analiz, teftiş, denetim, inceleme ve soruşturma yaptırılabilceği, denetime tabi gerçek ve tüzel kişilerin, denetim için gereken gizli dahi olsa bütün belge, defter ve bilgileri talep edildiği takdirde ibraz etmek, para ve para hükmündeki evrakı ve ayniyatı ilk talep hâlinde denetimle görevli uzman ve uzman yardımcılarının göstermek, sayılmasına ve incelemesine yardımcı olmak zorunda oldukları belirtilmiştir.

1074. Anılan fıkranın üçüncü ve dördüncü cümlelerinde araştırma, inceleme, analiz, teftiş, denetim, inceleme ve soruşturma ile görevli uzman ve uzman yardımcılarının, görevleri sırasında tüm resmî daire, kurum, kuruluş ve kamuya yararlı derneklerle, gerçek ve tüzel kişilerden gerekli yardım, bilgi, evrak, kayıt ve belgeleri istemeye yetkili olduğu, kanuni bir engel olmadıkça bu isteğin yerine getirilmesinin zorunlu olduğu, uzman ve uzman yardımcılarının teftiş, denetim, inceleme ve soruşturma işlerine ilişkin görevlendirmelerinde, 6245 sayılı Kanun'un 33. maddesinin (b) fıkrası hükmünün uygulanacağı, bunların görevlendirme ve çalışmalarına ilişkin usul ve esasların Devlet Personel Başkanlığının görüşü alınarak çıkarılacak kurumsal yönetmelikle düzenleneceği hükme bağlanmıştır.

1075. Anayasa'nın 20. maddesinin birinci ve üçüncü fıkralarında *"Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz. /.../ Herkes, kendisiyle ilgili*

kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir. Bu hak; kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsar. Kişisel veriler, ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebilir. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usuller kanunla düzenlenir.” denilmektedir.

1076. Özel hayata saygı hakkı Anayasa’nın anılan maddesinde koruma altına alınmıştır. Devlet, kişilerin özel ve aile hayatına keyfi olarak müdahale etmemek ve üçüncü kişilerin haksız saldırılarını önlemekle yükümlüdür. Özel hayata saygı hakkı kapsamında korunan hukuksal çıkarlardan biri de bireyin mahremiyet hakkıdır. Ancak mahremiyet hakkı sadece yalnız kalma hakkından ibaret olmayıp bu hak, bireyin kendisiyle ilgili bilgileri kontrol edebilme hukuksal çıkarını da kapsamaktadır. Bireyin kendisine ilişkin herhangi bir bilginin rızası dışında açıklanmaması, yayılmaması, bu bilgilere başkaları tarafından ulaşılamaması ve rızası hilafına kullanılamaması, kısaca bu bilgilerin mahrem kalması konusunda menfaati bulunmaktadır. Bu durum, bireyin kendisiyle ilgili bilgilerin geleceğini belirleme hakkına işaret etmektedir (*Serap Tortuk*, B. No: 2013/9660, 21/1/2015, §§ 31, 32). Özel hayata saygı hakkının kapsamında olan bireylerin kişisel verilerinin korunması hakkı, Anayasa’nın söz konusu maddesinde açık olarak düzenlenmiştir (*Nurcan Belin*, B. No: 2014/14187, 10/1/2018, § 38).

1077. Kuralda denetime tabi gerçek ve tüzel kişilerin, denetim için gereken gizli dahi olsa bütün belge, defter ve bilgileri talep edildiği takdirde ibraz etmek, para ve para hükmündeki evrakı ve ayniyatı ilk talep hâlinde denetimle görevli uzman ve uzman yardımcılarına göstermek, sayılmasına ve incelemesine yardımcı olmak zorunda oldukları belirtilmiştir.

1078. Bu itibarla gerçek ve tüzel kişilerin kişisel verileri ile özel hayatı kapsamında olan diğer bilgi ve belgelerin kendilerinden alınma koşullarına yönelik düzenleme öngören kural, Anayasa’nın İkinci Kısmı’nın İkinci Bölümü’nde yer alan özel hayatın gizliliğine ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa’nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

1079. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa’nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptalleri gerekir.

SS. KHK'nın 175. Maddesiyle 657 Sayılı Kanun'a Ek 43. Maddeden Sonra Gelmek Üzere Eklenen Ek 44. Maddenin İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

1080. Dava dilekçesinde özetle kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği belirtilerek Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

1081. 657 sayılı Kanun'a dava konusu kuralla eklenen ek 44. maddede bakanlıklar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarının taşra teşkilatlarında uzman ve uzman yardımcısı istihdam edilebilmesine ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir.

1082. Maddenin birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarında bakanlıklar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilatlanmasına ilişkin CBK'larında öngörülmesi kaydıyla taşra teşkilatlarında uzman ve uzman yardımcısı istihdam edilebileceği; uzman ve uzman yardımcısı istihdamında, Kanun'un ek 41. maddesinin ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkraları ile yabancı dil ve tez hazırlama şartı hariç olmak üzere beşinci fıkrasında yer alan hükümlerin kıyasen uygulanacağı; uzman ve uzman yardımcılarının mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri, yarışma ve yeterlik sınavları, çalışma usul ve esasları ile diğer hususların Devlet Personel Başkanlığının görüşü alınarak kurumlarınca çıkarılacak yönetmelikte düzenleneceği belirtilmiştir.

1083. Maddenin dördüncü fıkrasında, anılan madde kapsamında istihdam edilen uzman ve uzman yardımcılarının araştırma, analiz, teftiş, denetim, inceleme ve soruşturma yapma yetkisi de verilmiş, bu yetkiye ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiş, uzman ve uzman yardımcılarının teftiş, denetim, inceleme ve soruşturma işlerine ilişkin görevlendirmelerinde harcırah ödenmesi öngörülmüştür. Maddenin beşinci fıkrasında ise uzman ve uzman yardımcılarının mali ve sosyal hakları düzenlenmiştir.

1084. KHK'nın 12. maddesinin (z) bendiyle 3289 sayılı Kanun'a eklenen ek 13. maddeye yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

1085. Kamu kurum ve kuruluşlarının taşra teşkilatında uzman ve uzman yardımcısı istihdamına imkân tanıyan kuralın 7142 sayılı Kanun'un

(1) numaralı fıkrasının (d) bendinin “*Kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının ... personeli[ne] ilişkin usul ve esasların düzenlenmesinin sağlanması ...*” hükmü kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Ancak kuralın 6771 sayılı Kanun ile Anayasa’da yapılan değişikliklerle ilgisinin olduğu söylenemez.

1086. Bu itibarla kural 7142 sayılı Kanun’un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtilen Anayasa’da yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacı taşımadığından Anayasa’nın mülga 91. maddesi uyarınca verilen KHK çıkarma yetkisinin amaç ve kapsamı içinde değerlendirilmemektedir.

1087. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa’nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ve Muhterem İNCE bu görüşe katılmamışlardır.

ŞŞ. KHK’nın 176. Maddesiyle 657 Sayılı Kanun’a Eklenen Geçici 45. Maddenin İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

1088. Dava dilekçesinde özetle kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği belirtilerek Anayasa’nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa’ya Aykırılık Sorunu

a. Birinci Fıkra

1089. 657 sayılı Kanun’un dava konusu kuralla eklenen geçici 45. maddesinin birinci fıkrasında, maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce duyurusu yapıp başvuru süresi bitmiş olan taşra teşkilatı uzman yardımcısı alımları hakkında bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce yürürlükte bulunan mevzuat hükümlerinin uygulanması öngörülmüştür. Buna göre maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce duyurusu yapıp başvuru süresi bitmiş olan taşra teşkilatı uzman yardımcısı alımları hakkında bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce yürürlükte bulunan mevzuat hükümlerindeki atama şartlarına göre alım yapılacaktır.

1090. KHK'nın 134. maddesinin (a) bendiyle 1700 sayılı Kanun'un 2. maddesinin (B) fıkrasının yürürlükten kaldırılmasına yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

1091. Taşra teşkilatı uzman yardımcılığına atama şartlarına ilişkin düzenleme öngören kural, Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın Dördüncü Bölümü'nde yer alan kamu hizmetlerine girme hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

1092. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

b. İkinci Fıkra

i. Kuralın Anayasa'nın Mülga 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

1093. 657 sayılı Kanun'un dava konusu kuralla eklenen geçici 45. maddesinin ikinci fıkrasında, maddenin yürürlüğe girdiği tarihte taşra teşkilatlarında uzman yardımcısı olarak istihdam olunanların uzmanlık kadrolarına atanmalarının, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce yürürlükte bulunan mevzuat hükümlerine tabi olacağı hüküm altına alınmıştır.

1094. Kuralın 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (d) bendinin *"Kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının ... personeli[ne] ilişkin usul ve esasların düzenlenmesinin sağlanması ..."* hükmü kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. İdari teşkilatın Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi çerçevesinde yeniden yapılandırılmasına koşut olarak kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilecek personelin atanmasına ilişkin geçiş hükümlerini düzenleyen kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacına yönelik olmadığı söylenemez.

1095. Kural, Anayasa'da KHK ile düzenlenmesi yasaklanmış alanlara ilişkin herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

1096. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

ii. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

1097. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden incelenmiştir.

1098. KHK'nın 118. maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendiyle 3213 sayılı Kanun'a eklenen geçici 31., geçici 32. ve geçici 36. maddeleriyle ilgili içerik yönünden yapılan denetimde açıklanan gerekçeler dava konusu kural için de geçerlidir.

1099. İdari teşkilatın Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi çerçevesinde yeniden yapılandırılması kapsamında kamu görevlilerinin atanmasına yönelik geçiş hükümleri öngören kuralda Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacının bulunmadığı söylenemez. Bu itibarla kamu yararı dışında bir amaç gözetmeyen kuralın hukuk devleti ilkesine aykırı bir yönü bulunmamaktadır.

1100. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

TT. KHK'nın 178. Maddesiyle 375 Sayılı KHK'ya Eklenen;

1. Ek 23. Maddenin İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

1101. Dava dilekçesinde özetle; kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamında olmadığı, ayrıca kamu hizmetine girme hakkına yönelik düzenlemeler içermesi sebebiyle KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kaldığı, kuralla, münhasıran kanunla düzenlenmesi gereken kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları ve özlük haklarına yönelik hususların KHK ile düzenlendiği ve anılan hususlarda CBK ile düzenleme yapılmasına imkân tanındığı, kamuda sözleşmeyle çalıştırılacak uzman ve uzman yardımcılarının ilişkin olarak kanunla önceden temel ilkeleriyle kurallaştırılması gereken hususların düzenlenmesi konusunda idareye belirsiz ve sınırsız bir yetki verildiği, ayrıca aynı statüde olan kişilerin farklı hukuk kurallarına tabi kılınmasının eşitlik ilkesiyle bağdaşmadığı belirtilerek kuralın Anayasa'nın, 2., 7., 10., mülga 91., 104. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

i. Birinci Fıkra

1102. 375 sayılı KHK'ya dava konusu kuralla eklenen ek 23. maddede kamu kurum ve kuruluşlarında idari hizmet sözleşmesiyle veya iş mevzuatına tabi uzman istihdamına ilişkin düzenlemeler yer almaktadır.

1103. Maddenin birinci fıkrasında 657 sayılı Kanun'un 4. maddesinin birinci fıkrasının (A) bendi kapsamında personel istihdam edilmeyen kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilatlanmasına ilişkin CBK'larında öngörülmesi kaydıyla kurumun görev alanına giren konularda çalıştırılmak üzere 657 sayılı Kanun ve diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlere bağlı olmaksızın idari hizmet sözleşmesiyle ya da iş mevzuatına tabi olarak uzman ve uzman yardımcısı istihdam edilebileceği belirtilmiştir.

1104. 703 sayılı KHK'nın 12. maddesinin (z) bendiyle 3289 sayılı Kanun'a eklenen ek 13. maddeye yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

1105. Kuralın 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (d) bendinin *"Kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının ... personeli[ne] ilişkin usul ve esasların düzenlenmesinin sağlanması ..."* hükmü kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Ancak kuralın 6771 sayılı Kanun ile Anayasa'da yapılan değişikliklerle ilgisinin olduğu söylenemez.

1106. Bu itibarla kural 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtilen Anayasa'da yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacı taşımadığından Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca verilen KHK çıkarma yetkisinin amaç ve kapsamı içinde değerlendirilmemektedir.

1107. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ve Muhterem İNCE bu görüşe katılmamışlardır.

Kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden 2., 7., 10., 104. ve 128. maddeleri yönünden ayrıca incelenmemiştir.

ii. Kalan Kısım

1108. Ek 23. maddenin birinci fıkrasının iptali nedeniyle anılan maddenin ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkralarının uygulanma imkânı kalmamıştır.

1109. Bu nedenle söz konusu fıkralar 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası kapsamında değerlendirilmiş ve bu fıkralar yönünden Anayasa'ya uygunluk denetiminin yapılmasına gerek görülmemiştir.

2. Ek 24. Maddenin İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

1110. Dava dilekçesinde özetle kuralın; Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamında olmadığı, ayrıca kamu hizmetine girme hakkına yönelik düzenlemeler içermesi sebebiyle KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kaldığı, kuralla, münhasıran kanunla düzenlenmesi gereken kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları ve özlük haklarına yönelik hususların KHK ile düzenlendiği ve anılan hususlarda CBK ile düzenleme yapılmasına imkân tanındığı belirtilerek kuralın Anayasa'nın mülga 91., 104. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

i. Birinci Fıkra

1111. 375 sayılı KHK'nın dava konusu kuralla eklenen ek 24. maddesinde bakanlıklar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarında bakanlık, kurum ya da birim düzeyinde müfettiş, denetmen, denetçi, kontrolör, aktüer ile müfettiş yardımcısı, denetmen yardımcısı, denetçi yardımcısı, aktüer yardımcısı ve stajyer kontrolör istihdamına ilişkin usul ve esaslar düzenlenmektedir.

1112. Maddenin dava konusu birinci fıkrasında bakanlıklar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilatlanmasına ilişkin CBK'larda öngörülmesi kaydıyla bakanlık, kurum ya da birim düzeyinde müfettiş, denetmen, denetçi, kontrolör, aktüer ile müfettiş yardımcısı, denetmen yardımcısı, denetçi yardımcısı, aktüer yardımcısı ve stajyer kontrolör istihdam edilebileceği hüküm altına alınmıştır.

1113. 703 sayılı KHK'nın 12. maddesinin (z) bendiyle 3289 sayılı Kanun'a eklenen ek 13. maddeye yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

1114. Kuralın 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (d) bendinin *"Kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının ... personeli[ne] ilişkin usul ve esasların düzenlenmesinin sağlanması ..."* hükmü kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Ancak kuralın 6771 sayılı Kanun ile Anayasa'da yapılan değişikliklerle ilgisinin olduğu söylenemez.

1115. Bu itibarla kural 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtilen Anayasa'da yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacı taşımadığından Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca verilen KHK çıkarma yetkisinin amaç ve kapsamı içinde değerlendirilmemektedir.

1116. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ve Muhterem İNCE bu görüşe katılmamışlardır.

Kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden 104. ve 128. maddeleri yönünden ayrıca incelenmemiştir.

ii. Kalan Kısım

1117. Ek 24. maddenin birinci fıkrasının iptali nedeniyle anılan maddenin ikinci, üçüncü, dördüncü, beşinci, altıncı ve yedinci fıkralarının uygulanma imkânı kalmamıştır.

1118. Bu nedenle söz konusu fıkralar 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası kapsamında değerlendirilmiş ve maddenin anılan fıkraları yönünden Anayasa'ya uygunluk denetiminin yapılmasına gerek görülmemiştir.

3. Ek 25. Maddenin İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

1119. Dava dilekçesinde, kuralın 375 sayılı KHK'nın ek 24. maddesine yönelik gerekçelerle Anayasa'nın mülga 91., 104. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

i. Birinci Fıkra

1120. 375 sayılı KHK'ya eklenen ek 25. maddenin dava konusu birinci fıkrasında hâkim ve savcılar ile bu meslekten sayılanlar hariç olmak üzere, statülerine bakılmaksızın bir kadro veya pozisyona dayalı olarak kamu kurum veya kuruluşlarında istihdam edilenlerin, kurumlarının muvafakatiyle bir yılı geçmemek üzere diğer kamu kurum ve kuruluşlarında geçici görevlendirilebileceği, bu sürenin birer yıl olarak uzatılabileceği hüküm altına alınmıştır.

1121. 703 sayılı KHK'nın 12. maddesinin (z) bendiyle 3289 sayılı Kanun'a eklenen ek 13. maddeye yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

1122. Kuralın 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (d) bendinin *"Kanun ve kanun hükmünde kararnamelede yer alan bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının ... personeli[ne] ilişkin usul ve esasların düzenlenmesinin sağlanması ..."* hükmü kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Ancak kuralın 6771 sayılı Kanun ile Anayasa'da yapılan değişikliklerle ilgisinin olduğu söylenemez.

1123. Bu itibarla kural 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtilen Anayasa'da yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacı taşımadığından Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca verilen KHK çıkarma yetkisinin amaç ve kapsamı içinde değerlendirilmemektedir.

1124. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ve Muhterem İNCE bu görüşe katılmamışlardır.

Kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden 104. ve 128. maddeleri yönünden ayrıca incelenmemiştir.

ii. Kalan Kısım

1125. Ek 25. maddenin birinci fıkrasının iptali nedeniyle anılan maddenin ikinci, üçüncü, dördüncü, beşinci, altıncı ve yedinci fıkralarının uygulanma imkânı kalmamıştır.

1126. Bu nedenle söz konusu fıkralar 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası kapsamında değerlendirilmiş ve maddenin anılan fıkraları yönünden Anayasa'ya uygunluk denetiminin yapılmasına gerek görülmemiştir.

4. Ek 26. Maddenin İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

1127. Dava dilekçesinde, kuralın 375 sayılı KHK'nın ek 23. maddesine yönelik gerekçelerle Anayasa'nın, 2., 7., 10., mülga 91., 104. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

i. Birinci Fıkra

1128. 375 sayılı KHK'ya dava konusu kuralla eklenen ek 26. maddenin dava konusu birinci fıkrasında Cumhurbaşkanlığı, bakanlıklar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilatlanmasına ilişkin CBK'larda öngörülmesi kaydıyla; 657 sayılı Kanun ve diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlerine bağlı olmaksızın, özel bilgi ve uzmanlık gerektiren geçici mahiyetteki işlerde, yerli veya yabancı personelin tam zamanlı, kısmi zamanlı veya projelerle sınırlı olarak sözleşmeyle istihdam edilebileceği belirtilmiştir.

1129. 703 sayılı KHK'nın 12. maddesinin (z) bendiyle 3289 sayılı Kanun'a eklenen ek 13. maddeye yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

1130. Kuralın 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (d) bendinin *"Kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının ... personeli[ne] ilişkin usul ve esasların düzenlenmesinin sağlanması ..."* hükmü kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Ancak kuralın 6771 sayılı Kanun ile Anayasa'da yapılan değişiklikleriyle ilgisinin olduğu söylenemez.

1131. Bu itibarla kural 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtilen Anayasa'da yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacı taşımadığından Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca verilen KHK çıkarma yetkisinin amaç ve kapsamı içinde değerlendirilmemektedir.

1132. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ve Muhterem İNCE bu görüşe katılmamışlardır.

Kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden 2., 7., 10., 104. ve 128. maddeleri yönünden ayrıca incelenmemiştir.

ii. İkinci Fıkranın Birinci Cümlesi ile Üçüncü, Dördüncü, Beşinci ve Altıncı Fıkralar

1133. Ek 26. maddenin birinci fıkrasının iptali nedeniyle anılan maddenin ikinci fıkrasının birinci cümlesi, üçüncü, dördüncü, beşinci ve altıncı fıkralarının uygulanma imkânı kalmamıştır.

1134. Bu nedenle söz konusu cümle ve fıkralar 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası kapsamında değerlendirilmiş ve maddenin anılan cümle ve fıkraları yönünden Anayasa'ya uygunluk denetiminin yapılmasına gerek görülmemiştir.

iii. İkinci Fıkranın İkinci Cümlesi

1135. 375 sayılı KHK'ya dava konusu kuralla eklenen ek 26. maddenin ikinci fıkrasının ikinci cümlesi 16/7/2020 tarihli ve 7250 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Disiplin Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 26. maddesiyle yürürlükten kaldırılmıştır.

1136. Açıklanan nedenle konusu kalmayan cümleye ilişkin iptal talebi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verilmesi gerekir.

5. Ek 27. Maddenin İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

1137. Dava dilekçesinde, kuralın 375 sayılı KHK'nın ek 23. maddesine yönelik gerekçelerle Anayasa'nın, 2., 7., 10., mülga 91., 104. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

i. Birinci Fıkra

1138. 375 sayılı KHK'ya dava konusu kuralla eklenen ek 27. maddenin dava konusu birinci fıkrasında 657 sayılı Kanun'un 4. maddesinin birinci fıkrasının (A) bendi kapsamında personel istihdam edilmeyen kamu kurum ve kuruluşlarından teşkilatlanmasına ilişkin CBK'larda öngörülenlere ait hizmetlerin 657 sayılı Kanun ve diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlere bağlı olmaksızın idari hizmet sözleşmesiyle istihdam edilen personel eliyle yürütüleceği hüküm altına alınmıştır.

1139. Anayasa Mahkemesinin içtihatlarında belirtildiği üzere idari hizmet sözleşmesiyle istihdam edilen personel Anayasa'nın 128. maddesinde kapsamında "kamu görevlisi" statüsündedir (AYM, E.2008/19, K.2010/17, 28/1/2010; E.2008/24, K.2010/115, 16/12/2010). Kuralla kamu kurum ve kuruluşlarında 657 sayılı Kanun ve diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlerine bağlı olmaksızın idari hizmet sözleşmesiyle personel istihdam edilmesi öngörülmektedir. Bu yönüyle kural kamu hizmetlerine giriş koşullarına dair düzenleme niteliği taşımaktadır.

1140. KHK'nın 134. maddesinin (a) bendiyle 1700 sayılı Kanun'un 2. maddesinin (B) fıkrasının yürürlükten kaldırılmasına yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

1141. Kural, Anayasa'nın İkinci Kısım'ın Dördüncü Bölümü'nde yer alan kamu hizmetlerine girme hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

1142. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden 2., 7., 10., 104. ve 128. maddeleri yönünden ayrıca incelenmemiştir.

ii. Kalan Kısım

1143. Ek 27. maddenin birinci fıkrasının iptali nedeniyle anılan maddenin ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkralarının uygulanma imkânı kalmamıştır.

1144. Bu nedenle söz konusu fıkralar 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası kapsamında değerlendirilmiş ve maddenin anılan fıkraları yönünden Anayasa'ya uygunluk denetiminin yapılmasına gerek görülmemiştir.

6. Ek 28. Maddenin İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

1145. Dava dilekçesinde özetle; kuralın 375 sayılı KHK'nın ek 24. maddesine yönelik gerekçelerle Anayasa'nın mülga 91., 104. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

i. Birinci Fıkra

1146. 375 sayılı KHK'ya dava konusu kuralla eklenen ek 28. maddenin birinci fıkrasında 657 sayılı Kanun'a tabi personel istihdam edilmeyen kamu kurum ve kuruluşlarından teşkilatlanmalarına ilişkin CBK'larda öngörülenlere ait hizmetlerin iş mevzuatı hükümlerine göre istihdam edilen personel eliyle yürütüleceği belirtilmiştir.

1147. 703 sayılı KHK'nın 12. maddesinin (z) bendiyle 3289 sayılı Kanun'a eklenen ek 13. maddeye yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

1148. Kuralın 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (d) bendinin *"Kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının ... personeli[ne] ilişkin usul ve esasların düzenlenmesinin sağlanması ..."* hükmü kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Ancak kuralın 6771 sayılı Kanun ile Anayasa'da yapılan değişikliklerle ilgisinin olduğu söylenemez.

1149. Bu itibarla kural 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtilen Anayasa'da yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacı taşımadığından Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca verilen KHK çıkarma yetkisinin amaç ve kapsamı içinde değerlendirilmemektedir.

1150. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ve Muhterem İNCE bu görüşe katılmamışlardır.

Kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden 104. ve 128. maddeleri yönünden ayrıca incelenmemiştir.

ii. Kalan Kısım

1151. Ek 28. maddenin birinci fıkrasının iptali nedeniyle anılan maddenin ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkralarının uygulanma imkânı kalmamıştır.

1152. Bu nedenle söz konusu fıkralar 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası kapsamında değerlendirilmiş ve maddenin anılan fıkraları yönünden Anayasa'ya uygunluk denetiminin yapılmasına gerek görülmemiştir.

7. Ek 29. Maddenin İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

1153. Dava dilekçesinde özetle kuralın 375 sayılı KHK'nın ek 24. maddesine yönelik gerekçelerle Anayasa'nın mülga 91., 104. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

1154. 375 sayılı KHK'ya dava konusu kuralla eklenen ek 29. maddede bakanlıklar ile kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilatlanmasına ilişkin CBK'larda öngörülmesi ve gösterge rakamı belirlenmesi kaydıyla, yönetim kurulu, denetim kurulu, tasfiye kurulu, danışma kurulu üyelikleri ve komisyon, heyet, komite ile benzeri organlarda görev alanlara, ayda dörtten fazla olmamak üzere her bir toplantı için (1000) ila (3000) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucunda bulunacak miktarda, damga vergisi hariç herhangi bir vergiye tabi tutulmaksızın huzur hakkı ödenmesi öngörülmüştür. Ayrıca kurala göre gösterge rakamları Cumhurbaşkanınca üç katına kadar artırılabilir.

1155. KHK'nın 6. maddesinin (b) bendiyle 6004 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 8. maddesine yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

1156. Bu itibarla yönetim kurulu, denetim kurulu, tasfiye kurulu, danışma kurulu üyelikleri ve komisyon, heyet, komite ile benzeri organlarda görev alanlara huzur hakkı ödenmesini öngören kural, Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın İkinci Bölümü'nde yer alan mülkiyet hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

1157. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden 104. ve 128. maddeleri yönünden ayrıca incelenmemiştir.

8. Ek 30. Maddenin İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

1158. Dava dilekçesinde özetle kuralın 375 sayılı KHK'nın ek 24. maddesine yönelik gerekçelerle Anayasa'nın mülga 91., 104. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

1159. 375 sayılı KHK'ya dava konusu kuralla eklenen ek 30. maddede CBK'lar ile ünvan itibarıyla ilk kez ihdas edilen kadro veya pozisyonların, mevzuatta yer alan kadro veya pozisyonlardan hangisine mali ve sosyal hak ve yardımlar ile diğer özlük hakları bakımından karşılık geldiğinin CBK'larda gösterileceği belirtilmiş, ihdas edilen kadro veya pozisyonlarda bulunanlara, karşılık gösterilen kadro veya pozisyonda bulunan emsali personele mali ve sosyal hak ve yardımlar ile diğer özlük hakları kapsamında yapılan ödemelerin aynı usul ve esaslar çerçevesinde ödeneceği hüküm altına alınmıştır.

1160. KHK'nın 6. maddesinin (b) bendiyle 6004 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 8. maddesine yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

1161. Bu itibarla kamu görevlilerinin parasal haklarına ilişkin düzenleme öngören kural, Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın İkinci Bölümü'nde yer alan mülkiyet hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

1162. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden 104. ve 128. maddeleri yönünden ayrıca incelenmemiştir.

9. Ek 31. Maddenin İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

1163. Dava dilekçesinde özetle kuralın; Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamında olmadığı, ayrıca kamu hizmetine girme hakkına yönelik düzenlemeler içermesi sebebiyle KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kaldığı, kuralla, münhasıran kanunla düzenlenmesi gereken kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları ve özlük haklarına yönelik hususların KHK ile düzenlendiği ve anılan hususlarda CBK ile düzenleme yapılmasına imkân tanındığı, vekâlet veya istisna sözleşmesiyle istihdam edilen personellere ödenecek ücretin tespitine ilişkin hususların kanunla önceden temel ilkeleriyle kurallaştırılması gerekirken dava konusu kuralla bu konuda idareye belirsiz, sınırsız ve keyfî kullanılmaya müsait bir yetki tanındığı, farklı bakanlıklarda aynı işi gören kişilere farklı ücret takdir edilmesine zemin oluşturulduğu belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2., 7., 10., mülga 91., 104. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

i. Birinci Fıkra

1164. 375 sayılı KHK'ya dava konusu kuralla eklenen ek 31. maddenin birinci fıkrasında bakanlıklar ile kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilatlanmasına ilişkin CBK'larında öngörülmesi kaydıyla, özel bilgi ve uzmanlık gerektiren geçici mahiyetteki işlerde; vekâlet veya istisna sözleşmesi ile yabancı danışman ve uzmanların, istisna sözleşmesi ile de yerli danışman ve uzmanların çalıştırılabileceği belirtilmiştir.

1165. 703 sayılı KHK'nın 12. maddesinin (z) bendiyle 3289 sayılı Kanun'a eklenen ek 13. maddeye yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

1166. Kuralın 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (d) bendinin *"Kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının ... personeli[ne] ilişkin usul ve esasların düzenlenmesinin sağlanması ..."* hükmü kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Ancak kuralın 6771 sayılı Kanun ile Anayasa'da yapılan değişikliklerle ilgisinin olduğu söylenemez.

1167. Bu itibarla kural 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtilen Anayasa'da yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacı taşımadığından Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca verilen KHK çıkarma yetkisinin amaç ve kapsamı içinde değerlendirilmemektedir.

1168. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ve Muhterem İNCE bu görüşe katılmamışlardır.

Kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden 2., 7., 10., 104. ve 128. maddeleri yönünden ayrıca incelenmemiştir.

ii. Kalan Kısım

1169. Ek 31. maddenin birinci fıkrasının iptali nedeniyle anılan maddenin ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkralarının uygulanma imkânı kalmamıştır.

1170. Bu nedenle söz konusu fıkralar 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası kapsamında değerlendirilmiş ve maddenin anılan fıkraları yönünden Anayasa'ya uygunluk denetiminin yapılmasına gerek görülmemiştir.

10. Ek 32. Maddenin İncelenmesi

1171. Dava konusu kural 5/12/2019 tarihli ve 7194 sayılı Dijital Hizmet Vergisi ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 51. maddesiyle değiştirilmiştir.

1172. Açıklanan nedenle konusu kalmayan maddeye ilişkin iptal talebi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermek gerekir.

11. Ek 33. Maddenin İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

1173. Dava dilekçesinde, kuralın 375 sayılı KHK'nın ek 23. maddesine yönelik gerekçelerle Anayasa'nın Anayasa'nın 2., mülga 91., 104. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

i. Birinci Fıkra

1174. 375 sayılı KHK'ya dava konusu kuralla eklenen ek 33. maddede kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilatlarında gerçekleştirilen düzenlemelerin zorunlu kıldığı hâllerde CBK'lar ile kadro veya pozisyonları kaldırılan personelin, statülerine göre diğer kamu kurum ve kuruluşlarına atanmaları ile yeni atandıkları kadro veya pozisyonlardaki mali, sosyal ve diğer özlük haklarına ilişkin hususlar düzenlenmektedir.

1175. Maddenin dava konusu birinci fıkrasına göre kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilatlarında gerçekleştirilen düzenlemelerin zorunlu kıldığı hâllerde CBK'lar ile kadro veya pozisyonları kaldırılan personelden;

a) Üst kademe kamu yöneticileri dışındaki yönetici kadro veya pozisyonlarında bulunanlar, devredildikleri kurum veya birimde, durumlarına ve statülerine uygun araştırmacı kadro veya pozisyonlarına,

b) 657 sayılı Kanun'un 36. maddesinin "Ortak Hükümler" bölümünün (A) fıkrasının (11) numaralı bendinde sayılan kadrolar ile mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri ve yeterlikleri aynı veya benzer nitelik arz eden kadro veya pozisyonlarda bulunanlar, devredildikleri kurum veya birimde eşdeğer nitelikteki durumlarına ve statülerine uygun kadro veya pozisyonlara,

c) (a) bendi kapsamında olmakla birlikte ilgili mevzuatı uyarınca görevde yükselme sınavıyla atanılabilecek kadro veya pozisyonlarda bulunanlar, devredildikleri kurum veya birimde durumlarına ve statülerine uygun aynı veya eşdeğer kadro veya pozisyonlara,

ç) Diğerleri, devredildikleri kurum veya birimde durumlarına ve statülerine uygun aynı veya eşdeğer kadro veya pozisyonlara,

en geç bir ay içinde atanırlar. Bunlar atama işlemi yapılınca kadar ihtiyaç duyulan işlerde görevlendirilirler ve bu süreçte eski kadro veya

pozisyonlarına ait aylık, ek gösterge ve her türlü zam ve tazminatlar ile diğer mali ve sosyal haklarını almaya devam ederler. Birinci fıkranın (a) bendine göre araştırmacı kadro veya pozisyonlarına atananlardan talepte bulunanlar, devredildikleri kurum veya birimde, daha önce bulundukları 657 sayılı Kanun'un 36. maddesinin "*Ortak Hükümler*" bölümünün (A) fıkrasının (11) numaralı bendinde sayılan kadrolar ile mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri ve yeterlilikleri aynı veya benzer nitelik arz eden kadro veya pozisyonlara eşdeğer nitelikteki veya öğrenim durumları itibarıyla ihraz etmiş oldukları ünvanlara ilişkin kadro veya pozisyonlara bir ay içinde atanırlar.

1176. KHK'nın 6. maddesinin (b) bendiyle 6004 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 8. maddesine yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

1177. Bu itibarla kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilatlarında gerçekleştirilen düzenlemelerin zorunlu kıldığı hâllerde CBK'lar ile kadro veya pozisyonları kaldırılan personelin, statülerine göre diğer kamu kurum ve kuruluşlarına yeni atandıkları kadro veya pozisyonlardaki mali haklarına yönelik düzenlemeler öngören kural, Anayasa'nın İkinci Kısım'nın İkinci Bölümü'nde yer alan mülkiyet hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

1178. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden 2., 104. ve 128. maddeleri yönünden ayrıca incelenmemiştir.

ii. Kalan Kısım

1179. Ek 33. maddenin birinci fıkrasının iptali nedeniyle anılan maddenin ikinci, üçüncü, dördüncü, beşince, altıncı, yedinci ve sekizinci fıkralarının uygulanma imkânı kalmamıştır.

1180. Bu nedenle söz konusu fıkralar 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası kapsamında değerlendirilmiş ve maddenin anılan fıkraları yönünden Anayasa'ya uygunluk denetiminin yapılmasına gerek görülmemiştir.

12. Ek 34. Maddenin İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

1181. Dava dilekçesinde özetle kuralın 375 sayılı KHK'nın ek 24. maddesine yönelik gerekçelerle Anayasa'nın mülga 91., 104. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

i. Maddenin Birinci Fıkrasında Yer alan "...bakanlık daire başkanlarına..." İbareleri

1182. 375 sayılı KHK'nın ek 34. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "...bakanlık daire başkanlarına..." ibareleri 1/7/2022 tarihli ve 7417 sayılı Devlet Memurları Kanunu İle Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı KHK'da Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 22. maddesiyle "...daire başkanlarına (ana ve yardımcı hizmet birimi)..." şeklinde değiştirilmiştir.

1183. Açıklanan nedenle konusu kalmayan ibarelere ilişkin iptal talebi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verilmesi gerekir.

ii. Birinci Fıkranın Kalan Kısım ile İkinci ve Üçüncü (Ek 34. Maddeye 1/7/2022 tarihli ve 7417 sayılı Kanun'un 22. Maddesiyle Eklenen Fıkra Nedeniyle Üçüncü ve Dördüncü) Fıkralar

1184. 375 sayılı KHK'ya dava konusu kuralla eklenen ek 34. maddenin birinci fıkrasında en yüksek devlet memuru olan Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı ile Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı başkan yardımcıları ile daire başkanlarına; sırasıyla Başbakanlık Müsteşarına, bakanlık genel müdürlerine ve daire başkanlarına mülga mevzuat hükümlerinde kadrolarına bağlı olarak öngörülmüş mali ve sosyal hak ve yardımlar kapsamındaki ödemelerin aynı usul ve esaslar çerçevesinde yapılacağı, bu ödemelerden vergi ve diğer kesintilere tabi olmayanların bu maddeye göre de vergi ve diğer kesintilere tabi olmayacağı, Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı ve başkan yardımcıları ile daire başkanlarının, emeklilik hakları bakımından da sırasıyla Başbakanlık Müsteşarına, bakanlık genel müdürlerine ve daire başkanlarına denk kabul edileceği, ilgili mevzuatta mali ve sosyal hak ve yardımlar ile emeklilik hakları bakımından Başbakanlık Müsteşarına ve en yüksek devlet memuruna yapılan atıfların Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanına yapılmış sayılacağı belirtilmiştir.

1185. Maddenin ikinci (Ek 34. maddeye 1/7/2022 tarihli ve 7417 sayılı Kanun'un 22. maddesiyle eklenen fıkra nedeniyle üçüncü) fıkrasında Cumhurbaşkanlığına bağlı Strateji ve Bütçe Başkanı ve başkan yardımcılarının, sırasıyla bakanlık müsteşarı ve bakanlık genel müdürü için kadrolarına bağlı olarak ilgili mevzuatta öngörülen mali ve sosyal hak ve yardımlar kapsamındaki ödemelerin aynı usul ve esaslar çerçevesinde yapılacağı, bu ödemelerden vergi ve diğer kesintilere tabi olmayanların bu maddeye göre de vergi ve diğer kesintilere tabi olmayacağı, Cumhurbaşkanlığına bağlı Strateji ve Bütçe Başkanı ve başkan yardımcılarının emeklilik hakları bakımından da sırasıyla bakanlık müsteşarı ve bakanlık genel müdürüne denk kabul edileceği düzenlenmiştir.

1186. Maddenin üçüncü (Ek 34. maddeye 1/7/2022 tarihli ve 7417 sayılı Kanun'un 22. maddesiyle eklenen fıkra nedeniyle dördüncü) fıkrasında Cumhurbaşkanlığına bağlı İletişim Başkanı, Devlet Arşivleri Başkanı, Millî Saraylar Başkanına ve başkan yardımcılarının, sırasıyla Türkiye İstatistik Kurumu Başkan ve başkan yardımcılarının için ilgili mevzuatta kadrolarına bağlı olarak öngörülen mali ve sosyal hak ve yardımlar kapsamındaki ödemelerin aynı usul ve esaslar çerçevesinde yapılacağı, bu ödemelerden vergi ve diğer kesintilere tabi olmayanların bu maddeye göre de vergi ve diğer kesintilere tabi olmayacağı, Cumhurbaşkanlığına bağlı İletişim Başkanı, Devlet Arşivleri Başkanı, Millî Saraylar Başkanı ve başkan yardımcılarının, emeklilik hakları bakımından da sırasıyla Türkiye İstatistik Kurumu Başkan ve başkan yardımcılarının denk kabul edileceği hüküm altına alınmıştır.

1187. KHK'nın 6. maddesinin (b) bendiyle 6004 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 8. maddesine yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

1188. Bu itibarla Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı ile Cumhurbaşkanlığına bağlı kurum ve kuruluşlarda görev yapan Başkan, Başkan yardımcılarının ile daire başkanlarına mali, sosyal hak ve yardımlar kapsamında yapılacak ödemelere ilişkin usul ve esasları düzenleyen kural, Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın İkinci Bölümü'nde yer alan mülkiyet hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

1189. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden 104. ve 128. maddeleri yönünden ayrıca incelenmemiştir.

13. Ek 35. Maddenin İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

1190. Dava dilekçesinde, kuralın 375 sayılı KHK'nın ek 24. maddesine yönelik gerekçelerle Anayasa'nın 2., 7., mülga 91., 104. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

i. Maddenin Üçüncü Fıkrasının Üçüncü Cümlesi ve Dokuzuncu Fıkrası

1191. Maddenin üçüncü fıkrasının üçüncü cümlesi ve dokuzuncu fıkrası 18/6/2020 tarihli ve 7247 sayılı Bazı Kanun ve KHK'larda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 18. maddesiyle değiştirilmiştir.

1192. Açıklanan nedenle konusu kalmayan cümle ve fıkraya ilişkin iptal talebi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermek gerekir.

ii. Maddenin Kalan Kısım

1193. 375 sayılı KHK'ya dava konusu kuralla eklenen ek 35. maddenin birinci ve ikinci fıkralarında üst kademe kamu yöneticisi kadro, pozisyon ve görevlerine atanabilmek için CBK'da belirtilen şartları taşımak gerektiği; bu görevlere atanacaklar için aranan hizmet süresinin hesabında, dört yıllık yükseköğrenim gördükten sonra kamu kurum ve kuruluşlarında, sosyal güvenlik kurumlarına tabi olmak kaydıyla uluslararası kuruluşlar ile özel sektörde veya serbest olarak fiilen çalışılan sürelerin tamamının dikkate alınacağı belirtilmiştir.

1194. Maddenin üçüncü fıkrasının birinci ve ikinci cümlelerinde üst kademe kamu yöneticisi kadro, pozisyon ve görevleri ile yurt dışı teşkilatındaki sürekli görevlere, CBK'da yer alan şartları taşımak kaydıyla 657 sayılı Kanun'un atanma, sınavlar, kademe ilerlemesi ve derece yükselmesine ilişkin hükümleriyle bağlı olmaksızın atama yapılabileceği; ancak bu şekilde atanmış olmanın, kamu kurum ve kuruluşlarındaki diğer herhangi bir kadro, pozisyon ve göreve atanma veya kamuda herhangi bir statüde çalışma açısından kazanılmış hak teşkil etmeyeceği düzenlenmiştir.

1195. Maddenin dördüncü ve beşinci fıkralarında Cumhurbaşkanınca süreli atanan üst kademe kamu yöneticilerinin, ilgili kanunlarda öngörülen görevden alma gerekçeleri yanında kurumsal hedeflere ulaşamaması nedeniyle de süreleri tamamlanmadan görevlerinden alınabileceği; bakanlıklar ile bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarının taşra teşkilatının il ve bölge müdürü kadro veya pozisyonları hariç, üst kademe kamu yöneticisi kadro, pozisyon ve görevlerine Cumhurbaşkanı onayı ile atananlar hakkında CBK'da yer alan şartlar dışında üçüncü fıkra hükümlerinin uygulanmayacağı hüküm altına alınmıştır.

1196. Maddenin altıncı fıkrasında, üçüncü fıkra uyarınca atananların, atandıkları kadro veya pozisyonlar için ilgili mevzuatında öngörülen mali ve sosyal hak ve yardımlardan, 657 sayılı Kanun'un kademe ilerlemesi ve derece yükselmesine ilişkin hükümleriyle bağlı olmaksızın, aynı usul ve esaslar dâhilinde yararlanacakları, bu suretle üst dereceli kadrolara atananların bu kadrolarda geçirdikleri her yılın kademe ilerlemesi ve her üç yılın derece yükselmesi sayılmak suretiyle kazanılmış hak aylık derecelerinin yükselmesinde dikkate alınacağı, ancak atandıkları kadro derecelerinin, başka görevlere atanma hâlinde kazanılmış hak sayılmayacağı belirtilmiştir.

1197. Maddenin yedinci fıkrasında üst kademe kamu yöneticisi kadro, pozisyon ve görevlerine atananların, atandıkları kadro, pozisyon ve görevlerde 657 sayılı Kanun'un ve diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlerine bağlı olmaksızın sözleşmeli olarak da çalıştırılabileceği, sözleşme taban ve tavan ücretlerinin; kurum ve kuruluşlar, ünvanlar, yapılan hizmetin güçlüğü, sorumluluğu ve riskleri, iş yoğunluğu, çalışma şartları, hizmet yerinin sosyoekonomik durumu ve coğrafi özellikleri ile hizmete ve hizmet yerine ilişkin olarak, aynı kadro, pozisyon ve görevlerde bulunmakta olan emsallerine; emsalinin bulunmaması durumunda da benzer kadro, pozisyon ve görevlerde bulunanlara göre farklılıkları ayrı ayrı veya birlikte dikkate alınarak Cumhurbaşkanı tarafından belirleneceği, sözleşme ücretinin, taban ve tavan ücretleri aralığında sözleşme imzalamakla yetkili kılınan makam tarafından belirleneceği düzenlenmiştir.

1198. Maddenin sekizinci fıkrasında ise, kamu görevlisi olmayanlar arasından üst kademe kamu yöneticisi kadro, pozisyon ve görevlerine atananlardan görevleri sona eren veya görevden alınanlara tazminat ödenip ödenmemesi ve tazminat miktarı ile buna ilişkin diğer hususların Cumhurbaşkanınca belirleneceği hüküm altına alınmıştır.

1199. Maddenin onuncu fıkrasında bu maddede belirtilen üst kademe kamu yöneticiliğine atananların, görev sürelerinin sona erdiği veya görevden alındıkları tarihte emeklilik aylığı bağlanmasına hak kazanmış olmaları şartıyla, ikinci fıkrada belirtilen kadro veya pozisyonlara atanmak yerine yaş haddini beklemeksizin emekli olmaları durumunda, emeklilik ikramiyelerinin hizmet süreleri dikkate alınarak yüzde elli fazlasına kadar ödenebileceği, bu oranın Cumhurbaşkanınca artırılabilceği, bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esasların Cumhurbaşkanınca belirleneceği, onbirinci fıkrasında bu madde hükümlerinin, atanma şartlarını kaybetme, ceza kovuşturması veya disiplin soruşturması sonucunda görevden alınanlar hakkında uygulanmayacağı belirtilmiştir.

1200. Kamu kurum ve kuruluşlarında üst kademe kamu yöneticisi kadro, pozisyon ve görevlerine atanma ve görevden almaya ilişkin usul ve esaslar ile bu kadro ve pozisyonlarda görev alacakların mali haklarını düzenleyen kurallar Anayasa'nın İkinci Kısım'ının İkinci Bölümü'nde yer alan mülkiyet hakkı ile kamu hizmetlerine girme hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

1201. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptalleri gerekir.

Kurallar, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden 2., 7., 104. ve 128. maddeleri yönünden ayrıca incelenmemiştir.

14. Ek 36. Maddenin İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

1202. Dava dilekçesinde, kuralın 375 sayılı KHK'nın ek 24. maddesine yönelik gerekçelerle Anayasa'nın mülga 91., 104. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

1203. 375 sayılı KHK'ya dava konusu kuralla eklenen ek 36. maddede kamu kurum ve kuruluşlarının merkez teşkilatındaki üst kademe kamu yöneticisi ve taşra teşkilatındaki il ve bölge müdürü kadro, pozisyon ve görevleri ile bu kadro, pozisyon ve görevlerin dengi ve daha üstü kadro, pozisyon ve görevlere atanabilmek için aranan şartlar ile söz konusu kadrolara atananların mali ve özlük haklarına yönelik hususlar düzenlenmektedir.

1204. Maddenin birinci fıkrasına göre söz konusu kadrolara atanabilmek için öğrenim durumu şartı dışında; belirli bir meslek mensubu, kariyer meslek mensubu ya da kurum personeli olmak, 657 sayılı Kanun'un 36. maddesinde belirtilen hizmet sınıfları kapsamına dâhil kadrolarda bulunmuş veya bulunuyor olmak, hâkimlik ve savcılık mesleğinden olmak, belirli kadro veya görevlerde belirli bir süre bulunmuş olmak gibi özel şartlar aranmayacaktır.

1205. Maddenin ikinci fıkrasında, bu madde kapsamında belirtilen kadrolardan genel idare hizmetleri sınıfı dışındaki sınıflara dâhil olanlar ile hâkim-savcılık mesleğine dâhil olanlara kendi hizmet sınıfı dışından atama yapılması hâlinde, anılan kadroların hizmet sınıfının bu süre zarfında genel idare hizmetleri sınıfı olarak kabul edileceği; bu şekilde atanana mali haklar kapsamında, kadro veya pozisyonuna bağlı olarak yapılmakta olan her türlü ödemeler toplamının kurum içerisindeki emsali personele mali haklar kapsamında kadro veya pozisyonuna bağlı olarak yapılmakta olan her türlü ödemeler toplamından düşük olması hâlinde aradaki farkın bu görevde kaldıkları sürece tazminat olarak ödeneceği belirtilmiştir.

1206. Maddenin üçüncü fıkrasında, anılan maddede yer alan hükümlerin; 375 sayılı KHK'nın ek 11. maddesi kapsamında yer alan kurumların, Adalet Bakanlığının ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarının bu madde kapsamında yer alan kadrolarıyla aynı veya benzer ünvanlı kadro, pozisyon ve görevleri ile mevzuatla bu kadrolara denk kabul edilen yönetici kadro, pozisyon ve görevlerine atanana hakkında da uygulanacağı düzenlenmiştir.

1207. Maddenin dördüncü fıkrasında ise diğer kanunların bu maddeye aykırı hükümlerinin uygulanmayacağı hüküm altına alınmıştır.

1208. Kamu kurum ve kuruluşlarının merkez teşkilatındaki üst kademe kamu yöneticisi ve taşra teşkilatındaki il ve bölge müdürü kadro, pozisyon ve görevleri ile bu kadro, pozisyon ve görevlerin dengi ve daha üstü kadro, pozisyon ve görevlere atanabilmek için aranan şartlar ile söz konusu kadrolara atanana mali ve özlük haklarına yönelik hükümler öngören kural, Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın İkinci Bölümü'nde yer alan mülkiyet hakkı ile Dördüncü Bölümü'nde yer alan kamu hizmetlerine girme hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

1209. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden 104. ve 128. maddeleri yönünden ayrıca incelenmemiştir.

UU. KHK'nın 179. Maddesiyle 375 Sayılı KHK'ya Eklenen;

1. Geçici 26. Maddenin İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

1210. Dava dilekçesinde, kuralın 375 sayılı KHK'nın ek 24. maddesine yönelik gerekçelerle Anayasa'nın mülga 91. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

i. Birinci Fıkra

1211. 375 sayılı KHK'ya dava konusu kuralla eklenen geçici 26. maddenin birinci fıkrasında maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce 7142 sayılı Yetki Kanunu'na göre çıkarılan KHK'lar ile yürürlükten kaldırılan hükümlere göre duyurusu yapıp başvuru süresi bitmiş olan; idari hizmet sözleşmesine ya da iş mevzuatına tabi uzman yardımcısı alımlarının bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce yürürlükte bulunan mevzuat hükümlerine tabi olacağı hüküm altına alınmıştır.

1212. KHK'nın 134. maddesinin (a) bendiyle 1700 sayılı Kanun'un 2. maddesinin (B) fıkrasının yürürlükten kaldırılmasına yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

1213. İdari hizmet sözleşmesine tabi uzman yardımcılığına atama şartlarına ilişkin düzenleme öngören kural, Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın Dördüncü Bölümü'nde yer alan kamu hizmetlerine girme hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

1214. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden Anayasa'nın 128. maddesi yönünden ayrıca incelenmemiştir.

ii. İkinci Fıkra

(1) Kuralın Anayasa'nın Mülga 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

1215. 375 sayılı KHK'nın geçici 26. maddesinin dava konusu ikinci fıkrasında, maddenin yürürlüğe girdiği tarihte kamu kurum ve kuruluşlarında 7142 sayılı Yetki Kanununa göre çıkarılan KHK'lar ile yürürlükten kaldırılan hükümlere dayanarak idari hizmet sözleşmesine ya da iş mevzuatına tabi uzman yardımcısı olarak istihdam olunanların uzmanlık kadro veya pozisyonlarına atanmalarının, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce tabi oldukları mevzuat hükümlerine göre sonuçlandırılacağı belirtilmiştir.

1216. KHK'nın 176. maddesiyle 657 sayılı Kanun'a eklenen geçici 45. maddenin ikinci fıkrasına yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

1217. Kuralın 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (d) bendinin *"Kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının ... personeli[ne] ilişkin usul ve esasların düzenlenmesinin sağlanması ..."* hükmü kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. İdari teşkilatın Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi çerçevesinde yeniden yapılandırılmasına koşut olarak kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilecek personelin atanmasına ilişkin geçiş hükümlerini düzenleyen kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacına yönelik olmadığı söylenemez.

1218. Kural, Anayasa'da KHK ile düzenlenmesi yasaklanmış alanlara ilişkin herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

1219. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

(2) Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

1220. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden incelenmiştir.

1221. İdari teşkilatın Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi çerçevesinde yeniden yapılandırılması kapsamında kamu görevlilerinin atanmasına yönelik geçiş hükümleri öngören kuralın Anayasa değişikliklerine uyum amacıyla ihdas edildiği anlaşılmaktadır. Bu itibarla kamu yararı dışında bir amaç gözetmeyen kuralın hukuk devleti ilkesine aykırı bir yönü bulunmamaktadır.

1222. Öte yandan Anayasa’da kanunla düzenlenmesi öngörülen kamu görevlilerinin atanmalarına ve özlük haklarına ilişkin hususların yasak alanda kalmamak kaydıyla KHK ile de düzenlenmesine engel bir durum bulunmamaktadır. Bu itibarla idari hizmet sözleşmesine ya da iş mevzuatına tabi uzman yardımcısı olarak istihdam olunanların uzmanlık kadro veya pozisyonlarına atanmalarının, maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce tabi oldukları mevzuat hükümlerine göre sonuçlandırılmasını öngören kuralın KHK ile düzenlenmesi Anayasa’nın 128. maddesine aykırılık oluşturmamaktadır.

1223. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa’nın 2. ve 128. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

2. Geçici 27. Maddenin İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

1224. Dava dilekçesinde, kuralın 375 sayılı KHK’nın ek 24. maddesine yönelik gerekçelerle Anayasa’nın mülga 91. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa’ya Aykırılık Sorunu

i. Birinci Fıkra

1225. 375 sayılı KHK’ya dava konusu kuralla eklenen geçici 27. maddenin birinci fıkrasında maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce 7142 sayılı Yetki Kanununa göre çıkarılan KHK’lar ile yürürlükten kaldırılan hükümlere göre duyurusu yapıp başvuru süresi bitmiş olan; müfettiş yardımcısı, denetmen yardımcısı, denetçi yardımcısı, aktüer yardımcısı ve stajyer kontrolör alımlarının bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce yürürlükte bulunan mevzuat hükümlerine tabi olacağı hüküm altına alınmıştır.

1226. KHK’nın 134. maddesinin (a) bendiyle 1700 sayılı Kanun’un 2. maddesinin (B) fıkrasının yürürlükten kaldırılmasına yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

1227. Müfettiş yardımcısı, denetmen yardımcısı, denetçi yardımcısı, aktüer yardımcısı ve stajyer kontrolörlerin atama şartlarına ilişkin düzenleme öngören kural, Anayasa’nın İkinci Kısmı’nın Dördüncü Bölümü’nde yer alan kamu hizmetlerine girme hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden

Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

1228. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden Anayasa'nın 128. maddesi yönünden ayrıca incelenmemiştir.

ii. İkinci Fıkra

(1) Kuralın Anayasa'nın Mülga 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

1229. 375 sayılı KHK'nın geçici 27. maddesinin dava konusu ikinci fıkrasında, maddenin yürürlüğe girdiği tarihte kamu kurum ve kuruluşlarında 7142 sayılı etki Kanununa göre çıkarılan KHK'lar ile yürürlükten kaldırılan hükümlere dayanarak müfettiş yardımcısı, denetmen yardımcısı, denetçi yardımcısı, aktüer yardımcısı ve stajyer kontrolör olarak istihdam olunanların müfettiş, denetmen, denetçi, kontrolör, aktüerler kadro veya pozisyonlarına atanmalarının, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce tabi oldukları mevzuat hükümlerine göre sonuçlandırılacağı belirtilmiştir.

1230. 375 sayılı KHK'nın dava konusu kuralla eklenen geçici 27. Maddesinin ikinci fıkrasına 15/11/2018 tarihli ve 7151 sayılı Kanunun 36. maddesiyle *“atanmaları,”* ibaresinden sonra gelmek üzere *“yabancı dil şartı hariç olmak üzere”* ibaresi eklenmiştir. Söz konusu düzenlemelerin dava konusu kural yönünden bağımsız bir anayasal denetim yapılmasına engel oluşturmadığı anlaşılmaktadır.

1231. KHK'nın 176. maddesiyle 657 sayılı Kanun'a eklenen geçici 45. maddenin ikinci fıkrasına yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

1232. Kuralın 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (d) bendinin *“Kanun ve kanun hükmünde kararnamelede yer alan bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının ... personeli[ne] ilişkin usul ve esasların düzenlenmesinin sağlanması ...”* hükmü kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. İdari teşkilatın Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi çerçevesinde yeniden yapılandırılmasına koşut olarak kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilecek personelin atanmasına ilişkin geçiş hükümlerini düzenleyen kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacı taşımadığı söylenemez.

1233. Kural, Anayasa’da KHK ile düzenlenmesi yasaklanmış alanlara ilişkin herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

1234. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa’nın mülga 91. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

(2) Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

1235. 6216 sayılı Kanun’un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa’nın 2. maddesi yönünden de incelenmiştir.

1236. KHK’nın 179. maddesiyle 375 sayılı KHK’ya eklenen geçici 26. maddenin ikinci fıkrasıyla ilgili içerik yönünden yapılan denetimde açıklanan gerekçeler dava konusu kural için de geçerlidir.

1237. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa’nın 2. ve 128. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

3. Geçici 28. ve Geçici 29. Maddeler

a. İptal Talebinin Gerekçesi

1238. Dava dilekçesinde, kuralın 375 sayılı KHK’nın ek 24. maddesine yönelik gerekçelerle Anayasa’nın mülga 91. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa’ya Aykırılık Sorunu

i. Kuralların Anayasa’nın Mülga 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

1239. 375 sayılı KHK’nın geçici 28. ve 29. maddelerinde, anılan maddelerin yürürlüğe girdiği tarihte 7142 sayılı Yetki Kanunu’na göre çıkarılan KHK’lar ile yürürlükten kaldırılan hükümlerine dayanılarak kamu kurum veya kuruluşlarında idari hizmet sözleşmesiyle ya da iş mevzuatına göre istihdam edilmekte olanlar hakkında, mevcut sözleşme sürelerinin sonuna kadar yürürlükten kaldırılan ilgili mevzuat hükümlerinin uygulanmasına devam olunacağı hüküm altına alınmıştır.

1240. KHK’nın 176. maddesiyle 657 sayılı Kanun’a eklenen geçici 45. maddenin ikinci fıkrasına yönelik gerekçeler dava konusu kurallar bakımından da geçerlidir.

1241. Kuralların 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (d) bendinin "*Kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının ... personeli[ne] ilişkin usul ve esasların düzenlenmesinin sağlanması ...*" hükmü kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. İdari teşkilatın Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi çerçevesinde yeniden yapılandırılmasına koşut olarak kamu kurum ve kuruluşlarında idari hizmet sözleşmesiyle ya da iş mevzuatına göre istihdam edilmekte olan personelin tabi olacağı mevzuat hükümlerine ilişkin geçiş hükümlerini düzenleyen kuralların, Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacı taşımadığı söylenemez.

1242. Kurallar, Anayasa'da KHK ile düzenlenmesi yasaklanmış alanlara ilişkin herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

1243. Açıklanan nedenlerle kurallar Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

ii. Kuralların İçerik Yönünden İncelenmesi

1244. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kurallar ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi de yönünden incelenmiştir.

1245. KHK'nın 179. maddesiyle 375 sayılı KHK'ya eklenen geçici 26. maddenin ikinci fıkrasıyla ilgili içerik yönünden yapılan denetimde açıklanan gerekçeler dava konusu kurallar için de geçerlidir.

1246. Açıklanan nedenlerle kurallar Anayasa'nın 2. ve 128. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

4. Geçici 30. Maddenin İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

1247. Dava dilekçesinde, kuralın 375 sayılı KHK'nın ek 24. maddesine yönelik gerekçelerle Anayasa'nın mülga 91. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

i. Kuralın Anayasa'nın Mülga 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

1248. 217 sayılı KHK'da Devlet Personel Başkanlığının kurulmasına, teşkilat ve görevlerine dair esaslar düzenlenmektedir. Anılan KHK'nın 2.

maddesinde KHK kapsamına giren kamu kurum ve kuruluşları sayılmıştır. Maddeye göre:

a) Genel bütçeye dâhil dairelerle, katma bütçeli idareler ve bunlara bağlı kuruluşlar,

b) İl özel idareleri ve belediyeler, bunların birlikleri ve bunlara bağlı iktisadi müesseseler, işletmeler,

c) İktisadi devlet teşekkülleri, kamu iktisadi kuruluşları ve bunların müesseseleri, bağlı ortaklıkları ve iştirakleri,

d) Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları dışında kalan ve kamu fonu kullanan, özel kanunlarla veya bunların verdiği yetkiye dayanılarak kurulan kamu kuruluşları ve bu nitelikteki bankalar ve bunların en az sermayesinin yarısından fazlasına iştirak suretiyle kurdukları müessese, ortaklık ve iştirakler,

e) Döner sermayeli kuruluşlar ile özel kanunlarla kurulan fonlar ve kefalet sandıkları,

217 sayılı KHK kapsamında olan kamu kurum ve kuruluşları arasında yer almaktadır.

1249. 217 sayılı KHK yeni hükûmet sistemine geçiş sürecinde 703 sayılı KHK'nın 123. maddesi ile yürürlükten kaldırılmıştır.

1250. 375 sayılı KHK'ya dava konusu kuralla eklenen geçici 30. maddede ise mevzuatta yapılan atıflar bakımından mülga 217 sayılı KHK'nın 2. maddesinin uygulanmasına devam edileceği belirtilmiştir. Dolayısıyla 217 sayılı KHK yürürlükten kalkmakla birlikte herhangi bir mevzuatta 217 sayılı KHK'nın 2. maddesine atıf yapılması durumunda, yapılan atıftan 2. maddede sayılan kamu kurum ve kuruluşları anlaşılabacaktır.

1251. Kuralın 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (d) bendinin *"Kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının kurulması, kaldırılması, görevleri, yetkileri[ne] ilişkin usul ve esasların düzenlenmesinin sağlanması ..."* hükmü kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. İdari teşkilatın Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi çerçevesinde yeniden yapılandırılmasına koşut olarak mevzuatta yapılan atıflar bakımından mülga 217 sayılı KHK'nın 2. maddesinin uygulanmasına devam olunacağını öngören kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacı taşımadığı söylenemez.

1252. Kural, Anayasa'da KHK ile düzenlenmesi yasaklanmış alanlara ilişkin herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

1253. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

ii. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

1254. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden incelenmiştir.

1255. KHK'nın 118. maddesinin (ç) bendiyle 3213 sayılı Kanun'a eklenen geçici 31., geçici 32. ve geçici 36. maddelerle ilgili içerik yönünden yapılan denetimde açıklanan gerekçeler dava konusu kural için de geçerlidir.

1256. İdari teşkilatın Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi çerçevesinde yeniden yapılandırılması kapsamında mevzuatta yapılan atıflar bakımından mülga 217 sayılı KHK'nın 2. maddesinin uygulanmasına devam olunacağına yönelik geçiş hükümleri öngören kuralda Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacının bulunmadığı söylenemez. Bu itibarla kamu yararı dışında bir amaç gözetmeyen kuralın hukuk devleti ilkesine aykırı bir yönü bulunmamaktadır.

1257. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Kuralın Anayasa'nın 128. maddesiyle ilgisi görülmemiştir.

5. Geçici 31. Maddenin İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

1258. Dava dilekçesinde, kuralın 375 sayılı KHK'nın ek 24. maddesine yönelik gerekçelerle Anayasa'nın mülga 91. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

i. Kuralın Anayasa'nın Mülga 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

1259. Kuralda 7142 sayılı Kanun'a göre çıkarılan KHK'lar ile yürürlükten kaldırılan, personelin kurumlarından aylıksız izinli sayılması ya da kurumlarıyla ilişkilerinin sona ermesi suretiyle diğer kamu kurum

veya kuruluşlarında mevzuatında öngörülen statülerde sözleşmeyle görevlendirilmesine veya istihdamına dayanak teşkil eden hükümlere göre çalıştırılanların görevlendirmeleri veya istihdamlarının, bunların aylıksız izinli sayıldıkları ya da ilişkilerinin sona erdiği kamu kurum ve kuruluşlarına dönüşlerine, kıdem ve hizmetlerinin değerlendirilmesine ve tazminata ilişkin yürürlükten kaldırılan ilgili mevzuat hükümlerinin uygulanması suretiyle bir ay içerisinde sona erdirileceği hüküm altına alınmıştır.

1260. Kuralın 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (d) bendinin *"Kanun ve kanun hükmünde kararnamelede yer alan bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının ... personeli[ne] ilişkin usul ve esasların düzenlenmesinin sağlanması ..."* hükmü kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. İdari teşkilatın Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi çerçevesinde yeniden yapılandırılmasına koşut olarak personelin kurumlarından aylıksız izinli sayılması ya da kurumlarıyla ilişkilerinin sona ermesi suretiyle diğer kamu kurum veya kuruluşlarında mevzuatında öngörülen statülerde sözleşmeyle görevlendirilen personelin görevlendirilmesinin sona erdirilmesine ilişkin geçiş hükümleri öngören kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacı taşımadığı söylenemez.

1261. Kural, Anayasa'da KHK ile düzenlenmesi yasaklanmış alanlara ilişkin herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

1262. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

ii. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

1263. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden de incelenmiştir.

1264. KHK'nın 179. maddesiyle 375 sayılı KHK'ya eklenen geçici 26. maddenin ikinci fıkrasıyla ilgili içerik yönünden yapılan denetimde açıklanan gerekçeler dava konusu kural için de geçerlidir.

1265. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. ve 128. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

6. Geçici 32. Maddenin İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

1266. Dava dilekçesinde, kuralın 375 sayılı KHK'nın ek 24. maddesine yönelik gerekçelerle Anayasa'nın mülga 91. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

i. Birinci, İkinci ve Üçüncü Fıkralar

(1) Kuralların Anayasa'nın Mülga 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

1267. 375 sayılı KHK'nın geçici 32. maddesinin birinci fıkrasında bakanlık ve bağlı kuruluşlardaki müsteşar, müsteşar yardımcısı ve merkez valisi kadrolarının iptal edilmesi ve iptal edilen bu kadroların kurumların kadro cetvellerinin ilgili bölümlerinden çıkarılması öngörülmüştür.

1268. Maddenin ikinci fıkrasında bakanlıklarda bakan yardımcılarının, bağlı kuruluşlarda ise başkanların atanıp göreve başlayıncaya kadar mevcut müsteşarların görevlerine devam edeceği belirtilmiştir.

1269. Maddenin üçüncü fıkrasında müsteşar, müsteşar yardımcısı ve merkez valisi ile kadroları kaldırılan diğer üst kademe kamu yöneticilerinin mevcut kadrolarının, CBK ile yeni düzenleme yapıncaya kadar şahıslarına bağlı olarak saklı tutulacağı hükme bağlanmıştır.

1270. Kuralların 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (d) bendinin *"Kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının ... personeli[ne] ilişkin usul ve esasların düzenlenmesinin sağlanması ..."* hükmü kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. İdari teşkilatın Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi çerçevesinde yeniden yapılandırılmasına koşut olarak bakanlıklardaki ve bağlı kuruluşlardaki müsteşar, müsteşar yardımcısı ve merkez valisi kadrolarının iptal edilmesini, yeni üst kademe yöneticiler atanıncaya kadar mevcut müsteşarların görevlerine devam etmesini ve mevcut kadroların şahsa bağlı olarak saklı tutulmasına ilişkin geçiş hükümleri öngören kuralların, Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacına yönelik olmadığı söylenemez.

1271. Kurallar, Anayasa'da KHK ile düzenlenmesi yasaklanmış alanlara ilişkin herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

1272. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

(2) Kuralların İçerik Yönünden İncelenmesi

1273. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kurallar ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden de incelenmiştir.

1274. KHK'nın 179. maddesiyle 375 sayılı KHK'ya eklenen geçici 26. maddenin ikinci fıkrasıyla ilgili içerik yönünden yapılan denetimde açıklanan gerekçeler dava konusu kurallar için de geçerlidir.

1275. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın 2. ve 128. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

ii. Dördüncü Fıkra

1276. Maddenin dördüncü fıkrasında, madde kapsamına giren üst kademe kamu yöneticilerinin mali, sosyal hak ve yardımlarının, Cumhurbaşkanınca belirlenecek usul ve esaslar yürürlüğe girinceye kadar, bu maddenin yayımı tarihinde yürürlükte bulunan mevzuat hükümlerine göre ödenmeye devam edeceği kurala bağlanmıştır.

1277. KHK'nın 6. maddesinin (b) bendiyle 6004 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 8. maddesine yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

1278. Bu itibarla kamu görevlilerinin parasal haklarına ilişkin düzenleme öngören kural, Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın İkinci Bölümü'nde yer alan mülkiyet hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

1279. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden Anayasa'nın 128. maddesi yönünden ayrıca incelenmemiştir.

7. Geçici 33. Maddenin İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

1280. Dava dilekçesinde, kuralın 375 sayılı KHK'nın ek 24. maddesine yönelik gerekçelerle Anayasa'nın mülga 91. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

i. Birinci, İkinci ve Üçüncü Fıkralar

1281. 375 sayılı KHK'nın geçici 33. maddesinin birinci fıkrasında, bu maddenin yayımı tarihine kadar, bakanlık müşaviri kadrolarına atanmış

veya çeşitli kanun, KHK veya diğer mevzuat hükümlerine göre bakanlık müşaviri veya müşavir kadrolarına ya da diğer şahsa bağlı yönetici veya müşavir/danışman kadro veya pozisyonlarına atanmış sayılıp da bu maddenin yayımı tarihinde anılan kadro veya pozisyonlarda bulunmakta olanların görevlerinin bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte sona ereceği belirtilmiştir.

1282. Fıkranın (a) bendinde bu personelden daha önce 657 sayılı Kanun'un 36. maddesinin "*Ortak Hükümler*" bölümünün (A) fıkrasının (11) numaralı bendinde sayılan kadrolar ile mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri ve yeterlikleri aynı veya benzer nitelik arz eden kadro veya pozisyonlarda bulunanların daha önceki bu kadro veya pozisyonlarına, (b) bendinde de (a) bendi kapsama girmeyenlerin, yönetici kadro ve pozisyonları dışında daha önce bulundukları veya öğrenim durumları itibarıyla elde etmiş oldukları ünvanlara ilişkin kadro veya pozisyonlara ilgili kurumlarca bir ay içerisinde atanacakları hüküm altına alınmıştır.

1283. Maddenin ikinci fıkrasında, birinci fıkrada sayılanlardan, anılan fıkranın (a) ve (b) bentleri kapsamına girmeyenlerin görev yaptıkları kurumların araştırmacı kadrolarına atanmış sayılacağı, atama işlemi gerçekleşinceye kadar bunların almakta oldukları her türlü ödemelerin görev yaptıkları kurum tarafından yapılmasına devam olunacağı belirtilmiştir.

1284. Maddenin üçüncü fıkrasında ise bu madde kapsamında yapılacak atamalar için uygun boş kadro veya pozisyon bulunmaması hâlinde söz konusu kadro veya pozisyonların ihdas edilmiş ve kurumların kadro cetvellerinin ilgili bölümlerine eklenmiş sayılacağı düzenlenmiştir.

1285. KHK'nın 12. maddesinin (z) bendiyle 3289 sayılı Kanun'a eklenen ek 13. maddeye yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

1286. Kuralların 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (d) bendinin "*Kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının ... personeli[ne] ilişkin usul ve esasların düzenlenmesinin sağlanması ...*" hükmü kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Ancak kuralların 6771 sayılı Kanun ile Anayasa'da yapılan değişikliklerle ilgisinin olduğu söylenemez.

1287. Bu itibarla kurallar 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtilen Anayasa'da yapılan değişikliklere

uyum sağlamak amacı taşımadığından Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca verilen KHK çıkarma yetkisinin amaç ve kapsamı içinde değerlendirilmemektedir.

1288. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptalleri gerekir.

Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ve Muhterem İNCE bu görüşe katılmamışlardır.

Kurallar, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden Anayasa'nın 128. maddesi yönünden ayrıca incelenmemiştir.

ii. Dördüncü Fıkroda Yer alan "...ikinci yılın sonuna kadar..." ibaresi

1289. 375 sayılı KHK'nın geçici 33. maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan "...ikinci yılın sonuna kadar..." ibaresi 7247 sayılı Kanun'un 19. maddesiyle fıkradan çıkarılmıştır.

1290. Açıklanan nedenle konusu kalmayan ibareye ilişkin iptal talebi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermek gerekir.

iii. Dördüncü Fıkranın Kalan Kısımı

1291. Kuralda bakanlık müşavirliği kadrolarında bulunmakla birlikte mali haklarını 375 sayılı KHK'nın mülga ek 18. maddesine göre almaya devam edenler hariç olmak üzere, bu fıkra kapsamında atananlara mali haklarının, atandıkları söz konusu kadrolarda bulunmaları kaydıyla atandıkları tarihi takip eden ay başından itibaren fiilî çalışmaya bağlı ödemeler hariç, önceki görevlerine ait ödeme unsurları esas alınarak verilmeye devam edileceği hüküm altına alınmıştır.

1292. KHK'nın 6. maddesinin (b) bendiyle 6004 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 8. maddesine yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

1293. Bakanlık müşavirlerinin mali haklarına ilişkin düzenleme öngören kural, Anayasa'nın İkinci Kısımının İkinci Bölümü'nde yer alan mülkiyet hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

1294. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden Anayasa'nın 128. maddesi yönünden ayrıca incelenmemiştir.

8. Geçici 34. Maddenin İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

1295. Dava dilekçesinde, kuralın 375 sayılı KHK'nın ek 24. maddesine yönelik gerekçelerle Anayasa'nın mülga 91. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

1296. 375 sayılı KHK'nın dava konusu geçici 34. maddesinin birinci fıkrasında bu maddenin yayımı tarihinde, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu hariç olmak üzere 5018 sayılı Kanun'a ekli (III) Sayılı Cetvel'de sayılan düzenleyici ve denetleyici kurumlar ile Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunda görev yapmakta olan Kurul başkan ve üyelerinden; atanma tarihi itibarıyla görevde dördüncü yılını doldurmuş olanların görevlerinin bu maddenin yayımı tarihinde, atanma tarihi itibarıyla görevde dördüncü yılını doldurmamış olanların görevlerinin dördüncü yılı doldurdukları tarih itibarıyla başka bir işleme gerek kalmaksızın sona ereceği, ikinci fıkrasında birinci fıkra kapsamında görevleri sona erenlerden daha önce kamu görevinde bulunmamış olanlara kalan görev sürelerine ilişkin mali ve sosyal hak ve yardımlarına ait ödemeler toplamının tazminat olarak ödeneceği belirtilmiştir.

1297. Maddenin üçüncü fıkrasında ise birinci fıkra kapsamında görevleri sona erenlerden kamu görevlileri arasından atanmış olanların görevlerinin sona erdiği tarihten itibaren bir ay içerisinde başvurmaları hâlinde önceki kurumlarındaki yönetici kadro veya pozisyonları dışındaki kadro veya pozisyonlara bir ay içerisinde atanacakları, bunlardan daha önceki kadro veya pozisyonları iptal edilenlerin ilgili kurumlarca, diğer kamu kurum ve kuruluşlarında durumlarına uygun kadro veya pozisyonlara en geç iki ay içerisinde atanmalarının sağlanacağı, atama işlemi gerçekleşinceye kadar bunlara daha önce almakta oldukları her türlü ödemelerin görev yaptıkları kurum tarafından yapılmaya devam olunacağı, bunlardan bu madde uyarınca yeni kadro veya pozisyonlara atanana, atandıkları tarih itibarıyla eski kadro, pozisyon veya görevlere ilişkin olarak aldıkları sözleşme ücreti, ücret, tazminat, aylık, ek gösterge, ikramiye (bir aya isabet eden net tutarı), her türlü zam ve tazminatlar ve benzeri adlarla

yapılan her türlü ödemelerin (ilgili mevzuatı uyarınca fiilî çalışmaya bağlı olarak yapılan ödemeler, avukatlık vekalet ücreti, fazla çalışma ücreti, tayin bedeli ve ek ders ücreti hariç) toplam net tutarının (bu tutar sabit bir değer olarak esas alınır); atandıkları yeni kadrolara ilişkin olarak yapılan ücret, tazminat, aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatların, ek ödeme ve benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin (ilgili mevzuatı uyarınca fiilî çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti ve ek ders ücreti hariç) toplam net tutarından fazla olması hâlinde aradaki fark tutarının, herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın kalan süre boyunca tazminat olarak ödeneceği hüküm altına alınmıştır.

1298. Radyo ve Televizyon Üst Kurulu hariç olmak üzere düzenleyici ve denetleyici kurumlar ile Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunda görev yapmakta olan Kurul başkan ve üyelerinin görevlerinin sona ermesi ile bunların mali, sosyal ve diğer özlük haklarına yönelik hükümler öngören kural, Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın İkinci Bölümü'nde yer alan mülkiyet hakkı ile Dördüncü Bölümü'nde yer alan kamu hizmetlerine girme hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

1299. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden Anayasa'nın 128. maddesi yönünden ayrıca incelenmemiştir.

ÜÜ. KHK'nın 183. Maddesiyle 2247 Sayılı Kanun'da Yapılan Değişikliklerin İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

1300. Dava dilekçesinde özetle; kuralların Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği, yüksek mahkemelerden biri olan Uyuşmazlık Mahkemesinin Anayasa'nın 158. maddesinde özel olarak düzenlendiği ve anılan maddede yüksek mahkemenin kuruluşu, üyelerinin nitelikleri ve seçimleri ile işleyişinin kanunla düzenleneceğinin ifade edildiği, dolayısıyla söz konusu hususlarda KHK ile düzenleme yapılmasının mümkün olmadığı belirtilerek kuralların Anayasa'nın mülga 91. ve 158. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. KHK'nın 183. Maddesinin (k) Bendiyle Kanun'un 26. Maddesinin Değiştirilen Başlığı

1301. 2247 sayılı Kanun'un 26. maddesinin başlığı *"Bölümlerin ve Genel Kurulun toplanma ve karar verme koşulları ve incelemelerin kağıtlar üzerinde yapılması:"* şeklindeyken dava konusu kuralla *"Toplanma ve karar verme koşulları ve incelemelerin dosya üzerinde yapılması:"* şeklinde değiştirilmiştir.

1302. KHK'nın 22. maddesinin (ç) bendiyle 652 sayılı KHK'nın 31. maddesinin başlığının değiştirilmesine yönelik gerekçeler dava konusu kural için de geçerlidir.

1303. Açıklanan nedenlerle Kanun'un 26. maddesinin başlığının *"Toplanma ve karar verme koşulları ve incelemelerin dosya üzerinde yapılması:"* şeklinde değiştirilmesine yönelik iptal talebi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermek gerekir.

b. KHK'nın 183. Maddesinin;

-(b) Bendiyle Kanun'un Değiştirilen 2. Maddesinin İkinci Fıkrası,

-(c) Bendiyle Kanun'un 3. Maddesinin İkinci Fıkrasında Yer Alan "... asıl ve yedek..." İbaresinin Madde Metninden Çıkarılması

1304. 2247 sayılı Kanun'da Uyuşmazlık Mahkemesinin kuruluşu, görev ve yetkilerine ilişkin düzenlemeler yer almaktadır.

1305. Kanun'un *"Mahkemenin kuruluşu"* başlıklı 2. maddesinin önceki halinde *"Uyuşmazlık Mahkemesi bir Başkan ile oniki asıl, oniki yedek üyeden kurulur./Uyuşmazlık Mahkemesi, hukuk ve ceza bölümlerine ayrılır. Hukuk Uyuşmazlıkları Hukuk Bölümünde, Ceza Uyuşmazlıkları Ceza Bölümünde karara bağlanır./Her bölüm, bir Başkan ile altı asıl üyeden kurulur. Birlikte toplanan Hukuk ve Ceza Bölümleri, Uyuşmazlık Mahkemesi Genel Kurulunu teşkil ederler./Uyuşmazlık mahkemesi Genel Kurulu, bu Kanunla belli edilen görevleri yerine getirir ve ayrıca bölümler arasında çıkan olumsuz görev uyuşmazlıklarında görevli bölümü belli eder./Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanı, Anayasa Mahkemesince kendi asıl ve yedek üyeleri arasından seçilir. Bölümler ve Genel Kurul, Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanının Başkanlığı altında toplanır./Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümüne, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu ile Danıştay Genel Kurulunca kendi daire başkan ve üyeleri arasından; Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Genel Kurulunca da*

askerî hâkim sınıfından olan daire başkan ve üyeleri arasından ikişer asıl, ikişer yedek üye seçilir./Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümüne, Yargıtay Ceza Genel Kurulu ile Askerî Yargıtay Genel Kurulunca kendi daire başkan ve üyeleri arasından üçer asıl, üçer yedek üye seçilir./Bölümelerde ve Genel Kurulda toplantı yetersayısı, asıl üyelerin mazeretleri halinde yedek üyeler alınmak suretiyle sağlanır.” denilmektedir.

1306. Anılan madde KHK’nın 183. maddesinin (b) bendiyle *“Uyuşmazlık Mahkemesi bir Başkan ile altı asıl, altı yedek üyeden kurulur./Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanı, Anayasa Mahkemesince kendi üyeleri arasından seçilir./Uyuşmazlık Mahkemesine, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu ile Danıştay Genel Kurulunca kendi daire başkan ve üyeleri arasından üçer asıl, üçer yedek üye seçilir./Toplantı yetersayısı, asıl üyelerin mazeretleri halinde yedek üyeler alınmak suretiyle sağlanır.”* şeklinde değiştirilmiştir.

1307. Görüldüğü üzere KHK’nın 183. maddesinin (b) bendiyle değiştirilmeden önce Kanun’un 2. maddesinin beşinci fıkrasının birinci cümlesinde Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanının Anayasa Mahkemesince kendi *asıl ve yedek üyeleri arasından* seçilmesi öngörülmüştür. KHK ile maddenin tümünde yapılan değişiklik sonrasında Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanının seçimine ilişkin hususlar maddenin ikinci fıkrasında yeniden düzenlenmiştir. Bu kapsamda anılan fıkra da yer alan *“Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanı, Anayasa Mahkemesince kendi üyeleri arasından seçilir.”* hükmü dava konusu ilk kuralı oluşturmaktadır.

1308. Kanun’un 3. maddesinin ikinci fıkrasının önceki hali ise *“Başkanlığın boş veya Başkanın özürlü veya izinli olması hâllerinde Başkana ait görev ve yetkiler, Anayasa Mahkemesince kendi asıl ve yedek üyeleri arasından seçilip görevlendirilen Başkanvekili tarafından yerine getirilir ve kullanılır.”* şeklinde düzenlenmiş, anılan fıkra da yer alan *“asıl ve yedek”* ibaresi KHK’nın 183. maddesinin (c) bendiyle madde metninden çıkarılmıştır.

1309. Böylece daha önce Uyuşmazlık Mahkemesi Başkan ve Başkanvekilinin Anayasa Mahkemesinin asıl ve yedek üyeleri arasından seçilmesi öngörülmekte iken dava konusu kurallarla yapılan düzenleme ve ibare değişikliğiyle Başkan ve Başkanvekilinin Anayasa Mahkemesi üyeleri arasından seçilmesi öngörülmüştür.

1310. Kuralların 7142 sayılı Kanun’un (1) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca *“kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkilerinin düzenlenmesi,”* kapsamında olduğu anlaşılmaktadır.

1311. Öte yandan 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasında 6771 sayılı Kanun ile Anayasa'da yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacıyla çeşitli kanun ve KHK'larda değişiklik yapılması hususunda düzenlemelerde bulunmak üzere Bakanlar Kuruluna KHK çıkarma yetkisi verilmiştir. Dolayısıyla 6771 sayılı Kanun'la yapılan Anayasa değişikliklerinden önce yapılan Anayasa değişikliklerine uyum sağlanması anılan 7142 sayılı Kanun'un amaç ve kapsamında yer almamaktadır.

1312. Anayasa'nın 146. maddesinde Anayasa Mahkemesinin on bir asıl ve dört yedek üyeden kurulacağı hüküm altına alınmakta iken 7/5/2010 tarihli ve 5982 sayılı Kanun'la yapılan değişiklikle yedek üye uygulamasına son verilerek Anayasa Mahkemesinin on yedi üyeden oluşması öngörülmüş; son olarak da 6771 sayılı Kanun'un 16. maddesiyle üye sayısı on beş olarak belirlenmiştir.

1313. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesinde yedek üye bulundurulmasına, 21/1/2017 tarihli Anayasa değişiklikleri ile değil, 7/5/2010 tarihli Anayasa değişiklikleri ile son verilmiştir. Bu itibarla dava konusu kurallarla Uyuşmazlık Mahkemesi Başkan ve Başkanvekilinin Anayasa Mahkemesi üyeleri arasından seçilmesi yönünde yapılan düzenleme ve ibare değişikliğinin 2010 yılındaki Anayasa değişikliği uyarınca Anayasa Mahkemesinde yedek üye bulundurulmasına son verilmesinin sonucu olduğu anlaşılmaktadır.

1314. Bu itibarla kurallar 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtilen Anayasa'da yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacı taşımadığından Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca verilen KHK çıkarma yetkisinin amaç ve kapsamı içinde değerlendirilmemektedir.

1315. Açıklanan nedenlerle kurallar Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptalleri gerekir.

Kurallar Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden 158. madde yönünden ayrıca incelenmemiştir.

c. KHK'nın 183. Maddesinin;

-(b) Bendiyle Kanun'un Değiştirilen 2. Maddesinin; Birinci, Üçüncü ve Dördüncü Fıkralarının,

**-(a), (ç), (d), (e), (f), (g), (ğ), (h), (ı), (i), (j), (k), (l), (m), (n), (o), (ö)
Bentleriyle Kanun'da Yapılan Diğer Değişikliklerin,**

İncelenmesi

i. Anlam ve Kapsam

1316. Kanun'un 1. maddesinde Uyuşmazlık Mahkemesinin görevi düzenlenmiştir. Anılan maddenin birinci fıkrasının önceki halinde *"Uyuşmazlık Mahkemesi; Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ile görevlendirilmiş, adli, idari ve askeri yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarını kesin olarak çözmeye yetkili ve bu kanunla kurulup görev yapan bağımsız bir yüksek mahkemedir."* denilmiştir. Fıkra da yer alan *"adli, idari ve askeri"* ibaresi dava konusu kuralla *"adli ve idari"* şeklinde değiştirilmiştir.

1317. Kanun'un dava konusu kuralla değiştirilen 2. maddesinin; birinci fıkrasında Uyuşmazlık Mahkemesinin bir Başkan ile altı asıl, altı yedek üyeden kurulacağı, üçüncü fıkrasında Uyuşmazlık Mahkemesine Yargıtay Hukuk Genel Kurulu ile Danıştay Genel Kurulunca kendi daire başkan ve üyeleri arasından üçer asıl, üçer yedek üye seçileceği, dördüncü fıkrasında ise toplantı yetersayısının, asıl üyelerin mazeretleri hâlinde yedek üyeler alınmak suretiyle sağlanacağı hüküm altına alınmıştır. Böylece, Mahkemenin üye sayısı düşürülerek Hukuk ve Ceza Bölümleri ile Genel Kurul şeklindeki çalışma usulüne son verilmiş, daha önce Askerî Yargıtay ve Askerî Yüksek İdare Mahkemesinden gelen üyelerin seçimine ilişkin düzenlemeler de kaldırılmıştır.

1318. Kanun'un 5. maddesinin;

-Birinci fıkrasının birinci cümlesinin önceki halinde *"Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk ve Ceza bölümleri ile Genel Kurulu, Başkanın çağrısı üzerine, Başkentte, mahkeme için ayrılan yerde toplanır."* şeklinde düzenlemeye yer verilmiş, anılan cümlede yer alan *"Hukuk ve Ceza bölümleri ile Genel Kurulu"* ibaresi KHK'nın 183. maddesinin (ç) bendi ile madde metninden çıkarılmıştır.

-İkinci fıkrasının önceki hali ise *"Başkan, mahkemeye gelen işlerden tutuklu, tedbirli olanlarla yürütmenin durdurulması istemli bulunanlar gibi acele nitelikte olanların adli tatilden önce bitirilmesi için gerekli tedbirleri alır."* şeklinde iken fıkra da yer alan *"tutuklu,"* ibaresi KHK'nın 183. maddesinin (ç) bendi ile madde metninden çıkarılmıştır.

-Üçüncü fıkrasında yer verilen “Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk ve Ceza bölümleri ile Genel Kurulu her yıl bir eylülde başlamak üzere, yirmi temmuzdan otuz bir ağustosa kadar çalışmaya ara verir.” şeklindeki düzenlemede yer alan “Hukuk ve Ceza bölümleri ile Genel Kurulu” ibaresi KHK’nın 183. maddesinin (ç) bendi ile madde metninden çıkarılmıştır.

1319. Kanun’un 8. maddesinin ikinci fıkrasının önceki halinde ise “Mahkeme kurulunun toplanmasına engel olacak sayıda başkan ve üyenin çekinmek istemesi halinde, ancak toplanma nisabını ortadan kaldırmayacak sayıda başkan ve üyenin çekinme isteği kabul edilebilir.” denilmiştir. Anılan fıkra da yer alan “Mahkeme kurulunun” ibaresi KHK’nın 183. maddesinin (d) bendi ile “Mahkemenin” şeklinde değiştirilmiştir.

1320. Kanun’un 9. maddesinin;

-İkinci fıkrasının önceki halinde “Uyuşmazlık Mahkemesi Başkan ve üyelerinin reddine ilişkin istemler, reddedilen üye katılmaksızın bölümlerce incelenir. Bölümler ret konusunda kesin karar verir.” şeklinde düzenlemeye yer verilmiş, anılan fıkra KHK’nın 183. maddesinin (e) bendi ile “Uyuşmazlık Mahkemesi Başkan ve üyelerinin reddine ilişkin istemler, reddedilen üye katılmaksızın incelenir ve kesin olarak karara bağlanır.” şeklinde değiştirilmiştir.

-Üçüncü fıkrası “Ret şahsidir. Bölümlerin toplantılarını engelleyen toplu ret istemleri dinlenmez.” şeklinde iken fıkra da yer alan “Bölümlerin toplantılarını” ibaresi KHK’nın 183. maddesinin (e) bendi ile “Mahkemenin toplanmasını” şeklinde değiştirilmiştir.

1321. Kanun’un 10. maddesinin;

-Birinci fıkrasının önceki halinde “Görev uyuşmazlığı çıkarma; adli, idari ve askeri bir yargı merciinde açılmış olan davada ileri sürülen görev itirazının reddi üzerine ilgili Başsavcı veya Başkanunsözcüsü tarafından görev konusunun incelenmesinin Uyuşmazlık Mahkemesinden istenmesidir.” şeklinde düzenlemeye yer verilmiş, anılan fıkra da yer alan “adli, idari ve askeri” ibaresi KHK’nın 183. maddesinin (f) bendi ile “adli ve idari” şeklinde değiştirilmiştir.

-İkinci fıkrası “Yetkili Başsavcı veya Başkanunsözcüsünün Uyuşmazlık Mahkemesinden istekte bulunabilmesi için, görev itirazının, hukuk mahkemelerinde en geç birinci oturumda, ceza mahkemelerinde delillerin ikamesine başlamadan önce; idari yargı yerlerinde de dilekçe ve savunma evresi tamamlanmadan yapılmış olması ve yargı yerlerinin de kendilerinin görevli olduklarına karar vermiş bulunmaları

şarttır.” şeklinde iken fıkırada yer alan “ceza mahkemelerinde delillerin ikamesine başlamadan önce;” ibaresi KHK’nın 183. maddesinin (e) bendi ile madde metninden çıkarılmıştır.

-Dördüncü fıkrasının önceki halinde “Uyuşmazlık çıkarma isteminde bulunmaya yetkili makam; reddedilen görevsizlik itirazı adli yargı yararına ileri sürülmüş ise Cumhuriyet Başsavcısı, idari yargı yararına ileri sürülmüş ise Danıştay Başkanunsözcüsü, askeri ceza yargısı yararına ileri sürülmüş ise Askeri Yargıtay Başsavcısı, Askeri İdari Yargı yararına ileri sürülmüş ise bu mahkemenin Başkanunsözcüsüdür.” şeklinde yer verilen düzenlemede “Başkanunsözcüsü, askeri ceza yargısı yararına ileri sürülmüş ise Askeri Yargıtay Başsavcısı, Askeri İdari Yargı yararına ileri sürülmüş ise bu mahkemenin” ibaresi KHK’nın 183. maddesinin (f) bendi ile madde metninden çıkarılmıştır.

-Beşinci fıkrasının önceki halinde görev itirazının reddine ilişkin karara karşı itiraz yolunun açık olduğu, ceza davalarında ret kararı kesinleşmeden uyuşmazlık çıkarmanın istenemeyeceği hüküm altına alınmış, anılan fıkra KHK’nın 183. maddesinin (f) bendi ile yürürlükten kaldırılmıştır.

1322. Kanun’un 14. maddesinin;

-Birinci fıkrasının önceki halinde “Olumsuz görev uyuşmazlığının bulunduğu ileri sürülebilmesi için adli, idari veya askeri yargı mercilerinden en az ikisinin tarafları, konusu ve sebebi aynı olan davada kendilerini görevsiz görmeleri ve bu yolda verdikleri kararların kesin veya kesinleşmiş olması gerekir.” şeklinde düzenlemeye yer verilmiş, anılan fıkırada yer alan “adli, idari veya askeri yargı mercilerinden en az ikisinin” ibaresi KHK’nın 183. maddesinin (g) bendi ile “adli ve idari yargı mercilerinin” şeklinde değiştirilmiştir.

-İkinci fıkrası ise “Bu uyuşmazlığın giderilmesi istemi, ancak davanın taraflarınca ve ceza davalarında ise ayrıca ilgili makamlarca ileri sürülebilir.” şeklinde düzenlenmiş, anılan fıkırada yer alan “ve ceza davalarında ise ayrıca ilgili makamlarca” ibaresi KHK’nın 183. maddesinin (g) bendi ile madde metninden çıkarılmıştır.

1323. Kanun’un 15. maddesinin birinci fıkrasının önceki hali “Olumsuz görev uyuşmazlıklarında dava dosyaları, son görevsizlik kararını veren yargı merciince, bu kararın kesinleşmesinden sonra, ceza davalarında doğrudan doğruya diğer davalarda ise taraflardan birinin istemi üzerine, ilk görevsizlik kararını veren yargı merciine ait dava dosyası da temin edilerek Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilir ve görevli yargı merciinin belirlenmesi istenir.” şeklinde iken fıkırada

yer alan “, ceza davalarında doğrudan doğruya diğer davalarda ise” ibaresi KHK’nın 183. maddesinin (ğ) bendi ile madde metninden çıkarılmıştır.

1324. Kanun’un 17. maddesinin;

-Birinci fıkrasının önceki halinde “olumlu görev uyuşmazlığı; adli, idari ve askeri yargıya bağlı ayrı iki yargı merciine açılan ve tarafları, konusu ve sebebi aynı olan davalarda bu yargı mercilerinin her ikisinin kendilerini görevli sayan kararlar vermiş olmaları, görev kararlarına karşı itiraz yolunun açık olduğu ceza davalarında bu kararların kesinleşmiş bulunması durumunda meydana gelir.” denilmiştir. KHK’nın 183. maddesinin (h) bendi ile anılan fıkra da yer alan “adli, idari ve askeri” ibaresi “adli ve idari” şeklinde değiştirilmiş, aynı fıkra da yer alan “, görev kararlarına karşı itiraz yolunun açık olduğu ceza davalarında bu kararların kesinleşmiş bulunması” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

-İkinci fıkrasının önceki halinde ise olumlu görev uyuşmazlığının giderilmesini isteyen taraflardan birinin, ceza davalarında ise ayrıca ilgili makamların, taraf sayısından iki fazla düzenleyeceği dilekçe ile başvuruda bulunacağı belirtilmiş, anılan fıkra da yer alan “, ceza davalarında ise ayrıca ilgili makamların,” ibaresi KHK’nın 183. maddesinin (h) bendi ile madde metninden çıkarılmıştır.

1325. Kanun’un 19. maddesinin birinci fıkrası “Adli, idari, askeri yargı mercilerinden birisinin kesin veya kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine kendisine gelen bir davayı incelemeye başlayan veya incelemekte olan bir yargı mercii davada görevsizlik kararı veren merciin görevli olduğu kanısına varırsa, gerekçeli bir karar ile görevli merciin belirtilmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurur ve elindeki işin incelenmesini Uyuşmazlık Mahkemesinin karar vermesine değin erteler.” şeklinde iken fıkra da yer alan “Adli, idari, askeri” ibaresi KHK’nın 183. maddesinin (ı) bendi ile “Adli ve idari” şeklinde değiştirilmiştir.

1326. Kanun’un 24. maddesinin;

-Birinci fıkrasının önceki halinde “1 nci maddede gösterilen yargı mercilerinden en az ikisi tarafından, görevle ilgili olmaksızın kesin olarak verilmiş veya kesinleşmiş, aynı konuya ve sebebe ilişkin, taraflarından en az biri aynı olan ve kararlar arasındaki çelişki yüzünden hakkın yerine getirilmesi olanaksız bulunan hallerde hüküm uyuşmazlığının varlığı kabul edilir.” şeklinde düzenlemeye yer verilmiş, anılan fıkra da yer alan “mercilerinden en az ikisi” ibaresi KHK’nın 183. maddesinin (i) bendi ile “mercileri” şeklinde değiştirilmiştir.

-İkinci fıkrası ise “Ceza kararlarında; sanığın, fiilin ve maddi olayların aynı olması halinde hüküm uyuşmazlığı var sayılır.” şeklinde iken söz konusu fıkra yine KHK’nın 183. maddesinin (i) bendi ile yürürlükten kaldırılmıştır.

1327. Kanun’un 25. maddesinin;

-Birinci fıkrası “Hukuk alanındaki hüküm uyuşmazlıklarında Uyuşmazlık Mahkemesi, Danıştay Yargılama usulünün bu kanuna aykırı olmayan hükümlerini uygulamak suretiyle anlaşmazlığın esasını da karara bağlar.” şeklinde iken fıkra da yer alan “Hukuk alanındaki hüküm” ibaresi KHK’nın 183. maddesinin (j) bendi ile “Hüküm” şeklinde değiştirilmiştir.

-İkinci fıkrasının önceki halinde ise “Ceza alanındaki hüküm uyuşmazlıklarında Uyuşmazlık Mahkemesi, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun bu kanuna aykırı olmayan hükümlerini uygular ve esasa ilişkin bir karar vermeksizin sadece o davayı hangi ceza mahkemesinin görüp karara bağlaması gerektiğini belirtmek suretiyle anlaşmazlığı çözer. Kazanılmış haklar saklı tutulur.” şeklinde düzenlemeye yer verilmiş, anılan fıkra KHK’nın 183. maddesinin (j) bendi ile yürürlükten kaldırılmıştır.

1328. Kanun’un 26. maddesinin;

-Birinci fıkrası “Hukuk ve Ceza Bölümlerinde ve Genel Kurulda, üye tam sayısı hazır bulunmadıkça görüşmelere başlanamaz ve karar verilemez. Eksik üyenin yeri o üyenin geldiği yargı merciinin yedek üyesi ile, bu olmadığı takdirde başka bir yedek üye ile doldurulur. Mahkeme, her toplantı dönemi başında, yıllık çalışma planını yapar.” şeklinde iken fıkra da yer alan “Hukuk ve Ceza Bölümlerinde ve Genel Kurulda,” ibaresi KHK’nın 183. maddesinin (k) bendi ile “Uyuşmazlık Mahkemesinde” şeklinde değiştirilmiştir.

-İkinci fıkrasının önceki hali “Bölümlerde ve Genel Kurulda incelemeler dosya üzerinde yapılır ve bu kanunda belli edilenler dışında çoğunlukla karar verilir.” şeklinde iken fıkra da yer alan “Bölümlerde ve Genel Kurulda” ibaresi KHK’nın 183. maddesinin (k) bendi ile “Uyuşmazlık Mahkemesinde” şeklinde değiştirilmiştir.

1329. Kanun’un 29. maddesinin önceki hali “Bölümlerin ve Genel Kurulun kararları kesindir. İlke kararları ile Başkanın uygun göreceği Bölümlerin kararları Resmi Gazete’de yayımlanır.” şeklinde düzenlenmiştir. Anılan madde KHK’nın 183. maddesinin (l) bendi ile “Uyuşmazlık Mahkemesinin kararları kesindir. Başkanın uygun göreceği kararlar Resmi Gazete’de yayımlanır.” şeklinde değiştirilmiştir.

1330. Kanun'un 31. maddesinin;

-İkinci fıkrasının birinci cümlesi KHK'nın 183. maddesinin (m) bendi ile değiştirilmeden önce "Geçici raportörler, hakimlikte veya Hakimler Kanunu gereğince hakimlik ve savcılık sınıflarından sayılan hizmetlerde en az dört yılını ikmal etmiş ve üstün başarıyla Uyuşmazlık Mahkemesinde yararlı olacağı anlaşılanlarla, aynı niteliği haiz Danıştay yardımcıları, kanunsözcüleri, askeri hakimler ve savcılar arasından Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanının isteği ve ilgilinin muvafakatı üzerine, mensup oldukları müesseselerin yetkili mercileri tarafından geçici olarak görevlendirilirler." şeklinde düzenlenmiştir. Anılan cümle "Geçici raportörler, hâkimlik ve savcılık mesleğinde en az dört yılını ikmal etmiş ve üstün başarıyla Uyuşmazlık Mahkemesinde yararlı olacağı anlaşılanlar arasından Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanının isteği ve ilgilinin muvafakatı üzerine, mensup oldukları müesseselerin yetkili mercileri tarafından geçici olarak görevlendirilirler." şeklinde değiştirilmiştir.

-Üçüncü fıkrası "Askeri hakimler ve savcılar arasından atanacak geçici raportörler hakkında subay sicil belgesi sırasıyla, Milli Savunma Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı, Müsteşar ve Milli Savunma Bakanı tarafından düzenlenir. Bu sicilin düzenlenmesinde Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanı tarafından subay sicil formu esaslarına göre verilecek kanaat notu gözönünde bulundurulur." şeklinde iken anılan fıkra KHK'nın 183. maddesinin (m) bendi ile yürürlükten kaldırılmıştır.

1331. Böylece askerî hâkimler ve savcılar arasından raportör görevlendirilmesiyle ilgili düzenlemeler yürürlükten kaldırılmıştır.

1332. Kanun'un 32. maddesinin ikinci fıkrası "Başkanın isteği ve inhası üzerine Yargıtay, Danıştay, Askeri Yargıtay, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi ve Adalet Bakanlığınca atanacak ikişer katipten oluşacak büro tarafından da Uyuşmazlık Mahkemesinin kalem ve yazı işleri yürütülür. Bunlardan Askeri Yargıtay ve Askeri Yüksek İdare Mahkemesinden alınacak sivil katiplerin atama işlemleri, Uyuşmazlık Mahkemesindeki işlerin öteki görevlilerce üstesinden gelinemediğinin Başkanca takdir edilerek bildirilmesi üzerine yapılır." şeklinde iken anılan fıkra KHK'nın 183. maddesinin (n) bendi ile "Başkanın isteği ve inhası üzerine Yargıtay, Danıştay ve Adalet Bakanlığınca atanacak üçer katipten oluşacak büro tarafından Uyuşmazlık Mahkemesinin kalem ve yazı işleri yürütülür." şeklinde değiştirilmiştir.

1333. KHK'nın 183. maddesinin (o) bendi ile Kanun'un geçici 6. maddesinden sonra gelmek üzere "Yargıtay Ceza Genel Kurulu tarafından

seçilmiş asıl ve yedek üyelerin üyelikleri, bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihte sona erer.” şeklinde geçici 7. madde eklenmiştir.

1334. Kanun’un 23. maddesinin önceki halinde görev uyuşmazlığına başvurulması durumunda ceza davalarında koruma veya başkaca güvenlik altına alma, el koyma, zor alım gibi tedbirleri uygulamaya yetkili merciler düzenlenmiş, anılan madde KHK’nın 183. maddesinin (ö) bendi ile yürürlükten kaldırılmıştır.

1335. Kanun’un 30. maddesinin önceki halinde Uyuşmazlık Mahkemesi Bölümlerinin kararları arasındaki çelişmelerin, Genel Kurulca giderilmesine ilişkin hususlar düzenlenmiş anılan madde KHK’nın 183. maddesinin (ö) bendi ile yürürlükten kaldırılmıştır.

1336. Kanun’un 37. maddesinde ise bir ceza davasına usulünce katılanların, bu Kanun’a göre taraflara tanınan yetkileri kendisiyle birlikte işlem yapacakları tarafa veya savcıya bağlı olmaksızın kullanabilecekleri öngörülmekteyken anılan madde KHK’nın 183. maddesinin (ö) bendi ile yürürlükten kaldırılmıştır.

ii. Kuralların Anayasa’nın Mülga 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

1337. 6771 sayılı Kanun’la yapılan Anayasa değişikliklerinden biri de askerî yargının kaldırılması ve buna bağlı olarak askerî yargı mercilerinin kapatılmasıdır. Bu kapsamda anılan Kanun’un 16. maddesiyle Anayasa’nın askerî yargıyı düzenleyen 145., Askerî Yargıtayı düzenleyen 156. ve Askerî Yüksek İdare Mahkemesini düzenleyen 157. maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

1338. Askerî yargı mercilerinin kapatılmasına koşut olarak Uyuşmazlık Mahkemesinin Anayasa’daki görev tanımı da değiştirilmiştir. Bu kapsamda Anayasa’nın 158. maddesinin birinci fıkrasında Uyuşmazlık Mahkemesinin *adli, idari ve askerî* yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarını kesin olarak çözümlemeye yetkili olduğu hüküm altına alınmakta iken fıkra yer alan *adli, idari ve askerî* ibaresi *adli ve idari* şeklinde değiştirilmiştir. Dolayısıyla Uyuşmazlık Mahkemesi daha önce adli, idari ve askerî yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarını çözümlemeye yetkili iken adli ve idari yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarını çözümlemeye yetkili bir yüksek mahkeme konumuna gelmiştir.

1339. Bu açıdan kuralların Yetki Kanunu'nun (1) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca *“kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkilerinin düzenlenmesi,”* kapsamında olduğu anlaşılmaktadır.

1340. 2247 sayılı Kanun'un Uyuşmazlık Mahkemesinin kuruluşu, görevleri, üyelerinin nitelikleri ve seçimleri, işleyişi ile ilgili hususlarda değişiklikler öngören kuralların askerî yargının kaldırılması ve askerî yargı mercilerinin kapatılması ile buna koşut olarak Uyuşmazlık Mahkemesinin görev tanımının değiştirilmesine yönelik Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla ihdas edildiği sonucuna varılmaktadır. Bu itibarla kurallar Yetki Kanunu kapsamındadır.

1341. Kurallar, Anayasa'da KHK ile düzenlenmesi yasaklanmış alanlara ilişkin herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

1342. Açıklanan nedenlerle kurallar Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı değildir. İptal taleplerinin reddi gerekir.

iii. Kuralların İçerik Yönünden İncelenmesi

1343. Anayasa'nın 158. maddesinin birinci fıkrasında Uyuşmazlık Mahkemesinin adli ve idari yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarını kesin olarak çözümlemeye yetkili olduğu belirtilmiş; ikinci fıkrasının birinci cümlesinde ise *“Uyuşmazlık Mahkemesinin kuruluşu, üyelerinin nitelikleri ve seçimleri ile işleyişi kanunla düzenlenir.”* hükmüne yer verilmiştir.

1344. KHK'larla düzenlenemeyeceği açıkça belirtilen yasak alanlar dışında kalmak kaydıyla kanunla düzenleneceği belirtilen konularda KHK çıkarılmasına engel bir durum bulunmamaktadır. Bu itibarla Uyuşmazlık Mahkemesinin kuruluşu, üyelerinin nitelikleri ve seçimleri ile işleyişiyle ilgili hususlara yönelik kuralların KHK ile düzenlenmesinin Anayasa'nın 158. maddesinde anılan hususların kanunla düzenlenmesi gerektiğine ilişkin hükmüne aykırılık oluşturmamaktadır.

1345. Bununla birlikte kuralların kişiler ve idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuyla yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır ve uygulanabilir nitelikte oldukları bu yönüyle kurallarda belirsizlik bulunmadığı açıktır. Dolayısıyla kuralların Anayasa'nın anılan maddesinde öngörülen kanunilik ölçütünü sağladığı anlaşılmaktadır.

1346. Uyuşmazlık Mahkemesinin görevine ilişkin olan dava konusu kurallarda ise Mahkemenin Anayasa'nın 158. maddesinin birinci fıkrasında gösterilen görev tanımı ve kapsamına aykırı bir düzenleme de öngörülmemektedir.

1347. Açıklanan nedenlerle kurallar Anayasa'nın 158. maddesine aykırı değildir. İptal taleplerinin reddi gerekir.

VV. KHK'nın 184. Maddesiyle 2575 Sayılı Kanun'da Yapılan Değişikliklerin İncelenmesi

1. Genel Açıklama

1348. 6771 sayılı Kanun'la yapılan Anayasa değişiklikleri kapsamında Anayasa'nın "Tüzükler" başlıklı 115. maddesi yürürlükten kaldırılmıştır. Anılan maddede "*Bakanlar Kurulu, kanunun uygulanmasını göstermek veya emrettiği işleri belirtmek üzere, kanunlara aykırı olmamak ve Danıştayın incelemesinden geçirilmek şartıyla tüzükler çıkarabilir./Tüzükler, Cumhurbaşkanınca imzalanır ve kanunlar gibi yayımlanır.*" denilmiştir. Böylelikle hukuk sisteminde *tüzük* adı altında bir düzenleyici işlem tesis edilmesi imkânı ortadan kalkmıştır.

1349. Öte yandan Anayasa'nın 8. maddesinde yürütme yetkisi ve görevinin Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kuruluna ait olduğu ifade edilmekte iken 6771 sayılı Kanun'la yapılan değişiklikle Bakanlar Kurulu kaldırılarak yürütme yetkisi ve görevi tek başına Cumhurbaşkanı'na verilmiştir. Bu kapsamda Anayasa'nın Başbakan ve Bakanlardan oluşan Bakanlar Kurulu ile ilgili hükümlerin yer aldığı 109 ila 114. maddeleri de yürürlükten kaldırılmış, buna koşut olarak ilgili maddelerde düzenlemeler yapılmıştır.

1350. Yeni hükûmet sistemine geçilmesiyle birlikte Bakanlar Kurulunun varlığına son verilmesinin doğal bir sonucu olarak Bakanlar Kurulu tarafından önerilen ve *kanun tasarısı* olarak adlandırılan kanun teklifi uygulamasına son verilmiştir. Nitekim bu bağlamda Anayasa'nın 88. maddesinde kanun teklif etmeye Bakanlar Kurulu ve milletvekillerinin yetkili olduğu, kanun tasarısı ve tekliflerinin TBMM'de görüşülme usul ve esaslarının İçtüzükle düzenleneceği öngörülmekteyken anılan maddede yer alan "*Bakanlar Kurulu ve*" ile "*tasarısı ve*" ibareleri 6771 sayılı Kanun'la madde metninden çıkarılmıştır.

1351. Anayasa değişikliklerine koşut olarak Danıştayın Anayasa'daki görev tanımı da değiştirilmiştir. Bu kapsamda Anayasa'nın 155. maddesinin ikinci fıkrasında Danıştayın davaları görmek, Başbakan ve Bakanlar Kurulunca gönderilen kanun tasarıları, kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmeleri hakkında iki ay içinde düşüncesini bildirmek, tüzük tasarılarını incelemek, idari uyuşmazlıkları çözmek ve kanunla gösterilen diğer işleri yapmakla görevli olduğu hüküm altına alınmaktayken fıkra yer alan *"Başbakan ve Bakanlar Kurulunca gönderilen kanun tasarıları,"* ile *"tüzük tasarılarını incelemek,"* ibareleri madde metninden çıkarılmış, bu suretle Danıştayın söz konusu görevleri sona ermiştir.

2. İptal Talebinin Gerekçesi

1352. Dava dilekçesinde özetle; kuralların Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği, bir yüksek mahkeme olan Danıştayın Anayasa'nın 155. maddesinde özel olarak düzenlendiği ve anılan maddede Danıştayın kuruluşu, üyelerinin nitelikleri ve seçimleri ile işleyişinin kanunla düzenleneceğinin ifade edildiği, dolayısıyla söz konusu hususlarda KHK ile düzenleme yapılmasının mümkün olmadığı belirtilerek kuralların Anayasa'nın mülga 91. ve 155. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

3. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. KHK'nın 184. Maddesinin (f) Bendiyle Kanun'un 48. Maddesinin Başlığında Yer Alan *"Kanun ve tüzük tasarıları ile..."* İbaresinin Başlık Metninden Çıkarılmasının İncelenmesi

1353. Kanun'un 48. maddesinin başlığı *"Kanun ve tüzük tasarıları ile kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinin görüşülmesi"* şeklindeyken *"Kanun ve tüzük tasarıları ile..."* ibaresi dava konusu kuralla başlık metninden çıkarılmıştır.

1354. KHK'nın 22. maddesinin (ç) bendiyle 652 sayılı KHK'nın 31. maddesinin başlığının değiştirilmesine ilişkin gerekçeler dava konusu kural için de geçerlidir.

1355. Açıklanan nedenlerle Kanun'un 48. maddesinin başlık metninden *"Kanun ve tüzük tasarıları ile"* ibaresinin çıkarılmasına yönelik iptal talebi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermek gerekir.

b. KHK'nın 184. Maddesinin;

- (a) Bendiyle Kanun'un 2. Maddesinin (2) Numaralı Fıkrasında Yer Alan "...hükûmetle..." İbaresinin "...yürütmeyle..." ve "...Başbakanlık..." İbaresinin "...Cumhurbaşkanlığı..." Şeklinde Değiştirilmesinin,

- (c) Bendiyle Kanun'un 9. Maddesinin (5) ve (7) Numaralı Fıkralarında Yer Alan "...Başbakanlığa..." İbarelerinin "...Cumhurbaşkanlığına..." Şeklinde Değiştirilmesinin,

- (ç) Bendiyle Kanun'un 23. Maddesinin (c) Bendinin Yürürlükten Kaldırılması ve (d) Bendinde Yer Alan "*Tüzük tasarılarını inceler;...*" İbaresinin Madde Metninden Çıkarılmasının,

- (e) Bendiyle Kanun'un 42. Maddesinin (a), (b) ve (d) Bentlerinin Yürürlükten Kaldırılmasının,

- (f) Bendiyle Kanun'un 48. Maddesinde Yer Alan "...*kanun tasarı ve teklifleri ile tüzük tasarıları üzerindeki incelemesini;...*" İbaresinin Madde Metninden Çıkarılmasının,

- (g) Bendiyle Kanun'un 87. Maddesinin (a) Bendinde Yer Alan "*Kanun tasarı ve teklifleri ile tüzük tasarıları hariç olmak üzere hükûmetçe verilecek ivedi veya...*" İbaresinin Madde Metninden Çıkarılmasının,

İncelenmesi

i. Kuralların Anayasa'nın Mülga 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

1356. 2575 sayılı Kanun'da Danıştayın kuruluşu, teşkilatı, görev ve yetkileri düzenlenmektedir.

1357. Kanun'un 2. maddesinin (2) numaralı fıkrası "*Danıştay'ın hükûmetle ilgili işleri Başbakanlık aracılığı ile yürütülür.*" şeklinde iken KHK'nın 184. maddesinin (a) bendi ile fıkarda yer alan "*hükûmetle*" ibaresi "*yürütmeyle*" ve "*Başbakanlık*" ibaresi "*Cumhurbaşkanlığı*" şeklinde değiştirilmiştir.

1358. Kanun'un 9. maddesinde Danıştay üyeliği seçimine ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir. Anılan maddenin (5) numaralı fıkrasının önceki halinde "*Cumhurbaşkanı tarafından Danıştay üyeliğine seçilip idari yargıda bir göreve atanmak isteyenler, görev sürelerinin bitiminden bir ay öncesine kadar, idari yargıda bir göreve atanmak için talepte bulunur. Talepte bulunanlar Hâkimler ve*

Savcılar Yüksek Kurulu ilgili dairesi tarafından idari yargıda sınıf ve derecelerine uygun bir göreve atanır. Talepte bulunmayanlar, başka bir göreve atanmak üzere Danıştay Başkanlığı tarafından Başbakanlığa bildirilir.” denilmiş, anılan fıkrada yer alan “Başbakanlığa” ibaresi KHK’nın 184. maddesinin (c) bendi ile “Cumhurbaşkanlığına” şeklinde değiştirilmiştir.

1359. Maddenin (7) numaralı fıkrası “*Danıştayda boşalan üye sayısı dördü bulunca, dördüncü üyeliğin boşaldığı tarihten itibaren en geç üç gün içinde durum Danıştay Başkanlığınca, boşalan üyeliklerin idare veya vergi dairesi üyeliği olduğu da belirtmek suretiyle, Başbakanlığa ve Adalet Bakanlığına duyurulur.”* şeklinde iken fıkrada yer alan “Başbakanlığa” ibaresi KHK’nın 184. maddesinin (a) bendi ile “Cumhurbaşkanlığına” şeklinde değiştirilmiştir.

1360. Kanun’un 23. maddesinin KHK’nın 184. maddesinin (ç) bendi ile yürürlükten kaldırılan (c) bendinde Başbakanlık veya Bakanlar Kurulunca gönderilen kanun tasarı ve teklifleri hakkında görüşünü bildirmek Danıştayın görevleri arasında sayılmış, anılan bendin dava konusu kuralla yürürlükten kaldırılmasıyla Danıştayın söz konusu görevi sona ermiştir.

1361. Kanun’un 23. maddesinin (d) bendinin önceki halinde “*Tüzük tasarılarını inceler; kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmeleri hakkında düşüncesini bildirir.”* denilmiş, anılan bentte yer alan “*Tüzük tasarılarını inceler;...*” ibaresi KHK’nın 184. maddesinin (ç) bendi ile madde metninden çıkarılmıştır.

1362. Kanun’un 42. maddesinin (a), (b) ve (d) bentlerinde Başbakanlık veya Bakanlar Kurulunca gönderilen kanun tasarı ve tekliflerini, Başbakanlıktan gönderilen tüzük tasarılarını, idari makamlar arasında görev ve yetkiden doğan ve Başbakanlıktan gönderilen uyuşmazlıkları incelemek ve gereğine göre karara bağlamak veya düşüncesini bildirmek Danıştay Birinci Dairesinin görevleri arasında sayılmakta iken KHK’nın 184. maddesinin (e) bendi ile anılan bentler yürürlükten kaldırılmıştır.

1363. Kanun’un 48. maddesinin önceki hali “*Danıştay, kanun tasarı ve teklifleri ile tüzük tasarıları üzerindeki incelemesini, kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmeleri hakkında düşüncesini bildirmeyi, geliş tarihinden itibaren iki ay içinde sonuçlandırmak zorundadır.”* şeklinde düzenlenmiş, anılan maddede yer alan “*kanun tasarı ve teklifleri ile tüzük tasarıları üzerindeki incelemesini,*” ibaresi KHK’nın 184. maddesinin (f) bendi ile madde metninden çıkarılmıştır.

1364. Kanun'un 87. maddesinde adli tatilde nöbetçi Danıştay dairesinin göreceği işler düzenlenmiştir. Maddenin (a) bendinde *"Kanun tasarı ve teklifleri ile tüzük tasarıları hariç olmak üzere hükûmetçe verilecek ivedi veya kanunen belli süre içinde karara bağlanması gereken işler,"* nöbetçi Danıştay dairesinin göreceği işler arasında sayılmakta iken fıkrada yer alan *"Kanun tasarı ve teklifleri ile tüzük tasarıları hariç olmak üzere hükûmetçe verilecek ivedi veya"* ibaresi KHK'nın 184. maddesinin (g) bendi ile madde metninden çıkarılmıştır.

1365. Kuralların 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (a) bendinin *"kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkilerinin düzenlenmesi,"* ve (b) bendinin *"Kanunlar ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan tüzük, ... Başbakan, ... gibi bazı ibarelerin değiştirilmesi, yürürlükten kaldırılması veya bu çerçevede kanunlar ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan ilgili hükümlerin yeniden düzenlenmesi"* hükmü kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Kanun'un Danıştayın kuruluşu, görevleri, işleyişi, üyelerinin seçimi ile ilgili hususları düzenleyen maddelerinde ibare değişikliği yapılmasını ya da madde metninden ibare çıkarılmasını veya anılan maddelerde yer alan bazı hükümlerin yürürlükten kaldırılmasını öngören kuralların, yukarıda anılan Anayasa değişiklikleri ile tüzüklerin ve Bakanlar Kurulunun (dolayısıyla Başbakanlığın) kaldırılması ve ayrıca buna koşut olarak Danıştayın görev tanımının değiştirilmesine yönelik Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla ihdas edildiği sonucuna varılmaktadır.

1366. Bu itibarla kurallar, Yetki Kanunu kapsamında olup Anayasa'da KHK ile düzenlenmesi yasaklanan alanlara ilişkin herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

1367. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı değildir. İptal taleplerinin reddi gerekir.

ii. Kuralların İçerik Yönünden İncelenmesi

1368. Anayasa'nın 155. maddesinin ikinci fıkrasında Danıştayın, davaları görmek, kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmeleri hakkında iki ay içinde düşüncesini bildirmek, idari uyuşmazlıkları çözmek ve kanunla gösterilen diğer işleri yapmakla görevli olduğu belirtilmiş; son fıkrasında *"Danıştayın, kuruluşu, işleyişi, Başkan, Başsavcı, başkanvekilleri, daire başkanları ile üyelerinin nitelikleri ve seçim usulleri, idari yargının özelliği,*

mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre kanunla düzenlenir.” hükmüne yer verilmiştir.

1369. KHK’nın 183. maddesiyle 2247 sayılı Kanun’da yapılan değişikliklerle ilgili içerik yönünden yapılan denetimde açıklanan gerekçeler Danıştayın kuruluşu, işleyişi ve üye seçimine ilişkin olan dava konusu kurallar için de geçerlidir. Bu itibarla dava konusu olan anılan kuralların Anayasa’nın 155. maddesinin son fıkrasında belirtilen kanunilik ölçütünü karşıladığı anlaşılmaktadır.

1370. Öte yandan, Danıştayın görevine ilişkin olan dava konusu kurallarda ise Danıştayın Anayasa’nın 155. maddesinin ikinci fıkrasında gösterilen görev tanımı ve kapsamına aykırı bir düzenleme öngörülmemektedir.

1371. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa’nın 155. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

c. KHK’nın 184. Maddesinin (b) Bendiyle;

- Kanun’un 8. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının (b) Bendine *“Bakanlık,..” İbaresinden Sonra Gelmek Üzere Eklenen “...Cumhurbaşkanı Yardımcılığı, Bakan Yardımcılığı,..” İbaresinin,*

- Kanun’un 8. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının (d) Bendinde Yer Alan *“Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği,..” İbaresinden Sonra Gelmek Üzere Eklenen “...Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı,..” İbaresinin,*

İncelenmesi

i. Kuralların Anayasa’nın Mülga 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

1372. Kanun’un 8. maddesinde Danıştay üyelerinin nitelikleri, diğer bir ifadeyle üyelerin kimler arasından seçileceği düzenlenmektedir.

1373. Anılan maddenin (1) numaralı fıkrasının (b) bendinin önceki halinde *“Bakanlık, müsteşarlık, müsteşar yardımcılığı, elçilik, valilik,”* görevlerini yapanların Danıştay üyeliğine seçilebileceği hüküm altına alınmıştır. Dava konusu kuralla anılan bende *“Bakanlık,”* ibaresinden sonra gelmek üzere *“Cumhurbaşkanı yardımcılığı, bakan yardımcılığı,”* ibaresi eklenmiştir.

1374. Aynı fıkranın (d) bendinde *“Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreterliği,”* görevlerini yapanların

Danıştay üyeliğine seçilebileceği hüküm altına alınmakta iken dava konusu kuralla anılan bende “Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği,” ibaresinden sonra gelmek üzere “Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı,” ibaresi eklenmiştir.

1375. Böylece Kanun’un 8. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) ve (d) bentlerine dava konusu kuralla eklenen ibarelerle Cumhurbaşkanlığı yardımcılığı, bakan yardımcılığı, Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı görevlerinde bulunanların da Danıştay üyeliğine seçilebilmesine imkân tanınmıştır.

1376. Kuralların 7142 sayılı Kanun’un (1) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca “kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkilerinin düzenlenmesi,” kapsamında olduğu anlaşılmaktadır.

1377. Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi kapsamında idari teşkilatın yeniden yapılandırılmasına koşut olarak yeni birtakım kadroların ihdas edilmesi gerekliliğinin ortaya çıkması tabiidir. Nitekim bu kapsamda (1) numaralı CBK’nın 5. maddesinde Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanının en yüksek devlet memuru ve Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığının en üst amiri olduğu belirtilmiş; Cumhurbaşkanı Yardımcılığı ise aynı CBK’nın 11. maddesinde Cumhurbaşkanlığı Makamı, İdari İşler Başkanlığı ve Politika Kurullarıyla birlikte Cumhurbaşkanı kararıyla belirlenecek olan Cumhurbaşkanlığı Merkez Teşkilatı kadroları arasında gösterilmiştir. Buna göre Kanun’un Danıştay üyelerinin niteliklerini düzenleyen maddesine yeni ibareler eklenmesini öngören kuralların idari teşkilatın Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine göre yeniden yapılandırılması ve buna koşut olarak yeni kadroların ortaya çıkmasıyla ilgili olduğu görülmektedir. Bu itibarla kurallar, Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacına yönelik olup Yetki Kanunu kapsamındadır.

1378. Kurallar, Anayasa’da KHK ile düzenlenmesi yasaklanan alanlara ilişkin herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

1379. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa’nın mülga 91. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

ii. Kuralların İçerik Yönünden İncelenmesi

1380. KHK’nın 183. maddesiyle 2247 sayılı Kanun’da yapılan değişikliklerle ilgili içerik yönünden yapılan denetimde açıklanan gerekçeler dava konusu kurallar için de geçerlidir. Bu itibarla, Danıştay üyeliğinin

niteliklerine ilişkin düzenlemeler öngören kurallar, Anayasa'nın 155. maddesinin son fıkrasında belirtilen kanunilik ölçütünü sağlamaktadır.

1381. Öte yandan, Cumhurbaşkanı yardımcılığı, bakan yardımcılığı, Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı görevlerini yapanlar arasından da Danıştay üyesi seçilebilmesine imkân sağlayan düzenlemede, anılan maddede öngörüldüğü üzere idari yargının özelliği, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarıyla bağdaşmayacak bir yön bulunmamaktadır.

1382. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın 155. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

ç. KHK'nın 184. Maddesinin;

- (ç) Bendiyle Kanun'un 23. Maddesinin (e) Bendinin,

- (e) Bendiyle Kanun'un 42. Maddesinin (f) Bendinin,

Yürürlükten Kaldırılmalarının İncelenmesi

i. Kuralların Anayasa'nın Mülga 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

1383. Kanun'un 23. maddesinin KHK'nın 184. maddesinin (ç) bendi ile yürürlükten kaldırılan (e) bendinde Cumhurbaşkanlığı ve Başbakanlık tarafından gönderilen işler hakkında görüş bildirmek Danıştayın görevleri arasında sayılmıştır.

1384. Kanun'un 42. maddesinin KHK'nın 184. maddesinin (e) bendi ile yürürlükten kaldırılan (f) bendinde ise Danıştayca istisari mahiyette incelenmek ve düşüncesini bildirmek için Cumhurbaşkanlığı veya Başbakanlıktan gönderilecek işleri incelemek ve düşüncesini bildirmek Danıştay Birinci Dairenin görevleri arasında sayılmıştır.

1385. Böylece anılan kuralların dava konusu kurallarla yürürlükten kaldırılmasıyla birlikte Danıştayın Başbakanlık ve Cumhurbaşkanlığından gönderilen işler hakkında istisari mahiyette inceleme yapma, görüş ve düşünce bildirme görevi sona ermiştir.

1386. Kuralların Yetki Kanunu'nun (1) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca *"kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkilerinin düzenlenmesi,"* kapsamında olduğu anlaşılmaktadır.

1387. Kanun'un Danıştayın Başbakanlıktan gönderilen işler hakkında istişari mahiyette inceleme yapma, görüş ve düşünce bildirme görevini düzenleyen hükümlerinin dava konusu kurallarla yürürlükten kaldırılması yeni hükûmet sisteminde Başbakanlığın kaldırılmasının sonucudur.

1388. Kanun'un Danıştayın Cumhurbaşkanlığından gönderilen işler hakkında istişari mahiyette inceleme yapma, görüş ve düşünce bildirme görevini düzenleyen hükümlerinin dava konusu kurallarla yürürlükten kaldırılması ise Cumhurbaşkanlığı teşkilatının yeni hükûmet sistemine göre yeniden yapılandırılmasıyla ilgilidir. Nitekim yeni sistemde (1) numaralı CBK ile Cumhurbaşkanlığı teşkilatı bünyesinde uzmanlık alanlarına göre Cumhurbaşkanlığına görüş bildirme görevleri de bulunan Politika Kurulları oluşturulmuş, ayrıca, millete ve devlete hizmeti geçmiş, bilgi ve birikim sahibi kişilerin bu kazanımlarından istifade edilebilmesi amacıyla Cumhurbaşkanlığı Yüksek İstişare Kurulu kurulmuştur.

1389. Buna göre Kanun'un Danıştayın Başbakanlık ve Cumhurbaşkanlığından gönderilen işlerle ilgili inceleme yapma, görüş ve düşünce bildirme göreviyle ilgili düzenlemeler öngören hükümlerini yürürlükten kaldıran kurallar Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacına yönelik olup Yetki Kanunu kapsamındadır.

1390. Kurallar, Anayasa'da KHK ile düzenlenmesi yasaklanan alanlara ilişkin herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

1391. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı değildir. İptal taleplerinin reddi gerekir.

ii. Kuralların İçerik Yönünden İncelenmesi

1392. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kurallar ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden de incelenmiştir.

1393. Kanun'un, Danıştayın Başbakanlıktan gönderilen işler hakkında istişari mahiyette inceleme yapma, görüş ve düşünce bildirme görevini düzenleyen hükümlerinin yürürlükten kaldırılmasının Başbakanlığın kaldırılmasının bir sonucu olduğu, dolayısıyla kuralların Anayasa değişikliklerine uyum sağlamak üzere ihdas edildikleri anlaşılmaktadır. Kamu yararı dışında bir amaç gözetmeyen kuralların hukuk devleti ilkesine aykırı bir yönü bulunmamaktadır.

1394. Öte yandan, Anayasa'nın Danıştayın görev tanımını ve kapsamını belirleyen 155. maddesinde Danıştayın Cumhurbaşkanlığından gönderilen işler hakkında inceleme yapmak, görüş ve düşünce bildirmekle görevli olduğuna dair herhangi bir hükme yer verilmemiştir. Dolayısıyla Danıştaya bu mahiyette bir görev verilip verilmemesi kanun koyucunun takdir yetkisi içindedir.

1395. Bu itibarla Danıştayın Cumhurbaşkanlığından gönderilen işler hakkında istişari mahiyette inceleme yapma, görüş ve düşünce bildirme görevine yönelik hükümlerin yürürlükten kaldırılmasında Anayasa'nın 155. maddesine aykırı bir yön bulunmamaktadır.

1396. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın 2. ve 155. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

d. KHK'nın 184. Maddesinin (d) Bendiyle Kanun'un 24. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının Değiştirilen (a) ve (b) Bentlerinin İncelenmesi

i. Kuralların Anayasa'nın Mülga 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

1397. Kanun'un 24. maddesinde ilk derece mahkemesi olarak Danıştayda görülecek davalar düzenlenmiştir.

1398. Anılan maddenin (1) numaralı fıkrasının (a) ve (b) bendinin önceki halinde Bakanlar Kurulu kararlarına, Başbakanlık, bakanlıklar ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarının müsteşarlarıyla ilgili müşterek kararnamelere karşı açılacak iptal ve tam yargı davaları Danıştayın ilk derece mahkemesi olarak karara bağlayacağı davalar arasında sayılmıştır.

1399. Dava konusu kuralla (a) bendi "*Cumhurbaşkanı kararlarına,*" (b) bendi ise "*Cumhurbaşkanınca çıkarılan Cumhurbaşkanlığı kararnameleri dışındaki düzenleyici işlemlere*" şeklinde değiştirilmiştir.

1400. Böylece Danıştayın Bakanlar Kurulu kararları ile Başbakanlık, bakanlıklar ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarının müsteşarlarıyla ilgili müşterek kararnamelere karşı açılacak davalara ilk derece mahkemesi olarak bakma görevi sona ermiştir. Buna karşılık Danıştay, Cumhurbaşkanı kararları ile Cumhurbaşkanınca çıkarılan Cumhurbaşkanlığı kararnameleri dışındaki düzenleyici işlemlere karşı açılacak davalara ilk derece mahkemesi olarak bakmakla görevli ve yetkili hâle gelmiştir.

1401. Kuralın 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca *"kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkilerinin düzenlenmesi,"* kapsamında olduğu anlaşılmaktadır.

1402. 6771 sayılı Kanun'la yapılan Anayasa değişiklikleri kapsamında Bakanlar Kurulu ve Başbakanlık kaldırılmış, buna koşut olarak müşterek kararname ile atama usulü de sona ermiştir. Bu itibarla Danıştayın Bakanlar Kurulu kararları ile Başbakanlık, bakanlıklar ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarının müsteşarlarıyla ilgili müşterek kararnamelere karşı açılacak davalara ilk derece mahkemesi olarak bakma görevinin sona erdirilmesinin anılan kurumların kaldırılmasına ilişkin Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacına yönelik olduğu anlaşılmaktadır.

1403. Yeni hükûmet sisteminde Anayasa'nın 8. maddesi ile yürütme yetkisi ve görevi tek başına Cumhurbaşkanı'na verilmiş, ayrıca Cumhurbaşkanı'nın görev ve yetkileri daha geniş biçimde yeniden düzenlenmiştir. Söz konusu görev ve yetkilerin Cumhurbaşkanı tarafından yerine getirilmesinin ve kullanılmasının bireysel ve/veya düzenleyici nitelikte idari işlemler tesis edilmesi suretiyle mümkün olabileceği açıktır. Bu durum yeni sistemde Cumhurbaşkanı kararı, Cumhurbaşkanı yönetmelikleri, Cumhurbaşkanı'nın diğer düzenleyici işlemleri (genelge, yönerge, ilke kararı vs.) gibi yeni idari işlem türlerinin ortaya çıkmasına yol açmış, dolayısıyla anılan işlemlerin yargısal denetimine ilişkin usul ve esasların belirlenmesi gerekliliğini de beraberinde getirmiştir.

1404. Buna göre Danıştayın Cumhurbaşkanı kararları ile Cumhurbaşkanı'nın çıkarılan CBK'lar dışındaki düzenleyici işlemlere karşı açılacak davalara ilk derece mahkemesi sıfatıyla bakmakla görevli ve yetkili kılınmasının Cumhurbaşkanı'nın görev ve yetkilerinin yeniden belirlenmesine ilişkin Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacına yönelik olduğu anlaşılmaktadır.

1405. Bu itibarla kurallar Yetki Kanunu kapsamında olup Anayasa'da KHK ile düzenlenmesi yasaklanan alanlara ilişkin herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

1406. Açıklanan nedenlerle kurallar Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

ii. Kuralların İçerik Yönünden İncelenmesi

1407. Anayasa'nın 155. maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesinde Danıştayın kanunla gösterilen belli davalara ilk ve son derece mahkemesi olarak bakacağı hükme bağlanmıştır.

1408. KHK'nın 183. maddesiyle 2247 sayılı Kanun'da yapılan değişikliklerle ilgili içerik yönünden yapılan denetimde açıklanan gerekçeler dava konusu kural için de geçerlidir. Bu itibarla Danıştayın ilk derece mahkemesi olarak bakacağı davalara ilişkin düzenleme öngören dava konusu kural, Anayasa'nın 155. maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesinde belirtilen kanunilik ölçütünü sağlamaktadır.

1409. Açıklanan nedenlerle kurallar Anayasa'nın 155. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

e. KHK'nın 184. Maddesinin (ğ) Bendiyle Kanun'un Geçici 28. Maddesinden Sonra Gelmek Üzere Eklenen Geçici 29. Maddesinin İncelenmesi

i. İptal Talebinin Gerekçesi

1410. Dava dilekçesinde ve itiraz başvurusunda özetle; kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisinin bulunmadığı, yüksek yargı mensuplarının sağlık giderlerine ilişkin düzenlemelerin münhasıran kanunla düzenlenmesi gerektiği, kuralla sadece AYİM Başkan, Başsavcı, daire başkanı ve üyeliğinden emekli olanların sağlık giderlerinin TBMM üyelerinin tabi oldukları hükümler ve esaslar çerçevesinde Danıştay bütçesinden karşılanmasının öngörüldüğü, söz konusu görevlerde iken emekli olmayıp adli veya idari yargıda hâkim ve savcılık görevine devam etmeyi tercih edenlerin sağlık giderlerinin aynı mahiyette karşılanmamasının eşitsizliğe sebebiyet verdiği belirtilerek kuralın Anayasa'nın mülga 10., 91. ve 155. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

ii. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

1411. Dava konusu kuralla Kanun'a eklenen geçici 29. maddede, kapatılan AYİM Başkan, Başsavcı, Daire Başkanı ve üyeliğinden emekli olanlar ile Cumhurbaşkanınca Danıştay üyeliğine seçildikten sonra 1/7/2016 tarihli ve 6723 sayılı Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun uyarınca üyeliği sona erdirilen Danıştay üyelerinin

sağlık giderlerinin TBMM üyelerinin tabi oldukları hükümler ve esaslar çerçevesinde Danıştay bütçesinden karşılanması öngörülmektedir.

1412. KHK'nın 6. maddesinin (b) bendiyle 6004 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 8. maddesine yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

1413. Bu itibarla yukarıda anılan kamu görevlilerinin sağlık giderlerine ilişkin düzenleme öngören kural, Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın İkinci Bölümü'nde yer alan mülkiyet hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

1414. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden Anayasa'nın 10. ve 155. maddesi yönünden ayrıca incelenmemiştir.

f. KHK'nın 184. Maddesinin (ğ) Bendiyle Kanun'a Eklenen Geçici 30. Maddenin İncelenmesi

i. Kuralın Anayasa'nın Mülga 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

1415. Kuralda, Danıştayın ilk derece mahkemesi olarak Bakanlar Kurulu kararları, Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe konulan düzenleyici işlemler ile Başbakanlık, bakanlıklar ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarının müsteşarlarıyla ilgili müşterek kararnamelerine ilişkin görev ve yetkilerinin devam edeceği hüküm altına alınmıştır.

1416. Kuralın 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca *"kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkilerinin düzenlenmesi,"* kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Kural, hâlihazırda Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe konulan düzenleyici işlemler ile Başbakanlık, bakanlıklar ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarının müsteşarlarıyla ilgili müşterek kararnamelerine ilişkin davalarda görevli yargı yerinin belirlenmesine ilişkin geçiş hükümlerini düzenlemeye yönelik olup Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacı taşımadığı söylenemez.

1417. Kural, Anayasa'da KHK ile düzenlenmesi yasaklanan alanlara ilişkin herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

1418. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

ii. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

1419. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden de incelenmiştir.

1420. İdari teşkilatın Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi çerçevesinde yeniden yapılandırılmasına koşut olarak Danıştayın hâlihazırda Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe konulan düzenleyici işlemler ile Başbakanlık, bakanlıklar ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarının müsteşarlarıyla ilgili müşterek kararnamelerine ilişkin davalara bakmakla görevli olduğuna yönelik geçiş hükümleri öngören kuralın Anayasa değişikliklerini uyum sağlama amacı taşımadığı söylenemez. Bu itibarla kamu yararı dışında bir amaç gözetmeyen kuralda hukuk devleti ilkesine aykırı bir yön bulunmamaktadır.

1421. Öte yandan kural, Anayasa'nın 155. maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesinde belirtilen kanunilik ölçütünü de sağlamaktadır.

1422. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. ve 155. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

YY. KHK'nın 190. Maddesinin;

- (a) Bendiyle 2960 Sayılı Kanun'un 10. Maddesinin Altıncı Fıkrasının Yürürlükten Kaldırılmasının,

- (b) Bendiyle 2960 sayılı Kanun'un 21. Maddesinden Sonra Gelmek Üzere Eklenen Ek 1. Maddesinin,

İncelenmesi

1. İptal Taleplerinin Gerekçesi

1423. Dava dilekçesinde, kuralların, Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği belirtilerek Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. Kuralların Anayasa'nın Mülga 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

1424. 2960 sayılı Kanun'un 10. maddesinin KHK'nın 190. maddesinin (a) bendi ile yürürlükten kaldırılan altıncı fıkrasında İmar Yüksek Koordinasyon Kurulunun oluşumu ve sekreteryası düzenlenmiştir.

1425. Kanun'a KHK'nın 190. maddesinin (b) bendi ile eklenen ek 1. maddede ise mevzuatla İmar Yüksek Koordinasyon Kuruluna yapılmış olan atıfların Cumhurbaşkanınca belirlenen kurul veya mercie yapılmış sayılacağı hüküm altına alınmıştır.

1426. Kuralların 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (d) bendinin *"Kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının kurulması, kaldırılması, görevleri, yetkileri[ne] ilişkin usul ve esasların düzenlenmesinin sağlanması ..."* hükmü kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Kurallar, idari teşkilatın Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi çerçevesinde yeniden yapılandırılmasına yönelik Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla ihdas edildiğinden Yetki Kanunu kapsamında olup, Anayasa'da KHK ile düzenlenmesi yasaklanan alanlara ilişkin herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

1427. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı değildir. İptal taleplerinin reddi gerekir.

b. Kuralların İçerik Yönünden İncelenmesi

1428. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kurallar ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden incelenmiştir.

1429. İmar Yüksek Koordinasyon Kurulunun oluşumunu düzenleyen hükümlerin yürürlükten kaldırılmasını ve mevzuatla İmar Yüksek Koordinasyon Kuruluna yapılmış olan atıfların, Cumhurbaşkanınca belirlenen kurul veya mercie yapılmış sayılacağını öngören kuralların Anayasa değişikliklerine uyum sağlamak üzere kamu kurum ve kuruluşlarının Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi çerçevesinde yeniden yapılandırılmasıyla doğrudan ilgisi bulunmaktadır. Bu itibarla Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla ihdas edilen ve böylelikle kamu yararı amacı gözettiği anlaşılan kuralların hukuk devleti ilkesine aykırı bir yönü bulunmamaktadır.

1430. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

ZZ. KHK'nın 192. Maddesinin (b) Bendiyle 3218 Sayılı Kanun'un 4. Maddesinin Üçüncü Fıkrasının İkinci Cümlesinin Yürürlükten Kaldırılmasının İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

1431. Dava dilekçesinde, kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği belirtilerek Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. Kuralın Anayasa'nın Mülga 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

1432. 3218 sayılı Kanun'un, Serbest Bölgeler Koordinasyon Kurulunun oluşumu ile çalışma usul ve esaslarını düzenleyen 4. maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesinde Kurulun teşkili ile çalışma usul ve esaslarının yönetmelikle belirleneceği hüküm altına alınmakta iken anılan cümle dava konusu kuralla yürürlükten kaldırılmıştır.

1433. Kuralın 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (d) bendinin *"Kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının kurulması, kaldırılması, görevleri, yetkileri[ne] ilişkin usul ve esasların düzenlenmesinin sağlanması ..."* hükmü kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Kural, idari teşkilatın Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi çerçevesinde yeniden yapılandırılmasına yönelik Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla ihdas edildiğinden Yetki Kanunu kapsamında olup Anayasa'da KHK ile düzenlenmesi yasaklanan alanlara ilişkin herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

1434. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

b. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

1435. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kurallar ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden incelenmiştir.

1436. Serbest Bölgeler Koordinasyon Kurulunun oluşumu ile çalışma usul ve esaslarının yönetmelikle belirleneceğini öngören hükmün yürürlükten kaldırılmasının Anayasa değişikliklerine uyum sağlamak üzere kamu kurum ve kuruluşlarının Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi çerçevesinde yeniden yapılandırılmasıyla doğrudan ilgisi bulunmaktadır. Bu itibarla Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla ihdas edilen ve böylelikle kamu yararı amacı gözettiği anlaşılan kuralın hukuk devleti ilkesine aykırı bir yönü bulunmamaktadır.

1437. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

AAA. KHK'nın 195. Maddesinin (b) Bendiyle 3835 Sayılı Kanun'un 2. Maddesinin;

- Birinci Fıkrasının Yürürlükten Kaldırılmasının,

- İkinci Fıkrasında Yer Alan "...Başbakanın..." İbaresinin "...Cumhurbaşkanının..." Şeklinde ve "...birinci fıkrada yazılı bakanlıkların ve kuruluşların o ildeki şube ve kurum başkanlarının..." İbaresinin "...vali tarafından belirlenecek temsilcilerin..." Şeklinde Değiştirilmesinin

İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

1438. Dava dilekçesinde, kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği belirtilerek Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. Kuralların Anayasa'nın Mülga 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

1439. 3835 sayılı Kanun'da Ahıska Türklerinin Türkiye'ye kabulü ve iskânına dair hususlar düzenlenmiştir.

1440. Kanun'un 2. maddesinin birinci fıkrasında, Kanun'un 3. maddesinde belirtilen görevleri yapmak üzere, Başbakanın görevlendireceği bir Bakanın koordinatörlüğünde; İçişleri, Dışişleri, Maliye ve Gümrük, Millî Eğitim, Bayındırlık ve İskân, Sağlık, Ulaştırma, Tarım ve Köyışleri,

Orman Bakanlıkları, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, Hazine ve Dışticaret Müsteşarlığı, Türkiye Kızılay Derneği Genel Başkanlığı ve Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu yetkililerinden oluşan bir üst komisyon kurulacağı hüküm altına alınmakta iken anılan fıkra dava konusu kuralla yürürlükten kaldırılmıştır.

1441. Maddenin ikinci fıkrasının önceki halinde üst komisyona bağlı olarak, Başbakanın görevlendireceği Bakanlıkça belirlenen illerde valinin veya görevlendireceği kişinin başkanlığında ve konunun özelliği dikkate alınarak birinci fıkroda yazılı bakanlıkların ve kuruluşların o ildeki şube ve kurum başkanlarının iştirak edeceği alt komisyonlar kurulacağı, illerde kurulacak alt komisyonların, üst komisyonun vereceği görevleri yapacağı belirtilmiş, dava konusu kuralla anılan fıkroda yer alan “*Başbakanın*” ibaresi “*Cumhurbaşkanının*” ve “*birinci fıkroda yazılı bakanlıkların ve kuruluşların o ildeki şube ve kurum başkanlarının*” ibaresi ise “*vali tarafından belirlenecek temsilcilerin*” şeklinde değiştirilmiştir.

1442. Kuralın 7142 sayılı Kanun’un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (d) bendinin “*Kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının kurulması, kaldırılması, görevleri, yetkileri[ne] ilişkin usul ve esasların düzenlenmesinin sağlanması ...*” hükmü kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Kural, idari teşkilatın Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi çerçevesinde yeniden yapılandırılmasına yönelik Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla ihdas edildiğinden Yetki Kanunu kapsamında olup Anayasa’da KHK ile düzenlenmesi yasaklanan alanlara ilişkin herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

1443. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa’nın mülga 91. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

b. Kuralların İçerik Yönünden İncelenmesi

1444. 6216 sayılı Kanun’un 43. maddesi uyarınca kural ilgisi nedeniyle Anayasa’nın 2. maddesi yönünden incelenmiştir.

1445. KHK’nın 192. maddesinin (b) bendiyle 3218 sayılı Kanun’un 4. maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesinin yürürlükten kaldırılmasıyla ilgili içerik yönünden yapılan denetimde açıklanan gerekçeler dava konusu kural için de geçerlidir.

1446. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

BBB. KHK'nın 196. Maddesiyle 4483 Sayılı Kanun'da Yapılan Değişikliklerin İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

1447. Dava dilekçesinde özetle kuralların Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği, adil yargılanma hakkını doğrudan etkileyecek nitelikteki değişiklikler öngören düzenlemelerin KHK ile yapılmasının mümkün olmadığı belirtilerek kuralların Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. KHK'nın 196. Maddesinin (a) Bendiyle Kanun'un 3. Maddesinin Birinci Fıkrasının Değiştirilen (e) Bendinin İncelenmesi

1448. 4483 sayılı Kanun'un 3. Maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi dava konusu kuralla *"Cumhurbaşkanı kararıyla atanan memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında Cumhurbaşkanı veya ilgili bakan,"* şeklinde değiştirilmiştir.

1449. Anılan bent dava tarihinden sonra yürürlüğe giren 7196 sayılı Kanun'un 51. maddesiyle *"(b) ve (c) bentlerindeki hükümler saklı kalmak kaydıyla Cumhurbaşkanı kararıyla atanan memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında Cumhurbaşkanı veya ilgili bakan,"* şeklinde yeniden düzenlenmiştir.

1450. Açıklanan nedenle konusu kalmayan bende ilişkin iptal talebi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermek gerekir.

b. KHK'nın 196. Maddesinin;

- (a) Bendiyle Kanun'un 3. Maddesinin Birinci Fıkrasının (d) Bendinde Yer Alan *"Başbakanlık..."* İbaresinin *"Cumhurbaşkanına veya Cumhurbaşkanlığına bağlı, ilgili veya ilişkili kuruluşlar..."* Şeklinde Değiştirilmesinin,

- (a) Bendiyle Kanun'un 3. Maddesinin Birinci Fıkrasının Değiştirilen (g) Bendinin,

- (b) Bendiyle Kanun'un 12. Maddesinin Birinci ve İkinci Fıkralarında Yer Alan "...Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri..." İbarelerinin "...Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı..." ve "...müsteşarlar..." İbarelerinin "...Bakan yardımcıları..." Şeklinde Değiştirilmelerinin,

İncelenmesi

i. Kuralların Anayasa'nın Mülga 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

1451. 4483 sayılı Kanun'da memurlar ve diğer kamu görevlilerinin görevleri sebebiyle işledikleri suçlardan dolayı yargılanabilmeleri için izin vermeye yetkili merciler ve izlenecek usul düzenlenmektedir. Dava konusu kurallarla anılan Kanun'da bazı değişiklikler yapılmış, Kanun'a yeni madde eklenmiştir.

1452. Kanun'un 3. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinin önceki halinde "*Başbakanlık ve bakanlıkların merkez ve bağlı veya ilgili kuruluşlarında görev yapan diğer memur ve kamu görevlileri hakkında o kuruluşun en üst idari amiri,*" soruşturma izni vermeye yetkili merci olarak belirlenmiştir. Anılan bentte yer alan "*Başbakanlık...*" ibaresi KHK'nın 196. maddesinin (a) bendi ile "*Cumhurbaşkanına veya Cumhurbaşkanlığına bağlı, ilgili veya ilişkili kuruluşlar...*" şeklinde değiştirilmiştir.

1453. Maddenin birinci fıkrasının (g) bendinde "*Cumhurbaşkanlığında görevli memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri, Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri hakkında Cumhurbaşkanı,*" soruşturma izni vermeye yetkili merci olarak belirlenmişken anılan bent KHK'nın 196. maddesinin (a) bendi ile "*Cumhurbaşkanlığında görevli memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında Cumhurbaşkanlığı idari işler Başkanı, Cumhurbaşkanlığı idari işler Başkanı hakkında Cumhurbaşkanı,*" şeklinde değiştirilmiştir.

1454. Kanun'un 12. maddesinde hazırlık soruşturmasını yapacak merciler düzenlenmiştir. Maddenin birinci fıkrasının önceki halinde "*Hazırlık soruşturması genel hükümlere göre yetkili ve görevli Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yapılır. Ancak Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreteri, müsteşarlar ve valiler ile ilgili olarak yapılacak olan hazırlık soruşturması Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı veya Başsavcivekili, kaymakamlar ile ilgili hazırlık soruşturması ise il Cumhuriyet başsavcısı veya başsavcivekili tarafından yapılır.*" denilmiş, KHK'nın 196. maddesinin (b) bendi ile fıkra da yer alan "...Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri..." ibaresi "...Cumhurbaşkanlığı

İdari İşler Başkanı... ve *...müsteşarlar...* ibaresi *...Bakan yardımcıları...* şeklinde değiştirilmiştir.

1455. Maddenin ikinci fıkrası ise *"Hazırlık soruşturması sırasında hâkim kararı alınmasını gerektiren hususlarda; Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreteri, müsteşarlar ve valiler için Yargıtayın ilgili ceza dairesine, kaymakamlar için il asliye ceza mahkemesine, diğerleri için ise genel hükümlere göre yetkili ve görevli sulh ceza hâkimine başvurulur."* şeklinde iken KHK'nın 196. maddesinin (b) bendi ile fıkra da yer alan *"...Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri..."* ibaresi *"...Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı..."* ve *"...müsteşarlar..."* ibaresi *"...Bakan yardımcıları..."* şeklinde değiştirilmiştir.

1456. Kuralların 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (a) bendinin *"kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkilerinin düzenlenmesi,"* ve (d) bendinin *"Kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının ... personeli[ne] ilişkin usul ve esasların düzenlenmesinin sağlanması ..."* hükmü kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Dava konusu kuralların idari teşkilatın Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine göre yeniden yapılandırılması ve buna koşut olarak yeni kadroların ortaya çıkmasıyla bağlantılı olarak memurlar ve diğer kamu görevlilerinin görevleri sebebiyle işledikleri suçlardan dolayı yargılanabilmeleri için izin vermeye yetkili mercilerin yeniden belirlenmesine yönelik olduğu görülmektedir. Bu itibarla kurallar, Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacına yönelik olup Yetki Kanunu kapsamındadır.

1457. Dava konusu kurallarla Kanun'da yapılan değişiklikler esas itibarıyla kamu görevlilerine soruşturma izni vermeye yetkili mercilerin belirlenmesine ilişkindir. Kurallar yargılama usulüne ilişkin herhangi bir değişiklik öngörmemektedir. Bu itibarla kurallar Anayasa'da KHK ile düzenlenmesi yasaklanan alanlara ilişkin herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

1458. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

ii. Kuralların İçerik Yönünden İncelenmesi

1459. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kurallar, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden incelenmiştir.

1460. Kuralların Anayasa değişikliklerine uyum sağlamak üzere bakanlıklar ile kamu kurum ve kuruluşlarının Cumhurbaşkanlığı

hükûmet sistemi çerçevesinde yeniden yapılandırılmasıyla doğrudan ilgisi bulunmaktadır. Bu itibarla Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla ihdas edilen kuralların kamu yararı dışında bir amaç gözettiği söylenemez. Bu nedenle kuralların hukuk devleti ilkesine aykırı bir yönü bulunmamaktadır.

1461. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

c. KHK'nın 196. Maddesinin (c) Bendiyle Kanun'un 13. Maddesinin İkinci Cümlesinde Yer Alan "...Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri,..." İbaresinin "...Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı,..." ve "...müsteşarlar..." İbaresinin "...Bakan yardımcıları..." Şeklinde Değiştirilmesinin İncelenmesi

1462. Kanun'un 13. maddesinde soruşturma izni verilenler hakkında açılan davaya bakmaya yetkili ve görevli mahkeme düzenlenmiştir. Maddenin önceki halinde *"Davaya bakmaya yetkili ve görevli mahkeme genel hükümlere göre yetkili ve görevli mahkemedir. Ancak Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreteri, müsteşarlar ve valiler için yetkili ve görevli mahkeme Yargıtayın ilgili ceza dairesi, kaymakamlar için ise il ağır ceza mahkemesidir."* denilmiş, dava konusu kuralla maddenin ikinci cümlesinde yer alan *"...Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri,..."* ibaresi *"...Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı,..."* ve *"...müsteşarlar..."* ibaresi *"...Bakan yardımcıları..."* şeklinde değiştirilmiştir. Buna göre hakkında soruşturma izni verilen Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı ve bakan yardımcıları için görevli mahkeme Yargıtayın ilgili ceza dairesidir.

1463. Kişilerin yargılanacağı görevli ve yetkili mahkemeyi belirleyen düzenlemelerin Anayasa'nın 36. maddesi güvence altına alınan adil yargılanma hakkıyla ilgili olduğu açıktır. Bu açıdan hakkında soruşturma izni verilen Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı ve bakan yardımcılarını yargılamakla görevli yargı mercii belirleyen kural, Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın İkinci Bölümü'nde yer alan adil yargılanma hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

1464. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

ç. KHK'nın 196. Maddesinin (ç) Bendiyle Kanun'un Geçici 3. Maddesinden Sonra Gelmek Üzere Eklenen Geçici 4. Maddesinin İncelenmesi

i. Birinci Fıkra

1465. Kanun'un dava konusu kuralla eklenen geçici 4. maddesinin birinci fıkrasında, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce başlamış işlemlerin 703 sayılı KHK ile değiştirilen 3., 12. ve 13. maddelerin değiştirilmeden önceki usul ve esaslarına göre sonuçlandırılacağı belirtilmiştir.

1466. Fıkranın atıfta bulunduğu 13. maddede, soruşturma izni verilenler hakkında açılan davaya bakmaya yetkili ve görevli mahkeme düzenlenmiştir. Buna göre maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce soruşturma izni verilenler hakkında açılan davaya bakmaya görevli mahkeme Kanun'un 13. maddesinin 703 sayılı KHK ile değiştirilmeden önceki hâline göre belirlenecektir.

1467. KHK'nın 196. maddesinin (c) bendiyle 4483 sayılı Kanun'un 13. maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişikliklere yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

1468. Bu itibarla soruşturma izni verilenler hakkında görevli yargı merciini belirleyen mevzuata atıf yapan kural, Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın İkinci Bölümü'nde yer alan adil yargılanma hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

1469. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

ii. İkinci Fıkra

(1) Kuralın Anayasa'nın Mülga 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

1470. Maddenin ikinci fıkrasında bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte müşterek kararla atanmış olanlar hakkında 4483 sayılı Kanun'un 703 sayılı KHK ile değiştirilen 3. maddesinin değiştirilmeden önceki hâlinin uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

1471. Fıkranın atıfta bulunduğu 3. maddede, soruşturma izni vermeye yetkili merciler düzenlenmiştir. Buna göre maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce memurlar ve diğer kamu görevlilerinin görevleri sebebiyle işledikleri suçlardan dolayı yargılanabilmeleri için soruşturma izni vermeye yetkili merciler Kanun'un 3. maddesinin 703 sayılı KHK ile değiştirilmeden önceki hâline göre belirlenecektir.

1472. Kuralın 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (a) bendinin *"kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkilerinin düzenlenmesi,"* hükmü kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. İdari teşkilatın Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine göre yeniden yapılandırılması kapsamında soruşturma izni vermeye yetkili mercilerin belirlenmesine yönelik geçiş hükümlerini düzenleyen kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacı taşımadığı söylenemez.

1473. Kural, yargılama usulüne ilişkin herhangi bir değişiklik öngörmemektedir. Bu itibarla kural, Anayasa'da KHK ile düzenlenmesi yasaklanan alanlara ilişkin herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

1474. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı değildir. İptal taleplerinin reddi gerekir.

(2) Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

1475. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden incelenmiştir.

1476. KHK'nın 118. maddesinin (ç) bendiyle 3213 sayılı Kanun'a eklenen geçici 31., geçici 32. ve geçici 36. maddeleriyle ilgili içerik yönünden yapılan denetimde açıklanan gerekçeler dava konusu kural için de geçerlidir.

1477. İdari teşkilatın Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi çerçevesinde yeniden yapılandırılması kapsamında kamu görevlilerine soruşturma izni vermeye yetkili mercilerin belirlenmesine yönelik geçiş hükümleri öngören kuralda Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacının bulunmadığı söylenemez. Bu itibarla kamu yararı dışında bir amaç gözetmeyen kuralın hukuk devleti ilkesine aykırı bir yönü bulunmamaktadır.

1478. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

CCC. KHK'nın 197. Maddesinin;

1. (a) Bendiyle 4688 Sayılı Kanun'un 2. Maddesinde Yer Alan "...özel kanunların verdiği yetkiye dayanarak..." İbaresinin "...Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle ya da bunların verdiği yetkiye dayanarak..." Şeklinde Değiştirilmesinin İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

1479. Dava dilekçesinde özetle; dava konusu kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği, Anayasa'nın 51. ve 53. maddelerine göre kamu görevlilerinin sendikal haklarına ve toplu sözleşmelerine ilişkin usul ve esasların kanunla düzenlenmesi gerektiği, dolayısıyla bu alanlarda KHK ile düzenleme yapılmasına imkân bulunmadığı, kuralla Kanun'da yapılan değişikliklerin kamu görevlilerinin sendika ve toplu sözleşme haklarını sınırlandırdığı belirtilerek kuralın Anayasa'nın 13., 51., 53. ve mülga 91. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

1480. 4688 sayılı Kanun'da kamu görevlilerinin oluşturdukları sendika ve konfederasyonların kuruluşu, organları, yetkileri ve faaliyetleri, sendika ve konfederasyonlarda görev alacak kamu görevlilerinin hak ve sorumlulukları ile toplu sözleşme yapılmasına ilişkin usul ve esaslar düzenlenmektedir.

1481. Kanun'un 2. maddesinde Kanun'un kapsamı düzenlenmiştir. Maddenin önceki halinde "Bu Kanun, Devletin veya diğer kamu tüzel kişilerinin yürütmekle görevli oldukları kamu hizmetlerinin görüldüğü genel, katma ve özel bütçeli idareler, il özel idareleri ve belediyeler ile bunlara bağlı kuruluşlarda kamu iktisadî teşebbüslerinde, özel kanunlarla veya özel kanunların verdiği yetkiye dayanarak kurulan banka ve teşekküller ile bunlara bağlı kuruluşlarda ve diğer kamu kurum veya kuruluşlarında işçi statüsü dışında çalışan kamu görevlileri hakkında uygulanır." denilmiş, maddede yer alan "özel kanunların verdiği yetkiye dayanarak" ibaresi dava konusu kuralla "Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle ya da bunların verdiği yetkiye dayanarak" şeklinde değiştirilmiştir.

1482. Kuralla CBK'larla kurulan banka ve teşekküller ile bunlara bağlı kuruluşlarda ve diğer kamu kurum veya kuruluşlarında işçi statüsü dışında çalışan kamu görevlileri hakkında 4688 sayılı Kanun hükümleri uygulanabilecektir. Böylece söz konusu kuruluşlarda çalışan kamu görevlileri de 4688 sayılı Kanun'da düzenlenen sendikal haklardan yararlanacaktır.

1483. Örgütlenme özgürlüğü, bireylerin kendi menfaatlerini korumak için kendilerini temsil eden kolektif bir oluşum meydana getirerek bir araya gelme özgürlüğünü ifade etmektedir. *Örgütlenme* kavramının, Anayasa çerçevesinde özerk bir anlamı vardır ve bireylerin devamlı olarak ve eşgüdüm içerisinde yürüttükleri faaliyetlerin hukukumuzda örgütlenme olarak tanınmaması Anayasa hükümleri kapsamında örgütlenme özgürlüğünün zorunlu olarak gündeme gelmeyeceği anlamına gelmez (Tayfun Cengiz, B. No: 2013/8463, 18/9/2014, § 30).

1484. Demokrasilerde vatandaşların bir araya gelerek ortak amaçları izleyebileceği örgütlerin varlığı, sağlıklı bir toplumun önemli bir bileşenidir. Demokrasilerde böyle bir *örgüt*, devlet tarafından saygı gösterilmesi ve korunması gereken temel haklara sahiptir. İstihdam alanında kendi üyelerinin menfaatlerinin korunmasını amaçlayan örgütler olan sendikalar, bireylerin kendi menfaatlerini korumak için kolektif oluşumlar meydana getirerek bir araya gelebilme özgürlüğü olan örgütlenme özgürlüğünün önemli bir parçasıdır. Sendika hakkı da çalışanların, bireysel ve ortak çıkarlarını korumak amacıyla bir araya gelerek örgütlenebilme serbestisini gerektirmekte ve bu niteliğiyle bağımsız bir hak değil, örgütlenme özgürlüğünün bir şekli veya özel bir yönü olarak görülmektedir (Tayfun Cengiz, §§ 31 ve 32).

1485. Anayasa'nın 33. maddesinde “Herkes, önceden izin almaksızın dernek kurma ve bunlara üye olma ya da üyelikten çıkma hürriyetine sahiptir. / Hiç kimse bir derneğe üye olmaya ve dernekte üye kalmaya zorlanamaz./Dernek kurma hürriyeti ancak, millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlâk ile başkalarının hürriyetlerinin korunması sebepleriyle ve kanunla sınırlanabilir.(...)/ Bu madde hükümleri vakıflarla ilgili olarak da uygulanır.” denilmektedir.

1486. Anayasa'nın 33. maddesi temel olarak dernek hakkının ve genel olarak örgütlenme özgürlüğünün kullanılması sırasında kamu makamlarının keyfî müdahalelerine karşı korunmasını amaçlamaktadır (Ahmet Parmaksız [GK], B. No: 2017/29263, 22/5/2019, § 75). Dernekler, sendikalar, vakıflar, siyasi partiler, teşekküller daha genel bir ifade ile sivil toplum kuruluşları Anayasa’da güvence altına alınan örgütlenme özgürlüğü ile sendika kurma hakkının ve siyasi faaliyette bulunma hakkının sükreleri arasındadır (bu yönde bkz. Ahmet Parmaksız [GK]; Hint Aseel Hayvanları Koruma ve Geliştirme Derneği ve Hikmet Neğuç, B. No: 2014/4711, 22/2/2017; Büyük Birlik Partisi ve Saadet Partisi [GK], B. No: 2014/8843, 10/12/2015).

1487. Bu açıdan bakıldığında CBK'larla kurulan banka ve teşekküller ile bunlara bağlı kuruluşlarda ve diğer kamu kurum veya kuruluşlarında işçi statüsü dışında çalışan kamu görevlilerinin sendikal haklar bakımından 4688 sayılı Kanun hükümlerine tabi tutulmasını öngören kural, Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın İkinci Bölümü'nde yer alan örgütlenme özgürlüğüne ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

1488. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ve Muhterem İNCE bu görüşe katılmamışlardır.

Kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden Anayasa'nın 13., 51. ve 53. maddeleri yönünden ayrıca incelenmemiştir.

2. (b) Bendiyle 4688 Sayılı Kanun'un 15. Maddesinin Değiştirilen (a) Bendi ile (c) Bendinde Yer Alan "Bu Kanun kapsamında bulunan kurum ve kuruluşların müsteşarları,..." İbaresinin "Bakanlar, bakan yardımcıları, bu Kanun kapsamında bulunan kurum ve kuruluşların..." Şeklinde Değiştirilmesinin İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

1489. Dava dilekçesinde ve başvuru kararında özetle; kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği, temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılabilmesi için kanuni bir düzenleme yapılması gerektiği, gerek Anayasa'da gerekse Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerde tüm çalışanların sendika kurma hakkının güvenceye bağlandığı, sadece, gördükleri hizmetin niteliği gereği asker ve polis gibi bazı kamu görevlilerinin sendika kurma hakkı kapsamı dışında bırakılmalarına imkân tanındığı, Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatında, bağlı kurullarında ve kuruluşlarında çalışan personelin bu kapsamda değerlendirilemeyeceği, anılan personelin sendika kurmasının belirtilen kurumlardaki hiyerarşik yapıya etki etmesi söz konusu olamayacağından bunların sendika kurmasının yasaklanmasının demokratik toplum düzeninin gerektirdiği bir müdahale olmadığı belirtilerek kuralların Anayasa'nın 5., 11., 13., 51., 90. ve mülga 91. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

1490. Kanun'un 15. maddesinde sendika üyesi olamayacak kamu görevlileri sayılmıştır.

1491. Maddenin (a) bendinin önceki halinde *“Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği ile Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğinde çalışan kamu görevlileri,”* sendika kurması ya da sendikaya üyesi olması yasak olan kamu görevlileri arasında sayılmıştır. Anılan bent dava konusu kuralla *“Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatında, bağlı kurullarında ve Diyanet İşleri Başkanlığı, Savunma Sanayi Başkanlığı ile İletişim Başkanlığı hariç olmak üzere bağlı kuruluşlarında, Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğinde çalışan kamu görevlileri,”* şeklinde değiştirilmiştir.

1492. Maddenin (c) bendinde *“Bu Kanun kapsamında bulunan kurum ve kuruluşların müsteşarları, başkanları, genel müdürleri ve bunların yardımcıları, yönetim kurulu üyeleri, merkez teşkilâtlarının denetim birimleri yöneticileri ve kurul başkanları, hukuk müşavirleri, bölge, il ve ilçe teşkilâtlarının en üst amirleri ile bunlara eşit veya daha üst düzeyde olan kamu görevlileri, belediye başkanları ve yardımcıları,”* sendika kuramayacak ya da sendika üyesi olamayacak kamu görevlileri arasında sayılmakta iken anılan bentte yer alan *“Bu Kanun kapsamında bulunan kurum ve kuruluşların müsteşarları,”* ibaresi dava konusu kuralla *“Bakanlar, bakan yardımcıları, bu Kanun kapsamında bulunan kurum ve kuruluşların”* şeklinde değiştirilmiştir.

1493. Yapılan değişikliklerle bakanlar ve bakan yardımcıları ile Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatında, bağlı kurullarında ve Diyanet İşleri Başkanlığı, Savunma Sanayi Başkanlığı ile İletişim Başkanlığı hariç olmak üzere bağlı kuruluşlarında, Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğinde çalışan kamu görevlilerinin sendika üyesi olması ya da sendika kurmaları yasaklanmıştır.

1494. KHK'nın 197. maddesinin (a) bendiyle 4688 sayılı Kanun'un 2. maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişikliğe yönelik gerekçeler dava konusu kurallar bakımından da geçerlidir.

1495. Bu itibarla kamu görevlilerinin sendika hakkına sınırlama getiren kurallar Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın İkinci Bölümü'nde yer alan örgütlenme özgürlüğüne ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

1496. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptalleri gerekir.

Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ve Muhterem İNCE bu görüşe katılmamışlardır.

Kurallar Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden Anayasa'nın 5., 11., 13., 51. ve 90. maddeleri yönünden ayrıca incelenmemiştir.

3. (c) ve (d) Bentleriyle 4688 Sayılı Kanun'un 19. Maddesinin İkinci Fıkrasının (h) Bendiinde Yer Alan "...Bakanlar Kurulunca..." İbaresinin "...Cumhurbaşkanınca...", 24. Maddesinin İkinci Fıkrasında Yer Alan "...Bakanlar Kurulunun..." İbaresinin "...Cumhurbaşkanının..." Şeklinde Değiştirilmelerinin İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

1497. Dava dilekçesinde özetle; kuralların KHK'nın 197. maddesinin (a) bendiyle Kanun'un 2. maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişikliğe yönelik gerekçelerle Anayasa'nın 13., 51., 53. ve mülga 91. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

1498. Kanun'un 19. maddesinde sendika ve konfederasyonların yetki ve faaliyetleri düzenlenmiştir. Maddenin ikinci fıkrasının (h) bendinin önceki halinde "*Yangın, su baskını, deprem gibi tabii afetlerin vukuunda, gerektiğinde üyelik şartı aranmaksızın nakit mevcudunun yüzde onunu aşmamak kaydıyla afete uğrayan bölgelerde konut, sağlık ve eğitim tesisleri yapılması amacıyla kamu yararına çalışan dernekler ve Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıflar ile kamu kurum ve kuruluşlarına aynî ve nakdî yardımda bulunmak, afete uğrayan bölgelerde konut ve sağlık tesisleri yapmak.*" sendika ve konfederasyonların faaliyetleri arasında sayılmıştır. Anılan bentte yer alan "...Bakanlar Kurulunca..." ibaresi KHK'nın 197. maddesinin (c) bendi ile "...Cumhurbaşkanınca..." şeklinde değiştirilmiştir.

1499. Kanun'un 24. maddesinde sendika ve konfederasyonların gelirleri düzenlenmiştir. Maddenin ikinci fıkrası "*Sendika ve konfederasyonlar, kendilerinin veya Türkiye Cumhuriyeti Devletinin üyesi bulunduğu uluslararası*

kuruluşlar hariç, dış kaynaklardan Bakanlar Kurulunun izni olmadıkça yardım ve bağış kabul edemezler.” şeklinde iken anılan fıkra da yer alan “... Bakanlar Kurulunun...” ibaresi KHK’nın 197. maddesinin (d) bendi ile “... Cumhurbaşkanının...” şeklinde değiştirilmiştir.

1500. KHK’nın 197. maddesinin (a) bendiyle 4688 sayılı Kanun’un 2. maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişikliğe yönelik gerekçeler dava konusu kurallar bakımından da geçerlidir.

1501. Bu itibarla kamu görevlilerinin sendikal haklarına yönelik düzenlemeler öngören kurallar Anayasa’nın İkinci Kısmı’nın İkinci Bölümü’nde yer alan örgütlenme özgürlüğüne ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa’nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

1502. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa’nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptalleri gerekir.

Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ve Muhterem İNCE bu görüşe katılmamışlardır.

Kurallar Anayasa’nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden Anayasa’nın 13., 51. ve 53. maddeleri yönünden ayrıca incelenmemiştir.

4. (ç) bendiyle 4688 sayılı Kanun’un 21. Maddesinin Birinci Fıkrasında Yer Alan “...Devlet Personel Başkanlığının bağlı olduğu Bakanın başkanlığında...” İbaresinin “...Cumhurbaşkanının görevlendireceği Cumhurbaşkanı yardımcısı veya bakanın başkanlığında...” Şeklinde, “...Devlet Personel Başkanından...” İbaresinin “...Cumhurbaşkanınca belirlenen kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcilerinden...” Şeklinde Değiştirilmesinin İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

1503. Dava dilekçesinde özetle; kuralın KHK’nın 197. maddesinin (a) bendiyle Kanun’un 2. maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişikliğe yönelik gerekçelerle Anayasa’nın 13., 51., 53. ve mülga 91. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

i. Kuralların Anayasa'nın Mülga 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

1504. Kanun'un 21. maddesinde Kamu Personeli Danışma Kurulunun kuruluşu ve görevleri düzenlenmiştir. Maddenin birinci fıkrası *"Kamu Personeli Danışma Kurulu, kamu görevlileri sendikaları ve konfederasyonları ile kamu idareleri arasında sosyal diyalogun geliştirilmesi, kamu personel mevzuatının ve kamu yönetimi uygulamalarının değerlendirilmesi, yönetimin daha iyi işleyen bir yapıya kavuşturulması için ortak çalışmalar yürütülmesi, kamu görevlilerinin yönetime katılımının sağlanması ve kamu yönetiminin karşılaştığı sorunlara çözümler geliştirilmesi amacıyla; Devlet Personel Başkanlığının bağlı olduğu Bakanın başkanlığında, en çok üyeye sahip üç konfederasyonun genel başkanı ile her bir hizmet kolunda en çok üyeye sahip kamu görevlileri sendikasının başkanı ve Devlet Personel Başkanından oluşur. Kurula gündemde yer alan konulara göre diğer kamu kurum ve kuruluşlarının yetkilileri de davet edilebilir."* şeklinde iken dava konusu kuralla fıkra da yer alan *"...Devlet Personel Başkanlığının bağlı olduğu Bakanın başkanlığında..."* ibaresi *"...Cumhurbaşkanının görevlendireceği Cumhurbaşkanı yardımcısı veya bakanın başkanlığında..."* şeklinde, *"...Devlet Personel Başkanından..."* ibaresi *"...Cumhurbaşkanınca belirlenen kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcilerinden..."* şeklinde değiştirilmiştir.

1505. Örgütlenme özgürlüğü kapsamında değerlendirilebilecek ve icrai yetki kullanımını gerektiren bir görevi bulunmayan Kamu Personeli Danışma Kuruluna Cumhurbaşkanı'nın görevlendireceği Cumhurbaşkanı yardımcısı veya bakanın başkanlık etmesini ve Kurul üyelerinin bir kısmının Cumhurbaşkanınca belirlenen kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcilerinden oluşmasını öngören kuralların 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca *"kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkilerinin düzenlenmesi,"* kapsamında olduğu, kuralların idari teşkilatın Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi çerçevesinde yeniden yapılandırılmasıyla da ilgisi bulunduğundan Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacı taşıdığı anlaşılmaktadır.

1506. Kurallar, Anayasa'da KHK ile düzenlenmesi yasaklanmış alanlara ilişkin herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

1507. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

ii. Kuralların İçerik Yönünden İncelenmesi

1508. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden incelenmiştir.

1509. Bir önceki başlık altında ifade edildiği üzere Kamu Personeli Danışma Kuruluna Cumhurbaşkanı'nın görevlendireceği Cumhurbaşkanı yardımcısı veya bakanın başkanlık etmesini ve Kurul üyelerinin bir kısmının Cumhurbaşkanı'nca belirlenen kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcilerinden oluşmasını öngören kuralların Anayasa değişikliklerine uyum sağlamak üzere bakanlıklar ile kamu kurum ve kuruluşlarının Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi çerçevesinde yeniden yapılandırılmasıyla doğrudan ilgisi bulunmaktadır. Bu itibarla Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla ihdas edilen kuralın kamu yararı dışında bir amaç gözettiği söylenemeyeceğinden hukuk devleti ilkesine aykırı bir yönü bulunmamaktadır.

1510. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Kuralların Anayasa'nın 13., 51. ve 53. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

5. (e) Bendiyle 4688 Sayılı Kanun'un 29. Maddesinin Değiştirilen İkinci Fıkrasının İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

1511. Dava dilekçesinde özetle; kuralın KHK'nın 197. maddesinin (a) bendiyle Kanun'un 2. maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişikliğe yönelik gerekçelerle Anayasa'nın 13., 51., 53. ve mülga 91. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

1512. Kanun'un 29. maddesinde toplu sözleşmenin tarafları ve imza yetkisi düzenlenmiştir. Maddenin ikinci fıkrasında toplu sözleşme görüşmelerinde kamu idaresini temsil eden Kamu İşveren Heyetinin oluşumuna ilişkin düzenlenmeye yer verilmiştir.

1513. Maddenin ikinci fıkrasının önceki halinde “Kamu İşveren Heyeti, Devlet Personel Başkanlığının bağlı olduğu Bakanın başkanlığında, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı

ve heyet başkanınca uygun görülen bakanlık temsilcileri ile Hazine Müsteşarlığı ve Devlet Personel Başkanlığı temsilcilerinden oluşur.” denilmiştir. Dava konusu kuralla “*Kamu İşveren Heyeti, Cumhurbaşkanının görevlendireceği Cumhurbaşkanı yardımcısı veya bakanın başkanlığında, Cumhurbaşkanınca belirlenen bakanlıklar ile kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcilerinden oluşur.”* şeklinde değiştirilmiştir.

1514. KHK’nın 197. maddesinin (a) bendiyle 4688 sayılı Kanun’un 2. maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişikliğe yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

1515. Bu itibarla toplu iş sözleşmelerinde kamu idaresini temsil eden Kamu İşveren Heyetinin oluşumunu düzenleyen kural, Anayasa’nın İkinci Kısmı’nın İkinci Bölümü’nde yer alan örgütlenme özgürlüğüne ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa’nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

1516. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa’nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ve Muhterem İNCE bu görüşe katılmamışlardır.

Kural, Anayasa’nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden Anayasa’nın 13., 51. ve 53. maddeleri yönünden ayrıca incelenmemiştir.

6. a. (f) Bendiyle 4688 Sayılı Kanun’un 34. Maddesinin Birinci Fıkrasının;

- (a), (d) ve (e) Bentlerinde Yer Alan “...Bakanlar Kurulunca...” İbarelerinin “...Cumhurbaşkanınca...” Şeklinde Değiştirilmesinin,

- Değiştirilen (b) Bendinin,

İncelenmesi

i. İptal Talebinin Gerekçesi

1517. Dava dilekçesinde özetle; kuralların KHK’nın 197. maddesinin (a) bendiyle Kanun’un 2. maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişikliğe yönelik gerekçelerle Anayasa’nın 13., 51., 53. ve mülga 91. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

ii. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

1518. Kanun'un 34. maddesinde Kamu Görevlileri Hakem Kurulunun kuruluşu ve üyelerinin seçimine ilişkin hususlar düzenlenmiştir. Maddenin birinci fıkrasının (a), (d) ve (e) bentlerinde Hakem Kuruluna Bakanlar Kurulunca seçilecek üyeler düzenlenmiştir.

1519. Fıkranın (a) bendinde Yargıtay, Danıştay ve Sayıştay Başkan, Başkanvekili, Başkan Yardımcısı veya daire başkanları arasından Bakanlar Kurulunca Başkan olarak seçilecek bir üyenin; (d) bendinde üniversitelerin kamu yönetimi, iş hukuku, kamu maliyesi, çalışma ekonomisi, iktisat ve işletme bilim dallarından en az doçent ünvanını taşıyanlar arasından Bakanlar Kurulunca seçilecek bir üyenin; (e) bendinde bağlı sendikaların üye sayısı itibarıyla en fazla üyeye sahip konfederasyon tarafından üç, bağlı sendikaların üye sayısı açısından ikinci ve üçüncü sırada bulunan konfederasyonlar tarafından ikiye olmak üzere (d) bendinde belirtilen bilim dallarından en az doçent ünvanını taşımak kaydıyla, önerilecek toplam yedi öğretim üyesi arasından Bakanlar Kurulunca seçilecek bir üyenin, Kamu Görevlileri Hakem Kurulunda yer alacağı hüküm altına alınmakta iken anılan bentlerde yer alan “...Bakanlar Kurulunca...” ibareleri dava konusu kuralla “...Cumhurbaşkanınca...” şeklinde değiştirilmiştir.

1520. Maddenin birinci fıkrasının (b) bendinin önceki halinde Kamu İşveren Heyeti Başkanınca Kalkınma Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı ve Devlet Personel Başkanlığından görevlendirilecek birer üyenin Kamu Görevlileri Hakem Kurulunda yer alacağı düzenlenmiştir. Anılan bentte dava konusu kuralla değişiklik yapılarak Cumhurbaşkanınca belirlenen bakanlıklar ile kamu kurum ve kuruluşlarından dört üyenin Hakem Kurulunda yer alması öngörülmüştür.

1521. KHK'nın 197. maddesinin (a) bendiyle 4688 sayılı Kanun'un 2. maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişikliğe yönelik gerekçeler dava konusu kurallar bakımından da geçerlidir.

1522. Bu itibarla toplu iş sözleşmelerinde kamu idaresini temsil eden Kamu İşveren Heyetinin oluşumunu düzenleyen kurallar Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın İkinci Bölümü'nde yer alan örgütlenme özgürlüğüne ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

1523. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptalleri gerekir.

Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FIDAN ve Muhterem İNCE bu görüşe katılmamışlardır.

Kurallar, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden Anayasa'nın 13., 51. ve 53. maddeleri yönünden ayrıca incelenmemiştir.

b. İkinci Fıkrasının Birinci Cümlesinde Yer Alan “Kamu İşveren Heyeti Başkanınca görevlendirilen...” İbaresinin “Birinci fıkranın (b) bendi gereğince belirlenen...” Şeklinde Değiştirilmesinin İncelenmesi

1524. Kanun'un 34. maddesinin ikinci fıkrasının önceki halinde “Kamu İşveren Heyeti Başkanınca görevlendirilen üyeler, konfederasyonlarca belirlenen üyeler ile öğretim üyeleri, toplu sözleşme görüşmelerinin başlamasından iki hafta önce Devlet Personel Başkanlığına bildirilir. Kamu Görevlileri Hakem Kurulunun Başkan ve diğer üyeleri, toplu sözleşme görüşmeleri başlamadan önce belirlenir. Kamu Görevlileri Hakem Kurulu Başkanı ve her bir üyesi için aynı usul ve esaslar çerçevesinde birer yedek üye görevlendirilir.” denilmiştir. Anılan fıkranın birinci cümlesinde yer alan “Kamu İşveren Heyeti Başkanınca görevlendirilen...” ibaresi dava konusu kuralla “Birinci fıkranın (b) bendi gereğince belirlenen...” şeklinde değiştirilmiştir. Yapılan değişikliğe göre Cumhurbaşkanınca belirlenen üyeler toplu sözleşme görüşmelerinin başlamasından iki hafta önce Devlet Personel Başkanlığına bildirilecektir.

1525. Bir önceki başlık altında Kanun'un 34. maddenin birinci fıkrasının değiştirilen (b) bendinin iptal edilmesi nedeniyle aynı maddenin ikinci fıkrasında yer alan dava konusu “Birinci fıkranın (b) bendi gereğince belirlenen...” şeklindeki ibarenin de uygulanma imkânı kalmamıştır.

1526. Bu nedenle söz konusu ibare 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası kapsamında değerlendirilmiş ve bu ibare yönünden Anayasa'ya uygunluk denetiminin yapılmasına gerek görülmemiştir.

7. (g) Bendiyle 4688 Sayılı Kanun'un Geçici 14. Maddesinden Sonra Gelmek Üzere Eklenen Geçici 15. Maddesinin İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

1527. Dava dilekçesinde özetle; kuralın KHK'nın 197. maddesinin (a) bendiyle Kanun'un 2. maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişikliğe

yönelik gerekçelerle Anayasa'nın 13., 51., 53. ve mülga 91. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

1528. Kanun'a dava konusu kuralla eklenen geçici 15. maddede, CBK'larla teşkilatları yeniden düzenlenen kamu kurum ve kuruluşlarının bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte bu Kanun gereğince dâhil oldukları hizmet kollarında oluşan değişikliklerin, personelin talebiyle sendika üyeliğini değiştirmesi durumu hariç olmak üzere, sendikal haklar açısından 15/5/2019 tarihine kadar; Kamu Görevlilerinin Geneline ve Hizmet Kollarına Yönelik Mali ve Sosyal Haklara İlişkin 2018 ve 2019 Yıllarını Kapsayan 4. Dönem Toplu Sözleşme'den yararlanma açısından söz konusu Toplu Sözleşme'nin yürürlük süresi boyunca uygulanmayacağı hüküm altına alınmıştır.

1529. KHK'nın 197. maddesinin (a) bendiyle 4688 sayılı Kanun'un 2. maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişikliğe yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

1530. Bu itibarla kamu görevlilerinin sendikal haklarına yönelik hükümler öngören kural, Anayasa'nın İkinci Kısım'ının İkinci Bölümü'nde yer alan örgütlenme özgürlüğüne ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

1531. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ve Muhterem İNCE bu görüşe katılmamışlardır.

Kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden Anayasa'nın 13., 51. ve 53. maddeleri yönünden ayrıca incelenmemiştir.

ÇÇÇ. KHK'nın 200. Maddesinin;

1. (a) Bendiyle 5393 Sayılı Kanun'un 4. Maddesinin Beşinci Fıkrasının İkinci Cümlesinde Yer Alan *"Danıştayın görüşü alınarak müşterek kararname..."* İbaresinin *"Cumhurbaşkanı kararı..."* ve Altıncı Fıkrasında Yer Alan *"...İçişleri Bakanlığının önerisi üzerine müşterek*

kararnameyle...” İbaresinin “...Cumhurbaşkanı kararı ile...” Şeklinde Değiştirilmesinin İncelenmesi

a. Anlam ve Kapsam

1532. 5393 sayılı Kanun’un 4. maddesinde belediyelerin kuruluş esasları düzenlenmektedir. Anılan maddede bir yerleşim yerinde belediye kurulabilmesi için gerekli şartların neler olduğu ve bu şartların gerçekleşmesi hâlinde izlenmesi gereken usul gösterildikten sonra, o yerde belediye kurulmasına ilişkin kararın hangi merci tarafından alınacağı kurala bağlanmaktadır.

1533. Maddenin üçüncü fıkrasında köylerin veya muhtelif köy kısımlarının birleşerek belediye kurabilmeleri için meskûn sahalарının merkez kabul edilecek yerleşim yerinin meskûn sahasına azami 5.000 metre mesafede bulunması ve nüfusları toplamının 5.000 ve üzerinde olması gerektiği belirtilmiştir.

1534. Maddenin dördüncü fıkrasında bir veya birden fazla köyün köy ihtiyar meclisinin kararı veya seçmenlerinin en az yarısından bir fazlasının mahallin en büyük mülki idare amirine yazılı başvurusu ya da valinin kendiliğinden buna gerek görmesi durumunda, valinin bildirimi üzerine, mahallî seçim kurullarının, on beş gün içinde köyde veya köy kısımlarında kayıtlı seçmenlerin oylarını alacağı ve sonucunu bir tutanakla valiliğe bildireceği hüküm altına alınmıştır.

1535. Maddenin beşinci fıkrasının birinci cümlesinde, köylerin veya muhtelif köy kısımlarının birleşmesi suretiyle kurulacak belediyelere ilişkin olarak, işlem dosyasının valinin görüşüyle birlikte Çevre ve Şehircilik Bakanlığına gönderileceği belirtilmiştir. Fıkranın ikinci cümlesinin önceki halinde ise Danıştayın görüşü alınarak müşterek kararname ile o yerde belediyenin kurulacağı hüküm altına alınmış, cümlede yer alan “*Danıştayın görüşü alınarak müşterek kararname...*” ibaresi dava konusu kuralla “*Cumhurbaşkanı kararı...*” şeklinde değiştirilmiştir. Yapılan değişiklikle söz konusu yerleşim yerlerinde kurulacak belediyeler yönünden karar mercii değiştirilerek karar sürecinde Danıştayın görüşünün alınması usulünden vazgeçilmiştir. Böylelikle yerleşim yerlerinde belediyenin Cumhurbaşkanу kararı ile kurulması öngörülmüştür.

1536. Maddenin altıncı fıkrası “*Yeni iskân nedeniyle oluşturulan ve nüfusu 5.000 ve üzerinde olan herhangi bir yerleşim yerinde, İçişleri Bakanlığının önerisi*

üzerine müşterek kararnameyle belediye kurulabilir.” şeklinde iken fıkrada yer alan “...İçişleri Bakanlığının önerisi üzerine müşterek kararnameyle...” ibaresi “...Cumhurbaşkanı kararı ile...” şeklinde değiştirilmiştir.

1537. Dolayısıyla altıncı fıkranın önceki hâlinde yeni iskân nedeniyle oluşturulan bir yerleşim yerinde İçişleri Bakanlığının önerisi üzerine müşterek kararnameyle belediye kurulabilmesine imkân tanınmışken dava konusu kuralla getirilen değişiklik ile belirtilen yerleşim yerlerinde belediyenin Cumhurbaşkanı kararı ile kurulabilmesi öngörülmektedir.

b. İptal Talebinin Gerekçesi

1538. Dava dilekçesinde özetle; kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği, Anayasa’nın 127. maddesinde belediyelerin özerk kuruluşlar olarak düzenlendiği, her ne kadar anılan maddede merkezî idarenin yerel yönetimler üzerinde idari vesayet yetkisine sahip olduğu belirtilmişse de bu yetkinin dava konusu kuralla getirilen değişikliklerle öngörüldüğü şekilde belediyelerin kurulmasındaki kolektif karar alma usulünün, farklı kurumların bu süreçteki rolünün tamamen ortadan kaldırılarak yetkinin tek başına Cumhurbaşkanı’na verilmesini kapsamadığı belirtilerek kuralın Anayasa’nın mülga 91. ve 127. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

c. Anayasa’ya Aykırılık Sorunu

i. Kuralın Anayasa’nın Mülga 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

1539. Köylerin veya muhtelif köy kısımlarının birleşmesi suretiyle kurulacak belediyeler ile yeni iskân nedeniyle oluşturulan bir yerleşim yerinde Cumhurbaşkanı kararıyla belediye kurulmasını öngören kuralın 7142 sayılı Kanun’un (1) numaralı fıkrasının (d) bendi uyarınca “...Cumhurbaşkanının yürütme yetkisine ilişkin hususlara dair hükümlerin düzenlenmesi...” kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Söz konusu düzenlemenin başta Anayasa’nın 8. maddesi olmak üzere birçok maddesinde yapılan değişikliklerle Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine geçişle birlikte Başbakanın da dâhil olduğu Bakanlar Kurulunun kaldırılmasına ve Başbakana ilişkin hükümler de içeren Anayasa’nın 109. ve 112. maddelerinin ilga edilmesine uyum sağlama amacı taşımadığı söylenemez.

1540. Kural, Anayasa’da KHK ile düzenlenmesi yasaklanan alanlara ilişkin herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

1541. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

ii. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

1542. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 123. maddesi yönünden incelenmiştir.

1543. Anayasa'nın "*Mahalli idareler*" başlıklı 127. maddesinin birinci fıkrasında mahallî idarelerin; il, belediye veya köy halkının mahallî müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, yine kanunda gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzelkişileri olduğu belirtilmiştir. Bu itibarla *belediye* Türk idari teşkilatı içinde yer alan bir birim olarak doğrudan Anayasa ile oluşturulmuştur. Başka bir ifadeyle belediye, anayasal bir kurum olup kamu tüzel kişiliğini de bizzat ve doğrudan Anayasa'dan almaktadır.

1544. Anayasa'nın 123. maddesinde "*İdare, kuruluş ve görevleriyle bir bütündür ve kanunla düzenlenir./ İdarenin kuruluş ve görevleri, merkezden yönetim ve yerinden yönetim esaslarına dayanır./ Kamu tüzelkişiliği, kanunla veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kurulur.*" denilmektedir. Buna göre kamu tüzelkişiliği ancak kanunla ya da CBK'yla kurulabilir. Aynı şekilde bir kamu tüzelkişiliği ancak kanunla ya da CBK ile kaldırılır.

1545. Kanun'un 4. maddesinin beşinci fıkrasında dava konusu kuralla yapılan değişiklikle köylerin veya muhtelif köy kısımlarının birleşmesi suretiyle belediyelerin kurulmasında tek başına Cumhurbaşkanı kararı yeterli görülmüştür. Yine maddenin altıncı fıkrasında yapılan değişiklikle yeni iskân nedeniyle oluşturulan bir yerleşim yerinde kurulacak belediyeler yönünden İçişleri Bakanlığının önerisi aranmamakta ve müşterek kararname usulü yerine Cumhurbaşkanı kararı yeterli görülmektedir.

1546. Anayasa'nın 123. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan kamu tüzelkişiliğinin, kanunla veya CBK ile kurulacağı şeklindeki düzenleme kamu tüzelkişiliğine sahip belediyelerin kuruluşu bakımından da geçerlidir. Diğer bir ifadeyle belediyelerin de kanunla veya CBK ile kurulması zorunludur. Bu itibarla Cumhurbaşkanı kararıyla belediye kurulmasına imkân tanıyan kurallar, Anayasa'nın 123. maddesinin üçüncü fıkrasıyla bağdaşmamaktadır.

1547. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 123. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın 123. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden Anayasa'nın 127. maddesi yönünden ayrıca incelenmemiştir.

2. (b) Bendiyle 5393 Sayılı Kanun'un 11. Maddesinin Birinci Fıkrasının Birinci Cümlesinde Yer Alan "...Danıştayın görüşü alınarak, İçişleri Bakanlığının teklifi üzerine müşterek kararname..." İbaresinin "...Cumhurbaşkanı kararı..." ve İkinci Fıkrasının Birinci Cümlesinde Yer Alan "...Danıştayın görüşü alınarak, İçişleri Bakanlığının önerisi üzerine müşterek kararname..." İbaresinin "...Cumhurbaşkanı kararı..." Şeklinde Değiştirilmesinin,

- (c) Bendiyle 5393 Sayılı Kanun'un 12. Maddesinin Üçüncü Fıkrasının Birinci Cümlesinde Yer Alan "...müşterek kararnamenin..." İbaresinin "...Cumhurbaşkanı kararının..." Şeklinde Değiştirilmesinin,

İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

1548. Dava dilekçesinde özetle; kuralların KHK'nın 200. maddesinin (a) bendiyle 5393 sayılı Kanun'un 4. maddesinin beşinci ve altıncı fıkralarında yapılan değişikliklere yönelik gerekçelerle Anayasa'nın mülga 91. ve 127. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

i. Kuralların Anayasa'nın Mülga 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

1549. Kanun'un 11. maddesinde belediye ve köy tüzel kişiliğinin sona erdirilmesine ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir.

1550. Maddenin birinci fıkrası "*Meskûn sahası, bağlı olduğu il veya ilçe belediyesi ile nüfusu 50.000 ve üzerinde olan bir belediyenin sınırına, 5.000 metreden daha yakın duruma gelen belediye ve köylerin tüzel kişiliği; genel imar düzeni veya temel alt yapı hizmetlerinin gerekli kılması durumunda, Danıştayın görüşü alınarak, İçişleri Bakanlığının teklifi üzerine müşterek kararname ile kaldırılarak bu belediyeye katılır. Tüzel kişiliği kaldırılan belediyenin mahalleleri, katıldıkları belediyenin mahalleleri hâline gelir. Tüzel kişiliği kaldırılan belediye ile köylerin taşınır ve taşınmaz mal, hak, alacak ve borçları katıldıkları belediyeye intikal eder.*" şeklinde iken fıkranın birinci cümlesinde yer alan "...Danıştayın görüşü alınarak, İçişleri Bakanlığının teklifi üzerine müşterek kararname..." ibaresi

KHK'nın 200. maddesinin (b) bendi ile "...Cumhurbaşkanı kararı..." şeklinde değiştirilmiştir.

1551. Böylece dava konusu kuralla getirilen değişiklikle fıkrada gösterilen sebeplerle belediye ve köy tüzel kişiliğinin kaldırılarak bir başka belediyeye katılması yönünden hem karar mercii değiştirilerek bu konuda karar alma yetkisi Cumhurbaşkanı'na verilmekte hem de karar sürecinde Danıştayın görüşünün alınması usulü ortadan kaldırılmaktadır.

1552. Maddenin ikinci fıkrasının birinci cümlesi "*Nüfusu 2.000'in altına düşen belediyeler, Danıştayın görüşü alınarak, İçişleri Bakanlığının önerisi üzerine müşterek kararname ile köye dönüştürülür.*" şeklinde iken cümlede yer alan "*...Danıştayın görüşü alınarak, İçişleri Bakanlığının önerisi üzerine müşterek kararname...*" ibaresi KHK'nın 200. maddesinin (b) bendi ile "...Cumhurbaşkanı kararı..." şeklinde değiştirilmiştir. Yapılan değişiklikle nüfusu 2.000'in altına düşen belediyelerin köye dönüştürülmesi yönünden hem karar mercii değiştirilerek bu konuda karar alma yetkisi Cumhurbaşkanı'na verilmekte hem de karar sürecinde Danıştayın görüşünün alınması usulü ortadan kaldırılmaktadır.

1553. Kanun'un "*Kararlarının Uygulanması ve Nüfus*" başlıklı 12. maddesinde belediyenin kurulmasına, kurulu bir belediyeye katılmasına, sınırlarına, tüzel kişiliğinin sona erdirilmesine dair kararların uygulanması ve nüfusa ilişkin kurallar düzenlenmektedir.

1554. Maddenin üçüncü fıkrasının önceki halinde "*Birleşme, katılma veya tüzel kişiliğin kaldırılması sonucu tüzel kişiliği ilk mahallî idare seçimlerine kadar devam edecek olan belediye ve köylerde, birleşme ve katılma işleminin gerçekleşmesi veya müşterek kararnamenin yayımlandığı tarihten itibaren yeni nazım ve uygulama planı yapılmaz; mevcut planlarda yapılması gereken zorunlu değişiklik ve her türlü imar uygulaması katılacak belediyenin uygun görüşü alınarak yapılır. Uygun görüş verilmeyen plan değişiklikleri yapılamaz.*" denilmiş, anılan fıkranın birinci cümlesinde yer alan "...müşterek kararnamenin..." ibaresi KHK'nın 200. maddesinin (c) bendi ile "...Cumhurbaşkanı kararının..." şeklinde değiştirilmiştir.

1555. Anılan fıkranın önceki hâlinde tüzel kişiliğin kaldırılması sonucu tüzel kişiliği ilk mahallî idare seçimlerine kadar devam edecek olan belediye ve köylerde; yeni nazım ve uygulama imar planı yapılmaması, mevcut planlarda yapılması gereken zorunlu değişiklikler ile her türlü imar

uygulanmasının ise katılınacak belediyenin uygun görüşü alınarak yapılması gerektiği yönündeki kuralın uygulanmaya başlanmasında esas alınacak tarih, -belediye veya köy tüzel kişiliğinin kaldırılmasına veya beldenin köye dönüştürülmesine ilişkin- müşterek kararnamenin yayımlandığı tarih olarak belirlenmişken dava konusu kuralla getirilen değişiklik ile bu konuda esas alınacak tarih Cumhurbaşkanı kararının yayımlandığı tarih olarak belirlenmiştir.

1556. Fıkra, tüzel kişiliği kaldırılan belediye ve köylere ilişkin imar planları yönünden uygulanması öngörülen usul ve yasakların başlangıcında esas alınmak üzere düzenlenen tarihin, Kanun'un 11. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında belediye ve köy tüzel kişiliğinin kaldırılmasına veya bir beldenin köye dönüştürülmesine ilişkin karar mercii ve usulüne koşut olarak belirlendiği anlaşılmaktadır.

1557. KHK'nın 200. maddesinin (a) bendiyle Kanun'un 4. maddesinin beşinci ve altıncı fıkralarında yapılan değişikliklere yönelik gerekçeler dava konusu kurallar bakımından da geçerlidir.

1558. Kuralların 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (d) bendi uyarınca *"...Cumhurbaşkanının yürütme yetkisine ilişkin hususlara dair hükümlerin düzenlenmesi..."* kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Söz konusu düzenlemelerin başta Anayasa'nın 8. maddesi olmak üzere birçok maddesinde yapılan değişikliklerle Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçişle birlikte Başbakanın da dâhil olduğu Bakanlar Kurulunun kaldırılmasına ve Başbakana ilişkin hükümler de içeren Anayasa'nın 109. ve 112. maddelerinin ilga edilmesine uyum sağlama amacı taşımadığı söylenemez.

1559. Kurallar, Anayasa'da KHK ile düzenlenmesi yasaklanan alanlara ilişkin herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

1560. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

ii. Kuralların İçerik Yönünden İncelenmesi

1561. KHK'nın 200. maddesinin (a) bendiyle 5393 sayılı Kanun'un 4. maddesinin beşinci ve altıncı fıkralarında yapılan değişikliklerle ilgili içerik yönünden yapılan denetimde açıklanan gerekçeler dava konusu kurallar bakımından da geçerlidir.

1562. Belediye ve köylerin tüzel kişiliğinin kaldırılmasında, belediyelerin köye dönüştürülmesinde Cumhurbaşkanı'nı yetkili kılan ve tüzel kişiliğin kaldırılması sonucu tüzel kişiliği ilk mahallî idare seçimlerine kadar devam edecek olan belediye ve köylerde, Cumhurbaşkanı kararının yayımlandığı tarihten itibaren yeni nazım ve uygulama planı yapılmayacağını öngören kurallar Anayasa'nın 123. maddesinin üçüncü fıkrasıyla bağdaşmamaktadır.

1563. Açıklanan nedenlerle kurallar Anayasa'nın 123. maddesine aykırıdır. İptalleri gerekir.

Kurallar Anayasa'nın 123. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden Anayasa'nın 127. maddesi yönünden ayrıca incelenmemiştir.

3. (ç) Bendiyle 5393 Sayılı Kanun'un 68. Maddesinin Birinci Fıkrasının (f) Bendinde Yer Alan "...Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca..." İbaresinin "...Cumhurbaşkanınca..." Şeklinde Değiştirilmesinin İncelenmesi

a. Genel Açıklama

1564. Devlet Planlama Teşkilatı 30/9/1960 tarihli ve 91 sayılı Devlet Plânlama Teşkilatının Kurulması Hakkında Kanun'la Başbakanlığa bağlı bir kuruluş olarak kurulmuştur. 19/6/1994 tarihli ve 540 sayılı Devlet Planlama Teşkilatının Kurulmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname ile adı geçen Teşkilatın kuruluş, görev ve yetkileri yeniden düzenlenmiştir. Anılan KHK'nın 1. maddesinde Teşkilatın kuruluş amacı kaynakların verimli kullanılması ve kalkınmanın hızlandırılması amacıyla ülkenin ekonomik, sosyal ve kültürel planlama hizmetlerinin bir bütünlük içerisinde etkin, düzenli ve süratli olarak görülebilmesi olarak ifade edilmiştir.

1565. 540 sayılı KHK, ek 2. maddesi hariç, 3/6/2011 tarihli ve 641 sayılı Kalkınma Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 43. maddesinin (2) numaralı fıkrasıyla yürürlükten kaldırılmış ve aynı maddenin (1) numaralı fıkrasının (b) bendinde de mevzuatta Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına yapılan atıfların Kalkınma Bakanlığına yapılmış sayılacağı kurala bağlanmıştır. Öte yandan 641 sayılı KHK'nın Kalkınma Bakanlığının görevlerini düzenleyen 2. maddesinde Devlet Planlama Teşkilatının görevlerine koşut düzenlemelere yer verilmiştir. Dolayısıyla Kalkınma Bakanlığı kuruluş amacı, görev ve yetkileri bakımından Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının yerine geçmiştir.

1566. 703 sayılı KHK'nın 17. maddesiyle 641 sayılı KHK'nın Kalkınma Bakanlığının teşkilat ve görevlerine ilişkin hükümleri yürürlükten kaldırılmış ve anılan KHK'nın adı Kalkınmaya İlişkin Bazı Kurullar Hakkında Kanun Hükmünde Kararname olarak değiştirilmiştir. Böylece Kalkınma Bakanlığının hukuki varlığına son verilmiştir.

1567. Yeni hükûmet sistemine geçilmesiyle birlikte çıkarılan (1) numaralı CBK'da da Kalkınma Bakanlığı adında bir bakanlığa yer verilmemiştir.

1568. Bununla birlikte 24/7/2018 tarihli ve (13) numaralı Strateji ve Bütçe Başkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Cumhurbaşkanlığına bağlı genel bütçeli Strateji ve Bütçe Başkanlığı kurulmuş ve anılan Başkanlığa; kalkınma planı, Cumhurbaşkanlığı Programı, orta vadeli program, orta vadeli mali plan, Cumhurbaşkanlığı yıllık programı gibi üst politika dokümanlarını hazırlama görevi, ayrıca merkezî yönetim bütçesi hazırlık ve uygulama süreci ile ilgili görevler verilmiştir (mad.2). Aynı CBK'nın 26/A maddesinde ise Başkanlığın görev alanına giren konulara ilişkin olmak kaydıyla mevzuatta mülga Kalkınma Bakanlığına yapılan atıfların Strateji ve Bütçe Başkanlığına yapılmış sayılacağı kurala bağlanmıştır.

1569. Dolayısıyla Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı ve daha sonrasında bu Teşkilatın yerine geçen Kalkınma Bakanlığına mevcut sistemde karşılık gelen kurumun Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı olduğu anlaşılmaktadır.

b. Anlam ve Kapsam

1570. 5393 sayılı Kanun'un 68. maddesinde belediyelerin, görev ve hizmetlerinin gerektirdiği giderleri karşılamak amacıyla borçlanmasına ilişkin usul ve esaslar düzenlenmektedir.

1571. Maddenin birinci fıkrasının (d) bendi ile belediyelerin borçlanabileceği toplam miktara (borç stoğuna) bir sınır getirilmiştir. Buna göre belediye ve bağlı kuruluşları ile bunların sermayesinin yüzde ellisinden fazlasına sahip oldukları şirketlerin faiz dâhil iç ve dış borç stok tutarı, en son kesinleşmiş bütçe gelirleri toplamının 213 sayılı Kanun'a göre belirlenecek yeniden değerlendirme oranıyla artırılan miktarını aşamayacaktır.

1572. Fıkranın (e) bendinde de borçlanmaya karar verecek makamlar düzenlenmiştir. Buna göre en son kesinleşmiş bütçe gelirlerinin 213 sayılı

Kanun'a göre belirlenecek yeniden değerlendirme oranıyla artırılan miktarının %10'unu geçmeyen iç borçlanmaya karar verme yetkisi belediye meclisine aittir. Anılan miktarın %10'unu geçen iç borçlanma için ise meclis üye tam sayısının salt çoğunluğunun kararı ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığının onayı gerekmektedir.

1573. Fıkranın (f) bendinde ise belediyelerin borçlanabilecekleri en üst limite ilişkin olarak (d) bendinde öngörülen miktarın hesaplanmasında esas alınacak bir düzenlemeye yer verilmekte ve bu miktara dâhil edilmeyecek borçlanmalar gösterilmektedir. Buna göre belediyelerin ileri teknoloji ve büyük tutarda maddi kaynak gerektiren alt yapı yatırımlarında Cumhurbaşkanınca kabul edilen projeleri için yapacağı borçlanmalar (d) bendindeki miktarın hesaplanmasında dikkate alınmayacaktır. Böylece anılan nitelikteki projeler için yapacağı borçlanmalar belediyenin borç stok tutarından muaf tutulmak suretiyle belediyeye daha fazla borçlanabilme konusunda bir avantaj sağlanmaktadır. Zira belediye, limitten muaf tutulan bu miktara karşılık başka borçlanmalar yapma imkânı bulabilmekte, başka bir ifadeyle belediyenin borçlanabileceği tutar bu sayede artmış olmaktadır.

1574. Maddenin birinci fıkrasının (f) bendinin önceki hâlinde belediyelerin yapabileceği borç stok tutarına esas toplam borç miktarları hesaplanırken dikkate alınmaması öngörülen borçlanmalar belediyelerin ileri teknoloji ve büyük tutarda maddi kaynak gerektiren alt yapı yatırımlarında *Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca* kabul edilen projeler için yaptığı borçlanmalar olarak öngörülmüşken dava konusu kuralla getirilen değişiklikte aynı nitelikteki yatırımlarda *Cumhurbaşkanınca* kabul edilen projeler için yapılan borçlanmaların toplam borç miktarının hesaplanmasında dikkate alınmaması öngörülmektedir.

1575. Dava konusu ibarenin de yer aldığı (f) bendi esasen, aynı bentte sözü edilen ileri teknoloji ve büyük tutarda maddi kaynak gerektiren alt yapı projelerinin kabul mercii kim olacağına dair bir kural öngörme amacına değil, belirtilen mahiyetteki projelerden hangilerine ilişkin borçlanmaların kapsam dışı bırakılacağını belirleme amacına yönelik bir düzenleme içermektedir. Nitekim anılan bendin yer aldığı 68. maddenin bütününde de projeler değil borçlanma konusu düzenlenmektedir. Dolayısıyla dava konusu kuralla, belediyelerin borç stok tutarı bakımından toplam borç miktarına dâhil edilmeyecek borçlanmalarının ilişkin olduğu projelerin kabul mercii yönünden değişiklik öngörülmektedir.

c. İptal Talebinin Gerekçesi

1576. Dava dilekçesinde özetle; kuralın KHK'nın 200. maddesinin (a) bendiyle 5393 sayılı Kanun'un 4. maddesinin beşinci ve altıncı fıkralarında yapılan değişikliklere yönelik gerekçelerle Anayasa'nın mülga 91. ve 127. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

ç. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

i. Kuralın Anayasa'nın Mülga 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

1577. KHK'nın 141. maddesinin (g) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 7. maddesinin birinci fıkrasının (h) bendinin (5) numaralı alt bendinde yapılan değişikliklere ilişkin gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

1578. Belediyelerin azami borç miktarının hesaplanmasında, ileri teknoloji ve büyük tutarda maddi kaynak gerektiren alt yapı yatırımlarında Cumhurbaşkanınca kabul edilen projeler için yapılacak borçlanmaların dikkate alınmayacağını öngören kuralın 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (b) bendinin *"Kanunlar ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan ... Bakanlar Kurulu, ... gibi bazı ibarelerin değiştirilmesi, yürürlükten kaldırılması veya bu çerçevede kanunlar ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan ilgili hükümlerin yeniden düzenlenmesi"* hükmü kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Söz konusu düzenlemenin başta Anayasa'nın 8. maddesi olmak üzere birçok maddesinde yapılan değişiklikle Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine geçişle birlikte Başbakanın da dâhil olduğu Bakanlar Kurulunun kaldırılmasına ve Başbakana ilişkin hükümler de içeren Anayasa'nın 109. ve 112. maddelerinin ilga edilmesine uyum sağlama amacı taşımadığı söylenemez.

1579. Kural, Anayasa'da KHK ile düzenlenmesi yasaklanan alanlara ilişkin herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

1580. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

ii. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

1581. Kanun'un 68. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinin birinci cümlesinde belediyelerin ileri teknoloji ve büyük tutarda maddi kaynak gerektiren alt yapı yatırımlarında Cumhurbaşkanınca kabul edilen projeleri için yapılacak borçlanmaların (d) bendindeki miktarın hesaplanmasında

dikkate alınmayacağı hükme bağlanmış olup anılan cümlede yer alan “... *Cumhurbaşkanınca...*” ibaresi dava konusu kuralı oluşturmaktadır.

1582. Anayasa’nın 127. maddesinde öngörülen yerel yönetimlerin özerkliği ilkesi, yerinden yönetimin varlık şartlarından olan mali özerkliği de kapsamaktadır. Mali özerklik kavramı mahallî idarelerin mali kaynaklarının bir bölümünü yerel vergi ve harçlardan oluşturmalarını, gelirlerini ve varlıklarını kendi amaçlarına uygun bir biçimde kullanabilmelerini ve esnek bir bütçe sistemine sahip olmalarını ifade etmektedir. Diğer bir ifadeyle mahallî idarelerin mali özerkliği, merkezî yönetimin mal varlığından ayrı mal varlığı, bağımsız gelir kaynakları ve bütçeleri olması esasına dayanır. Nitekim anılan maddenin altıncı fıkrasının son cümlesinde de “*Bu idarelere görevleri ile orantılı gelir kaynakları sağlanır*” hükmüne yer verilmek suretiyle mahallî idarelerin mali özerkliği teminat altına alınmıştır (AYM, E.2018/7, K.2018/80, 5/7/2018, § 42).

1583. Belediyelerin, görev ve hizmetlerinin gerektirdiği giderleri karşılamak amacıyla borçlanabilmesi onun kendi bütçesini kullanabilmesi yani harcama yapabilmesi anlamına gelmekte ve bu durum doğrudan mali özerkliği ilgilendirmektedir. Bu bağlamda borçlanma için işletilecek karar mekanizmasının niteliği, borçlanma miktarı için bir limit öngörülmesi gibi hususlar da belediyelerin kendi bütçesi üzerinde tasarrufta bulunabilme yetkisine ve dolayısıyla mali özerkliğine temas edebilecek nitelikteki meselelerdir.

1584. Dava konusu kuralla belediyelerin yapabileceği borç stok tutarına esas toplam borç miktarının hesaplanmasında dikkate alınmayacak borçlanmaların ilişkin olduğu projelerin, kabul merciinin değiştirildiği, bu değişikliğin de yeni sistemde Bakanlar Kurulunun kaldırılmasından ve ayrıca Devlet Planlama Teşkilatının devredildiği kurum olan Kalkınma Bakanlığının kapatılmasından kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

1585. Bununla birlikte anılan projelerin tek başına Cumhurbaşkanınca kabul edilen projeler olmasını öngören değişiklik, belediyelerin borçlanma yetkisi bağlamında, onların mali özerklikleriyle ilgili olarak yukarıda yer verilen esaslara aykırı bir unsur içermemektedir.

1586. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa’nın 127. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

4. (d) Bendiyle 5393 Sayılı Kanun'un 73. Maddesinin Birinci Fıkrasında Yer Alan "...Çevre ve Şehircilik Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca..." İbaresinin "...Cumhurbaşkanınca..." Şeklinde Değiştirilmesinin İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

1587. Dava dilekçesinde özetle; kuralın KHK'nın 200. maddesinin (a) bendiyle 5393 sayılı Kanun'un 4. maddesinin beşinci ve altıncı fıkralarında yapılan değişikliklere yönelik gerekçelerle Anayasa'nın mülga 91. ve 127. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

i. Kuralın Anayasa'nın Mülga 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

1588. Kanun'un 73. maddesinde kentsel dönüşüm ve gelişim alanlarına ilişkin hususlar düzenlenmektedir.

1589. Maddenin birinci fıkrasında belediyelere meclis kararıyla; konut alanları, sanayi alanları, ticaret alanları, teknoloji parkları, kamu hizmeti alanları, rekreasyon alanları ve her türlü sosyal donatı alanları oluşturmak, eskiyen kent kısımlarını yeniden inşa ve restore etmek, kentin tarihi ve kültürel dokusunu korumak veya deprem riskine karşı tedbirler almak amacıyla kentsel dönüşüm ve gelişim projeleri uygulayabilme yetkisi tanındıktan sonra bir alanın kentsel dönüşüm ve gelişim alanı olarak ilan edilebilmesi için gerekli olan şartlar gösterilmektedir.

1590. Buna göre anılan fıkrada bir alanın kentsel dönüşüm ve gelişim alanı olarak ilan edilebilmesi için yukarıda belirtilen hususlardan birinin veya birkaçının gerçekleşmiş olması ve o alanın belediye veya mücavir alan sınırları içerisinde bulunması şarttır. Ancak belediye kamunun mülkiyetinde veya kullanımında olan yerlerde kentsel dönüşüm ve gelişim projeleri uygulamak istediği takdirde o alanın kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanı olarak ilan edilebilmesi ve o yerde uygulama yapılabilmesi için belediyenin talebi üzerine Cumhurbaşkanınca bu yönde karar alınması gerekmektedir.

1591. Fıkranın üçüncü cümlesinin önceki hâlinde kamunun mülkiyetinde veya kullanımında olan yerlerde kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanı ilan edilebilmesi ve uygulama yapılabilmesi için ilgili belediyenin talebi ve *Çevre ve Şehircilik Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca* bu

yönde karar alınmasının şart olduğu öngörülmekteyken dava konusu kuralla getirilen değişiklik ile belirtilen yerlerde kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanı ilan edilebilmesi ve uygulama yapılabilmesi için ilgili belediyenin talebi üzerine *Cumhurbaşkanınca* bu yönde karar alınması gerekmektedir.

1592. Kamunun mülkiyetinde veya kullanımında olan yerlerde kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanı ilan edilebilmesi ve uygulama yapılabilmesinde ilgili belediyenin talebi üzerine Cumhurbaşkanı'nı yetkili kılan kuralın 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (b) bendinin *"Kanunlar ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan ... Bakanlar Kurulu, ... gibi bazı ibarelerin değiştirilmesi, yürürlükten kaldırılması veya bu çerçevede kanunlar ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan ilgili hükümlerin yeniden düzenlenmesi"* hükmü kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Söz konusu düzenlemenin başta Anayasa'nın 8. maddesi olmak üzere birçok maddesinde yapılan değişiklikle Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine geçişle birlikte Başbakanın da dâhil olduğu Bakanlar Kurulunun kaldırılmasına ve Başbakana ilişkin hükümler de içeren Anayasa'nın 109. ve 112. maddelerinin ilga edilmesine uyum sağlama amacı taşımadığı söylenemez.

1593. Kural, Anayasa'da KHK ile düzenlenmesi yasaklanan alanlara ilişkin herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

1594. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

ii. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

1595. Kanun'un 73. maddesinin birinci fıkrasının üçüncü cümlesinde kamunun mülkiyetinde veya kullanımında olan yerlerde kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanı ilan edilebilmesi ve uygulama yapılabilmesi için ilgili belediyenin talebi ve Cumhurbaşkanınca bu yönde karar alınmasının şart olduğu hükme bağlanmış olup anılan cümlede yer alan *"... Cumhurbaşkanınca..."* ibaresi dava konusu kuralı oluşturmaktadır.

1596. Yerel yönetimlerin merkezî idare tarafından kanunun öngördüğü kapsam içinde denetlenmeleri yetkisini içeren idari vesayet, özerkliğin istisnası olup Anayasa'nın 127. maddesinin beşinci fıkrasında düzenlenmiştir. Yerel yönetimlerin merkezî idare ile ilişkisinin belirlendiği anılan fıkra hükmüne göre merkezî idare mahallî idareler üzerinde; mahallî hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahallî

ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla, kanunda belirtilen esas ve usuller dairesinde idari vesayet yetkisine sahiptir.

1597. Vesayet makamınca vesayet yetkisi kullanılırken işlemler üzerinde iptal, onama, erteleme, izin, tekrar görüşülmesini isteme, düzeltme gibi çeşitli denetim usulleri uygulanabilmektedir.

1598. Yerel yönetimlerin özerkliği asıl olup, merkezî yönetime tanınan vesayet yetkisinin aşırı biçimde kullanılması yerel yönetimlerin özerkliğini etkisiz hâle getireceğinden, bu yetkinin kullanılmasının sınırları Anayasa ile çizilerek özerklik Anayasal güvenceye kavuşturulmuştur. Buna göre vesayet yetkisinin Anayasa'da belirtilen; mahallî hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahallî ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amaçlarına yönelik olması gerekmektedir. Dolayısıyla anılan amaçlara yönelik olmak koşuluyla vesayet yetkisinin kapsam ve sınırının belirlenmesi kanun koyucunun takdir yetkisi içindedir.

1599. Özerklik, mahallî idarenin, kendi faaliyetlerine ilişkin kararları alma ve uygulama konusunda gerekli yetkiyle donatılmış olmasıdır. Bu bağlamda dava konusu kuralla kentsel dönüşüm ve gelişim alanı olarak ilan edilmesi öngörülen yerler belediye ve mücavir alan sınırları içinde kalan alanlardır. Ayrıca, söz konusu alanın kentsel dönüşüm ve proje alanı olarak ilan edilmesinden sonra burada gerekli uygulamaları yapacak olan idare de belediyedir. Dolayısıyla dava konusu kural, belediyenin kendi faaliyet alanıyla ilgili bir düzenleme içermektedir.

1600. Dava konusu kuralla belediye ve mücavir alan sınırları içinde olup da belediyece kentsel dönüşüm ve gelişim projeleri uygulanmak istenen, ancak kamunun mülkiyetinde veya kullanımında olan yerlerde kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanı ilan edilebilmesi ve uygulama yapılabilmesi belediyenin talebi üzerine Cumhurbaşkanınca bu yönde karar alınması şartına bağlanmıştır. Dolayısıyla belediye kendi faaliyet alanıyla ilgili bir hususta tek başına karar alıp uygulayamamakta, bunun için Cumhurbaşkanı'nın kararına, başka bir ifadeyle merkezî idarenin iznine ihtiyaç duymaktadır. Bu itibarla dava konusu kuralla öngörülen düzenleme ile merkezî idareye belediyenin işlemi üzerinde bir vesayet yetkisi tanınması söz konusudur.

1601. Anılan düzenleme ile merkezî idareye vesayet yetkisi tanınmasının sebebi belediyece kentsel dönüşüm ve gelişim projeleri

uygulanmak istenen alanda kamunun mülkiyetinde veya kullanımında olan yerler bulunmasıdır. Belirtilen alanların hâlihazırda bir kamu hizmetine tahsis edilmiş ya da edilebilir nitelikte olması tabiidir.

1602. Öte yandan Kanun'un 73. maddesinin altıncı fıkrasında kentsel dönüşüm ve gelişim alanları içinde yer alan eğitim ve sağlık alanları hariç kamuya ait gayrimenkullerin harca esas değer üzerinden belediyelere devredilmesi öngörülmüştür. Buna göre kamunun mülkiyetindeki yerlerin kentsel dönüşüm ve gelişim alanı olarak ilan edilmesi ilgili idarenin, taşınmazlar üzerindeki mülkiyetinin sona ermesi sonucunu doğurmaktadır. Dolayısıyla kamunun mülkiyetinde veya kullanımında olan alanlarla ilgili bu tür tasarrufların genel idarenin görev ve sorumluluğunda bulunan kamu hizmetlerinin yürütülmesini de doğrudan etkileyeceği açıktır. Bu itibarla belirtilen nitelikteki yerlerin kentsel dönüşüm ve gelişim alanı olarak ilan edilmesiyle ilgili karar mekanizmasına merkezî idarenin izin mercii olarak dâhil edilmesinin topluma sunulacak kamu hizmetlerinin idarenin bütünlüğü ilkesi çerçevesinde yürütülmesine, bu suretle toplumun ihtiyaçlarının eşgüdüm içinde karşılanmasına katkı sağlayacağı açıktır. Bu açıdan kuralın kamu yararının sağlanması amacına yönelik olduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla kuralda öngörülen vesayet yetkisi Anayasa'nın 127. maddesinde çizilen çerçeve içinde kalmaktadır.

1603. Kuralla kamunun mülkiyetinde veya kullanımında olan yerlerde kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanı ilan edilebilmesi ve uygulama yapılabilmesi için bu yönde karar alması gereken vesayet makamının değiştirildiği, bu değişikliğin de yeni sistemde Bakanlar Kurulunun kaldırılmasından kaynaklandığı anlaşılmaktadır. Anayasal çerçeve içinde kaldığı tespit edilen söz konusu vesayet yetkisinin hangi makam ya da makamlar tarafından kullanılacağına belirlenmesi kanun koyucunun takdir yetkisinde olduğundan bu makamın tek başına Cumhurbaşkanı olarak belirlenmesi de özerkliği zedelememektedir. Bu itibarla söz konusu düzenlemenin Anayasa'nın 127. maddesine aykırı bir yönü bulunmamaktadır.

1604. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 127. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

5. (e) Bendiyle 5393 Sayılı Kanun'un 75. Maddesinin Birinci Fıkrasının (c) Bendinde Yer Alan "...Bakanlar Kurulunca..." İbaresinin "...Cumhurbaşkanınca..." Şeklinde Değiştirilmesinin İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

1605. Dava dilekçesinde özetle; kuralın KHK'nın 200. maddesinin (a) bendiyle 5393 sayılı Kanun'un 4. maddesinin beşinci ve altıncı fıkralarında yapılan değişikliklere yönelik gerekçelerle Anayasa'nın mülga 91. ve 127. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

i. Kuralın Anayasa'nın Mülga 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

1606. Kanun'un 75. maddesinde belediyenin diğer kuruluşlarla olan ilişkileri düzenlenmektedir.

1607. Maddenin birinci fıkrasının (c) bendinin birinci cümlesinde belediyelerin belediye meclisinin kararı üzerine yapacağı anlaşmaya uygun olarak görev ve sorumluluk alanlarına giren konularda kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kamu yararına çalışan dernekler, Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınmış vakıflar ve 5362 sayılı Kanun kapsamına giren meslek odaları ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirebileceği kurala bağlanmaktadır. Söz konusu düzenlemeye göre belediyenin anılan kuruluşlarla ortak hizmet projeleri gerçekleştirebilmesi için belediye meclisi kararı üzerine ilgili kuruluşla anlaşma yapılması yeterli olmakta, bu hususta merkezî idarenin iznine gerek bulunmamaktadır.

1608. Anılan bendin ikinci cümlesine göre belediyenin, birinci cümlede belirtilen kamu yararına çalışan dernekler ve Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınmış vakıflar dışındaki diğer dernek ve vakıflarla da ortak hizmet projeleri gerçekleştirilebilmesi mümkündür. Ancak bunun için, mahallin en büyük mülki idare amirinin izninin alınması gerekmektedir.

1609. Dolayısıyla belediyelerin Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınmış olsun ya da olmasın tüm vakıflarla ortak hizmet projeleri gerçekleştirebilmesinin mümkün olduğu, ancak ortak hizmet projesi gerçekleştirilmek istenen vakfın Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınmış bir vakıf olmasının belediyeye, karar sürecinde merkezî idarenin herhangi bir dâhli olmaksızın bu projeyi gerçekleştirebilme imkânı sağladığı anlaşılmaktadır.

1610. Maddenin birinci fıkrasının (c) bendinin önceki hâlinde belediyelerin meclis kararı ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirebileceği

vakıflar *Bakanlar Kurulunca* vergi muafiyeti tanınmış vakıflar olarak öngörülmüşken dava konusu kuralla getirilen değişiklikle belediye meclis kararı ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirebilecek vakıfların *Cumhurbaşkanınca* vergi muafiyeti tanınmış vakıflar olması öngörülmüştür.

1611. Kuralın 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (b) bendinin *"Kanunlar ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan ... Bakanlar Kurulu, ... gibi bazı ibarelerin değiştirilmesi, yürürlükten kaldırılması veya bu çerçevede kanunlar ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan ilgili hükümlerin yeniden düzenlenmesi"* hükmü kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Söz konusu düzenlemenin başta Anayasa'nın 8. maddesi olmak üzere birçok maddesinde yapılan değişiklikle Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine geçişle birlikte Başbakanın da dâhil olduğu Bakanlar Kurulunun kaldırılmasına ve Başbakana ilişkin hükümler de içeren Anayasa'nın 109. ve 112. maddelerinin ilga edilmesine uyum sağlama amacı taşımadığı söylenemez.

1612. Öte yandan kanun koyucu tarafından Cumhurbaşkanı'na bazı vakıflara vergi muafiyeti tanıma yetkisi verilmiş olup 30/7/2003 tarihli ve 4962 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Vakıflara Vergi Muafiyeti Tanınması Hakkında Kanun'un 20. maddesinin birinci fıkrasında *"Gelirlerinin en az üçte ikisini nev'i itibarıyla genel, katma ve özel bütçeli idarelerin bütçeleri içinde yer alan bir hizmetin veya hizmetlerin yerine getirilmesini amaç edinmek üzere kurulan vakıflara, Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınabilir."* denilmiştir. Dolayısıyla vakıflara vergi muafiyetinin Cumhurbaşkanınca tanınabilmesini öngören düzenleme esasen 4962 sayılı Kanun'un 20. maddesinin birinci fıkrasında yer almaktadır.

1613. Bu itibarla dava konusu ibarenin de yer aldığı Kanun'un 75. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi esasen, aynı bentte sözü edilen vakıflara vergi muafiyeti tanıyacak makamın kim olacağına dair bir kural öngörme amacına değil, hangi nitelikteki vakıflarla belediye meclis kararıyla ortak hizmet projeleri gerçekleştirilebileceğini belirleme amacına yönelik düzenleme içermektedir. Nitekim anılan bendin de yer aldığı maddede esas itibarıyla vakıflar ve/veya onlara vergi muafiyeti tanınması hususu değil belediyenin diğer kuruluşlarla olan ilişkileri konusu düzenlenmektedir. Dolayısıyla dava konusu kural, Anayasa'da KHK ile düzenlenmesi yasaklanan alanlara ilişkin herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

1614. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

ii. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

1615. Kanun'un 75. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinin birinci cümlesinde belediyelerin belediye meclisinin kararı üzerine yapacağı anlaşmaya uygun olarak görev ve sorumluluk alanlarına giren konularda Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınmış vakıflar ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirebileceği hükme bağlanmış olup anılan cümlede yer alan "...Cumhurbaşkanınca..." ibaresi dava konusu kuralı oluşturmaktadır.

1616. Dava konusu kuralla belediyelerin meclis kararı üzerine yapacağı anlaşmaya uygun olarak görev ve sorumluluk alanlarına giren konularda ortak hizmet projeleri gerçekleştirebileceği vergi muafiyeti tanınmış vakıfların, bu muafiyeti tanıyacak makam yönünden niteliğinin değiştirildiği, bu değişikliğin de yeni sistemde Başbakanın da dâhil olduğu Bakanlar Kurulunun kaldırılmasına ve Başbakana ilişkin hükümler de içeren Anayasa'nın 109. ve 112. maddelerinin ilga edilmesinden kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

1617. Bununla birlikte söz konusu vakıfların vergi muafiyetinin Cumhurbaşkanınca tanınmış olmasını öngören değişiklik, belediyelerin kendi faaliyetlerine ilişkin karar alma ve uygulama bağlamında onların idari özerkliklerine müdahale teşkil eden herhangi bir husus içermemektedir. Bu itibarla söz konusu düzenlemenin Anayasa'nın 127. maddesine aykırı bir yönü bulunmamaktadır.

1618. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 127. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

DDD. KHK'nın 204. Maddesinin;

1. (a) Bendiyle 5627 Sayılı Kanun'un 4. Maddesinin (1), (2) ve (4) Numaralı Fıkralarının Yürürlükten Kaldırılmasının ve (ç) Bendiyle 5627 Sayılı Kanun'un Ek 1. Maddesinden Sonra Gelmek Üzere Eklenen Ek 2. Maddesinin İncelenmesi

a. İptal Taleplerinin Gerekçesi

1619. Dava dilekçesinde, kuralların, Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği belirtilerek Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

i. Kuralların Anayasa'nın Mülga 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

1620. 5627 sayılı Kanun'un 4. maddesinin (1), (2) ve (4) numaralı fıkralarında Enerji Verimliliği Koordinasyon Kurulunun görevleri, oluşumu, sekreteryâ hizmetleri, olağan ve olağanüstü toplantıya çağırılması, toplantı yeter sayısı gibi hususlar düzenlenmekte iken anılan fıkralar KHK'nın 204. maddesinin (a) bendi ile yürürlükten kaldırılmıştır.

1621. Kanun'a KHK'nın 204. maddesinin (ç) bendi ile eklenen ek 2. maddede ise mevzuatta Enerji Verimliliği Koordinasyon Kuruluna yapılmış olan atıfların, Cumhurbaşkanınca belirlenen kurul veya mercie yapılmış sayılacağı hüküm altına alınmıştır.

1622. Kuralların 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (d) bendinin *"Kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının kurulması, kaldırılması, görevleri, yetkileri[ne] ilişkin usul ve esasların düzenlenmesinin sağlanması ..."* hükmü kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Kurallar, idari teşkilatın Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi çerçevesinde yeniden yapılandırılmasına yönelik Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla ihdas edildiğinden Yetki Kanunu kapsamında olup ayrıca, Anayasa'da KHK ile düzenlenmesi yasaklanmış alanlara ilişkin herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

1623. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

ii. Kuralların İçerik Yönünden İncelenmesi

1624. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kurallar, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden incelenmiştir.

1625. KHK'nın 192. maddesinin (b) bendiyle 3218 sayılı Kanun'un 4. maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesinin yürürlükten kaldırılmasıyla ilgili içerik yönünden yapılan denetimde açıklanan gerekçeler dava konusu kurallar için de geçerlidir.

1626. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

2. (a) Bendiyle 5627 Sayılı Kanun'un 4. Maddesinin (5) Numaralı Fıkrasının Yürürlükten Kaldırılmasının İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

1627. Dava dilekçesinde kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği belirtilerek Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

1628. 5627 sayılı Kanun'un 4. maddesinin (5) numaralı fıkrasında Enerji Verimliliği Koordinasyon Kurulu üyelerine yılda dörtten fazla olmamak üzere huzur hakkı ödenmesi öngörülmekte iken anılan fıkra dava konusu kuralla yürürlükten kaldırılmıştır.

1629. KHK'nın 6. maddesinin (b) bendiyle 6004 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 8. maddesine yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

1630. Enerji Verimliliği Koordinasyon Kurulu üyelerinin parasal haklarına yönelik düzenlemeyi yürürlükten kaldıran dava konusu kuralla Anayasa'nın İkinci Kısım'ın İkinci Bölümü'nde yer alan mülkiyet hakkına müdahalede bulunulduğu açıktır. Bu itibarla kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

1631. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

EEE. KHK'nın 205. Maddesinin;

- (f) Bendiyle 5809 Sayılı Kanun'un Ek 1. Maddesinin (1) ve (3) Numaralı Fıkralarının Yürürlükten Kaldırılmasının,

- (g) Bendiyle 5809 Sayılı Kanun'un Ek 1. Maddesinden Sonra Gelmek Üzere Eklenen Ek 2. Maddesinin,

İncelenmesi

1. İptal Taleplerinin Gerekçesi

1632. Dava dilekçesinde, kuralların, Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu

kapsamına girmediği belirtilerek Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

i. Kuralların Anayasa'nın Mülga 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

1633. 5809 sayılı Kanun'un ek 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasında siber güvenlikle ilgili olarak kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından alınacak önlemleri belirlemek, hazırlanan plan, program, rapor, usul, esas ve standartları onaylamak ve bunların uygulanmasını ve koordinasyonunu sağlamak amacıyla; Bakanın başkanlığında Siber Güvenlik Kurulunun kurulması, Siber Güvenlik Kurulunda yer alacak bakanlık ve kamu kurum ve kuruluşları ile üyelerinin temsil düzeyinin Bakanlar Kurulu tarafından belirlenmesi öngörülmüştür. Maddenin (3) numaralı fıkrasında da Siber Güvenlik Kurulunun çalışma usul ve esaslarının Başbakanlıkça çıkartılacak yönetmelikle belirleneceği hüküm altına alınmıştır. Anılan fıkralar KHK'nın 205. maddesinin (f) bendi ile yürürlükten kaldırılmıştır.

1634. Kanun'a KHK'nın 205. maddesinin (g) bendi ile eklenen ek 2. maddede mevzuatta Siber Güvenlik Kuruluna yapılmış olan atıfların, Cumhurbaşkanınca belirlenen kurul veya mercie yapılmış sayılacağı hüküm altına alınmıştır.

1635. Kuralların 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (d) bendinin *"Kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının kurulması, kaldırılması, görevleri, yetkileri[ne] ilişkin usul ve esasların düzenlenmesinin sağlanması ..."* hükmü kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Kurallar, idari teşkilatın Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi çerçevesinde yeniden yapılandırılmasına yönelik Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla ihdas edildiğinden Yetki Kanunu kapsamında olup Anayasa'da KHK ile düzenlenmesi yasaklanmış alanlara ilişkin herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

1636. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

ii. Kuralların İçerik Yönünden İncelenmesi

1637. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kurallar ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden incelenmiştir.

1638. KHK'nın 192. maddesinin (b) bendiyle 3218 sayılı Kanun'un 4. maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesinin yürürlükten kaldırılmasıyla ilgili içerik yönünden yapılan denetimde açıklanan gerekçeler dava konusu kurallar için de geçerlidir.

1639. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

FFF. KHK'nın 208. Maddesinin;

- (b) Bendiyle 6087 Sayılı Kanun'un 2. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının (j) Bendinde Yer Alan "...Müsteşarı..." İbaresinin "...ilgili bakan yardımcısı..." Şeklinde Değiştirilmesinin,

- (c) Bendiyle 6087 Sayılı Kanun'un 3. Maddesinin Değiştirilen (5) Numaralı Fıkrasında Yer Alan "...Adalet Bakanlığı ilgili bakan yardımcısı..." İbaresinin,

- (f) Bendiyle 6087 Sayılı Kanun'un 8. Maddesinin Değiştirilen (1) Numaralı Fıkrasının (a) Bendinde Yer Alan "...Adalet Bakanlığı ilgili bakan yardımcısı,..." İbaresinin,

- (r) Bendiyle 6087 Sayılı Kanun'a Eklenen Ek 2. Maddenin,

İncelenmesi

1. Genel Açıklama

1640. Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine geçilmesinden önce bakanlıkların kurulması, kaldırılması, teşkilatı ile görev ve yetkilerini düzenleyen 3046 sayılı Kanun'un, 703 sayılı KHK'nın 41. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendiyle ilga edilen 15. maddesinde "*Müsteşarlık*" bakanlık merkez teşkilatının bir unsuru ve en üst hiyerarşik kademesi olarak belirlenmiştir. Kanun'un, anılan KHK'nın aynı maddesiyle ilga edilen 22. maddesinde de müsteşarın görev ve sorumlulukları "*Müsteşar, bakanın emrinde ve onun yardımcısı olup bakanlık hizmetlerini bakan adına ve bakanın direktif ve emirleri yönünde, bakanlığın amaç ve politikalarına, kalkınma planlarına ve yıllık programlara, mevzuat hükümlerine uygun olarak düzenler ve yürütür. Bu amaçla bakanlık teftiş kurulu hariç bakanlık kuruluşlarına gereken emirleri verir ve bunların uygulanmasını gözetir ve sağlar./Müsteşar yukarıda belirtilen hizmetlerin yürütülmesinden bakana karşı sorumludur.*" şeklinde düzenlenmiştir.

1641. Anılan Kanun'a 3/6/2011 tarihli ve 643 sayılı KHK'nın 3. maddesi ile eklenen 21/A maddesi ile de *Bakan Yardımcılığı* müessesesi ilk defa hukuk sistemimize girmiştir.

1642. Anılan maddenin birinci fıkrasında bakana bağlı olarak bakana ve bakanlığa verilen görevlerin yerine getirilmesinde bakana yardımcı olmak üzere bakan yardımcısı atanabileceği, bakan yardımcılarının bu görevlerin yerine getirilmesinden bakana karşı sorumlu olduğu belirtilmiş; ikinci fıkrasında bakan yardımcılarının hükûmetin görev süresiyle sınırlı olarak görev yapacağı, hükûmetin görevi sona erdiğinde, bakan yardımcılarının görevinin de sona ereceği, bakan yardımcılarının gerektiğinde hükûmetin görev süresi dolmadan da görevden alınabileceği düzenlenmiştir. Maddenin üçüncü fıkrasında ise bakan yardımcılara en yüksek devlet memuruna mali haklar kapsamında yapılan ödemelerin yüzde yüzellisi oranında aynı usul ve esaslar çerçevesinde aylık ücret ödeneceği hüküm altına alınmıştır.

1643. Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine göre oluşturulan idari teşkilat yapısına geçiş sürecinde Kanun'un 21/A maddesinin birinci ve ikinci fıkraları 703 sayılı KHK'nın 41. maddesiyle yürürlükten kaldırılmıştır.

1644. Diğer taraftan, daha önceki sistemde Adalet Bakanlığının teşkilatını düzenleyen, ancak Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine göre oluşturulan idari teşkilat yapısına geçiş sürecinde 703 sayılı KHK ile yürürlükten kaldırılan 2992 sayılı Kanun'un 4. maddesinin ikinci fıkrasında Bakanlık merkez teşkilatının ekli (1) Sayılı Cetvel'de gösterildiği belirtilmiş, anılan cetvelde "*Müsteşar*" da Bakanlık Merkez Teşkilatının içinde yer almıştır. Anılan Kanun'un "*Müsteşar*" başlıklı 6. maddesinde de "*Müsteşar, Bakanın emrinde ve onun yardımcısı olup, Bakanlık hizmetlerini Bakan adına ve Bakanın direktif ve emirleri yönünde Bakanlığın amaç ve politikalarına, kalkınma planlarına ve yıllık programlara, mevzuat hükümlerine uygun olarak düzenler ve yürütür. Bu amaçla Bakanlık Teftiş Kurulu hariç Bakanlık kuruluşlarına gereken emirleri verir ve bunların uygulanmasını takip eder ve sağlar./Müsteşar, yukarıda belirtilen hizmetlerin yürütülmesinden Bakana karşı sorumludur.*" hükmü kurala bağlanmıştır.

1645. Keza daha önceki sistemde bakanlıklarda ve bağlı kuruluşlarda atama usulünü düzenleyen ve yeni sisteme geçiş sürecinde 703 sayılı KHK'nın 130. maddesiyle yürürlükten kaldırılan 2451 sayılı Kanun'un 2. maddesinde de Kanun'a ekli (2) Sayılı Cetvel'de gösterilen ünvanları taşıyan görevlere müşterek kararla atama yapılacağı belirtilmiş; bakan yardımcılarını ve müsteşarlar da (2) Sayılı Cetvel'de yer almıştır.

1646. Yeni hükûmet sistemine geçilmesiyle birlikte çıkarılan ve Adalet Bakanlığı da dâhil olmak üzere tüm bakanlıkların teşkilat yapılarını düzenleyen (1) numaralı CBK'da, bakanlıkların teşkilat yapısı içinde müsteşarlık kurumuna yer verilmemiştir.

1647. Anılan CBK'nın "*Ortak Hükümler*" başlıklı Onyedinci Bölümünde yer alan "*Bakanlıkların temel kuruluşları ve hiyerarşik kademeler*" başlıklı 509. maddesinin (4) numaralı fıkrasında bakanlık merkez teşkilatında en üst hiyerarşik kademenin bakan yardımcılığı olduğu belirtilmiştir.

1648. Bakan yardımcılarının, bakanlıklarda en üst hiyerarşik kademe olarak belirlenmesine koşut olarak görev ve yetkileri de yeniden düzenlenmiştir.

1649. Bu kapsamda, anılan CBK'nın "*Bakan Yardımcıları*" başlıklı 504. maddesinde bakan yardımcılarının, bakanın emrinde ve onun yardımcısı olup bakanlık hizmetlerini bakan adına ve bakanın direktif ve emirleri yönünde, bakanlığın amaç ve politikalarına, kalkınma planlarına ve yıllık programlara, stratejik plan ve performans hedefleri ile hizmet gereklerine, mevzuat hükümlerine uygun olarak düzenleyeceği ve yürüteceği; bu amaçla bakanlık teftiş kurulu hariç bakanlık kuruluşlarına gereken emirleri vereceği ve bunların uygulanmasını gözeticeği ve sağlayacağı; belirtilen hizmetlerin yürütülmesinden Bakana karşı sorumlu oldukları kurala bağlanmıştır. Maddede ayrıca, bakan yardımcısı kadrolarının atama işlemi yapıldığı anda herhangi bir işleme gerek kalmaksızın ihdas edilerek Genel Kadro ve Usulü Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin ilgili bölümlerine eklenmiş sayılacağı belirtilmiştir. Maddenin düzenlenme şeklinden bir bakana birden fazla bakan yardımcısı atanabileceği anlaşılmaktadır.

1650. Yeni sistemde üst kademe kamu yöneticilerinin atama usul ve esaslarının düzenlendiği (3) numaralı CBK'nın 2. maddesinin (2) numaralı fıkrasında bu CBK'ya ekli (I) Sayılı Cetvel'de yer alan kadro, pozisyon ve görevlere Cumhurbaşkanı kararıyla atama yapılacağı belirtilmiş; bakan yardımcısı da (I) Sayılı Cetvel'de yer almıştır.

2. Anlam ve Kapsam

1651. 6087 sayılı Kanun'da, Hâkimler ve Savcılar Kurulunun (HSK) oluşumu, görev ve yetkileri gibi hususlar düzenlenmiştir. Kanun'da Adalet Bakanlığı Müsteşarının HSK'nın tabii üyesi olarak görev yapması öngörülmekte iken bakanlıklardaki müsteşarlık kadrosunun kaldırılmasına

koşut olarak Kanun'un HSK'nın yapısını düzenleyen hükümlerinde de 703 sayılı KHK'nın 208. maddesiyle bazı değişiklikler yapılmıştır. Bu kapsamda Kanun'un;

-“Tanımlar” başlıklı 2. maddesinin (j) bendinin önceki hali, “Kurulun seçimle gelen üyesi: Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun, Adalet Bakanı ve Adalet Bakanlığı Müsteşarı dışındaki asıl üyelerinden her birini,” şeklinde iken bentte yer alan “...Müsteşarı...” ibaresi KHK'nın dava konusu 208. maddesinin (b) bendi ile “...ilgili bakan yardımcısı...” şeklinde değiştirilmiştir.

-“Kuruluş ve Kurulun bağımsızlığı” başlıklı 3. maddesinin (5) numaralı fıkrası “Kurul; Bakan, Adalet Bakanlığı Müsteşarı, Cumhurbaşkanınca seçilecek dört asıl, Yargıtaydan seçilecek üç asıl ve üç yedek, Danıştaydan seçilecek iki asıl ve iki yedek, Türkiye Adalet Akademisinden seçilecek bir asıl ve bir yedek, birinci sınıf olan adlî yargı hâkim ve savcıları arasından seçilecek yedi asıl ve dört yedek ile birinci sınıf olan idarî yargı hâkim ve savcıları arasından seçilecek üç asıl ve iki yedek üyeden oluşur.” şeklinde iken anılan fıkra KHK'nın 208. maddesinin (c) bendi ile “Kurul; Bakan, Adalet Bakanlığı ilgili bakan yardımcısı ile Cumhurbaşkanınca seçilen dört ve Türkiye Büyük Millet Meclisince seçilen yedi üyeden oluşur.” şeklinde değiştirilmiştir. Dava konusu kural, fıkra da yer alan “...Adalet Bakanlığı ilgili bakan yardımcısı...” ibaresidir.

-“Dairelerin oluşumu, daire başkanlarının seçimi ile görev ve yetkileri” başlıklı 8. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendi, “Birinci Dairesi; Adalet Bakanlığı Müsteşarı, Yargıtaydan seçilen bir, adlî yargı hâkim ve savcıları arasından seçilen üç, idarî yargı hâkim ve savcıları arasından seçilen bir ve Cumhurbaşkanınca seçilen bir asıl üye,” şeklinde iken anılan bent KHK'nın 208. maddesinin (f) bendi ile “Birinci Dairesi; Adalet Bakanlığı ilgili bakan yardımcısı, Yargıtay üyeleri arasından seçilen bir, adlî yargı hâkim ve savcıları arasından seçilen iki, idarî yargı hâkim ve savcıları arasından seçilen bir ve öğretim üyesi veya avukatlar arasından seçilen bir üye,” şeklinde değiştirilmiştir. Dava konusu kural, bentte yer alan “...Adalet Bakanlığı ilgili bakan yardımcısı...” ibaresidir.

1652. Kanun'a KHK'nın 208. maddesinin (r) bendi ile eklenen ek 2. maddede ise mevzuatta Hâkimler ve Savcılar Kuruluna ilişkin olarak Adalet Bakanlığı Müsteşarına verilen görevlerin, Adalet Bakanlığının bu işlerle görevlendirilen bakan yardımcısına verilmiş sayılacağı hüküm altına alınmıştır.

3. İptal Talebinin Gerekçesi

1653. Dava dilekçesinde özetle; Anayasa'nın 159. maddesinde HSK'nın düzenlendiği ve anılan maddede Adalet Bakanlığı Müsteşarının HSK'nın tabii üyesi olduğunun hükme bağlandığı, buna rağmen KHK ile Anayasa'nın öngördüğü bir makam olan Adalet Bakanlığı Müsteşarlığının kaldırılarak onun yerine Anayasa'da öngörülmeleyen bakan yardımcısının kurul üyesi hâline getirilmesinin Anayasa'nın üstünlüğünü yok saymak anlamına geldiği belirtilerek kuralların Anayasa'nın 11. ve 159. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

4. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

1654. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kurallar ilgisi nedeniyle Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden incelenmiştir.

1655. Dava konusu kurallarla 6087 sayılı Kanun'da yer alan "*Adalet Bakanlığı Müsteşarı*" ibareleri "*Adalet Bakanlığı ilgili bakan yardımcısı*" olarak değiştirilmekte ve mevzuatta HSK'ya ilişkin olarak Adalet Bakanlığı Müsteşarına verilen görevlerin Bakanlığın bu işlerle görevlendirilen bakan yardımcısına verilmiş sayılması öngörülmektedir. Kurallara göre Adalet Bakanlığı ilgili bakan yardımcısı Kurulun doğal üyesi olup Birinci Dairede görev yapmaktadır. HSK'ya ilişkin olarak Adalet Bakanlığı Müsteşarına verilen görevler Bakanlığın bu işlerle görevlendirilen bakan yardımcısı tarafından yürütülecektir.

1656. Kuralların 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca "*kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkilerinin düzenlenmesi,*" kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Kuralların Yetki Kanunu kapsamında olduğunun söylenebilmesi için ayrıca Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacı da taşıması gerekmektedir.

1657. Anayasa'nın 159. maddesinde Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun oluşumu, görev ve yetkileri düzenlenmekte iken 6771 sayılı Kanun'la başta Kurulun ismi olmak üzere anılan maddede de birtakım değişiklikler yapılmıştır. Bu kapsamda Kurulun ismi *Hâkimler ve Savcılar Kurulu* olarak değiştirilmiş, üye sayısı yirmi ikiden on üçe düşürülmüştür. Ancak Adalet Bakanlığı Müsteşarının Kurulun tabii üyesi olmasını öngören düzenlemede herhangi bir değişiklik yapılmadığı görülmektedir. Nitekim 159. maddenin üçüncü fıkrasında Kurulun Başkanının Adalet Bakanı olduğu ifade edildikten sonra Adalet Bakanlığı Müsteşarının Kurulun tabii

üyesi olduğu hükme bağlanmış ve ardından Kurulun diğer üyelerine yer verilmiştir.

1658. Bu itibarla, Anayasa'nın Adalet Bakanlığı Müsteşarının Kurulun tabii üyesi olmasını öngören hükmünde herhangi bir değişiklik öngörülmemekte iken, Adalet Bakanlığı ilgili bakan yardımcısının Kurulun tabii üyesi olarak Birinci Dairede görev yapmasını ve Kurula ilişkin olarak Adalet Bakanlığı Müsteşarına verilen görevlerin Bakanlığın bu işlerle görevlendirilen bakan yardımcısı tarafından yürütülmesini öngören kuralların Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacı taşıdığı söylenemez.

1659. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptalleri gerekir.

Kurallar, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden Anayasa'nın 11. ve 159. maddeleri yönünden ayrıca incelenmemiştir.

GGG. KHK'nın 209. Maddesiyle 6216 Sayılı Kanun'da Yapılan Değişikliklerin İncelenmesi

1. İptal Taleplerinin Gerekçesi

1660. Dava dilekçesinde özetle; bağımsız yargı organlarının kamu kurum ve kuruluşu olarak nitelendirilemeyeceği, bu itibarla bir yüksek mahkeme olan ve Anayasa'nın 146. ve devamı maddelerinde özel olarak düzenlenen Anayasa Mahkemesinin görevleri, üye yapısı ve seçimlerinin KHK ile yeniden düzenlenmesinin Yetki Kanunu kapsamına giren bir konu olmadığı, diğer taraftan Anayasa'nın 149. maddesinde Anayasa Mahkemesinin kuruluşu, yargılama usulleri, başkan, başkanvekilleri ve üyelerin disiplin işlerinin kanunla düzenleneceğinin açıkça ifade edildiği, dolayısıyla söz konusu hususlarda KHK ile düzenleme yapılmasının mümkün olmadığı belirtilerek kuralların Anayasa'nın mülga 91. ve 149. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. KHK'nın 209. Maddesinin (a) Bendiyle 6216 Sayılı Kanun'un 2. Maddesinin (ç) Bendinde Yer Alan "...yedi..." İbaresinin "...altı..." Şeklinde ve (d) Bendinde Yer Alan "Onyedi..." İbaresinin "Onbeş..." Şeklinde Değiştirilmesinin İncelenmesi

i. Kuralların Anayasa'nın Mülga 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

1661. 6216 sayılı Kanun'un 2. maddesinin (ç) bendinin önceki halinde Bölüm *"Bir başkanvekilinin başkanlığında yedi üyeden oluşan ve ilgili başkanvekili başkanlığında dört üyenin katılımıyla toplanıp bireysel başvurular hakkında karar verme yetkisine sahip olan kurul"* şeklinde tanımlanmıştır. Dava konusu kuralla anılan bentte yer alan *"yedi"* ibaresi *"altı"* şeklinde değiştirilmiştir.

1662. Maddenin (d) bendinin önceki halinde Genel Kurul *"Onyedi üyeden oluşan kurul"* şeklinde tanımlanmış, Dava konusu kuralla anılan bentte yer alan *"Onyedi"* ibaresi *"Onbeş"* şeklinde değiştirilmiştir.

1663. Kuralların 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca *"kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkilerinin düzenlenmesi,"* kapsamında olduğu anlaşılmaktadır.

1664. Öte yandan Anayasa'nın 146. maddesinin birinci fıkrasında Anayasa Mahkemesinin on yedi üyeden kurulacağı hüküm altına alınmakta iken 6771 sayılı Kanun'un 16. maddesiyle anılan fıkra da yapılan değişiklikle üye sayısı on beşe düşürülmüştür. Dava konusu kuralla öngörülen değişikliğin Anayasa Mahkemesinin üye sayısı ile ilgili olarak Anayasa'nın 146. maddesinin birinci fıkrasında yapılan ve üye sayısının on beşe düşürülmesini öngören değişikliğe uyum sağlanması amacına yönelik olduğu anlaşılmaktadır. Bu itibarla kurallar Yetki Kanunu kapsamında olup Anayasa'da KHK ile düzenlenmesi yasaklanmış alanlara ilişkin herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

1665. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

ii. Kuralların İçerik Yönünden İncelenmesi

1666. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kurallar ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden de incelenmiştir.

1667. Anayasa'nın 149. maddesinin beşinci fıkrasında Anayasa Mahkemesinin kuruluşu, Genel Kurul ve bölümlerin yargılama usulleri ile Başkan, başkanvekilleri ve üyelerin disiplin işlerinin kanunla düzenleneceği hükme bağlanmıştır.

1668. KHK'nın 183. maddesiyle 2247 sayılı Kanun'da yapılan değişikliklerle ilgili içerik yönünden yapılan denetimde açıklanan gerekçeler

uygun olduğu ölçüde dava konusu kurallar için de geçerlidir. Kurallar, Anayasa'nın 149. maddesinin beşinci fıkrasında belirtilen kanunilik ölçütünü sağlamaktadır.

1669. Bu itibarla Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla ihdas edilen kuralların kamu yararı dışında bir amaç gözettiği söylenemez. Bu nedenle kuralların hukuk devleti ilkesine aykırı bir yönü bulunmamaktadır.

1670. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın 2. ve 149. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

b. KHK'nın 209. Maddesinin (b) Bendiyle 6216 Sayılı Kanun'un 3. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının (a) Bendinde Yer Alan "... kanun hükmünde kararnamelerin,..." İbaresinin "...Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin,..." Şeklinde Değiştirilmesinin, Değiştirilen (ç) Bendinin ve (f) Bendinde Yer Alan "...milletvekili olmayan..." İbaresinin "... Cumhurbaşkanı yardımcıları ve..." Şeklinde Değiştirilmesinin İncelenmesi

i. Kuralların Anayasa'nın Mülga 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

1671. 6216 sayılı Kanun'un 3. maddesinde Anayasa Mahkemesinin görev ve yetkileri düzenlenmiştir.

1672. Maddenin (1) numaralı fıkrasının (a) bendinde "*Kanunların, Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün veya bunların belirli madde veya hükümlerinin şekil ve esas bakımından, Anayasa değişikliklerinin ise sadece şekil açısından Anayasaya aykırılığı iddiasıyla açılan iptal davalarına bakmak*" Mahkemenin görevleri arasında sayılmakta iken bentte yer alan "*...kanun hükmünde kararnamelerin,...*" ibaresi dava konusu kuralla "*...Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin,...*" şeklinde değiştirilmiştir.

1673. TBMM'nin parlamenter hükûmet sisteminde yer alan Bakanlar Kuruluna KHK çıkarma yetkisi verebileceğini hükme bağlayan ve KHK'ların hukuksal rejimini düzenleyen Anayasa'nın 91. maddesi 6771 sayılı Kanun'un 16. maddesiyle yürürlükten kaldırılmış, böylece KHK çıkarılabilme imkânına anayasal olarak son verilmiştir. Buna karşılık 6771 sayılı Kanun'la Anayasa'ya eklenen geçici 21. maddenin (F) fıkrasının birinci cümlesinde Anayasa'nın 91. maddesinin yürürlükten kaldırılma tarihine kadar çıkarılmış ve yürürlükte bulunan KHK'ların geçerliliklerini sürdürmeye devam edeceği belirtilmiştir. Anayasa Mahkemesinin söz konusu KHK'lara ilişkin yargısal denetim

yetkisinin de devam etmesi öngörülmüş, bu bağlamda anılan fıkranın ikinci cümlesinde “Yürürlükte bulunan kanun hükmünde kararnameler hakkında 152 nci ve 153 üncü maddelerin uygulanmasına devam olunur.” denilmiştir.

1674. KHK rejimine son verilmesini, diğer taraftan CBK’ların hukuk sistemine girmesini öngören ilgili Anayasa değişikliklerine koşut olarak Anayasa’nın Anayasa Mahkemesinin görev ve yetkilerini düzenleyen 148. maddesinin birinci fıkrasında yer alan “...kanun hükmünde kararnamelerin...” ibareleri de “...Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin...” şeklinde değiştirilmiştir. Böylece CBK’ların şekil ve esas bakımından Anayasa’ya uygunluğunun denetlenmesi öngörülürken, yargısal denetim görev ve yetkisi de Anayasa Mahkemesine verilmiştir. Anayasa’nın norm denetimine ilişkin düzenlemeler öngören 150 ila 153. maddelerinde de aynı doğrultuda ibare değişiklikleri yapılmıştır.

1675. Bu yönüyle kuralların Yetki Kanunu’nun (1) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca “kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkilerinin düzenlenmesi,” kapsamında olduğu ve Anayasa Mahkemesinin görev ve yetkileriyle ilgili olarak Anayasa’nın 148. maddesinin birinci fıkrasında yapılan ve bu kapsamda CBK’ların denetim görev ve yetkisinin Anayasa Mahkemesine verilmesini öngören Anayasa değişikliğine uyum sağlanması amacına yönelik olduğu sonucuna varılmaktadır.

1676. Kanun’un 3. maddesinin (ç) bendinin önceki halinde “Cumhurbaşkanını, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanını, Bakanlar Kurulu üyelerini, Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay, Askerî Yargıtay, Askerî Yüksek İdare Mahkemesi başkan ve üyelerini, başsavcılarını, Cumhuriyet Başsavcivekilini, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu ve Sayıştay başkan ve üyelerini, Genelkurmay Başkanı, Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri komutanları ile Jandarma Genel Komutanını görevleri ile ilgili suçlardan dolayı Yüce Divan sıfatıyla yargılamak.” Anayasa Mahkemesinin görevleri arasında sayılmış, anılan bentte dava konusu kuralla değişiklik yapılarak “Cumhurbaşkanını, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanını, Cumhurbaşkanı yardımcılarını, bakanları, Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay başkan ve üyelerini, başsavcılarını, Cumhuriyet Başsavcivekilini, Hakimler ve Savcılar Kurulu ve Sayıştay başkan ve üyelerini, Genelkurmay Başkanı ile Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri komutanlarını görevleriyle ilgili suçlardan dolayı Yüce Divan sıfatıyla yargılamak.” Anayasa Mahkemesinin görevleri arasında sayılmıştır.

1677. 6771 sayılı Kanun’un 16. maddesiyle; Anayasa Mahkemesinin, görevleriyle ilgili suçlardan dolayı Yüce Divan sıfatıyla yargılamakla

görevli olduğu kişileri düzenleyen Anayasa'nın 148. maddesinin altıncı fıkrasında yer alan "...Bakanlar Kurulu üyelerini,..." ibaresi "...Cumhurbaşkanı yardımcılarını, bakanları,..." şeklinde değiştirilmiş, böylece Cumhurbaşkanı yardımcıları da Anayasa Mahkemesinin Yüce Divan sıfatıyla yargılamakla görevli olduğu kişiler kapsamına dâhil edilmiştir. Anılan fıkarda yer alan "..., Askerî Yargıtay, Askerî Yüksek İdare Mahkemesi..." ile aynı maddenin yedinci fıkrasında yer alan "...ile Jandarma Genel Komutanı..." ibareleri ise madde metninden çıkarılmıştır.

1678. Dava konusu kuralla yapılan değişikliklerin 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca "*kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkilerinin düzenlenmesi,*" kapsamında olduğu ve Anayasa Mahkemesinin Yüce Divan sıfatıyla yargılamakla görevli olduğu kişileri gösteren Anayasa'nın 148. maddesinin altıncı ve yedinci fıkralarında yapılan değişikliklere uyum sağlanması amacına yönelik olduğu anlaşılmaktadır.

1679. Kanun'un 3. maddenin (f) bendinin önceki halinde ise "*Milletvekillerinin yasama dokunulmazlıklarının kaldırılmasına veya milletvekilliklerinin düşmesine ya da milletvekili olmayan bakanların dokunulmazlıklarının kaldırılmasına Türkiye Büyük Millet Meclisince karar verilmesi hâllerinde, ilgili milletvekili veya bir diğer milletvekilinin Anayasa, kanun veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü hükümlerine aykırılık iddiasına dayanan iptal istemlerini karara bağlamak*" Anayasa Mahkemesinin görevleri arasında sayılmakta iken bentte yer alan "...milletvekili olmayan..." ibaresi dava konusu kuralla "...Cumhurbaşkanı yardımcıları ve..." şeklinde değiştirilmiştir.

1680. Yapılan değişiklikle Anayasa Mahkemesine, bakanların ve Cumhurbaşkanı yardımcılarının dokunulmazlıklarının kaldırılması kararına karşı açılan iptal taleplerini karara bağlama görevi verilmiştir.

1681. Bakanlar, yeni hükûmet sisteminde farklı bir statüyle yeniden düzenlenmiştir. Bu bağlamda Anayasa'nın 6771 sayılı Kanun'un 10. maddesiyle değiştirilen 106. maddesinde bakanların milletvekili seçilme yeterliliğine sahip olanlar arasından Cumhurbaşkanı tarafından atanması ve görevden alınması, Cumhurbaşkanı'na karşı sorumlu olması öngörülmüştür. Ayrıca milletvekili olmayanlar arasından da bakan atanabileceğini belirten Anayasa'nın 112. maddesi aynı Kanun'un 16. maddesiyle ilga edilirken Anayasa'nın 106. maddesinin dördüncü fıkrasında TBMM üyelerinin

bakan olarak atanmaları durumunda üyeliklerinin sona ereceği hüküm altına alınmak suretiyle milletvekili olan ve olmayan bakan ayrımı ortadan kaldırılmıştır. Öte yandan aynı maddede Cumhurbaşkanı'nın, milletvekili seçilme yeterliliğine sahip olanlar arasından bir veya birden fazla Cumhurbaşkanı yardımcısı atayabileceği belirtilmiş, böylece ilk kez Cumhurbaşkanı yardımcılığı müessesesi getirilmiştir. Anılan maddenin onuncu fıkrasında ise Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanların görevleriyle ilgili olmayan suçlarda yasama dokunulmazlığına ilişkin hükümlerden yararlanacakları belirtilmek suretiyle Cumhurbaşkanı yardımcıları da yasama dokunulmazlığına sahip kılınmıştır.

1682. Söz konusu Anayasa değişikliklerine koşut olarak 6216 sayılı Kanun'un 3. maddesinin (f) bendinde dava konusu kuralla yapılan değişiklikle Anayasa Mahkemesinin bakanlar hakkında verilen dokunulmazlık kararının kaldırılmasına ilişkin görevinin yeniden düzenlendiği, ayrıca Anayasa Mahkemesine, Cumhurbaşkanı yardımcılarının dokunulmazlıklarının kaldırılmasına karar verilmesi hâlinde bu karara karşı iptal davalarına bakma görevinin de verildiği görülmektedir.

1683. Dava konusu kuralla yapılan değişikliğin, 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca *"kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkilerinin düzenlenmesi,"* kapsamında olduğu ve bakanların statüsünün yeniden belirlenmesine ve Cumhurbaşkanı yardımcılarının statüsünün düzenlenmesine ilişkin yukarıda yer verilen Anayasa değişikliklerine uyum sağlanması amacına yönelik olduğu anlaşılmaktadır.

1684. Bu itibarla yukarıda anılan kurallar Yetki Kanunu kapsamında olup ayrıca, Anayasa'da KHK ile düzenlenmesi yasaklanan alanlara ilişkin herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

1685. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

ii. Kuralların İçerik Yönünden İncelenmesi

1686. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kurallar ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden de incelenmiştir.

1687. KHK'nın 209. maddesinin (a) bendiyle 6216 sayılı Kanun'un 2. maddesinin (ç) ve (d) bentlerinde yapılan değişikliklerle ilgili içerik

yönünden yapılan denetimde açıklanan gerekçeler dava konusu kurallar için de geçerlidir.

1688. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın 2. ve 149. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

c. KHK'nın 209. Maddesinin (c) Bendiyle 6216 Sayılı Kanun'un 6. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasında Yer Alan "...onyedi..." İbaresinin "...onbeş..." Şeklinde Değiştirilmesinin, (2) Numaralı Fıkrasının (a) Bendinde Yer Alan "..., Askerî Yargıtay, Askerî Yüksek İdare Mahkemesi..." İbaresinin Madde Metninden Çıkarılmasının ve (c) Bendinin (3) Numaralı Alt Bendinde Yer Alan "...dekanı ya da..." İbaresinden Sonra Gelmek Üzere Eklenen "...bakan yardımcısı..." İbaresinin İncelenmesi

i. Kuralların Anayasa'nın Mülga 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

1689. Kanun'un 6. maddesinde Mahkemenin kuruluşu ve üyelerin seçilme yeterliği düzenlenmiştir.

1690. Maddenin (1) numaralı fıkrasında Mahkemenin on yedi üyeden kurulacağı belirtilmekte iken fıkra da yer alan "...onyedi..." ibaresi dava konusu kuralla "...onbeş..." şeklinde değiştirilmiştir.

1691. Yapılan değişikliğin 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca "*kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkilerinin düzenlenmesi*," kapsamında olduğu ve Anayasa Mahkemesinin üye sayısı ile ilgili olarak Anayasa'nın 146. maddesinin birinci fıkrasında yapılan ve üye sayısının on beşe düşürülmesini öngören değişikliğe uyum sağlanması amacına yönelik olduğu anlaşılmaktadır.

1692. Maddenin (2) numaralı fıkrasının (a) bendinin önceki halinde Mahkeme üyeliğine seçilebilmek için "*Yargıtay, Danıştay, Askeri Yargıtay, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi veya Sayıştayda başkan ya da üye olmak*" gerekmektedir. Anılan bentte yer alan "..., Askeri Yargıtay, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi..." ibaresi dava konusu kuralla madde metninden çıkarılmıştır.

1693. Askerî Yargıtayın ve AYİM'in kaldırılmasına yönelik Anayasa değişikliklerine koşut olarak Anayasa'nın 146. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "..., bir üyeyi Askerî Yargıtay, bir üyeyi Askerî Yüksek İdare Mahkemesi..." ibaresi ile dördüncü fıkrasında yer alan "..., Askerî Yargıtay, Askerî Yüksek İdare Mahkemesi..." ibareleri madde metninden çıkarılmıştır. Böylece Anayasa Mahkemesine Askerî Yargıtaydan ve AYİM'den üye

seçilmesine son verilmiştir. Bununla birlikte 6771 sayılı Kanun’la Anayasa’ya eklenen geçici 21. maddenin (D) fıkrası ile Askerî Yargıtay ve AYİM’den Anayasa Mahkemesi üyeliğine seçilmiş bulunan kişilerin herhangi bir sebeple görevleri sona erene kadar üyeliklerinin devam edeceği hükme bağlanmıştır.

1694. Dava konusu kuralla öngörülen değişikliğin Yetki Kanunu’nun (1) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca *“kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkilerinin düzenlenmesi,”* kapsamında olduğu ve Askerî Yargıtayın ve AYİM’in kaldırılmasının doğal sonucu olarak Anayasa’nın 146. maddesinin üçüncü fıkrasında yapılan ve Anayasa Mahkemesine Askerî Yargıtaydan ve AYİM’den üye seçilmesine son veren değişikliğe uyum sağlanması amacına yönelik olduğu anlaşılmaktadır.

1695. Maddenin (2) numaralı fıkrasının (c) bendinin (3) numaralı alt bendinde üst kademe yöneticilerden Anayasa Mahkemesi üyeliğine seçilme yeterliğine ilişkin esaslar düzenlenmiştir. Anılan alt bendin önceki halinde, *“En az yirmi yıl kamu hizmetinde fiilen çalışmış üst kademe yöneticileri arasından seçilecek üye için Yükseköğretim Kurulu Başkan veya üyesi ya da bir yükseköğretim kurumunun rektör veya dekanı ya da müsteşar, müsteşar yardımcısı, büyükelçi veya vali olmak,”* üst kademe yöneticileri arasından üyeliğe seçilmek için gerekli şartlar arasında sayılmıştır. Anılan bentte yer alan *“...dekanı ya da...”* ibaresinden sonra gelmek üzere anılan bende dava konusu kuralla *“...bakan yardımcısı,...”* ibaresi eklenmiştir. Böylece kırk beş yaşını doldurmuş, yükseköğrenim görmüş, hâkimlik mesleğine alınmaya engel bir hâlinin bulunmaması kaydıyla en az yirmi yıl kamu hizmetinde fiilen çalışmış bakan yardımcısı da Anayasa Mahkemesi üyeliğine seçilebilecektir.

1696. Kuralın 7142 sayılı Kanun’un (1) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca *“kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkilerinin düzenlenmesi,”* kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Daha önce de belirtildiği üzere Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine geçişle birlikte müsteşarlık kadrosu kaldırılmıştır. Yeni sistemle birlikte müsteşarın görevlerini bakan yardımcısı ifa etmektedir. Kanun’un Anayasa Mahkemesi üyelerinin seçilme yeterliğini düzenleyen 6. maddesine bakan yardımcısı ibaresinin eklenmesini öngören kuralın idari teşkilatın Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine göre yeniden yapılandırılması kapsamında kadroların ihdas ve iptaliyle ilgili olduğu görülmektedir. Dolayısıyla kural, Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacına yöneliktir.

1697. Bu itibarla dava konusu kurallar Yetki Kanunu kapsamında olup Anayasa’da KHK ile düzenlenmesi yasaklanan alanlara ilişkin herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

1698. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa’nın mülga 91. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

ii. Kuralların İçerik Yönünden İncelenmesi

1699. 6216 sayılı Kanun’un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa’nın 2. maddesi yönünden de incelenmiştir.

1700. KHK’nın 209. maddesinin (a) bendiyle 6216 sayılı Kanun’un 2. maddesinin (ç) ve (d) bentlerinde yapılan değişikliklerin içerik yönünden incelendiği başlık altında açıklanan gerekçeler dava konusu kurallar için de geçerlidir.

1701. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa’nın 2. ve 149. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

ç. KHK’nın 209. Maddesinin (ç) Bendiyle 6216 Sayılı Kanun’un 7. Maddesinin (2) Numaralı Fıkrasında Yer Alan “..., bir üyeyi Askerî Yargıtay, bir üyeyi Askerî Yüksek İdare Mahkemesi...” İbaresini ile (3) Numaralı Fıkrasında Yer Alan “..., Askerî Yargıtay, Askerî Yüksek İdare Mahkemesi...” İbaresinin Madde Metninden Çıkarılmasının İncelenmesi

i. Kuralın Anayasa’nın Mülga 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

1702. Kanun’un 7. maddesinde Anayasa Mahkemesi üyelerinin seçimine ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir.

1703. Maddenin (2) numaralı fıkrasının önceki halinde “Cumhurbaşkanı; üç üyeyi Yargıtay, iki üyeyi Danıştay bir üyeyi Askerî Yargıtay, bir üyeyi Askerî Yüksek İdare Mahkemesi genel kurullarınca kendi başkan ve üyeleri arasından her boş yer için gösterecekleri üçer aday içinden; en az ikisi hukuk bilim dallarından olmak üzere üç üyeyi Yükseköğretim Kurulunun yükseköğretim kurumlarının hukuk, iktisat ve siyasal bilimler dallarında görev yapan ve kendi üyesi olmayan öğretim üyeleri arasından her boş yer için göstereceği üçer aday içinden; dört üyeyi üst kademe yöneticileri, serbest avukatlar, birinci sınıf hâkim ve savcılar ile en az beş yıl raportörlük yapmış Anayasa Mahkemesi raportörleri arasından seçer.” denilmiştir. Anılan fıkrada yer alan “..., bir üyeyi Askerî Yargıtay, bir üyeyi Askerî Yüksek idare Mahkemesi...” ibaresi dava konusu kuralla madde metninden çıkarılmıştır.

1704. Maddenin (3) numaralı fıkrasının önceki hali “*Yargıtay, Danıştay, Askeri Yargıtay, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi ve Sayıştay genel kurulları ile Yükseköğretim Kurulu ve baro başkanlarınınca Mahkeme üyeliğine aday göstermek için yapılacak seçimlerde en fazla oy alan üç kişi aday gösterilmiş sayılır. Bu fıkra uyarınca yapılacak seçimler tek turda yapılır ve her bir üye her boş üyelik için bir adaya oy kullanabilir. Oyları eşit olan adaylar arasında eşitlik bozulana kadar oylama tekrarlanır.*” şeklinde iken fıkra da yer alan “...*, Askerî Yargıtay, Askerî Yüksek İdare Mahkemesi...*” ibaresi dava konusu kuralla madde metninden çıkarılmıştır.

1705. KHK’nın 209. maddesinin (c) bendiyle 6216 sayılı Kanun’un 6. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (a) bendinde yapılan değişikliğe yönelik gerekçeler dava konusu kural için de geçerlidir.

1706. Bu itibarla kural, Yetki Kanunu kapsamında olup ayrıca, Anayasa’da KHK ile düzenlenmesi yasaklanan alanlara ilişkin herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

1707. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa’nın mülga 91. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

ii. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

1708. 6216 sayılı Kanun’un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa’nın 2. maddesi yönünden de incelenmiştir.

1709. KHK’nın 209. maddesinin (a) bendiyle 6216 sayılı Kanun’un 2. maddesinin (ç) ve (d) bentlerinde yapılan değişikliklerle ilgili içerik yönünden yapılan denetimde açıklanan gerekçeler dava konusu kural için de geçerlidir.

1710. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa’nın 2. ve 149. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

d. KHK’nın 209. Maddesinin (d) Bendiyle 6216 Sayılı Kanun’un 9. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasında Yer Alan “...Başbakan,...” İbaresinin Madde Metninden Çıkarılmasının İncelenmesi

i. Kuralın Anayasa’nın Mülga 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

1711. Kanun’un 9. maddesinin (1) numaralı fıkrası “*Üyeler görevlerine başlamadan önce, Başkanın davet edeceği Cumhurbaşkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı, Başbakan, yüksek yargı organları başkan ve başsavcılar, Adalet Bakanı ve Devlet protokolünde yer alan diğer üst düzey görevliler ile emekli*

üyelerden katılanların, diğer ilgililerin huzurunda ve Anayasa Mahkemesi Başkan ve üyeleri önünde aşağıdaki andı içerler.” şeklinde iken fıkrada yer alan “... Başbakan,...” ibaresi dava konusu kuralla madde metninden çıkarılmıştır.

1712. Kuralın 7142 sayılı Kanun’un (1) numaralı fıkrasının (b) bendinin “Kanunlar ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan ... Başbakan, ... gibi bazı ibarelerin değiştirilmesi, yürürlükten kaldırılması veya bu çerçevede kanunlar ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan ilgili hükümlerin yeniden düzenlenmesi” hükmü kapsamında olduğu, yeni hükümet sisteminde Başbakanlığın kaldırılmasının bir sonucu olduğu, dolayısıyla kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla ihdas edildiği anlaşılmaktadır.

1713. Kural, Anayasa’da KHK ile düzenlenmesi yasaklanan alanlara ilişkin herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

1714. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa’nın mülga 91. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

ii. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

1715. 6216 sayılı Kanun’un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa’nın 2. maddesi yönünden de incelenmiştir.

1716. KHK’nın 209. maddesinin (a) bendiyle 6216 sayılı Kanun’un 2. maddesinin (ç) ve (d) bentlerinde yapılan değişikliklerle ilgili içerik yönünden yapılan denetimde açıklanan gerekçeler uygun olduğu ölçüde dava konusu kural için de geçerlidir.

1717. Anayasa Mahkemesi üyelerinin and içme töreninde Başbakanın da hazır bulunmasını öngören düzenlemenin yürürlükten kaldırılmasının Başbakanlığın kaldırılmasının bir sonucu olduğu, dolayısıyla kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlamak amacıyla ihdas edildiği anlaşılmaktadır. Kamu yararı dışında bir amaç gözetmeyen kuralın hukuk devleti ilkesine aykırı bir yönü bulunmamaktadır.

1718. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa’nın 2. ve 149. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

e. KHK’nın 209. Maddesinin (e) Bendiyle 6216 Sayılı Kanun’un 21. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasında Yer Alan “...onyedi...” İbaresinin “...onbeş...” Şeklinde ve “...oniki...” İbaresinin “...on...” Şeklinde Değiştirilmesinin İncelenmesi

i. Kuralın Anayasa'nın Mülga 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

1719. Kanun'un 21. maddesinin (1) numaralı fıkrasının önceki hali "*Genel Kurul, Mahkemenin onyedi üyesinden oluşur. Genel Kurul, Başkanın veya belirleyeceği başkanvekilinin başkanlığında en az oniki üye ile toplanır.*" şeklinde düzenlenmiş, dava konusu kuralla fıkra da yer alan "...onyedi..." ibaresi "*onbeş*", "...oniki..." ibaresi ise "*...on...*" şeklinde değiştirilmiştir.

1720. Anayasa Mahkemesindeki üye sayısının on beşe düşürülmesine ilişkin olarak Anayasa'nın 146. maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişikliğe koşut şekilde Genel Kurulun toplantı yeter sayısı da değiştirilmiş, bu kapsamda Anayasa'nın 149. maddesinin birinci fıkrasında Genel Kurulun Anayasa Mahkemesi Başkanının veya Başkanın belirleyeceği başkanvekilinin başkanlığında en az on iki üye ile toplanması öngörülmekteyken anılan fıkra da 6771 sayılı Kanun'un 16. maddesiyle yapılan ibare değişikliğiyle bu sayı on olarak belirlenmiştir.

1721. KHK'nın 209. maddesinin (c) bendiyle 6216 sayılı Kanun'un 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yapılan değişikliğe yönelik gerekçeler dava konusu kural için de geçerlidir.

1722. Bu itibarla kural, Yetki Kanunu kapsamında olup ayrıca, Anayasa'da KHK ile düzenlenmesi yasaklanan alanlara ilişkin herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

1723. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

ii. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

1724. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden de incelenmiştir.

1725. KHK'nın 209. maddesinin (a) bendiyle 6216 sayılı Kanun'un 2. maddesinin (ç) ve (d) bentlerinde yapılan değişikliklerle ilgili içerik yönünden yapılan denetimde açıklanan gerekçeler dava konusu kural için de geçerlidir.

1726. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. ve 149. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

f. KHK'nın 209. Maddesinin (f) Bendiyle 6216 Sayılı Kanun'un 22. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasında Yer Alan "...yedişer..." İbaresinin "...altışar..." Şeklinde Değiştirilmesinin İncelenmesi

i. Kuralın Anayasa'nın Mülga 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

1727. Kanun'un 22. maddesinin (1) numaralı fıkrasının önceki hali "*Mahkemede, bireysel başvuruları karara bağlamak üzere bir başkanvekili başkanlığında yedişer üyesi olan iki bölüm bulunur. Bölümler, bir başkanvekilinin başkanlığında dört üyenin katılımıyla toplanır.*" şeklinde düzenlenmiştir. Anılan fıkra da yer alan "...yedişer..." ibaresi "...altışar..." şeklinde değiştirilmiştir.

1728. Dava konusu kuralla öngörülen değişiklik Anayasa Mahkemesinin üye sayısının on beşe düşürülmesine ilişkin olarak Anayasa'nın 146. maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişikliğin bir sonucudur.

1729. KHK'nın 209. maddesinin (c) bendiyle 6216 sayılı Kanun'un 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yapılan değişikliğe yönelik gerekçeler dava konusu kural için de geçerlidir.

1730. Bu itibarla kural, Yetki Kanunu kapsamında olup ayrıca, Anayasa'da KHK ile düzenlenmesi yasaklanan alanlara ilişkin herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

1731. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

ii. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

1732. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden de incelenmiştir.

1733. KHK'nın 209. maddesinin (a) bendiyle 6216 sayılı Kanun'un 2. maddesinin (ç) ve (d) bentlerinde yapılan değişikliklerle ilgili içerik yönünden yapılan denetimde açıklanan gerekçeler dava konusu kural için de geçerlidir.

1734. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. ve 149. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

g. KHK'nın 209. Maddesinin (g) Bendiyle 6216 Sayılı Kanun'un 35. Maddesinin;

- (1) Numaralı Fıkrasında Yer Alan "...kanun hükmünde kararnamelerin,..." İbaresinin "...Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin,..." Şeklinde Değiştirilmesinin ve Aynı Fıkranın Değiştirilen (b) Bendinin,

- Değiştirilen (2) Numaralı Fıkrasının,

İncelenmesi

i. Kuralların Anayasa'nın Mülga 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

1735. Kanun'un 35. maddesinde iptal davası açmaya yetkili olanlar sayılmıştır.

1736. Maddenin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesi "*Kanunların, kanun hükmünde kararnamelerin, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün veya bunların belirli madde ya da hükümlerinin Anayasaya aykırılığı iddiasıyla doğrudan doğruya iptal davası açmaya yetkili olanlar şunlardır:*" şeklinde iken cümlede yer alan "...kanun hükmünde kararnamelerin,..." ibaresi dava konusu kuralla "... Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin,..." şeklinde değiştirilmiştir.

1737. KHK'nın 209. maddesinin (b) bendiyle Kanun'un 3. maddesinin (a) bendinde yapılan değişikliğe yönelik gerekçeler dava konusu kural için de geçerlidir.

1738. Kuralın 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (d) bendinin "*Kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının kurulması, kaldırılması, görevleri, yetkileri[ne] ilişkin usul ve esasların düzenlenmesinin sağlanması ... ile bu bent kapsamındaki ilgili hükümlerin değiştirilmesi ...*" hükmü kapsamında olduğu, Anayasa Mahkemesinin görev ve yetkileriyle ilgili olarak Anayasa'nın 148. maddesinin birinci fıkrasında yapılan ve bu kapsamda CBK'ların denetimi görev ve yetkisinin Anayasa Mahkemesine verilmesini öngören Anayasa değişikliğine uyum sağlama amacı taşıdığı anlaşılmaktadır.

1739. Maddenin (1) numaralı fıkrasının (b) bendinde iktidar ve anamuhalefet partisi meclis grupları iptal davası açmaya yetkili kılınmış iken anılan bentte yapılan değişiklikte iptal davası açma hakkı TBMM'de en fazla üyeye sahip iki siyasi parti grubundan her birine tanınmıştır.

1740. İptal davasını düzenleyen Anayasa'nın 150. maddesinin önceki halinde Anayasa Mahkemesine doğrudan iptal davası açma hakkı bulunanların Cumhurbaşkanı, iktidar ve ana muhalefet partisi Meclis grupları ile TBMM üye tamsayısının en az beşte biri tutarındaki üyeler olduğu belirtilmiştir. 6771 sayılı Kanun'la anılan maddede yapılan ibare değişikliğiyle birlikte iptal davası açabilecek olanların Cumhurbaşkanı, TBMM'de en fazla üyeye sahip iki siyasi parti grubu ve üye tamsayısının en az beşte biri tutarındaki üyeler olduğu hükme bağlanmıştır. Bu bağlamda maddenin birinci fıkrasının *"İktidarda birden fazla siyasî partinin bulunması halinde, iktidar partilerinin dava açma hakkını en fazla üyeye sahip olan parti kullanır."* şeklindeki son cümlesi de yürürlükten kaldırılmıştır.

1741. Dava konusu kuralla söz konusu cümlelerin yürürlükten kaldırılması 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (d) bendinin *"Kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının kurulması, kaldırılması, görevleri, yetkileri[ne] ilişkin usul ve esasların düzenlenmesinin sağlanması ... ile bu bent kapsamındaki ilgili hükümlerin değiştirilmesi ..."* hükmü kapsamında olup Anayasa'nın 150. maddesinde yapılan değişiklikle TBMM'de en fazla üyeye sahip iki siyasi parti grubundan her birine iptal davası açma hakkı tanınmasının bir sonucudur.

1742. Kanun'un 35. maddesinin (2) numaralı fıkrası ise *"İktidarda birden fazla siyasi partinin bulunması hâlinde, iktidar partilerinin dava açma hakkını en fazla üyeye sahip olan parti kullanır."* şeklinde iken anılan fıkra dava konusu kuralla *"Türkiye Büyük Millet Meclisindeki üye sayılarında eşitlik bulunması halinde, iptal davası açabilecek siyasi parti grupları, son milletvekili genel seçiminde alınan geçerli oy sayısına göre belirlenir."* şeklinde değiştirilmiştir.

1743. Kuralın 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (d) bendinin *"Kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının kurulması, kaldırılması, görevleri, yetkileri[ne] ilişkin usul ve esasların düzenlenmesinin sağlanması ... ile bu bent kapsamındaki ilgili hükümlerin değiştirilmesi ..."* hükmü kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Anayasa Mahkemesinde doğrudan iptal davası açabilme hakkının TBMM'de en fazla üyeye sahip iki siyasi parti grubuna tanınmasının ardından ikiden fazla siyasi partinin aynı sayıda üyeye sahip olması durumunda iptal davası açma yetkisi bakımından hangi siyasi parti grubunun yetkili olduğu konusunda uyuşmazlık çıkabilir. Dava konusu kuralla 35. maddenin (2) numaralı fıkrasında yapılan değişikliğin, uygulamada ortaya çıkabilecek bu belirsizliğin giderilmesi, dolayısıyla

Anayasa değişikliklerine uyum sağlanması amacına yönelik olduğu anlaşılmaktadır.

1744. Bu itibarla kural Yetki Kanunu kapsamında olup ayrıca, Anayasa’da KHK ile düzenlenmesi yasaklanan alanlara ilişkin herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

1745. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa’nın mülga 91. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

ii. Kuralların İçerik Yönünden İncelenmesi

1746. 6216 sayılı Kanun’un 43. maddesi uyarınca kurallar, ilgisi nedeniyle Anayasa’nın 2. maddesi yönünden de incelenmiştir.

1747. KHK’nın 209. maddesinin (a) bendiyle 6216 sayılı Kanun’un 2. maddesinin (ç) ve (d) bentlerinde yapılan değişikliklerle ilgili içerik yönünden yapılan denetimde açıklanan gerekçeler dava konusu kurallar için de geçerlidir.

1748. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa’nın 2. ve 149. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

ğ. KHK’nın 209. Maddesinin (ğ), (h), (i), (j) ve (m) Bentleriyle 6216 Sayılı Kanun’un 37., 38., 40., 43. ve 66. Maddelerinde Yapılan Değişikliklerin İncelenmesi

i. Kuralların Anayasa’nın Mülga 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

1749. 6216 sayılı Kanun’un;

“İptal davası açma süresi” başlıklı 37. maddesinin önceki halinde “Anayasa değişiklikleri ile kanunların şekil yönünden Anayasaya aykırılıkları iddiası ile doğrudan doğruya iptal davası açma hakkı, bunların Resmî Gazetede yayımlanmalarından başlayarak on gün; kanun hükmünde kararnamelerle Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’nün veya bunların belli madde ve hükümlerinin şekil ve esas, kanunların ise sadece esas yönlerinden Anayasaya aykırılıkları iddiasıyla doğrudan doğruya iptal davası açma hakkı, bunların Resmî Gazetede yayımlanmalarından başlayarak altmış gün sonra düşer.” denilmiştir. Anılan maddede yer alan “...kanun hükmünde kararnamelerle...” ibaresi KHK’nın 209. maddesinin (ğ) bendi ile “...Cumhurbaşkanlığı kararnameleri ile...” şeklinde değiştirilmiştir.

- “İptal davası açılmasında temsil ve uyulması gereken esaslar” başlıklı 38. maddesinin (1) numaralı fıkrası “Kanunların, kanun hükmünde kararnamelerin ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İctüzüğünün veya bunların belirli madde ya da hükümlerinin Anayasaya aykırılığı iddiasıyla açılacak iptal davası, 35 inci maddenin birinci fıkrasının (b) bendinde yazılı siyasi parti gruplarının genel kurullarının, üye tam sayısının salt çoğunluğu ile alacakları karar üzerine açılır.” şeklinde; (3) numaralı fıkrasının birinci cümlesi “İptal davası, Anayasa değişiklikleri ile kanunların, kanun hükmünde kararnamelerin ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İctüzüğünün veya bunların belirli madde ya da hükümlerinin Anayasaya aykırılığı iddiası ile iptalini ihtiva eden dava dilekçesinin Genel Sekreterlikçe, Yazı İşleri Müdürlüğüne havale edildiği tarihte açılmış sayılır.” şeklinde iken anılan fıkralarda yer alan “...kanun hükmünde kararnamelerin...” ibareleri KHK’nın 209. maddesinin (h) bendi ile “...Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin...” şeklinde değiştirilmiştir.

- “Anayasaya aykırılığın mahkemelerce ileri sürülmesi” başlıklı 40. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilgili kısmı “Bir davaya bakmakta olan mahkeme, bu davada uygulanacak bir kanun veya kanun hükmünde kararnamenin hükümlerini Anayasaya aykırı görürse veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varırsa;(...)” şeklinde iken anılan fıkroda yer alan “...kanun hükmünde kararnamenin...” ibaresi KHK’nın 209. maddesinin (i) bendi ile “...Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin...” şeklinde değiştirilmiştir.

- “Dosya üzerinden inceleme ve gerekçeyle bağlı olmama” başlıklı 43. maddesinin (3) numaralı fıkrasının önceki halinde “Mahkemenin, kanunların, kanun hükmünde kararnamelerin ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İctüzüğünün Anayasaya aykırılığı hususunda ileri sürülen gerekçelere dayanma zorunluluğu yoktur. Mahkeme, taleple bağlı kalmak şartıyla başka gerekçeyle de Anayasaya aykırılık kararı verebilir.” şeklinde yer alan düzenlemedeki “...kanun hükmünde kararnamelerin...” ibaresi KHK’nın 209. maddesinin (j) bendi ile “...Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin...” şeklinde değiştirilmiştir.

- 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası “Başvuru, kanunun, kanun hükmünde kararnamenin veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İctüzüğünün sadece belirli madde veya hükümleri aleyhine yapılmış olup da, bu madde veya hükümlerin iptali kanunun, kanun hükmünde kararnamenin veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İctüzüğünün diğer bazı hükümlerinin veya tamamının uygulanamaması sonucunu doğuruyorsa, keyfiyeti gerekçesinde belirtmek şartıyla Mahkeme, uygulama kabiliyeti kalmayan kanunun, kanun hükmünde kararnamenin veya Türkiye Büyük Millet

Meclisi İ t z    n n bahis konusu öteki hükümlerinin veya tümünün iptaline karar verebilir.” şeklinde iken anılan fıkra da yer alan “...kanun hükümünde kararnamenin...” ibareleri KHK’nın 209. maddesinin (j) bendi ile “...Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin...” şeklinde de i tirilmi tir.

- 66. maddesinin (3) numaralı fıkrasının birinci cümlesi “*Mahkemeye iptaline karar verilen kanun, kanun hükümünde kararname veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İ t z     veya bunların belirli madde veya hükümleri, iptal kararının Resm  Gazetede yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkar.*” şeklinde; (4) numaralı fıkrası ise “*Mahkeme, bir kanun, kanun hükümünde kararname veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İ t z    n n tamamını veya bir hükümünü iptal ederken, kanun koyucu gibi hareketle, yeni bir uygulamaya yol açacak biçimde hüküm tesis edemez.*” şeklinde iken anılan fıkralarda yer alan “...kanun hükümünde kararname...” ibareleri KHK’nın 209. maddesinin (m) bendi ile “...Cumhurbaşkanlığı kararnamesi...” şeklinde de i tirilmi tir.

1750. KHK’nın 209. maddesinin (b) bendiyle 6216 sayılı Kanun’un 3. maddesinin (a) bendinde yapılan değişikliğe yönelik gerekçeler dava konusu kurallar için de geçerlidir.

1751. Kurallarla yapılan değişiklikler 7142 sayılı Kanun’un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (d) bendinin “*Kanun ve kanun hükümünde kararnamelerde yer alan bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının kurulması, kaldırılması, görevleri, yetkileri[ne] ilişkin usul ve esasların düzenlenmesinin sağlanması ... ile bu bent kapsamındaki ilgili hükümlerin değiştirilmesi ...*” h k m  kapsamında olup, kuralların Anayasa Mahkemesinin görev ve yetkileriyle ilgili olarak Anayasa’nın 148. maddesinin birinci fıkrasında yapılan ve bu kapsamda CBK’ların denetimi görev ve yetkisinin Anayasa Mahkemesine verilmesini  ng ren Anayasa de i ikli ine uyum sağlama amacına yönelik olduğu anlaşılmaktadır.

1752. Bu itibarla kurallar, Yetki Kanunu kapsamında olup ayrıca, Anayasa’da KHK ile düzenlenmesi yasaklanan alanlara ilişkin herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

1753. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa’nın mülga 91. maddesine aykırı değildir. İptal taleplerinin reddi gerekir.

ii. Kuralların İçerik Yönünden İncelenmesi

1754. 6216 sayılı Kanun’un 43. maddesi uyarınca kurallar, ilgisi nedeniyle Anayasa’nın 2. maddesi yönünden de incelenmiştir.

1755. KHK'nın 209. maddesinin (a) bendiyle 6216 sayılı Kanun'un 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ç) ve (d) bentlerinde yapılan değişikliklerle ilgili içerik yönünden yönünden yapılan denetimde açıklanan gerekçeler dava konusu kurallar için de geçerlidir.

1756. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın 2. ve 149. maddelerine aykırı değildir. İptal taleplerinin reddi gerekir.

h. KHK'nın 209. Maddesinin (ı) Bendiyle 6216 Sayılı Kanun'un 39. Maddesinin (4) Numaralı Fıkrasında Yer Alan "...Başbakanlık..." İbaresinin "...Cumhurbaşkanlığı..." Şeklinde Değiştirilmesinin İncelenmesi

i. Kuralın Anayasa'nın Mülga 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

1757. 6216 sayılı Kanun'un "Eksikliklerin tamamlattırılması ve görüş bildirme" başlıklı 39. maddesinin (4) numaralı fıkrasının birinci cümlesinin önceki halinde "İptal davalarında Mahkemece esasın incelenmesine karar verilmesi hâlinde, dava dilekçesi ile ekleri Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı, Başbakanlık ile iptal davası açmaya yetkili siyasi parti gruplarına gönderilir." denilmiştir. Anılan cümlede yer alan "...Başbakanlık..." ibaresi dava konusu kuralla "...Cumhurbaşkanlığı..." şeklinde değiştirilmiştir.

1758. Kuralın 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (b) bendinin "Kanunlar ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan ... Başbakan, ... gibi bazı ibarelerin değiştirilmesi, yürürlükten kaldırılması veya bu çerçevede kanunlar ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan ilgili hükümlerin yeniden düzenlenmesi" hükmü kapsamında olduğu, yeni hükümet sisteminde Başbakanlık kurumunun kaldırılması nedeniyle yapılan değişikliğin Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla ihdas edildiği anlaşılmaktadır.

1759. Kural, Anayasa'da KHK ile düzenlenmesi yasaklanan alanlara ilişkin herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

1760. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

ii. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

1761. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden de incelenmiştir.

1762. KHK'nın 209. maddesinin (a) bendiyle 6216 sayılı Kanun'un 2. maddesinin (ç) ve (d) bentlerinde yapılan değişikliklerle ilgili içerik yönünden yapılan denetimde açıklanan gerekçeler uygun olduğu ölçüde dava konusu kural için de geçerlidir.

1763. İptal davalarında dava dilekçesi ile eklerinin Başbakanlığa da gönderilmesini öngören düzenlemenin yürürlükten kaldırılmasının Başbakanlığın kaldırılmasının bir sonucu olduğu, dolayısıyla kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlamak üzere ihdas edildiği anlaşılmaktadır. Kamu yararı dışında bir amaç gözetmeyen kuralın hukuk devleti ilkesine aykırı bir yönü bulunmamaktadır.

1764. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. ve 149. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

1. KHK'nın 209. Maddesinin (k) Bendiyle 6216 Sayılı Kanun'un 54. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasında Yer Alan "...milletvekili veya milletvekili olmayan..." İbaresinin "...milletvekili, Cumhurbaşkanı yardımcısı veya..." Şeklinde Değiştirilmesinin İncelenmesi

i. Kuralın Anayasa'nın Mülga 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

1765. Kanun'un 54. maddesinin (1) numaralı fıkrası "*Yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına veya milletvekilliğinin düşmesine ilişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi kararlarına karşı, ilgili milletvekili veya milletvekili olmayan bakan ya da bir diğer milletvekili, kararın alındığı günden başlayarak yedi gün içinde kararın Anayasaya, kanuna veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğüne aykırılığı iddiasıyla iptali için Mahkemeye başvurabilir. Bu talep onbeş gün içinde kesin olarak karara bağlanır.*" şeklinde iken fıkrada yer alan "...milletvekili veya milletvekili olmayan..." ibaresi dava konusu kuralla "...milletvekili, Cumhurbaşkanı yardımcısı veya..." şeklinde değiştirilmiştir.

1766. KHK'nın 209. maddesinin (b) bendiyle 6216 sayılı Kanun'un 3. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (f) bendinde yapılan değişiklikle ilgili Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden yapılan incelemede açıklanan gerekçeler dava konusu kural için de geçerlidir.

1767. Kuralın 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (d) bendinin "*Kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının kurulması, kaldırılması, görevleri, yetkileri[ne] ilişkin usul ve esasların düzenlenmesinin sağlanması ... ile bu bent kapsamındaki ilgili hükümlerin değiştirilmesi ...*" hükmü kapsamında

ve Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminde bakanların statüsünün yeniden belirlenmesine ve Cumhurbaşkanı yardımcılarının statüsünün düzenlenmesine ilişkin Anayasa değişikliklerine uyum sağlanması amacına yönelik olduğu anlaşılmaktadır.

1768. Bu itibarla kural, Yetki Kanunu kapsamında olup ayrıca, Anayasa’da KHK ile düzenlenmesi yasaklanan alanlara ilişkin herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

1769. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa’nın mülga 91. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

ii. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

1770. 6216 sayılı Kanun’un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa’nın 2. maddesi yönünden de incelenmiştir.

1771. KHK’nın 209. maddesinin (a) bendiyle 6216 sayılı Kanun’un 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ç) ve (d) bentlerinde yapılan değişikliklerle ilgili içerik yönünden yapılan denetimde açıklanan gerekçeler dava konusu kural için de geçerlidir.

1772. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa’nın 2. ve 149. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

i. KHK’nın 209. Maddesinin (1) Bendiyle 6216 Sayılı Kanun’un 57. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasından Sonra Gelmek Üzere Eklenen (2) Numaralı Fıkranın İncelenmesi

1773. Kanun’un 57. maddesinde Yüce Divan yargılamasına ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir.

1774. Maddeye (1) numaralı fıkradan sonra gelmek üzere dava konusu kuralla eklenen (2) numaralı fıkroda Cumhurbaşkanı, Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanlar hakkındaki Yüce Divan yargılamalarının üç ay içinde tamamlanması öngörülmüş, yargılamanın bu sürede tamamlanamadığı takdirde ilave üç aylık süre içinde kesin olarak tamamlanacağı hüküm altına alınmıştır.

1775. Yüce Divan yargılamalarının belli bir sürede tamamlanmasını öngören kural, Anayasa’nın İkinci Kısmı’nın İkinci Bölümü’nde yer alan adil yargılanma hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa’nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

1776. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

j. KHK'nın 209. Maddesinin (n) Bendiyle 6216 Sayılı Kanun'un Geçici 1. Maddesinden Sonra Gelmek Üzere Eklenen Geçici 2. Maddesinin;

i. (1) ve (2) Numaralı Fıkralarının İncelenmesi

1777. Kanun'a dava konusu kuralla eklenen geçici 2. maddenin;

- (1) numaralı fıkrasında, birlikte yapılan ilk Cumhurbaşkanı ve milletvekili seçimi sonucunda Cumhurbaşkanı'nın göreve başladığı tarihten önce görev yapmış Bakanlar Kurulu üyelerinin, görevleriyle ilgili suçlardan dolayı Yüce Divanda yargılanacağı belirtilmiştir.

- (2) numaralı fıkrasında, kaldırılan Askerî Yargıtay ve Askerî Yüksek İdare Mahkemesi başkan ve üyeleri, başsavcıları ile Jandarma Genel Komutanının, 27/4/2017 tarihinden önce görevleriyle ilgili işledikleri suçlardan dolayı Yüce Divanda yargılanması öngörülmüştür.

1778. KHK'nın 196. maddesinin (c) bendiyle Kanun'un 13. maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişikliklere yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

1779. Bakanlar Kurulu üyeleri ile Askerî Yargıtay ve Askerî Yüksek İdare Mahkemesi başkan ve üyeleri, başsavcıları ve Jandarma Genel Komutanını yargılamakla görevli yargı merciini belirleyen kural, Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın İkinci Bölümü'nde yer alan adil yargılanma hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

1780. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

ii. (3) numaralı Fıkrasının Birinci Cümlesi ile (4) Numaralı Fıkrasının İncelenmesi

(1) Kuralların Anayasa'nın Mülga 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

1781. Kanun'un geçici 2. maddesinin (3) numaralı fıkrasının dava konusu birinci cümlesinde, kaldırılan Askerî Yargıtay ve Askerî Yüksek İdare Mahkemesinden Anayasa Mahkemesi üyeliğine seçilmiş üyelerin

herhangi bir sebeple görevleri sona erene kadar üyeliklerinin devam edeceği belirtilmiştir.

1782. Maddenin (4) numaralı fıkrasında da Mahkemenin KHK'lara ilişkin görev ve yetkilerinin devam edeceği ifade edilmiştir.

1783. Kuralların 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (d) bendinin *"Kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının kurulması, kaldırılması, görevleri, yetkileri[ne] ilişkin usul ve esasların düzenlenmesinin sağlanması ..."* hükmü kapsamında olduğu anlaşılmaktadır.

1784. Anayasa Mahkemesine Askerî Yargıtaydan ve AYİM'den üye seçilmesine son verilmesine yönelik Anayasa değişikliğine koşut olarak 6771 sayılı Kanun'la Anayasa'ya eklenen geçici 21. maddenin (D) fıkrası ile Askerî Yargıtay ve AYİM'den Anayasa Mahkemesi üyeliğine seçilmiş bulunan kişilerin herhangi bir sebeple görevleri sona erene kadar üyeliklerinin devam edeceği hükme bağlanmıştır.

1785. Keza, KHK çıkarılması imkânına son verilmesine yönelik Anayasa değişikliğine koşut olarak da aynı maddenin (F) fıkrasında Anayasa'nın 91. maddesinin yürürlükten kaldırılma tarihine kadar çıkarılmış ve yürürlükte bulunan KHK'ların geçerliliğini sürdüreceği belirtilmiş; Anayasa Mahkemesinin söz konusu KHK'lara ilişkin yargısal denetim yetkisinin devam etmesi öngörülmüştür. Dolayısıyla dava konusu kurallarda öngörülen düzenlemelerin Anayasa Mahkemesinin üye yapısı ve görevleriyle ilgili olarak yapılan söz konusu Anayasa değişiklikleri neticesinde uygulamada ortaya çıkabilecek belirsizlikleri gidermeye yönelik olarak Anayasa'da öngörülen geçiş hükümlerine uyum sağlanması amacıyla ihdas edildiği anlaşılmaktadır.

1786. Bu itibarla kurallar, Yetki Kanunu kapsamında olup ayrıca, Anayasa'da KHK ile düzenlenmesi yasaklanan alanlara ilişkin herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

1787. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

(2) Kuralların İçerik Yönünden İncelenmesi

1788. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden de incelenmiştir.

1789. KHK'nın 209. maddesinin (a) bendiyle 6216 sayılı Kanun'un 2. maddesinin (ç) ve (d) bentlerinde yapılan değişikliklerle ilgili içerik yönünden yapılan denetimde açıklanan gerekçeler dava konusu kurallar için de geçerlidir.

1790. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın 2. ve 149. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

iii. (3) Numaralı Fıkrasının İkinci Cümlesinin İncelenmesi

1791. Kanun'un geçici 2. maddesinin (3) numaralı fıkrasının dava konusu ikinci cümlesinde, kaldırılan Askerî Yargıtay ve Askerî Yüksek İdare Mahkemesinden Anayasa Mahkemesi üyeliğine seçilmiş üyelerin ordu mensubu olmaktan doğan emeklilikle ilgili bütün haklarının saklı olduğu hüküm altına alınmaktadır.

1792. KHK'nın 6. maddesinin (b) bendiyle 6004 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 8. maddesine yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

1793. Bu itibarla kaldırılan Askerî Yargıtay ve Askerî Yüksek İdare Mahkemesinden Anayasa Mahkemesi üyeliğine seçilmiş üyelerin mali haklarına yönelik düzenleme öngören kural, Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın İkinci Bölümü'nde yer alan mülkiyet hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

1794. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

k. KHK'nın 209. Maddesinin (o) Bendiyle 6216 Sayılı Kanun'un 11. Maddesinin (4) Numaralı (anılan maddeye 3/11/2022 tarihli ve 7420 sayılı Kanun'un 29. maddesiyle eklenen fıkralar nedeniyle (8) numaralı) Fıkrasının Yürürlükten Kaldırılmasının İncelenmesi

1795. Kanun'un 11. maddesinin (4) numaralı fıkrasında Askerî Yargıtay ve Askerî Yüksek İdare Mahkemesi tarafından gösterilecek adaylar arasından seçilen üyenin, ordu mensubu olmaktan doğan emeklilikle ilgili bütün haklarının saklı olduğu hüküm altına alınmakta iken anılan fıkra dava konusu kuralla yürürlükten kaldırılmıştır.

1796. KHK'nın 6. maddesinin (b) bendiyle 6004 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 8. maddesine yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

1797. Bu itibarla kaldırılan Askerî Yargıtay ve Askerî Yüksek İdare Mahkemesinden Anayasa Mahkemesi üyeliğine seçilmiş üyelerin mali haklarına yönelik düzenlemeyi yürürlükten kaldıran kural, Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın İkinci Bölümü'nde yer alan mülkiyet hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

1798. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

ĞĞĞ. KHK'nın 211. Maddesinin;

- (a) Bendiyle 6550 Sayılı Kanun'un 3. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının Yürürlükten Kaldırılmasının,

- (c) Bendiyle 6550 Sayılı Kanun'un 19. Maddesinden Sonra Gelmek Üzere Eklenen Ek 1. Maddesinin,

İncelenmesi

1. İptal Taleplerinin Gerekçesi

1799. Dava dilekçesinde, kuralların, Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği belirtilerek Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. Kuralların Anayasa'nın Mülga 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

1800. 6550 sayılı Kanun'da araştırma altyapılarının daha etkin kullanımını ve sürdürülebilirliğini sağlamak üzere desteklenmesine ilişkin hususlar düzenlenmektedir.

1801. Kanun'un 3. maddesinde Araştırma Altyapıları Kurulunun kuruluş ve görevleri düzenlenmiştir. Maddenin KHK'nın 211. maddesinin (a) bendi ile yürürlükten kaldırılan (1) numaralı fıkrasında Kurulun;

Kalkınma Bakanı başkanlığında Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı ile Millî Eğitim Bakanından oluşacağı, alanında uzman kişilerin, görüşlerinden yararlanılmak üzere Kurula davet edilebileceği, Kurulun oy birliğiyle karar alacağı, Kurulun çalışma usul ve esaslarının yönetmelikle düzenleneceği belirtilmiştir.

1802. Kanun’a KHK’nın 211. maddesinin (c) bendi ile eklenen ek 1. maddede mevzuatta Araştırma Altyapıları Kuruluna yapılmış olan atıfların, Cumhurbaşkanınca belirlenen kurul veya mercie yapılmış sayılacağı hüküm altına alınmıştır.

1803. Kuralların 7142 sayılı Kanun’un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (d) bendinin *“Kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının kurulması, kaldırılması, görevleri, yetkileri[ne] ilişkin usul ve esasların düzenlenmesinin sağlanması ...”* hükmü kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Kurallar, idari teşkilatın Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi çerçevesinde yeniden yapılandırılmasına yönelik Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla ihdas edildiğinden Yetki Kanunu kapsamında olup Anayasa’da KHK ile düzenlenmesi yasaklanmış alanlara ilişkin herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

1804. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa’nın mülga 91. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

b. Kuralların İçerik Yönünden İncelenmesi

1805. 6216 sayılı Kanun’un 43. maddesi uyarınca kurallar, ilgisi nedeniyle Anayasa’nın 2. maddesi yönünden incelenmiştir.

1806. KHK’nın 192. maddesinin (b) bendiyle 3218 sayılı Kanun’un 4. maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesinin yürürlükten kaldırılmasıyla ilgili içerik yönünden yapılan denetimde açıklanan gerekçeler dava konusu kurallar için de geçerlidir.

1807. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa’nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

HHH. KHK’nın 212. Maddesinin;

- (a) Bendiyle 6735 Sayılı Kanun’un 4. Maddesinin (4), (5), (6), (7) ve (8) Numaralı Fıkralarının Yürürlükten Kaldırılmasının,

- (c) Bendiyle 6735 Sayılı Kanun'un 27. Maddesinden Sonra Gelmek Üzere Eklenen Ek 1. Maddesinin,

İncelenmesi

1. İptal Taleplerinin Gerekçesi

1808. Dava dilekçesinde, kuralların, Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği belirtilerek Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. Kuralların Anayasa'nın Mülga 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

1809. 6735 sayılı Kanun'da uluslararası iş gücüne ilişkin politikaların belirlenmesi, uygulanması, izlenmesi ile yabancılara verilecek çalışma izni ve çalışma izni muafiyetlerine dair iş ve işlemlerde izlenecek usul ve esaslar, yetki ve sorumluluklar ve uluslararası iş gücü alanındaki hak ve yükümlülükler düzenlenmektedir.

1810. Kanun'un 4. maddesinin (4) ila (8) numaralı fıkralarında Uluslararası İşgücü Politikası Danışma Kurulunun görevleri, üye yapısı, toplantı zamanı gibi hususlar düzenlenmekte iken anılan fıkralar KHK'nın 212. maddesinin (a) bendi ile yürürlükten kaldırılmıştır.

1811. Kanun'a KHK'nın 212. maddesinin (c) bendi ile eklenen ek 1. maddede mevzuatta Uluslararası İşgücü Politikası Danışma Kuruluna yapılmış olan atıfların, Cumhurbaşkanınca belirlenen kurul veya mercie yapılmış sayılacağı hüküm altına alınmıştır.

1812. Kuralların 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (d) bendinin *"Kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının kurulması, kaldırılması, görevleri, yetkileri[ne] ilişkin usul ve esasların düzenlenmesinin sağlanması ..."* hükmü kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Kurallar, idari teşkilatın Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi çerçevesinde yeniden yapılandırılmasına yönelik Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla ihdas edildiğinden Yetki Kanunu kapsamında olup Anayasa'da KHK ile düzenlenmesi yasaklanan alanlara ilişkin herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

1813. Açıklanan nedenlerle kurallar Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

b. Kuralların İçerik Yönünden İncelenmesi

1814. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kurallar, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden incelenmiştir.

1815. KHK'nın 192. maddesinin (b) bendiyle 3218 sayılı Kanun'un 4. maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesinin yürürlükten kaldırılmasıyla ilgili içerik yönünden yapılan denetimde açıklanan gerekçeler dava konusu kurallar için de geçerlidir.

1816. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

III. KHK'nın 213. Maddesinin;

1. (g) Bendiyle 5018 sayılı Kanun'un 11. Maddesinin Birinci Fıkrasına Eklenen "*Bakanlıklarda en üst yönetici Cumhurbaşkanı tarafından belirlenir.*" Cümlesinin İncelenmesi

a. Anlam ve Kapsam

1817. 5018 sayılı Kanun'un "*Üst yöneticiler*" başlıklı 11. maddesinin ikinci ve üçüncü fıkralarında üst yöneticilerin, idarelerinin stratejik planlarının ve bütçelerinin kalkınma planına, yıllık programlara, kurumun stratejik plan ve performans hedefleri ile hizmet gereklerine uygun olarak hazırlanması ve uygulanmasından, sorumlulukları altındaki kaynakların etkili, ekonomik ve verimli şekilde elde edilmesi ve kullanımını sağlamak, kayıp ve kötüye kullanımının önlenmesinden, mali yönetim ve kontrol sisteminin işleyişinin gözetilmesi, izlenmesi ve kanunlar ile CBK'larda belirtilen görev ve sorumlulukların yerine getirilmesinden Bakana; mahallî idarelerde ise meclislerine karşı sorumlu oldukları; bu sorumluluğun gereklerini harcama yetkilileri, mali hizmetler birimi ve iç denetçiler aracılığıyla yerine getirecekleri belirtilmiştir.

1818. Anılan maddenin birinci fıkrasının birinci cümlesinde bakanlıklarda ve diğer kamu idarelerinde en üst yönetici, il özel idarelerinde vali ve belediyelerde belediye başkanının üst yönetici olduğu belirtildikten sonra fıkraya dava konusu kuralla eklenen cümlede bakanlıklarda en üst yöneticinin Cumhurbaşkanı tarafından belirleneceği hüküm altına alınmıştır.

1819. 5018 sayılı Kanun'un 11. maddesinin önceki hâlinde bakanlıkların üst yöneticisi müsteşar olarak belirlenmiştir. KHK'nın 179. maddesi ile 375 sayılı KHK'ya eklenen geçici 32. madde uyarınca bakanlıklardaki müsteşar kadrosu iptal edilmiştir. Anılan düzenlemeye koşturularak 5018 sayılı Kanun'un 11. maddesinin birinci fıkrasında da değişiklik yapılarak bakanlıklarda müsteşar *üst yönetici* olmaktan çıkarılmış ve bakanlıklardaki *en üst yönetici* üst yönetici olarak tanımlanmıştır.

1820. Anılan fıkra dava konusu kuralla eklenen cümlede ise bakanlıklarda en üst yöneticinin Cumhurbaşkanı tarafından belirlenmesi öngörülmüştür. Böylece daha önceki düzenlemeden farklı olarak anılan maddede bakanlıkların üst yöneticisi özel olarak belirlenmeyerek en üst yönetici tanımına bağlı kılınmış; bakanlıklarda en üst yöneticiyi belirleme yetkisi ise dava konusu kuralla Cumhurbaşkanı'na bırakılmıştır.

1821. Dava konusu kuralda Cumhurbaşkanına Bakanlıklarda en üst yöneticiyi belirlemesi hususunda verilen yetki somut olarak bir kişinin şahsının belirlenmesinden ziyade bir kadro, pozisyon veya görevle ilgili olarak en üst yöneticinin kim olacağı hususunda genel ve soyut bir kural konulmasını gerekli kılmaktadır. Bu itibarla dava konusu kural söz konusu belirlemenin Cumhurbaşkanı tarafından düzenleyici bir işlemle yapılmasını öngörmektedir.

b. İptal Talebinin Gerekçesi

1822. Dava dilekçesinde özetle; kuralla bakanlıklarda en üst yöneticinin kim olacağı hususunda belirsiz ve öngörülemeyen bir düzenleme getirildiği belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

c. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

i. Kuralın Anayasa'nın Mülga 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

1823. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden incelenmiştir.

1824. Bakanlıklarda en üst yöneticinin Cumhurbaşkanı tarafından belirlenmesini öngören kuralın 7142 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasının (d) bendi uyarınca "...Cumhurbaşkanının yürütme yetkisine ilişkin hususlara dair hükümlerin düzenlenmesi..." kapsamında olduğu, yeni hükümet sisteminde

Anayasa'da yürütme yetkisi kapsamında teşkilat yapısı CBK ile düzenlenmesi öngörülen bakanlıklarda görev alan en üst yöneticinin de buna koşut olarak Cumhurbaşkanı tarafından belirlenmesi amacıyla yapıldığı anlaşılmaktadır.

1825. Bu itibarla kural, Yetki Kanunu kapsamında olup, Anayasa'da KHK ile düzenlenmesi yasaklanan alanlara ilişkin herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

1826. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

ii. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

1827. Kanun koyucu, yasama yetkisinin genelliği ilkesinin bir gereği olarak Anayasa'da düzenlenmeyen bir alanda doğrudan kural ihdas edebilir. Bu bağlamda kamu mali yönetimi ve kontrol sisteminde en üst yöneticilerin belirlenmesi anayasal bir konu olmayıp bu belirlemede nasıl bir yöntem izleneceği anayasal sınırlar içinde kalmak kaydıyla kanun koyucunun takdir yetkisi kapsamındadır.

1828. Anayasa'nın açıkça kanunla düzenlenmesini öngörmediği konularda kanunda genel ifadelerle düzenleme yapılarak ayrıntının yürütmeye bırakılması mümkündür. Anayasa'da münhasıran kanunla düzenleme yapılması öngörülmemen konularda da yasamanın asliliği ve Cumhurbaşkanlığı kararnameleri hâricinde geçerli olan yürütmenin türevselliği ilkeleri gereği idari işlemlerin kanuna dayanması zorunluluğu vardır. Ancak bu durumda kanunda belirlenmesi gereken çerçeve, Anayasa'nın kanunla düzenlenmesini öngördüğü durumdakinden çok daha geniş olabilecektir. Başka bir ifadeyle, Anayasa'ya göre kanunla düzenlenmesi gerekmeyen bir konu, kanuni dayanağı olmak kaydıyla idarenin düzenleyici işlemlerine bırakılabilir (AYM, E.2018/91, K.2020/10,19/2/2020, §110).

1829. Anayasa'da, kamu mali yönetimi ve kontrol sisteminde bakanlıkların en üst yöneticisinin belirlenmesine ilişkin düzenlemenin kanunla yapılmasını zorunlu kılan bir hüküm yer almamaktadır. Bu itibarla söz konusu belirlemenin düzenleyici işleme bırakılmasının Anayasa'ya aykırı bir yönü bulunmamaktadır. Öte yandan hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir bir şekilde düzenlenen kuralda belirlilik ilkesine de aykırılık bulunmamaktadır.

1830. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

2. (ı) Bendiyle 5018 Sayılı Kanun'un Başlığıyla Birlikte Değiştirilen 14. Maddesinin İncelenmesi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

1831. Dava dilekçesinde, kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği belirtilerek Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

i. Maddenin Birinci Cümlesinde Yer Alan "...ve mali plan..." İbaresini

1832. 5018 sayılı Kanun'un 14. maddesinin birinci cümlesinde yer alan "...ve mali plan..." ibaresi 20/5/2021 tarihli ve 7319 sayılı Kanun'un 8. maddesiyle madde metninden çıkarılmıştır.

1833. Açıklanan nedenle konusu kalmayan ibareye ilişkin iptal talebi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermek gerekir.

ii. Maddenin Kalan Kısım

1834. 5018 sayılı Kanun'un 14. maddesinin önceki halinde "*Merkezî yönetim kapsamındaki kamu idareleri; kamu gelirlerinin azalmasına veya kamu giderlerinin artmasına neden olacak ve kamu idarelerini yükümlülük altına sokacak kanun tasarılarının getireceği malî yükü, orta vadeli program ve malî plan çerçevesinde, en az üç yıllık dönem için hesaplar ve tasarılar eklerler. Sosyal güvenliğe yönelik kanun tasarılarında ise en az yirmi yıllık aktüeryal hesaplara yer verilir. Ayrıca, bu kanun tasarılarına Maliye Bakanlığı ile ilgisine göre Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı veya Hazine Müsteşarlığının görüşleri eklenir.*" denilmiştir. Anılan madde dava konusu kuralla "*Kamu gelirlerinin azalmasına veya kamu giderlerinin artmasına neden olacak ve kamu idarelerini yükümlülük altına sokacak kanun tekliflerinin getireceği mali yük, orta vadeli program ve mali plan çerçevesinde, en az üç yıllık dönem için hesaplanır ve tekliflere eklenir. Sosyal güvenliğe yönelik kanun tekliflerinde ise en az yirmi yıllık aktüeryal hesaplara yer verilir.*" şeklinde değiştirilmiştir.

1835. Görüldüğü üzere 5018 sayılı Kanun'un 14. maddesinde gelir ve giderleri etkileyecek kanun tasarılarına ilişkin hususlara yer verilmekte iken

dava konusu kuralla madde metni yeniden düzenlenerek gelir ve giderleri etkileyecek kanun tekliflerine ilişkin hususlar belirlenmiştir.

1836. Kuralla kamu gelirlerinin azalmasına veya kamu giderlerinin artmasına neden olacak ve kamu idarelerini yükümlülük altına sokacak kanun teklifleri yönünden milletvekillerine daha önce öngörülme-yen yeni bir yükümlülük getirilmektedir. Nitekim Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçilmeden önce kamu gelirlerinin azalmasına veya kamu giderlerinin artmasına neden olacak nitelikteki, milletvekilleri tarafından yapılacak kanun teklifleri bakımından bu şekilde bir hesaplama yükümlülüğü öngörülmemiştir.

1837. KHK'nın 12. maddesinin (o) bendiyle 3289 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 34. maddesine yönelik gerekçeler dava konusu kural bakımından da geçerlidir.

1838. Kuralla, 7142 sayılı Kanun'nda belirtildiği şekilde bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkileri ile personeline ilişkin usul ve esasların ya da Cumhurbaşkanının yürütme yetkisine ilişkin hususların düzenlenmesine veya bu çerçevede kanunlar ve KHK'larda yer alan ilgili hükümlerin değiştirilmesine, yürürlükten kaldırılmasına ilişkin bir düzenleme öngörülmemektedir.

1839. Bu itibarla kural 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) ila (d) bentlerinde belirtilen konulara yönelik bir düzenleme içermediğinden Yetki Kanunu kapsamında değildir.

1840. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

İİİ. KHK'nın 221. Maddesinin İkinci Fıkrasının Birinci Cümlesinin İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

1841. Dava dilekçesinde özetle; kuralın Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediği, Anayasa'nın 128. maddesi gereğince memurların ve kamu görevlilerinin atanmalarının kanunla düzenlenmesi gerekirken KHK ile düzenleme yapıldığı, kariyer mesleklerin giriş şartları, mesleki nitelik ve özellikleri ile kamu yönetimindeki işlevleri gözetildiğinde daha önce kariyer meslek sınıfında görev yapmayan Başbakanlık Merkez Teşkilatının

Genel Müdür Yardımcısı ve Daire Başkanı pozisyonlarındaki kamu görevlilerinin, bu görevlerinin sona ermesi üzerine kariyer meslek sınıfına atanmalarına imkân tanınmasının hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmadığı, bu kişiler arasında da subjektif bir değerlendirme yapılmasına sebebiyet verilecek şekilde herhangi objektif bir kriter belirlenmeksizin “*durumu uygun görülenlerin*” yasama uzmanlığı ile düzenleyici ve denetleyici kurumların kariyer uzmanlık kadro ve pozisyonlarına atanacağı belirtilmek suretiyle eşitlik ilkesinin zedelendiği belirtilerek kuralın Anayasa’nın 2., mülga 91. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa’ya Aykırılık Sorunu

a. Kuralın Anayasa’nın Mülga 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

1842. Dava konusu kuralda 9/7/2018 tarihi itibarıyla Başbakanlık Merkez Teşkilatında Genel Müdür Yardımcısı ve Daire Başkanı kadrolarında görev yapmakta olanların 657 sayılı Kanun’un 36. maddesinin “*Ortak Hüükümler*” bölümünün (A) fıkrasının (11) numaralı bendinde sayılan kariyer meslek grubu kadrolarına veya durumları uygun görülenlerin Yasama Uzmanlığı kadroları ile düzenleyici ve denetleyici kurumların kariyer uzmanlık kadro ve pozisyonlarına Devlet Personel Başkanlığınca bir ay içinde atanması öngörülmektedir.

1843. Kuralın 7142 sayılı Kanun’un (1) numaralı fıkrasının (d) bendinin “*Kanun ve kanun hüükümünde kararnamelerde yer alan bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının ... personeli[ne] ilişkin usul ve esasların düzenlenmesinin sağlanması ...*” hüükümü kapsamında olduğu görülmektedir. Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçilmesi sebebiyle Başbakanlık kurumunun kaldırılmasının ve teşkilatının kapatılmasının sonucu olarak buradaki görevleri sona eren personelin diğer kamu kurum ve kuruluşlarına devredilmesini öngören kuralda Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacı bulunmadığı söylenemez.

1844. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa’nın mülga 91. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

b. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

1845. Daha önce de ifade edildiği üzere kanunların ve KHK’ların kamu yararı gözetilerek çıkarılması, genel, objektif, adil kurallar içermesi ve hakkaniyet ölçütlerini gözetmesi hukuk devleti ilkesinin gereğidir. Bu nedenle kanun koyucunun hukuki düzenlemelerde kendisine tanınan

takdir yetkisini anayasal sınırlar içinde adalet, hakkaniyet ve kamu yararı ölçütlerini gözeterek kullanması gerekir.

1846. Memurların atanması, görev ve yetkileri, aylıkları ve ödenekleri ve diğer özlük işleri, kısacası memurluk statüsü 657 sayılı Kanun'da düzenlenmiştir. Bu Kanun, bütün memurlar yönünden genel kanun niteliğindedir. Memurluk, 657 sayılı Kanun'un öngördüğü asli ve sürekli istihdam biçimidir. Kanun'un 4/A maddesine göre memurlar, mevcut kuruluş biçimine bakılmaksızın, devlet ve diğer kamu tüzel kişiliklerince genel idare esaslarına göre yürütülen asli ve sürekli kamu hizmetlerini yürütmekle görevlendirilmişlerdir.

1847. Memur ile idare arasındaki ilişki, yasama organı tarafından, hizmetin gereklerine göre kanunla düzenlenmektedir. Bu ilişki, karşılıklı anlaşmaya dayanarak saptanmamaktadır. Memur, belirli bir statüde, nesnel kurallara göre hizmet yürütmekte, o statünün sağladığı aylık, ücret, atanma, yükselme, nakil gibi kimi öznel haklara sahip olmaktadır.

1848. Kanun koyucu, bir kamu hizmetinde, görevin gerektirdiği nitelikleri ve koşulları belirlemeyi ya da bunları değiştirmeyi, anayasal ilkeler içinde kalmak kaydıyla, görevin ve ülkenin gereklerine ve zorunluluklarına göre serbestçe takdir edebilir. Memurların yönetici kadrolarına atanmaları veya bu görevlerden alınarak başka bir kadroya atanmaları da statü hukukuna ilişkindir. Statü hukukuna göre yürütülen görevlere atanmanın usulleri, görevin kapsamı ve süresi ile ilgili konularda anayasal ilkelere aykırı olmamak kaydıyla düzenleme yapmak kanun koyucunun takdirindedir. Bu bağlamda, kanun koyucu, yönetici kadrosunda görev yapan kamu görevlilerinin herhangi bir sebeple bu görevlerinin sona ermesi durumunda atanacakları kadroları statü hukuku çerçevesinde belirleyebilir.

1849. Dava konusu kuralla, daha önce kariyer meslek kadrosunda görev yapıp yapmadığına ve bu kadrolara atanma koşullarına sahip olup olmadığına bakılmaksızın, Başbakanlık Merkez Teşkilatının Genel Müdür Yardımcısı ve Daire Başkanı kadrolarında görev yapan kamu görevlilerinin, çalıştıkları teşkilatın kapatılmasından kaynaklanan bir zorunluluk sebebiyle ve yönetici pozisyonunda görev yapmaları itibarıyla yeterli birikime ve deneyime sahip oldukları düşüncesiyle kariyer meslek kadrolarına atanabilmelerine imkân tanındığı anlaşılmaktadır. Bu amacın kamu yararıyla bağdaşmadığı söylenemez. Bu kişilerin, kariyer meslek kadrolarına atanabilmesine imkân tanınmasıyla kamu yararının gerçekleşip gerçekleşmeyeceği ise anayasallık denetiminin kapsamı dışındadır. Kuralda

öngörülen düzenleme adalet ve hakkaniyet ilkelerini zedeleyen herhangi bir unsur içermemektedir.

1850. Kural, anılan kamu görevlilerinden durumu uygun görülenlerin söz konusu kadrolara atanmış sayılmasını değil, idari bir işlemle atanmasını öngörmektedir. Buna göre idare atamaya tabi söz konusu personeli eğitim ve uzmanlık alanları, geçmiş çalışmaları, mesleki tecrübeleri gibi yönlerden değerlendirerek uygun gördüklerini Yasama Uzmanlığı kadroları ile düzenleyici ve denetleyici kurumların kariyer uzmanlık kadro ve pozisyonlarına da atayabilecektir. Başka bir ifadeyle kuralla idareye, atamaya tabi personelden söz konusu kadrolara atanabilecek durumda olanları belirleme konusunda takdir yetkisi tanınmaktadır. Belirtilen düzenleme ile hizmetin, görevin gerektirdiği nitelik ve özelliklere en uygun personel tarafından yürütülmesinin amaçlandığı anlaşılmakta olup bu amacın kamu yararına yönelik olmadığı söylenemez. İdarenin söz konusu takdir yetkisini keyfî ya da hukuka aykırı şekilde kullandığının iddia edilmesi hâlinde Anayasa'nın 125. maddesi uyarınca buna ilişkin dava açılabilmesinin önünde bir engel bulunmamaktadır.

1851. Anayasa'nın 10. maddesinde belirtilen *“kanun önünde eşitlik ilkesi”* hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Bu ilke ile eylemli değil, hukuksal eşitlik öngörülmüştür. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin kanunlar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Belirtilen ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak yasa karşısında eşitliğin ihlali yasaklanmıştır. Yasa önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez.

1852. Buna göre Başbakanlık Merkez Teşkilatında Genel Müdür Yardımcısı veya Daire Başkanı kadrosunda görev yaparak belli bir yetkinliğe sahip olduktan sonra kariyer meslek kadrolarına atanan kamu görevlileriyle, mesleğe, özel bir yarışma sınavını kazanarak, belli bir eğitim ve yeterlik sürecini başarıyla tamamladıktan sonra atananlar aynı hukuksal konumda bulunmamaktadır. Bu nedenle anılan sükûter arasında eşitlik karşılaştırması yapılamaz.

1853. Öte yandan kapatılan Başbakanlık Merkez Teşkilatında Genel Müdür Yardımcısı ve Daire Başkanı kadrolarında görev yapmakta olanların belirli kadrolara atanmalarını öngören düzenlemenin KHK ile yapılması anayasal açıdan mümkün olduğundan kuralın Anayasa'nın 128. maddesine aykırı bir yönü de bulunmamaktadır.

1854. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2., 10. ve 128. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

VI. İPTALİN DİĞER KURALLARA ETKİSİ

1855. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrasında kanunun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün belirli kurallarının iptali, diğer bazı hükümlerinin veya tamamının uygulanmaması sonucunu doğuruyorsa bunların da Anayasa Mahkemesince iptaline karar verilebileceği öngörülmektedir.

1856. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrasının önceki hâlinde KHK'lara da yer verilmiş iken 703 sayılı KHK'nın 209. maddesiyle fıkra da yer alan "...kanun hükmünde kararnamenin..." ibareleri "...Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin..." şeklinde değiştirilmiştir.

1857. Anayasa Mahkemesi 19/2/2020 tarihli ve E.2018/122, K.2020/14 sayılı kararında söz konusu ibare değişikliği sebebiyle KHK'lara ilişkin anılan fıkra kapsamındaki görev ve yetkisinde herhangi bir değişiklik olmadığı sonucuna ulaşmıştır (aynı kararda bkz. §§ 46, 47). Buna göre KHK'nın belirli kurallarının iptali, diğer bazı hükümlerinin veya tamamının uygulanmaması sonucunu doğuruyorsa Anayasa Mahkemesince bunların da iptaline karar verilebilecektir.

1858. Bu kapsamda 703 sayılı KHK'nın;

- 9. maddesinin (g) bendiyle 6446 sayılı Kanun'un 31. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının iptal edilmesi nedeniyle (2) numaralı fıkranın uygulanma kabiliyeti kalmamaktadır. Bu nedenle, uygulanma kabiliyeti kalmayan söz konusu fıkranın 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptali gerekir.

- 12. maddesinin (aa) bendiyle 3289 sayılı Kanun'a eklenen geçici 16. maddenin (2) numaralı fıkrasının birinci cümlesinin iptali nedeniyle

fıkranın kalan kısmının uygulanma kabiliyeti kalmamaktadır. Bu nedenle, uygulanma kabiliyeti kalmayan söz konusu kısmın 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptali gerekir.

- 22. maddesinin (b) bendiyle 652 sayılı KHK'nın değiştirilen 13. maddesinin ikinci cümlesinin "*Öğrencilere özel barınma hizmeti veren kurumlara iş yeri açma ve çalışma ruhsatı... verilir.*" bölümünün iptal edilmesi nedeniyle 27/6/2019 tarihli ve 7180 sayılı Kanun'un 15. maddesiyle maddeye eklenen "*...ortaokul ve ortaöğrenim düzeyinde Millî Eğitim Bakanlığınca, yükseköğrenim düzeyinde Gençlik ve Spor Bakanlığınca...*" bölümünün de uygulanma kabiliyeti kalmamaktadır. Bu nedenle, uygulanma kabiliyeti kalmayan söz konusu kısmın 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptali gerekir.

- 22. maddesinin (b) bendiyle 652 sayılı KHK'nın değiştirilen 13. maddesinin üçüncü cümlesinde yer alan "*... valiliklere devredebilir.*" ibaresinin iptal edilmesi nedeniyle 7180 sayılı Kanun'un 15. maddesiyle cümleye eklenen "*Bakanlıklar bu yetkilerini...*" ibaresinin de uygulanma kabiliyeti kalmamaktadır. Bu nedenle, uygulanma kabiliyeti kalmayan söz konusu ibarenin 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptali gerekir.

- 95. maddesinin (ı) bendiyle 2954 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 37. maddesinin birinci fıkrasının iptal edilmesi nedeniyle ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkraların uygulanma kabiliyeti kalmamaktadır. Bu nedenle, uygulanma kabiliyeti kalmayan söz konusu fıkraların 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptali gerekir.

- 95. maddesinin (j) bendiyle 2954 sayılı Kanun'un 50. maddesinin ibare değişikliği yapılan (f) bendinin ikinci cümlesinde yer alan "*... Cumhurbaşkanınca...*" ibaresinin iptali nedeniyle cümlenin kalan kısmının uygulanma kabiliyeti kalmamaktadır. Bu nedenle, uygulanma kabiliyeti kalmayan söz konusu kısmın 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptali gerekir.

- 95. maddesinin (j) bendiyle 2954 sayılı Kanun'un 50. maddesinin ibare değişikliği yapılan (h) bendinde yer alan "*...özel hukuk hükümlerine tabi personel...*" ibaresinin iptali nedeniyle bendin kalan kısmının ve (k) bendiyle ibare değişikliği yapılan Kanun'un 51. maddesinde yer alan "*... veya özel hukuk hükümlerine tabi...*" ibaresinin de uygulanma uygulanma kabiliyeti kalmamaktadır. Bu nedenle, 2954 sayılı Kanun'un; 50. maddesinin

(h) bendinin “...*özel hukuk hükümlerine tabi personel...*” ibaresi dışında kalan kısmının ve 51. maddesinde yer alan “...*veya özel hukuk hükümlerine tabi...*” ibaresinin 6216 sayılı Kanun’un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptali gerekir.

- 135. maddesinin (b) bendiyle 2547 sayılı Kanun’un 6. maddesinin (b) fıkrasının ibare değişikliği yapılan (5) numaralı bendinde yer alan “...*seçilip Cumhurbaşkanı tarafından atanan...*” ibaresinin iptali nedeniyle bendin kalan kısmı ile adı geçen fıkranın (1) numaralı bendinin ve üçüncü paragrafının uygulanma kabiliyeti kalmamaktadır. Bu nedenle, uygulanma kabiliyeti kalmayan söz konusu bent, kısım ve paragrafın 6216 sayılı Kanun’un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptali gerekir.

- 141. maddesinin (ç) bendiyle 633 sayılı Kanun’un 5. maddesinin ibare değişikliği yapılan yedinci fıkrasında yer alan “...*idari ve mali işleri Kurul Sekreterliğince...*” ibaresinin iptali nedeniyle fıkranın kalan kısmının uygulanma kabiliyeti kalmamaktadır. Bu nedenle, uygulanma kabiliyeti kalmayan söz konusu kısmın 6216 sayılı Kanun’un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptali gerekir.

- 141. maddesinin (d) bendiyle 633 sayılı Kanun’un 6. maddesinin birinci fıkrasının ibare değişikliği yapılan birinci cümlesinde yer alan “...*on iki...*” ibaresinin iptali nedeniyle cümlenin kalan kısmının uygulanma kabiliyeti kalmamaktadır. Bu nedenle, uygulanma kabiliyeti kalmayan söz konusu kısmın 6216 sayılı Kanun’un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptali gerekir.

- 141. maddesinin (d) bendiyle 633 sayılı Kanun’un 6. maddesinin ibare değişikliği yapılan altıncı fıkrasında yer alan “...*yetkili ve görevli merci...*” ve “...*Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanlığına...*” ibarelerinin iptali nedeniyle fıkranın kalan kısmının uygulanma kabiliyeti kalmamaktadır. Bu nedenle, uygulanma kabiliyeti kalmayan söz konusu kısmın 6216 sayılı Kanun’un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptali gerekir.

- 141. maddesinin (d) bendiyle 633 sayılı Kanun’un 6. maddesinin değiştirilen beşinci fıkrasının iptali nedeniyle anılan maddenin yedinci fıkrasının uygulanma imkânı kalmamıştır. Bu nedenle, uygulanma kabiliyeti kalmayan söz konusu fıkranın 6216 sayılı Kanun’un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptali gerekir.

- 141. maddesinin (ğ) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 10. maddesinin ibare değişikliği yapılan beşinci fıkrasında yer alan "*Başkanlığa ait kadrolara...*" ibaresinin iptali nedeniyle fıkranın kalan kısmının uygulanma kabiliyeti kalmamaktadır. Bu nedenle, uygulanma kabiliyeti kalmayan söz konusu kısmın 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptali gerekir.

- 141. maddesinin (j) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 13. maddesinin ibare değişikliği yapılan yedinci fıkrasında yer alan "*...Cumhurbaşkanınca...*" ibaresinin iptali nedeniyle fıkranın kalan kısmının uygulanma kabiliyeti kalmamaktadır. Bu nedenle, uygulanma kabiliyeti kalmayan söz konusu kısmın 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptali gerekir.

- 141. maddesinin (l) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 18/A maddesinin ibare değişikliği yapılan birinci fıkrasında yer alan "*...müşavirlik ve ataşeliklerden...*" ibaresinin iptali nedeniyle fıkranın kalan kısmının uygulanma kabiliyeti kalmamaktadır. Bu nedenle, uygulanma kabiliyeti kalmayan söz konusu kısmın 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptali gerekir.

- 141. maddesinin (n) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 33. maddesinin ikinci fıkrasının ibare değişikliği yapılan birinci cümlesinde yer alan "*...Cumhurbaşkanınca...*" ibaresinin iptali nedeniyle cümlelerin kalan kısmının uygulanma kabiliyeti kalmamaktadır. Bu nedenle, uygulanma kabiliyeti kalmayan söz konusu kısmın 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptali gerekir.

- 149. maddesinin (c) bendiyle 6701 sayılı Kanun'un 10. maddesinin (3) numaralı fıkrasının ibare değişiklikleri yapılan birinci ve ikinci cümlelerinde yer alan "*...Cumhurbaşkanınca...*" ve "*...Cumhurbaşkanlığına...*" ibarelerinin iptali nedeniyle anılan fıkranın kalan kısmının uygulanma kabiliyeti kalmamaktadır. Bu nedenle, uygulanma kabiliyeti kalmayan söz konusu kısmın 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptali gerekir.

- 149. maddesinin (c) bendiyle 6701 sayılı Kanun'un 10. maddesinin ibare değişikliği yapılan (8) numaralı fıkrasında yer alan "*...Cumhurbaşkanı...*" ibaresinin iptali nedeniyle fıkranın kalan kısmının uygulanma kabiliyeti kalmamaktadır. Bu nedenle, uygulanma kabiliyeti

kalmayan söz konusu kısmın 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptali gerekir.

- 164. maddesinin (b) bendiyle 6112 sayılı Kanun'un 14. maddesine eklenen (5) numaralı fıkrasının iptal edilmesi nedeniyle fıkranın birinci cümlesine "...kullanılabilmesi..." ibaresinden sonra gelmek üzere 6/12/2019 tarihli ve 7196 sayılı Kanun'la eklenen "...uyuşturucu ve zararlı alışkanlıklar ile mücadele, trafik ve yol güvenliği, suçun önlenmesi, afet yönetimi, nüfus hizmetleri, göç yönetimi ve düzensiz göçle mücadele..." ibaresi ile 8/4/2022 tarihli ve 7394 sayılı Kanun'un 29. maddesiyle anılan cümleye "...iş sağlığı ve güvenliği,..." ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen "...ekonomide ve..." ibaresi ve "...işçi ve işveren ilişkileri,..." ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen "...vergiye gönüllü uyumun sağlanması ve vergi bilincinin artırılması,..." ibaresinin de uygulanma kabiliyeti kalmamaktadır. Bu nedenle, söz konusu ibarelerin 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptali gerekir.

- 169. maddesinin (ç) bendiyle 660 sayılı KHK'nın 5. maddesinin ibare değişikliği yapılan (2) numaralı fıkrasında yer alan "...Cumhurbaşkanınca..." ibaresinin iptali nedeniyle fıkranın kalan kısmının uygulanma kabiliyeti kalmamaktadır. Bu nedenle, uygulanma kabiliyeti kalmayan söz konusu kısmın 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptali gerekir.

- 178. maddesiyle 375 sayılı KHK'ya eklenen ek 23. maddenin birinci fıkrasının iptali nedeniyle maddenin kalan kısmının uygulanma kabiliyeti kalmamaktadır. Bu nedenle, uygulanma kabiliyeti kalmayan söz konusu kısmın 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptali gerekir.

- 178. maddesiyle 375 sayılı KHK'ya eklenen ek 24. maddenin birinci fıkrasının iptali nedeniyle maddenin kalan kısmının uygulanma kabiliyeti kalmamaktadır. Bu nedenle, uygulanma kabiliyeti kalmayan söz konusu kısmın 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptali gerekir.

- 178. maddesiyle 375 sayılı KHK'ya eklenen ek 25. maddenin birinci fıkrasının iptali nedeniyle maddenin kalan kısmının uygulanma kabiliyeti kalmamaktadır. Bu nedenle, uygulanma kabiliyeti kalmayan söz konusu kısmın 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptali gerekir.

- 178. maddesiyle 375 sayılı KHK'ya eklenen ek 26. maddenin birinci fıkrasının iptali nedeniyle maddenin kalan kısmının uygulanma kabiliyeti kalmamaktadır. Bu nedenle, uygulanma kabiliyeti kalmayan söz konusu kısmın 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptali gerekir.

- 178. maddesiyle 375 sayılı KHK'ya eklenen ek 27. maddenin birinci fıkrasının iptali nedeniyle maddenin kalan kısmının uygulanma kabiliyeti kalmamaktadır. Bu nedenle, uygulanma kabiliyeti kalmayan söz konusu kısmın 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptali gerekir.

- 178. maddesiyle 375 sayılı KHK'ya eklenen ek 28. maddenin birinci fıkrasının iptali nedeniyle maddenin kalan kısmının uygulanma kabiliyeti kalmamaktadır. Bu nedenle, uygulanma kabiliyeti kalmayan söz konusu kısmın 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptali gerekir.

- 178. maddesiyle 375 sayılı KHK'ya eklenen ek 31. maddenin birinci fıkrasının iptali nedeniyle maddenin kalan kısmının uygulanma kabiliyeti kalmamaktadır. Bu nedenle, uygulanma kabiliyeti kalmayan söz konusu kısmın 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptali gerekir.

- 178. maddesiyle 375 sayılı KHK'ya eklenen ek 33. maddenin birinci fıkrasının iptali nedeniyle maddenin kalan kısmının uygulanma kabiliyeti kalmamaktadır. Bu nedenle, uygulanma kabiliyeti kalmayan söz konusu kısmın 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptali gerekir.

- 178. maddesiyle 375 sayılı KHK'ya eklenen ek 34. maddesinin birinci fıkrasının "...*daire başkanlarına (ana ve yardımcı hizmet birimi)...*" ibareleri dışında kalan kısmının iptal edilmesi nedeniyle anılan ibarelerin de uygulanma kabiliyeti kalmamaktadır. Bu nedenle, uygulanma kabiliyeti kalmayan söz konusu ibarelerin 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptali gerekir.

- 178. maddesiyle 375 sayılı KHK'ya eklenen ek 35. maddesinin üçüncü fıkrasının birinci ve ikinci cümlelerinin iptal edilmesi nedeniyle 18/6/2020 tarihli ve 7247 sayılı Kanun'un 18. maddesiyle değiştirilen üçüncü cümlesinin de uygulanma kabiliyeti kalmamaktadır. Bu nedenle, uygulanma kabiliyeti

kalmayan söz konusu cümlelerin 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptali gerekir.

- 197. maddesinin (a) bendiyle 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'nun ibare değişikliği yapılan 2. maddesinde yer alan "...Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle ya da bunların verdiği yetkiye dayanarak..." ibaresinin iptali nedeniyle maddede yer alan "...veya..." ibaresinin de uygulanma kabiliyeti kalmamaktadır. Bu nedenle, uygulanma kabiliyeti kalmayan söz konusu ibarenin 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptali gerekir.

- 197. maddesinin (b) bendiyle 4688 sayılı Kanun'un 15. maddesinin ibare değişikliği yapılan (c) bendinde yer alan "*Bakanlar, bakan yardımcıları, bu Kanun kapsamında bulunan kurum ve kuruluşların...*" ibaresinin iptali nedeniyle bendin "*...başkanları, genel müdürleri, ... ve bunların yardımcıları, yönetim kurulu üyeleri, merkez teşkilâtlarının denetim birimleri yöneticileri ve kurul başkanları, hukuk müşavirleri, bölge, il ve ilçe teşkilâtlarının en üst amirleri ile bunlara eşit veya daha üst düzeyde olan kamu görevlileri,...*" şeklindeki bölümünün de uygulanma kabiliyeti kalmamaktadır. Bu nedenle, uygulanma kabiliyeti kalmayan söz konusu bölümün 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptali gerekir.

- 197. maddesinin (c) bendiyle 4688 sayılı Kanun'un 19. maddesinin ibare değişikliği yapılan ikinci fıkrasının (h) bendinde yer alan "...Cumhurbaşkanınca..." ibaresinin iptali nedeniyle bentte yer alan "...vergî muafiyeti tanınan vakıflar ile..." ibaresinin de uygulanma kabiliyeti kalmamaktadır. Bu nedenle, uygulanma kabiliyeti kalmayan söz konusu ibarenin 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptali gerekir.

- 197. maddesinin (d) bendiyle 4688 sayılı Kanun'un 24. maddesinin ibare değişikliği yapılan ikinci fıkrasında yer alan "...Cumhurbaşkanının..." ibaresinin iptali nedeniyle fıkranın kalan kısmının uygulanma kabiliyeti kalmamaktadır. Bu nedenle, uygulanma kabiliyeti kalmayan söz konusu kısmın 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptali gerekir.

- 197. maddesinin (f) bendiyle 4688 sayılı Kanun'un 34. maddesinin birinci fıkrasının ibare değişikliği yapılan (a), (d) ve (e) bentlerinde yer alan "...Cumhurbaşkanınca..." ibarelerinin iptali nedeniyle anılan bentlerin kalan

kısımları ile ikinci fıkrasının da uygulanma kabiliyeti kalmamaktadır. Bu nedenle, uygulanma kabiliyeti kalmayan söz konusu kısımlar ile fıkranın 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptali gerekir.

- 200. maddesinin (a) bendiyle 5393 sayılı Kanun'un 4. maddesinin ibare değişikliği yapılan beşinci fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan "...Cumhurbaşkanı kararı..." ve altıncı fıkrasında yer alan "...Cumhurbaşkanı kararı ile..." ibarelerinin iptali nedeniyle beşinci fıkranın ikinci cümlesi ve altıncı fıkranın kalan kısmının uygulanma kabiliyeti kalmamaktadır. Bu nedenle, uygulanma kabiliyeti kalmayan söz konusu kısımların 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptali gerekir.

- 200. maddesinin (b) bendiyle 5393 sayılı Kanun'un 11. maddesinin ibare değişiklikleri yapılan birinci fıkrasının birinci cümlesi ile ikinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "...Cumhurbaşkanı kararı..." ibarelerinin iptali nedeniyle anılan cümlelerin kalan kısımlarının uygulanma kabiliyeti kalmamaktadır. Bu nedenle, uygulanma kabiliyeti kalmayan söz konusu kısımların 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptali gerekir.

- 200. maddesinin (c) bendiyle 5393 sayılı Kanun'un 12. maddesinin ibare değişikliği yapılan üçüncü fıkrasında yer alan "...Cumhurbaşkanı kararının..." ibaresinin iptali nedeniyle fıkra da yer alan "...veya..." ve "...yayımlandığı..." ibarelerinin de uygulanma kabiliyeti kalmamaktadır. Bu nedenle, uygulanma kabiliyeti kalmayan söz konusu ibarelerin 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptali gerekir.

- 208. maddesinin (b) bendiyle 6087 sayılı Kanun'un 2. maddesinin ibare değişikliği yapılan (j) bendinde yer alan "...ilgili bakan yardımcısı..." ibaresinin iptali nedeniyle anılan bentte yer alan "...ve Adalet Bakanlığı..." ibaresinin de uygulanma kabiliyeti kalmamaktadır. Bu nedenle, uygulanma kabiliyeti kalmayan söz konusu ibarenin 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptali gerekir.

VII. İPTAL KARARININ YÜRÜRLÜĞE GİRECEĞİ GÜN SORUNU

1859. Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasında "*Kanun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü ya da bunların hükümleri, iptal kararlarının Resmî Gazetede yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkar. Gereken hallerde Anayasa Mahkemesi iptal hükmünün*

yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabilir. Bu tarih, kararın Resmî Gazetede yayımlandığı günden başlayarak bir yılı geçemez.” denilmekte, 6216 sayılı Kanun’un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrasında da bu kural tekrarlanarak Mahkemenin gerekli gördüğü hâllerde Resmî Gazete’de yayımlandığı günden başlayarak iptal kararının yürürlüğe gireceği tarihi bir yılı geçmemek üzere ayrıca kararlaştırabileceği belirtilmektedir.

1860. Bu kapsamda 703 sayılı KHK’nın;

- 6. maddesinin (b) bendiyle 6004 sayılı Kanun’un başlığıyla birlikte değiştirilen 8. maddesinin,

- 9. maddesinin (e) bendiyle 6446 sayılı Kanun’un 26. maddesinin (6) numaralı fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen (7), (8), (9), (10), (11), (12), (13) ve (14) numaralı fıkraların,

- 9. maddesinin (g) bendiyle 6446 sayılı Kanun’un 31. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 1. maddesinin,

- 11. maddesinin (c) bendiyle 351 sayılı Kanun’un başlığıyla birlikte değiştirilen 11. maddesinin,

- 12. maddesinin (o) bendiyle 3289 sayılı Kanun’un başlığıyla birlikte değiştirilen 34. maddesinin,

- 12. maddesinin (v) bendiyle 3289 sayılı Kanun’un ek 11. maddesinin birinci fıkrasında yer alan “...ve liglere katılan...” ibaresinin “...gençlik ve...” şeklinde değiştirilmesinin,

- 12. maddesinin (z) bendiyle 3289 sayılı Kanun’un ek 12. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 13. ve ek 14. maddelerinin,

- 12. maddesinin (aa) bendiyle 3289 sayılı Kanun’a eklenen geçici 16. maddenin (2) numaralı fıkrasının,

- 14. maddesiyle 2531 sayılı Kanun’un 2. maddesine eklenen üçüncü fıkranın,

- 16. maddesinin (b) bendiyle 4059 sayılı Kanun’un başlığıyla birlikte değiştirilen 7. maddesinin,

- 18. maddesinin (b) bendiyle 3152 sayılı Kanun’un başlığıyla birlikte değiştirilen 28/A maddesinin (2) numaralı fıkrasının,

- 20. maddesiyle 5326 sayılı Kanun'un 42. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen 42/A maddesinin,

- 22. maddesinin (b) bendiyle 652 sayılı KHK'nın başlığıyla birlikte değiştirilen 13. maddesinin,

- 23. maddesinin (e) bendiyle 1325 sayılı Kanun'a eklenen 14. ve 15. maddelerin,

- 30. maddesinin (b) bendiyle 637 sayılı KHK'nın değiştirilen 26. maddesinin,

- 43. maddesiyle 2547 sayılı Kanun'un 34. maddesine eklenen üçüncü fıkranın,

- 46. maddesinin (b) bendiyle 2879 sayılı Kanun'un 4. maddesine eklenen dokuzuncu ve onuncu fıkraların,

- 71. maddesinin (e) bendiyle 6458 sayılı Kanun'un 121. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen 121/A maddesinin,

- 77. maddesinin (b) bendiyle 3624 sayılı Kanun'un 14. maddesinin birinci fıkrasının değiştirilen (f) bendinin ve aynı maddeye eklenen beşinci fıkranın,

- 88. maddesinin (b) bendiyle 5502 sayılı Kanun'un 35. maddesinin altıncı fıkrasında yer alan "...ve diğer kanunlarla..." ibaresinin "...ve diğer mevzuatla..." şeklinde değiştirilmesinin,

- 95. maddesinin (ç) bendiyle 2954 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 13. maddesinin,

- 95. maddesinin (ı) bendiyle 2954 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 37. maddesinin,

- 95. maddesinin (i) bendiyle 2954 sayılı Kanun'un değiştirilen 47. maddesinin,

- 95. maddesinin (j) bendiyle 2954 sayılı Kanun'un 50. maddesinin birinci fıkrasının ibare değişiklikleri yapılan (f) ve (h) bentlerinin, (g) bendinin değiştirilen birinci paragrafının, değiştirilen (ı) bendinin ve fıkraya eklenen (k) bendinin,

- 95. maddesinin (k) bendiyle 2954 sayılı Kanun'un 51. maddesinde yer alan "...sözleşmeli..." ibaresinin "...özel hukuk hükümlerine tabi..." şeklinde değiştirilmesinin ve aynı maddede yer alan "...veya..." ibaresinin,

- 95. maddesinin (l) bendiyle 2954 sayılı Kanun'un 60. maddesine eklenen ikinci fıkranın

- 95. maddesinin (m) bendiyle 2954 sayılı Kanun'un geçici 13. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen geçici 14. ve geçici 15. maddelerinin,

- 109. maddesinin (a) bendiyle 4641 sayılı Kanun'un 1. maddesinde yer alan "...yaratarak..." ibaresinin "...oluşturarak..." şeklinde değiştirilmesinin,

- 109. maddesinin (b) bendiyle 4641 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 2. maddesinin üçüncü cümlesinin,

- 109. maddesinin (ç) bendiyle 4641 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 4. maddesinin,

- 110. maddesinin (c) bendiyle 6328 sayılı Kanun'un 27. maddesinin değiştirilen (2) ve (3) numaralı fıkralarının,

- 110. maddesinin (ç) bendiyle 6328 sayılı Kanun'un 33. maddesinin (1) numaralı fıkrasının değiştirilen ikinci ve üçüncü cümlelerinin,

- 118. maddesinin (c) bendiyle 3213 sayılı Kanun'un ek 15. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 16., ek 17. ve ek 18. maddelerinin,

- 118. maddesinin (ç) bendiyle 3213 sayılı Kanun'a eklenen geçici 33. maddenin ikinci fıkrası ile geçici 34. maddenin ikinci fıkrasının ve geçici 37. maddenin,

- 120. maddesinin (c) bendiyle 6428 sayılı Kanun'a eklenen geçici 2. maddenin,

- 127. maddesinin (ç) bendiyle 926 sayılı Kanun'un 30. maddesinin birinci cümlesinden sonra gelmek üzere eklenen ikinci cümlelerin,

- 127. maddesinin (h) bendiyle 926 sayılı Kanun'un 50. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (2) numaralı alt bendinden sonra gelmek üzere eklenen (3) numaralı alt bendinin,

- 128. maddesinin (d) bendiyle 2803 sayılı Kanun'un 13. maddesinin ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen üçüncü (anılan maddeye 11/6/2020 tarihli ve 7245 sayılı Kanun'la eklenen fıkra nedeniyle dördüncü) fıkrasının,

- 129. maddesinin (ç) bendiyle 2692 sayılı Kanun'un 7. maddesinin ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen üçüncü fıkrasının,

- 133. maddesinin (a) bendiyle 233 sayılı KHK'nın 3. maddesinin değiştirilen (3) numaralı fıkrasının,

- 133. maddesinin (ö) bendiyle 233 sayılı KHK'nın ek 1. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 2. maddesinin,

- 135. maddesinin (b) bendiyle 2547 sayılı Kanun'un 6. maddesinin (b) fıkrasının ibare değişikliği yapılan (5) numaralı bendi ile aynı fıkranın (1) numaralı bendinin,

- 135. maddesinin (b) bendiyle 2547 sayılı Kanun'un 6. maddesinin (b) fıkrasının değiştirilen ikinci paragrafının,

- 135. maddesinin (d) bendiyle 2547 sayılı Kanun'un 13. maddesinin (a) fıkrasının değiştirilen birinci paragrafının,

- 140. maddesinin (k) bendiyle 664 sayılı KHK'nın geçici 1. maddesinin (8) numaralı fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen (9) numaralı fıkrasının,

- 141. maddesinin (d) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 6. maddesinin ibare değişikliği yapılan birinci fıkrasının birinci cümlesi ile altıncı fıkrasının, değiştirilen beşinci ve yedinci fıkralarının ve eklenen onuncu fıkranın

- 141. maddesinin (e) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 7. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin değiştirilen (3), (4), (6), (8) ve (9) numaralı alt bentleri ile (ç) bendinin (1) numaralı alt bendinde yer alan "...sonra yayımlamak." ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen "..., kütüphane açmak." ibaresinin,

- 141. maddesinin (f) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 7. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinin (11) numaralı alt bendinde yer alan "... organize etmek." ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen "..., cami, mescit ve eklentilerinde gerçekleştirilecek yardım kampanyalarının uygulama usul ve esaslarını belirlemek." ibaresinin ve değiştirilen (13) numaralı alt bendinin,

- 141. maddesinin (ğ) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 10. maddesinin dördüncü fıkrasının sonuna eklenen üçüncü cümle ve ibare değişikliği yapılan beşinci fıkrasının,

- 141. maddesinin (ı) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 11. maddesinin birinci fıkrasının değiştirilen (b) bendi ile altıncı fıkrasının değiştirilen (b) bendinin,

- 141. maddesinin (j) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 13. maddesinin değiştirilen altıncı fıkrasının ve ibare değişikliği yapılan yedinci fıkrasının,

- 141. maddesinin (1) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 18/A maddesinin ibare değişikliği yapılan birinci fıkrasının,

- 141. maddesinin (n) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 33. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "...mütalaa almak,..." ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen "...rapor, tebliğ, makale, kitap hazırlatmak, tercüme yaptırmak,..." ibaresi ile ibare değişikliği yapılan ikinci fıkrasının birinci cümlesinin,

- 141. maddesinin (o) bendiyle 633 sayılı Kanun'un ek 5. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 6. maddesinin,

- 149. maddesinin (c) bendiyle 6701 sayılı Kanun'un 10. maddesinin değiştirilen (2) numaralı fıkrasının ve ibare değişikliği yapılan (3) numaralı fıkrasının,

- 164. maddesinin (b) bendiyle 6112 sayılı Kanun'un 14. maddesinin (4) numaralı fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen (5) ve (6) numaralı fıkralarının,

- 164. maddesinin (b) bendiyle 6112 sayılı Kanun'un 14. maddesine eklenen (5) numaralı fıkranın birinci cümlesine "...kullanılabilmesi..." ibaresinden sonra gelmek üzere 7196 sayılı Kanun'la eklenen "...uyuşturucu ve zararlı alışkanlıklar ile mücadele, trafik ve yol güvenliği, suçun önlenmesi, afet yönetimi, nüfus hizmetleri, göç yönetimi ve düzensiz göçle mücadele..." ibaresi ile 7394 sayılı Kanun'un 29. maddesiyle anılan cümleye "...iş sağlığı ve güvenliği,..." ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen "...ekonomide ve..." ibaresi ve "...işçi ve işveren ilişkileri,..." ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen "...vergiye gönüllü uyumun sağlanması ve vergi bilincinin artırılması,..." ibaresinin,

- 172. maddesinin (a) bendiyle 657 sayılı Kanun'un 61. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen 61/A maddesinin,

- 173. maddesiyle 657 sayılı Kanun'un ek 40. maddesinin değiştirilen ikinci fıkrasının,

- 174. maddesiyle 657 sayılı Kanun'un ek 41. maddesinin değiştirilen birinci ve sekizinci fıkraları ile sekizinci fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen dokuzuncu fıkrasının,

- 175. maddesiyle 657 sayılı Kanun'a ek 43. maddeden sonra gelmek üzere eklenen ek 44. maddenin,

- 176.maddesiyle 657 sayılı Kanun'a eklenen geçici 45. maddenin birinci fıkrasının,

- 178. maddesiyle 375 sayılı KHK'ya eklenen ek 23., ek 24., ek 25., ek 26., ek 27., ek 28., ek 29., ek 30., ek 31., ek 33., ek 34., ek 36. maddelerinin ve ek 35. maddesinin dokuzuncu fıkrası dışında kalan kısmının,

- 179. maddesiyle 375 sayılı KHK'ya eklenen geçici 26. maddenin birinci fıkrasının, geçici 27. maddenin birinci fıkrasının, geçici 32. maddenin dördüncü fıkrasının, geçici 33. maddenin ve geçici 34. maddenin,

- 184. maddesinin (ğ) bendiyle 2575 sayılı Kanun'un geçici 28. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen geçici 29. maddesinin,

- 196. maddesinin (c) bendiyle 4483 sayılı Kanun'un ibare değişikliği yapılan 13. maddesinin ikinci cümlesinde yer alan "...Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı,..." ve "...Bakan yardımcıları..." ibarelerinin,

- 196. maddesinin (ç) bendiyle 4483 sayılı Kanun'un geçici 3. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen geçici 4. maddesinin birinci fıkrasının,

- 197. maddesinin (a) bendiyle 4688 sayılı Kanun'un 2. maddesinde yer alan "...özel kanunların verdiği yetkiye dayanarak..." ibaresinin "...Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle ya da bunların verdiği yetkiye dayanarak..." şeklinde değiştirilmesinin ve aynı maddede yer alan "...veya..." ibaresinin,

- 197. maddesinin (b) bendiyle 4688 sayılı Kanun'un 15. maddesinin değiştirilen (a) bendinin,

- 197. maddesinin (b) bendiyle 4688 sayılı Kanun'un 15. maddesinin (c) bendinde yer alan *"Bu Kanun kapsamında bulunan kurum ve kuruluşların müsteşarları,..."* ibaresinin *"Bakanlar, bakan yardımcıları, bu Kanun kapsamında bulunan kurum ve kuruluşların..."* şeklinde değiştirilmesinin ve aynı bendin *"...başkanları, genel müdürleri, (...) ve bunların yardımcıları, yönetim kurulu üyeleri, merkez teşkilâtlarının denetim birimleri yöneticileri ve kurul başkanları, hukuk müşavirleri, bölge, il ve ilçe teşkilâtlarının en üst amirleri ile bunlara eşit veya daha üst düzeyde olan kamu görevlileri,..."* bölümünün,

- 197. maddesinin (c) bendiyle 4688 sayılı Kanun'un 19. maddesinin ikinci fıkrasının (h) bendinde yer alan *"...Bakanlar Kurulunca..."* ibaresinin *"...Cumhurbaşkanınca..."* şeklinde değiştirilmesinin ve aynı bentte yer alan *"...vergi muafiyeti tanınan vakıflar ile..."* ibaresinin,

- 197. maddesinin (d) bendiyle 4688 sayılı Kanun'un 24. maddesinin ibare değişikliği yapılan ikinci fıkrasının,

- 197. maddesinin (e) bendiyle 4688 sayılı Kanun'un 29. maddesinin değiştirilen ikinci fıkrasının,

- 197. maddesinin (f) bendiyle 4688 sayılı Kanun'un 34. maddesinin birinci fıkrasının ibare değişiklikleri yapılan (a), (d) ve (e) bentleri ile değiştirilen (b) bendinin,

- 197. maddesinin (f) bendiyle 4688 sayılı Kanun'un 34. maddesinin ibare değişikliği yapılan ikinci fıkrasının,

- 197. maddesinin (g) bendiyle 4688 sayılı Kanun'un geçici 14. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen geçici 15. maddesinin,

- 208. maddesinin (b) bendiyle 6087 sayılı Kanun'un 2. maddesinin (j) bendinde yer alan *"...Müsteşarı..."* ibaresinin *"...ilgili bakan yardımcısı..."* şeklinde değiştirilmesinin ve aynı bentte yer alan *"...ve Adalet Bakanlığı..."* ibaresinin

- 208. maddesinin (c) bendiyle 6087 sayılı Kanun'un 3. maddesinin değiştirilen (5) numaralı fıkrasında yer alan *"...Adalet Bakanlığı ilgili bakan yardımcısı..."* ibaresinin,

- 208. maddesinin (f) bendiyle 6087 sayılı Kanun'un 8. maddesinin değiştirilen (1) numaralı fıkrasının (a) bendinde yer alan *"...Adalet Bakanlığı ilgili bakan yardımcısı,..."* ibaresinin,

- 208. maddesinin (r) bendiyle 6087 sayılı Kanun'a eklenen ek 2. maddenin,

- 209. maddesinin (l) bendiyle 6216 sayılı Kanun'un 57. maddesinin (1) numaralı fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen (2) numaralı fıkranın,

- 209. maddesinin (n) bendiyle 6216 sayılı Kanun'un geçici 1. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen geçici 2. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları ile (3) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinin,

iptal edilmeleri nedeniyle doğacak hukuksal boşluk kamu yararını ihlal edecek nitelikte görüldüğünden Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince bu maddelere, fıkralara, bentlere, ibarelere ve kısma ilişkin iptal hükümlerinin kararın Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak on iki ay sonra yürürlüğe girmesi uygun görülmüştür.

VIII. YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI TALEBİ

1861. Dava dilekçesinde özetle; dava konusu kuralların uygulanmaları hâlinde telafisi güç veya imkânsız zararların doğabileceği belirtilerek yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talep edilmiştir.

2/7/2018 tarihli ve 703 sayılı Anayasada Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin;

A. 1. 16. maddesinin (ç) bendiyle 9/12/1994 tarihli ve 4059 sayılı Fiyat İstikrarı ile Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'un geçici 12. ve geçici 14. maddelerinin yürürlükten kaldırılmalarına,

2. 19. maddesinin (b) bendiyle 4/11/2004 tarihli ve 5253 sayılı Dernekler Kanunu'na eklenen ek 1. maddeye,

3. 41. maddesinin (b) bendiyle 27/9/1984 tarihli ve 3046 sayılı Bakan Yardımcılarının Mali Hakları ve Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'un başlığı ile birlikte değiştirilen 19/A maddesinin üçüncü cümlesinde yer alan "...(*5018 sayılı Kanuna ekli (III) sayılı cetvelde yer alan kurumlar dahil*)..." ibaresine,

4. 95. maddesinin (j) bendiyle 11/11/1983 tarihli ve 2954 sayılı Türkiye Radyo ve Televizyon Kanunu'nun 50. maddesinin (i) bendinin yürürlükten kaldırılmasına,

5. 109. maddesinin (d) bendiyle 11/4/2001 tarihli ve 4641 sayılı Ekonomik ve Sosyal Konseyin Kuruluşu, Çalışma Esas ve Yöntemleri Hakkında Kanun'un;

a. 3. maddesinin (f) bendinin yürürlükten kaldırılmasına,

b. 5 ila 10. maddelerinin yürürlükten kaldırılmalarına,

6. 118. maddesinin (ç) bendiyle 3213 sayılı Maden Kanunu'na eklenen geçici 35. maddeye,

7. 133. maddesinin (ğ) bendiyle 8/6/1984 tarihli ve 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 25. maddesinin yürürlükten kaldırılmasına,

8. 134. maddesinin (a) bendiyle 9/6/1930 tarihli ve 1700 sayılı Dahiliye Memurları Kanunu'nun 2. maddesinin (B) fıkrasının yürürlükten kaldırılmasına,

9. 136. maddesinin (b) bendiyle 24/2/1983 tarihli ve 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunu'nun 37. maddesinin ikinci fıkrasının yürürlükten kaldırılmasına,

10. 138. maddesinin;

a. (c) bendiyle 10/6/1949 tarihli ve 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu'nun 5. maddesinin ikinci fıkrasının yürürlükten kaldırılmasına,

b. (ç) bendiyle 5442 sayılı Kanun'un 6. maddesinin yürürlükten kaldırılmasına,

c. (d) bendiyle 5442 sayılı Kanun'un 7. maddesinin yürürlükten kaldırılmasına,

11. 139. maddesinin (c) bendiyle 3/12/2010 tarihli ve 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 18. maddesinin (2) numaralı fıkrasının yürürlükten kaldırılmasına,

12. 141. maddesinin;

a. (c) bendiyle 22/6/1965 tarihli ve 633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un 3. maddesinin üçüncü fıkrasının yürürlükten kaldırılmasına,

b. (ç) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 5. maddesinin;

i. İkinci fıkrasının ikinci cümlesinin yürürlükten kaldırılmasına,

ii. Beşinci fıkrasına (g) bendinden sonra gelmek üzere eklenen (ğ), (h) ve (ı) bentlerine,

iii. Beşinci fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen altıncı fıkrasına,

iv. Yedinci fıkrasında yer alan "...sekreteryâ hizmetleri Başkanlıkça görevlendirilecek personel tarafından..." ibaresinin "...idari ve mali işleri Kurul Sekreterliğince..." şeklinde değiştirilmesine,

v. Onbirinci fıkrasında yer alan "...Kamu Personeli..." ve "...ve olumlu sicil almak..." ibarelerinin madde metninden çıkarılmalarına,

c. (f) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 7. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinin (9) numaralı alt bendinin yürürlükten kaldırılmasına,

ç. (ğ) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 10. maddesinin üçüncü fıkrasının yürürlükten kaldırılmasına,

d. (ı) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 11. maddesinin;

i. Üçüncü fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "...Kamu Personeli..." ve "...ve olumlu sicil almak..." ibarelerinin yürürlükten kaldırılmalarına,

ii. Sekizinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "...ve olumlu sicil almak..." ibaresinin yürürlükten kaldırılmasına,

e. (i) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 12. maddesinin beşinci fıkrasının yürürlükten kaldırılmasına,

f. (l) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 18/A maddesinin üçüncü, dördüncü ve sekizinci fıkralarının yürürlükten kaldırılmalarına,

13. 149. maddesinin (c) bendiyle 6/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 10. maddesinin;

a. (4) numaralı fıkrasının (a) ve (d) bentleri ile (5) numaralı fıkrası ve (6) numaralı fıkrasının birinci ve ikinci cümlelerinin yürürlükten kaldırılmalarına,

b. (8) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan “...Başbakan...” ibaresinin “...Cumhurbaşkanı...” şeklinde değiştirilmesine,

14. 151. maddesinin;

a. (h) bendiyle 14/1/1970 tarihli ve 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu’nun 25. maddesinin birinci fıkrasının yürürlükten kaldırılmasına,

b. (j) bendiyle 1211 sayılı Kanun’un 29. maddesinin ikinci cümlesinde yer alan “...ve meslekleri ile ilgili olarak en az on yıl çalışmış...” ve “...Başkan (Governör) ın önerisi üzerine müşterek kararla beş yıl süre ile...” ibarelerinin madde metninden çıkarılmalarına ve üçüncü cümlesinin yürürlükten kaldırılmasına,

15. 160. maddesinin (a) bendiyle 9/11/2016 tarihli ve 6756 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması ve Millî Savunma Üniversitesi Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesi Hakkında Kanun’un 5. maddesinin (3) numaralı fıkrasının değiştirilen birinci cümlesine,

16. 161. maddesiyle 25/3/1957 tarihli ve 6940 sayılı Riyaseticumhur Senfoni Orkestrası Kuruluşu Hakkında Kanun’un 5., 6. ve 8. maddelerinin yürürlükten kaldırılmalarına,

17. 167. maddesinin;

a. (a) bendiyle 7/12/1994 tarihli ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun’un değiştirilen 22. maddesine,

b. (b) bendiyle 4054 sayılı Kanun’un değiştirilen 23. maddesine,

c. (c) bendiyle 4054 sayılı Kanun’un 24. maddesinin birinci fıkrasının birinci, ikinci, üçüncü dördüncü cümlelerinin yürürlükten kaldırılmalarına,

18. 168. maddesinin (a) bendiyle 20/2/2001 tarihli ve 4628 sayılı Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun’un 5. maddesinin;

a. Birinci fıkrasında yer alan “üzere” ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen “...en az dört yıllık yükseköğrenim görmüş olanlar arasından Cumhurbaşkanlığı tarafından atanan...” ibaresine,

b. İkinci ve dördüncü fıkralarının yürürlükten kaldırılmalarına,

19. 169. maddesinin;

a. (c) bendiyle 26/9/2011 tarihli ve 660 sayılı Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 4. maddesinin;

i. Değiştirilen (1) ve (2) numaralı fıkralarına,

ii. (3) numaralı fıkrasının yürürlükten kaldırılmasına,

b. (ç) bendiyle 660 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 5. maddesinin;

i. (1) numaralı fıkrasının birinci ve ikinci cümlelerinin yürürlükten kaldırılmalarına,

ii. (2) numaralı fıkrasında yer alan "...Bakanlar Kurulu kararı ile..." ibaresinin "...Cumhurbaşkanınca..." şeklinde değiştirilmesine,

20. 170. maddesinin (b) bendiyle 5/4/1983 tarihli ve 2813 sayılı Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun Kuruluşuna İlişkin Kanun'un 8. maddesinin;

a. Değiştirilen (2) numaralı fıkrasına,

b. Üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkraları ile yedinci fıkrasının ikinci cümlesinin yürürlükten kaldırılmalarına,

21. 171. maddesinin (d) bendiyle 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 53. maddesinin (c) fıkrasının;

a. Değiştirilen ikinci paragrafına,

b. Üçüncü paragrafının birinci ve ikinci cümlelerinin yürürlükten kaldırılmalarına,

22. 183. maddesinin;

a. (b) bendiyle 12/6/1979 tarihli ve 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un değiştirilen 2. maddesinin ikinci fıkrasına,

b. (c) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 3. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "...asıl ve yedek..." ibaresinin madde metninden çıkarılmasına,

23. 200. maddesinin;

a. (a) bendiyle 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 4. maddesinin;

i. Beşinci fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan "*Danıştayın görüşü alınarak müşterek kararname...*" ibaresinin "*Cumhurbaşkanı kararı...*" şeklinde değiştirilmesine,

ii. Altıncı fıkrasında yer alan "...*İçişleri Bakanlığının önerisi üzerine müşterek kararnameyle...*" ibaresinin "...*Cumhurbaşkanı kararı ile...*" şeklinde değiştirilmesine,

b. (b) bendiyle 5393 sayılı Kanun'un 11. maddesinin;

i. Birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "...*Danıştayın görüşü alınarak, İçişleri Bakanlığının teklifi üzerine müşterek kararname...*" ibaresinin "...*Cumhurbaşkanı kararı...*" şeklinde değiştirilmesine,

ii. İkinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "...*Danıştayın görüşü alınarak, İçişleri Bakanlığının önerisi üzerine müşterek kararname...*" ibaresinin "...*Cumhurbaşkanı kararı...*" şeklinde değiştirilmesine,

c. (c) bendiyle 5393 sayılı Kanun'un 12. maddesinin üçüncü fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "...*müşterek kararnamenin...*" ibaresinin "...*Cumhurbaşkanı kararının...*" şeklinde değiştirilmesine,

24. 204. maddesinin (a) bendiyle 18/4/2007 tarihli ve 5627 sayılı Enerji Verimliliği Kanunu'nun 4. maddesinin (5) numaralı fıkrasının yürürlükten kaldırılmasına,

25. 209. maddesinin (o) bendiyle 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 11. maddesinin (4) numaralı (anılan maddeye 3/11/2022 tarihli ve 7420 sayılı Kanun'un 29. maddesiyle eklenen fıkralar nedeniyle (8) numaralı) fıkrasının yürürlükten kaldırılmasına,

26. 213. maddesinin (ı) bendiyle 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun başlığıyla birlikte değiştirilen 14. maddesinin "...*ve mali plan...*" ibaresi dışında kalan kısmına,

yönelik yürürlüğün durdurulması taleplerinin, koşulları oluşmadığından bu maddelere, fıkralara, bentlere, cümleye, paragrafa, ibarelere, değişikliklere, madde metninden çıkarmalara ve yürürlükten kaldırmalara ilişkin yürürlüğün durdurulması taleplerinin REDDİNE,

B. 1. 6. maddesinin (b) bendiyle 7/7/2010 tarihli ve 6004 sayılı Dışişleri Bakanlığı Personeline İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 8. maddesine,

2. 9. maddesinin;

a. (e) bendiyle 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nun 26. maddesinin (6) numaralı fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen (7), (8), (9), (10), (11), (12), (13) ve (14) numaralı fıkralara,

b. (g) bendiyle 6446 sayılı Kanun'un 31. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 1. maddenin (anılan maddeye 4/4/2023 tarihli ve 7451 sayılı Kanun'un 19. maddesiyle eklenen (2) numaralı fıkra nedeniyle) (1) numaralı fıkrasına,

3. 11. maddesinin (c) bendiyle 16/8/1961 tarihli ve 351 sayılı Yüksek Öğretim Kredi ve Yurt Hizmetleri Kanunu'nun başlığıyla birlikte değiştirilen 11. maddesine,

4. 12. maddesinin;

a. (o) bendiyle 21/5/1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu'nun başlığıyla birlikte değiştirilen 34. maddesine,

b. (v) bendiyle 3289 sayılı Kanun'un ek 11. maddenin birinci fıkrasında yer alan "...ve liglere katılan..." ibaresinin "...gençlik ve..." şeklinde değiştirilmesine,

c. (z) bendiyle 3289 sayılı Kanun'un ek 12. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 13. ve ek 14. maddelere,

ç. (aa) bendiyle 3289 sayılı Kanun'a eklenen geçici 16. maddenin (2) numaralı fıkrasının birinci cümlesine,

5. 14. maddesiyle 2/10/1981 tarihli ve 2531 sayılı Kamu Görevlerinden Ayrılanların Yapamayacakları İşler Hakkında Kanun'un 2. maddesine eklenen üçüncü fıkraya,

6. 16. maddesinin (b) bendiyle 4059 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 7. maddesine,

7. 18. maddesinin (b) bendiyle 14/2/1985 tarihli ve 3152 sayılı İşçileri Bakanlığı Yüksek Disiplin Kurulu ile İl Yatırım ve Hizmetlerine İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 28/A maddesinin (2) numaralı fıkrasına,

8. 20. maddesiyle 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 42. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen 42/A maddesine,

9. 22. maddesinin (b) bendiyle 25/8/2011 tarihli ve 652 sayılı Özel Barınma Hizmeti Veren Kurumlar ve Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin başlığıyla birlikte değiştirilen 13. maddesinin;

a. Birinci cümlesine,

b. İkinci cümlesinin "...*Milli Eğitim Bakanlığınca...*" ibaresi dışında kalan kısmına,

c. Üçüncü cümlesinin "*Bakanlık bu yetkisini...*" ibaresi dışında kalan kısmına,

ç. Dördüncü cümlesine,

10. 23. maddesinin (e) bendiyle 31/7/1970 tarihli ve 1325 sayılı Askerî Okullar, Askerî Öğrenciler, Askerî Fabrikalar ve Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'a eklenen ek 14. ve ek 15. maddelere,

11. 30. maddesinin (b) bendiyle 3/6/2011 tarihli ve 637 sayılı Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu ve Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin değiştirilen 26. maddesine,

12. 43. maddesiyle 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 34. maddesine eklenen üçüncü fıkraya,

13. 46. maddesinin (b) bendiyle 17/8/1983 tarihli ve 2879 sayılı Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığına İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'un 4. maddesine eklenen dokuzuncu ve onuncu fıkralara,

14. 71. maddesinin (e) bendiyle 4/4/2013 tarihli ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'na eklenen 121/A maddesine,

15. 77. maddesinin (b) bendiyle 12/4/1990 tarihli ve 3624 sayılı Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı Teşvik ve Muafiyetleri Kanunu’nun;

a. 14. maddesinin birinci fıkrasının değiştirilen (f) bendine,

b. 14. maddesine eklenen beşinci fıkraya,

16. 88. maddesinin (b) bendiyle 16/5/2006 tarihli ve 5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumuna İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun’un 35. maddesinin altıncı fıkrasında yer alan “...ve diğer kanunlarla...” ibaresinin “...ve diğer mevzuatla...” şeklinde değiştirilmesine,

17. 95. maddesinin;

a. (ç) bendiyle 2954 sayılı Kanun’un başlığıyla birlikte değiştirilen 13. maddesine,

b. (ı) bendiyle 2954 sayılı Kanun’un başlığıyla birlikte değiştirilen 37. maddesinin birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkralarına,

c. (i) bendiyle 2954 sayılı Kanun’un değiştirilen 47. maddesine,

ç. (j) bendiyle 2954 sayılı Kanun’un 50. maddesinin;

i. (f) bendinin ikinci cümlesinde yer alan “...Bakanlar Kurulunca...” ibaresinin “...Cumhurbaşkanınca...” şeklinde değiştirilmesine,

ii. (h) bendinde yer alan “...sözleşmeli personel...” ibaresinin “...özel hukuk hükümlerine tabi personel...” şeklinde değiştirilmesine,

iii. (g) bendinin değiştirilen birinci paragrafına,

iv. Değiştirilen (ı) bendine,

v. Eklenen (k) bendine,

d. (k) bendiyle 2954 sayılı Kanun’un 51. maddesinde yer alan “...sözleşmeli...” ibaresinin “...özel hukuk hükümlerine tabi...” şeklinde değiştirilmesine,

e. (l) bendiyle 2954 sayılı Kanun’un 60. maddesinin eklenen ikinci fıkrasına,

f. (m) bendiyle 2954 sayılı Kanun'a eklenen geçici 14. ve geçici 15. maddelere,

18. 109. maddesinin;

a. (a) bendiyle 4641 sayılı Kanun'un 1. maddesinde yer alan "...yaratarak..." ibaresinin "...oluşturarak..." şeklinde değiştirilmesine,

b. (b) bendiyle 4641 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 2. maddesinin üçüncü cümlesine,

c. (ç) bendiyle 4641 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 4. maddesine,

19. 110. maddesinin;

a. (c) bendiyle 14/6/2012 tarihli ve 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu'nun 27. maddesinin değiştirilen (2) ve (3) numaralı fıkralarına,

b. (ç) bendiyle 6328 sayılı Kanun'un 33. maddesinin (1) numaralı fıkrasının değiştirilen ikinci ve üçüncü cümlelerine,

20. 118. maddesinin;

a. (c) bendiyle 4/6/1985 tarihli ve 3213 sayılı Maden Kanunu'nun ek 15. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 16., ek 17. ve ek 18. maddelere,

b. (ç) bendiyle 3213 sayılı Kanun'a eklenen;

i. Geçici 33. maddenin ikinci fıkrasına,

ii. Geçici 34. maddenin ikinci fıkrasına,

iii. Geçici 37. maddeye,

21. 120. maddesinin (c) bendiyle 21/2/2013 tarihli ve 6428 sayılı Sağlık Bakanlığınca Kamu Özel İş Birliği Modeli İle Tesis Yaptırılması, Yenilenmesi ve Hizmet Alınması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'a eklenen geçici 2. maddeye,

22. 127. maddesinin;

a. (ç) bendiyle 27/7/1967 tarihli ve 926 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanunu'nun 30. maddesinin birinci cümlesinden sonra gelmek üzere eklenen ikinci cümlesine,

b. (h) bendiyle 926 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (b) bendinin (2) numaralı alt bendinden sonra gelmek üzere eklenen (3) numaralı alt bende,

23. 128. maddesinin (d) bendiyle 10/3/1983 tarihli ve 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu'nun 13. maddesinin ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen üçüncü (anılan maddeye 11/6/2020 tarihli ve 7245 sayılı Kanun'la eklenen fıkra nedeniyle dördüncü) fıkraya,

24. 129. maddesinin (ç) bendiyle 9/7/1982 tarihli ve 2692 sayılı Sahil Güvenlik Komutanlığı Kanunu'nun 7. maddesinin ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen üçüncü fıkraya,

25. 133. maddesinin;

a. (a) bendiyle 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 3. maddesinin değiştirilen (3) numaralı fıkrasına,

b. (ö) bendiyle 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin ek 1. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 2. maddeye,

26. 135. maddesinin;

a. (b) bendiyle 2547 sayılı Kanun'un 6. maddesinin (b) fıkrasının;

i. (5) numaralı bendinde yer alan "...seçilen..." ibaresinin "...seçilip Cumhurbaşkanı tarafından atanan..." şeklinde değiştirilmesine,

ii. Değiştirilen ikinci paragrafına,

b. (d) bendiyle 2547 sayılı Kanun'un 13. maddesinin (a) fıkrasının değiştirilen birinci paragrafına,

27. 140. maddesinin (k) bendiyle 11/10/2011 tarihli ve 664 sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin geçici 1. maddesinin (8) numaralı fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen (9) numaralı fıkraya,

28. 141. maddesinin;

a. (d) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 6. maddesinin;

i. Birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "...sekiz..." ibaresinin "...on iki..." şeklinde değiştirilmesine,

ii. Değiştirilen beşinci fıkrasına,

iii. Altıncı fıkrasının “...sulh hukuk mahkemesi...” ve “... Telekomünikasyon İletişim Başkanlığına...” ibarelerinin sırasıyla “...yetkili ve görevli merci...” ve “...Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanlığına...” şeklinde değiştirilmelerine,

iv. Değiştirilen yedinci fıkrasına,

v. Eklenen onuncu fıkrasına,

b. (e) bendiyle 633 sayılı Kanun’un 7. maddesinin birinci fıkrasının;

i. (a) bendinin değiştirilen (3), (4), (6), (8) ve (9) numaralı alt bentlerine,

ii. (ç) bendinin (1) numaralı alt bendine “...sonra yayımlamak...” ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen “...kütüphane açmak.” ibaresine,

c. (f) bendiyle 633 sayılı Kanun’un 7. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinin;

i. (11) numaralı alt bendine “...organize etmek.” ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen “...cami, mescit ve eklentilerinde gerçekleştirilecek yardım kampanyalarının uygulama usul ve esaslarını belirlemek.” ibaresine,

ii. Değiştirilen (13) numaralı alt bendine,

ç. (ğ) bendiyle 633 sayılı Kanun’un 10. maddesinin;

i. Dördüncü fıkrasına eklenen üçüncü cümleye,

ii. Beşinci fıkrasında yer alan “Başkanlığın Din Hizmetleri Sınıfına ait kadrolarına...” ibaresinin “Başkanlığa ait kadrolara...” şeklinde değiştirilmesine,

d. (ı) bendiyle 633 sayılı Kanun’un 11. maddesinin;

i. Birinci fıkrasının değiştirilen (b) bendine,

ii. Altıncı fıkrasının değiştirilen (b) bendine,

e. (j) bendiyle 633 sayılı Kanun’un 13. maddesinin;

i. Değiştirilen altıncı fıkrasına,

ii. Yedinci fıkrasında yer alan “...*Bakanlar Kurulunca...*” ibaresinin “...*Cumhurbaşkanınca...*” şeklinde değiştirilmesine,

f. (l) bendiyle 633 sayılı Kanun’un 18/A maddesinin birinci fıkrasında yer alan “...*müşavirlik, ataşelik ve koordinatörlüklerden...*” ibaresinin “...*müşavirlik ve ataşeliklerden...*” şeklinde değiştirilmesine,

g. (n) bendiyle 633 sayılı Kanun’un 33. maddesinin;

i. Birinci fıkrasına “...*mütalaa almak...*” ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen “...*rapor, tebliğ, makale, kitap hazırlatmak, tercüme yaptırmak...*” ibaresine,

ii. İkinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “...*Bakanlar Kurulunca...*” ibaresinin “...*Cumhurbaşkanınca...*” şeklinde değiştirilmesine,

ğ. (o) bendiyle 633 sayılı Kanun’un ek 5. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 6. maddeye,

29. 149. maddesinin (c) bendiyle 6701 sayılı Kanun’un 10. maddesinin;

a. Değiştirilen (2) numaralı fıkrasına,

b. (3) numaralı fıkrasının;

i. Birinci cümlesinde yer alan “...*Bakanlar Kurulunca...*” ibaresinin “...*Cumhurbaşkanınca...*” şeklinde değiştirilmesine,

ii. İkinci cümlesinde yer alan “...*Başbakanlığa...*” ibaresinin “...*Cumhurbaşkanlığına...*” şeklinde değiştirilmesine,

30. 164. maddesinin (b) bendiyle 15/2/2011 tarihli ve 6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun’un 14. maddesinin (4) numaralı fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen (5) ve (6) numaralı fıkralara,

31. 172. maddesinin (a) bendiyle 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun 61. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen 61/A maddesine,

32. 173. maddesiyle 657 sayılı Kanun’un ek 40. maddesinin değiştirilen ikinci fıkrasına,

33. 174. maddesiyle 657 sayılı Kanun'un ek 41. maddenin;

a. Değiştirilen birinci ve sekizinci fıkralarına,

b. Sekizinci fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen dokuzuncu fıkrasına,

34. 175. maddesiyle 657 sayılı Kanun'un ek 43. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 44. maddeye,

35. 176. maddesiyle 657 sayılı Kanun'un geçici 44. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen geçici 45. maddenin birinci fıkrasına,

36. 178. maddesiyle 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu, 926 Sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu, 2802 Sayılı Hâkimler Ve Savcılar Kanunu, 2914 Sayılı Yükseköğretim Personel Kanunu, 5434 Sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu İle Diğer Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması, Devlet Memurları Ve Diğer Kamu Görevlilerine Memuriyet Taban Aylığı Ve Kıdem Aylığı İle Ek Tazminat Ödenmesi Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'ye eklenen;

a. Ek 23., ek 24., ek 25., ek 27., ek 28., ek 29., ek 30., ek 31. ve ek 33. maddelere,

b. Ek 26. maddenin ikinci fıkrasının ikinci cümlesi dışında kalan kısmına,

c. Ek 34. maddenin birinci fıkrasında yer alan "...bakanlık daire başkanlarına..." ibareleri dışında kalan kısmına,

ç. Ek 35. maddenin üçüncü fıkrasının üçüncü cümlesi ile dokuzuncu fıkrası dışında kalan kısmına,

d. Ek 36. maddeye,

37. 179. maddesiyle 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye eklenen;

a. Geçici 26. maddenin birinci fıkrasına,

b. Geçici 27. maddenin birinci fıkrasına,

c. Geçici 32. maddenin dördüncü fıkrasına,

ç. Geçici 33. maddenin dördüncü fıkrasının “*ikinci yılın sonuna kadar*” ibaresi dışında kalan kısmına,

d. Geçici 34 maddeye,

38. 184. maddesinin (ğ) bendiyle 6/1/1982 tarihli ve 2575 sayılı Danıştay Kanunu’nun geçici 28. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen geçici 29. maddeye,

39. 196. maddesinin;

a. (c) bendiyle 2/12/1999 tarihli ve 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun’un 13. maddesinin ikinci cümlesinde yer alan “...Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri...” ibaresinin “...Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı...” ve “...müsteşarlar...” ibaresinin “...Bakan yardımcıları...” şeklinde değiştirilmelerine,

b. (ç) bendiyle 4483 sayılı Kanun’un geçici 3. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen geçici 4. maddenin birinci fıkrasına,

40. 197. maddesinin;

a. (a) bendiyle 25/6/2001 tarihli ve 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu’nun 2. maddesinin birinci fıkrasında yer alan “...özel kanunların verdiği yetkiye dayanarak...” ibaresinin “Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle ya da bunların verdiği yetkiye dayanarak...” şeklinde değiştirilmesine,

b. (b) bendiyle 4688 sayılı Kanun’un 15. maddesinin değiştirilen (a) bendine ve (c) bendinde yer alan “Bu Kanun kapsamında bulunan kurum ve kuruluşların müsteşarları...” ibaresinin “Bakanlar, bakan yardımcıları, bu Kanun kapsamında bulunan kurum ve kuruluşların...” şeklinde değiştirilmesine,

c. (c) bendiyle 4688 sayılı Kanun’un 19. maddesinin ikinci fıkrasının (h) bendinde yer alan “...Bakanlar Kurulunca...” ibaresinin “...Cumhurbaşkanınca...” şeklinde değiştirilmesine,

ç. (d) bendiyle 4688 sayılı Kanun’un 24. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “...Bakanlar Kurulunun...” ibaresinin “...Cumhurbaşkanının...” şeklinde değiştirilmesine,

d. (e) bendiyle 4688 sayılı Kanun’un 29. maddesinin değiştirilen ikinci fıkrasına,

e. (f) bendiyle 4688 sayılı Kanun'un 34. maddesinin;

i. Birinci fıkrasının;

(1) (a), (d) ve (e) bentlerinde yer alan "...Bakanlar Kurulunca..." ibarelerinin "...Cumhurbaşkanınca..." şeklinde değiştirilmelerine,

(2) Değiştirilen (b) bendine,

ii. İkinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "*Kamu İşveren Heyeti Başkanınca görevlendirilen...*" ibaresinin "*Birinci fıkranın (b) bendi gereğince belirlenen...*" şeklinde değiştirilmesine,

f. (g) bendiyle 4688 sayılı Kanun'un geçici 14. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen geçici 15. maddeye,

41. 208. maddesinin;

a. (b) bendiyle 11/12/2010 tarihli ve 6087 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kurulu Kanunu'nun 2. maddesinin (j) bendinde yer alan "...Müsteşarı..." ibaresinin "...ilgili bakan yardımcısı..." şeklinde değiştirilmesine,

b. (c) bendiyle 6087 sayılı Kanun'un 3. maddesinin değiştirilen (5) numaralı fıkrasında yer alan "...Adalet Bakanlığı ilgili bakan yardımcısı..." ibaresine,

c. (f) bendiyle 6087 sayılı Kanun'un 8. maddesinin değiştirilen (1) numaralı fıkrasının (a) bendinde yer alan "...Adalet Bakanlığı ilgili bakan yardımcısı,..." ibaresine,

ç. (r) bendiyle 6087 sayılı Kanun'a eklenen ek 2. maddeye,

42. 209. maddesinin;

a. (l) bendiyle 6216 sayılı Kanun'un 57. maddesine (1) numaralı fıkradan sonra gelmek üzere eklenen (2) numaralı fıkraya,

b. (n) bendiyle 6216 sayılı Kanun'un geçici 1. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen geçici 2. maddenin (1) ve (2) numaralı fıkraları ile (3) numaralı fıkrasının ikinci cümlesine,

yönelik iptal hükümlerinin yürürlüğe girmelerinin ertelenmeleri nedeniyle bu maddelere, fıkralara, bentlere, alt bentlere, cümlelere, ibarelere,

paragraflara, kısımlara ve değişikliklere ilişkin yürürlüğün durdurulması taleplerinin REDDİNE,

C. 1. Tümüne,

2. 85. maddesinin (f) bendiyle 24/11/1994 tarihli ve 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun'un geçici 28. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen geçici 29. maddede yer alan "...veya yetkilendirileceği makam..." ibaresine,

3. 109. maddesinin;

a. (b) bendiyle 4641 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 2. maddesinin birinci ve ikinci cümlelerine,

b. (d) bendiyle 4641 sayılı Kanun'un 11. maddesi ile geçici 1. maddesinin yürürlükten kaldırılmalarına,

4. 118. maddesinin (ç) bendiyle 3213 sayılı Kanun'un geçici 30. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen;

a. Geçici 31. ve geçici 32. maddelere,

b. Geçici 33. maddenin birinci ve üçüncü fıkralarına,

c. Geçici 34. maddenin birinci fıkrasına,

ç. Geçici 36. maddeye,

5. 136. maddesinin (b) bendiyle 2802 sayılı Kanun'un 37. maddesinin;

a. Birinci fıkrasının değiştirilen (b) bendine,

b. Üçüncü fıkrasının yürürlükten kaldırılmasına,

6. 138. maddesinin (e) bendiyle 5442 sayılı Kanun'un 9. maddesinin değiştirilen birinci fıkrasına,

7. 141. maddesinin;

a. (a) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 1. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "Başbakanlığa..." ibaresinin "Cumhurbaşkanlığına..." şeklinde değiştirilmesine,

b. (b) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 2. maddesinin ikinci fıkrasının yürürlükten kaldırılmasına,

c. (d) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 6. maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan "...Başkan ve..." ibaresinin madde metninden çıkarılmasına,

ç. (g) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 7. maddesinin birinci fıkrasının (h) bendinin (5) numaralı alt bendinde yer alan;

i. "Başbakanlık..." ibaresinin "Cumhurbaşkanlığı,..." şeklinde değiştirilmesine,

ii. "...kanun, tüzük, yönetmelik ve diğer..." ibaresinin madde metninden çıkarılmasına,

d. (ğ) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 10. maddesinin birinci fıkrasının yürürlükten kaldırılmasına,

e. (j) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 13. maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan "...Bakanlar Kurulunca..." ibaresinin "...Cumhurbaşkanınca..." şeklinde değiştirilmesine,

f. (k) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 14. maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan "...Bakanlar Kurulu..." ibaresinin "...Cumhurbaşkanı..." şeklinde değiştirilmesine,

g. (l) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 18/A maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "...Başbakan veya ilgili bakanın..." ibaresinin "...Cumhurbaşkanının..." şeklinde değiştirilmesine,

ğ. (m) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 19. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "...tüzükle..." ibaresinin "...yönetmelikle..." şeklinde değiştirilmesine,

8. 149. maddesinin (c) bendiyle 6701 sayılı Kanun'un 10. maddesinin;

a. (7) numaralı fıkrasının yürürlükten kaldırılmasına,

b. (13) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "...Başbakan..." ibaresinin "...Cumhurbaşkanı..." şeklinde değiştirilmesine,

9. 168. maddesinin (a) bendiyle 4628 sayılı Kanun'un 5. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "Bakanlar Kurulu..." ibaresinin "Cumhurbaşkanı..." şeklinde değiştirilmesine,

10. 176. maddesiyle 657 sayılı Kanun'a eklenen geçici 45. maddenin ikinci fıkrasına,

11. 179. maddesiyle 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye eklenen;

a. Geçici 26. maddenin ikinci fıkrasına,

b. Geçici 27. maddenin ikinci fıkrasına,

c. Geçici 28., 29., 30. ve 31. maddelere,

ç. Geçici 32. maddenin birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarına,

12. 183. maddesinin;

a. (a) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 1. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "...adli, idari ve askeri..." ibaresinin "...adli ve idari..." şeklinde değiştirilmesine,

b. (b) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un değiştirilen 2. maddesinin birinci, üçüncü ve dördüncü fıkralarına,

c. (ç) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 5. maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "...Hukuk ve Ceza bölümleri ile Genel Kurulu..." ibaresi ile ikinci fıkrasında yer alan "...tutuklu,..." ibaresinin ve üçüncü fıkrasında yer alan "...Hukuk ve Ceza bölümleri ile Genel Kurulu..." ibaresinin madde metninden çıkarılmalarına,

ç. (d) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 8. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "Mahkeme kurulunun..." ibaresinin "Mahkemenin..." şeklinde değiştirilmesine,

d. (e) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 9. maddesinin değiştirilen ikinci fıkrasının ve üçüncü fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan "Bölümlerin toplantılarını..." ibaresinin "Mahkemenin toplanmasını..." şeklinde değiştirilmesine,

e. (f) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 10. maddesinin;

i. Birinci fıkrasında yer alan "...adli, idari ve askeri..." ibaresinin "...adli ve idari..." şeklinde değiştirilmesine,

ii. İkinci fıkrasında yer alan “...ceza mahkemelerinde delillerin ikamesine başlamadan önce;...” ibaresinin madde metninden çıkarılmasına,

iii. Dördüncü fıkrasında yer alan “...Başkanunsözcüsü, askeri ceza yargısı yararına ileri sürülmüş ise Askeri Yargıtay Başsavcısı, Askeri İdari Yargı yararına ileri sürülmüş ise bu mahkemenin...” ibaresinin madde metninden çıkarılmasına,

iv. Beşinci fıkrasının yürürlükten kaldırılmasına,

f. (g) bendiyle 2247 sayılı Kanun’un 14. maddesinin birinci fıkrasında yer alan “...adli, idari veya askeri yargı mercilerinden en az ikisinin...” ibaresinin “...adli ve idari yargı mercilerinin...” şeklinde değiştirilmesine ve ikinci fıkrasında yer alan “...ve ceza davalarında ise ayrıca ilgili makamlarca...” ibaresinin madde metninden çıkarılmasına,

g. (ğ) bendiyle 2247 sayılı Kanun’un 15. maddesinde yer alan “..., ceza davalarında doğrudan doğruya diğer davalarda ise...” ibaresinin madde metninden çıkarılmasına,

ğ. (h) bendiyle 2247 sayılı Kanun’un 17. maddesinin;

i. Birinci fıkrasında yer alan “...adli, idari ve askeri...” ibaresinin “...adli ve idari...” şeklinde değiştirilmesine ve aynı fıkra da yer alan “..., görev kararlarına karşı itiraz yolunun açık olduğu ceza davalarında bu kararların kesinleşmiş bulunması...” ibaresinin madde metninden çıkarılmasına,

ii. İkinci fıkrasında yer alan “..., ceza davalarında ise ayrıca ilgili makamların,...” ibaresinin madde metninden çıkarılmasına,

h. (ı) bendiyle 2247 sayılı Kanun’un 19. maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Adli, idari, askeri...” ibaresinin “Adli ve idari...” şeklinde değiştirilmesine,

ı. (i) bendiyle 2247 sayılı Kanun’un 24. maddesinin birinci fıkrasında yer alan “...mercilerinden en az ikisi...” ibaresinin “...mercileri...” şeklinde değiştirilmesine ve ikinci fıkrasının yürürlükten kaldırılmasına,

i. (j) bendiyle 2247 sayılı Kanun’un 25. maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Hukuk alanındaki hüküm...” ibaresinin “Hüküm...” şeklinde değiştirilmesine ve ikinci fıkrasının yürürlükten kaldırılmasına,

j. (k) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 26. maddesinin;

ii. Birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "*Hukuk ve Ceza Bölümlerinde ve Genel Kurulda...*" ibaresi ile ikinci fıkrasında yer alan "*Bölümlerde ve Genel Kurulda...*" ibaresinin "*Uyuşmazlık Mahkemesinde...*" şeklinde değiştirilmelerine,

k. (l) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un değiştirilen 29. maddesine,

l. (m) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 31. maddesinin ikinci fıkrasının değiştirilen birinci cümlesinin ve üçüncü fıkrasının yürürlükten kaldırılmalarına,

m. (n) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 32. maddesinin değiştirilen ikinci fıkrasına,

n. (o) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un geçici 6. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen geçici 7. maddeye,

o. (ö) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 23., 30. ve 37. maddelerinin yürürlükten kaldırılmalarına,

13. 184. maddesinin;

a. (a) bendiyle 2575 sayılı Kanun'un 2. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan "*...hükümetle...*" ibaresinin "*...yürütmeyle...*" ve "*...Başbakanlık...*" ibaresinin "*...Cumhurbaşkanlığı...*" şeklinde değiştirilmelerine,

b. (b) bendiyle 2575 sayılı Kanun'un 8. maddesinin (1) numaralı fıkrasının;

i. (b) bendine "*Bakanlık...*" ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen eklenen "*...Cumhurbaşkanı yardımcılığı, bakan yardımcılığı...*" ibaresine,

ii. (d) bendine "*Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği...*" ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen eklenen "*...Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı...*" ibaresine,

c. (c) bendiyle 2575 sayılı Kanun'un 9. maddesinin (5) ve (7) numaralı fıkralarında yer alan "*...Başbakanlığa...*" ibarelerinin "*...Cumhurbaşkanlığına...*" şeklinde değiştirilmelerine,

ç. (ç) bendiyle 2575 sayılı Kanun'un 23. maddesinin;

i. (c) ve (e) fıkralarının yürürlükten kaldırılmasına,

ii. (d) bendinde yer alan “*Tüzük tasarılarını inceler;...*” ibaresinin madde metninden çıkarılmasına,

d. (d) bendiyle 2575 sayılı Kanun’un 24. maddesinin (1) numaralı fıkrasının değiştirilen (a) ve (b) bentlerine,

e. (e) bendiyle 2575 sayılı Kanun’un 42. maddesinin (a), (b), (d) ve (f) bentlerinin yürürlükten kaldırılmalarına,

f. (f) bendiyle 2575 sayılı Kanun’un 48. maddesinde yer alan “*...kanun tasarı ve teklifleri ile tüzük tasarıları üzerindeki incelemesini;...*” ibaresinin madde metninden çıkarılmasına,

g. (g) bendiyle 2575 sayılı Kanun’un 87. maddesinin (a) bendinde yer alan “*Kanun tasarı ve teklifleri ile tüzük tasarıları hariç olmak üzere hükümetçe verilecek ivedi veya...*” ibaresinin madde metninden çıkarılmasına,

ğ. (ğ) bendiyle 2575 sayılı Kanun’a eklenen geçici 30. maddeye,

14. 190. maddesinin;

a. (a) bendiyle 18/11/1983 tarihli ve 2960 sayılı Boğaziçi Kanunu’nun 10. maddesinin altıncı fıkrasının yürürlükten kaldırılmasına,

b. (b) bendiyle 2960 sayılı Kanun’un 21. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 1. maddeye,

15. 192. maddesinin (b) bendiyle 6/6/1985 tarihli ve 3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanunu’nun 4. maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesinin yürürlükten kaldırılmasına,

16. 195. maddesinin (b) bendiyle 2/7/1992 tarihli ve 3835 sayılı Ahıska Türklerinin Türkiye’ye Kabulü ve İskanına Dair Kanun’un 2. maddesinin;

a. Birinci fıkrasının yürürlükten kaldırılmasına,

b. İkinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “*...Başbakanın...*” ibaresinin “*...Cumhurbaşkanının...*” şeklinde ve “*...birinci fıkrada yazılı bakanlıkların ve kuruluşların o ildeki şube ve kurum başkanlarının...*” ibaresinin “*...vali tarafından belirlenecek temsilcilerin...*” şeklinde değiştirilmelerine,

17. 196. maddesinin;

a. (a) bendiyle 4483 sayılı Kanun'un 3. maddesinin birinci fıkrasının;

i. (d) bendinde yer alan *"Başbakanlık..."* ibaresinin *"Cumhurbaşkanına veya Cumhurbaşkanlığına bağlı, ilgili veya ilişkili kuruluşlar..."* şeklinde değiştirilmesine,

ii. Değiştirilen (g) bendine,

b. (b) bendiyle 4483 sayılı Kanun'un 12. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında yer alan *"...Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri..."* ibarelerinin *"...Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı..."* ve *"...müsteşarlar..."* ibarelerinin *"...Bakan yardımcıları..."* şeklinde değiştirilmelerine,

c. (ç) bendiyle 4483 sayılı Kanun'a eklenen geçici 4. maddenin ikinci fıkrasına,

18. 197. maddesinin (ç) bendiyle 4688 sayılı Kanun'un 21. maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"Devlet Personel Başkanlığının bağlı olduğu Bakanın başkanlığında..."* ibaresinin *"Cumhurbaşkanının görevlendireceği Cumhurbaşkanı yardımcısı veya bakanın başkanlığında,..."* şeklinde ve *"...Devlet Personel Başkanından..."* ibaresinin *"...Cumhurbaşkanınca belirlenen kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcilerinden..."* şeklinde değiştirilmelerine,

19. 200. maddesinin;

a. (ç) bendiyle 5393 sayılı Kanun'un 68. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinin birinci cümlesinde yer alan *"...Devlet Plânlama Teşkilatı Müsteşarlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca..."* ibaresinin *"...Cumhurbaşkanınca..."* şeklinde değiştirilmesine,

b. (d) bendiyle 5393 sayılı Kanun'un 73. maddesinin birinci fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan *"...Çevre ve Şehircilik Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca..."* ibaresinin *"...Cumhurbaşkanınca..."* şeklinde değiştirilmesine,

c. (e) bendiyle 5393 sayılı Kanun'un 75. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinin birinci cümlesinde yer alan *"...Bakanlar Kurulunca..."* ibaresinin *"...Cumhurbaşkanınca..."* şeklinde değiştirilmesine,

20. 204. maddesinin

a. (a) bendiyle 5627 sayılı Kanun'un 4. maddesinin (1), (2) ve (4) numaralı fıkralarının yürürlükten kaldırılmasına,

b. (ç) bendiyle 5627 sayılı Kanun'un ek 1. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 2. maddeye,

21. 205. maddesinin;

a. (f) bendiyle 5/11/2008 tarihli ve 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu'nun ek 1. maddenin (1) ve (3) numaralı fıkralarının yürürlükten kaldırılmasına,

b. (g) bendiyle 5809 sayılı Kanun'un ek 1. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 2. maddeye,

22. 209. maddesinin;

a. (a) bendiyle 6216 sayılı Kanun'un 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının;

i. (ç) bendinde yer alan "...yedi..." ibaresinin "...altı..." şeklinde değiştirilmesine,

ii. (d) bendinde yer alan "...Onyedi..." ibaresinin "...Onbeş..." şeklinde değiştirilmesine,

b. (b) bendiyle 6216 sayılı Kanun'un 3. maddesinin (1) numaralı fıkrasının;

i. (a) bendinde yer alan "...kanun hükmünde kararnamelerin,..." ibaresinin "...Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin,..." şeklinde değiştirilmesine,

ii. Değiştirilen (ç) bendine,

iii. (f) bendinde yer alan "...milletvekili olmayan..." ibaresinin "...Cumhurbaşkanı yardımcıları ve..." şeklinde değiştirilmesine,

c. (c) bendiyle 6216 sayılı Kanun'un 6. maddesinin;

i. (1) numaralı fıkrasında yer alan "...onyedi..." ibaresinin "...onbeş..." şeklinde değiştirilmesine,

ii. (2) numaralı fıkrasının;

(1) (a) bendinde yer alan “...Askeri Yargıtay, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi...” ibaresinin madde metninden çıkarılmasına,

(2) (c) bendinin (3) numaralı alt bendinde yer alan “...dekanı ya da...” ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen “...bakan yardımcısı...” ibaresine,

ç. (ç) bendiyle 6216 sayılı Kanun’un 7. maddesinin;

i. (2) numaralı fıkrasında yer alan “..., bir üyeyi Askeri Yargıtay, bir üyeyi Askeri Yüksek İdare Mahkemesi...” ibaresinin madde metninden çıkarılmasına,

ii. (3) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “..., Askeri Yargıtay, Askeri Yüksek idare Mahkemesi...” ibaresinin madde metninden çıkarılmasına,

d. (d) bendiyle 6216 sayılı Kanun’un 9. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan “...Başbakan...” ibaresinin madde metninden çıkarılmasına,

e. (e) bendiyle 6216 sayılı Kanun’un 21. maddesinin (1) numaralı fıkrasının;

i. Birinci cümlesinde yer alan “...onyedi...” ibaresinin “...onbeş...” şeklinde değiştirilmesine,

ii. İkinci cümlesinde yer alan “...oniki...” ibaresinin “...on...” şeklinde değiştirilmesine,

f. (f) bendiyle 6216 sayılı Kanun’un 22. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “...yedişer...” ibaresinin “...altışar...” şeklinde değiştirilmesine,

g. (g) bendiyle 6216 sayılı Kanun’un 35. maddesinin;

i. (1) numaralı fıkrasında yer alan “...kanun hükmünde kararnamelerin...” ibaresinin “...Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin...” şeklinde değiştirilmesine ve aynı fıkranın değiştirilen (b) bendine,

ii. Değiştirilen (2) numaralı fıkrasına,

ğ. (ğ) bendiyle 6216 sayılı Kanun’un 37. maddesinde yer alan “...kanun hükmünde kararnamelerle...” ibaresinin “...Cumhurbaşkanlığı kararnameleri ile...” şeklinde değiştirilmesine,

h. (h) bendiyle 6216 sayılı Kanun'un 38. maddesinin (1) numaralı fıkrasında ve (3) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "...*kanun hükmünde kararnamelerin...*" ibaresinin "...*Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin...*" şeklinde değiştirilmelerine,

1. (1) bendiyle 6216 sayılı Kanun'un 39. maddesinin (4) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "...*Başbakanlık...*" ibaresinin "...*Cumhurbaşkanlığı...*" şeklinde değiştirilmesine,

i. (i) bendiyle 6216 sayılı Kanun'un 40. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan "...*kanun hükmünde kararnamenin...*" ibaresinin "...*Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin...*" şeklinde değiştirilmesine,

j. (j) bendiyle 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin;

i. (3) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "...*kanun hükmünde kararnamelerin...*" ibaresinin "...*Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin...*" şeklinde değiştirilmesine,

ii. (4) numaralı fıkrasında yer alan "...*kanun hükmünde kararnamenin...*" ibarelerinin "...*Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin*" şeklinde değiştirilmelerine,

k. (k) bendiyle 6216 sayılı Kanun'un 54. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "...*milletvekili veya milletvekili olmayan...*" ibaresinin "...*milletvekili, Cumhurbaşkanı yardımcısı veya...*" şeklinde değiştirilmesine,

l. (m) bendiyle 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkranın birinci cümlesinde ve (4) numaralı fıkrasında yer alan "...*kanun hükmünde kararname...*" ibarelerinin "...*Cumhurbaşkanlığı kararnamesi...*" şeklinde değiştirilmelerine,

m. (n) bendiyle 6216 sayılı Kanun'a eklenen geçici 2. maddenin (3) numaralı fıkrasının birinci cümlesi ile (4) numaralı fıkrasına,

23. 211. maddesinin;

a. (a) bendiyle 3/7/2014 tarihli ve 6550 sayılı Araştırma Altyapılarının Desteklenmesine Dair Kanun'un 3. maddesinin (1) numaralı fıkrasının yürürlükten kaldırılmasına,

b. (c) bendiyle 6550 sayılı Kanun'un 19. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 1. maddeye,

24. 212. maddesinin;

a. (a) bendiyle 28/7/2016 tarihli ve 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu'nun 4. maddesinin (4), (5), (6), (7) ve (8) numaralı fıkralarının yürürlükten kaldırılmalarına,

b. (c) bendiyle 6735 sayılı Kanun'un 27. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 1. maddeye,

25. 213. maddesinin (g) bendiyle 5018 sayılı Kanun'un 11. maddesinin birinci fıkrasına eklenen "*Bakanlıklarda en üst yönetici Cumhurbaşkanı tarafından belirlenir.*" şeklindeki cümleye,

26. 221. maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesine,

yönelik iptal talepleri 7/12/2023 tarihli ve E.2018/117, K.2023/212 sayılı kararla reddedildiğinden bu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin tümüne ve maddelerine, fıkralarına, bentlerine, cümlelerine, kısmına, ibarelerine, değişikliklere, yürürlükten kaldırmalara ve madde metninden çıkarmalara ilişkin yürürlüğün durdurulması taleplerinin REDDİNE,

Ç. 1. 22. maddesinin;

a. (b) bendiyle 652 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin başlığıyla birlikte değiştirilen 13. maddesinin;

i. İkinci cümlesinde yer alan "*...Milli Eğitim Bakanlığınca...*" ibaresine,

ii. Üçüncü cümlesinde yer alan "*Bakanlık bu yetkisini...*" ibaresine,

b. (ç) bendiyle 652 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 31. maddesinin başlığının "*Mahallinden sözleşmeli statüde öğretmen istihdamı*" şeklinde değiştirilmesine,

2. 95. maddesinin (l) bendiyle 2954 sayılı Kanun'un 60. maddesinin başlığının "*Kamulaştırma ve taşınmaz tahsisi*" şeklinde değiştirilmesine,

3. 136. maddesinin (a) bendiyle 2802 sayılı Kanun'un 8. maddesinin (c) bendinin değiştirilen ikinci paragrafına,

4. 141. maddesinin (h) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 10. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 10/A maddesine,

5. 178. maddesiyle 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye eklenen;

a. Ek 26. maddenin İkinci fıkrasının ikinci cümlesine,

b. Ek 32. maddeye,

c. Ek 34. maddenin birinci fıkrasında yer alan "...bakanlık daire başkanlarına..." ibarelerine,

ç. Ek 35. maddenin üçüncü fıkrasının üçüncü cümlesi ile dokuzuncu fıkrasına,

6. 179. maddesiyle 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye eklenen geçici 33. maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan "*ikinci yılın sonuna kadar*" ibaresine,

7. 183. maddesinin (k) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 26. maddesinin başlığının "*Toplanma ve karar verme koşulları ve incelemelerin dosya üzerinde yapılması*:" şeklinde değiştirilmesine,

8. 184. maddesinin (f) bendiyle 2575 sayılı Kanun'un 48. maddesinin başlığında yer alan "*Kanun ve tüzük tasarıları ile...*" ibaresinin madde metninden çıkarılmasına,

9. 196. maddesinin (a) bendiyle 4483 sayılı Kanun'un 3. maddesinin birinci fıkrasının değiştirilen (e) bendine,

10. 213. maddesinin (ı) bendiyle 5018 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 14. maddesinin birinci cümlesinde yer alan "...ve mali plan..." ibaresine,

yönelik iptal talepleri hakkında 7/12/2023 tarihli ve E. 2018/117, K.2023/212 sayılı kararla karar verilmesine yer olmadığına karar verildiğinden bu maddelere, fıkraya, bende, paragrafa, ibarelere, değişikliklere ve madde metninden çıkarmaya ilişkin yürürlüğün durdurulması talepleri hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA,

7/12/2023 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

IX. HÜKÜM

2/7/2018 tarihli ve 703 sayılı Anayasada Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin;

A. Tümünün Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

B. 1. 6. maddesinin (b) bendiyle 7/7/2010 tarihli ve 6004 sayılı Dışışleri Bakanlığı Personeline İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'un başığıyla birlikte değıştirilen 8. maddesinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin c fıkрасı ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşı ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMİ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

2. 9. maddesinin;

a. (e) bendiyle 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nun 26. maddesinin (6) numaralı fıkrasınadn sonra gelmek üzere eklenen (7), (8), (9), (10), (11), (12), (13) ve (14) numaralı fıkraların Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduklarına ve İPTALLERİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, iptal hükümlerinin Anayasa'nın 153. maddesinin c fıkрасı ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMİ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

b. (g) bendiyle 6446 sayılı Kanun'a eklenen ek 1. maddenin;

i. (1) numaralı fıkrasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

ii. (2) numaralı fıkrasının 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE,

iptal hükümlerinin Anayasa'nın 153. maddesinin c fıkрасı ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMİ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

3. 11. maddesinin (c) bendiyle 16/8/1961 tarihli ve 351 sayılı Yüksek ğrenim Kredi ve Yurt Hizmetleri Kanunu'nun başığıyla

birlikte değiştirilen 11. maddesinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

4. 12. maddesinin;

a. (o) bendiyle 21/5/1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu'nun başlığıyla birlikte değiştirilen 34. maddesinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

b. (v) bendiyle 3289 sayılı Kanun'un ek 11. maddenin birinci fıkrasında yer alan "...ve liglere katılan..." ibaresinin "...gençlik ve..." şeklinde değiştirilmesinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

c. (z) bendiyle 3289 sayılı Kanun'a eklenen;

i. Ek 13. maddenin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

ii. Ek 14. maddenin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

ç. (aa) bendiyle 3289 sayılı Kanun'a eklenen geçici 16. maddenin (2) numaralı fıkrasının;

i. Birinci cümlesinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

ii. Kalan kısmının 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE,

iptal hükümlerinin Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

5. 14. maddesiyle 2/10/1981 tarihli ve 2531 sayılı Kamu Görevlerinden Ayrılanların Yapamayacakları İşler Hakkında Kanun'un 2. maddesine eklenen üçüncü fıkranın Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

6. 16. maddesinin;

a. (b) bendiyle 9/12/1994 tarihli ve 4059 sayılı Fiyat İstikrarı ile Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 7. maddesinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

b. (ç) bendiyle 4059 sayılı Kanun'un geçici 12. ve geçici 14. maddelerinin yürürlükten kaldırılmalarının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduklarına ve İPTALLERİNE OYBİRLİĞİYLE,

7. 18. maddesinin (b) bendiyle 14/2/1985 tarihli ve 3152 sayılı İçişleri Bakanlığı Yüksek Disiplin Kurulu ile İl Yatırım ve Hizmetlerine İlişkin

Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 28/A maddesinin (2) numaralı fıkrasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

8. 19. maddesinin (b) bendiyle 4/11/2004 tarihli ve 5253 sayılı Dernekler Kanunu'na eklenen ek 1. maddenin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

9. 20. maddesiyle 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'na eklenen 42/A maddesinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

10. 22. maddesinin;

a. (b) bendiyle 25/8/2011 tarihli ve 652 sayılı Özel Barınma Hizmeti Veren Kurumlar ve Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin başlığıyla birlikte değiştirilen 13. maddesinin;

i. Birinci cümlesinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

ii. İkinci cümlesinin;

(1) "...*Milli Eğitim Bakanlığına...*" ibaresine ilişkin iptal talebi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA OYBİRLİĞİYLE,

(2) 27/6/2019 tarihli ve 7180 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 15. maddesiyle değiştirilen "...ortaokul ve ortaöğrenim düzeyinde Millî Eğitim Bakanlığınca, yükseköğrenim düzeyinde Gençlik ve Spor Bakanlığınca..." bölümünün 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAşLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜğE GİRMESİNE OYBİRLİğİYLE,

(3) Kalan kısmının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muammer TOPAL, Basri BAğCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYęOKLUęUYLA, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAşLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜğE GİRMESİNE OYBİRLİğİYLE,

iii. Üçüncü cümlesinin;

(1) "*Bakanlık bu yetkisini...*" ibaresine ilişkin iptal talebi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIğINA OYBİRLİğİYLE,

(2) 7180 sayılı Kanun'un 15. maddesiyle değiştirilen "*Bakanlıklar bu yetkilerini...*" ibaresinin 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAşLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜğE GİRMESİNE OYBİRLİğİYLE,

(3) Kalan kısmının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muammer TOPAL, Basri BAğCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYęOKLUęUYLA, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAşLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜğE GİRMESİNE OYBİRLİğİYLE,

iv. Dördüncü cümlesinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muammer TOPAL, Basri BAğCI,

İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

b. (ç) bendiyle 652 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 31. maddesinin başlığının *"Mahallinden sözleşmeli statüde öğretmen istihdamı"* şeklinde değiştirilmesine ilişkin iptal talebi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA OYBİRLİĞİYLE,

11. 23. maddesinin (e) bendiyle 31/7/1970 tarihli ve 1325 sayılı Askerî Okullar, Askerî Öğrenciler, Askerî Fabrikalar ve Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'a eklenen ek 14. ve ek 15. maddelerin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduklarına ve İPTALLERİNE, iptal hükümlerinin Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

12. 30. maddesinin (b) bendiyle 3/6/2011 tarihli ve 637 sayılı Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu ve Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin değiştirilen 26. maddesinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

13. 41. maddesinin (b) bendiyle 27/9/1984 tarihli ve 3046 sayılı Bakan Yardımcılarının Mali Hakları ve Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'un başlığı ile birlikte değiştirilen 19/A maddesinin üçüncü cümlesinde yer alan *"...(5018 sayılı Kanuna ekli (III) sayılı cetvelde yer alan kurumlar dahil)..."* ibaresinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

14. 43. maddesiyle 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 34. maddesine eklenen üçüncü fıkranın Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve

OYÇOKLUĞUYLA, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

15. 46. maddesinin (b) bendiyle 17/8/1983 tarihli ve 2879 sayılı Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığına İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'un 4. maddesine eklenen dokuzuncu ve onuncu fıkraların Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALLERİNE, iptal hükümlerinin Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

16. 71. maddesinin (e) bendiyle 4/4/2013 tarihli ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'na eklenen 121/A maddesinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

17. 77. maddesinin (b) bendiyle 12/4/1990 tarihli ve 3624 sayılı Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı Teşvik ve Muafiyetleri Kanunu'nun;

a. 14. maddesinin birinci fıkrasının değiştirilen (f) bendinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

b. 14. maddesine eklenen beşinci fıkranın Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

18. 85. maddesinin (f) bendiyle 24/11/1994 tarihli ve 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun'a eklenen geçici 29. maddede yer alan "...veya yetkilendireceği makam..." ibaresinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

19. 88. maddesinin (b) bendiyle 16/5/2006 tarihli ve 5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumuna İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'un 35. maddesinin altıncı fıkrasında yer alan "...ve diğer kanunlarla..." ibaresinin "...ve diğer mevzuatla..." şeklinde değiştirilmesinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

20. 95. maddesinin;

a. (ç) bendiyle 11/11/1983 tarihli ve 2954 sayılı Türkiye Radyo ve Televizyon Kanunu'nun başlığıyla birlikte değiştirilen 13. maddesinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

b. (ı) bendiyle 2954 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 37. maddesinin;

i. Birinci fıkrasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

ii. İkinci, üçüncü ve dördüncü fıkralarının 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALLERİNE, iptal hükümlerinin Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE

YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

c. (i) bendiyle 2954 sayılı Kanun'un değiştirilen 47. maddesinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

ç. (j) bendiyle 2954 sayılı Kanun'un 50. maddesinin;

i. (f) bendinin;

(1) İkinci cümlesinde yer alan "...Bakanlar Kurulunca..." ibaresinin "...Cumhurbaşkanınca..." şeklinde değiştirilmesinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE,

(2) İkinci cümlesinin kalan kısmının 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE,

İptal hükümlerinin Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

ii. (g) bendinin değiştirilen birinci paragrafının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

iii. (h) bendinin;

(1) "...sözleşmeli personel..." ibaresinin "...özel hukuk hükümlerine tabi personel..." şeklinde değiştirilmesinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

(2) Kalan kısmının 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE,

İptal hükümlerinin Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

iv. Değiştirilen (1) bendinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

v. Eklenen (k) bendinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

vi. (i) bendinin yürürlükten kaldırılmasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE,

d. (k) bendiyle 2954 sayılı Kanun'un 51. maddesinde yer alan "...sözleşmeli..." ibaresinin "...özel hukuk hükümlerine tabi..." şeklinde değiştirilmesinin ve aynı maddede yer alan "...veya..." ibaresinin 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALLERİNE, iptal hükümlerinin Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

e. (l) bendiyle 2954 sayılı Kanun'un 60. maddesinin;

i. Başlığının "*Kamulaştırma ve taşınmaz tahsis*" şeklinde değiştirilmesine ilişkin iptal talebi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA OYBİRLİĞİYLE,

ii. Eklenen ikinci fıkrasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün

Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

f. (m) bendiyle 2954 sayılı Kanun'a eklenen;

i. Geçici 14. maddenin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

ii. Geçici 15. maddenin;

(1) Birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALLERİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, iptal hükümlerinin Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

(2) Dördüncü fıkrasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

(3) Beşinci fıkrasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

21. 109. maddesinin;

a. (a) bendiyle 11/4/2001 tarihli ve 4641 sayılı Ekonomik ve Sosyal Konseyin Kuruluşu, Çalışma Esas ve Yöntemleri Hakkında Kanun'un 1. maddesinde yer alan "...yaratarak..." ibaresinin "...oluşturarak..." şeklinde değiştirilmesinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

b. (b) bendiyle 4641 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 2. maddesinin;

i. Birinci ve ikinci cümlelerinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

ii. Üçüncü cümlesinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

c. (ç) bendiyle 4641 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 4. maddesinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

ç. (d) bendiyle 4641 sayılı Kanun'un;

i. 3. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinin yürürlükten kaldırılmasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

ii. 5 ila 10. maddelerinin yürürlükten kaldırılmalarının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALLERİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

iii. 11. maddesi ile geçici 1. maddesinin yürürlükten kaldırılmalarının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

22. 110. maddesinin;

a. (c) bendiyle 14/6/2012 tarihli ve 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu'nun 27. maddesinin değiştirilen (2) ve (3) numaralı fıkralarının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduklarına ve İPTALLERİNE, iptal hükümlerinin Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

b. (ç) bendiyle 6328 sayılı Kanun'un 33. maddesinin (1) numaralı fıkrasının değiştirilen ikinci ve üçüncü cümlelerinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduklarına ve İPTALLERİNE, iptal hükümlerinin Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

23. 118. maddesinin;

a. (c) bendiyle 4/6/1985 tarihli ve 3213 sayılı Maden Kanunu'na eklenen ek 16., ek 17. ve ek 18. maddelerin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduklarına ve İPTALLERİNE, iptal hükümlerinin Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

b. (ç) bendiyle 3213 sayılı Kanun'a eklenen;

i. Geçici 31. ve geçici 32. maddelerin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

ii. Geçici 33. maddenin;

(1) Birinci fıkrasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

(2) İkinci fıkrasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin

(3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

(3) Üçüncü fıkrasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

iii. Geçici 34. maddenin;

(1) Birinci fıkrasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

(2) İkinci fıkrasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

iv. Geçici 35. maddenin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE,

v. Geçici 36. maddenin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

vi. Geçici 37. maddenin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE

YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

24. 120. maddesinin (c) bendiyle 21/2/2013 tarihli ve 6428 sayılı Sağlık Bakanlığınca Kamu Özel İş Birliği Modeli İle Tesis Yaptırılması, Yenilenmesi ve Hizmet Alınması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'a eklenen geçici 2. maddenin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

25. 127. maddesinin;

a. (ç) bendiyle 27/7/1967 tarihli ve 926 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanunu'nun 30. maddesine eklenen ikinci cümleinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

b. (h) bendiyle 926 sayılı Kanun'un 50. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine eklenen (3) numaralı alt bendin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

26. 128. maddesinin (d) bendiyle 10/3/1983 tarihli ve 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu'nun 13. maddesinin ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen üçüncü (anılan maddeye 11/6/2020 tarihli ve 7245 sayılı Kanun'la eklenen fıkra nedeniyle dördüncü) fıkranın Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

27. 129. maddesinin (ç) bendiyle 9/7/1982 tarihli ve 2692 sayılı Sahil Güvenlik Komutanlığı Kanunu'nun 7. maddesine eklenen üçüncü fıkranın Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

28. 133. maddesinin;

a. (a) bendiyle 8/6/1984 tarihli ve 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 3. maddesinin değiştirilen (3) numaralı fıkrasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

b. (ğ) bendiyle 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 25. maddesinin yürürlükten kaldırılmasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

c. (ö) bendiyle 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye eklenen ek 2. maddenin;

i. Birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü cümlelerinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduklarına ve İPTALLERİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, iptal hükümlerinin Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

ii. Beşinci cümlesinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin

(3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

29. 134. maddesinin (a) bendiyle 9/6/1930 tarihli ve 1700 sayılı Dahiliye Memurları Kanunu'nun 2. maddesinin (B) fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE,

30. 135. maddesinin;

a. (b) bendiyle 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 6. maddesinin (b) fıkrasının;

i. (5) numaralı bendinde yer alan "...seçilen..." ibaresinin "...seçilip Cumhurbaşkanı tarafından atanan..." şeklinde değiştirilmesinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

ii. İkinci paragrafı dışında kalan kısmının 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

b. (b) bendiyle 2547 sayılı Kanun'un 6. maddesinin (b) fıkrasının değiştirilen ikinci paragrafının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

c. (d) bendiyle 2547 sayılı Kanun'un 13. maddesinin (a) fıkrasının değiştirilen birinci paragrafının Anayasa'nın mülga 91. maddesi

yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

31. 136. maddesinin;

a. (a) bendiyle 24/2/1983 tarihli ve 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunu'nun 8. maddesinin (c) bendinin değiştirilen ikinci paragrafına ilişkin iptal talebi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA OYBİRLİĞİYLE,

b. (b) bendiyle 2802 sayılı Kanun'un 37. maddesinin;

i. Birinci fıkrasının değiştirilen (b) bendinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

ii. İkinci fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

iii. Üçüncü fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

32. 138. maddesinin;

a. (c) bendiyle 10/6/1949 tarihli ve 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu'nun 5. maddesinin ikinci fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

b. (ç) bendiyle 5442 sayılı Kanun'un 6. maddesinin yürürlükten kaldırılmasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE,

c. (d) bendiyle 5442 sayılı Kanun'un 7. maddesinin yürürlükten kaldırılmasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı

olduğuna ve İPTALİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

ç. (e) bendiyle 5442 sayılı Kanun'un 9. maddesinin değiştirilen birinci fıkrasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

33. 139. maddesinin (c) bendiyle 3/12/2010 tarihli ve 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 18. maddesinin (2) numaralı fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

34. 140. maddesinin (k) bendiyle 11/10/2011 tarihli ve 664 sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin geçici 1. maddesine eklenen (9) numaralı fıkranın Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

35. 141. maddesinin;

a. (a) bendiyle 22/6/1965 tarihli ve 633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un 1. maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Başbakanlığa...” ibaresinin “Cumhurbaşkanlığına...” şeklinde değiştirilmesinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

b. (b) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 2. maddesinin ikinci fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

c. (c) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 3. maddesinin üçüncü fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE,

ç. (ç) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 5. maddesinin;

i. İkinci fıkrasının ikinci cümlesinin yürürlükten kaldırılmasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE,

ii. Beşinci fıkrasına eklenen (ğ), (h) ve (ı) bentlerinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduklarına ve İPTALLERİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

iii. Beşinci fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen altıncı fıkrasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

iv. Yedinci fıkrasının;

(1) “...sekreteryâ hizmetleri Başkanlıkça görevlendirilecek personel tarafından...” ibaresinin “...idari ve mali işleri Kurul Sekreterliğince...” şeklinde değiştirilmesinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

(2) Kalan kısmının 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE,

v. Onbirinci fıkrasında yer alan “...Kamu Personeli...” ve “...ve olumlu sicil almak...” ibarelerinin madde metninden çıkarılmalarının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

d. (d) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 6. maddesinin;

i. Birinci fıkrasının;

(1) Birinci cümlesinin;

(a) “...sekiz...” ibaresinin “...on iki...” şeklinde değiştirilmesinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66.

maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

(b) Kalan kısmının 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

(2) İkinci cümlesinde yer alan "...Başkan ve..." ibaresinin madde metninden çıkarılmasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

ii. Değiştirilen beşinci fıkrasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

iii. Altıncı fıkrasının;

(1) "...sulh hukuk mahkemesi..." ve "...Telekomünikasyon İletişim Başkanlığına..." ibarelerinin sırasıyla "...yetkili ve görevli merci..." ve "...Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanlığına..." şeklinde değiştirilmelerinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

(2) Kalan kısmının 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN

BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

iv. Değiştirilen yedinci fıkrasının 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

v. Eklenen onuncu fıkranın Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

e. (e) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 7. maddesinin birinci fıkrasının;

i. (a) bendinin değiştirilen (3), (4), (6), (8) ve (9) numaralı alt bentlerinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALLERİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, iptal hükümlerinin Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

ii. (ç) bendinin (1) numaralı alt bendine eklenen "...kütüphane açmak." ibaresinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

f. (f) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 7. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinin;

i. (9) numaralı alt bendinin yürürlükten kaldırılmasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

ii. (11) numaralı alt bendine eklenen “...cami, mescit ve eklentilerinde gerçekleştirilecek yardım kampanyalarının uygulama usul ve esaslarını belirlemek.” ibaresinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

iii. Değiştirilen (13) numaralı alt bendinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

g. (g) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 7. maddesinin birinci fıkrasının (h) bendinin (5) numaralı alt bendinde yer alan;

i. “Başbakanlık...” ibaresinin “Cumhurbaşkanlığı...” şeklinde değiştirilmesinin,

ii. “...kanun, tüzük, yönetmelik ve diğer...” ibaresinin madde metninden çıkarılmasının,

Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

ğ. (ğ) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 10. maddesinin;

ı. Birinci fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

ii. Üçüncü fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE,

iii. Dördüncü fıkrasına eklenen üçüncü cümlelerin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

iv. Beşinci fıkrasının;

(1) *"Başkanlığın Din Hizmetleri Sınıfına ait kadrolarına..."* ibaresinin *"Başkanlığa ait kadrolara..."* şeklinde değiştirilmesinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

(2) Kalan kısmının 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

h. (h) bendiyle 633 sayılı Kanun'a eklenen ek 10/A maddesine ilişkin iptal talebi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA OYBİRLİĞİYLE,

1. (ı) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 11. maddesinin;

i. Birinci fıkrasının değiştirilen (b) bendinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

ii. Altıncı fıkrasının değiştirilen (b) bendinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

iii. Üçüncü fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "...*Kamu Personeli...*" ve "...*ve olumlu sicil almak...*" ibarelerinin yürürlükten kaldırılmalarının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALLERİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

iv. Sekizinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "...*ve olumlu sicil almak...*" ibaresinin yürürlükten kaldırılmasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

i. (i) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 12. maddesinin beşinci fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

j. (j) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 13. maddesinin;

i. Birinci fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan "...*Bakanlar Kurulunca...*" ibaresinin "...*Cumhurbaşkanınca...*" şeklinde değiştirilmesinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

ii. Değiştirilen altıncı fıkrasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

iii. Yedinci fıkrasının;

(1) "...*Bakanlar Kurulunca...*" ibaresinin "...*Cumhurbaşkanınca...*" şeklinde değiştirilmesinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden

Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

(2) Kalan kısmının 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

k. (k) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 14. maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan "...*Bakanlar Kurulu...*" ibaresinin "...*Cumhurbaşkanı...*" şeklinde değiştirilmesinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

l. (l) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 18/A maddesinin;

i. Birinci fıkrasının;

(1) "...*müşavirlik, ataşelik ve koordinatörlüklerden...*" ibaresinin "...*müşavirlik ve ataşeliklerden...*" şeklinde değiştirilmesinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

(2) Kalan kısmının 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

ii. İkinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "...*Başbakan veya ilgili bakanın...*" ibaresinin "...*Cumhurbaşkanının...*" şeklinde değiştirilmesinin

Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

iii. Üçüncü ve dördüncü fıkralarının yürürlükten kaldırılmalarının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALLERİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

iv. Sekizinci fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE,

m. (m) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 19. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "...tüzükle..." ibaresinin "...yönetmelikle..." şeklinde değiştirilmesinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

n. (n) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 33. maddesinin;

i. Birinci fıkrasına eklenen "...rapor, tebliğ, makale, kitap hazırlatmak, tercüme yaptırmak,..." ibaresinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

ii. İkinci fıkrasının birinci cümlesinin;

(1) "...Bakanlar Kurulunca..." ibaresinin "...Cumhurbaşkanınca..." şeklinde değiştirilmesinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

(2) Kalan kısmının 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı

fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

o. (o) bendiyle 633 sayılı Kanun'a eklenen ek 6. maddenin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

36. 149. maddesinin (c) bendiyle 6/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 10. maddesinin;

a. Değiştirilen (2) numaralı fıkrasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

b. (3) numaralı fıkrasının;

i. Birinci cümlesinin;

(1) “...Bakanlar Kurulunca...” ibaresinin “...Cumhurbaşkanınca...” şeklinde değiştirilmesinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

(2) Kalan kısmının 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

ii. İkinci cümlesinin;

(1) “...Başbakanlığa...” ibaresinin “...Cumhurbaşkanlığına...” şeklinde değiştirilmesinin Anayasa’nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa’ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa’nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun’un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE’DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

(2) Kalan kısmının 6216 sayılı Kanun’un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa’nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun’un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE’DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

iii. Üçüncü cümlesinin 6216 sayılı Kanun’un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa’nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun’un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE’DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

c. (4) numaralı fıkrasının (a) ve (d) bentlerinin yürürlükten kaldırılmalarının Anayasa’nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa’ya aykırı olduğuna ve İPTALLERİNE OYBİRLİĞİYLE,

ç. (5) numaralı fıkrası ile (6) numaralı fıkranın birinci ve ikinci cümlelerinin yürürlükten kaldırılmalarının Anayasa’nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa’ya aykırı olduğuna ve İPTALLERİNE OYBİRLİĞİYLE,

d. (7) numaralı fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının Anayasa’nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa’ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

e. (8) numaralı fıkrasının;

i. İkinci cümlesinde yer alan “...Başbakan...” ibaresinin “...Cumhurbaşkanı...” şeklinde değiştirilmesinin Anayasa’nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa’ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE,

ii. Kalan kısmının 6216 sayılı Kanun’un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE,

f. (13) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “...Başbakan...” ibaresinin “...Cumhurbaşkanı...” şeklinde değiştirilmesinin Anayasa’nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa’ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

37. 151. maddesinin;

a. (h) bendiyle 14/1/1970 tarihli ve 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu’nun 25. maddesinin birinci fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının Anayasa’nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa’ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE,

b. (j) bendiyle 1211 sayılı Kanun’un 29. maddesinin ikinci cümlesinde yer alan “...ve meslekleri ile ilgili olarak en az on yıl çalışmış...” ve “...Başkan (Governör) in önerisi üzerine müşterek kararla beş yıl süre ile...” ibarelerinin madde metninden çıkarılmalarının ve üçüncü cümlesinin yürürlükten kaldırılmasının Anayasa’nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa’ya aykırı olduğuna ve İPTALLERİNE OYBİRLİĞİYLE,

38. 160. maddesinin (a) bendiyle 9/11/2016 tarihli ve 6756 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması ve Millî Savunma Üniversitesi Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesi Hakkında Kanun’un 5. maddesinin (3) numaralı fıkrasının değiştirilen birinci cümlesinin Anayasa’nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa’ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE,

39. 161. maddesiyle 25/3/1957 tarihli ve 6940 sayılı Riyaseticumhur Senfoni Orkestrası Kuruluşu Hakkında Kanun’un; 5., 6. ve 8. maddelerinin yürürlükten kaldırılmalarının Anayasa’nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa’ya aykırı olduğuna ve İPTALLERİNE OYBİRLİĞİYLE,

40. 164. maddesinin (b) bendiyle 15/2/2011 tarihli ve 6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun’un;

a. 14. maddesine eklenen (5) ve (6) numaralı fıkraların Anayasa’nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa’ya aykırı olduğuna ve İPTALLERİNE OYBİRLİĞİYLE,

b. 14. maddesine eklenen (5) numaralı fıkrasının birinci cümlesine “... kullanılabilmesi...” ibaresinden sonra gelmek üzere 6/12/2019 tarihli ve 7196

sayılı Kanun'la eklenen "...*uyuşturucu ve zararlı alışkanlıklar ile mücadele, trafik ve yol güvenliği, suçun önlenmesi, afet yönetimi, nüfus hizmetleri, göç yönetimi ve düzensiz göçle mücadele...*" ibaresi ile 8/4/2022 tarihli ve 7394 sayılı Kanun'la eklenen "...*ekonomide ve...*" ve "...*vergiye gönüllü uyumun sağlanması ve vergi bilincinin artırılması...*" ibarelerinin 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALLERİNE OYBİRLİĞİYLE,

iptal hükümlerinin Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

41. 167. maddesinin;

a. (a) bendiyle 7/12/1994 tarihli ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un değiştirilen 22. maddesinin,

b. (b) bendiyle 4054 sayılı Kanun'un değiştirilen 23. maddesinin,

c. (c) bendiyle 4054 sayılı Kanun'un 24. maddesinin birinci fıkrasının birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü cümlelerinin yürürlükten kaldırılmalarının,

Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALLERİNE OYBİRLİĞİYLE,

42. 168. maddesinin (a) bendiyle 20/2/2001 tarihli ve 4628 sayılı Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un 5. maddesinin;

a. Birinci fıkrasına eklenen "...*en az dört yıllık yükseköğrenim görmüş olanlar arasından Cumhurbaşkanı tarafından atanan...*" ibaresinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE,

b. İkinci fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE,

c. Üçüncü fıkrasında yer alan "*Bakanlar Kurulu...*" ibaresinin "*Cumhurbaşkanı...*" şeklinde değiştirilmesinin Anayasa'nın mülga 91.

maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

ç. Dördüncü fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE,

43. 169. maddesinin;

a. (c) bendiyle 26/9/2011 tarihli ve 660 sayılı Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 4. maddesinin;

i. Değiştirilen (1) ve (2) numaralı fıkralarının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALLERİNE OYBİRLİĞİYLE,

ii. (3) numaralı fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE,

b. (ç) bendiyle 660 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 5. maddesinin;

i. (1) numaralı fıkrasının birinci ve ikinci cümlelerinin yürürlükten kaldırılmalarının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALLERİNE OYBİRLİĞİYLE,

ii. (2) numaralı fıkrasının;

(1) "...Bakanlar Kurulu kararı ile..." ibaresinin "...Cumhurbaşkanınca..." şeklinde değiştirilmesinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE,

(2) Kalan kısmının 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE,

44. 170. maddesinin (b) bendiyle 5/4/1983 tarihli ve 2813 sayılı Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun Kuruluşuna İlişkin Kanun'un 8. maddesinin;

a. Değiştirilen (2) numaralı fıkrasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE,

b. Üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkraları ile yedinci fıkrasının ikinci cümlesinin yürürlükten kaldırılmalarının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALLERİNE OYBİRLİĞİYLE,

45. 171. maddesinin (d) bendiyle 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 53. maddesinin (c) fıkrasının;

a. Değiştirilen ikinci paragrafının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE,

b. Üçüncü paragrafının birinci ve ikinci cümlelerinin yürürlükten kaldırılmalarının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALLERİNE Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

46. 172. maddesinin (a) bendiyle 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na eklenen 61/A maddenin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

47. 173. maddesiyle 657 sayılı Kanun'un ek 40. maddesinin değiştirilen ikinci fıkrasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

48. 174. maddesiyle 657 sayılı Kanun'un ek 41. maddenin;

a. Değiştirilen birinci fıkrasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

b. Değiştirilen sekizinci fıkrasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

c. Eklenen dokuzuncu fıkrasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

49. 175. maddesiyle 657 sayılı Kanun'a eklenen ek 44. maddenin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

50. 176. maddesiyle 657 sayılı Kanun'a eklenen geçici 45. maddenin;

a. Birinci fıkrasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

b. İkinci fıkrasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

51. 178. maddesiyle 375 sayılı 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu, 926 Sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu, 2802 Sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunu, 2914 Sayılı Yükseköğretim Personel Kanunu, 5434 Sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu ile Diğer Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması, Devlet Memurları ve Diğer Kamu

Görevlilerine Memuriyet Taban Aylığı ve Kıdem Aylığı ile Ek Tazminat Ödenmesi Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'ye eklenen;

a. Ek 23. maddenin;

i. Birinci fıkrasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

ii. Kalan kısmının 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

b. Ek 24. maddenin;

i. Birinci fıkrasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

ii. Kalan kısmının 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

c. Ek 25. maddenin;

i. Birinci fıkrasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI,

İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

ii. Kalan kısmının 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

ç. Ek 26. maddenin;

i. Birinci fıkrasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

ii. İkinci fıkrasının ikinci cümlesine ilişkin iptal talebi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA OYBİRLİĞİYLE,

iii. Kalan kısmının 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

d. Ek 27. maddenin;

i. Birinci fıkrasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

ii. Kalan kısmının 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

e. Ek 28. maddenin;

i. Birinci fıkrasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

ii. Kalan kısmının 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

f. Ek 29. maddenin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

g. Ek 30. maddenin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

ğ. Ek 31. maddenin;

i. Birinci fıkrasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

ii. Kalan kısmının 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

h. Ek 32. maddeye ilişkin iptal talebi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA OYBİRLİĞİYLE,

1. Ek 33. maddenin;

i. Birinci fıkrasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

ii. Kalan kısmının 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

i. Ek 34. maddenin;

i. Birinci fıkrasının;

(1) "...bakanlık daire başkanlarına..." ibarelerine ilişkin iptal talebi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA OYBİRLİĞİYLE,

(2) 1/7/2022 tarihli ve 7417 sayılı Kanun'un 22. maddesiyle değiştirilen "...daire başkanlarına (ana ve yardımcı hizmet birimi)..." ibarelerinin 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALLERİNE OYBİRLİĞİYLE

(3) Kalan kısmının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE

ii. İkinci ve üçüncü (anılan maddeye 1/7/2022 tarihli ve 7417 sayılı Kanun'un 22. maddesiyle eklenen fıkra nedeniyle üçüncü ve dördüncü) fıkraların Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduklarına ve İPTALLERİNE OYBİRLİĞİYLE

iptal hükümlerinin tamamının Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

j. Ek 35. maddenin;

i. Üçüncü fıkrasının üçüncü cümlesi ile dokuzuncu fıkrasına ilişkin iptal talebi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA OYBİRLİĞİYLE,

ii. Üçüncü fıkrasının 18/6/2020 tarihli ve 7247 sayılı Kanun'un 18 maddesiyle değiştirilen üçüncü cümlesinin 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

iii. Kalan kısmının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

k. Ek 36. maddenin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin

(3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

52. 179. maddesiyle 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye eklenen;

a. Geçici 26. maddenin;

i. Birinci fıkrasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

ii. İkinci fıkrasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

b. Geçici 27. maddenin;

i. Birinci fıkrasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

ii. İkinci fıkrasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

c. Geçici 28., 29., 30. ve 31. maddelerinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

ç. Geçici 32. maddenin;

i. Birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

ii. Dördüncü fıkrasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

d. Geçici 33. maddenin;

i. Birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALLERİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, iptal hükümlerinin Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

ii. Dördüncü fıkrasının;

(1) "...ikinci yılın sonuna kadar..." ibaresine ilişkin iptal talebi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA OYBİRLİĞİYLE,

(2) Kalan kısmının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

e. Geçici 34. maddenin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

53. 183. maddesinin;

a. (a) bendiyle 12/6/1979 tarihli ve 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kurulu ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 1. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "...adli, idari ve askeri..." ibaresinin "...adli ve idari..." şeklinde değiştirilmesinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve

içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

b. (b) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un değiştirilen 2. maddesinin;

i. İkinci fıkrasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE,

ii. Kalan kısmının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

c. (c) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 3. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "...asıl ve yedek..." ibaresinin madde metninden çıkarılmasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE,

ç. (ç) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 5. maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "...Hukuk ve Ceza bölümleri ile Genel Kurulu..." ibaresi ile ikinci fıkrasında yer alan "...tutuklu..." ibaresi ve üçüncü fıkrasında yer alan "...Hukuk ve Ceza bölümleri ile Genel Kurulu..." ibaresinin madde metninden çıkarılmalarının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

d. (d) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 8. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "Mahkeme kurulunun..." ibaresinin "Mahkemenin..." şeklinde değiştirilmesinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

e. (e) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 9. maddesinin değiştirilen ikinci fıkrasının ve üçüncü fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan yer alan "Bölümlerin toplantılarını..." ibaresinin "Mahkemenin toplanmasını..." şeklinde değiştirilmesinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

f. (f) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 10. maddesinin;

i. Birinci fıkrasında yer alan "...adli, idari ve askeri..." ibaresinin "...adli ve idari..." şeklinde değiştirilmesinin,

ii. İkinci fıkrasında yer alan “...ceza mahkemelerinde delillerin ikamesine başlamadan önce;...” ibaresinin madde metninden çıkarılmasının,

iii. Dördüncü fıkrasında yer alan “...Başkanunsözcüsü, askeri ceza yargısı yararına ileri sürülmüş ise Askeri Yargıtay Başsavcısı, Askeri İdari Yargı yararına ileri sürülmüş ise bu mahkemenin...” ibaresinin madde metninden çıkarılmasının,

iv. Beşinci fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının,

Anayasa’nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa’ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

g. (g) bendiyle 2247 sayılı Kanun’un 14. maddesinin birinci fıkrasında yer alan “...adli, idari veya askeri yargı mercilerinden en az ikisinin...” ibaresinin “...adli ve idari yargı mercilerinin...” şeklinde değiştirilmesinin ve ikinci fıkrasında yer alan “...ve ceza davalarında ise ayrıca ilgili makamlarca...” ibaresinin madde metninden çıkarılmasının Anayasa’nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa’ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

ğ. (ğ) bendiyle 2247 sayılı Kanun’un 15. maddesinde yer alan “..., ceza davalarında doğrudan doğruya diğer davalarda ise...” ibaresinin madde metninden çıkarılmasının Anayasa’nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa’ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

h. (h) bendiyle 2247 sayılı Kanun’un 17. maddesinin;

i. Birinci fıkrasında yer alan “...adli, idari ve askeri...” ibaresinin “...adli ve idari...” şeklinde değiştirilmesinin, aynı fıkarda yer alan “..., görev kararlarına karşı itiraz yolunun açık olduğu ceza davalarında bu kararların kesinleşmiş bulunması...” ibaresinin madde metninden çıkarılmasının,

ii. İkinci fıkrasında yer alan “..., ceza davalarında ise ayrıca ilgili makamların,...” ibaresinin madde metninden çıkarılmasının,

Anayasa’nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa’ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

1. (1) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "*Adli, idari, askeri...*" ibaresinin "*Adli ve idari...*" şeklinde değiştirilmesinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

i. (i) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 24. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "*...mercilerinden en az ikisi...*" ibaresinin "*...mercileri...*" şeklinde değiştirilmesinin ve ikinci fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

j. (j) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 25. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "*Hukuk alanındaki hüküm...*" ibaresinin "*Hüküm...*" şeklinde değiştirilmesinin ve ikinci fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

k. (k) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 26. maddesinin;

i. Başlığının "*Toplanma ve karar verme koşulları ve incelemelerin dosya üzerinde yapılması:*" şeklinde değiştirilmesine ilişkin iptal talebi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA OYBİRLİĞİYLE,

ii. Birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "*Hukuk ve Ceza Bölümlerinde ve Genel Kurulda...*" ibaresi ile ikinci fıkrasında yer alan "*Bölümlerde ve Genel Kurulda...*" ibaresinin "*Uyuşmazlık Mahkemesinde...*" şeklinde değiştirilmelerinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

l. (l) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un değiştirilen 29. maddesinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

m. (m) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 31. maddesinin ikinci fıkrasının değiştirilen birinci cümlesinin ve üçüncü fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

n. (n) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 32. maddesinin değiştirilen ikinci fıkrasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

o. (o) bendiyle 2247 sayılı Kanun'a eklenen geçici 7. maddenin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

ö. (ö) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 23., 30. ve 37. maddelerinin yürürlükten kaldırılmalarının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

54. 184. maddesinin;

a. (a) bendiyle 6/1/1982 tarihli ve 2575 sayılı Danıştay Kanunu'nun 2. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan "...*hükümetle...*" ibaresinin "...*yürütmeyle...*" ve "...*Başbakanlık...*" ibaresinin "...*Cumhurbaşkanlığı...*" şeklinde değiştirilmelerinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

b. (b) bendiyle 2575 sayılı Kanun'un 8. maddesinin (1) numaralı fıkrasının;

i. (b) bendine eklenen "...*Cumhurbaşkanı yardımcılığı, bakan yardımcılığı,...*" ibaresinin,

ii. (d) bendine eklenen "...*Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı,...*" ibaresinin,

Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

c. (c) bendiyle 2575 sayılı Kanun'un 9. maddesinin (5) ve (7) numaralı fıkralarında yer alan "...*Başbakanlığa...*" ibarelerinin "...*Cumhurbaşkanlığına...*" şeklinde değiştirilmelerinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

ç. (ç) bendiyle 2575 sayılı Kanun'un 23. maddesinin;

i. (c) ve (e) bentlerinin yürürlükten kaldırılmalarının,

ii. (d) bendinde yer alan “*Tüzük tasarılarını inceler;...*” ibaresinin madde metninden çıkarılmasının,

Anayasa’nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa’ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

d. (d) bendiyle 2575 sayılı Kanun’un 24. maddesinin (1) numaralı fıkrasının değiştirilen (a) ve (b) bentlerinin Anayasa’nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa’ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

e. (e) bendiyle 2575 sayılı Kanun’un 42. maddesinin (a), (b), (d) ve (f) bentlerinin yürürlükten kaldırılmalarının Anayasa’nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa’ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

f. (f) bendiyle;

i. 2575 sayılı Kanun’un 48. maddesinin başlığında yer alan “*Kanun ve tüzük tasarıları ile...*” ibaresinin başlıktan çıkarılmasına ilişkin iptal talebi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA OYBİRLİĞİYLE,

ii. 2575 sayılı Kanun’un 48. maddesinde yer alan “*...kanun tasarı ve teklifleri ile tüzük tasarıları üzerindeki incelemesini;...*” ibaresinin madde metninden çıkarılmasının Anayasa’nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa’ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

g. (g) bendiyle 2575 sayılı Kanun’un 87. maddesinin (a) bendinde yer alan “*Kanun tasarı ve teklifleri ile tüzük tasarıları hariç olmak üzere hükümetçe verilecek ivedi veya...*” ibaresinin madde metninden çıkarılmasının Anayasa’nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa’ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

ğ. (ğ) bendiyle 2575 sayılı Kanun’a eklenen;

i. Geçici 29. maddenin Anayasa’nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa’ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa’nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun’un 66. maddesinin

(3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

ii. Geçici 30. maddenin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

55. 190. maddesinin;

a. (a) bendiyle 18/11/1983 tarihli ve 2960 sayılı Boğaziçi Kanunu'nun 10. maddesinin altıncı fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının,

b. (b) bendiyle 2960 sayılı Kanun'a eklenen ek 1. maddenin,

Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

56. 192. maddesinin (b) bendiyle 6/6/1985 tarihli ve 3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanunu'nun 4. maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesinin yürürlükten kaldırılmasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

57. 195. maddesinin (b) bendiyle 2/7/1992 tarihli ve 3835 sayılı Ahıska Türklerinin Türkiye'ye Kabulü ve İskanına Dair Kanun'un 2. maddesinin;

i. Birinci fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının,

ii. İkinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "...Başbakanın..." ibaresinin "...Cumhurbaşkanının..." şeklinde ve "...birinci fıkrafta yazılı bakanlıkların ve kuruluşların o ildeki şube ve kurum başkanlarının..." ibaresinin "...vali tarafından belirlenecek temsilcilerin..." şeklinde değiştirilmelerinin,

Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

58. 196. maddesinin;

a. (a) bendiyle 2/12/1999 tarihli ve 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun'un 3. maddesinin birinci fıkrasının;

i. (d) bendinde yer alan “Başbakanlık...” ibaresinin “Cumhurbaşkanına veya Cumhurbaşkanlığına bağlı, ilgili veya ilişkili kuruluşlar...” şeklinde değiştirilmesinin Anayasa’nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa’ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

ii. Değiştirilen (e) bendine ilişkin iptal talebi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA OYBİRLİĞİYLE,

iii. Değiştirilen (g) bendinin Anayasa’nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa’ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

b. (b) bendiyle 4483 sayılı Kanun’un 12. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında yer alan “...Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri...” ibarelerinin “...Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı...” ve “...müsteşarlar...” ibarelerinin “...Bakan yardımcıları...” şeklinde değiştirilmelerinin Anayasa’nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa’ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

c. (c) bendiyle 4483 sayılı Kanun’un 13. maddesinin ikinci cümlesinde yer alan “...Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri...” ibaresinin “...Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı...” ve “...müsteşarlar...” ibaresinin “...Bakan yardımcıları...” şeklinde değiştirilmelerinin Anayasa’nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa’ya aykırı olduğuna ve İPTALLERİNE, iptal hükümlerinin Anayasa’nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun’un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE’DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

ç. (ç) bendiyle 4483 sayılı Kanun’a eklenen geçici 4. maddenin;

i. Birinci fıkrasının Anayasa’nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa’ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa’nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun’un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE’DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

ii. İkinci fıkrasının Anayasa’nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa’ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

59. 197. maddesinin;

a. i. (a) bendiyle 25/6/2001 tarihli ve 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'nun 2. maddesinde yer alan "... özel kanunların verdiği yetkiye dayanarak..." ibaresinin "...Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle ya da bunların verdiği yetkiye dayanarak..." şeklinde değiştirilmesinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

ii. 4688 sayılı Kanun'un 2. maddesinde yer alan "...veya..." ibaresinin 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE,

iptal hükümlerinin Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

b. (b) bendiyle 4688 sayılı Kanun'un 15. maddesinin;

i. Değiştirilen (a) bendinin, Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

ii. (c) bendinin;

(1) "Bu Kanun kapsamında bulunan kurum ve kuruluşların müsteşarları,..." ibaresinin "Bakanlar, bakan yardımcılar, bu Kanun kapsamında bulunan kurum ve kuruluşların..." şeklinde değiştirilmesinin, Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

(2) "...başkanları, genel müdürleri, (...) ve bunların yardımcılar, yönetim kurulu üyeleri, merkez teşkilâtlarının denetim birimleri yöneticileri ve kurul başkanları, hukuk müşavirleri, bölge, il ve ilçe teşkilâtlarının en üst amirleri ile bunlara eşit veya daha üst düzeyde olan kamu görevlileri,..." bölümünün 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE,

iptal hükümlerinin Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

c. (c) bendiyle 4688 sayılı Kanun'un 19. maddesinin ikinci fıkrasının (h) bendinde yer alan;

i. "...Bakanlar Kurulunca..." ibaresinin "...Cumhurbaşkanınca..." şeklinde değiştirilmesinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

ii. "...vergi muafiyeti tanınan vakıflar ile..." ibaresinin 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

ç. (ç) bendiyle 4688 sayılı Kanun'un 21. maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "*Devlet Personel Başkanlığının bağlı olduğu Bakanın başkanlığında...*" ibaresinin "*Cumhurbaşkanının görevlendireceği Cumhurbaşkan yardımcısı veya bakanın başkanlığında...*" şeklinde ve "*...Devlet Personel Başkanından...*" ibaresinin "*...Cumhurbaşkanınca belirlenen kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcilerinden...*" şeklinde değiştirilmelerinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

d. (d) bendiyle 4688 sayılı Kanun'un 24. maddesinin ikinci fıkrasının;

i. "...Bakanlar Kurulunun..." ibaresinin "...Cumhurbaşkanının..." şeklinde değiştirilmesinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

ii. Kalan kısmının 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE,

iptal hükümlerinin Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

e. (e) bendiyle 4688 sayılı Kanun'un 29. maddesinin değiştirilen ikinci fıkrasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

f. (f) bendiyle 4688 sayılı Kanun'un 34. maddesinin;

i. Birinci fıkrasının;

(1) (a) (a), (d) ve (e) bentlerinde yer alan “...Bakanlar Kurulunca...” ibarelerinin “...Cumhurbaşkanınca...” şeklinde değiştirilmelerinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALLERİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

(b) (a), (d) ve (e) bentlerinin kalan kısımlarının 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALLERİNE OYBİRLİĞİYLE,

iptal hükümlerinin Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

(2) Değiştirilen (b) bendinin, Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

ii. İkinci fıkrasının;

(1) Birinci cümlesinde yer alan “Kamu İşveren Heyeti Başkanınca görevlendirilen...” ibaresinin “Birinci fıkranın (b) bendi gereğince belirlenen...” şeklinde değiştirilmesinin 6216 sayılı Kanun’un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE,

(2) Kalan kısmının 6216 sayılı Kanun’un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE,

iptal hükümlerinin Anayasa’nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun’un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE’DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

g. (g) bendiyle 4688 sayılı Kanun’a eklenen geçici 15. maddenin Anayasa’nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa’ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muammer TOPAL, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE’nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, iptal hükmünün Anayasa’nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun’un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE’DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

60. 200. maddesinin;

a. (a) bendiyle 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 4. maddesinin;

i. Beşinci fıkrasının;

(1) İkinci cümlesinde yer alan “Danıştayın görüşü alınarak müşterek kararname...” ibaresinin “Cumhurbaşkanı kararı...” şeklinde değiştirilmesinin;

(a) Anayasa’nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa’ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

(b) İçeriği itibarıyla Anayasa’ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE,

(2) İkinci cümlesinin kalan kısmının 6216 sayılı Kanun’un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE,

ii. Altıncı fıkrasının;

(1) "...İçişleri Bakanlığının önerisi üzerine müşterek kararnameyle..." ibaresinin "...Cumhurbaşkanı kararı ile..." şeklinde değiştirilmesinin;

(a) Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

(b) İçeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE,

(2) Kalan kısmının 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE,

b. (b) bendiyle 5393 sayılı Kanun'un 11. maddesinin;

i. Birinci fıkrasının;

(1) Birinci cümlesinde yer alan "...Danıştayın görüşü alınarak, İçişleri Bakanlığının teklifi üzerine müşterek kararname..." ibaresinin "...Cumhurbaşkanı kararı..." şeklinde değiştirilmesinin;

(a) Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

(b) İçeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE,

(2) Birinci cümlesinin kalan kısmının kısmının 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE,

ii. İkinci fıkrasının;

(1) Birinci cümlesinde yer alan "...Danıştayın görüşü alınarak, İçişleri Bakanlığının önerisi üzerine müşterek kararname..." ibaresinin "...Cumhurbaşkanı kararı..." şeklinde değiştirilmesinin;

(a) Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

(b) İçeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE,

(2) Birinci cümlesinin kalan kısmının kısmının 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE,

c. (c) bendiyle 5393 sayılı Kanun'un 12. maddesinin üçüncü fıkrasının birinci cümlesinde yer alan;

(i) "...müşterek kararnamenin..." ibaresinin "...Cumhurbaşkanı kararının..." şeklinde değiştirilmesinin;

(1) Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

(2) İçeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE,

ii. "veya...yayımlandığı" ibaresinin 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE,

ç. (ç) bendiyle 5393 sayılı Kanun'un 68. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinin birinci cümlesinde yer alan "...Devlet Plânlama Teşkilatı Müsteşarlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca..." ibaresinin "...Cumhurbaşkanınca..." şeklinde değiştirilmesinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

d. (d) bendiyle 5393 sayılı Kanun'un 73. maddesinin birinci fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan "...Çevre ve Şehircilik Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca..." ibaresinin "...Cumhurbaşkanınca..." şeklinde değiştirilmesinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

e. (e) bendiyle 5393 sayılı Kanun'un 75. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinin birinci cümlesinde yer alan "...Bakanlar Kurulunca..." ibaresinin "...Cumhurbaşkanınca..." şeklinde değiştirilmesinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

61. 204. maddesinin

a. (a) bendiyle 18/4/2007 tarihli ve 5627 sayılı Enerji Verimliliği Kanunu'nun 4. maddesinin;

i. (1), (2) ve (4) numaralı fıkralarının yürürlükten kaldırılmalarının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

ii. (5) numaralı fıkrasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE,

b. (ç) bendiyle 5627 sayılı Kanun'a eklenen ek 2. maddenin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

62. 205. maddesinin;

a. (f) bendiyle 5/11/2008 tarihli ve 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu'nun ek 1. maddenin (1) ve (3) numaralı fıkralarının yürürlükten kaldırılmalarının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

b. (g) bendiyle 5809 sayılı Kanun'a eklenen ek 2. maddenin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

63. 208. maddesinin;

a. (b) bendiyle 11/12/2010 tarihli ve 6087 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kurulu Kanunu'nun 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (j) bendinde yer alan;

(1) "...Müsteşarı..." ibaresinin "...ilgili bakan yardımcısı..." şeklinde değiştirilmesinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE,

(2) "...ve Adalet Bakanlığı..." ibaresinin 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE,

iptal hükümlerinin Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

b. (c) bendiyle 6087 sayılı Kanun'un 3. maddesinin değiştirilen (5) numaralı fıkrasında yer alan "...Adalet Bakanlığı ilgili bakan yardımcısı..." ibaresinin, Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN

BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

c. (f) bendiyle 6087 sayılı Kanun'un 8. maddesinin değiştirilen (1) numaralı fıkrasının (a) bendinde yer alan “...*Adalet Bakanlığı ilgili bakan yardımcısı*,...” ibaresinin, Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

ç. (r) bendiyle 6087 sayılı Kanun'a eklenen ek 2. maddenin, Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

64. 209. maddesinin;

a. (a) bendiyle 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının;

i. (ç) bendinde yer alan “...*yedi*...” ibaresinin “...*altı*...” şeklinde değiştirilmesinin,

ii. (d) bendinde yer alan “...*Onyedi*...” ibaresinin “...*Onbeş*...” şeklinde değiştirilmesinin,

Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

b. (b) bendiyle 6216 sayılı Kanun'un 3. maddesinin (1) numaralı fıkrasının;

i. (a) bendinde yer alan “...*kanun hükmünde kararnamelerin*,...” ibaresinin “...*Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin*,...” şeklinde değiştirilmesinin,

ii. Değiştirilen (ç) bendinin,

iii. (f) bendinde yer alan “...milletvekili olmayan...” ibaresinin “...Cumhurbaşkanı yardımcıları ve...” şeklinde değiştirilmesinin,

Anayasa’nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa’ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

c. (c) bendiyle 6216 sayılı Kanun’un 6. maddesinin;

i. (1) numaralı fıkrasında yer alan “...onyedi...” ibaresinin “...onbeş...” şeklinde değiştirilmesinin Anayasa’nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa’ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

ii. (2) numaralı fıkrasının;

(1) (a) bendinde yer alan “,...Askeri Yargıtay, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi...” ibaresinin madde metninden çıkarılmasının,

(2) (c) bendinin (3) numaralı alt bendine eklenen “...bakan yardımcısı...” ibaresinin,

Anayasa’nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa’ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

ç. (ç) bendiyle 6216 sayılı Kanun’un 7. maddesinin;

i. (2) numaralı fıkrasında yer alan “..., bir üyeyi Askeri Yargıtay, bir üyeyi Askeri Yüksek İdare Mahkemesi...” ibaresinin madde metninden çıkarılmasının Anayasa’nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa’ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

ii. (3) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “..., Askeri Yargıtay, Askeri Yüksek idare Mahkemesi...” ibaresinin madde metninden çıkarılmasının,

Anayasa’nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa’ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

d. (d) bendiyle 6216 sayılı Kanun’un 9. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan “...Başbakan...” ibaresinin madde metninden

çıkarılmasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

e. (e) bendiyle 6216 sayılı Kanun'un 21. maddesinin (1) numaralı fıkrasının;

i. Birinci cümlesinde yer alan "...onyedi..." ibaresinin "...onbeş..." şeklinde,

ii. İkinci cümlesinde yer alan "...oniki..." ibaresinin "...on..." şeklinde,

değiştirilmelerinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

f. (f) bendiyle 6216 sayılı Kanun'un 22. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "...yedişer..." ibaresinin "...altışar..." şeklinde değiştirilmesinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

g. (g) bendiyle 6216 sayılı Kanun'un 35. maddesinin;

i. (1) numaralı fıkrasında yer alan "...kanun hükmünde kararnamelerin,..." ibaresinin "...Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin,..." şeklinde değiştirilmesinin ve aynı fıkranın değiştirilen (b) bendinin,

ii. Değiştirilen (2) numaralı fıkrasının,

Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

ğ. (ğ) bendiyle 6216 sayılı Kanun'un 37. maddesinde yer alan "...kanun hükmünde kararnamelerle..." ibaresinin "...Cumhurbaşkanlığı kararnameleri ile..." şeklinde değiştirilmesinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

h. (h) bendiyle 6216 sayılı Kanun'un 38. maddesinin (1) numaralı fıkrasında ve (3) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "...kanun hükmünde kararnamelerin..." ibarelerinin "...Cumhurbaşkanlığı

kararnamelerinin...” şeklinde değiştirilmelerinin Anayasa’nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa’ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

1. (1) bendiyle 6216 sayılı Kanun’un 39. maddesinin (4) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “...Başbakanlık...” ibaresinin “...Cumhurbaşkanlığı...” şeklinde değiştirilmesinin Anayasa’nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa’ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

i. (i) bendiyle 6216 sayılı Kanun’un 40. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan “...kanun hükmünde kararnamenin...” ibaresinin “...Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin...” şeklinde değiştirilmesinin Anayasa’nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa’ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

j. (j) bendiyle 6216 sayılı Kanun’un 43. maddesinin;

i. (3) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “...kanun hükmünde kararnamelerin...” ibaresinin “...Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin...” şeklinde değiştirilmesinin Anayasa’nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa’ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

ii. (4) numaralı fıkrasında yer alan “...kanun hükmünde kararnamenin...” ibarelerinin “Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin” şeklinde değiştirilmelerinin Anayasa’nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa’ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

k. (k) bendiyle 6216 sayılı Kanun’un 54. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “...milletvekili veya milletvekili olmayan...” ibaresinin “...milletvekili, Cumhurbaşkanı yardımcısı veya...” şeklinde değiştirilmesinin Anayasa’nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa’ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

l. (l) bendiyle 6216 sayılı Kanun’un 57. maddesine eklenen (2) numaralı fıkranın Anayasa’nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa’ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa’nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun’un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE’DE YAYIMLANMASINDAN

BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

m. (m) bendiyle 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkranın birinci cümlesinde ve (4) numaralı fıkrasında yer alan "...*kanun hükmünde kararname...*" ibarelerinin "...*Cumhurbaşkanlığı kararnamesi...*" şeklinde değiştirilmelerinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

n. (n) bendiyle 6216 sayılı Kanun'a eklenen geçici 2. maddenin;

i. (1) ve (2) numaralı fıkraları ile (3) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALLERİNE, iptal hükümlerinin Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ONİKİ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

ii. (3) numaralı fıkrasının birinci cümlesi ile (4) numaralı fıkrasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

o. (o) bendiyle 6216 sayılı Kanun'un 11. maddesinin (4) numaralı (anılan maddeye 3/11/2022 tarihli ve 7420 sayılı Kanun'un 29. maddesiyle eklenen fıkralar nedeniyle (8) numaralı) fıkranın yürürlükten kaldırılmasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE,

65. 211. maddesinin;

a. (a) bendiyle 3/7/2014 tarihli ve 6550 sayılı Araştırma Altyapılarının Desteklenmesine Dair Kanun'un 3. maddesinin (1) numaralı fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

b. (c) bendiyle 6550 sayılı Kanun'a eklenen ek 1. maddenin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

66. 212. maddesinin;

a. (a) bendiyle 28/7/2016 tarihli ve 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu'nun 4. maddesinin (4), (5), (6), (7) ve (8) numaralı fıkralarının yürürlükten kaldırılmalarının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

b. (c) bendiyle 6735 sayılı Kanun'a eklenen ek 1. maddenin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

67. 213. maddesinin;

a. (g) bendiyle 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 11. maddesinin birinci fıkrasına eklenen "*Bakanlıklarda en üst yönetici Cumhurbaşkanı tarafından belirlenir.*" şeklindeki cümlelerin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

b. (ı) bendiyle 5018 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 14. maddesinin;

i. Birinci cümlesinde yer alan "*...ve mali plan...*" ibaresine ilişkin iptal talebi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA OYBİRLİĞİYLE,

ii. Kalan kısmının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE,

68. 221. maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

7/12/2023 tarihinde karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Başkanvekili
Kadir ÖZKAYA

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
Basri BAĞCI

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Kenan YAŞAR

Üye
Muhterem İNCE

Karşı Oy

A- Çoğunluk Tarafından Yetki Kanunu Kapsamında Olmadığı Değerlendirilerek İptal Kararı Verilen Hükümler

1. Denetim konusu yapılan 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin (KHK) bir kısım hükümleri çoğunluk tarafından 7142 sayılı Yetki Kanununun kapsamına girmediği gerekçesiyle iptal edilmiştir.

2. Tarihsel süreç içerisinde KHK çıkartma yetkisi veren yetki kanunlarının ilk örneklerine bakıldığında amaç, kapsam ve ilkeler başlıklarına yer verilmediği görülmektedir (13.1.1982 tarihli ve 2578 sayılı *Ödeme Güçlüğü İçinde Bulunan Bankerlerin İşlemleri Hakkında Yetki Kanunu*).

3. 28.12.1982 tarihli ve 2767 sayılı Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları Hakkında Yetki Kanununda ise “Amaç” ve “İlkeler” aynı başlık altında ve Kanunun 1. maddesinde düzenlenmiştir.

4. Daha sonra çıkartılan yetki kanunlarında genel bir uygulama olarak “İlkeler” başlığının amaç, kapsam ve süre başlığından müstakil ve umumiyetle soyut bir takım prensiplere yer verilmek suretiyle kaleme alındıkları gözlemlenmektedir.

5. Dikkat çeken başka bir uygulama örneği ise bazı yetki kanunlarında ilkeler başlığı altında Bakanlar Kuruluna somut bir takım düzenleme yapma yetkisi verildiği görülmektedir.

6. Bu kapsamda 17.06.1982 tarihli ve 2680 sayılı Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Kuruluş, Görev ve Yetkilerinin Düzenlenmesi ile İlgili Yetki Kanununun “İlkeler” başlığını taşıyan 3. maddesinin birinci fıkrasının “e” bendinde; “Kamu kurum ve kuruluşlarının taşra teşkilatının düzenlenmesinde valilere gerekli yetkiler tanınır” denilmek suretiyle soyut bir ilke belirlemek yerine somut sonuçları olan bir düzenleme yetkisi verildiği görülmektedir.

7. Benzer uygulama örneklerine 2810, 3990 ve 3991 sayılı Yetki Kanunları kapsamında da rastlanmaktadır.

8. 2810 sayılı Yetki Kanununun “İlkeler” başlıklı 3. maddesinin birinci fıkrasının 4. bendinde Bakanlar Kuruluna “Para ve sermaye piyasalarını gecikmesiz ve etkin bir şekilde denetlemek” görevi verilmiştir.

9. 3990 sayılı Yetki Kanununun “İlkeler” başlığını taşıyan 3. maddesinde Kamu Güvenliği Müsteşarlığı, İnsan Hakları Teşkilatı ve Köyişleri Müsteşarlığının kurulmasına dair somut çıktısı olan hükümlere yer verilmiştir.

10. Benzer şekilde 3991 sayılı Yetki Kanununun “İlkeler” başlığını taşıyan 3. maddesinin “b” bendinde bankaların, “c” bendinde ise sigorta şirketlerinin kuruluş ve faaliyetlerini düzenlemek şeklinde somut yetkiler ihdas edilmiştir.

11. Bu örneklerden hareketle yetki kanunlarının somut yetki veren düzenlemelerinin sadece amaç veya kapsam başlıklarını taşıyan maddelerinde yer almadığını, ilkeler başlığı altında yapılan düzenlemelerinde Bakanlar Kuruluna somut bir takım yetkiler verdiğini söylemek mümkündür. Dahası ilkeler başlığı altında yapılan düzenlemelerin

somut yetki vermediğini söylemek kanunun bütünlüğüne de aykırılık teşkil edecektir.

12. Bu kasamda verilebilecek en çarpıcı örnek ise 6.4.2011 tarihli ve 6223 sayılı Kamu Hizmetlerinin Düzenli, Etkin ve Verimli Bir Şekilde Yürütülmesini Sağlamak Üzere Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Teşkilat, Görev ve Yetkileri ile Kamu Görevlilerine İlişkin Konularda Yetki Kanunudur. Bu Kanunun “İleler ve yetki süresi” başlıklı 2. maddesinde bazı bakanlıkların kurulması noktasında açık yetki düzenlemesi yapılmıştır.

“İlkeler ve yetki süresi

MADDE 2 – (1) Bakanlar Kurulu bu Kanuna göre verilen yetkiyi kullanırken;

a) ...

1) ...

2) Sosyal hizmetler alanında halen bağlı kuruluşlar eliyle yürütülen aile, özürllüer, çocuklar, kadınlar ve sosyal yardımlar alanındaki hizmetlerin daha etkin ve verimli bir şekilde sunulabilmesini sağlamak üzere yeni bir bakanlık kurulması..,

3) Ekonomiyle ilgili kamu kurum ve kuruluşlarınca yürütülen faaliyetlerin koordinasyonunu sağlamak, ekonomi politika, hedef ve stratejilerini belirlemek üzere yeni bir bakanlık kurulması..,

4) İç ve dış ticarete yönelik hizmetlerin daha etkin ve verimli bir şekilde sunulabilmesini sağlamak üzere yeni bir bakanlık kurulması..,

5) Gençlik ve spora yönelik hizmetlerin daha etkin ve verimli bir şekilde sunulabilmesini sağlamak üzere yeni bir bakanlık kurulması...”

Konusunda Bakanlar Kuruluna yetki vermiştir.

13. Söz konusu 6223 sayılı Yetki Kanununun iptali istemiyle açılan iptal davası Anayasa Mahkemesi Tarafından 27.10.2011 gün ve 2011/60 Esas, 2011/147 sayılı Kararla reddedilmiştir.

14. 6223 sayılı Kanunun verdiği yetkiyi kullanan Bakanlar Kurulu 633 sayılı KHK ile Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığını, 638 sayılı KHK ile Gençlik ve Spor Bakanlığını, 641 sayılı KHK ile de Kalkınma Bakanlığını kurmuştur.

15. 633 ve 641 sayılı KHK ile ilgili açılan iptal davaları AYM, tarafından sırasıyla E.2011/82 ve 2011/88 esas sayılı dosyalarda karara bağlanmış ve bakanlık kurma yetkisi verilmesine dair düzenlemenin ilkeler kısmında yer almasına dair bir sorun dile getirilmemiştir.¹

16. Bu örneklerde açık bir şekilde göstermektedir ki yetki kanunlarının ilkeler başlığı altında düzenleme getiren hükümleri de somut bir takım düzenlemeler yapılmasına hukuki dayanak oluşturabilmektedir.

17. Yetki kanunlarının bir bütün teşkil ettiği dikkate alındığında somut düzenleme imkânı veren hükümlerin hangi başlık altında yer aldığıнын sorun teşkil etmemesi gayet doğaldır.

18. 703 sayılı KHK.nın çıkartılmasına dayanak teşkil eden 7142 sayılı Yetki Kanununun temel amacı 6771 sayılı Kanun ile gerçekleştirilen Anayasa değişikliklerine uyum sağlanması şeklinde kaleme alınmıştır.

19. 6771 sayılı Kanun ile 2709 sayılı 1982 Anayasasında çok köklü değişiklikler yapılmış, özellikle yürütme erki yeni anayasal düzenlemeler çerçevesinde yeniden şekillendirilmiştir. Başbakanlığın ve buna bağlı olarak Bakanlar Kurulunun kaldırılması ile idari sistem tamamen değişmiştir.

20. Bunun yanı sıra yeni anayasal sisteme paralel şekilde atama sistemi değişmiş, dahası uyum kapsamında terminolojik değişikliklerin yapılması zorunlu hale gelmiştir. Bu bağlamda mevzuatta yer alan Başbakan, Bakanlar Kurulu, Bakanlar Kurulu Kararı, Hükümet, tüzük, sıkıyönetim, kanun tasarısı gibi tabirlerin mevzuattan ayıklanması zarureti ortaya çıkmıştır.

21. 7142 sayılı Yetki Kanunu bu değişikliklerin yapılması için Bakanlar Kuruluna KHK çıkartma yetkisi verirken “İlkeler ve yetki süresi” başlığı altında kaleme alınan 2. maddesinin birinci fıkrasında “...*kamu hizmetlerinin verimli, süratli ve etkin bir şekilde yürütülmesi ile hizmetin özelliği ve gereklerine uygun düzenlemeler yapılmasını, atama ve görevde yükselmede kariyer ve liyakat esasları ile nitelikli personel istihdamının esas alınmasını, kamu hizmetlerinde iş bölümü ve koordinasyonun sağlanmasını, benzer hizmetlerin tek kuruluş veya birim tarafından yürütülmesini ve kaynak kullanımında israfın önlenmesini göz önünde bulundurur....*” denilmek suretiyle somut düzenlemeler yapılmasına dair yetkiler de verilmiştir.

1 E.2011/82 K.2012/150, 11/10/2012 ve E.2011/88, K.2012/175, 08/11/2012

22. Yetki Kanununun yorumlanmasında “İlkeler” kısmında yer alan bu düzenlemenin de dikkate alınması gerektiğini değerlendiriyoruz. Bu bağlamda Anayasa değişikliklerine uyum kapsamında bir kural veya kuruma müdahale zorunluluğunun ortaya çıkması durumunda, bu yapılırken kamu hizmetlerinin verimli, süratli ve etkin bir şekilde yürütülmesi ile hizmetin özellik ve gerekliliklerine uygun düzenlemelerde yapılabilecektir.

23. Bu bağlamda;

- 703 sayılı KHK.nın 9. maddesinin birinci fıkrasının “e” bendi ile 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununda Anayasa değişikliklerinin gerektirdiği zorunlu düzenlemeler yapılırken, maddenin birinci fıkrası ile 26. maddesinin altıncı fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen fıkralara ilişkin düzenlemelerde daha önce var olan Türkiye Elektrik ve Ticaret A.Ş. (TETAŞ) isimli kurum ortadan kaldırılarak Elektrik Üretim A.Ş. bünyesine dahil edilmek suretiyle kurum yeniden yapılandırılmıştır. Bu kapsamda 7142 sayılı Yetki Kanununun 2. maddesinde yer alan “...benzer hizmetlerin tek kuruluş veya birim tarafından yürütülmesini ve kaynak kullanımında israfın önlenmesi...” düzenlemesi kapsamında hareket edildiğinden kural yetki kanunu kapsamında kalmaktadır.

- 703 sayılı KHK.nın 12. maddesinin birinci fıkrasının “z” bendi ile 3289 sayılı Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanununa eklenen Ek 13. maddesi kurumun yeniden yapılandırılması kapsamında düzenlemeler içerdiğinden yetki kanunu kapsamında bulunmaktadır.

- 703 sayılı KHK.nın 12. maddesinin birinci fıkrasının “aa” bendi ile 3289 sayılı Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanuna eklenen Geçici 16. maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesi, kurumun yeniden yapılandırılması kapsamında olduğundan yetki kanunun kapsamında değerlendirilmiştir.

- 703 sayılı KHK.nın 14. maddesi ile 2531 sayılı Kamu Görevinden Ayrılanların Yapamayacakları İşler Hakkında Kanun’un 2. maddesine eklenen üçüncü fıkra, vergi denetim görevinden ayrılan kişilerin ayrılmadan önceki son üç yıl içerisinde denetim yaptıkları mükelleflerin irtibatlı oldukları kurumlarda görev alamayacaklarına ilişkin düzenleme kamu hizmetinin etkin bir şekilde yürütülmesiyle ilgili bulunduğundan yetki kanunu kapsamında görülmüştür.

- 703 sayılı KHK.nın 18. maddesinin birinci fıkrasının “b” bendi ile 3152 sayılı İçişleri Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun değiştirilen 28/A maddesinin ikinci fıkrasında il genelinde aksayan hizmetlere müdahale edilmesi konusunda valilere yetki veren düzenlemede müdahaleye ilişkin kriterlerin belirlendiği, hizmetlere müdahale öncesinde muhatap birimlere gereken uyarıların yapılması da düzenlendiğinden Yetki Kanununun kamu hizmetlerinin etkin şekilde yürütülmesi kapsamında olduğu anlaşılmıştır.

- 703 sayılı KHK.nın 19. maddesinin birinci fıkrasının “b” bendi ile 5253 sayılı Dernekler Kanununa eklenen Ek 1. madde ile büyükşehir belediyeleri kapsamında bulunan kaymakamlıklarda ayrıca dernekler masasının oluşturulmayacağına dair hüküm hizmetin tek elden yürütülmesine ilişkin olup Yetki Kanununun “...benzer hizmetlerin tek kuruluş veya birim tarafından yürütülmesi...” şeklinde kaleme alınan hükmüne uygun olmakla Yetki Kanunu kapsamında değerlendirilmiştir.

- 703 sayılı KHK.nın 22. maddesinin birinci fıkrasının “b” bendi ile 652 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK. nın 13. maddesinde yapılan değişiklik ile öğrencilere özel barınma hizmeti veren yerlerin ruhsat işlemlerinin Milli Eğitim Bakanlığı tarafından verileceği düzenlenmiş olup konu “...kamu hizmetlerinin verimli, süratli ve etkin bir şekilde yürütülmesi ile hizmetin özelliği ve gereklerine uygun düzenlemeler yapılması...” şeklinde hüküm ihtiva eden Yetki Kanunu kapsamına girmektedir.

- 703 sayılı KHK.nın 41. maddesinin birinci fıkrasının “b” bendi ile 3046 sayılı Bakanlıkların Kuruluş ve Görev Esasları Hakkında Kanunun değiştirilen 19/A maddesinde yapılan düzenleme ile yeniden yapılandırılan birimlerin kontrolüne dair hükümler getirilmiş olup Yetki Kanununda yer alan “...kamu hizmetlerinin verimli, süratli ve etkin bir şekilde yürütülmesi ile hizmetin özelliği ve gereklerine uygun düzenlemeler yapılması...” şeklindeki hükümleri kapsamında bulunmaktadır.

- 703 sayılı KHK.nın 43. maddesi ile 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 34. maddesine eklenen fıkra ile yükseköğretim kurumlarında yabancı uyruklu öğretim elemanı istihdamına imkân veren düzenleme kurumların verimli çalışmasına imkân vermek amacıyla yapılmış olmakla Yetki Kanunu kapsamındadır.

- 703 sayılı KHK.nın 77. maddesinin birinci fıkrasının “b” bendi ile 3624 sayılı Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı Kurulması Hakkında Kanununun 14. maddesine eklenen

beşinci fıkrada; Cumhurbaşkanına kurumun gelirlerini oluşturan kalemlerde yüzde 2 ye kadar artırma yetkisi verilmekte, kural kamu hizmetlerinin verimli şekilde yürütmesine ilişkin olup Yetki Kanunu kapsamındadır.

- 703 sayılı KHK.nın 95. maddesinin birinci fıkrasının “ı” bendi ile 2954 sayılı Türkiye Radyo ve Televizyon Kanununun değiştirilen 37. maddesinde Kuruma şirket kurma veya şirketlere ortak olma hakkı verilmekte olup konu Yetki Kanununda yer verilen “...*kamu hizmetlerinin verimli, süratli ve etkin bir şekilde yürütülmesi...*” şeklindeki hükmü kapsamında bulunmaktadır.

- 703 sayılı KHK.nın 95. maddesinin birinci fıkrasının “j” bendi ile 2954 sayılı Türkiye Radyo ve Televizyon Kanununun 50. maddesinin “h” bendinde yapılan değişiklikte kurumda özel hukuk kümlerine tabi personel çalıştırma yetkisi verilmesi Yetki Kanununda yer verilen “...*kamu hizmetlerinin verimli...yürütülmesi...*” kapsamına girmektedir.

- 703 sayılı KHK.nın 95. maddesinin birinci fıkrasının “j” bendi ile 2954 sayılı Türkiye Radyo ve Televizyon Kanununun 50. maddesinin “k” bendinde yapılan değişiklik ile kurum personeli hakkındaki soruşturmaların 4483 sayılı Kanun hükümlerine göre yapılması konusu Yetki Kanununda bulunan “...*Kamu hizmetlerinin ...etkin... yürütülmesi...*” konusunda verilen salahiyyet dahilinde bulunmaktadır.

- 703 sayılı KHK.nın 95. maddesinin birinci fıkrasının “m” bendi ile 2954 sayılı Türkiye Radyo ve Televizyon Kanununa eklenen Geçici 15. maddenin 4. fıkrası dışında kalan kısmının incelenmesinde kuralın TRT.de bulunan istihdam fazlası personelle ilgili yapılacak işlemlerin düzenlendiği görülmekle, kural Yetki Kanununun “...*kamu hizmetlerinin verimli... yürütülmesi...*” kapsamına girmektedir.

- 703 sayılı KHK.nın 109. maddesinin birinci fıkrasının “b” bendi ile 4641 sayılı Ekonomik ve Sosyal Konseyin Kuruluşu, Çalışma Esas ve Yöntemleri Hakkında Kanununun başlığı ile birlikte değiştirilen 2. maddesinin birinci fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan “*Konseyin üyeleri Cumhurbaşkanınca belirlenir*” ibaresinin incelenmesinde, 4641 sayılı Kanunun 4. maddesinin ilk halinde Konsey başkanının Başbakan olduğu belirlenmiş olup anayasa değişikliği ile Başbakanlık makamının kaldırılmasının doğal bir sonucu olan düzenleme Yetki Kanunu kapsamındadır.

- 703 sayılı KHK.nın 109. maddesinin birinci fıkrasının “ç” bendi ile 4641 sayılı Kanunun değiştirilen 4. maddesinde bulunan “*Konseyin çalışma*

usul ve esasları Cumhurbaşkanınca belirlenir.” ibaresi ile 703 sayılı KHK.nın 109. maddesinin birinci fıkrasının “d” bendi ile 4641 sayılı Kanunun değiştirilen 3. maddesinin birinci fıkrasının “f” bendinin yürürlükten kaldırılması yeni sisteme uyum kapsamında yapılan değişikliklerle ilgili olup Yetki Kanunu kapsamında görülmüştür.

- 703 sayılı KHK.nın 118. maddesinin birinci fıkrasının “ç” bendi ile 3213 sayılı Maden Kanununa eklenen Geçici 34. maddenin ikinci fıkrasında halen kamu hizmetinde bulunan personelin MAPEG’te değerlendirilmeleri ve uzman kadrosuna geçirilmelerine dair hükümler içermekte olup kural Yetki Kanununun “...kamu hizmetlerinin verimli...yürütülmesi...” şeklindeki düzenlemesi kapsamına girmektedir.

- 703 sayılı KHK.nın 127. maddesinin birinci fıkrasının “ç” bendi ile 926 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanununun 30. maddesinin birinci fıkrasına eklenen ikinci cümlesinde “*Bu süreler, Cumhurbaşkan kararıyla uzatılabilir veya kısaltılabilir.*” hükmü çoğunluk tarafından kuralın bariz kriterler ihtiva etmemesi nedeniyle Anayasaya aykırı bulunmuştur. 926 sayılı Kanunun 31 ve 32. maddelerinde en az ve en çok bekleme sürelerine yer verilmiş olup Kanunun bütünü itibarıyla yeterli kriter bulunmaktadır.

- 703 sayılı KHK.nın 133. maddesinin birinci fıkrasının “a” bendi ile 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 3. maddesinin değiştirilen 3. fıkrasında kamu iktisadi teşebbüsleri tarafından kurulan anonim şirketlerde genel kurul olmayacağına dair düzenleme Yetki Kanununun “*kamu hizmetlerinin verimli, süratli ve etkin bir şekilde yürütülmesi*” şeklindeki hükmü kapsamında bulunmaktadır.

- 703 sayılı KHK.nın 133. maddesinin birinci fıkrasının “ğ” bendi ile 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlükten kaldırılan 25. maddesi ile anonim şirketlerinden denetim kurulu kaldırılmakta ve yerine bağımsız denetim sistemi getirilmekte olup konu Yetki Kanununun “*kamu hizmetlerinin verimli, ... ve etkin bir şekilde yürütülmesi*” şeklindeki hükmü kapsamında kalmaktadır.

- 703 sayılı KHK.nın 133. maddesinin birinci fıkrasının “ö” bendi ile 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye eklenen Ek 2. maddesinin bir ila dördüncü cümlelerinin incelenmesinde anonim şirketlerin kurulmasında bazı kolaylıklar getirilmekte olup konu Yetki Kanununun “*kamu hizmetlerinin verimli, süratli ve etkin bir şekilde yürütülmesi*” şeklindeki hükmü kapsamına dahildir.

- 703 sayılı KHK'nın 135. maddesinin birinci fıkrasının "b" bendi 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 6. maddesinin "b" fıkrasının 5 nolu bendinde yer alan "... seçilip Cumhurbaşkanı tarafından atanan..." ibaresinin Yükseköğretim kurulunun Anayasa değişiklikleri sonrası yeniden yapılandırılması ile ilgili olup Yetki Kanunu kapsamındadır.

- 703 sayılı KHK'nın 135. maddesinin birinci fıkrasının "b" bendi 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 6. maddesinin "b" fıkrasının değiştirilen ikinci paragrafında Üniversiteler Arası Kurula üye seçilmesine ilişkin usul düzenlenmekte olup, konu Yetki Kanununun "kamu hizmetlerinin ... süratli ... bir şekilde yürütülmesi" şeklindeki hükmü kapsamında bulunmaktadır.

- 703 sayılı KHK'nın 136. maddesinin birinci fıkrasının "b" bendi 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanununun 37. maddesinin ikinci fıkrasını yürürlükten kaldırılmış olup konusu Adalet Bakanlığı içerisindeki atamalara ilişkin olmakla Anayasada yapılan değişikliklerle ilgili olup Yetki Kanunu kapsamına girmektedir.

- 703 sayılı KHK'nın 138. maddesinin birinci fıkrasının "c" bendi 5442 sayılı İl İdaresi Kanununun 5. maddesinin ikinci fıkrası ve 7. maddesi yürürlükten kaldırılmakta olup, konu İçişleri Bakanlığı içerisindeki atamalara ilişkin olup düzenleme konusunun Anayasada yalnızca değişikliklerle bağlantısı bulunduğundan Yetki Kanunu kapsamındadır.

- 703 sayılı KHK'nın 139. maddesinin birinci fıkrasının "c" bendi 6085 sayılı Sayıştay Kanununun 18. maddesinin ikinci fıkrası yürürlükten kaldırılmakta olup, Sayıştay'ın iç işleyişine ilişkin hükümleri konu eden düzenlemenin Anayasa değişiklikleriyle ilgisi bulunmakta olup Yetki Kanunu dahilindedir.

- 703 sayılı KHK'nın 141. maddesinin birinci fıkrasının "c" bendi 633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunun 5. maddesinin altıncı fıkrasında yer alan "sekreteryâ hizmetleri Başkanlıkça görevlendirilecek personel tarafından" ibaresinin "idari ve mali işleri Kural Sekreterliğince" şeklinde değiştirilmesi Kurumun daha etkin ve verimli çalışmasıyla ilgili olmakla Yetki Kanunu kapsamında bulunmaktadır.

- 703 sayılı KHK'nın 141. maddesinin birinci fıkrasının "ç" bendi ile 633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunun 5. maddesinin onuncu fıkrasında yer alan "Kamu Personeli" ve "ve olumlu sicil almak" ibarelerinin madde metninden çıkarılması, ayrıca 5. maddenin

beşinci fıkrasına eklenen “ğ, h ve ı” bentleri, 5. maddenin beşinci fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen altıncı fıkra, 703 sayılı KHK.nın 141. maddesinin birinci fıkrasının “d” bendi ile 633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunun 6. maddesinin birinci fıkrasında yer alan “...sekiz...” ibaresinin “...oniki...” şeklinde değiştirilmesi, altıncı fıkrasında yer alan bir kısım ibarelerin değiştirilmesi, beşinci fıkrasının değiştirilmesi, onuncu fıkra eklenmesi ile ilgili düzenlemelerin, 703 sayılı KHK.nın 141. maddesinin birinci fıkrasının “e” bendi ile 633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunun 7. maddesinin birinci fıkrasının “a” bendinin değiştirilen 3, 4, 5, 8 ve 9 nolu alt bentlerinin, aynı maddenin “ç” bendine eklenen “, kütüphane açmak...” ibaresinin, aynı maddenin birinci fıkrasının “f” bendinin 9 nolu alt bendinin yürürlükten kaldırılmasının, 703 sayılı KHK.nın 141. maddesinin birinci fıkrasının “f” bendi ile 633 sayılı Kanunun 7/1-f bendinin 11 nolu alt bendine eklenen “, cami, mescit ve eklentilerinde gerçekleştirilecek yardım kampanyalarının uygulama usul ve esaslarını belirlemek” ibaresinin, aynı kuralın değiştirilen 13 nolu alt bendinin, 703 sayılı KHK.nın 141. maddesinin birinci fıkrasının “ğ” bendi ile 633 sayılı Kanunun 10. maddesinin dördüncü fıkrasının sonuna eklenen üçüncü cümlelerin, 703 sayılı KHK.nın 141. maddesinin birinci fıkrasının “ı” bendi ile 633 sayılı Kanunun 11. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “...Kamu Personeli...” ve “...ve olumlu sicil almak...” sekizinci fıkrasında yer alan “...ve olumlu sicil almak...” ibarelerinin yürürlükten kaldırılmasının, 703 sayılı KHK.nın 141. maddesinin birinci fıkrasının “i” bendi ile 633 sayılı Kanunun 12. maddesinin beşinci fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının, 703 sayılı KHK.nın 141. maddesinin birinci fıkrasının “l” bendi ile 633 sayılı Kanunun 18/A maddesinin birinci fıkrasında yapılan iptal ve değişikliklerin, 703 sayılı KHK.nın 141. maddesinin birinci fıkrasının “n” bendi ile 633 sayılı Kanunun 33. maddesinin birinci fıkrasına yapılan eklemenin, Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla yapıldığı ve Yetki Kanunu kapsamında yapılan düzenlemeler olduğu gözlemlenmiştir.

- 703 sayılı KHK.nın 171. maddesinin birinci fıkrasının “d” bendiyle 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 53. maddesinin “c” fıkrasının üçüncü paragrafının binici ve ikinci cümlelerinin yürürlükten kaldırılması ile kurul görevlilerinin görev sürelerine ilişkin düzenleme yapılmakta olup kural Yeki Kanunu kapsamında bulunmaktadır.

- 703 sayılı KHK.nın 174. maddesinin birinci fıkrası ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun Ek 41. maddesinin değiştirilen birinci fıkrasında

kamu kurumlarında uzman istihdamına imkan verilmekte olup, konu Yetki Kanununun “...*kamu hizmetlerinin verimli, süratli ve etkin bir şekilde yürütülmesi...*” şeklinde kaleme alınan hükmü kapsamında kalmaktadır.

- 703 sayılı KHK.nın 175. maddesinin birinci fıkrası ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa eklenen Ek 44. maddesiyle kamu kurumlarının taşra teşkilatlarında uzman istihdamına imkan verilmekte olup, konu Yetki Kanununun “...*kamu hizmetlerinin verimli, süratli ve etkin bir şekilde yürütülmesi...*” şeklindeki hükmü kapsamındadır.

- 703 sayılı KHK.nın 178. maddesinin birinci fıkrası ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye eklenen Ek 23. maddesinin birinci fıkrası ile uzman istihdamına imkân verilmekte olup, konu Yetki Kanununun “...*kamu hizmetlerinin verimli, süratli ve etkin bir şekilde yürütülmesi...*” kapsamındadır.

- 703 sayılı KHK.nın 178. maddesinin birinci fıkrası ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye eklenen Ek 24. maddesinin birinci fıkrası ile kamu kurumlarında müfettiş, denetmen, denetçi, kontrolör, aktüer ile müfettiş yardımcısı, denetmen yardımcısı, denetçi yardımcısı, aktüer yardımcısı ve stajyer kontrolör istihdamına imkân verilmekte olup kural Yetki Kanunu kapsamında değerlendirilmiştir.

- 703 sayılı KHK.nın 178. maddesinin birinci fıkrası ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye eklenen Ek 25. maddesinin birinci fıkrası ile hâkim ve savcı sınıfından olanlar hariç olmak üzere kamu çalışanlarının başka kurumlarda geçici görevlendirilmelerine imkân verilmekte olup kural yetki kanunu kapsamında kalmaktadır.

- 703 sayılı KHK.nın 178. maddesinin birinci fıkrası ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye eklenen Ek 26. maddesinin birinci fıkrası ile yerli ve yabancı personelin projeler kapsamında istihdamına imkân veren düzenleme Yetki Kanununun “...*kamu hizmetlerinin verimli, süratli ve etkin bir şekilde yürütülmesi...*” kapsamında bulunmaktadır.

- 703 sayılı KHK.nın 178. maddesinin birinci fıkrası ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye eklenen Ek 28. maddesi ile kamu personeli çalıştırılmasına izin verilmeyen yerlerde hizmet sözleşmesi ile personel istihdamına imkân verilmekte olup, konu Yetki Kanununun “...*kamu hizmetlerinin verimli, süratli ve etkin bir şekilde yürütülmesi...*” kapsamındadır.

- 703 sayılı KHK'nın 178. maddesinin birinci fıkrası ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye eklenen Ek 31. maddesinde yapılan düzenleme ile vekâlet veya istisna sözleşmesi ile yabancı danışman ve uzmanlar, istisna sözleşmesi ile de yerli danışman ve uzmanlar çalıştırılmasına imkân tanınmakta olup konu Yetki Kanunu kapsamına girmektedir.

- 703 sayılı KHK'nın 179. maddesinin birinci fıkrası ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye eklenen Geçici 33. maddesinin 1, 2 ve 3. fıkralarında müşavirlik kadrolarının sona erdirilmesi ve bu kadrolarda bulunanlarla ilgili yapılacak işlemlere dair düzenlemeler içermekte olup konu Yetki Kanununun "...kamu hizmetlerinin verimli, süratli ve etkin bir şekilde yürütülmesi..." şeklinde kaleme alınan hükmü kapsamına girmektedir.

24. Anılan bu gerekçelerle yukarda bildirilen düzenlemelerin Anayasaya aykırı olmadıkları değerlendirilmiştir.

B – Anayasanın Mülga 91. Maddesi Gereği KHK ile Düzenleme Yapılması Yasaklanmamış Temel Haklarla İlgili Düzenlemeler

- 703 sayılı KHK'nın 197. maddesi ile 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanununda yapılan değişiklikler hakkında çoğunluk tarafından, Anayasanın 51. maddesinde düzenlenen "Sendika kurma hakkının" Anayasanın İkinci Kısım Birinci Bölümünde düzenlenen toplantı hak ve hürriyetinin özel bir görünümü olduğu, bu nedenle Anayasanın mülga 91. maddesi kapsamında KHK'lar ile düzenlenmesi yasak olan alanda kaldığından bahisle iptal kararı verilmiştir.

25. Anayasanın mülga 91. maddesinin birinci cümlesinde Anayasanın İkinci Kısımın Birinci, İkinci ve Dördüncü bölümlerinde yer alan hak ve ödevlerin KHK ile düzenlenemeyeceği ifade edilmek suretiyle yasak alan düzenlemesi yapılmıştır.

26. Anayasanın 51. maddesinde düzenlenen "Sendika kurma hakkı" Anayasanın İkinci Kısımın Üçüncü Bölümünde yer almakta olup, bulunduğu bölüm itibarıyla mülga 91. maddenin KHK ile düzenleneceğini ifade ettiği kesim dahilindedir. Söz konusu hakkın toplanma (örgütlenme) hakkı ile olan irtibatından hareketle yasak alan kapsamında kaldığını kabul etmek mülga 91. maddenin KHK ile düzenleme yapılmasına müsaade ettiği bir alanın yorum yoluyla yasak alan kapsamına alınması anlamına gelecektir.

27. Nitekim Anayasa Mahkemesi 1986/15 esas sayılı dosyada, Anayasanın İkinci Bölümünün Üçüncü Kısımında yer alan hakların yasak alanda bulunan bir hak ile her hâlükârda irtibatlandırılmasının imkân dahilinde olup, bu durumun yasak alan düzenlemesinin genişletilebilmesi suretiyle 91. maddedeki düzenlemeyi anlamsızlaştırabileceğini ifade etmiştir. (AYM, E.1986/15, K.1987/1, 06/01/1987)

28. Aynı mantıktan hareketle Anayasanın KHK ile düzenleme yapılabilecek Üçüncü Bölümünde yer alan 46. maddesinde düzenlenen kamulaştırma işlemlerinin mülkiyet hakkıyla olan bağlantısı nedeniyle KHK ile düzenlenemeyeceğinin kabulü gerekecektir.

29. Halbuki Anayasa Mahkemesi 2018/113 esas sayılı dosyasında 24/9/2020 tarihinde verdiği 2020/48 sayılı kararda; 02.07.2018 tarihli ve 700 sayılı Anayasada Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 86. maddesinin (a) bendiyle 4.11.1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun üçüncü maddesinin birinci fıkrasına eklenen "...ve Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle ..." ibaresi ile ikinci fıkrasında yer alan "Bakanlar Kurulunca..." ibaresinin "Cumhurbaşkanınca..." şeklinde değiştirilmesinin Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca kanun hükmünde kararname ile düzenlenemeyecek yasak alan içinde kaldığının söylenemeyeceğini, bu nedenle de yetki kanunu kapsamında kaldığı ve yasak alanda düzenleme içermediğinden kuralın Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olmadığına hükmetmiştir (AYM, E.2018/113, K.2020/48, 24/09/2020. Prg. 34). Mevcut dosyada söz konusu içtihattan dönülmesini gerektiren bir durum da bulunmamaktadır.

30. Açıklanan bu gerekçelerle anılan KHK hükümlerinin iptali yönündeki çoğunluk görüşüne iştirak edilmemiştir.

Üye
Muammer TOPAL

Üye
Basri BAĞCI

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Muhterem İNCE

I- ALFABETİK İNDEKS

İptal ve İtiraz Davaları

A

1. 2/7/2018 tarihli ve 703 sayılı **Anayasada Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname**’nin; A. Tümünün, B. 1. 2. maddesiyle 23/7/2003 tarihli ve 4954 sayılı Türkiye Adalet Akademisi Kanunu’nun yürürlükten kaldırılmasının, 2. 6. maddesinin (b) bendiyle 7/7/2010 tarihli ve 6004 sayılı Dışişleri Bakanlığı Personeline İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun’un başlığıyla birlikte değiştirilen 8. maddesinin, 3. 9. maddesinin; a. (e) bendiyle 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu’nun 26. maddesinin (6) numaralı fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen (7), (8), (9), (10), (11), (12), (13) ve (14) numaralı fıkraların, b. (g) bendiyle 6446 sayılı Kanun’un 31. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 1. maddesinin (anılan maddeye 4/4/2023 tarihli ve 7451 sayılı Kanun’un 19. maddesiyle eklenen (2) numaralı fıkra nedeniyle) (1) numaralı fıkrasının, 4. 11. maddesinin (c) bendiyle 16/8/1961 tarihli ve 351 sayılı Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurt Hizmetleri Kanunu’nun başlığıyla birlikte değiştirilen 11. maddesinin, 5. 12. maddesinin; a. (o) bendiyle 21/5/1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu’nun başlığıyla birlikte değiştirilen 34. maddesinin, b. (v) bendiyle 3289 sayılı Kanun’un ek 11. maddesinin birinci fıkrasında yer alan “...ve liglere katılan...” ibaresinin “...gençlik ve...” şeklinde değiştirilmesinin, c. (z) bendiyle 3289 sayılı Kanun’un ek 12. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 13. ve ek 14. maddelerinin, ç. (aa) bendiyle 3289 sayılı Kanun’a eklenen geçici 16. maddenin (2) numaralı fıkrasının birinci cümlesinin, 6. 14. maddesiyle 2/10/1981 tarihli ve 2531 sayılı Kamu Görevlerinden Ayrılanların Yapamayacakları İşler Hakkında Kanun’un 2. maddesine eklenen fıkranın, 7. 16. maddesinin; a. (b) bendiyle 9/12/1994 tarihli ve 4059 sayılı Fiyat İstikrarı ile Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun’un başlığıyla birlikte değiştirilen 7. maddesinin, b. (ç) bendiyle 4059 sayılı Kanun’un geçici 12. ve geçici 14. maddelerinin yürürlükten kaldırılmalarının, 8. 18. maddesinin (b) bendiyle 14/2/1985 tarihli ve 3152 sayılı İçişleri Bakanlığı Yüksek Disiplin Kurulu ile İl Yatırım ve Hizmetlerine İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun’un başlığıyla birlikte değiştirilen 28/A maddesinin (2) numaralı fıkrasının, 9. 19. maddesinin (b) bendiyle

4/11/2004 tarihli ve 5253 sayılı Dernekler Kanunu'na eklenen ek 1. maddenin, 10. 20. maddesiyle 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 42. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen 42/A maddesinin, 11. 22. maddesinin; a. (b) bendiyle 25/8/2011 tarihli ve 652 sayılı Özel Barınma Hizmeti Veren Kurumlar ve Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin (KHK) başlığıyla birlikte değiştirilen 13. maddesinin, b. (ç) bendiyle 652 sayılı KHK'nın 31. maddesinin başlığının *"Mahallinden sözleşmeli statüde öğretmen istihdamı"* şeklinde değiştirilmesinin, 12. 23. maddesinin (e) bendiyle 31/7/1970 tarihli ve 1325 sayılı Askerî Okullar, Askerî Öğrenciler, Askerî Fabrikalar ve Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'a ek 13. maddeden sonra gelmek üzere eklenen ek 14. ve 15. maddelerin, 13. 30. maddesinin (b) bendiyle 3/6/2011 tarihli ve 637 sayılı Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu ve Bazı Düzenlemeler Hakkında KHK'nın değiştirilen 26. maddesinin, 14. 41. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendiyle 27/9/1984 tarihli ve 3046 sayılı Bakan Yardımcılarının Mali Hakları ve Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'un başlığı ile birlikte değiştirilen 19/A maddesinin üçüncü cümlesinde yer alan *"...(5018 sayılı Kanuna ekli (III) sayılı cetvelde yer alan kurumlar dahil)..."* ibaresinin, 15. 43. maddesiyle 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 34. maddesine eklenen üçüncü fıkranın, 16. 46. maddesinin (b) bendiyle 17/8/1983 tarihli ve 2879 sayılı Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığına İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'un 4. maddesine eklenen dokuzuncu ve onuncu fıkraların, 17. 49. maddesinin; a. (b) bendiyle 1/12/2011 tarihli ve 6253 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatı Kanunu'nun 4. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan *"...ve Milli Saraylardan Sorumlu Genel Sekreter Yardımcısına..."* ibaresinin madde metninden çıkarılmasının ve (7) numaralı fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının, b. (d) bendiyle 6253 sayılı Kanun'un 15. maddesinin (ğ) bendinin yürürlükten kaldırılmasının, c. (e) bendiyle 6253 sayılı Kanun'un 17., 18. ve 19. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasının, ç. (ğ) bendiyle 6253 sayılı Kanun'un 29. maddesinin; i. (4) numaralı fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının, ii. (6) numaralı fıkrasının (d) bendinin yürürlükten kaldırılmasının ve (b) bendinde yer alan *"...ve Milli Saraylardan Sorumlu Genel Sekreter yardımcıları..."* ibaresinin madde metninden çıkarılmasının, iii. (7) ve (8) numaralı fıkralarının üçüncü cümleleri ile (9) numaralı fıkrasında yer alan *"...bildirilmek üzere Başbakanlığa..."* ibaresinin madde metninden çıkarılmasının, d. (ı) bendiyle 6253 sayılı Kanun'un 35. ve 36. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasının, e. (i) bendiyle 6253 sayılı Kanun'un geçici 12. maddesinden sonra gelmek

üzere eklenen geçici 13. maddesinin, 18. 51. maddesinin; a. (a) bendiyle 21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun 10. maddesinin ikinci fıkrasının değiştirilen birinci cümlesinin, b. (c) bendiyle 2863 sayılı Kanun'un ek 6. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 7. ve ek 8. maddelerinin, 19. 61. maddesinin; a. (b) bendiyle 14/4/1982 tarihli ve 2659 sayılı Adli Tıp Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'un 17. maddesinin başlığının "*Kimsezsiz cesetler*" şeklinde değiştirilmesinin ve birinci fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının, b. (d) bendiyle 2659 sayılı Kanun'un değiştirilen 32. maddesinin, c. (f) bendiyle 2659 sayılı Kanun'un 1 ila 16. maddelerinin, 18 ila 26. maddelerinin, 36., 37., geçici 1 ila geçici 4. maddelerinin ve geçici 6. ve geçici 7. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasının, 20. 62. maddesinin (c) bendiyle 29/5/2009 tarihli ve 5902 sayılı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'un 1 ila 14., 16 ila 22., 24 ila 26. maddelerinin, ek 1. maddesinin (1), (2) ve (3) numaralı fıkralarının ve geçici 1 ila geçici 7. maddelerinin ve eki (I) Sayılı Cetvel'in yürürlükten kaldırılmasının, 21. 63. maddesiyle 24/3/1950 tarihli ve 5659 sayılı Atatürk Orman Çiftliği Kanunu'nun 1 ila 4., 6 ila 8., 11 ila 13., geçici 1. ve geçici 2. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasının, 22. 64. maddesinin (b) bendiyle 6/8/1997 tarihli ve 4301 sayılı Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumuna İlişkin Bazı Mali Hükümlerin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 1 ila 6. maddelerinin, 7. maddesinin birinci ila altıncı fıkralarının, 8. maddesinin birinci fıkrasının, 9., 20., 21., geçici 1. ve geçici 2. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasının, 23. 65. maddesinin; a. (a) bendiyle 19/6/2014 tarihli ve 6546 sayılı Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığı Kurulması Hakkında Kanun'un adının "*Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alanı Hakkında Bazı Düzenlemeler Yapılmasına Dair Kanun*" şeklinde değiştirilmesinin, b. (b) bendiyle 6546 sayılı Kanun'un değiştirilen 1. ve 2. maddelerinin, c. (c) bendiyle 6546 sayılı Kanun'un 3. maddesinde yer alan "*Bu Kanuna göre...*" ibaresinin madde metninden çıkarılmasının, ç. (ç) bendiyle 6546 sayılı Kanun'un 10. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (ç) bendine eklenen cümlelerin ve aynı fıkranın değiştirilen (d) bendinin, d. (d) bendiyle 6546 sayılı Kanun'un 11. maddesinin (1) ve (3) numaralı fıkralarında yer alan "*Bu Kanunda...*" ibarelerinden sonra gelmek üzere eklenen "*...ve Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde...*" ibarelerinin, (4) numaralı fıkrasında yer alan "*...bu Kanunun 4 üncü maddesinin sekizinci fıkrasının (a) ila (f) bentlerinde sayılan...*" ibaresinin "*...Tarihi Alanda yapılacak Çanakkale Savaşları ile 18 Mart Şehitleri Anma Günü ve Çanakkale Zaferi etkinliklerini düzenleme ve bu amaçla kurum ve*

Alfabetik İndeks

kuruluşlarla işbirliği yapma, restorasyon, konservasyon, rekonstrüksiyon, restitüsyon ve renovasyon yapma ve yaptıрма, Tarihi Alanın doğal, tarihi ve kültürel değerlerini, harp tarihi esaslarına uygun ve çevreye uyumlu olarak koruma, geliştirme ve alanı yönetme, her tür ve ölçekte planlarını hazırlama, hazırlatma ve uygulama, Tarihi Alanda anıtsal ve mekansal düzenlemeler yapılmasını sağlama, tanıtıma yönelik her türlü görsel ve işitsel eserleri yapma, yaptıрма, hizmete sunma ve ihtiyaç duyulan altyapı, bina ve diğer yapıları inşa etme veya ettirme..." şeklinde ve (6) numaralı fıkrasında yer alan "Bu Kanunun 4 üncü maddesinin sekizinci fıkrasının (b) bendi kapsamında..." ibaresinin "Tarihi Alanda..." şeklinde değiştirilmesinin, e. (e) bendiyle 6546 sayılı Kanun'un 4 ila 6. maddelerinin, 7. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları ile (4) ila (12) numaralı fıkralarının, 9. maddesinin, 10. maddesinin (1) numaralı fıkrası ile (2) numaralı fıkrasının (a) ila (c) ve (e) ila (ğ) bentlerinin, (3) ila (5) numaralı fıkralarının ve 13. maddesinin yürürlükten kaldırılmasının, 24. 67. maddesinin (b) bendiyle 8/6/1984 tarihli ve 234 sayılı Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğüne Dair Bazı Düzenlemeler Hakkında KHK'nın 1 ila 15. maddelerinin, 16. maddesinin birinci ila altıncı fıkralarının, sekizinci fıkrasının, 17., 18., geçici 1 ila geçici 5. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasının, 25. 68. maddesinin (ç) bendiyle 10/6/1949 tarihli ve 5441 sayılı Devlet Tiyatroları Personeli Hakkında Kanun'un 1 ila 4., 12., 15., 20 ila 22., 24., ek 7. ve geçici 1 ila geçici 5. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasının, 26. 71. maddesinin (e) bendiyle 4/4/2013 tarihli ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 121. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen 121/A maddesinin, 27. 77. maddesinin (b) bendiyle 12/4/1990 tarihli ve 3624 sayılı Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı Teşvik ve Muafiyetleri Kanunu'nun 14. maddesinin birinci fıkrasının değiştirilen (f) bendinin ve aynı maddeye eklenen beşinci fıkranın, 28. 80. maddesinin (d) bendiyle 4/4/1988 tarihli ve 320 sayılı Milli Piyango Hakkında KHK'nın 1 ila 5. maddelerinin, 6. maddesinin birinci fıkrasının (a) ila (ı) bentleri ve (n) ila (p) bentlerinin, 7 ila 24., 26 ila 32. maddelerinin, 34. maddesinin birinci ila üçüncü fıkraları ile beşinci fıkrasının, 35. maddesinin üçüncü ila beşinci fıkralarının, 40. maddesinin birinci ve üçüncü fıkralarının, 42., 45 ila 47., 49., 54., 55., geçici 1 ila geçici 6. maddeleri ile eki cetvelin yürürlükten kaldırılmasının, 29. 82. maddesinin (c) bendiyle 14/7/1970 tarihli ve 1309 sayılı Devlet Opera ve Balesi Personeli Hakkında Kanun'un 1 ila 3., 5., 6., 20 ila 22., 24., 26., ek 1., geçici 1 ve geçici 2. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasının, 30. 85. maddesinin (f) bendiyle 24/11/1994 tarihli ve 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun'un geçici 28. maddesinden sonra

gelmek üzere eklenen geçici 29. maddesinde yer alan “...veya yetkilendireceği makam...” ibaresinin, 31. 88. maddesinin (b) bendiyle 16/5/2006 tarihli ve 5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumuna İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanunu’nun 35. maddesinin altıncı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “...ve diğer kanunlarla...” ibaresinin “...ve diğer mevzuatla...” şeklinde değiştirilmesinin, 32. 90. maddesinin; a. (a) bendiyle 29/4/1959 tarihli ve 7258 sayılı Futbol ve Diğer Spor Müsabakalarında Bahis ve Şans Oyunları Düzenlenmesi Hakkında Kanun’un 2. maddesinin ikinci ila altıncı fıkralarının yürürlükten kaldırılmasının ve değiştirilen yedinci fıkrasının, b. (b) bendiyle 7258 sayılı Kanun’un 1., 3., 4., ek 2. ve geçici 1 ila geçici 3. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasının, 33. 95. maddesinin; a. (ç) bendiyle 11/11/1983 tarihli ve 2954 sayılı Türkiye Radyo ve Televizyon Kanunu’nun başlığıyla birlikte değiştirilen 13. maddesinin, b. (ı) bendiyle 2954 sayılı Kanun’un başlığıyla birlikte değiştirilen 37. maddesinin, c. (i) bendiyle 2954 sayılı Kanun’un değiştirilen 47. maddesinin, ç. (j) bendiyle 2954 sayılı Kanun’un 50. maddesinin birinci fıkrasının; i. (f) bendinin ikinci cümlesinde yer alan “...Bakanlar Kurulunca...” ibaresinin “...Cumhurbaşkanınca...” şeklinde, (h) bendinde yer alan “... sözleşmeli personel...” ibaresinin “...özel hukuk hükümlerine tabi personel...” şeklinde değiştirilmesinin, ii. (g) bendinin değiştirilen birinci paragrafının, iii. Değiştirilen (ı) bendinin, iv. Eklenen (k) bendinin, v. (i) bendinin yürürlükten kaldırılmasının, d. (k) bendiyle 2954 sayılı Kanun’un 51. maddesinde yer alan “...sözleşmeli...” ibaresinin “...özel hukuk hükümlerine tabi...” şeklinde değiştirilmesinin, e. (l) bendiyle 2954 sayılı Kanun’un 60. maddesinin başlığının “Kamulaştırma ve taşınmaz tahsisi” şeklinde değiştirilmesinin ve maddeye eklenen ikinci fıkranın, f. (m) bendiyle 2954 sayılı Kanun’un geçici 13. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen geçici 14. ve geçici 15. maddelerinin, 34. 97. maddesiyle 13/8/1993 tarihli ve 497 sayılı Türkiye Bilimler Akademisinin Kurulması Hakkında KHK’nın yürürlükten kaldırılmasının, 35. 98. maddesinin; a. (b) bendiyle 17/7/1963 tarihli ve 278 sayılı Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun’un değiştirilen 2. maddesinin, b. (c) bendiyle 278 sayılı Kanun’un değiştirilen 4. maddesinin, c. (ç) bendiyle 278 sayılı Kanun’un 15. maddesinde yer alan “9 uncu maddenin b, c, d fıkralarındaki Gelirler,...” ibaresinin “Kuruma yapılacak her türlü yardımlar, bağışlar ve vasiyetler, Kurum dışına verilecek hizmetler karşılığında alınacak olan paralardan Kurumun gelirlerine eklenen kısım, yayım gelirleri ve diğer faaliyet gelirleri,...” şeklinde değiştirilmesinin, ç. (d) bendiyle 278 sayılı Kanun’un 16. ve 17. maddelerinde yer alan “... Bilim Kurulu...”

ibarelerinin “...Yönetim Kurulu...” şeklinde değiştirilmesinin, d. (f) bendiyle 278 sayılı Kanun’un 1., 3. ve 5. maddelerinin, 7. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarının, 8 ila 10., 18., 19., 21., 22., ek 1., ek 2., ek 4., geçici 1., geçici 2., geçici 7., geçici 8., geçici 10 ila 12. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasının, 36. 102. maddesinin (d) bendiyle 20/2/2008 tarihli ve 5737 sayılı Vakıflar Kanunu’nun 35. maddesinin, 36. maddesinin birinci fıkrası ile ikinci fıkrasının birinci cümlesinin, 37 ila 42. maddelerinin, 43. maddesinin birinci ve üçüncü fıkralarının, 44. ve 45. maddelerinin, 46. maddesinin üçüncü fıkrasının, 47 ila 51. maddelerinin, 52. maddesinin birinci fıkrasının (a), (b), (c), (f), (g) ve (h) bentlerinin, 53 ila 71., 73., 74., geçici 1 ila geçici 4. maddeleri ile ekli (I) ve (II) Sayılı Cetvellerinin yürürlükten kaldırılmasının, 37. 103. maddesinin; a. (a) bendiyle 28/12/2010 tarihli ve 6093 sayılı Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun’un adının “Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığının Muafiyetlerine İlişkin Kanun” şeklinde değiştirilmesinin, b. (b) bendiyle 6093 sayılı Kanun’un 1. ila 12. maddeleri ve eki (I), (II), (III) ve (IV) Sayılı Cetvellerinin yürürlükten kaldırılmasının, 38. 104. maddesinin; a. (a) bendiyle 24/3/2010 tarihli ve 5978 sayılı Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun’un adının “Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığına İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun” şeklinde değiştirilmesinin, b. (b) bendiyle 5978 sayılı Kanun’un 27. maddesinde yer alan “Bu Kanun kapsamında...” ibaresinin madde metninden çıkarılmasının, c. (c) bendiyle 5978 sayılı Kanun’un mülga geçici 2. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen geçici 3. maddesinin, ç. (ç) bendiyle 5978 sayılı Kanun’un 1. ila 26. maddelerinin, 28. maddesinin (1) ila (4) numaralı fıkraları ile (6) ve (7) numaralı fıkralarının, 29., geçici 1. ve geçici 2. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasının, 39. 105. maddesiyle 30/5/1973 tarihli ve 1738 sayılı Seyir ve Hidrografi Hizmetleri Kanunu’nun yürürlükten kaldırılmasının, 40. 106. maddesiyle 16/8/1983 tarihli ve 77 sayılı Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu Kurulmasına İlişkin KHK’nın yürürlükten kaldırılmasının, 41. 107. maddesiyle 23/3/1950 tarihli ve 5632 sayılı Millî Kütüphane Kuruluşu Hakkında Kanun’un yürürlükten kaldırılmasının, 42. 109. maddesinin; a. (a) bendiyle 11/4/2001 tarihli ve 4641 sayılı Ekonomik ve Sosyal Konseyin Kuruluşu, Çalışma Esas ve Yöntemleri Hakkında Kanun’un 1. maddesinde yer alan “...yaratarak...” ibaresinin “...oluşturarak...” şeklinde değiştirilmesinin, b. (b) bendiyle 4641 sayılı Kanun’un başlığıyla birlikte değiştirilen 2. maddesinin, c. (ç) bendiyle 4641 sayılı Kanun’un başlığıyla birlikte değiştirilen 4. maddesinin, ç. (d) bendiyle 4641 sayılı Kanun’un 3. maddesinin birinci fıkrasının (f)

bendinin, 5 ila 11. maddeleri ile geçici 1. maddesinin yürürlükten kaldırılmasının, 43. 110. maddesinin; a. (c) bendiyle 14/6/2012 tarihli ve 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu'nun 27. maddesinin değiştirilen (2) ve (3) numaralı fıkralarının, b. (ç) bendiyle 6328 sayılı Kanun'un 33. maddesinin (1) numaralı fıkrasının değiştirilen ikinci ve üçüncü cümlelerinin, 44. 117. maddesinin; a. (a) bendiyle 4/6/2003 tarihli ve 4865 sayılı Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü Kurulması Hakkında Kanun'un adının "*Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü Hakkında Mali Hükümler ve Muafiyetlere İlişkin Kanun*" şeklinde değiştirilmesinin, b. (b) bendiyle 4865 sayılı Kanun'un 15. maddesinin başlığının "*Ar-Ge projeleri*" şeklinde değiştirilmesinin, c. (c) bendiyle 4865 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 18. maddesinin, ç. (ç) bendiyle 4865 sayılı Kanun'un 20. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 1. maddesinin, d. (d) bendiyle 4865 sayılı Kanun'a eklenen geçici 2. maddenin, e. (e) bendiyle 4865 sayılı Kanun'un 1 ila 14. maddelerinin, 15. maddesinin birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarının, 17., 19., 20. ve geçici 1. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasının, 45. 118. maddesinin; a. (c) bendiyle 4/6/1985 tarihli ve 3213 sayılı Maden Kanunu'nun ek 15. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 16., ek 17. ve ek 18. maddelerinin, b. (ç) bendiyle 3213 sayılı Kanun'un geçici 30. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen geçici 31 ila geçici 37. maddelerinin, 46. 119. maddesinin; a. (a) bendiyle 9/7/1982 tarihli ve 2690 sayılı Türkiye Atom Enerjisi Kurumu Kanunu'nun adının "*Türkiye Atom Enerjisi Kurumunun Muafiyetleri ve Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun*" şeklinde değiştirilmesinin, b. (b) bendiyle 2690 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 15. maddesinin, c. (c) bendiyle 2690 sayılı Kanun'un ek 1. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 2 ila ek 8. maddelerinin, ç. (ç) bendiyle 2690 sayılı Kanun'un 1 ila 14., 16 ila 19., ek 1 ve geçici 1. ila 4. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasının, 47. 120. maddesinin (c) bendiyle 21/2/2013 tarihli ve 6428 sayılı Sağlık Bakanlığınca Kamu Özel İş Birliği Modeli İle Tesis Yapıtırılması, Yenilenmesi ve Hizmet Alınması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'a eklenen geçici 2. maddenin, 48. 121. maddesinin; a. (d) bendiyle 7/11/1985 tarihli ve 3238 sayılı Savunma Sanayii ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'un 14. maddesine eklenen fıkraların, b. (e) bendiyle 3238 sayılı Kanun'un 2. ila 8. maddelerinin, 10. maddesinin birinci fıkrasının, 18. ve geçici 1 ila geçici 9. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasının, c. (f) bendiyle 3238 sayılı Kanun'a eklenen geçici 10. maddenin, 49. 125. maddesiyle 25/6/1958 tarihli ve 7163 sayılı Türkiye ve Orta-Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Teşkilat Kanunu'nun yürürlükten kaldırılmasının,

50. 127. maddesinin; a. (ç) bendiyle 27/7/1967 tarihli ve 926 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanunu'nun 30. maddesinin birinci cümlesinden sonra gelmek üzere eklenen ikinci cümlelerin, b. (h) bendiyle 926 sayılı Kanun'un 50. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (2) numaralı alt bendinden sonra gelmek üzere eklenen (3) numaralı alt bendinin, 51. 128. maddesinin (d) bendiyle 10/3/1983 tarihli ve 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu'nun 13. maddesinin ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen üçüncü fıkrasının, 52. 129. maddesinin (ç) bendiyle 9/7/1982 tarihli ve 2692 sayılı Sahil Güvenlik Komutanlığı Kanunu'nun 7. maddesinin ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen üçüncü fıkrasının, 53. 133. maddesinin; a. (a) bendiyle 8/6/1984 tarihli ve 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında KHK'nın 3. maddesinin değiştirilen (3) numaralı fıkrasının, b. (ğ) bendiyle 233 sayılı KHK'nın 25. maddesinin yürürlükten kaldırılmasının, c. (ö) bendiyle 233 sayılı KHK'nın ek 1. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 2. maddesinin, 54. 134. maddesinin (a) bendiyle 9/6/1930 tarihli ve 1700 sayılı Dahiliye Memurları Kanunu'nun 2. maddesinin (B) fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının, 55. 135. maddesinin; a. (b) bendiyle 2547 sayılı Kanun'un 6. maddesinin (b) fıkrasının (5) numaralı bendinde yer alan "...seçilen..." ibaresinin "...seçilip Cumhurbaşkanı tarafından atanan..." şeklinde değiştirilmesinin, b. (b) bendiyle 2547 sayılı Kanun'un 6. maddesinin (b) fıkrasının değiştirilen ikinci paragrafının, c. (d) bendiyle 2547 sayılı Kanun'un 13. maddesinin (a) fıkrasının değiştirilen birinci paragrafının, 56. 136. maddesinin; a. (a) bendiyle 24/2/1983 tarihli ve 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunu'nun 8. maddesinin (c) bendinin değiştirilen ikinci paragrafının, b. (b) bendiyle 2802 sayılı Kanun'un 37. maddesinin; i. Birinci fıkrasının değiştirilen (b) bendinin, ii. İkinci ve üçüncü fıkralarının yürürlükten kaldırılmasının, 57. 138. maddesinin; a. (c) bendiyle 10/6/1949 tarihli ve 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu'nun 5. maddesinin ikinci fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının, b. (ç) bendiyle 5442 sayılı Kanun'un 6. maddesinin yürürlükten kaldırılmasının, c. (d) bendiyle 5442 sayılı Kanun'un 7. maddesinin yürürlükten kaldırılmasının, ç. (e) bendiyle 5442 sayılı Kanun'un 9. maddesinin değiştirilen birinci fıkrasının, 58. 139. maddesinin (c) bendiyle 3/12/2010 tarihli ve 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 18. maddesinin (2) numaralı fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının, 59. 140. maddesinin (k) bendiyle 11/10/2011 tarihli ve 664 sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK'nın geçici 1. maddesinin (8) numaralı fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen (9) numaralı fıkrasının, 60. 141.

maddesinin; a. (a) bendiyle 22/6/1965 tarihli ve 633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un 1. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "...Başbakanlığa..." ibaresinin "...Cumhurbaşkanlığına..." şeklinde değiştirilmesinin, b. (b) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 2. maddesinin ikinci fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının, c. (c) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 3. maddesinin üçüncü fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının, ç. (ç) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 5. maddesinin; i. İkinci fıkrasının ikinci cümlesinin yürürlükten kaldırılmasının, ii. Beşinci fıkrasına (g) bendinden sonra gelmek üzere eklenen (ğ), (h) ve (ı) bentlerinin, iii. Beşinci fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen altıncı fıkranın, iv. Yedinci fıkrasında yer alan "...sekreteryaya hizmetleri Başkanlıkça görevlendirilecek personel tarafından..." ibaresinin "...idari ve mali işleri Kurul Sekreterliğince..." şeklinde değiştirilmesinin, v. Onbirinci fıkrasında yer alan "...Kamu Personeli..." ve "...ve olumlu sicil almak..." ibarelerinin madde metninden çıkarılmasının, d. (d) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 6. maddesinin; i. Birinci fıkrasında yer alan "...sekiz..." ibaresinin "...on iki..." şeklinde değiştirilmesinin ve "...Başkan ve..." ibaresinin madde metninden çıkarılmasının, ii. Altıncı fıkrasında yer alan "...sulh hukuk mahkemesi..." ve "... Telekomünikasyon İletişim Başkanlığına..." ibarelerinin sırasıyla "...yetkili ve görevli merci..." ve "...Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanlığına..." şeklinde değiştirilmelerinin, iii. Değiştirilen beşinci ve yedinci fıkralarının, iv. Sonuna eklenen fıkranın, e. (e) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 7. maddesinin birinci fıkrasının; i. (a) bendinin değiştirilen (3), (4), (6), (8) ve (9) numaralı alt bentlerinin, ii. (ç) bendinin (1) numaralı alt bendinde yer alan "...sonra yayımlamak." ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen "..., kütüphane açmak." ibaresinin, f. (f) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 7. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinin; i. (9) numaralı alt bendinin yürürlükten kaldırılmasının, ii. (11) numaralı alt bendinde yer alan "...organize etmek." ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen "..., cami, mescit ve eklentilerinde gerçekleştirilecek yardım kampanyalarının uygulama usul ve esaslarını belirlemek." ibaresinin, iii. Değiştirilen (13) numaralı alt bendinin, g. (g) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 7. maddesinin birinci fıkrasının (h) bendinin (5) numaralı alt bendinde yer alan "Başbakanlık,..." ibaresinin "Cumhurbaşkanlığı,..." şeklinde değiştirilmesinin ve aynı alt bentte yer alan "...kanun, tüzük, yönetmelik ve diğer..." ibaresinin madde metninden çıkarılmasının, ğ. (ğ) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 10. maddesinin; i. Birinci ve üçüncü fıkralarının yürürlükten kaldırılmasının, ii. Dördüncü fıkrasının sonuna eklenen cümleinin, iii. Beşinci fıkrasında yer alan "Başkanlığın Din Hizmetleri Sınıfına ait

Alfabetik İndeks

kadrolarına..." ibaresinin "*Başkanlığa ait kadrolara...*" şeklinde değiştirilmesinin, h. (h) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 10. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 10/A maddesinin, 1. (ı) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 11. maddesinin; i. Birinci fıkrasının değiştirilen (b) bendi ile altıncı fıkrasının değiştirilen (b) bendinin, ii. Üçüncü fıkrasında yer alan "...*Kamu Personeli...*" ibaresi ve "...*ve olumlu sicil almak...*" ibaresi ile sekizinci fıkrasında yer alan "...*ve olumlu sicil almak...*" ibaresinin yürürlükten kaldırılmalarının, i. (i) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 12. maddesinin beşinci fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının, j. (j) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 13. maddesinin birinci ve yedinci fıkralarında yer alan "...*Bakanlar Kurulunca...*" ibarelerinin "... *Cumhurbaşkanınca...*" şeklinde değiştirilmelerinin ve değiştirilen altıncı fıkrasının, k. (k) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 14. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "...*Bakanlar Kurulu...*" ibaresinin "...*Cumhurbaşkanı...*" şeklinde değiştirilmesinin, l. (1) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 18/A maddesinin; i. Birinci fıkrasında yer alan "...*müşavirlik, ataşelik ve koordinatörlüklerden...*" ibaresinin "...*müşavirlik ve ataşeliklerden...*" şeklinde değiştirilmesinin, ii. İkinci fıkrasında yer alan "...*Başbakan veya ilgili bakanın...*" ibaresinin "...*Cumhurbaşkanının...*" şeklinde değiştirilmesinin, iii. Üçüncü, dördüncü ve sekizinci fıkralarının yürürlükten kaldırılmasının, m. (m) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 19. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "...*tüzükle...*" ibaresinin "...*yönetmelikle...*" şeklinde değiştirilmesinin, n. (n) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 33. maddesinin; i. Birinci fıkrasında yer alan "...*mütalaa almak,...*" ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen "...*rapor, tebliğ, makale, kitap hazırlatmak, tercüme yaptırmak,...*" ibaresinin, ii. İkinci fıkrasında yer alan "...*Bakanlar Kurulunca...*" ibaresinin "... *Cumhurbaşkanınca...*" şeklinde değiştirilmesinin, o. (o) bendiyle 633 sayılı Kanun'un ek 5. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 6. maddesinin, 61. 149. maddesinin (c) bendiyle 6/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 10. maddesinin; a. Değiştirilen (2) numaralı fıkrasının, b. (3) numaralı fıkrasında yer alan "...*Bakanlar Kurulunca...*" ibaresinin "...*Cumhurbaşkanınca...*", "...*Başbakanlığa...*" ibaresinin "... *Cumhurbaşkanlığına...*" şeklinde değiştirilmesinin, c. (4) numaralı fıkrasının (a) ve (d) bentlerinin, (5), (6) ve (7) numaralı fıkralarının yürürlükten kaldırılmasının, ç. (8) ve (13) numaralı fıkralarında yer alan "...*Başbakan...*" ibarelerinin "...*Cumhurbaşkanı...*" şeklinde değiştirilmelerinin, 62. 151. maddesinin; a. (h) bendiyle 14/1/1970 tarihli ve 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu'nun 25. maddesinin birinci fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının, b. (j) bendiyle 1211 sayılı Kanun'un 29. maddesinin birinci fıkrasının ikinci

cümlesinde yer alan “...ve meslekleri ile ilgili olarak en az on yıl çalışmış...” ibaresi ile “...Başkan (Guvernör) ın önerisi üzerine müşterek kararla beş yıl süre ile...” ibaresinin madde metninden çıkarılmasının ve aynı fıkranın üçüncü cümlesinin yürürlükten kaldırılmasının, 63. 160. maddesinin (a) bendiyle 9/11/2016 tarihli ve 6756 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması ve Millî Savunma Üniversitesi Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesi Hakkında Kanun’un 5. maddesinin (3) numaralı fıkrasının değiştirilen birinci cümlesinin, 64. 161. maddesiyle 25/3/1957 tarihli ve 6940 Sayılı Riyaseticumhur Senfoni Orkestrası Kuruluşu Hakkında Kanun’un 5., 6. ve 8. maddelerinin yürürlükten kaldırılmalarının, 65. 164. maddesinin (b) bendiyle 15/2/2011 tarihli ve 6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun’un 14. maddesinin (4) numaralı fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen (5) ve (6) numaralı fıkralarının, 66. 167. maddesinin; a. (a) bendiyle 7/12/1994 tarihli ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun’un değiştirilen 22. maddesinin, b. (b) bendiyle 4054 sayılı Kanun’un değiştirilen 23. maddesinin, c. (c) bendiyle 4054 sayılı Kanun’un 24. maddesinin birinci fıkrasının bir ila dördüncü cümlelerinin yürürlükten kaldırılmalarının, 67. 168. maddesinin (a) bendiyle 20/2/2001 tarihli ve 4628 sayılı Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun’un 5. maddesinin; a. Birinci fıkrasında yer alan “...üzere...” ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen “...en az dört yıllık yükseköğrenim görmüş olanlar arasından Cumhurbaşkanı tarafından atanan...” ibaresinin, b. İkinci fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının, c. Üçüncü fıkrasında yer alan “...Bakanlar Kurulu...” ibaresinin “...Cumhurbaşkanı...” şeklinde değiştirilmesinin, ç. Dördüncü fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının, 68. 169. maddesinin; a. (c) bendiyle 26/9/2011 tarihli ve 660 sayılı Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK’nın 4. maddesinin; i. Değiştirilen (1) ve (2) numaralı fıkralarının, ii. (3) numaralı fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının, b. (ç) bendiyle 660 sayılı KHK’nın 5. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci ve ikinci cümlelerinin yürürlükten kaldırılmalarının ve (2) numaralı fıkrasında yer alan “...Bakanlar Kurulu kararı ile...” ibaresinin “...Cumhurbaşkanınca...” şeklinde değiştirilmesinin, 69. 170. maddesinin (b) bendiyle 5/4/1983 tarihli ve 2813 sayılı Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun Kuruluşuna İlişkin Kanun’un 8. maddesinin; a. Değiştirilen (2) numaralı fıkrasının, b. Üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkraları ile yedinci fıkrasının ikinci cümlesinin yürürlükten

kaldırılmalarının, 70. 171. maddesinin (d) bendiyle 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 53. maddesinin (c) fıkrasının; a. Değiştirilen ikinci paragrafının, b. Üçüncü paragrafının birinci ve ikinci cümlelerinin yürürlükten kaldırılmasının, 71. 172. maddesinin (a) bendiyle 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 61. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen 61/A maddesinin, 72. 173. maddesiyle 657 sayılı Kanun'un ek 40. maddesinin değiştirilen ikinci fıkrasının, 73. 174. maddesiyle 657 sayılı Kanun'un ek 41. maddesinin değiştirilen birinci ve sekizinci fıkraları ile sekizinci fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen fıkrasının; 74. 175. maddesiyle 657 sayılı Kanun'a eklenen ek 44. maddenin, 75. 176. maddesiyle 657 sayılı Kanun'a eklenen geçici 45. maddenin, 76. 178. maddesiyle 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu, 926 Sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu, 2802 Sayılı Hâkimler Ve Savcılar Kanunu, 2914 Sayılı Yükseköğretim Personel Kanunu, 5434 Sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu İle Diğer Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması, Devlet Memurları Ve Diğer Kamu Görevlilerine Memuriyet Taban Aylığı Ve Kıdem Aylığı İle Ek Tazminat Ödenmesi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameler'e eklenen ek 23 ila ek 36. maddelerin, 77. 179. maddesiyle 375 sayılı KHK'ya eklenen geçici 26 ila geçici 34. maddelerin, 78. 183. maddesinin; a. (a) bendiyle 12/6/1979 tarihli ve 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 1. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "...adli, idari ve askeri..." ibaresinin "...adli ve idari..." şeklinde değiştirilmesinin, b. (b) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un değiştirilen 2. maddesinin, c. (c) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 3. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "...asıl ve yedek..." ibaresinin madde metninden çıkarılmasının, ç. (ç) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 5. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "...Hukuk ve Ceza bölümleri ile Genel Kurulu..." ibaresi ile ikinci fıkrasında yer alan "...tutuklu..." ibaresinin ve üçüncü fıkrasında yer alan "...Hukuk ve Ceza bölümleri ile Genel Kurulu..." ibaresinin madde metninden çıkarılmalarının, d. (d) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 8. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "Mahkeme kurulunun..." ibaresinin "Mahkemenin..." şeklinde değiştirilmesinin, e. (e) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 9. maddesinin; değiştirilen ikinci fıkrasının ve üçüncü fıkrasında yer alan "Bölümlerin toplantılarını..." ibaresinin "Mahkemenin toplanmasını..." şeklinde değiştirilmesinin, f. (f) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 10. maddesinin; birinci fıkrasında yer alan "...adli, idari ve askeri..." ibaresinin "...adli ve idari..." şeklinde değiştirilmesinin, ikinci fıkrasında yer alan "...ceza mahkemelerinde delillerin ikamesine başlamadan önce..." ibaresinin madde metninden çıkarılmasının, dördüncü

fıkrasında yer alan "...Başkanunsözcüsü, askeri ceza yargısı yararına ileri sürülmüş ise Askeri Yargıtay Başsavcısı, Askeri İdari Yargı yararına ileri sürülmüş ise bu mahkemenin..." ibaresinin madde metninden çıkarılmasının ve beşinci fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının, g. (g) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 14. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "...adli, idari veya askeri yargı mercilerinden en az ikisinin..." ibaresinin "...adli ve idari yargı mercilerinin..." şeklinde değiştirilmesinin ve ikinci fıkrasında yer alan "...ve ceza davalarında ise ayrıca ilgili makamlarca..." ibaresinin madde metninden çıkarılmasının, g. (ğ) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 15. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "..., ceza davalarında doğrudan doğruya diğer davalarda ise..." ibaresinin madde metninden çıkarılmasının, h. (h) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 17. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "...adli, idari ve askeri..." ibaresinin "...adli ve idari..." şeklinde değiştirilmesinin, aynı fıkra da yer alan "..., görev kararlarına karşı itiraz yolunun açık olduğu ceza davalarında bu kararların kesinleşmiş bulunması..." ibaresi ile ikinci fıkrasında yer alan "..., ceza davalarında ise ayrıca ilgili makamların,..." ibaresinin madde metninden çıkarılmasının, ı. (ı) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "Adli, idari, askeri..." ibaresinin "Adli ve idari..." şeklinde değiştirilmesinin, i. (i) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 24. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "...mercilerinden en az ikisi..." ibaresinin "...mercileri..." şeklinde değiştirilmesinin ve ikinci fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının, j. (j) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 25. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "Hukuk alanındaki hüküm..." ibaresinin "Hüküm..." şeklinde değiştirilmesinin ve ikinci fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının, k. (k) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 26. maddesinin başlığının "Toplanma ve karar verme koşulları ve incelemelerin dosya üzerinde yapılması:" şeklinde, birinci fıkrasında yer alan "Hukuk ve Ceza Bölümlerinde ve Genel Kurulda,..." ibaresi ile ikinci fıkrasında yer alan "Bölümlerde ve Genel Kurulda..." ibaresinin "Uyuşmazlık Mahkemesinde..." şeklinde değiştirilmelerinin, l. (l) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un değiştirilen 29. maddesinin, m. (m) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 31. maddesinin ikinci fıkrasının değiştirilen birinci cümlesinin ve üçüncü fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının, n. (n) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 32. maddesinin değiştirilen ikinci fıkrasının, o. (o) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un geçici 6. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen geçici 7. maddesinin, ö. (ö) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 23., 30. ve 37. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasının, 79. 184. maddesinin; a. (a) bendiyle 6/1/1982 tarihli ve 2575 sayılı Danıştay Kanunu'nun 2. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan "...hükümetle..." ibaresinin "...yürütmeyle..." ve "...Başbakanlık..."

ibaresinin "...Cumhurbaşkanlığı..." şeklinde değiştirilmelerinin, b. (b) bendiyle 2575 sayılı Kanun'un 8. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (b) bendine "*Bakanlık...*" ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen "...Cumhurbaşkanı yardımcılığı, bakan yardımcılığı..." ibaresi ile (d) bendinde yer alan "*Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği...*" ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen "...Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı..." ibaresinin, c. (c) bendiyle 2575 sayılı Kanun'un 9. maddesinin (5) ve (7) numaralı fıkralarında yer alan "...Başbakanlığa..." ibarelerinin "...Cumhurbaşkanlığına..." şeklinde değiştirilmelerinin, ç. (ç) bendiyle 2575 sayılı Kanun'un 23. maddesinin birinci fıkrasının (c) ve (e) bentlerinin yürürlükten kaldırılmalarının ve (d) bendinde yer alan "*Tüzük tasarılarını inceler...*" ibaresinin madde metninden çıkarılmasının, d. (d) bendiyle 2575 sayılı Kanun'un 24. maddesinin (1) numaralı fıkrasının değiştirilen (a) ve (b) bentlerinin, e. (e) bendiyle 2575 sayılı Kanun'un 42. maddesinin birinci fıkrasının (a), (b), (d) ve (f) bentlerinin yürürlükten kaldırılmasının, f. (f) bendiyle 2575 sayılı Kanun'un 48. maddesinin başlığında yer alan "*Kanun ve tüzük tasarıları ile...*" ibaresinin başlıktan çıkarılması ile birinci fıkrasında yer alan "...kanun tasarısı ve teklifleri ile tüzük tasarıları üzerindeki incelemesini..." ibaresinin madde metninden çıkarılmasının, g. (g) bendiyle 2575 sayılı Kanun'un 87. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan "*Kanun tasarısı ve teklifleri ile tüzük tasarıları hariç olmak üzere hükümetçe verilecek ivedi veya...*" ibaresinin madde metninden çıkarılmasının, ğ. (ğ) bendiyle 2575 sayılı Kanun'un geçici 28. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen geçici 29. ve geçici 30. maddelerinin, 80. 190. maddesinin; a. (a) bendiyle 18/11/1983 tarihli ve 2960 sayılı Boğaziçi Kanunu'nun 10. maddesinin altıncı fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının, b. (b) bendiyle 2960 sayılı Kanun'un 21. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 1. maddesinin, 81. 192. maddesinin (b) bendiyle 6/6/1985 tarihli ve 3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanunu'nun 4. maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesinin yürürlükten kaldırılmasının, 82. 195. maddesinin (b) bendiyle 2/7/1992 tarihli ve 3835 sayılı Ahıska Türklerinin Türkiye'ye Kabulü ve İskanına Dair Kanun'un 2. maddesinin birinci fıkrasının yürürlükten kaldırılması ile ikinci fıkrasında yer alan "...Başbakanın..." ibaresinin "...Cumhurbaşkanının..." şeklinde ve "...birinci fıkrada yazılı bakanlıkların ve kuruluşların o ildeki şube ve kurum başkanlarının..." ibaresinin "...vali tarafından belirlenecek temsilcilerin..." şeklinde değiştirilmelerinin, 83. 196. maddesinin; a. (a) bendiyle 2/12/1999 tarihli ve 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun'un 3. maddesinin birinci fıkrasının; i. (d) bendinde yer alan "*Başbakanlık...*" ibaresinin

"Cumhurbaşkanına veya Cumhurbaşkanlığına bağlı, ilgili veya ilişkili kuruluşlar..." şeklinde değiştirilmesinin, ii. Değiştirilen (e) ve (g) bentlerinin, b. (b) bendiyle 4483 sayılı Kanun'un 12. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında yer alan "...Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri..." ibarelerinin "...Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı..." ve "...müsteşarlar..." ibarelerinin "...Bakan yardımcıları..." şeklinde değiştirilmelerinin, c. (c) bendiyle 4483 sayılı Kanun'un 13. maddesinde yer alan "...Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri..." ibaresinin "...Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı..." ve "...müsteşarlar..." ibaresinin "...Bakan yardımcıları..." şeklinde değiştirilmesinin, ç. (ç) bendiyle 4483 sayılı Kanun'un geçici 3. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen geçici 4. maddesinin, 84. 197. maddesinin; a. (a) bendiyle 25/6/2001 tarihli ve 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'nun 2. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "...özel kanunların verdiği yetkiye dayanarak..." ibaresinin "...Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle ya da bunların verdiği yetkiye dayanarak..." şeklinde değiştirilmesinin, b. (b) bendiyle 4688 sayılı Kanun'un 15. maddesinin birinci fıkrasının değiştirilen (a) bendi ile (c) bendinde yer alan "Bu Kanun kapsamında bulunan kurum ve kuruluşların müsteşarları,..." ibaresinin "Bakanlar, bakan yardımcıları, bu Kanun kapsamında bulunan kurum ve kuruluşların..." şeklinde değiştirilmesinin, c. (c) bendiyle 4688 sayılı Kanun'un 19. maddesinin ikinci fıkrasının (h) bendinde yer alan "...Bakanlar Kurulunca..." ibaresinin "...Cumhurbaşkanınca..." şeklinde değiştirilmesinin, ç. (ç) bendiyle 4688 sayılı Kanun'un 21. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "...Devlet Personel Başkanlığının bağlı olduğu Bakanın başkanlığında..." ibaresinin "...Cumhurbaşkanının görevlendireceği Cumhurbaşkanu yardımcısı veya bakanın başkanlığında..." şeklinde, "...Devlet Personel Başkanından..." ibaresinin "...Cumhurbaşkanınca belirlenen kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcilerinden..." şeklinde değiştirilmelerinin, d. (d) bendiyle 4688 sayılı Kanun'un 24. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "...Bakanlar Kurulunun..." ibaresinin "...Cumhurbaşkanının..." şeklinde değiştirilmesinin, e. (e) bendiyle 4688 sayılı Kanun'un 29. maddesinin değiştirilen ikinci fıkrasının, f. (f) bendiyle 4688 sayılı Kanun'un 34. maddesinin; i. Birinci fıkrasının (a), (d) ve (e) bentlerinde yer alan "...Bakanlar Kurulunca..." ibarelerinin "...Cumhurbaşkanınca..." şeklinde değiştirilmesinin ve değiştirilen (b) bendinin, ii. İkinci fıkrasında yer alan "Kamu İşveren Heyeti Başkanınca görevlendirilen..." ibaresinin "Birinci fıkranın (b) bendi gereğince belirlenen..." şeklinde değiştirilmesinin, g. (g) bendiyle 4688 sayılı Kanun'un geçici 14. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen geçici 15. maddesinin, 85. 200. maddesinin; a. (a) bendiyle 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 4. maddesinin; beşinci fıkrasında yer alan "Danıştayın görüşü alınarak müşterek

kararname..." ibaresinin "*Cumhurbaşkanı kararı...*" ve altıncı fıkrasında yer alan "*...İçişleri Bakanlığının önerisi üzerine müşterek kararnameyle...*" ibaresinin "*...Cumhurbaşkanı kararı ile...*" şeklinde değiştirilmelerinin, b. (b) bendiyle 5393 sayılı Kanun'un 11. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "*...Danıştayın görüşü alınarak, İçişleri Bakanlığının teklifi üzerine müşterek kararname...*" ibaresinin "*...Cumhurbaşkanı kararı...*" ve ikinci fıkrasında yer alan "*...Danıştayın görüşü alınarak, İçişleri Bakanlığının önerisi üzerine müşterek kararname...*" ibaresinin "*...Cumhurbaşkanı kararı...*" şeklinde değiştirilmesinin, c. (c) bendiyle 5393 sayılı Kanun'un 12. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "*...müşterek kararnamenin...*" ibaresinin "*...Cumhurbaşkanı kararının...*" şeklinde değiştirilmesinin, ç. (ç) bendiyle 5393 sayılı Kanun'un 68. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde yer alan "*...Devlet Plânlama Teşkilatı Müsteşarlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca...*" ibaresinin "*...Cumhurbaşkanınca...*" şeklinde değiştirilmesinin, d. (d) bendiyle 5393 sayılı Kanun'un 73. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "*...Çevre ve Şehircilik Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca...*" ibaresinin "*...Cumhurbaşkanınca...*" şeklinde değiştirilmesinin, e. (e) bendiyle 5393 sayılı Kanun'un 75. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde yer alan "*...Bakanlar Kurulunca...*" ibaresinin "*...Cumhurbaşkanınca...*" şeklinde değiştirilmesinin, 86. 204. maddesinin; a. (a) bendiyle 18/4/2007 tarihli ve 5627 sayılı Enerji Verimliliği Kanunu'nun 4. maddesinin (1), (2), (4) ve (5) numaralı fıkralarının yürürlükten kaldırılmasının, b. (ç) bendiyle 5627 sayılı Kanun'un ek 1. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 2. maddesinin, 87. 205. maddesinin; a. (f) bendiyle 5/11/2008 tarihli ve 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu'nun ek 1. maddesinin (1) ve (3) numaralı fıkralarının yürürlükten kaldırılmasının, b. (g) bendiyle 5809 sayılı Kanun'un ek 1. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 2. maddesinin, 88. 206. maddesinin; a. (a) bendiyle 18/3/2010 tarihli ve 5977 sayılı Biyogüvenlik Kanunu'nun 8. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendi ile 9. ve 10. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasının, b. (b) bendiyle 5977 sayılı Kanun'un 16. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 1. maddesinin, 89. 207. maddesinin; a. (a) bendiyle 13/10/2010 tarihli ve 6015 sayılı Devlet Desteklerinin İzlenmesi ve Denetlenmesi Hakkında Kanun'un 4. maddesinin yürürlükten kaldırılmasının, b. (c) bendiyle 6015 sayılı Kanun'un ek 1. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 2. maddesinin, 90. 208. maddesinin; a. (b) bendiyle 11/12/2010 tarihli ve 6087 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kurulu Kanunu'nun 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (j) bendinde yer alan "*...Müsteşarı...*" ibaresinin "*...ilgili bakan yardımcısı...*" şeklinde değiştirilmesinin, b. (c) bendiyle 6087 sayılı Kanun'un 3. maddesinin

değiştirilen (5) numaralı fıkrasında yer alan “...Adalet Bakanlığı ilgili bakan yardımcısı...” ibaresinin, c. (f) bendiyle 6087 sayılı Kanun’un 8. maddesinin değiştirilen (1) numaralı fıkrasının (a) bendinde yer alan “...Adalet Bakanlığı ilgili bakan yardımcısı...” ibaresinin, ç. (r) bendiyle 6087 sayılı Kanun’a eklenen ek 2. maddenin, 91. 209. maddesinin; a. (a) bendiyle 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun’un 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ç) bendinde yer alan “...yedi...” ibaresinin “...altı...” şeklinde ve (d) bendinde yer alan “Onyedi...” ibaresinin “Onbeş...” şeklinde değiştirilmelerinin, b. (b) bendiyle 6216 sayılı Kanun’un 3. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendinde yer alan “...kanun hükmünde kararname...” ibaresinin “...Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin...” şeklinde değiştirilmesinin, değiştirilen (ç) bendinin ve (f) bendinde yer alan “...milletvekili olmayan...” ibaresinin “...Cumhurbaşkanı yardımcıları ve...” şeklinde değiştirilmesinin, c. (c) bendiyle 6216 sayılı Kanun’un 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan “...onyedi...” ibaresinin “...onbeş...” şeklinde değiştirilmesinin, (2) numaralı fıkrasının (a) bendinde yer alan “..., Askerî Yargıtay, Askerî Yüksek İdare Mahkemesi...” ibaresinin madde metninden çıkarılmasının ve (c) bendinin (3) numaralı alt bendinde yer alan “...dekanı ya da...” ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen “...bakan yardımcısı...” ibaresinin, ç. (ç) bendiyle 6216 sayılı Kanun’un 7. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan “..., bir üyeyi Askerî Yargıtay, bir üyeyi Askerî Yüksek İdare Mahkemesi...” ibaresi ile (3) numaralı fıkrasında yer alan “..., Askerî Yargıtay, Askerî Yüksek İdare Mahkemesi...” ibaresinin madde metninden çıkarılmalarının, d. (d) bendiyle 6216 sayılı Kanun’un 9. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan “...Başbakan...” ibaresinin madde metninden çıkarılmasının, e. (e) bendiyle 6216 sayılı Kanun’un 21. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan “...onyedi...” ibaresinin “...onbeş...” şeklinde ve “... oniki...” ibaresinin “...on...” şeklinde değiştirilmesinin, f. (f) bendiyle 6216 sayılı Kanun’un 22. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan “...yedişer...” ibaresinin “...altışar...” şeklinde değiştirilmesinin, g. (g) bendiyle 6216 sayılı Kanun’un 35. maddesinin; i. (1) numaralı fıkrasında yer alan “...kanun hükmünde kararname...” ibaresinin “...Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin...” şeklinde değiştirilmesinin ve aynı fıkranın değiştirilen (b) bendinin, ii. Değiştirilen (2) numaralı fıkrasının, ğ. (ğ) bendiyle 6216 sayılı Kanun’un 37. maddesinde yer alan “...kanun hükmünde kararnamelerle...” ibaresinin “...Cumhurbaşkanlığı kararnameleri ile...” şeklinde değiştirilmesinin, h. (h) bendiyle 6216 sayılı Kanun’un 38. maddesinin (1) ve (3) numaralı fıkralarında yer alan “...kanun hükmünde kararnamelerin...” ibarelerinin

“... Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin...” şeklinde değiştirilmelerinin, 1. (i) bendiyle 6216 sayılı Kanun’un 39. maddesinin (4) numaralı fıkrasında yer alan “...Başbakanlık...” ibaresinin “...Cumhurbaşkanlığı...” şeklinde değiştirilmesinin, i. (i) bendiyle 6216 sayılı Kanun’un 40. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan “...kanun hükmünde kararnamenin...” ibaresinin “... Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin...” şeklinde değiştirilmesinin, j. (j) bendiyle 6216 sayılı Kanun’un 43. maddesinin (3) numaralı fıkrasında yer alan “...kanun hükmünde kararnamelerin...” ibaresinin “... Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin...” şeklinde ve (4) numaralı fıkrasında yer alan “...kanun hükmünde kararnamenin...” ibarelerinin “...Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin...” şeklinde değiştirilmelerinin, k. (k) bendiyle 6216 sayılı Kanun’un 54. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan “...milletvekili veya milletvekili olmayan...” ibaresinin “... milletvekili, Cumhurbaşkanı yardımcısı veya...” şeklinde değiştirilmesinin, l. (l) bendiyle 6216 sayılı Kanun’un 57. maddesinin (1) numaralı fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen (2) numaralı fıkrasının, m. (m) bendiyle 6216 sayılı Kanun’un 66. maddesinin (3) ve (4) numaralı fıkralarında yer alan “...kanun hükmünde kararname...” ibarelerinin “...Cumhurbaşkanlığı kararnamesi...” şeklinde değiştirilmelerinin, n. (n) bendiyle 6216 sayılı Kanun’un geçici 1. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen geçici 2. maddesinin, o. (o) bendiyle 6216 sayılı Kanun’un 11. maddesinin (4) numaralı (anılan maddeye 3/11/2022 tarihli ve 7420 sayılı Kanun’un 29. maddesiyle eklenen fıkralar nedeniyle teselsül ettirilen (8) numaralı) fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının, 92. 210. maddesinin; a. (b) bendiyle 20/6/2012 tarihli ve 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu’nun 21. maddesinin (2), (3), (4), (5), (6) ve (7) numaralı fıkralarının yürürlükten kaldırılmasının, b. (c) bendiyle 6331 sayılı Kanun’un 37. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 1. maddesinin, 93. 211. maddesinin; a. (a) bendiyle 3/7/2014 tarihli ve 6550 sayılı Araştırma Altyapılarının Desteklenmesine Dair Kanun’un 3. maddesinin (1) numaralı fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının, b. (c) bendiyle 6550 sayılı Kanun’un 19. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 1. maddesinin, 94. 212. maddesinin; a. (a) bendiyle 28/7/2016 tarihli ve 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu’nun 4. maddesinin (4), (5), (6), (7) ve (8) numaralı fıkralarının yürürlükten kaldırılmalarının, b. (c) bendiyle 6735 sayılı Kanun’un 27. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 1. maddesinin, 95. 213. maddesinin; a. (g) bendiyle 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun 11. maddesinin birinci fıkrasına eklenen “Bakanlıklarda en üst yönetici Cumhurbaşkanı tarafından belirlenir.” şeklindeki cümlelerin, b. (i) bendiyle 5018 sayılı Kanun’un başlığıyla birlikte değiştirilen 14.

maddesinin, 96. 221. maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesinin, 97. Geçici 5., geçici 6. ve geçici 12. maddelerinin, Anayasa'nın Başlangıç kısmı ile 1., 2., 5., 6., 7., 10., 11., 13., 35., 47., 51., 53., 63., 70., 87., 90., mülga 91., 104., 123., 127., 128., 130., 131., 133., 140., 149., 155., 158., 159., 166. ve geçici 21. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talebi. (K: 2023/212, E: 2018/117)..... 541

B

2. 13/10/2022 tarihli ve 7418 sayılı **Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun**'un 29. maddesiyle 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'na eklenen 217/A maddesinin Anayasa'nın 2., 13., 25., 26., 28., 38. ve 153. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline ve yürürlüğünün durdurulmasına karar verilmesi talebi. (K: 2023/189, E: 2022/129)..... 307

C

3. 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan (1) numaralı **Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi**'nin, A. 8. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (f) bendinde yer alan "...bilgi toplamak..." ibaresinin, B. 12. maddesinin; C. 13. maddesinin; 1. (2) numaralı fıkrasının; a. İkinci cümlesinde yer alan "Cumhurbaşkanı tarafından atananlar hariç olmak üzere..." ibaresinin, b. Üçüncü cümlesinin, 2. (3) numaralı fıkrasının; a. Birinci cümlesinde yer alan "...ile adli ve idari yargı mensupları..." ibaresinin, b. Üçüncü cümlesinde yer alan "...izin, disiplin ve sağlık hak ve işlemleri yönünden bu Kararname hükümlerine tâbidir." ibaresinin, 3. (7) numaralı fıkrasının, Ç. 14. maddesinin; 1. (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "...657 sayılı Kanunun ve diğer kanunların sözleşmeli personele ilişkin hükümlerine bağlı kalınmaksızın..." ibaresinin, 2. (3) ve (4) numaralı fıkralarının, D. 15. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan "...hâkim ve savcı sınıfından olanların terfileri mümtazen..." ibaresinin, E. 21. maddesinin (2) numaralı fıkrasının birinci cümlesinin, F. 33. maddesinin (3) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "...her türlü bilgi ve belgeyi..." ibaresinin, G. 35. maddesinin (2) numaralı fıkrasının, Ğ. 36. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "...gerekli olan bilgileri..." ibaresinin, H. 46. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ğ) bendinin,

I. 47. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan “...ve müfettişlerin görev, yetki ve sorumlulukları ile...” ibaresinin, İ. 58. ve 91. maddelerinin, J. 97. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ç), (ğ), (h), (n) ve (o) bentlerinin, K. 102. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (g) ve (k) bentlerinin, L. 106. maddesinin (1) numaralı fıkrasının; 1. (c) bendinin “...bu alanlarda mülk sahiplerinden altyapı katılım bedellerinin tahsiline ilişkin düzenlemeler yapmak,” bölümünün, 2. (d) bendinin, M. 107. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (h) bendinde yer alan “...mimarlık ve mühendislik meslek kuruluşlarına ilişkin mevzuatı hazırlamak ve bunları denetlemek,” ibaresinin, N. 159. maddesinin, O. 160. maddesinin; 1. (1) numaralı fıkrasının (b) bendinin, 2. (2) numaralı fıkrasının (c) bendinin, Ö. 163. maddesinin (7) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “...şifahi...” ibaresinin, P. 203. maddesinin, R. 231. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (j) bendinin, S. 240. maddesinin, Ş. 254. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (f) bendinin, T. 260. maddesinin (2) numaralı fıkrasının, U. 297. maddesinin, Ü. 320. maddesinin (3) numaralı fıkrasının, V. 328. maddesinin, Y. 338. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan “...bunlara doğrudan emir verebilir.” ibaresi ile üçüncü cümlesinin, Z. 378. maddesinin, AA. 380. maddesinin (3) numaralı fıkrasının, BB. 384. maddesinin (1) numaralı fıkrasının, CC. 405., 435. ve 468. maddelerinin, ÇÇ. 490. maddesinin; 1. (2) numaralı fıkrasının (b) bendinin, 2. (3) numaralı fıkrasının üçüncü cümlesinin, DD. 499. maddesinin, EE. 529. maddesinin (1) numaralı fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan “...ile ücret miktarı ve her çeşit ödemeleri...” ibaresinin, FF. 535. maddesinin, Anayasa’nın 2., 6., 7., 8., 10., 13., 20., 35., 73., 104., 106., 123., 127., 128., 135., 137., 138. ve 140. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talebi. (K: 2023/180, E: 2018/118)..... 93

4. 23/10/2019 tarihli ve (48) numaralı **Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi**’nin; A. 2. maddesiyle 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’ne eklenen 14/A maddesinin (1), (2), (3), (4), (5) ve (6) numaralı fıkralarının, B. 3. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin İkinci Kısımının sonuna eklenen geçici 1. maddenin, C. 7. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin 525. maddesine eklenen (2) numaralı fıkranın ikinci cümlesinde yer alan “...ve yurtdışında...” ibaresinin, Ç. 11. maddesiyle

(1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'ne eklenen 529/A maddesinin, Anayasa'nın Başlangıç kısmı ile 2., 6., 7., 8., 10., 11., 104., 106., 123. ve 128. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talebi. (K: 2023/198, E: 2019/113)..... 347

5. 9/6/2020 tarihli ve (64) numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin; A. 6. maddesiyle 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin; 1. 125. maddesinin değiştirilen (2) numaralı fıkrasının, 2. 125. maddesine eklenen (3) numaralı fıkranın, B. 7. maddesiyle; 1. Ekli (1) Sayılı Liste'de yer alan kadronun iptal edilerek 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan (2) numaralı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin eki (I) Sayılı Cetvel'in Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bölümünden çıkarılmasının, 2. Ekli (2) Sayılı Liste'de yer alan kadroların ihdas edilerek (2) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin eki (I) Sayılı Cetvel'in Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bölümüne eklenmesinin, C. Geçici 2. maddesinin, Anayasa'nın Başlangıç kısmı ile 2., 6., 7., 8., 11., 104. ve 128. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talebi. (K: 2023/199, E: 2020/66)..... 375

Ç

6. 14/12/2009 tarihli ve 5941 sayılı Çek Kanunu'nun 15/7/2016 tarihli ve 6728 sayılı Kanun'un 64. maddesiyle başlığı ile birlikte değiştirilen 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinin "...çekin üzerinde yazılı bulunan düzenleme tarihine göre kanunî ibraz tarihinden itibaren işleyecek 3095 sayılı Kanuna göre ticarî işlerde temerrüt faiz oranı üzerinden hesaplanacak faizi ile birlikte..." bölümünün Anayasa'nın 2., 36. ve 38. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebi. (K: 2023/204, E: 2023/58)..... 449

D

7. 23/7/2020 tarihli ve 7252 sayılı Dijital Mecralar Komisyonu Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında

Kanun'un 6. maddesiyle 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu'na eklenen geçici 11. maddenin birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "Manisa ili Soma ilçesinde...", "...yer alan Işıklar, Atabacası ve Gevenstepe ocaklarında...", "...13/5/2014 tarihinde meydana gelen maden ocağı kazası sonrasında..." ve "...kıdem tazminatını ve/veya iş sözleşmesinin bildirim şartına uyulmaksızın feshinden kaynaklanan..." ibarelerinin Anayasa'nın 2., 10., 35. ve 49. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talebi. (K: 2023/188, E: 2020/75)..... 291

H

8. 24/2/1983 tarihli ve 2802 sayılı **Hâkimler ve Savcılar Kanunu'nun** 29/6/2006 tarihli ve 5536 sayılı Kanun'un 3. maddesiyle başlığı ile birlikte değiştirilen 106. maddesine 2/12/2014 tarihli ve 6572 sayılı Kanun'un 29. maddesiyle eklenen altıncı fıkranın 30/3/2023 tarihli ve 7447 sayılı Kanun'un 3. maddesiyle değiştirilen birinci cümlesinin Anayasa'nın 2., 9., 10., 49. ve 138. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebi. (K: 2023/177, E: 2023/104)..... 51

9. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı **Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun** 326. ve 330. maddelerinin "kamulaştırmaz el atma sebebine dayalı tazminat davaları" yönünden Anayasa'nın 2., 5., 13. ve 35. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine karar verilmesi talebi. (K: 2023/207, E: 2023/101)..... 483

İ

10. 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı **İcra İflas Kanunu'nun** 3/7/1940 tarihli ve 3890 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle değiştirilen 259. maddesinin birinci fıkrasının "adli yardımlı davalar" yönünden Anayasa'nın 2., 5., 13., 35. ve 36. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebi. (K: 2023/203, E: 2023/102)..... 437

11. A. 29/7/2020 tarihli ve 7253 sayılı **İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un** 1. 1. maddesiyle 4/5/2007 tarihli ve 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun'un 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasına eklenen (s) bendinin, 2. 2.

maddesiyle 5651 sayılı Kanun'un 3. maddesine eklenen (5) numaralı fıkranın, 3. 3. maddesiyle 5651 sayılı Kanun'un 5. maddesinin (6) numaralı fıkrasında yer alan "...on bin Türk Lirasından yüz bin Türk Lirasına..." ibaresinin "...yüz bin Türk lirasından bir milyon Türk lirasına..." şeklinde değiştirilmesinin, 4. 4. maddesiyle 5651 sayılı Kanun'un 8. maddesinin; a. (4) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "...erişimin engellenmesi..." ibaresinin "...içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi..." şeklinde değiştirilmesinde bulunan "...içeriğin çıkarılması ve/veya..." ibaresinin, b. (11) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "...erişim sağlayıcısına..." ibaresinin "...ilgili içerik, yer ve erişim sağlayıcısına..." şeklinde değiştirilmesinin, 5. 5. maddesiyle 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesinin; a. (5) numaralı fıkrasında yer alan "...erişimin engellenmesi..." ibaresinin "...içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi..." şeklinde değiştirilmesinin, b. Değiştirilen (8) numaralı fıkrasının, c. (9) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "...erişimin engellenmesi..." ibaresinin "...içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi..." şeklinde değiştirilmesinin, ç. Eklenen (10) numaralı fıkrasının, d. (11) numaralı fıkrasında yer alan "...sorumlu kişi,..." ibaresinin "...içerik, yer ve erişim sağlayıcıların sorumluları..." şeklinde değiştirilmesinin, 6. 6. maddesiyle 5651 sayılı Kanun'a eklenen ek 4. maddenin, Anayasa'nın 2., 5., 6., 7., 9., 10., 13., 20., 22., 25., 26., 27., 28., 35., 36., 38., 40., 48., 90. ve 125. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına, B. 5651 sayılı Kanun'un 6518 sayılı Kanun'un 93. maddesiyle değiştirilen 9. maddesinin (1) ve (3) numaralı fıkralarının Anayasa'nın 26. ve 28. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine, karar verilmesi talebi. (K: 2023/172, E: 2020/76)..... 1

K

12. 21/6/1987 tarihli ve 3402 sayılı **Kadastro Kanunu**'nun 22/2/2005 tarihli ve 5304 sayılı Kanun'un 6. maddesiyle değiştirilen 22. maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendinde yer alan "...sınırlandırma..." ibaresinin Anayasa'nın 13. ve 35. maddelerine aykırılığı ileri sürerek iptaline karar verilmesi talebi. (K: 2023/210, E: 2023/142)..... 527

13. 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı **Kamulaştırma Kanunu**'nun 3/11/2016 tarihli ve 6754 sayılı Kanun'un 39. maddesiyle değiştirilen 15. maddesinin beşinci fıkrasının Anayasa'nın 2., 10., 13., 35. ve 46. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebi. (K: 2023/202, E: 2023/50)..... 429

S

- 14.** 10/6/2020 tarihli ve (63) numaralı **Suç Mağdurlarının Desteklenmesine Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi**’nin; A. 8., 9. ve 16. maddelerinin, B. 17. maddesiyle ekli Liste’de yer alan kadroların ihdas edilerek 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan (2) numaralı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin eki cetvellerin ilgili bölümlerine eklenmesinin, C. Geçici 1. maddesinin, Anayasa’nın Başlangıç kısmı ile 2., 6., 7., 8., 11., 104., 106., 123. ve 128. maddelerine aykırılığını ileri sürerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talebi. (K: 2023/187, E: 2020/65)..... 237

T

- 15.** 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı **Türk Ceza Kanunu**’nun 85. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan “...iki yıldan...” ibaresinin Anayasa’nın 2., 19. ve 38. maddelerine aykırılığı ileri sürerek iptaline karar verilmesi talebi. (K: 2023/205, E: 2023/106)..... 459

- 16.** 12/5/2022 tarihli ve 7406 sayılı **Türk Ceza Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun**’un 14. maddesiyle 7/5/1987 tarihli ve 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu’na eklenen ek 18. maddenin üçüncü fıkrasının Anayasa’nın 10., 17., 36. ve 40. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline ve yürürlüğünün durdurulmasına karar verilmesi talebi. (K: 2023/201, E: 2022/90)..... 409

- 17.** 14/10/1983 tarihli ve 2920 sayılı **Türk Sivil Havacılık Kanunu**’nun; A. 23/1/2008 tarihli ve 5728 sayılı Kanun’un 435. maddesiyle değiştirilen 143. maddesinin ikinci fıkrasının, B. 10/11/2016 tarihli ve 6758 sayılı Kanun’un 29. maddesiyle değiştirilen 144. maddesinin dördüncü fıkrasının, Anayasa’nın 2., 7., 38., 87. ve 124. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine karar verilmesi talebi. (K: 2023/206, E: 2023/129)..... 473

U

- 18.** 15/5/1959 tarihli ve 7269 sayılı **Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun**’un 2/7/1968 tarihli ve 1051 sayılı Kanun’un 1. maddesiyle

değiştirilen 13. maddesinin (a) fıkrasına 29/5/2003 tarihli ve 4864 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle eklenen altıncı paragrafın birinci cümlesinde yer alan "...hasar tespit raporları ancak asıl işlemlerle birlikte dava konusu edilebilir." ibaresinin Anayasa'nın 13., 35., 36. ve 125. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebi. (K: 2023/209, E: 2023/134)..... 511

V

19. 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı **Vergi Usul Kanunu**'na 20/1/2022 tarihli ve 7352 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle eklenen geçici 33. maddenin birinci fıkrasında yer alan "Geçici vergi dönemleri de dahil olmak üzere 2021..." ibaresinin Anayasa'nın 2. maddesine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebi. (K: 2023/208, E: 2023/105). 499

Y

20. 4/4/2013 tarihli ve 6458 sayılı **Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu**'nun 53. maddesinin (3) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "...yedi gün..." ibaresinin iptaline karar verilmesi talebi. (K: 2023/200, E: 2023/57)..... 405

II- YASA NUMARASINA GÖRE İPTAL VE İTİRAZ DAVALARI DİZİNİ

Yasa No	İptali İstenilen Hükümlerin Yer Aldığı Yasanın Adı	Karar	Esas	Tür	Sf
1	Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin, A. 8. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (f) bendinde yer alan "...bilgi toplamak..." ibaresinin, B. 12. maddesinin; C. 13. maddesinin; 1. (2) numaralı fıkrasının; a. İkinci cümlesinde yer alan "Cumhurbaşkanı tarafından atanmış harici olmak üzere..." ibaresinin, b. Üçüncü cümlesinin, 2. (3) numaralı fıkrasının; a. Birinci cümlesinde yer alan "...ile adli ve idari yargı mensupları..." ibaresinin, b. Üçüncü cümlesinde yer alan "...izin, disiplin ve sağlık hak ve işlemleri yönünden bu Kararname hükümlerine tâbidir." ibaresinin, 3. (7) numaralı fıkrasının, Ç. 14. maddesinin; 1. (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "...657 sayılı Kanunun ve diğer kanunların sözleşmeli personele ilişkin hükümlerine bağlı kalmaksızın..." ibaresinin, 2. (3) ve (4) numaralı fıkralarının, D. 15. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan "...hâkim ve savcı sınıfından olanların terfileri mümtazen..." ibaresinin, E. 21. maddesinin (2) numaralı fıkrasının birinci cümlesinin, F. 33. maddesinin (3) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "...her türlü bilgi ve belgeyi..." ibaresinin, G. 35. maddesinin (2) numaralı fıkrasının, Ğ. 36. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "...gerekli olan bilgileri..." ibaresinin, H. 46. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ğ) bendinin, I. 47. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan "...ve müfettişlerin görev, yetki ve sorumlulukları ile..." ibaresinin, İ. 58. ve 91. maddelerinin, J. 97. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ç), (ğ), (h), (n) ve (o) bentlerinin, K. 102. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (g) ve (k) bentlerinin, L. 106. maddesinin (1) numaralı fıkrasının; 1. (c) bendinin "...bu alanlarda mülk sahiplerinden altyapı katılım bedellerinin tahsiline ilişkin düzenlemeler yapmak," bölümünün, 2. (d) bendinin, M. 107. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (h) bendinde yer alan "...mimarlık ve mühendislik meslek kuruluşlarına ilişkin mevzuatı hazırlamak ve bunları denetlemek," ibaresinin, N. 159.	2023/180	2018/118	İPT İTZ	93

48	maddesinin, O. 160. maddesinin; 1. (1) numaralı fıkrasının (b) bendinin, 2. (2) numaralı fıkrasının (c) bendinin, Ö. 163. maddesinin (7) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "...şifahi..." ibaresinin, P. 203. maddesinin, R. 231. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (i) bendinin, S. 240. maddesinin, Ş. 254. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (f) bendinin, T. 260. maddesinin (2) numaralı fıkrasının, U. 297. maddesinin, Ü. 320. maddesinin (3) numaralı fıkrasının, V. 328. maddesinin, Y. 338. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan "...bunlara doğrudan emir verilir..." ibaresi ile üçüncü cümlesinin, Z. 378. maddesinin, AA. 380. maddesinin (3) numaralı fıkrasının, BB. 384. maddesinin (1) numaralı fıkrasının, CC. 405., 435. ve 468. maddelerinin, ÇÇ. 490. maddesinin; 1. (2) numaralı fıkrasının (b) bendinin, 2. (3) numaralı fıkrasının üçüncü cümlesinin, DD. 499. maddesinin, EE. 529. maddesinin (1) numaralı fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan "...ile ücret miktarı ve her çeşit ödemeleri..." ibaresinin, FF. 535. maddesinin, Anayasa'nın 2., 6., 7., 8., 10., 13., 20., 35., 73., 104., 106., 123., 127., 128., 135., 137., 138. ve 140. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talebi.	2023/198	2019/113	İPT	347
	Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin; A. 2. maddesiyle 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'ne eklenen 14/A maddesinin (1), (2), (3), (4), (5) ve (6) numaralı fıkralarının, B. 3. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin İkinci Kısmı'nın sonuna eklenen geçici 1. maddenin, C. 7. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 525. maddesine eklenen (2) numaralı fıkranın ikinci cümlesinde yer alan "...ve yurtdışında..." ibaresinin, Ç. 11. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'ne eklenen 529/A maddesinin, Anayasa'nın Başlangıç kısmı ile 2., 6., 7., 8., 10., 11., 104., 106., 123. ve 128. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talebi.				

63	Suç Mağdurlarının Desteklenmesine Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin; A. 8., 9. ve 16. maddelerinin, B. 17. maddesiyle ekli Liste'de yer alan kadroların ihdas edilerek 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan (2) numaralı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin eki cetvellerin ilgili bölümlerine eklenmesinin, C. Geçici 1. maddesinin, Anayasa'nın Başlangıç kısmı ile 2., 6., 7., 8., 11., 104., 106., 123. ve 128. maddelerine aykırılığını ileri sürerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talebi.	2023/187	2020/65	İPT	237
64	Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin; A. 6. maddesiyle 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin; 1. 125. maddesinin değiştirilen (2) numaralı fıkrasının, 2. 125. maddesine eklenen (3) numaralı fıkranın, B. 7. maddesiyle; 1. Ekli (1) Sayılı Liste'de yer alan kadronun iptal edilerek 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan (2) numaralı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin eki (I) Sayılı Cetvel'in Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bölümünden çıkarılmasının, 2. Ekli (2) Sayılı Liste'de yer alan kadroların ihdas edilerek (2) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin eki (I) Sayılı Cetvel'in Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bölümüne eklenmesinin, C. Geçici 2. maddesinin, Anayasa'nın Başlangıç kısmı ile 2., 6., 7., 8., 11., 104. ve 128. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talebi.	2023/199	2020/66	İPT	375
213	Vergi Usul Kanunu'na 20/1/2022 tarihli ve 7352 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle eklenen geçici 33. maddenin birinci fıkrasında yer alan "Geçici vergi dönemleri de dahil olmak üzere 2021..." ibaresinin Anayasa'nın 2. maddesine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebi.	2023/208	2023/105	İTZ	499
703	Anayasada Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin; A. Tümünün, B. 1. 2. maddesiyle 23/7/2003 tarihli ve 4954 sayılı Türkiye	2023/212	2018/117	İPT İTZ	541

				Adalet Akademisi Kanunu'nun yürürlükten kaldırılmasının, 2. 6. maddesinin (b) bendiyle 7/7/2010 tarihli ve 6004 sayılı Dışişleri Bakanlığı Personeline İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 8. maddesinin, 3. 9. maddesinin; a. (e) bendiyle 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nun 26. maddesinin (6) numaralı fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen (7), (8), (9), (10), (11), (12), (13) ve (14) numaralı fıkraların, b. (g) bendiyle 6446 sayılı Kanun'un 31. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 1. maddesinin (anılan maddeye 4/4/2023 tarihli ve 7451 sayılı Kanun'un 19. maddesiyle eklenen (2) numaralı fıkra nedeniyle) (1) numaralı fıkrasının, 4. 11. maddesinin (c) bendiyle 16/8/1961 tarihli ve 351 sayılı Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurt Hizmetleri Kanunu'nun başlığıyla birlikte değiştirilen 11. maddesinin, 5. 12. maddesinin; a. (o) bendiyle 21/5/1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu'nun başlığıyla birlikte değiştirilen 34. maddesinin, b. (v) bendiyle 3289 sayılı Kanun'un ek 11. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "...ve <i>liğlere katılan...</i>" ibaresinin "<i>...gençlik ve...</i>" şeklinde değiştirilmesinin, c. (z) bendiyle 3289 sayılı Kanun'un ek 12. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 13. ve ek 14. maddelerinin, ç. (aa) bendiyle 3289 sayılı Kanun'a eklenen geçici 16. maddenin (2) numaralı fıkrasının birinci cümlesinin, 6. 14. maddesiyle 2/10/1981 tarihli ve 2531 sayılı Kamu Görevlerinden Ayrılanların Yapamayacakları İşler Hakkında Kanun'un 2. maddesine eklenen fıkranın, 7. 16. maddesinin; a. (b) bendiyle 9/12/1994 tarihli ve 4059 sayılı Fiyat İstikrarı ile Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 7. maddesinin, b. (ç) bendiyle 4059 sayılı Kanun'un geçici 12. ve geçici 14. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasının, 8. 18. maddesinin (b) bendiyle 14/2/1985 tarihli ve 3152 sayılı İçişleri Bakanlığı Yüksek Disiplin Kurulu ile İl Yatırım ve Hizmetlerine İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 28/A maddesinin (2) numaralı fıkrasının, 9. 19. maddesinin (b) bendiyle 4/11/2004 tarihli ve 5253 sayılı Dernekler Kanunu'na eklenen ek 1. maddenin, 10. 20. maddesiyle 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 42. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen 42/A maddesinin, 11. 22. maddesinin; a. (b) bendiyle 25/8/2011 tarihli ve 652 sayılı Özel Barınma Hizmeti

	Veren Kurumlar ve Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamne'nin (KHK) başlığıyla birlikte değiştirilen 13. maddesinin, b. (c) bendiyle 652 sayılı KHK'nun 31. maddesinin başlığının "<i>Mahallinden sözleşmeli statüde öğretenen istihdamı</i>" şeklinde değiştirilmesinin, 12. 23. maddesinin (e) bendiyle 31/7/1970 tarihli ve 1325 sayılı Askerî Okullar, Askerî Öğrenciler, Askerî Fabrikalar ve Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'a ek 13. maddeden sonra gelmek üzere eklenen ek 14. ve 15. maddelerin, 13. 30. maddesinin (b) bendiyle 3/6/2011 tarihli ve 637 sayılı Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu ve Bazı Düzenlemeler Hakkında KHK'nun değiştirilen 26. maddesinin, 14. 41. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendiyle 27/9/1984 tarihli ve 3046 sayılı Bakan Yardımcılarının Mali Hakları ve Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'un başlığı ile birlikte değiştirilen 19/A maddesinin üçüncü cümlesinde yer alan "<i>...(5018 sayılı Kanuna ekli (III) sayılı cetvelde yer alan kurumlar dahil)</i>..." ibaresinin, 15. 43. maddesiyle 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 34. maddesine eklenen üçüncü fıkranın, 16. 46. maddesinin (b) bendiyle 17/8/1983 tarihli ve 2879 sayılı Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığına İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'un 4. maddesine eklenen dokuzuncu ve onuncu fıkraların, 17. 49. maddesinin; a. (b) bendiyle 1/12/2011 tarihli ve 6253 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatı Kanunu'nun 4. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan "<i>...ve Milli Saraylardan Sorumlu Genel Sekreter Yardımcısına...</i>" ibaresinin madde metninden çıkarılmasının ve (7) numaralı fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının, b. (d) bendiyle 6253 sayılı Kanun'un 15. maddesinin (ğ) bendinin yürürlükten kaldırılmasının, c. (e) bendiyle 6253 sayılı Kanun'un 17., 18. ve 19. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasının, ç. (ğ) bendiyle 6253 sayılı Kanun'un 29. maddesinin; i. (4) numaralı fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının, ii. (6) numaralı fıkrasının (d) bendinin yürürlükten kaldırılmasının ve (b) bendinde yer alan "<i>...ve Milli Saraylardan Sorumlu Genel Sekreter yardımcıları...</i>" ibaresinin madde metninden çıkarılmasının, iii. (7) ve (8) numaralı fıkralarının üçüncü cümleleri ile (9) numaralı fıkrasında yer alan "<i>...bildirilmek üzere Başkanlığına...</i>" ibaresinin madde metninden çıkarılmasının, d. (i) bendiyle 6253 sayılı			

	Kanun'un 35. ve 36. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasının, e. (i) bendiyle 6253 sayılı Kanun'un geçici 12. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen geçici 13. maddesinin, 18. 51. maddesinin; a. (a) bendiyle 21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun 10. maddesinin ikinci fıkrasının değiştirilen birinci cümlesinin, b. (c) bendiyle 2863 sayılı Kanun'un ek 6. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 7. ve ek 8. maddelerinin, 19. 61. maddesinin; a. (b) bendiyle 14/4/1982 tarihli ve 2659 sayılı Adli Tıp Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'un 17. maddesinin başlığının " <i>Kimsesiz cesetler</i> " şeklinde değiştirilmesinin ve birinci fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının, b. (d) bendiyle 2659 sayılı Kanun'un değiştirilen 32. maddesinin, c. (f) bendiyle 2659 sayılı Kanun'un 1 ila 16. maddelerinin, 18 ila 26. maddelerinin, 36., 37., geçici 1 ila geçici 4. maddelerinin ve geçici 6. ve geçici 7. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasının, 20. 62. maddesinin (c) bendiyle 29/5/2009 tarihli ve 5902 sayılı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'un 1 ila 14., 16 ila 22., 24 ila 26. maddelerinin, ek 1. maddesinin (1), (2) ve (3) numaralı fıkralarının ve geçici 1 ila geçici 7. maddelerinin ve eki (f) Sayılı Cetvel'in yürürlükten kaldırılmasının, 21. 63. maddesiyle 24/3/1950 tarihli ve 5659 sayılı Atatürk Orman Çiftliği Kanunu'nun 1 ila 4., 6 ila 8., 11 ila 13., geçici 1. ve geçici 2. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasının, 22. 64. maddesinin (b) bendiyle 6/8/1997 tarihli ve 4301 sayılı Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukvevleri İşyurtları Kurumuna İlişkin Bazı Mali Hükümlerin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 1 ila 6. maddelerinin, 7. maddesinin birinci ila altıncı fıkralarının, 8. maddesinin birinci fıkrasının, 9., 20., 21., geçici 1. ve geçici 2. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasının, 23. 65. maddesinin; a. (a) bendiyle 19/6/2014 tarihli ve 6546 sayılı Çanakakale Savaşları Gelibolu Tarihi Alanı Başkanlığı Kurulması Hakkında Kanun'un adının " <i>Çanakakale Savaşları Gelibolu Tarihi Alanı Hakkında Bazı Düzenlemeler Yapılmasına Dair Kanun</i> " şeklinde değiştirilmesinin, b. (b) bendiyle 6546 sayılı Kanun'un değiştirilen 1. ve 2. maddelerinin, c. (c) bendiyle 6546 sayılı Kanun'un 3. maddesinde yer alan " <i>Bu Kanuna göre...</i> " ibaresinin madde metninden çıkarılmasının, c. (c) bendiyle 6546 sayılı Kanun'un 10. maddesinin (2) numaralı fıkrasının

				(ç) bendine eklenen cümlelerin ve aynı fıkranın değiştirilen (d) bendinin, d. (d) bendiyle 6546 sayılı Kanun'un 11. maddesinin (1) ve (3) numaralı fıkralarında yer alan "Bu Kanunda..." ibarelerinden sonra gelmek üzere eklenen "...ve Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde..." ibarelerinin, (4) numaralı fıkrasında yer alan "...bu Kanunun 4 üncü maddesinin sekizinci fıkrasının (a) ile (f) bentlerinde sayılan..." ibaresinin "...Tarihi Alanda yapılacak Çanak kale Savaşları ile 18 Mart Şehitleri Anna Günü ve Çanak kale Zaferi etkinliklerini düzenleme ve bu amaçla kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapma, restorasyon, konserasyon, rekonstrüksiyon, restitüsyon ve renovasyon yapma ve yapırma, Tarihi Alanın doğal, tarihi ve kültürel değerlerini, harp tarihi esaslarına uygun ve çevreye uyumlu olarak koruma, geliştirme ve alanı yönetme, her tür ve ölçekte planlarını hazırlama, hazırlatma ve uygulamama, Tarihi Alanda anıtsal ve mekansal düzenlemeler yapılmasını sağlama, tanıtıma yönelik her türlü görsel ve işitsel eserleri yapma, yapırma, hizmete sunma ve ihtiyaç duyulan altyapı, bina ve diğer yapıları inşa etme veya ettirme..." şeklinde ve (6) numaralı fıkrasında yer alan "Bu Kanunun 4 üncü maddesinin sekizinci fıkrasının (b) bendi kapsamında..." ibaresinin "Tarihi Alanda..." şeklinde değiştirilmesinin, e. (e) bendiyle 6546 sayılı Kanun'un 4 ile 6. maddelerinin, 7. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları ile (4) ile (12) numaralı fıkraların, 9. maddesinin, 10. maddesinin (1) numaralı fıkrası ile (2) numaralı fıkrasının (a) ile (c) ve (e) ile (ğ) bentlerinin, (3) ile (5) numaralı fıkraların ve 13. maddesinin yürürlükten kaldırılmasını, 24. 67. maddesinin (b) bendiyle 8/6/1984 tarihli ve 234 sayılı Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğüne Dair Bazı Düzenlemeler Hakkında KHK'nın 1 ile 15. maddelerinin, 16. maddesinin birinci ile altıncı fıkraların, sekizinci fıkrasının, 17., 18., geçici 1 ile geçici 5. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasını, 25. 68. maddesinin (ç) bendiyle 10/6/1949 tarihli ve 5441 sayılı Devlet Tiyatroları Personeli Hakkında Kanun'un 1 ile 4., 12., 15., 20 ile 22., 24., ek 7. ve geçici 1 ile geçici 5. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasını, 26. 71. maddesinin (e) bendiyle 4/4/2013 tarihli ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 121. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen 121/A maddesinin, 27. 77. maddesinin (b) bendiyle 12/4/1990 tarihli ve 3624 sayılı Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi

					Başkanlığı Teşvik ve Muafiyetleri Kanunu'nun 14. maddesinin birinci fıkrasının değiştirilen (f) bendinin ve aynı maddeye eklenen beşinci fıkranın, 28. 80. maddesinin (d) bendiyle 4/4/1988 tarihli ve 320 sayılı Millî Piyango Hakkında KHK'nun 1 ile 5. maddelerinin, 6. maddesinin birinci fıkrasının (a) ile (t) bentleri ve (n) ile (p) bentlerinin, 7 ile 24., 26 ile 32. maddelerinin, 34. maddesinin birinci ile üçüncü fıkraları ile beşinci fıkrasının, 35. maddesinin üçüncü ile beşinci fıkralarının, 40. maddesinin birinci ve üçüncü fıkralarının, 42., 45 ile 47., 49., 54., 55., geçici 1 ile geçici 6. maddeleri ile eki cetvelin yürürlükten kaldırılmasının, 29. 82. maddesinin (c) bendiyle 14/7/1970 tarihli ve 1309 sayılı Devlet Opera ve Balesi Personeli Hakkında Kanun'un 1 ile 3., 5., 6., 20 ile 22., 24., 26., ek 1., geçici 1 ve geçici 2. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasının, 30. 85. maddesinin (f) bendiyle 24/11/1994 tarihli ve 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun'un geçici 28. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen geçici 29. maddesinde yer alan "...veya yetkilendireceği makam..." ibaresinin, 31. 88. maddesinin (b) bendiyle 16/5/2006 tarihli ve 5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumuna İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'un 35. maddesinin altıncı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "...ve diğer kanunlarla..." ibaresinin "...ve diğer mevzuatla..." şeklinde değiştirilmesinin, 32. 90. maddesinin; a. (a) bendiyle 29/4/1959 tarihli ve 7258 sayılı Futbol ve Diğer Spor Müsabakalarında Bahis ve Şans Oyunları Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 2. maddesinin ikinci ile altıncı fıkralarının yürürlükten kaldırılmasının ve değiştirilen yedinci fıkrasının, b. (b) bendiyle 7258 sayılı Kanun'un 1., 3., 4., ek 2. ve geçici 1 ile geçici 3. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasının, 33. 95. maddesinin; a. (ç) bendiyle 11/11/1983 tarihli ve 2954 sayılı Türkiye Radyo ve Televizyon Kanunu'nun başlığıyla birlikte değiştirilen 13. maddesinin, b. (i) bendiyle 2954 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 37. maddesinin, c. (i) bendiyle 2954 sayılı Kanun'un değiştirilen 47. maddesinin, ç. (f) bendiyle 2954 sayılı Kanun'un 50. maddesinin birinci fıkrasının; i. (f) bendinin ikinci cümlesinde yer alan "...Bakanlar Kurulunca..." ibaresinin "...Cumhurbaşkanınca..." şeklinde, (h) bendinde yer alan "...sözleşmeli personel..." ibaresinin "...özel hukuk hükümlerine tabi personel..." şeklinde değiştirilmesinin, ii. (g)

				bendinin değiştirilen birinci paragrafının, iii. Değiştirilen (i) bendinin, iv. Eklenen (k) bendinin, v. (f) bendinin yürürlükten kaldırılmasının, d. (k) bendiyle 2954 sayılı Kanun'un 51. maddesinde yer alan "...sözleşmeli..." ibaresinin "...özel hukuk hiikümlerine tabi..." şeklinde değiştirilmesinin, e. (l) bendiyle 2954 sayılı Kanun'un 60. maddesinin başlığının "<i>Kamulaştırma ve taşınmaz tahsis</i>" şeklinde değiştirilmesinin ve maddeye eklenen ikinci fıkranın, f. (m) bendiyle 2954 sayılı Kanun'un geçici 13. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen geçici 14. ve geçici 15. maddelerinin, 34. 97. maddesiyle 13/8/1993 tarihli ve 497 sayılı Türkiye Bilimler Akademisinin Kurulması Hakkında KHK'nın yürürlükten kaldırılmasının, 35. 98. maddesinin; a. (b) bendiyle 17/7/1963 tarihli ve 278 sayılı Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'un değiştirilen 2. maddesinin, b. (c) bendiyle 278 sayılı Kanun'un değiştirilen 4. maddesinin, c. (ç) bendiyle 278 sayılı Kanun'un 15. maddesinde yer alan "<i>9 uncu maddenin b, c, d fıkralarındaki Gelirler...</i>" ibaresinin "<i>Kuruma yapılacak her türlü yardımlar, bağışlar ve vasiyetler, Kurum dışına verilecek hizmetler karşılığında alınacak olan paralarından Kurumun gelirlerine eklenen kısım, yayını gelirleri ve diğer faaliyet gelirleri...</i>" şeklinde değiştirilmesinin, ç. (d) bendiyle 278 sayılı Kanun'un 16. ve 17. maddelerinde yer alan "... Bilim Kurulu..." ibaresinin "<i>...Yönetim Kurulu...</i>" şeklinde değiştirilmesinin, d. (f) bendiyle 278 sayılı Kanun'un 1., 3. ve 5. maddelerinin, 7. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarının, 8 ila 10., 18., 19., 21., 22., ek 1., ek 2., ek 4., geçici 1., geçici 2., geçici 7., geçici 8., geçici 10 ila 12. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasının, 36. 102. maddesinin (d) bendiyle 20/2/2008 tarihli ve 5737 sayılı Vakıflar Kanunu'nun 35. maddesinin, 36. maddesinin birinci fıkrası ile ikinci fıkrasının birinci cümlesinin, 37 ila 42. maddelerinin, 43. maddesinin birinci ve üçüncü fıkralarının, 44. ve 45. maddelerinin, 46. maddesinin üçüncü fıkrasının, 47 ila 51. maddelerinin, 52. maddesinin birinci fıkrasının (a), (b), (c), (f), (g) ve (h) bentlerinin, 53 ila 71., 73., 74., geçici 1 ila geçici 4. maddeleri ile ekli (I) ve (II) Sayılı Cetvellerinin yürürlükten kaldırılmasının, 37. 103. maddesinin; a. (a) bendiyle 28/12/2010 tarihli ve 6093 sayılı Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un adının "<i>Türkiye Yazma Eserler Kurumu</i>"

					Başkanlığının Muafiyetlerine İlişkin Kanun" şeklinde değiştirilmesinin, b. (b) bendiyle 6093 sayılı Kanun'un 1. ila 12. maddeleri ve eki (I), (II), (III) ve (IV) Sayılı Cetvellerinin yürürlükten kaldırılmasının, 38. 104. maddesinin; a. (a) bendiyle 24/3/2010 tarihli ve 5978 sayılı Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un adının "Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığına İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun" şeklinde değiştirilmesinin, b. (b) bendiyle 5978 sayılı Kanun'un 27. maddesinde yer alan "Bu Kanun kapsamında..." ibaresinin madde metninden çıkarılmasının, c. (c) bendiyle 5978 sayılı Kanun'un mülga geçici 2. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen geçici 3. maddesinin, ç. (ç) bendiyle 5978 sayılı Kanun'un 1. ila 26. maddelerinin, 28. maddesinin (1) ila (4) numaralı fıkraları ile (6) ve (7) numaralı fıkralarının, 29., geçici 1. ve geçici 2. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasının, 39. 105. maddesiyle 30/5/1973 tarihli ve 1738 sayılı Seyir ve Hidrografi Hizmetleri Kanunu'nun yürürlükten kaldırılmasının, 40. 106. maddesiyle 16/8/1983 tarihli ve 77 sayılı Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu Kurulmasına İlişkin KHK'nın yürürlükten kaldırılmasının, 41. 107. maddesiyle 23/3/1950 tarihli ve 5632 sayılı Millî Kütüphane Kuruluşu Hakkında Kanun'un yürürlükten kaldırılmasının, 42. 109. maddesinin; a. (a) bendiyle 11/4/2001 tarihli ve 4641 sayılı Ekonomik ve Sosyal Konseyin Kuruluşu, Çalışma Esas ve Yöntemleri Hakkında Kanun'un 1. maddesinde yer alan "...yaratarak..." ibaresinin "...oluşturarak..." şeklinde değiştirilmesinin, b. (b) bendiyle 4641 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 2. maddesinin, c. (ç) bendiyle 4641 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 4. maddesinin, ç. (d) bendiyle 4641 sayılı Kanun'un 3. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinin, 5 ila 11. maddeleri ile geçici 1. maddesinin yürürlükten kaldırılmasının, 43. 110. maddesinin; a. (c) bendiyle 14/6/2012 tarihli ve 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu'nun 27. maddesinin değiştirilen (2) ve (3) numaralı fıkralarının, b. (ç) bendiyle 6328 sayılı Kanun'un 33. maddesinin (1) numaralı fıkrasının değiştirilen ikinci ve üçüncü cümlelerinin, 44. 117. maddesinin; a. (a) bendiyle 4/6/2003 tarihli ve 4865 sayılı Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü Kurulması Hakkında Kanun'un adının "Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü Hakkında Mali Hükümler ve Muafiyetlere

				<i>İlişkin Kanun</i>” şeklinde değiştirilmesinin, b. (b) bendiyle 4865 sayılı Kanun’un 15. maddesinin başlığının “<i>Ar-Ge projeleri</i>” şeklinde değiştirilmesinin, c. (c) bendiyle 4865 sayılı Kanun’un başlığıyla birlikte değiştirilen 18. maddesinin, ç. (ç) bendiyle 4865 sayılı Kanun’un 20. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 1. maddesinin, d. (d) bendiyle 4865 sayılı Kanun’a eklenen geçici 2. maddenin, e. (e) bendiyle 4865 sayılı Kanun’un 1 ila 14. maddelerinin, 15. maddesinin birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarının, 17., 19., 20. ve geçici 1. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasının, 45. 118. maddesinin; a. (c) bendiyle 4/6/1985 tarihli ve 3213 sayılı Maden Kanunu’nun ek 15. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 16., ek 17. ve ek 18. maddelerinin, b. (ç) bendiyle 3213 sayılı Kanun’un geçici 30. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen geçici 31 ila geçici 37. maddelerinin, 46. 119. maddesinin; a. (a) bendiyle 9/7/1982 tarihli ve 2690 sayılı Türkiye Atom Enerjisi Kurumu Kanunu’nun adının “<i>Türkiye Atom Enerjisi Kurumunun Muafiyetleri ve Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun</i>” şeklinde değiştirilmesinin, b. (b) bendiyle 2690 sayılı Kanun’un başlığıyla birlikte değiştirilen 15. maddesinin, c. (c) bendiyle 2690 sayılı Kanun’un ek 1. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 2 ila ek 8. maddelerinin, ç. (ç) bendiyle 2690 sayılı Kanun’un 1 ila 14., 16 ila 19., ek 1 ve geçici 1. ila 4. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasının, 47. 120. maddesinin (c) bendiyle 21/2/2013 tarihli ve 6428 sayılı Sağlık Bakanlığınca Kamu Özel İş Birliği Modeli İle Tesis Yapıtırılması, Yenilenmesi ve Hizmet Alınması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun’a eklenen geçici 2. maddenin, 48. 121. maddesinin; a. (d) bendiyle 7/11/1985 tarihli ve 3238 sayılı Savunma Sanayii ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun’un 14. maddesine eklenen fıkraların, b. (e) bendiyle 3238 sayılı Kanun’un 2. ila 8. maddelerinin, 10. maddesinin birinci fıkrasının, 18. ve geçici 1 ila geçici 9. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasının, c. (f) bendiyle 3238 sayılı Kanun’a eklenen geçici 10. maddenin, 49. 125. maddesiyle 25/6/1958 tarihli ve 7163 sayılı Türkiye ve Orta-Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Teşkilat Kanunu’nun yürürlükten kaldırılmasının, 50. 127. maddesinin; a. (ç) bendiyle 27/7/1967 tarihli ve 926 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanunu’nun 30.

				maddesinin birinci cümlesinden sonra gelmek üzere eklenen ikinci cümlelerin, b. (h) bendiyle 926 sayılı Kanun'un 50. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (2) numaralı alt bendinden sonra gelmek üzere eklenen (3) numaralı alt bendinin, 51. 128. maddesinin (d) bendiyle 10/3/1983 tarihli ve 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu'nun 13. maddesinin ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen üçüncü fıkrasının, 52. 129. maddesinin (ç) bendiyle 9/7/1982 tarihli ve 2692 sayılı Sahil Güvenlik Komutanlığı Kanunu'nun 7. maddesinin ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen üçüncü fıkrasının, 53. 133. maddesinin; a. (a) bendiyle 8/6/1984 tarihli ve 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında KHK'nın 3. maddesinin değiştirilen (3) numaralı fıkrasının, b. (ğ) bendiyle 233 sayılı KHK'nın 25. maddesinin yürürlükten kaldırılmasının, c. (ö) bendiyle 233 sayılı KHK'nın ek 1. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 2. maddesinin, 54. 134. maddesinin (a) bendiyle 9/6/1930 tarihli ve 1700 sayılı Dahiliye Memurları Kanunu'nun 2. maddesinin (B) fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının, 55. 135. maddesinin; a. (b) bendiyle 2547 sayılı Kanun'un 6. maddesinin (b) fıkrasının (5) numaralı bendinde yer alan "...seçilen..." ibaresinin "...seçilip Cumhurbaşkanlığı tarafından atanmış..." şeklinde değiştirilmesinin, b. (b) bendiyle 2547 sayılı Kanun'un 6. maddesinin (b) fıkrasının değiştirilen ikinci paragrafının, c. (d) bendiyle 2547 sayılı Kanun'un 13. maddesinin (a) fıkrasının değiştirilen birinci paragrafının, 56. 136. maddesinin; a. (a) bendiyle 24/2/1983 tarihli ve 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunu'nun 8. maddesinin (c) bendinin değiştirilen ikinci paragrafının, b. (b) bendiyle 2802 sayılı Kanun'un 37. maddesinin; i. Birinci fıkrasının değiştirilen (b) bendinin, ii. İkinci ve üçüncü fıkralarının yürürlükten kaldırılmasının, 57. 138. maddesinin; a. (c) bendiyle 10/6/1949 tarihli ve 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu'nun 5. maddesinin ikinci fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının, b. (ç) bendiyle 5442 sayılı Kanun'un 6. maddesinin yürürlükten kaldırılmasının, c. (d) bendiyle 5442 sayılı Kanun'un 7. maddesinin yürürlükten kaldırılmasının, ç. (e) bendiyle 5442 sayılı Kanun'un 9. maddesinin değiştirilen birinci fıkrasının, 58. 139. maddesinin (c) bendiyle 3/12/2010 tarihli ve 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 18. maddesinin (2) numaralı fıkrasının

				yürürlükten kaldırılmasının, 59. 140. maddesinin (k) bendiyle 11/10/2011 tarihli ve 664 sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK'nın geçici 1. maddesinin (8) numaralı fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen (9) numaralı fıkrasının, 60. 141. maddesinin; a. (a) bendiyle 22/6/1965 tarihli ve 633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un 1. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "...Başbakanlığa..." ibaresinin "...Cumhurbaşkanlığına..." şeklinde değiştirilmesinin, b. (b) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 2. maddesinin ikinci fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının, c. (c) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 3. maddesinin üçüncü fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının, ç. (ç) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 5. maddesinin; i. İkinci fıkrasının ikinci cümlesinin yürürlükten kaldırılmasının, ii. Beşinci fıkrasına (g) bendinden sonra gelmek üzere eklenen (ğ). (h) ve (ı) bentlerinin, iii. Beşinci fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen altıncı fıkranın, iv. Yedinci fıkrasında yer alan "...sekreteryâ hizmetleri Başkanlıkça görevlendirilecek personel tarafından..." ibaresinin "...idari ve mali işleri Kurul Sekreterliğince..." şeklinde değiştirilmesinin, v. Onbirinci fıkrasında yer alan "...Kamu Personeli..." ve "...ve olumlu sicil almak..." ibarelerinin madde metninden çıkarılmasının, d. (d) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 6. maddesinin; i. Birinci fıkrasında yer alan "...sekiz..." ibaresinin "...on iki..." şeklinde değiştirilmesinin ve "...Başkan ve..." ibaresinin madde metninden çıkarılmasının, ii. Altıncı fıkrasında yer alan "...sıhî hukuk mahkemesi..." ve "... Telekomünikasyon İletişim Başkanlığına..." ibarelerinin sırasıyla "...yetkili ve görevli merci..." ve "...Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanlığına..." şeklinde değiştirilmelerinin, iii. Değiştirilen beşinci ve yedinci fıkralarının, iv. Sonuna eklenen fıkranın, e. (e) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 7. maddesinin birinci fıkrasının; i. (a) bendinin değiştirilen (3), (4), (6), (8) ve (9) numaralı alt bentlerinin, ii. (ç) bendinin (1) numaralı alt bendinde yer alan "...sonra yayımlanmak..." ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen "..., kütüphane açmak..." ibaresinin, f. (f) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 7. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinin; i. (9) numaralı alt bendinin yürürlükten kaldırılmasının, ii. (11) numaralı alt bendinde yer alan "...organize etmek..." ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen "..., cami, mescit ve eklentilerinde

					gerçekleştirilecek yardım kampanyalarının uygulama usul ve esaslarını belirlenmek." ibaresinin iii. Değiştirilen (13) numaralı alt bendinin, g. (ğ) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 7. maddesinin birinci fıkrasının (h) bendinin (5) numaralı alt bendinde yer alan "<i>Başbakanlık,...</i>" ibaresinin "<i>Cumhurbaşkanlığı,...</i>" şeklinde değiştirilmesinin ve aynı alt bentte yer alan "<i>...kanun, tüzük, yönetmelik ve diğer...</i>" ibaresinin madde metninden çıkarılmasının, g. (ğ) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 10. maddesinin; i. Birinci ve üçüncü fıkralarının yürürlükten kaldırılmasının, ii. Dördüncü fıkrasının sonuna eklenen cümlelerin, iii. Beşinci fıkrasında yer alan "<i>Başkanlığım Din Hizmetleri Sınıfına ait kadrolarına...</i>" ibaresinin "<i>Başkanlığa ait kadrolara...</i>" şeklinde değiştirilmesinin, h. (h) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 10. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 10/A maddesinin, ı. (i) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 11. maddesinin; i. Birinci fıkrasının değiştirilen (b) bendi ile altıncı fıkrasının değiştirilen (b) bendinin, ii. Üçüncü fıkrasında yer alan "<i>...Kamu Personeli...</i>" ibaresi ve "<i>...ve olumlu sicil almak...</i>" ibaresi ile sekizinci fıkrasında yer alan "<i>...ve olumlu sicil almak...</i>" ibaresinin yürürlükten kaldırılmalarının, i. (i) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 12. maddesinin beşinci fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının, j. (j) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 13. maddesinin birinci ve yedinci fıkralarında yer alan "<i>...Bakanlar Kurulunca...</i>" ibaresinin "<i>... Cumhurbaşkanınca...</i>" şeklinde değiştirilmelerinin ve değiştirilen altıncı fıkrasının, k. (k) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 14. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "<i>...Bakanlar Kurulu...</i>" ibaresinin "<i>...Cumhurbaşkanı...</i>" şeklinde değiştirilmesinin, l. (l) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 18/A maddesinin; i. Birinci fıkrasında yer alan "<i>...müşavirlik, ataşelik ve koordinatörlüklerden...</i>" ibaresinin "<i>...müşavirlik ve ataşeliklerden...</i>" şeklinde değiştirilmesinin, ii. İkinci fıkrasında yer alan "<i>...Başbakan veya ilgili bakanın...</i>" ibaresinin "<i>...Cumhurbaşkanının...</i>" şeklinde değiştirilmesinin, iii. Üçüncü, dördüncü ve sekizinci fıkralarının yürürlükten kaldırılmasının, m. (m) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 19. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "<i>...tüzükle...</i>" ibaresinin "<i>...yönetmelikle...</i>" şeklinde değiştirilmesinin, n. (n) bendiyle 633 sayılı Kanun'un 33. maddesinin; i. Birinci fıkrasında yer alan "<i>...mütalaa almak...</i>" ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen "<i>...rapor, tebliğ,</i>

					<i>makale, kitap hazırlamak, tercüme yaptırmak...." ibaresinin, ii. İkinci fıkrasında yer alan "...Bakanlar Kurulunca..." ibaresinin "...Cumhurbaşkanınca..." şeklinde değiştirilmesinin, o. (o) bendiyle 633 sayılı Kanun'un ek 5. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 6. maddesinin, 61. 149. maddesinin (c) bendiyle 6/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 10. maddesinin; a. Değiştirilen (2) numaralı fıkrasının, b. (3) numaralı fıkrasında yer alan "...Bakanlar Kurulunca..." ibaresinin "...Cumhurbaşkanınca...", "...Başbakanlığa..." ibaresinin "...Cumhurbaşkanlığına..." şeklinde değiştirilmesinin, c. (4) numaralı fıkrasının (a) ve (d) bentlerinin, (5), (6) ve (7) numaralı fıkraların yürürlükten kaldırılmasının, ç. (8) ve (13) numaralı fıkralarında yer alan "...Başbakan..." ibarelerinin "...Cumhurbaşkanı..." şeklinde değiştirilmelerinin, 62. 151. maddesinin; a. (h) bendiyle 14/1/1970 tarihli ve 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu'nun 25. maddesinin birinci fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının, b. (j) bendiyle 1211 sayılı Kanun'un 29. maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan "...ve meslekleri ile ilgili olarak en az on yıl çalışmış..." ibaresi ile "...Başkan (Gubernur)ın önerisi üzerine müstarek kararla beş yıl süre ile..." ibaresinin madde metninden çıkarılmasının ve aynı fıkranın üçüncü cümlesinin yürürlükten kaldırılmasının, 63. 160. maddesinin (a) bendiyle 9/11/2016 tarihli ve 6756 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması ve Millî Savunma Üniversitesi Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesi Hakkında Kanun'un 5. maddesinin (3) numaralı fıkrasının değiştirilen birinci cümlesinin, 64. 161. maddesiyle 25/3/1957 tarihli ve 6940 Sayılı Riyaseticumhur Senfonî Orkestrası Kuruluşu Hakkında Kanun'un 5., 6. ve 8. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasının, 65. 164. maddesinin (b) bendiyle 15/2/2011 tarihli ve 6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun'un 14. maddesinin (4) numaralı fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen (5) ve (6) numaralı fıkraların, 66. 167. maddesinin; a. (a) bendiyle 7/12/1994 tarihli ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un değiştirilen 22. maddesinin, b. (b) bendiyle 4054 sayılı Kanun'un değiştirilen 23. maddesinin, c. (c) bendiyle 4054 sayılı</i>

				Memurları Kanunu, 926 Sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu, 2802 Sayılı Hâkimler Ve Savcılar Kanunu, 2914 Sayılı Yükseköğretim Personel Kanunu, 5434 Sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu İle Diğer Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması, Devlet Memurları Ve Diğer Kamu Görevlilerine Memuriyet Taban Aylığı Ve Kıdem Aylığı İle Ek Tazminat Ödenmesi Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'ye eklenen ek 23 ila ek 36. maddelerin, 77. 179. maddesiyle 375 sayılı KHK'ya eklenen geçici 26 ila geçici 34. maddelerin, 78. 183. maddesinin; a. (a) bendiyle 12/6/1979 tarihli ve 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 1. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "...adli, idari ve askeri..." ibaresinin "...adli ve idari..." şeklinde değiştirilmesinin, b. (b) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un değiştirilen 2. maddesinin, c. (c) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 3. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "...asıl ve yedek..." ibaresinin madde metninden çıkarılmasının, ç. (ç) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 5. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "...Hukuk ve Ceza bölümleri ile Genel Kurulu..." ibaresi ile ikinci fıkrasında yer alan "...tutuklu..." ibaresinin ve üçüncü fıkrasında yer alan "...Hukuk ve Ceza bölümleri ile Genel Kurulu..." ibaresinin madde metninden çıkarılmasının, d. (d) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 8. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "Mahkeme kurulunun..." ibaresinin "Mahkemenin..." şeklinde değiştirilmesinin, e. (e) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 9. maddesinin; değiştirilen ikinci fıkrasının ve üçüncü fıkrasında yer alan "Bölümlerin toplantılarını..." ibaresinin "Mahkemenin toplanmasını..." şeklinde değiştirilmesinin, f. (f) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 10. maddesinin; birinci fıkrasında yer alan "...adli, idari ve askeri..." ibaresinin "...adli ve idari..." şeklinde değiştirilmesinin, ikinci fıkrasında yer alan "...ceza mahkemelerinde delillerin ikamesine başlanmadan önce..." ibaresinin madde metninden çıkarılmasının, dördüncü fıkrasında yer alan "...Başkanun sözcüsü, askeri ceza yargısı yaranma ileri sürülmüş ise Askeri Yargıtay Başkanı, Askeri İdari Yargı yaranma ileri sürülmüş ise bu mahkemenin..." ibaresinin madde metninden çıkarılmasının ve beşinci fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının, g. (g) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 14. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "...adli, idari veya askeri yargı

				mercilerinden en az ikisini..." ibaresinin "...adli ve idari yargı mercilerini..." şeklinde değiştirilmesinin ve ikinci fıkrasında yer alan "...ve ceza davalarında ise ayrıca ilgili makamlarca..." ibaresinin madde metninden çıkarılmasının, g. (ğ) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 15. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "..., ceza davalarında doğrudan doğruya diğer davalarda ise..." ibaresinin madde metninden çıkarılmasının, h. (h) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 17. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "...adli, idari ve askeri..." ibaresinin "...adli ve idari..." şeklinde değiştirilmesinin, aynı fıkra da yer alan "..., görev kararlarına karşı itiraz yolunun açık olduğu ceza davalarında bu kararların kesinleşmiş bulunması..." ibaresinin ikinci fıkrasında yer alan "..., ceza davalarında ise ayrıca ilgili makamların..." ibaresinin madde metninden çıkarılmasının, ı. (i) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "Adli, idari, askeri..." ibaresinin "Adli ve idari..." şeklinde değiştirilmesinin, i. (i) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 24. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "...mercilerinden en az ikisi..." ibaresinin "...mercileri..." şeklinde değiştirilmesinin ve ikinci fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının, j. (j) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 25. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "Hukuk alanındaki hüküm..." ibaresinin "Hüküm..." şeklinde değiştirilmesinin ve ikinci fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının, k. (k) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 26. maddesinin başlığının "Toplanma ve karar verme koşulları ve incelemelerin dosya üzerinde yapılması:" şeklinde, birinci fıkrasında yer alan "Hukuk ve Ceza Bölimlerinde ve Genel Kurulda..." ibaresi ile ikinci fıkrasında yer alan "Bölimlerde ve Genel Kurulda..." ibaresinin "Uyuşmazlık Mahkemesinde..." şeklinde değiştirilmesinin, l. (l) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un değiştirilen 29. maddesinin, m. (m) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 31. maddesinin ikinci fıkrasının değiştirilen birinci cümlesinin ve üçüncü fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının, n. (n) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 32. maddesinin değiştirilen ikinci fıkrasının, o. (o) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un geçici 6. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen geçici 7. maddesinin, ö. (ö) bendiyle 2247 sayılı Kanun'un 23., 30. ve 37. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasının, 79. 184. maddesinin; a. (a) bendiyle 6/1/1982 tarihli ve 2575 sayılı Danıştay Kanunu'nun 2. maddesinin (2) numaralı fıkrasında

				yer alan "...hükümetle..." ibaresinin "...yürütmeye..." ve "...Başbakanlık..." ibaresinin "...Cumhurbaşkanlığı..." şeklinde değiştirilmelerinin, b. (b) bendiyle 2575 sayılı Kanun'un 8. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (b) bendine "Bakanlık..." ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen "...Cumhurbaşkanı yardımcılığı, bakan yardımcılığı..." ibaresi ile (d) bendinde yer alan "Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği..." ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen "...Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı..." ibaresinin, c. (c) bendiyle 2575 sayılı Kanun'un 9. maddesinin (5) ve (7) numaralı fıkralarında yer alan "...Başbakanlığa..." ibaresinin "...Cumhurbaşkanlığına..." şeklinde değiştirilmelerinin, ç. (ç) bendiyle 2575 sayılı Kanun'un 23. maddesinin birinci fıkrasının (c) ve (e) bentlerinin yürürlükten kaldırılmalarının ve (d) bendinde yer alan "Tüzük tasarılarını inceler..." ibaresinin madde metninden çıkarılmasının, d. (d) bendiyle 2575 sayılı Kanun'un 24. maddesinin (1) numaralı fıkrasının değiştirilen (a) ve (b) bentlerinin, e. (e) bendiyle 2575 sayılı Kanun'un 42. maddesinin birinci fıkrasının (a), (b), (d) ve (f) bentlerinin yürürlükten kaldırılmasının, f. (f) bendiyle 2575 sayılı Kanun'un 48. maddesinin başlığında yer alan "Kanun ve tüzük tasarıları ile..." ibaresinin başlıktan çıkarılması ile birinci fıkrasında yer alan "...kanun tasarı ve teklifleri ile tüzük tasarıları üzerindeki incelemesini..." ibaresinin madde metninden çıkarılmasının, g. (g) bendiyle 2575 sayılı Kanun'un 87. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan "Kanun tasarı ve teklifleri ile tüzük tasarıları hariç olmak üzere hükümetçe verilecek ivedi veya..." ibaresinin madde metninden çıkarılmasının, 8. (ğ) bendiyle 2575 sayılı Kanun'un geçici 28. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen geçici 29. ve geçici 30. maddelerinin, 80. 190. maddesinin; a. (a) bendiyle 18/11/1983 tarihli ve 2960 sayılı Boğaziçi Kanunu'nun 10. maddesinin altıncı fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının, b. (b) bendiyle 2960 sayılı Kanun'un 21. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 1. maddesinin, 81. 192. maddesinin (b) bendiyle 6/6/1985 tarihli ve 3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanunu'nun 4. maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesinin yürürlükten kaldırılmasının, 82. 195. maddesinin (b) bendiyle 2/7/1992 tarihli ve 3835 sayılı Ahıska Türklerinin Türkiye'ye Kabulü ve İskanına Dair Kanun'un 2. maddesinin birinci fıkrasının yürürlükten

					Başkanından..." ibaresinin "...Cumhurbaşkanınca belirlenen kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcilerinden..." şeklinde değiştirilmelerinin, d. (d) bendiyle 4688 sayılı Kanun'un 24. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "...Bakanlar Kurulunun..." ibaresinin "...Cumhurbaşkanının..." şeklinde değiştirilmesinin, e. (e) bendiyle 4688 sayılı Kanun'un 29. maddesinin değiştirilen ikinci fıkrasının, f. (f) bendiyle 4688 sayılı Kanun'un 34. maddesinin; i. Birinci fıkrasının (a), (d) ve (e) bentlerinde yer alan "...Bakanlar Kuruluca..." ibarelerinin "...Cumhurbaşkanınca..." şeklinde değiştirilmesinin ve değiştirilen (b) bendinin, ii. İkinci fıkrasında yer alan "Kamu İşveren Heyeti Başkanınca görevlendirilen..." ibaresinin "Birinci fıkranın (b) bendi gereğince belirlenen..." şeklinde değiştirilmesinin, g. (g) bendiyle 4688 sayılı Kanun'un geçici 14. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen geçici 15. maddesinin, 85. 200. maddesinin; a. (a) bendiyle 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 4. maddesinin; beşinci fıkrasında yer alan "Danıştayın görüşü alınarak müsterek kararname..." ibaresinin "Cumhurbaşkanı kararı..." ve altıncı fıkrasında yer alan "...İçişleri Bakanlığının önerisi üzerine müsterek kararnameyle..." ibaresinin "...Cumhurbaşkanı kararı ile..." şeklinde değiştirilmelerinin, b. (b) bendiyle 5393 sayılı Kanun'un 11. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "...Danıştayın görüşü alınarak, İçişleri Bakanlığının teklifi üzerine müsterek kararname..." ibaresinin "...Cumhurbaşkanı kararı..." ve ikinci fıkrasında yer alan "...Danıştayın görüşü alınarak, İçişleri Bakanlığının önerisi üzerine müsterek kararname..." ibaresinin "...Cumhurbaşkanı kararı..." şeklinde değiştirilmesinin, c. (c) bendiyle 5393 sayılı Kanun'un 12. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "...müsterek kararnamenin..." ibaresinin "...Cumhurbaşkanı kararın..." şeklinde değiştirilmesinin, ç. (ç) bendiyle 5393 sayılı Kanun'un 68. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde yer alan "...Devlet Plânlama Teşkilatı Müsteşarlığının teklifi üzerine Bakanlar Kuruluca..." ibaresinin "...Cumhurbaşkanınca..." şeklinde değiştirilmesinin, d. (d) bendiyle 5393 sayılı Kanun'un 73. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "...Çevre ve Şehircilik Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kuruluca..." ibaresinin "...Cumhurbaşkanınca..." şeklinde değiştirilmesinin, e. (e) bendiyle 5393 sayılı Kanun'un 75. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde yer alan

				“...Bakanlar Kurulunca...” ibaresinin “...Cumhurbaşkanınca...” şeklinde değiştirilmesinin, 86. 204. maddesinin; a. (a) bendiyle 18/4/2007 tarihli ve 5627 sayılı Enerji Verimliliği Kanunu’nun 4. maddesinin (1), (2), (4) ve (5) numaralı fıkralarının yürürlükten kaldırılmasının, b. (ç) bendiyle 5627 sayılı Kanun’un ek 1. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 2. maddesinin, 87. 205. maddesinin; a. (f) bendiyle 5/11/2008 tarihli ve 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu’nun ek 1. maddesinin (1) ve (3) numaralı fıkralarının yürürlükten kaldırılmasının, b. (g) bendiyle 5809 sayılı Kanun’un ek 1. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 2. maddesinin, 88. 206. maddesinin; a. (a) bendiyle 18/3/2010 tarihli ve 5977 sayılı Biyogüvenlik Kanunu’nun 8. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendi ile 9. ve 10. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasının, b. (b) bendiyle 5977 sayılı Kanun’un 16. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 1. maddesinin, 89. 207. maddesinin; a. (a) bendiyle 13/10/2010 tarihli ve 6015 sayılı Devlet Desteklerinin İzlenmesi ve Denetlenmesi Hakkında Kanun’un 4. maddesinin yürürlükten kaldırılmasının, b. (c) bendiyle 6015 sayılı Kanun’un ek 1. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 2. maddesinin, 90. 208. maddesinin; a. (b) bendiyle 11/12/2010 tarihli ve 6087 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kurulu Kanunu’nun 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (j) bendinde yer alan “...Müsteşarı...” ibaresinin “...ilgili bakan yardımcısı...” şeklinde değiştirilmesinin, b. (c) bendiyle 6087 sayılı Kanun’un 3. maddesinin değiştirilen (5) numaralı fıkrasında yer alan “...Adalet Bakanlığı ilgili bakan yardımcısı...” ibaresinin, c. (f) bendiyle 6087 sayılı Kanun’un 8. maddesinin değiştirilen (1) numaralı fıkrasının (a) bendinde yer alan “...Adalet Bakanlığı ilgili bakan yardımcısı...” ibaresinin, ç. (r) bendiyle 6087 sayılı Kanun’a eklenen ek 2. maddenin, 91. 209. maddesinin; a. (a) bendiyle 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun’un 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ç) bendinde yer alan “...yedi...” ibaresinin “...altı...” şeklinde ve (d) bendinde yer alan “Onyedi...” ibaresinin “Onbeş...” şeklinde değiştirilmelerinin, b. (b) bendiyle 6216 sayılı Kanun’un 3. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendinde yer alan “...kanun hükmünde kararnamelelerin...” ibaresinin “...Cumhurbaşkanlığı kararnamelelerinin...” şeklinde

					değiştirilmesinin, değiştirilen (ç) bendinin ve (f) bendinde yer alan "...milletvekili olmayan..." ibaresinin "...Cumhurbaşkanı yardımcıları ve..." şeklinde değiştirilmesinin, c. (c) bendiyle 6216 sayılı Kanun'un 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan "...onyedi..." ibaresinin "...onbeş..." şeklinde değiştirilmesinin, (2) numaralı fıkrasının (a) bendinde yer alan "..., Askerî Yargıtay, Askerî Yüksek İdare Mahkemesi..." ibaresinin madde metninden çıkarılmasının ve (c) bendinin (3) numaralı alt bendinde yer alan "...dekanı ya da..." ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen "...bakan yardımcısı,..." ibaresinin, ç. (ç) bendiyle 6216 sayılı Kanun'un 7. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan "..., bir üyesi Askerî Yargıtay, bir üyesi Askerî Yüksek İdare Mahkemesi..." ibaresi ile (3) numaralı fıkrasında yer alan "..., Askerî Yargıtay, Askerî Yüksek İdare Mahkemesi..." ibaresinin madde metninden çıkarılmasının, d. (d) bendiyle 6216 sayılı Kanun'un 9. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan "...Başbakan,..." ibaresinin madde metninden çıkarılmasının, e. (e) bendiyle 6216 sayılı Kanun'un 21. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan "...onyedi..." ibaresinin "...onbeş..." şeklinde ve "...oniki..." ibaresinin "...on..." şeklinde değiştirilmesinin, f. (f) bendiyle 6216 sayılı Kanun'un 22. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan "...yediser..." ibaresinin "...altıyar..." şeklinde değiştirilmesinin, g. (g) bendiyle 6216 sayılı Kanun'un 35. maddesinin; i. (1) numaralı fıkrasında yer alan "...kanun hükmünde kararname,..." ibaresinin "...Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin,..." şeklinde değiştirilmesinin ve aynı fıkranın değiştirilen (b) bendinin, ii. Değiştirilen (2) numaralı fıkrasının, g. (ğ) bendiyle 6216 sayılı Kanun'un 37. maddesinde yer alan "...kanun hükmünde kararnamele..." ibaresinin "...Cumhurbaşkanlığı kararnameleri ile..." şeklinde değiştirilmesinin, h. (h) bendiyle 6216 sayılı Kanun'un 38. maddesinin (1) ve (3) numaralı fıkralarında yer alan "...kanun hükmünde kararnamele..." ibaresinin "... Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin..." şeklinde değiştirilmelerinin, ı. (ı) bendiyle 6216 sayılı Kanun'un 39. maddesinin (4) numaralı fıkrasında yer alan "...Başbakanlık..." ibaresinin "...Cumhurbaşkanlığı..." şeklinde değiştirilmesinin, i. (i) bendiyle 6216 sayılı Kanun'un 40. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan "...kanun hükmünde kararnamele..." ibaresinin "... Cumhurbaşkanlığı

				<i>kararnamesinin...</i> " şeklinde değiştirilmesinin, j. (i) bendiyle 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (3) numaralı fıkrasında yer alan "...kanun hükmünde kararname..." ibaresinin "...Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin..." şeklinde ve (4) numaralı fıkrasında yer alan "...kanun hükmünde kararnamesinin..." ibarelerinin "...Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin..." şeklinde değiştirilmesinin, k. (k) bendiyle 6216 sayılı Kanun'un 54. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan "...milletvekili veya milletvekili olmayan..." ibaresinin "...milletvekili, Cumhurbaşkanlığı yardımcısı veya..." şeklinde değiştirilmesinin, l. (l) bendiyle 6216 sayılı Kanun'un 57. maddesinin (1) numaralı fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen (2) numaralı fıkrasının, m. (m) bendiyle 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) ve (4) numaralı fıkralarında yer alan "...kanun hükmünde kararname..." ibarelerinin "...Cumhurbaşkanlığı kararnamesi..." şeklinde değiştirilmesinin, n. (n) bendiyle 6216 sayılı Kanun'un geçici 1. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen geçici 2. maddesinin, o. (o) bendiyle 6216 sayılı Kanun'un 11. maddesinin (4) numaralı (anılan maddeye 3/11/2022 tarihli ve 7420 sayılı Kanun'un 29. maddesiyle eklenen fıkralar nedeniyle teselsül ettirilen (8) numaralı) fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının, 92. 210. maddesinin; a. (b) bendiyle 20/6/2012 tarihli ve 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun 21. maddesinin (2), (3), (4), (5), (6) ve (7) numaralı fıkralarının yürürlükten kaldırılmasının, b. (c) bendiyle 6331 sayılı Kanun'un 37. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 1. maddesinin, 93. 211. maddesinin; a. (a) bendiyle 3/7/2014 tarihli ve 6550 sayılı Araştırma Altyapılarının Desteklenmesine Dair Kanun'un 3. maddesinin (1) numaralı fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının, b. (c) bendiyle 6550 sayılı Kanun'un 19. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 1. maddesinin, 94. 212. maddesinin; a. (a) bendiyle 28/7/2016 tarihli ve 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu'nun 4. maddesinin (4), (5), (6), (7) ve (8) numaralı fıkralarının yürürlükten kaldırılmasının, b. (c) bendiyle 6735 sayılı Kanun'un 27. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 1. maddesinin, 95. 213. maddesinin; a. (g) bendiyle 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 11. maddesinin birinci fıkrasına eklenen "Bakanlıklarda en üst yönetici Cumhurbaşkanlığı tarafından belirlenir." şeklindeki

	cümlerin, b. (i) bendiyle 5018 sayılı Kanun'un başlığıyla birlikte değiştirilen 14. maddesinin, 96. 221. maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesinin, 97. Geçici 5., geçici 6. ve geçici 12. maddelerinin, Anayasa'nın Başlangıç kısmı ile 1., 2., 5., 6., 7., 10., 11., 13., 35., 47., 51., 53., 63., 70., 87., 90., mülga 91., 104., 123., 127., 128., 130., 131., 133., 140., 149., 155., 158., 159., 166. ve geçici 21. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talebi.					
2004	İcra İflas Kanunu'nun 3/7/1940 tarihli ve 3890 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle değiştirilen 259. maddesinin birinci fıkrasının " <i>adli yardımlı davalar</i> " yönünden Anayasa'nun 2., 5., 13., 35. ve 36. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebi.	2023/203	2023/102	İTZ		437
2802	Hâkimler ve Savcılar Kanunu'nun 29/6/2006 tarihli ve 5536 sayılı Kanun'un 3. maddesiyle başlığı ile birlikte değiştirilen 106. maddesine 2/12/2014 tarihli ve 6572 sayılı Kanun'un 29. maddesiyle eklenen altıncı fıkranın 30/3/2023 tarihli ve 7447 sayılı Kanun'un 3. maddesiyle değiştirilen birinci cümlesinin Anayasa'nun 2., 9., 10., 49. ve 138. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebi.	2023/177	2023/104	İTZ		51
2920	Türk Sivil Havacılık Kanunu'nun; A. 23/1/2008 tarihli ve 5728 sayılı Kanun'un 435. maddesiyle değiştirilen 143. maddesinin ikinci fıkrasının, B. 10/11/2016 tarihli ve 6758 sayılı Kanun'un 29. maddesiyle değiştirilen 144. maddesinin dördüncü fıkrasının, Anayasa'nun 2., 7., 38., 87. ve 124. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine karar verilmesi talebi.	2023/206	2023/129	İTZ		473
2942	Kamulaştırma Kanunu'nun 3/11/2016 tarihli ve 6754 sayılı Kanun'un 39. maddesiyle değiştirilen 15. maddesinin beşinci fıkrasının Anayasa'nun 2., 10., 13., 35. ve 46. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebi.	2023/202	2023/50	İTZ		429
3402	Kadastro Kanunu'nun 22/2/2005 tarihli ve 5304 sayılı Kanun'un 6. maddesiyle değiştirilen 22. maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendinde yer alan " <i>...sınırlandırma...</i> " ibaresinin Anayasa'nun 13. ve 35. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebi.	2023/210	2023/142	İTZ		527
5237	Türk Ceza Kanunu'nun 85. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan " <i>...iki yıldan...</i> " ibaresinin Anayasa'nun 2., 19. ve 38. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebi.	2023/205	2023/106	İTZ		459

5941	Çek Kanunu'nun 15/7/2016 tarihli ve 6728 sayılı Kanun'un 64. maddesiyle başlığı ile birlikte değiştirilen 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinin "...çekin üzerinde yazılı bulunan düzenleme tarihine göre kanunî ibraz tarihinden itibaren işleyecek 3095 sayılı Kanuna göre ticarî işlerde temerrüt faiz oranı üzerinden hesaplanacak faizi ile birlikte..." bölümünün Anayasa'nun 2., 36. ve 38. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebi.	2023/204	2023/58	İTZ	449
6100	Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 326. ve 330. maddelerinin "kamulaştırmaz el atma sebebine dayalı tazminat davaları" yönünden Anayasa'nun 2., 5., 13. ve 35. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine karar verilmesi talebi.	2023/207	2023/101	İTZ	483
6458	Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 53. maddesinin (3) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "...yedi gün..." ibaresinin iptaline karar verilmesi talebi.	2023/200	2023/57	İTZ	405
7252	Dijital Mecralar Komisyonu Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 6. maddesiyle 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu'na eklenen geçici 11. maddenin birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "Manisa ili Soma ilçesinde..." "...yer alan Işıklar, Atabacası ve Gevenstepe ocaklarında..." "...13/5/2014 tarihinde meydana gelen maden ocağı kazası sonrasında..." ve "...kadem tazminatını ve/veya iş sözleşmesinin bildirimi şartına uyulmaksızın feshinden kaynaklanan..." ibarelerinin Anayasa'nın 2., 10., 35. ve 49. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talebi.	2023/188	2020/75	İPT	291
7253	A. İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un; 1. 1. maddesiyle 4/5/2007 tarihli ve 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun'un 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasına eklenen (s) bendinin, 2. 2. maddesiyle 5651 sayılı Kanun'un 3. maddesine eklenen (5) numaralı fıkranın, 3. 3. maddesiyle 5651 sayılı Kanun'un 5. maddesinin (6) numaralı fıkrasında yer alan "...on bin Türk Lirasından yüz bin Türk Lirasına..." ibaresinin "...yüz bin Türk Lirasından bir milyon Türk Lirasına..." şeklinde	2023/172	2020/76	İPT İTZ	1

	değiştirilmesinin, 4. 4. maddesiyle 5651 sayılı Kanun'un 8. maddesinin; a. (4) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "...erişimin engellenmesi..." ibaresinin "...içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi..." şeklinde değiştirilmesinde bulunan "...içeriğin çıkarılması ve/veya..." ibaresinin, b. (11) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "...erişimi sağlayıcısına..." ibaresinin "...ilgili içerik, yer ve erişimi sağlayıcısına..." şeklinde değiştirilmesinin, 5. 5. maddesiyle 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesinin; a. (5) numaralı fıkrasında yer alan "...erişimin engellenmesi..." ibaresinin "...içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi..." şeklinde değiştirilmesinin, b. Değiştirilen (8) numaralı fıkrasının, c. (9) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "...erişimin engellenmesi..." ibaresinin "...içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi..." şeklinde değiştirilmesinin, ç. Eklenen (10) numaralı fıkrasının, d. (11) numaralı fıkrasında yer alan "...sorumlu kişi..." ibaresinin "...içerik, yer ve erişimi sağlayıcıların sorumluları..." şeklinde değiştirilmesinin, 6. 6. maddesiyle 5651 sayılı Kanun'a eklenen ek 4. maddenin, Anayasa'nın 2., 5., 6., 7., 9., 10., 13., 20., 22., 25., 26., 27., 28., 35., 36., 38., 40., 48., 90. ve 125. maddelerine ayrılmış ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına, B. 5651 sayılı Kanun'un 6518 sayılı Kanun'un 93. maddesiyle değiştirilen 9. maddesinin (1) ve (3) numaralı fıkralarının Anayasa'nın 26. ve 28. maddelerine ayrılmış ileri sürülerek iptallerine, karar verilmesi talebi.	2023/209	2023/134	İTİZ	511
7269	Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun'un 2/7/1968 tarihli ve 1051 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle değiştirilen 13. maddesinin (a) fıkrasına 29/5/2003 tarihli ve 4864 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle eklenen altıncı paragrafın birinci cümlesinde yer alan "...hasar tespit raporları ancak asıl işlemlerle birlikte dava konusu edilebilir." ibaresinin Anayasa'nın 13., 35., 36. ve 125. maddelerine ayrılmış ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebi.	2023/201	2022/90	İPT	409
7406	Türk Ceza Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 14. maddesiyle 7/5/1987 tarihli ve 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu'na eklenen ek 18. maddenin üçüncü fıkrasının Anayasa'nın 10., 17., 36. ve 40. maddelerine ayrılmış ileri sürülerek iptaline ve yürürlüğünün durdurulmasına karar verilmesi talebi.				

7418	Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 29. maddesiyle 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'na eklenen 217/A maddesinin Anayasa'nın 2., 13., 25., 26., 28., 38. ve 153. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline ve yürürlüğünün durdurulmasına karar verilmesi talebi.	2023/189	2022/129	ipt	307

III- ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARI DİZİNİ

Karar ve Esas Numarasına, Resmi Gazete ve Karar Tarihine Göre

Karar	Esas	RG Tarihi	Sayısı	Karar Tarihi	Dava Türü	Sayfa
2023/172	2020/76	10.01.2024	32425	11.10.2023	İİD.....	1
2023/177	2023/104	30.01.2024	32445	11.10.2023	İİD.....	51
2023/180	2018/118	27.02.2024	32473	26.10.2023	İİD.....	93
2023/187	2020/65	12.03.2024	32487	08.11.2023	İİD.....	237
2023/188	2020/75	23.01.2024	32438	08.11.2023	İİD.....	291
2023/189	2022/129	23.02.2024	32496	08.11.2023	İİD.....	307
2023/198	2019/113	29.02.2024	32475	30.11.2023	İİD.....	347
2023/199	2020/66	16.02.2024	32462	30.11.2023	İİD.....	375
2023/200	2023/57	05.01.2024	32420	30.11.2023	İİD.....	405
2023/201	2022/90	02.02.2024	32448	30.11.2023	İİD.....	409
2023/202	2023/50	24.01.2024	32439	30.11.2023	İİD.....	429
2023/203	2023/102	19.01.2024	32434	30.11.2023	İİD.....	437
2023/204	2023/58	16.01.2024	32431	30.11.2023	İİD.....	449
2023/205	2023/106	02.02.2024	32448	30.11.2023	İİD.....	459
2023/206	2023/129	19.01.2024	32434	30.11.2023	İİD.....	473
2023/207	2023/101	18.01.2024	32433	30.11.2023	İİD.....	483
2023/208	2023/105	16.01.2024	32431	30.11.2023	İİD.....	499
2023/209	2023/134	16.01.2024	32431	30.11.2023	İİD.....	511
2023/210	2023/142	18.01.2024	32433	30.11.2023	İİD.....	527
2023/212	2018/117	04.06.2024	32566	07.12.2023	İİD.....	541

* İİD: İptal ve İtiraz Davası

IV- ANAYASA MADDELERİ DİZİNİ*

Başlangıç:	72, 260, 353, 362, 387, 390, 713, 714, 715
m. 1:	823, 825, 828
m. 2:	11, 12, 13, 14, 22, 26, 30, 32, 35, 43, 45, 46, 59, 68, 69, 75, 76, 87, 90, 91, 125, 126, 127, 128, 129, 131, 132, 134, 136, 138, 140, 142, 144, 145, 148, 153, 155, 159, 162, 163, 165, 172, 178, 180, 182, 185, 186, 187, 189, 190, 193, 195, 197, 199, 204, 205, 208, 210, 212, 245, 247, 250, 255, 260, 263, 264, 266, 293, 299, 300, 309, 311, 316, 319, 323, 329, 330, 334, 335, 336, 338, 346, 353, 359, 360, 362, 383, 384, 387, 389, 390, 414, 416, 421, 422, 423, 432, 335, 442, 443, 446, 452, 457, 464, 467, 470, 477, 480, 487, 489, 493, 497, 504, 506, 507, 510, 534, 713, 715, 729, 730, 731, 732, 734, 735, 740, 741, 744, 745, 749, 750, 755, 757, 760, 761, 762, 764, 771, 775, 776, 780, 781, 787, 788, 789, 790, 795, 796, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 807, 808, 809, 810, 814, 816, 818, 820, 832, 833, 839, 840, 845, 846, 847, 853, 856, 858, 860, 863, 865, 868, 870, 884, 902, 903, 904, 908, 909, 910, 914, 915, 916, 917, 920, 922, 925, 926, 928, 929, 931, 932, 933, 934, 958, 959, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 970, 971, 973, 981, 1004, 1006, 1007, 1013, 1014, 1017, 1018, 1020, 1020, 1021, 1022, 1023, 1024, 1027, 1029, 1030, 1031, 1032, 1034, 1035, 1037, 1039, 1040, 1042, 1044, 1047
m. 3:	826
m. 5:	442, 446, 454, 487, 493, 497, 863, 865, 976, 978, 980, 981
m. 6:	26, 30, 181, 260, 264, 353, 362, 381, 385, 387, 390, 713, 715, 723, 724, 823
m. 7:	159, 181, 189, 190, 195, 210, 255, 256, 260, 264, 353, 362, 381, 385, 387, 390, 477, 480, 713, 715, 719, 720, 721, 809, 810, 823, 903, 904, 908, 909, 910, 914, 915, 920, 922
m. 8:	157, 260, 264, 353, 362, 381, 385, 387, 390, 709, 817, 823, 853, 950, 987, 991, 995, 1002
m. 9:	32, 35, 45, 46, 59, 69, 75, 823

* Anayasa maddeleri, kararların esas inceleme aşamasından itibaren indekslenmiştir.

- m. 10:** 13, 20, 21, 22, 59, 60, 65, 66, 68, 69, 71, 74, 75, 76, 87, 90, 91, 138, 140, 142, 144, 145, 148, 293, 298, 299, 300, 304, 353, 414, 421, 423, 427, 432, 435, 747, 748, 749, 863, 865, 903, 904, 908, 909, 910, 914, 915, 961, 962, 1046, 1047
- m. 11:** 260, 264, 353, 362, 387, 390, 707, 976, 978, 1011, 1012
- m. 13:** 11, 12, 13, 14, 15, 17, 19, 22, 25, 26, 30, 32, 33, 34, 35, 43, 49, 121, 243, 309, 311, 315, 316, 319, 321, 322, 323, 327, 329, 330, 334, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 343, 344, 346, 432, 433, 435, 442, 443, 445, 446, 452, 465, 487, 489, 490, 492, 493, 494, 496, 497, 504, 505, 506, 510, 516, 519, 531, 534, 535, 538, 799, 800, 801, 802, 974, 976, 978, 979, 981, 982, 984, 985
- m. 15:** 58
- m. 17:** 243, 256, 257, 273, 278, 285, 288, 414, 416, 421, 423, 427, 464, 465, 470
- m. 19:** 464, 470
- m. 20:** 17, 19, 121, 122, 156, 199, 758, 898
- m. 22:** 11, 12, 26, 30
- m. 25:** 17, 309, 310, 316, 344
- m. 26:** 11, 12, 26, 30, 32, 34, 35, 309, 310, 314, 316, 319, 321, 322, 323, 324, 329, 334, 338, 339, 343, 344, 346, 877, 878
- m. 27:** 32, 35
- m. 28:** 26, 30, 32, 34, 35, 309, 316, 323, 324, 334
- m. 29:** 823
- m. 33:** 975
- m. 35:** 11, 12, 59, 60, 68, 69, 71, 76, 87, 90, 91, 140, 167, 279, 293, 299, 300, 386, 432, 435, 442, 446, 452, 454, 456, 457, 487, 493, 494, 496, 497, 504, 505, 506, 510, 516, 519, 525, 531, 533, 534, 535, 538, 716, 806, 807
- m. 36:** 13, 17, 22, 26, 27, 30, 32, 35, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 243, 276, 278, 414, 421, 423, 427, 442, 444, 446, 452, 457, 488, 489, 492, 493, 516, 519, 971
- m. 38:** 11, 12, 26, 27, 29, 30, 32, 35, 46, 47, 309, 316, 325, 329, 335, 336, 338, 452, 453, 456, 457, 464, 465, 469, 470, 477, 478, 479,

- 480, 736, 737, 785, 793
- m. 40:** 13, 22, 32, 35, 42, 43, 45, 414, 421, 422, 423, 426, 427, 516, 518, 519, 522, 525
- m. 46:** 432, 433, 434, 435, 495, 496, 1163
- m. 47:** 719, 720, 823
- m. 48:** 11, 12, 22, 24, 25, 26, 30
- m. 49:** 59, 69, 75, 293, 299, 300
- m. 51:** 974, 976, 978, 979, 981, 982, 984, 985, 1162
- m. 53:** 974, 976, 978, 979, 981, 982, 984, 985
- m. 65:** 303
- m. 70:** 147, 181, 397, 398, 747, 748, 799, 800, 801, 802, 810
- m. 73:** 201, 206, 504, 506, 510, 742, 752
- m. 74:** 182
- m. 82:** 823
- m. 87:** 477, 480, 713, 715
- m. 88:** 950
- m. 90:** 13, 22, 976, 978
- m. 104:** 121, 122, 123, 125, 126, 127, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 175, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 193, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 203, 204, 206, 207, 210, 211, 212, 233, 234, 235, 236, 242, 243, 244, 245, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 282, 283, 284, 285, 287, 288, 289, 351, 353, 355, 357, 358, 359, 362, 363, 364, 365, 370, 371, 379, 381, 382, 383, 385, 386, 387, 388, 390, 391, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 404, 709, 752, 753, 809, 810, 837, 886, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 920, 922, 924
- m. 106:** 126, 154, 160, 161, 162, 163, 177, 179, 185, 186, 188, 191, 192, 196, 197, 204, 207, 210, 211, 233, 235, 236, 244, 252, 253, 254,

Anayasa Maddeleri Dizini

255, 256, 258, 262, 265, 276, 282, 357, 371, 382, 388, 398, 399,
400, 709, 824, 1016

m. 108: 709

m. 109: 817, 853, 856, 950, 987, 991, 995, 998, 1002, 1003

m. 112: 817, 853, 856, 987, 991, 995, 998, 1002, 1003, 1016

m. 114: 950

m. 115: 950

m. 118: 709

m. 123: 154, 160, 161, 163, 170, 175, 177, 179, 185, 186, 188, 192, 196,
197, 204, 207, 210, 211, 233, 235, 244, 252, 255, 256, 258, 262,
279, 282, 284, 357, 358, 370, 371, 388, 709, 758, 759, 823, 826,
988, 989, 992

m. 124: 274, 477, 480

m. 125: 13, 15, 16, 17, 22, 32, 35, 42, 43, 44, 45, 182, 516, 519, 860,
1046

m. 126: 188, 824, 826, 828

m. 127: 165, 168, 169, 170, 171, 172, 176, 734, 735, 987, 988, 989, 992,
995, 996, 997, 998, 1000, 1001, 1003

m. 128: 125, 126, 129, 132, 136, 137, 138, 139, 140, 142, 144, 145, 147,
157, 159, 181, 182, 189, 190, 195, 198, 210, 231, 234, 255, 256,
258, 260, 264, 275, 279, 284, 289, 353, 354, 355, 362, 363, 364,
365, 371, 373, 381, 385, 386, 387, 390, 391, 396, 397, 400, 402,
403, 404, 720, 721, 727, 728, 729, 730, 763, 797, 799, 800, 801,
802, 809, 823, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912,
913, 914, 915, 916, 917, 918, 920, 922, 924, 926, 927, 928, 929,
931, 932, 934, 936, 937, 938, 1043, 1044, 1047

m. 129: 414, 420, 421, 422, 423

m. 130: 133, 251, 423, 424, 425, 426, 811, 812, 813, 814, 816

m. 131: 425, 811, 812, 813, 814, 815, 816

m. 133: 744, 745

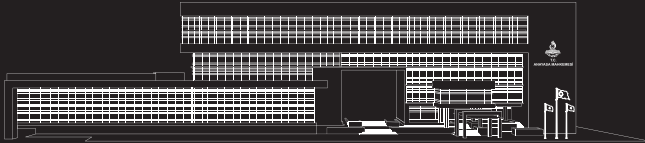
m. 135: 174, 175, 176, 177

m. 136: 831, 833, 834, 836, 840, 841, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851,

	852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863
m. 137:	823
m. 138:	59, 61, 69, 75, 77, 138, 140, 142, 144, 145
m. 139:	58, 61, 62, 86, 89
m. 140:	62, 86, 138, 140, 142, 143, 144, 145, 152, 164, 261
m. 142:	273, 276
m. 144:	160
m. 145:	53, 710, 948
m. 146:	56, 78, 710, 941, 1012, 1013, 1018, 1019, 1023, 1024
m. 147:	56, 78
m. 148:	56, 73, 78, 80, 706, 710, 1015, 1016, 1025, 1029
m. 149:	78, 83, 1012, 1013, 1014, 1018, 1020, 1021, 1022, 1023, 1024, 1027, 1030, 1031, 1032, 1035
m. 150:	78, 706, 1015, 1026
m. 151:	78, 706
m. 152:	55, 78, 406, 407, 1015
m. 153:	35, 36, 39, 40, 69, 70, 72, 78, 80, 84, 213, 215, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 230, 266, 267, 269, 270, 309, 316, 366, 367, 369, 392, 394, 395, 481, 1015, 1054, 1062, 1090, 1091, 1092, 1093, 1094, 1095, 1096, 1097, 1098, 1099, 1100, 1101, 1102, 1103, 1104, 1105, 1106, 1107, 1108, 1109, 1110, 1111, 1112, 1113, 1114, 1115, 1116, 1117, 1118, 1120, 1122, 1123, 1124, 1125, 1126, 1127, 1128, 1129, 1130, 1135, 1137, 1138, 1139, 1140, 1141, 1144, 1145, 1148
m. 154:	57, 62, 73, 78, 86, 91
m. 155:	57, 62, 73, 78, 86, 91, 951, 954, 955, 957, 959, 961, 962, 963
m. 156:	710, 948
m. 157:	710, 948
m. 158:	78, 938, 941, 948, 949, 950
m. 159:	1011, 1012

- m. 161:** 792
- m. 166:** 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 781
- Mülga 91:** 705, 706, 707, 708, 712, 713, 715, 716, 717, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 726, 727, 728, 729, 730, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 752, 753, 754, 755, 756, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 795, 796, 797, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 825, 826, 828, 829, 831, 832, 833, 834, 836, 838, 839, 841, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 931, 932, 933, 934, 936, 937, 938, 941, 948, 949, 951, 952, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 987, 988, 989, 991, 995, 997, 998, 1001, 1002, 1003, 1004, 1005, 1006, 1011, 1012, 1013, 1014, 1017, 1020, 1021, 1022, 1023, 1024, 1025, 1027, 1029, 1030, 1031, 1032, 1033, 1034, 1035, 1036, 1037, 1038, 1039, 1040, 1041, 1042, 1043, 1044, 1090, 1091, 1092, 1093, 1094, 1095, 1096, 1097, 1098, 1099, 1100, 1101, 1102, 1103, 1104, 1105, 1106, 1107, 1108, 1109, 1110, 1111, 1112, 1113, 1114, 1115, 1116, 1117, 1118, 1119, 1120, 1121, 1122, 1123, 1124, 1125, 1126, 1127, 1128, 1129, 1130, 1131, 1132, 1133, 1134, 1135, 1136, 1137, 1138, 1139, 1140, 1141, 1142, 1143, 1144, 1145, 1146, 1147, 1148, 1149, 1150, 1162, 1163
- Mülga 163:** 707, 708, 712, 792, 793
- Geçici 21. m:** 53, 705, 706, 710, 712, 713, 714, 715, 1014, 1019, 1034

www.anayasa.gov.tr

İncek Şehit Savcı Mehmet Selim Kiraz Bulvarı No: 4
06805 Çankaya / Ankara
Tel: +90 312 463 73 00 • Faks: +90 312 463 74 00
E-posta: bilgi@anayasa.gov.tr
twitter.com/@AYMBASKANLIGI